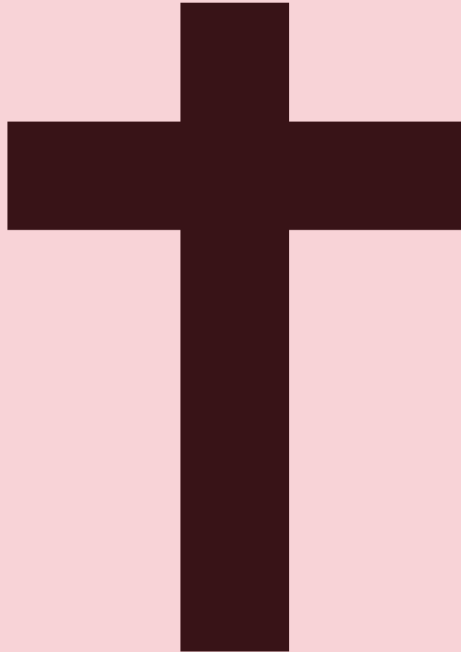

Metĩndjwỳnh Kute
Memã Kabẽn Ny Jarẽnh

New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

**Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh
New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

Contents

Matêu	1
Makô	74
Ruka	114
Djuão rax	187
Metĩndjwýnh Karõ	235
Rôma	297
Kôritu kumrêx	334
Atãri Kôritu	368
Garaxa	391
Epexu	405
Pirpu	418
Korxi	426
Texarônika kumrêx	435
Atãri Texarônika	442
Ximoxi kumrêx	446
Atãri Ximoxi	456
Xitu	463
Piremõ	467
Mekbê idjaer	469
Xijagu	494
Pedru kumrêx	503
Atãri Pedru	513
Djuão kumrêx	519
Atãri Djuão	528
Djuãoo ino rer	530
Djuda	532
Mýjja apôx	535

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prïne Jeju'ã ajarê, rwÿk djà kraxrûm ne 'ã ujarênh tèn àbir djãmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'õ. Nãm bënjadwÿr bajtemmã pi'ók kaprïo atom djâkam nhÿ nhym kam Jeju kum kabên nhym tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamê. Kôt bikamênh tèm rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym kam prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'ók no'ók ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omÿnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'ók no'ók ne.

Matêu nhidji 'õdjwÿbê ne Rewi.

Jeju nhingêt'ã ujarênh kadjy ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'ókkam ar amã ik-abên jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Metîndjwÿnh ne 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mē. Kute 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mēnhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nhingêt kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben nHITEPã ar amã ingêt djàri arênh tē. O tèn arÿm 'ã ar amã pi'ók no'ók gar arên ama. Jeju nhingêt bē ne Dawi. Ne ingêt 'õdjwÿbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djako dji.

Djako dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba: nhym kam arÿm aben kukãm Djudamē kamy ar adjuw.

Djudamē kamy ar adjuw nhym ar arÿm apôx. Apôx ne kam arÿm abatành ne ar ba.

³ Nhym kam Djuda arÿm Tamaremã Perêmê Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhym ar arÿm apôx. Apôx ne arÿm abatành ne ar ba. Ar ba: nhym kam Perê arÿm Êrõ dji.

Êrõ dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Arão dji.

Arão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arÿm Amīnadabi dji.

Amīnadabi dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Naxõ dji.

Naxõ dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Xamão dji.

Xamão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arÿm Rabemã Bôadji dji.

Bôadji dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djexe dji.

Djexe dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arÿm Dawi dji.

Dawi dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm kubê bënjadwÿr rax. Ar ba:n kam arÿm Urij prômã Xaromão dji.

Xaromão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arÿm Robowão dji.

Robowão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n arÿm Abij dji.

Abij dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n arÿm Adja dji.

Adja dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arÿm Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djorão dji.

Djorão dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatành ne ar ba. Ar ba:n arÿm Udji dji.

Udji dji nhym arÿm kato. Katon arÿm abatành ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arÿm Djotão dji.

Djotão dji nhym arÿm kato. Katon kam arÿm abatành ne ar ba. Djotão ar ba:n arÿm Akadji dji.

Akadji dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Edjekij dji.

Edjekij dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arým Manaxe dji.

Manaxe dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Amõ dji.

Amõ dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Djoxij dji.

Djoxij dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba.

¹¹ Ar ba:n arým Djekonijmẽ kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar adjuw nhyr ar arým apõx. Apõx ne kam arým abatàn ne ar ba. Nhyr kam me kurê djwýnh arým mebê idjaer'ýr prõt ne kam me pa 'amýn meo mõ. Me pardja'ã meo mõ. Krĩraxbê Babirõnij'ýr meo mõn meo bõx.

¹² Nhyr me krĩraxbê Babirõnijkam ar ba: nhyr kam Djekonij arým Xarati dji.

Xarati dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Djoba dji.

Djoba dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba.

¹³ Ar ba:n arým Abidji dji.

Abidji dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Erijkĩ dji.

Erijkĩ dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Adjõ dji.

Adjõ dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba.

¹⁴ Ar ba:n arým Xadoki dji.

Xadoki dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Akĩ dji.

Akĩ dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Eriju dji.

Eriju dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba.

¹⁵ Ar ba:n arým Erijdjõ dji.

Erijdjõ dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Matã dji.

Matã dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ar ba:n arým Djako dji.

Djako dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba.

¹⁶ Ar ba:n arým Jõdje dji.

Jõdje dji nhyr arým kato. Katon arým abatàn ne ar ba. Ne kam arým kubê Marij mjên.

Ne kam arým Jeju'ýr o bõx. Marij kurũm ne arým Jeju kato. Katon kam arým abatàn ne ar ba.

Be, Jeju nhingêt'ã ujarên ne ja. Jejubê ne me õ Bẽnjadjwýrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

¹⁷ Be, Abraão krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyr ar kute 14 pyrãk ne aben djõ'ã apõx nhyr me kam Dawi'ýr o bõx. Nhyr kam Dawi krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyr ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djõ'ã apõx. Nhyr me kam arým me kurê djwýnh kute mebê idjaer pytar'ýr o bõx. Me me utàn krĩraxbê Babirõnij'ýr meo bõx. Nhyr kam me krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nHITEPã ar'ã akre: nhyr ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djõ'ã apõx. Nhyr me kam arým Kritu'ýr o bõx. Metĩndjwýnh kute 'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽnkhõt ne me kum Kritu jarê.

Jeju nã kurũm kator kadjy ne ja.

Ruk 1.26

¹⁸ Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarê. Nã kurũm kator'ã ajarê. Nãbê ne Marij. Metĩndjwýnh Karõ ne Marij'ýr bõx nhyr arým tujarõ. Marij tujarõ kêttri ne Jõdje arým amim kum kabên nhyr me kunĩ kuma. Nãm amim kum kabên kajgobit. Kraxje kute o nõr kêt. Nhyr kam arým tujarõ. Tujarõ nhyr arým omũ. ¹⁹ Ne kam bit kute kangamã. Jõdje mexkam bit kute me kãxã kangamãn amim karõo nhýn amim,

—Ne ba ren me krãptĩ nhipõkri kanga nhyr ren me arým kam ngryk ne. Ba me krãptĩ kãxã kanga. Nãm ã mexkam amim

ane. ²⁰ Nãm ã amim anhÿro nhÿn kam nõn arÿm ngõr. Ngõr nhym aêrbê Bẽnjadwÿr djwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ arÿm 'ÿr bõx nhym õtkam arÿm omũ. Nhym kum,

—Jõdje, Dawi tàmdjwÿ, arÿm aprõ tu-jarõkam kwãrĩk wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga ï tu 'ÿr amõrkumrêx. Djãm axwe? Kati. Metĩndjwÿnh Karõ ne 'ÿr bõx nhym arÿm tujarõ. ²¹ Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mÿkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja õ me wÿnh axwebê me utà. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nãm ã Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ Jõdjemã ane. Mÿj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utàr djwÿnh'ã ne amijakre.

²²⁻²³ Amrêbê: ne Bẽnjadwÿr djwÿnh Jeju nã tujarõ'ã ajarê. Kabên jarênh djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhym arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me kurerer'õ, me'õ kraxje kute o nõr kêtja dja arÿm tujarõ nhym ï kra ruw.

Nhym me arÿm idji'ã abenmã kum, ‘Emane’, anhÿro ba.”

Nãm ã kabên jarênh djwÿnh Bẽnjadwÿr djwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djõ'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm tujarõkumrêx. Kraxje me'õ kute o nõr kêtka arÿm tujarõkumrêx. Me kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt arÿm ã tujarõo ane. Kabên jarênh djwÿnh ne me bakukãmãremã kum,

—Nhym me arÿm idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkõt idjibê Emane'ã abenmã kum,

—Kubê ne me banhõ Metĩndjwÿnh. Me banhõ Metĩndjwÿnh arÿm me baro'ã ar ba. Nãm ã kabên jarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane.

²⁴ Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh prõ'ã Jõdjemã karõn arÿm kum karõ pa. Nhym arÿm krã kato. Ne kam arÿm kabên kõt prõ'ÿr mõ. ²⁵ Nãm 'ÿr mõr kajgon ikõ'ã ikwã kêt. Kra rwÿkkambit ne ikõ'ã ikwã. Nãm 'ÿr mõr kajgo nhym kam arÿm kra kutewa ruw nhym kumÿ. Kumÿ nhym arÿm kum Jeju jarê.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apõx djã kurũm tẽ. Tẽ: nhym arÿm akati krãptĩ apêx nhym ar arÿm Djeruxarêkam bõx. Pykabê Djudêjakam krĩrãxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bẽnjadwÿr rãxbê Erodji memã ÿrri ne ruw. ² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bõx ne arÿm me kukjêro tẽ. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'õ prĩreja? Dja kubê mebê idjaer nhõ Bẽnjadwÿr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arÿm omũ. Myt apõx djã'ãnh ne bar omũn kam amrê 'ÿr tẽn arÿm bõx. Ije kum rax jarênhmã bõx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro tẽmo ane. ³ Memã anhÿro tẽ: nhym arÿm bẽnjadwÿr rãxbê Erodji kuma, me kute ar arênhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarêkam me kunĩdjwÿ axwe: umar ne. ⁴ Nhym kam Erodji arÿm amiwÿr me rũnh 'uw. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿrmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprõ. Ne kam arÿm abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djãja? ane. Metĩndjwÿnh kute 'ã Bẽnjadwÿrbê kumkati mênhkõt ne me kum Kritu jarê. ⁵ Nãm Erodji memã ane nhym me kum,

—Pykabê Djudêjakam krĩbê Berêkam ne rwÿk djã. ⁶ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnhmã arê. Kritu rwÿk djã'ã kum ajarê. Nhym kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarê. Me krĩmã arên kum,

“Pykabê Djudêjakam krĩbê Berê, amã ne ba ikabên ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê bẽnjadwÿr rax pyrãk. Djudêjakam me bẽnjadwÿr kunĩ dja amã arax jarê. Mÿkam?

Bir, akam dja me'õ prĩre ruw ne ï arÿm bẽnjadwÿr rax. Ne arÿm inhõ mebê idjaer pumũn meo ba.

Dja meo ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh kute õ mryo ba pyrãk”, ane.

Nãm kabên jarênh djwýnh ã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, Berêkam Kritu rwýkja pumũ. Pi'òk jakôt ne bar arým omũ. Nãm me rûnh ã Erodjimã ane. ⁷Nhym kam bënjadwýr Erodji amipdjun amiwýr ar kute kanhêtire mar 'uw nhym ar arým 'ýr bôx. 'Ýr bôx nhym me kãxã arkum,

—Nhýnhjakam ne kanhêtire amirít djà? Mýj ne kanhêtire kute amirít'ã amex kute? ane. Nhym ar arým prîne kum arê. ⁸Nhym kam arým Berêmã ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tèn prîne me'õ prîre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrê iwýr tèn imã 'ã ajarê. Badjwý 'ýr itêm ne ije kum rax jarênh prãmkumrêx. Aj mã, ane.

⁹ Nhym ar bënjadwýr rax kabên mar pan arým 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ: nhym ar aêrbê kanhêtireja mõ. Tãm ne ar myt apôx djà'ãnh omũ. Arým ar kukãm mõ. Nãm ar kukãm mõ:n arým iby arek wajêt. Prîre rwýkja nhiby arek wajêt nhym ar arým omũ. ¹⁰ Omũn arým kî:nhkumrêx. ¹¹ Ne kôt tẽ:n arým ûrkwã'ýr bôx. Ne kam arým wadjàn prîreja pumũ. Nã Marij ne kumýn o nhý nhym ar omũ. Ne kam amikajgo man arým amijo ngriren parbê tu mýrbê rôrôk ne. Parbê kum rax jarênho ikwã. Ne kam arým kãjmã krîñ arým nêkrêx 'ãpre bôn kum adjuw. Kên karýrmẽ pî djur, me kute kuwykam rênh nhym kudjýjamẽ me kudjý djãbê mirajamẽ ne ar kum adjuw. ¹² Ne kam kãjmã djan pry 'õdjwý kôt akubyn ar õ pykamã tẽ. Me'õ ne ar biptirkam arkum,

—Kwãrîk wãnh akubyn Erodji'ýr atêm kêt, ane nhym kam ar akubyn Erodji jaã'ã tẽ. Tẽ:n arým ar õ pykakam bôx.

Jôdje kute Edjitu'ýr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhêtire marja tẽ nhym kam Jôdje arým ngõr. Ngõr nhym ã, arým Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ bôx ne kum,

—Kãjmã djan amibêx ne prîremẽ nã aro akaton amũ pykabê Edjítumã aro tẽ. Erodji kute prîre bînmã kute abej 'ýr. Dja gar Edjítumã tèn bôx ne arek kam ar aba. Ije amã arênhkambit dja gar akubyn tẽ, ane.

¹⁴ Nãm kum ane nhym arým kãjmã dja. Nhym akamãt kô rã'ã nhym arým prîremẽ

ãã aro tẽ. Pykabê Edjitu'ýr ne aro tèn aro bôx. Ne kam ar arek kam ar ba. ¹⁵ Amrêbê: ne Bënjadwýr djwýnh ar Edjitu'ýr tèm'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Bënjadwýr djwýnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhym arým Edjitu kurũm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arým 'ýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jôdje ar arým Edjitu'ýr tẽ. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ar arým Edjitu'ýr tẽ. Arým Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurũm tẽ.

¹⁶ Jôdje ar Edjitu'ýr tẽ nhym Erodji arým ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tô mýkam ne ar imã 'êx ne iwýr bôx kêt? ane. Nãm anen arým ngry:k ne. Ne amim,

—Amũ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bënjadwýr rwýk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arým amex amãnhkrut apêx bar omũ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt godja bënjadwýr rwýk ny'ã arým amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arým õ krãkamngõnhmã kum,

—Me on Berêkam me prîre nhimex. Bu'ã Berê nhõ pyka kunîkôtdjwý dja ga me me prîre nhimex. Mybit dja ga me kunî nhimex. Me prîre rwýk'ã amex amãnhkrut apêx nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji õ krãkamngõnhmã ane nhym me arým me prîre'ýr mõn me imexo mõ. Me imexo mõn arým me imex pa. Nhym me arým amak djãje mýro kumex. ¹⁷ Amrêbê: ne Metîndjwýnh me mýr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhbê Djermimã 'ã ajarê. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

¹⁸ “Ota krîbê Ramakam me mu:w ne kàj bê amra:.

Rakeu krao amak djãje me mu:w.

Kra arým kubê kêt kam ne me te kute memã kaprî kwý ngrimã.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh Metîndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr

tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũ:mràm me bakam-ingrãnyrekam ne me arým mÿro kumex. Krãkamngôn timer arým me prĩre nhimex ne nhym me arým amak djaje mÿro kumex. Djer mi kute me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kôt me arým ã mÿro ane.

Nadjare'ÿr akẽx'ã ujarẽnh.

¹⁹ Jôdje ar Edjitukam ar ba: nhym kam Erodji arým ty. Ty nhym kam Jôdje arým biptiro nõ. Biptiro nõ nhym Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'õ arým kum amijo amirĩt ne kum,

²⁰ –Kãjmã djan prĩremẽ nã aro tẽ. Me abê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. Me kute bit prĩre bĩn prãmja ne me arým ty, ane. ²¹ Nhym kam Jôdje arým kãjmã djan prĩremẽ nã aro tẽ. Aro tẽn amũ mebê idjaer nhõ pyka'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽ:n arým 'ÿr aro bôx. ²² 'ÿr aro bôx nhym me arým kum,

–Erodji kra Akireu arým pykabê Djudêjakam bãm pãnh memã bẽnjadjwÿr, ane. Nãm me Jôdjemã ane nhym arým kum uman Djudêja'ÿr tẽm prãm kêt. Ne kam õtkam me'õ arým nêje kukrà. Nhym kuman arým pykabê Djudêja nhibej tẽn kam pykabê Garrêjakam bôx. ²³ Ne ajte tẽ:n arým krĩraxbê Nadjarekam bôx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhym kam Jeju arým kam abatãnh ne. Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh ja'ã ajarẽ. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarẽ. Kabẽn jarẽnh djwÿnhmã 'ã ajarẽ. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Dja me abenmã 'ã, ‘Nadjarekam ne abatãnh djã’, anhÿro ba.”

Nãm ã ujarẽnh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam arým 'ÿr o bôx nhym Jeju arým Nadjarekam abatãnh ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kôt ne arým Nadjarekam abatãnh ne.

3

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarẽnh. Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19

¹ Jeju Nadjarekam ar ba: nhym kam ngõmã me angjẽn timer djwÿnhbê Djuão arým bôx. Pykabê Djudêjakam kapôt kukritkam

ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'ÿr ban bôxo kumex nhym ar me akreo ba. ² Nãm memã kum,

–Me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx. Arým kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Djuão memã ane. ³ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh Djuão kukãm 'ã ajarẽ. 'ã ujarẽnh djwÿnhbê Idjaijmã 'ã ajarẽ. Nhym arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabẽn ne. Kãj bẽ dja me akren memã kum, ‘Me apa. Ê, on Bẽnjadjwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katãt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bẽnjadjwÿr rax kutêp pryõ mex ne kute kum katãt pry jadjwÿrja pyrãk’, ane.

Dja ã ujarẽnh djwÿnh Bẽnjadjwÿr djwÿnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã arým 'ÿr o bôx. Tũmràm 'ÿr o bôx nhym Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým ã me akreo bao ane. Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarẽnh kôt Djuão arým katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kĩ nhipêxo kubêkãnh angij ne mry kão amikrax pren krytkanhê kun menh kangõo ikõ.

⁵ Nhym kam krĩraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ÿr bôxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwÿ Djuão'ÿr bôxo dja. Ngõbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwÿ 'ÿr bôxo kume:x ne. Nãm me Djuão'ÿr ban bô:xo dja. ⁶ Ne kam amijaxwe kôt amijarẽn memã kum,

–Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptĩ. Arým imã kĩnh kêt ne wãnh kum inhire, ane. Nhym kam ngõ raxbê Djodãokam mã Metĩndjwÿnhmã me angij.

⁷ Nhym kam mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ krãptĩ arým Djuão'ÿr bôxo dja. Nhym me omũn memã kum,

–Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mÿj me'õ got ne me amã Metĩndjwÿnh ngryk nhõ akati jarẽ ga me umaje iwÿr aprõt kajgo? ⁸ On katãt amijo aba gẽ me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã

anhirern aje Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kĩnhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjô djô mexmã apôx ne kam kĩnhja pyræk. ⁹ Kwãrĩk wãnh me anhõkre kadjwýnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjãmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tãmdjwý. Dja Metĩndjwýnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhym kam me inhingêt kukãmãre Abraãokôt Metĩndjwýnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêtikumrêx, ane. Kwãrĩk wãnh ga me ã anhýr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwý nhym Metĩndjwýnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tãmdjwý prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tãmdjwý nhipêx nhym me ren tu katon kumex. ¹⁰ Ê, mrãmri arým 'ýr. Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati arým 'ýr. Kute mrãmri ne pidjô apýnh abenkam ô kêt nhym me kute kãr ne o mrãnh ne kute kuwykam rênhja pyræk. Arým ne Metĩndjwýnh me ajã pidjô djô kêt jakren arým me ajaxwe pãnh kute me ajo bikênh 'ýr. Dja me ajo mõn kuwykam me amê. Arým 'ýr. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjômã 'yr kadjy kute parbê kàxkrãkô mýnh ne o ãm pyræk.

¹¹ Mrãmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx ba ngômãbit me ajangij. Nhym be, itotokbê ne me'õ bõxmã. Me'õ tãm ne raxo kute amũ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ýr ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhibõn ije kum parkà 'ã pre bõnh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arým bõx 'ýr. Djãm ngômã kute me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me awýr Metĩndjwýnh Karõ jano. Katàt me aje amijo ababit'ýr dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arênhmã. ¹² Gêdja bõx ne kam kute mrãmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bàygogore ka'uk ne kute kam mũm 'ynhĩ, 'y mexjao atom ne kam kute 'ykàjao

têm ne kute kuwykam mênh nhym xêtja pyræk. Dja me'õja bõx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhym kuwyja dja pôk rã'ã: rã'ãn apêx kêtikumrêx. Nhym be, me mex, me katàt kute amijo baja'ã gêdja 'y mex jakren mũm meo atom. Meo atom ne kàjkwakam õ pykamã meo mõ gê me kam kam kĩnhkumrêx ne ar ba. Arým kute meo anhýr 'ýr. Nãm ã Djuão mebê pardjêumã ane.

Djuão kute ngômã Jeju jadjãr.

Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32

¹³ Kam Jeju arým pykabê Garrêja kurũm tẽ. Tẽ:n arým ngõbê Djodão'ýr bõx. Nãm 'ýr bõx ne arým Djuão'ýr bõx. Kute Metĩndjwýnhmã ngômã adjãrmã ne 'ýr bõx.

¹⁴ Nhym kum,

—Djãm ba ije ngômã ajadjãrmã? Kati. Ba ne ga ren Metĩndjwýnhmã ngômã ijadjã, ane.

¹⁵ Nhym kum,

—Kati, kwãrĩk rã'ã. Metĩndjwýnh kute gu bamã katàt baje amijo baba'ã karõ kôt dja gu prĩne katàt amijo baba. Kam dja kĩnhkumrêx. Kam dja ga on ngômã ijadjã, ane.

¹⁶ Nhym arým ngômã adjã. Nhym kam wabin dja nhym aêrbê kàjkwa arým aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhym me kute omũnh kadjy Metĩndjwýnh Karõ kute tut pyræk arým 'ýr ruw ne 'ã tým. 'Ã tým nhym Djuão arým omũ. ¹⁷ Nhym ê, arým kàjkwa kurũm Metĩndjwýnh memã kabên ne memã kum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Nãm ã Metĩndjwýnh Kra'ã memã ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumã àpnênh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹ Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ kapôt kukritmã Jejuo katon o mõ. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mênhmã kum apnê. Ja kadjy ne o mõ. ² Nhym kam Jeju Metĩndjwýnhmã amijajbu. Nãm amijajburo dja: nhym 'ã akatibê 40 apêx. Nhym kam arým kum prã:m ne. ³ Nhym kam me axwe'ã memã àpnênh djwýnhbê Xatanaj arým 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nãm bit kute amikôt o ba nhym kôt axwemã 'ýr bõx. Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metîndjwýnh Krakumrêx jabej ne goja kênjamã akabên gê goja kubê djwý ga krê, ane. Nãm Xatanaj ã Jejumã ane. ⁴Nhym kam kum,

—Kati. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ne amrêbê: me ikukãmãremã kum, “Djãm djwýobit dja me amityx ne tîn ne ar ba?

Kati. Metîndjwýnh kabênodjwý dja me amityx ne tîn ne ar ba, kabên kunîo.” Nãm ã Metîndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metîndjwýnh kabên ja markam ije akabênkôt kêno djwý prãm kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

⁵Nhym kam Xatanaj Djeruxarê'ýr o tên o bôx. Krîrax jamã ne me kum, “Metîndjwýnh nhô krîrax”, ane. Nãm o bôx ne o tên Metîndjwýnh nhô kikreti'ýr o bôx. Ne kam o tên o wabin kikreti nhimök'ýr o bôx ne anhá'ã kudja. ⁶Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metîndjwýnh Krakumrêx jabej goja rûm tên ato. Amrêbê: ne me akukãmãre amã arê. Metîndjwýnh kukwakam amã arên amã, “Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwýnhmã karô. Dja me atêmkôt amã ikra dja gê kên'ô apar ngãnh kêtumrêx.”

Nãm ã Metîndjwýnh me akukãmãre amã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ajrã, rûm tên ato gê goja me atêmkôt amã ikra dja, ane. ⁷Nhym Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amã arê ga ama. Amrêbê: ne me ikukãmãre memã arê. Metîndjwýnh kukwakam memã arên memã kum,

“Kwãrîk wãnh Bênjadjwýr djwýnh, Atîndjwýnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt”, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metîndjwýnh kabên ja markam ne ba ije akabênkôt rûm itêm ne idjator prãm kêt, ane.

⁸Nhym Xatanaj ajte o tên krãnh prêkti nhimök'ýr o wabi nhym dja. Nhym kam apýnh pyka djari nhym Xatanaj arým kum kunî jakreo dja. Ne apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djari kum me kunî jakreo dja. Nhym apýnh me ô mýjja rûnh ne uma djari

nhym kum me kunî jakreo dja nhym arým kunî pumû. ⁹Nhym kam kum,

—Ba amã ja kunî kanga. Ba amã me ô mýjja rûnh ne uma kunî kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kônh akônkrão nhýn imã irax jarê ba arým amã kungã. Ba amã kunî ngã ga arým idjô'ã o aminhôn ar o aba, ane.

¹⁰Nhym Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rûm imã akãx. Djãm ije akuka kônh ikônkrão inhýrmã ne ije amã arax jarênhmã? Arkati. Mýkam? Bir, amrêbê: me ikukãmãre memã arê. Metîndjwýnh kukwakam memã arên memã kum,

“Bēnjadjwýr djwýnh, Atîndjwýnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarên ajbitmã apê.

Kwãrîk wãnh atemã 'ômã rax jarên kêt.”

Nãm ã Metîndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metîndjwýnh kabên ja markam ne ba ije akuka kônh ikônkrão inhýr ne ije amã arax jarên prãm kêt, ane.

¹¹Nhym kam Xatanaj arým kum kãx ne mã tē. Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh ar arým 'ýr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹²Nhym kam Jeju arým tē. Tē:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bôx. ¹³Nãm Garrêjakam krîraxbê Nadjarekam bôx. Ne kam kurûm katon kam amû krîraxbê Kapanakam tên bôx ne nhý. Imôti mýrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburômê Naptar jarên. Kam ne krîraxbê Kapana dja. ¹⁴Amrêbê: ne ujarên djwýnhbê Idjaij me bakukãmãremã arê. Jeju Kapanajakam bôx jarê. Metîndjwýnh kukwakam ne Idjaij memã arên memã kum,

¹⁵“Pykabê Djeburô, pykabê Naptar. Imôti'ýr pyka. Ngôbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhô pyka jamã ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punu pyràk.

Me ja ne me arým me'õ me:xkumrêx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djà rax pumũnh pyrãk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyrãk.

Me ja ne me arým me'õ me:xkumrêx pumũn kĩnhkumrêx ne. Me kĩnhkumrêx kute mrãmri ne ajte arngrokam me kĩnh pyrãk", ane.

Nãm Idjaij ã me bakukãmãremã ane. Nhym kam me aben djô'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arým Kapanakam bõx. Me:xkumrêx ne arým kam bõx. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne bõx.

¹⁷ Ne kam arým kãj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ÿr amijo akêx. Arým kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikõt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhym kam Garrêjakam Jeju imõti mýrbê tẽ. Nhym Ximãomẽ ãngre ar axikõt katorja ngõkam ar kryre rênho ba nhym arým ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarẽ. Ar kubê tep pynênh djwýnh tũm. ¹⁹ Nãm ar ar kryre rênho ba nhym Jeju arkum,

—On ar mã ikõt ajkamẽ. Jakam dja gar ikõt me kamênhõ aba kute mrãmri ne ar aje tep pynênhõ aba pyrãk, ane. ²⁰ Nhym ar on amikõt kryre mên arým mã Jeju kõt ajkamẽ.

²¹ Nhym ãm ajbir tẽ nhym Xijagumẽ Djuãõ ar kãkam nhỹ nhym arým ar omũ. Ar axikõt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumẽ ne ar amim kryreo mexo nhỹ. Nãm ar omũn arým kãj bê amikõt ar ku'uw. ²² Nhym bãm Djebedêu kãkam nhỹ nhym ar arým wãnh kum iren mã Jeju kõt ajkamẽ.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³ Nhym kam Jeju Garrêjakam pyka kunikõt memã kukrãdjã jarênhõ ba. Apýnh mebê idjaer bikprõnh djãri memã arênhõ ba. Ne kãj bê ujarênh ny jarênhõ ba.

Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba'ã memã ujarênh ar ba. Ne kam arým apýnh me kanêmẽ me punuo mexo ba. ²⁴ Nhym me arým arênh kumex. Pykabê Xirijkam ne me prĩne me kunĩmã arênhõ ipõk ne. Arênhõ ipõk nhym me kunĩ arým Jeju jarênh ma. Ne kam arým 'ÿr me punu kunĩõ bõx. Apýnh me kanê djãri meo bõx. Ajte apýnh me tokry djãri meo bõx. Nhym me kwý me karõ punu kute meo baja nhym me meo bõx. Nhym me kwý me tyk kute meo baja nhym me meo bõx. Nhym me kwý akry nhym me meo bõx. Nhym kam arým me kunĩõ mex. ²⁵ Nhym kam me krãptĩ: arým 'ÿr bõx ne kõt ar ba. Pykabê Garrêja kurũm, pyka nhidjibê Krĩraxbê 10 kurũm, krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm, pykabê Djudêja kurũm, ngõbê Djodãõ nhijukri pyka kurũm ne me bõx ne kõt ar ba.

5

Me kĩnh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

¹ Kam ne me krãptĩ: Jeju kõt ar ba nhym me omũ. Ne kam arým krãnh'ã tẽn wabi. Wabin arým nhỹ. Nhỹ nhym kõt ba djwýnh ar arým 'ÿr bõx ne nhỹ. ² Nhym arým arkum amikabên jarênhõ krax ne kum,

³ —Ë, djãm me kute amim, “Ikajgo”, anhỹro baja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh amim me utãn meo ba. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

⁴ Djãm me mýr baja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh ï meo kĩnhkumrêx. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

⁵ Djãm me kabõt katija kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ï pykakam mýjja kunĩõ õ. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

⁶ Me kute memã kum, “Ba on Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt”, anhỹro ba ne kute katãt amijo ba prã:mja djãm me kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja me ï axwe kêt'ÿr bõxkumrêx ne arým prĩne Metĩndjwýnhmã mexkumrêx. Kam dja me kĩ:nhkumrêx.

⁷ Djãm me ukaprĩja kaprĩ got? Kati. Mýkam? Bir, me wã dja Metĩndjwýnh

kum me kaprîkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁸ Djâm me kute amikam axwe'õ mar kêtja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja me Metîndjwÿnh pumû. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁹ Djâm me kute aben nêje me kukràò baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã'ã dja me abenmã kum, “Metîndjwÿnh kra ne wã”, ane. Kam dja me kî:nhkumrêx.

¹⁰ Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhym me arÿm meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djâm kam me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh arÿm amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

¹¹ Ar ga dja gar ikabën markumrêx ne kôt ar amijo aba nhym me te wãnh ar amã akij ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytà, apÿnh ar ajaxwe djario ar apytà. Djâm kam ar akaprî got? Kati, Mÿkam? Bir, kàjkwakam akînh djà raxkam. ¹² Dja gar tu akînhkumrêx ne kam akînh kati. Mÿkam? Bir, dja Metîndjwÿnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gédja amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman kam akînh kati. Nãm me tûmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metîndjwÿnh kabën jarënh djwÿnho bikënhho bao ane. Ga, arÿm kam kàjkwakam me kînhkumrêxja pumû, ane.

Kadjwanhîmê kurwÿ djà'ã ujarënh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhî pyræk. Kadjwanhî kute õmrõo mex pyræk ar gadjwÿ dja gar ajmã akute kêt ne akabën mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwÿ ar akudjwa arÿm mex jabej. Dja kadjwanhîkam akry apêx jabej mÿj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arÿm mÿjja akry kadjy punukumrêx. Godja punukam me kum kînh kêt ne arÿm rûm kapî. Kapî nhym me arÿm 'ã mrãn paro kajy. Ar gadjwÿ godja gar memã kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arÿm apunu. Apunu nhym me arÿm

kum ar akînh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwÿnhdjwÿ kînh kêt.

¹⁴ Ar aje mrãmri ne pyka kunîkôt me kurwÿ djà pyræk. Ga, krîraxja pumû. Djâm krãnhre'ã me kute krîrax nhîpêxkam me kute o bipdjurmã? Arkati. Ar gadjwÿ kwãrîk wãnh ikam apijàm kêt ne ikôt adjukaprî. ¹⁵ Ngõnhpôkdjwÿ. Djâm me kute kum angjênh ne kute mÿjja 'õkôt o bipdjur got? Kãnoipôko 'ã pro got? Kati. Ngõnhpôk ne me kum angij ne tu parkam, kênhkam umjuw nhym me kunîmã kikre kre kurwÿo ku'ê. ¹⁶ Ar gadjwÿ kwãrîk wãnh ikam apijàm kêt. Ar abê me kurwÿ djà pyræk ne ar adjukaprî. Dja me ar adjukaprî pumûn arÿm kàjkwakam ar Abãmmã rax jarê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjà'ã ujarënh.

Ruk 16.16

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrîk wãnh ijã amim, “Be, mÿj kadjy ne Jeju bõx? Bir, kute memã kum, ‘Kwãrîk wãnh jakam Môjdjê kabënja mar kêt. Ne Metîndjwÿnh kukwakam kabën jarënh djwÿnh 'õdjwÿ kabënja kwãrîk wãnh mar kêt.’ Kute ã memã anhÿro ba kadjy ne bõx”, ane. Kwãrîk wãnh ijã ã amim anhÿr kêt. Djâm ije ja jarënhmã? Kati. Mÿkam? Bir, me amrêbê: me bakukãmãremã ijã ajarê. Nhym me aben djô'ã arënhho mô:. Arënhho môr tãmtã arÿm iwÿr o bõx. Ba kam arÿm me kute amrêbê: ijã ujarënh kôt ar amijo iba. Me kute ikukãm ijã ujarënh kôt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bõx. Kam ije ar kabën markumrêx ne ije ar'ã anhÿr prãm kêt. ¹⁸ Dja te Metîndjwÿnh kabën kukràdjà kwÿ'ã pi'òk no'òk kryre ne te apÿnh mÿrbê kyx djari'ã pi'òk no'òk kryre djâm 'õ kajgomã? Kati. Dja 'õ kajgo kêt. Kabën'ã pi'òk no'òk kôt dja mÿjja apôxkumrêx. Kôt dja mÿjja kunî apôx tê:n prîne apôx mexkumrêx. Kabën 'õ dja kajgo kêtumrêx. Nhym kam kàjkwamê pyka arÿm apêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarënhkumrêx.

¹⁹ Godja me'õ Metîndjwÿnh kabën ngrîre 'õmã kajgo jarën kam 'ã memã kum, “Kabën ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwÿnhdjwÿmã kum, “Akajgo”, ane. Kàjkwakam Bënjadjwÿr

djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kunĩ kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'õ Metĩndjwÿnh kabēn man kõt ar amijo ban kam memã kabēn jarēho ba. Me'õ jamã dja me kum, “Araxkumrēx”, ane. Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrēx”, ane. ²⁰ Kam, ba ar amã arē gar ama. Djãm mrãmri Mòjdjê kukràdjà mar djwÿnhmē mebē pardjêu mexkumrēx? Kati. Mrãmri ar aje katàt amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh amim ar apytà gar kõt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarēnh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Amrēbē: me bakukãmāre memã kum, “Kwārĩk wānh me par kēt”, anen ajte,

“Dja me me'õnh bĩ nhym me arÿm kum axwe pānh jarē”, ane.

Tãm ne me ar amã arē gar arÿm ama. ²² Nhym be, ba dja ba ar amã arē gar ama. Djã ne me me'õnh bĩ nhym me arÿm kambit kum axwe pānh jarē? Kati. Me kute me'õkam ngrykkamdjwÿ. Dja me axwe jabej kukjēr kēt ne tu kam ngryk. Nhym kam me arÿm kum axwe pānh jarē. Ba ajte ar amã arē gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurēkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhym kam me arÿm 'ã meo akuprō. Memã axwe pānh jarēnh djwÿnh krãptĩbē 70 jao akuprō nhym me arÿm memã amikõt amijarē. Nhym be, godja me kamymã kum, “No kēt”, anhÿr jabej ne kam arÿm me biknor tokry djakam kuwykam mōr jabej.

²³ Kam godja ga Metĩndjwÿnh nhõ ki'ÿr kĩnh djào abõx jabej. O abõxo tēn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkē”, anhÿrja ga ama. Akam kaprĩja ga ama. Djãm kam aje on Metĩndjwÿnhmã kĩnh djàja nhõrmã? Kati. Dja akamy akam kaprĩ ga Metĩndjwÿnhmã kĩnh djàjao bõx nhym Metĩndjwÿnh arÿm kum kĩnh djàja kĩnh kēt. ²⁴ Kam dja ga wānh ki kabem kĩnh djàjamã anhiren akamy kumrēx'ÿr tēn kam kum

akabēn mex jarē gē akubyn akam kĩnh. Akubyn akam kĩnhkam dja ga akubyn tēn kam kĩnh djàja mÿn Metĩndjwÿnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mÿjjakam kum akurēn memã axwe pānh jarēnh djà'ÿr ajo tēm jabej. 'ÿr ajo tēmri dja ga on o anhõbikwa. O anhõbikwa nhym arÿm memã axwe pānh jarēnh djà'ÿr ajo tēm kēt. Nok ga ren o anhõbikwa kēt nhym ren memã axwe pānh jarēnh djwÿnhmã akanga nhym ren mebē ijē djwÿnhmã akanga. Nhym kam ren mebē ijē djakam abē ijē. ²⁶ Ga ren kam akator kēt. Prĩne aje amijo pānh mex inomã mēnhkambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute abenbē prõmē mjēnmēo àkĩnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,

—Nãm me ar amã,

“Kwārĩk wānh mebē prõ, nàr mjēno adjakĩnh kēt”, ane.

Ja ne me ar amã arē gar ama. ²⁸ Nhym be, ba dja ba ar amã arē gar ama. Mrãmri ro'ã anõrkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumũn arÿm amã o anõr prãm ne. Jabit. Kam arÿm akad-jwÿnhbē amim o adjakĩnh'ã karõ. Kamdjwÿ arÿm ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubē axwe pyma. Ga, me kute apÿnh kukràdjào àpēnh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpēnh jaxweo krã'ÿrmã ne Jeju Ar kubē axwe pyma arkum,

—Ne ga ren ano djubõko ajaxwe prãm ga ren on kaban mũm amibē amē. Ren te ano nhikjē kēt ne ren Metĩndjwÿnh kõt atĩn ne ar aba rã'ã, kam ren akĩnhkumrēx. Ne ren ano amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwÿnh ren me biknor tokry djakam amē. Ga ren kam akaprĩkumrēx. ³⁰ Ne ga ren anhkra djubõko ajaxwe prãm ga ren on krãtan mũm amibē amē. Ren te anhkra nhikjē kēt ne ren Metĩndjwÿnhkõt atĩn ne ar aba rã'ã kam, ren akĩnhkumrēx. Ne ren anhkra amãnhkrut rã'ã nhym Metĩndjwÿnh ren me biknor tokry djakam amē. Ga ren kam akaprĩkumrēx, ane. Djãm mrãmri ne me kute amino kadjarmã ne Jeju arkum karõ? Kati. Djãm mrãmri ar kute aminhkra krã'ÿrmã arkum karõ? Kati. Me kute àpēnh jaxweo krã'ÿrmã ne Jeju Ar kubē axwe pyma.

³¹ Ne kam ajte arkum,
—Me ar amã,
“Me kute prõ kangamã gê me 'ã pi'ôk no'ôk
ne kum kungãn kam kanga”, ane.

Nãm me ã ar amã ane, gar ama. ³² Nhy m be,
ba dja ba ar amã arẽ gar ama. Gêdja me'õ
prõ djwýnh kangan kam arým axwemã
ngrêk. Gêdja prõ djwýnhja pãnh me'õ
mymã kabên nhy m arým 'ÿr mõ. Nhy m
kam nija arým o akĩn kam axwe. Nhy m
kam my jadjwý arým o akĩn kam ad-
jwýnhdjwý axwekumrêx. Nhy m be, prõja
krõ'ã mjênkambit nhy m myja kute kan-
gakam axwe kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,
—Kam, amrêbê: me bakukãmãre memã
kum,

“Dja gar memã akabên jarên amã me kute
amar pydji prãm jabej kum,
‘Metĩndjwýnh ne amybým kute imar. Ije
amã ikabên pydjín arênhkôt kute
imar’, anhýrkam kwãrĩk wãnh 'ã ad-
jukanga kêt.

Dja gar aje memã akabên jarên kôt ar
amijo abakumrêx. Nok ren ga
kôt ar amijo aba kêt ne ren arým
Metĩndjwýnh jarên kajgon ren o
kum amikurêtuw”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã memã ane gar
arým ama. ³⁴ Nhy m be, ba dja ba ar
amã arẽ gar ama. Djãm ar aje memã ak-
abên jarênhkam aje ajte kôt Metĩndjwýnh
nàr õ mýjja'õ jarênhmã? Kati. Mrãmri dja
gar memã akabên pýnhbit jarẽ. Kwãrĩk
wãnh aje memã akabên pydjín arênhkôt
ajte memã kãjkwa jarên kêt. Metĩndjwýnh
kam ýrkam memã arên kêt. ³⁵ Kwãrĩk
wãnh ar aje memã akabên pydjín arênhkôt
ajte memã pyka jarên kêt. Metĩndjwýnh
pykakam par djãm djakam memã arên
kêt. Nàr, kwãrĩk wãnh ar aje memã ak-
abên pydjín arênhkôt ajte memã Djeruxarẽ
jarên kêt. Kubê Bënjadjwýr rax djwýnh
nhõ krĩraxkam memã arên kêt. ³⁶ Nàr,
kwãrĩk wãnh ar aje memã akabên pydjín
arênhkôt ajte akrã jarên kêt. Mýj ne gar aje
omã? Djãm ar ga aje akrãkam akĩ 'õo akamã
nàr akĩ 'õo kakrãtykmã? Arkati. Te aje akĩo
anhýrmã. ³⁷ Kam, memã akabên pýnhbit
jarẽ. Aje mrãmri mýjjao anhýrmã. Kambit
memã kum, “Nà. Dja ba ã o ane”, ane. Nàr,

aje mýjjao anhýr kêt mã. Kam memã kum,
“Kati. Dja ba o anhýr kêt”, ane. Jabit memã
arẽ. Memã akabên pýnhbit jarẽ. Godja gar
memã akabên jarẽ ne me kute ar amar py-
dji kadjy ajte kôt memã apýnh mýjja jarên
arým akabên punu. Kute mrãmri ne me
axwe nhõ bënjadjwýr jajkwa kurým akabên
kator pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute ar amipãnh nêje ar akre.

Ruk 6.29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,
‘Dja me me'õ no katõk gê me o aben man
kam pãnh no katõk. Nàr, dja me me'õ
djwa kwýr gê me pãnh wa kwýr’,
ane.

Me bakukãmãre ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane. ³⁹ Nhy m be, ba
dja ba ar amã arẽ gar ama. Djãm ar aje
amipãnh meo abikênhmã? Kati. Kwãrĩk
wãnh. Dja me ar ajo ajkê gar amipãnh meo
abikên kêt. Godja me ikra poo anhine
djubõkbê ar akurwanh jabej tu me'ÿr an-
hine nhikjêo apa gê kurwa. ⁴⁰ Nhy m godja
me arým pykakam me bënjadjwýr'ÿr ajo tẽn
'ÿr ajo bõx ne kum, “Me'õja ne ijo ajkê. Kum
arẽ gê imã o pãnh”, ane. Nhy m bënjadjwýr
arým amã “Pãnh dja ga kum anhõ kubêkà'õ
pydjín angã”, ane. Djãm aje kubê nêmã?
Kati. Dja ga tu kam anhõdjãnh ne kum
anhõ kubêkào amãnhkrut ne angã. ⁴¹ Dja
me kôt atêm mã amã krã tÿ:x ne amã, “Ga
dja ga ikôt tẽn nhy m ajã kirometu pydji
apêx”, ane. Ga kam kabênkôt tẽn. Kôt
atêmo kirometu pydji apêx. Ga kam ikabên
kôt amã kĩnh ne ajte ijukri kôt tẽn nhy m
ajã kirometu 'õdjwý apêx. ⁴² Godja me ar
amã, “Imã angã”, anhýr jabej tu kum angã.
Godja me ar amã, “Imã angã. Ba kam ã amã
kungã”, anhýr jabej. Kwãrĩk wãnh kubê nê
kêt. Ba ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Jeju
arkum ane.

*Arkum kurê djwýnh jabêmã kute arkum
arênh.*

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me bakukãmãre ne memã kum,
‘Ar amã amibu'ã me ja jabên kam amã
akurê djwýnh kurê’, ane.

Me ã memã ane.”

Nãm me ã ar amã ane. ⁴⁴ Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar amã akurê djwýnh kurê mã? Kati. Dja gar amã akurê djwýnh jabê. Me kute ar ajo Metĩndjwýnhmã à'wýr ne kum, “Dja ga o ajkê”, anhyro baja dja gar meo Metĩndjwýnhmã a'wý ne kum, “Dja ga o djuw mex”, ane. Amã akurê djwýnh kaprĩ. Me kute ar amã kabên punuo baja ne kute ar ajo bikênho baja dja gar meo Metĩndjwýnhmã a'uw. ⁴⁵ Ar amã akurê djwýnh jabên arým Abãm kôt amijo tẽ. Aje amijo kãkwakam Abãm krakumrêx kadjy dja gar Abãm kôt amijo tẽ. Ga, Abãm kute me axwemê me mex'ã myto apôxja pumũ. Ne kute me katãt kute amijo bamê me ate kute amijo ba'ã nao bixadjwýrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metĩndjwýnh kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Mýkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwýnh jabê kêt kam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwýnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metĩndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁷ Godja gar anhöbikwamãbit akabên mex jarê djãm kam ar amexkumrêx? Kati. Mýkam? Bir, ar aje anhöbikwamãbit akabên mex jarênhkam. Aje akurê djwýnhmã akabên mex jarênh kêt kam. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh meo ane. Me kute kurê djwýnhmã kabên mex jarênh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metĩndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kãkwakam ar Abãm prĩne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwýnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

6

Kute ar ukaprĩ'ã arkum karõ.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprĩ. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibên ne mekam idjukaprĩ gẽ ibu'ã me ja imã idjukaprĩ jarê”, anhyrmã? Kati. Kwãrĩk wãnh amim anhyr kêt. Dja gar memã amibên nhy m me ar amã adjukaprĩ jarê. Djãm kam dja

Metĩndjwýnh ar amã akĩnh djã ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djã nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mýjja kêt mã ar anhö mýjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhy m me kute memã ukaprĩ jarênh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djãkam nãr pry kôt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukaprĩ jarê. Djãm Metĩndjwýnh dja ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêt kumrêx ne ar amã akĩnh djã nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarênhkumrêx. ³ Nhy m be, ar ga ar aje me õ mýjja kêt mã mýjja nhõrmã tu udju gẽ me ar abu'ã ar amar kêt. Gẽ ar aje memã õrkôt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrĩk wãnh amim, “Arým ne ba kum kungã. Idjukaprĩkumrêx”, kwãrĩk wãnh amim anhyro aba kêt. ⁴ Dja gar mebê udju nhy m ar Abãm djwýnh arým ar aman ta arým ar amã akĩnh djã ngã. Nhy m kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metĩndjwýnhmã ar kabên'ã arkum ujarênh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metĩndjwýnhmã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhy m me kute memã mex jarênh kadjy ne me me bikprõnh djãkam nãr pry bikjêrkam Metĩndjwýnhmã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex jarê. Djãm Metĩndjwýnh kute memã mex jarênhmã? Kati. Me kute memã amibênkam ne Metĩndjwýnh mekam kĩnh kêt kumrêx. Kam dja memã mex jarênh kêt kumrêx. ⁶ Ar aje mrãmri kum akabên mã djãm ar aje memã amibên kadjy me ipõkri adjãmmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Dja gar me kãxã ar anhö kumoka'ê djwýnhmã wadjãn amijã ijê. Ar Abãm djwýnh ne bipdjur.

Nãm te bipdjurn kute mỳjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arỳm kum akabên jarê nhym arỳm ar apumũn ar ama. Ar aman arỳm ar amã akĩnh djã ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. ⁷ Dja gar Metĩndjwỳnhmã amikabên jarê. Kwãrĩk wãnh me kwỳ kudjwa kêt. Me kwỳ kute apỳnh mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhípêx ne marja ne me 'êx ne arĩk mỳjjamã amikabên krãptĩ jarênh kajgoo ba. Ne arĩk amim, “Dja ba kum amijarênh krãptĩ gê ikabên krãptĩ man arỳm imarkumrêx”, ane. ⁸ Kwãrĩk wãnh me kwỳ ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metĩndjwỳnhkumrêxmã akabên krãptĩ jarênh nhym kôt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwỳnh, kubê Metĩndjwỳnhkumrêx, djã ne mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhípêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metĩndjwỳnhkumrêx ne amak me:xkumrêx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mỳjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mỳjjao adjã'wỳr kêttri arỳm kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabên kôt kum akabên jarê ne kum, “Djũnwã, ga ne ga kàjkwakam nhỹ ba arỳm ama.

Gê me amexo apymaja man amim ajarênh abenmã ajarê.

¹⁰ On me kadjy abênjadjwỳr ne ar meo aba. Ga, kàjkwakam me kute akabên marn kôt kute ar amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwỳ on me kudjwa ã akabên marn kôt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa mãnhkutã ar imã inhõ kwỳ krên djã ngã.

¹² Ar ijaxwe maro akno. Godja me'õ ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwỳ ar ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imã axwe'ã àpnênh kunĩkôt ga ga ar ijo tỳx bar mebê idjãm tỳx ne ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mã ar ipytãro aba.

Mỳkam ne bar ã amã ane? Bir, abê Bênjadjwỳr djwỳnh. Ga apydji ajity:x ne ara:x rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja”, ane.

Dja gar ã Metĩndjwỳnhmã akabêno ane.

¹⁴ Nã bãm ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar tu wãnh axwe maro aknon kam angryk kêt”, ane. Mỳkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk

kêt nhym kàjkwakam Abãmdjwỳ ar ajaxwe maro aknon akam ngryk kêt. ¹⁵ Nhym be, godja gar me axwe mar rã'ãn me kam angryk rã'ã jabej ar Abãmdjwỳ dja ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã. Kam ne ba ar amã, “Dja me'õ ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt.” Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metĩndjwỳnhmã amijajbur jabej djãm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwỳnh mar mexja kudjwamã? Me kute amijajburo amirĩt ne memã amibên kadjy ne me amijo nokre kaprĩn aminokreo àpnu. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrĩk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me memã mex jarê. Djãm kam Metĩndjwỳnh kute memã mex jarênhmã? Kati. Me kute memã amibênkam Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêtumrêx ne memã me kĩnh djã nhõr kêt.

¹⁷ Nhym be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrã ngrãn aminokre põ. ¹⁸ Ar aje amijajbur'ã memã amijo amirĩt kêt kadjy ã memã amijo ane. Ar Abãm djwỳnhbê Metĩndjwỳnh ne bipdjur. Nãm te apdjurn kute mỳjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar ã anen arỳm kum amijajbu nhym ar apumũn ar ama. Ar aman arỳm ar amã akĩnh djã ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kàjkwakam ar õ nèkrêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k 1.4; Idja 10.34

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh amim pykakam ar anhõ nèkrêx rax jadjwỳr kêt. Kam ne kanêremê 'òk arỳm abê o àpnu nhym me àkĩnhĩ arỳm 'ã òpòk ne o akĩ. ²⁰ Ate dja gar Metĩndjwỳnhmã apê nhym arỳm pãnh kàjkwã djwỳnhkam ar amã nèkrêx rax jadjuw. Kam ne 'òk kute ar abê o àpnu kêt nhym kanêre kute o àpnu kêt nhym me àkĩnhĩ kute 'ã òpòk ne o àkĩnh kêt. ²¹ Mỳkam dja kàjkwakam anhõ nèkrêx? Bir, ar aje anhõ nèkrêxkôt ajamak bèn prãmkam. Dja kàjkwakam ar anhõ nèkrêx rax gar arỳm kàjkwakam mỳjjakôt ar ajamak bẽno aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhym me nodjwỳ. Me noo ne me kute mỳjja pumũnh. Dja gar ano mex ne

ajmã ano kute kêt jabej arým mrãmri arît tÿxkumrêx ne mÿjja pumũ. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyrãk. ²³ Nhym be, dja ano rã, ano ajmã kute gar arým arît kêt ne aje mÿjja pumũnh kêt. Aje mrãmri ne me akamãt kô tykkam mrãnh punuja pyrãk. Gêdja gar Metîndjwÿnh kôt aje amijo aba kêt jabej kute ar amã amikukràdjã jarênhja kôt aje amijo aba kêt jabej arým ar aje me'õ akamãtkam ba pyrãk, aje me'õ akamãt kô tyk tÿxkam mrãnh punuja pyrãk.

²⁴ Ë, nhÿnh ne me'õ amẽ õ bënjadjwÿr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nâr kon, gêdja kum ja kÿnh ne kumãbit apê ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja gar amã Metîndjwÿnh kÿnh ne ajte amã nèkrêxo atom raxja kÿnh ne kam kute bënjadjwÿr amãnhkrutmã adjãpênh pyrãk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ã kute arkum karõ.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê, mÿj dja ba o ikõ, mÿj dja ba adjã?” Kwãrîk wãnh ã adjumar punuo anhÿr kêt. Djãm Metîndjwÿnh kute ar akudjwa djwÿmẽ kubêkãbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar tÿx. Kute ar amar tÿxkam dja ta arým ar amã ar anhõ kwÿ krên djãmẽ ar anhõ kubêkãmẽ kungã. Kam, kwãrîk wãnh amikam adjumar punu kêt. ²⁶ Ga, kÿjrũm kwênhja pumũ. Djãm kwênh kute pur kre nâr bãygogo djê nâr o atom ne kute õ kikrekam adjwÿr? Kati. Kwênh kute ã o anhÿr kêt nhym kãjkwakam Abãm tu o djuw mex. Metîndjwÿnh ne kum kwênh kÿnh ngrire. Ar gajbit kum ar akÿnhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê”? anhÿr kêt. ²⁷ Djãm amikam ar adjumar punun arým ar adjumar punuo ar aje amũ atyk kêtãmã aminhõ akati kamênhmã? Kati. Ar aje te o anhÿrmã.

²⁸ Mÿkam ne gar anhõ kubêkã prãmje amikam adjumar punu? Ga, kapôtkam pidjôrãja pumũ. Mÿj ne pidjôrã abatãnh on? Djãm pidjôrã àpênh nâr djãm kute

õ kubêkã kayr? Kati. ²⁹ Bënjadjwÿr raxbê Xaromão nhõ kubêkã me:xkumrêx ne kume:x. Djãm mexo kute pidjôrã pyrãk? Arkati. Pidjôrã ne mexo kute Xaromão nhõ kubêkã jakrenh me:xi. ³⁰ Metîndjwÿnh ne pidjôrã kre nhym abatãnh ne arým mexkumrêx. Akatija tãm kam ne mex nhym akati nhym me arým kaban kuwykam kurê nhym arým xêr. Ga, Metîndjwÿnh kute prÿne pidjôrão djuw mex nhym mexkumrêxja pumũ. Mÿkam ne gar amim Metîndjwÿnh mar rerekre? Kum pidjôrã kÿnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metîndjwÿnh kum ar akÿnhkumrêx. Tãm dja gar ama. Djãm kute ar ajo djuw mex kêtãmã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arým anhõ kubêkã.

³¹ Kam kwãrîk wãnh ar anhõ mÿjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrîk wãnh amim, “Mÿj dja ba kukrê”? nâr, “Mÿj dja ba o ikõ”? nâr, “Mÿj dja ba angij”? kwãrîk wãnh amim anhÿr kêt. ³² Apÿnh pyka djãri me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kute mÿjja jakôbit amak bën ne. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrîk wãnh. Kãjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mÿjja kêtja kunîkôt kute ar amar. ³³ Nhym be, ar ga, djãm ar amã mÿjja ja kÿnhmã? Kati. Kwãrîk wãnh. Bir, mÿj dja gar amã kÿnh? Bir, Metîndjwÿnh kute ar apytãr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar tÿx. Ne kôt ar ajaxwe kêt djwÿ dja gar mar 'ãno dja. Ja dja gar amã kÿnh nhym kam arým ar amã mÿjja kÿnhja kunî ar amã kungã. ³⁴ Kwãrîk wãnh ar amikukãm adjumar punu'õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djã'õ iwÿr bôx jabej mã gêdja ba nê”? anhÿr kêt. Djãm akati 'õkam Metîndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêtãmã? Kati. Akati kunîkôt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhym Metîndjwÿnh ta arým ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bôx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrîk wãnh amũ amikukãm adjumar punu'õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

7

*Ar kute me'ã axwe rênh nêje kute ar akre.
Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11*

¹ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêt kam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwãrîk wãnh. Dja gar me'ã axwe rênho aba nhym me arÿm amipãnh ar ajã axwe rê nâr Metîndjwÿnh arÿm ar amã ajaxwe jarê. ² Godja gar me'ã mÿjja'õ man kôt tu 'ã, “Axwe”, ane. Djãm kam me nâr Metîndjwÿnh akam kînh? Kati. Dja gar me'ã ane nhym me nâr Metîndjwÿnh arÿm ar gadjwÿ ar ajã mÿjja tãm man kôt ar ajã axwe mẽ. Dja gar Metîndjwÿnh kudjwa memã õr rûnh nhym kam me akubyn ar aje memã õr 'ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mÿkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pîponhtija pumũnh kêt ne? ⁴ Djãm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhÿrmã? Ne kam ar anokam pîponhtiwã pumũnh kêt kumrêx ne. Ar aje aminokam pîponh pumũnh kêt kam we ã kum ane. ⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam ajajkwakambit amimexo amra. Akumrêx gêdja gar aminokam pîponhtiwã kaban kam arît mex ne arÿm kôt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arÿm aje aminokam pîponhti kadjar pyrãk. Ar ga dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arÿm amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadjy arÿm amex. Amex kute arÿm ar akamy nokam pî jaũm kadjar kadjy kute arît mex pyrãk.

⁶ Me kwÿ ne me kum axwe kî:nh ne kam axwe'ã maje kum Metîndjwÿnh kînh kêt. Djãm me jamã aje Metîndjwÿnh kabên jarênhmã? Kati. Ga ren me jamã arê ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metîndjwÿnh nhõ mÿjja rênh pyrãk nâr me kute angrõ jamymã kryt karÿr rênh pyrãk. Kwãrîk wãnh o anhÿr kêt. Ga ren o ane nhym ren me kum Metîndjwÿnh kabên kurên o ajkên akêx ne gadjwÿ ajo ajkê. Kute mrãmri ne ropre kute mÿjja mex nhirênh nhym angrõ jamy ituo kryt karÿr ngãnhja pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute Metîndjwÿnh 'wÿr'ã arkum ujarênh.

Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷ Ne kam aje arkum,

—Dja gar tu mÿjja'ã 'uw, mã mÿjja'ã 'wÿro tẽ nhym Metîndjwÿnh arÿm ar amã kungã. Ga, ar aje mã mÿjja jabej ne kam arÿm kum ajapôxja pumũ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabêno aku'ê nhym arÿm me kute ar amã 'ã rênhja pumũ. Dja gar ã Metîndjwÿnh 'wÿro ane. ⁸ Be, me kute mÿjja'ã 'wÿr 'ãno ãm gêdja Metîndjwÿnh arÿm memã kungã. Ga, me kute mÿjja jabej ne kum apôxja pumũ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabêno ku'ê nhym arÿm me kute memã kikre'ã rênhja pumũ. Dja gar gadjwÿ ã mÿjja'ã Metîndjwÿnh 'wÿro ane nhym arÿm amã o amirît. ⁹ Nhÿnh ne ar akra'õ tẽn djwÿ'ã ar ajuw gar kum kên ngã? ¹⁰ Ne tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati. ¹¹ Be, gar ajaxwekam aje akramã mÿjja mex nhõrja pumũ. Nhym be, kàjkwakam ar Abãm mextire ta gêdja ar amã amũ mÿjja mex nhõro ar ajakre.

¹² Kam gar aje amibu'ã me'ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhÿro aba. Kute aje me'ã amim anhÿro aba pyrãk ar gadjwÿ dja gar amikabên kôt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arÿm Metîndjwÿnh kabên kukràdjã kôtdjwÿ aje amijo aba mexkumrêx. Môdjê kute kabên jarênh kôt aje amijo aba mexkumrêx. Me kute Metîndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênhdjwÿ aje kôt amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh pry'ã arkum ujarênh.

Ruk 13.24

¹³ Nhym kam mrãmri me kute mÿjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyrãk. 'Ã ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arÿm abê tÿx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tÿx pyrãk. Nhym be, dja gar me kum ikînh kêtja kôt ar amijo aban arÿm amã rerekre. Amã tÿx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrãnh memã tÿx kêt pyrãk. Kwãrîk wãnh me kum ikînh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjar mãn prãbê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krãptî ne me me kum ikînh kêtja kôt ar amijo ba. Memã tÿx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx

nhym memã tỳx kêt pyræk. Kute pry kre rax kôt me mör memã tỳx kêt pyræk. Dja gar me kum ikĩnh kêt kôt ar amijo aban arỳm akuno. Me biknor tokry djækam akuno. ¹⁴ Nhym be, me ngrêrebit ne me imã apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremẽ pry kre ngriremã apôx pyræk. Ar ga dja gar imã akaton amim imaro aban arỳm atĩn ne, Metĩndjwỳnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar amijã no tỳx'ã arkum ujarẽnh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memã, “Ba ne ba ibê Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh”, anhỹro bajabê amijã ano tỳx. Nãm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykĩ'ãtomti kà jangjẽnh ne bôx pyræk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awỳr bôx. Nhym be, kati. Nãm me ar anoo akno. Me kà kadjwỳnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyræk. Me axwe. Ne kute ar amã Metĩndjwỳnh'ã 'êx ne kabẽn kêt jarẽnhmã ne ar awỳr bôx. Kute o ibê amiwỳr ar ajo akẽx ne ar ajo bamã ne ar awỳr bôx. ¹⁶ Mỳj dja gar me omũnh ne memã akator on? Bir, mỳj dja gar pidjôjadjwỳ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwãn o bàrio amirĩt nhym me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ. Ar gadjwỳ dja me apỳnh kabẽn punu jarẽn àpẽnjaxwe gar me omũn arỳm memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumũ. Kabẽn kajgo. Nãm Metĩndjwỳnh'ã 'êx ne kabẽn kêt jarẽnho ba”, ane. Djãm mrỳnhĩkam me kute akrô djôbê uba rẽn? Kati. Nàr, djãm prẽxkam me kute pidjôbê pigu rẽn? Kati. ¹⁷ Bàri mexkam ne ô mex arij. Nhym be, bàri punukam ne ô punu arij. ¹⁸ Bàri mexkam ne ô punu arij prãm kêtumrẽx. Nàr, bàri punukam ô mex arij prãm kêtumrẽx. ¹⁹ Bàrikam ô punu jariija kunĩ ne me kute akàr ne kuwykam rẽn. Dja me ã kute Metĩndjwỳnh'ã 'êx ne kabẽn kêt jarẽnho bajao ane. ²⁰ Be, me àpẽnjaxwe dja gar omũn arỳm kôt kum akato. Me kute Metĩndjwỳnh kabẽn kêt jarẽnhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumũ”, ane.

²¹ Me kute arĩk imã, “Ga abê inhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Ga ne ga ijo aba”, anhỹrja. Djãm me ja kunĩ kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute amim me utàr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kàjkwakam Ibãm kabẽn mar ne kôt kute amijo babit. Me jabit dja Bẽnjadjwỳr djwỳnh amim me utàn ar meo ba. ²² Ije memã axwe pãnh jarẽnh nhõ akati wækam dja me krãptĩ aminêje imã, “Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Djãm akukwakam ije memã akabẽn jarẽnh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karõ punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mỳjja pumũnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mỳjja rũnh, mỳjja krãptĩ ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pãnh jarẽnh djã nhõ akatikam dja me ã imã ane. ²³ Kam dja ba irã ipôkri me kunĩmã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mỳjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mỳjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rũm imã akãx. Me adjapênhjaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute apỳnh kikre nhipêx'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunĩ kute ikabẽnja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'õ jamak mex pyræk. Me'õ jamak mexja kẽnkam amim kikre. ²⁵ Nhym kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngô tàm ne te kôk djàbêr tỳx kikre karngrô nhym tỳm kêt. Kẽnkam kute ipêxkam ne tỳm kêt. ²⁶ Nhym be, me kunĩ kute ikabẽnja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'õ bẽn kati pyræk. Me'õ bẽn kati pykatikam amim kikre. ²⁷ Nhym kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngô tàm ne kôk djàbêr tỳx kikre karngrô nhym arỳm tỳm. Djã nãm kàjbê ban tỳm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nãm ã Jeju memã anen arỳm memã amikukràdjã jarẽnh pa. Nhym me kabẽn man kam ari ar aben pumũn kam abenmã kum,

—Tô mỳj kabẽn ny gotja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjã jarẽnhkumrẽx. Nãm ã me bẽnjadjwỳr rũnh kwỳ kabẽn mex anen ar prĩne kabẽno meo

atomo ba, ane. Djã nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnh memã arênhô ane? Kati, nãm me ari no prôt ne ari kukràdjà jarênh'ã umju:w ne kute arênh katàt kêtikumrêx.

8

Me'õ ã kajêkam tê'ã ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

¹ Nhyim kam krãnh'ã arým rwýk tẽ. Nãm rwýk tẽ:n arým ruw. Nhyim me krãptĩ: kôt mō. ² Nhyim kam me'õ ã kajêkam tēja 'ýr bōx ne parbê kōnkrão nhýn kum rax jarênh kum,

—Bênjadwýr djwýnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt aje ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arým imex ne, ane.

³ Nhyim arým 'ýr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. Nhyim arým 'ã ã kajêkam tēja apêx nhyim arým mex ne. Kute o ãm tãm kam tẽmbê kà mex ne.

⁴ Nhyim kum,

—Kwãrĩk wãnh ga amijarênh kêt. Dja ga tu katàt mã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh'ýr tẽn kum amibê, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gẽ akadjy Môjdjê kukràdjà kôt Metĩndjwýnhmã mry gan kum kungã. Arým akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gẽ me kunĩ apumũ, arým akà mexkôt apumũ. Nãm ã Jeju me'õmã ane.

Kute amybým me'õo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arým tẽn krĩraxbê Kapanamã wadjà. Nhyim krãkamngōnh krãptĩ kubê 100 nhō bẽnjadwýr arým 'ýr bōx ne kum õ àpênho no katon kum arênh kum,

⁶ —Bênjadwýr djwýnh, inhō àpênh arým akryn tokry rax ne kikrekam arek nõ, ane.

⁷ Nhyim Jeju kum, “Ba 'ýrn o mex”, ane.

⁸ Nhyim krãkamngōnh nhō bẽnjadwýr kum,

—Djãm imex got ga inhũrkwãmã tẽ? Kwãrĩk wãnh. Dja ga akabênbit jarê nhyim arým inhō àpênh mex ne. ⁹ Inhō bẽnjadwýr kute raxo ijakrenhja ne imã kabên ba kabên man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krãkamngōnhre nhō bẽnjadwýrkam ba memã ikabên nhyim me ikabên kôt ar amijo ba. Ba 'õmã kum, “'Ýr tẽ”, ane nhyim arým 'ýr tẽ. Ba kam ajte 'õdjwýmã kum, “Amrê tẽ”, ane nhyim arým amrê tẽ. Ba inhō àpênhmã kum, “On mýjja kupê”, ane nhyim

arým kupê. Kam ne ba amã, “Abẽnjadwýr djwýnhkam dja ga akabên nhyim arým akabênkôt mex ne”, ane. Krãkamngōnh nhō bẽnjadwýrbê ne me bajtem.

¹⁰ Nãm Jejumã ane nhyim kuman arým kam no tyn djan kôt ba djwýnh arkum,

—Be, me'õ bajtemja kute tu amim imar mexkumrêx. Mebê idjaerkumrêx ren kudjwa ã amim imaro ane. Nhyim be, kati. Me kute kudjwa ã amim imaro anhýr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me:xkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹¹ Ë, ba ar amã arê gar ama. Kàjkwakam Bẽnjadwýr djwýnh arým kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam dja gwaj me bakukãmãremẽ ro'ã banhō kwý krẽ. Abraõmẽ Idjakmẽ Djakomẽ ro'ã banhō kwý krên mexo nhý. Nhyim kam dja me bajtem krãptĩ: ban bōx, myt apōx djärũm bōx ne myt ngjêx djärũm bōx. Bōx ne arým gwaj baro'ã õ kwý krêno nhý. ¹² Nhyim be, mebê idjaerkumrêxja dja Metĩndjwýnh arým bõm me kumẽ. Bẽnjadwýr djwýnh bit kute amim me utàr ne ar meo baja, me tãm dja arým bõm me kumẽ. Bõm mebê idjaer mẽ nhyim me wãnh akamàt kô tykkam ar ba. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam me krãkamngōnh nhō bẽnjadwýrmã kum,

—Aj mã. Ga ne ga tu amim imarkumrêx. Kôt dja ba arým amã ã o ane, ane. Nhyim myt tãm kam arým õ àpênh mex ne.

Kute me punu krãptĩo mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴ Nhyim kam Jeju arým Pedru nhō kikrekam bōx nhyim Pedru djupãnhdjwý kanên nõ. ¹⁵ Nhyim 'ýr bōx ne arým ikra kupê. Kupê nhyim kanê arým kum ire. Kum ire nhyim arým kãmã djan arým mex ne. Ne kam arým aro djuw mexo ba.

¹⁶ Nhyim kam ar'ã para nhyim me arým 'ýr me krãptĩo bōx. Me karõ punu kute meo baja tãm ne me'ýr meo bōx. Nhyim mã me'ã kabênbit jarê nhyim mã me karõ punu umaje mō. Memã iren mã mō. Jeju arým mã me kunĩkam me karõ punu kujate. Ne kam ajte me punudjwý kunĩ mex. ¹⁷ Amrêbê: ne ujarênh djwýnhbê

Idjaij Jeju'ã ajarê. Kute meo mex'ã ajarê. Nãm Metĩndjwýnh kukwakam 'ã ajarê. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Apýnh me bapunu djàri, apýnh me bakanê djàri nhym kute amijã me bamar.

Kute mrãmri ne me kute jênh pytĩo bakam kute amijã mar pyræk. Nãm ã amijã me bamaro ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arê. Nhym kam me aben djô'ã arênhõ mõi. Arênhõ mõi tâmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm, me bakam-ingrãnyrekam Jeju arým kato. Katon kam arým abatãnh ne ar ba. Ne kam arým me punuo mexo ba. Metĩndjwýnh kukwakam Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Jeju arým ã meo mexo bao ane.

Ar'õ bit kute Jeju kôt amijo bikamênh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arým amibu'ã me krãptĩ: pumũ. Ne kam arým arkum,

—Gwaj on akãx nhikjê mã rê, ane.

¹⁹ Nhym kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ 'ýr bõx ne kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh kunĩkôt ba akôt mrã, ane.

²⁰ Nhym kam kum,

—Ë, ga, djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwênhbit ne ôt djã kute amim kre pumũnhkôt kam ôt djã. Nhym be kati. Ba ne ba inhõ kikre kêt. Inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne ba inhũrkwãja? Kon, gop ga amiman kam ikôt atêm jabej nãr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhym kam me'õ ja kute Jejukôt bamã ne kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, ba ibãm kumrêx jadjà. Ne kam arým akôt ar iba, ane. Nhym kum,

²²—Kati. Amrẽ on ikôt ar aba. Gê me kute Metĩndjwýnh mar kêt wãnh me tyk jadjà. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyræk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjà. Nãm ã Jeju kum ane.

Jeju kôkmã bẽn tỳx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kã'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhym Jeju arým kãkam nhý nhym kôt ba djwýnh

ar arým kôt nhý. Nhym kam ar arým kã kujaten amũ tẽ. ²⁴ Tẽ: nhym ar aêrbê na 'itỳx ruw nhym kôk 'itỳx wabê. Nhym ngõ arým aben pumjuw ne kã nhiby ato. Nhym be, Jeju wãnh arek õto nõ. ²⁵ Nhym kam kôt ba djwýnh ar 'ýr tẽn arým tok ne kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, gop ar ipytã. Arým gwaj badjãr 'ýr, ane.

²⁶ Nhym arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mýkam ne gar atĩn prãm? ane. Ne kam kãjmã djan kôkmã bẽn tỳx. Nhym arým tu ngõ mên nõ.

²⁷ Nhym ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mýj got on nhym kôkmẽ ngõ raxmẽ tu kabẽn kôt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

Me karõ punu krãptĩ: kute ar me'õo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhym kam Jeju arým ngõ nhikjê mã bõx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhym me'õ amãnhkrut ar arým kajpa. Me karõ punu ne ari aro ba. Me tykmã kikre kurũm ne ar mõi. Ar àkrê: nhym me te ar umaje ne te ar'ãnh tẽmmã. ²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arým kãj bê amran aminêje kum,

—Mýj nã Metĩndjwýnh Kra? Djãm me inhõ akati kêtri dja ga me imã me itokry jadjà? ane.

³⁰ Nhym nĩjar angrõ jamy krãptĩ: àkur mõi.

³¹ Nhym kam me karõ punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prãm jabej ba me angrõ jamy krãptĩ:wãmã wadjã, ane.

³² Nhym kum, “Aj mã”, ane. Nhym me arým kato. Katon arým angrõ jamy krãptĩ:mã wadjã. Wadjã nhym arým angrõ jamy kunĩ prõt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prõt tỳ:x ne arým imõtikam nox ne amin-himex ne. ³³ Nhym angrõ jamy pumũnh djwýnh ar omũn arým krĩraxmã prõt ne. Prõt ne arým bõx. Bõx ne arým prĩne memã mýjja kunĩ'ã ajarê. Ne ajte me karõ punu kute ar o baja'ã ajarê. ³⁴ Nhym krĩraxkam me krãptĩ kute Jeju pumũnhmã 'ýr mõi. Ne kam arým omũn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurũm akato, ane.

9

Kute me'õ jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

¹ Nhyam kam Jeju ar arým kàkam wadjàn nox ne arým akàx nhikjêmã rê. Ne kam wabin krĩraxkam ar ba tũmjamã tẽn bõx. ² Nhyam ar kwý kum me'õ jakryo bõx. Ikwã djàkam nõr rã'ã nhyam ar kum o bõx. Nhyam amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane. Ne me'õ jakryjamã kum,

—Akmere, on akĩnh. Jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon kam ingyryk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarê nhyam êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhyam wãnh Môjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý arým amim,

—E kum be, me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwýnh japryõ djan amijo Metĩndjwýnhõ dja. Metĩndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane. ⁴ Nãm me ã õkre kadjwýnhbê anhỹro kumex nhyam arým tu me kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhõkre kadjwýnhbê ijo kajgon ijapryõ akumex? ⁵ Ê, ba me amã mýjja amãnhkrut jarê. Mýj ne amirĩt, nẽn? Ba ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane. Nãr kon, “On kàjmã djan tẽn”, ane. Mýj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane nhyam amirĩt kêt kumrêx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt.

Nhyam be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kàjmã djan tẽn”, ane nhyam ren arým amirĩt. Tãmbit ne amirĩtkumrêx. ⁶ Dja ba kum, “Kàjmã djan tẽn”, anen arým o mex ga me arým omũn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ï ne pyka jakam amikabẽnkõt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarẽnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmã anen arým tu me'õ jakryja'ýr akẽx ne kum,

—On kàjmã djan anhikwã djã mýn anhũrkwãmã o tẽn, ane. ⁷ Nhyam kam arým me aêrbê kàjmã djan ikwã djã mýn

ũrkwãmã o tẽn. ⁸ Nhyam me krãptĩ omũn kam no tyn kumex ne amim,

—Ê, arým ne djãm mrãmri o mex nhyam mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnkumrêx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metĩndjwýnh kabẽnkõt me axweo biknorkumrêx. Ga, kute kam me'õo mex nhyam mrãnh mexkumrêxja pumũ. Metĩndjwýnh mexkumrêx, ane. Nãm me krãptĩ: ã amim ane.

Kute amikõt Matêu kamẽnh.

Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29

⁹ Nhyam kam Jeju arým tẽn. Tẽn: nhyam me'õ bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atom djàkam nhỹ. Idjibê ne Matêu. Nhỹ nhyam arým omũn kum, “Amrê mã ikõt ajkamẽ”, ane. Nãm kum ane nhyam Matêu arým amim kabẽn man kàjmã dja. Kàjmã djan arým kõt ajkamẽ.

¹⁰ Nhyam kam arým Matêu nhũrkwãkam tẽn bõx ne arým õ kwý krẽno nhỹ. Nhyam bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atom djwýnh krãptĩ bõx ne Jejumẽ ro'ã nhỹ. Nhyam we me axwedjwý ikõ'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Jeju kõt ba djwýnh ne ar Matêumẽ ro'ã nhỹ. ¹¹ Nhyam mebê pardjêu arým me ja pumũn arým Jejukõt ba djwýnh arkum,

—Je tô, djãm me wã axwe ngri got? Mýkam ne ar anhõ ujarẽnh djwýnh me ro'ã õ kwý krẽno nhỹ? Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atom djwýnhmẽ me axwemẽ ro'ã õ kwý krẽno nhỹ, ane.

¹²⁻¹³ Nhyam Jeju arým ar kabẽn ma. Ar kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhỹrja Jeju arým kuman arkum,

—Djãm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ýrbit ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'ýr tẽn. Djãm we me amex'ýr ne ba tẽn? Kati, me axwe'ýr ne ba tẽn. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprĩren wãnh axwemã irern iwýr amijo akẽxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nhyam be, amrêbê: ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum,

“Djãm me aje imã mry bõr djãm imã kĩnh? Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh”, ane.

Mÿj'ã ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ja jarê? Ja dja gar tẽn ama. Mÿkam? Bir, me axwe ne ba amikôt me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

Me kukràdjà tũm'ã ujarẽnh.

Mak 2.18; Ruk 5.33

¹⁴ Nhyam kam Djuão. Kubê ngômã me angjẽnh djwýnh. Djuãokôt ba djwýnh ar arÿm Jeju'ÿr bõx ne kum,

–Ar ba ne bar ije Metĩndjwýnhmã amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwý ne me kute kum amijajbur kumex. Nhyam be, akôt ba djwýnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mÿkam? ane.

¹⁵ Nhyam Jeju tu amijã mjên jarẽn amikôt ba djwýnh ar'ã mjênme ro'ã ar ar ba jarẽn arkum,

–Ga, me kute abenã mjênme prõmẽ rẽnha pumũ. Djãm ar mjênme ro'ã ar baja kaprĩn mÿr got? Arkati. Ar kĩnhkumrẽx ne ar õ kwý krẽn rax. Adjÿm, dja apÿnh akati amrẽ mõrjakam me Ar kubê mjêno tÿm ne mã o mõ. Nhyam kam gẽdja ar kaprĩren arÿm Metĩndjwýnhmã amijajburo ba. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Amijã ne mjên jarẽ. Ne amikôt ba djwýnh'ã ne mjênme ro'ã ar ar baja jarẽn arÿm ã arkum ane. Mÿj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tÿmja jarê? Bir, ta amijã ne arẽ. Jeju dja meo tÿm ne mã o mõ. Kambit dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

¹⁶ Be, ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte kute jãm amim me kukràdjà tũm marja pumũ. Me kute amẽ kukràdjà maro bakam umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubẽkà ny kubẽkà tũm'ã ir pyræk ne ajte kute pidjõ kangõ ny mrykào ngõnh tũmkam runh pyræk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

–Ga, me'õ nhõ kubẽkà tũm ne arÿm 'yrja pumũ. Nhyam kam arÿm kubẽkà nyn põnh kêt. Djã ne me tũmja'ã kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupõ nhyam arÿm nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij ne arÿm tũmja kadjõ. Nhyam kam arÿm 'yr nyja kute 'yr tũmja jakrenh mex ne.

¹⁷ Ga, me'õ nhõ mrykào ngõnhja pumũ. Me bakukãmãre ne me õ mrykào ngõnh. Ga, mrykào ngõnh arÿm tũm ne ngrãja pumũ. Djã ne kam uba kangõ ny ru? Kati. Mÿkam?

Bir, dja nõr 'ãtũm nhyam uba kangõ arÿm kadjãn ajmrõ nhyam ngõnh arÿm igot tẽn arÿm ajkatõr. Nhyam arÿm kangõ ajkapĩ nhyam ngõnh arÿm punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy ne me kute mry kào ngõnh ny, kà rerekrekambit kangõ ny runh prãm. Nãm ã Jeju arkum ane. Gẽdja me amim Jeju kukràdjà nybit maro ban arÿm mar mexkumrẽx. Nhyam be, gẽdja me amim me kukràdjà tũmdjwý mar prãm ne arÿm umar mex kêtumrẽx. 'Ã ne Jeju memã ajarẽ.

Kute akubyn bẽnjadjwýr krao tĩn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

¹⁸ Kute memã ja jarẽnhõ ãmkam ne me'õ bẽnjadjwýr 'ÿr bõx ne kute kum rax jarẽnh kadjy tu parbê tÿm. Ne arÿm kum rax jarẽn kum,

–Arÿm godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ÿr tẽn 'ã anhikra dji gẽ arÿm tĩn ne, ane. ¹⁹ Nhyam arÿm kãjmã djan kôt tẽ. Kôt ba djwýnhdjwý ne arkôt tẽ.

²⁰ Tẽ: nhyam me'õ nire kôt bõx. Kamrõ apõx'ã ne arÿm amexbê 12 apêx. Nãm kôt bõx ne tu Jeju nhibũm kôt 'ã kubẽkà jabu djãbit kupê. ²¹ Kute o anhÿr djwýnhram ne ta arÿm amim,

–Ba gop 'ã kubẽkãbit mãn kupên arÿm imex ne, ane.

²² Nhyam kam Jeju arÿm akẽx ne omũn kum,

–Àpnhĩre, on akĩnh. Ga ne ga tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne arÿm amex ne, ane. Nhyam kam myt tãmkam mex ne.

²³ Nhyam kam Jeju ar tẽ. Tẽ:n kam arÿm bẽnjadjwýr nhũrkwã'ÿr bõx ne arÿm wadjã. Nhyam wãnh me kwý pore kakõro dja nhyam me kangao kumex. ²⁴ Nhyam memã kum,

–Me on ajmã. Djã nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm õto nõ, ane. Nhyam me arÿm 'ã keketo kumex. ²⁵ Ne arÿm kato. Nhyam kam arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kurerer nhikra 'amÿ. Nhyam arÿm tĩn ne kãjmã dja. ²⁶ Nhyam kam me arÿm pyka kunĩkôt arẽnhõ ipõk ne.

Kute me punuo mex.

²⁷ Nhyam kam Jeju arÿm amũ tẽ. Tẽ: nhyam me'õ no rã ar amãnhkrut arÿm kôt tẽ. Nãm ar kãj bẽ kum amijo àmra tẽn mã kum,

—Dawi tàm djwý gop amã ar ikaprĩ, ane.
 28 Nhy m arým kikremã wadjã nhy m ar no rã arým 'ýr bõx. Nhy m ar kukij ne arkum,

—Djã ne gã m ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djãm mrãmri ar aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nhy m ar kum, “Nà, Bẽnjadwjýr djwýnh”, ane.

29 Nhy m kam arým ar no kupê ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kõt dja ba ã ar ajo ane, ane. 30 Nhy m kam ar arým rít mex ne. Nhy m Jeju nêje arkum 'ã karõn kàj bê arkum,

—Kwãrĩk wãnh me'õmã ijarênh kêt, ane.

31 Nhy m ate ar katon arým pyka kunĩkõt arênhõ ipõk ne.

32 Nhy m kam me Jeju'ýr me'õo bõx. Me karõ punu ne ar me'õo ba nhy m ô'ã kabên kêt nhy m me 'ýr o bõx. 33 Nhy m arým me karõ janon kujate nhy m arým me aêrbê kabên mexkumrêx. Nhy m me krãptĩ: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj me'õ ne kute me babê idjaerkam mýjja pumũnh kêt ja'õ pumũnh? Arkati, ane.

34 Nhy m be, mebê pardjêu ne me memã kum,

—Me karõ punu nhõ bẽnjadwjýr kabênkõt ne kute me karõ kujaêko ba, ane. Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãptĩ kaprĩ.

Mak 6.34

35 Jeju ne krĩrax kunĩkõt memã ujarênh ny jarênhõ tẽ. Krĩraxmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã arênhõ tẽ. Me bikprõnh djãkam memã arênhõ tẽ. Bẽnjadwjýr djwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã ujarênh nyja ne kàj bê memã arênhõ tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanê kunõ mexõ tẽ.

36 Ne kam me krãptĩ: pumũ. Nãm me omũn arým kum me kaprĩ: Mýkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mrykĩ'ãtomtio djuw mex djwýnh kêt kam katyk ne ate ar ba pyrãk. 37 Ne kam kõt ba djwýnhmã kum,

—Me kute Metĩndjwýnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bã arým abõr tyk ne kumexja pyrãk. Nhy m be, Metĩndjwýnh'ã ujarênh djwýnh ne me ngrêre kute bãkam me àpênh djwýnh ngrêreja pyrãk. 38 Kam dja gar me

kadjy Metĩndjwýnh 'uw gê me'ýr 'ã ujarênh djwýnh jano gê me memã arê nhy m me kuman kam arým tu amim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bã pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwýnhmã arênh nhy m me kute amũ kadjy memã arênh nhy m me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjy Metĩndjwýnh 'wýro ane.

10

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

1 Nhy m kam amiwýr kõt ba djwýnh Ar kubê 12 'uw nhy m ar bõx. Nhy m ar kute kabênkõt me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. Nhy m apýnh me punu djãri. Nhy m apýnh me kanê djãri. Nhy m ar kute kabênkõt meo mex kadjy arkum týx jadjã. Ne kam arým ar ano.

2 Apýnh kute ar anorbê 12 nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Idji 'õdjwý ne Pedru.

Ãngre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

3 Piripi.

Batormê.

Tõme.

Matêu. Kubê ne bẽnjadwjýr bajtemmã pi'õk kaprĩõ atom djwýnh.

Xijagu 'õdjwý. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

4 Ximão 'õdjwý. Mekõt ne me kukràdjã'ã no týx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurê djwýnhmã kanga.

Apýnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

5 Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar àpênh djã'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrĩk wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrĩk wãnh pykabê Xamarijkam krĩ'õmã ar adjãr kêt. 6 Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk. Me ja'ýr dja gar mõ. 7 Ne me'ýr bõx ne kàj bê memã kum, “Arým kàjkwakam Bẽnjadwjýr djwýnh kute pykabê amim õ me utãr ne ar meo ba 'ýr”, ane. 8 Dja gar me kanêõ mex ne ajte me ã kajêkam tẽõ mex ne ajte akubyn me tyko tĩn. Ne ajte mekam me karõ punu janon

kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjâpênh djà'ã karõ gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrîk wãnh memã pãnh jarênh kêt. ⁹ Kwãrîk wãnh kên karÿr nâr kryt jaka nâr kryt kamrêkbê kobri me kute o õ pi'òk kaprîja kwãrîk wãnh byr ne ar anhõ katõk'y djâkam ir kêt. ¹⁰ Kwãrîk wãnh ar anhõ xakuo amõr kêt. Ar akà krākà pÿnh ne ar aparkà amãnhkrut ne ar anhõ kô pÿnh dja gar o mō. Jabit dja gar o mō. Ar anhõ mÿjja ja'õ'ã kâtãm kwãrîk wãnh o amõr kêt. Ar adjâpênh pãnh dja me ta ar amã ar anhõ mÿjja ngã. Nãm ã arkum karõo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

–Dja gar krîrax 'õmã wadjàn me'õ mexja jabej. Kum ar akînh dja gar abej. Dja ar amã aminhûrkwã jarê gar kambit anhikwã. Me kurûm ar akatorkambit ajte anhûrkwã 'õdjwÿ jabej. ¹² Dja gar me ûrkwã 'õmã wadjàn memã umar mex jarê. ¹³ Dja me mex ne kum ar akînh gar memã umar mex jarê nhym me arÿm ar akabên kôt mrãmri umar mexkumrêx. Nâr godja me kum ar akînh kêt jabej dja me umar mex kêt ne. ¹⁴ Godja me'õ kum ar akînh kêt ne kute akabên mar prãm kêt jabej aparkà'ã me õ pyka ka'u. Me ûrkwã kurûm nâr me õ krîrax kurûm ar akator kutã ar aparkà'ã me õ pyka ka'u. Aje me kute akabên mar prãm kêtjao amirît nhym Metîndjwÿnh kute omûnh ne amû 'õkam kute memã pãnh jarênh kadjy me õ pyka ka'u. ¹⁵ Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: me bakukãmãrekam ne me krîraxbê Xôtômamê Gomorakam axwekumrêx. Dja î Metîndjwÿnh kute me axwemã pãnh jarênh kadjy akati bõx nhym me arÿm tokry. Dja ajbir krîrax jakamdjwÿ me axwe pãnh tokry:. Ne tokryo Xôtômakam me jamê Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane. Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

–Dja ba ar ajano gar arÿm aje mrãmri ne mrykî'ãtomti kute rop djâkrê katikôt ar ba pyræk. Amijã ano tÿx kute mrãmri ne kangã amijã no tÿx pyræk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyræk. ¹⁷ Aminêje rît. Mÿkam. Bir, godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mō. Nhym kam me krãptî kute ar akukjêr kadjy arÿm ar

ajã akuprõ. Ar ajã akuprõ nhym me arÿm ar akaprêprêk. Mebê idjaer bikprõnh djâkam ar akaprêprêk. Mry kà punuo ar akaprêprêk ne. ¹⁸ Imã ar adjâpênhkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arÿm me bënjadwÿr kabem ar apumjuw. Ne me bënjadwÿr rûnh kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê. Nhym me me bajtem kabem ar apumjuw gar arÿm ijã memã amijarê. ¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mōn me kabem ar apumjuw kwãrîk wãnh ar amikukãm amim, “Mÿj dja ba aminêje memã ikabên on”? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãm kam dja ar amã akabên jangij. ²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abãm djwÿnh Karõ dja ar amã amikabên jarê gar arÿm amû memã arê. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

–Me kamy dja kurê djwÿnhmã kamy kanga nhym me arÿm me kupa. Nhym me bãmdjwÿ dja kurê djwÿnhmã kra kanga. Nhym me kra dja me kum bãmme nã kurê ne memã ar kanga nhym me ar kupa. ²² Imã adjâpênhkôt dja me kunî kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomã amimê ba arÿm ar apytã. ²³ Godja me krîrax 'õkam kum ar akurê ar ajo ajkê gar krîrax 'õdjwÿmã aprôt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhõ krîraxkam me akreo tẽ:n o atêm nhinomã mênh kêt ba arÿm bõx. Ba ije amijo inhî ba arÿm ar awÿr bõx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

–Ë, djãm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar õ ujarênh djwÿnh jakrenh? Kati. Nâr, djãm õ âpênh kute raxo õ bënjadwÿr jakrenh? Kati. ²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar õ ujarênh djwÿnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Õ âpênh kute õ bënjadwÿr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imã me karõ punubê Bedjêbu jarênho baja pumû. Djãm me kum ar akurê kêt mã? Kati. Ar gadjwÿ dja me ar amã mÿjja punu jarênh kume:x. Ar aje araxo ijakrenh kêt kam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwÿ ar amã mÿjja punu jarênh kume:x.

²⁶ Djã nãm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ï amirÿt ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'õ me kute omÿnh kêt mã? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'õ mar kêt mã? Adjÿm, dja ï kunÿ amirÿt ne. Mÿjja pudjur, mÿjjao bipdjurja dja ï kunÿ amirÿt ne. ²⁷ Ije akamãtkam ar amã mÿjja jarênh dja gar a'uri kàj bê memã arê. Ije ar ajamakri ijajkwa momokkam mÿjja jarênh dja gar kikre nhimök po'ã djan kàj bê memã arê. ²⁸ Ne kwãrik wãnh gar amã me kute ar aparja puma kêt. Me ja gêdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwÿnhbê ajmã ar ajo kêt. Kati, ba ar amã arê. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bÿn ne ijukri me biknor tokry djãkam me rênh jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arê. Metÿndjwÿnhbit dja gar amã uma. ²⁹ Kwênhne amãnhkrut ne pãnh ngrire, pãnh ngônphonh pydji. Nhym kam kwênh pydji pykabê tÿm ne arÿm ty. Djãm Abãm djwÿnh kute mar kêt? Kati. Kute kwênh mar. ³⁰ Ne ar akÿdjwÿ kute mar. Arÿm Abãm djwÿnh kute ar amã abenã ar akÿ'ã akre mar. ³¹ Kam, djãm ar atÿn prãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Te kwênh krãptÿ: nhym kum kwênh kÿnh ngrire. Nhym be, ar gajbit. Metÿndjwÿnh kum ar akÿnhkumrêx. Tãm dja gar aman atÿn prãm kêt. Nãm Jeju ã arkum karõo ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'õ kute amijo ipytãr ne me ipökri memã kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhÿro baja. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Nã, ba inhöbikwa ne wã”, ane. ³³ Nãr, dja me'õ me ipökri memã kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Kati. Ije tãmwã mar kêt”, ane.

³⁴ Djãm ibôx nhym ikam me umar mexmã? Kati. Dja ba bôx nhym me arÿm imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne aben pa.

³⁵ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ my kum bãm kurê.

Nhym me'õ nire kum nã kurê.

Nhym prõ kum umrêngêx kurê.

³⁶ Me'õ nhürkwãkam dja ta öbikwa kum aben kurê.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Jakam dja me imÿr jabej ã abeno ane. Me kute me

bakukãmãremã arênh kôt dja me ã abeno ane.

³⁷ Godja gar ajõ imã, “Ba akôt apê”, anen amã abãmbit nãr amã anãbit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt. Godja amã akra mybit nãr amã akra nibit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt. ³⁸ Dja gar ajõ amã ikôt atokry puma ne ikôt aje anhö pÿte'y mÿnh prãm kêt ne ikôt abikamênh prãm kêt jabej ba kam imã ikôt adjãpênhja kÿnh kêt. ³⁹ Dja gar ajõ atÿnmã aminên arÿm akuno. Nãr gar ibê aminê kêt nhym me arÿm abÿ. Imã adjãpênhkam arÿm abÿ. Kwãrik wãnh rã'ã. Metÿndjwÿnh dja arÿm atÿnkumrêx kadjy apytã ga arÿm kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ÿr bôx nhym me kum ar akÿnh. Me kum ar akÿnh o arÿm kum badjwÿ ikÿnh. Ne kum ikÿnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kÿnh. ⁴¹ Dja Metÿndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnh me'ÿr bôx nhym me kum kÿnh. Kubê Metÿndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnhkam kum kÿnh. Metÿndjwÿnh dja kam arÿm memã o pãnh ne. Metÿndjwÿnh kute kukwakam ujarênh djwÿnhmã ãpênhho pãnh kôt dja arÿm memã o pãnh. Dja me'õ katãt kute amijo bakumrêx me'ÿr bôx nhym me kum kÿnh. Me'õ katãt kute amijo bakam me kum kÿnh. Metÿndjwÿnh dja arÿm memã o pãnh ne. Metÿndjwÿnh kute me'õ katãt kute amijo bajamã o pãnh kôt dja memã o pãnh. ⁴² Dja me'õ ikôt ba djwÿnh rax kêt'õ bôx nhym me kum ngö ngã. Me'õja kute ikôt bakam kum ngö ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

11

Djuã'ã ujarênh.

Ruk 7.18

¹ Ne arÿm kôt ba djwÿnh Ar kubê 12mã 'ã karõ pa. Arkum 'ã karõ pan kam arÿm amÿ tẽ. Pykabê Garrêjakam apÿnh krÿ rÿnh djãri kute memã kukràdjã jarênh ne kute kãj bê 'ã me akre kadjy ne amÿ tẽ.

² Nhyam kam me Djuãomã Jeju jarê. Djuãobê ne ngômã me angjênh djwýnh. Me kute arým Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarê. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arým apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx, ane nhyam arým kuma. Kuman arým Jeju'ýr amikôt ba djwýnh ar amãnhkrut jano. ³ Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhyam ar arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne Jejumã kum,

—Metĩndjwýnh kute me imã me'õ janor nhyam bõxmã, kute me imã arênhja djãm ga? Nãr kon godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ýr tẽn kum arê. Aje ajbir mýjja mar ne omũnhja kum arên kum, ⁵ “Me no rã arým rít mex. Nhyam me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhyam me ï kajêkam tê arým mex. Nhyam me amakkre kêt arým amak mex. Nhyam me tyk akubyn tĩn ne. Nhyam me õ mýjja kêtja nhyam me kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arê gê kuma. ⁶ Dja me memã ijarê nhyam me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kĩnhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Nhyam ar kuman arým katon tẽ.

⁷ Nhyam kam Jeju arým me krãptĩ:mã kum,

—Mýj ne ga me aje kapôt kukritkam omũnhmã mõi? Djãm Djuão kute bõti kõi djábêrkam ari amijadjwýr pyrãk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katàt memã kabên jadjwýrkumrêx. ⁸ Bir, mýj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Djuão ne kubêkã pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkã pãnh ngrire jangij. Bẽnjadwýr rũnh nhõ kikretikam ne me kubêkã jakrita jangij. Nhyam be, Djuão ã kã kute anhýr kêt. ⁹ Nhyam bir, mýj ne ga me aje omũnhmã mõi? Djãm Metĩndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh? Nã. Tãm. Nhyam be, Djuão ne raxo kute Metĩndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh kunĩ jakrenh. ¹⁰ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh imã 'ã ajarê. Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwýnh'õ jano kute akukãm me akre nhyam me kute

mar ne akutêp kute axwemã irern katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadwýr rũnh kutêp katàt 'ã pry jadjwýrja pyrãk.”

Nãm ã Metĩndjwýnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhyam me arým kabên man 'ã pi'ók no'ók ne. Ne kam me aben djô'ã arênh mõi:n arênh mõi tãmã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Djuão arým kato. Katon arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým ijã memã ujarênh ar ba. Me kute amrêbê Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók kôt ne Djuão ijã ujarênh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nhyam be, dja ï kãjkwakam Bẽnjadwýr djwýnh amim me utàn meo ba. Nhyam kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre. ¹² Nhyam be, on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arênh ban memã kum, “Kãjkwakam Bẽnjadwýr djwýnh kute amim me utàn ne ar meo ba 'ýr”, anhýro ba. Nhyam kam me krãptĩ kuman amim Bẽnjadwýr djwýnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãnh kumex ja pyrãk. Ne jakam me kute o anhýr rã'ã. ¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Bẽnjadwýr djwýnh bõxmã arê. Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh aben kukãm Bẽnjadwýr djwýnh bõxmã arê:. Mõi djêdjwý arê: nhyam kam me bakamingrãnyrekam Djuão arým katon ajte tãm jarê. Bẽnjadwýr djwýnh bõx jarê. ¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ kute Erij pyrãk bõx”, ane. Ba on ar amã me'õ jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyrãk ne arým bõx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arým ima. Nãr ar aje imar prãm kêt jabej arým imar kêt. ¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabên ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Je tô mÿj got ba me akamingrãny'ã akre? Mÿj ne ga me aje uràk? Nã gãm me aje me prĩre mÿjja kam kĩnh kêt pyràk. Ga me, me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ. ¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngôtàx à'ak”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê”, ane.

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamÿr kati mãn o nhÿ”, ane.

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imÿr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyràk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwÿ kĩnh kêt. ¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh djwÿnh ne me awÿr bôx. Nãm amijajbu:n kute uba kangô kôm kêt ne ar ba ga me amã kĩnh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karô punu ne ar o ba nhym ajbã”, ane. ¹⁹ Nhym be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awÿr bôx ne me akam idjàkur iban kôt ikôm iba ga me amã ikĩnh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rũnhbit mar, kum uba kangô djãhnti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwÿnhmẽ me axweo bit ne õbikwa ne”, anhÿr ar o aba. Nhym be, djãm Metĩndjwÿnh amak punu got? Amak me:xkumrẽx ne prĩne kute amikukãm mÿjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwÿ ijano. Ije amijajbur kêtã ijano. Nhym kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumũn kam õkre kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh mexkumrẽx ne amẽ ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krĩraxmã watĩre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nĩjar krĩraxkam ne Jeju mÿjja pumũnh kêt ngrêre nhipêx nhym me krãptĩ tu amim markumrẽx. Nhym kam arÿm me wãmã kabên'õ jarênh kêt. Nhym be, amiwÿr krĩraxkam me ja ne Jeju arÿm memã kabên ne. Krĩrax jakam ne arÿm mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne me punu krãptĩo mex. Djã ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren 'ÿr amijo akẽx? Kati. Me kute 'ÿr amijo

akẽx kêt. Kam ne arÿm krĩrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —ÿ, watĩ:re Koradjikam me wã. Watĩ:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumẽ Xidõkam ren mÿjja rũnhja, mÿjja pumũnh kêtja kwÿ nhipêx nhym ren me omũn ren arÿm amrêbê amim katon ren amikam kaprĩren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirĩt kadjy kubêkã kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prã kapĩ. Ne ren kam iwÿr ren amijo akẽx. Nhym be kati, inhõ me wÿnhkam me ga, Koradjikam me gamẽ Bexadakam me gamẽ me akam ne ba te mÿjja pumũnh kêt kwÿ rax ne ipêx ga me omũnh kajgo. Omũnh kajgon amikam akaprĩre kêt ne wãnh ajaxwemã anhirer kêtikumrẽx ne aje iwÿr amijo akẽx kêtikumrẽx ne. ²² Ba me amã arẽ ga me ama. Dja ã kute me axwemã pãnh jarênh nhõ akati bôx nhym Metĩndjwÿnh me ajaxwemã pãnh jarê. Ga me kam arÿm pãnh atokry me rĩnã jakrenh mex. Ga me atokry krĩraxbê Xirumẽ Xidõ jakrenh mex ne.

²³ Ne kam krĩraxbê Kapanakam me gadjwÿ djãm mrãmri me abẽnjadjwÿr rũnhõ kãjkwa'ÿr abõxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krĩraxbê Xõtõmakam me axwe: nhym Metĩndjwÿnh arÿm meo akno. Ba ren mekam mÿjja pumũnh kêt nhipêx kute me akam ije mÿjja pumũnh kêt nhipêx ja pyràk nhym ren me wãnh axwemã ire nhym ren krĩrax arek ãm rã'ã. Krĩraxbê Xõtõma ren arek ãm rã'ã. Nhym be, kati. ²⁴ Ba me amã arẽ ga me ama. Dja ã kute me axwemã pãnh jarênh kadjy õ akati bôx. Dja Metĩndjwÿnh memã pãnh jarê ga me kam arÿm atokry raxo Xõtõmakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krĩraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

²⁵⁻²⁶ Nhym kam Jeju Bãmmã kum,

—Djũnwã, ota ga anhõ kãjkwa, anhõ pyka djwÿnh. Amã ne ba amikĩnh jarê. Nã gãm me amikukãm umarmẽ me kute mÿjja mar rũnhjabê mÿjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prĩre prãbê amijo rũnh kêtjamã mÿjjao amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gãm ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumrẽx. Ga adjukaprĩkam ne ga amim me'ã karõn arÿm

ã meo ane. Ba kam badjwý ikĩnhkumrêx ne wãm amã amikĩnh jarê, ane.

²⁷ Ne kam ajte me krãptĩmã kum,

–Arým ne Ibãm imã õ mýjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwýnh Kra. Djãm me'õ ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'õ ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'õmã Ibãmo amirĩt prãmja adjwýnhdjwý kute mar.

²⁸ Pykakam me akukràdjã punu ne ga me aman kõt ar amijo aba. Ne kam arým akaprĩre kute mrãmri ne me jênh pytĩ turn o ban kam kaprĩja pyrãk. Kam ne ga me akatyn akaprĩ:re. Amrê me akunĩ iwýr tẽn ikam atyk djã kêt ne ikam akõkam kõt. ²⁹⁻³⁰ Nãm me mry bàri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩo kapa. Ikukràdjã mex ne kute mry mutbê pĩo kapaja pyrãk. Dja ga me amim ikukràdjã mex man kõt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bàri mutbê pĩo kapa ja pyrãk. Djãm aje ikukràdjã kõt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩ kajkrito kapa ja pyrãk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjãmramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy amimar. Kam dja ga me ikukràdjã kõt ar amijo aba nhym me abê tỳx kêtumrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utĩ kêt pyrãk. Kam dja ga me ikukràdjã kõt ar amijo aban arým akadjwýnhbê atyk djã kêt. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

12

Pi'ók rãrãr mýr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

¹ Ne kam pi'ók rãrãrkam Jeju pur katikõt tẽ. Nhym kõt ba djwýnh ar kõt mõn arým kum prãm ne mõrmã bàygogo 'y nhikẽn mrãnhkõt ngãnh ne amijajkwamã rẽnho mõ. ² Nhym kam mebê pardjêu ar omũn kum,

–Je tõ mã ne akõt ba djwýnh ar arým nẽ? Pi'ók rãrãrkam ne me tyk djã kêt djã. Me kute pi'ók rãrãrjakam mýjja jao anhýr kêt. Me tũmre ne me ta kukràdjãkõt mã me babê

uma. Me kute pi'ók rãrãrkam mýjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djã kêt djã. Mýkam ne akõt ba djwýnh ar ã ar o anhýro ba? ane.

³ Nhym kam Jeju memã kum,

–Kê, djãm me aje Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'ók no'ókjadjwý pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumũnh kêt? Ë, Dawi arkum prã:m.

⁴ Kum prã:m nhym Dawi arým Metĩndjwýnh nhũrkwãmã wadjãn djwý byn kukrẽn kam kõt ar tẽn jamãdjwý kungã nhym ar arým kukrê. Djwý me kute Metĩndjwýnhmã õrja tãm ne kubyn kukrẽn arkum kungã. Metĩndjwýnh nhõ djwý ja ne me kãtãm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikõt ba djwýnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tõ mýkam?

⁵ Ba ajte me amã arẽ ga me ama. Mýj ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh pi'ók rãrãrkam nẽ? Mýj ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam nẽ. Djãm me aje me'ã Mõjdjê kukràdjã mar kêt got? Djãm me aje 'ã pi'ók no'ók pumũnh kêt got ga me imã akabẽn ne? Nãm me pi'ók rãrãrkam Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tu àpênh ba. Ne kadjy kum mry bõro bao tu àpênh ar ba. Djã ne Metĩndjwýnh kam memã axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikõt ba djwýnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tõ mýkam?

⁶ Ba ajte me amã arẽ ga me ama. Ba ne ba Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ipydji irax ne ije kam me àpênh'ã memã karõ djwýnh. ⁷ Ga me ren Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabẽn jarênhja ma. Nãm memã kum,

“Djãm me aje imã mry bõr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ane. Ga me ren Metĩndjwýnh kabẽn ja man ren amã me kaprĩ. Ne ren amã me kaprĩkumrêx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarênh kêt.

⁸ Ba me amã arẽ ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ne ba inhõ pi'ók rãrãr djwýnh. Kam gédja ba memã,

“Kwãrîk wãnh ga me kam myjja kupênh kêt nâr kon, dja ga me jakam apên nâr kam myjja kupênh kêt ne arek akrî”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane. ⁹ Ne kam arým amũ tên mebê pardjêu nhõ me bikprõnh djãmã wadjã. ¹⁰ Nhyim me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ikô'ã nhỹ. Nhyim me ja kute 'ã axwe nhôr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djãm Môj djê kukràdjã kôt ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam meo mexo ba? Pi'òk ràràrkam meo mexo ba? ane.

¹¹ Nhyim memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Godja me ajõ anhõ mrykĩ'ãtomti nhyim pi'òk ràràrkam arým kre'òkam tým. Djãm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprîn 'amýn kaba. ¹² Nhyim be, Metĩndjwýnh kum mrykĩ'ãtomti kĩnh ngrire. Nhyim be, gu me ba ne kum me bakĩnhkumrêx. Kam me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam Metĩndjwýnh kute memã axwe jarênh prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam ne me kute kukràdjã kôt amijo ba mexkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹³ Ne kam arým me'õ nhikra jarõxjamã kum, “Amrê anhikra katàt”, ane. Nhyim 'ýr ikra katàto dja nhyim arým kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyrãk. ¹⁴ Nhyim mebê pardjêu ar mã apõx ne o aben man abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarênh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1; Pir 2.5

¹⁵ Nhyim Jeju arým ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyim me krãptĩ: arým kôt mõi nhyim arým me kunĩo mex. ¹⁶ Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane. ¹⁷ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh Jeju 'ã ajarê. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarê. Nhyim kam kabên jarênh djwýnh Metĩndjwýnh kukwakam amũ me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum, “Metĩndjwýnh ne memã kum,

¹⁸ ‘Ota, ba arým amijo inhõ àpênh pytà. Imã abê. Imã kĩnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarõ jano nhyim arým o ba. Nhyim arým apýnh me bajtem ba djãri memã 'ã ajarê. Ije meo mex

nhyim me imã axwe kêtja 'ã memã ajarê.

¹⁹ Ne mekmê kabêno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã àkjêro ku'ê kêt. Djãm kãj bê kabên nhyim me kute prykõt òkre marmã? Kati.

²⁰ Me kaprĩre kute mrãmri ne bõti kajyr kaprĩre pyrãk djãm kute meo bikênhmã? Kati. Dja memã týt jadja nhyim me kam arým kĩnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngõnhpõk nhõ kadjãtnhĩ kũm tyk ne akrax rerekreja pyrãk.

Djãm kute memã àkjêr nhyim me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabên mex jarê nhyim me arým amim mar týt. Ne memã axweo àpanho tê:n kam arým meo mexkumrêx.

²¹ Nhyim kam apýnh me ba djãkam me bajtem arým tu amim markumrêx.' Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhyim me arým aben djõ'ã arênhõ mõi:n arênhõ mõi tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arým katon kam arým abatãnh ne ar ba. Ne kam arým memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênhõ ba. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênhõ ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jejumã Xatanaj nhõ àpênh jarênh.

Mak 3.20; Ruk 11.14

²² Nhyim kam me karõ punu kute me'õo baja me arým 'ýr o bõx. Me karõ kute o bakam ne no rãn kabên kêtumrêx. Nhyim kam arým o mex nhyim me aêrbê arým kabên ne rĩt mex. ²³ Nhyim me kunĩ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tàmdjwýkumrêx, ane.

²⁴ Nhyim be, mebê pardjêu arým me kabên man arým abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne Jeju bõm ar me karõ punu rênho ba? Kati. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwýrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bõm ar me karõ punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarên ã abenmã ane.

²⁵ Nhyam kam Jeju tu me kadjwýnhbê me kabên man memã kum,

—Me karõ punu ne Xatanajmã àpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwýnh tãm kum aben kurê nhyam kurê djwýnh arým meo apêx. Nâr, me õ krĩrax tãm kam nâr õ kikre tãm kam me krĩja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mýj dja me kam nê? Bir, kam dja me arým aben ngràn abenbê ajmã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum õ àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum õ àpênh kurên kujate nhyam ren õ àpênh arým aben ngràn abenbê ajmã. Ren me abenbê ajmã nhyam ren arým kubê me õ bënjadjwýr kêt. Nhyam be, kati. Xatanaj kum õ àpênh kurê prãm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujate nhyam ren Xatanajdjwý kum õ àpênh kurê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum õ àpênh kurê prãm kêt. ²⁷ Ba ren Bedjêbu kabênkôt ren bõm ar me karõ punu rênho iba nhyam ren mýj kabênkôt ne anhõ àpênh bõm ar me karõ rênho ba? Me jadjwý ne me bõm me karõ punu rênho ba. Djãm me adjwýnhdjwý ne me we Xatanaj kabênkôt ar bõm me karõ rênho ba? Ga me ren memã ja jarê nhyam ren me amã, “Je tô djãm Xatanaj ta kute õ àpênho bikênho ba got”? ane. ²⁸ Nhyam be kati, Metĩndjwýnh puma puroobit ne ba ar bõm me karõ rênho iba. Ga, kôt arým Metĩndjwýnh me awýr bõxja pumũ. Metĩndjwýnh kute me apytâr ne me akadyj bënjadjwýr ne kute me ajo bamã me awýr bõxja pumũ. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,

—Nâr, mýj dja me me'õ tỳx nhũrkwãmã àr on? Kute kubê nêkrêxo prõt kadyj me'õ tỳx nhũrkwãmã àr on. Bir, dja me me'õo tỳm ne uwpre. Ne kam arým ũrkwãmã wadjàn kubê nêkrêxo prõt ne, ane. Mýj'ã ne me'õ tỳx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêx djuwpren kam arým amim õ me ja pytà. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Me'õ kum ikĩnh kêt ne arým mrãmri ijo kurê djwýnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arým kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar

mrã. Amidjwýnhbit dja ba amiman amijo mrã”, anen ate ar ba. ³¹ Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mýjjaõ bikênh kunĩkôt Metĩndjwýnh kute me axweo biknor prãm. Ne me kute Metĩndjwýnh japyrý kunĩkôt kute me axweo biknor prãm. Metĩndjwýnh kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prãm. Nhyam be, me kute Metĩndjwýnh Karõ japyrýkambit ne Metĩndjwýnh mekam ngryk rã'ã ne. ³² Godja me'õ ijã kabên punu jarênh jabej ije amijo inhĩ'ã kabên punu jarênh jabej Metĩndjwýnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhyam be, godja Karõ'ã kabên punu jarênh jabej Metĩndjwýnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrê akubyn Kra bõx'ã akati mõrkamdjwý dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djãm pidjõ punukam pidjõ djàn apõx got? Nâr kon, djãm pidjõ mex, pidjõ djànjakam pidjõ punu apõx got? Kati, apýnh pidjõ bàri djari ne kam ô apõx. Ô ne parbê rôròk ne ikwãn kam bàrio amirĩt nhyam me kôt kum apõx. ³⁴ Me akamin-grãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djãm me aje akabên mex 'õ jarênh prãm? Arkati. Ê, me õkre kadjwýnhbê ne me mýjja kumex ma nhyam kam amrê bõm ajkwa krekremê õto'ýr apõx nhyam me kam arênho ba. Arênho ban kam arým memã amijo amirĩt. Mex nâr axwe jao memã amijo amirĩt. Kute mýjja ô kute pidjõ bàrio amirĩt ja pyræk. ³⁵ Nãm me õkre kadjwýnhbê kabên punu kumex man arým kabên punuo memã amijo amirĩt. Nhyam me ajte õkre kadjwýnhbê kabên mex kumex man arým kabên mexo memã amijo amirĩt. ³⁶ Ba me amã arê ga me ama. Amrê memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati mõrkam dja ga me amikôt Metĩndjwýnhmã amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kunĩkôt kum arê nhyam arým me ama. ³⁷ Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kôt me amã amex jarê. Nâr, amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kôt me amã ajaxwe jarê ga me arým me biknor tokry djækam akuno. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

Me kute kum mýjja pumũnh kêt nhípêx'ã

'wÿr.

Mak 8.11; Ruk 11.29

³⁸ Nhyr kam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê mebê pardjêu kwÿ Jejumã kum,

—Ujarênh djwÿnh, dja ga mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipeÿ ba me omÿn kôt ama, ane. Nhyr memã kum,

³⁹ —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakôt ari Metÿndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kum prô djwÿnh kÿnh ngriren kute ar mebê prôo àkÿnho baja pumÿ. Me gadjwÿ ne ga me amã Metÿndjwÿnh kÿnh ngriren mÿjjakôt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mÿjja pumÿnh kêt nhipeÿja'ã ijwÿro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omÿnh prãm kêtikumrêx. Dja ba amijo kute Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djônaj pyrâk. Tãm dja ga me omÿn imã akator jabej. ⁴⁰ Me bakukãmãre Djônaj ne tep rax tikkrekam nõ nhyr 'ã akatin akatin akati nhyr arÿm kato. Badjwÿ dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhyr ijã akatin akatin akati ba arÿm ikato. Ba ne ba amijo inhÿ ne bôx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omÿ.

⁴¹ Djônaj ne krÿrãxbê Niniwekam me akreo tẽ nhyr me arÿm amikam kaprÿren wãnh axwemã iren Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Nhyr be, ba ije iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprÿn wãnh ajaxwemã anhiren Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer kêtikum dja Niniwekam me wã arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djâkam akuno.

⁴² Be ga, aparmã onÿj pyka 'ôdjwÿkam bënjadjwÿr rax nija pumÿ. Bënjadjwÿr ni Xaromão'ÿr tẽ; 'ÿr tẽm 'iry:n arÿm 'ÿr bôx. Kute krã mexkôt marmã 'ÿr bôx ne arÿm kuma. Nhyr be, ba ije iraxo Xaromão jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga bënjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêtikumrêx. Me aje imar kêtikum dja bënjadjwÿr ni ï arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã

arê ga me me biknor tokry djâkam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karô punu'ã ajarêh memã kum,

—Me karô pydjïn kute ar me'ôo baja ne arÿm kurÿm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngô kêtikum ar mrã, te ajte me'ômã àr ne tyk djã kêtumã ar mrã. ⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhÿrkwã kurÿm ikatorja'ÿr tẽ, ane.

⁴⁵ Ne kam amim badjã tÿmjja'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne omÿ nhyr arÿm mexkumrêx. Me karô'õ kute o ba kêt nhyr prÿne kre mex nhyr arÿm kam mÿjja katât. Nhyr kam kadjy mã me karô punu'ÿr tẽ. Ne kam mekam me kwÿ japrôn 'ÿr meo môn meo bôx. Nãm me karôbê 7 ne o bôx ne me'ôjamã meo wangij nhyr kam mekam ar ba. Kute me karô punubê 7 ne o bôx tãm ne axweo kute ôbê pydji kute ar o ba tÿmjja jakrenh mex ne kam arÿm o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhyr be, kute kubê 7 ne o bôxja ne arÿm o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karô punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

Nãmê kamyre'ã ujarênh.

Mak 3.31; Ruk 8.19

⁴⁶ Jeju me krãptÿ:mã kabêno dja nhyr nãmê kamyre ar axikôt apôx ar bôx ne bôm ku'ê. Ne kute kum kabên jarênhmã.

⁴⁷ Nhyr me'ô 'ÿr tẽn kum,

—Ë, onÿj anãmê akamy ar amã kabên, ane.

⁴⁸ Nhyr Jeju me'ômã kum,

—Be, ije me'ômã inãmê ikamy jarêh kadjy mÿj dja arkam kute? ane. ⁴⁹ Ne kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja. ⁵⁰ Dja gar Metÿndjwÿnho kÿnh kadjy kabên man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm ar amã ikamyre nar ikanikwÿnh nar inã jarê. Nãm ã Jeju arkum ane.

13

Bàygogo'ã ujarênh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

¹ Ne kam akati tãmkam Jeju kikre kurÿm katon tẽn arÿm imôti mÿrri nhÿ. ² Nhyr kam me krãptÿ: 'ã akuprô. Nhyr kam arÿm mebê tẽn kâkam nhÿ nhyr me krãptÿ: arÿm ngô mÿrri kum dja. ³ Nhyr kam arÿm

apÿnh kukràdjà djàri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarë. Ne memã kum,

—Ë, ò pur djwÿnh ne kute ò purkam bàygogo kremã 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo akabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katëbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyràk.

⁴ Jeju memã kum,

—Be, me'ò ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyim 'y kwÿ prykam rôrôk. Nhyim kwênh prÿne kuku. ⁵ Nhyim kwÿ kën po'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhyim kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtumrëx. ⁶ Nhyim kam kÿjrÿm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhyim kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtumrëx ne ty. ⁷ Nhyim 'y kwÿ mrÿnhÿkam rôrôk ne kam mrÿnhÿmê ro'ã ingrôt. Nhyim kam prÿne o akno. ⁸ Nhyim 'y kwÿ pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatãnh ne. Ne arÿm apÿnh bàri ku'ê djàri nhyim kwÿ iyy jabjê nhyim kam 'y mexti:re. Nhyim kam 'y'ã akre kubê 100. Nhyim kwÿ iyy mexkumrëx nhyim 'y'ã akre kubê 60. Nhyim kwÿ kàjbê iyy mex nhyim 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju Metÿndjwÿnh kukràdjà'ã apÿnh mÿjja jakren 'ã ujarëho ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajò ar ajamak mex jabej tu amim ikabën markumrëx, ane.

¹⁰ Nhyim kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr bôx ne kum,

—Mÿkam ne ga apÿnh kukràdjà djàri'ã memã mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarë? ane.

¹¹ Nhyim arkum,

—Bir, djãm me kunÿ kute ikukràdjà marmã? Kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabën kukràdjà ja djãm me kunÿ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arëho amirÿt gar aje marmã. Nhyim be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Be, me kwÿ kute ikukràdjà markumrëx ja dja ba mã memã mÿjja krãptÿ jarë nhyim me arÿm mÿjja krãptÿ ma. Nhyim me kwÿ mã kute ikukràdjà mar kajgojabê dja ba ikukràdjào apdju. Kute ikukràdjà mar kajgojao apdju. ¹³ Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mÿjjabit 'ã ajarë. Ba apÿnh kukràdjà djàri'ã

memã mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarë. Me kute ikukràdjà mar kajgo wã ne me amrëbê: me bakukãmãremã arën memã kum,

“Me te memã mÿjja jakre nhyim me omÿnh kajgon mã amim omÿnhkumrëx kêt.

Nhyim me te memã mÿjja jarë nhyim me me kabën maro krÿn mã mar kêt. Mã mÿjja'ã me kabën kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjà mar kajgo'ã ne memã arë. ¹⁴ Me bakukãmãre Idjaij ne amrëbê: me kute imar kajgowãmã kabën jarë. Nãm Metÿndjwÿnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ën mã mar kêt. Mã kukràdjà'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt. Ne omÿnh kajgon mã amim omÿnhkumrëx kêt. Mÿkam?”

¹⁵ Bir, arÿm ga me adjumar djàkam ajamakre kêt. Me aje ajamako mar kêt mã ne ga me arÿm ajamakre jadu.

Ne aje anoo omÿnh kêt mã tu ano ngör.

Nã gãm me aje mar kêt mã ã ibê amijo ane. Aje ikukràdjà'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt mã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djàkam mar kêt mã ã ibê amijo ane. Me aje iwÿr amijo akëx ba ije me ajo mex kêt mã ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabën mar kajgomã ane. Nhyim me bakukãmãre aben djô'ã arëho mō:n arëho mōr tãmtã arÿm me wã'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã ikukràdjà mar kajgoo ane. ¹⁶ Nhyim be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omÿnhkumrëx. Ajamakre ne atemã ne aje markumrëx. Kam ar akÿnhkumrëx.

¹⁷ Ba ar amã arë gar ama. Djãm ar aje mÿjja pumÿnh ja ne me bakukãmãre kute omÿnh? Djã ne Metÿndjwÿnh kukwakam ujarënh djwÿnhmê me katàt kute amijo bamê kute omÿnh? Kati. Djãm ar aje mÿjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãptÿ ne amrëbê te kute omÿnh ne mar prãmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omÿnh ne aje mar. Mrãmri ne ba ar amã arënhkumrëx.

18 Kam ba ar amã arẽ gar ama. Ije ikabên kukràdjà'ã me'õ kute bàygogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama. 19 Kàjkwakam Bënjadjwýr djwýnh kabên ne me arým me'õmã arẽ. Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne kute ar meo ba'ã kabênja kum arẽ nhym arým mar kêt ne. Mýj'ã kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhym ate Xatanaj jãm meo amijakren mebê Metĩndjwýnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhym Metĩndjwýnh kute kubê me utàr karõ ne jãm meo amijakren mebê Metĩndjwýnh kabêno akno. Bàygogo 'y kwý prykam rôrôk ne ja.

20 Kénkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metĩndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãnkam Metĩndjwýnh kabên man bit kum kĩnhkumrêxo tẽm kajgo. 21 Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê jabjê kêt kam tẽmbê tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apýnh me kaprĩ djari 'ýr bõx nhym arým kanga.

22 Mrýnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metĩndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã amijakre. Nãm me arým Metĩndjwýnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mýj dja ba nẽn inhõ kwý krẽn mex ne inhõ kubêkà mex? Ikanêkam mýj dja ba nẽn”? ane. Nãm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprĩo atom rax prã:m ne ajte nêkrêxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mýjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arým õ mýjja rũnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrýnhĩ kute bàygogoo bikênh nhym kam iyy kêtja pumũ.

23 Ga, me'õ bàygogo 'yo ukabêr tẽ nhym ajte kwý pyka mexkam rôrôkja pumũ. Nhym kam arým ingrôt ne abatãnh ne. Abatãnh ne arým iyykam 'y kume:x. Me kwýdjwý ne me memã Bënjadjwýr djwýnh'ã kabên jarẽ nhym me arým tu amim markumrêx. Ne kam maro amũ amikamên arým mar rax ne. Mar rax ne arým ukaprĩkumrêx. Me kwý ne me ukaprĩ:re kute mrãmri ne bàri kwýkam iyy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyrãk. Nhym me kwý kàjbê ukaprĩ kute mrãmri ne bàri

kwýkam iyy mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyrãk. Nhym me kwý kàjbê ukaprĩ kryre kute mrãmri ne bàri kwýkam iyy mex nhym kam 'y kubê 30 pyrãk. Me ukaprĩkumrêx nhym Metĩndjwýnh arým mekam kĩnhkumrêx. Mekam kaprĩre kêtumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

'Ê 'y'ã ujarênh.

24 Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjà'ã pur 'õdjwý jakren memã 'ã ajarên memã kum, —Kàjkwakam Bënjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me kwý pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'õ 'y mex rênho tẽ. Ne o tẽ:n arým kre pa. 25 Ne kadjy ate krã. Nhym me õt mýrri kurê djwýnh arým pur'ýr bõx. 'Ýr bõx ne kam 'ê 'ymê bõ nhijymê akrô 'ymê rênho tẽ. Bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tẽ:n arým kre pa. Kre pan arým mã tẽ. 26 Nhym kam bàygogo ingrôt ne abatãnh ne iyy ajkapĩ. Nhym 'êdjwý arým kam kume:x ne.

27 Nhym kam õ àpênh ar arým õ pur djwýnh'ýr bõx ne kum, “Bënjadjwýr, 'y mexbit ne ga purkam arên kre. Mýj ne arým ajmã pur kam nẽn nhym kam 'ê kume:x”? ane.

28 Nhym arkum, “Gwaj bakurê djwýnh'õ ne kam 'ê 'y rê”, ane. Nhym õ àpênh ar kum, “Dja bar 'ê kaba”, ane.

29 Nhym arkum, “Kati. Gar ren 'êmê ro'ã bàygogo kaba. 30 Kwãrĩk wãnh ro'ã abatãnh gẽ prý ngrà ba 'ýr ê djwýnh jano. Kam dja ba ê djwýnh arkum, ‘Dja gar 'ê kumrêx karwàn 'ãpren kum adjà gẽ xêr. Nhym be, bàygogo dja gar o atom ne inhõ bàygogo nhõ kikremã o wadjàn adjwý’, ane. Dja ba ã kum ane.” Nãm ã õ pur djwýnh arkum ane. Nãm ã Jeju memã ujarênh ane.

Metĩndjwýnh kute me utàr ne meo ba.

Ruk 13.18

31 Ne kam ajte kabên kukràdjà'ã motadu 'y jakren memã kum, —Kàjkwakam Bënjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne me'õ arým õ purkam motadu 'y kre nhym abatãnh pyrãk.

32 Motadu 'y ne kryreo kute apýnh 'y jakrenh. Nhym be, arým abatãnhkam abatãnh kute purkam djwý kunĩ jakrenh.

Arÿm abatàn h kute pĩ pyræk. Nhym arÿm àkmẽ kwên h apÿnh pa'ã ku'ê. Nãm ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arÿm ja pydjìn kadjy amima nhym arÿm ja kadjy amiman 'ã tÿm nhym ja kôt 'ã tÿm nhym ja 'ã tÿm nhym arÿm 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabên kukràdjà'ã djwÿ nhigot djà jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne djwÿ nhigot djà djwÿkam bimàn h tẽm pyræk. Me'õ nire ne djwÿ nhigot djà byn arÿm djwÿ djôm raxkam kapĩ. Djwÿ'ã akreo amãnhkrut ne ikjêkêt. Nãm djwÿkam kapĩn o akà nhym arÿm prĩne djwÿkam ajmã, ane. Jejudjwÿ dja amim me utàro tẽn kam arÿm pyka kunĩkôt amim me kwÿ pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mÿjja'ã ujarên hja kunĩ ne kukràdjà'ã akre. Ne kam me krãptĩ:jamã mÿjjabit'ã ajarẽ. Djãm kute kukràdjà 'õ'ã mÿjja jakre kêt ne tu kukràdjàbit memã arẽ? Kati. Nãm kukràdjà'ã memã mÿjjabit jakren memã 'ã ajarẽ. ³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwÿnh kukwakam memã ja'ã ajarẽ. Jeju memã ujarên h ja'ã ajarẽ. Amrêbê: ne memã kum,

“Kukràdjà'ã dja ba memã mÿjjabit jakren memã 'ã ajarẽ.

Adjàkam mÿjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arÿm 'ã ajarẽ”, ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwÿnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djô'ã arênho mõ:n arênho mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam ne Jeju katon arÿm ã memã ujarênho ane. Me bakukãmãre kute memã ujarên h kôt ne Jeju arÿm amikabên kukràdjà'ã mÿjjabit jakren memã mÿjjabit 'ã ajarẽ.

³⁶ Ne kam arÿm me krãptĩ jano nhym me mã mõ nhym arÿm kikremã wadjã. Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bõx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tẽm'ã adjujarên hja mÿj'ã ne amijakre? Ar imã arẽ bar kuma, ane.

³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rên h ja.

Ijã ne me'õja amijakre. ³⁸ Pyka kunĩkôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bẽnjadjwÿr djwÿnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre. ³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwÿnh kute purkam 'ê 'y rên hja amijakre. Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimên h djà nhõ akati'ã ne bàygogo atom djà nhõ akati amijakre. Metĩndjwÿnh kadjy mràn h djwÿnh'ã ne me kute bàygogo djê djwÿnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwÿnh kute 'ê jarên h ne o atom ne kum adjàr nhym xêt pyræk, dja Metĩndjwÿnh kadjy mràn h djwÿnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimên h djà nhõ akatikam me axweo ane. ⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mràn h djwÿnh jano nhym me arÿm me axweo kunõ atom. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunõ atom. Me kute me axwe'ã memã àpnên h mẽ me axweo kunõ atom. ⁴² Ne kam me arÿm me biknor tokry djàkam me kumẽ. Wãn h ne me amim ngryk ne tokry djàje amijanên ar àmra ba. ⁴³ Kam dja me Bãm djwÿnh amim me katàt kute amijo baja pytàn ar meo ba. Nhym kam me axweja kuràm dja me arÿm me:xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arÿm myt katorkam me kum kĩnh pyræk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabên hja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh mÿjja'ã ujarên h.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãn h rax kĩnh pyræk. 'Ã ne nêkrêx pãn h rax amijakre. Pykakam ne me'õ nêkrêx pãn h rax jadjàn o apdju nhym atemã me'õja arÿm 'ÿr bõx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrêx. Me'õja nêkrêx pãn h raxkam kĩnhkumrêx ne ajte pyka tãm kam nêkrêx pãn h rax jadjàn o apdju. Me'õ kute kubê o àkĩnh karõ o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhõn kam ije nêkrêx pãn h rax jadjàr djào inhõ pyka”, ane. Ne kam arÿm õ mÿjja kunõ atom ne memã kungãn pãn h pi'òk kaprĩ by. Ne kam arÿm pi'òk kaprĩo amim pyka byn o õ. Ne urokam kute kam nêkrêx pãn h rax jadjàrjao õ.

⁴⁵ Kam, ajte kàjkwakam Bēnjadjw̄yr djw̄ynh kute pykakam amim me utār ne ar meo ba ne me kum kīnh. Kute mrāmri ne kute me kum nēkrēx pānh rax kīnh pyrāk. 'Ā ne angà pānh raxdjw̄y amijakre. Kam ne me'ō kute angà byrmā abej ar mrā. ⁴⁶ Ne kam ar̄ym angàja pānh ra:xmā kato. Ne amim, "Ba on angà pānh raxjao aminhō", ane. Ne kam amū tēn ō mỳjja kunīo atom ne memā kungān pānh pi'ōk kaprī by. Ne kam angàja pānh rax pānh memā pi'ōk kaprī ngān ar̄ym o ō. Nām ā Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjw̄yr djw̄ynh dja pykakam amim me utān ar meo ba. Kam, dja me axwemā pānh jarē. 'Ā ne kryreti amijakre. Imōtikam ne me kryreti mē nhym ar̄ym ap̄ynh tep krāptī kum wangij nhym me ar̄ym unē. ⁴⁸ Ne ar̄ym ipukam bjēro mōn akàx'ā kumē. Ne kam ar̄ym tep kabio nh̄y. Nām tep mex ne karwān kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rūm kurēn kanga. ⁴⁹ Mỳjja kunī kute aminhinomā amimēnh dja nhō akatikam dja me ā meo ane. Dja Metīndjw̄ynh kadjy mrānh djw̄ynh apōx ne me'yr bōx ne meo ajkij. Me axweja me katāt kute amijo bajabē meo ajkij. ⁵⁰ Ne kam ar̄ym kuwy djākam me axwe mē. Kam dja me amim ngryk ne tokry djāje amijanēn ar àmra ba, ane.

⁵¹ Ne kam arkum,

—Djā ne gar ar̄ym mỳjja markumrēx? Mỳjja'ā ije ap̄ynh mỳjja jakreja djā ne gar ar̄ym markumrēx? ane.

Nhym ar kum,

—Nà. Mỳjja'ā ap̄ynh mỳjja kute amijakreja bar ije markumrēx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,

—Aj, tām ne ja. Ar̄ym ne ba mỳjja krāptī'ā ajarē gar ama. Kàjkwakam Bēnjadjw̄yr djw̄ynh kute pykakam amim me utār ar meo ba'ā ne ba mỳjja krāptī jakren ar amā 'ā ajarē gar ar̄ym ama. Ar̄ym ar aje markam ar aje ō kikre djw̄ynh pyrāk. Ō kikre djw̄ynh ne ō nēkrēx jadjw̄yr djākam mỳjja nymē mỳjja tūmo pōx. Ar aje urāk. Ar abē memā kukrādjà jarēnh djw̄ynh ne gar ar̄ym memā kukrādjà ny jarēn ajte memā kukrādjà tūm jarē. Tām ne ja. Nām ā Jeju arkum ane.

Ō pyka djw̄ynhkam bōx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju ap̄ynh kukrādjà'ā memā mỳjja ja jakren memā 'ā ajarēn kam ar̄ym o ino re. Ne kam ar̄ym mā tē. ⁵⁴ Ne kam ar̄ym ō pyka djw̄ynhkam tēn bōx. Bōx ne ar̄ym me bikprōnh djākam tēn wadjā. Ne kam ar̄ym memā kukrādjà jarē. Memā arē nhym me ar̄ym kam no tyn kumex ne abenmā kum, —Tō, mỳj me'ō ne kum me kukrādjà ja jarē nhym ar̄ym ā amak mexo ane. Mỳj me'ō ne kum arē nhym ar̄ym ā mỳjja nhipēxo ane. Mỳjja pumūnh kêtumrēx ne ar̄ym ipēx nhym kumex. ⁵⁵ Be, kubē ne pī kēnh djw̄ynh kajgo kra. Marij kurūm ne kato. Kōt ar apōxjabē Xijagumē Jōdjemē Ximāomē Djudamē. ⁵⁶ Kanikw̄ynhdjw̄y ar me baro'ā ar ba. Tō mỳj me'ō ne kum kukrādjà ja jarē nhym maro ba? ane. ⁵⁷ Me ā abenmā anh̄yro ban kam kubē kīnh no kati.

Nhym Jeju amijā memā kum,

—Metīndjw̄ynh kukwakam memā ujarēnh djw̄ynh dja pyka kunīkōt ba nhym me kum mex jarēnho ba prām ne. Nhym be, ō pyka djw̄ynhkam me jabit ne me ari apr̄yo ba. Ōbikwa djw̄ynhkam ar ajbit dja me ari apr̄yo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam ar̄ym te kute ō pyka djw̄ynhkam me krāptīo mex prāmje. Me kute amim tu kamnh̄ixkumrēx kêtum te kute meo mex prāmje.

14

Me kute Djuāo mut krā'yr.

Mak 6.14

¹ Nhym kam me amū Jeju jarēnho ipōk ne. Nhym kam mebē idjaer nhō bēnjadjw̄yr raxbē Erodji ar̄ym me kute Jeju jarēnhja ma. ² Ne kam ar̄ik Jejuo Djuāo ne ō àpēnhmā kum,

—Ngōmā me angjēnh djw̄ynhbē Djuāo ar̄ym akubyn tīn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tīnkam ne ar̄ym mỳjja pumūnh kêt nhipēxo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bīn kētri ne Djuāo Erodjij'ā kum kabēn ne. Erodji ne Erodjijo prō. Nām 'ā kum kabēn ne kum,

—Metīndjw̄ynh kukrādjà kupa'ā ne ga akamyrebē prō'yr mō, ane. Nhym kuman ar̄ym ngryk ne. Ne ar̄ym 'yr me

krâkamngôn hano nhyim me arým o tým ne kubê ijê. ⁵ Nhyim kam bit kute me anor nhyim me kute bĩnmã. Nhyim be, kati. Me krãptĩ: ne me 'ã abenmã kum,

–Djuãobê ne Metĩndjwýnh kukwakam memã ujarênh djwýnh, ane. Me krãptĩ kute ã anhýrkam ne Erodji arým kum me krãptĩ pyman Djuão bĩn kêt.

⁶ Nhyim kam Erodji rwýk djã nhõ akati arým bõx. Bõx nhyim me arým ro'ã àkuro nhỹ. Nhyim Erodji kra arým memã to. Memã to nhyim Erodji kum kĩnhkumrêx.

⁷ Kum kĩnhkam ne kum,

–Mýj ne ga amã kĩnh? On imã mýjja'õ jarê ba arým amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtumrêx. Metĩndjwýnh ne arým ima, ane.

⁸ Kraja kum tor djwýnhram ne nã arým Djuão krã'ã kum karõn kum,

–Dja kum akĩnh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhyim kam arým kum to nhyim kum kĩnh. Kum kĩnh ne kum mýjja jarênh mãmdji nhyim arým kuma. Ne nã kabên man arým Erodjimã kum,

–Dja ga ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuãoja ngôn purortikam krã djãn o bõx ne imã angã, ane. ⁹ Nhyim kam bẽnjadjwýr rax arým kuman kaprĩren amim,

–Je, arým ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmdji nhyim Metĩndjwýnh arým ima. Ba arým kam te ije kum, “Kati”, anhýr prãmje. Ibu'ã me jadjwý ne me arým mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arým õ àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane.

¹⁰ Ne 'ýr me ano nhyim me mebê ijê djã'ýr mõn arým 'ýr bõx. Ne kam arým mut krãta.

¹¹ Mut krãtan ngôn purortikam krã djãn o tẽn arým kurerermã kungã. Nhyim kumýn o tẽn arým nãmã kungã. ¹² Nhyim kam Djuãokõt ba djwýnh ar 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam Djuão nhĩ mýn o tẽn arým adjã. Ne kam Jeju'ýr tẽn 'ýr bõx ne kum arê nhyim arým kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³ Nhyim kam ate arwãkam ýr kadjy kãkam nhýn arým nox ne. Nhyim kam me arým arênh ma. Arênh man arým krĩrax kurũm kõt mõ. Pykakõt ar ibej mõ. Ar ibej mõ:n arým akãx nhikjêkam Jeju kutêp akuprõ. ¹⁴ Nhyim Jeju ar ngõkõt mõn arým

akãx'ýr bõx. 'Ýr bõx ne arým kã dji. Nhyim kam Jeju arým wabin me krãptĩ: pumũ. Me omũn arým kum me kaprĩ:. Kum me kaprĩn arým me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arým amykry mex ne. Nhyim Jeju kõt ba djwýnh arým 'ýr bõx ne kum,

–Arwãkam ne gwaj ar baba nhyim arým amykry mex ne. On me krãptĩmã arên kum, “Me amũ krĩ kryremã mõn djwý jamýn anhõ kwý krê”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhyim arkum,

–Kati. Kwãrĩk wãnh amũ me mõr kêt. Ar ga dja gar memã mýjja ngã nhyim me arým kukrê, ane.

¹⁷ Nhyim ar kum,

–Jakam ne djwý kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhyim arkum, “Amrê imã o tẽn”, ane. Nhyim kam ar arým 'ýr o bõx. ¹⁹ Nhyim kam me bõkam ýrmã memã arê. Ne kam arým djwý kubê 5mê tep amãnhkrutja jamý. Amýn kãjmã kãjkwa pumũn djwýmê tepo Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Kum amikĩnh jarên arým djwý kokij. Djwý kokjêro dja:n mã kõt ba djwýnh arkum õro dja. Arkum õro dja: nhyim ar mã memã õro mrã. ²⁰ Memã õro mrã: nhyim kam me kunĩ kukrên arým ajne. Nhyim kam ar arým aũm karwãho mrã. O mrãn arým kaxnokaikam kungij ne o ipu. O ipun arým 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kãtãm ne dja. ²¹ Be, me my kute krên 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prĩre'ã akre kêt. Be, me kunĩ ne me arým õ kwý krên mex ne arým ajne.

Ngõ'ã tẽn.

Mak 6.45; Dju r 6.15

²² Nhyim kam Jeju kõt ba djwýnh arkum,

–Aj mã, kãkam nhỹ. Dja gar ikukãm akãx nhikjêma rê. Ba 'ýr me ano gê me mã mõ, ane. Nhyim ar arým kãkam nox ne mõ.

²³ Nhyim arým me krãptĩ'ýr tẽn memã kum,

–Aje, me on ajmã. Ba on, ane. Ne kam Metĩndjwýnhmã kabên kadjy krãnh'ã tẽn wabi. Nhyim kam arým akamãt nhyim ate krãnhkam nhỹ. ²⁴ Nhyim ar kãkam mõrja arým imõti nhipõkri mõ. Mõ: nhyim kõt ar

kutã àbêr tỳx. Àbêr tỳx nhym ngô arỳm ar'ã kà japĩno mō.

²⁵ Apĩno mō: nhym arỳm òkrên'ãnh kà. Òkrên'ãnh kàr pydji nhym Jeju arỳm tu ngô rax'ã arkôt tẽ. ²⁶ Ngô'ã arkôt tẽ nhym kôt ba djwỳnh ar arỳm omũ. Ngô'ã tẽmkôt omũn arỳm madjà kretin abenmã kum,

—Ota amrẽ me karõ'õ gwaj bakôt mō, anen arỳm umaje amra.

²⁷ Nhym kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akôt tẽ. On ar akĩnh ne ar atĩn prãm kêt, ane.

²⁸ Nhym Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrẽx? Ga atẽmkumrẽx jabej amiwỳr ijwỳ ba wãm akudjwa ngô'ã awỳr tẽ, ane.

²⁹ Nhym kum, “Amrẽ iwỳr tẽ”, ane.

Nhym Pedru arỳm Jeju'ỳr tẽmmã ngôkam ruw ne arỳm ngô'ã tẽ. ³⁰ Ngô'ã tẽn arỳm ngô pumũ. Kôk djàbêr tỳx kute ngô djàkà tỳxkôt omũn arỳm tĩn prãm. Tĩn prãm ne arỳm àr tẽ. Ngômã àr tẽn arỳm amran kum, “Bẽnjadwỳr djwỳnh, gop ipytã”, ane.

³¹ Nhym Jeju on pa 'amỳn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mỳkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngô ja mar”, anen amim imar rerekre?

³² Nãm ã kum ane nhym ar arỳm kà'ỳr bôx. Ne kam arỳm wabi. Wabi nhym kôk djàbêr on amikrãtan anhikrẽ ne.

³³ Amikrãta nhym kàkam ar ỳrja arỳm parbê kônkrão nhỹn rax ma:ro nhỹ. Ne arỳm kum,

—Mrãmri abê Metĩndjwỳnh Krakumrẽx, ane.

³⁴ Ne kam ar arỳm akàx nhikjẽmã rên kam arỳm kà dji. Ar pykabê Djene'ã kà dji.

³⁵ Nhym kam me arỳm Jeju nokre pumũn amũ memã arẽ. Nhym kam me arỳm bu'ã pyka kunĩkôt me'ỳr me ano nhym me me'ỳr mō. Me'ỳr mōn memã arẽ nhym me arỳm kuman Jeju'ỳr me punu kunĩo bôx. ³⁶ Nhym me arỳm kum,

—Ba me akà japkredit kupên arỳm imex ne, ane. Ne me kunĩ kute kupênhja arỳm prĩne mex ne.

15

*Tu mỳjja krên'ã ujarẽnh.
Mak 7.1*

¹ Nhym kam mebê pardjẽumẽ Môjdjẽ kukràdjã mar djwỳnh krĩrãxbê Djeruxarẽ kurũm mōn Jeju'ỳr bôx. Me ò kwỳ krên kadji ne me aminhikra pônho ba. Me kukãmãkjẽ kukràdjã kôt me we Metĩndjwỳnhmã mex kadji ne me kum aminhikra pônho ba. 'Ã ne me Jejumã kabên ne kum,

² —Mỳkam ne akôt ba djwỳnh ar me kukãmãkjẽ kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba? Nãm ar kute aminhikra pônho kêt ne tu aku, ane.

³ Nhym Jeju memã kum,

—Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kukràdjã kôt ne ga me me akukãmãkjẽ kukràdjãja jarẽ? Kati. Atemã. Ga me atemã akukãmãkjẽ kukràdjã ja'ã ano tỳx ne Metĩndjwỳnh kukràdjã mar kêt. Ne kam arỳm kam amikrà ar o aba. ⁴ Ba me amã arẽ gar ama. Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãremã 'ã karõn memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arỳm bãm'ã nàr nã'ã, 'Gê Metĩndjwỳnh o ajkẽ', anhỹr jabej gẽ me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmẽ nã ar abẽmã ne Metĩndjwỳnh ã me bakukãmãremã ane.

⁵ Nhym be, djãm me ga ne ga me amã abãmmẽ anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kôt arĩk memã kum, “Me ajõ godja anã nàr abãm mỳjja'ã ajwỳr jabej. Ne aje kubê anhõ mỳjja nẽ prãm jabej kum, ‘Be, ba te ije amã òrmã. Aje mỳjja 'ã ijwỳr ba arỳm o Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja. Kam ba te ije amã òrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arỳm kubê nẽ nhym kam arỳm pijãm ne”, ane.

⁶ Ga me aje ã memã 'ã karõo anhỹrkam arỳm me nãmẽ bãmbê òdjỳ'ã memã adjãpnênho aba. Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnênho aba. Metĩndjwỳnh te memã 'ã karõn memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane.

Nãm te memã ane ga me arỳm Metĩndjwỳnh kabên jao me kukràdjã kajgon kupa'ã memã akukràdjã punu ja jarên arỳm nãmẽ bãmbê òdjỳ'ã memã adjãpnênho aba.

⁷ Me ga ne ga me amijo ajẽx ne ar amijo Metĩndjwỳnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabên ne.

Nãm Metĩndjwýnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸ “Be, me ja ne me arĩk 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarẽho ban õkre kadjwýnhbê jãm ate ibê krãn ba.

⁹ Ne arĩk imã irax jarẽnh kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjã'ã memã kum, 'Metĩndjwýnh kukràdjã', anhỹro ba.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akam-ingrãnyre ajêx ne akukràdjã kajgoo Metĩndjwýnh kukràdjã memã arẽho aba. Mrãmri ne me ajã arẽnhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwýr me krãptĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ iman ikabẽn markumrêx. ¹¹ Me kute apýnh mýjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krẽn arým ajaxwe”, anhỹro ba. Nhym be, djãm me'õ mýjja 'õ krẽ nhym Metĩndjwýnh arým kum, “Ja ne ga krẽ. Arým ajaxwe”, ane? Kati. Me kabẽn punukam ne memã axwe jarẽ. Me ãkĩnhĩkam ne memã arẽ. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ bakam ne memã arẽ. Me 'êxnhĩkam ne memã arẽ. Apýnh axwe 'õkam ne Metĩndjwýnh memã axwe jarẽ. Nãm ã Jeju memã ane.

¹² Kam kõt ba djwýnh ar 'ýr bõx ne Jejumã kum,

—Ë, mebê pardjêu kute akabẽn markam arým ngryk ne, ane.

Nhym me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rĩt kêtja pumũ. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhym arým amẽ kre'õkam tým. Mebê pardjêu ne me kute me uràk. Nãm me 'êx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwýnh mar”, anhỹro ba. Nhym be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽnh ar ba nhym me adjwýnhdjwý kute Metĩndjwýnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhỹro bakam dja Ibãm arým memã o pãnh ne me biknor tokry djakam me kumẽ kute mrãmri ne me kute 'ê kadjar ne rũm mẽn pyræk. Kwãrĩk wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵ Nhym Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mýjja 'õ krẽ nhym Metĩndjwýnh kum, ‘Ja ne ga krẽn arým ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arẽ nhym ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mýj'ã ne ga akabẽn jarẽ? Ar imã arẽ bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶ Nhym Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwý ar aje mýjja mar kêt rã'ã? ¹⁷ Mýjja me kute krẽn ne me tikkam-bit wangij. Ne kam atykmã arým apõx.

¹⁸ Nhym be, me ajkwa kurũm me kabẽn punu apõxja ne me kute amim mýjja'ã karõ djã kurũm apõx. Kam Metĩndjwýnh arým memã axwe jarẽ. ¹⁹ Me kute amim mýjja'ã karõ djakam amim mýjja punu'ã karõn arým me kurũm apõx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ.

Ne kute me prõ puro nãr me mjên puroo ãkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwýnh nãr mjên djwýnh kupa'ã kurẽ'ã amim karõ.

Ne kute mýjjao ãkĩnh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ.

Ne kute Metĩndjwýnh japrý'ã amim karõ.

²⁰ Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx nhym Metĩndjwýnh arým memã axwe jarẽ. Nhym be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwý krẽn ja ne Metĩndjwýnh kute memã axwe jarẽnh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kõt ba djwýnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrêx'ã ujarẽnh.

Mak 7.24

²¹ Ne kam Jeju arým mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ Xidõ bu'ã pyka'ýr bõx.

²² Nhym pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arým Jeju'ýr bõx. Ne kam kàj bê kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, Dawi tãmdjwý, gop amã ikaprĩ. Me karõ punu ne ari ikrao bikẽnhõ ba, ane.

²³ Nhym tu kubê anhikrên itõ ne. Nhym kõt ba djwýnh ar 'ýr bõx ne kum,

—Dja ga amũ ano gê tẽ. Nãm ari gwaj bakõt àmra tẽ, ane.

²⁴ Nhym arkum,

—Djãm me bajtem'ýr ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer'ýr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne

mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ÿr ne ijano ba tẽ, ane.

²⁵ Nhyam kam arÿm ni bajtemja 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arÿm parbê kõnkrão nhÿn ra:x man kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh gop ikõt o kangõn ikrao mex, ane.

²⁶ Nhyam õ mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwÿ rẽ nhyam ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwÿ'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex djà'ã ne djwÿ jakren kum 'ã ajarẽ. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer'ÿr ne Metĩndjwÿnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrẽxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prĩre nhõ djwÿ rẽ nhyam ren kam punure, ane.

²⁷ Nhyam nija arÿm amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arÿm kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadjwÿr djwÿnh. Kõt ne ga arẽ. Nhyam be, godja wãnh õ wÿnh nhõ pĩponh krakri djwÿ jaũm rôrõk. Aũmbit dja rop krare kukrẽ. Kam gop badjwÿ ibe rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸ Nhyam Jeju kum,

—Me'õ nire, ga ne ga tu amim ikamnhĩx me:xkumrẽx. Akabẽn kõt ne ba arÿm akrao mex, ane. Nhyam myt tãmkam kra arÿm mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

²⁹ Nhyam kam Jeju arÿm pyka ja kurũm tẽn imõtibê Garrêja'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam arÿm krãnh'ã tẽn wabin nhÿ. ³⁰ Nhyam me krãptĩ: arÿm 'ÿr bõx. Nãm me 'ÿr me punuo mõn 'ÿr meo bõx. Me mrãnh kêtme me no rãmẽ me kabẽn kêtme apÿnh me kukràdjã punumẽ apÿnh me punu djà 'õdjwÿ krãptĩ:ja ne me 'ÿr meo mõn meo bõx ne Jeju parbê me adju:w nhyam arÿm meo mex ne. ³¹ Jeju meo mex nhyam me krãptĩ: arÿm me omũ. Me kabẽn kêt arÿm kabẽn mex. Me apÿnh kukràdjã punu arÿm kukràdjã mex ne. Me mrãnh kêt arÿm mrãnh mex ne. Me no rã arÿm rĩt mex ne. Nhyam me arÿm me omũn te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arÿm mebê idjaero ba djwÿnhmã rax jarẽ. Metĩndjwÿnhmã rax jarẽho kume:x.

³² Nhyam kam arÿm amiwÿr kõt ba djwÿnh ar ku'uw nhyam ar bõx nhyam arkum,

—Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me õ mÿjja kêt. Nok ba ren me kum prãmkam ren amũ me ùrkwãmã me ano nhyam ren pry konenh ren me arÿm rerekre nhyam ren tyk djà me kupa, ane.

³³ Nhyam kõt ba djwÿnh ar kum,

—Kapõt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwÿ kume:x prãmje. Mÿj got gwaj me kadjy nẽ? ane.

³⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhõ djwÿ kute? ane. Nhyam ar kum,

—Djwÿ kubê 7. Tepprãredjwÿ ngrêre, ane.

³⁵ Nhyam kam arÿm me krãptĩmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhyam me kam arÿm nhÿ. ³⁶ Nhyam kam arÿm djwÿ kubê 7 jamÿn tepprãre jamÿn o Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam kokij ne mã kõt ba djwÿnh arkum kungã nhyam ar mã me krãptĩmã adjuw. ³⁷ Nhyam kam me kunĩ kwÿ krẽn arÿm ajne. Nhyam kam me arÿm aũm karwãn kaxnokaikam kungij. Kungij nhyam arÿm kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kãtam. ³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwÿ krẽ nhyam me niremẽ me prĩre'ã akre kêt. ³⁹ Nhyam kam arÿm amũ me anon kam kã'õkam nhÿ. Ne kam nox ne pykabê Madara'ÿr mõn 'ÿr bõx.

16

Kute kãjkwa kurũm mÿjja'õ nhipêx'ã me kum à'wÿr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹ Nhyam mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ Jeju'ÿr bõx ne mrãmri kubê Metĩndjwÿnh Krakumrẽx jabej kum,

—Goja kãjkwa kurũm mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx bar omũn kõt ama, ane.

² Nhyam memã kum,

—Arÿm myt djãrmã nhyam myt ngjêx djãkam kãjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã abenmã kum, “Dja kryrãm kãjkwa mex”, ane. ³ Nãr, arÿm myt katormã nhyam myt apõx djãkam kãjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati

jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metîndjwýnh mar mex. Aje kàjkwa mex mar nàr aje kàjkwa punu mar. Mýkam ne ba me akam ar ibari mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne me amã mýjja amirîto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omũnh kajgon amim, “Je tô mýj'ã”? anhýr kajgon mar kêtumrêx. ⁴ Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakôt ari Metîndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kute kum prô djwýnh kînh ngriren kute mebê prôo àkînhô baja pumũ. Me gadjwý ne ga me amã Metîndjwýnh kînh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omũnh kadjy ije me amã mýjja pumũnh kêt nhipêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omũnh prãm kêtumrêx. Dja ba ï amijo Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djônaj pyræk. Dja ga me jabit pumũ, ane. Tyk ne akubyn tîn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arým mebê akêx ne mã tẽ.

Djwý nhigot djã'ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵ Ne kam ar imôti'ã rên akàx nhikjê mã bôx. Nhy m kôt ba djwýnh ar djwýo amak kêt katin arým Jejumã arê. ⁶ Nhy m arým me kukràdjã kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhigot djã djwý djôm kam kapînja pumũ. Nhy m arým djwý tÿx me:x ne. Ar gadjwý dja gar me kukràdjã man kôt ar amijo aban arým ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukràdjã nàr mebê xadjudjêu kukràdjã dja gar aman kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukràdjã mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukrào ane.

⁷ Nhy m kam ar ari 'ã aben kukij ne arîk abenmã kum,

—Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane, ane.

⁸ Nhy m Jeju arým ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mýkam ne gar aben kukij ne abenmã kum, “Gwaj baje djwý byr kêt kam ne ã gwaj bamã ane”, ane? ⁹ Djãm ar aje mýjja mar kêt rã'ã? Mýj'ã ikabên kute amijakreja djãm aje mar kêt rã'ã? Ar akubyn amijo tèn ije djwý kubê 5o mebê 5.000o djuw mex'ýr amijo

bôx. Mýj ne ar aje djwý janhy karwànhkam kaxnokai ipu kute n'ã kàtãm ne? ¹⁰ Ar akubyn amijo tèn ije djwý kubê 7o mebê 4.000o djuw mex'ýr amijo bôx. Mýj ne gar aje djwý janhy karwànhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwý kume:xo ije meo djuw mexja pumũ. Djãm arým ne gar o ajamak kêt kati? ¹¹ Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tÿx. Kwãrîk wãnh mebê pardjêu kukràdjã, nàr mebê xadjudjêu kukràdjã, kute djwý nhigot djã pyræk kwãrîk wãnh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwý'ã ije ar amã ja jarênh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju arkum ane. ¹² Nhy m kam ar arým kuma. Kute Ar kubê me kukràdjã puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêu kukràdjã puma. 'Ã ne djwý nhigot djã amijakre. Tãm ne ar arým jakam kuma.

Pedru kute Jejumã Bẽnjadjwýrbê kumkati jarênh.

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³ Be, Piripi nhô krîraxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me ô krî djãri. 'Ýr ne Jejumẽ kôt ba djwýnh ar mõi. Ar 'ýr mõi kôt nhy m Jeju arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

¹⁴ Nhy m ar arým kum,

—Nãm me kwý ajã, “Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão. Ta ne akubyn tîn ne ar ba”, ane. Nhy m me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhy m me kwý ajã, “Me bakukãmãre Djermi. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djermi”, ane. Nhy m me kwý ajã, “Me bakukãmãrekam Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

¹⁵ Nhy m ajte arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

¹⁶ Nhy m Pedru kum,

—Abê me inhô Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Abê Metîndjwýnh tîn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷ Nhy m Jeju Pedrumã kum,

—Ximão, Djônaj kra. Djãm pykakam me'õ ar ba ne amã ijarẽ ga ima? Kati. Kàjkwakam Ibãm ne amã ijo amirĩt ga ima. Kam ne ga akĩ:nhkumrẽx ne. ¹⁸ Ga ne ga imã, “Abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Kadjy ne Metĩndjwýnh ajano ga bõx. Ga abê Metĩndjwýnh tĩn ne ar baja kra”, ane. Ba amã arẽ ga ama. Ga abê Pedru. Mrãmri, kẽn'ã ne anhidji amijakre. Akabẽn mex jakõt ne ga arým atýx ne aje kẽn pyræk. Dja me akudjwa ã amim imaro ane ba arým amim me utà nhym me arým akudjwa týx kute kẽn týx pyræk. Me kute amim imar kunĩja dja me tý:x nhym arým Xatanaj nhõ me ãpênh te kute meo ãpanhmã ne te kute me biknor tokry djakam meo biknormã. ¹⁹ Dja ga aje mrãmri ne me'õ kute bẽnjadjwýr nhõ kikrekam o kajkep djào ba pyræk. Me'õ kikre'ã kuta nhym me arým wadjã nàr kikre'ã ijê týx ne arým mebê aptà nhym me ãr kêtumrẽx. Aje me'õja pyræk. Dja me amim imar kêt ga arým mebê aptà. Nhym kam kàjkwakam Ibãmdjwý arým akõt amikabẽn djin arým mebê aptàn amim me utàr kêt ne ar meo ba kêt. Nàr, dja me amim ima ga memã kum, “Ajrã. Kõt ar aba”, ane nhym kàjkwakam Ibãmdjwý arým akõt amikabẽn djin memã kum, “Ajrã. Ikõt ar aba”, anen arým amim me utàn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane. ²⁰ Ne kam amijã kõt ba djwýnh arkum karõ. Metĩndjwýnh ne arým mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. 'Ã ne me kum Kritu jarẽ. Nãm amijã arkum karõn arkum,

—Kwãrĩk wãnh me'õmã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati”, anhýr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Amikukãm amityk'ã ujarẽnh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

²¹ Ne kam ja nhijukri arým kõt ba djwýnh arkum,

—Krĩraxbê Djeruxarẽkam itokry kumexmã ne Metĩndjwýnh ijano ba arým 'ýr itẽmmã. Dja ba kam bõx nhym mebêngẽtmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ ijo bikẽnh kumex nhym me arým ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane.

²² Nhym kam Pedru arým Ar kubê Jejuo tẽn ar kàxã nêje kum bẽn týxmo krax ne kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, gop gẽ Metĩndjwýnh kum akaprĩ. Djãm ga dja me abĩ? Arkati, ane.

²³ Nhym Jeju akẽx ne Pedrumã kum,

—Arým akabẽn kute Xatanaj kabẽn pyræk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metĩndjwýnh bẽ ijo akẽx prãm pyræk. Metĩndjwýnhkõt adjumar kêt. Me kum ikĩnh kêtja kõt ne ga adjumar djã dji, ane.

²⁴ Nhym kam Jeju kõt ba djwýnh arkum,

—Gêdja gar ajõ mã ikõt abikamẽnh prãm jabej kwãrĩk wãnh amidjwýnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije amijo ikĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mýn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mýnh mãn prábê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikõt ajkamẽ. ²⁵ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djakam tẽ. Nhym be, me kum ijabêkumrẽx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhym me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Ne ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nêkrẽx kunĩja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mã dja kam nẽ? Kati, nãm ren ty nhym ren õ nêkrẽxja ren wãnh kumex. Nhym mýj pãnh ne ne ren Metĩndjwýnhmã arẽ nhym ren akubyn o tĩn nhym ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarẽ nhym akubyn o tĩn prãm kêtumrẽx.

²⁷ Ba ije amijo inhĩ ne me'ýr irwýk dja ba Ibãm jadjẽnhmẽ umao ipyma:n me'ýr bõx. Kadjy mrãnh djwýnh pyma:mẽ ro'ã me'ýr bõx. Ne kam me ã pýnhkõt me kunĩmã o pãnh ne. Me axwe kõt nàr me kute katàt amijo ba kõt memã o pãnh ne. ²⁸ Ba ar amã arẽ. Ije amijo inhĩ ne ar awýr ibõx. Ibãm dja ijã bẽnjadjwýr rax mẽ. Dja ba bõx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkõt ipumũ, ar akadjy ibẽnjadjwýr rax ne ipymakõt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabẽnja. Nãm ã Jeju arkum ane.

17

Kute amijo atemã'ã ujarẽnh.

Mak 9.2; Ruk 9.28

¹ Jeju memã ane nhyim kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhyim kam Jeju arým Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro tẽn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja. ² Ne kam arým ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyrãk. Nhyim ô kubêkã arým aka:n kam adjê:nh. ³ Nhyim kam me bakukãmãrebê Môjdjêmê Erijmê arým arkum amijo amirît ne. Ar Jejumê abenmã ujarênh dja nhyim ar arým ar omũ.

⁴ Nhyim kam Pedru Jejumã kum,
—Bênjadjwÿr djwÿnh, jakam arým gwaj bakĩnhkumrêx. Amã kĩnh jabej dja bar ar amã kikre kryre nhipêx. Dja bar amã 'ô nhipêx ne Môjdjêmã 'ô nhipêx ne Erijmã 'ô nhipêx, ane.

⁵ Nãm kum kabêno dja nhyim kakrã jadjênh arým ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arým ar kuno. Nhyim ar aêrbê Metĩndjwÿnh kakrã kurũm kabên nhyim ar kabên ma. Nhyim arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Tãmwã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁶ Ar kabên ja man arým madjà kreti. Madjà kretin tu mÿrbê tÿm ne nõ. ⁷ Nhyim Jeju ar'ÿr bôx ne ar kupên arkum,

—Kãjmã ar dja. Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt, ane. ⁸ Nhyim ar kãjmã rĩt nhyim arým Jeju pydjibit dja nhyim ar omũ. Arým ne Môjdjê ar ar aêrbê mã tẽn arým amirît kêt ne.

⁹ Nhyim kam ar arým krãnh prêkti'ã rwÿk tẽ. Rwÿk tẽ nhyim Jeju arým arkum 'ã karõn arkum,

—Ar aje ipumũnhja kwãrĩk wãnh on me'õmã 'ã adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhĩja ityk ne akubyn itĩnkambit dja gar 'ã ajarê, ane.

¹⁰ Nhyim kôt ba djwÿnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mÿkam ne Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx nhyim kam Metĩndjwÿnh ar meo ba”, ane? Mÿkam ne me memã ja jarê? ane.

¹¹ Nhyim Jeju arkum,

—Be, mrãmri, gêdja me'õ kute Erij pyrãk kumrêx bôx ne akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr me kunõ akêx ne. Meo akêx nhyim me arým

amim maro ba. ¹² Ba ar amã arê gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyrãk arým bôx nhyim me kute mar kêt ne arým amikĩnhje o bikênh ba. Badjwÿ ije amijo inhĩ dja me ijo bikênh ba ba itokry ne, ane. ¹³ Nhyim kam kôt ba djwÿnh ar amim,

—Be, ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão'ã ne ar imã ane, ane.

*Me karõ punumã àkjêr.
Mak 9.14; Ruk 9.37*

¹⁴ Kam Jeju ar arým krãnh'ã rwÿk tẽ. 'Ã rwÿk tẽ:n arým me krãptĩja'ÿr bôx. Nhyim kam me'õ 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn ¹⁵ kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, amã ikra kaprĩ. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krãptĩ. Nãm mã tyn kuwykam rôrôk ne ngôkam nox. ¹⁶ Nã bãm akôt ba djwÿnh ar'ÿr o bôx nhyim ar te kute o mexmã o ane, ane.

¹⁷ Nhyim kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakke kêtumrêx ne prĩne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane. ¹⁸ Nhyim arým 'ÿr o tẽn o bôx nhyim Jeju arým kum akij. Me karõ punu kute kra bôktio bajamã akij nhyim arým kum iren kurũm katon mã tẽ. Nhyim arým myt tãmkam mex ne.

¹⁹ Nhyim kam Jeju tẽn ate dja nhyim kôt ba djwÿnh ar arým 'ÿr bôx ne kum,

—Mÿkam ne bar te: ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhĩxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhĩxkumrêx. Be, me kute tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêxkam me kute rerekre pyrãk. Ga, pidjôbê motadu 'ydwÿ ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyim be, kati. Motadu 'y arým krekam ingrôt ne abatãnh ne kam arým abatã:nh ne. Ar gadjwÿ dja gar tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx ne kam kute arerekre pyrãk nhyim arým ar amã mÿjja jabatãnh

nhipêx. Kute mỳjja rũnh kunĩ nhipêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrêx ne ren krãnhjamã kum, “Krãnh, amũ ajkamẽ”, ane nhym ren arỳm amũ ajkamẽ. Djã ne gar ren te aje mỳjja 'õo anhỹrmã? Kati. Ne gar ren apỳnh mỳjja kadjy tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩxkumrêx nhym ren arỳm ar amã ipêx ne. Nhym be, kati. Ar aje tu amim kamnhĩxkumrêx kêt. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx. ²¹ Nhym be, me karõ punu kute bõktio baja mebê tỳ:x. Me kute Metĩndjwỳnhmã o à'wỳr ne kum amijajburkambit arỳm apõx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²² Nhym kam ar arỳm pykabê Garrêjakam ar ba. Nhym kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhĩ dja me'õ ibê amijo akêx ne memã ikanga. ²³ Nhym me kam arỳm ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn, ane. Nhym kam kõt ba djwỳnh ar arỳm kaprĩre ne.

Pi'òk kaprĩo atom djwỳnh'ã ujarẽnh.

²⁴ Nhym kam ar krĩraxbê Kapana'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nhym kam pi'òk kaprĩo atom djwỳnh ar ba. Ar kute Metĩndjwỳnh nhõ kikretio mex kadjy pi'òk kaprĩo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ỳr bõx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djãm ar anhõ ujarẽnh djwỳnh kute Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy memã pi'òk kaprĩ nhõrmã? ane.

²⁵ Nhym arkum,

—Nà. Dja ar amã kungã, ane. Ne kam kikremã wadjàn Jeju'ỳr bõx ne amikabẽn mar tõtãm nhym Jeju kumrêx kum,

—Ximão, mỳj ne ga kam mar on? Mỳj xêbê gêdja pykakam me bẽnjadjwỳr pi'òk kaprĩo atomo ba? Pi'òk kaprĩbê ipõxuo atom nàr pi'òk kaprĩbê kributuo atom. Mỳj xêjabê dja o atom? Djãm ta kra Ar kubê dja o atom nàr djãm õ àpẽn kadjobê o atom? ane.

²⁶ Nhym Pedru kum,

—Õ àpẽn kadjobê dja pi'òk kaprĩo atom, ane.

Nhym Jeju kum,

—Mrãmri, õ àpẽn kadjobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'òk kaprĩo atom kêt.

²⁷ Bir be, gu babê Metĩndjwỳnh kra. Kam Metĩndjwỳnh gu babê pi'òk kaprĩo atom

kêt. Gê te gu babê pi'òk kaprĩ byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwỳnh arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjy o atom djwỳnhmã kungã. Gwaj ren arkum õr kêt nhym ren me abenmã gwaj bajã kabê:n ne. Aje, imõt'i'ỳr dja ga tẽn 'ỳr bõx. Ne kam kum anhõ kadjat mẽ. Dja tep'õ kumrêx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa põt. Ajkwakam dja ga ngõnhponho pi'òk kaprĩ pumũ. Tãm dja ga aby gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhym kam arỳm ã anen arỳm arkum kungã.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhym kamã kõt ba djwỳnh 'õdjwỳ ar 'ỳr bõx ne kukij ne kum,

—Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam nhỹnh ar ijõ dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhym amiwỳr me'õ prĩre 'uw nhym 'ỳr bõx nhym ar ipõkri kudja. ³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akåtãm. Amijo angrire kute me prĩre pyræk. Godja gar amirax jabej rã'ã djãm kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kõt ar abamã? Kati. Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam kõt ar abã prãm kêtumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrêx. ⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prĩre ja pyræk tãm ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Kàjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunĩ jakrenh.

⁵ Nhym kam me kute ikukwakam kum me prĩre kute ja pyræk kĩnh, kum me'õ kåtãmja kĩnh ne kam arỳm badjwỳ kum ikĩnh.

⁶ Nhym be, me'õ kute me prĩre pyræk ne ajbir kute amim imar ny nhym kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhym ren arỳm kõt axwe nhym kam ren pãnh me mut'ã kẽnpoti nhõ, kute kum axwe'ã àpnẽn djwỳnhja mut'ã ren kẽn jabatàn nhõ ne ren ngõnhmã kumẽ, ngõ jabatàn nhipõkri kumẽ nhym ren ngõ kubĩ. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhym be kati, dja prĩne Metĩndjwỳnh o ajkê nhym tokry ra:x ne. ⁷ Ý, watĩ:re. Pykakam me kute

me axwe'ã memã àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrãmri dja me axwe'ã memã àpnênh ba. Nhyim be, kute 'ã memã àpnênh djwýnhja watí:re. Dja tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apýnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo aje mýjja punu kupênh prãm nàr ar apar nhikjêo mýjja punu'ýr amrãnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krãtan rûm amibê amê. Ne ren kam te anhkra nhikjê kêt nàr apar nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã anhkra rã'ã nàr aktã apar rã'ã nhyim Metĩndjwýnh ren kuwykam ar amê. Kuwy pôk rã'ã: rã'ãkam ren ar amê gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumũnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rûm amibê amê. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djakam kuwykam tèn ren kam akaprĩkumrêx, ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pôx ne aminhkra krãkàr ne amipar krãkàrmã Jeju arkum 'ã karõ? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjã krãkàrmã arê.

Mrykĩ'ãtomti biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ kute me prĩre pyrãk djãm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Mýkam? Bir, djãm kajgo? Kati. Mýkam? Bir, kadjy mrãnh djwýnh kute me prĩreo djuw mex djwýnhja ne kute kãkwakam Ibãm pumũnh rã'ãkam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytãrmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw, ije me axwekam me biknorja pytãrmã. ¹² Ar gadjwý dja gar adjukaprĩ. Godja me'õ nhõ mrykĩ'ãtomti krãptĩ kubê 100 nhyim kam

pydji kubê màt ne biknorja. Mýj dja me'õja on? Bir, dja mry krãptĩbê 99jamã ire gê wãnh kutêp kumex, nhyim kam krãnh'ýr kôt tẽ, pydji biknorjakôt tẽ. ¹³ Godja kum kator jabej ne kam arým kĩ:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kĩ:nhkumrêx. Ne mry'ã kàtàmbê 99 biknor kêtjakam dja kĩnh ngrire. Ba ne ba mrãmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mýj dja gar kam ama? ¹⁴ Bir, kãkwakam Abãm djwýnhdjwý, djãm me'õ prĩre kute ãnja pyrãk pydji biknor nhyim kam kĩnh got? Arkati. Kam kĩnh kêtumrêx. Ukaprĩkam kam kĩnh kêtumrêx. Tãm dja ga amim aman kudjwa adjukaprĩ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'õ jaxwe'ã arkum karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'õo akamy'õ godja ajo bikênh jabej ne arým axwe jabej. Ga dja ga adjukaprĩn akumrêx 'ýr tèn me kãxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arým Metĩndjwýnh'ýr o akêx nhyim ajte kôt ba. ¹⁶ Nhyim godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'õ pydji nàr amãnhkrut 'ýr aro tẽ. 'Ýr aro tèn 'ýr aro bõx. Ne kam kukjan kum akabên gê ar amã amijarê gar ama. Gar ajamãnhkrut nàr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arým ama. Amrêbê: Metĩndjwýnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê.

Ar kute kabên mar kôt arê nhyim me arým kuma. Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arým abenmã kum,

‘Mrãmri me'õja kute amijarênh nhyim ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ane. Metĩndjwýnh kabên jakôt dja gar ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne me'õja'ýr tèn 'ýr bõx ne ama. ¹⁷ Godja gar gadjwý te kukjan kum akabên nhyim kute ar amar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar me kute amim imarjamã arê. Me kute aben pydjikam memã arê. Nhyim godja me kute

amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabên nhym kute me mar prâm kêt ne mã axwe prâm jabej gar abenmã kum, “Kute Metîndjwýnh mar kêt. Ga, axwe prâm rá'ãja pumũ”, ane. Dja gar ã abenmã anen arým o kute me bēnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprîo atom djwýnh jaxwe pyræk. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arē gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebē aptà nhym kàjkwakam Ibãmdjwý dja ar akôt amikabên dji. Nàr, dja me amim ima gar memã kum, “Ajrã”, ane, kàjkwakam Ibãmdjwý dja ar akôt amikabên dji. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arē gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mýjjao a'uw nàr kum me'õo a'uw ne axikôt 'ã ar akabên dji, kàjkwakam Ibãm dja arým ar aman ar akabên kôt ã anen ar amã mýjja ngã nàr me'õ kaprîmã kînh jadjàn nàr me'õo mex. Ar akabên kôt dja ã ane. ²⁰ Mýkam? Bir, godja me'õ ar amãnhkrut nàr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabênkôt bikprõnh jabej badjwý dja ba ar ro'ã akuprõ. Kam dja Ibãm ar akabên kôt ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ ukaprî kêt'ã ujarēnh.

Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor 3.13

²¹ Kam, Pedru Jeju'ýr bõx ne kum,

—Ije me'õo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mýj dja ba kam ingyryk kêt on? Djãm kam ingyryk kêt 'ikrãn ne kubê 7? Nàr kon? ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angryk kêt ry typdji. Dja ga kam angryk kêt bē 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga ã kam angryk kêt ry typdjio ane.

²³ Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam dja kum me kaprî. Gwaj badjwý ne gwaj ren bamã me kaprî. 'Ã dja ba idjujarēnh jakre gar ama. Pykakam bēnjadjwýr rax'õ. Nhym õ àpēnh kwý. Amrēbē ne bēnjadjwýr õ àpēnh kwýmã pi'ók kaprî ngã nhym ar kum o ba. Nhym jakam arým kute akubyn Ar kubê õ pi'ók kaprîo atommã.

²⁴ Ne kam kute amikraxmã ne arým 'ýr

me àpēnh'ã me omũnh djwýnh jano. Õ àpēnh ja'ýr me àpēnh'ã me omũnh djwýnh jano. Nhym 'ýr tēn arým 'ýr bõx. Ne kam bēnjadjwýr'ýr õ àpēnhjao tēn o bõx. Be, amrēbē ne bēnjadjwýr õ àpēnh jamã pi'ók kaprî kumex ngã nhym kum o ba. Pi'ók kaprî kume:x kubê 10.000 ne kum kungã nhym o ba. Kum ar o ba:n arým nhýnh o akno nhym arým pi'ók kaprî kêt ne.

²⁵ Õ me àpēnh'ã me omũnh djwýnh bēnjadjwýr'ýr õ àpēnhjao bõx nhym te kute akubyn õ bēnjadjwýrmã pi'ók kaprî nhõrmã. Te o ane nhym arým kam ngryk ne. Ngryk ne arým õ me àpēnh'ã me omũnh djwýnhmã kum, “Inhõ àpēnh ja ne ibē inhõ pi'ók kaprî kume:x ar o ban nhýnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'ók kaprî byrkumrēx. Dja ga kubê õ mýjja kunî byn me kâtammã angã gē me kubyn pãnh amã pi'ók kaprî ngã. Nhym õ mýjja kêt ga ajte me kâtammã ta ï djwýnh ngã gē memã àpēnh ar ba nhym me pãnh arým amã pi'ók kaprî ngã. Ga kam ajte memã prõmē kra ar kungã gē ar memã apē nhym me pãnh arým amã pi'ók kaprî ngã. Kam dja ga me kute amã pi'ók kaprî nhõr kunîo atom ne iwýr o bõx ne imã angã. Ba kam arým akubyn inhõ pi'ók kaprî byrkumrēx. Inhõ àpēnhja kute ibē pi'ók kaprîo biknor pãnh dja ba arým akubyn amim byrkumrēx”, ane nhym me àpēnh'ã me omũnh djwýnh kum, “Gē tô, ba 'ýr”, ane.

²⁶ Nhym õ àpēnhja arým õ bēnjadjwýr kabên man umaje parbē tým ne kõnkrão nhýn aminēje kum, “Bēnjadjwýr, gop adjy amimar tô. Dja ba ï akubyn anhõ pi'ók kaprî pãnh amã pi'ók kaprî kunî ngã”, ane.

²⁷ Nhym bēnjadjwýrja arým kum õ àpēnhja kaprî: ne kum, “Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arým ba maro aknon akam ingyryk kêt”, anen arým kum ire nhym kato.

²⁸ Kute õ bēnjadjwýrbē pi'ók kaprî ra:xo biknor ja katon arým ro'ã àpēnh'õ jabej. Amrēbē ro'ã ar baja jabej. Bēnjadjwýr nhõ àpēnh ja ne amrēbē ro'ã àpēnh jamã pi'ók kaprî ngrire kubê 100bit ngã nhym kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpēnhja jabe:j ne arým kum kato. Kum katon arým mut 'amýn õkreny janên kum, “Aje imã pi'ók kaprîo abaja on akubyn imã angã”, ane.

²⁹ Nhyim ro'ã àpênhja arým umaje parbê tým ne kônkrão nhỹ. Nhỹn arým aminêje amijo a'uw ne kum, “Adjy amimar tô. Dja ba ï amã kunĩo pãnh”, ane. ³⁰ Nhyim kute bënjadwýrbê pi'ók kaprĩ kumexo biknorja arým ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum kaprĩ kêt ne kum, “Kati. On dja ga imã kunĩo pãnh ne”, ane. Ne kam on krākamngônhmã arê nhyim me arým kabênkôt kubê ijê. Kute mebê ijê djakam ãm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênho ane. On kute kum ò pi'ók kaprĩ ngrirebato pãnh kêtka ã ro'ã àpênhja o ane.

³¹ Nhyim kam amũ bënjadwýr nhõ àpênh kwý 'òdjwý arým 'ã omũn kam ar arým kam kaprĩ:re ne. Ukaprĩ kêtka arým kam kaprĩ:re ne. Ne kam bënjadwýr'ýr tẽn arým prĩne kum 'ã ajarê. Ò àpênhja kute kubê pi'ók kaprĩ kumexo biknorja'ã kum ajarê. Ukaprĩ kêt'ã kum ajarê.

³² Nhyim kam bënjadwýr amiwýr ò àpênhja 'uw nhyim bõx nhyim kum, “Inhõ àpênh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ pi'ók kaprĩ kumexo aban ibê o akno ba amã, 'Imã o pãnh', ane. Ga te aje imã o pãnhmãn arým aminêje imã akabên. Ba imã akaprĩn arým amã, 'Aj. Jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arým ba maro aknon akam ingyrik kêt', ane. Imã akaprĩkam ne ba ã akam ingyrik kêt o ane. ³³ Ga ren ikudjwa ã amã aro'ã àpênhja kaprĩo anen kam ren ã angryk kêt o ane. Nhyim be, kati. Aro'ã àpênh ja amã anhõ pi'ók kaprĩ ngrirebato ba. O ba ga kam anhõ pi'ók kaprĩ jabej kum akabên. Nhyim kam te kute akubyn amã òrmãn aminêje amã kabên. Djã ne ga ikudjwa amã kaprĩ? Kati. Ga tu kam angryk ne memã kanga nhyim me arým kubê ijê.” Nãm ã bënjadwýr ò àpênhjamã ane. ³⁴ Ne kam arým kam ngrykkumrêx ne. Bënjadwýr nhõ àpênh kute ro'ã àpênhkam ngryk ne kum kaprĩ kêtja pãnh ò bënjadwýr arým kam ngrykkumrêx ne. Ne kam arým me kamjêr djwýnhmã kanga. Kute tokry kumexmã kamjêr nhyim on kute o pãnh mex kadjy kum kanga. Nãm ã o ane. ³⁵ Ne kam ar gadjwý, apýnh ar anhĩ djari, godja ar aje me'õo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amã kaprĩ. Mrãmri tu amã

kaprĩkumrêx ne axwe maro aknon tu kam angryk kêt. Godja gar amã kaprĩ kêt ne kam angryk rã'ã jabej kãjkwakam Ibãmdjwý dja kum ar akaprĩ kêt ar akam ngry:k ne. Ije ar amã pykakam bënjadwýr'ã idjujarênhja kôt dja ar akam ngry:k ne.

19

Me kute prõ kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kô k 7.10

¹ Jeju arkum ja jarênh pan arým pykabê Garrêja kurũm katon tẽn. Nãm tẽn: n arým ngôbê Djodão nhikjê mã rên pykabê Djudêja'ýr bõx. ² Nhyim me krãptĩ: ne me kôt mõ. Nhyim tẽn bõx ne kam arým kam meo mexo dja.

³ Nhyim kam mebê pardjêu 'ýr bõx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

–Djãm Metĩndjwýnh kukràdjã kôt me kute myjja ngrirekôt tu prõ kangamã? ane.

⁴⁻⁵ Nhyim memã kum,

–Adjakamã ne myjja kunĩ nhipêx djwýnh mymẽ ni ar ipêx ne memã kum,

“Kam dja me my prõ kadjy arým bãmmẽ nã arkum iren kam arým prõbit'ã ngrã ne.

Nhyim kam ar ï abenã tým ne kam kute ï typdji pyrãk”, ane.

Djãm ar aje anhõ pi'ókkam ja pumũnh kêt?

⁶ Djãm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï typdji pyrãk. Be ga, Metĩndjwýnh kute abenã ar mênhja pumũ. Kwãrĩk wãnh me'õ abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁷ Nhyim me kum,

–Mýkam ne me bakukãmãre Mõjdjê memã 'ã karõn memã kum,

“Gê me prõ'ã pi'ók no'ók ne kam kanga”? ane.

Mýkam ne Mõjdjê ã memã ane? ane.

⁸ Nhyim memã kum,

–Bir, me amakkre kêtka ne memã prõ kanga jarê. Nhyim djãm adjakamã ne me ã prõo ane? Kati. ⁹ Ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'õ prõ djwýnh kangan kam atemã akãxbê me'õmã kabên ne kam 'ýr mõn kam arým mrãmri krõ'ã o prõn arým axwekumrêx. Nhyim be, prõja krõ'ã mjênkambit nhyim myja kute kangakam axwe kêt. Nhyim kam godja atemã me'õ

my jadjwÿ arÿm prô kangaja'ÿr môr jabej. 'ÿr mörkam arÿm o akîn ajte adjwÿnhdjwÿ axwekumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhy m kôt ba djwÿnh ar kum,

—Djã nãm ã me prökam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprÿn ar ba, ane.

¹¹ Nhy m arkum,

—Be, me kwÿ kukràdjã kôt ne aje arênhja. Me kwÿ tÿxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prô kêt. Nhy m be, me kwÿ ne me tÿx kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arÿm prô'ÿr mō. ¹² Nhy m be, me nã tikkrekam ne me kwÿ amijo ajkê. Me nire kadjy kukràdjã amijo ajkên kam kurê kêt ne. Nhy m irãri me me kwÿo ajkê nhy m kam me kurê kêt ne. Nhy m me kwÿ kute kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh'ã noppdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arÿm kum me nire kÿnh kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atÿx jabej amã amijã man amã me nire kÿnh kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prÿre kÿnh'ã ujarênh.

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhy m kam me arÿm 'ÿr me prÿreo bôx. Kute me'ã ikra jadjwÿr ne Metÿndjwÿnhmã meo à'wÿr kadjy ne me Jeju'ÿr meo bôx nhy m kôt ba djwÿnh ar arÿm nêje memã bën tÿx.

¹⁴ Nhy m Jeju arkum,

—Kwãrÿk wãnh arek amrê me prÿre iwÿr mō, ane. Kwãrÿk wãnh mebê adjaptàr kêt gè me arek amrê mō. Me kute amijo me prÿre pyrãk ne amijo kàtàmjabit gèdja kàjkwakam ìbãm me utàn me kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba, ane. ¹⁵ Ne kam arÿm me prÿre'ã ikra jadjuw. Ne kam arÿm mã me kurũm tē.

Me'õ nêkrêx kumex'ã ujarênh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tē: nhy m me'õ 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Mÿj dja ba Metÿndjwÿnhmã amijo ne gêt kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhy m kam kum arê. Kute Jejubê Metÿndjwÿnh Kramã kator kadjy ne Jeju arÿm kum,

—Mÿkam ne ga mÿjja mex jabej ikukij? Me'õ pykakam mex kêtumrêx. Metÿndjwÿnh pydjibit mex. Metÿndjwÿnh

me katàt kute amijo ba'ã memã karökôt kukràdjã dja ga aman kôt ar amijo aban kam arÿm kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhy m kum,

—Nÿnh kukràdjãkôt dja ba amijo iba? ane.

Nhy m kum,

“Kwãrÿk wãnh me par kêt.

Kwãrÿk wãnh mebê prôo adjãkÿnh kêt.

Kwãrÿk wãnh adjãkÿnhÿ kêt.

Kwãrÿk wãnh ajêx ne me kãmex jarênh kêt.

¹⁹ Amã abãmmê anã jabên ar kabên ma.

Amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga amã amijabêja pyrãk dja ga ã amibu'ã amã me ja jabêo ane”, ane.

Metÿndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã karökam kabênja dja ga aman kôt katàt amijo aba ne kam atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nãm me'õja ajbir abatàn ne. Nhy m Jeju kum ane nhy m kam kum,

—Nà, arÿm ne ba ja kunÿ man kôt katàt ar amijo iba. Ibòktikam ne ba kôt katàt amijo iban kam kôt ije katàt ar amijo iba rã'ã. Mÿj dja ba ajte nèn kam itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

²¹ Nhy m Jeju kum,

—Be, prÿne amex kadjy on tèn memã anhō mÿjja wã ngãn pãnh pi'ók kaprÿ byn me 'uwÿtÿ, me õ mÿjja kêtjamã angãn o meo kÿnh ne kam amrê iwÿr tèn mã ikôt ajkamê. Dja ga ã anen kam arÿm kàjkwakam anhō mÿjja mex kumex, ane.

²² Nhy m arÿm kuman kam akêx ne mã tē. Kaprÿ:re ne tē. Be, õ nêkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprÿ:ren tē.

²³ Nhy m Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nêkrêx kumex gèdja me te kàjkwakam Bēnjadjwÿr kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bôxmã. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. ²⁴ Ba ajte ar amã arê gar ama. Be, ga mry jabatànhebê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumũ. Me õ nêkrêx rÿnhdjwÿr kute uràk. Nãm me te Metÿndjwÿnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bôxmã nhy m nêkrêx utà: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwÿnh ar kute ja markam te kute marmã kam no tyn ku'ên arÿm abenmã kum,

—Je nhym mỳj me'õ gêdja Metĩndjwỳnh amim me utà? ane.

²⁶ Nhym Jeju arỳm ar omũho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytār prāmje. Nhym be, Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ mar. Kumābit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utār kôt kute mar, ane.

²⁷ Nhym kam Pedru kum,

—Ē, arỳm ne bar inhõ mỳjja kunĩmã inhiren kam mã akôt ajkamē. Mỳj dja bar pānh kubyn o aminhõ? ane.

²⁸ Nhym Jeju arkum,

—Ba ar amã arē gar ama. Ar ga ne gar arỳm mã ikôt ajkamē. Amrē mỳjja kunĩ ny mōrkam dja ba ipyma. Ije amijo inhĩ dja ba imexo ipyma:n ikrĩ dja raxkam memã nhỹ. Ar gadjwỳ, ikôt ar abaja dja gar apỳnh anhĩ djari ar abēnjadjwỳr rũnh ne akrĩ dja rũnhbê 12kam memã akrĩ. Apỳnh mebê idjaer ba djari kubê 12 dja gar memã akrĩ, memã axwe pānh jarēho akrĩ. Mrāmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrēx.

²⁹ Kam godja me'õ imã àpēnh kadjy arỳm õ mỳjjamã irer jabej nār õbikwamã irer jabej. Õ kikre nār kamy nār kanikwỳnh nār bām nār nã nār prõ nār kra nār õ pykamã irer jabej. Godja arỳm õ mỳjja ja'õmã irer jabej ba dja ba kum o pānh ra:x ne pānh kum õ mỳjjao akrenh mex ne kum kungã ne pānh kum õbikwao akrenh mex ne kum kungã. Kum õ mỳjjamē õbikwamē krāptĩ: kubê 100 ngã. Nhym kam arỳm Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁰ Nhym be, jakam me rũho kutewaja djām me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krāptĩ gêdja me kajgo mex ne me katē tē. Nhym be, jakam me kajgo mex ne me katēn tēmja krāptĩ gêdja me pānh rũho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpēnh'ã ujarēnh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja memã o pānh. 'Ã dja ba õ pidjôkô djwỳnh jakren 'ã ajarē gar ama. Õ pidjôkô djwỳnh ne kry:rām aminhũrkwã kurũm kato. Ne tē:n me abej. Kute õ pidjôkôkam

kum àpēnh kadjy me abej. ² Ne kam ar ja'yr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjàpēnh pānh apỳnh ar anhĩ djari ar amã pi'ók kaprĩ pỳnh ne kungã”, ane. Nhym ar kum, “Mrāmri”, ane. Nhym arỳm amũ õ pidjôkômã ar ano nhym ar arỳm 'yr tē. 'Yr tēn 'yr bôx ne kam arỳm àpēnh 'amỳ.

³ Nhym kam arỳm kàjmã myt nhỹrbê 9 ora nhym õ pidjôkô djwỳnh ajte kato. Katon arỳm amũ me kute mỳjja nhõr djabê mekadukam tēn bôx. Nhym ar ja àpēnh kêt ne dja nhym arỳm ar omũ. ⁴ Ne ar'yr bôx ne arkum, “Ē, ar gadjwỳ inhõ pidjôkôkam tēn apê. Dja gar apê ba arỳm ar amã o pānh katāt”, ane. ⁵ Nhym ar arỳm kabēn kôt amũ 'yr tēn 'yr bôx. Ne kam àpēnh 'amỳ.

Nhym kam mēdjikkam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'yr me kwỳ 'õdjwỳ jano. Ne kam myt nhibôbê 3 orakam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'yr me kwỳ 'õdjwỳ jano. ⁶ Nhym kam arỳm amykry mexbê 5 ora nhym ajte katon tē. Nhym ar ja àpēnh kêt ne dja nhym arkum, “Mỳkam ne gar adjàpēnh kêt nhym arỳm ar ajã amykry”? ane.

⁷ Nhym ar kum, “Bir, me'õ kute ar imã idjàpēnh jarēnh kêt kam”, ane.

Nhym arkum, “Ar gadjwỳ dja gar tēn inhõ pidjôkôkam apê. Dja ba katāt ar amã adjàpēnh pānh”, ane. Nhym ar arỳm 'yr tē.

⁸ Nhym kam arỳm para nhym õ pidjôkô djwỳnh amiwỳr me àpēnh'ã me omũnh djwỳnh 'uw nhym arỳm bôx. Nhym kum, “Inhõ àpēnh kunĩmã akabēn gé ar bôx ga arkum àpēnh pānh. Dja ga ar kute àpēnh'yr ar katē mōrjamã o pānh kumrēx. Ne ar kunĩmã o pānh tē: nhym ar kumrēx àpēnh'yr bôxja dja ga arkum o pānh ne o pānh ino re”, ane. Nhym me àpēnh'ã me omũnh djwỳnh kum, “Gê tô. Ba akabēnkôt memã o pānh.” Nãm ã õ bēnjadjwỳrmã ane. Õ pidjôkô djwỳnhmã anen arỳm amiwỳr õ àpēnh 'uw. Ar ku'uw nhym ar arỳm 'yr bôxo dja.

⁹ Kam ar ja kumrēx 'yr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpēnh'yr mōrja kumrēx 'yr bôx. 'Yr bôx nhym arỳm apỳnh ar ĩ djari pi'ók kaprĩ pỳnh ne arkum kungã. ¹⁰ Nhym amũ ar jadjwỳ aben totokmã 'yr bôx. 'Yr bôxo dja: nhym arỳm arkum

o pânho tẽ. Arkum o pânho tẽ: nhym kam ar kumrêx àpênh djà'ÿr bôxja arÿm 'ÿr bôx. Ar ja ne ar amim, “Jakam dja ar imã kàjmã pânkh kamẽ”, ane. Ar 'ÿr bôx nhym kam arÿm pi'òk kaprĩ tãm ne arkum kungã. Pi'òk kaprĩ pÿnhbit ne arkum kungã. Nhym apÿnh ar ï djari pi'òk kaprĩ pÿnhbit jamÿ. ¹¹ Amÿn arÿm ò pidjòkò djwÿnh'ã kabên kume:x ne arẽ. ¹² Ne kam kum, “Ë, amykrykam ar kute ar ikatẽ àpênh'ÿr bôxwã àpênh ngrire ne 'ã ora pydjibit apêx. Ar bajbit ne bar arngro tÿxkam idjapênh 'iry ne. Djã ne ga katat ar imã o pânkh ne? Kati. Ga ren ar imã kàjmã pânkh kamên ren ar imã pi'òk kaprĩ rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arÿm aro ar ipyrak ne arÿm arkum pi'òk kaprĩ pÿnh ne arkum angã”, ane.

¹³ Nhym arÿm ar 'òmã kum, “Akmere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryrãm ne ba amã, ‘Pi'òk kaprĩ pÿnh dja ba adjapênh pânkh amã kungã’, ane. Ga kam imã, ‘Mrãmri, dja ga ã imã òro ane’, anen arÿm adjapênh'ÿr mō. ¹⁴ Kam dja ga on akrãmã anhō pi'òk kaprĩ jamÿn o tẽ. Mrãmri ne pidjòkò'ÿr ar kute akatên bôxja ije arkum o pânho kute apyrak. Mrãmri ije amã òr kôt ije arkum pÿnh ne òrkumrêx. ¹⁵ Inhō ne pi'òk kaprĩ djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karō kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprĩkam ga ren akĩnh ne. Nhym be, kati. Angryk. Me'ō nhō mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrĩk wãnh.” Nãm ã ò pidjòkò djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bënjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utarn ar meo bakam memã o pânho ane, ane. Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katẽ tẽmja djãm me katẽ tẽm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ï rũho kutewa. Nhym be, me rũho kutewaja gèdja me pânkh kajgo mex ne me katẽ tẽ. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhym be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utar. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarênh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷ Ne kam ajte prykôt mō. Kôt ba djwÿnhbê 12 ne aro mō. Krĩraxbê

Djeruxarê'ÿr ar àbir tẽ nhym arÿm me kàxã aro tẽn arkum,

¹⁸ —Ë, ota gwaj arÿm Djeruxarê'ÿr badjãbirn babôxmã. Nhym kam ba ije amijo inhĩ dja me apÿnh me rũnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhō bënjadwÿr arkum ikangan Mōjdjê kukràdjã mar djwÿnhmãdjwÿ ikanga. Kam dja me ikã mex jarên ijã abenmã kum, “Axwekumrêx. Gê me pânkh tu bĩnkumrêx”, ane. ¹⁹ Ne kam me bajtemmã ikanga nhym me arÿm ijã bẽno ajkên mry kà punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arÿm pĩte'y'ã inhō ba arÿm ty. Nhym kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰ Nhym kam Djebedêu prō Jeju'ÿr kra aro tẽ. Ne kam 'ÿr aro bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarê. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bôx.

²¹ Nhym kum, “Mÿj nã”? ane.

Nhym kum,

—Me kadjy abënjadwÿr ne aje amim me utar ne aje meo abakam gê ikra amãnhkrutja ar rax ne anhikō'ã memã nhÿ. Gê ja adjubok'ãnh nhÿ nhym ja adjuge'ãnh nhÿ, ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Gêt kon. Ë, nã gãm arĩk amim 'ã karōn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngônkhkrã kam kangô jao ikō. Djãm ar aje ipyrak ne kangô jao akōmmã? Dja me ngômã ijadja. Djãm ar aje ipyrak nhym ngômã me kute ar ajadjarmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mÿj'ã ne kangô jao kôm ne ngômã adjarja jakre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhym ar kute urak jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyrak jabej ne ar kukij. Nhym ar Jejumã kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrak, ane.

²³ Nhym Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrak ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikō nhym me ngômã ar ajadja. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikō'ã ar anhÿrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'ō ar utar, ar ta dja ar inhikō'ã memã nhÿ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

24 Nhyam kôt ba djwýnh Ar kubê 10 arým ar kabên man arým arkum àkrê. Ar arým kamy amãnhkrutja, Xijagumê Djuão arkum àkrê ne. 25 Nhyam Jeju amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bënjadjwýr ne me àpênh'ã memã àpnênh ne memã bën tỳx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh ar meo bao ane. Gar arým ama. 26 Djãm ar ga gar aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhýr kêtumrêx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba. 27 Ga kam ar ajõ aben kadjy abênjadjwýr rax prãm jabej gêdja tu amijo kâtãm ne tu ar amã àpênh kajgo ba. 28 Ba ije amijo inhĩ djãm me imã àpênh kadjy ne ba amrê tẽ? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arým ty. Nhyam be kati. Me krãptĩ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arým ty. Memã idjapênh ja kadjy ne ba amrê tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rĩt.

29 Nhyam kam ar krĩraxbê Djeriko kurũm kator tẽ nhyam me krãptĩ: arým arkôt mõ. 30 Nhyam ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhỹ. Nhyam me abenmã kum, “Jeju ne tẽ”, anhýro kumex nhyam ar arým kuman kam kum amijo akij,

—Ë, amã ar ikaprĩ, Bënjadjwýr djwýnh, Dawi tàmdjwý 'õ, ane.

31 Nhyam me krãptĩ mõrja arkum bën tỳx ne arkum,

—E kum ar anihkrê, ane. Nhyam kam ar tu kum àkjêro bën kum,

—Ë, gop amã ar ikaprĩ, Bënjadjwýr djwýnh. Dawi tàmdjwý 'õ, ane.

32 Nhyam Jeju ar kabên man arým arek arkum dja. Arkum djan amiwýr ar ku'uw nhyam ar 'ýr bõx. Nhyam arým arkum,

—Mýj ne ba ije ar ajomã? ane.

33 Nhyam ar kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, bar on irĩt, ane.

34 Nhyam Jeju arým kum ar kaprĩn ar no kupê. Nhyam ar no kupênhmê ro'ã ar rĩt ne arým kôt tẽ.

21

*Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.
Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12*

1-2 Nhyam Jejumê ar prykôt mõ:n kam krĩraxbê Djeruxarê kuri krĩngrire ja'ýr bõx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwýkbê ne krĩngrire jabê Bepadjê. Ar krĩngrire ja'ýr bõx nhyam arým kôt ba djwýnh amãnhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽ. Nhyam ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩwã pumũ, djumêtuwã pumũ. Kraremê dja gar omũ. Nhyam me kute mrywã pĩ maktã krã djê nhyam amê ãmwã dja gar 'ãpre bõn amrê amêo tẽ.

3 Godja me'õ 'ã ar amã kabên jabej gar kum, “Bënjadjwýr 'ã tẽm prãm. Dja 'ã tẽn kam akuby:n amã ano”, ane. Nhyam kam dja on ar amã, “Ajrã, 'ýr o tẽ.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4 Mýkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwýnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã tẽm'ã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam memã 'ã ajarê.

5 Ne memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum”,

Krĩraxbê Djeruxarê'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhõ Bënjadjwýr rax me awýr bõxmã. Nãm kabôt katin mry jabatãnh nyre'ã nhỹ. Mry'ã krĩ kra'ã ne nhýn me awýr bõx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarênh djwýnh me bakukãmãremã ane nhyam me arým aben djô'ã abenmã arênhõ mõ:. Arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tú:mrãm Jeju arým me bakam-ingrãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arým mry'ã krĩja'ýr kôt ba djwýnh janorja'ýr o bõx. Ujarênh djwýnh kute me bakukãmãremã ujarênh kôt ne mry'ã krĩja'ýr arým ar ano.

6 Nhyam kam ar arým 'ýr tẽn 'ýr bõx. Jeju kute arkum 'ã karõ kôt ar 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam mrymê krare 'ãpre bõ. 7 Ne kam akubyn 'ýr o bõx. Ne kam arým aminhõ kubêkà krãkào põx ne o amê mry nhibũm'ã kum aty. Nhyam arým krare'ã nhýn arým tẽ. 8 Nhyam kam me krãptĩ: aminhõ kubêkà krãkào põx ne arým kukãm kum pry'ã o atyo mõ. 'ã tẽm kadjy kum pry'ã kum atyo mõ. Nhyam me kwý pi'õ nhikên arým kukãm pry'ã kum atyo mõ. Me ta kukràdjã kôt ne me ã Bënjadjwýr rax kukãm pryõ ane.

Me kukâm pry'ã kum atyo mõ. ⁹ Nhyim me krãptĩ: kukâm mõ, o àkjêr mõ nhyim ajte me krãptĩ: kôt o àkjêr mõ. Nãm me o àkjêr mõn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwýnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bẽnjadjwýr rax. Bẽnjadjwýr raxbê Dawi tãmdjwý. ãm mexkumrêx. Kam me ikĩ:nhkumrêx. Gê on me ipytã. Gê Metĩndjwýnh o kĩnh rax. Metĩndjwýnh kukwakam ne arým me bakadjy bôx. Gê me kàjkwakamdjwý Metĩndjwýnhmã mextire jarênh kumex. Gê on me ipytã. Nãm me ã Jejuo àkjêro mõro ane.

¹⁰ Nhyim kam arým Djeruxarêmã wadjã. Nhyim kam krĩraxkam me kunĩ te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mýj me'õ ne bôx? Mýj me'õ ne bôx? anhýro kumex.

¹¹ Nhyim me krãptĩ: memã kum,

—Jeju ne bôx. Metĩndjwýnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênh ba. Pykabê Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam ne Jeju abatãnh djã. Nãm ã me krãptĩ memã ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹² Nhyim kam Jeju Metĩndjwýnh nhõ kikretimã tẽn wadjã. Nhyim me kute memã mýjja nhõr djwýnh kam kumex. Nhyim me kute memã mýjja pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhyim arým bõm me rênho tẽ. Nhyim me kute me õ pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩ nhõr kadjy ne me kumex nhyim mebê pĩponho àpanho tẽ. Nhyim me kute tut nhõr djwýnhdjwý kumex nhyim mebê krĩ djã nhikõ rênho tẽ. ¹³ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók ne. Kamã ne Metĩndjwýnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã djã me abenmã kum, 'Me kute Metĩndjwýnhmã kabên kadjy ne õ kikreti wã', ane.

Djã me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh pi'ókkam ane. Nhyim be, me ga ne ga me kam aje me àkĩnhõ aben pydji djã. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁴ Nhyim kam Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me no rãmê me mrãnh punu 'ýr bôxo kumex nhyim arým meo mex.

¹⁵ Nhyim kam me kadjy Metĩndjwýnh

mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me Jeju djãpênh me:xkumrêxja pumün ajte me prĩre pumũ. Me prĩre ne me kikretikam kàj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhõ bẽnjadjwýr rax. Bẽnjadjwýr raxbê Dawi tãmdjwý. ãm mexkumrêx. Kam me ikĩnhkumrêx. Gê on me ipytã, ane. Nhyim me me omün me kuman arým ngryk ne.

¹⁶ Ngryk ne arým Jejumã kum,

—Djãm aje me prĩre kabênja mar kêt? ane.

Nhyim memã kum,

—Nã, arým ba kuma. Ba ar amã arê gar ama. Me bakukãmãre ne amrêbê: Metĩndjwýnhmã me prĩre ja'ã ajarê. Me kum,

“Me prĩremê me karàremê ne ga memã me kabên mexmã 'ã karõ nhyim me arým amã mextire jarênh mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwýnhmã ane. Nhyim me arým kuman amũ aben djô'ã abenmã arênh mõ:. Arênh mõr tãmtã arým iwýr o bôx. Tũmrãm me bakam-ingrãnyrekam me prĩre arým imã amikĩnh jarênh kumex. Me bakukãmãre kute Metĩndjwýnhmã me prĩre ja'ã ujarênh kôt ne me prĩre arým imã amikĩnh jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Nãm memã anen kam arým memã kàx ne krĩrax kurũm katon tẽ. Ne tẽn arým krĩ ngrirebê Betanha'ýr bôx. Ne kam arým kam ngõr.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸ Nhyim 'ã akati nhyim ajte akubyn krĩraxbê Djeruxarêmã tẽ. Nãm 'ýr tẽn kam arým kum prãm. ¹⁹ Ne arým prykôt pidjôbê pigêre pumün 'ýr tẽn 'ýr bôx. Ne te õ jabej. 'Óbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'õ jêt kêtumrêx, ane. Nhyim arým tẽmbê ngrã.

²⁰ Nhyim kam kôt ba djwýnh ar arým omün kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bàrio nhyim myt tãm kam ngrã? ane. ²¹ Nhyim Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Kwãrĩk wãnh anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhÿr kêt. Gar ren tu amim kamnhĩxkumrêx ne ren arým ã pidjõbê pigêremã ane nhym ren arým ã ngrão ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngõ jabatãnh mÿjakam mõn tÿm”, ane. Nhym ren arým akabên kõt mrãmri ã amijo ane. ²² Dja gar mÿjjao Metĩndjwýnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrêx nhym arým ar akabên kõt ã ar amã mÿjjao ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

*Me kute rax jabej Jeju kukjêr.
Mak 11.27; Ruk 20.1*

²³ Ne kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ÿr bõx ne kum wadjã. Ne kam arým kam memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarênhõ dja. Nhym me rÿnh arým 'ÿr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne amÿja'ã kute kikreti kurÿm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'õ kabênkõt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amÿ õ'ã bõm ar me rênho aba? ane.

²⁴ Nhym Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arým badjwÿ ije mÿj me'õ kabênkõt ar me anoro ibaja me amã arê. ²⁵ Djuão kute ngõmã me angjênhja djãm me kabên kõt ne arĩk ar ngõmã me angjênhõ ba? Nãr djãm Metĩndjwýnh kabênkõt? Imã arê, ane.

Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metĩndjwýnh kabênkõt”, ane nhym kam gwaj bamã kabên 'õ jarên gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

²⁶ Nãr dja gwaj kum, “Me kabênkõt ne tu arĩk ar ngõmã me angjênhõ ba”, ane nhym kam me krãptĩ ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kãtãm ja ne me arým Djuão kabên man kum kĩnh ne ne o Metĩndjwýnh kabênjarênh

djwýnh ne. Dja gwaj kam ane nhym me arým o ngryk ne, ane.

²⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mÿj me'õ kabênkõt Djuão kute ngõmã me angjênhja me ije mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'õ kabênkõt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarênh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mÿj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arým kutewa'ÿr tẽn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjõkõkam apê”, ane.

²⁹ Nhym kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tẽ. Arým amimaro tẽ:n arým amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjõkõ'ÿr tẽn”, ane. Ne arým 'ÿr tẽn.

³⁰ Nhym kam bãm kutapu'ÿr tẽn àpênh'ÿr ano. Nhym kum, “Djũnwã, dja ba arým akabên kõt 'ÿr tẽn”, ane. Ne kam atekam arek nhÿn 'ÿr tẽn kêt. Be, tãm ne ja. ³¹ Ba me amã arê. Nhÿnh ja ne bãm kabên man kõt amijo tẽ? Nãm ã Jeju me rÿnhmã ane.

Kutewa kute bãmmã, “Kati”, anhÿr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyrãk. Nãm arým amima. Amiman kam arým Metĩndjwýnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx. Nhym be, kutapu kute bãmmã 'êx ne Jeju kute me rÿnh'ã akre. Kute mrãmri ne me rÿnh pyrãk. Me kute Metĩndjwýnh kõt kabên djir kajgon kam kute kabên mar kêt ne. Nãm Jeju me rÿnh kukij ne memã kum,

—Nhÿnhja ne bãm kabên man kõt amijo tẽ?

Nhym me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Djãm me arÿnhja dja ga me akumrêx kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwýnh kõt dja nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwýnhmẽ me nire kuprÿmẽ, me aje memã axwe jarênhja dja me kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwýnh kõt dja nhym arým ar meo ba. Ga me kam

arým wãnh dja. ³² Mýkam? Bir, Djuão ne me awýr bôx. Kute katàt me amã pry jakre kadjy me awýr bôx. Kôt ga me Metĩndjwýnhmã amex kadjy me awýr bôx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bēnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnhmē me nire kuprýmē ne me tu amim Djuão markumrēx. Ga me kam arým me omũ. Ne te me omũ. Me ga ne ga me wãnh ajaxwemã anhirer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrēx. Nãm ã Jeju me rũnhmã ane.

³³ Ne kam ajte memã atemã mýjja'ã ujarēnh jakreo tēn memã kum,

—Ĕ, jadjwý dja ga me ama. Me'õ ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjô kumex ne kadjy bu'ã kēno kôkayr kum o ipòk ne. Ne kam pidjô janēnh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumũnh djwýnh ku'ê djà'ã par prēkti nhipêx. Ne kam me kwýmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gē abatãnh ne ô ga amim kwýo atom ne imã mũm kwýo atom. Nãm ã me rũnhmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwýnh jakren Metĩndjwýnh'ã ò pidjôkô djwýnh jakren kam arek memã 'ã ujarēnho djan memã kum,

—Ô pidjôkô djwýnh ã memã anen kam atemã pyka 'õmã tē. Ne kam kam wãnh ar ba. ³⁴ Nhym arým pidjôja tuk ne kumex. Nhym kam ò pidjôkô djwýnhja arým 'ã my-tyrwý jakren kam 'ýr ò àpēnh kwý jano. Ar kute memã arēnh nhym me kute kum pidjô kwýo atom ne kute arkôt anor kadjy ne 'ýr ar ano. ³⁵ Nhym kam ar 'ýr tēn bôx nhym kam me kute pidjôo djuw mexja ate ar 'õja kaprēprē:k ne ar'õnh bĩn ar 'õ kēno titik. ³⁶ Nhym kam ajte memã ò àpēnh krãptĩ jano nhym me ajte ã aro ane. ³⁷ Nhym kam tekrekam me'ýr kra jano. Nãm amim, “Godja ikra me'ýr bôx nhym me arým mar jabej”, ane. Ne arým me'ýr kra jano nhym me'ýr bôx.

³⁸ Nhym o djuw mex djwýnh arým kra pumũn abenmã kum, “Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmja dja bãm kum mýjja kunĩ ngã, ò nēkrēx kunĩ kanga. Gwaj on tãmja bĩn kam amim ò nēkrēx, ò mýjja, ò pidjôja kunĩo aminhõ”, ane. ³⁹ Ne kam arým o tým. O tým

ne pidjôkô kurũm bõm kumēn arým kubĩ. Tãm ne ja, ane. Me rũnh'ã ne Jeju pidjô pumũnh djwýnh jakre. Me kute mrãmri ne me rũnh pyrãk. Ne kam ajte memã kum,

⁴⁰ —Mýj gēdja ò pidjôkô djwýnhja bôx ne ajmã pidjô pumũnh djwýnh on? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane.

⁴¹ Nhym me kum,

—Bir, dja prĩne me axwejao ajkēn me imex ne kam ò pidjôkôja atemã me ja'õmã kungã nhym me arým pidjô tukkam arým kum pidjô nhõrkumrēx, ane.

⁴² Nhym kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabēn jarēn memã kum,

—Amrēbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabēn jarēn memã kum,

“E kum kēn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumē.

Kēn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi.

Bēnjadjwýr djwýnh ta ne ã kēno ane gu me omũ nhym kam gu bamã mexkumrēx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm me aje omũnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. Nãm amijã kēn jakre. Ne me rũnh'ã kikreo ãm djwýnh jakre. Me rũnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwýnh pyrãk ne arým Jeju kanga. Me rũnh kute kanga'ã ne Jeju me rũnhmã ja jarē.

⁴³ Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arē ga me ama. Metĩndjwýnh bit kute amim me apytãr ne ar me ajo bamã. Nhym be, kati. Dja me akangan me apãnh amim me bajtem pytãn meo ba. Nhym me kam arým kute pidjô djô mex pyrãk ne imã mexkumrēx ne axwe kêt. Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. ⁴⁴ Ne kam ajte memã kum,

—Ĕ, kēn ja gēdja ga me ajõ 'ã tým ne prĩne 'ã amikrakrak ne. Nhym be, ta gēdja me ajõ nhiby tým ne prĩne angãn prĩne pyka mē ajo amrà, ane.

⁴⁵ Jeju memã ja jarē. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmē mebē pardjēumã ja jarē nhym me arým kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwýnhmē kikreo ãm djwýnh jakren me bamã 'ã ajarē, ane. ⁴⁶ Ne kam me bit kute

o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarẽnh ba, ane. Nhyim kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bẽnjadjwÿr rax kute abenã ar mẽn.

Ruk 14.16

¹ Nhyim kam Jeju ajte apÿnh kukràdjã djàri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarẽn memã kum,

² —Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã dja ba bẽnjadjwÿr rax'õ jakren 'ã ajarẽ gar ama. Be, bẽnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prõ mẽnhmã. Amrêbê ne kadjy memã arẽ. ³ Ne kam arÿm kute amrêbê memã arẽnhja'ÿr ò àpênh ar ano. Kute abenã ar mẽn djà'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano. Nhyim ar me'ÿr bõx ne memã arẽ. Nhyim me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imõr prãm kêt, ane. Nhyim kam ar akubyn bẽnjadjwÿr'ÿr bõx ne arÿm kum arẽ.

⁴ Nhyim kam ò àpênh 'õdjwÿ arkum,

—Dja gar amrêbê ije memã arẽnhjamã ikabẽn jarẽn memã kum, “È, arÿm ne ba me akadjy inhõ jadjuw nhyim kumex. Inhõ mrytimẽ abatàn nyre twÿmtijamẽ ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunõ mex. Dja ga me amrê abenã ar mẽn djà'ÿr mõ”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bẽnjadjwÿr arkum ane. Nhyim ar arÿm me'ÿr tẽn kôt memã arẽ.

⁵ Nhyim me ate krã. Me kwÿ ja ne me ò purmã mõ nhyim me kwÿ ja ò nékrêx'ÿr mõ.

⁶ Nhyim me kwÿ ja ne me arÿm aro rôrõk ne aro ajkẽn arÿm ar kupa. ⁷ Nhyim kam bẽnjadjwÿr rax arÿm arẽnh man arÿm ngryk ne. Ne kam arÿm ò krãkamngõnh krãptĩmã 'ã karõn me'ÿr me ano. Nhyim me arÿm kabẽnkôt me'ÿr mõn arÿm me'ÿr bõx. Me'ÿr bõx ne arÿm me kupan mebê krĩraxmã adjã nhyim arÿm xêr.

⁸ Nhyim kam ajte bẽnjadjwÿrja ò àpênh arkum,

—Ije abenã ar mẽn kadjy ne ba arÿm prĩne mÿjjao mex nhyim nõ. Nhyim be, ije memã arẽnhja ne me kadjy mex kêt.

⁹ Jakam dja gar apÿnh pry bikjêr djàri kôt

tẽn ar aje me omũnh kunĩ memã akrà gẽ me amrê mõ gwaj baro'ã banhõ kwÿ krẽ gwaj bakĩnh kati, ane. ¹⁰ Kam, ò àpênh ar arÿm apÿnh pry djàri kôt tẽn arÿm kute me omũnh kunõ atomo tẽ. Me mex nàr me punu kunõ atomo tẽ:n meo bõx. Nhyim me kam prĩne abenã ar mẽn djakam kikre kre jaê.

¹¹ Nhyim kam arÿm bẽnjadjwÿr rax wadjàn me omũho tẽ. Nhyim wãnh me'õ dja. Kute abenã me rẽn'h'ÿr me ngjêx kadjy me ò kubêkà jadjàr kêt ne dja. ¹² Nhyim arÿm omũn kum,

—Akmere, nã gãm abenã me rẽn'h'ÿr me ngjêx kadjy me ò kubêkà jadjàr kêt ne wadjà. Mÿj ne ga nẽn wadjà? ane. Nhyim arÿm te kute aminêje kum kabẽn'õ jarẽnhmã.

¹³ Nhyim kam bẽnjadjwÿr rax ò àpênhmã kum,

—Dja gar inÿx 'ãpren te 'ãpren amũ o tẽn bõm amẽ. Wãnh ne me akamàt kô tykkam amim ngryk ne mÿro kumex ne tokry djaje amijanêho kumex. Me ikô'ã dja gar amẽ, ane. Nhyim me ã me'õo ane. Tãm ne ja.

¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhyim be, kute mekam me ngrêrebit amijo me utàr. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõr.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹⁵ Nhyim kam mebê pardjêu arÿm mã tẽn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mÿj gêdja gwaj Jejumã arẽ nhyim arÿm gwaj bamã bẽnjadjwÿr'ã kabẽn punu'õ jarẽ? Dja bẽnjadjwÿr'ã kabẽn punu jabej nhyim me arÿm kum axwe jarẽ, ane. ¹⁶ Nãm me aben man kam arÿm 'ÿr ò me ja kwÿ jano. Erodji nhõ me ja kwÿ ne me adjwÿnhdjwÿ 'ÿr me ano. Nhyim me 'ÿr bõx ne kum,

—Ujarẽnh djwÿnh, bar arÿm ama. Ga ne ga akabẽn katàtkumrêx ne Metĩndjwÿnh kabẽn kôt me kute amijo ba'ã memã adju-jarẽnh katàtkumrêx. Amã me rũnh pyma kêt. Me rũnhmẽ me kajgomẽ ne ga memã akabêno aben pyrãk. ¹⁷ Ba me akukja ga me imã arẽ. Me rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwÿr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me ba-jtemja. Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjã kôt ne gu me baje bẽnjadjwÿr Xedjamã pi'òk kaprĩ

nhõrmã? Nàr kon? Goja on me imã arẽ, ane.

¹⁸ Nhyim Jeju arým me axwe kôt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ne me kum ôro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bēnjadjwýr raxbê Xedjabê pi'ók kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arým memã ikurêtuw. Nã gãm me ajêx ne aje Metĩndjwýnh mar. ¹⁹ Amrẽ imã pi'ók kaprĩo tẽ, me aje kum ôrja o tẽ ba me amã omũ, ane. Nhyim me arým 'ýr ngõnhponho pi'ók kaprĩ pydjio tẽn kum kungã. ²⁰ Nhyim memã kum,

—Mýj me'õ ne 'ã karõja? Ne mýj me'õ ne 'ã idji jêtja?

²¹ Nhyim me kum,

—E kum be Xedja karõ, ane.

Nhyim memã kum,

—Bir be, õ pi'ók kaprĩ. Dja ga me kum angã. Nhyim be, Metĩndjwýnh nhõ mýjjabit dja ga me Metĩndjwýnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhyim me arým kabên ma.

²² Ne arým te kute mýjja'õ jarēnhmã kam no tyn dja. Ne kam arým kum kàx ne mã tẽ.

Me tyk akubyn tĩn mýr jabej me Jejumã kabên.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhyim kam myt tãm kam me bẽ xadjudjêu kwý 'ýr bõx. Me bẽ xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêt kumrêx, anhýr ar o ba. Nãm me 'ýr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarēnh djwýnh, me bakukãmãre Môjdjê ne amrêbê: me bamã,

“Godja me'õ prõ'ýr mõn kra kêt rã'ã tyk jabej mýj dja me nẽ?

Bir, dja kamymẽ ar aben djakam ikwãja'õ 'ýr mõ. Ne kum kra djĩn kukrij nhyim abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhýr ne kute kamy tyk mar týx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane, ane. Me bẽ xadjudjêu ne me ã Jejumã ane. ²⁵ Ne kôt arĩk kum,

—Be, ar my aben djakam ikwãbê 7. Ne kam kutewa prõ'ýr mõ. Ne kam kra kêt rã'ã ty. Nhyim prõja arým 'uwttĩ. Nhyim kam atãri kamyreja 'ýr mõ. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty. ²⁶ Nhyim aben totokmã Ar kubê 7 kunĩ kudjwa ã anen 'ýr ban kra kêt rã'ã ty. ²⁷ Nhyim kam ar prõjadjwý arým ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arẽ. ²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ýr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tĩn ne àbir jabej we àbirkam nhýnh kamyja dja ajte 'ýr mõ? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĩn kêt jarēnh mýr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyim binhikrēnh kadjy nàrãm ne me bẽ xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ Nhyim Jeju arým memã kum,

—Me aje Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók mar kêt ne me aje Metĩndjwýnh tý:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arĩk Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã adjujarēnh aba. ³⁰ Be, me tyk ne akubyn tĩnkam djãm me ajte abenwýr ba? Kati, akubyn me tĩnkam dja me abenwýr ba prãm kêt kumrêx. Kam dja me kute Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk. ³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrêx. Amrêbê: Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabên jarēnh. Me tyk akubyn tĩn'ã kute kabên jarēnh nhyim me kute 'ã pi'ók no'ók djãm me aje amim arēnh kêt? ³² Nãm me bakukãmãremã kum, “Ibê Abraãomẽ Idjakmẽ Djako ar õ Metĩndjwýnh”, ane.

Bir be, ar tyk tũmja Metĩndjwýnhmã tĩn ne ar ba nĩj pumũ. Djãm Metĩndjwýnhbê me tyk nhõ Metĩndjwýnh? Kati. Metĩndjwýnh ne me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Kam ne ba me amã,

—Metĩndjwýnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Nãm Jeju ã me bẽ xadjudjêumã ane. ³³ Nhyim me krãptĩ: kuman te kute mýjja'õ jarēnhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukrãdjã jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju me bẽ xadjudjêumã ane nhyim me amijã maje arým anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyim me bẽ pardjêu arým arēnh man arým akuprõ. ³⁵ Me'õbê ne Môjdjê kukrãdjã mar djwýnh. Tãm ne Jeju'ýr bõx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute

Môjdjê kukràdjà jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjà kupa'ã arênh kadjy nàràm ne kum kabên ne kum,

³⁶ –Ujarênh djwýnh, Môjdjê kute Metíndjwýnh kukwakam kabên kukràdjà jarênh, kute kam me kute katàt amijo ba'ã memã karôja nhýnh kabênja ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.

³⁷ NhyM Jeju kum,

–Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bënjadjwýr djwýnh, me Atíndjwýnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metíndjwýnh jabêmã? Kati. Ajamak, akad-jwýnhbê, akukràdjà kunĩo dja ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metíndjwýnh kabên mexo kute kabên kunĩ jakrenh ne ja. ³⁹ Ne kam atãri Môjdjê ajte 'õ kute uràk memã arên memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyràk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arým amã Môjdjê kabên kukràdjà ja jarên ajte amã ja jarê. Dja ga amê kabên ja man kôt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arým Metíndjwýnh kabên kukràdjà kunĩkôt ar amijo aba mexkumrêx. Môjdjê kute Metíndjwýnh kukwakam kabên jarênhjamê kukwakam memã 'ã ujarênh djwýnh 'õdjwý kute kabên jarênhjamê ne ga arým kunĩkôt ar amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mýj me'õ tãmdjwý jabej me kute kukjêr.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabej me kukij ne memã kum,

⁴² –Mýj ne ga me Kritukam ama? ane. Metíndjwýnh ne arým mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bënjadjwýrbê kumkati mē. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

–Mýj ne ga me Kritukam ama? Mýj me'õ tãmdjwýbê ne Kritu? ane.

NhyM me kum,

–Me bakukãmãre Dawi tãmdjwý. Bënjadjwýr raxbê Dawi tãmdjwý, ane.

⁴³⁻⁴⁴ NhyM kam Jeju ta kubê Bënjadjwýr Kritu'ã memã kum,

–Ne kam ajte kubê Dawi nhõ Bënjadjwýr. Mýj ne arým kubê Dawi tãmdjwýnh ajte õ Bënjadjwýr kadjy nê? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

–Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumũ. Metíndjwýnh Karõ kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhõ Bënjadjwýrmã ne Bënjadjwýr djwýnh kabên ne kum,

'Amrê idjubôk'ãnh nhý, Abënjadjwýr raxkam idjubôk'ãnh nhý.

Ikam ama ba amrê awýr akurê djwýnhomõ ga me kwýo apardjan me kwýnhimex.'

Nãm ã Metíndjwýnh inhõ Bënjadjwýrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abënjadjwýr rax”, anhýrja pumũ. ⁴⁵ Mýkam ne me Dawi tãmdjwý kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bënjadjwýr rax. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane. ⁴⁶ NhyM me'õ te kute kutã kabên'õ jarênhmã te amijo ane. Kabên mex pymaje me kute ajte mýjja 'õ jabej kukjêr kêtikumrêx.

23

Watĩrebê 7'ã ujarênh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

¹ NhyM kam Jeju me krãptĩ:mê kôt ba djwýnhmã kum,

² –Be, Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê mebê pardjêumê ne me Môjdjê pãnh ar amã Metíndjwýnh kukràdjà jarênhomõ krĩ. ³ Kam dja me Metíndjwýnh kabên kôt ar amã kabên jarê gar prĩne me kabên kunĩ man kôt ar amijo aba. NhyM be, me ta ne me arĩk ar ba. Nãm me ajkwakambit ar amã Metíndjwýnh kabên jarên kam ta kute amikabên mar ne kôt kute ar amijo ba kêt ne arĩk ar ba. Kwãrĩk wãnh mekôt ar amijo aba kêt. ⁴ Nãm me ajte kabên kajgoobit ar memã we Metíndjwýnh kabên jarênhomõ ba. Djãm Metíndjwýnh kabên? Kati, me ta kabêno ne me ar me anoro ba. Ne kam kôt kute amijo ba kêt ne. NhyM me te amijo anen kam, “Je mýj dja ba me nê”? ane. Me kute ã meo anhýrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jênh rũnhomõ atom

ne me mut'ã anhôr ne kam kute memã tur kêtukumrêx ja pyrâk. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵—Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarênh kadjy ne me amijo ba. Môjdjê kukràdjà'ã pi'ôk no'ôk kwý ne me 'ã ikôn amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne 'ã ikô poti:reo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me omün memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã ikô poti:reo anen amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne kam ajte 'ã kubêkà jabu djã ã abjêo ane. Mýj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me omün memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã kubêkà jabu djã jabjên 'ã ar ba. ⁶ Me krãptĩ nhikô'ã me ô kwý krênkam ne me me rünh krĩ djâkam krĩ prãmukumrêx. Kute memã amibên kadjy me rünh krĩ djâkam krĩ prãmukumrêx. Ne mebê idjaer bikprôn̄h djâkam ne me memã wan krĩ prãmukumrêx. ⁷ Ne ajte me krãptĩ bikarêr nhipôkri, mekadu nhipôkri kute memã amibên nhym me kute memã rünh jarênh ne kute memã kum, “Ujarênh djwýnh, djãm ga? djãm ga?” anhýrja. Ja ne me kum kĩnhkumrêx.

⁸ Nhym be, ar ga me kute ar amã, “Ujarênh djwýnh”, anhýrmã djãm ar amã ja kĩnhmã? Kati. Mýkam? Bir, atemã ar anhô ujarênh djwýnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit. ⁹ Ne kam djãm ar aje pykakam me'ô raxmã, “Djünwã”, anhýrmã? Kati. Mýkam? Bir, ar Abãm pydji. Kàjkwakam ar Abãm djwýnh pydjii. ¹⁰ Djãm me kute ar amã, “Bênjadjwýr”, anhýrmã? Djãm ar amã ja kĩnhmã? Kati. Mýkam? Bir, ar anhô Bênjadjwýr pydjii. Metĩndjwýnh ne arým 'ã me ô Bênjadjwýrbê kumkati mẽ. Kubê ne Kritu.

¹¹ Ar ajô abenkam araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpên̄h ar ba. ¹² Mýkam? Bir, me kute amijo rünh prãmja gêdja ã kajgo mex ne. Nhym be, me kute amijo kajgo mex ne akràn̄mã kute amijo baja gêdja Metĩndjwýnh arým pãnh meo rünh ne. Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê mebê pardjêumã kum,

¹³ —Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar

mexo aba. Ý, watĩre. Dja ga me ã me biknor tokry djâkam tu amôrkumrêx. Mýkam? Bir, me aje mebê adjãptãrkam. Me bit kute kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kôt ãm ne kôt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arê. Ne Bênjadjwýr djwýnh nêje aje memã atemã kukràdjã jarênh aban arým o mebê utà. Ga me kam ga Metĩndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbê aptã.

¹⁴ Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re, dja ga me ã me biknor tokry djâkam tu amôrkumrêx. Mýkam? Nã gãm me me 'uwtĩ krão apan mebê mýjja kunõ akĩ ne kam ajajkwaobit Metĩndjwýnhmã akabên rünh ne, ne kum akabên 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabêno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metĩndjwýnh me kurãm me amã pãnh rax jarênh prĩne me kurãm me ajo ajkê.

¹⁵ Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ã me biknor tokry djâkam tu amôrkumrêx. Mýkam? Bir ga, me aje arĩk memã kum, “Ba me Metĩndjwýnh'ýr meo akêx gê me amim maro ba”, anhýrja pumũ. Djãm mrãmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwýr me'ô pydjio akêx kadjy ngômê pykakôt aba 'ijabjê:. Nhym arým me awýr amijo akêx ga me kam arým amikôt axwe 'ã mên̄h mex ne. Amikôt axwe 'ã mên̄h mex nhym arým axweo me ajakren̄h mex ne. Nhym arým me akôt biknor prãmukumrêx. Djãm Metĩndjwýnh'ýr ne ga me meo akêx nhym me amim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê mebê pardjêumã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Ý, watĩ:re. Dja ga me ã me biknor tokry djâkam tu amôrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyrâk. Mýkam? Bir, me aje arĩk memã Môjdjê kukràdjã jarênh punukam. Nãm ã Jeju memã ane. Bir, Môjdjê kukràdjã kôt ne mebê idjaer memã amikabên jarênh ajte memã kum,

—Nã bãm amã ikabên pydjín arê, anen ajte kôt memã Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê. Mýj kadjy ne kôt memã Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê? Bir, kute kabên maro âmja kute mar pydji kadjy ne me Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metĩndjwýnh nhõ mýjja jarên kam arým o Metĩndjwýnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhym Metĩndjwýnh arým kute maro âmjao ngrykmã. Nãm me ã Môjdjê kukràdjà kôt memã amikabên jarênh o ane. Nãm Jeju Môjdjê kukràdjà jarênh djwýnh arkum,

—Me aje mrãmri ne me no rã kute arĩk meo ba pyræk. Mýkam? Bir, me aje arĩk memã Môjdjê kukràdjà jarênh punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ kikretija ma’, ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metĩndjwýnh nhõ kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metĩndjwýnh me'õ kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ kikretikam kên karýrja ma’, ane. Aje kên karýr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhýrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karýr jarên arým o Metĩndjwýnhmã amikurêtuw” ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne ga me arĩk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane. ¹⁷ Me no rã ne me kute amikukãm rĩt kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me uræk ne amijo ajêx ne memã, “Ba ne ba ije Metĩndjwýnh mar mex”, anhýr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metĩndjwýnh'ã adjujarênh ar aba nhym me adjwýnhdjwý kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karýr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karýr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karýr mex. Metĩndjwýnhmã mex. Nãm Jeju ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmã ane.

¹⁸ Ne ajte memã kum,

—Ga me arĩk memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã

bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ ngônho kija ma’, ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metĩndjwýnh nhõ ngônho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metĩndjwýnh me'õ kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjín arê. Ê, Metĩndjwýnh nhõ ngônho kikam mry nórja ma’, ane. Aje mry nór jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhýrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam mry nór jarên arým o Metĩndjwýnhmã amikurêtuw”, ane. Me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne ga me arĩk ã memã kukràdjà jarênh punuo ane. ¹⁹ Me aje me no rã pyræk. Djãm mrãmri mry kute mexo Metĩndjwýnh nhõ ki jakrenh? Kati. Õ ki ne kute mexo mry jakrenh. Õ kikam me kute mry jadjwýrkambit ne kum mex, Metĩndjwýnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Kam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metĩndjwýnh nhõ ki jarênhkam djãm kute õ kibit jarênh? Kati. Nãm me kute õ ki jarênh ne ajte kute kam mýjja kunĩ ikwãdjwý jarênh. ²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metĩndjwýnh nhõ kikreti jarênhkam djãm kute kikretibit jarênh? Kati. Nãm me kute kikreti jarênh ne ajte kute Metĩndjwýnh kam ýr jarênh. ²² Ne ajtekam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute kàjkwa jarênh. Djãm kute kàjkwabit jarênh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarênh ne ajte kute Metĩndjwýnh nhõ krĩ djà rax jarênh ne ajte kute 'ã krĩ djwýnhbê Metĩndjwýnh jarênh. Kam, dja me memã kabên pýnh ne arên kôt amijo anhýrkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam ajte memã kum,

—Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ĩ me biknor tokry djækam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir, me aje Metĩndjwýnhmã mýjja kakritbit nhõr ne kam mýjjabê kumkatija aje kum õr kêtumrêxkam. Nã gãm me mýjja kakrit,

õmrõ djanh djà, pi'ômẽ õmrõ djanh djà 'õdjwýmẽ Metĩndjwýnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjà kôt ar amijo aba kêt ne katàt meo aba kêt kumrêx ne amã me kaprĩ kêt kumrêx ne amim Metĩndjwýnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne òrja ne mrãmri tu mexkumrêx. Mýkam ne ga me kum mýjjabê kumkatijadjwý kum òr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metĩndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmãn ate mýjja kakritbit ma.

²⁴ Ba me amã arẽ ga me ama. Dja me anhõ õmrõkam pure'õ tým ga me pure ngrire'ã ano tỳ:x ne kaban mũm amẽ. Nhyim be, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhõ õmrõkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krẽ. Be, mýj'ã ne ba amã ikabên ja jarẽ? Bir, mýjja kryre ne ga me'ã ano tỳ:x ne ma:ro aba. Nhyim be, mýjja bê kumkati, mýjja kabênkumrêx ne ga me aje mar kêt. Metĩndjwýnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'Ã ne ba me amã, "Ga me pure ngrire'ãbit ano tỳx ne kaban mũm amên tu kameru raxja õmrõmẽ ro'ã krẽ", ane. Kam ne ga me aje meo ba djwýnh no rã pyrãk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁵ –Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ì me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mýkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngõnhkrãmẽ ngõnh puror nhĩbũmbit põnh ne kre põnh kêt nhyim krekam mýjja kakrãtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katàt amijo abao ane. Nhyim kam me me akrãkãbit pumũ nhyim kam kute me amex pyrãk. Nhyim be kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me õ nêkrêx prãm ne 'ã angryk ne aje mebê mýjjao adjãkĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu rã'ãja. ²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyrãk. Dja ga me akadjwýnhbê kumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým mrãmri abu'ã memã amexkumrêx. Ne kam aje mrãmri ne me kute ngõnh puror, kremẽ ibũm põnh nhyim prĩne mex pyrãk.

²⁷ Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ì me biknor tokry djãkam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krãkã jaka pyrãk. Krãkãkambit ne kute memã mexti:re pyrãk. Nhyim be, kadjwýnhbê ne mýjja punu:re. Kadjwýnhbê me tyk 'imẽ mýjja punu kunĩ. ²⁸ Ga me aje urãk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyrãk. Nhyim be, kati. Metĩndjwýnh ne me akadjwýnhbê me aje mýjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ –Be, me abê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ me abê pardjêumẽ ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Ý, watĩ:re. Dja ga me ì me biknor tokry djãkam amõrkumrêx. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrekam ne Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým ty nhyim me amrêbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tũmjamã kikren me katàt kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba. ³⁰ Ne kam arĩk memã kum, "Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêt kumrêx ne. Ne ren Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh par kêt kumrêx ne." Nã gãm me ã memã ane. ³¹ Me aje ã memã anhÿrkam arým amikôt amijarẽ. Me abê me par djwýnh tãmdjwý, Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh kanê tãmdjwý. Arým ne ga me amikôt amijarẽ. ³² Metĩndjwýnh ne me anhingêt kam ngryk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwý ar ipa. Ar badjwý ar ipa gẽ Metĩndjwýnh on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³ –Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêt kumrêx. ³⁴ Kam arým ije me awÿr me anormã. Ije me awÿr ikabên jarênh

djwýnh janormã. Ije ajte me awýr me no mex janormã. Ije ajte me awýr me kukràdjà mar djwýnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arým me kwý pa, píte'y'ã me kwýmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djàkam mry kà punuo me kwý kaprêprêk. Ne aje meo abikênh kadjy me abej mō, apýnh krírax djàri kôt me abej mō. ³⁵ Me akukãmãremê nã gãm me me katàt kute amijo ba kunĩ paro tē. Paro tēn paro tēn arek me kamrō kapĩn o tē. NhyM Metĩndjwýnh arým meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarē. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tēm tãmtã: arek o tē ne kam Djakarij, Berakij kute irja'y'r bōx ne kam Metĩndjwýnh nhō kikretimē ò ngõnho ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶ Ë, ba me amã arē. Metĩndjwýnh ne arým meo ngryk ne. Ne kam me akam-ingrãnymã arým pãnh jarē. Me ga dja Metĩndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkē. Mrãmri ne ba me amã arēnhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁷ Ne kam kríraxmã kum,

–Djeruxarē, Djeruxarē, mýkam ne akra kute Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh par prãm ne? Mýkam ne me kēno me titik ne me kupa, Metĩndjwýnh kute me awýr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne òkrēn'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nãm bãm te ije me ajo anhýrmã ga me amã ikĩnh kêt. ³⁸ Ë, jakam me amōr djà ja gēdja kukrit mex ne kaprýn nō. ³⁹ Ë, ba me amã arē ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêtumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhyM inhō akati ijo rãm ne jao tē ga me abenmã kum, “Ë, ota arým Metĩndjwýnh kabēnkôt tãmja bōxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arým me awýr bōx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

Akubyn bōx kukãm mýjja apōx'ã ujarēnh. Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1

¹ Ne kam Metĩndjwýnh nhō kikreti kurũm kato. NhyM kôt ba djwýnh 'ýr bōx. Ar kute

kikretikam apýnh kum kikre jakre kadjy 'ýr bōx. ² Ne kam ar arým kum akre nhyM Jeju arkum,

–Ar mýjja kunĩ pumũnho dja. Ë, ba ar amã katàt arē. Be, dja ã me kurē djwýnh prĩne kikreti ngrã. Dja me kēn aben nhiby ikwã kunĩ nhikō rē. NhyM kam kēn'ō aben nhiby nōr kêtumrêx, ane.

³ Ne kam ar tēn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhyM arým ate nhý. NhyM kam kôt ba djwýnh 'ýr bōx ne me kãxã kum,

–Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarē. Nhýnh amex 'ōkam dja me bakurē djwýnh me bawýr bōx ne kikreti ngrã? Dja ga akubyn bōx nhyM mýjja kunĩ arým pyka kôt amingrà nhyM me kunĩ arým pykakam ar ba'ã aminhinomã amimē. Mýj gēdja kukãm apōx? Dja bar omũn kam kôt ò akatimã ikaton ò akati ma.

⁴ NhyM kam Jeju arkum apýnh mýjja kukãm apōxmã arkum 'ã ajarēn arkum,

–Ar amijã ano týt gē me'ō ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwýnhbê ar ajo akêx kêt. ⁵ Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me'y'r bōx ne arým amijo 'êx ne amijã imē. Amijã imēn arým memã kum, “Me anhō Bēnjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tēn bōx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arým me krãptĩ noo aknon Metĩndjwýnhbê meo akêx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwýr prõt man amybým me kute abenwýr prõt jarēnh ma. Kwãrik wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarē gar arým ama. Ja kumrêx gēdja me ã o anhýro tē. Kraxje kute inomã mēnh kêt, kute 'ýr o tēm rã'ã, ane. ⁷ Nã, apýnh me ba djàri gēdja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. NhyM apýnh bēnjadjwýr rũnh nhō àpēnhja abeno kurē djwýnh ne aben nhimexo ba. NhyM prãmdjwý me kwý nhimex. Apýnh pyka djàri gēdja kam pyka terte:t ne. ⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra àja pumũ. Adjým. Dja kra à:n kam arým à ra:x ne. Me adjwýnhdjwý dja me tokry mō:n kam arým tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

* 23:35 ipōokri

⁹ –Dja me tokry: nhym kam me arým memã ar akanga. Me kute ar ajo bikênho ba kadjy ar akanga. Nhym me arým ar apa. Apÿnh me bajtem ba djã kunîkôt dja me kum ar akuré. Ikôt ar abikamênhkam dja me kum ar akuré. ¹⁰ Kam dja me krãptî ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwÿnhmã aben kangan kum aben kurê. ¹¹ Me krãptî dja me ta amijo 'êx ne amijã Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh rê. Amijã kurên memã kum, “Metîndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã arê”, anhÿro ba. Dja me ã amijo 'êxo anen arým me krãptî noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx. ¹² Me krãptî kum Metîndjwÿnh kÿnhja dja me arým kum kÿnh apêx. Pyka kunîkôt me krãptî axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arým kum kÿnh apêx.

¹³ Nhym be, dja mÿjja kunî kute amin-gràn nhõ akati bôx. Me kunî kute aminhinomã amimên nhõ akati bôx. Nhym kam me 'ã ukanga kêt ne kum kÿnh tÿx rã'ãja dja Metîndjwÿnh arým me utã. ¹⁴ Mÿjja kute amingràn kêttri dja me apÿnh pyka kunîkôt memã arê. Bênjadjwÿr djwÿnh'ã ujarênh nyja memã arê. Apÿnh me ba djã kunîkôt me kute ujarênh mar kadjy memã arê. Nhym kam akati arým bôx. Me kunî kute aminhinomã amimên nhõ akati arým bôx. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arým ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ –Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngràn'h'ã ajarê”, anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja kute amingràn 'ÿr nhym kam arým mÿjja punutija dja. Metîndjwÿnh nhõ kikretikam dja. Gar arým omũ. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunîo ajkê ne kungrã. Me bakukãmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arým memã mÿjja punuti ja'ã ajarên 'ã pi'ók no'ók. Dja gar pi'ók no'ókwã pumün kam mÿjja punuti pumün kam kôt ama. ¹⁶ Kam gêdja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne. ¹⁷ Gêdja me kikre nhimök po'ã ãm jabej kwãrîk wãnh akubyn ùrkwãkam nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt. ¹⁸ Gê purkam me ar ba jabej tu umaje prôt.

Kwãrîk wãnh me kute kubêkã jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prôt.

¹⁹ ÿ, watî:re, akati wãkam me tujarômê me kra karã dja me tokry:. Mÿj gêdja me ja mÿjja punutija pymaje prôtja on? ²⁰ Dja gar Metîndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêtã. Nâr, gê pi'ók rãrãrbê me tyk djã kêt nhõ akatikam ar aprôt kêtã.

²¹ Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tēn mÿjja kunîmo krax djã'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar maro tē. Me tokry tūm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrê mÿjja punuti nhõ akati bôxkam dja me tokryo katãt me tokry tūmwã kunî jakre. Ne amrê me'ã akati mörkam me tokry nydjwÿ dja me tokryo mÿjja punuti'ã me tokryja tēp kêtumrêx. ²² Metîndjwÿnh ren tokry'ã akati kwÿ ngri kêt nhym me'õ ren tÿn kêtumrêx. Be, Metîndjwÿnh kute amijo me utãrja kadjy dja arým 'ã akati wã kwÿ ngri.

²³ Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bôx ne nhÿ. Arým ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bênjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arým memã nhÿ”, anhÿr jabej nâr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arým Kritu bôx ne nhÿ. Arým ne Metîndjwÿnh 'ã me õ Bênjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arým memã nhÿ”, anhÿr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati. Kwãrîk wãnh amim me ja mar kêt. ²⁴ Be, apÿnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bênjadjwÿrbê kumkati dja me apôx. Nhym amũ me jadjwÿ dja me apôx ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metîndjwÿnh kukwakam me amã idjujarênh iba”, anhÿro ba. Dja me me aêrbê mÿjja pumünh kêt kwÿ nhípêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metîndjwÿnh kukwakam me kabênkumrêx”, anhÿr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metîndjwÿnhbê meo akêx jabej, Metîndjwÿnh kute amrêbê amijo me utãrja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhÿ no tÿxo kute me akrenh jabej godja kubê me kwÿo akêx ne meo ba jabej. ²⁵ Ba ne ba mÿjja apôx kêttri kukãm ar amã

'ã ajarê gar arým ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶ —Kam godja me'õ ar amã, “Ë, onij kapôt kukritkam arým bõx ne ar ba”, anhÿr jabej. Djãm 'ÿr ar amõrmã? Kati, dja gar tu ate akrãn 'ÿr amõr kêt. Nâr, godja me'õ ar amã, “Ë, kikre jakam ne apdjun nhÿ”, ane. Djãm ar aje amim me marmã? Kati. Kwãrîk wãnh amim me mar kêt. ²⁷ Djãm ibõx ne mebê ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjênhja pumũ. Na jadjênh prõt ne arým myt ngjêx djãmã ngjêxja pumũ. Adjênh kute kàjkwa kunĩ kurwÿja pumũ. Dja ba ã ibõxo ane. Ije amijo inhĩ dja ba ã ibõxo ane nhym me kunĩ arým ipumũ. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁸ Nhym kôt ba djwÿnh bõx djã jabej kukij ne kum,

—Bênjadjwÿr, nhÿnh jakam dja ga bõx, ane?

Nhym arkum,

—Ga me, nhõnh ne mry tyk'ã bikprõnh ne kumex ne kute o amirõtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bõx kutã mÿjja apõx ne bõx djão amirõtto ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹ —Nhym me tokryo ku'êwã'ã akati kwÿ apêxkam dja on mÿjja rÿnh apõx.

“Dja myt amijo akamãt kô tyk nhym mytyrwÿ irã kêt.

Nhym kanhêti kàjkwa kurũm rôrõk nhym kàjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne.”

³⁰ Ba kam ije amijo inhĩ dja ba kàjkwakam amirõt nhym me arým ipumũ. Nhym kam pyka kunikôt me ba djãkam me kunĩ arým mu:w. Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arým itÿ:x ne prĩne imextire ne ipyma:. Ne kam kàjkwakam kakrãkôt bõx nhym me kunĩ: arým ibõxkôt ipumũ. ³¹ Dja ba ikadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arým õ'i kakôr tÿ:x ne. Kakôr tÿx ne arým ije amijo me utãrja kunio atom. Dja me kàjkwa krax'ãm mõn meo atomo mõ. Ne kàjkwa 'ênhõt'ãm mõn meo atomo mõ. Ne aktã kàjkwa nhirê'ãm mõn meo atomo mõ. Ne apÿnh pyka kunikôt inhõ me ja kunĩ: abenwÿr meo atomo mõn meo aben pydji. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibõx djã nhõ akatija'ã ne ba ije pidjõbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mÿjja jakreja ma. Ba ar amã arê gar ama. Be, dja pidjõ pakã nokã tukam 'õ nhingrã kadjy arým ingrã apõx gar kam arým amexmã kamnhix nhym kam arým amex. ³³ Bir be, gêdja ba ije ar amã mÿjja jarênhja ã apõx mõr ane gar me kam arým ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibõx djã arým 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apõxja. Amex kutã gêdja pi'õ ingrã. Nhym be, ibõx kutã gêdja mÿjja pymatija apõx mõ.

³⁴ Nã, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Ar anhõ pykakam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêttri mÿjja ja kunĩ apõx. Mrãmri ne ba ar amã arê. ³⁵ Ikabên kajgo kêtikumrêx. Gêdja pykamê kàjkwa ï apêx nhym be, ba ikabên gêdja 'õ biknor kêtikumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunĩ apõx nhym me omũ.

Me kute bõx djã nhõ myt mar kêt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibõx djã nhõ akati nâr myt djãm me'õ kute mar? Kati, me'õ kute mar kêtikumrêx. Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. ³⁷ Be ga, amrêbê me bakukãmãre Nõwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumũ. Dja ba ibõx 'ÿr nhym me ã ane. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx 'ÿr nhym me ate krãn ar ba. ³⁸ Amrêbê: ngõ kute pykao bikamÿr kêttri ne me bakukãmãre ate krãn ar õ kwÿ krênbit ba ne ar kõmbit ba. Ne abenwÿr babit ar ba. Nãm me me mymã kra jarê ne memã kum,

—Nã, jakam dja ga arým tu ikra'ÿr mõ, anhÿro ba nhym me arým me'ÿr ba. Nãm me mÿjja jabit kôt amak bẽno ba: nhym kam Nõwe arým kã raxmã wadjã. ³⁹ Nãm me amikukãm mÿjja mar kêtikumrêx ne ar ba: nhym me aêrbê ngõ tam mõn me kunio mõn prĩne meo akno. Ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx 'ÿr nhym me ã anen ate krã nhym mÿjja arým ã meo ane. ⁴⁰ Nhym me'õ my ar amê kapõtkam tẽ. Ba ikjê pa 'amÿ nhym ikjê arek wakrekam dja. ⁴¹ Nhym me'õ nire ar amê à'uko nhÿ. Ba ikjêbit pa 'amÿn o tẽ nhym ikjêja arek wakrekam nhÿ.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mýkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam. Ba ibê ar anhô Bênjadjwýr djwýnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt kam. ⁴³ Dja gar ikabên ma. Ba ajte ar amã 'ôdjwý jarê gar ama. Ne ren ô kikre djwýnhja ren me àkĩnhĩ bôx djà man ren kam ren arek kam amako nhý. Nhyr ren bôx ne kikre'ã 'yr ne kum àr kêt kumrêx. Badjwý dja ba ije me àkĩnhĩ pyràk ne me ajaêrbê bôx. ⁴⁴ Kam gêdja gar gadjwý mã ikam amako nhý. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhýnh myt nhýr 'ôkam aje ibôx djà mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nãm ã Jeju arkum amibôx djà jarênhô ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me ô bēnjadjwýr ne ô àpēnhmã kabēn ne kum, “Ga dja ga me àpēnh'ã me omũ ne prĩne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunĩkôt memã ô kwý krēn djà ngān akrānmã memã ôro aba.” Nãm ã ô àpēnhmã me'ã karōo ane. Kute akrānmã me àpēnh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katātmã ã kum me'ã karōo ane.

Nhyr ô àpēnh kum, “Nà, gêdja ba mrāmri ã anen kam me 'āno dja”, ane. Nhyr kam ô bēnjadjwýr mã nhĩ'ām tē. Nhyr kam ô àpēnhja kabēnkumrêx. Nãm katāt ar memã mýjja nhōro ba, me kanga kêt kumrêx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhyr kam bēnjadjwýr akubyn bôx ne kam ô àpēnhjamã kato. Kute amrêbê kum kabēn jarēnhja kôt ne mrāmri meo djuw mexkumrêx nhyr kam arým kum kato. Kam dja ô àpēnhjadjwý tu amikam kĩnhkumrêx.

⁴⁷ Ē, ba ar amã kôt arê. Bēnjadjwýrja dja ô àpēnh ja'ã bēnjadjwýr mē. Kute nēkrēxmē mýjja kunĩ pumũnhmã dja 'ã bēnjadjwýr mē. Nhyr kam ô àpēnhja kĩnhkumrêx ne. ⁴⁸ Nãm ren ô àpēnhja axwen ren ôkre kadjwýnhbê ô bēnjadjwýrja'ã ren, “Be, nãm nhĩ'ām bēnjadjwýr tēn arým amikrà. Jakam dja ba on tu arĩk ar iba”, ane. ⁴⁹ Ne kam ren ar ô àpēnhja titiko ba, me ro'ã àpēnhja ren ar me titiko ba. Ren ô kwý krēnbit ban me bibānhkôt ren kadjwati kangôo* kōmo ba. ⁵⁰ Nhyr kam ô bēnjadjwýrja aêrbê

bôx. Ô àpēnhja kute amim ô bēnjadjwýrja bôx djākôt mar kêt. Nhýnh akati 'ôkam bôx djāmã kute mar kêt ne nhýnh myt nhýr 'ôkam bôx djāmã kute mar kêt kam ne aêrbê bôx. ⁵¹ Nãm bôx ne kam ô àpēnh arĩk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumê. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexjamē ro'ã ãm kadjy bôm kumê. Wānh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanēn ar àmra ba, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

25

Me prĩtirebê 10'ã ujarēnh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja akubyn bôx ne amim me utàn ar meo ba. 'Ā dja ba me prĩtirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarê. Be, mjēn kumrêx ne arým prō nhūrkwã'ýr tēn 'ýr bôx ne arým aminhūrkwã'ýr kute prōo bôxmã. Me kute abenã ar mēnhmã ne aminhūrkwã'ýr kute prōo bôxmã. Nhyr nĩjar me prĩtirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kĩnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arým kute ar kajpar kadjy arým katon ar'ýr ngōnhpōko mō. ² Ar prĩtirebê 5 ne ar no rerekre nhyr Ar kubê 5 ne ar no mexkumrêx. ³ Ar no rerekreja ngōnhpōkkambit kangōo mōn ngōnhpōk kangô 'ôdjwýo mōr kêt. ⁴ Nhyr be, ar amak mexja ne ar ngōnhpōko mōn ajte ngōnh 'ôdjwýkam ajte kangô 'ôdjwýo mō. Ar amũ mjēnmē prō ar'ýr ngōnhpōko mō:. ⁵ Nhyr mjēn ar amikrà nhyr prĩtireja ar arým ôtdjwan dja:n arým nōn kam arým ngōr.

⁶ Nhyr akamàt kô ipōkri nhyr me'ô arým ar aêrbê mjēn aro aki:j ne arkum, “Ē, arým ne prōo bôx. Amrê ar aprōt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhyr kam ar prĩtire kunĩ krã katon arým ngōnhpōko mex. ⁸ Nhyr no rerekre arja arým amak mex ar jamã kum, “Ar imã ar anhô kuwy kangô kwý ru. Arým ar inhō ngōnhpōk àtyk mō”, ane.

⁹ Nhyr ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amã kangô kwý ru nhyr ren kangô gwaj banhō ngōnhpōk'ýr ren bôx kêt.

* **24:49** Mýjja me kute o kōm ne kōot bibānh kunĩja, kadjwati kangōomē uba kangōomē, mýjja kangōo kunĩ ne me kum kadjwati kangōo jarê.

Ar ngônhpôk kangô nhôr djwýnh'ýr môn amim kwý kôpra”, ane.

¹⁰ Nhyam kam ar no rerekre arým kôpra djà'ýr mō. 'Ýr mōrram nhyam arým mjênme prō ar bōx. Nhyam kam ar prítire, ar ô ngônhpôk kangôja arým mjênme arkôt wadjà. Me kute prō'ã mēnh djakam kikremã wadjà. Mjênme prōmē ro'ã ar ô kwý krēn kīnh kadjy ne ar prítire ar kôt kikremã wadjà. Nhyam kam me arým ar pānh kikre'ã ijē.

¹¹ Nhyam kam ajmã nhyam ar prítire no rerekreja bōx. Ar arým kuwy kangô kôpra djakam tēn kangô kôpran arým akubyn bōx. Ne kam mjênme prō nhō kikre'ýr bōx ne kum, “Bēnjadjwýr, bēnjadjwýr, gop ar imã kikre'ã ta”, ane.

¹² Nhyam arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrāmri ne ba ar amã arēnhkumrēx.” Nãm ã bēnjadjwýr arkum ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjēnwã bōx pyrāk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhīja ar aje ibōx'ã akati nār myt mar kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Pi'ôk kaprîbê tarētu nhôr'ã ujarēnh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja akubyn bōx ne arým amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'ō jakren 'ã ar amã ajarē. Me'ōja ne anhýr bê pyka 'ōmã tēmmã, ne amiwýr ô àpēnh ar ku'uw. Nhyam kam ar bōx nhyam arým arkum ô mýjja ngã.

¹⁵ Apýnh ar kum àpēnh mexkôt ne arkum ô mýjja ngã. Ar kute kutēp kum kàjmã 'ã kamēnhmã ne arkum kungã. Ô àpēnh no mexjamã ne pi'ôk kaprî rax ngã. Pi'ôk kaprîbê tarētubê 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kàjbê no mexjamã pi'ôk kaprîo amānhkrut ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã pydjin kungã. Ne kam arým mã pyka 'ōmã tē. ¹⁶ Nhyam kam kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja arým o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pānh arým memã ôro dja. Memã ôro dja: nhyam me pānh kum pi'ôk kaprî rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5

ne kuby. ¹⁷ Nhyam kam kute pi'ôk kaprîo amānhkrut byrja ã o anen o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ôk kaprî pānh arým memã ôro dja. Memã ôro dja: nhyam me pānh ajte kum pi'ôk kaprî rax nhōro dja. Nhyam amýn arým 'ã akre. 'Ã akre:n arým 'ã akreo pi'ôk kaprîo amānhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amānhkrut ne kuby. ¹⁸ Nhyam be, kute pi'ôk kaprî pydji byrja ne mã o tēn kam kum kren tu kam adjà. Nãm kàjmã kum 'ã akre bikamēnh kêt.

¹⁹ Nhyam kam ajmã:kam ar àpēnh nhō bēnjadjwýrja bōx ne amiwýr ar ku'uw nhyam ar 'ýr bōx. Kute akubyn ô pi'ôk kaprî jamýnh ne 'ã akre kadjy amiwýr aro bōx.

²⁰ Nhyam kute pi'ôk kaprîbê 5 byrja ne kum o bōx ne kum ajte ijukri 5 ne o bōx ne kum kungān kum, “Bēnjadjwýr, ije amã omūnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arým kàjmã amã 'ã akre kamē nhyam arým kubê 10. Mĩ, anhō pi'ôk kaprîbê 10”, ane.

²¹ Nhyam ô bēnjadjwýr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjàpēnh mexkumrēx. Ak-abēnkumrēx. Nã bãm amã mýjja ngrire ngã ga prīne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pānh gēdja ba amã inhō mýjja rax jarē. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akīnhkumrēx”, ane.

²² Nhyam kam kute pi'ôk kaprî amānhkrut byrja ne ajte 'ýr bōx ne kum, “Bēnjadjwýr, ije amã omūnh kadjy aje imã o amānhkrut ne ôrja ne ba arým kàjmã amã 'ã akre kamē nhyam arým kubê 4. Mĩ, anhō pi'ôk kaprîbê 4”, ane.

²³ Nhyam ô bēnjadjwýr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjàpēnh mexkumrēx. Ak-abēnkumrēx. Nã bãm amã mýjja ngrire ngã ga prīne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pānh gēdja ba amã inhō mýjja rax jarē. Ga kam amũ idjô'ã ar o aba. On dja ga ikôt akīnhkumrēx”, ane.

²⁴ Nhyam kam kute pi'ôk kaprî pydji byrja ne 'ýr bōx ne kum, “Bēnjadjwýr, nã gãm ajamakkre kêt. Nã gãm adjàkre kêt kam ar mebê djwýo atomo aba. Ne aje amim mýjja kunĩ jadjwýr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba. ²⁵ Ba kam ije amã kupēnh prām kêt kam prīne kum kren kam adjà nhyam nō. Imã apymakam. Mĩ, anhō pi'ôk kaprî”, ane.

²⁶ Nhyam kam ò bēnjadjwÿr kum, “Ga ne ga ajaxwekumrēx. Amā djukangakumrēx. Djā nā bām idjākre kētkam ar mebē djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunī jadjwÿr kētkam ar mebē jām o amijakren o atomo iba? ²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkôt ren inhô pi'ôk kaprī jao tēn ren me kute pi'ôk kaprī marmā angā nhyam ren abenā rôrôk tēn rax ba ren arÿm 'ÿr bôx ne arÿm ren kuby.” Nām ò bēnjadjwÿr ā kum ane.

²⁸ Ne kam memā kum, “Aj, amū me ajō kubē pi'ôk kaprīwā byn o tēn kute imā pi'ôk kaprīo àptār nhyam kubē 10wāmā angā”, ane. ²⁹ Mÿkam? Bir, arÿm me ò mÿjja gēdja Metīndjwÿnh iby memā kungā nhyam kam arÿm me ò mÿjja kumex. Nhyam be, me ò mÿjja kêt, kute memā òr nhyam me kute kum o djuw mex kêtjabē gēdja Metīndjwÿnh mÿjja ngrireja kunī by.

Ē, ba ar amā arē gar ama. Me kute tu amim imarkumrēx jamā dja Ibām ijo amirīto tē gē me amim imar rax. Nhyam be, me ajkwaobit kute amim imarjabē dja Ibām ijo apdju. Dja prīne inēje me no nhyam tyn mebē ijo apdju.

³⁰ Be, nhyam kam bēnjadjwÿr memā kum, “Aje, me bōm inhô àpēnh punuwā mē gē wānh akamāt kô tykkam ar me ikô'ā ba. Wānh ne me tokry djaje amijanēn ar àmra ba. Nām ā bēnjadjwÿr memā ane nhyam me arÿm bōm kumē. Tām ne ja.” Nām ā Jeju arkum ane.

*Mrykī'ātomtimē mokaàk'ā ujarēnh.
Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11*

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhī dja ba prīne imex ne ipyma:n arÿm akubyn bôx. Ne amikôt Metīndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh kunīo bôx. Ne kam kàjkwakam imexo ime:xkumrēx ne ipyma:kumrēx ne arÿm ikrī djā raxkam nhÿ. ³² Nhyam kam apÿnh me ba djā kunīkôt dja me ikabem akuprō ba arÿm meo ajkij. Kute mryo ba djwÿnh kute ò mryo bikjēr pyrāk. Kute aben bē mrykī'ātomtimē mokaàko bikjēr pyrāk. Dja ba arÿm ā aben bē meo ibikjēro ane. ³³ Ne inhô me mex kute mrykī'ātomti pyrāk ja dja ba amidjubôk'ānh me umjuw. Ne me axwe

kute mokaàk pyrāk ja dja ba amidjuge'ānh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibēnjadjwÿr rax idjubôk'ānh me mex ku'ējamā kum, “Amrē me iwÿr mōn ikôt aku'ē. Ba ibē me anhō Bēnjadjwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrēx. Amrēbē: mÿjja kunī kator djā kraxkam ne Ibām arÿm amijo me apytār me ajo djuw mex. Ije amim me apytār ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytā. ³⁵ Mÿj ne ga me nē ba kam arÿm amikôt me apumjuw? Bir, arÿm imā prām ga me imā mÿjja'ō ngā ba kukrē. Arÿm imā kôr ga me imā mÿjja 'ō ngā ba o ikō. Nām me ijo me bajtem ga me arÿm imā anhūrkwā jarē ba kam inhikwā. ³⁶ Arÿm ikā kêt ga me arÿm imā kubēkà ngā ba adjā. Arÿm ikanē ga me arÿm ikane. Arÿm me ibē ijē ga me arÿm iwÿr bôx ba ikīnh. Kam ne ba arÿm amikôt me apumjuw”, ane. Akubyn ibôxkam dja ba ā idjubôk'ānh me katāt kute amijo bajamā ane.

³⁷ Nhyam kam dja me imā, “Bēnjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amā prām ba me apumūn amā mÿjja ngā ga krē? Nhÿnh ne ga amā kôr ba me amā mÿjja'ō ngā ga o ikō? ³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumūn amā inhūrkwā jarē ga kam anhikwā? Nhÿnh ne ga akā kêt ba me amā kubēkà ngā ga adjā? ³⁹ Nhÿnh ne akanē ba me apumū? Nhyam nhÿnh ne me abē ijē ba me awÿr bôx ga akīnh”? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibēnjadjwÿr rax dja ba memā kum, “Ije meo ikamy'ō nhyam me kum kurē. Nhyam arÿm ò mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyrāk. Mrāmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrēx”, ane. Dja ba ā akubyn ibôxkam me mexmā ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ānh me axwe ku'ējamā kum, “Me apunu:re. Me rūm imā akàx. Kuwy pōk rā'ā: rā'ājamā me mō. Ije Xatanajmē kadjy mrānh djwÿnh kadjy kuwy nhipēxjamā me mō. ⁴² Mÿj ne ga me nē ba me amā, ‘Me rūm imā akàx?’ ane. Bir, imā prām ga me aje imā mÿjja nhōr kêt. Imā kôr ga me aje imā ngô'ō nhōr kêt. ⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imā anhūrkwā jarēnh kêt. Ikā kêt ga me aje imā kubēkà nhōr kêt. Ikanē ga me iwÿr abôx kêt nhyam

me ibê ijê ga me iwÿr abôx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, ‘Me rûm imã akàx’, ane.” Dja ba ã idjuge'ãnh me axwe ku'êjamã ane.

⁴⁴ Me axwewãdjwÿ dja me imã, “Bênjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amã prãm nàr amã kôr nàr me ajo me bajtem nàr akà kêt nàr akanê nàr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt”? ane.

⁴⁵ Kam dja ba memã kum, “Bir, ikamy 'õ me kum kurê nhym õ mÿjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyræk”, ane. Mrãmri, ba me amã ja jarênhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibôxkam me axwemã ane.

⁴⁶ Kam dja me arÿm mã môn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, me katàt kute amijo baja dja me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

26

*Me kute Jeju bĩn kadjy kute o aben mar.
Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47*

¹ Jeju arkum kabên jarênh pan kam arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

²—Arÿm ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh djà nhõ akati 'ÿr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djà mar kadjy ne me kute aben pydji 'ÿr. Arÿm nêje akati pydji. Tãm ne gar arÿm ama. Kam ba ije amijo inhĩja dja me memã ikanga nhym me arÿm pĩte'y'ã inhôn ibĩ, ane.

³ Nãm arkum ane nhym wãnh me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax nhÿ. Idjibê ne Kajbaj. Õ kikretikam ne nhÿ nhym me rũnh arÿm kam akuprõ. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebêngêtmê akuprõ. ⁴ Nãm me akuprõn abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj me krãptĩ kàxã Jejuo tÿm ne bĩn kadjy on? ane. ⁵ Ne kam abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djà nhõ akatijakam o batÿm kêt. Ne gwaj ren o ane nhym me krãptĩ ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane.

*Me'õ nire kute Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.
Mak 14.3; Dju r 12.1*

⁶ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'õ ã kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximão. ⁷ Ximão nhürkwãkam ne Jeju õ kwÿ krêno nhÿ. Õ kwÿ krêno nhÿ: nhym me'õ nire arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Nãm 'ÿr kên jakareo ngôn byn o tẽn. Be, ngônkhkam ne me kudjÿ djà kangô ipu. Nãm me prĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm ngônho tẽn kam Jeju nhimõk'ã kangô kapĩ.

⁸ Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm omũ. Ne kam nokà nhàn abenmã kum,

—Je tô mÿkam ne arÿm me kudjÿ djào ajkê? ⁹ Gwaj ren pi'ók kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'ók kaprĩ rax ne ren kubyn ren me õ mÿjja kêt mã kungrà. Mÿkam ne arÿm o ajkê? ane.

¹⁰ Nhym Jeju arÿm tu ar kabên man arkum,

—Mÿkam ne gar kum kaprĩ jadjã? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx. ¹¹ Be, akati kunĩkôt ne ar abu'ã me õ mÿjja kêt ar ba rã'ã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati.

¹² Dja ba ty nhym me arÿm ijadjã. Me kute ijadjãr kadjy ne ijã me kudjÿ djà kapĩ. ¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kàj bê pyka kunĩkôt mã ijã memã ujarênh ny jarên mã nijadjwÿ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjÿ djà kapĩ'ã ajarê. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arênh.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhym kam Jejukôt ba djwÿnhbê 12 ja 'õ, idjibê Djuda Ikadji ne me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr 'ÿr tẽn. ¹⁵ Nãm ar'ÿr tẽn ar'ÿr bôx ne arkum,

—Arÿm ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mÿj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arÿm ar amã kanga, ane. Nhym kam ar arÿm kum kryt jakao ngônphonho pi'ók kaprĩ jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhym kubyn o tẽn. ¹⁶ Ne kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã amim anhÿro ba.

*Ar kute ro'ã ar õ kwÿ krêno ino rer.
Mak 14.12; Ruk 22.7*

17 Nhyam kam mebê idjaer kukràdjàkôt me kute djwýponhbit kur nhõ akati arým kutewa nhyam kôt ba djwýnh ar Jeju'ýr bõx ne kum,

—Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwý krën kadjy jãm dja bar tẽn akutêp gwaj banhõ kwý krën djà jadjwýr mex? ane.

18 Nhyam arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽn me'õ 'ýr bõx ne kum, “Ujarênh djwýnh ne amã, ‘Arým ne inhõ akati iwýr bõx. Dja bar Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me kukràdjà kôt inhõ kwý krë. Bamë ikôt ba djwýnhmë dja bar anhũrkwãkam inhõ kwý krë’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwýnh arkum ane. 19 Nhyam kam ar arým Jeju kute arkum 'ã karõ kôt 'ýr tẽ. Ne me'õ ja'ýr bõx ne kum Jeju kabên jarë nhyam arkum, “Ã”, ane. Nhyam kam ar arým ũrkwãkam kutêp ar õ kwý krën djà jadjwýr mex. Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati kadjy ne ar õ kwý krën djà jadjwýr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽ. 20 Nhyam kam ar'ã para nhyam ar me'õ kute arkum ũrkwã jarênhja nhũrkwã'ýr tẽ. Kam ar õ kwý krënmã 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam nhỹ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumë ro'ã nhỹ ne arým õ kwý krëno nhỹ. 21 O nhỹ: nhyam Jeju arkum,

—Be, ar ajõ dja ga ikurê djwýnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrëx, ane.

22 Nhyam kam ar arým kaprĩ:ren apýnh ar ï djàri aben totokmã kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, djãm ba? Bënjadjwýr djwýnh, djãm ba? ane.

23 Nhyam arkum,

—Be, kute ikôt ngõnhkrãtikam djwý jadjàrja tãm dja memã ikanga. 24 Be, me bakukãmãre kute ba ije amijõ inhĩ ijã pi'òk no'òk, kute Metĩndjwýnh kukwakam ijã pi'òk no'òkkôt ne me arým jakam ar ã ijo anhỹro ba. Nhyam be, kute ikurê djwýnhmã ikanga djwýnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watĩ:re. Tãmja ne ren rwýk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

* 26:28 Mrãmri ne Jeju kamrõo prõt nhyam Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum, “Arým ne ikra tyn kamrõo prõt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrëx ba kam arým me axwe maro aknon me kam ingyryk kòet ne.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

25 Nhyam Djuda, kute kurê djwýnhmã kanga djwýnhja kum,

—Ujarênh djwýnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhyam kum,

—Arým ga, “Ba”, ane. Amikôt ne ga arým amijarênhkumrëx, ane. 26 Nhyam ar àkuro nhỹ: nhyam Jeju arým djwý'õ byn kam o Metĩndjwýnhmã mextire jarë. Kum mextire jarën arým kôt ba djwýnh arkum kokij ne apýnh arkum kungã. Ne kam aminhĩ'ã djwý jakren arkum,

—Inhĩ ne ja. Ar abyn krë, ane.

27 Ne kam ngõnhkrãkam pidjõ kangõjadjwý byn kam o Metĩndjwýnhmã mextire jarë. Amikamrõ'ã ne pidjõ kangõ jakren arkum,

—Ar akunĩ dja gar o ikõ. 28 Ikamrõ ne ja. Me krãptĩ jaxwe pãnh dja ikamrõ prõt nhyam kam Metĩndjwýnh memã kabên ny jarênh mãmjin me axwe maro aknon me kam ngryk kêt.* 29 Ba ar amã arë gar ama. Ije pidjõ kangõo ikõmo krã'yr ne ja. Ibãm kute amim õ me ja kunĩ pytãr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjõ kangõ nyo ikõ. Gwaj baro'ã o ikõ. Nãm Jeju ã arkum ane.

30 Nhyam kam ar ngre. Ngren arým o ino re. O ino ren arým amũ krãnhbê Oriwêre'ýr mõ.

Pedru 'ëxnhĩ kukãm kute kum arënh. Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

31 Ar 'ýr mõ: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkë gar me umaje aprõt ne ajmã. Amrëbê: ne me bakukãmãre ar aprõt ne abimãnh'ã ajarë. Metĩndjwýnh kukwakam ne me arën memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh titik nhyam mry umaje prõt ne ajmã”, anen

arým 'ã pi'òk no'òk ne.

Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprõt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprõt ne ibê ajmã.

32 Ibê ajmã nhyam me arým ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrëjamã tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

33 Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prõt ne bimành jabej ba dja ba arkõt iprõt kêtukumrêx, ane.

³⁴ Nhyim Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkõt aprõt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãmkam ôkrên'ãnh kâr kêttri dja ga amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'owã pumũnh kêtukumrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁵ Nhyim Pedru kum,

—Kati, gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêtukumrêx, ane. Nhyim kam kõt ba djwýnh ar kunĩ kabên kõt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wýr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mõi:n kam Jeju kõt pidjôkôbê Djexema'ýr bôx. Nhyim kam kõt ba djwýnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba mũm tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'wý, ane. ³⁷ Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tẽn. Ne kam tokry rax pymaje madjà kreti:n arým kaprĩ rax ne. ³⁸ Ne kam arkum,

—Arým ne ba ikaprĩ:re. Arým ikaprĩ kute ibĩn 'ýr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩt o nhỹ, ane.

³⁹ Ne kam amũ tẽn. Tẽnmo rãm ne jan tu myrbê tỹm. Tỹm ne arým Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytàr prãm jabej ipytà. Nàr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkõt ar amijo iba? Kati, akabênkõt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kãmã djan kõt ba djwýnh ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. Nhyim arek ar ôto ikwã. Nhyim Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhõto anhikwã. Mýkam ne gar iro'ã aminêje arĩto anhỹr kêt ne? ⁴¹ Ar aminêje rĩt ne Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnê gar mekõt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhõkre kadjwýnhbê ne gar amã ikabênja kĩnh. Nhyim be, ar aminêje arĩtbê ne gar arerekren anhõtdjwa ne, ane.

⁴² Ne kam ajte amũ tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprĩjabê ipytàr prãm kêt jabej kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry ne akabên man kõt ar amijo iba, ane.

⁴³ Ne kam ajte akubyn ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bôx. Nhyim ar nokà bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyim ar omũ. ⁴⁴ Ne kam ajte akêx ne amũ tẽn Metĩndjwýnhmã amijo a'uw. Ôbê kute kum kabên jarênh jakõt ajte kum tãm jarê.

⁴⁵ Ne kam ajte kõt ba djwýnh ar 'ýr akêx ne ar'ýr tẽn ar'ýr bôx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhõto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arým itokry djã iwýr bôx 'ýr. Ota, arým kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhĩja ne kute memã ikangamã. ⁴⁶ Kãmã ar dja. Gwaj on me'ýr. Ota, arým kute memã ikanga djwýnh bôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tỹm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷ Ne kute arkum anhỹro ãm rã'ã nhyim Djuda arým 'ýr tẽn 'ýr bôx. Jeju kõt ba djwýnhbê 12 'õ ne kubê Djuda. Nãm 'ýr bôx nhyim me krãptĩ me:x ne kõt mõi'n 'ýr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamýn kõt 'ýr o mõi'n o bôx. Me rũnh ne me me ano. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyim me 'ýr bôx. ⁴⁸ Me 'ýr mõi'n kêttri ne kute memã kanga djwýnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'õ nhine kaôrkõt dja ga me omũn o tỹm ne pa 'amý. Nãm ã memã ane.

⁴⁹ Nãm Jeju'ýr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, djãm amexkumrêx? anen arým ine kaô.

⁵⁰ Nhyim Jeju kum,

—Akmere, mýj kadjy ne ga iwýr bôx? ane.

Nhyim kam me arým 'ýr mõi'n o tỹm ne pa 'amý. ⁵¹ Nhyim kam bẽnjadjwýr nhõ àpênh'õ ne mekõt tẽn. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax nhõ àpênh mekõt tẽn. Nhyim Jejumê ro'ã ar ku'êja 'õ ne arým õ kãxdjwa kajgo kaban o me'õjamã akabên amak ta, bẽnjadjwýr nhõ àpênhja jamak ta.

⁵² Nhyim Jeju nêje kukràn kum,

—Kwãrĩk wãnh. Akubyn àkam adjã. Ga, me kute kãxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben

parja pumũ. Ja dja ga amikam ama, ane. Mÿj'ã ne kum kabên ja jarê? Bir, djãm me kute me par prãm umar mexmã? Kati. Dja kurê djwÿnh ï arÿm kubĩ. 'Ã ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumũ, ane.

⁵³ Ne kam ajte kum,

—Djã nã gãm ijã amim, “Dja te Bãm 'uw nhym kum òr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ã Ibãm 'uw nhym ren imã kadjy mrãnh djwÿnh krãptĩ: jano. Ren imã redjiãobê 12 jano nhym me ren ipytã. Me redjiãobê 12kam me krãkamngôn'h'ã akre nhym me kubê 72.000. Me krãptĩ: ⁵⁴ Ne me ren ipytã ba ren kam me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk kôt amijo itêm kêt. Nhym be, kati. Mrãmri ne ba kabên kôt amijo itêmkumrêx, ane.

⁵⁵ Nãm ã Jeju kum anen kam me krãptĩjamã kum,

—Je djãm idjàkĩnhĩ ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhõ kômê anhõ kàxdjwa kajgomê o mõi? Myt kunĩkôt ne ba Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam ikrĩ, memã idjujarênho ikrĩ ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. ⁵⁶ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrêbê: ne Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atÿm'ã ajarên arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me arÿm aben djõ'ã arênho mõi: Arênho mõi tãmtã arÿm iwÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm iwÿr o bõx. Ba ar iba: ga me arÿm jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kôt ne ga me arÿm jakam ã ijo atÿmo ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane. Nhym kam kôt ba djwÿnh kunĩ mã amijã maje prõt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhym me kute pa 'amÿnh djwÿnhja o mõi:n arÿm Kajbaj'ÿr o bõx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr raxbê ne Kajbaj. Nhym Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebêngêtmê ne me arÿm akuprõ nhym me me'ÿr o bõx. ⁵⁸ Nhym be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nĩjar kum kre rax ne tẽ. Nhym me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax nhõ kikre nhipõkri kênh ngrire nhym Pedru arÿm Jejukôt wadjã.

Me kute ajmã Jeju o jabej kute omũnhmã arÿm nhÿ, bẽnjadjwÿr nhõ krãkamngôn'hmê ro'ã nhÿ.

⁵⁹ Nãm me me'ÿr Jejuo bõx nhym kam me rũnh arÿm me 'êxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmê mebêngêtmê me rũnh kunĩ ne me me 'êxnhĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhym me arÿm me kabên man arÿm we axwe 'õ pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'êxnhĩ jabej. ⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja:.. Nhym me 'êxnhĩ krãptĩ kãjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarênho kumex. Nhym me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabênja jabejo dja: nhym kam ar 'êxnhĩ amãnhkrutja arÿm kãjmã djan axikôt 'ã kabên jarê. ⁶¹ Nãm ar'ã 'êx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metĩndjwÿnh nhõ kikreti ngrãnh ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'ÿr ibõx mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêtbit apêx ba arÿm ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane bar arÿm kuma. Nãm ar 'êxnhĩja ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arênho ane.

⁶² Nhym me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr raxja arÿm kãjmã djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtumrêx. On imã amikôt amijarê, ane. ⁶³ Nhym Jeju tu an-hikrê.

Nhym me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax ajte kum,

—Metĩndjwÿnh tĩn ne ar baja ne arÿm gu bapumũnhõ nhÿ. Kwãrĩk wãnh nokrekam ajêxnhĩ kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati, nèn? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwÿnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ï Metĩndjwÿnh py-mati djubòk'ãnh nhÿ. Ije amijo inhĩ ne ibẽnjadjwÿr raxkam ubòk'ãnh nhÿ gar arÿm ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kãjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arým amibê kà kadjõ. Amibê kà kadjõn arým memã kum,

—Ë, arým ne Metĩndjwýnh japrý. E kum kwãrĩk wãnh gwaj ijukri axwe kõt omũnh djwýnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japrýja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytãn arým o aprý gwaj kõt kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubõk'ãnh inhýrkõt dja gar ipumũ”, anhýrkõt ne gwaj arým kuma.

⁶⁶ Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nẽ? ane.

Nhyam me kupãnhã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁷⁻⁶⁸ Nhyam kam me kwý nokre kutõn ikra krão tak nhyam me kwý ikra poo tak ne kum,

—We me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwýnh ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bõx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'õ kute akurwanhjakõt omũ. Goja tu aman me imã arẽ. Nãm me ã Jeju'ã bẽno bikẽho ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁹ Nhyam Pedru arým me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax nhõ kikre nhipõkri kênh ngrirekam nhý. Nhý: nhyam bẽnjadjwýr nhõ ãpênh ni arým 'ýr bõx ne omũn kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kõt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukõt ar aba, ane.

⁷⁰ Nhyam me kunĩ nhipõkri arĩk aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabẽnwã mar kêtikumrẽx, ane.

⁷¹ Ne kam kikreti'ýr àrmã katon kre tã dja. Nhyam bẽnjadjwýr nhõ ãpênh ni 'õdjwý omũn memã kum,

—Tãmwãdjwý ne Jejukõt ar ba, Nadjarekam Jejukõt ar ba, ane.

⁷² Nhyam ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mýj me'õ jarẽnhwã ije omũnh kêt. Djãm ijẽxnhĩ? Kati. Metĩndjwýnh ne arým ijẽxnhĩ kêtõt ima, ane.

⁷³ Nhyam kãjbê 'ãtũm nhyam kam me'õ 'ýr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwý kõt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me

kabẽn kõt ne ga akabẽn bar kõt aman arým amã ikato, ane.

⁷⁴ Nhyam memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'õwã pumũnh kêtikumrẽx, ane. Ne me'õ kute kum anhýr kêtã arým amikangrõn memã kum,

—Dja ba ijẽxnhĩ jabej gê Metĩndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne arým ijẽxnhĩ kêt kõt ima, ane. Nãm anhýr 'iry kêt nhyam arým õkrẽn'ãnh kã. ⁷⁵ Nhyam kam Pedru õkrẽn'ãnh kãr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arým amũja'ã Jeju kute kum kabẽn jarẽnhja'ýr amimaro bõx ne amijã kabẽn ma. Kute kum,

—Õkrẽn'ãnh kãr kêttri dja ga aminêje ajẽxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, anhýr ja ne arým kuma. Nãm maro dja nhyam arým rerek 'ýr bõx. Rerek 'ýr bõx nhyam arým katon mu:w.

27

Me Piratu'ýr o mõn o bõx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyam kam kryrãm me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr kunĩmẽ mebê idjaer bẽngêt arým Jejuo aben ma. O aben man arým abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bĩnkumrẽx, ane.

² Ne kam arým uwpreen Piratu'ýr o mõn o bõx. O bõx ne kum kanga. Piratubê bẽnjadjwýr bajtem. ³ Me kute bĩnmã 'ýr o mõrkam ne Djuda arým omũ. Djuda kute kurê djwýnhmã kanga djwýnhja arým omũ. Ne kam arým amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arým amim,

—Je tô mýkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽ:n akubyn me rũnh'ýr kryt jakao ngõnhponho pi'õk kapribê 30o tẽn arým me'ýr o bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebẽngêt'ýr ne o bõx ne arým memã kum,

⁴ —Axwe kêtikumrẽxkam ne ba me amã kanga ga me arým aje bĩnmã. Ba kam arým ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mĩ”, ane.

Nhyam me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

⁵ Nhyam kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽn 'ýr bõx ne kikreti kadjwýnhbê ngõnhponh mẽn arým mã tẽn. Mã tẽn kam ta pi'ã amimut djên amibĩn arým ty.

⁶ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar 'ýr tẽn ngõnhponho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhõ pi'õk kaprĩo atom djakam gwaj baje ngõnhponh djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhyam me kute bĩn nhyam kamrõ prõt pãnh ne ngõnhponho pi'õk kaprĩja. Gwaj ren Metĩndjwýnh nhõ kikretikam pi'õk kaprĩ djin ren kam Môjdjê kukràdjã kupa'ã amijo tẽn, ane. ⁷ Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngõnhponho ngybõr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjênh kadjy pyka by, ane. Ne kam arým ngõnhponho pyka by. ⁸ Kam ne me arým pykamã pyka kamrõre jarẽ. Akatija tãmkam ne me kute kum arênh rã'ã. ⁹⁻¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarẽ. Me kute ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byr'ã ajarẽ. Djermi Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Nãm me kam arým kryt jakao ngõnhponho pi'õk kaprĩbê 30 by. Mebê idjaer kute me'õ'ã kum,

‘Dja ba me me'õ pãnh amã ã pi'õk kaprĩo ane’, anhýr kõt ne me arým kubê 30 by.

Ne kam arým o ngybõr nhõ pyka by. Bẽnjadjwýr djwýnh kute imã arênh kõt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhyam me kam arým aben djõ'ã arẽ. Arênh mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam me rũnh arým ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byrkumrêx. Djermi kute amrêbê: me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne me arým pyka byrkumrêx.

Piratu kute we axwe jabej kujêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28

¹¹ Me kute pyka byr djwýnhhrãm ne me rũnh arým bẽnjadjwýr Piratu'ýr Jejuo mõn o bõx. O bõx nhyam arým kabem dja nhyam kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax? ane.

Nhyam Jeju kum,

—Kõt ne ga aje arênhwã, ane.

¹² Nhyam kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê arĩk Jeju'ã axwe janhô. Nhyam tu anhikrê.

¹³ Nhyam Piratu kum,

—Djãm ajaxwe krãre ne me amã arẽ? Djãm aje mar kêt? ane.

¹⁴ Nhyam kum kabên'õ jarênh kêtumrêx. Nhyam bẽnjadjwýr Piratu te kute marmã kam no tyn omũnho nhỹ. ¹⁵ Be, akatija tãmkam ne mebê idjaer krãptĩ: arým aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwýnh me kukãmãre nhirõbê mrãnh djã mar kadjy aben pydji. Amex kunĩkõt ne bẽnjadjwýr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djã kurũm me pýnh ne meo pôx nhyam me mã mrã, mebê ijêjao pôx nhyam me mã mrã. Me kute me'õ'ã à'wýrja ne me kĩnh kadjy bõm kumê. ¹⁶ Mebê ijê djakam ne me arým me'õ axwe:jabê ijê. Idjibê ne Baraba. ¹⁷ Me krãptĩ ne me akati jakam akuprõ nhyam Piratu memã kum,

—Mýj me'õ dja ba me amã kaban ano? Dja ba Baraba kaban ano. Nãr, dja ba Jejumã inhiren ano, me kute kum Kritu jarênhjamã inhiren ano, ane. ¹⁸ Nãm anhýr djwýnhhrãm amim,

—Jeju'ã me krãptĩkam ne me rũnh 'ã ngyk ne imã kanga, ane. Ne kam arým kute Jejumã irer ne kute anor prãm.

¹⁹ Piratu arek memã axwe pãnh jarênh djakam nhỹ nhyam prõ amũ kum kabên janon kum,

—Kwãrĩk wãnh ajmã me'õwão kêt. Axwe kêtumrêxkam ajmã o kêt. Akatija tãmkam ne ba ibiptirkam omũn arým kam axwe idjumar, ane.

²⁰ Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prãm ne me krãptĩmã kum,

—Mýj me'õ dja ba kum inhiren ano? ane. Nhyam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê me krãptĩmã kum,

—Baraba dja ga me amã kĩnh. Jeju'ã dja ga me kum, “Abĩ, abĩ.” Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhyam kam bẽnjadjwýr Piratu ajte me krãptĩmã kum,

—Ar amãnhkrutja. Nhỹnhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhyam me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhyim memã kum,

—Mÿj dja ba Jejudjwÿ on? Me kute kum Kritu jarênhja mÿj dja ba on? ane.

Nhyim me kunĩ kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²³ Nhyim Piratu memã kum,

—Tô mÿkam? Mã ne kute? Djãm axwe? ane.

Nhyim me kàj bê kum, “Pĩte'y'ã anhô”, ane.

²⁴ Nhyim Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arÿm te meo ane. Nhyim me ngry:k ne kangao kumex, ane. Ne kam ta kute we memã amijaxwe kêtô amirĩt kadjy arÿm ngô byn me kunĩ nokrekam aminhikra pôn memã kum,

—Djãm ije me'ô axwe kêtja kamrô kapĩnkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'ã imã apnê ba arÿm ije bĩnmã. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhyim me kunĩ kum,

—Nà. Tãm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramê ikrakam itãmdjwÿmê dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imã bĩn prãm ne kam aje bĩnmã amã 'ã apnê, ane.

²⁶ Nhyim kam arÿm Baraba kaban ano nhyim ta arÿm arek ar mekôt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarê. Nhyim me arÿm mrykà punuo kaprêprê:k ne. Nhyim kam me kute pĩte'y'ã nhôr kadjy memã arê.

Krãkamngôn kute 'ã bẽno bikênh.

Mak 15.16; Dju r 19.2

²⁷ Nhyim kam bẽnjadjwÿr Piratu nhô krãkamngôn kikitimã Jejuo môn o wadjà. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o môn o wadjà. O wadjàn arÿm kadjy me krãkamngôn kâtãm kunĩo akprô. O akprô nhyim me kunĩ arÿm bôx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprÿn 'ã bẽno bikênh kadjy 'ã aben pydji. ²⁸ Ne kam kubê kubêkà kaban inôkà ryti kamrêk kute me bẽnjadjwÿr rÿnh nhinôkà pyrækja kum adjà. ²⁹ Ne kam mrÿnhõ kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bẽnjadjwÿr rÿnh nhô krãdjê'ã mrÿnhĩ jakren arÿm kum kutu. Ne kam ikra djubôkmã po'ê jadjà nhyim kuby. Me bẽnjadjwÿr djàbêr djà'ã ne me po'ê jakren ikramã adjà nhyim kubyn o nhÿ. Nhyim me parbê ari rôrôk ne kônkrão krĩn 'ã bẽno ajkênh apÿnh kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhô bẽnjadjwÿr rax. Gora kribêm atĩn 'iry, anhÿro kumex. ³⁰ Ne kam apÿnh kutôn apÿnh po'ê byn arĩk o krã môre. ³¹ Ne kam arÿm 'ã bẽno bikênhja inomã kumên kam arÿm kubê inôkà ryti kamrêk kaban akubyn kum ô kubêkà djwÿnhja jadjà. Ne kam kute pĩte'y'ã nhôr mã o katon o mō.

Me kute pĩte'y'kam nhôr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O môn arÿm me'ôbê Ximão kajpa. Pykabê Xirenikam me kra 'ô. Nhyim me krãkamngôn arÿm Jeju nhô pĩte'y'ã kum apnênh tÿx nhyim arÿm kum ikreio kumÿn o mō. ³³ Krãnhrebê Gogota'ÿr ne me Jejuo mō. Me bakabênkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarê. Nãm me 'ÿr o môn arÿm 'ÿr o bôx. ³⁴ Ne kam pidjô kangô kadjãmê pĩdjÿo akàn arÿm Jejumã kungã. Nhyim te kakin kanga. ³⁵ Nhyim kam me arÿm pĩte'y'ã kunhó nhyim wajêt.

Nhyim kam me apÿnh kute ô kubêkà jamÿnh kadjy kên kryre rê. Me kute kên rênhkôt ne me amijo kubêkà pytã. Amrêbê: ne ujarênh djwÿnh 'ã ajarê. Me kute abenmã ô kubêkà ngrãnh'ã ajarê. Metĩndjwÿnh kukwakam ne 'ã ajarênh me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwÿnh Kra ne memã kum, ‘Arÿm ne me abenmã ikà ngrã.

Nãm me ikà ja'ã kên kryre rên arÿm amijo utà.' Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhyim me arÿm aben djô'ã arênhho mō:n arênhho mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam 'ÿr o bôx nhyim me arÿm abenmã Jeju kã ngrãnhkumrêx. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arÿm abenmã Jeju kã ngrãnhkumrêx.

³⁶ Ne kam arÿm nhÿ, nêje rĩto nhÿ. ³⁷ Ne kam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne memã kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhô bẽnjadjwÿr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimökri kunhó. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pãnh pĩte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imökri kunhó. ³⁸ Ne kam ar ãkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikjê'ã pĩte'y'ã ar kunhó. Nhyim arÿm

ar arij. Jeju ôkredjakôt wajêt nhym aktã ar axweja ijên wajêt. ³⁹ Nhym me 'ãnh mörja nokà nhàn kum kabên punu:re ne kum,

⁴⁰ –Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwýnh nhõ kikreti ngrành ne aje akubyn ipêxmã. Nhym aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptã. Goja abê Metĩndjwýnh Kra jabej pĩte'y kurũm rwý, ane.

⁴¹ Nhym kam me rũnh arĩk 'ã bẽno ajkẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukradjã mar djwýnhmẽ mebêngêtmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkẽn abenmã kum,

⁴² –Amũbit ne me utã. Ne kam te kute amipytar prãmje. Goja gẽ mrãmri mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr raxkumrẽx jabej on pĩte'y kurũm rwý. Gẽ goja rwý gwaj goja rwýkkôt omũn arým tu amim markumrẽx.

⁴³ Tãmwã ne we Metĩndjwýnh kanàrrãm ar ba. Gẽ Metĩndjwýnh mrãmri kum kĩnh jabej on utã. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwýnh Kra”, anhÿr ar o ba. Nãm me ã abenmã ane. ⁴⁴ Nhym ar àkĩnhĩ aktã pĩte'y'ã jêtjadjwý kum àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhym arým kàjkwa nhipôkri myt nhÿ. Nhym kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt ne me'ã akamãt kô tyk ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhym 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no pôt ne. Arým ajte myt kato. ⁴⁶ Myt kato nhym Jeju mebê idjaer kabênkam kàj bê kabên ne Bãmmã kum,

–Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

–Inhõ Metĩndjwý:nh, Inhõ Metĩndjwý:nh, mykam ne ga arým ikanga? ane.

⁴⁷ Nhym parbê me ku'êja kabên man arĩk abenmã kum, “Ë, me'õwã ne Erijmã kabên”, ane.

⁴⁸ Nhym kam me'õ prõt ne ngõnh puror põnh djã jakrita byn pidjô kangô kadjãmã adjã. Nhym kam kangô ipu nhym pĩ nhidjamã adjàn kàjmã kum kungã, kute kaõr kadjy. ⁴⁹ Nhym me'õ ar kum,

–Adjÿm, gẽ goja me bakukãmãrebê Erij ÿr bõx ne goja utã, ane.

⁵⁰ Nhym kam Jeju kàj bê ajte kabên ne arým ty.

⁵¹ Be, nhym arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kadjwýnhbê kubêkãtija ta amikadjõ. Nãm nhõr djã'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimẽ. Nhym pyka arým amingrêk ne. Nhym apÿnh kẽn amikokij.

⁵² Nhym apÿnh pyka krã amijã kurê. Nhym me tyk krãptĩ, Metĩndjwýnh nhõ me ja krãptĩ, arým ï tã akubyn tĩn ne kato ⁵³ ne arým Jeju akubyn tĩn nhijukri Djeruxarẽmã mõ, krĩrax tãmmã ne me kute Metĩndjwýnh nhõ krĩrax mextire jarẽnh ja, kumã ne me mõn me krãptĩmã amijo amirĩt.

⁵⁴ Pyka amingrêk nhym mÿjja kwý ã amijo ane. Nhym krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýrmẽ ro'ã Jeju nêje rĩto ku'êja arým omũ. Mÿjja pumũn arým tĩn prã:m ne abenmã kum,

–Be, mrãmri ne me'õ jabê Metĩndjwýnh Krakumrẽx, ane.

⁵⁵ Nhym me niredjwý krãptĩ amybým omũnho dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kôt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarẽ'ÿr tẽmkam kôt ajte mõn bõx. ⁵⁶ Me nire ja nhikõ'ã ne Marij Madarena dja. Nhym Marij 'õdjwý dja. Kurũm ne Xijagumẽ Jõdje ar apõx. Nhym Djebedêu kute kum ar adjwýrja nãdjwý dja.

Arým adjãr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷ Nãm Jeju ty nhym kam amykry mex ne. Nhym Jõdje arým bõx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jõdje abatãnh djã. Õ nêkrêx rax. Adjwýnhdjwý ne arým Jeju kôt ba. ⁵⁸ Nãm Piratu'ÿr tẽn bõx ne Jeju nhĩ'ã kuma. Nhym Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”, ane. ⁵⁹ Nhym kam Jõdje kadjy kubêkã mexbê rinhu byn 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽn arým pĩte'y kurũm o ruw. Ne kam arým kubêkão kupu. ⁶⁰⁻⁶¹ Nhym wãnh ta õ me tyk nhõ kẽnkreja. Ta kabên kôt ne me ajbir kẽnkre kakruw. Nhym arým Jeju o mõn kam adjãro dja. Ne adjãr pan kam kẽnpoti jabatãnhja ajkwa krekre'ã kudjan kam arým mã tẽ. Nhym Marij Madarenamẽ Marij 'õdjwýmẽ ar kẽnkre kõnh omũnho nhÿ.

Kẽnkre nêje ku'ê djwýnh'ã ujarẽnh.

⁶² Pi'ôk rârâr nêje akatikam ne me adjâ. Akati jakam ne me me tyk djâ kêt djâ nhõ akati bõx kêttri aminhõ mýjja kupênho kumex. Nhyam kam arým pi'ôk rârâr bõx. Me tyk djâ kêt djâ nhõ akati bõx. Nãm te pi'ôk rârâr nhyam me rûnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjêu Piratu'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne Jeju'ã kum,

⁶³ –Bẽnjadjwýr, me'õ 'êxnhĩa tĩn ne ar bari ne memã kum, “Dja ba ty nhyam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itĩn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba. ⁶⁴ Kam bar amã arẽ. Godja kôt ba djwýnh ar akamãtkam kẽnkre 'ÿr bõx ne arým io akĩn mã o mõ. Ne kam arĩk memã 'êx ne memã kum, “Arým ne akubyn tĩn ne”, anhýro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tĩn jarẽ nhyam me abenmã arẽn arým abennoo biknor me:x ne. Me 'êx kêt kadjy dja ga anhõ krãkamngõnh janon memã kum, “Me 'ÿr mõn kẽnkre kuri dja”, ane nhyam ar te kute io akĩnhmã. Gê 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krã ba. Nãm me rûnh ã Piratumã ane.

⁶⁵ Nhyam memã kum,

–Gêto. 'ÿr krãkamngõnh kwýo mõ gê me kẽnkre nêje djan rĩt tỳ:xo dja, ane. ⁶⁶ Nhyam kam me arým kẽnkre'ÿr meo mõn meo bõx. Ne kam arým kẽnkre'ã kẽnpotio yn kam kre nêje krãkamngõnh pumjuw nhyam me arým nêje djan rĩt tỳ:xo dja.

28

Akubyn tĩn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyam me tyk djâ kêt djâ nhõ akati arým apêx nhyam arým pi'ôk kamrêkkam akati tẽ. Nhyam kam Marij Madarenamẽ Marij 'õdjwý ar arým kute kẽnkre pumũnhmã 'ÿr tẽ.

² 'ÿr tẽ: nhyam arým pyka amingrêk tỳ:x ne. Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ ne kãjkwa kurũm ruw nhyam kam pyka amingrêk tỳ:x ne. Nhyam kadjy mrãnh djwýnh arým kẽnkre'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Bõx ne arým ajkwa krekre'ã jãm kẽnpoti dja. Jãm kudjan arým 'ã nhý. ³ Nãm nokre jadjê:nh kute mrãmri ne na jadjênhkam pók tỳxja pyrãk. Nhyam õ kubêkãja jaka: kute mrãmri

ne kakũm arngrokam akaja pyrãk. ⁴ Nhyam kre nêje ku'ê djwýnhja arým omũ. Omũn arým umaje terte:t ne arým rôrõk ne. Ne kam arým wãnh kute me tyk pyrãk ne ikwã.

⁵ Nhyam ar nire kẽnkre'ÿr tẽn bõx nhyam kadjy mrãnh djwýnhja arkum,

–Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arým ne ba ar ama. Me kute pĩte'y'ã nhõr ne bĩnja ne gar abej tẽ. ⁶ Jakam ne arým nõr kêt. Nãm akubyn tĩn ne kato, kute ar amã arẽn kôt. Amrẽ ar tẽn nõr djâ kaprýja pumũ. ⁷ Dja gar omũn kam amikrà kêt ne tẽn kôt ba djwýnhmã arẽ. Dja gar arkum, “Arým ne akubyn tĩn ne ar akukãm pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Dja gar kam tẽn arým omũ” ane. Dja gar ã arkum ane. Ba ne ba arým ar amã arẽ gar arým ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁸ Nhyam ar nire kabẽn man arým amikrà kêt ne mã kẽnkre kurũm prõt ne. Tĩn prãmẽ kĩnhmẽ akàn prõt ne. ⁹ Ar kute kôt ba djwýnh arkum arẽnhmã prõt ne. Prõt nhyam ar aêrbê Jeju ar kajpan arkum, “Àpnhĩre ar”, ane. Nhyam ar arým 'ÿr bõx ne paro tỳm ne kum rax jarẽnho nõ. ¹⁰ Nhyam Jeju arkum,

–Kwãrĩk wãnh ar atĩn prãm kêt. Tẽn ikamy arkum ikabẽn jarẽn arkum, “Ar Garrêja'ÿr mõ. Dja gar kam bõx ne arým omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Nãm ã Jeju arkum ane. Nhyam ar nire arým ar'ÿr mõ.

Kẽnkre nêje ku'ê djwýnh 'ã ujarẽn.

¹¹ Ar'ÿr mõ nhyam wãnh kre nêje ku'ê djwýnh kwýja arým kãjmã djan amũ krĩraxmã mõn bõx. Bõx ne arým me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmã prĩne amijarẽn arkum,

–E kum, pyka ne amingrêk nhyam kadjy mrãnh djwýnh arým ruw ne kẽnkre'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn arým ajkwa krekre'ã jãm kẽnpoti djan 'ã nhý. Nokre adjê:nh ne nhý. Bar omũn itĩn prã:m, ane. ¹² Nhyam ar arým kuman mebêngêt'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne mekmẽ akuprõ. Ne kam arým o aben ma. O aben mar pan kam arým krãkamngõnh'ÿr bõx ne arkum,

¹³ –Kwãrĩk wãnh memã wã jarẽn kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhõt tykkam arým kôt ba djwýnh ar bõx. Bõx ne arým Jejuo akĩn

mã nhĩ'ãm o mõi", ane. Dja gar ã memã ajêxo ane bar pãnh arým ar amã pi'ók kaprĩ kumex ngã. ¹⁴ Nhyim godja me kâtãm arým ar anhõ bẽnjadjwýr Piratumã ar ajarẽnh jabej ne kum, "Nãm anhõ krãkamngõnh kre nêje rĩt'ã ngõr nhyim kõt ba djwýnh ar arým Jejuo akĩ", anhýr jabej. Nhyim ar akam ngryk jabej. Ar ba dja bar arým ar anêje kum ikabẽn ne ar apytã. Mĩ, pi'ók kaprĩ. Dja gar ã memã ajêxo ane. Nãm ã me rũnh krãkamngõnh arkum ane. ¹⁵ Nhyim kam ar arým amim pi'ók kaprĩ jamýn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karõ kõt ã memã 'êxo bao ane. Nhyim kam mebê idjaer arým arẽho kumex ne arẽho ipók ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkĩnhja jarẽnh rã'ã ne.

Ar àpênh djã'ã arkum karõ.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶ Nhyim kam kõt ba djwýnh Ar kubê 11ja amũ pykabê Garrêja'ýr mõi bõx. Jeju kute arkum krãnh jarẽnhja'ýr ne ar bõx. ¹⁷ Ne kam arým Jeju pumũn parbê kõnkrão nhýn kum rax jarẽn kum,

—Mrãmri ne ga arým akubyn atĩn ne, ane. Nhyim be, ar kwý ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukumrêx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tĩn ne? Kon ne, ane.

¹⁸ Nhyim Jeju arým ar'ýr bõx ne arkum,

—Kàjkwamẽ pykamẽ kam mýjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy arým ibẽnjadjwýr rax.

¹⁹ Kam dja gar mõi me kunĩmã arẽ. Apýnh me ba djã kunĩkõt memã arẽ gẽ me ikabẽn man kõt ar amijo ba. Dja me ikabẽn man kõt ar amijo ba gar Metĩndjwýnhmã ngõmã me angij. Dja gar memã kum, "Arým ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metĩndjwýnh Karõ markumrêx. Ba kam arým ar kukwakam ngõmã ajadjã", ane. Dja gar ã memã anen arým ngõmã me angij. ²⁰ Ije ar amã katãt ar amijo aba'ã karõkam ikabẽn kunĩja memã arẽ gẽ me ikabẽn kunĩ man kõt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkõt ar amẽ amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhyim pykakam me kute aminhinomã amimẽnh djã nhõ akati arým bõx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Makô memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Makôdjwý ne prĩne Jeju'ã ajarê. Arým abatànħ ne kute memã amijo amirĩt'ã pi'òk ja nhipêxmo krax ne 'ã ujarênh tẽn tyk ne akubyn tĩn ne àbir djãmã kumẽ. Nãm Pau-rmẽ Pedru arkôt mrã. Nħym Pedrudjwý Makôo òbikwa nħym ô'ã prĩne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne.

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

¹ Ba ibê Makô ne ba pi'òkka me amã ik-abên jarê. Me ujarênh ny kraxkôt ne ba me amã arê. Jeju. Kubê ne Metĩndjwýnh Kra. Metĩndjwýnh arým 'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikôt ne me kum Kritu jarê. ² Idjaij ne amrêbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên. Kabênkam ne Metĩndjwýnh Kramã kum,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwýnh'õ jano kute akutêp me akre nħym me kute mar ne adjwýnhřãm axwemã iren katàt kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwýr rũnh kutêp katàt pry jadjwýrja pyràk”, ane.

³ Ne ajte me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

'Me apa. Ê, on Bẽnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anħiren katàt amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute bẽnjadjwýr rũnh kutêp pry mex ne kute kum katàt pry jadjwýrja pyràk', ane.

Dja ã me'õ Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nħym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nħym kam me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm 'yr o bõx nħym Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým abatànħ ne. Abatànħ ne arým ã Kritu kukãm memã ujarênh ar bao ane. Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã

ujarênh kôt arým katon ã wýnhřãm ar me akreo bao ane.

⁴ Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arým ngômã me angjênh ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tũm. On me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anħiren Metĩndjwýnh'yr amijo akêx. Dja ga me ane nħym Metĩndjwýnh arým me ajaxwe maro aknon arým ngryk kêt. Ba kam arým Metĩndjwýnhmã ngômã me ajangij. Nãm ã memã anħyr ar o ba.

⁵ Nħym kam pykabê Djudêjakam me jamẽ krĩraxbê Djeruxarêkam me jamẽ aben to-tokmã Djuão'yr ban bõxo dja. Bõx ne tu me ipòkri amijaxwe kôt amijarên kum,

—Be mrãmri, ba ijaxwe: ar iba. Arým imã kĩnh kêt ne wãnh kum inħire, ane.

Nħym Djuão arým ngô raxbê Djodãokam Metĩndjwýnhmã ngômã me kunĩ jangij.

⁶ Be, Djuão ne mry jabatànħbê kameru kĩ nhipêxo kubêkã jangij ne mry kào amikrax pren mýjja kute krytkanhê pyràk kun menħ kangôo ikõ.

⁷ Nãm kàj bê memã Jeju'ã ajarên memã kum,

—Itotokbê ne me'õ bõxmã. Me'õ tãm ne raxo kute ijakrenħ, kute ijakrenħ mexi. Nã bãm te irax ne 'yr ibikamênħ prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inħibôn ije kum parkà 'ãpre bõnh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nħym be kati. Æm ingrire. Nãm raxo ijakrenħ mex ne. Tãmja ne arým bõx 'yr. ⁸ Ba ne ba ngômãbit me ajangij. Djãm tãmwã kute ngômã me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me awýr Metĩndjwýnh Karõ jano. Nãm ã Djuão memã ane.

Kute ngômã Jeju jadjàr'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

⁹ Nħym kam pykabê Garrêjakam krĩraxbê Nadjare. Kurũm arým Jeju tẽ. Tẽ:n kam arým Djuão'yr bõx. Nħym kam arým ngô raxbê Djodãokam ngômã Jeju jadjà, Metĩndjwýnhmã adjà. ¹⁰ Nħym arým ngô kurũm kator tẽ nħym aêrbê kàjkwa abenbê ajkij nħym arým omũ. Nħym Metĩndjwýnh Karõ kute tut pyràk 'ã ruw. Me kute omũnh kadjy ne amijo tut pyràk ne 'ã ruw. ¹¹ Nħym

arým kàjkwa kurũm Metĩndjwýnh Jejumã kabên ne kum,

—Mrãmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê:kumrêx. Ba akam ikĩnhkumrêx, ane.

Xatanaj kute axwe'ã kum àpnênh kadjy ne ja.

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

¹² Ne kam adjynkêt ne Metĩndjwýnh Karô kabêno amũ Jeju kujaten kapôt kukritmã o mõn o bõx ne ipôkri o ba. ¹³ Nhyim kapôt kukritkam rop mõi djâkam ar ba. Nhyim kam me axwe nhõ bẽnjadjwýrbê Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mẽnhamã kum àpnênh dja nhyim 'ã akatibê 40 apêx. Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh arým Jeju'ýr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wýr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

¹⁴ Nhyim kam Jeju arým tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubê ijêkam ne Jeju kam bõx. Bõx ne kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba. ¹⁵ Nãm memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amrêbê me bakukãmãremã arênh kôt arým õ akati bõx 'ýr. Kute amim me utàr ne ar meo ba 'ýr. Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶ Ne kam Garrêjakam imôti mýrbê tẽ. Nhyim Ximãomẽ Ængre ar axikôt katorja ngõnhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwýnh tũm. ¹⁷ Ar kryre rênho ar o ba nhyim Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamẽ ba ar amã ar adjapênh djâ ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrãmri ne gar aje tep pynênh abaja pyrâk dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸ Nhyim ar arým amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamẽ.

¹⁹ Nhyim ajbir tẽ nhyim Xijagumẽ Djuão ar axikôt apôxja kâkam amim kryreo mexo nhỹ nhyim arým ar omũ. Djebedêu ne ar adjuw. ²⁰ Nãm ar omũ nhyim adjynkêt nhyim amikôt ar ku'uw. Nhyim Bãm Djebedêumẽ õ àpênhmẽ ar kâkam nhỹ. Nhyim Xijagu ar arým wãnh ar wãmã iren mã Jejukôt ajkamẽ.

Jeju kute me krãptĩo mex.

Ruk 4.31-37

²¹ Jejumẽ ar mõi:n arým krĩrãxbê Kapanakam bõx. Nhyim kam ar'ã pi'ók rârâr. Ar'ã me tyk djâ kêt djâ nhõ akati nhyim kam ar mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjâ. Nhyim kam arým memã 'ã ujarênh dja. ²² Nhyim me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmã kum,

—Tõ mýj kabên ny got ja? Nãm prĩne kute amimarkôt katã:t memã amikukràdjâ jarênhkumrêx. Nãm ã me bẽnjadjwýr rũnh kwý kabên mex anen ar prĩne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Mõjdjê kukràdjâ mar djwýnh memã arênh ane? Kati. Nãm me ari no prõt ne ari kukràdjâ jarênh'ã umju:w ne kute arênh katãt kêtumrêx.

²³ Jeju memã 'ã ujarênh dja nhyim me'õja me bikprõnh djâkam nhỹ. Me karõ punu ne me'õjao ba tũm. Nãm nhỹ nhyim me karõ punu kute o baja kàj bê Jejumã kabên ne kum,

²⁴ —Krĩrãxbê Nadjarekam Jeju, mýj ne ga aje me ijomã? Tõ djãm aje me ijo abiknormã? Ba me ije apumũnh tũm. Metĩndjwýnh mexo ne ga amex. Õ kàjkwa kurũm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵ Nhyim kam Jeju kum bẽn tỳx ne kum,

—Anhikrên me'õja kurũm akato, ane.

²⁶ Nhyim arým me karõ punu me'õja bã nhyim tyko nõ. Nãm kubĩn amran arým kum iren katon mã tẽ. Nhyim arým mex ne. ²⁷ Nhyim arým me kunĩ te kute marmã kam no tyn kumex ne te ari aben kukij ne abenmã kum,

—Mýj ne kute? Djãm me kukràdjâ ny 'õ ne wã? Nãm kute amimar kôt tu me karõ punumã kabên nhyim arým kum uman kabên kôt mã tẽ, ane.

²⁸ Nhyim kam me pykabê Garrêja kunĩkôt abenmã Jeju jarênh ipók ne.

²⁹ Nhyim kam Jejumẽ Xijagumẽ Djuão ar mebê idjaer bikprõnh djâ kurũm kato. Ne kam ar Ximãomẽ Ængre ar ũrkwãmã mõi bõx. ³⁰ Nhyim Ximão djupãnhdjwý kanên nõ. Ar wadjâ nhyim ar Jejumã kum,

—Ximão djupãnhdjwý kanê kubĩ nhyim nõ, ane.

³¹ Nhyim arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne ikra 'amýn kãjmã ýr. Nhyim ar aêrbê kanê kum ire

nhym arÿm kàjmã dja. Kàjmã djan kam arÿm aro djuw mexo ba.

³² Nhym arÿm ar'ã myt wadjã. Nhym me kanêmê me punumê me karô punu kute meo ba tùmja nhym me aben totokmã Jeju'ÿr me ja kunĩ bôx. ³³ Nãm krĩraxja tãmkam me kunĩ 'ã akuprô, ùrkwã jajkwa krekre'ã akuprô. ³⁴ Nhym kam apÿnh me kanê djari kute me parja Jeju arÿm me ja krãptĩ mex. Ne me karô punu krãptĩ kute ar meo baja arÿm ano nhym arÿm memã ire. Nhym kute anoro âmri mã me karô punumã kum, "Anhikrê", ane. Mÿkam? Bir, me karô kute Jeju pumũnh tùmkam ã kum anhÿro ba. Nhym kam ar'ã akamãt nhym ar arÿm ngôr.

Arwãmã katorn Metĩndjwÿnhmã kabên.

Ruk 4.42-44

³⁵ Ôto nõ: nhym kam, Jeju ôkrên'ãnh kàr pydjikam krã katon amũ arwãmã kato. Ne tẽn arÿm Metĩndjwÿnhmã kabêno nhÿ.

³⁶ Nhym kam Ximão ar abej mō. ³⁷ Abej mōn kam arÿm kum katon kam kum,

—E kum, me kunĩ ne me ajabej ar ba, ane.

³⁸ Nhym arkum,

—Gwaj on amũ bu'ã krĩ kwÿkamdjwÿ tẽ ba me kamdjwÿ kàj bê memã arê. Me wãdjwÿ kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹ Ne kam Garrêjakam pyka kunĩkôt kàj bê memã arênho ba. Apÿnh mebê idjaer bikprônã djakam memã arênho ba. Ne me karô punu kute ar meo baja janoro ba nhym arÿm memã iren mã mrã.

Kute me'õ ï kajêkam têjao mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰ Nhym kam me'õ ï kajêkam têja 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane.

⁴¹ Nhym arÿm kum kaprĩn 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane.

⁴² Nhym arÿm 'ã ï kajêkam têja apêx ne arÿm mex ne. Kute o âm tãmkam tẽmbê kã mex ne. ⁴³⁻⁴⁴ Nhym kum,

—Kwãrĩk wãnh ga memã amijarênã kêt. Dja ga tu katãt mã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tẽn kum amibê, kum amikã bê. Ne kam kum mry ngã gê akadjy

Môjdjê kukràdjã kôt Metĩndjwÿnhmã mry gan kum kungã. Arÿm akã mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arÿm akã mexkôt apumũ, ane. ⁴⁵ Nãm te kum ane nhym arÿm tu memã amijã ujarênã ar bamo krax ne kam memã amijã ujarênã ipôk ne. Nhym kam Jeju te irã ipôkri krĩrax'ômã àrn ar ba prãmje ne arÿm arwãkambit ar ba. Nãm arwãkam ar ba nhym me arÿm bu'ã pyka kunĩkôt 'ÿr ban bôxo dja.

2

Jeju kute me'õ jakryo mex.

Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26

¹ Nhym kam 'ã akati kwÿ apêx nhym Jeju krĩraxbê Kapanakam tẽn bôx. Nhym kam me abenmã kum,

—Arÿm ne ajte õ kikrekam bôx. Arÿm ne ajte õ kikrekam bôx, ane.

² Nhym kam me itepato 'ã akuprô. Me krãptĩ: 'ã akuprô nhym arÿm kikre kre'ã me kâtãm abenbê krãptĩ. Ne prĩne kikre jajkwa krekre pytãr mex ne. Nhym arÿm kàj bê memã Metĩndjwÿnh kabên jarênã dja. ³ Nhym ar 'õ amãnhkrut ne amãnhkrut me'õ jakryja mÿn o tẽn o bôx. ⁴ Ne kam me krãptĩkam te: Jeju'ÿr àrmã. Ne kam kikre nhimôk'ÿr o wabi. Kikre nhimôk po'ÿr ne o wabin arÿm Jeju nhiby kikre nhimôk'ã kuprã ne kôt 'ã jãm ngybôr jadjuw ne kôt 'ÿr o ruw. Akryja ikwã djakam nôr rã'ã nhym ar o ruw ne arÿm kabem kudji. ⁵ Nhym kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane.

Ne kam me'õ jakrymã kum,

—Akmere, jakam ne ba arÿm ajaxwe kunĩ maro aknon akam ingyk kêt ne, ane. Djã nãm tẽmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nẽn kum jabit jarê nhym êje nõ. Jeju ta ne axweo akno.

⁶ Nhym wãnh Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ nhÿn arÿm amim,

⁷ —E kum be me'õ ja ne ajmãn Metĩndjwÿnh japrÿo djan amijo Metĩndjwÿnh dja. Metĩndjwÿnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ingyk kêt, ane. ⁸ Nãm me ã ôkre kadjwÿnhbê anhÿro kumex nhym arÿm tu kuman memã kum,

—Mýkam ne ga me anhökre kadjwýnhbê ijo kajgon ijapryô akumex? ane. ⁹ Ë, ba me amã mýjja amãnhkrut jarê. Mýj ne amirít? Ba ren me'ô jakryjamã kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane. Nãr kon, “On kãjmã djan anhikwã djã mýn o tẽ”, ane. Mýj ne ren amirít, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt”, ane nhyam amirít kêtukumrẽx ne. Tãmbit ne amirít kêt. Nhyam be, kãjmã me ku'ê, ije ren me'omã kum, “Kãjmã djan tẽ”, ane nhyam ren amirít. Tãmbit ne amirítukumrẽx. ¹⁰ Dja ba kum, “Kãjmã djan anhikwã djã mýn o tẽ”, anen arým o mex gar arým omũn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'ô jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ï ne pyka jakam amikabẽn kôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarẽnh kadjy dja ba me'ô jakryjao mex. Nãm ã Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmã anen arým tu me'ô jakryja'ýr akẽx ne kum,

¹¹ —Amã ne ba ikabẽn ne. On kãjmã djan anhikwã djã mýn anhũrkwãmã o tẽ, ane. ¹² Nhyam kam me aêrbê me ipõkri kãjmã dja nhyam me kunĩ arým omũ. Nãm kãjmã djan ikwã djã mýn mã o katon o tẽ. Nhyam me krãptĩ kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj me'ô got mýjja mex ja'õ pumũ. Arkati, anen amim,

—Ë, arým ne djãm mrãmri o mex nhyam mrãnh mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnkumrẽx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute me axweo biknorkumrẽx. Ga, kute kam me'õo mex nhyam mrãnh mexkumrẽxja pumũ. Metĩndjwýnh mexkumrẽx, ane. Mrãmri ne Jeju kute me axweo biknorkumrẽx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'ô jakryo mex. Tãm ne ja.

*Kute amikôt Rewi kamẽnh.
Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32*

¹³ Nhyam kam Jeju arým katon ajte imõti mýrbê tẽ. Nhyam kam me itepato 'ã akuprõ nhyam arým memã 'ã ujarẽho dja. ¹⁴ Ne kam amũ tẽ. Tẽ: nhyam kam Rewi, Aupêu kute irja nhỹ. Kubê ne Matêu. Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djãkam ne nhỹ nhyam arým omũ. Ne kam 'ýr tẽn kum,

—Amrẽ on mã ikôt ajkamẽ, ane.

Nãm kum ane nhyam amim kuman arým kãjmã dja. Kãjmã djan arým mã kôt ajkamẽ. ¹⁵ Nhyam kam Jeju Rewi nhõ kikrekam õ kwý krẽno nhỹ. Nhyam bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh krãptĩ Jejumẽ ro'ã nhỹ. Nhyam we me axwedjwý ikõ'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Be, me ja krãptĩ ne me arým amim Jeju man kôt ba. Nhyam kôt ba djwýnh tũmdjwý Jejumẽ ro'ã nhỹ. ¹⁶ Nhyam mebê pardjêukôt Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh arým me omũ. Pi'ók kaprĩo atom djwýnhmẽ me we axwe ar Jejumẽ ro'ã õ kwý krẽno nhỹ nhyam me arým me omũ. Ne kam arým kôt ba djwýnhmã kum,

—Be, gar bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhmẽ me axwe ar omũ. Je tô, djãm me wã axwe ngri got ne Jeju me ro'ã õ kwý krẽno nhỹ? ane.

¹⁷ Nhyam Jeju arým me kabẽn ma. Me kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhýrja Jeju kuman memã kum,

—Djãm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanê'ýrbit ne me kane djwýnh mrã. Badjwý ne ba me axwe'ýr tẽ. Djãm we me amex'ýr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ýr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kaprĩren wãnh axwemã irern kute iwýr amijo akẽxmã ne ba amiwýr me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

*Me kukràdjã tũm'ã ujarẽnh.
Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39*

¹⁸ Nhyam kam Djuãokôt ba djwýnhja ne ar Metĩndjwýnhmã amijajburo ba. Djuãobê ngõmã me angjẽnh djwýnhja. Nãm ar amijajburo ba. Mebê pardjêu nhõ me jadjwý ne me amijajburo ba. Nhyam kam me Jeju'ýr mõn 'ýr bõx ne kukij ne kum,

—Be, Djuãokôt me ba djwýnhmẽ mebê pardjêu nhõ me jamẽ ne me amijajburo ba. Je tô, mýkam ne akôt ba djwýnh ar kute amijajbur kêt mex ne ar ba, ane?

¹⁹ Nhyam Jeju tu amijã me'õ mjẽn jarẽn amikôt ba djwýnh ar'ã mjẽnme ro'ã ar ar ba jarẽn memã kum,

—Ga, me kute abenã prõmẽ mjẽn rẽnhja pumũ. Djãm mjẽnme ro'ã ar ar baja kute

amijajbur got? ²⁰ Arkati. Mjênemê ro'ã ar ar baja ar kînhkumrêx ne kute amijajbur kêt. Ar õ kwý krên rax. Adjým, akati amrê mörjakam dja me Ar kubê mjêno tým ne mã o mõ. Kam gêdja ar kapriren arým Metîndjwýnhmã amijajburo ba, ane. Mýj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tým jarê? Bir, ta amijã ne arê. Jeju dja me o tým ne mã o mõ. Kambit dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

²¹ Be ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjã ny mar ne ajte jãm amim kukràdjã tùm marja pumũ. Me kute amim amê kukràdjã maro bakam ne me umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkà ny tùm'ã ir pyræk. Ne me ajte ãm mrãmri ne kute pidjô kangô ny ngôn timerunh pyræk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

–Ga, me'õ nhõ kubêkà tùm ne 'yrja pumũ. Nhym kam arým kubêkà ny, pôn timerunh kêt. Djã ne tùm'ã kudji? Kati. Mýkam? Bir, dja me kupõ. Nhym kam arým pôn timerunh nykam ê abenmã wangij. Abenmã wangij nhym arým tùmja kadjô. Nhym kam arým 'yr nyja kute 'yr tùmja jakrenh mex ne.

²² Ga, me'õ nhõ mrykào ngôn timerunh. Me bakukãmãre ne me mrykào ngôn timerunh. Mrykào ngôn timerunh tùm ne ngrãja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mýkam? Bir, ãm 'ãtüm timerunh arým uba kangô kadjã ajmrô nhym ngôn timerunh igot tèn arým ajkatör. Nhym arým kangô ajkapî nhym ngôn timerunh punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy mrykào ngôn timerunh ny, kà rerekrekambit me kute kangô ny runh prãm. Nhym kam amê mex rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane. Gêdja me amim kukràdjã nybit maro ban arým umar mexkumrêx. Nhym be, gêdja me amim me kukràdjã tùm timerunh mar prãm ne arým umar mex kêt timerunh. 'Ã ne Jeju memã ajarê.

Pi'ók råràr mýr jabej me kum kabên.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

²³ Ne kam pi'ók råràrkam pur katikôt tẽ. Nhym kôt ba djwýnh arkôt mõ. Kôt mõn arým kum prãm ne mõrkôt bãygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijajkwamã rên timerunh mõ. ²⁴ Nhym kam mebê pardjêu ar omũn kum,

–Je tô mýj ne akôt ba djwýnh ar arým nê? Pi'ók råràrkam ne me me tyk djã kêt djã. Me

kute pi'ók råràr jakam mýjja jao anhýr kêt. Me tùm timerunh ne me ta kukràdjãkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók råràrkam mýjja kupên timerunh kêt. Kam ne me tyk djã kêt djãbit. Mýkam ne akôt ba djwýnh ar ã anhýro ba? ane.

²⁵ Nhym kam Jeju memã kum,

–Kê, djãm me aje Metîndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók timerunh pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarên timerunh pumũnh kêt? Ë, Dawi arkum prãm. ²⁶ Kum prãm ne arým Metîndjwýnh nhürkwãmã wadjã. Amrêbê: me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bën timerunh rax ne kubê Abijta. Metîndjwýnh nhürkwãmã ne me bakukãmãremã nhý. Nhym Dawi ar Metîndjwýnh nhürkwãmã wadjã timerunh djwý byn kukrên kam kôt ar tèm jamã timerunh kungã nhym ar arým kukrê. Djwý me kute Metîndjwýnhmã örja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metîndjwýnh nhõ djwý ne me kätã timerunh kute kur kêt timerunh. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh timerunh bit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarên timerunh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarên timerunh kêt timerunh pumũ. Ne kam ikôt ba djwýnh timerunh me bit ar imã ar axwe jarê. Je tô mýkam? Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

²⁷ Ne kam ajte memã kum,

–Djãm me kute pi'ók råràr ajbit maro ba kadjy ne Metîndjwýnh me ipêx? Kati. Me týt djã kadjy ne Metîndjwýnh akati ja jarê nhym wajêt. ²⁸ Ba me amã arê ga me ama. Ba ije amijo inhî ne me awýr irwýk ne ba inhõ pi'ók råràr djwýnh. Kam gêdja ba memã, “Kwãrik wãnh ga me kam mýjja kupên timerunh kêt nãr kon, dja ga me jakam apên nãr kam mýjja kupên timerunh kêt ne arek akrî”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

3

¹ Nhym kam ajte ar'ã pi'ók råràr nhym kam ar me bikprôn timerunh djã 'yr bõx ne wadjã. Nhym me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ikõ'ã nhý. ² Nhym kam me kam krîja amim,

–Adjým, dja te me me tyk djã kêt djã nhõ akati nhym arým me'õ jao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'õ jao mex jabej rîto kumex. Adjým. Dja

me'ôo mex nhym me arÿm 'ã axwe nhôn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjà kurêkumrêx ne pi'ôk ràràrkam meo mexo ba, ane. ³Nãm me kam no tyn kumex nhym Jeju arÿm me'ôo nhikra jarôxjamã kabên ne kum,

—Amrê tẽn me ipôkri dja, ane.

⁴Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Môjdjê pi'ôk ràràr'ã memã karô. Mÿj godja me kam nê? Godja me kam àpênh mex jabej nâr godja me kam àpênh punu jabej. Nâr godja me kam me utâr jabej nâr godja me kam me par jabej. Mÿj godja me pi'ôk ràràrkam nê? Be, ba dja ba me'ôjao mex. Djãm kôt me aje imã ijaxwe jarênhmã? ane. Nãm ane nhym me arÿm bẽn kêt mex ne nhÿ.

⁵Nhym me kute kabên mar prãm kêt kam arÿm mekam kaprî:re ne. Ne kam arÿm nokà nhàn me omũ. Ne kam tu me'ôo nhikra jarôxmã kum, “Amrê anhkra katàt”, ane.

Nhym 'ÿr ikra katàt tẽm puron arÿm ikra mex ne. Arÿm prîne kum mex ne. ⁶Nhym mebê pardjêu arÿm ngryk ne mã apôx. Ne kam on Erodjikôt me ba djwÿnh'ÿr môn me'ÿr bôx. Ne kam arÿm Jejuo aben man abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bïn kadjy on? ane.

Kute me krãptiô mex.

⁷⁻⁸Nhym kam Jejumê kôt ba djwÿnh ar me kurũm kato. Katon arÿm imôti'ÿr mō. 'ÿr mōn arÿm 'ÿr bôx. Nhym me krãpti: apÿnh pyka djari kurũm arkôt mōn bôx. Garrêja kurũm ne me kwÿ bôx. Nhym Djudêja kurũm me kwÿ bôx. Nhym me kwÿ krĩrãxbê Djeruxarê kurũm bôx. Nhym me kwÿ Idumêja kurũm bôx. Nhym me kwÿ ngôbê Djodão nhikjêbê apÿnh kikre djari kurũm bôx. Nhym me kwÿ krĩrãxbê Xirumê Xidô kurũm mōn bôx. Jeju kute apÿnh mÿjja pumũnh kêt nhipêx djari ne me arÿm omũn amũ memã 'ã ajarê nhym me arÿm kuma. Ne kam arÿm itepato arkôt mōn bôx. Me krãpti: bôx. ⁹Nhym kam Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Gar ikuri kà'ô dji. Godja me ijo bikamÿr jabej ba on mebê kãkam nhÿ, ane.

¹⁰Bir, kute me krãptiô mexkam ne apÿnh me punu djari kute kupênh prãm. Me krãpti: te kupênh prãmje ari Jeju kôt bikamênho ku'ên ingânho kumex. Kam ne ar kute kuri kà'ô djirmã arkum kà jarê.

¹¹Nhym mekôt apÿnh me karô punu kute ar meo ba. Nhym me Jeju parbê rôrôk. Me karô kute Jeju pumũnhkam ne me mã: parbê rôrôk ne mã: kàj bê kum kabên ne kum,

—Ga abê Metĩndjwÿnh Kra, ane.

¹²Nhym kam mã me karô punumã bẽn tÿx ne kum,

—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor:

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³Ne kam arÿm krãnh'ã wabi. 'Ã wabin arÿm amikôt ar ku'uw. Kum ar kĩnh djari ar ku'uw nhym ar arÿm 'ÿr bôx. ¹⁴⁻¹⁵Nhym kam arÿm amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mã amimê aro ba nhym ar arÿm ÿtãri omũn kabên maro ba. Nhym kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kàj bê memã ijã adjujarênh ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karô punu janor ne kujaêko aba, anhÿrmã. Dja ã Jeju Ar kubê 12mã ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhym kam me aben djô'ã ar'ã abenmã kum,

—Kute ar anorja, anhÿro ba.

¹⁶⁻¹⁷Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarê.

Xijagu. Djebedêu ne Xijagu dji.

Djuão. Xijagumê ne Djuão ar axikôt kator.

Ajbir ne ar amêmã Bônedu jarê. Na krikrit'ã ne ar idji amijakre.

¹⁸Ãngre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ôdjwÿ. Aupêu ne Xijagu ja dji.

Tadêu

Ximão 'ôdjwÿ. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

¹⁹Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadjy. Ta dja kurê djwÿnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr ne kute ar anor ne ja.

Me kute kum Xatanaj nhô àpênh jarênh.

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰ Nhyam kam Jeju ar mōn arým kikre 'ômã wadjã. Nhyam kam me krãptĩ: ajte ar'ã akuprô. Nhyam kam ar te kute ô kwý krên mexmã.

²¹ Nhyam Jeju kute meo ôbikwaja arým me krãptĩ: jarênh man abenmã kum, “Bãrãm arým ajbã”, ane. Ne kam kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt tẽ.

²² Nhyam Mōjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý ne me arým krĩraxbê Djeruxarê kurũm tẽn mekôt bõx. Ne kam arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne me karõ punu kujaêko ba? Kati. Me karõ punubê Bedjêbu ne o ba. Me karõ punu nhô bẽnjadjwýr kukwakam kute me karõ punu janor ne kujaêko ba. Nãm me ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwýr me ku'uw ne apÿnh kukràdjã djãri'ã memã mÿjja jakren 'ã memã ajarên memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. ²⁴ Me aben djwýnh tãm kum aben kurêkam ne kurê djwýnh arým meo apêx. ²⁵ Nãr, ô kikre tãmkam me krĩ godja me ta kum aben kurê jabej nhyam me arým aben bê me kungrà. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ô àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ô àpênh kurên kujate nhyam ren ô me arým aben bê ajmã nhyam ren arým bẽnjadjwýr'ã aminhinomã amimẽ. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ô àpênh kujate nhyam ren Xatanajdjwý kum ô àpênh kurê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ga, me'ô tÿx nhũrkwãja pumũ. Mÿj dja me kute ô nèkrêxo prõt kadjy me'ô tÿx nhũrkwãmã àr on? Bir, dja me me'ô tÿx kumrêxo tÿm ne uwpre. Ne kam arým ũrkwãmã wadjãn kubê nèkrêxo prõt ne, ane. Mÿj'ã ne Jeju me'ô tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêxo tÿm ne uwpre kam arým amim ô me ja pytà. Nãm ã Jeju memã ane. ²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunĩkôt ne Metĩndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Me kute Metĩndjwýnh japrýkam dja o aknon me kam ngryk kêt. ²⁹ Nhyam be, dja me Metĩndjwýnh Karõ japrý nhyam arým mekam ngryk rã'ã ne memã axwe jarênh rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mÿkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metĩndjwýnh Karõ ne mã Jejuo ba nhyam me arĩk 'ã memã kum,

—Me karõ punu ne ar o ba, ane. Nhyam kam arým Metĩndjwýnh Karõ'ã me kabên punu nêje me kukrà.

Nã ar'ã ujarênh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhyam kam Jeju nhôbikwa ar kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt mō. Jeju nãmẽ kamyre ar axikôt apôx ar Jejukôt tẽn kam arým mekôt bõx. Ne kam ar arek bõm ku'ê. Arek ku'ên arým 'ÿr me'ô jano. Kute amiwýr 'wýr kadjy 'ÿr ano. ³² Nhyam me krãptĩ: bu'ã ku'ê nhyam me'ôja 'ÿr bõx ne kum,

—E kum, bõm anãmẽ atõnhre ar amã kabên, ane.

³³ Nhyam kum,

—Be, mÿj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nãr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴ Ne kam ari me bu'ã ku'êkôt krãn memã kum,

—Ota, inãmẽ ikamy ne ja. ³⁵ Dja gar Metĩndjwýnh kĩnh kadjy kabên man kôt ar amijo aba. Ba kam arým ar amã, “Akmere” nãr amã, “Àpnhĩre”, ane nãr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4

Bãygogo'ã ujarênh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

¹ Ne kam akati tãmkam tẽn arým imôti mÿrri nhÿ. ² Nhyam kam me krãptĩ: 'ã akuprô. Nhyam kam arým mebê tẽn kãkam nhÿ nhyam me krãptĩ: arým ngô mÿrri kum dja. ³ Nhyam kam arým apÿnh kukràdjã djãri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

—Ë, ô pur djwýnh ne kute ô purkam bãygogo kremã 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute

mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo ukabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

⁴ Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyim 'y kwý prykam rôrôk. Nhyim kwênh prĩne kuku. ⁵ Nhyim kwý kênpo'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhyim kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtumrêx. ⁶ Nhyim kam kýjrũm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhyim kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtumkam ne ty. ⁷ Nhyim 'y kwý mrÿnhĩkam rôrôk ne kam mrÿnhĩmê ro'ã ingrôt ne. Nhyim kam prĩne o akno nhyim arÿm bàygogo 'y kêt ne. ⁸ Nhyim 'y kwý pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatãnh ne. Ne arÿm apÿnh bàri ku'ê djàri nhyim kwý'ã kàjbê iyy mex nhyim 'y'ã akre kubê 30. Nhyim kwý iyy mexkumrêx nhyim 'y'ã akre kubê 60. Nhyim kwý iyy jabjê nhyim 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubê 100. Nãm ã Jeju Metĩndjwÿnh kukràdjã'ã apÿnh mýjja jakreo ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhyim kam me krãptĩ mã mō. Mã mō nhyim Jeju ar arÿm ate nhÿ. Nhyim bu'ã ar jamê kôt ba djwÿnhbê 12 ar arÿm kukij ne kum,

—Mýkam ne ga apÿnh kukràdjã djàri'ã mýjja jakren memã ajbit jarê? ane.

¹¹ Nhyim arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjã djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênho amirĩt gar aje marmã. Nhyim be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Me wã kute mar kajgokam ne ba apÿnh kukràdjã djàri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê. Me kute ikukràdjã mar kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arên memã kum,

“Me te memã mýjja jakre nhyim me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memã mýjja jarê nhyim me me kabên maro krĩn mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt.

Kute Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt nhyim me axwekam ngryk rã'ãmã.”

Nãm me bakukãmãre ã me wã'ã memã ane. Kam ne ba apÿnh kukràdjã'ã apÿnh mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê. Me wã kute mar kajgokam.

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Be, ikukràdjã ije ajbir 'ã me'õ kute bàygogo 'yo ukabêr jakreja djãm ar aje mar kêt? Be, dja ba apÿnh ikukràdjã'ã mýjja jakre rã'ã. Mýj godja gar amũ ikukràdjã ja mar on. ¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh kabên'ã ujarênh djwÿnh ne arÿm memã arê nhyim me kuma. ¹⁵ Kuma kute mrãmri ne 'y kwý prykam rôrôk pyrãk. Nhyim ate Xatanaj totokbê jãm mebê o amijakren mebê Metĩndjwÿnh kabêno akno.

¹⁶ Kênkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metĩndjwÿnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metĩndjwÿnh kabên man bit kum kĩnhkumrêxo tẽm kajgo. ¹⁷ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêtumkam tẽmbê tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhyim ate apÿnh me kaprĩ djàri me'ÿr bõx nhyim me arÿm kanga.

¹⁸ Mrÿnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metĩndjwÿnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã amijakre. Nãm me arÿm Metĩndjwÿnh kabên man ¹⁹ kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mýj dja ba nẽn inhõ kwý krên mex ne inhõ kubêkà mex? Ikanêkam mýj dja ba nẽ”? ane. Nãm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprĩo atom rax prã:m ne ajte apÿnh mýjjao atom rax prã:m. Djãm kute amim mýjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arÿm õ mýjja rũnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrÿnhĩ kute bàygogoo bikênh nhyim kam iyy kêtja pumũ.

²⁰ Ga, me'õ bàygogo 'yo ukabêr tẽ nhyim ajte kwý pyka mexkam rôrôkja pumũ. Nhyim arÿm ingrôt ne abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm iyykam 'y kume:x. Me kwýdjwÿ ne me memã Metĩndjwÿnh kabên jarê nhyim me arÿm tu amim markumrêx. Ne kam maro amũ amikamên arÿm mar rax ne. Mar rax ne arÿm ukaprĩkumrêx. Me kwý ne me kàjbê ukaprĩ kryre kute mrãmri ne

bàri kwỳkam iyy mex nhym kam 'y kubê 30 pyræk. Nhym me kwỳ ukaprĩkumrêx kute mrãmri ne bàri kwỳkam iyy mexkumrêx nhym kam 'y kubê 60 pyræk. Nhym me kwỳ ukaprĩti:re kute mrãmri ne bàri kwỳkam iyy mexti:re nhym kam 'y kubê 100 pyræk. Me ukaprĩkumrêx nhym Metĩndjwỳnh arỳm mekam kĩnhkumrêx. Mekam kaprĩre kêtumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute amikukràdjà'ã ngònhpòk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹ Ne kam arkum,

—Be, godja me me'ỳr ngònhpòko bòx jabej djãm me kute mỳjja 'òkòt o bipdjur got, kute kànoipòko 'ã pro got? Nàr djãm me ikwã djà krakri me kute umjỳr got? Kati. Ngònhpòk ne me kum angij ne tu parkam kènkhkam umjuw. ²² Ba ar amã arê gar ama. Ikabèn kukràdjà ije 'ã apỳnh mỳjja jakren mebê udjurja dja ì me kunĩmã amirĩtkumrêx nhym me kunĩ kuma. ²³ Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabèn markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabèn mar 'ãno dja. Ar ajamakkre mex kòt dja ba ar amã ikabèn jarê. Dja gar tu amim ikabèn markumrêx ba arỳm ar amã ikabèn kumex jarê. ²⁵ Mỳkam? Bir, me kute tu amim ikabèn markumrêx jamã dja ba mã kwỳ rax ne arènho tẽ nhym me arỳm kwỳ rax ne kuma. Nhym be, me kute ikabèn mar kajgoja dja Metĩndjwỳnh arỳm mebê o akno, mebê ikabèn mar kajgo jao akno. Nãm ã Jeju kòt ba djwỳnhmã ane.

Mỳjja 'y'ã ujarènh.

²⁶ Me kute memã Metĩndjwỳnh kabèn jarènh nhym ta kute arỳm memã amak bòn nhym me kute amũ mar kamènh ne kute arỳm mar rax ne. 'Ã ne Jeju memã kum,

—Be, Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ã ne bàygogo amijakre. Be, me'ò ne bàygogo 'yo ukabêro tẽ:n arỳm 'y kre pa. ²⁷ Ne kam akati kunĩkòt ate kadjy krã. Nhym kam 'y ingròt ne abatàn tẽn arỳm prĩti. Nhym kam kre djwỳnh amim, “Je, mỳj ne abatàn kadjy amijon”? ane.

²⁸ Be, bàygogo ta ne pykakam abatàn ne arỳm ô. 'Y kumrêx ne pykakam ikwã. Ne kam arỳm ingròt. Ne abatàn tẽn

arỳm prĩti. Prĩtin arỳm tujarò. Tujaròn arỳm iyy ajkapĩ. ²⁹ Ajkapĩn kam arỳm prỳ ngrà. Nhym me'òja arỳm 'ãno djan êo mō. Be, Metĩndjwỳnh kute ar meo ba ja ne me bàygogo kòt ã amijo ane. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo baja. Mỳj ne kute me uræk? Ba ar amã arê gar ama. ³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyræk. Pykakam 'y bimànkhkam 'y kryre. Apỳnh pidjò 'y djari kam 'y ne kute rũnho motadu 'y jakrenh mex ne. ³² Pykakam motadu 'y rôròk ne kam arỳm ingròt. Ingròt ne arỳm rũnh mō. Rũnh mōn arỳm amipàn pidjò bàri kunĩ rē. Ne arỳm pa koror mex ne. Nhym kwènh arỳm amykrækòt apỳnh pakam ku'ê. Nãm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arỳm ja pydjìn kadjy amima nhym arỳm ja kadjy amiman 'ã tỳm nhym ja kòt 'ã tỳm nhym ja 'ã tỳm nhym arỳm 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mỳjja kute ajbir ja pyræk krãptĩ ne Jeju memã kukràdjà'ã akren memã 'ã ajarê. Me amakkre mex kòt ne memã 'ã ajarê. ³⁴ Ne apỳnh mỳjjabit'ã ajarê. Nãm kute Metĩndjwỳnh kukràdjà'ã mỳjja jakrebit ne memã 'ã ujarènh ar ba. Ne kam arỳm kòt ba djwỳnh ar ate ỳrkam prĩne arkum kukràdjà jarènh mex. Kukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja prĩne arkum arènh mex.

Kòkmã bèn tỳx.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhym akati tãm kam arỳm ar'ã myt wadjà nhym Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjêmã rê, ane. ³⁶ Nhym kam ar me krãptĩmã kum,

—Me on ajmã, ane. Nhym Jeju kòknhòkàkam ỳr rã'ã nhym ar tu amimè o mō. Nhym me kwỳ kà kwỳkam arkòt mō. ³⁷ Nhym kam na 'itỳx ar'ã ruw nhym kòk 'itỳx wabê nhym kam ngò arỳm aben pumjuw ne kà nhĩby aton arỳm kà kre kam bikapĩno mō. Kà kre kam bikapĩno mō nhym arỳm ipu 'ỳr. ³⁸ Nhym wãnh Jeju kà katèkam krã japar djà'ã krã djìn òto nō. Òto nōr mex katikòt nhym kòt ba djwỳnh ar arỳm tok ne kum,

—E kum, ujarënh djwÿnh, ngô kute gwaj banhimex 'ÿr ga ate akrân anhôto nõ, ane.

³⁹ Nhyim arÿm kàjmã djan kôkmã bën tÿx. Kum bën tÿx ne ngômã kum,*

—Anhikrê, on akubyn aminê, ane.

Nhyim arÿm kôk djâbêr amikrâta nhyim ngô arÿm tu mê ne nõ. ⁴⁰ Nhyim kam arkum,

—Je tô mÿkam ne gar ã atÿn prãmo ane? Mÿkam ne gar tu amim imarkumrëx kêt? ane.

⁴¹ Nhyim ar madjà kretin abenmã kum,

—Je tô mÿj me'ô got ja? Nãm tu gêt kôkmã kabën nhyim tu kabën kôt anhikrê, ane.

5

Me karô punu krãptÿ kute ar me'ôo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

¹ Ne kam imôti nhikjêmã bôx. Kam ne mebê Djeradja nhô pyka.

² Nhyim kam Jeju ar akàxkam bôx ne arÿm wabin dja. Nhyim adjynkêt ne me'ôja pyka krã kurÿm katon 'ÿr tẽ. Me karô punu ne ar o ba. ³ Pyka krãkam ne ar ba tÿm. Nhyim me te kàxirãxo ari uwpreo ba. ⁴ Nãm me te kadjy kàxirãxo te djê djâmê kàxirãxo kàkrã djê djâ mÿn te o uwpre nhyim mã ari kàkrã djê djâ rênho ba. Ne mã ari kàxirãxo te djê djâ kukênho ba. Nhyim me kute unênh mex kadjy te: me tÿxo kute uràk'ô prãmje.

⁵ Nhyim akati kunÿkôt ne akamât kunÿkôt me'ôja krãnhre'ã ar ba. Ne me tykmã kikre mẽ amijo kajkepo ba. Nãm ari àmra ban ari kênno amijayro ba. ⁶ Me'ôja katon arÿm amybÿm Jeju pumÿ. Omÿn arÿm tu 'ÿr prôt ne. Prôt ne 'ÿr bôx ne arÿm ibôn nhÿ. Kute kum amijo à'wÿr kadjy ne parbê ibôn nhÿ.

⁷⁻⁸ Nhyim kam kum kabën ne kum,

—Me karô, apunure. On kum anhire, ane.

Nhyim me'ô me karô punu kukwakam arÿm kum kabën ne. Kàj bê kum àmrakam kum kabën ne kum,

—E kum, mÿj nã Jeju? Abê kàjkwakam Metÿndjwÿnh Kra. Mÿj ne ga aje ijo mã? Dja ga Metÿndjwÿnhmã akabën pydjïn jarën ijã kum, “Dja ba kamjêr kêt”, ane. Dja ga ã Metÿndjwÿnhmã anen arÿm ikamjêr kêt ba arÿm itokry kêt. Nãm ã me'ô kum ane.

⁹ Nhyim kum, “Mÿj ne anhidji kute”? ane. Nhyim kum,

—Me ikrãptÿ:kam, inhidjibê ne krãptÿtire, ane.

¹⁰ Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwãrÿk wãnh me ja môr djâ kurÿm me ijanor kêt, ane.

¹¹ Nhyim wãnh angrô jamy krãptÿ: krãnhrekam àkur mō. ¹² Nhyim me karô punu krãptÿ amijo a'uw ne kum,

—Gop angrô jamymã me ijano ba me kum wadjà, ane.

¹³ Nhyim memã kum, “Aj mã”, ane.

Nhyim me karô punu krãptÿ arÿm me'ômã iren kurÿm kato. Katon arÿm angrô jamymã wadjà. Nhyim angrô jamy arÿm amibêx ne tu pyka krã'yr'ã aparmã prôt. Prôt ne arÿm imôtikam nox. Nox ne arÿm ngôo aminhimex ne arÿm kunÿ ty. Angrô jamy kubê 2.000 ne ty.

¹⁴ Nhyim wãnh angrô jamyo djuw mex djwÿnh ar arek omÿnho dja. Ne kam mã krÿraxmã tẽn arÿm memã arê. Arwãkam me jamê ne memã arê. Nhyim me kute mÿjja pumÿnhmã amÿ 'ÿr mō. ¹⁵ Jeju 'ÿr mōn 'ÿr bôx. Nhyim me'ô me karô kute kum irerja arÿm arek nhÿ. Nãm arÿm kà jadjàn no mextiren nhÿ. Nhyim me kum uma ne. ¹⁶ Nhyim ar kumrëx kute omÿnhja arÿm me'ôja'ã ajarê. Ne ar ajte angrô jamy'ã ajarê. ¹⁷ Nhyim kam me Jejumã à'wÿrmo krax ne kum,

—Gop on me inhô pyka kurÿm akato, ane.

¹⁸ Nhyim Jeju ajte kàkam ÿrmã tẽn nhyim me'ô me karô kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mã akôt ajkamê, ane.

¹⁹ Nhyim kum,

—Kati, mã. Akubyn anhÿrkwã 'ÿr tẽn. Aje meo anhôbikwa wã'ÿr tẽn. Memã Bënjadwÿr djwÿnh'ã ajarê. Kum akaprÿn kute ajo mex'ã ajarê, ane.

²⁰ Nhyim kam arÿm mã tẽn amÿ pyka nhidjibê Krÿraxbê 10'ÿr bôx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunÿmã ujarënh ar ba. Nhyim me kunÿ te kute mÿjja marmã kam no tyn ku'ê.

* **4:39** Adjakam kute kabëno mÿjja kunÿ nhipekôt arÿm kôkmã bën tÿx.

Me'ô kurerer tyk'ã ujarênh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhyam kam Jeju ajte kâkam nox ne akâx nhikjêma mô:n kam bôx. Ne kam wabin dja. Nhyam kam ajte me krâptî: 'ã akuprô.

²² Nhyam me'ôbê Djajru 'ÿr tē. Mebê idjaer bikprônh djâkam kubê bēnjadjwÿr'ô. Nâm 'ÿr tēn arÿm omû. Omûn kute kum rax jarênh kadju tu parbê tÿm ne nô. ²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wânh ne ikra prîtire nōn arÿm tyk 'ÿr. Gu 'ÿr ga 'ã anhkra dji gē à kêt ne imã tÿn, ane.

²⁴ Nhyam arÿm kôt tē. Tē: nhyam me krâptî: prîne aêr mex ne kôt mô. ²⁵ Nhyam wânh me'ô nire kôt tē. Kamrô mâ: apôx'ã ne arÿm amex kubê 12 apêx. ²⁶ Nhyam kamã me ta kute amijo mÿjja marja krâptî aben totokmã te kaneo ba. Djâm kam arÿm mex got? Kati. Me ô'ã âm mã tokryo tokry. Ne mã memã o pân'h'ã arÿm ô pi'ôk kaprî kunî krê. Ne kam mex kêt ne âm punu mex mô.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarênh man arÿm 'ÿr tē. Me krâptî: Jejukôt mô: nhyam nija mekôt amibêx mex ne arÿm kôt bôx. Kôt bôx ne tu Jeju nhibûmkôt 'ã kubêkâ kupê. ²⁸ Be, kute o anhÿr kētri ne amim,

—Ba 'ã kubêkâbit kupên arÿm imex ne, ane.

²⁹ Nâm 'ã kubêkâ kupên kupênhmê ro'ã nhyam arÿm kamrô ngrà nhyam arÿm amikam amimex ma. ³⁰ Nhyam Jeju on kute o mexkôt amikam kuman arÿm me ipôkri akubyn akêx ne memã kum,

—Nhyam ne ijã kubêkâ kupê? ane.

³¹ Nhyam kôt ba djwÿnh kum,

—Djâm me krâre ne me akuno ga, “Nhyam ne ikupê”? ane, ane.

³² Nhyam kute me'ômã katormã ari mekôt krã. ³³ Nhyam nija arÿm kute amimex markam 'ÿr bôx. Nâm umaje tertet ne tu parbê tÿm. Parbê tÿm ne arÿm prîne kum amijarênh kum,

—Mrâmri, ba ne ba akâ kupê ga arÿm ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhyam kam kum,

—Àpnhîre, ga ne ga tu amim ikamnhîxkumrê arÿm amex ne. Adjumar mex ne tē. Arÿm amexkumrêx, ane.

³⁵ Nâm ã kum anhÿro dja nhyam me kwÿ bēnjadjwÿr Djajru nhûrkwã kurûm tēn ar kajpan arÿm Djajrumã kum,

—Arÿm ne akadjwÿx akuno. Kwârîk wânh ijukri ujarênh djwÿnh kunor kêt, ane.

³⁶ Nhyam Jeju Ar kubê ate krân arÿm Djajrumã kum,

—Kwârîk wânh amã akra tyk puma kêt. Djã gãm tu amim ikamnhîxkumrêx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumê Xijagumê Djuão arkum,

—Ar gajbit dja gar ikôt tē, ane.

Ne bu'ã me ku'émã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuãoomê ne Xijagu ar axikôt kato.

³⁸ Nâm memã anen kam ar Djajru nhûrkwãmã tēn bôx. Nhyam wânh me kangao kumex. Me muw ne abej àmrao kumex nhyam Jeju arÿm me omû. ³⁹ Ne kam arÿm me'ÿr wadjàn memã kum,

—Mÿkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djã nâm prîtija ty? Kati. Nâm ôto nô, ane. Kute akubyn o tÿnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nâm memã ane nhyam me arÿm 'ã bēno ajkên keketo kumex. Nhyam kam arÿm bôm me ano nhyam me kunî kato. Ne kam bammê nãmê kôt ba djwÿnh ar ajbito mōn prîti nhikwã djà'ÿr aro wadjã. ⁴¹ Ne kam prîti nhikra 'amÿn kum, “Tarita kumî”, ane.

Nâm ren me bakabēnkam kum,

—Prîtire, amã ne ba ikabēn. Kâjmã dja, ane.

⁴² Nâm kum ane nhyam arÿm ar aêrbê kâjmã djan ar mrã. Nhyam ar arÿm kôt madjà kreti. Prîti'ã ne amex kubê 12.

⁴³ Nhyam kam arkum kabēn ne amijã arkum karōn arkum, “Djã gãm ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,

—Ar kum mÿjja'ô ngã gē kukrê, ane.

6

Ô pyka djwÿnhkam bôx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

¹ Ne kam arÿm memã kâx ne amû ô pyka djwÿnhmã tē. Nhyam kôt ba djwÿnh ar kôt mô. Nhyam kam arÿm 'ÿr bôx. ² Nhyam ar'ã arÿm pi'ôk rârâr. Nhyam arÿm mebê idjaer bikprônh djà'ÿr tēn kam 'ÿr bôx ne arÿm wadjã. Ne kam kute memã amikukràdjã

jarênh kadjy arÿm amikrax ne. Nhyim me krãptĩ kabên man kam no tyn kumex ne ari abenmã kum,

—Je tô nhyim nã kum me kukràdjã ja jarê nhyim ã kabên mexo ane. Nhyim ne kum àpênh'ã karô nhyim ã mÿjja nhípêxo ane. Mÿjja pumũnh kêtikumrêx ne ipêx nhyim kumex. ³ Be, Jejubê ne pĩ kênh djwÿnh ka-jgo. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apôxjabê ne Xijagumê Jôdjemê Djudamê Ximãomê. Be, ar axikôt apôx ne ja. Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Djãm atemã me'ô? Kati. Tãm. Me bajô tãm. Ne kam ã àpênho ane. Nãm me ã ari abenmã anen kam arÿm kubê Jeju kĩnh no kati. ⁴ Nhyim kam amijã memã kum,

—Pyka kunĩkôt me Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhmã kãjmã rax kamênho ba. Nhyim be, ô pyka djwÿnhkam me jabit ne me ar prãro ba. Ôbikwa djwÿnhkam ar ja, ô kikre djwÿnhkam ar ja ne me ar prãro ba, ane.

⁵ Ne kam te kute ô pyka djwÿnhkam mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêx prãmje. Te me krãptĩo mex prãmje. Me kute aparmã rax kamênho prãmkam. Nãm me punu ngrêrebit'ã ikra jadjuw ne meo mex. ⁶ Ne mekam no tyn djan amim,

—Je tô mÿkam ne me kute inhô pyka djwÿnhkambit amim imar kêtikumrêx, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6

Ne kam arÿm tẽ. Apÿnh krĩkôt tẽ. Memã amikukràdjã jarênho tẽ. ⁷ Ne kam amiwÿr Ar kubê 12 'uw nhyim ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyim kute amũ ar anor kadjy arÿm aro aben nhikjê. Ne ar kute kukwakam me karô punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. ⁸ Ne kamã arkum 'ã karôn arkum,

—Ar amôr kadjy kwãrĩk wãnh mÿjja krãptĩ byr kêt. Dja gar akajpar djãbit by. Kwãrĩk wãnh mokà byr kêt. Kwãrĩk wãnh djwÿ byr kêt. Kwãrĩk wãnh anhô katôk'y djãkam pi'ôk kaprĩ byr kêt. ⁹ Ne ar aparkã ponh jangjên ar anhinôkã pÿnhbit jangjê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apÿnh krĩ'ÿr mō. Nhyim me'ô arÿm ar amã aminhũrkwã jarê. Kumã

dja gar wadjãnkambit anhiqwã. Ne kam me ô krĩrax kurũm ar amôrkambit dja gar anhũrkwã 'ôdjwÿ jabej. ¹¹ Nhyim godja me ar abê aminhũrkwã nê jabej ne kute ar amar prãm kêt jabej gar mebê aparkã'ã me ô pyka ka'u. Me kurũm akatorkam pyka ka'u. Aje me kangao amirĩt kadjy. Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: krĩraxbê Xôtômamê Gomorakam me axwekumrêx. Dja ĩ Metĩndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kadjy akati bôx. Nhyim be, ajbir me krĩ jakam dja me axwe pãnh amrêbê me tũm wã jakre. Me kute ar abê aminêkam dja me axwe pãnh me tũmwã jakre. Nãm ã arkum karôo ane.

¹² Nhyim kam ar amũ mōn kãj bê me akreo ban memã kum,

—On me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx, ane.

¹³ Ne arÿm me karô punu krãptĩ kute ar meo ba jano nhyim arÿm memã iren mã mō. Nhyim ar me kanê krãptĩ kungrà. Mÿjja kangô kute rōny kangô pyrãko me kungràn meo mexo ba.

Djuã'o'ã ujarênh.

Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9

¹⁴ Nhyim kam me amũ Jeju jarênho ipôk. Nhyim kam mebê idjaer nhô bēnjadjwÿr rax nhidjibê ne Erodji. Arÿm ne me kute Jeju jarênhja ma. Ne kam arĩk Jejuo Djuã'o ne memã kum,

—Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuã'o arÿm akubyn tĩn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tĩnkam ne mã mÿjja pumũnh kêt nhípêxo ba, mã me punuo mexo ba, ane.

¹⁵ Nhyim me ja arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, kubê Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Erij, ane.

Nhyim amũ me ja 'ã memã kum,

—Be, kubê ne Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'ô. Nãr, kute amrêbê: Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'ô pyrãk, ane.

¹⁶ Nhyim bēnjadjwÿr rax Erodji kute Jeju jarênh markam 'ã memã kum,

—Be, Djuã'o ne wã. Ba ije kadjy me anor nhyim me kute mut krã'ÿr, arÿm akubyn tĩn ne ar ba, ane.

17-18 Be, me kute Djuão bîn kêttri ne Erodji kamyre. Idjibê ne Piripi. Piripi prô nhidjibê ne Erodjij. Nhyam kam Erodji arým kamyrebê prô pytàn ar o ba. Nhyam kam Djuão nêje kum kabên ne kum,

—Metĩndjwýnh kukràdjà kupa'ã ne ga akamyrebê prô pytà, ane.

Nhyam Erodjij kuman arým Erodjimã apnê. Djuão'ã kum apnê nhyam arým 'ÿr me krãkamngôn jano. Nhyam me arým o tým ne kubê ijê. ¹⁹ Nhyam kam Erodjij ari kum Djuão kurêo ban te kute bĩnmã 'ã amijakreo ba. ²⁰ Erodji kum Djuão pymakam Erodjij te 'ã amijakreo ba. Erodji mã 'ã amim,

—Djuão ne katàt ar amijo ban Metĩndjwýnh mexo mex, ane. Nãm mã amim anen ar Erodjijbê utàr mexo ba.

Djuão kute Erodjimã Metĩndjwýnh jarêno ÿr kunĩkôt Erodji ari amim,

—Je tô mÿj dja ba amijon? anen te kute kabên mar ne kôt kute amijo anhÿr prãmje. Nhyam be, kum Djuão kabên mar prãmã.

²¹ Erodjij kum Djuão kurêo ba nhyam kam arým mrãmri kute bîn kadjy ô akati bôx. Erodji rwýk djàkam ô akati arým bôx. Nhyam ô akatikam arým bu'ã bēnjadjwýrreja ro'ã àkuro nhÿ. Apÿnh ô me rũnh djàri, ô krãkamngôn nhô bēnjadjwýr djàri, ô pykabê Garrêjakam me ô nēkrēx rũnh djàri, me kunĩ ô akati kadjy Erodji'ã akuprô. ²² Ne ô kwý krēno nhÿ nhyam Erodjij kra kurerer arým me'ÿr wadjà. Ne kam memã to nhyam me arým kum kĩnh. Erodjimē me ro'ã ÿrja kum kĩnhĩ. Nhyam kam Erodji kurerermã kum,

—Mÿj ne ga amã kĩnh? Dja ga amã mÿjja'ô kĩnh ne imã arê ba arým amã kungã, ane.

²³ Nãm kum kabên jarênh mãmdjin kum,

—Be, amã ikabên kajgo kêtukumrēx nhyam Metĩndjwýnh arým ima. Dja ga amã mÿjja'ô kĩnh ne imã arê ba arým amã ôrkumrēx. Nàr godja amã inhô pyka kuto katē kĩnh jabej ba arým amã kungã. Mrãmri ne ba tu amã ikabên jarēnhkumrēx, ane.

²⁴ Nhyam kam arým katon nã kukij ne kum, “Ô mÿj dja ba kum arê”? ane.

Nhyam kum,

—Xô, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão krã'ã dja ga 'wÿ, ane.

²⁵ Nhyam amibêx ne ajte bēnjadjwýr rax'ÿr wadjàn kum,

—Ô kum amikrà kêt ne ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão krã dja ga imã angã. Ngôn purortikam adjàn o bôx ne imã angã, ane.

²⁶ Nhyam kam bēnjadjwýr rax arým kaprīren ôkre kadjwýnhbê amim,

—Je, arým ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmdji nhyam Metĩndjwýnh arým ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Inhô me rũnh mrãmri ikabēnkumrēx jabej ikam no tyn kumex, ane.

²⁷ Ne kam on me par djwýnhmã kabên ne kum,

—Amrê Djuão krão aprôt, ane.

²⁸ Nhyam arým mebê ijê djà'ÿr tēn wadjàn arým Djuão mut krãtan kam arým ngôn purortikam krã djà. Ne kam kurerermã o tēn o bôx ne arým kum kungã. Nhyam arým nãmã kungã.

²⁹ Nhyam kam Djuãookôt ba djwýnh ar arēnh man arým 'ÿr tē. 'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kam arým Djuão nhĩ mÿn o tēn arým kēnkrekam adjà. Be, me kute Djuão bĩn'ã ujarēnh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰ Ne kam Jeju kute ar anorja ne arým apÿnh krĩkôt tē:n kam arým akubyn Jeju'ÿr tēn 'ÿr bôx ne 'ã akuprô. Ne kam kum amijã ajarē. Kute mÿjja nhipêx kunĩ'ã kum ajarē. Kute memã kukràdjà jarênh kunĩja kum 'ã ajarē. ³¹ Nhyam me krãptĩ: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã aben japanho dja nhyam ar te ô kwý krēn kadjy amijo ane. Nhyam kam Jeju arkum,

—Gwaj on arwãmã mebê tēn kam bôx ne bakôkam kôto nhÿ, ane.

³² Nhyam kam ar ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arým nox ne. ³³ Nhyam me krãptĩ ar mörkôt amim nokre pumün arým ar ibej prôt ne. Krĩ kunĩ kurüm ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne arým akàx nhikjêbê ar kukãm akuprô. ³⁴ Nhyam kam ar kà dji nhyam Jeju wabĩ. Wabin arým me krãptĩ me:xja pumũ. Ne kam amim,

—E kum, nãm me kute mryo ba djwýnh kêtka mrykĩ'átomti krãptĩ ta kajgo ba

pyràk, ane. Kam ne arým kum me kaprĩn arým memã kukràdjã krãptĩ jarẽnhmo krax ne. ³⁵ Nãm memã arẽho dja: nhym kam arým 'ã myt ibô. Nhym kam kôt ba djwýnh ar arým 'ýr bôx ne kum,

—Arwã jakam mýjja kêt nhym arým amykry mex ne. ³⁶ Me ano gê me amũ apýnh kikremã mõn amũ apýnh krĩmã mõ. Dja me amim õ kwý krẽn djã jamý, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Ar ga dja gar memã mýjja ngã gê me kukrẽ, ane.

Nhym ar kum,

—Djãm gwaj baje pi'ók kaprĩ kumexjao djwý jamýnhmã? Denarju kubê 200jao djwý jamýnhmã? Djãm gwaj baje memã õr nhym me kute krẽnmã? ane. ³⁸ Nhym arkum,

—Mýj ne ar anhõ djwý kute? Tẽn omũ, ane.

Nhym ar arým bu'ã me ku'ê kôt tẽn omũ. Ne akubyn 'ýr bôx ne kum,

—Ë, djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwý amãnhkrut, ane. ³⁹ Nhym kam arkum,

—Ar memã arẽ gê me apýnh bõre ngrãngrãkam krĩ mõ, ane.

Nhym ar arým apýnh me krĩ kadjy memã karõ. ⁴⁰ Nhym me apýnh me krĩ kadjy me'ã akre. Nhym me kwý kubê 100'ã kabẽn ne krĩ mõ. Nhym me kwý kubê 50'ã kabẽn ne krĩ mõ.

⁴¹ Nhym djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jamý. Ne tep amãnhkrutja by. Ne kãjmã o kãkwa jabẽn Metĩndjwýnhmã o amikĩnh jarẽ. Ne kam djwý kokij ne kôt ba djwýnhmã kungã nhym ar memã õro mõ. Ne kôt tepdjwý ã o anen arým me kunĩmã kungã. ⁴² Nhym kam me kunĩ õ kwý krẽn arým ajne. ⁴³ Nhym kam me arým tepmẽ djwý janhy ngij ne 'ã akre. Nhym arým 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kãtãm. ⁴⁴ Be, me my kute djwý krẽn'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremẽ me prĩre'ã akre kêt.

Ngõ'ã tẽn.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵ Nhym kam Jeju urokam kôt ba djwýnhmã kum,

—Aje, on ar mõn kàkam nhýn ikukãm akàx nhikjẽmã rẽn krĩbê Bexadamã tẽn. Ba me ano gê me on mã mõ, ane.

⁴⁶ Ne kam me krãptĩ'ýr tẽn memã kum,

—Aje, on me ajmã. Ba on, ane. Ne kam arým Metĩndjwýnhmã kabẽn kadjy krãnh'ã tẽn wabi.

⁴⁷ Nhym kam ar'ã akamãt nhym ar arým kàkam ngõ nhipôkri mõ nhym Jeju ate atýxã dja. ⁴⁸ Nhym kam ar kutã arým kôk djãbêr týx. Àbêr týx nhym ar kute kutã ngõ rẽn kurêje àpênh raxo nhý. Àpênh ra:x nhym arým ar omũ. Ne õkrẽn'ãnh kãr pydjikam arým arkôt tẽn. Ngõ'ã arkôt tẽn. Tẽn kam bit ar'ãnh tẽnmmã. ⁴⁹ Nhym ar arým ngõ'ã tẽnkôt omũn abenmã kum,

—Ota, amrẽ me karõ'õ mõ. Ar anen amra.

⁵⁰ Ar kunĩ omũn arým madjã kreti. Nhym adjynkêt nhym arým arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tẽn. On ar akĩnh ne atĩn prãm kêt, ane.

⁵¹ Ne arým arkôt kàkam nhý. Kàkam nhý nhym arým kôk djãbêr anhikrẽ. Nhym ar õkre kadjwýnhbê amikabẽn kudjan te kute mýjja marmã kam no tyn nhý. ⁵² Be, amũja'ã ne Jeju te me krãptĩ:mã djwý ngã nhym ar kute kum kator kêt. Kubê Metĩndjwýnh Krajamã kator kêt. Nhym kam ar te kute marmã kam no tyn nhý. Ar amakkre kêt kam.

⁵³ Ne kàkam ngõ'ã mõn kam ar arým pykabê Djenekam akàx nhikjẽmã bôx ne kã dji. ⁵⁴ Nhym kam ar wabi nhym me arým amim Jeju nokre pumũ. ⁵⁵ Ne kam me bu'ã pykawã kunĩkôt prõt ne arẽ. Nhym me arým kute memã Jeju bôx djã jarẽnhja'ýr meo bôxmõ krax ne. Me punu nhikwã djãkam ikwã rã'ãja ne me Jeju'ýr meo prõt ne meo bôx. ⁵⁶ Ne kam mã kikre kabem me punu jadjuw. Krĩ kryrekam nãr krĩraxkam nãr arwãkam Jeju ku'ê djã kunĩkôt mã kikre kabem me punu jadjuw. Nhym me mã Jeju tẽnkôt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akã japkreibit kupê. Ba gop akã japkreibit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunĩkôt arým mex ne.

7

*Tu mýjja krẽn'ã ujarẽnh.
Mat 15.1-9*

¹ Ne kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh kwý krĩraxe Djeruxarê kurũm mõn Jeju'ã akuprõ.

² Nhyim Jejukõt ba djwýnh kwý tu ikra põnh kêt kam õ kwý krê nhyim me arým ar omũ. Ne ar'ã kabên ne Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjà kupa'ã ikra punu rã'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhyim Metĩndjwýnh arým memã axwe jarê, ane.

³ Bir, mebê pardjêumê mebê idjaer kunĩ ne me mã me kukãmãkjê kukràdjà'ã no týx ne kam arík abenmã kum,

—Me kute prĩne aminhikra põnhkambit dja me aku. Kambit dja Metĩndjwýnh memã axwe kêt jarê, ane. ⁴ Ne me me õ djwý jamýnh djà kurũm ban bõx. Ne kam kute ngõo amiku'õnhkambit aku. Be, apýnh me kukãmãkjê kukràdjà kajgo kute ja pyræk ne krãptĩ. Nhyim me 'ã no týx ne mã apýnh mýjja ku'õ. Ngõnhkrãmê ngyo ngõnhmê ngõnh tykmê ne me mã ku'õn arík amim,

—Dja ba o ane nhyim Metĩndjwýnh imã imex jarê, ane.

⁵ Kamã ne mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjà mar djwýnhmê Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjà kupa'ã ikra punu rã'ã àkur ba? ane.

⁶ Nhyim memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne Idjaij Metĩndjwýnh kukwakam me ajã pi'õk no'õkkumrêx. Nãm me bakukãmãremã kum, “Metĩndjwýnh ne me amã,

‘Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarêho ban jãm ate ibê krãn ban

⁷ imã irax jarênh kajgoo ban kam ta kukràdjào ikukràdjàn memã arêho ba. Ne kam ta kukràdjà'ã memã kum, Metĩndjwýnh kukràdjà, anhýro ba.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane. Ga me akamin-grãnyre arým akabên kajgoo Metĩndjwýnh kukràdjàn memã arêho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. ⁸ Be, Metĩndjwýnh ne me kute katàt amijo ba'ã memã karõ ga me kam kubê amijo akêxo aba. Ne kam mã me akukãmãkjê kukràdjà'ã ano týx ne ar o

aba. Ne kam ngyo ngõnhmê ngõnhkrã ku'õ. Apýnh me akukràdjà kajgo kute ja pyræk krãptĩ ga me 'ã ano týx ne ar o aba. Ne kam arík 'ã abenmã kum, “Dja Metĩndjwýnh kõt imã ijaxwe kêt jarê.” ⁹ Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute katàt amijo aba'ã me amã karõ ga me arým kabên ma. Djãm mrãmri Metĩndjwýnh kukràdjà kõt ne ga me akukãmãkjê kukràdjà jarê? Kati. Atemã. Atemã ne ga me akukãmãkjê kukràdjà ja'ã ano týx ne Metĩndjwýnh kukràdjà mar kêt ne arým o abikêho aba. Djãm kam me ano mex got? ¹⁰ Ba me amã arê ga me ama. Môjdjê ne Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã karõn memã kukràdjà jarêh memã kum,

“Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arým bãm'ã nàr nã'ã, ‘Gê Metĩndjwýnh o ajkê’, anhýr jabej gê me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmê nã ar abêmã ne Metĩndjwýnh ã me bakukãmãremã ane.

¹¹ Nhyim be, djãm me ga ne ga me amã abãmmê anã jabê? Kati. Ga me akukràdjà kõt arík memã kum, “Me ajõ godja anã nàr abãm mýjja'ã ajwýr ga aje kubê anhõ mýjja nê prãm jabej. Ne kum, ‘Be, ba te ije amã õrmã. Aje mýjja 'ã ijwýr ba arým o Metĩndjwýnh nhõ mýjja. Kam ba te ije amã õrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arým kubê nê nhyim kam arým pijàm ne akubyn 'ã ajwýr kêt”, ane. ¹² Ga me aje ã memã 'ã karõo anhýrkam arým me nãmê bãmbê õdjý'ã memã adjàpnênh aba. ¹³ Me kum ar abê kêt'ã memã adjàpnêho aba. Metĩndjwýnh te memã kum,

“Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane

ga me arým Metĩndjwýnh kabêno me kukràdjà kajgon akukràdjào arým nãmê bãmbê õdjý'ã memã adjàpnêho aba. Aje Metĩndjwýnh kukràdjào me kukràdjà kajgo ne ajte kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Ne kam ajte amiwýr me kunĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ imaro nhýn ikabên markumrêx. ¹⁵ Me kute apýnh mýjja'ã

memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krĕn arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhym be, Metĭndjwÿnh, djã ne me mÿjja 'õ krĕ nhym arÿm kum, “Ja ne ga krĕn arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabĕn punukam ne memã axwe jarĕ. Me ãkĭnhĭkam ne memã arĕ. Me ari prõ, mjĕn kupa'ã kurĕ bakam ne memã arĕ. Me 'ĕxnhĭkam ne memã arĕ. Axwe'õkambit ne Metĭndjwÿnh memã axwe jarĕ. ¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabĕn markumrĕx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arÿm mebĕ kikremã wadjã. Nhym kôt ba djwÿnh arÿm kukij ne kum,

—Nã gãm ar imã, “Djã ne me mÿjja 'õ krĕ nhym Metĭndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krĕn arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arĕ nhym ar ibĕ bipdjur rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhym kam arkum,

—Je tô djãm ar gadjwÿ ajamakre kĕt? Be, mrãmri ne me kute mÿjja'õ krĕnkôt Metĭndjwÿnh memã axwe jarĕnh kĕt. Djãm ar aje ja mar kĕt? ¹⁹ Be, aparmã ne mÿjja mrãn me tikkremãbit wangij. Mÿjja'õ kurja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djãkam ngjĕx kĕtkumrĕx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arÿm apõx. Me kute amim mÿjja'ã karõ djãmã ngjĕx kĕtkam Metĭndjwÿnh kute kôt memã axwe jarĕnh prãm kĕt, ane. Jeju kute ã arkum anhÿro arÿm me õ mÿjja krĕnja kunĩ mex jarĕ.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurũm me kabĕn punu apõx ne me ãpĕnh punukam ne Metĭndjwÿnh memã axwe jarĕ. ²¹ Me kadjwÿnhbĕ, me amim mÿjja'ã karõ djãkam ne me amim axwe'ã karõ nhym arÿm me kurũm apõx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne me kute me prõ puro nãr me mjĕn puroo ãkĭnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwÿnh nãr mjĕn djwÿnh kupa'ã kurĕ'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ.

²² Ne kute mebĕ mÿjjao ãkĭnh'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao atom rũnh'ã amim karõ.

Ne kute meo bikĕnh'ã amim karõ.

Ne memã 'ĕx ne kute me noo biknor'ã amim karõ.

Ne kurĕ ba'ã amim karõ.

Ne te ta kute me urãk prãmje ngryk.

Ne me'ã kabĕn punu'ã amim karõ.

Ne amijo àmrati.

Ne bĕn kati.

Me kute amim axwe'ã karõ ne ja. ²³ Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx. Nhym kam kôt Metĭndjwÿnh memã axwe jarĕ. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĭxkumrĕx.

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arÿm mebĕ tĕ. Tĕ:n kam krĭraxbĕ Xirumĕ krĭraxbĕ Xidõ kuri pykaja'ÿr bõx. Ne kam arÿm kikre'õmã wadjãnh nhÿ. Ne bit kute me'õmã amijo amirĭt kĕtmã. Ne kam te kute mebĕ amijo bipdjurmã. ²⁵ Nhym me'õ nire arÿm arĕnh ma. Kubĕ ne me bajtembĕ kregu'õ. Pykabĕ Xirij Penixijkam ne rwÿk djã. Me karõ punu ne kra prĭtio ba. Nãm arĕnh man arÿm 'ÿr tĕn parbĕ ibõn nhÿ. ²⁶ Ne arÿm Jejumã krao a'uw ne kum,

—Amrĕ tĕn me karõ punu kute ikra prĭtio baja jano gĕ kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex prãm kĕt. Nãm kute õ mebĕ idjaerbit kumrĕx o mexo bamã. 'ã kute kum ujarĕnh nhym kôt kute marmã ne õ mebĕ idjaer'ã me prĭre jakren kum,

—Gĕ me prĭre kumrĕx djwÿo amityxmã. Nok ba ren me prĭre nhõ djwÿ rop kraremã kurĕ nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwÿ'ã ajarĕ? Kati. Kute meo mex'ã ne djwÿ jakren kum 'ã ajarĕ. Nãm,

—Nok ba ren me prĭre nhõ djwÿ rop kraremã kurĕ nhym ren kam arÿm punure, ane.

²⁸ Nhym nija arÿm amim,

—Ijã ne rop krare jarĕ, anen arÿm kum,

—Tukwa, mrãmri Bĕnjadjwÿr djwÿnh. Kôt ne ga arĕ. Nhym be, godja wãnh pĭponh krakri djwÿ jaũm rôrõk. Aũmbit dja rop krare arÿm kukrĕ. Kam gop badjwÿ ibĕ rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁹ Nhym kôt kum,

—Be, aje imã akabĕn wã jarĕnhkam ad-jumar mex ne tĕ. Arÿm ne me karõ punu akramã ire, ane.

³⁰ Nhym kam arÿm ũrkwãmã akĕx ne 'ÿr bõx. Nhym wÿnhram me arÿm me ikwã djãkam kra prĭti dji nhym nõ. Me karõ punu arÿm kum ire nhym arek nõ nhym arÿm omũ.

Kute me'ô jamakkre kêt ne kabên tô mex.

³¹ Nhyam kam krĩraxbê Xirumê Xidökuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10jakôt tẽ. Ne tẽ:n kam arým imôtibê Garrêja'yr bôx. ³² Nhyam wãnh me'ô jamakkre kêt ne kabên tôja. Nhyam me arým 'yr o bôx ne kum, “Gop 'ã anhikra dji”, ane.

³³ Nhyam ate kute o ãm kadjy amũ me krãptĩ bẽ o tẽ. Ne kam aktã amakkremã aminhikra'i jadjàn aptôn ôtodjwý kupê. ³⁴ Ne kàjkwa jabên kum kaprĩkam arým amityk djã mẽ. Ne kum, “Epata”, ane. Nãm ren me bakabênkam kum, “On ajamakkre kajrer”, ane. ³⁵ Nãm kum ane nhyam arým amakkre kajrer ne kabên mex ne. Nhyam kam akubyn me'yr o bôx.

³⁶ Ne memã 'ã karõn memã kum, “Gora ipudju”, ane. Be, nãm te mã: memã anhỹro ba nhyam me ate mã: pyka kunĩkôt abenmã arênho ba. ³⁷ Nãm me'ôo mex nhyam me te kute marmã kam no tyn ku'ê ne abenmã kum,

—Nãm apỹnh me kanê djari me kunõ mexkumrẽx. Nãm me umar kêtõ mex nhyam arým akubyn amak mex ne. Nãm me kabên kêt djwýo mex nhyam arým akubyn kabên mex ne, ane.

8

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

¹ Nhyam kam me krãptĩ: ajte Jeju'ã akuprõn 'ã akuprõn me'ã õ kwý krẽn djã kêt. Nhyam kam arým amiwýr kôt ba djwýnh ar ku'uw nhyam ar bôx nhyam arkum,

² —Imã me krãptĩja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arým akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arým me õ mýjja kêt. ³ Nok ba ren me kum prãm kam ren amũ me ũrkwãmã me ano nhyam me ren pry konenh ren rerekre ne. Ren me rerekre nhyam ren me tyk djã me kupa. Djãm jãnh got. Onĩj me ũrkwã. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Nhyam kôt ba djwýnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩja kadjy djwý kumex prãmje. Mýj got gwaj me kadjy nẽ? ane.

⁵ Nhyam Jeju arkum,

—Mýj ne ar anhõ djwý kute? ane.

Nhyam ar kum, “Djwýbê 7”, ane.

⁶ Nhyam kam me krãptĩmã kum,

—Pykabê dja ga me nhỹ, ane. Nhyam kam me arým nhỹ. Nhyam kam arým djwýbê 7 jamýn o Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwýnh arkum kungã nhyam ar mã me krãptĩmã adjuw. Nãm ar memã adjwýro mõn kam arým adjwýr pa.

⁷ Ne kam ar õ tepprãre ngrêre nhyam o Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam arkum,

—Dja gar memã jadjwý jadjwý, ane.

⁸ Nhyam kam ar memã adjwýro mõn adjwýr pa. Nhyam kam me arým kukrẽn arým ajne. Nhyam kam me arým aũm ngij ne 'ã akre nhyam kaxnokai ipubê 7 'ã kãtãm. ⁹ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwý krẽ.

Nhyam kam memã kum, “Aje, on me ajmã”, ane. ¹⁰ Ne on kôt ba djwýnhmẽ ro'ã kãmã wadjàn nhỹ. Nhyam ar arým nox ne rẽ:n kam arým pykabê Tamanu'ãnh kã djin wabi.

Kute kàjkwa kurũm mýjja'ô nhipêxmã ne me kum 'ã à'wýr.

Mat 16.1-4

¹¹ Nhyam mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ Jeju'yr bôx ne kukij ne mrãmri kubê Metĩndjwýnh Kra ne kute mýjja pumũnh kêt'ô nhipêx jabej 'ã kum apnên kum,

—Goja kàjkwa kurũm mýjja pumũnh kêt'ô nhipêx bar omũn kôt ama, ane.

¹² Nhyam amikadjwýnhbê tyk djã mẽn memã kum,

—Je tô mýkam ne ga me akamingrãnyre mýjja'ã ijuw? Ije me amã mýjja pumũnh kêt'ô nhipêx ga me aje omũnh prãm kêtumrẽx. Mrãmri ne ba me amã ikabênkumrẽx, ane. ¹³ Ne kam arým mebê akêx ne tẽn ajte kãmã wadjã. Wadjàn akãx nhikjêmã rêr kadjy arým nox ne.

¹⁴ Nhyam kam djwý ar kumãnhkutã nhyam kôt ba djwýnh kute byrmãn arým o amak kêt kati. Nhyam wãnh kãkam djwý pydjibit nõ. ¹⁵ Nhyam kam Jeju me kute me kukrãdjã kajgo mar kêt kadjy ne kôt kute ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhigot djã djwý djôm kam kapĩnja pumũ. Nhyam arým djwý

tÿx me:x ne. Ar gadjwÿ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Mebê pardjêu kukràdjà nàr Erodji kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt, ane.

¹⁶ Nhyam kam ar ari 'ã aben kukij. Ne kam arÿk abenmã kum,

—Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã ar imã ane, ane.

¹⁷ Be, Jeju kute me kukràdjà kajgo'ã djwÿ nhigot djà jakre nhyam ar kute mar kêt. Nhyam kam arÿm ar kabên man arkum,

—Mÿkam ne gar abenmã, “Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã ar imã ane”, ane? Djãm kraxje ar aje omÿnh kêt rã'ã? Djãm kraxje ar aje mÿjja mar kêt rã'ã? Mÿj'ã ikabên kute amijakre ar aje mar kêt rã'ã? Djãm ar ajamakreja kêt? ¹⁸ Jãm ne gar anon omÿnh kêt ne. Jãm ne gar ajamak ne mar kêt ne. Be, ije djwÿ ngrireo me krãptiõ djuw mexja djã ne gar arÿm o ajamak kêt kati? ¹⁹ Akubyn amijo tèn ije mebê 5.000mã djwÿ kubê 5 kokjêr'ÿr amijo bôx. Ar aje djwÿ janhyo atomkam mÿj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumã kum, “Kaxnokai ipubê 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tèn ije mebê 4.000 kadjy djwÿbê 7djwÿ kokjêr'ÿr amijo bôx. Ar aje kam djwÿ jaũmo atomkam mÿj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djãm djwÿ'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tÿx”, ane? Kati. Djwÿ'ã ne ba ije ar amã ja jarênh kêt. Mÿkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Kute me'õ no rão mex.

²² Ne kam ar arÿm krÿrãxbê Bexadamã tèn bôx. Nhyam kam me Jeju'ÿr me'õ no rão môn o bôx ne kum, “Gop kupê gê mex”, ane.

²³ Nhyam arÿm me'õ no rã nhikra 'amÿn krÿ kurÿm o katon atyk mã o tẽ. Ne kam no kutôn 'ã ikra djin kukij ne kum,

—Djãm arÿm ga mÿjja'õ pumÿ? ane.

²⁴ Nhyam kãmã krãn kum,

—Arÿm ne me kute pÿ pyrãk ne mrã ba omÿ, ane.

²⁵ Nhyam ajte no'ã ikra djin kãmã kum krã nhyam arÿm no mex. No mex ne arÿm kute me kunÿ pumÿnh mexkumrêx.

²⁶ Nhyam kum,

—Aj mã. Dja ga katàt anhÿrkwãmã tẽ. Kwãrÿk wãnh krÿmã atêm kêt. Ne kwãrÿk wãnh krÿkam me'õmã ijarênh kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirÿt.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bënjadjwÿr rãxbê Piripi nhõ krÿrãxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me õ krÿ djari. 'ÿr ne Jejumê kôt ba djwÿnhmê ar mõ. 'ÿr mõ nhyam Jeju arÿm arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

²⁸ Nhyam ar arÿm kum,

—Nãm me kwÿ ajã, “Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuãõ”, ane. Nhyam me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh rãxbê Erij”, ane. Nhyam me kwÿ ajã, “Me bakukãmãrekam Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyam ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyam Pedru kum,

—Abê ne Kritu. Abê me inhõ Bënjadjwÿrbê kumkati, Metÿndjwÿnh tÿn ne ar bakumrêxja Kra. Amrêbê ne me bakukãmãremã ajarê. Aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã ajarê. Amrêbê me imã ajarê ba me akam amako iba nhyam arÿm Metÿndjwÿnh ajano ga arÿm bôx, ane.

³⁰ Nhyam arkum,

—Kwãrÿk wãnh me'õmã ja jarênh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bÿn'ã amijarênh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarên arkum,

—Ba ije amijo inhÿ ne ar awÿr irwÿkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne Metÿndjwÿnh ijano ba tẽ. Dja me rÿnh ikanga. Mebêngêtmê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê dja me memã ikanga nhyam me arÿm ibÿ. Nhyam ijã akatin akatin akati ba

akubyn itîn ne, ane. ³² Nãm Jeju arkum ja jarêno amirîtkumrêx. NhyM Pedru arÿm Ar kubê o tẽn ar kàxã nêje kum bẽn tÿxmo krax.

³³ NhyM kam arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr akêx ne ar omÿn Pedrumã bẽn tÿx ne kum,

—Arÿm akabẽn kute Xatanaj kabẽn pyræk. Amÿ imã akre rax ne dja. Ga Metîndjwÿnh kôt adjumar kêt. Me kâtàm kôt ari adjumar, ane.

³⁴ Ne kam me krãptî:mê kôt ba djwÿnhmê amiwÿr me ku'uw. NhyM me arÿm 'ÿr bôx nhyM memã kum,

—Gêdja ga me ajô mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrîk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt ne mã amim, “Djãm ba ije amijo kînhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhô pîte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhô pîte'y mÿnh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê. ³⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry pyma. Me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djækam tẽ. NhyM be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyM me kute me bîn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁶ NhyM ren me'ô pykabê mÿjja mexja kunî, nêkrêx kunîja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhyM ren ô nêkrêxja ren wãnh kumex. ³⁷ NhyM mÿj pãnh ne ne ren Metîndjwÿnhmã arê nhyM ren akubyn o tîn nhyM ren kum amijo pãnh ne? Arkati. Dja ga te kum pãnh jarê nhyM akubyn ajo tîn prãm kêtikumrêx ne.

³⁸ Be, me kamingrãny ja ne me axwe:kumrêx ne ari mÿjjakôt ibê amijo akêxo ba. Ga, me kwÿ kum prô djwÿnh kînh kêt ne mebê prôo àkînho baja pumÿ. Me jadjwÿ ne me kum ikînh kêt ne ate ibê jãm krã. Kam godja me'ô ikam pijàm ne ikukràdjækam pijàm jabej ba badjwÿ gêdja ba amipãnh kam ipijàm. Ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk dja ba Ibãm jadjênhmê umao ipyma:n ar awÿr bôx. Kadjy mrãnh djwÿnh pyma:mê ro'ã ar awÿr bôx. Ibê kumkatio bôx nhyM tãmja ikam pijàmja ba badjwÿ arÿm amipãnh kam ipijàm ne. Nãm ã Jeju me krãptîmã ane.

9

Jeju jadjênh'ã ujarênh.
Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

¹ Ne kam arkum,

—Ba ar amã arê. Ibãm dja ijã bẽnjadjwÿr rax mẽ. Dja ba bôx ne ipymao me apytàn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwÿ atîni iraxkôt ipumÿ, me akadjy ibẽnjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumÿ. Mrãmri ne ba ikabênja, ane.

² NhyM kam akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ar'ã apêx nhyM Jeju arÿm krãnh prêkti'ã wabi. Nãm Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro wabin ate ar ro'ã me kàxã dja. Ne kam arÿm ar kuka kôn timerã aminhipêx. ³ Ne ô kubêkà arÿm adjênh ne aka: kute kakÿm arngrokam aka pyræk. Ren kubêkà pôn djwÿnh'ô kubêkà'ô pôn ren kubêkà jakao kute Jeju kà jaka tẽp kêtikumrêx. ⁴ NhyM kam me kukãmãrebê Erijmê Môjdjê arÿm arkum amijo amirî ne. Nãm ar Jejumê abenmã kabêno dja nhyM ar ar omÿ.

⁵ NhyM Pedru kum,

—Be, ujarênh djwÿnh, jakam ne gwaj arÿm bakînhkumrêx. Dja bar ar amã kikre'ã irôx nhipêx. Dja bar amã 'ô nhipêx, Môjdjê mã 'ô nhipêx, Erijmã 'ô nhipêx, ane. ⁶ Ar madjã kretikam ne Pedru umaje Jejumã kabên kajgo jarê.

⁷ NhyM kam kakrã'ô arÿm amirî ne ar kuno. Ar kuno nhyM Metîndjwÿnh arÿm kakrã kurÿm kabên nhyM ar arÿm kuma. NhyM arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:. Tãmwã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁸ NhyM ar te ar abej amibu'ã rî. NhyM Jeju pydjibit dja nhyM ar omÿ. Arÿm ne Môjdjê ar ar aêrbê mã tẽn arÿm amirî kêt ne.

⁹ NhyM kam ar arÿm krãnh prêkti'ã rwÿk tẽ. Rwÿk tẽ nhyM Jeju arÿm ar kute omÿnh'ã arkum karôn arkum,

—Ar aje omÿnhja kwãrîk wãnh jakam me'ômã 'ã adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhî ne ibôxja ityk ne akubyn itînkambit dja ga memã 'ã ajarê, ane.

¹⁰ NhyM kam ar arÿm 'ã ujarênh kêt. Ne rwÿk tẽn kam aben kukij ne abenmã kum,

—Jeju kute gwaj bamã, “Ityk ne akubyn itĩn”, anhÿrja. Mÿj'ã ne amijakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumã kum,

—Mÿkam ne Môj djê kukràdjã mar djwÿnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx. Nhy m kam totokbê Metĩndjwÿnh bôx ne ar meo ba”? ane. Mÿkam ne me mã memã ja jarê? ane.

¹² Nhy m Jeju arkum,

—Be, gêdja me'ô kute Erij pyrãk kumrêx bôx ne akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr me kunĩ akêx ne. Meo akêx nhy m me arÿm amim maro ba. Mÿkam ne ba ije amijo inhĩ ne ibôxja badjwÿ amrêbê: me ijã me bakukãmãremã kum,

“Dja arÿm tokry kumex ma nhy m me memã kanga”, ane?

Nãm me ã ijã anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuã'ã arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Mrãmri, me'ô kute Erij pyrãk ne arÿm bôx. Nhy m kam me arÿm mar kêt ne amikĩnhje o bikênh ba. Amrêbê: me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôkkam me kute o anhÿrmã kôt ne me arÿm ã o ane, ane. Nãm krãnh'ã rwÿk tẽmkôt ne Jeju ã arkum ane.

Kute me karô punumã àkjêr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwÿk tẽn kam arÿm kôt ba djwÿnh kwÿ aro rãm ne ja. Ar arkôt krãnh'ã àbir kêtjao rãm ne ja. Nhy m me krãptĩ ar'ã akuprô. Nhy m Môj djê kukràdjã mar djwÿnhmê ar aktã kabêno aben japanho dja nhy m Jeju arÿm me omũ. ¹⁵ Ne me aêrbê bôx nhy m me kunĩ kam no tyn kumex ne 'ÿr prôt ne kum,

—Djãm arÿm ne ga bôx? Djãm arÿm ne ga bôx? ane.

¹⁶ Nhy m kam abej Môj djê kukràdjã mar djwÿnh kukij ne memã kum,

—Mÿkam ne ga me akabêno aben japanho dja? ane.

¹⁷ Nhy m kam me krãptĩkôt me'ô ãmja kum,

—Ujarênh djwÿnh, awÿr ne ba bit ikrao itẽmmã. Me karô punu ne o ba nhy m ibê kabên kêt kumrêx. ¹⁸ Nhy m apÿnh kute par djari pyka'ã kurê nhy m ajmrô prôt ne

àpjãnh ne àpnhirêno nõ. Awÿr ne ba bit o itẽmmã ga adjãm kêt. Ba kam tu akôt ba djwÿnh'ÿr o bôx ne arkum,

—Dja gar ano gê kum ire, ane. Nhy m ar te kute kujaêkmã o dja. Nãm ã me'ô Jejumã ane.

¹⁹ Nhy m kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêt kumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakkre kêt kumrêx ne prĩne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane.

²⁰ Nhy m me arÿm 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx nhy m me karô arÿm Jeju pumũn ajte me'ô kraja bĩ. Kubĩ nhy m arÿm pykabê tÿm ne àpnhirêno nõn ajmrô prôto nõ.

²¹ Nhy m Jeju arÿm bãm kukij ne kum,

—Mÿj ne kute bĩn kraxkam 'ã amex kute? ane.

Nhy m kum,

—Prĩrekam ne kum o krax. ²² Nãm te: kute bĩn mexmã ar o ba. Nãm kute kuwymê ngôkam rênh krãptĩ. Aje me karôbê utãr mar jabej utã. Amã ar ikaprĩn utã, ane.

²³ Nhy m Jeju kum,

—Be, Metĩndjwÿnh umaro kute mÿjja kunĩ jakrenh mexi. Me tu amim kamnhĩxkumrêx nhy m arÿm meo mex. Dja ga tu amim kamnhĩxkumrêx nhy m arÿm amã akrao mex, ane.

²⁴ Nhy m kam bãm no kangô prôtme ro'ã on kãj bê kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, arÿm ba amim kamnhĩx. Gop ga imã 'ityx jadjã ba gop tu amim kamnhĩxkumrêx, ane.

²⁵ Nhy m me arÿm itepato prôt ne 'ã bikprônho dja nhy m Jeju arÿm me omũ. Ne arÿm me karô punumã bèn tÿx ne kum,

—Me karô, aje me'ô bôktimã kabên kêtme amakkre kêt jadjãr. Ba ne ba amã ikabên ne. On kum anhiren kwãrĩk wãnh ajte o aba kêt kumrêx, ane.

²⁶ Nhy m arÿm amran bĩno bê mex ne arÿm kurũm kato. Nhy m arÿm kute tyk pyrãk ne nõ. Nhy m me krãptĩ 'ã abenmã kum,

—Arÿm ne akuno. Arÿm ne akuno, ane.

²⁷ Nhyim Jeju arým ikra 'amÿn kàjmã aro tẽ nhyim arým kàjmã dja.

²⁸ Nhyim Jeju arým tẽn kikremã wadjà. Nhyim me kàxã kôt ba djwÿnh ar arým me karõ jabej kukij ne kum,

—Mÿkam ne bar te ije me karõ punu ku-jaêkmã o ane? ane.

²⁹ Nhyim arkum,

—Bir, me karõ punu kute wã pyrãk ne 'ity:xi. Dja me Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karõ wã jano nhyim arým memã ire, ane.

Amikukãm tyk'ã ujarẽnh.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arým me kurũm tẽn amũ pykabê Garrêjakôt tẽ. Nãm mebê amijo bipdjuro tẽ. Jeju kute me kàxã kôt ba djwÿnh arkum amijã ujarẽnh prãm. Ne kam mebê amijo bipdjuro tẽ. Tẽn kam arým arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibôxja dja me memã ikanga nhyim me arým ibĩ. Nhyim kam dja ityk'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba kam akubyn itĩn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² Nhyim ar amim,

—Je tô, mÿj'ã ne kabẽn ja jarẽ? ane. Ne kam ar kute kukjêr kêt. Jeju kute arkum kabẽn pymaje ar kute kukjêr kêt.

³³ Ne kam mõi:n kam arým krĩrãxbê Kapanã'ÿr bõx ne kikremã wadjà. Nhyim kam Jeju arkum,

—Pry'ã ar amõrkôt ne gar aktã akabẽno aben japanho mõi. Mÿj'ã ne gar abenmã akabẽn ne? ane.

³⁴ Nhyim ar arým anihkrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mÿr jabej abenmã kabẽn mõi. Kam ne Jeju 'ã ar kukij nhyim ar arým pijãm ne anihkrê ne.

³⁵ Nhyim kam nhÿn amiwÿr ar ku'uw. Kôt ba djwÿnhbê 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajõ araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon me katẽ tẽn kam tu me kunĩmã àpênh ba, ane.

³⁶ Ne kam arým me prĩre'õ nhikra 'amÿn o tẽn ar ipõkri kudja. Ne kam kute o kĩnh kadjy kumÿn arkum,

³⁷ —Ë, ga, me'õ prĩreja pumũ, kàtãm mexja pumũ. Dja me'õ ikukwakam kum

me'õ kute prĩre ja pyrãk kĩnh, kum me'õ kàtãmja kĩnh ne kam arým badjwÿ kum ikĩnh. Djãm bajbit kum ikĩnhmã? Kati, dja me'õ kum ikĩnh ne kam kum ibãmdjwÿ kĩnh, ibãm kute ijanorjadjwÿ kum kĩnh. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁸ Nhyim Djuão arým kum,

—Ujarẽnh djwÿnh, ba amã arẽ. Me'õ gwaj bakôt ba kêt'õ tu me karõ punu kute meo ba'ã anhidji jarẽ. 'Ã anhidji jarẽn me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ikabẽn ne. On kum anhire.” Nãm ã anhyro dja bar arým omũ. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam kum, “Kwãrĩk wãnh”, ane.

³⁹ Nhyim Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh kubê adjãptàr kêt. Be, godja me ikukwakam mÿjja pumũnh kêt nhipêx, godja me'õ punuo mex, me ja ne me te kute ijã kabẽn punu jarẽnhmã. ⁴⁰ Be, me kum gwaj bakurê kêtja ne gwaj bajo õbikwa. Kam kwãrĩk wãnh kubê adjãptàr kêt. ⁴¹ Ba ne ba ibê Kritu. Gar ikôt abakam godja me'õ ar amã ngõnhkrãkam ngõ nhõr jabej. Ba dja ba mrãmri kum àpênh mexjao pãnhkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrêx.

⁴² Nhyim be, me'õ kute me prĩre pyrãk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'õja axwe'ã kum apnê nhyim ren arým kôt axwe nhyim kam ren me õkre'ã kênpoti nhõ. Kute memã axwe'ã àpnênh djwÿnhja nhõkre'ã kên jabatãnh nhõ ne ren ngõ jabatãnhmã kumẽ nhyim ren ngõ kubĩ, ja ne kàjbê tokry. Tokry ngri. Nhyim be kati, Metĩndjwÿnh dja prĩne o ajkê nhyim tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴³ Ga, me kute apÿnh amikukràdjão àpênh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpênh jaxwe kangamã ne Jeju mebê uman memã kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy anihkra nhikjêo mÿjja punu kupênh prãm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on krãta. Ne kam ren te anihkra nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwÿnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩnhkumrêx. Ne ren aktã anihkra rã'ãn ren me biknor tokry djãkam tẽn ren atokry ra:x ne. Kam ne kuwy pôk rã'ã: rã'ãn àtyk kêt kumrêx. ⁴⁴ Kam kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyim me kute kuwy pôkjadjwÿ par kêt. ⁴⁵ Ne gar ren ajaxwe kadjy apar nhikjêo mÿjja punu'ÿr amrãnh

prâm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on krâta. Ne kam ren te apar nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ apar râ'ân ren me biknor tokry djâkam tèn ren atokry ra:x ne. Kam kuwy pôk râ'â: râ'ân àtyk kêtumrêx. ⁴⁶ Kam kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyim me kute kuwy pôkjadwÿ par kêt. ⁴⁷ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mÿjja punu pumÿnh tÿx prâm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on kaba. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren akînhkumrêx. Metîndjwÿnh kute me utâr ne ar me kadjy bÿnjadwÿr ne kute ar meo baja'ÿr abôxkam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ ano râ'ân ren me biknor tokry djâkam kuwykam tèn ren atokry ra:x ne. ⁴⁸ Me bakukâmâre ne amrêbê: 'ã memã kum, "Kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyim me kute kuwy pôkjadwÿ par kêt."

Nãm ã Jeju arkum ane. Djãm mrâmri ne ar kute aminhikra, amipar jakârmã? Djãm mrâmri ne ar kute aminoo pôxmã? Kati, ar kute àpênh jaxwe krâ'yr ne kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjâ jakârmã arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunÿ tokry. Kute mrâmri ne me kute Metîndjwÿnhmã mry parkam kadjwanhÿo mry kunÿ kangâr pyrâk, ane. Dja me ã tokryo tuknÿo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'ã kadjwanhÿ jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhÿ mexkumrêx. Godja kadjwanhÿ ta amikam akry apêx jabej arÿm o mÿjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhÿ mex pyrâk ne abenmã akabên mex, ane.

10

Me kute prô kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18

¹ Ne kam arÿm krîraxbê Kapanakam me jamã kàx. Ne tèn arÿm ngôbê Djodâo nhikjê mã rên arÿm pykabê Djudêja'ÿr bôx. Bôx nhyim kam me krâptÿ: ajte 'ã bikprônho dja. Nhyim kam ajte memã ujarênhô dja.

² Nhyim mebê pardjêu arÿm 'ÿr bôx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metîndjwÿnh kukràdjâ kôt me kute tu prô kangamã? Nãm me Jeju kute kabên kajgo jarênh kadjy nâràm ã kum ane.

³ Nhyim memã kum,

—Be, Môjdjê ne amrêbê: me bakukâmâremã 'ã karô. Mÿj ne memã arê? ane.

⁴ Nhyim me kum,

—Môjdjê ne memã kum, "Gê me prô'ã pi'ôk no'ôk ne kam kanga", ane.

⁵ Nhyim memã kum,

—Bir, me amakkre kêtumrêx ne memã prô kanga jarê. Nhyim djãm adjâkamã ne me ã prôo ane? Kati. ⁶⁻⁷ Adjâkamã, kute mÿjja kunÿ nhipêxkam ne Metîndjwÿnh mymê ni ar ipêx ne memã kum, "Kamã dja me my prô kadjy arÿm bãmme nã arkum iren kam arÿm prôbit'ã ngrã ne.

⁸ Nhyim kam ar ã abenã tÿm ne kam kute ã typdji pyrâk."

Nãm ã Metîndjwÿnh memã ane. Kam, djãm ar ã amânkrut râ'ã? Kati, ar kute ã pydji pyrâk. ⁹ Be ga, Metîndjwÿnh kute abenã ar mênhja pumÿ. Kwârîk wânhe me'ô abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

¹⁰ Nhyim kam ar akubyn kikrekam tèn nhÿ. Nhyim kôt ba djwÿnh arÿm Jeju kute memã kabên jarênhja jabej kukij. ¹¹ Nhyim arÿm arkum,

—Gêdja me'ô prô djwÿnh kangan kam atemã akâxbê me'ômã kabên ne 'ÿr môn kam arÿm mrâmri krô'ã o prôn arÿm axwekumrêx, prôkam axwekumrêx.

¹² Nhyim me niredjwÿ gêdja me mjên kanga nhyim kam atemã me'ô akâxbê 'ÿr mô nhyim kam arÿm mrâmri krô'ã o mjên ne arÿm axwekumrêx. Nãm ã arkum ane.

Kum me prÿe kÿnh'ã ujarênh.

Mat 19.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyim kam ar ja arÿm Jeju'ÿr me prÿeo môn o bôx. Kute me kupênhmã ne ar 'ÿr meo mô. Nhyim kôt ba djwÿnh ar arÿm nêje memã bÿn tÿx. ¹⁴ Nhyim Jeju arÿm ar omÿn arÿm no kà nhàn arkum,

—Kwârîk wânhe arek amrê me prÿe iwÿr mô, ane. Kwârîk wânhe gar mebê adjâptâr kêt gê me arek amrê mô. ã me kute amijo anhÿrbit gêdja Metîndjwÿnh me utân me kadjy bÿnjadwÿr ne ar meo ba.

15 Ě, me kute me přire pyrāk ne amijo kātāmjabit gédja Metīndjwýnh me utàn me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Be, me přire kute ta amim imarja pumũ. Ā me kute amijo anhýr gédja Metīndjwýnh me utàn me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Mrāmri ne ba me amā katāt arē. Nām ā Jeju arkum ane. ¹⁶ Ne kam aben totokmā me přire jamýn me'ā ikra jadjuw ne memā kum,

—Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex. Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex, ane.

Me'ō nhō nêkrêx kumex'ā ujarēnh.

Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁷ Ne kam arým memā kàx ne ajte prykôt tē. Tē: nhym me'ō arým 'ýr prôt ne arým parbê kōnkrāo nhýn kum,

—Ujarēnh djwýnh, ga ne ga amexkumrêx. Itīn rā'ā rā'āmā mýj gédja ba Metīndjwýnh kadjy nē? ane.

¹⁸ Nhym Jejubê Metīndjwýnh Kra nhym ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mýkam ne ga imā imex jarē? Me'ō pykakam mex kêtumrêx. Metīndjwýnh pydjibit mex. ¹⁹ Metīndjwýnh kukrādja ne ga arým ama. Me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkôt kukrādja ne ga arým ama. Nām memā kum,

“Kwārīk wānh me par kêt.

Kwārīk wānh mebê prōo adjākīnh kêt.

Kwārīk wānh adjākīnhī kêt.

Kwārīk wānh ajêx ne me kāmex jarēnh kêt. Kwārīk wānh aje me'ō nhō mýjja o aminhō kadjy kwārīk wānh ajêxnhī kêt.

Me amā abāmmē anā jabên ar kabên ma”, ane.

Ja kunī ne ga arým ama. Nām ā Jeju kum ane.

²⁰ Nhym kum,

—Nà, ujarēnh djwýnh, arým ne ba ibôktikam ja kunī ma. Ne kam kôt ije ar amijo iba rā'ā:n arým ijabatānh ne, ane.

²¹ Nhym Jeju arek omũho djan kam kum kīnhkumrêx ne kum,

—Be, mýjja pydji ne kute akukrà rā'ā. On tēn memā anhō mýjja wā ngràn pānh pi'ók kaprī byn me 'uwťi, me ō mýjja kêtjamā angān o me kīnh. Ne kam amrē iwýr tēn mā ikôt ajkamē. Dja ga ā anen kam arým kākjakam anhō mýjja mex kumex. Ne kam ijā amijakren aje pīte'y mýnh mǎn pràbê

amā atokry pyma kêt ne amā ijabê rā'ā ne mā ikôt ajkamē.

²² Jeju ā kum ane nhym arým kam kaprī:re ne. Ne kam akêx ne mā tē. Kaprī:re ne tē. Be, ō nêkrêx ne kume:x. 'Ā maje ne mā kaprīren tē.

²³ Nhym kam Jeju kôt ba djwýnh ar'ýr akêx ne arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prāmā. Me ō nêkrêx kumex gédja me te Metīndjwýnh kute amim me utār ne ar meo baja'ýr bôxmā, ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwýnh te kute marmā kam no tyn ku'ê nhym Jeju arým arkum,

—Akmere ar, me ō nêkrêx kanàrrām ar baja ne me te Metīndjwýnh kute amim me utār ne ar meo baja'ýr bôxmā. ²⁵ Ba ar amā arē gar ama. Be ga, mry jabatānhbê kameru te: kute aguja tekrax kremā ngjêxmāja pumũ. Me ō nêkrêx rūnhdjwý kute urāk. Me te Metīndjwýnh kute amim me utār ne ar meo baja'ýr bôxmā nhym nêkrêx utà: ne. Nām Jeju ā arkum ane. ²⁶ Nhym kôt ba djwýnh ja man kam no tyn djan kam kum,

—Je, nhym mýj me'ō gédja Metīndjwýnh amim utà? ane.

²⁷ Nhym Jeju arým ar omũho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytār prāmje nhym be, Metīndjwýnh kute mýjja kunī mar. Kumābit ne amirīt ne. Ta ne kute me utār kôt kute mar, ane.

²⁸ Nhym kam Pedru kum,

—Ě, arým ne bar inhō mýjja kunīmā inhiren mā akôt ajkamē, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhym Jeju arkum,

—Ě, godja me'ō imā àpēnh ne memā ijā ujarēnh tēm kadjy arým ō mýjjamā irer jabej, ōbikwamā irer jabej. Ō kikre nār kamy nār kanikwýnh nār nā nār bām nār prō nār kra nār ō pykamā irer jabej ba dja ba kum o pānh ra:x ne. Ne pānh pyka jakam kum ō mýjjao akrenh mex ne kum kungā. Ne pānh ōbikwao akrenh mex ne kum kungā. Dja ba kum krāptī: kubé 100 ngā nhym pānh ō kikre, kamy, kanikwýnh, nā, kra, ō pyka krāptī mex ne. Kamdjwý dja me kātām me'ō jao bikēho ba. Dja ā pykakam ane. Nhym ije pykao nykam

gêdja Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx, ane. ³¹ Nhyim be, jakam me rũnho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katẽn tẽ. Nhyim be, me kajgo mex ne me katẽn tẽmja gêdja me pãnh rũnho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

Ajte amikukãm amityk'ã ujarẽnh.
Mat 20.17; Ruk 18.31

³² Ne kam ar ajte Jejumẽ ro'ã prykôt mō. Krĩraxbê Djeruxarẽ'ýr àbir mō nhyim Jeju tu kum me uma kêt ne ar kukãm tẽ. Nhyim ar te kute marmã kam no tyn mōn arým tĩn prãm. Nhyim kam arým me kãxã aro tẽn arkum amijã ujarẽnh tẽ. Kôt ba djwýnhbê 12jamã ne amijã ujarẽnh tẽn kum,

³³ —Ë, ota gwaj arým Djeruxarẽ'ýr badjãbirn babõxmã. Nhyim kam ba ije amijo inhĩ dja me apýnh me rũnhmã ikanga, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr arkum ikangan Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmãdjwý ikanga. Nhyim kam me ikã mex jarẽn ijã abenmã kum, “Axwekumrẽx. Gé me pãnh tu bĩnkumrẽx”, ane. Ne kam me bajtemmã ikanga. ³⁴ Nhyim me arým ijã bẽno ajkẽn ikutõn mry kã punuo ikaprẽprẽ:k ne. Ne kam arým ibĩ nhyim ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne. Nãm ã arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.
Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵ Nhyim kam Xijagumẽ Djuão ar arým 'ýr bõx. Djebedêu kute ar irja 'ýr bõx ne kum, —Ujarẽnh djwýnh, bar amã arẽ ga prĩne kôt ã ar ijo ane, ane.

³⁶ Nhyim arkum,

—Mýj ne ba ije ar ajomã? ane.

³⁷ Nhyim ar kum,

—Be, dja ga ĩ anhõ me ja kunõ amiptàn prĩne amexkumrẽx ne apyma. Memã anhýrkam bar irax ne anhikõ'ã memã nhý, bar ijõ adjubõk'ãnh nhý nhyim ar ijõ ad-juge'ãnh nhý. Dja ga ã ar ijo ane, ane.

³⁸ Nhyim Jeju arkum,

—Gêt kon. Nã gãm ar arĩk amim 'ã karõn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngõnhkrã kam kangõ jao ikõ. Djãm ar aje ipyràk ne kangõ jao akõm mã? Dja me

ngõmã ijadja. Djãm ar aje ipyràk nhyim ngõmã me kute ar ajadjãrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mýj'ã ne kangõ jao kõm ne ngõmã adjãrmã akre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Ar kute uràk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyràk jabej ne ar kukij.

³⁹ Nhyim ar kum,

—Nà. Kadjy ar ije apyràk, ane.

Nhyim Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyràk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangõ jao ikõ nhyim me ngõmã ar ajadjã. ⁴⁰ Be, djãm ba ne ba ar amã inhikõ'ã ar anhýrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'õ ar utàr ar ta dja ar inhikõ'ã memã nhý. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

⁴¹ Nhyim kôt ba djwýnhbê 10 arým ar kabẽn ma. Ne kam arým Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne. ⁴² Nhyim Jeju amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bẽnjadjwýr ne me ari àpẽn'h'ã memã àpnẽn'h ne memã bẽn tỳx ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh kute meo bao ane gar arým ama. ⁴³ Djãm ar ga aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhýr kêtumrẽx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej amijo akajgon arkum adjãpẽn'h ar aba. ⁴⁴ Ne kam ar ajõ aben kadjy abẽnjadjwýr rax prãm jabej tu amijo akâtãm ne me kunĩmã adjãpẽn'h kajgo aba. ⁴⁵ Ba ije amijo inhĩ djãm imã me àpẽn'h kadjy ne ba amrẽ tẽ? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arým ty. Nhyim be kati. Me krãptĩ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arým ty. Memã idjãpẽn'h ja kadjy ne ba amrẽ tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'õ no rã akubyn rĩt.

Ruk 18.35

⁴⁶ Nhyim kam ar ajte tẽ:n kam krĩraxbê Djerikokam bõx. Bõx ne kam kato. Nhyim kam Jejumẽ kôt ba djwýnhmẽ me krãptĩmẽ ne me Djeriko kurũm kator mō. Kator mō nhyim wãnh Baximêu no rãja pry japkre'ã nhý, amijo à'wýro nhý. Ximêu ne kudji.

⁴⁷ Nhyim me abenmã kum,

—Nadjarekam Jeju ne tẽmja, anhýro kumex. Nhyim arým kuman arým kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwý 'õ. Gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁸ Nhyim me krãptĩ arým kum bën tỳx ne kum, “E kum anhikrê”, ane. Nhyim kam tu kum àkjêro bën kum,

—Dawi tàmdjwý 'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁹ Nhyim Jeju arek kum djan memã kum, —Me ajõ tẽn kum arẽ gẽ amrẽ iwýr tẽ, ane.

Nhyim me 'ýr tẽn kum arẽn kum,

—On akĩnh ne on kàjmã dja. Onĩj amiwýr ajuw, ane. ⁵⁰ Nhyim arým wãnh inòkàti mẽn ekruux ne kàjmã dja. Kàjmã djan arým Jeju'ýr tẽ. 'Ýr tẽn arým 'ýr bõx.

⁵¹ Nhyim Jeju kum,

—Mýj ne ba ije ajomã? ane.

Nhyim no rãja kum,

—Bẽnjadjwýr, aje inoo mex ba irĩtmã, ane.

⁵² Nhyim Jeju kum,

—Ga ne ga arĩt kadjy tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne iwýr bõx. Kam dja ba arým ajo mex. Aj mã, ane.

Nhyim kum kabẽnme ro'ã arým rĩt mex ne arým Jejukõt pry'ã tẽ.

11

Jeju rax ne Djeruxarẽmã àr.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹ Nhyim Jejumẽ ar prykõt mõ:n kam krĩraxbê Djeruxarẽ kuri krĩ ngrire ja'ýr bõx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwýkbê ne krĩ ngrire jabê Bepadjẽmẽ Betanhamẽ. 'Ýr bõx nhyim kõt ba djwýnh amãnhkrutmã kum,

² —Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽ. Nhyim ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩ jabatãnh nyrewã pumũ. Nhyim me kute pĩ maktã òkre djê nhyim ãmwã. Kraxje me'õ mry wã'ã krĩ kêt. Dja gar 'ãpre bõn amrẽ o tẽ. ³ Godja me'õ 'ã ar amã kabẽn jabej ne ar amã, “Mýj kadjy”? ane gar kum, “Bẽnjadjwýr 'ã tẽn prãm. Dja 'ã tẽn kam akuby:n amã ano.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Nhyim kam ar 'ýr tẽ. Tẽ:n kam arým mrymã kato. Kikre'õ jajkwa krekre tãri ne me mry 'ãpre nhyim dja. Pry kênhkam ne mry dja nhyim ar arým 'ãpre bõ. ⁵ Nhyim ar bu'ã me ku'êja ar kukij ne arkum,

—Mýj kadjy ne gar mry 'ãpre bõ? ane.

⁶ Nhyim Jeju kute arkum 'ã karõ kõt ne ar ã

memã ane. Nhyim me arým arkum, “Ajrã”, ane.

⁷ Nhyim ar arým Jeju'ýr mryo tẽn o bõx. Ne kam ar aminhõ kubêkào kum mry'ã aty. Nhyim kam 'ã nhỹ. ⁸ Nhyim kam me krãptĩdjwý kukãm kum pry'ã atyo mõ. Aminhõ kubêkào kum atyo mõ. Nhyim me kwý bu'ã kapõt'ýr mõn pi'õ nhikẽn o bõx ne kukãm kum pry'ã o atyo mõ. Nhyim arým 'ã tẽ. ⁹ Nhyim me kwý kukãm mõ, o àkjêr mõ nhyim me kwý kõt o àkjêr mõ. Nãm me o àkjêr mõn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwýnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bẽnjadjwýr rax. ãm mexkumrẽx. Kam me ikĩ:nhkumrẽx. Gẽ on me ipytã. Gẽ Metĩndjwýnh o kĩnh rax. Metĩndjwýnh kukwakam ne arým me bakadjy bõx. ¹⁰ Arým me bakukãmãre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bõx. Gẽ me kàjkwakamdjwý Metĩndjwýnhmã mextire jarẽnho kumex. Gẽ on me ipytã, ane.

¹¹ Nhyim arým krĩraxbê Djeruxarẽkam bõx. Bõx ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Ne kam amibu'ã mýjja kunĩ pumũnho tẽ. Nhyim kam arým 'ã amykry mex ne. Nhyim kam kõt ba djwýnhbê 12mẽ amũ krĩ ngrirebê Betanha'ýr tẽ. 'Ýr tẽn:n kam bõx.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽxmã 'ã ujarẽn.

Mat 21.18

¹² Nhyim ar'ã akati nhyim arým Betanha kurũm tẽ. Ne kam kum prãm ne. ¹³ Nhyim wãnh pidjõbê pigêre'õ dja nhyim amybým 'õ pumũ. Ne kute ò jabej kadjy 'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne te ò jabej nhyim ò kêt ne 'õbit nhyim arým omũ. Kraxje ò'ã mytyrwý kator kêt rã'ãkam ne ò kêt. ¹⁴ Nãm omũn tu pidjõmã kum,

—Jakam dja ga adjõ kêtumrẽx nhyim me adjõ krẽn kêt ne, ane. Nhyim kõt ba djwýnh arým kuma.

Kute kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Ruk 19.45

¹⁵ Nhyim kam ar tẽn:n kam krĩraxbê Djeruxarẽkam bõx. Kam bõx nhyim kam Jeju Metĩndjwýnh nhõ kikretimã tẽn wadjã. Nhyim me kute memã mýjja nhõr djwýnh kumex. Nhyim me kute memã mýjjaõ pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. Nhyim arým bõm me rẽnho dja. Nhyim me kute me ò

pi'ôk kaprî pãnh memã kikreti nhõ pi'ôk kaprî nhõr kadjy me kumex nhym mebê pĩponho àpanho tẽ. Nhym me kute tut nhõr djwýnhdjwý kumex nhym mebê krî djã nhikô rênho tẽ. ¹⁶ Ne mã mebê àptàro djan memã kum,

—Kwãrîk wãnh on Metĩndjwýnh nhõ kikreti katikôt me ajênho aba kêt, ane. ¹⁷ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ôk no'ôk ne. Kamã Metĩndjwýnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã dja me abenmã kum,

‘Apýnh me õ pyka kunîkôt me kute Metĩndjwýnhmã kabên kadjy ne õ kikreti wã’, ane.

Dja me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh pi'ôkkam ane. Nhym be, me ga ne ga me aje kam me àkĩnhõ aben pydji djã. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁸ Nhym Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ arým Jeju kabên ma. Ne kam 'ã aben maro nhýn abenmã kum,

—Je tô mýj dja gwaj baje Jeju bĩnmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kàtàm kunî Jejukam no tyn kum kabên kĩnh ne kumex. Nhym kam me rũnhja kum uma.

¹⁹ Nhym kam Jeju ar'ã para nhym ar arým krĩrax kurũm katon tẽ.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx 'ã ujarẽnh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰ Nhym ar'ã akati nhym ar ajte pidjõbê pigêre 'ãnh tẽn omũ. Nhym arým arêmẽ kunî ngrà ne. ²¹ Nhym Pedru akubyn amijo tẽn Jeju kabên man kum,

—Ujarẽnh djwýnh ota, aje pidjõbê pigêre kangrõnhja arým ngràn dja, ane.

²² Nhym kam arkum,

—Gora ar tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx. ²³ Ba ar amã arẽ gar ama. Gorẽn me'õ krãnhwãmã kum, “On amikaban ngõ jabatàn nhõ mũjakam mõn tỹm”, ane. Ne ren õkre kadjwýnhbê amim,

“Kon, birãm dja ipêx, kon”, anhýr kêt ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrẽx ne ren amim, “Be, mrãmri dja ikabên kôt ã imã o ane”, ane. Kute ren ã amim anhýrkam ren

krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx.

²⁴ Kam aje mýjja kunõ Metĩndjwýnhmã adjã'wýrja dja gar tu kadjy amim kamnhĩxkumrẽx nhym arým ar akabên kôt ã ar amã o ane. ²⁵ Ga kam ar aje Metĩndjwýnhmã adjã'wýro adjãmkam amimaro dja. Me'õkam angryk jabej amimaro dja. Godja gar me'õkam angryk jabej on kam angryk wãnh kum anhiren kam angryk kêt. Dja gar kam angryk kêt nhym kãjkwakam ar Abãmdjwý arým ar gadjwý ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt. ²⁶ Be, godja gar me'õ, axwe'õ mar rã'ã jabej ne kam angryk rã'ã jabej nhym ar Abãmdjwý ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷ Nhym ar tẽn kam Djeruxarẽkam bõx. Nhym kam Jeju ajte Metĩndjwýnh nhõ kikretikam bõx ne kam ar mrã. Nhym me rũnh arým 'ýr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ mebêngêtmẽ ne me 'ýr bõx. ²⁸ 'Ýr bõx ne amũja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mýj me'õ kabênkôt ne ga ar ã meo anhýro aba? Mýj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amũ ô'ã bõm ar me rênho aba? ane.

²⁹ Nhym Jeju memã kum,

—Badjwý dja ba mýjja jabej me akukja. Me akumrẽx dja ga me imã arẽ. Ba kam arým badjwý ije mýj me'õ kabênkôt ar me anoro ibaja me amã arẽ. ³⁰ Djuão kute ngõmã me angjênhja djãm me kabên kôt ne arík ar ngõmã me angjênho ba? Nàr djãm Metĩndjwýnh kabênkôt? Goja imã arẽ, ane.

³¹ Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mýj dja gwaj kum nẽ? Dja gwaj kum “Metĩndjwýnh kabênkôt”, ane nhym kam gwaj bamã kabên 'õ jarẽnh gwaj bamã, “Bir be, mýkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

³² Nàr dja gwaj kum, “Me kabên kôt ne tu arík ar ngõmã me angjênho ba”, ane nhym kam me krãptĩ ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne.

Me kâtâm ja ne me arÿm Djuão kabên man kum kînh ne, ne o Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh ne. Dja gwaj kum ane nhym me arÿm o ngryk ne.

³³ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mÿj me'õ kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'õ kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

12

*Pidjôo djuw mex djwÿnh jaxwe'ã ujarênh.
Mat 21.33; Ruk 20.9*

¹ Ne kam memã apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Be, me'õ arÿm amim pidjô kwÿ kren kadjy bu'ã kêno kôkayro kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumÿnh djwÿnh ku'ê djã'ã par prêkti nhipêx. Ne kam me kwÿmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatàn ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mÿm kwÿo atom.” Nãm ã me kwÿmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rÿnh'ã pidjôo djuw mex djwÿnh jakren Metîndjwÿnh'ã ò pidjôkô djwÿnh jakren kam arek memã 'ã ujarênhho djan memã kum,

—Õ pidjôkô djwÿnh ã me kwÿmã anen kam atemã pyka 'õmã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ² Nhym arÿm pidjôja tuk ne kumex. Nhym kam ò pidjôkô djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr ò àpênh jano. Kute memã arênh nhym me kute kum pidjô kwÿo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ÿr ano. ³ Nhym kam 'ÿr tẽn bôx nhym kam me kute pidjôo djuw mexja ate me'õjao tÿm ne kaprêprê:k ne. Nhym mã akubyn 'ÿr ÿkam tẽn 'ÿr bôx. ⁴ Nhym ajte ò pidjôkô djwÿnhja pãnh 'ÿr me'õjadjwÿ jano nhym 'ÿr tẽn 'ÿr bôx nhym me bîn punun kum pijãm jadjàn ano. ⁵ Nhym kam ò pidjôkô djwÿnh 'ÿr ajte ò àpênh 'õ jano nhym 'ÿr tẽn 'ÿr bôx. Tãmwãdjwÿ ne me tu kubĩ. Nhym kam aben totokmã me'ÿr

ò àpênh krãptĩ jano nhym me kwÿ titik ne kwÿ pa.

⁶ Nhym kra djwÿnh pydji, kum kra jabêja 'ã ne arÿm amim, “Godja ikra me'ÿr bôx nhym me arÿm mar jabej”, ane. Ne arÿm me'ÿr ano nhym me'ÿr bôx.

⁷ Nhym kam me abenmã kum,

—Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmwã dja bãm kum mÿjja kunĩ ngã, ò nèkrêx kunĩ kanga, ane. Gwaj on tãmwã bîn kam amim ò nèkrêx, ò mÿjja, ò pidjôja kunĩo aminhõ, ane. ⁸ Ne kam o tÿm ne kubîn arÿm pidjôkô kurÿm bõm kumê.

⁹ Be, mÿj gêdja ò pidjôkô djwÿnhja me ja on? Bir, dja me'ÿr tẽn me'ÿr bôx ne me imex ne kam ò pidjôkôja atemã me ja'õmã kungã. Nãm ã Jeju me rÿnhmã ane. Amijã ne ò pidjôkô djwÿnh kra jakren Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh'ã ne ò àpênh jakre. ¹⁰ Nhym kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabên jarên memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre memã Metîndjwÿnh kabên jarên memã kum,

“E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omÿn kam bõm kumê.

Kên ja ne arÿm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

¹¹ Bênjadjwÿr djwÿnh ta ne ã kêno ane gu me omÿn kam bamã mexkumrêx”.

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm me aje omÿnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane. Nãm amijã kên jakre. Ne me rÿnh'ã kikreo ãm djwÿnh jakre. Mrãmri ne me rÿnh kute kikreo ãm djwÿnh pyrãk ne arÿm Jeju kanga. Me rÿnh kute kanga'ã ne Jeju me rÿnhmã ja jarê.

¹² Nhym me amim,

—Be, gwaj bajã ne pidjôo djuw mex djwÿnhmê kikreo ãm djwÿnh jakre, ane. Ne bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ pymaje ne me te 'ã amijakren arÿm mã tẽ.

Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõr'ã ujarênh.

Mat 22.15; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹³ Ne kam Jeju'ÿr mebê pardjêu kwÿmê Erodji nhõ me ja kwÿ jano. Jeju bēnjadjwÿr'ã kabên punu jabej ne me me ja jano. Godja bēnjadjwÿr'ã kabên punu'õ jarê nhym me arÿm bēnjadjwÿrmã arê. Kadjy ne me Jeju'ÿr bôx ne kum,

14 –Ujarênh djwÿnh, ba me arÿm ama. Ga ne ga akabên katàtkumrêx. Amã me rÿnh puma kêt. Me rÿnhmê me kajgomê ne ga memã akabêno aben pyrâk ne me imã Metîndjwÿnh kukràdjâ'ã adjujarênh mexkumrêx. Me bënjadwÿr rÿnh kunî nhõ bënjadwÿr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metîndjwÿnh kukràdjâ kôt ne gu me baje bënjadwÿr Xedjamã pi'ók kaprî nhõrmã? Nâr kon. Goja on ar imã arê. 15 Dja gu me kum kungã nâr dja gu me kubê nê? Nãm me ã Jejumã ane.

Nhym arÿm me 'êxnhîkôt tu me kuman memã kum,

–Nok ba ren me amã, “Metîndjwÿnh kabên kupa'ã ne me kum òro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bënjadwÿr raxbê Xedjabê pi'ók kaprî nê prãmja pumÿ”, ane. Amrê imã ngônphonho pi'ók kaprîo tē ba me amã omÿ, ane. 16 Nhym me kum o tēn kungã nhym arÿm memã kum,

–Mÿj me'õ ne 'ã karõja? Ne mÿj me'õ ne 'ã idji jêtja? ane.

Nhym me kum,

–E kum be, Xedja nhõ, ane.

17 Nhym Jeju memã kum,

–Bir be, ò pi'ók kaprî. Dja ga me kum angã nhym be, Metîndjwÿnh nhõ mÿjjabit dja ga me Metîndjwÿnhmã angã, ane. Nãm memã ane nhym me te kute kutã mÿjja'õ jarênhmã kam no tyn dja. Ne kam arÿm kum kàx ne mã mō.

Me tyk akubyn tÿn mÿr jabej me Jejumã kabên.

Mat 22.23; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

18 Nhym kam mebê xadjudjêu kwÿ 'ÿr bôx. Mebê xadjudjêu ne me arîk memã kum,

–Be, me tyk akubyn tÿn prãm kêtumrêx, anhÿr ar o ba. Me ja ne me 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

19 –Ujarênh djwÿnh, me bakukãmãre Môjdjê ne amrêbê: me bamã, “Godja me'õ prõ'ÿr mōn kra kêt rã'ãn tyk jabej mÿj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djâkam ikwãja'õ 'ÿr mō. Ne kam kum kra djin kukrij nhym abatàn ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane. Nãm mebê xadjudjêu ã Jejumã ane.

20 Ne ajte kum,

–Be, kamybê 7 ne axikôt apôx. Nhym kutewaja prõ'ÿr mō. Prõ'ÿr mōn kra kêt ne ty. 21 Nhym atãrija pãnh 'ÿr mōn kam ajte ty. Nhym pãnh atãrija 'ÿr mōn kam kra kêt rã'ãn ajte ty. 22 Be, nãm ar ã o anhÿro tēm tãmtã: nhym arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr mōn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kêt ne ty. Nhym arÿm ar prõja arkôt ty, kra kêt rã'ãn ty. 23 Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ÿr ba. Godja we ar kunî akubyn tÿn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tÿn kêt jarênh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhym binhikrênh kadjy nâràm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

24 Nhym Jeju arÿm memã kum,

–Me aje Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók mar kêt ne me aje Metîndjwÿnh tÿ:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arîk Metîndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ajarê. 25 Be, me tyk ne akubyn tÿnkam djã ne me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tÿnkam ne me abenwÿr ba prãm kêtumrêx. Kam dja me kute kàjkwakam kadjy mrãnh djwÿnh pyrâk. 26 Be, mrãmri me tyk akubyn tÿnkumrêx. Amrêbê: ne Metîndjwÿnh me bakukãmãre Môjdjê mã kabên jarê. Me tyk akubyn tÿn'ã kabên jarê nhym 'ã pi'ók no'ók. Djãm me aje pi'ókkam omÿnh kêt, akaók pòk ne tu mex ne ãm'ã ujarênhkam Metîndjwÿnh kute kum, “Ibê Abraãmê Idjakmê Djako ar ò Metîndjwÿnh”, anhÿrja, djãm me aje pi'ókkam amim arênh kêt?

Arÿm Abraão ar tyk 'ãtÿmkam ne Metîndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane.

27 Bir be, ar tyk tÿmja Metîndjwÿnhmã tÿn ne ar ba nÿj pumÿ. Djãm Metîndjwÿnhbê me tyk nhõ Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ne me tÿn nhõ Metîndjwÿnh. Me tyk kunî ne me kum tÿn. Kam ne ba me amã, “Metîndjwÿnh ne kubê me tÿn nhõ Metîndjwÿnh”, ane. Nã gãm me kupa'ã memã 'ã ajarê. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

Me kute kukràdjà jabej Jeju kukjêr.

Mat 22.34; Ruk 10.25

²⁸ Jejumê mebê xadjudjêumê aktâ kabêno aben japanho dja nhym Môjdjê kukràdjà mar djwýnh'ô arým me'ÿr bôx. Ne Jeju katàt kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênhkôt arým kuman kam kukij ne kum,

—Metĩndjwýnh kute katàt me kute amijo ba'ã memã karôkam kabên jarênhja kute aben nhipetã memã kabên jarênhja dja ga amim maro tẽ. Nhýnh kabênja'ô ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane. ²⁹ Nhym kum,

—Be, Metĩndjwýnh kabên'ô kumrêx mexo kute kunĩ jakrenhja ba amã arê ga ama. Metĩndjwýnh memã kum,

“Ë, mebê idjaer, gora ikabên ma. Bênjadjwýr djwýnh, kubê ne Metĩndjwýnh. Bênjadjwýr djwýnh pydji.

³⁰ Me anhô Bênjadjwýr djwýnh, me Atĩndjwýnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre.

Djãm ajakwaobit amã Metĩndjwýnh jabêmã? Kati. Ajamak, akad-jwýnhbê, akukràdjà kunĩo dja ga me amã abê:.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Be, tãm ne ja. Metĩndjwýnh kabên'ô kumrêx mexo kute kabên kunĩ jakrenh ne ja. ³¹ Ne kam atãri Metĩndjwýnh ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Atemã kabên'ô mexo kute ja jakrenh kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

³² Nhym Môjdjê kukràdjà mar djwýnh kum,

—Ujarênh djwýnh, kôt ne ga arê. Mrãmri Metĩndjwýnh pydjibit. Atemã'ô kêtumrêx.

³³ Dja me kum kĩnh, kum abêo katàt me kunĩ, mýjja kunĩ jakre. Djãm ajakwaobit kum Metĩndjwýnh jabêmã? Kati. Amak, kadjwýnhbê, kukràdjà kunĩo dja me kum abê:. Ne kum amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne me kum amijabêja pyrãk dja me ã kum amibu'ã me ja jabêo ane. Ak-abên ja ne mexo Môjdjê kabên kunĩ jakre. Dja me Metĩndjwýnh kabênja man kôt ar amijo ban arým mexkumrêx nhym me

kute Metĩndjwýnhmã mry bôrja mexo me tẽp kêtumrêx. Me kute kum apýnh mýjja nhôr kunĩja mexo me tẽp kêtumrêx. Nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhja Jejumã ane.

³⁴ Nhym kam ôkre kadjwýnhbê amim,

—Be, tãmwã ne ikabên kôt kabên mexkumrêx, ane. Ne kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amim apytãr ne ar ajo ba 'ÿr, ane. Nhym me ajte ijukri Jeju kukjêr kêt. Kabên mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mýj me'ô tãmdjwý jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ Nhym kam Jeju ajte Metĩndjwýnh nhô kikretikam tẽn bôx ne memã Metĩndjwýnh kukràdjà'ã ujarênho djan kam memã kum,

—Be, Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne me memã kum, “Kritubê ne Dawi tãmdjwý”, anhýr ar o ba. Be, djãm Kritubê Dawi tãmdjwýbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bênjadjwýrdjwý, ane. ³⁶ Ne kam memã me kukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumũ. Metĩndjwýnh Karô kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhô Bênjadjwýrmã ne Bênjadjwýr djwýnh kabên ne kum,

‘Amrê idjubôk'ãnh nhý, Abênjadjwýr raxkam idjubôk'ãnh nhý.

Ikam ama ba amrê awýr akurê djwýnho mō ga me kwýo apardjan me kwý nhimex.’

Nãm ã Metĩndjwýnh inhô Bênjadjwýrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abênjadjwýr rax”, anhýrja pumũ. ³⁷ Mýkam ne me

'ã Dawi tãmdjwý kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ò Bênjadjwýr rax. Nãm Jeju ã memã ane nhym me krãptĩtija kum kabên kĩ:nhkumrêx ne.

³⁸ Nhym arek memã ujarênho dja:n memã kum,

—Gora me aminêje me omũ. Aminêje Môjdjê kukràdjà mar djwýnhwã pumũ. Be, me ja ne me kute amibên kadj kute kubêkã jabjêtibit jangjênh prãmumrêx. Ne ajte me krãptĩ nhipôkri kute memã amibên nhym me kute memã rũnh jarênh ne kute

memã kum, “Bênjadwÿr, djãm ga, djãm ga”? anhÿrja. Ja ne me kum kÿnhkumrêx. ³⁹ Ne mebê idjaer bikprõnh djakam nàr me krãptĩ àkuro krĩkam ne memã wan krĩ prãmikumrêx. Me kute amibên kadjy ne me me rÿnh krĩ djakam krĩ prãmikumrêx. Kwãrĩk wãnh gar me kudjwa kêt. ⁴⁰ Nãm me me 'uwtĩ krão apan mebê mÿjja kunĩo akĩ ne kam ajkwaobit Metĩndjwÿnhmã kabên rÿnh ne, ne kum kabên 'ijabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên. Be kati, me axwekumrêx. Kam gêdja Metĩndjwÿnh me kuràm memã pãnh rax jarên prĩne me kuràm meo ajkê. Nãm ã Jeju memã ane.

*Me'õ 'uwtĩ kute õ pi'òk kaprĩ ngrire nhõr.
Ruk 21.1*

⁴¹ Nhyam kam me kwÿ itepato mõn bõx. Me kute amikutã Metĩndjwÿnhmã pi'òk kaprĩ kwÿ nhõr kadjy ne me mõ. Nhyam Jeju arÿm tẽn pi'òk kaprĩ nhõr djã kõnh nhÿn me omũnho nhÿ. Me õ nèkrêx rÿnh krãptĩ ne me aben totokmã kam pi'òk kaprĩ rÿnh ne kurê. ⁴² Nhyam kam me'õ nija 'uwtĩ kubê mjên tyk nhyam õ mÿjja kêtja ngõnhponhreo pi'òk kaprĩo amãnhkrut ne kubyn o tẽn kam kumê. Ngõnhponhreja ne abenã rênhkam kubê pi'òk kaprĩ 'õ pydji, ngri:re.

⁴³ Nhyam kam Jeju amiwÿr kõt ba djwÿnh ar ku'uw nhyam ar 'ÿr bõx. Nhyam arkum,

—Ba ar amã arê, me'õ 'uwtĩ ja ne õ mÿjja kêt ne tu me kuràm õ pi'òk kaprĩ raxo tẽn Metĩndjwÿnhmã kungã. Me kunĩ kuràm pi'òk kaprĩ raxo tẽn kum kungã. ⁴⁴ Me ja ne me õ pi'òk kaprĩ kumex ne kam 'ã kàtàm ne kumex. Ne kam 'ã kàtàmja Metĩndjwÿnhmã kungã. Nhyam be, me'õ nija ne õ pi'òk kaprĩ kêtê, pi'òk kaprĩ ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mÿjja byr ne krên ne tĩn kadjy Metĩndjwÿnhmã kunĩ ngã. Kum 'õ nõr kêtê. Kam ne ba me amã,

—Nãm me kuràm pi'òk kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arê. Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnh arkum ane.

13

*Akubyn bõx kukãm mÿjja apõx'ã ujarênh.
Mat 24.1; Ruk 21.5*

¹ Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhyam kõt ba djwÿnh'õ kum,

—Ë, Ujarênh djwÿnh ga, këntio me kute kikreti kwÿ nhipêxja pumũ. Kënmê kikre ã ti:re ane, ane.

² Nhyam Jeju arÿm arkum,

—Be, ar kikretija pumũ. Dja ã me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngràn kên aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nhyam kam kên'õ aben nhiby nõr kêtikumrêx, ane. ³ Nhyam kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi. Nhyam Jeju arÿm amybÿm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kõnh nhÿ. Nhyam Pedrumê Xi-jagumê Djuãomê Ængre ar me kãxã kukij ne kum,

⁴ —Ë, ar imã kikreti ngràn'hã ajarê. Nhÿnh amex 'òkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bõx ne kikreti ngràn ãm djã kapõ? Mÿj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁵ Nhyam kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarên arkum,

—Gora ar amijã ano tÿx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. ⁶ Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me'ÿr bõx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijã imê. Amijã imên arÿm memã kum, “Me anhõ Bênjadwÿrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwÿnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krãptĩ noo aknon Metĩndjwÿnhbê meo akêx.

⁷ Be, kam dja gar me kute abenwÿr prõt man amybÿm me kute abenwÿr prõt jarên ma. Kwãrĩk wãnh kam ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Ja kumrêx gêdja me ã o anhÿro tẽn. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ÿr o tẽn rã'ã. ⁸ Nã, apÿnh me ba djãri gêdja me abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba. Nhyam apÿnh bènjadwÿr rÿnh nhõ me dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Apÿnh pyka djãri gêdja kam pyka terte:t ne. Nhyam prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra àja pumũ. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mõ:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹ Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja me apÿnh me rÿnhmã ar akangan me bikprõnh djakam ar atitik ne. Ar aje ijã adjujarênh ar abakam dja me apÿnh me bènjadwÿr rÿnhmê me bènjadwÿr

kry'ÿr ar ajo mō. Ar ajo mō gar me kabem aku'ê. Memã ijã adjujarēnh nhym me kute mar kadjy me kabem aku'ê. ¹⁰ Nhym be, me kute amim imar dja me apÿnh me ba djã kunîkôt ijã ujarēnh ny jarēnh kumrêx.

¹¹ Dja me ar ajo rôrôk ne kute memã ar akukjêr kadjy me rûnhmã ar akanga. Kwârîk wãnh gar kam amikukãm akabên 'ô'ã karô kêt ne kwârîk wãnh amikukãm anhökre kadjwÿnhbê amim, “Je tô mÿj gêdja ba aminêje memã ikabên ja on”? anhÿr kêt. Be, me kute memã ar akukjêr majmã dja Metîndjwÿnh Karô ta ar amã ar akabên mex jarê gar aman arÿm memã arê. Kute ar amã ar akabên jarēnh ja dja gar memã arê. Djãm ar ga dja gar memã akabên jarê got? Kati. Karô ta dja memã kabên jarê.

¹² Nhym mÿjja kunî pyka kôt amingràn kadjy dja me kute abeno ôbikwa djwÿnh abenmã àkrê. Me rûnh kute me par kadjy dja me memã kamy kanga. Dja bãm memã kra kanga. Dja kra kum nã nâr bãm kurên me rûnhmã ar kanga. Me rûnh kute ar par kadjy ar kanga. ¹³ Ikôt ar abikamēnhkam dja me kunî kum ar akurê. Ne te kum ar akurê gar ijã adjukanga kêt ne amã ikînh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytã. Dja me kunî kute aminhinomã amimēnh nhô akati bôx gar amã ikînh tÿx rã'ã ba arÿm ar apytã. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imã, “Ar imã kikreti ngràn'h'ã ajarê”, anhÿrja ba ar amã arê gar ama. Dja mÿjja amingràn h'ÿr nhym kam arÿm mÿjja punutija dja. Metîndjwÿnh nhô kikretikam dja. Djãm mÿjja punuti Metîndjwÿnh nhô kikretikam âm kam mex got? Dja kam dja gar arÿm omû. Mÿjja punuti djô'ã dja me mÿjja kunîo ajkên kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrêbê: 'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danijeu ne arÿm memã mÿjja punuti ja'ã ajarēn 'ã pi'ôk no'ôk. Dja gar pi'ôk no'ôkwã pumûn kam mÿjja punuti pumûn kam kôt ama. Kam gêdja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prôt ne.

¹⁵ Gêdja me'ô kikre nhimök po'ã ãm jabej kwârîk wãnh akubyn ûrkwãmã nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt.

¹⁶ Gê purkam ar ba jabej tu umaje prôt. Kwârîk wãnh kute kubêkã jamÿnhmã 'ÿr akêx kêt. Dja tu me ãm kamã amû prôt.

¹⁷ Watî:re, akati wãkam me tujarômê me kra karã dja me tokry:. Me mÿjja punuti pymaje prôt ne kam arÿm tokry:. ¹⁸ Dja gar Metîndjwÿnhmã amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêt mã.

¹⁹ Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tēn mÿjja kunîmo krax djã'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykôt dja gar me maro tē. Dja gar me tokry tūm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumû. Be, amrê mÿjja punuti nhô akati bôxkam dja me tokryo katàt me tokry tūm wã kunî jakre. Ne amrê me'ã akati mörkam me tokry nydjwÿ dja me tokryo mÿjja punuti'ã me tokryja tēp kêt kumrêx. ²⁰ Metîndjwÿnh ren tokry'ã akati kwÿ ngri kêt nhym me'ô ren tîn kêt kumrêx. Be, Metîndjwÿnh kute amim ô me ja'ã karô ne kute amijo me utârja kadjy dja arÿm 'ã akati wã kwÿ ngri.

²¹ Godja me'ô 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me ô Bēnjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arÿm memã nhÿ”, anhÿr jabej. Nâr me'ô ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'ã me ô Bēnjadjwÿrbê kumkati mē nhym jakam arÿm memã nhÿ”, anhÿr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati, kwârîk wãnh amim me ja mar kêt.

²² Be, apÿnh me ta kute amijo Kritu pyrãk dja me amijo amirît ne. Nhym amû me jad-jwÿ amijo amirît ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metîndjwÿnh kukwakam me amã idjujarēnh iba”, anhÿro ba. Dja me me aêrbê mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhîpêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metîndjwÿnh kukwakam me kabēnkumrêx”, anhÿr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metîndjwÿnhbê meo akêx jabej. Metîndjwÿnh kute amrêbê amijo me utârja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhî no tÿxo kute me akrenh jabej, godja kubê me kwÿo akêx ne meo ba jabej. ²³ Be, ar ga dja gar amijã ano tÿx ne. Ba ne ba mÿjja apôx kêttri kukãm ar amã arê gar arÿm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

24 Ne kam ajte arkum,
—Nhyim me tokryo ku'êwã'ã akati apêxkam dja mÿjja rûnh apôx.

“Nhyim myt amijo akamât kô tyk nhyim mytyrwÿ irã kêt.

25 Nhyim kanhêti kâjkwa kurûm rôrôk nhyim kâjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne.”

26 Ba kam ije amijo inhÿ dja ba arÿm prÿne itÿ:x ne prÿne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrâkôt bôx nhyim me kunÿ: arÿm ibôxkôt ipumÿ. 27 Ba kam ikadjy mrânh djwÿnh jano nhyim me arÿm inhô me ja o atom. Ije amijo me utârja kunÿo atom. Dja me kwÿ kâjkwa krax'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ kâjkwa 'ênhôt'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ aktã kâjkwa nhirê'âm môn meo atomo mô. Dja me apÿnh pyka kunÿkôt inhô me ja kunÿ:o atom. Ba ne ba kukâm ar amã 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

28 Be, akubyn ibôx djã nhô akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mÿjja jakreja ma. Ba ar amã arê gar ama. Dja pidjô pakà nokà tukam 'ô nhingrã kadjy arÿm INGRã apôx gar kam arÿm amexmã kamnhÿx nhyim kam arÿm amex. 29 Bir be, gêdja ba ije ar amã mÿjja jarênhja ã apôx môr ane gar kam arÿm ijabej rÿt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djã arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô INGRã. Nhyim be, ibôx kutã gêdja mÿjja pymatija apôx mô.

30 Nã, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Me akamingrãnyre ja gêdja gar atyk par kêttri mÿjja ja kunÿ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arê. 31 Ikabên kajgo kêtukumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa ï apêx. Nhyim be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêtukumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunÿ apôx nhyim me omÿ, ane.

Me kute bôx djã nhô myt mar kêt.

Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2

32 Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djã nhô akati nâr myt djãm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêtukumrêx. Kâjkwakam kadjy mrânh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. 33 Dja gar ajaxwebê amijãno djan arek ijabej ajkam ama ne Metÿndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx

djã'ã myt mar kêt kam. 34 Ar aje akubyn ibôx djãkam myt mar kêt kute ô kikre djwÿnh nhô apênh pyrãk. Ba ar amã arê gar ama. Be, ô kikre djwÿnh ne arÿm kurûm anhÿr bê tēm mã. Ne kam ô apênhmã kikre'ã karôn arkum apÿnh apênh djã'ã karô. Ne kre nêje ku'ê djwÿnhmã kum, “Gora arek ijabej ajkam ama”, ane. Ne kam arÿm mã tē.

35 Kam dja gar gadjwÿ arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije ô kikre djwÿnh pyrãk. Ar aje ibôx'ã myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nâr akamât kô ipôkri ibôx jabej nâr ôkrên'ãnh kârkam ibôx jabej nâr kryrãm ibôx jabej. 36 Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrã ba ar ajaêrbê bôx gar ajmã nê. 37 Ar amã ne ba arÿm ibôx djã'ã karô. Jakam ne ba me kunÿmã 'ã karô. Me arek ijabej ajkam ama. Nãm ã Jeju me kukâm mÿjja apôx'ã arkum ane.

14

Me'ô nire kute Jeju nhimôkkam kangô runh.

Mat 26.6; Dju r 12.1

1 Be, Metÿndjwÿnh me irôbê mrânh nhô akati nêje arÿm akati pydji. Kam ne mebê idjaer kunÿ amex kunÿkôt aben pydji. Amrêbê: Metÿndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrânh nhyim me kute aben kajmã'ã mar kadjy ne me aben pydji. Kamãdjwÿ ne me kute djwÿponhredit kur. Metÿndjwÿnh me irôbê mrânh nhô akati nêje akati pydji nhyim me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmē Môjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmē arÿm abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje me krãptÿ kãxã Jejuo batÿm ne bÿnmã on? ane. 2 Ne ajte abenmã kum,

—Kwãrÿk wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhô akatikam o batÿm kêt. Gwaj ren o ane nhyim me krãptÿ ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metÿndjwÿnh me irôbê mrânh nhô akatikam me krãptÿ bôxja ne me kuman ã Jeju'ã abenmã ane.

3 Be, krÿ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'ô ï kajêkam tē arÿm mex. Idjibê ne Ximão. Ûrkwãkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno nhÿ: nhyim me'ô ni arÿm 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Nãm 'ÿr kēn jakareo

ngôn̄h byno tẽ. Ngôn̄hkam ne me kudjȳ djà kangôo ipu. Idjibê ne nadu. Nãm me prĩne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm o tẽn o bôx ne 'ã kutan arým Jeju nhimôkkam kapĩ.

⁴ Nhym bu'ã me ku'ê kwỳ kôt nokà nhàn abenmã kum,

—Je tô mykam ne arým me kudjȳ djào ajkê? ⁵ Gwaj ren pi'ók kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'ók kaprĩ rax ne ren kuby. Ren 'ã akrekam pãnhô denarju kubê 300 jakre. Gwaj ren pi'ók kaprĩ rax byn ren me ô myjja kêt mã kungrà. Mykam ne arým o ajkê? ane.

⁶ Nãm ar anen nijamã akij. Nhym Jeju arým tu ar kabên man arkum,

—Kwãrĩk wãnh rã'ã. Mykam ne gar kum kaprĩ jadjà? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx. ⁷ Be, akati kunĩkôt ne ar abu'ã me ô myjja kêt ar ba rã'ã. Ar aje memã myjja nhôr prãm tu memã angã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Ba ar amã arê gar ama. ⁸ Dja ba ty nhym me arým ijadjà. Me kute ijadjàrmã ne nija kuma. Kuman arým kum ikaprĩn ijã me kudjȳ djà kapĩ. Nãm te kute myjja mexo kute imex pyrãk ne kute imã ôrmãn arým tu ijã me kudjȳ djà kapĩ. ⁹ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kàj bê pyka kunĩkôt mã memã ijã ujarênh ny jarên mã nijadjwỳ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjȳ djà kapĩn'ã ajarê. Gêdja me kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhym kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwýnhbê 12 'ô ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhô bẽnjadjwỳr ar'ỳr tẽ. Kute arkum Jeju kanga kadjy ne tẽ. ¹¹ Ar'ỳr tẽn ar'ỳr bôx ne arkum,

—Arým ba ije ar amã Jeju kangamã. Nãm ã arkum ane nhym ar kuman arým kĩnhkumrêx ne. Ne arým kum kabên jarênh mãmdjin kum,

—Dja ga ã Jejuo ane bar kam arým amã pãnh pi'ók kaprĩ ngã, ane. Nhym kam amim,

—Mỳj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã Djuda amim anhỹro ba.

*Ar kute ro'ã ô kwỳ krêno ino rer.
Mat 26.17; Ruk 22.7*

¹² Nhym kam mebê idjaer kukràdjãkôt me kute djwýponhbit kur nhô akati arým kutewa. Kam ne me apýnh ũrkwãkam Metĩndjwýnhmã mrykĩ'ãtomti pan kuku. Amrêbê: Metĩndjwýnh me irôbê mrãnhja ne me kute kôt mar kadjy ã o ane. Nhym kôt ba djwýnh ar Jejumã kum,

—Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhô akatikam gwaj banhô kwỳ krên kadjy jãm dja bar tẽn ar akutêp gwaj banhô kwỳ krên djà jadjwỳr mex? ane. ¹³ Nhym arým kôt ba djwýnh amãnhkrutmã 'ã karôn arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽ. Nhym arým me'ô ngyo ngôn̄hkam ngô mýn o tẽ gar omũ. ¹⁴ Nhym arým kikremã wadjà gar kôt tẽn wadjà. Wadjàn ô kikre djwýnhmã kum, “Ujarênh djwýnh ne amã kabên ne amã, ‘Bamê ikôt ba djwýnhmê ne bar inhô kwỳ krên mã. Nãr kadjy inhô kumoka'ê? Aje me bôx nymã kumoka'ê jarênhja, nãr? Dja bar Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhô akati mar kadjy mrykĩ'ãtomti krê.’ Nãm ã Bẽnjadjwỳr amã ane”, ane. Be, dja gar ã ô kikre djwýnhmã ane. ¹⁵ Nhym kam kôjrũm kumoka'ê jabatãnh'ỳr ar ajo tẽn ar amã akre. Kam ne gwaj bakutêp myjja kunĩ nôr pro. Dja gar kam ikutêp gwaj banhô kwỳ krên djà jadjwỳr mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karôo ane.

¹⁶ Nhym kam kôt ba djwýnh 'ỳr tẽ. Ne Jeju kute arkum kabên kôt arým myjja kunĩmã katon arým kam mrykĩ'ãtomti gan ô kwỳ krên djà jadjwỳr mex.

¹⁷ Nhym arým ar'ã para nhym Jejumê Ar kubê 12 ro'ã kikre'ỳr tẽn 'ỳr bôx. ¹⁸ Ne kam arým nhỹ. Àkuro nhỹ nhym kam Jeju arkum,

—Ar ajô ikôt adjãkuro anhỹrja dja ga ikurê djwýnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

¹⁹ Nhym kam ar arým kaprĩren apýnh ar ã djãri aben totokmã kum,

—Djãm ba? Djãm ba? ane.

²⁰ Nhym arým arkum,

—Be, ar abê 12ja 'ô, aje ikôt ngôn̄hkrãtikam mry kangômã djwỳ jadjãro anhỹrja'ô dja ga memã ikanga. ²¹ Be, ba ije amijo inhĩ ne amrêbê me bakukãmãre ijã Metĩndjwýnh kabên no'ók nhym pi'ókkam me kute ijo anhỹrmã arênh kôt ne me arým jakam

ar ã ijo anhÿro ba. Nhym be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry rax ne. ÿ, watÿ:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²² Nhym ar àkuro nhÿ: nhym Jeju arÿm djwÿ'õ byn kam o Metÿndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarên arÿm kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krê, ane.

²³ Ne kam ngônhrãkam pidjô kangôjadjwÿ byn kam o Metÿndjwÿnhmã mextire jarên arkum kungã. Nhym ar kunÿ o ikô.

²⁴ Nhym kam amikamrô'ã pidjô kangô jakren arkum,

—Ikamrô ne ja. Me krãptÿ kadjy dja ikamrô prôt. Metÿndjwÿnh ne arÿm ikamrô prôt'ã memã kabên ny jarên mãm dji, ane.*

²⁵ Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangô ikômo krã'yr ne ja. Metÿndjwÿnh kute amim ò me ja kunÿ pytãr ne kute meo bakambit dja ba pidjô kangô nyo ikô. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁶ Nhym kam ar ngre. Ngrén arÿm o ino re. Ngrero ino ren arÿm amÿ krãnhbê Oriwêre'ÿr mō.

*Pedru 'êx kukãm kute kum arênh.
Mat 26.31; Ruk 22.31; Dju r 13.37*

²⁷ ÿr mō: nhym Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãm kam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne ar abimãnh'ã ajarê. Metÿndjwÿnh kukwakam ne me ar ajã ajarên memã kum,

“Be, dja ba mrykÿ'ãtomtio ba djwÿnh titik nhym mry umaje prôt ne ajmã.”

Nãm me ã ar ajã ujarênho anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Be, akamãtja tãm kam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarên kôt dja gar aprôt ne ajmã. ²⁸ Nhym kam me arÿm ibÿ. Ba ityk ne akubyn itÿnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ, ane.

²⁹ Nhym Pedru kum,

—Godja ar kunÿ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt ne imãt kêt ne, ane.

³⁰ Nhym Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãm kam òkrên'ãnh kãr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji, nhym arÿm kã. Ga kam ajte amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije me'õwã pumÿnh kêt kumrêx”, ane. Nhym ajte kã. Dja ga ã ijã memã ane. Mrãmri ne ba amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³¹ Nhym Pedru kàj bê ajte kum,

—Gê me gu baro'ã gu babÿn jabej ba ije amijã maje ijêx prãm kêt kumrêx, ane. Nhym kam ar kunÿ ã kum ane.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wÿr.

Mat 26.36; Ruk 22.40

³² Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'ÿr bôx. Nhym kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhÿ. Ba 'ÿr Metÿndjwÿnhmã amijo a'wÿ, ane. ³³ Ne kam Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro mō. Ne kam madjã kreti:n arÿm kaprÿ rax ne.

³⁴ Ne kam arkum,

—Ikaprÿ:re. Arÿm ikaprÿ kute ibÿn 'ÿr. Jãnh mãn ar idjêje nhÿ gwaj baro'ã aminêje barÿto nhÿ, ane.

³⁵ Ne kam amÿ tẽ. Tẽmo rãm ne ja ne tu mÿrbê tÿm. Tÿm ne arÿm Metÿndjwÿnhmã amijo a'uw. Kute tokry, kaprÿbê utãr prãm jabej kum amijo a'uw. Tokry 'ÿr bôx kêt jabej kum amijo a'uw. ³⁶ Ne kum,

—Djÿnwã, djãm abê mÿjja'õ bipdjur? Kati. Aje mÿjja kunÿ nhipêx mar. Itokry, ikaprÿjabê ipytã. Nãr kon, kwãrÿk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

³⁷ Ne kam kãmã djan ar amãnhkrut ne ikjêkêtja'ÿr akêx ne tèn ar'ÿr bôx. Nhym arek ar òto ikwã. Nhym Pedrumã kum,

—Je, Ximão, djã nã gãm arek anhôto nõ? Kraxje kô 'iry kêt ne ga anhôto nõ, ane.

³⁸ Ne ar kunÿmã kum,

—Ar aminêje rÿt ne Metÿndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gêdja me te axwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ. Be, ar anhôkre kadjwÿnhbê ne gar amã ikabênja kÿnh. Nhym be, ar

* **14:24** Mrãmri ne Jeju kamrô prôt nhym Metÿndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tyn kamrô prôt. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arÿm me axwe maro aknon mekam ingyk kêt ne.” Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane.

aminêje arîtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

³⁹ Ne kam ajte amũ tẽn Metîndjwýnhmã amijo a'uw ne kute ôbê kum kabên jarênhja kôt ajte kum tãm jarê. ⁴⁰ Ne kam ajte akubyn ar'ÿr akêx ne tẽn ar'ÿr bôx. Nhyim ar nokà bã mex ne. Ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyim ar tok nhyim ar te kute kum kabênmã umaro nhÿ.

⁴¹ Nhyim kam ajte amũ tẽn Metîndjwýnhmã amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ÿr akêx ne ar'ÿr tẽn ar'ÿr bôx. Ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arÿm itokry djã iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arÿm kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhÿja ne kute memã ikangamã. ⁴² Kãjmã ar dja. Gwaj on me'ÿr. Ota, arÿm kute memã ikanga djwýnh bôx, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴³ Ne kute arkum anhÿro ãm rã'ã nhyim Djuda arÿm 'ÿr bôx. Jeju kôt ba djwýnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ÿr bôx nhyim me krãptĩ me:x ne kôt môn 'ÿr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamÿn kadjy o môn o bôx. Me rÿnh ne me me ano. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyim me 'ÿr bôx. ⁴⁴ Me 'ÿr môr kêttri ne kute memã kanga djwýnhbê Djudaja memã kum,

—Be, ije me'ô nhine kaôrkôt dja ga me omũn arÿm o tÿm ne pa 'amÿ. Nãm Djuda arÿm ã memã ane. ⁴⁵ Ne kam 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kum, “Ujarênh djwýnh”, anen arÿm ine kaô.

⁴⁶ Nhyim kam me arÿm 'ÿr môn 'ÿr bôx ne o tÿm ne arÿm pa 'amÿ. ⁴⁷ Nhyim me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿr raxja nhô àpênh mekôt tẽ. Nhyim bu'ã me ku'êja 'ô ne arÿm ô kãxdjwa kajgo kaban o me'ôjamã akabên amak ta, bënjadjwÿr nhô àpênhja jamak ta.

⁴⁸ Nhyim kam Jeju me krãptĩjamã kum,

—Je djãm idjãkĩnhĩ ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhô kômê anhô kãxdjwa kajgomêo mō? Myt kunĩkôt ne ba ar Metîndjwýnh nhô kikretikam ikrĩ, ar memã idjujarênho ikrĩ ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. ⁴⁹ Mÿkam ne ga me ijo tÿm?

Bir, amrêbê: ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atÿm'ã ajarên arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyim me arÿm aben djô'ã arênho mō:. Arênho môr tãmtã arÿm iwÿr o bôx. Tũ:mrãm me bakamin-grãnyrekam arÿm iwÿr o bôx. Ba ar iba: ga me arÿm jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kôt ne ga me arÿm jakam ã ijo atÿmo ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

⁵⁰ Nhyim kam kôt ba djwýnh kunĩ mã amijã maje prôt ne. ⁵¹ Me'ô abatãnh ny ne kute kubêkã pydjio amikupuja Jeju kôt tẽ. Rinhuo ne kubêkã. Nhyim me kwÿ adjwýnhdjwÿo tÿm ne kubê kubêkã 'amÿnh tÿx. ⁵² Nhyim arÿm amikaban amikôt kubêkãmã iren tu kajgo mã prôt ne.

Me kute axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵³ Nhyim me arÿm Jejuo mō. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿr rax'ÿr ne me o mō. Nhyim arÿm me rÿnh kunĩ abeno akuprô. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me arÿm akuprô. Nhyim me Jejuo môn o bôx ne arÿm me rÿnh kabem kudja. ⁵⁴ Nhyim be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nÿjar kum kre rax ne tẽ. Nhyim me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿr rax nhô kikre nhipôkri kênh ngrire nhyim Pedru arÿm Jejukôt wadjã. Ne arÿm bënjadjwÿr nhô krãkamngôn timer ro'ã ànhÿnh nhÿ.

⁵⁵ Nãm me me'ÿr Jejuo bôx nhyim kam me rÿnh arÿm me 'êxnĩ jabej. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê me rÿnh kunĩ ne me me 'êxnĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyim me arÿm me kabên man arÿm we axwe'ô pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'êxnĩ jabej. Ne te abejo dja. Me'ô ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja:. ⁵⁶ Nhyim me 'êxnĩ krãptĩ ne me kãjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarênho kumex.

⁵⁷ Nhyam kam me'ô ar ja arÿm kàjmã djan 'êx ne 'ã kabên jarên memã kum,

⁵⁸ –Tãmwã ne memã kum, “Be, me kute ikrao Metĩndjwÿnh nhõ kikreti nhipêxja dja ba kungrà. Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikreti 'ôdjwÿ nhipêx. Me kute ikrao ipêx kêtja'ô dja ba ipêx. Nhyam ije ipêxo idjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêtbit apêx ba ipêx pa.” Nãm ã Jeju memã ane bar arÿm kuma, ane. ⁵⁹ Ne kam ar jadjwÿ kute memã arênhkam axikôt Jeju'ã kabên jarênh kêt ne arĩk aben kupa'ãbit arê.

⁶⁰ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr raxja arÿm kàjmã djan me ipôkri djan Jeju kukijn kum,

–Ga, ar kabênja ma. Djãm aje aminêje akabên'ô jarênh prãm kêtikumrêx? On imã amikôt amijarê, ane. ⁶¹ Nhyam tu anhikrê.

Nhyam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax aje kukijn kum,

–Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati, nêñ? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwÿnh Kra? ane.

⁶² Nhyam Jeju kum,

–Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ã Metĩndjwÿnh pymati djubôk'ãnh nhÿ. Ba ije amijo inhĩ gêdja ba ubôk'ãnh nhÿ. Ibẽnjadjwÿr raxkam ubôk'ãnh nhÿ gar ipumũ. Ne kam aje kakrãkôt amrê kãjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶³ Nhyam kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arÿm amibê kà kadjô. Amibê kà kadjôn arÿm memã kum,

–Ë, arÿm ne Metĩndjwÿnh japrÿ. E kum kwãrĩk wãnh gwaj ijukri me'ô kute axwe kôt omũnhja jabej kêt. ⁶⁴ Gwaj bakunĩ ne gwaj arÿm kute Metĩndjwÿnh japrÿja ma. Ta ne amijo Metĩndjwÿnh rax pytãn arÿm o aprÿ gwaj kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwÿnh djubôk'ãnh inhÿrkôt dja gar ipumũ”, anhÿrkôt ne gwaj arÿm kuma. Arÿm ne gar ama. Mÿj dja gwaj nê? ane.

Nhyam me kupãnhã 'ã kum,

–Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁵ Nhyam kam me kwÿ nokre kutôn rĩtbê nokre'ã pron aje nokrebê tak ne. Ne kute takmê ro'ã kum,

–Nhyam ne akurwa? Goja me'ô pumũn imã arê, ane. Nhyam krãkamngôn arÿm 'ã akuprôn tako kumex.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁶ Nhyam wãnh Pedru kikreti parbê ànhũho nhÿ. Ànhũho nhÿ: nhyam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax nhõ àpênh nija arÿm 'ÿr bôx.

⁶⁷ Ne omũn prĩne omũnh mex ne kum,

–Tukwa, gadjwÿ ne ga Jeju kôt ar aba. Krĩraxbê Nadjarekam Jejukôt ar aba, ane.

⁶⁸ Nhyam aminêje 'êx ne kum,

–Kati, ije akabênwã mar kêtikumrêx, ane. Ne kam tẽn kre tã dja nhyam kôt arÿm ôkrên'ãnh kà. ⁶⁹ Nhyam bẽnjadjwÿr nhõ àpênh nija aje omũn bu'ã me ku'êmã kum,

–Tãmwãdjwÿ ne kôt ar ba, ane. ⁷⁰ Nhyam aje aminêje 'êx ne kum, “Kati”, ane. Nhyam kãjbê 'ãtũm nhyam bu'ã me ku'êja kum,

–Be, mrãmri ne ga kôt ar aba, ane. Abê pykabê Garrêja kra'ô. Garrêjakam me kabên kôt akabênja ma. Bar kôt aman arÿm amã ikato, ane. ⁷¹ Nhyam memã kum,

–Kati. Mrãmri ije me'ôwã pumũnh kêtikumrêx. Aje me'ô jarênhwã ije omũnh kêt, ane. Ne kam me'ô kute kum anhÿr kêt mã amikangrôn memã kum,

–Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metĩndjwÿnh pãnh ijo akno. Ta ne arÿm ijêxnhĩ kêt kôt ima, ane. ⁷² Nãm ane nhyam totokbê aje ôkrên'ãnh kà. Nhyam kam Pedru akubyn amijo tẽn amrêbê Jeju kute kum kabên jarênhja ma. Kute kum,

–Ôkrên'ãnh kàr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji nhyam arÿm kà. Ga kam amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije tãmwã pumũnh kêt”, ane nhyam aje kà, anhÿrja ne arÿm kuma. Nãm maro dja nhyam arÿm rerekre 'ÿr bôx. Rerekre 'ÿr bôx nhyam arÿm mu:w.

15

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

1 Nhyam kam me'ã akati, kryràm nhyam apÿnh me rÿnh djari akuprôn arÿm aben kabên ma. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê mebêngêtmê Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê me rÿnh kunÿmê ne me Jejuo aben ma. Ne kam arÿm uwpreu Piratu'ÿr o môn 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx ne kum kanga. 2 Nhyam kam Piratu arÿm kukij ne kum,

–Djãm abê mebê idjaer nhô bÿnjadjwÿr rax? ane.

Nhyam kum,

–Kôt ne ga aje arênhwã, ane.

3 Nhyam kam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr ar arÿk Jeju'ã axwe krãptÿ janhô. 4 Nhyam tu anhikrê. Nhyam Piratu kum,

–Ë ama. Djãm ajaxwe krãre ne me amã arê? Djãm aje aminêje akabên'ô jarênh kêtumrêx? ane.

5 Nhyam kum kabên 'ô jarênh kêtumrêx. Nhyam Piratu te kute marmã kam no tyn nhÿ.

6 Be, me irôbê mrãnh nhô akatija tãmkam ne mebê idjaer krãptÿ: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh mar kadjy ne me aben pydji. Amex kunÿkôt ne bÿnjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djà kurÿm mebê ijê pÿnh ne meo pôx nhyam me mã mrã. Me kute me'ô'ã à'wÿrja ne me kÿnh kadjy bôm kumê. 7 Ajbir me'ôbê ijê ne idjibê Baraba. Me kute kubê ijê kÿtri ne me jakôt me bÿnjadjwÿr'ÿr prôt ne me kwÿ pa. Nhyam kam me arÿm kubê ijê.

8 Nãm Piratu Jeju kukjêro dja: nhyam kam me krãptÿ: arÿm kàj bê Piratumã me'ôbê ijê jarê ne kum,

–Aje mekbê ijêwã'ô kaba gê arek ar me ikôt ba, ane.

9 Nhyam arÿm Jeju'ã memã kum,

–Me abê idjaer, we me anhô bÿnjadjwÿr rax ne ja djãm ije me amã kum inhirermã? ane. 10 Be, Piratu kute memã ja jarênh kÿtri ne arÿm me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr ma. Nãm ar'ã amim,

–Jeju'ã me krãptÿkam ne me rÿnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermã ã me krãptÿmã ane. 11 Nãm 'ã memã kum,

–Djãm ije me anhô bÿnjadjwÿrmã inhirermã? ane. Nhyam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr ar memã kum,

–Kwãrÿk wãnh me amã Jeju kÿnh kêt. Dja ga me kum Baraba jarê gê kaba, ane. Nhyam me kàtàm krãptÿ Piratumã kum,

–Kwãrÿk wãnh Jejumã anhirer kêt. Baraba dja ga kaba, ane.

12 Nhyam kam Piratu memã kum,

–Be, ga me abê idjaer, aje tãmwãmã anhô bÿnjadjwÿr rax jarênhja mÿj dja ba kam on? ane.

13 Nhyam me kàj bê kum, “Pÿte'y'ã anhô”, ane.

14 Nhyam Piratu memã kum,

–Mÿkam? Mÿj ne ajmã o ne ba ije pÿte'y'ã nhôrmã? ane.

Nhyam me kàj bê kum,

–Pÿte'y'ã anhô. Pÿte'y'ã anhô, ane.

15 Nhyam kam me kÿnhmã Piratu Baraba kaba nhyam arÿm arek ar mekôt ba. Nhyam kam Piratu krãkamngônhamã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. Nhyam me arÿm mrykà punuo kaprêprê:k ne. Kaprêprêk nhyam Piratu arÿm memã kangan memã arê. Me kute pÿte'y'ã nhô kadjy memã arê.

Krãkamngôn kute 'ã bÿno bikênh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

16 Nhyam kam me krãkamngôn amÿ bÿnjadjwÿr nhô kikretimã Jejuo môn o wadjà. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o môn o wadjà. Ne kam me krãkamngôn kàtàm kunÿ jadjwÿ o akprô nhyam me kunÿ arÿm 'ã aben pydji. 17 Me kute 'ã bÿno bikênh kadjy ne me 'ã akuprô. Ne kam inôkà ryti kamrêkja byn arÿm Jejumã adjà. Ne mrÿnhÿo kajkep ne ikãx ne kum kutu. Nãm me arÿk bÿnjadjwÿr rax krãdjê'ã mrÿnhÿ jakren ikãx ne arÿm kum kutu.

18 Ne kum kabêno kute me rÿnhmã me kabên pyrak ne kum,

–Ga we abê mebê idjaer nhô bÿnjadjwÿr rax, gora kribêm atÿn 'iry, anhÿrkôt 19 po'êo krã môn kutôn parbê kônkrão krÿ. Nãm me parbê kônkrão krÿo kute me bÿnjadjwÿr rÿnh parbê kônkrão krÿja pyrak. 20 Ne kam arÿm 'ã bÿno ajkÿn inomã kumÿn arÿm kubê inôkà ryti kamrêkja kaban akubyn kum ô kubêkà djwÿnhja jadjà. Ne kam kute pÿte'y'ã nhôrmã o katon o mÿ.

Me kute pîte'ykam nhôr.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

²¹ Nhyim me'ôbê Ximão tē. Pykabê Xireni kra 'ô. Kute Arexārimē Rupu ar ir. Arwā kurūm ne tēn bit me'ānh tēmmā. Nhyim me krākamngôn̄h arým Jeju nhô pîte'y'ã kum àpnēnh tỳx. Kum 'ã àpnēnh tỳx nhyim arým kadjy kumỳn o mō. ²² Nām me krānhrebê Gogota'yr Jejuo mōn 'yr o bōx. Me bakabēnkam ne gu me ren krānhremā me krā'i jarē. ²³ Nhyim kam me pidjô kangôkam pîdjybê mirao akān Jejumā kungā nhyim arým kanga. ²⁴ Nhyim kam me pîte'y'ã kunhō nhyim wajêt. Nhyim kam me apỳnh kute ô kubêkà jamỳnh kadjy kēn kryre rē. Me kute ari kēn rēnhkôt ne me amijo kubêkà pytà.

²⁵ Arým kàjmā myt nhỹrkam. 9 orakam ne me pîte'y'ã kunhō. ²⁶ Ne kam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne me memā kum,

—Mebê idjaer nhô bēnjadjwỳr rax ne ja, ane. Me kunī kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimôkri kunhō. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pānh pîte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imôkri kunhō. ²⁷ Ne kam ar àkĩnhĩ amānhkrutja Jeju nhikrebê pîte'y'ã ar kunhō. Nhyim arým ar wajêt. Jeju ôkredjākôt wajêt nhyim aktā ar axweja ijēn wajêt. ²⁸ Amrēbê: ne me bakukāmāre'ô memā ja jarēn 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nām memā kum,

“Dja me 'ã abenmā kum, ‘Nām me o axwen me axwemē ro'ã kubī’, anhỹro dja.”

Nām ā pi'ôkkam memā ane. Nhyim kam me aben djô'ã arē. Arēnho mōr tām̄tā tũ:mrām arým 'yr o bōx. Me bakukāmāre kute memā arēnh kôt ne me arým ar axwejamē ro'ã ar anhôrkumrēx nhyim me arým 'ã arēnhkumrēx. ²⁹ Nhyim me 'ānh mōrja nokā nhān kum kabēn punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwỳnh nhô kikreti ngrānh ne akubyn ipēxmā. Nhyim aje ipēxo adjām'a akati amānhkrut ne ikjêkêt we aje ipēx parmā. ³⁰ Goja amiptān pîte'y kurūm rwỳ, ane.

³¹ Nhyim kam me rũnh arĩk 'ã bēno ajkē. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhô bēnjadjwỳrmē Mōjdjê kukrādja mar djwỳnhmē ne me arĩk 'ã bēno ajkēn abenmā kum,

—Amũbit ne me utā. Ne kam te kute amiptār prāmje. ³² Goja gē mrāmri kubê Kritukumrēx jabej goja mrāmri kubê me bē idjaer nhô Bēnjadjwỳrbê kumkatikumrēx jabej on pîte'y kurūm rwỳ. Gwaj goja kôt omũn arým tu amim markumrēx. Nām me rũnh ā abenmā ane. Nhyim ar aktā pîte'y'ã jêtjadjwỳ Jejumā àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Dju r 19.28

³³ Nhyim arým kàjkwa nhipôkri myt nhỹ. Nhyim kam tu akamāt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt me'ã akamāt kô tyk ne. Nām me'ã akamāt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyim 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no pôt ne. Arým ajte myt kato. ³⁴ Kato nhyim me bē idjaer kabēnkam Jeju kàj bē kabēn ne Bāmmā kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nām ren me bakabēn kam kum,

—Inhō Metĩndjwỳ:nh, inhō Metĩndjwỳ:nh, mykam ne ga arým ikanga? ane.

³⁵ Nhyim parbê me ku'ēja kabēn man arĩk abenmā kum, “Ē, Erijmā ne kabēn”, ane.

³⁶ Nhyim kam me'ô prôt ne ngôn̄h puror pōnh djā jakritaja byn pidjô kangô kadjāmā adjā. Nhyim kam kangô ipu nhyim pī nhidjamā adjān kàjmā kum kungā, kute kaôr kadjy. Nhyim me'ô ar kum,

—Adjỹm, gē goja me bakukāmārebê Erij 'yr bōx ne goja o rwỳk jabej, ane.

³⁷ Nhyim kam Jeju kàj bē kabēn ne ate ty.

³⁸ Be, nhyim kam arým Metĩndjwỳnh nhô kikreti kadjwỳnhbê kubêkātija ta amikadjô. Nām nhôr djā'ānh amikrax ne e y: ne kraxmā amimē.

³⁹ Nhyim krākamngôn̄h krāptī: kubê 100 nhô bēnjadjwỳr pîte'y parbê dja. Nhyim Jeju kàj bē kabēn ne ty nhyim arým omũ. Omũn arým memā kum,

—Be, mrāmri ne me'ô jabê Metĩndjwỳnh Krakumrēx, ane.

⁴⁰ Nhyim me niredjwỳ amybỳm omũnho dja. Nhyim Marij Madarenamē Marij, kurūm Jôdjemē Xijagu ar apôxjamē Xirôwemē ne ar me ikô'ã dja. ⁴¹ Amrēbê, Jeju pykabê Garrējakam ar bari ne ar nireja mā kôt ajkamēn o djuw mexo ba. Nhyim ar ja bu'ã me nire krāptĩdjwỳ amybỳm omũnho

dja. Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarê'yr tēm kam ne me nireja kôt mōn bōx.

Arým adjār kadjy ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁴² Jeju ty. Ty nhy kam amykry mex ne. Amykry mex nhy me arým no katon ò mýjja kupêho kumex. Pi'òk rārār djwýnh rām ò mýjja kupêho kumex. ⁴³ Nhy m Jódje arým bōx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jódje abatàn djà. Nām me rūnh bikprōnh djàkam mekôt rax nhy me kum kīnh. Nām amiwýr Metĩndjwýnh kamnhīx ne. Metĩndjwýnh bōx ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo bamā ja ne amiwýr kamnhīx ne. Jódje kum Piratu puma kêt ne 'yr tēn 'yr bōx ne Jeju 'ā kuma. ⁴⁴ Nhy m arým kam no tyn nhýn kum, “Je, djām arým ne ty”? ane. Ne kam amiwýr krākamngōnh nhō bēnjadjwýr 'uw nhy m bōx. Bōx nhy m arým kukij ne kum, “Djām arým ne ty”? ane. ⁴⁵ Nhy m kum, “Nā”, ane. Nhy m kam arým Jódjemā Jeju jarē. ⁴⁶ Nhy m kam rinhuo kubēkà 'ò byn 'yr o tē. 'Yr o tēn 'yr o bōx. Ne kam arým píte'y kurūm Jejuo ruw. O ruw ne arým kubēkào kupun kam kēnkre'yr o tē. Me kute kēnkre kakrwýnhja'yr o tēn kam arým kam adjà. Ne kam kēnpoti ajkwa krekre'ā kudja. ⁴⁷ Nhy m Marij Madarenamē Marij kurūm Jódje katorja arým omū.

16

Akubyn tīn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhy m kam pi'òk rārār, me tyk djà kêt djà nhō akati apêx nhy m ar arým pi'òk kaprī pānh me tyk nhō pĩdjý kwý by. Marij Madarenamē Marij kurūm Xijagu katorjamē Xirōwemē ne ar kadjy pĩdjý kwý by. Kēnkre'yr tēm ne kute o Jeju djymā ne ar kadjy kwý by. ² Nhy m kry:rām, pi'òk kamrēkkam, kraxje akati mex kētkam ar kēnkre'yr tē. Tē: nhy m arým myt kato nhy m ar arým o rām ne ja. ³ O rām ne jan arým abenmā kum,

—Mýj me'ò dja gwaj bamā jām ajkwa krekre'ā kēnpoti dja? ane. Kēn jabatàn hkam ne ar ā abenmā ane.

⁴ Abenmā anen kam rīt ne omū nhy m arým amijā kuta. ⁵ Nhy m kam ar 'yr tēn

arým kēnkremā wadjà. Nhy m kadjy mrānh djwýnh'ò kute me'ò jabatàn ny pyrāk ne nhý. Nām inòkà jaka ryti jadjàn nōr djà djubòk'ānh nhý. Nhy m ar wadjàn arým omū. Ne te umaje.

⁶ Nhy m arkum,

—Kwārīk wānh ikam ar atīn prām kêt. Jeju Nadjarekam abatàn ja me kute píte'y'ā nhōr ne bīnja ne gar abej tē. Jakam arým nōr kêt. Nām akubyn tīn ne kato. Gar nōr djà kaprýja pumū. ⁷ Be, amū ar tēn kôt ba djwýnhmā arē. Ne arkôt Pedrumā arē. Ne arkum, “Arým ne ar akukām pykabê Garrēja'yr tēmmā. Dja gar kam tēn arým omū”, ane. Dja gar ā arkum ane. Amrēbē kute ar amā arēnh kôt ba arým ar amā arē. Nām ā kadjy mrānh djwýnh ar niremā ane.

⁸ Nhy m ar katon mā kēnkre kurūm prōt ne. Te umaje tertetkam prōt ne. Tīn prām kam ne me'òmā kabēn kêt ne tē.

⁹ Be, akubyn tīnkam kryrām, pi'òk kamrēkkam ne Jeju Marij Madarena kumrēxmā amijo amirīt ne. Be, me karō punubē 7 ne Marijo ba nhy m Jeju amrēbē ano nhy m kum ire. ¹⁰ Nām Marijmā amijo amirīt nhy m arým kôt ba djwýnh'yr tēn ar'yr bōx. Nhy m ar kaprī:ren mýro nhý. Nhy m arým ar'yr bōx ne arkum 'ā ajarē. ¹¹ Nām arkum Jeju tīn jarēn kute omūnh'ā ajarē. Nhy m ar kuman arým abenmā kum, “Nām 'êx”, ane.

¹² Nhy m kam ajte ar jamā kute amijo amirītmā tē. Nām kôt ba djwýnh amānhkrut arwāmā tē. Tē nhy m arým atemā aminhipêx. Ne kam kute atemā me'ò pyrāk ne arkum amijo amirīt ne arkôt tē. ¹³ Nhy m kam ar akubyn Djeruxarē'yr tē. Kôt ba djwýnh'ā kàtāmja'yr tēn ar'yr bōx ne arkum 'ā ajarē. Nhy m ar abenmā kum, “Kati, nām ar 'êx”, ane. ¹⁴ Nhy m kam ajte Ar kubē 11mā amijo amirīt. Ar ò kwý krēno nhý nhy m arkum amijo amirīt ne arkum bēn tỳx ne arkum,

—Nām ar akubyn itīnkôt ipumūn ar amā ijā ajarē gar ar'ā abenmā kum, “Nām ar 'êx”, ane. Tô mýkam ne gar tu amim imarkumrēx kêt? Djām ar ajamakkreja kêt? ane.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Apÿnh me ba djà kunĭkôt dja gar mōn kàj bê me kunĭmã ijã adjujarēnh ny jarēnho mō. ¹⁶ Dja me tu amim imarkumrēx nhym me Metĭndjwÿnhmã ngômã me angij. Nhym arÿm me utà. Nhym be, me kute amim imar kêt dja Metĭndjwÿnh arÿm pãnh me kanga. ¹⁷ Nhym me kute tu amim ikamnhĭxkumrēx dja me mÿjja pumũnh kêt nhipêx. Me kute Metĭndjwÿnh raxmã kator kadjy ipêx. Ne me karō punu kute meo baja jano nhym me karō memã ire. Dja me apÿnh me bajtem kabēnkam kabēn. ¹⁸ Godja me kangã djàkrê by. Me kute mar kêt kam kangã djàkrê by nhym arÿm ajmã meo kêt. Nàr, te mÿjja kanêo ikō nhym ajmã meo kêt. Dja me me kanê krã'ã ikra jadjuw nhym me arÿm à kêt ne, ane.

¹⁹ Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju memã ane nhym Metĭndjwÿnh arÿm kàjkwamã amiwÿr o wabi. Nhym arÿm ra:x ne Metĭndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. ²⁰ Nhym kam kôt ba djwÿnh arÿm amũ mōn pyka kunĭkôt kàj bê memã 'ã ujarēnh mō. Nhym Bēnjadjwÿr djwÿnh mã arkum tÿx jangij nhym ar arÿm mÿjja pumũnh kêt nhipêxo mō. Me kute ar'ã abenmã kum,

—Mrãmri ne djãm ar Metĭndjwÿnh kôt kabēnkumrēx? anhÿr kadjy ne ar mÿjja pumũnh kêt nhipêxo mō.

Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarẽnh ne ja.

Rukadjwỳ ne prĩne Jeju'ã ajarẽ. Rwyk krax kurũm ne 'ã ujarẽnh tẽn àbir'ãnh o ino re. Rukabê ne me kane djwỳnh. NhyM Paur Jeju'ã ujarẽnh kadjy apỳnh me õ pyka djari'ỳr mrã. NhyM Ruka kõt ar mrã. Ne kam me'õbê Teopiremã me bakunĩ kadjy pi'òk no'òk ne. Teopirebê idjaerkam me'õ kêt. Kumã ne Ruka Jeju'ã pi'òk no'òk ne. Nãm prĩne me kute Jeju'ã ujarẽnh kunĩkõt kuman prĩne kabin kam 'ã kum pi'òk no'òk ne. Adjwỳnhdjwỳmã pi'òkbê *Metĩndjwỳnh Karõ Kute Meo Baja'ã* kum pi'òk no'òk ne.

Ruka Teopiremã amijarẽ.

¹⁻⁴ Aj, Teopire, ba ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Ba ibê Ruka ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Me kunĩ ne me kum akĩnh ne amex jarẽ ba badjwỳ imã akĩnh ne wãm amã pi'òk no'òk ne.

Me krãptĩ ne me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne, Jeju me ikam ar ba'ã ne me pi'òk no'òk ne. Me kute kraxrũm noo Jeju pumũnh ne memã kabẽn'ã ujarẽnh, me tãm ne me me imã arẽ nhyM me amũ me ijuk'ã 'ã pi'òk no'òk ne.

Ba kam badjwỳ inhõkre kadjwỳnhbê,

–Be, mexkumrẽx. Badjwỳ dja ba 'ã pi'òk no'òk nhyM kam mexkumrẽx, ane.

Mrãmri ne ba me'ỳr tẽn, me kute noo Jeju pumũnhja'ỳr tẽn. Me'ỳr tẽn prĩne abej me kukij ne kam Jeju kraxrũm prĩne mỳjja kunĩ maro tẽn inomã kumẽn mar tỳx ne. Mar tỳx ne kam amã 'ã pi'òk no'òk ne. Dja ba prĩne mỳjja kraxrũm amã kõt 'ã idjujarẽnh tẽn, aje prĩne marmã. Me kute õbê amã arẽnh ga aje katàt maro atẽmmã ne ba badjwỳ mekõt amã 'ã pi'òk no'òko tẽn, aje omũnh ne aje amim,

–Mrãmri ne me katàt imã Jeju jarẽ, anhỳr kadjy. Kadjy ne ba amã 'ã pi'òk no'òk ne.

Djakarij krabê Djuão rwykmã.

⁵ Be, ã, ije amã katàt Jeju'ã idjujarẽnh kadjy dja ba amã Djakarij kumrẽx jarẽn kam ijukri amã Jeju jarẽ. Mekbê idjaer nhõ pykabê Djudêjakam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh 'õ nhidjibê ne Djakarij. NhyM

Djakarij ngingêt kukãmã nhidjibê ne Abij. Ne kam prõdjwỳ idjibê Ixabeu, kubê ne Arão tamdjwỳ 'õ. NhyM bep me õ bẽnjadjwỳr nhidjibê ne Erodji ne memã nhỹ. ⁶ NhyM Djakarijmẽ prõ ar amẽ mrãnh katàt nhyM Metĩndjwỳnh arkam kĩnhkumrẽx ne. Nãm ar prĩne Metĩndjwỳnh kabẽnkõt amijo ba, Metĩndjwỳnh kute memã me katàt amijo ba'ã karõjakõt amijo ban kute 'õ kudjar kêtumrẽx. ãm ar mexkumrẽx. ⁷ NhyM bep Ixabeu kra kêt ne te kra prãme ar ba, mjẽnmẽ ro'ã te ar ari kra prãme ba ne arỳm kubẽngê:tte.

⁸⁻⁹ Be, me kute me kadjy Metĩndjwỳnh mar ne me Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam àpẽn tẽn, apỳnh me ingêt me kajmã'ã àpẽn'ỳr ngjẽn djari ne me me kudjwa Metĩndjwỳnhmã àpẽn tẽn. Nãm me ja kumrẽx mytyrwỳ 'òkam 'ỳr wadjàn kam apẽn kato. NhyM pãnh me ja ajte mytyrwỳ 'òkam 'ỳr wadjàn kam kum apẽn kam kato. Nãm ã meo anhỹro tẽn. NhyM kam mekbê Abij me ja pãnh 'ỳr wadjàn Metĩndjwỳnhmã àpẽn ba. NhyM Djakarij, kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhkam mekõt Metĩndjwỳnhmã àpẽnho ku'ẽ. NhyM me kute Metĩndjwỳnhmã kikre kudjy djà bõr kadjy kẽn mẽre à'ak ne kurẽn kõt 'ỳr wangij nhyM Djakarij kukràdjã jakõt ate Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã, kute kikre kudjy djà bõrmã. Ate ne me kudjwa 'ỳr wadjã ne kum kubõ.

¹⁰ NhyM kute kum bõrkõt me kunĩ kikreti kabem Metĩndjwỳnhmã kabẽno ku'ẽ.

¹¹ NhyM Djakarij bõro dja nhyM aẽrbê Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh 'õ nokam kato. Nãm tu kikre kudjy djà bõr djà jakỳxkõt 'ỳr kato. ¹² NhyM omũn kam umar punuren kum uma ne, kute ajmã o karõ ne kum uma. ¹³ NhyM kam kum,

–Djakarij, kwãrĩk wãnh atĩn prãm kêt. Arỳm ne Metĩndjwỳnh aje amijo adjà'wỳr ma. Dja on aprõbê Ixabeu tujarõ gar amim akra my mỳ. Akra my mỳn kam kum idji Djuão jarẽ. ¹⁴ Dja gar tu akĩ:nhkumrẽx ne. NhyM me krãptĩ ar akõt kĩnhkumrẽx, ar akra rwykkam kĩnhkumrẽx. ¹⁵ NhyM Metĩndjwỳnh kadjy godja akra rax ne kam kabẽn mexkumrẽx ne. Godja uba kangõ djãkrẽo kõm kêt, nàr atemã kadjwati

kangô* 'õo kôm kêt. NhyM Metĩndjwýnh Karõ raxo akra kadjwýnhbê nhýn ar o ba, nã tikkrekam jêt rã'ã dja Metĩndjwýnh Karõ mrãmri o ba.

¹⁶ NhyM mekbê idjaer krãptĩ dja me õ Bẽnjadjwýr Metĩndjwýnh 'ýr amijo akẽx, akra kabẽnkõt 'ýr amijo akẽx. ¹⁷ NhyM akra dja Bẽnjadjwýr kukãm tẽ, kute memã bõx djã'ã ujarẽnh nhyM me kute kadjy amijo mexmã dja kukãm tẽ. NhyM Metĩndjwýnh Karõ dja mrãmri o ba nhyM uma ne, kute mrãmri ne Metĩndjwýnh Karõ kute Erijo ba nhyM umaja pyrãk. Dja akra memã arẽ nhyM me nãmẽ me bãM akubyn kum kra jabê. NhyM ate ajte memã arẽ nhyM me amakkre kêtja dja me akubyn katãt mrãnh arým ajte kabẽn mexkumrẽx. Dja akra ã memã ane nhyM me arým Metĩndjwýnh kadjy amijo mex. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh Djakarijmã kabẽn jarẽho ane.

¹⁸ NhyM kam kum,

—Gêt kon ne. Mýjkõt dja ba akabẽn ma? Arým iprõmẽ ar ibêngette. Djãm ar ija-batãnh ny godja bar ikra mý?

¹⁹ NhyM kam kum,

—Ba ibê Gabrijeu ne ba Metĩndjwýnh kabem dja. Ije amã kabẽn jarẽnhmã ne ijano ba awýr tẽ. Mýjja mextire ije amã arẽnhmã ne ijano ga ate “Kon ne” ane. ²⁰ Aje amim ikabẽn mar kêtumrẽx pãnh gêdja ga akabẽn kêt nhyM akra ruw. Dja akra nhõ akati 'ýr bõx nhyM ruw ga kam ijukri akabẽn, ane. Nãm ã Gabrijeu kum ane.

²¹ NhyM me kam kapõtã te Djakarij kam ama:, te bõx nhyM me kute kukràdjã 'õ marmãnh kam abenmã kum,

—Ije tô mýj got ar o ba? ane.

²² NhyM kam arým katon te kute memã kabẽnmã. NhyM me,

—Arým ne Metĩndjwýnh nhõ kikretikam mýjja 'õ pumũ, ane.

NhyM tu ikrao memã ujakreo djan kabẽn kêt mex ne.

²³ Ne kam ar ãpẽnh ba:n arým inomã kumẽn kam katon akubyn úrkwãmã tẽnh bõx. ²⁴⁻²⁵ Bõx nhyM kãjbê 'ãtũm nhyM kam prõbê Ixabeu tujarõn kam pijãm ne kam

kikre bu'ãbit mrã. Kute amirĩt kêt'ã my-tyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, pijãm djãje, tujarõkam. Nãm,

—Ota Bẽnjadjwýr ipumũn kum ikaprĩn arým ijo mex. Jakam dja me ijã kabẽn kêt ne, ane.

Marij kurũm Jeju rwýkmã kum arẽ.

²⁶⁻²⁷ NhyM kam arým tujarõ'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyM Metĩndjwýnh ajte kadjy mrãnh djwýnhbê Gabrijeu jano, Marij'ýr ano. Marij kurererkam ne kra kêtumrẽx, me'õ 'ýr mõr kêtumrẽx. NhyM bep me'õbê Jõdje ne kum kabẽn kajgo, kraxje 'ýr mõr kêt. NhyM bep Jõdje nhingêt ne Dawi. Apýnh ne me õ pyka nhyM bep tu pyka abenã tým nhidjibê ne Garrêja. NhyM bep kam krĩ 'õ nhidjibê ne Nadjare. Krĩ jakam ne Metĩndjwýnh Marij'ýr Gabrijeu jano. ²⁸ NhyM arým 'ýr tẽnh bõx ne kum,

—Marij, djãm ga? Metĩndjwýnh ne arým akam ukaprĩn ajo ba, ane.

²⁹ NhyM Marij Gabrijeu kabẽn man axwe amikam umar ne õkre kadjwýnhbê amim,

—Mýj kabẽn got ja? ane.

³⁰ NhyM kam kum,

—Kwãrĩk wãnh, Marij, atĩn prãm kêt. Mrãmri ne Metĩndjwýnh akam kĩnhkumrẽx.

³¹ Ota, dja ga on atujarõn kam akra my mýn kam kum Jeju jarẽ. ³² Godja akra bẽnjadjwýr rax ne ar meo ba nhyM kam me 'ã abenmã kum, “Metĩndjwýnh pymati kra”, ar o ba. Gêdja Bẽnjadjwýr Metĩndjwýnh Jeju'ã bẽnjadjwýr rax mẽ nhyM kam ar meo ba. Ingêtbê Dawi bẽnjadjwýr rax djõ'ã dja rax ne ar meo ba. ³³ Tãm godja tũmrãm mekbê idjaer kadjy bẽnjadjwýr ne ar meo ba. Dja bẽnjadjwýr rã'ã rã'ãnh ar meo ban o ino rer kêtumrẽx, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kum ane. ³⁴ NhyM kam kum,

—Godjãm me'õ iwýr mõr kêtjakam ba ije ikra mýnhmã. Mýj godja imã ikra dji? ane.

³⁵ NhyM kam kum,

—Metĩndjwýnh Karõ dja awýr ruw. Metĩndjwýnh pymati Karõ dja awýr ruw. Djãm tãwãbê mýjja týx? Ta gêdja tu amã akra jadjã nhyM akurũm kato. Ne kam prĩrerũm mrãmri mexo tuknĩn mexkumrẽx.

* **1:15** Mýjja me kute o kôm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmẽ uba kangõmẽ, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarẽ.

Kam axwe 'õ kêtukumrêx. Nhyim me kam kum Metĩndjwýnh Kra jarê.

³⁶ Ota anhõbikwa Ixabeu te kubêngêtte ne arým tujarõ. Me kute Ixabeumã kra kêt jarênh ar o baja ne arým tujarõ. Adjwýnhdjwý ne kra my wajêt nhyim arým jêt'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut. ³⁷ Djãm Metĩndjwýnhbê mýjja 'õ bipdjur got? ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kum ane. ³⁸ Nhyim kam kum,

—Ã, mrãmri. Ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênh tũm. Gora gê akabênkõt ã ijo ane, ane. Marij ã kum ane nhyim arým mã kurũm tẽ.

Marij Ixabeu'ýr bõx.

³⁹⁻⁴⁰ Nhyim kam Marij no kator mex ne mã Ixabeu'ýr tẽ, kute omũnhmã 'ýr tẽ. Pykabê Djudêjakam krĩ 'õ'ýr tẽ. Kam ne krãnh kumex. Nhyim tẽn bõx ne Djakarijmẽ Ixabeu ar ũrkwãmã wadjàn kam Ixabeumã kabên. ⁴¹ Kum kabên nhyim Ixabeu kute kabên marmẽ ro'ã kraja Marij kabên man kam kĩnh ne kàjmã amijã te. Nã tikkrekam kàjmã amijã te.

Nhyim kam Metĩndjwýnh Karõ raxo Ixabeu kadjwýnhbê nhýn ar o ba ⁴² nhyim kàj bê kabên ne kum,

—Metĩndjwýnh ne arým ajo kĩnh, me nire kunĩ kurãm ajo kĩnh ne. Ne atikkrekam akra jêtjadjwý o kĩnhkumrêx ne. ⁴³ Xô kum djãm ibênjadjwýr rax ne Metĩndjwýnh kute ijo kĩnhmã iwýr inhõ Bẽnjadjwýr nã jano? ane. Arým ne inhõ Bẽnjadjwýr nã iwýr bõx ba arým ikĩnhkumrêx ne. ⁴⁴ Ê, ga imã akabên, ba akabên ma nhyim kam ikra kĩnhkumrêx. Itikkrekam jêtja kĩnhkumrêx ne kam kàjmã amijã te, ba kam amã ikabên jarê. ⁴⁵ Ô kwep akĩnhkumrêx. Bẽnjadjwýr ne arým amã kabên ga tu amijã akra kamnhĩxkumrêx ne amim, “Mrãmri, Metĩndjwýnh kabênkõt dja ikra rwýkkumrêx”, ane. Kam ne ga akĩnhkumrêx ne. Nãm ã Ixabeu Marijãm ane.

Marij kute Metĩndjwýnhmã mex jarênh.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nhyim kam Marij kutã kum kabên ne kàjmã Metĩndjwýnhmã rax jarênhõ dja, ne, —Dja ba mã Bẽnjadjwýrbê Metĩndjwýnhmã rax jarênh kõt kum amikĩnh jarê.

Metĩndjwýnhbê ipytàr djwýnhkam ne ba ikĩnh raxkumrêx, ikadjwýnhbê ikĩnh ne kam kum amijarê.

⁴⁸ Metĩndjwýnh ta ne kum ikaprĩn ijo amiptàn kam imã kĩnh jadjà.

Djãm adjàkam irax tũm? Xô kum kati, ingrire. Æm ibê õ àpênh kajgokumrêx. Ingridre nhyim kam tu Bẽnjadjwýr ijo amiptàn kam imã ikĩnh rax jadjà.

Jakam dja kamingrãny amũ aben nhijuk'ã abenmã ikĩnh jarênhõ tẽ, ikĩnh rax jarênhõ tẽ.

⁴⁹ Ga prĩne kute ijo kĩnhja pumũ. Djãm Metĩndjwýnh rerek got? Axwe týx. Ga kute mýjja pumũnh kêt imã o amirĩtja pumũ.

O ne imã ikĩnh jadjà. Mrãmri ne tãwã mexkumrêx. Nãm mexo uma.

⁵⁰ Ne mekam ukaprĩkumrêx. Me kute Metĩndjwýnh kabên mar ne kõt kute ar amijo baja mekam ne ukaprĩ.

Nhyim kamingrãny amũ me banhijuk'ã amũ maro tẽ nhyim Metĩndjwýnh me kamdjwý ukaprĩ, me banhijuk'ã me kamdjwý ukaprĩ tẽ.

⁵¹ Bep me kute amijo àmraja, me kute õkre kadjwýnhbê,

“Ba ne ba ibênjadjwýr rax, ba ne ba irax”, anhýrja, memã ne arým amimao pôx ne kàjbê me kumẽ.

⁵² Ne me bẽnjadjwýr rũnh memã ýrja me tãm ne tu arým meo kàtãm ne, ne kam pãnh me kute amijo kàtãmja, me kute amijo àmra kêtjao bẽnjadjwýr rũnh ne.

⁵³ Ne kam ajte me õ mýjja kêt, me kum prãmja ne mýjja mextireo memã ajne ne o me kĩnhõ ba.

Ne kam pãnh me õ pi'òk kaprĩ rũnh, me õ djwý krãptĩja arým meo ajkên aminêje me ano nhyim me ýkam ar ba.

⁵⁴ Metĩndjwýnh kute amrêbê me bakukãmãremã katát arênhkõt ne arým me baman kum me bakaprĩ.

Ne me babê idjaer, me babê õ àpênhja ne kum me bakaprĩn me bawýr ruw ne amikõt me bajo mõn me bajo djuw mex ne ar me bajo ba.

⁵⁵ Amrêbê ne me banhingêt Abraãomã kabên ne kum kaprĩ, me bakajmã'ã

kum kaprĩ ne kam kôpdji'ã me baman kum me bakaprĩ. Dja kum me bakaprĩ rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã Marij kum kabẽno ane. ⁵⁶ Ne kam Ixabeu kuri dja: nhym kam 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt nhym arým mã tẽ, mã õ pykamã tẽn bõx.

Djuão rwýk'ã ujarẽnh.

⁵⁷ Nhym kam Ixabeu kra rwýk djã nhõ akati arým 'ýr bõx nhym kam kra my ruw. ⁵⁸ Nhym kam õbikwa kuman arým kĩnhkumrẽx. Nhym atãri ar úrkwãkam me jadjwý kuman kam kôt kĩnhkumrẽx. Metĩndjwýnh kam ukaprĩ raxkôt kuman kam kudjwa kĩnhkumrẽx ne. ⁵⁹⁻⁶⁰ Nhym kam arým kra rwýk'ã pi'ók kamrêk pydji nhym me kute my nhinhu kà krã'ymã bit kute kum Djakarij jarẽnhmã, bit kute kum bãm nhidji jarẽnhmã nhym nã memã kum,

—Xô kum kati, idjibê ne Djuão, ane.

⁶¹⁻⁶² Nhym me kam kum,

—Je tô mykam? Nhýnh ne anhõbikwa 'õ ã idji ane? anen kam bãm'ýr akẽx ne kum ikrao ajakre. Idji jabej kukjêr kadjy ne me bãmmã ikrao ajakre.

—Mã ne aje kum idji jarẽnhja kute? ane.

⁶³ Nhym kam bãmja kute memã idji no'ók kadjy myjja'ã me ku'uw nhym kam me kum o tẽ nhym kam memã idji no'ók ne,

—Idjibê ne Djuão.

Nhym me omũn kam ari aben pumũn abenmã kum,

—Je tô mykam? Mýj got ja? ane.

⁶⁴ Nhym Djakarij kute idji no'ókme ro'ã arým ajte kabẽn ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarẽho dja. ⁶⁵ Nhym kam ar õ krõkam me ja tĩn prãm ne kam abenmã arẽho ipõk ne. Pykabê Djudêjakam apýnh krãnhrekam me õ krĩkam ne me abenmã arẽho ipõk ne. ⁶⁶ Nhym me kam kuma:n ar o ba, Metĩndjwýnh kute ar krao bakam ne me mar ar o ban kam abenmã kum,

—Mã gêdja abatãnh ne kute? ane.

Djakarij kute Metĩndjwýnhmã mex jarẽnh.

⁶⁷ Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ raxo bãmbê Djakarij kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym amũ Metĩndjwýnh djõ'ã kabẽn jarẽho dja ne Jeju kumrẽx'ã ajarẽ. Jejubê bẽnjadjwýr rax ne kubê mekbê idjaer pytãr djwýnh'ã ajarẽ. Ne kam ijukri Djuão

jarẽ. Nhym bep Jeju kumrẽx ne 'ã ajarẽ ne memã kum,

⁶⁸ —E kum me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwýr mexkumrẽx. Ba gop me amã me banhõ Bẽnjadjwýr, me banhõ Metĩndjwýnh mextire jarẽ.

Mýkam? Bir, nãm ta õ me ba djwýnh'ýr ruw, kute me bapytãrmã ne me bawýr ruw.

⁶⁹ Kute umao ar me bapytãr ne me bajo ba kadjy ne arým me bamã me bapytãr djwýnh jano. Ingêt kukãmãre ne Dawi, õ ãpẽn tũmja.

Ingêt kukãmãrebê Dawi jabatãnh djãkam ne me bakadjy nõ.

Abatãnh ne kute umao me bapytãr ne ar me bajo ba kadjy arým ingêt jabatãnh djãkam nõ.

⁷⁰ Me kute Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh djwýnh kabẽn kôtõ.

Amrêbê ne Metĩndjwýnh kute kabẽn jarẽnh djwýnh mexkumrẽx jamã kabẽn jarẽnh kôt ne arým me bamã ano.

⁷¹ Kute me bakurê djwýnhbê me bapytãrmã, me kum me bakurê ne kute me bajo bajabê me bapytãrmã ne Metĩndjwýnh me bawýr ano.

⁷² Nãm me bakukãmãremã kabẽn pydjın arẽn memã kum,

“Dja ba imã me akaprĩ”, ane.

Dja ba amikabẽn mexja mã kuman o ibi-knor kêt, ane ne kam kôt me bawýr ano.

⁷³ Nãm ã me bakukãmãrebê Abraãomã kabẽn pydjın arẽho anen kam katãt kôt kuma.

⁷⁴ Kute me bakurê djwýnhbê me bapytãr, gu me badjumar mex ne arek ar baban kum badjãpẽnã.

⁷⁵ Me bamextire ne katãt bamrãnh ne kum badjãpẽnã. Me batĩnri Metĩndjwýnh kabem kribêm ar me babao rãm ne mũ jamã ne kum arẽ.

Nãm ã Abraãomã kabẽn jarẽho anen kam katãt kôt kuman me bawýr me bapytãr djwýnh jano, Bẽnjadjwýr jano, ane.

Nãm ã Djakarij memã Jeju jarẽho anen kam ajte kramã kabẽn jarẽ, krabê Djuãomã 'ã karõ, Djuão Jeju kukãm tẽmmã 'ã kum karõ ne kum,

76 –Bep ga, akmere, ga dja ga Běnjadjwỳr kukām těn kutěp me akre gē me kuman Běnjadjwỳr kam amakbē katāt amijo ba.

Kute mrāmri ne me kute me běnjadjwỳrmā katāt pry djirja pyrāk. Gēdja me ajā, “Metīndjwỳnh Pymati kaběn jarěnh djwỳnh ne ja”, ane.

77 Nā, ga dja ga kukām těn memā arē. Ta kute ō me ja pytār ne ar meo bamā memā arē. Mā ne me bapytār o?

Apỳnh me bajaxwe djāri kute tu o bingrānh ne me bakam ngryk kētmā. Kute ā ukaprīkōt me bapytāro anhỳrmā.

78 Mrāmri ne me Batīn djwỳnh kum me bakaprī rax ne. Ne kam kājkwā kurūm me bapytār djwỳnh me bawỳr ano.

Kute me bamā irā djā pyrāk. Kute mrāmri ne myt kute me bamā irān kute me bakurwỳja pyrāk ne me bawỳr ano.

79 Me kum tyk pyma, me tīn prāmja ne me kute mrāmri ne me akamāt kō tykkam me krīja pyrāk.

Nhym bep me bapytār djwỳnh dja me jamā tīn prāmo ajngrā. Ga akati kute akamāt kō nhipōnhja pumū.

Dja ā me bamā me batīn prām, me bamā batyk pyma ā o bingrānhō ane gu me kam badjumar mexkumrēx ne ar baba. Tām ne ja.

Nām ā Djakarīj kramā 'ā karōo ane, Jeju kukām tēm ne kute kutěp me akremā.

80 Nhym kam kra arỳm kāj mā krā těn kam Metīndjwỳnh kabēnkōt amijo ba. Kute kōt amijo ba rā'ān abatānh. Ne kam kapōt kukritkam ar ba. Ō akati kutěp ne kapōt kukritkam ar ba. Kute mekbē idjaermā amijo amirīt nhō akati amiwỳr kam amakbē kapōt kukritkam ar ba.

2

Jeju rwỳk'ā ujarěnh.

Mat 1.18

1 Nhym kam běnjadjwỳr raxbē Xedja Agujtu memā kaběn jarē. Xedja Agujtu ne me kunīmā nhỹ. Nām memā kaběn jarěn memā kum,

–Me akunī, pyka kunīkōt dja ga me anhingēt nhō pyka'ỳr aba gē me me anhidji'ā

pi'ōk no'ōk, ba ije me ajā akre kadjy, ane.

2 Me kute me idji'ā pi'ōk no'ōko kutewa kadjy ne ja. Nhym Xirēnhu, běnjadjwỳr bajtem, pykabē Xirījkam memā nhỹ. Kam ne me kute běnjadjwỳr raxbē Xedja Agujtu kabēnkōt me idji'ā no'ōkmā.

3 Nhym kam me kunī apỳnh krī djāri'ỳr ajmā. Apỳnh me ingēt nhō pykakam abatānh djāri'ỳr ajmān kam bōx. Bōx nhym me kam me idji'ā pi'ōk no'ōko tē.

4-5 Nhym kam Jōdjemē Marij ar adjwỳnhdjwỳ me kudjwa ingēt nhō pyka'ỳr tē, ingētbē Dawi rwỳk djā'ỳr ne ar tē. Arỳm ne kum kaběn ne. Kraxje 'ỳr mōr kēt rā'ā. Nām kum kaběn kajgo. Tu pyka abenā mēnh nhidjibē ne Garrēja ne kam apỳnh ne krī djāri idji. Garrējakam krī nhidjibē ne Nadjare. Kurūm ne ar tē. Marij arỳm tujarō tỳx nhym ar tē. Atemā ajte pyka 'ō tu abenā tỳm nhidjibē ne Djudēja. 'Ỳr ne ar wabi ne kam tē:n kam krībē Berē'ỳr bōx. Ingētbē Dawi rwỳk djāmā těn bōx, ō pyka nhidjibē Berēmā těn bōx, me kute ar idji'ā pi'ōk no'ōkmā. 6-7 Nhym kam me kumex ne prīne Ar kubē kikre kre jaē. Nhym kam kra rwỳk djā nhō akati arỳm 'ỳr bōx nhym kra my ruw. Kra kutewa ne ruw. Nhym Marij kubēkào kupun o těn mryti djākur djākam kudji, me kute prīne Ar kubē kikre kre jaērkam.

Mry pumūnh djwỳnh Jeju'ỳr bōx.

8 Nhym krī nokà'ā ne mry nhō kapōt. Nhym arỳm akamāt. Nhym kam mry nhō kapōtkam ar kute mry pumūnh djwỳnhja ō krit pumūnhō dja. 9 Nhym kam Metīndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh ar nokrekam kato nhym Metīndjwỳnh jadjēnh prīne ar kurwỳ ne arkum ipōk ne. Nhym arkum uma ne kam madjā tertet ne.

10 Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh arkum,

–Kwārīk wānh, ar amā uma kēt. Ota ba ije ar amā mỳjja mex jarěnhmā tē. Ē, me akīnh djā ne arỳm me akadjy kato. Me akunī akīnh kadjy, akīnh raxmā. 11 Ē, akamāt ja tām kam ne me apytār djwỳnh arỳm me akadjy ruw. Dawi nhō pykakam ne ruw. Kubē ne Kritu, kubē ne Běnjadjwỳr djwỳnh. 12 Tām ne ajbir rwỳk nhym nā kute

kubêkào kupun mryti djàkur djàkam irwã. Kute kubêkào kupun mryti djàkur djàkam irkôt dja gar kum akaton kam omũ, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

¹³ Nhyam kam ar aêrbê kàjkwa kurũm Metĩndjwýnh me ano, amikadjy mrãnh djwýnh jano nhyam katon kumex, kumrêx kator jakôt ne me katon kumex ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarêho kumex ne mry pumũnh djwýnhmã o amra,

¹⁴—Kàjkwakam ne Metĩndjwýnh me:xkumrêx, tỳ:xkumrêx, uma:kumrêx.

Gora gê me kunĩ kàjmã kum mex jarêho tẽ. Arým ne pykakam me wãmã umar mex jarê.

Gora gê õ me wãkam kĩnhwã umar mex ne ar ba, ane.

¹⁵ Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh anen kam mã ar kurũm kàjkwamã wabi. Nhyam kam ate mry pumũnh djwýnh abenmã kum,

—Gêto gwaj gop Berêmã mõn goja karakôt omũ. Bẽnjadjwýr djwýnh kute gwaj bamã arênhja pumũ, anen kam 'ýr prõt ne.

¹⁶ Prõt ne Marijmẽ Jôdje ar'ýr kato nhyam mryti djàkur djàkam nõ, ngrire ne nõ nhyam ar omũ. ¹⁷ Nõrkôt omũn kam memã arêho ajkate. Kadjy mrãnh djwýnh kute mry pumũnh djwýnhmã arênhja, kute Marij kra jarênhja ne me memã arêho ajkate.

¹⁸ Nhyam me kuman kam abenkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj gotja? Mýkam got Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhja katon kumex? anen ari aben pumũnho akêx. ¹⁹ Nhyam bep ãm Marij ta kute kraxkôt mar ne amikam mýjja kunĩ ma:ro tẽn 'õo biknor kêt ne.

²⁰ Be, nhyam kam mry pumũnh djwýnh kapôtã akêx. Kadjy mrãnh djwýnh kute arkum arênhkôt ne ar karà nõrkôt omũ. Kõnh ne arkum kudji nhyam ar mýjja kunĩ pumũn kuman kam Metĩndjwýnhmã mex jarêho mõ. Ne kàjmã kum rax jarêho mõn kum,

—Metĩndjwýnh, gajbit ne ga apydjin adjukapri, amex, arax, atýx, anhýro mõ.

Ar kute Metĩndjwýnhmã Jeju djar.

²¹ Nhyam kam arým 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyam ar my nhinhu kà krãtan kam ajte

kum idji Jeju jarê. Tikkrekam jêt kêtri Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kute kum idji jarênhja ne kum arê. ²²⁻²⁴ Nhyam kam akati krãptĩ nhyam ar krĩraxbê Djeruxarê'ýr o tẽ. Ar kute Bẽnjadjwýr djwýnhbê Metĩndjwýnhmã armã ne ar o tẽ. Metĩndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òkkam ne memã,

“Me akra my kutewa gêdja axidjuw ga me Bẽnjadjwýr djwýnhmã me umjuw, kute o aminhõmã”, ane.

Kôt ne ar kute Djeruxarêmã Jejuo tẽn ne kum armã. Ar adjwýnhdjwý kute Metĩndjwýnhmã mry bõmã. Arým ne Marij kamrõ ngràn kam kute Mõjdjê kukràdjakôt Metĩndjwýnhmã mry djàr ne kum õrmã. Amrêbê ne Mõjdjê Metĩndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk ne memã kum,

“Ë, dja ga me akamrõ ngràn kam Bẽnjadjwýr djwýnhmã tutte amẽ agan kum angã, nàr tutti no tỳr nyre amẽ abĩn kum aga”, ane.

Jakôt ne ar kute kum àr ne õr nhyam nãja akubyn Metĩndjwýnhmã mex ne õ kikretimã àrmã Djeruxarêmã o tẽ.

²⁵ Nhyam bep Djeruxarêkam me'õ mybê Ximião. Mrãnh katàt ne Metĩndjwýnh kabênkôt ar amijo ba. Nãm arek mekbê idjaer pytàr djwýnh, memã kapri rênh djwýnh, Kritukam ama. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ ar o ba. ²⁶ Ar o ban kam arým kum,

—Ë, atĩn rã'ã dja ga Metĩndjwýnh kute anorja'ýr bõx ne omũ. Kute me apytàrmã ne ano, kubê ne Kritu, tãm dja ga omũ, anhýtã 'ýr bõx ne anoo omũ, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh Karõ Ximiãomã ane nhyam kuman ar o ba.

²⁷ Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽ. Metĩndjwýnh Karõ ne ano nhyam tẽ. Kumrêx ne ar kukãm tẽn bõx. Nhyam Jeju nãmẽ bãm arkôt 'ýr o bõx. Ar kute me amikukràdjà tũmkôt Metĩndjwýnhmã armã ne ar 'ýr o tẽn o wadjà. ²⁸ Nhyam Ximião omũn kumýn kam Metĩndjwýnhmã mextire jarên kum amikĩnh jarên kum,

²⁹ —Bẽnjadjwýr djwýnh, jakam dja ga on imã ityk nhõ akati jarê, ba ibê anhõ àpênh dja ba wãm awýr tẽ, aje imã arênhkôt.

Arým ne ba omũn arým ikĩnhkumrẽx
ne arým idjumar mexkumrẽx ne.
Jakam dja ba idjumar mexbê ty, aje
imã arẽnhkõt.

³⁰ Ga ga arým me utàr djwýnh jano ba inoo
omũ.

³¹ Anhÿr djwýnhrà m aje arẽnhja ne ga arým
memã o akato nhym me kunĩ pyka
kunĩkõt omũ.

³² Me utàr djwýnhja ne kute a'u pyræk. Dja
apÿnh me bajtemja no bô nhym me
katàt mrã.

Nhym kam ajte me ibê idjaermãdjwý kĩnh
jadjà. Kõt dja me me imã me ikĩnh
jarẽ, me irax jarẽ, ane.

Nãm ã Ximiã Jeju'ã ujarẽnh ane. ³³ Nhym
kam bãmmẽ nã ar kuman kam abenkam no
tyn aben pumũho dja.

³⁴ Nhym kam Ximiã jãm aro akẽx ne
Metĩndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

–Dja ga aro kĩnh ne adjukaprĩkõt aro
djuw mex ne arkum umar mex jarẽ gẽ ar
umar mex ne ar ba, ane. Ne kam ajte jãm
nãjao akẽx ne kum,

–Ota arým akra kute meo bikjẽrmã bõx.
Me babê idjaer kwý dja me kum kurèn
kam kõt amijo ajkẽ. Dja te kute memã
Metĩndjwýnho amirĩtmã nhym me mã aprý.
Nhym bep me bakwý dja gu me mã bamã
abên kam amiptàn kõt ar amijo baba.

³⁵ Nhym akra ta dja ar mekmã apõx ba.
Godja me õkre kadjwýnhbê amim mÿjja'ã
karõ nhym akra ta tu ar memã apõx ba.
Ga gadjwý akra djõ'ã akaprĩ rax ne akra
ma: ne. Kute mrãmri ne nãnhre kute gad-
jwý anhõpõkkam akaprĩ pyræk, ane. Nãm ã
Ximiã anhÿr djwýnhrà m kum arẽho ane.

³⁶⁻³⁷ Nhym kam me'õ nibê Ana ad-
jwýnhdjwý ar'ÿr bõx. Kubê Metĩndjwýnh
kabên jarẽnh djwýnh 'õ, Panuwe kra,
mekbê Axer 'õ. Nãm 'uwtĩ. Amrêbê ne
mjên 'ÿr mõ nhym 'ã amex amãnhkrut ne
amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt nhym
arým kubê ty. Nhym kam 'uwtĩn arým
kubêngê:xte. Arým 'ã amexbê 84. Nãm
Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ku'ên kator
kêtkumrẽx ne tu Metĩndjwýnhmã àpênho
dja. Akamàtmẽ akati kunĩkõt ne kum
kabêno ku'ên kadjy amijajbu. ³⁸ Ne kam
kum ajmã ar'ÿr bõx ne Jeju pumũn kam
Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽnh kum ukaprĩ

jarẽ ne kam ajte me kute kam amakjamã
Jeju jarẽ. Me utàr djwýnh bõx ne kute
me kurê djwýnhbê akubyn me õ krĩraxbê
Djeruxarẽ pytàrmã ne me kam ama. Memã
ne Ana,

–Arým ne bõx. Arým ne me bapytår
djwýnh bõx, ane. Nãm ã Ana me kute
kam amakjamã arẽho anen kam ajte mã
wadjà.

³⁹ Nhym kam Marijmẽ Jõdje ar Bẽnjadjwýr
djwýnh kukràdjà kunĩkõt arým mÿjjao
tên inomã kumên kam akubyn pykabê
Garrêja'ÿr tên kam ar õ krĩbê Nadjarekam
bõx. ⁴⁰ Nhym kam kra kàjmã krã tên kam
ĩ tÿx tẽ. Tẽn tên ã arým abatàn ne kam no
mexkumrẽx nhym kam Metĩndjwýnh kam
kĩnhkumrẽx ne mã o djuw mex.

Jeju Bãm nhõ kikretikam ÿr.

⁴¹ Nhym na mê gaga mrãnh kunĩkõt Jeju
nãmẽ bã m ar Djeruxarẽmã mrã. Me kute
aben pydjìn kute Metĩndjwýnh me irõbê
mrãnh nhõ akati mar ne õ kwý krẽn rax
kadjy ne ar 'ÿr mrã. ⁴²⁻⁴³ Nhym ajbir Jeju
nõrny. Arým 'ã amexbê 12. Nhym ar kunĩ
mekõt ajte me kute aben pydji'ÿr wabin
me'ÿr bõx ne mekõt ar õ kwý krẽn ba,
Jejumẽ. Nhym me kam o ino re nhym
nãmẽ bã m ar akubyn õ krĩmã tẽ. Tẽn kam
pry konenh te abej aprã. Nhym be nãm
nõrnyja, arek Djeruxarẽkam ar ba nhym
nãmẽ bã m ar kute mar kêt. ⁴⁴ Nãm kute
atemã me'õ arkõt mã tẽm pyræk. Nhym 'ã
akati pydji nhym ar te õbikwakam abej aprã.
⁴⁵ Ne kam kute Djeruxarẽkam ajte abejmã
akubyn tẽ. Tẽn bõx ne kam te: ajte abej
nhym 'ã akamàt. ⁴⁶ Nhym akati kêt nhym
ar te ajte abej.

Nhym kam akati nhym kam ar
Metĩndjwýnh nhõ kikretikam kum kato.
Nhym me ipõkri nhÿ, Mõjdjê kukràdjà
jarẽnh djwýnh nhipõkri nhÿ, me kabên
maro nhÿn kam me kukjêro nhÿ. ⁴⁷ Nhym
me Jejukam no tyn nhÿ. Nãm tu me aêrbê
prĩne mÿjja ma. Nhym me jadjwý mÿjja
jabej kukjêro nhÿ nhym no mekõt katàt
memã mÿjja jarẽnh nhÿ. Kam ne me kam
no tyn nhÿ. ⁴⁸ Nhym nãmẽ bã m ar mekõt
omũn kam mekõt kam no tyn dja. Nhym
nã kum,

—Akmere, mỳkam ne ga ar ibê ã anhÿr aba? Nã bãm abãmmẽ ar te ajabej aprãn axwe akam idjumar ne kam ajabej ar mrã, ane.

⁴⁹ Nhyam kam kum,

—Mỳkam ne gar ijabej ar mrã? Djãm ar aje imarja kêt? Arym ne ba Ibãm nhũrkwão inhũrkwãn kam idjapênhmã, ane. ⁵⁰ Nhyam ar kute kabênja mar kêtumrẽx. Ne te kute marmãn kam õkre kadjwÿnhbê,

—Mỳj kabên got ja? ane.

⁵¹ Nhyam kam arkõt tẽ, arkõt Nadjarekam tẽn bõx ne kam ar kabênkõt ar amijo ba. Nhyam bep nãja ne mỳjja kunĩ man kum kĩnh ne. ⁵² Nhyam bep Jeju ta adjakamã no mex tũm ne amũ no mexo amikamênho tẽn kam ĩ abatãnh mex ne. Nhyam Metĩndjwÿnh kam kĩnhkumrẽx. Nhyam mebêngõkredjwÿ* kam kĩnhkumrẽx ne.

3

Ngõmã me angjênh djwÿnhbê Djuão.

Mat 3.1; Mak 1.1; Dju r 1.19

¹⁻² Nhyam bep Djuão kapõt kukritkam ar ba. Djuão, Djakarij kraja ne kapõt kukritkam ar ba. Nhyam kam Metĩndjwÿnh kum kabên ne.

Be, nhyam bep bẽnjadwÿr raxbê Xiberu Xedja. Me bẽnjadwÿr kunĩ kurãm rax ne me kunĩmã nhÿ. Ne kam amidjõ'ã me kwÿ'ã bẽnjadwÿr rẽ. Nãm pykabê Djudejakam me ja kadjy Põxu Piratu'ã bẽnjadwÿr mẽ, kubajtem. Ne kam ajte pykabê Garrêjakam me ja kadjy Erodji'ã bẽnjadwÿr mẽ. Ne kam ajte pykabê Iturejmẽ Tarakõnikam me ja kadjy Piripi'ã bẽnjadwÿr mẽ. Erodji kamybê Piripi'ã bẽnjadwÿr mẽ. Ne kam ajte pykabê Abirênkam me ja kadjy Rixanij'ã bẽnjadwÿr mẽ. Nhyam ar kute me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr raxbê Ananhmẽ Kajbajmẽ ar ar meo ba. Nhyam arÿm Xiberu Xedja memã ÿr'ã amexbê 15 nhyam õ'ã ar bẽnjadwÿr nyreja arÿm memã krĩ.

Nhyam kam Metĩndjwÿnh Djuãomã kabên ne. Djuão kapõt kukritkam ar bajamã kabên ne. ³ Nhyam kam kabênkõt ngõbê

Djodãokam ar mrã. Ne kam ar me akreo ba. Me akreo ban memã kum,

—On me amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx gẽ me ajaxweo aknon me akam ngryk kêt. Ba kam on ngõnhmã me ajangjê, me aje ajaxwemã anhirerkõt me kute me amar kadjy, ane.

⁴ Amrêbê ne anhÿr djwÿnhràmmetĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnhbê Idjaij ne 'ã pi'ók no'ók ne memã kum,

“Me'õ dja kapõt kukritkam memã kabên ne. Kãj bẽ dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ë, me on Bẽnjadwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katãt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadwÿr rũnh kutêp pry mex ne kute memã katãt pry jadjwÿrja pyrãk.

⁵ Nãm me inuw kunĩõ amrà ne kam krãnhre rũnhmẽ kryremẽ, kunĩ abenãnh imõk rê nhyam pyka aben pyrãk ne ikwã.

Nhyam pry nhirõ nhyam me katãt adjuw. Ne pyka karõtdjwÿ prĩne katen o aben pyrãk nhyam mẽkumrẽx ne ikwãja pyrãk.

Dja me ã Bẽnjadwÿr djwÿnhràmmetĩndjwÿr axwemã irer ne katãt amijo bao ane.

⁶ Nhyam me kunĩ dja me Metĩndjwÿnh kute me utãrkõt me omũ', ane.”

Nãm ã anhÿr djwÿnhràmmetĩndjwÿr Idjaij memã arênho ane. Kõt ne Djuão Bẽnjadwÿr kukãm katon me akre ar o ba, nhyam me kwÿ rax ne me mrãmri axwemã iren katãt amijo ba.

⁷ Nãm Djuão me akre ar o ba nhyam me itepato 'ÿr bao ku'ê. Kute ngõnhmã me angjênhmã ne me 'ÿr bao ku'ê. Nhyam kam memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Me ajaxwekam abê kangã. Mỳj me'õ ne me amã Metĩndjwÿnh ngryk nhõ akati jarẽ ga me umaje iwÿr aprõt kajgo? ⁸ Gop on me katãt Metĩndjwÿnhkõt amijo aba gẽ me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri me amim akator ne aje wãnh ajaxwemã anhirer ne aje Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx jabej gẽ me on me amã kato.

* **2:52** Jeju nhõ pykakam me kunĩ bêngõkre kute mrãmri ne apÿnh me õ pyka djari kunĩkõt me kunĩ bêngõkre pyrãk. Kubẽ kã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngõkremẽ ne me kunĩ bêngõkre.

Gê me me amexmã katon me akam kĩho kute mrãmri ne me kute pidjô djô mexmã apôx ne kam kĩnhja pyrãk. Kwãrĩk wãnh me anhõkre kadjwýnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjãmra kêt ne amim, “Me ba ne ba me ibê Abraão tàmdjwý. Dja Metĩndjwýnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhym kam me inhingêt kukãmãre Abraãokôt Metĩndjwýnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêtumrêx”, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tàmdjwý nhym Metĩndjwýnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kum ajte Abraão tàmdjwý prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tàmdjwý nhipêx nhym me ren tu katon kumex.

⁹ Ê, mrãmri arým 'ÿr. Metĩndjwýnh kute me axwe pãnh memã akati jarênh arým 'ÿr. Kute mrãmri ne pidjô apýnh abenkam ô kêt nhym me kute kâr ne o mrãnh ne kute kuwykam rênhja pyrãk. Arým ne Metĩndjwýnh me ajã pidjô djô kêt jakren arým me ajaxwe pãnh kute me ajo bikênh 'ÿr. Dja me ajo môn kuwykam me amê. Arým 'ÿr. Kute mrãmri ne me'ô kute pidjômã 'ÿr kadjy kute parbê kàxkrãkô mýnh ne o ãm pyrãk, ane. Nãm ã Djuão me krãptĩmã arênhho ane.

¹⁰ Nhym me kam kum,

—Ije tô mã dja ba me nê? ane. Metĩndjwýnh kute me ijo bikênh kêt kadjy, mã dja ba me nê?

¹¹ Nhym memã kum,

—Dja ga me ajô nhõ kubêkà amãnhkrut ne kam me'ô nhõ kubêkà kêt mã ikjê ngã. Nhym me'ôdjwý ò kwý krên djã krãptĩn kam me'ô nhõ djwý kêt mã amikutã kwý ngã, ane.

¹² Nhym me kute bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh me kudjwa Djuão'ÿr bõx, kute ngõnhmã me angjênhmã. 'ÿr bõx ne kum,

—Bẽnjadjwýr, mã gêdja ba me nê? ane.

¹³ Nhym kam memã kum,

—Ê, me anhõ bẽnjadjwýr kute me amã pi'ók kaprĩ jarênhja 'ãnhbit dja ga me kum o atom. Kwãrĩk wãnh ga me ga amũ amim

pi'ók kaprĩ kamênh ne amýnh kêt. Dja ga me tu 'ãnh jamý, ane.

¹⁴ Nhym me krãkamngõnhredjwý kum,

—Ne me badjwý, mã dja ba me nê? ane.

Nhym kam memã kum,

—Ê, kwãrĩk wãnh ga me me pa 'amýnh ne mekbê mýjjao aprõt kêt. Ne kwãrĩk wãnh ga me me kãtãm'ã axwe rênh ne me axweo me utâr ne mekbê ijên me ò mýjjao aprõt kêt. Nhym bep ga adjãpênh pãnh dja ga pi'ók kaprĩ byn tu akĩnh ne. Kwãrĩk wãnh ga me adjãkrê kêt, ane. Nãm ã Djuão memã kabên jarênhho ane. ¹⁵ Nhym me kunĩ Bẽnjadjwýrbê kumkati jabej ajkam aman kam õkre kadjwýnhbê amim,

—Bep birãm tãm ne ja. Birãm Djuão got Metĩndjwýnh me bawýr ano, me bakadjy Bẽnjadjwýrbê kumkatimã me bawýr ano, ane. Birãm Kritu ne ja, ane.

¹⁶ Nhym kam Djuão me kunĩmã kum,

—Mrãmri ba ne ba ngõnhmãbit me ajangij. Nhym bep itotokbê me'ô bõxja. Me'ô tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Bãm te irax ne 'ã inhõn ije kum parkà 'ãpre bõnh ne o itêm prãme. Bep ãm ren irax ne ba ren arým kum apê. Nhym bep kati, ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arým bõx 'ÿr. Djãm ngõnhmã kute me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bõx ne kam me awýr Metĩndjwýnh Karõ jano, me katãt amrãnhbit'ÿr dja ano, kute ar me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arênhmã. ¹⁷ Gêdja bõx ne kam kute mrãmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bãyogore ka'uk ne kute kam mũm 'y mexjao atom ne kam kute 'y kãjao tẽm ne kute kuwykam ÿr nhym xêtja pyrãk. Dja me'õja bõx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhym kuwyja dja pók rã'ã: rã'ãn apêx kêtumrêx. Nhym bep bãyogogo 'y mex'ã ne me mexja jakren mũm meo atom ne. Ne kãjkwakam õ pykamã meo mõ gê me kam kam kĩnhkumrêx ne ar ba. Arým kute ã meo anhÿr 'ÿr.

¹⁸ Nãm ã Djuão memã ane. Ne kam arek memã kabên jarênhho tẽ. Nãm atemã kukràdjã krãptĩo me akre. Ne mã kabên nyo, kabên mexo ar me akreo ba.

¹⁹⁻²⁰ Nhym bep bẽnjadjwýrbê Erodji ne axwekumrêx. Nãm axwe aben nhiby

kumexo mō, aben nhiby adjwÿro mōn kam ajte Djuão mekbê ijê djakam iby kumê. Nãm kamybê upãnh'ÿr mō, upãnhbê Erodjij'ÿr mō. Nhyam kam Djuão arÿm kum kabên jarên kum,

—Kati, kwārĭk wãnh, ane.

Nhyam kam Erodji tu amakkre kêt ne Djuãobê ijê.

Kute ngômã Jeju jadjàr.

Mat 3.13; Mak 1.9; Dju r 1.32

²¹⁻²² Anhÿr djwÿnhràam me kute kubê ijê kêttri ne Djuão ngônhmã me kunĭ jangij ne kam ajte Jeju ngônhmã adjà. Ngônhmã adjà nhyam kam Bãmmã kabêno dja. Kum kabêno ãm rã'ã nhyam kàjkwa abenbê ajkij. Abenbê ajkij nhyam Metĭndjwÿnh Karō 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. Amijo tut ne 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. Nhyam kàjkwa kurÿm kabên ne kum,

—Mrãmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê. Ba akam ikĭnhkumrêx, ane.

²³⁻³⁸ Nhyam kam Jeju arÿm ta àpênhmã o krax ne. Arÿm 'ã amexbê 30 ne kum o krax ne.

Jeju nhingêt nhidji.

Mat 1.1

Nhyam me we Jôdjeo Jeju bãm.

Nhyam Jôdje bãm ne Eri.

Nhyam Eri bãm ne Matat.

Nhyam Matat bãm ne Rewi.

Nhyam Rewi bãm ne Marki.

Nhyam Marki bãm ne Djananh.

Nhyam Djananh bãm ne Jôdje.

Nhyam Jôdje bãm ne Mataxij.

Nhyam Mataxij bãm ne Amox.

Nhyam Amox bãm ne Naũ.

Nhyam Naũ bãm ne Exi.

Nhyam Exi bãm ne Naganh.

Nhyam Naganh bãm ne Ma'at.

Nhyam Ma'at bãm ne Mataxij.

Nhyam Mataxij bãm ne Xemê.

Nhyam Xemê bãm ne Jôdje.

Nhyam Jôdje bãm ne Djoda.

Nhyam Djoda bãm ne Djôwanã.

Nhyam Djôwanã bãm ne Rexa.

Nhyam Rexa bãm ne Djorba.

Nhyam Djorba bãm ne Xarati.

Nhyam Xarati bãm ne Neri.

Nhyam Neri bãm ne Marki.

Nhyam Marki bãm ne Adji.

Nhyam Adji bãm ne Kodjã.

Nhyam Kodjã bãm ne Erma.

Nhyam Erma bãm ne Êr.

Nhyam Êr bãm ne Djodjuwe.

Nhyam Djodjuwe bãm ne Eridjê.

Nhyam Eridjê bãm ne Djorĭ.

Nhyam Djorĭ bãm ne Matat.

Nhyam Matat bãm ne Rewi.

Nhyam Rewi bãm ne Ximião.

Nhyam Ximião bãm ne Djuda.

Nhyam Djuda bãm ne Jôdje.

Nhyam Jôdje bãm ne Djônã.

Nhyam Djônã bãm ne Erijkĭ.

Nhyam Erijkĭ bãm ne Merja.

Nhyam Merja bãm ne Mena.

Nhyam Mena bãm ne Matata.

Nhyam Matata bãm ne Natã.

Nhyam Natã bãm ne Dawi.

Nhyam Dawi bãm ne Djexe.

Nhyam Djexe bãm ne Ôbet.

Nhyam Ôbet bãm ne Bôadji.

Nhyam Bôadji bãm ne Xara.

Nhyam Xara bãm ne Naxō.

Nhyam Naxō bãm ne Amĭnadabi.

Nhyam Amĭnadabi bãm ne Adjimĭ.

Nhyam Adjimĭ bãm ne Ani.

Nhyam Ani bãm ne Êrō.

Nhyam Êrō bãm ne Perê.

Nhyam Perê bãm ne Djuda.

Nhyam Djuda bãm ne Djako.

Nhyam Djako bãm ne Idjak.

Nhyam Idjak bãm ne Abraão.

Nhyam Abraão bãm ne Tera.

Nhyam Tera bãm ne Nakô.

Nhyam Nakô bãm ne Xeruk.

Nhyam Xeruk bãm ne Ragau.

Nhyam Ragau bãm ne Parek.

Nhyam Parek bãm ne Ebe.

Nhyam Ebe bãm ne Xara.

Nhyam Xara bãm ne Kajnã.

Nhyam Kajnã bãm ne Arpaxa.

Nhyam Arpaxa bãm ne Xê.

Nhyam Xê bãm ne Nôwe.

Nhyam Nôwe bãm ne Ramek.

Nhyam Ramek bãm ne Mexare.

Nhyam Mexare bãm ne Enoki.

Nhyam Enoki bãm ne Djarexi.

Nhyam Djarexi bãm ne Mareju.

Nhyam Mareju bãm ne Kajnã.

Nhyam Kajnã bãm ne Inox.

Nhyam Inox bãm ne Xexi.

Nhym Xexi bām ne Adão.
Nhym Adão bām ne Metĩndjwýnh.

4

Xatanaj te Jejumã axwe'ã àpnênh.
Mat 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹⁻² Arým Djuão kute ngônhmã Jeju jadjār nhym Metĩndjwýnh Karō kute amijo tut ne rwýk ne 'ã tým nhym Bām kute kum kabēnja kurūm Jeju tē. Ngôbê Djodão kurūm ne arým Jeju tē. Nhym Metĩndjwýnh Karō raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ban kam kapôt kukrit'ýr o bôx nhym kam kam ar ba. Nhym kam Xatanaj 'ýr bôx ne te kum mýjja'ã apnê. Kute kabēnkôt amijo ba jabej kum mýjja'ã àpnênh tē. Te kum mýjja'ã àpnênh'ã akatibê 40. Akati krãptĩ. Kute ã kum anhýrkam kute mýjja krēn kêtumrêx. Nhym kam akati apêx nhym prãm prĩne kubĩ. ³ Nhym kam Xatanaj kum,

–Ë, goja abê Metĩndjwýnh krakumrêx jabej goja kēnjamã akabēn gē goja kubê djwý ga krē.

⁴ Nhym kam kum,

–Kati, Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'òk no'òkkam ne,

“Djãm djwýobit ne me kute amityx ne ar tĩn ne ba? Kati, Metĩndjwýnh kabēno djwý dja me amityx ne tĩn ne ba”, ane.

⁵ Nhym kam Xatanaj krãnh nhimòk'ýr Jejuo tēn o bôx ne kum pyka kunĩkôt me akreo dja. Apýnh bēnjadjwýr kute meo ba djàri kum me kunĩ jakreo dja. Nãm tebê kum krĩ jakre, kukrà kêt mex ne tebê kum akre. Ne ajte kum bàmē kapôtmē krĩ rũnhmē mýjja kunĩ jakre nhym omũ nhym kum,

⁶ –Ë, ba inhõ. Amã dja ba ja kunĩ kanga. Pyka kunĩkôt apýnh me ba djàri dja ba amã me kunĩ ngã ga me ja kunĩ kadjy abēnjadjwýr rax. Djãm mýjja kakrit, djãm mýjja punu got. Mýjja mexjakam. Mýjja krãptĩ, mýjja puma. Ba inhõ. Djãm me'õ nhõ? Ba inhõ dja ba imã me'õ kĩnhkôt amidjô'ã kum kungã nār amã kungã. ⁷ Dja ga amijo angrin ikuka kônh akônkrão nhýn imã irax jarē ba arým amã kunĩ kanga ga arým amũ idjô'ã o aminhôn ar o aba, ane.

⁸ Nhym kam Jeju kum,

–Kati, Metĩndjwýnh kute pi'òk no'òkkam ne,
“Bēnjadjwýr djwýnh, Atĩndjwýnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarēn ajbitmã apê. Kwãrĩk wãnh atemã me'õmã rax jarēnh kêt”, ane.

⁹ Nhym kam Djeruxarēmã Jejuo tēn Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhimòk'ýr o wabin anhà'ã kudjan kum,

–Ë, goja abê Metĩndjwýnh krakumrêx jabej goja rũm tēn ato. ¹⁰ Nãm we Metĩndjwýnh kute pi'òk no'òkkam amã,
“Dja ba ikadjy mrãnh djwýnhmã ajarē gē anêje mýjja punu kajpa”, ane.

¹¹ Ne ajte we Metĩndjwýnh kute pi'òk no'òkkam we,

“Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwýnhmã karō. Dja me atēmkôt amã ikra dja gē kēn 'õ apar ngãnh kêtumrêx”, ane.

¹² Nhym kam Jeju amipãnh kum,

–Kati, Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'òk no'òkkam ne,

“Kwãrĩk wãnh, Bēnjadjwýr Atĩndjwýnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt”, ane.

¹³ Nhym kam Xatanaj arým mýjja'ã kum àpnênh pa. Nãm te kute Metĩndjwýnh kabēn kangan Xatanaj kabēnkôt kute ar amijo bamã 'ã kum àpnênh dja. Apýnh mýjja djàri kunĩ'ã te kum àpnênh djan 'ã kum àpnênh pan kam mã kurūm tē. Ajte akati 'õ kadjy mã kurūm tē.

Krĩraxbê Nadjarekam me kute Jeju kanga.

Mat 4.12; Mak 1.14

¹⁴ Nhym kam Jeju akubyn pykabê Garrēja'ýr tē. Metĩndjwýnh Karō arým kum týx jadjà, Metĩndjwýnhmã àpēnh mex kadjy kum týx jadjà nhym týxkumrêx ne kam akubyn tēn bôx.

Nhym kam me abenmã Jeju jarēnh ajkate, pyka kunĩkôt ne me abenmã arēnh ajkate. ¹⁵ Nhym Jeju apýnh mekbê idjaer bikprõnh djakam ar memã Metĩndjwýnh kukràdjà'ã ujarēnh ba. Memã 'ã ujarēnh ba nhym me kunĩ abenmã Jeju mex jarēnh ipòk ne.

¹⁶ Nhym bep krĩraxbê Nadjarekam ne me atemã kabēn. Nhym kam Jeju Nadjarekam bôx, abatành djà'ýr tēn bôx nhym arým

pi'ók ràràr. Pi'ók ràràr kunìkòt ne Jeju mekòt mekbê idjaer bikprònh djà'yr mrân wangijn krī. Ne kam arým kàjmã dja. Kute Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók jarēnhmã kàjmã dja. ¹⁷ Nhyr me kum kungã nhyr kubyn o ajkij. Metĩndjwýnh kabên jarēnh djwýnhbê Idjaij kute pi'ók no'ókjao ajkijn kam kadjy amijã no'ókjamã kato. Kum katon kam memã arēho djan memã kum,

¹⁸⁻¹⁹ “Metĩndjwýnh Karõ ne mã ijo ba. Arým ne amijo ipytã, ije me õ mýjja kêt mã kabên mex, kabên ny kàj bê arēnh nhyr me kĩnhmã. Kadjy ne ar ijo ba. Ne kam ajte mekbê ijê kadjy ijano. Ije kàj bê memã kum, ‘On me akato. Me kute me abê ijêja on me akato’, anhýrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me no rãmã kum, ‘On me arīt mex’, anhýrmã. Kadjy ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me 'uwtĩmẽ me kute meo bikēnh nhyr me kaprĩn mrānhmã kum, ‘On me akĩnh ne adjumar mex ne ar aba. Jakam dja me me ajo bikēnh kêt’, anhýrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê memã kum, ‘Ë, amex jakam dja on Bēnjadjwýr mekam ukaprĩ kato’, anhýrmã ne ijano ba tẽ”, ane.

²⁰ Nãm ã Jeju memã pi'ók no'ókkòt ami-jarēho ãmo anen pi'ók abenã kudjin akubyn kute pi'óko atom djwýnhmã kungãn kam nhý. Nhyr kam me kunĩ Jejukam no tyn kumex, me bikprònh djakam ne me Jejukam no tyn kumex.

²¹ Nhyr kam ajte ujarēnhmo krax ne memã kum,

—Amrêbê Metĩndjwýnh kute kabên'ã pi'ók no'ók ja ne arým kato. Mrãmri ne kònh kum kudji nhyr ajbir jakam kato. Me aje maro anhýrjakam ne arým kato, ane.

²² Nhyr me kam abenmã Jeju mex jarēho kumex kajgo ne abenmã,

—Je kum bep mexkumrêx. Ga kabên mexja pumũ, Jòdje kra ne ajmãn me bajaêrbê kabên mexkumrêx jarê. Jòdje kra, me baje Jòdje pumũnh tũmja tãm ne kra dji nhyr kabên mexkumrêx jarēho tẽ, ane. Nãm me ã kabên jarēho ane.

²³ Nhyr kam Jeju memã kum,

—Birãm me aje imã me banhingêxê kabên tũm jarēnhmã ne ga me anhòkre kadjwýnhbê imã arēho nhý, ba arým kuma. Birãm me aje imã, “Goja abê me kane djwýnh jabej on amikanen amex”, anhýrmã. Goja aje mýjja 'õ pumũnh jabej nar aje mýjja 'õ mar jabej goja on ipêx, ba me ikunĩ omũ, me inokam ipêx ba me ikunĩ omũ. Rĩnakambit, krībê Kapanakambit ne ga ar mýjja nhipêxo aba. Nhyr 'ã ujarēnh me iwýr bõx ba me kuma. Goja on jakam, anhõ pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt 'õ nhipêx ba me omũ. Birãm me aje ã imã anhýrmã ne ga me anhòkre kadjwýnhbê amim ijã karõ.

²⁴ Ë, ba me amã mýjja jarê. Mrãmri ikabên. Ë, got ren Metĩndjwýnh kabên jarēnh djwýnh atemã pyka 'õkam tẽ nhyr me ren arým kabên ma. Nhyr bep kati, õ pyka djwýnhkam me kute kukràdjakòt omũnh ne kute kabên mar kêt. Æm me kute kukràdjakòt mar kêt ne me tu ate krã. Me ga, me banhõ kròkam me ga ne ga me ã ijo anen tu ãm imar kêt kumrêx ne.

²⁵⁻²⁶ Ë, gora me ikabên ma. Mrãmri ikabên. Me Metĩndjwýnh kabên jarēnh djwýnhbê Erij ja ma. Amrêbê ne me'ã na kêt kumrêx. Arým na kêt'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx nhyr na rwýk kêt kumrêx ne. Nhyr ajte na tỹnkam ajte na kêt ne. Nhyr me prãm kam ar ba. Pyka kunìkòt djwý kêt kumrêx. Nhyr prãm me imex ne. Nhyr mekbê idjaer nhõ pykakam axwe me nire 'uwtĩ krãptĩ. Djãm me'yr ne Metĩndjwýnh Erij jano, me kute o djuw mexmã? Arkati, me bajtem, mekbê idjaer kêt'yr ne ano. Mekbê idjaer kêt nire 'uwtĩ'õ'yr ne ano. Pyka typydji nhidjibê ne Xidõ. Nhyr bep krī nhidjibê ne Xarepta. 'Yr ne ano. Nhyr me'õ ni bajtemja o djuw mex ar o ba. ²⁷ Ajte Metĩndjwýnh kabên jarēnh djwýnh 'õbê Eridjêu ja ma. Mekbê idjaer nhõ pykakam axwe me krãptĩ ã kajêkam tẽ. Nhyr bep Eridjêu kute me jao mex kêt kumrêx. Kubajtem, kubê idjaer kêt pydji ne o mex. Pykabê Xirij kurũm me'õbê Namãbit ne o mex ne, ane.

Nãm ã Jeju memã arēho ane. Djãm ta õ pykakambit ne mekbê idjaerkam kute me ajbitmã mýjja pumũnh kêt 'õ nhipêxmã?

Kati, ta dja ukabikôt amũ pyka mũjakam mýjja kwý 'yro mō. Nār kon ta kute amimarkôt ô pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt 'ô nhipêx. Ne ta ukaprîkôt amũ me mũ jakamdjwý mýjja kwý nhipêx.

²⁸ Nhy m me kuman kam kam ngryk ne. Me bikprõnh djakam me ja kunĩ ne me Jejukam ngry:k ne. ²⁹⁻³⁰ Ne kam pa 'amýn bõm kumê. Nãm meo mõn krãnhre nhimõk'ýr o wabi. Krãnhre konenh ne krîbê Nadjare. Kam ne me Jeju pa 'amýn krãnh nhimõk'ýr o mõn o bõx. Ne bit kute amũ aparmã mēnh nhy m tým ne tykmã o mō nhy m kam mekbê amikaban kam me ôêxo tēn katon mã tē.

Kute me'ô nêje me karõ punu janor:

Mak 1.21

³¹ Mã tēn kam krîraxbê Kapanakam bõx. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Kapanakam bõx. Bõx ne memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarēho dja. Pi'ók rārarkam ne memã 'ã ujarēho dja. ³² Nhy m me kabēn man kam ari ar aben pumũn kam abenmã kum,

—Tô mýj kabēn ny got ja? Kabēn mexkumrêx. Nãm ã me bēnjadjwýr rũnh kwý kabēn mex anen ar prĩne kabēno meo atomo ba, ane. Nãm Jeju prĩne kute amimar kôt katã:t memã amikukràdjã jarēnhkumrêx.

³³ Ne me bikprõnh djakam memã 'ã ujarēho ãm rã'ã nhy m kam me'ô my kum akij. Me karõ punu'ô ne ar o ba nhy m kum akij. ³⁴ Me karõ punu'ô kute me'ô my ar o baja tãm ne akij. Djãm me'ô bēngõkre* ne kum akij? Kati, e kum me'ô kadjwýnhbê, me'ô bēngõkre kadjwýnhbê, me karõ punu'ô ne Jejumã akij. Kubēngõkre ja ta àkjêr kêt. ãm me karõ'ô ne kum akij ne kam kute kubēngõkre mãn kute kum àkjêr pyrãk. Ne kum,

—Ã, tô mã ne ga aje me ijomã? Ê, Jeju, Nadjare kra'õ, djãm aje me iparmã ne ga bõx. Arým ne ba me prĩne apumũ, ga ne Metĩndjwýnh arým amim adja, ga kam amexo apýma, ane.

³⁵ Nhy m kam kum bēn týt ne kum,

—On anhikrēn akato, ane.

* **4:34** Jeju nhõ pykakam me kunĩ bēngõkre kute mrãmri ne apýnh me ô pyka djãri kunĩkôt me kunĩ bēngõkre pyrãk. Kubê kã jakamē me kakrãtykmē me babēngõkremē ne me kunĩ bēngõkre.

Nhy m me karõ punu ikõta. Me ipõkri ikõtan kurũm kato. Kute kubēngõkre ajmã o kêt kumrêx. Me karõ punu kute me'ôo baja kator kutã ajmã o kêt kumrêx. Nãm ikõ'ýr kajgon kam mã kurũm katon tē.

³⁶ Nhy m me kunĩ ari aben pumũn abenmã kum,

—Mýj kabēn gotja? Mã got on? Nãm tu kabēno, umao bõm me karõ punu mē nhy m mã tē. Djãm rerek got. Me bakãtãm'õ baje ã mýjja ja'õo anhýr kêt kumrêx. Py-dji ne tu kabēno bõm me karõ punu mē nhy m mã tē, ane. ³⁷ Ne kam abenmã Jeju jarēho kumex. Bu'ã pykakam me ja ne me abenmã arēho kumex.

Kute me punu krãptĩo mex.

Mat 8.14; Mak 1.29

³⁸ Nhy m kam Jeju me bikprõnh djã kurũm tēn kam Ximão nhũrkwãmã wadjã. Nhy m Ximão djupãnhdjwýja kanēn nõ. Kanē kubĩ nhy m nõ. Nhy m me kum arē, kute o mexmã. ³⁹ Nhy m 'ýr tēn irãn kanēmã bēn týt nhy m arým kum ire. Nhy m arým à kêt ne kãjmã dja. Kãjmã djan kam aro djuw mex ar o ba.

⁴⁰ Nhy m arým para. Nhy m me Jeju'ýr bao dja. Me kunĩ ne me 'ýr õbikwa kanéo bao dja. Apýnh me õbikwa kanē djãri ne me Jeju'ýr meo ban meo bõx. Nhy m me pýnhkôt me'ã ikra jadjuw nhy m me kunĩ arým mex ne. ⁴¹ Nhy m me karõ punudjwý me krãptĩ kurũm apõx ne Jejumã kum,

—Abē Metĩndjwýnh kra, anhýro ba.

Nhy m kam tu memã bēn týt ne memã kum,

—On me anhikrēn mã amũ mō, ane.

Nhy m me karõ punu tu anhikrēn mã mō. Me karõ punu kute Jeju pumũnh. Kute Metĩndjwýnh kute amim Jeju Bēnjadjwýrbē kumkati kadjy ar ne anorkôt omũnh. Kute Jejubê Kritu kôt omũnh. Kam ne me karõ punu bit kute irãri memã Jeju jarēnhmã nhy m kubē aptãn ano.

⁴² Nhy m akati kêt nhy m krĩ kurũm arwãmã tēn kam ar ba. Nhy m me abej mō. Abej mõn 'ýr kato. 'Ýr katon bit kute kubē àptãrmã, arek mekam ãmmã ne me bit kute kubē àptãrmã ⁴³ nhy m memã kum,

—Ë, djãm me amãbit ne ba Metĩndjwýnh'ã idjujarẽnh tẽ? Kati, ije krĩ kunĩkõt kàj bê memã arẽnhmã ne ba me'ýr tẽ. Kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ. Ije memã amijã idjujarẽnh ny jarẽnhmã. Metĩndjwýnh me kadjy Bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã ja ne ba ije krĩ kunĩkõt memã arẽnhmã. Kadjy ne ijano ba me'ýr tẽ, ane. ⁴⁴ Anen kam mã memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽnh mõ. Apýnh krĩ djãri ne kàj bê memã 'ã ujarẽnh mõ. Ne kam ajte amũ tẽn krĩ 'õkam bõx ne me bikprõnh djãkam ajte memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarẽho dja. Nãm ã pykabê Djudêjakam memã 'ã ujarẽho ane.

5

Ximão ar mã Jejukõt bikamẽnh.

Mat 4.18; Mak 1.16

¹ Ne akati 'õkam memã arẽho dja, memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho dja. Imõti nhidjibê Gẽnexare mýrri ne memã arẽho dja. Nhym kam me 'ã akuprõn maro kumex. Nhym me kwý nĩnh mrãn te kute marmãn kam jãm 'ã me kamẽ. Me kamẽn te kute marmãn kam 'ã aben nhingãho kumex ne Jejudjwý nhingãho mõ. ² Nhym kam me umaje kãmã wadjã. Nãm ar kute tep pynẽnh djwýnhja kà dji. Kà djin kam katon kam kryre põho dja. Nhym amẽ kà nõ. ³ Nhym kam ikjêjamã wadjàn kam õ kà djwýnhjamã kum, Ximãomã kum,

—Amũ kamẽ, amũ kamẽnh ngrire, ane.

Nhym kam amũ kamẽ. Kamẽnh ngrire nhym kam kam nhýn memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽho nhý.

⁴ Ne memã 'ã ujarẽnh pan kam Ximãomã kum,

—Ë, gop amũ ubýmwa'ýr kà kamẽn kam mãn kryre mẽn kam tep kwý pynê, ane.

⁵ Nhym Ximão kum,

—Je kum bẽnjadjwýr, nã bãm ar te ari ar kryre rẽnho iba ri nhym akati. ãm tep kêt. Ba gop tu akabẽnkõt kumẽ, ane.

⁶ Nhym kam ar kumẽn kam tu kam tep kwý pynê:nhkumrẽx. Nhym arým tep kute kryre rẽn 'ýr. ⁷ Nhym kam ar te o no katon kà nhikjêjamã ikra bẽno dja, ar kute 'ýr kào tẽmmã. Nhym ar 'ýr kào tẽ nhym kam ar aprakamã kàkam tepo ipu. Nhym kam arým amẽ àr 'ýr.

⁸⁻¹⁰ Nhym kam Ximão Pedrumẽ ar ja ari aben pumũ. Ar kute amijaêrbê tep kwý pynê:nhkam ne ar abenkam no tyn ku'ê. Nhym Ximãomẽ ar ro'ã kute tep pynẽnh ar o baja kubê Xijagumẽ Djuão, Djebedêu kute ar irja, ar jadjwý ne ar abenkam no tyn ku'ê.

Nhym Ximão Pedru mýjja kunĩ pumũn kam umaje Jeju kabem kõnkrão nhýn kum,

—Bẽnjadjwýr, on mã ikurũm tẽ. Ga ne ga mrãmri amexkumrẽx. Nhym bep ãm ba, ba ne ba ijaxwe, ane.

Nhym kam kum,

—Kwãrĩk wãnh amã ipyma kêt ne atĩn prãm kêt. Jakam gêdja ga on mebêngõkrebato atom ne memã ijarẽ gê me amim iman amim ikamnhĩx. Jakam dja ga tep pynẽnh kêt ne kam mebêngõkrebato akprõ, ane. ¹¹ Nhym ar kam kà djin wabin kam mýjja kunĩmã iren kam mrãmri Jeju'ãbit ngrã: ne. 'Ã ngrã týx ne mã kõt ajkamẽ.

Kute me'õ nhĩ kajêkam tẽo mex.

¹² Nhym kam akati 'õkam Jeju tẽn krĩ 'õkam bõx. Nhym me'õ ã kajêkam tẽja prĩne kào ajkẽ, prĩne o tuknĩ. Nhym Jeju'ýr bõx ne omũn kam pijàm djãje tẽn tu mýrbê tým. Ne kam nõrkam kum amijarẽho nõn kum,

—Bẽnjadjwýr, aje inhĩ kajêkam itê markõt, aje ijo mex prãm jabej, ijo mex, ane.

¹³ Nhym kam 'ýr ikra mõn kupên kam kum,

—Ije, ije ajo mex prãmã. On akà mex, ane. Nhym gêt ajmã kà nẽn kà mex ne. Kute o ãm tãmkam tebê kà mex ne.

¹⁴ Nhym kum,

—Kwãrĩk wãnh ga memã amijarẽnh kêt. Dja ga tu katãt mã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh'ýr tẽn kum amibê, kum amikã bẽ. Ne kam kum mry ngã gê akadjy Môjdjê kukràdjãkõt Metĩndjwýnhmã mry gan kungã. Arým akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arým akà mexkõt apumũ, ane.

¹⁵ Aje, jakam ne me arým abenmã Jeju jarẽho ajkate:n apýnh abenmã arẽho ba.

Nhym kam me itepato 'ýr mõn 'ã akuprõ. Me kute kabẽn mar nhym kute me kanéo mexmã ne me 'ã akuprõ. ¹⁶ Nhym bep

ta ne mã arwãmã tẽn kam Metĩndjwỳnhmã kabẽno dja, kum amijarẽnho dja.

Kute me'õ jakryo mex.

Mat 9.1; Mak 2.1

¹⁷ Nhyam kam ajte akati 'õkam Jeju memã Metĩndjwỳnh'ã ujarẽnho dja. Nhyam me arek maro nhỹ. Mekbê pardjêumẽ me kute Mõjdjê kukràdjã jarẽn dhwỳnhmẽ ne me arek maro nhỹ. Mỳj pyka kurũm? Pykabê Garrêjamẽ pykabê Djudêja kunĩkam apỳnh krĩ djãri ne me kurũm kwỳ bõx. Nhyam Djeruxarẽ kurũmdjwỳ me kwỳ bõx. Nhyam Metĩndjwỳnh prĩne Jejuo tỳx, kute tỳxo meo mexmã.

¹⁸⁻¹⁹ Me'õ jakryja arek nõr djãkam nõr rã'ã nhyam õbikwa 'ỳr o mõn o bõx ne te kute kikremã o ãrmã. Te kute Jeju'ỳr o bikamẽn ne kute parbê ir nhyam kute o mexmã. Nhyam me kikre jajkwa krekre pytãr mex ne. Nhyam kam ar tu ibej o wabi. O wabin kikre nhimõkkõt 'ã ngy tỳx katen jãm ngybõr jadjuwn kam me'õ jakry nõr djãkam nõr rã'ã o ruw nhyam me ipõkri Jeju parbê nõ.

²⁰ Nhyam Jeju amim ar omũ. Ar kute tu amim kamnhĩxkumrẽxja pumũ ne kam õbikwa jakryjamã kum,

–Akmere jakam ne ba ajaxwe kunĩo aknon arỳm akam ingyryk kêt ne, ane. Jeju ta ne axweo akno. ²¹ Nhyam wãnh Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmẽ mekbê pardjêu õkre kadjwỳnhbê arỳm amim,

–E kum bep me'õja ne ajmãn Metĩndjwỳnh japyro djan amijo Metĩndjwỳnhho dja. Metĩndjwỳnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyryk kêt, ane. ²² Nãm me ã õkre kadjwỳnhbê anhỹro kumex nhyam arỳm tu kuman memã kum,

–Mỳkam ne ga me anhõkre kadjwỳnhbê ijo ikajgon ijapyro akumex? ane. ²³ Ë, ba me amã mỳjja amãnhkrut jarẽ. Mỳj ne amirĩt ne? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arỳm ajaxweo aknon akam ingyryk kêt”, ane, nãr kon, “On kãjmã djan tẽn”. Mỳj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Arỳm ne ba ajaxweo aknon akam ingyryk kêt”, ane nhyam amirĩt kêtumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt. Nhyam bep kãjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kãjmã djan tẽn” nhyam ren amirĩt ne. Tãmbit ne amirĩtkumrẽx. ²⁴ Dja

ba kum, “Kãjmã djan anhikwã djã mỳn o tẽn”, anen arỳm o mex ga me arỳm omũn arỳm abenmã, “Be, ga Jeju kute me'õ jakryo mexja pumũ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ã ne pyka jakam amikabẽnkõt ar me axweo biknoro ba”, ane. Me aje abenmã ja jarẽn kadji dja ba me'õ jakryjao mex, ane.

Nãm ã Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmã anen arỳm tu me'õ jakryja'ỳr akẽx ne kum,

–Amã ne ba ikabẽn ne. On kãjmã djan anhikwã djã mỳn anhũrkwãmã o tẽn, ane.

²⁵ Nhyam me ipõkri ekruux ne kãjmã djan nõr djã mỳn mã ũrkwãmã o tẽn, Metĩndjwỳnhmã mexmẽ õdjãnhmẽ rax jarẽnho tẽn. ²⁶ Nhyam me kunĩ omũn kam ari aben pumũho kumex ne kõt Metĩndjwỳnhmã mexmẽ rax jarẽnho kumex ne kam arỳm kum Metĩndjwỳnh pyman abenmã kum,

–Atemã mỳjja mexkumrẽx ne gu me arỳm jakam omũ, ane.

Rewi mã Jejukõt bikamẽn.

Mat 9.9; Mak 2.13

²⁷ Nhyam kam Jeju me kurũm tẽn. Tẽn kute pi'õk kaprĩo atom djwỳnh'ỳr bõx ne omũ. Idjibê Rewi. Pi'õk kaprĩ nhũrkwãkam ne bẽnjadwỳr bajtemmã pi'õk kaprĩo atomo nhỹ. Nhyam Jeju 'ỳr bõx ne omũn kum,

–Gop amrẽ ikõt ajkamẽn gop ikõt ar aba, ane. ²⁸ Nhyam tu ekruux ne kãjmã djan mỳjja kunĩ kangan mã kõt ajkamẽn. ²⁹ Ne kam me krãptĩmẽ ro'ã õ kwỳ krẽn rax kadji memã djwỳmẽ mry gan kadji memã arẽ. Nhyam me kute bẽnjadwỳr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwỳnh krãptĩn bõx nhyam ajte atemã me jadjwỳ kwỳ bõx, Rewi nhũrkwãkam bõx ne õ kwỳ krẽno kumex, ar kutã õ kwỳ krẽno kumex.

³⁰ Nhyam kam mekbê pardjêumẽ me kute Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnh omũn bẽn prĩkam kabẽno krĩ, Jejukõt ba djwỳnh'ã kabẽn ne kum,

–Mỳkam ne gar me kute pi'õk kaprĩo atom djwỳnhmẽ me axwemẽ akãn aro'ã anhõ kwỳ krẽno akumex ne kõt akõmo akumex? ane. ³¹ Nhyam kam Jeju memã kum,

–Djãm me mex'ỳr ne me kane djwỳnh mrã? Kati, me kanê'ỳrbit ne me kane djwỳnh mrã. ³² Badjwỳ ne ba me axwe'ỳr

tê. Djãm we me katàt mrãnh'ÿr ne ba tê? Kati, me axwe'ÿr ne ba tê, ije amiwÿr me 'wÿrmã. Me kute ikabên mar ne amim kator ne wãnh axwemã irer ne kute iwÿr amijo akëxmã ne ba me'ÿr tê, ane.

Me kute amijajbur jabej Jeju kukjêr.

Mat 9.14; Mak 2.18

³³ Nhyim me ajte kum,

—Ota Djuãokôt ba djwÿnh kute Metïndjwÿnhmã amijarênh kadjy amijajbun ba. Nhyim mekbê pardjêu nhô me ja me kudjwa ã ane nhyim bep akôt ba djwÿnhbit ne mã akun kôt kôm ar ba, ane. Ar kute Metïndjwÿnhmã amijajbur kêt, ane.

³⁴ Nhyim kam Jeju memã kum,

—Nà, ikôt ba djwÿnh dja mã aku. Ga me kute abenã me rênhkam me àkur rÿnhja pumû. Djãm me kute abenã me rênhkam me àkur ngy got? Me kute abenã me rênhkam ne me mrãmri àkur rÿnhkumrëx. Abenkam kÿnh ne ò kwÿ krêno kumex. Djãm me kute mÿjja jakam amijajbur got? Djãm me mjênme abentã ku'êri àkur punu got? ³⁵ Nhyim bep amû akati 'òkam, dja me me aêrbê mekbê mjêno tÿm ne pa 'amÿn mã o tê. Nhyim me arÿm kam kaprÿre ne kam amijajbun ajbit ma, kôtbit amak bê:no nhÿn ò kwÿ krênja kêtumrëx ne. Nãm ã Jeju amijã me mjên jakreo ane.

³⁶ Ne kam ajte memã amikukràdjã ny'ã memã mÿjja jakren arê.

—Nhÿnh got me'ò inòkà ny 'ò byn kadjò, mex katikôt kadjôn kute tÿmja'ã ir ne kute o mexmã? Kati, nãm ren o anen ren amibê nyo ajkê nhyim nymê tÿmja ren aben pyrãk kêt ne. ³⁷ Ne ajte nhÿnh got me'ò mrykà tÿm, mekbê idjaer kukãmãre ne me mrykào ngôn nhinhujabjêti, nhÿnh got me'ò mrykà tÿm, mrykà kadjakam pidjò kangô ny ru, pidjòbê uba kangô ru. Nãm ren ane nhyim ren ajkatôr ne ajkapî. Kangô nymê tÿm kute abenkam o bikâr ne runhkam ne ren ajkatôr ne ajkapî, nhyim mrykàdjwÿ arÿm punu. ³⁸ Kati, mrykà nykam dja pidjò kangô nyja ru.

³⁹ Nhyim ajte nhÿnh got me'ò kute pidjò kangô tÿmbito kômò ban ny kakim kum ny djãnh? Kati, arÿm tÿmbito amiprãk ne kam, “Ije bep kangô tÿmbit ne ành”, ane. Nãm ã Jeju kute memã kukràdjã tÿm'ã pidjò

kangô tÿm jakren kute kukràdjã ny'ã pidjò kangô ny jakreo anen kam memã arênh pa.

6

Memã pi'òk ràràr'ã ujarênh.

Mat 12.1; Mak 2.23

¹ Ne kam pi'òk ràràrkam Jeju pur katikôt tê. Nhyim kôt ba djwÿnh kôt mō. Kôt mōn arÿm kum prãm ne mōrmã bàygogo 'y nhikên mōrkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mō. ² Nhyim kam mekbê pardjêu ar omÿn arkum,

—Ije tô mã ne gar arÿm nê? Pi'òk ràràrkam ne me tyk djã kêt djã. Me kute pi'òk ràràrkam mÿjjao anhÿr kêt. Me tÿmre ne me ta kukràdjãkôt mã me babê uma. Me kute pi'òk ràràrkam mÿjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djã kêt djã. Mÿkam ne gar ã ar o anhÿro aba?

³ Nhyim kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metïndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òkjadjwÿ pumÿnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumÿnh kêt, Metïndjwÿnh kabênkam me aje Dawi'ã ujarênhja pumÿnh kêt?

Ë, Dawi arkum prã:mã. ⁴ Nhyim Dawi Metïndjwÿnh nhÿrkwãmã wadjàn djwÿ byn kukrên kam kôt ar tēm jamãdjwÿ kungã, nhyim ar kukrê. Djwÿ me kute Metïndjwÿnhmã òrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metïndjwÿnh nhô djwÿ ne me kàtàm kute kur kêtumrëx. Me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhyim bep Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhyim kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga me aje Dawimã axwe jarênh kêtja pumû ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê.

⁵ Bep kati, ba ije amijo inhÿ ne me awÿr irwÿk ne ba inhô pi'òk ràràr djwÿnh. Kam gédja ba memã, “Kwãrÿk wãnh ga me kam mÿjja kupênh kêt, nâr kon, dja ga me jakam apên, nâr kam mÿjja kupênh kêt ne arek akrÿ”, ane. Tãm ne ja, ane.

⁶ Nhyim kam ajte pi'òk ràràr 'òkamdjwÿ me bikprôn dhãmã wadjàn kam kam memã Metïndjwÿnh'ã ujarênh dja. Nhyim me'ò nhikra jaròxja nhÿ. Ubòk ne aròx ne. ⁷ Nhyim mekbê pardjêumê me kute Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnh arek Jejukam no tyn

krī. Nhyṁ pi'ók rārārkam kute ikrao mex nhyṁ me kute kōt kum kator ne kute kum,

—Arým ne ga Môjdjê kukràdjâkōt amijo aba kêt, anhÿrmã ne me arek kam no tyn omũnho krī. Mekbê pardjêumẽ me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh ne me ã Jujukam no tyn ar krī ba ane. ⁸ Nhyṁ bep ta, Jeju ta ne arým me kute ôkre kadjwÿnhbê amim 'ã karōja arým kuma ne kam me'ô nhikra jarōxjamã,

—Amrẽ tēn me ipôkri dja, ane.

Nhyṁ kâjmã djan 'ÿr tẽ. ⁹ Nhyṁ kam memã kum,

—Ë, ba me bakukràdjâ jabej me akukja. Nhÿnhja ne me bakukãmãre me bamã arẽ? Djãm pi'ók rārārkam me baje mÿjja mex nhipêxmã nār kon kam me baje mÿjja punu nhipêxmã? Djãm kam me baje me utār nār kon kam me baje me parmã, nēn? ane. ¹⁰ Ne kam ari ar me omũn kam ate ikra jarōxjamã,

—On anhikra katāt, ane.

Nhyṁ kam ikra katāt ne. Arým ne ikra mexkumrẽx. Arým ajte ikra katāt ne ikrakumrẽx. ¹¹ Nhyṁ kam ajte mekbê pardjêu ngry:k ne. Ngryk tÿ:x ne. Ne kam Jeju'ã abenmã karōo kumex.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mak 3.13

¹² Nhyṁ kam akati 'ôkam krānhre'ÿr tēn 'ã wabin nhÿ, kute Bãmmã kabēnmã, Metĩndjwÿnhmã kabēnmã. Kum kabēno ÿr ri nhyṁ akati. ¹³⁻¹⁶ Akati nhyṁ kam amiwÿr kōt ba djwÿnh 'uwn amijo ar kwÿ pytàn amim ar umjuwn arkum,

—Ba dja ba ar ajano, gar memã ijã adju-jarēnho ajmã. Ar abê inhō àpēnh, ane. Nãm kute ar anor kadjy ar o 12 ne amijo ar utàn kam tũmràm ar ano.

Ximão. Jeju kute kum Pedru jarēnhja.

Ångre. Ximãomẽ Ångre ar aben djâkam ikwã.

Xijagu.

Djuão.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ôdjwÿ. Kubê ne Aupêu kra.

Ximão 'ôdjwÿ. Ximão tãm ne kum me bajtemja kurêkumrẽx, me bajtem kute meo baja kum me kurêkumrẽx.

Djuda. Xijagu kraja.

Djuda Ikadji. Kute Jeju kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja.

Be, Jeju kute tũmràm ar anor ne ja. ¹⁷ Ne kam kōt ba djwÿnhbê 12jamẽ ro'ã ruw ne pyka kēnh'ÿr bōx ne kam kam meo dja. Nhyṁ me kōt ba kajgo ne me 'ã kumex. Nhyṁ me kâtãmjadjwÿ Jeju'ÿr mōn bōx ne 'ã kumex. Pykabê Djudêja kurũm me krãptĩmẽ krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm me krãptĩmẽ ngō rax nokã'ã pykabê Xirumẽ Xidômẽ kurũm me krãptĩmẽ. Me tãm ne me akàn Jeju'ã kumex. Me ja ne me 'ÿr akuprō. 'ÿr bikprōnh ne kute kabēn mar nhyṁ kute apÿnh me kanê djari meo mexmã ne me 'ã akuprō.

¹⁸ Nhyṁ me karō punu kute meo bajad-jwÿ mekōt 'ÿr mōn bōx nhyṁ kam mekam me karō punuja jano nhyṁ me arým mex ne. ¹⁹ Nhyṁ me itepato kute Jeju kupēnh prãm. Nãm Jeju tu tÿxkumrẽx nhyṁ kurũm uma apōx ne me kunĩo mex. Kam ne me kunĩ kute Jeju kupēnh prãmã.

Kute arkum kĩnh jarēnh ne ajte kute arkum kaprĩ jarēnh.

Mat 5.1

²⁰ Nhyṁ kam meo mex pan kam kōt ba djwÿnh pumũn arkum,

—Ë ar anhō nêkrẽx kêt wã, ar ga ne gar akĩnhkumrẽx. Mÿkam? Bir, ar ga ne Metĩndjwÿnh ar akadjy bēnjadjwÿr ne ar ar ajo ba.

²¹ Ë, ar jakam amã prãmwã, ar ga ne gar akĩnhkumrẽx. Mÿkam? Bir, ar ga dja gar ajajnekumrẽx ne.

Ë, ar jakam amÿrwã, ar ga ne gar akĩnhkumrẽx. Mÿkam? Bir, ar ga dja gar akeket ne.

²² Ë, jakam me kum ar akurêja, ar ga dja gar akĩnhkumrẽx ne. Ba ne ba amijo inhĩ ne me awÿr ruw ne kam ar me ajo iba. Ga me akwÿ amã ikĩnh ne iwÿr akuprō ba kam ar ar ajo iba. Nhyṁ me kam kum ikurēn kam ikōt kum ar akurê ne. Gar mã ikōt abikamēnhkamdjwÿ me kum ar akurê. Gêdja me te wãnh kum ar

akurên bõm ar arên ar ajaprÿn ar ajaxweo ar apytà,
 23 gar tu akĩnhkumrêx ne ate akĩnh katin amijara tatak ne.

Mÿkam? Bir, dja Metĩndjwÿnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gêdja ar amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman ate akĩnh kati. Nãm me tũmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnho bikênho bao ane. Gar arÿm kam kàjkwakam me kĩnhkumrêx ne ar baja pumũ, ane.

Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam ajte me õ nêkrêx kumexjamã kabên ne memã kum,

24 —Nhyim bep me anhõ nêkrêx krãptiwã me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Bir, mÿkam? Jakambit akĩnh djà kajgokam. Gêdja ï apêx ne ajte amũ kêtikumrêx.

25 Ne me jakam ajajnewã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mÿkam? Bir, me ga dja ga me amã prãm ne.

Ne me jakam akeketwã, me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mÿkam? Bir, me ga dja ga me abixangrin kam amÿro akumex.

26 Ne me kunĩ kute abenmã me amex jarênh kumexja me ga dja ga me akaprĩ rax ne. Mÿkam? Ga me axwe pumũ. Ga me kum me axwebit kĩnh ne kute abenmã me mex jarênh kumexja pumũ. Nãm me tũmre ã axwe o anen me kamingrãny kajmã'ã kum me 'êxnhĩbit kĩnh. Me 'êx ne kute amijo Metĩndjwÿnh kabên jarênh bajabit ne me kum me kĩnh ne abenmã ã me mex jarênh kumexo ane. Kam ne me kamingrãny me tũmre kôpdji'ã kum me axwe, me 'êxnhĩbit kĩnh ne kute abenmã me mex jarênh kumexja.

Nãm ã Jeju memã anen kam kôt ba djwÿnhmã kum,

Jeju kute arkum, “Amã akurê djwÿnh jabê” jarênh.

Mat 5.38; Ruk 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

27 —Ë, ba ajte ar amã ikabên 'õ jarê, gora ar ikabên ma. Gora gar tu amã akurê djwÿnh jabê. Gora me kum ar akurêja dja

me te ar ajo ajkê gar akrànãmã amã me abên ar meo aba. 28 Gora ar me kute ar adjũnwãmã tu akabên mex jarê. Gora ar me kute ar ajo bikênhja tu Metĩndjwÿnhmã me arê gê meo djuw mex. 29 Gêdja me'õ ar ajõ nhinebê kurwa ga 'ÿr akêx gê aktã anhinebê kurwa. Gêdja me'õ ar ajõbê inôkã by ga tu kum kanga. Nhyim ajte akã 'õ'ã ajwÿ ga ajte akã 'õdjwÿ byn kôt kum angã. 30 Gêdja me'õ mÿjja 'ã ajwÿ ga tu kum kanga. Gêdja me'õ abê anhõ mÿjja 'õ by ga tu kum kangakumrêx. Kwãrĩk wãnh ga akubyn 'ã 'wÿr kêt. 31 Djã nãm me ar ajõo ajkê ga akĩnh ne? Kati, nã gãm akaprĩre. Bir be, kam dja gar ã me jao anhÿr kêtikumrêx gê me adjwÿnhdjwÿ kaprĩ kêt. Nãr kon, djã nãm me ar ajõkam mex ga akaprĩ? Kati, nãm me ar akam mex gar akĩnhkumrêx ne. Bir be, kam dja gar ã me jakam amexo ane gê me adjwÿnhdjwÿ kĩnhkumrêx.

32 Ë, ba ar amã arê. Me kum ar ajabê gar amipãnh amã me abêikumrêxja bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ã, me axwe ne me kum õbikwabit jabê, kum aktã aben jabê ne kam kum me kâtãmja kĩnh kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwÿ amã anhõbikwabit jabê, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwÿnhkam gêdja gar tu amã me abêo tuknĩ. Ar amã anhõbikwa jabên kam kôt amã akurê djwÿnhdjwÿ jabê. 33 Nhyim ajte me ar akam ukaprĩ gar amipãnh mekam adjukaprĩ, bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ã, me axwe ne me õbikwakambit ukaprĩ, aktã abenkam ukaprĩ ne kam me kâtãmjakam ukaprĩ kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwÿ anhõbikwakambit adjukaprĩ, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwÿnhkam gêdja gar tu me kunĩkam adjukaprĩo tuknĩ, anhõbikwakam adjukaprĩn kam kôt akurê djwÿnhdjwÿ kam adjukaprĩ.

34 Nhyim ajte me ar amã mÿjja ngã gar kam amipãnh memã mÿjja ngã, bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ã, me axwe ne me aktã aben pãnh abenmã mÿjja nhõro ba. Nãm me akubyn abenmã 'ãnh õro ba. Be, dja gar gadjwÿ me kute akubyn ar amã mÿjja nhõrmãbit mÿjja ngã, djori kam mex? Kati, ar ga, ar ikôt aba djwÿnhja dja gar tu memã mÿjja nhõrkumrêx ne kam pãnhkam amak kêt.

³⁵ Bir be, ar ga dja gar amã akurê djwýnh jabêkumrêx ne kam adjukaprĩ ne tu kum mýjja kajgo ngã. Kute akubyn amã pãnh mýjja 'õ nhõrmã pãnh kam amak kêt. Metĩndjwýnh pymati tãm gêdja ar amã o pãnh ra:x ne. Gar kam arým abê Metĩndjwýnh krakumrêx. Mýkam dja gar ã meo ane? Bir, Metĩndjwýnh ne tu me õdjý, me axwekam ukaprĩ. ³⁶ Kam dja gar kãjkwakam Abãm'ã amijakren mekam adjukaprĩ.

*Mete me'ã axwe rênh nêje memã kabên.
Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11*

³⁷ Kwãrĩk wãnh gar me'ã axwe rênh kêt. Dja gar me'ã axwe rê nhym me amipãnh ar ajã axwe rê, nãr Metĩndjwýnh ar amã axwe jarê. Kwãrĩk wãnh gar me axwemã akator kêt ne memã pãnh jarênh kêt. Dja gar me axwemã akato ne memã pãnh jarê nhym me amipãnh ar ajaxwemã katon ar amã pãnh jarê, nãr Metĩndjwýnh ar amã pãnh jarê. Nhym bep kati, gêdja me kute ar akam amikràja gar tu o abiknorkumrêx gê me amipãnh ar gadjwý tu ar ajaxweo biknorkumrêx ne. ³⁸ Gora ar memã anhõdjãnh ne tu memã angã. Gê me kam amipãnh ar amã õdjãnhkumrêx ne ar amã mýjja ngã. Dja Metĩndjwýnh ar amã o pãnh rax ne. Kute mrãmri ne me kute akubyn abenmã djwý ngrã nhõr kadjy kute ngõnhkam ngjênh ne ajte kute à'ak ne kum o'uk ne iby ngjênh nhym akà'ã bikapĩnja pyrãk. Dja ã Metĩndjwýnh ar amã õr raxo ane. Bir be, kam dja gar Metĩndjwýnh kudjwa memã õr rũnh nhym kam me akubyn ar aje memã õr 'ãnh ar amã kungã, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã arênho ane.

³⁹ Ne kam ajte apýnh mýjja djãri arkum 'ã ujarênh jakreo tẽ. Ne kam arkum,

—Djãm me'õ no rãja kute me'õ no rãjamã kum, “Amrê, ba amã kô 'amýn katàt ajo tẽ”, anhýrmã? Kati, gorên kum kô 'amýn o mõn ren ar ro'ã krekam tým, ane.

Be, me axwe rã'ãkam dja me amũ me jamã axwe jarênh kêt. Me axwekam ne me kute me no rã pyrãk. ⁴⁰ Djãm me'õ kute mýjja mar kêtja kute me'õ kute mýjja mar raxja jakrenh got? Kati, nhym bep djãm

me'õ kute marja pĩne kum arên kum akre nhym kam arým ar aben pyrãk ne.

Bir be, ar aje Metĩndjwýnh kukràdjã mar tũmja amijãno dja. Dja me nyre ar ajã amijakren kam kute ar apyrãk.

⁴¹ Mýkam ne ga akamy nokam pyka jaũmjabit pumũn kam ga anokam pĩponhtija pumũnh kêt ne? ⁴² Djãm aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhýrmã? Ne kam ga anokam pĩponhtiwã pumũnh kêtumrêx ne. Aje aminokam pĩponh pumũnh kêtumrêx we ã kum ane. Kê. Mrãmri ne ga apunu rax ne kam ajajkwakambit ajte amimexo amra. Akumrêx gêdja ga aminokam pĩponhtiwã kaban kam arĩt mex ne arým amikôt akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba.

⁴³ Ne ajte jadjwý, ã, djãm pidjô mex, pidjô djãnhjakam pidjô punu apõx got? Nãr kon, djãm pidjô punukam pidjô djãnh apõx got? Kati, apýnh pidjô bàri djãri ne kam ô apõx. ⁴⁴ Ô ne parbê rôrôk ne ikwãn kam o bàrio amirĩt nhym me kôt kum apõx. Pidjô punukam ô punu apõx, nhym ate pidjô mexkam ô mex apõx. Ga rojkãkrekam tyrti apõx kêtja pumũ. Ga ajte prêxkamdjwý katêbãri apõx kêtja pumũ. ⁴⁵ Bir be, nãm ã mebêngokredjwý* ane. Nãm me õkre kadjwýnhbê kabên mex man arým kabên mexo memã amijo amirĩt. Nhym me ajte õkre kadjwýnhbê kabên punu man arým kabên punuo memã amijo amirĩt. Nãm me õkre kadjwýnhbê mýjja kumex ma nhym kam amrê bõm ajkwa krekremê õto'ýr apõx nhym me kam arênho ba. Arênho ban kam arým memã amijo amirĩt. Mex nãr axwe ja o memã amijo amirĩt. Kute mýjja ô kute bàrio amirĩt ja pyrãk.

Me'õ ar kute kikre'ã amijakremã memã arênh.

Mat 7.24

⁴⁶ Ë, ba ajte ar amã ja jarê. Mýkam ne gar imã “Bênjadjwýr, Bênjadjwýr” anhýro aban ajte ikabênkôt ar amijo aba kêt ne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ë, ba ar amã arên kikre'ã me ajakre. Me'õ iwýr akêx ne kute ikabên markumrêx ne ikabênkôt kute ar amijo baja ne kute mrãmri ne me kute kikremã kre jabjê:n kam kam

* **6:45** Jeju nhõ pykakam me kunĩ bêngokre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunikôt me kunĩ bêngokre pyrãk.

par pymjÿr ne kam iby kënme pyka rënh ne kute kum o'uk ne 'ã kute kikre nhym te ngô tàm ne kute kangõnh nhym mrãmri ku'ê tÿxja pyræk. Kum kre jabjekam ne mrãmri ãm tÿx ne. Nãm ã me kute amim ikabën mar tÿx ã ane.

⁴⁹ Nhym bep me'õ kute ikabën mar ka-jgo, kute ikabënkõt amijo ba këtja ne kute mrãmri ne me kute tu pyka kräkà'ã par pymjÿr. Kre krãnne kam kute par pymjÿr ne kute 'ã kikre pyræk. Nhym 'ã ngô tàm ne kute kàjbê me'ã rënh nhym rôrøkja pyræk. Djã nãm kàjbê kukê nhym ban rôrøk got? Kati, nãm tu ator nhym ban gru: ane. Dja me'õ kute ikabën mar kët'õ ã ane, ane. Nãm ã Jeju arkum ujarënh ãmo anen memã ujarënh pa.

7

Krãkamngõnh nhõ bënjadwÿr kute tu amim Jeju kamnhÿxkumrëx.

Mat 8.5

¹ Ne kam ate krïbê Kapana'ÿr tẽ. Mã 'ÿr tẽn bõx. ²⁻³ Bõx nhym krãkamngõnh nhõ bënjadwÿr arÿm kuma, kubê ne krãkamngõnhre krãptïbê 100 nhõ bënjadwÿr arÿm kuma, bõxkõt kuma. Kubajtem. Arÿm kuman kam 'ÿr mebêngëtte kwÿ jano. 'ÿr mebêngëttebê idjaer kwÿ jano. Õ àpênh ne kanê tÿx ne nõ. Arÿm tyk'ÿr. Arÿm arkatin nõ. Kum õ àpênh jabekumrëx ja ne kubê kanên nõ nhym kam kadjy Jeju'ÿr ar ano. Ar kute kum arënh nhym 'ÿr tẽm ne kute kum õ àpênho mexmã ne 'ÿr ar ano.

⁴⁻⁵ Nhym ar mõn Jeju'ÿr bõx ne kam kum o no katon kum,

—E kum bep tãmja ne mexkumrëx. Mrãmri dja ga 'ÿr tẽn kum õ àpênh pytà. Nãm kum me bakïnhkumrëx ne arÿm me bamã me babikprõnh djà nhípêx ne. Dja ga on 'ÿr tẽ, anhÿro ku'ê.

⁶⁻⁷ Nhym kam 'ÿr tẽ. Bit 'ÿr tẽn 'ÿr kikre tẽpo tẽ nhym krãkamngõnh nhõ bënjadwÿrja ajte kutã õbikwa kwÿ jano. Nhym ar kutã tẽn kajpan kum,

—Bënjadwÿr, on dja ga akëx ne. Krãkamngõnh nhõ bënjadwÿr ne ar imã, “Ar tẽn kum arê gê on amũ akëx”, ane. Bar kam akutã tẽ. Nãm amã, “Ibënjadwÿr kaàk, ibënjadwÿr ngrirekam ne ga inhÿrkwãmã

adjàr ba ipijàm karõ amã ane. Ingridre, ikatàm kam ne ba ba akutã itẽm kët ne, amikam ipijàm kam. Dja ga tu akabënobit inhõ àpênho mex nhym arÿm mexkumrëx ne. ⁸ Inhõ bënjadwÿr ne imã kabën, kute raxo ijakrenhja ne imã kabën ba kabën man kõt amijo iba. Ne kam ajte ba ibê me krãkamngõnhre nhõ bënjadwÿrkam ba memã ikabën nhym me ikabënkõt amijo ba. Ba me'õmã kum, “ÿr tẽ”, ane nhym arÿm 'ÿr tẽ. Ba kam ajte me'õmãdjwÿ, ‘Amrẽ tẽ’, ane nhym arÿm amrẽ tẽ. Ba inhõ àpênhmã, ‘On mÿjja kupê’, ane nhym arÿm mÿjja kupê. Kam ne ba amã, ‘Abënjadwÿr djwÿnhkam dja ga akabënobit o mex ne’, ane.” Nãm ã krãkamngõnh nhõ bënjadwÿr amã ane, ane.

⁹ Nhym Jeju ar kabën man kam arkam no tyn djan òkre kadjwÿnhbê amim,

—E kum be nãm tu amim ikamnhÿxkumrëx ne, ane. Ne kam me itepato kõt mörja'ÿr akëx ne memã kum,

—Ë, ba me amã arê. Nhÿnh ne me babê idjaer 'õ ã kute tu amim imaro anhÿr? Kati, kët kumrëx. Nhym be nãm tãwã, tãwã kubajtem ne gêt tu amim ikamnhÿxkumrëx ne, ane. ¹⁰ Nhym kam krãkamngõnh nhõ bënjadwÿr nhõbikwaja akubyn kikremã tẽ. Kikremã tẽn bõx ne kanên nõrja pumũ. Nhym mexkumrëx ne, arÿm à kët ne nhÿ. Tãm ne ja.

Kute me'õ tyk akubyn o tïn.

¹¹ Nhym kam akati ngrêre nhym Jeju krï 'õmã tẽ. Krï nhidjibê Naïmã tẽ. Nhym kõt ba djwÿnhmẽ me kâtàm krãptï kõt mõ.

¹² Nhym kam Jeju meo mõ. Meo mõn ï krï tẽpo mõ. Nãm bit krïo rãm ne jao mõ nhym Ar kubê kra tykjao mõn o kajpa. Kikre bu'ã këno kô kayr jajkwa krekremã o aben kajpa. Amrêbê me'õbê mjên tyk nhym kam kraja adjwÿnhdjwÿ kõt kubê ty. Kute amikamã kra pydjìn irja ne kubê ty. Nhym me kam kënkre'ÿr o mõn o kajpa. Me krãptï ne me kënkre'ÿr bit o mõ, bit kute mekbê idjaer kukràdjãkõt kënkrekam adjarmã. ¹³ Nhym Jeju me'õ nija pumũn kam kum kaprï: ne kum,

—Kwãrïk wãnh ga amÿr kët, ane.

¹⁴ Ne kam 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn kam 'ã nõr djàbit kupê. Nhym ar kute o mörja, tyko mörja,

o mör tỳx katikôt kum o dja. Nhym kum kabên ne kum,

—Akmere, ba amã arê. Ê, on kàjmã nhỹ, ane. ¹⁵ Nhym ekruş ne kàjmã nhỹn kam kabêno nhỹ. Nhym Jeju nãmã kungã.

¹⁶ Nhym me kunĩ madjà kreti ne kum uman kam Metĩndjwỳnhmã raxmê mex jarênho kumex ne abenmã kum,

—Ota Metĩndjwỳnh kabên jarênh djwỳnh rax 'õ me bakam kato, ane.

Ne ajte,

—Metĩndjwỳnh ne arỳm õ me baja 'ỳr bôx, ane. ¹⁷ Nhym me kam abenmã Jeju jarênho kumex ne amũ abenmã arênho prôt ne. Nhym pykabê Djudêjakam me ja kuma. Nhym amũ bu'ã pyka ja kunĩkôt me abenmã arên kuma.

Djuão'ã ujarênh.

Mat 11.2

¹⁸⁻¹⁹ Nhym Djuão kôt ba djwỳnhdjwỳ arỳm kuman Djuãomã arê. Nhym adjwỳnhdjwỳ kuma. Mekbê ijê djakam nör rä'ãkam ne ar kum mỳjja ja kunĩ jarê nhym kuma. Kuman kam amiwỳr ar ku'uw, amiwỳr kôt ba djwỳnh 'uw, ar amãnhkrut ne ar ku'uw ne arkum,

—Ê, ar Jeju'ỳr tẽn kum, “Djãm ga ne Metĩndjwỳnh amrêbê me imã ajarê ga arỳm bôx. Nâr kon, dja ba me atemã 'õdjwỳ jabej ajkam ama”? ane. Djuão ne ã arkum anen kam ar ano. Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ỳr ar ano. Ar kute omũnh ne tẽn ne kute Djuãomã arênhmã ne 'ỳr ar ano.

Nhym ar 'ỳr tẽn bôx. ²⁰ Bôx ne kum,

—Djuão kute ngônhmã me angjênh djwỳnh ne awỳr ar ijano ne ar imã, “Ar tẽn kum, ‘Djãm ga ne Metĩndjwỳnh amrêbê me imã ajarê ga arỳm bôx? Nâr kon, dja ba me atemã 'õdjwỳ jabej ajkam ama”? ane.” Nãm ã arkum ane.

²¹ Nhym kam Jeju arek me utàro dja. Me apỳnh kanê djàrimê, apỳnh me tokry djàrimê, me karõ punu kute meo bamê, me no rãmê, me ja ne meo mexo dja. Me krãptĩ ne meo mexo dja. Djuão kôt ba djwỳnh kute omũnh ne akubyn 'ỳr tẽn ne kute kôt kum arênh nhym kute marmã ne arek me utàro dja. ²² Ne kam arkum,

—Ar'ỳr tẽn Djuãomã arê. Ba ne ba arỳm me'ỳr bôx ne me utàro dja nhym me no

rã arỳm rīt, me te jakry arỳm mrã, me ã kajêkam tê arỳm kã mex, me amakkre kêt arỳm amakkre mex ne ajkam ama, nhym me tykjadjwỳ arỳm akubyn tĩn ne, nhym me me õ mỳjja kêt jamãdjwỳ kabên mex, kabên ny kàj bê arê. Bir be, ar aje ije meo mexkôt ipumũnhja dja gar tẽn kôt Djuãomã arê, ane.

Ne ajte kum,

²³ —Me'õ kute tu amim imar ne kute ôkre kadjwỳnhbê ijã amim, “Djãm tãm, nâr kon atemã”, anhỳr kêt, tãm dja kĩnhkumrêx, ane. Nãm ã Jeju Djuão kôt ba djwỳnhjamã ane. Nhym ar kuman kam mã 'ỳr akubyn tẽn.

²⁴ Ar tẽn tekrekam memã Djuão jarênho dja. Me krãptĩjamã arênho djan memã kum,

—Nã gãm me aje Djuão pumũnhmã mō, kapôt kukritkam mō. Mã ne kute? Me bõreja pumũ. Bõre ne kôk o wabên ari ar adjuw. Mũm wabên adjuw. Nhym pãnh wabên mũm adjuw. Ne ari ar adjuw. Djãm ã Djuão kute anhỳr? Djã nãm ã memã kabên jarênho ane? Djã nãm me jamã kabên 'õ jarê ne kam ajte me umaje amũ me jamã atemã kabên 'õ jarê? Kati, nãm tu katàt memã kabên jarênhkumrêx ne, tu kum me uma kêt ne kabên pydji memã arênho tẽn, kabên tãm jarênho tẽn. ²⁵ Djã nã gãm me aje Djuão pumũnhmã 'ỳr aba nhym kubêkã mex jangij ne o ba? Kê, me kute kubêkã mexbit jangjênh ne kute 'ã amibêno baja ne me bẽnjadjwỳr rax nhõ kikretikam-bit ar ba, ikra kêt, àpênh kêt mex ne ar ba.

²⁶ Bir be, nhym mỳj ne ga me aje omũnhmã mō? Djãm Metĩndjwỳnh kabên jarênh djwỳnh 'õ ne ga me aje omũnhmã mō? Nà, tãm. Tãm. Ba me amã arê. Djuão ne Metĩndjwỳnh kabên jarênh djwỳnh kunĩ kuràm raxi. ²⁷ 'Ã ne amrêbê Metĩndjwỳnh pi'òk no'òkkam me amã,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwỳnh 'õ jano, kute akukãm me akre nhym me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwỳr rũnh kutêp katàt pry jadjwỳrja pyrãk”, ane.

²⁸ Ba me amã arê. Djuão ne me kunĩ kuràm raxi. Nhỹnh ne me'õ nã tikkre kurùm katòr'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati, bep

Metĩndjwýnh me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar me utàr ne meo baja, me ja'õ ne te kàtàm mex ne kute raxo Djuão jakrenh mexi.

²⁹ Nà, Djuão ne rax nhym me kunĩ Djuão kabēn ma. Nhym me axweja, me kute bēnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnhdjwý me kudjwa kabēn ma. Nãm me Djuão kabēn man òkre kadjwýnhbē amim, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh katàt meo ba”, ane. Nhym Djuão arým ngònhmã me angij.

³⁰ Nhym bep mekbē pardjēumē me kute Mòjdjē kukràdjà mar djwýnhmē, me ja ne me Metĩndjwýnhbē amikati. Metĩndjwýnh kute amim me'ã karõ ne me mar kêt ne ar kubē amikatio ba. Nhym Djuão kute ngònhmã me angjēnhmã nhym me ate ar kubē amikatio ba.

³¹ Ije tō mýj'ã got ba me akamingrãny jakre? Mýj ne ga me aje uràk? ³² Nã gãm me aje me prĩre mýjja kam kĩnh kêt pyràk. Ga me me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaēr baja pumũ. Ar ja ne ar ar jamã kabēn ne arkum, “Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaēro dja ne ngòtãx à'ak”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaēr prãm kêtē. Ar itor prãm kêtē. Ar imã wã kĩnh kêtē.”

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamýr kati mãn o nhý.”

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtē. Ar imýr prãm kêtē.” ³³ Djuão kute ngònhmã me angjēnh djwýnh ne me awýr bõx. Nãm amijajbu:n kute uba kangõo kòm kêt ne ar ba, ga me amã kĩnh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karõ punun ar o ba nhym ajbã”, ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyràk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwý kĩnh kêt ne.

³⁴ Nhym bep ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awýr bõx ne me akam idjàkur iban kôt ikòm iba ga me kam amã ikĩnh kêt ne we ijã, “Kê, tãwã ne kum prãm̃ti, kum uba kangõ djãnh̃ti.” Ne we ajte ijã, “Me kute bēnjadjwýr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwýnhmē me axweobit ne òbikwa”, anhýr ar o aba.

³⁵ Djãm Metĩndjwýnh jamak punu got? Axwe amak mex ne prĩne kute amikukãm mýjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwý ijano. Ije amijajbur

kêtmã ijano. Nhym kôt me amak mex, me amikukãm umar, ar ipumũn kam òkre kadjwýnhbē amim, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh mexkumrēx ne amē ar ano”, ane. Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Me'õ ni jaxwe kute me kudjý djào Jeju par kudjý.

³⁶ Nhym kam mekbē pardjēu'õ nhidjibē Ximão ne Jejumã kum,

–Amrē tēn ikutã anhõ kwý krē, ane.

Nhym kam kutã ò kwý krēnmã tēn bõx ne nhý. Nhym me abenmã arē. ³⁷ Nhym me'õ nire arým kuma. Me'õ nija ne axwe ne krĩ tãm kam arĩk ar ban kam Jeju tēm ne mekbē pardjēu'õ nhũrkwãkam ò kwý krēno ýrkôt arým kuma. Arým kuman kam 'ýr tē. Nãm ngònh mexte, kēn jakareo ngònhkam me kudjý djào ipun kubyn 'ýr o tēn o bõx.

³⁸ O bõx ne burũm ibôn mýro nhý. Parbē mýro nhý nhym no kangõ prĩne Jeju par kumrã. Par kumrã nhym kam ta amikĩo par ngrã. Kum Jeju kĩnhkam 'ýr tēn bõx ne omũn kam amikam pijãm ne kam muw ne prĩne no kangõo par kumrãn kam amikĩo par ngrã. Ne kam par kaõ. Kum abēkam par kaõn kam me kudjý djào par kudjý. ³⁹ Nhym mekbē pardjēu'õ kutã Jeju ò kwý krēno ýrja arým omũ. Arým omũn kam òkre kadjwýnhbē amim,

–Be, Jeju kute mar kêt. Bep Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnhkumrēx ne ren arým kuma. Mýj me'õ niwã ma, arĩk ar baja ren arým kôt kuma, me'õ axwe kute kupēnhkôt ren arým kuma. Ren kuman ren aminēje ano. Bep kati kute mar kêt. Kute Metĩndjwýnh kabēn jarēnh mar kêt, kàtàm.

Nãm ã òkre kadjwýnhbē amim ane.

⁴⁰ Nãm ã ane nhym Jeju arým kuman kam kum,

–Ximão ba amã ikabēn jarē, ane.

Nhym,

–Ã, bēnjadjwýr, aj rã'ã, ane.

⁴¹ Nhym kum,

–Ë, me'õ ne ar amãnhkrutjamã pi'òk kaprĩre ngã. Nãm jamã pi'òk kaprĩ ngrireo 50 ne kungã. Ne ajte jamãdjwý pi'òk kaprĩ raxo 500 ne kungã. ⁴² Nhym ar ja amē te akubyn kute kum o pãnhmã. Te o ane nhym kam kute arkum pi'òk kaprĩ nhõr djwýnhja

arkum, “Kwārīk wānh imã o pānh kêt. Dja ba tu o akno”, ane.

Bir be, nhym gêdja kum abê rax ne? ane.

⁴³ Nhym kam Ximão Jejumã kum,

—Kon, birãm tâwã, kute kum rax ne òr ne kute pānh tu o biknorwã gêdja kum kīnh rax ne, ane.

Nhym kum,

—Nà, kôt ne ga aje arēnhwã, ane. Nija ne axwe rax. Ba arým axwe kunĩo aknon kum pānh jarēnh kêt ne. Kam ne kum ikīnh rax ne, ane. ⁴⁴ Ne kam nija'yr akēx ne Ximãomã kum,

—Ë, djã nã gãm nija pumũ? Be, nã bãm anhūrkwãmã wadjã ga aje imã ngô nhõr kêt, ije amipar ku'õnh kadjy aje imã òr kêt. Nhym bep tãmja ne no kangõo ipar kumrãn kam amikĩo ipar ngrã. ⁴⁵ Ga ne ga amã ikīnh kêt kam aje inhine kaõr kêt nhym bep tãmja ne ibõx totokbê arek ipar kaõro nhỹ. ⁴⁶ Ga ne ga aje ikrã ngrãnh kêt nhym bep tãmja ne me kudjy djão ipar kungrã. Tãmja ne kum ijabêkumrēx ne prĩne ijo djuw mex ne. ⁴⁷ Kam ne ba amã, “Tãmja ne axwe krãptĩ ba arým tu kunĩo ibiknorkumrēx ne. Ga kum ijabê raxja pumũ. Nhym bep ije me'õ jaxwe ngrireo ibiknor ne amipānh kum ikīnh ngrire”, ane.

⁴⁸ Ne kam nijamã kum,

—Arým ne ba ajaxwe djãri arým kunĩo akno, ane.

⁴⁹ Nhym kam me Jejumẽ ro'ã õ kwỳ krẽno kumexja abenmã kum,

—Djijãk tõ mỳj me'õ ne gêt me axweo biknoro ba? ane.

⁵⁰ Nhym bep Jeju ne nijamã kum,

—Ga ne ga mrãmri aje tu amim ikamnhĩxkumrēx nhym kam Metĩndjwỳnh arým apytã, on adjumar mex ne tẽ, ane. Tãm ne ja.

8

Ar nire kute Jejuo djuw mexo ba.

¹ Nhym kam tũmbê Jeju ajte pyka kunĩkõt ipõko mõ. Krĩ rũnhmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã Metĩndjwỳnh kukrãdjã'ã ujarēnh ipõko mõ. Ne kãj bê memã kabēn ny, kabēn mex'ã ujarēnh mõ. Mỳj kabēn mex'ã? Bir, Metĩndjwỳnh kute me utãr ne me kadjy bēnjadjwỳr ne kute ar meo bamã tãm. Tãm

ne memã arēnh ipõko mõ. Nhym kõt ba djwỳnhbê 12 kõt mõ.

² Nhym me niredjwỳ kõt mõ. Mỳj me nire nã? Bir, me karõ punumẽ apỹnh me kanẽ djãri kute kubê me utãrjadwỳ ne me kõt mõ.

Marij me kute kum Madarena anhỹrja, kurũm ne Jeju kute me karõ punuo 7 ne apõx ne anorja.

³ Õbê ne Djõwanã, Kudja prõ. Kudja ne kubê bēnjadjwỳr raxbê Erodji nhõ nēkrēx pumũnh djwỳnh.

Õbê ne Xudjana. Nhym ajte me kwỳ rax ne me kõt mõ. Be, me nire tãm ne me kõt mõn õ pi'õk kaprĩreo aro djuw mexo mõ, o arkum mỳjja jamỹnh mõ.

Kute bàygogore 'y'ã Metĩndjwỳnh kabēn jakre.

Mat 13.1; Mak 4.1

⁴ Nhym me apỹnh pyka kunĩkõt Jeju'yr mõn bõx ne 'ã kumex. Me krãptĩ ne me 'ã akuprõ nhym kam Jeju Metĩndjwỳnh kukrãdjã'ã memã mỳjja jakre. ⁵ Nãm mekmã kum,

—Ë, õ pur djwỳnh ne kute õ purkam bàygogore kremã 'yr o tẽ. 'Yr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm mekbê idjaer kute mỳjja kre kadjy tu mỳjja 'yo akabê, bàymẽ bàygogore 'ymẽ, ja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katēbãri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

—Be, me'õ ne ar bàygogore 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwỳ prykam rõrõk ne. Nhym me paro pykamã angij nhym te ingrõtmã nhym me prĩne paro pykamã angij. Nhym kwēnhdjwỳ mã prĩne kuku.

⁶ Nhym 'y kwỳ kēnpõ'ã rõrõk ne ingrõt totokbê tu ingrõt mjõ. Mrãmri ne kēn'ã pyka prorrekam 'y rõrõk ne 'ẽx ne ingrã mex ne te kēnmã arẽo ingãn arým ty.

⁷ Nhym 'y kwỳ mrỹnhĩkam rõrõk ne kam mrỹnhĩmẽ ro'ã ingrõt ne. Nhym kam prĩne o akno.

⁸ Nhym bep 'y kwỳ ne pyka mexkam rõrõk ne kam ingrõt ne abatãnh ne ijjy rũnh ne 'y krãptĩkumrēx. Ijy kam 'yja amũ o amijakren kam 'y pỹnhkõt kubê 100 ne. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte kãj bê memã kum,

—Godja ga me ajõ ajamakkre mex jabej, on ama, ane.

⁹ Nhyam kam kôt ba djwýnh abej kukij ne kum,

—Mýj'ã ne ga bàygogore kre jakre? ane.

¹⁰ Nhyam arkum,

—Bep ar amãbit dja ba mýjja bipdjuro amirít ne. Metíndjwýnh kute ar apytâr ne ar akadja bñjadjwýr ne kute ar ar ajo baja, ar amãbit dja ba kukràdjào amirít ne. Nhyam bep me jamã dja ba kukràdjà'ã mýjja jakren memã arê,

“gê me te kute mýjja pumũnhmã ari ar abej rít ne te kute mýjja marmã te ari ar amako akêx ne mar kêtumrêx ne.”

¹¹ Nã, ar amã dja ba kukràdjà jarê. Ije kukràdjà'ã mýjja jakreja jarê.

'Yja, me'õ kute 'yo ukabêrjabê ne Metíndjwýnh kabên. ¹² 'Y prykam rôrôkja ne me kute Metíndjwýnh kabên mar kajgoja'ã akre. Bit me kute amim Metíndjwýnh kabên markumrêx ne 'ã ngrà tỳxmã nhyam ate Xatanaj jãm meo amijakren mekbê Metíndjwýnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhyam Metíndjwýnh kute kubê me utâr karõ ne jãm meo amijakren mekbê Metíndjwýnh kabêno akno.

¹³ Kênkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metíndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã akre. Nãm me Metíndjwýnh kabên man bit kum kñhkumrêx o tēm kajgo. Kute mrãmri tu amim markumrêx kêtê. Ajkwao-bit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêtka tebê tykja pyræk. Kute amim mar 'iry kêt nhyam ate apýnh me kaprĩ djari kute ikò'ymã 'yr bôx nhyam arým kanga.

¹⁴ Mrýnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metíndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã akre. Nãm me arým amim Metíndjwýnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne. Djã nãm me Metíndjwýnhbit man ar o ba? Kati, nãm me jãm umar punu djã 'õmê nêkrêxmê mýjja me kute o amikñhjamê mýjja jakôtbit amak bën ne ne kam amũ amim Metíndjwýnh kabên maro àrwý kêtumrêx ne. Kute mrýnhĩ kute prĩne bàygogo nhingrôto bikênh nhyam kam iij kêt mexja pyræk.

¹⁵ Nhyam bep pyka mexkam 'y rôrôkja ne me kute tu amim markumrêx ja'ã akre. Nãm me tu amim Metíndjwýnh kabên

markumrêx ne tu 'ã ngrà tỳx ne kam mũm ate ibej mýjja 'õ mar kêt ne tu mrãmri 'ãno djan mã kôt ajkamê. Kute 'y nhingrôt ne abatãnh ne iij mexkumrêx ne kumex ja pyræk. Tãm ne ja.

Kute ngõnhpõk'ã memã Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh jakre.

Mak 4.21

¹⁶ Ba ajte ar amã 'õdjwý jarê. Djãm me kute ngõnhpõkmã angjênh ne kute ngõho 'ã pro got? Ne kute ikwã djã krakri umjýr got? Kati, ngõnhpõk ne me kum angij ne tu kênhkam umjuw nhyam memã kikre kre kurwýo ku'ê. Nhyam me mrãn wangij nhyam prĩne memã irã. Dja gar ã abê ngõnhpõk mãn prãbê ã memã Metíndjwýnh jarêho ane gê me kuma.

¹⁷ Ê, amũ akati 'õkam dja mýjja bipdjur kunĩ amirít ne. Nhyam mýjja pudjurdjwý amirít nhyam me kunĩ kuma. ¹⁸ Kam gêdja gar mýjja kunĩ kute amirít kêttri prĩne ik-abên ma. Gora ar amim aprĩn ikabên ma. Me kute tu amim imarkumrêxmã dja Ibãm ijo amirító tẽ gê me amim imar rax. Nhyam bep me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inêje me no'ã pron mekbê ijo apdju. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju arkum amijarêho ane.

Jeju kamymê nã te 'yr àrmã.

Mat 12.46; Mak 3.31

¹⁹ Nhyam kam Jeju nãmê kamy ar 'yr tẽ. Ar kute omũnhmã ne ar 'yr tẽ. Nhyam me 'ã kumex. Nhyam ar te 'yr bikamênhmã te 'ã meo ane. Nhyam me 'ã ãptĩ: ane. Prĩne Ar kubê utã. ²⁰ Nhyam kam me'õ Jejumã kum, —Ota anãmê akamy ar amrêbê awýr bôx ne akuri ku'ê, te kute apumũnhmã kikre kabem ku'ê, ane.

²¹ Nhyam kam kum,

—Me kute Metíndjwýnh kabên mar ne kute kabênkôt amijo baja, o ne ba inã, o ne ba ikamy, o ne ba inhõbikwakumrêx, ane.

Kute kôkmã bën tỳx.

Mat 8.23; Mak 4.35

²² Ne kam amũ akati jakam kôt ba djwýnhmê ro'ã kãkam wadjàn nhý. Nhyam kam arkum,

—Gwaj gop imôti nhikjêmã rê, ane.

Nhyam kam ar kum,

—Gêto, ane.

Nhym kam ar mō. ²³ Kôknhōkākam ne ar mō. Mō: nhym kam Jeju ōto nō. Nhym kam arým kōk wabê. Àbêr tỳx nhym arým kam ngô aben mok ne. Nhym kam ngô kute aben mokkam arým kākam ngô ipu ne. Ne arým àr 'ỳr. ²⁴ Nhym Jeju arek ōto nō. Arek ōto nō nhym kam kôt ba djwỳnh 'ỳr prôt ne tok ne kum,

—Meo ba djwỳnh, meo ba djwỳnh, gop ano tỳx, ota gwaj arým badjâr 'ỳr, ane.

Nhym kam ekruy ne kàjmã dja. Ne kam kōkmã bẽn tỳx ne ngô kute aben moktijamã bẽn tỳx nhym arým ngô anhikrê nhym arým kōk djábêr anhikrê. Nhym arým ngô anhikrên nō. ²⁵ Nhym kam Jeju arkum,

—Mỳkam ne gar imar kêt ne tu amim ikamnhĩxkumrêx kêt ne? ane.

Nhym kam ar madjakam e tuk anen kam ari aben pumũho kumex ne kam abenmã kum,

—Ije tô mỳj me'õ got ja? Nãm tu gêt kōkmã kabên ne ngômã kabên nhym tu kabênkôt anhikrê, ane. Arým ne Jeju kōkmẽ ngômã kabên nhym anhikrên nō.

Me karō punu krãptĩ kute me'õo ba.

Mat 8.28; Mak 5.1

²⁶ Nhym kam ar mō. Mō:n arým ikjêmã rê. Mekbê Djeradja nhõ pyka'ỳr rê. Aben kōnh ne pykabê Garrêjamẽ mekbê Djeradja nhõ pyka. Aben kōnh ne aktã akàx nhikjê'ã krĩ. Nhym kam arým ar ikjê'ã mekbê Djeradja nhõ pyka'ỳr rê. ²⁷ Nhym kam Jeju wabi. Krĩbê Djeradjakam me kra 'õ ne me karō punu ar o ba nhym kam Jeju bōx nhym omũn kam 'ỳr prôt ne. Amrêbê me karō punu kute ar o ba tũmkam ne ar kubêkà jangjênh kêt ne ba. Kênkrekambit ba. Kikremã bōx kêt. Kênkrekambit ne ar ba, me kute kênkrekam me angjênh jakambit ne ar ba. ²⁸⁻²⁹ Me karō punu kute ar o baja ne me te kute uwpre kubê ijêmã te o ane. Nhym me karō punu kute ar o bakam mrãmri 'itỳxkumrêx ne. Nãm me te pa djuwpre te te djuwpre nhym tu amijã kàxiràx kukê. Nhym me karō punu mã arwã'ỳr kujaêko ba, mã 'ỳr kangõ. Nãm ã me karō punu ar o anhỹro ba. Be, tãm ne Jeju pumũn kam 'ỳr prôt ne. 'Ỳr prôt ne

parbê tu mỳrbê tỳm ne amra. Nhym Jeju arým me karōjamã kum,

—Me karō punu on akato, ane.

Nhym kam arým amra ne. Ne kam kàj bê kum kabên ne kum,

—Jeju, Metĩndjwỳnh pymao kubê kumkati kra, mỳj ne ga aje ijomã? Kwãrĩk wãnh ijo abikênh kêt, ane.

³⁰ Nhym kam Jeju kukij ne kum,

—Mã ne anhidji kute? ane.

Nhym kum,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane. Me karō krãptĩ: kute ar o ba'ã ne,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane. ³¹ Kwãrĩk wãnh ga mũm me ijanor kêt, ane. Ne kàj bê kum kabên ne, aminêje kum kabên ne, ne kum,

—Kwãrĩk wãnh ga kre ry typydjija'ỳr me ijanor kêt. Kwãrĩk wãnh kam me ijo abikênh kêt ba me itokry kêt, anhỹro nhỹ.

³²⁻³³ Nhym kum ajmã angrô jamyre krãnhrekam kumex. Kute pi'õ pyrãk ne àkuro kumex. Nhym kam me karō punu Jejumã kum,

—Dja ga angrô jamyre'ỳr me ijano. Dja ga angrô jamyre'ỳr me ijano ba me kum wangjê, ane.

Nhym kam memã,

—Rã'ã, ane. Nhym kam me karō punu arým kum iren mã kurũm katon angrô jamy'ỳr mōn kum wangij. Nhym angrô jamyre umaje bõm tỳm ne pyka krã'ykam mōn ngô to do: ane, akàx prêk'ã ne mōn nox nhym kam ngô kunĩ nhimex ne.

³⁴ Nhym kam me kute õ krito djuw mex djwỳnhja omũho dja. Omũho djan prôt ne kam bōx ne memã arẽ. Me õ krĩkam me jamã arên bu'ã krĩkam me jamãdjwỳ arẽ.

³⁵ Nhym kam me Jeju'ỳr prôt ne. Kute omũnhmã 'ỳr prôt ne. Nhym kam me karō punu kute ar me'õo baja arým mexkumrêx ne Jeju parbê nhỹ. Kubêkà jangij ne nhỹ. Arým umar mexkumrêx ne nhỹ. Nhym me omũn kam tĩn prãm ne. ³⁶ Nhym kam me kute Jeju pumũnh djwỳnhja mekôt prôt ne ajte katon kam memã arênho dja, Jeju kute me'õkam me karō punu janorja memã arênho dja. ³⁷ Kam pykabê Djeradjakam me jamẽ bu'ã krĩ krykam me ja ne me Jejumã kabên ne kum,

—On me ikurũm tẽ, on mã me ikurũm tẽ, ane.

Me kum uma tỳxkam ne me ã aminêje anoro ane. Nhyim kam Jeju kãmã wadjà.
³⁸ Nhyim kam Jeju kute me karõ punubê me'õ pytarja te kôt krà ne kum,

—Ba akôt tẽ. Ba akôt tẽ, ane.

Nãm te ane nhyim aminêje nên kum,

³⁹ —Kati, arek dja. Mã akubyn tẽn anhũrkwākam memã amijarẽ, Metĩndjwýnh kum akaprĩn kute apytarkôt memã amijarẽ, ane.

Nhyim kam ã anen kam mã akubyn tẽn kam arým kikkre kunĩkôt kikkrepdjitã memã ar amijarẽho ba, Jeju kum kaprĩn kute utarkôt ar memã amijarẽho ba.

Kute me'õ kurerer akubyn o tĩn.

Mat 9.18; Mak 5.21

⁴⁰ Nhyim kam Jeju kãmã wadjàn ajte akubyn ikjẽmã mõn rê. Nhyim me kam amako krĩ nhyim arým bõx nhyim me kam kĩnhkumrẽx ne. ⁴¹⁻⁴² Nhyim kam me'õbê Djajru Jeju'ýr tẽn bõx. Djajrubê bẽnjadjwýr'õ, me bikprõnh djakam bẽnjadjwýr'õ. Ne kam Jeju'ýr tẽn bõx ne kabem tu mýrbê tým ne kam kum,

—Dja ga inhũrkwãmã tẽ, ane. Ne kam kum krao no katoro dja. Kra pydji, kra prĩti ne kanên nõ. Arým tyk 'ý:r ne nõ nhyim kam kum o no kato. Nhyim kam Jeju kôt tẽ. Me krãptĩ Jeju'ã aõ ne kunoro mõ.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyim kam tẽmkôt me'õ nija kôt bõx ne 'ã kubêkà nhidja kupê. Nãm ar kamrõ apõx ba. Amrêbê ne ar kamrõ apõx ba. Arým 'ã amexbê 12. Nãm prĩne amijã amibê pi'ók kaprĩ kunĩ krên kajgon mex kêt rã'ã ne. Nãm te me kane djwýnh o ane. Nhyim bep Jeju tẽmkôt ne 'ã kubêkà nhidjabit kupên, tãmkam arým kamrõ ngrà, arým mex ne. ⁴⁵ Nhyim kam Jeju memã kum,

—Mýj me'õ ne ikupê? ane.

Nhyim me kunĩ aminêje kum,

—Kati, kon, me'õ, me'õ, anhỹro kumex.

Nhyim kam Pedru kum,

—Bẽnjadjwýr, djãm me krãre: got ga “Mýj me'õ ne ijã kubêkà kupê”, ane. Me kute gwaj bamã ipõk mex ne kute gwaj bakunoro mõrjakam ga, ane.

⁴⁶ Nhyim kum,

—Nà, arým ne me'õwã ikupê. Ipymao ne ba arým me'õwão mex ne arým kuma, ane.

⁴⁷ Nhyim nija te kute kubê amipdjurmãn kam ta amim,

—Kati, arým ne kuma, anen kam 'ýr tẽ. 'Ýr tertet tẽ. Umaje tertet tẽn tu mýrbê tým ne kum amijarẽ. Me ipõkri tu kum amijarẽho nõ. Kute 'ã kubêkà kupên ne tãm kam mexkôt kum amijarẽho nõ. ⁴⁸ Nhyim kum,

—Àpnhĩre nã gãm tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne. Aje amim ikamnhĩxkumrẽx kôt ne ba arým apytã. On adjumar mex ne mã akubyn tẽ, ane. ⁴⁹ Kum kabẽno ãm rã'ã nhyim bẽnjadjwýr nhũrkwã kurũm me'õja tẽn kajpan kum,

—Onĩj arým akra ty. Kwãrĩk wãnh ga memã ujarênh djwýnhmã akrao ano kator kêt, ane.

⁵⁰ Nhyim Jeju arým kuman kum,

—Kwãrĩk wãnh ga akaprĩ kêt ne akrakam adjumar punu kêt. Dja ga tu akra'ã ikamnhĩxkumrẽx nhyim arým akubyn mex ne, ane.

⁵¹⁻⁵³ Nãm ã anen kam mã 'ýr tẽ. Tẽn kam ũrkwãmã bõx. Nhyim me arek abej ãmrao kumex. Nhyim kam mekmã kum,

—Kwãrĩk wãnh ga me amýr kêt. Kati, tyk kêtê, nãm õto nõ, ane.

Nhyim me arým tyk mexkôt omũn kam Jeju'ã keketo kumex ne aprýo kumex, ne we,

—Be nãm we, “Nãm õto nõ”, ane.

Nhyim kam aminêje me ja nê, mekôt mõrjamẽ me kute tyk jabej ãmrao kumex-jamẽ aminêje me nê. Nhyim bep Pedrumẽ Djuãomẽ Xijagumẽ tyk ne nõrja nãmẽ bãmmẽ ar ajbit ne ar kôt wadjã.

⁵⁴ Nhyim kam Jeju ikra 'amýn kum,

—Àpnhĩre, kãjmã nhỹ, ane.

⁵⁵ Nhyim kam karõ akubyn kum wadjã nhyim akubyn tĩn ne ekrux ne kãjmã nhỹ. Nhyim kam Jeju nãmẽ bãm arkum,

—Ar kum mýjja 'õ ngã gẽ kukrẽ, ane.

⁵⁶ Nhyim nãmẽ bãm ar abenkam no tyn dja. Nhyim kam arkum,

—Kwãrĩk wãnh gar memã arênh kêt. Dja gar tu mekbê udju, ane.

9

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.5; Mak 6.7

¹ Nhyam kam akati 'ökam Jeju amikôt ba djwýnho akprô. Kôt ba djwýnhbê 12ja ne aro akprô. Apýnh me ô pyka djâri kute 'ÿr ar anormã ne aro akprôn arkum,

—Ë, ikabênkôt dja gar me nêje me karô punu jano. Ne apýnh me kanê djâri me utâro mô. Ba dja ba ar amã ipyma jadjâ gar kam ipymao apýnh me kanê djâri meo mexo môn me karô punu kute meo ba djâri kubê me utâro mô.

²⁻⁵ Ar apa, ã, ba ar amã arê. Kwãrîk wãnh gar anhô mýjja'ô byr ne o amôr kêt, akajpar djâ'ô byr ne o amôr kêt, ajênh tur ne o amôr kêt, anhô kwý krên djâ, anhô pi'ôk kaprî, anhô kubêkà'ô kwãrîk wãnh gar o atêm kêt. Dja gar tu anhýkam mô. Môn kam apýnh me ô pyka djâri me 'ÿr ajmã. Dja gar me'ô nhûrkwâkam bôx ne nhý, kwãrîk wãnh ajte amû amã me'ô nhûrkwã 'ô kînh ne 'ÿr amôr kêt. Dja gar tu bôx ne kikrekam abôxwã tãmkam tu arek kam anhikwão dja. Dja gar memã arênh pan kam arým ajte amû pyka 'ô'ÿr tèn ajte kikre 'ökam tãm ne. Ne ajte amû tèn 'ökam tãm ne. Ne ajte 'ökam tãm ne.

Dja gar krî 'ökam bôx nhyam me kum ar akînh kêt ne kute ar akabên mar prãm kêt jabej, gar kam arým tu amörkumrêx ne. Tu amörkumrêx kadjy amiparkà'ã pykawã tatak ne. Aje me kute akabên mar prãm kêtjao amirît nhyam Metîndjwýnh kute omûnh ne amû 'ökam kute memã pãnh jarênh kadjy dja gar amiparkà'ã pykawã tatak ne. Dja gar kâj bê memã kum, “Onîj Metîndjwýnh kute ar me bapytâr ne me bakadjy bënjadjwýr ne kute ar me bajo bamã”, anhýro mô. Ne kam kôt meo mexo mô, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã me'ã karôo anen kam mã me'ÿr ar ano.

⁶ Ar ano nhyam kam ar arým krî kunîkôt ajmã ne kâj bê memã Jeju'ã ujarênh ny jarêho môn kôt meo mexo mô, apýnh krî kunîkôt ne ar ajmãn ba.

⁷⁻⁸ Nhyam kam bënjadjwýr raxbê Erodji arým Jeju'ã ujarênh man kôt ba djwýnh kute meo mexo môrja arým adjwýnhdjwý ma, ne kam te kute marmã. Nãm me apýnh kabêno noo biknor mex ne. Nhyam te kute mýjja marmã. Jeju'ã ne me ari kabên kwý jarê: ne abenmã kum,

—Bep Djuão kute ngônhmã me angjênhja ne we ajte tîn ne kato, ane.

Nhyam ajte me kwý we,

—Me bakukãmãrebê Erij ne ajte kato, ane.

Nhyam ajte we me kwý,

—Bep Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh amrêbê tyk ne ajte we tîn ne kato, ane.

Nhyam kam Erodji te kute apýnh me kabên ja marmã. ⁹ Ne kam ta amim,

—Ije bep Djuão ne ba arým mut krãta. Nhyam mýj me'ô got ja ba arým 'ã ujarênh ma, ane. Ne kam te kute Jeju pumûnh prãme.

Kute tepmê djwýo meo djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Dju r 6.1

¹⁰ Nhyam kam arým Jeju kute ar anor nhyam ar môrja ajte akubyn 'ÿr môn bôx ne kum amijarê. Nhyam kam krîmã me umaje ar ajbit aro tã. Krî nhidjibê Bexadamã ne aro tã. ¹¹ Ar ajbit kute o môrmã nhyam ate ajte me kâtãmja kôt krãptî:n bôx. Nãm me abenmã Jeju môrkôt arên kam ajte kôt mô. Djã nãm Jeju me krãptî pumûn memã àkrê? Kati, nãm me krãptî pumûn kam tu memã kabên mex jarê. Nãm Metîndjwýnh me kadjy bënjadjwýr ne kute me utâr ne ar meo bamã memã arê ne kam ajte kôt me kanê pytâro dja.

¹² Nhyam kam arým me'ã amykry tã. Nhyam kam kôt ba djwýnhbê 12ja 'ÿr tã. Jeju'ÿr tèn kum,

—Ije gop on me ano. Gop on me krãptîja me ano gê me apýnh krîmã ajmãn bu'ã krî kryremãdjwý môn wãnh kam ô kwý krên wãnh kam nônh ta amikadjy mýjja by. Nhyam nhýnh ne mýjja 'ô ne me kute krênãmã ne me jakam ar ba. Arwâkam ne gwaj ar baba, ane. ¹³ Nhyam kam Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

—Ar ga dja gar mekmã mýjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhyam ar kam kum,

—Ije kati, ar inhô djwýbê 5 ne tepdjwý amãnhkrut. Jabit. Be, djãm mýjja rax? Nâr djãm ar imôr ne ije gwaj banhô pi'ôk kaprîo me krãptîja kadjy ije djwý byrmã? ane.

¹⁴ E kum bep me krãptîkumrêx. Me my'ã akrebê 5.000. Nhyam kam arkum,

—Ë, dja gar meo 50'ã kabên ne me krîo tã.

15 Nhyam kam kôt ba djwýnh meo 50'ã kabên ne me krîo tên me krî pa. 16 Nhyam kam Jeju djwýbê 5ja byn tep amê kubyn kàjmã krân kàjkwa pumûn Metîndjwýnhmã ôdjânh jarê. Ne kam djwýmê tep kokij ne kam kôt ba djwýnhmã kungã. Nhyam kam amû memã kungã, me krãptîjamã kungã. 17 Nhyam me kam kukrê. Nhyam kam me kunî ô kwý krên kam ajnekumrêx. Nhyam kam djwýmê tepja'ã kâtâm. Nhyam kam kôt ba djwýnh anhyjao atom ne. Djwýmê tep janhyjao atom nhyam kam 'ã kâbê 12. Djãm djwýmê tep ngri got.

Pedru kute Jejubê Krituo amirî.
Mat 16.13; Mak 8.27

18 Nhyam kam 'ôkam Jeju ate mekbê tên kam Metîndjwýnhmã amijarêho nhÿ. Nhyam kôt ba djwýnhbit kuri krî. Nhyam kam Jeju kute amijã ujarênh marmã abej ar kukij.

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

19 Nhyam ar kam kum,

—Ije kum be nãm we me ajo Djuão kute ngônhmã me angjênh djwýnhja, nhyam me kwý ajo me bakukãmãrebê Erij, nhyam me kwý ajo Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh tûm ajte akubyn tîn ja'ô, ane.

20 Nhyam kam arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyam kam Pedru kum,

—Kati, abê ne Kritu. Abê me inhô Bênjadjwýrbê kumkati. Metîndjwýnh amrêbê kute me bakukãmãremã ajarênh ga aje me ipytâr ne aje ar me ijo abamã amrêbê kute me imã ajarênh ba me ije ar akam amako iba, ne arÿm Metîndjwýnh ajano ga arÿm bôx, ane.

21 Nhyam kam arkum,

—Nà, kôtô. Kwârîk wãnh gar memã ja jarênh kêt. Dja gar tu mekbê ipudjurkumrêx ne, ane. Ar kute udjurmã ã arkum arênh tÿxo ane. 22 Ne ajte arkum,

—Ë, dja me prîne ijo ajkê, ba itokry rax ne. Ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk ba dja ba itokry rax ne. Dja mebêngêtemê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýrmê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê kum ikînh kêt ne ikanga ne

kam tu ibî nhyam ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba kam akubyn itîn ne, ane.

23 Ne kam ajte me kunîmã kum,

—Gêdja ga me ajô mã ikôt abikamênh prãm jabej kwârîk wãnh amidjwýnhbit mar ne amijo kînh kêt. Dja ba ityk kadjy inhô pîte'y mÿn itokry: ne. Dja ga me ajô ijã amijakren aje pîte'y mÿnh mãn prabê amã atokry puma kêt ne amã ijabê rã'ân kam myt kunîkôt ikadjy amiman mã ikôt ajkamê. 24 Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry puma, me tãm gêdja me tyn kam me biknor tokry djakam tē. Nhyam bep me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhyam me kute me par jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã.

25 Ne ren me'ô pykabê mÿjja mexja kunî, nèkrêx kunî ren ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhyam ren ô nèkrêxja ren wãnh kumex.

26 Godja me'ô ikam pijàm ne ikabênkam pijàm jabej ba badjwý amipãnh kam ipijàm ne. Ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk gêdja ba amipãnh tãwãkam ipijàm ne. Dja ba ajte iraxo me awÿr bôx. Ibãmmê kadjy mrãnh djwýnh jadjênhmê umao ipyma:n me awÿr bôx. Ibê kumkatio bôx nhyam tãmja ikam pijàmja ba badjwý arÿm amipãnh kam ipijàm ne.

27 Ba me amã arê. Ibãm dja ijã bēnjadjwýr rax mē ba ipymao me apytàn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atînri iraxkôt ipumû, me akadjy ibēnjadjwýr rax ne ipy-makôt ipumû. Mrãmri ne ba ikabēnja, ane. Nãm ã Jeju memã kabên jarêho ane.

Jeju adjêho kute amijo amirî.
Mat 17.1; Mak 9.2

28 Nhyam 'ã pi'ôk kamrêk pydji nhyam aro tē, Pedrumê, Xijagumê, Djuão aro tē, krãnh'ÿr aro tēn imôkmã aro bôx. Kute Bãmmã amijarênhmã ne 'ÿr aro bôx. Ne kam Bãmmã amijarê. 29 Bãmmã amijarêho dja nhyam ajmã nokre o nhyam atemã nokre nhyam 'ã kubêkadjwý aka: ne. Akakam adjênh ne.

30-31 Nhyam ar my amãnhkrut ne kum kabêno dja. Môjdjê Erij ar amrêbê tyk, ar tãm ne ar katon kum kabêno dja. Nãm ar adjênh ne uma:kumrêx ne kum kabêno dja. Jejumê ne ar abenmã kabêno

dja. Jeju tyk'ã ne ar abenmã ujarêho dja. Krîrãxbê Djeruxarêkam me kute bînmã ne ar abenmã arêho dja. Metîndjwýnh kute tykmã kum 'ã karôkôt ne ajte ar 'ýr bôx ne kôt abenmã arêho dja.

³² Nhyim Pedru ar ôtdjwakumrêx ne arek ôto ikwã. Ne kam no týx ne kam Jeju pyma, adjênhkôt omũ nhyim amê ar kuri âmjadjwý tãm ne. Kam kubêkà jadjênh ne kam mexkumrêx ne ku'ê. ³³ Nhyim arým ar amê tēm 'ýr dja nhyim Pedru Jejumã kum,

—Bênjadjwýr, mrãmri ne bar jakam bôx ne akuri nhỹ nhyim mexkumrêx ne. Bar apýnh ar amã kikre'ã irôx nhípêx, ga anhômê, Môjdjê nhômê, Erij nhômê. Amãnhkrut ne ikjêkêť dja bar ar amã ipêx, ane.

Kute amikabên'ô mar kêt. Pedru ta ne amikabên'ô mar kêt kam âm tu arík kabên ja jarê. ³⁴ Kum kabêno âm rã'ã nhyim kam kakrã arým přine aro akno. Nãm kakrã kute přine aro biknorkam arým ar tîn prãm ne.

³⁵ Nhyim kam kakrã kurũm Metîndjwýnh arkum kabên ne arkum,

—Be, ikra ne wã. Ar omũ. Ikra ja ne ba àpênh kadjy amijo utàn amim kudja. Tãwã dja gar kabên man kabênkôt mrã, ane.

Jeju me karô punumã bën týx.

Mat 17.14; Mak 9.14

³⁶⁻³⁷ Nãm ã arkum kabên anen anhikrê nhyim kam Jejumê kôt ba djwýnh ar ate ku'ê. Amê ar myja arým mã nhĩ'ãm tē.

Nhyim akati nhyim kam Jeju akubyn krãnhre kurũm aro ruw. Aro ruw ne kam mã aro mō. Aro mō nhyim me krãptĩ ar kutã mōn ar kajpa. Djãm kam got ar kute Jeju jadjênhkôt omũnhja memã arê? Kati, Jeju ar pykabê bari ne ar mekbê udju ne.

³⁸ Nhyim me ar kajpa nhyim me ipôkri me'ô myja kàj bê kum akij,

—Bênjadjwýr, gop ikraja pumũ. Ikra myja ne pydjii. ³⁹ Ota me karô punu'ô ar ibê ikra paro ba. Nãm 'ýr ban bôx nhyim ar ijaêrbê tu amra: ne. Nãm amran rôrôk ne àmnhirêho ikwã, ajmrô prôto ikwã. Ne kam kute amijo pyka titik kurêje přine amingã. Kute kum irer prãm kêt kumrêx.

⁴⁰ Nãm bãm te akôt ba djwýnhjamã ikrao a'uw nhyim kute imã ikra pytãr kêt kumrêx, te kute imã utãrmã te o ane, ane. Nãm ã

Jejumã kra jarêho ane. ⁴¹ Nhyim kam Jeju me'ýr akêx ne memã kum,

—Ije me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêt kumrêx. Me ajaxwe. Mã dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba. Nãm bãm me awýr bôx ga me ajamakre kêt kumrêx ne přine akabêno ikaty. Nãm bãm te amiwýr me akam ama ga me arík ar aba, ane. Ne ajte bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tē, ane.

⁴² Nhyim kam 'ýr tēn pa 'amýn Jeju'ýr o tē. 'Ýr o tēmram nhyim ajte me karô punuja o pyka kôpênãt ne. Krajao pyka kôpênãt nhyim àmnhirêho nõ. Nhyim Jeju me karô punujamã bën týx nhyim umaje bôm tým. Nhyim kam Jeju kum krao mex ne akubyn bãm mã kungã. ⁴³ Nhyim me kôt omũ, Jeju kute Metîndjwýnh pymao o mexja me kôt omũ ne ari aben pumũho kumex. Djãm Metîndjwýnh pyma ngri got. Nhyim me Jekum no tyn kumex rã'ã nhyim Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

⁴⁴ —Gora ar amijamakrekam ikabên janhô. Ě, ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk gêdja me memã ikanga, ikurê djwýnhmã ikanga, ane. ⁴⁵ Nhyim ar kute kabênja mar kêt kumrêx. Nãm ar ajmã amakre nē, te kute marmã. Ne kam te kute kukjêrmãn kam pijãm ne.

Jejukôt ba djwýnh kute abenbê bënjadjwýr pytãr tē.

Mat 18.1; Mak 9.33; Pir 2.3

⁴⁶ Ne kam kabêno aben japanho mō, kôt ba djwýnhja kabêno aben japanho mō. Mýj mýr jabej? Bir, nhýnh kôt ba djwýnhja 'ô gêdja bënjadjwýr raxo aben jakre. Ja mýr jabej ne me kabêno aben japanho mō.

⁴⁷ Nhyim Jeju kôt ba djwýnh kute kabêno aben japanho mōrja kute ar tãri amako mar kêt. Nãm tu mũm kuma ne kam me'ô přire pa 'amýn amijakýxkôt kudja. ⁴⁸ Kudjan arkum,

—Ě, gar me'ô přireja pumũ, kãtãm mexja pumũ. Dja me'ô ikôpdji'ã kum me'ô přireja, me'ô kãtãmja kĩnh ne kam arým badjwý kum ikĩnh ne. Dja me'ô kum ikĩnh ne kam kum Ibãmdjwý kĩnh ne, Ibãm kute ijanorjadjwý kum kĩnh ne. Ě, me'ô kãtãm mex gêdja ja pãnh bënjadjwýr rax ne, ane.

Nām ã Jeju kôt ba djwýnh kute amijo rax prãmjamã kabên jarênho ane.

⁴⁹ Nhyam kam Djuão kum,

—Bênjadjwýr, ba amã arê. Me'õ gwaj bakôt ba kêt'õ ne tu me karõ punu kute me'õo bamã anhidji jarê. Kum anhidji jarên me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ikabên. On kum anhire”, ane. Nām ã kum anhýro dja, bar arým omũ. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam bar kum, “Kwãrîk wãnh”, ane. Nām ã Djuão kum ane.

⁵⁰ Nhyam kam kum,

—Kati, kwãrîk wãnh 'ã kum akabên kêt. Ba ar amã arê. Me'õ kute ar ajo kurê djwýnh kêt ne arým tu mrãmri ar ajo õbikwa, ane. Nām ã Jeju kum ane.

Pykabê Xamarijkam me ja kute Jeju kanga.

⁵¹ Nhyam arým Bãm kute kàjkwamã o àbirmã arým õ akati 'ýr bõx 'ýr. Nhyam kam krîraxbê Djeruxarêmã krà. Nām te kam mýjja puma, mýjja tokry nhyam tu 'ýr tẽmmã kràn kam 'ýr tẽ. ⁵² Ne kam 'ýr tẽmkôt amikukãm kôt ba djwýnh kwý jano. Ar mrãnh ne me bajtem, Xamarijkam me jakam bõx ne kam kute Jeju kutêp ikwã djã jabej ne kum õ kwý krên djã jabej nhyam bõx ne kam kam õ kwý krên ne kam nõr kadjy nàràam amikukãm 'ýr ar ano. 'Ýr ar ano nhyam ar mrãn bõx. ⁵³ Bõx nhyam kam Xamarijkam me ja aminêje ar ano. Jejumẽ kôt ba djwýnh Ar kubê idjaerkam. Ne mekbê idjaer nhõ pykabê Djeruxarê'ýr mõrkam. Kam ne Xamarijkam me ja kum ar kurêkumrêx, me kute abeno kurê djwýnh tũmkam. Kam ne me kum ar kurên kum ar kînh kêt ne tu aminêje ar ano. ⁵⁴ Nhyam kam kôt ba djwýnhbê Xijagumẽ Djuão ar me omũn kam Jejumã kum,

—Bênjadjwýr, dja bar kuwy'ã Abãm 'wý gê kàjkwa kurũm kuwy tým ne prïne me kuga gê me xêr, nẽn, ane.

⁵⁵ Nhyam ar'ýr akêx ne ar omũn arkum bẽn tÿx ne,

—Kati, kwãrîk wãnh, ane.

⁵⁶ Nhyam ar kunĩ ajte tu atemã krî 'õ'ýr mõ.

Me kute tu Metĩndjwýnh maro mõrkumrêxmã.

Mat 8.18

⁵⁷ 'Ýr mõ nhyam me'õ kum,

—Ë, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhĩ'ãm amrãnh katã ba akôt mrã, ane.

⁵⁸ Nhyam kam kum,

—Ë, ga djoti pykakam kreja pumũ. Ne kwênh kýjrũm aêja pumũ. Mrymẽ kwênhbit ne õt djã, kute amim pyka kre pumũnhkôt kam õt djã, nhyam bep kati, ba ne ba inhõ kikre kêt, inhikwã djã kêt. Ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk nhýnh ne inhõ kikre ja? Nhýnh ne inhikwã djã ja? Kati. Kon, gop ga amiman kam ikôt atẽm jabej nàr kon arek dja, ane.

⁵⁹ Ne kam ajte ta me'õmã,

—Ikôt tẽ. Ikôt tẽn mã ikôt ajkamẽ, ane.

Nhyam kam kum,

—Adjým, Bênjadjwýr, ibãm kumrêx gêdja ba akubyn tẽn adjã. Ibãm ne ajbir ibê ty, ane.

⁶⁰ Nhyam Jeju kum,

—Gê me kute Metĩndjwýnh mar kêt wãnh me tyk jadjã. Me kute mar kêt ne me kute mrãmri ne me tyk jamakkre kêt pyrãk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjã, ane. Nhyam bep ga dja ga ikôt Metĩndjwýnh'ã adjujarênh tẽ, Metĩndjwýnh me akadjy bênjadjwýr ne kute ar me ajo bamã gêdja ga 'ã adjujarênh tẽ, ane. Nām ã Jeju kum ane.

⁶¹ Nhyam me'õjadjwý Jejumã kum,

—Bênjadjwýr, ba dja ba akôt tẽ. Inhũrkwã kumrêxkam dja ba inhõbikwamã amijarên kam akôt tẽ, ane.

⁶² Nhyam kum,

—Djãm me purkam àpênh katêri kute kum irer got? Kati, mýjja wãkam ne me apên àpênh mrãn tu àpênh in-omã rênhkumrêx ne. Djãm me kute Metĩndjwýnhdjwý maro ban konenh krãkàr got? Kati, dja ga tu amim maro tẽn tu maro atẽmkumrêx ne. Dja ga maro mõn mar konenh krãtan kam Metĩndjwýnh nhõ pyka'ýr abõx kêtumrêx ne. Metĩndjwýnh kute me utàr ne me kadjy bênjadjwýr ne kute ar meo baja dja ga 'ýr abõx kêt ne, ane. Nām ã Bênjadjwýr Jeju arkum ane.

10

Kute Ar kubê 70 janor.

¹ Nhyam kam Jeju kute arkum arênh nhi-jukri ajte amim ar kwý rax ne ar umjuw. Me kwýo 70 ne amim ar umjuw. Nām

amim aro aben nhikjê'ã kabên ne amim ar umjuw, kute ar anor kadjy. Kute ar anor nhym ar kukãm mör ne kumrêx pyka kunîkôt, krî kunîkôt mörmã. Dja î Jeju ar kudjwa ã ane, ar kudjwa krî kunîkôt bôx mō.

² Ne kam kute ar anor nhym ar mör kutã prîne me'ã arkum karō ne arkum,

—Me kute Metîndjwýnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arým abôr tyk ne kumexja pyrãk. Nhym bep Metîndjwýnh'ã ujarênh djwýnh ne ngrêre kute bãykam me ãpênh djwýnh ngrêre ja pyrãk. Kam dja gar me kadjy Metîndjwýnh 'uw gê me'ýr 'ã ujarênh djwýnh jano gê me kuman kam tu amim kamnhîxkumrêx. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me ô purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bôx ne kute kadjy me ô pur djwýnhmã arênh nhym me kute amũ kadjy me kwýmã arênh nhym me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjy Metîndjwýnh 'wýro ane.

³ Ê, on dja gar mō. Arým ne ba ije me'ýr ar ajanormã. Ar aje memã ijarênhmã ne ba ar ajano. Dja gar me kam bôx nhym me ikôpdji'ã ar ajo kurê djwýnh ne kum ar apar prãm kumrêx ne. Kute mrãmri ne rop kute mrykî'ãtomti kra par prãm kumrêx ja pyrãk. ⁴ Ê, dja gar tu anhykam mō. Kwãrîk wãnh gar anhō katök'y djã jamãnh kêt ne ajênh tur ne o amör kêt. Ne aparkã 'õ byr kêt. Dja gar ajamãnhkrut'ã kabên ne pyka kunîkôt aben ngrã. Kwãrîk wãnh gar apýnh krî djãri kôt ajmã gê me'õ ar ajō kajpan amã kabêno akukrão ãm kêt. Dja gar tu amrãnhkôt me'õmã akabên jarênh tên tu mã tẽ.

⁵ Dja gar mrãn bôx ne me'õ nhürkwãmã wadjàn kam kum, “Gora adjumar mex ne ar aba”, ã ane. ⁶ Dja umar mex prãm jabej arým mrãmri akabênkôt umar mexkumrêx ne. Nhym bep djãm kum umar mex prãm kêt ne kam úrkwãkam me jamê ro'ã umar punu mex ne ar ba. Me jabit dja me umar punu. Gar kam gajbit adju-mar mex ne ar aba. ⁷ Dja gar kikrekam abôxwã tãm kam tu arek kam anhi kwão dja. Kwãrîk wãnh gar bôx ne kikrekôt ar aba kêt. Dja gar kikrekam abôxwã tãm kam gê me ar ajo djuw mex ne ar amã mýjja ngã gar krê, tu kam apijãm kêt kumrêx ne

krên kôt ikôn adjumar mexkumrêx. Ar aje memã Metîndjwýnh'ã adjujarênh pãnh, ar aje memã 'ã adjujarênh aku'ên atyk djã pãnh dja gar tu anhō kwý krê.

⁸ Dja gar krî 'õkam bôx gê me kum ar akînh ne ar akam ukaprî jabej ar amã mýjja ngã gar tu krê. ⁹ Krîwãkam ar abôxwã, kam me kute ar amã kabên mex jarênh tãm kam gêdja gar me kanê pytàn memã kum, “Arým ne Metîndjwýnh me akadjy bënjadwýr ne kute me apytâr ne kute ar me ajo ba 'ýr. Arým ne me ajo rãm ne ja”, ane. Dja gar ã memã ane. ¹⁰ Nhym bep djã gãm ar krî 'õkam bôx nhym me kum ar akînh kêt ne aminêje ar ajano gar kam tu me ipökri memã akabên jarênh tẽ. Ne memã kum,

¹¹ “Ê, dja bar me abê me anhō pyka ja amiparkã'ã tatak ne. Ar ije me ajaxweo amirît ga me aje omũnh kadjy. Gora me ar ikabênja ma. Ê, arým ne Metîndjwýnh me akadjy bënjadwýr ne kute me apytâr ne kute ar me ajo bamã ga me ate amã kînh kêt ne ar imã, ‘Kati, me ije akabênwã mar prãm kêt kumrêx’, ane. Me aje ã ar imã anhyrkam ne bar me abê me anhō pykaja amiparkã'ã tatak ne.” ¹² Dja gar ã memã akabên jarênh tã. Ê, ba ar amã arê. Krî wãkam me wã ar aje mebê amiparkã'ã me ô pyka tatakja me tãm gêdja me tokry rax ne. Metîndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhō akatikam godja krîwãkam me wã meo bikênh raxo Xôtômakam me ja jakrenh mex ne.

¹³ Watî:re Koradjikam me wã. Watî:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhō pykabê Xirumê Xidôkam ren mýjja rûnhja, mýjja pumũnh kêt ja kwý 'y nhym ren me omũn ren arým amrêbê amim katon ren wãnh ami-jaxwemã ire. Ne ren kute kum irero amirît kadjy kubêkãbê exopa jangijn ren amijã mro prã tatak ne. Ne ren kam iwýr amijo akêx. Nhym bep kati, inhō me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx ga me omũnh kajgon kam ajaxwemã anhirer kêt ne iwýr amijo akêx kêt kumrêx ne. ¹⁴ Metîndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhō akatikam godja me

ajo bikēnh raxo me bajtem nhō pykabê Xirumē Xidōkam me ja jakrenh mex ne.

¹⁵ Krīraxbê Kapanakam me gadjwý djām me aje amijo adjāmran aje amijo raxmā? Djām me aje amijo rax ne aje araxo aje kàjkwa tēpmā? Kati, dja Metīndjwýnh aparmā me biknor tokry djāmā me amē ga kam me atokrybit ma.

¹⁶ Nā, dja gar aben nhikjê'ā kabēn ne pyka kunīkôt ajmān memā ijarē. Godja me'ō ar akabēn man badjwý ikabēn ma. Nhyh ate me'ō kum ar akurēn ar akabēn mar kêt ne badjwý kum ikurēn ikabēn mar kêt ne. Dja me'ō badjwý kum ikurēn ikabēn mar kêt ne ne Ibām kute ijanor djwýnhjadjwý kum kurēn kabēn mar prām kêt ne, ane.

Nām ā Jeju aro 70 ne kute ar anor kutā arkum kabēn jarēnho anen kam aro aben nhikjê'ā kabēn ne ar ano, pyka kunīkôt ar bimānhmā ar ano.

¹⁷ Nhyh ar mōn memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh mōn me kanēbē me utāro mō:n kam akubyn mō, kīnhkumrēx ne akubyn mō. Mōn bōx ne kam Jejumā kum,

—Bēnjadjwýr, nā bām ar akabēnkôt me karō punu jano nhyh me karō punu anhidji jarēnh kajgokambit apymaje prōt ne, ane.

¹⁸ Nhyh kam arkum,

—Ā, me karō punu ne gar ano. Nhyh bep arým ne me karō nhō bēnjadjwýrbē Xatanaj kàjkwa kurūm tēn tým ba arým omū. Nām amikrà kêt mex ne tým kute na jadjēnh tamikrà kêt mex ne rōrōk ja pyrāk. Gar aje Xatanaj nhō àpēnh kujaēko amōro aje arým pa nhikjê 'yr rax mexja pumū. ¹⁹ Be, arým ne ba ar amā ipyma jadjà gar te kangāmē makmē mry kakrit djàkrēja kunī 'ā aku'ē nhyh mýjja ipymaje ajmā ar ajo kêtumrēx ne. Nhyh te me bakurē djwýnh pyma gar ipymao tu kujate nhyh ajmā ar ajo kêtumrēx ne. ²⁰ Be, ja ne kajgo. Me karō punu ar akabēn pymaje prōt ja ne kajgo. Tām ne ngrire. Nhyh bep kàjkwakam Metīndjwýnh kute ar anhidji'ā pi'ōk no'ōk ja ne mrāmri rax. Tām ne kubē kumkatikumrēx. Kam dja gar tu akīnhkumrēx.

²¹ Nām ā Jeju kôt ba djwýnhmā anen kam arým kīnhkumrēx ne. Metīndjwýnh Karō ne

kum kīnh jadjà nhyh kam kīnh rax kato. Ne kam Bāmmā amikīnh jarēn kum,

—Djūnwā, ota ga anhō kàjkwan anhō pyka djwýnh. Amā ne ba amikīnh jarē. Nā gām me amikukām umarmē me kute mýjja mar rūnhjabē mýjja ja pudju ne kam me kute amijo prīre pràbē amijo rūnh kêtjamā mýjjao amirīt ne. Mrāmri Djūnwā, nā gām ā aje anhyrkam mrāmri mexkumrēx. Adjukaprikam ne ga amim me'ā karō ne arým ā meo ane. Ba kam badjwý ikīnhkumrēx ne wām amā amikīnh jarē. Nām ā Bāmmā amijarēnho ane.

²² Ne kam ajte kôt ba djwýnhmā kum,

—Ibām ne imā kukràdjà kunī jarē ba kam ar o iba. Nhyh ne jakam me'ō prīne idjātari? Kati, Ibāmbit ne prīne kute imar ne kute arým prīne idjātari. Nhyh Ibāmdjwý. Nhyh ne me'ō kute ikudjwa noo Ibām pumūnh ne kute kukràdjàkôt mar? Kati, bajbit. Bajbit ne ba prīne inoo Ibām pumūn kam idjukabikôt me kwýmā kukràdjà'ā idjujarēnh tē. O me kwýmā o amirīt nhyh me arým prīne ikôt kuma, ane.

²³ Ne kam kôt ba djwýnh'ýrbit akēx ne me kàxā ar amakri arkum arēn arkum,

—Ar ga ne gar akīnhkumrēx. Ar ga ne gar anoo mýjja pumū. ²⁴ Ba gop ar amā arē. Me kute Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh tūmmē me bēnjadjwýr tūmdjwý krāptī te kute omūnh prāme, ar anoo aje mýjja pumūnhja te kute omūnh prāme, ne ar ajamako aje mýjja marja te kute marmā. Nhyh bep kati, ar gajbit ne gar anoo mýjja pumūnh kêt kwý pumūn mýjja ma. Ar ga ne gar akīnhkumrēx ne, ane.

Me'ō kum kurē djwýnh kaprīn o djuw mex.

²⁵ Nhyh kam akati 'ōkam Mōjdjê kukràdjà mar djwýnh'ō Jeju kabēn maro nhý. Kabēn maro nhýn kàjmā dja. Mōjdjê kukràdjà mar djwýnhja kàjmā dja. Kute Jeju no mex jabej kabimā kàjmā dja. Kute Mōjdjê kukràdjà jabej Jeju kukjērmā, Jeju kute kukràdjà kupa'ā arēnh kadjy nàràn ne amikadjy kàjmā 'ýr djan kum kabēn ne kum,

—Bēnjadjwýr, mā gēdja ba amijo nhyh kam Metīndjwýnh pānh imā itīn rā'ā rā'āo itīnmā imā arē? ane.

Nhyh kam kum,

26 —Mã ne Môjdjê kukràdjà'ã pi'òk no'òk kute? Mỳj ne ga kam omũn arỳm ama? ane.

27 Nhym kam Môjdjê kukràdjà mar djwỳnh Jejumã kum,

—Nãm,

“Me anhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh, me Atĩndjwỳnh dja ga amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mỳjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwỳnh jabêmã? Kati, ajamak, akadjwỳnhbê, akukràdjà kunĩo dja ga me amã abê.

Ne ajte amã amibu'ã me ja jabê. Kute ga amã amijabêja pyræk dja ga ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Nãm ã Môjdjê kukràdjà'ã me bamã pi'òk no'òko ane.

28 Nhym Jeju kum,

—Nà, kòt ne ga arê. Dja ga ã ar o anhỹro aban kam arỳm tu atĩnkumrêx ne, ane.

29 Nhym kam Môjdjê kukràdjà mar djwỳnh òkre kadjwỳnhbê amim,

—E kum kati, imã Metĩndjwỳnh jabê rax kêtê, ne imã ibu'ã me ja jabê rax kêtê, ane.

Ne kam pijàm ne amijã maje,

—Nhym ne ibu'ã dja ba imã abê? ane.

30 Nãm Jeju kukij nhym kam kum,

—Ë, me'ò ne Djeruxarê kurũm krĩraxbê Djeriko'ỳr ruw. Ne kam tẽ. Tẽ nhym kam arỳm me àkĩnhĩ wỳnhrà m kum nõn tẽmràm o arĩn kubê kubêkãmê kubê mỳjja kunĩo pròt ne kam titik ne mã pròt ne. Nhym kam wãnh wakrekam tyko nõ. 31 Tyko nõ nhym kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh'ò pry'ã tẽ. Tẽn omũn kam iròbê apan mã tẽ. 32 Nhym mekbê Rewi'ò, adjwỳnhdjwỳ Metĩndjwỳnhmã àpênh'ò kòt tẽn adjwỳnhdjwỳ tãm ne. Nãm 'ỳr tẽn irãn omũn tẽn iròbê apan mã tẽ.

33 Nhym bep me'ò, Xamarij kam me ja 'ò ne arkòt tẽ. Xamarij kam me ja kute me bajo kurê djwỳnh ja 'ò ne arkòt tẽ. Arkòt tẽn 'ỳr bõx ne omũn kam kum kaprĩ ne. Omũn kam rerek ne kum kaprĩ. 34 Ne kam me kute o tỳm ne kute titik kurêje kute apỳnh kà rênhja kum oy. Kadjwati kangôo kum oyn kam ajte mỳjja kute rõny kangôo pyræk kum oy. Ne kam kubêkào kupu. Prĩne kupun kam ta ò mryja'ã kudjin o tẽn. O tẽn atemã me'ò nhũrkwã'ỳr o bõx ne kam prĩne o djuw mexo dja.

35 Nhym akati nhym kam pi'òk kaprĩ raxja amê kaba. Ò kikre djwỳnhjamã kaban kum kungãn kum, “Ë, dja ga prĩne imã tãmjao djuw mexo dja, prĩne ikutêp imã o djuw mexo dja. Dja ga 'ã aje pi'òk kaprĩ krẽn jabej ba kam bõx ne arỳm ajte amã o pãnh, ajte akubyn ibõxkam”, ane.

Be, tãm ne ja. Nãm ã Xamarij kam me ja'ò kum kurê djwỳnh kaprĩn o djuw mexo ane. 36 Gop imã arê. Nhỹnh ar 'òja ne kute o kamy? Djãm tẽn ne kute omũnh ne iròbê àpanhja? Nàr kon, djãm kòt tẽmja? Nàr kon djãm Xamarij kam me ja'ò?

37 Nhym kam kum,

—Nà, me'ò kum kaprĩja. Me'ò kum kaprĩja ne o kamy, ane.

Nhym kam kum,

—Nà, kòtò. Nà, ga kam gadjwỳ tẽn ã kudjwa akurê djwỳnhho anhỹro aba, ane. Nãm ã Jeju Xamarij kam me ja'ò ukaprĩkòt kute kurê djwỳnhho kamyja'ã ujarênho ane.

Matamê Marij'ã ujarênh.

38 Nhym kam Jeju ar mã mõn kam atemã krĩ 'òkam bõx. Kam ne me'ò nire nhidjibê Mata. Mata ne ukaprĩkumrêx ne kam Jejumã kum,

—Amrê inhũrkwãmã tẽn kam anhõ kwỳ krẽn kam nõn akòkam kòt, ane.

Nhym kam kum,

—Ã, aj mã, ba kam wãm akòt tẽn, anen kam ùrkwãmã tẽn. Ùrkwãmã tẽn kam 'ỳr wadjàn nhỹ. 39 Nhym Mata kanikwỳnhbê Marijja nhỹ. Arek Bẽnjadjwỳr'ỳr tẽn parbê nhỹn kam kàjmã kòt òkren kabẽn maro nhỹ.

40 Nhym Mata àpênh ra:x ne. Jeju ò kwỳ krẽn mex kadjy ne àpênh raxo djan kam Marijmã kabẽn ne. Marij kute kòt kum mỳjja 'ò kupênhmã. Ne kam Jeju'ỳr tẽn kum, —Bẽnjadjwỳr, djãm aje imar kêt? Ikanikwỳnh ne ikòt àpênhmãn ate ari akuri ba. Ba kam bajbit ar mỳjja kupênhho iba. On amrê ano gê tẽn gop ikòt apê, ane.

41 Nhym kam Bẽnjadjwỳr kum,

—Àpnhĩre, àpnhĩre Mata. Nã gãm ari mỳjja man kam akabẽn wã jarê. Nã gãm mỳjja krãptĩ kupê ne kòt mar ar o aban kam adju-mar punu. 42 Nhym bep mrãmri mỳjja pydji ne mexkumrêx. Tãm ne arỳm Marij o nhỹ. Nãm ikabẽn maro nhỹ. Ja ne mexkumrêx.

Kwārīk wānh arek ikabēn maro nhỹ. Wām ije awýr anor prām kêtê. Gêdja arek ikabēn maro nhỹn prīne ikabēn man kam o biknor kêt-kumrēx, ane. Nām ā Jeju ane. Tām ne ja.

11

Ar kute Metīndjwýnhmā kabēn'ā arkum karō.

Mat 6.9

¹ Nhyr kam Jeju akati 'ōkam Metīndjwýnhmā amijarēho dja. Kum amijarēho djan kum amijarēnh pa nhyr kam kôt ba djwýnh'ō kum,

—Bēnjadjwýr, gop ar imā arē. Ar ije Abāmmā amijarēnh kadjy gop ar imā arē. Mā dja bar kum ikabēn ja o? Djuāobit ne kôt ba djwýnhmā kabēn'ā karō. Gadjwý dja ga ar imā 'ā karō bar akudjwa Abāmmā amijarēho iba, ane.

² Nhyr kam arkum,

—Ē, dja ga goja ar aje Metīndjwýnhmā amijarēnh kadjy kum, “Djūnwā, gē me ame:xo amex man amim ajarēn abenmā ajarē.

On me kadjy abēnjadjwýr ne ar meo aba.

³ Myt kunīkôt ar ijajkwa mánhkutā mā ar imā inhō kwý krēn djā ngā.

⁴ Dja bar akam ijaxwe ga tu ar ijaxweo akno. Ar badjwý dja me'ō ar ikam amikrā bar akôt tu o akno. Kam dja ga ar ijaxweo akno.

Godja me kute ar imā axwe'ā àpnēnh katā ga ga ar ijo tỳx bar mebē idjām tỳx ne ijaxwe kêt. Tām ne ja.”

Dja gar ā kum anhỹr ar aba, ane.

⁵⁻⁶ Ne kam ajte ar kute Metīndjwýnhmā amijarēnh 'āno ām kadjy arkum kabēn jarēn arkum,

—Ga ren ar ajō anhōbikwa'ō ajbir bōx, akamāt kō ipōkri bōx ga ren aje kadjy mýjja'ō byrmā tēn ren anhōbikwa 'ōmā kum, “Nār, imā angā, anhō djwý 'āmro amānhkrut ne ikjēkēt imā 'ō ngā gē inhōbikwa kukrē. Nām iwýr y:n kam ajbir bōx. Ba kam kadjy mýjja jabej tē. Kadjy inhō mýjja kêt-kumrēx ba kam kadjy ije akutā djwý kwý byrmā tē. Gop on imā angā.”

⁷ Nhyr ren anhōbikwaja arek ōto nōr prāme ren amā,

—Kati, inhōtdjwaa. Ije amā ōr prām kêt. Arým ne ba kikre'ā ijē ne arek ikrao inhikwā. Kājma idjām prām kêtê. Amū dja ga tē gē me'ō amā 'ō ngā, ane.

⁸ Bir be, ba ar amā arē. Ga kam ren arek 'ā adjā 'wýro dja, mā 'ā 'uw nhyr kam ren arým kājma djan ren, “Ba on kum kungā gē wām o tē ba gop ikujrēnh kêt ne gēt arek inhōto nō”, ane.

Djām ar aje abeno anhōbikwakam ne amā kungā? E kum kati, ē, aje mā 'ā 'wýrkam ne amā kungā. Apijām kêt ne aje 'ā 'wýr 'āno adjāmkam ne amā kungā, ar atu mánhkutā amā kungā.

⁹ Bir be, kam ne ba ar amā, “Dja gar tu mýjja 'ā 'uw, mā mýjja'ā 'wýro tē nhyr Metīndjwýnh arým ar amā kungā. Gar aje mā mýjja jabej ne kam arým kum akatorja pumū. Ne kam ajte mā kikre kabem ō kikre djwýnhmā akabēno aku'ē nhyr arým kute ar amā kikre 'ā 'yrja pumū.” Dja gar ā Metīndjwýnh 'wýro ane. ¹⁰ Be, me kute mýjja'ā 'wýr 'āno āmja dja arým Metīndjwýnh memā kungā. Gar me kute mýjja jabej ne kum apōxja pumū. Ne kam ajte me kute kikre jajkwa krekremā kabēno ku'ē nhyr arým me kute memā kikre'ā rēnhja pumū. Dja gar gadjwý ā mýjja'ā Metīndjwýnh 'wýro ane nhyr arým ar amā kungā.

¹¹ Nhỹnh ne ar akra'ō tēn tep'ā ar ajuw gar kum kangā ngā? ¹² Ne ōkrēnē'ānh ngre'ā ajuw gar kum makre ngā? Arkati.

¹³ Be, gar ajaxwekam aje akramā mýjja mex nhōrja pumū. Nhyr bep kājkwakam ar Abām mextire ta gēdja ar amā amū mýjja mex nhōro ar ajakren ar amā Amikarō ngā. Gēdja gar Metīndjwýnh Karō'ā 'uw nhyr tu ar amā kungā, ta mextire ne ar baja gēdja ar amā Amikarō ngā, ar amā Amikarō jano, ane. Nām ā Jeju me kute mýjja'ā Bām 'wýr nhyr ōdjānhkôt kute memā Amikarō nhōrmā ā memā 'ā ujarēho ane.

Me kute Jejuo Xatanaj nhō àpēnh.

Mat 12.22; Mak 3.20

¹⁴ Nhyr kam me karō punu ar me'ōo ba nhyr kabēn kêt-kumrēx ne. Me karō ajmā ajkwa o nhyr kabēn kêt-kumrēx ne. Nhyr kam Jeju bōm kumē. Bōm kumē nhyr arým mā tē nhyr arým kabēn ne. Nhyr me kam ari aben pumūn Jejukam no

tyn kumex. ¹⁵ Nhy m bep me kwỳ ne me abenmã kum,

—Kê, djãm Metĩndjwỳnh kabẽnkõt? Kati, Bedjêbu. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwỳrbê Bedjêbu kabẽnkõt uma proo ne ar bõm me karõ rẽnho ba, ane. Xatanaj nhidji 'õbê ne Bedjêbu.

¹⁶ Nhy m ate me kwỳ kum,

—Goja on mỳjja'õ nhipêx ba me omũ, Metĩndjwỳnh puma proo mỳjja pumũnh kêt goja 'õ nhipêx ba me omũ, ane. Jeju kute Metĩndjwỳnh puma proo kute mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx mar jabej ne me kute kabimã kum ane. ¹⁷ Nhy m Jeju ta prĩne me õkre kadjwỳnhbê me kabẽn ma, me kute Bedjêbu puma proo ne ar bõm me karõ rẽnho ba anhỳrja me kadjwỳnhbê prĩne kuman kam memã kum,

—Godja me õ pyka tãm kam abeno kurê djwỳnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arỳm amijo ajkê. Nhy m ren me ta ùrkwã tãm kam abeno kurê djwỳnh mã ne ren me kam nê? Nãm ren ã me anen kam ren arỳm abeno apêx.

¹⁸ Bir be, Xatanajdjwỳ ta õ àpẽn hmẽ ne ren abeno ajkij ne ren abeno kurê djwỳnh, mã ne ren me kam nê? Mã ne ren Xatanaj nê? Nãm ren anen kam ren arỳm abeno apêx. Nã gãm me we ijã, “Bep Bedjêbu puma proo ne ar bõm me karõ punu rẽnho ba”, ane. Ije gẽdjãm Xatanaj ta ajte jãm õ àpẽnho akêx ne ar bõm rẽnho ba. ¹⁹ Ba ren Bedjêbu kabẽnkõt ren bõm ar me karõ punu rẽnho iba nhy m ren mỳj me'õ kabẽnkõt ne me anhõ àpẽn bõm ar me karõ rẽnho ba? Ar jadjwỳ ne ar bõm me karõ rẽnho ar o ba. Djãm ar adjwỳnhdjwỳ ne ar we Xatanaj kabẽnkõt ar bõm me karõ rẽnho ba. Ga ren me arkum ja jarê nhy m ren ar me amã, “Ije tô djãm Xatanaj ta kute õ àpẽnho bikẽnho ba got.”

²⁰ Nhy m bep kati, Metĩndjwỳnh puma proobit ne ba ar bõm me karõ punu rẽnho iba. Ga kõt arỳm Metĩndjwỳnh me awỳr bõxja pumũ. Metĩndjwỳnh kute me apytàr ne me akadjy bẽnjadjwỳr ne kute me ajo bamã me awỳr bõxja pumũ. ²¹ Ba ajte atemã me'õ'ã amijakre ga me ama.

Me'õ ne õ kikrekam kruwmẽ rop'io nhỹ ne o õ nêkrêx pytàn o nhỹ. Umao amim

õ nêkrêx pytàn o nhỹ. Nhy m me'õ ajmã kute õ nêkrêx o kêt kumrêx. ²² Nhy m bep atemã me'õ kute umao akrenh mex ne tu bõx ne kruw ta o tỳm ne kubê kunĩo põx ne kam kubê nêkrêxo prõt ne, kubê mỳjja kunĩo prõt ne. Kute umao õ nêkrêx pytàr ne o ÿrja tu kubê o prõt ne memã kungrà. Ba ne ba ipymao Xatanaj jakrenh mex ne kam amijo aptàn kubê õ krito iprõt ne.

²³ Me'õ kum ikĩnh kêt ne arỳm mrãmri ijo kurê djwỳnh ne. Ne ikõt àpẽn prãm kêt ne arỳm Xatanajkõt apê. Dja me'õ kum ikĩnh kêt ne kam ajte kum Xatanaj kĩnh kêt ne kam amijã, “Ba dja ba ate ikrãn ar mrã, amidjwỳnhbit man ar o mrã”, anen arỳm Xatanajkõt apê, ane. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁴ Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarẽn memã kum,

—Me karõ punu pydjìn kute ar me'õo baja ne arỳm kurũm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngõ kêt kam ar mrã, te ajte kute me'õmã àr ne tyk djã kêt mã ar mrãn kam akubyn kute ar me'õo ba tũmja'ỳr tẽ. Ne kam amim, “Ba gop inhũrkwã kurũm ika-torja ajte 'ỳr tẽ”, ane. Kute ar me'õo ba tũm'ã ne ùrkwã jarê. ²⁵ Ne kam amim ba djã tũmja'ỳr tẽn bõx ne omũ nhy m arỳm mexkumrêx. Me karõ 'õ kute o ba kêt nhy m prĩne kadjwỳnhbê mex ne arỳm kam mỳjja katat. ²⁶ Nhy m kam kadjy mã me karõ punu'ỳr tẽ. Ne kam mekam me kwỳ japrõn 'ỳr meo mõn meo bõx. Nãm me karõo 7 ne o bõx ne me'õ jamã meo wangij nhy m kam me kam ar ba. Kute me karõ punuo 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tũmja jakrenh mex ne kam arỳm o punu rax ne. Kàjbê punuri ne kàjbê punu nhy m bep kute o 7 ne o bõxja ne arỳm o punu rax ne. Nãm ã Jeju me karõ punu'ã ujarẽnho ane.

²⁷ Nãm memã kabẽno ãm rã'ã nhy m me ipõkri me'õ nire kàj bê kum kabẽn ne kum,

—Õ kum anãbit ne kĩnhkumrêx. Abê bẽnjadjwỳr raxkam ne ga anã tikkremã wadjàn ruw ne anã kã kaõ nhy m anã kĩnhkumrêx ne, ane.

²⁸ Nhy m kum,

—Bep me kute Metĩndjwỳnh kabẽn mar ne 'ãno ãm ne kute kõt amijo baja, me tãm gẽdja me mrãmri kĩnhkumrêx ne, ane.

Me kute Jeju kute mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx jabej.

Mat 12.38

²⁹⁻³⁰ Nhyim kam me Jeju'yr ban bôxo dja. 'Yr ban bôxo djan 'ã aben pydjio mõn o mõn o mõn ï 'ã utĩ: ane. Me kute õbê kum,

—Goja on mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx ba me omũ, anh'yr jamã ne Jeju,

—Me akamingrãny ne ga me ajaxwekumrêx. Nã gãm me abentã ijuw ne imã, “Mỳjja pumũnh kêt'õ nhipêx. Ba me goja omũn kam tu amim amarkumrêx”, ane. Bep kati, djã bãm me amã ipêx kêtumrêx ne. Ê, mỳjja pydji dja ga me omũ. Gêdja ba ty. Nhyim ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba akubyn itĩn ne ikato ne kam me amã Metĩndjwỳnh raxo amirĩt ne. Ga me me bakukãmãrebê Djônaj tep tikkrekam nõrja pumũ. Tep tikkrekam nõr nhyim 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt nhyim ajte tep tikkre kurũm kator ne kam pykabê Niniwekam me ja'yr tẽm ne kute memã Metĩndjwỳnh raxo amirĩtja pumũ.

Badjwỳ ije amijo inhĩ ne me aw'yr ibõx gêdja ba ty ne akubyn itĩn ne ikato ga kam me akamingrãny amim Metĩndjwỳnh raxkõt ama.

³¹ Godja Metĩndjwỳnh kute memã axwe pãnh jarẽnh nhõ akati kato nhyim kãjkwa nhirê kurũm bẽnjadjw'yr ni ajte katon kam me akamingrãny, me amymã axwe jarẽ. Mỳkam? Bir, amrêbê ne me bakukãmãrebê Xaromão no mexkumrêx ne kute prĩne mỳjja mar. Bẽnjadjw'yr rax. Nhyim ar'ym bẽnjadjw'yr nija ar'ym 'ã ujarẽnh ma. Ar'ym Xaromão'ã ujarẽnh man kam kute omũnh prãm ne. Ne kam nĩnh kãjkwa nhirê kurũm 'yr tẽn bõx. 'Yr bõx ne kam prĩne kabẽn ma. Ê, ba ne ba Xaromão kurãm irax. Nã bãm iraxo bõx, jakam, me akam bõx ga me imar kêt ne, ikanga mex ne. Kam dja bẽnjadjw'yr nija me amã axwe jarẽ.

³² Nhyim Niniwekam me jadjwỳ me amã axwe jarẽ. Godja Metĩndjwỳnh kute memã axwe pãnh jarẽnh nhõ akati kato nhyim Niniwekam me ja ajte apõx ne kam me akamingrãnymã axwe jarẽ. Mỳkam? Bir, Djônaj ne kãj bê memã Metĩndjwỳnh'ã ajarẽ nhyim Niniwekam me ja kuman amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'yr amijo akêx ne. Ê, ba ne ba iraxo Djônaj

jakrenh mex ne. Ga me tu ate akrãnh ikanga mex ne. Kam ne ba me amã, “Me ja dja me akubyn apõx ne ar'ym me amã axwe jarẽ”, ane. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Metĩndjwỳnh kabẽn kõt amijo ba'ã ne a'u jakre.

Mat 5.15, 6.22

³³ Ne kam ajte memã irã jarẽ ne memã, —Djãm me kute ngõnhpõkmã angjẽnh ne kute mỳjja 'õkõt o bipdjur got? Ne kute kào 'ã pro got? Kati, ngõnhpõk ne me kum angij ne tu kẽnhkam umjuw nhyim memã kikre kre kurw'yo ku'ê. Nhyim me mrãnh wangij nhyim memã irãkumrêx.

³⁴ Nhyim me nodjwỳ. Me noo ne me kute mỳjja pumũnh. Dja ga me ajõ ano mex, ajmã ano kute kêt jabej ar'ym mrãmri arĩt t'yxkumrêx ne aje mỳjja pumũnh. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyrãk. Nhyim bep dja ga ano rã, ano punukumrêx jabej ar'ym arĩt kêt ne aje mỳjja pumũnh kêt. Aje mrãmri ne me akamãt kô tykkam mrãnh punu, mrãnhõ bikar mrãnh ja pyrãk.

³⁵ Gora me amijãno djan Metĩndjwỳnh kute me amã amikukràdjã jarẽnhkõt amijo aba. Gêdja ga me kõt amijo aba kêt jabej, kute me amã amikukràdjã jarẽnhja kõt amijo aba kêt jabej ar'ym aje me'õ akamãtkam ba pyrãk, me aje me'õ akamãt kô tyk t'yxkam mrãnhõ bikar mrãnh ja pyrãk. ³⁶ Nhyim bep dja ga me mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kunĩkõt amijo abakumrêx ne kam me aje me'õ mrãmri ngõnhpõkti nhirãkambit mrãnh ne kam akamãt kô tykkam mrãnh kêtumrêx ja pyrãk.

Jeju mekbê pardjêumã bẽn tỳx.

Mat 23.1; Mak 12.38

³⁷ Nãm memã arẽnh pa nhyim kam mekbê pardjêu'õ kum,

—Amrê ikõt tẽn ikutã anhõ kwỳ krẽ, ane.

Nhyim Jeju kum “Ã” anen kam kõt tẽn ùrkwãmã wadjàn nhỹ. ³⁸ Kute aminhikra ku'õnh kêt ne nhỹ nhyim omũn kam õkre kadjwỳnhbê amim,

—Ije tõi mỳj nã? Ije kum bep kute me bakukràdjãkõt aminhikra ku'õnh kêt. Õ kwỳ krẽnh kadjy kute aminhikra ku'õnh kêt, ane.

³⁹ Nhyim kam Bẽnjadjw'yr kum,

—Kê, me abê pardjêu ne ga me ijã akabên ne anhôkre kadjwýnhbê amim, “Kute me bakukràdjãkôt aminhikra ku'ônh kêt”, ane. Bep me ga ne ga me ajêx ne we amijo akabên mex. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngônh krãmê ngônh puror nhibũmbit põnh ne kute kre põnh kêt nhym krekam mýjja kakrãtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katàt amijo abao ane. Nhym kam me me akrãkàbit pumũ nhym kam kute me amex pyrãk. Nhym bep kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me õ nèkrêx prãm ne 'ã angryk ne ajaxwe'ãbit aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu rã'ãja. ⁴⁰ Me ano kêtukumrêx. Djã nãm me anhipêx djwýnh me akrãkàbit 'y? E kum kati, nãm me akadjwýnhdjwý 'y. Kam ne kute prĩne me akadjwýnhbê me apumũnh ne kum me akadjwýnhbê me amex prãmukumrêxja. ⁴¹ Nã gãm me we amijo akabên mex ne, ne amijo katàt amrãnh, bep kati, me akadjwýnhbê apunu. Dja ga me me 'uwtĩmãdjwý anhõdjãnh ne me 'uwtĩkam adjukaprĩn memã mýjja ngãnh kam arým akadjwýnhbêdjwý amexukumrêx ne, akrãkãmê akadjwýnh kunĩ mexukumrêx ne, me 'uwtĩkam me adjukaprĩkam.

⁴² Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me aje Metĩndjwýnhmã mýjja kakritbit nhõr ne kam aje mýjjabê kumkatija aje kum õr kêtka. Nã gãm me mýjja kakrit, õmrõ djãnh djã, pi'õmê djwý kakrit kunĩ ne ga me Metĩndjwýnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam ga abêngõkreja amã abê kêt ne katàt meo aba kêtukumrêx ne. Me aje kum kryre ne õrja ne mrãmri tu mexukumrêx. Mýkam ne ga me mýjja raxjadjwý kum õr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metĩndjwýnh jabên katàt meo abaja kêt ne. Ja ne ga me aje marmãnh ate mýjja kakritbit ma.

⁴³ Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me aje amijo rũnhbit mar prãmka. Me kute aben pydji djãkam me amã me bẽnjadjwýr rũnh krĩ djãbit kĩnhkam. Nhym me me ipõkri me kute me amã kabên ne me amã rũnh jarẽnh kumex jabit ne ga me amã kĩnh.

⁴⁴ Me ga dja ga me ï me biknor tokry

djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me aje pyka krã pyrãkkam. Nã gãm me aje pyka krã arým biknor ne pyka mẽ bimrãk ne kute pykakumrêx pyrãk. Nhym me kute mar kêt ne tu iby mrãnhja pyrãk. Ne kam kadjwýnhbê ne punu, kadjwýnhbê ne mýjja kro. Nã gãm me ã akadjwýnhbê apunu ane nhym me kute me amar kêt. Nãm mýjja 'êx ne krãkàbit mex ne kam kadjwýnhbê ã punu ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjêu jaxweo amirĩto ane.

⁴⁵ Nhym kam me kute Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh'õ Jejumã kum,

—Ë, bẽnjadjwýr, nã gãm me badjwý me ijapry. Nã gãm akabên jao me badjwý ã me ijo ane, ane.

⁴⁶ Nhym kam Jeju kum,

—Ije nã, me aje Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhdjwý dja ga me ï me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Nã gãm me akabên kajgoobit ar memã Metĩndjwýnh kabên jarẽnhõ aba. Djãm Metĩndjwýnh kabên? Kati, me ga akabẽno ne ga me ar me anoro aba. Ga kam me ga kôt ar aba kêt ne. Nhym me te amijo anen kam, “Ije mã dja ba me nẽ”? ane. Me aje ã meo anhýrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jẽnh rũnhõ atom ne kam kute kãjmã memã arĩ kêtukumrêx ne kute memã tur kêtukumrêx ne kute me ibũm nêje kum katy kêtukumrêx ja pyrãk.

⁴⁷⁻⁴⁸ Me ga dja ga me ï me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ:re. Mýkam? Me amã Metĩndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh par prãmka. Me akukãmãre ne Metĩndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh kwý pa:, ga me kam anhingêt nhimry krã prĩne kum o djuw mex ne. Me anhingêtbe Metĩndjwýnh kabên jarẽnh djwýnh par djwýnhmê me aje aben pyrãk. Me akukãmãre kute me parja ne ga me omũn kam kôt amijo mõn kam we imry krã prĩne kum o djuw mex ne.

⁴⁹ Kwãrĩk rã'ã. Metĩndjwýnh ta ne no mexkôt, ta kute amim 'ã karõkôt arým me amã, “Ë, dja ba me amã ikabên jarẽnh djwýnh janon inhõ àpẽnh jano ga me kwý pan kwýo ajkê”, ane. Djã nãm kupa'ã arê? Kati, kônh ne kum kudji. Ga me aje me paro amõrja pumũ. Kam ne Metĩndjwýnh arým pãnh jarẽ. ⁵⁰ Me akukãmãremê ne ga

me me kraxrũm Metĩndjwýnh kabĕn jarĕnh djwýnh paro tĕ. Paro tĕn paro tĕn arek me kamrô kapĩn o tĕ. NhyM Metĩndjwýnh arým meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarĕ. ⁵¹ Nã gãm me akukãmãre Abeu bĩno kurĕtuw ne kam ijukri me ja paro tĕm tãmtã: jakam arek o tĕ ne kam Djakarij'ýr bôx ne kam Metĩndjwýnh nhô kikretimĕ ô ngônho ki kaĕxkam kubĩ.

Nã, ĕ, ba me amã arĕ. Metĩndjwýnh ne arým meo ngryk ne. Ne kam me akam-ingrãnymã arým pãnh jarĕ. Me ga dja Metĩndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkĕ.

⁵² Me aje Môjdjĕ kukràdjã mar djwýnh dja ga me ĩ me biknor tokry djakam mō. Watĩ:re. Ga me aje memã Metĩndjwýnh kabĕno amirĩto atĕmmãn ate ajte mekbĕ udju. NhyM me te kute amim Metĩndjwýnh marmã. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute mekbĕ kikre'ã ijĕn nhĩ'ãm kam o kajkep djã rĕnh nhyM me te kute kikre'ã rĕnh ne ngjĕnh prãme kapôtã ku'ĕja pyrãk. Ga me kam ga Metĩndjwýnh mar kĕt ne ajte me jadjwýbĕ aptã, ane. Nãm ã Jeju memã bĕn tỳxo anen kam katon mã tĕ.

⁵³⁻⁵⁴ NhyM kam mekbĕ pardjĕumĕ me kute Môjdjĕ kukràdjã mar djwýnhmĕ Jeju jabej rĩt mō. Jeju kute Môjdjĕ kukràdjã'ô kupa'ã arĕnh jabej ne me umaro dja. Ne kam mã kukijn mã kukijn mã kabĕn'ã kum apnĕn ajte kum,

—Goja rã'ã ajte arĕ, ba me kuma, ane.

Jeju kute kupa'ã arĕnh nhyM me kute o tým ne bĩnmã ne me ã ane. Nãm me te kute Jeju'ã kabĕn punu nhôrmã. Kute kabĕn punu 'ô jarĕnh nhyM me kute 'ã kabĕn punu nhôrmã te abej umaro dja.

12

Kute memã kum, “Amã me uma kĕt” jarĕnh.

Mat 10.26

¹ NhyM me Jeju'ã bikprõnho dja. 'Ã bikprõnho djan o djan ĩ 'ã utĩ: ane. Kute pi'ô pyrãk. Ne ĩ ãm ta aben par'ã ku'ĕn ĩ ta ikjĕo aben rĕ, me krãptĩkam. NhyM kam Jeju amikôt ba djwýnh kumrĕxmã kum,

—Gora ar aminĕje me wã pumũ, aminĕje mekbĕ pardjĕu jaxwe 'ãno dja. Nãm me 'ĕx

ne kute mex pyrãk. NhyM bep kati, me kadjwýnhbĕ ne me punukumrĕx. Me ôkre kadjwýnhbĕ ne me axwebit kute mar ne 'ã amim karô. Me axwe kute djwý nhigot djã pyrãk. Gĕdja amũ me'ô'ýr bôx ne amũ me'ô'ýr bôx ne amũ me'ô'ýr bôx ne ĩ mekmĕ amrã ne ĩ me kunĩo tuknĩ. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminĕje me wã pumũ”, ane.

² Djã nãm me kadjwýnhbĕ axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ĩ amirĩt ne. Nhýnh ne mýjja bipdjur'ô me kute omũnh kĕtmã? Ne me kute mýjja pudjur'ô mar kĕtmã? Adjým, dja ĩ kunĩ amirĩt ne. Dja mýjja pudjur, mýjja o bipdjurja ĩ kunĩ amirĩt ne. ³ Dja gar te akamãt kô tykkam abĕn prĩkam abenmã mýjja jarĕ nhyM me ĩ tu irãri arĕnho kumex. Dja gar te amijã ijĕ, kikre kadjwýnhbĕ amijã ijĕn ajte aben jamakri ajajkwa momokkam abenmã mýjja jarĕ nhyM me tu kãj bĕ abenmã arĕ. Dja amirĩt ne. Dja me kuman kam kãj bĕ abenmã arĕ, kikrekôt arĕnho ipôk ne, ne ngãbĕ abenmã arĕ.

⁴ Ĕ, ar apa, inhôbikwa ar, ba ar amã arĕ. Kwãrĩk wãnh ga ar amã me kute ar aparja puma kĕt. Me ja gĕdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwýnhbĕ ajmã ar ajo kĕt. ⁵ Kati, ba ar amã arĕ. Me'ô pydji dja ga ar amã uma. Kute me bĩn ne kute ijukri me biknor tokry djakam me rĕnh, jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arĕ, Metĩndjwýnhbit dja ga ar amã uma.

⁶ Ĕ, mã ne kwĕnhne pãnh kute? Kwĕnhne ne pãnh ngri:re. Kwĕnhne ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjĕkĕt kam pãnh birãm ngônho pi'ôk kaprĩ amãnhkrut. Nã, tãm. Nhýnh ne Metĩndjwýnh kwĕnhne jao akno? Djã nãm o akno? Kati, nãm te mýjja kakrit, te kubĕ kwĕnhne nhyM prĩne o djuw mex ne. ⁷ Be, ar ja man atĩn prãm kĕt. Ar ga ne gar kwĕnhne kurãm abĕ kumkati. Ar ga ne gar abĕngôkre ne anhi pýnhkôt kwĕnhne krãptĩ kurãm arax. Be, kute kwĕnhneo djuw mexja pumũ. NhyM bep ar ga. Ar ga dja prĩne ar ajo djuw mex ne. Ga prĩne kute me bamar ne kute me bajãno ãmja pumũ. Mýjja'ô kubĕ biknor kĕt. Nhýnh ne mýjja'ô kubĕ akuno? Ga kute me bakĩ'ã akreja pumũ. Kam ne ba ar amã, “Kwãrĩk wãnh

ga ar adjumar punu kêt ne amã mỳjja pyma kêt”, ane.

⁸ Ba ar amã mỳjja 'odjwỳ jarẽ. Me kute amijo ipytàr ne kute me krãptĩ nhipôkri kute, “Nà, ba ne ba arỳm amijo Jeju pytà”, anhỳrja gêdja ba badjwỳ ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk badjwỳ Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh nhipôkri, “Nà, ba inhôbikwa ne wã”, ane. Dja ba ã ane. ⁹ Nhym bep me kute imar kêt ne kum ikĩnh kêt, me kute, “Ije bep ije tãwã mar kêt”, anhỳr, me tãm gêdja ba badjwỳ amipãnh Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh nhipôkri, “Ije tãwã mar kêt”, ane.

¹⁰ Ë, gêdja me'õ ijã kabên ba ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk, dja me'õ ijã kabên nhym Metĩndjwỳnh tu o aknon mar kêt ne. Nhym bep me'õ kute Metĩndjwỳnh Karõ japry, tãm gêdja Metĩndjwỳnh mar rã'ã rã'ã ne, mã kam ngyrk ne.

¹¹ Dja me ĩ ar ajo ajkẽ. Gêdja me ar apa 'amỳn mekbê idjaer bikprõnh djà'ỳr ar ajo bõx. Ne kam ajte me bẽnjadjwỳr krĩ djà'ỳr ar ajo mõ. Dja me ar apa 'amỳn ar ajo mõn amikabem ar apumjuw ne ar ajaxwe jabej ar akukjêro nhỹ. Kwãrĩk wãnh gar ajõ, “Ije, mỳj dja ba ikabên nẽ? Mỳj dja ba arẽ? Mã gêdja ba gêt ikabên on arẽ”, anhỳr kêt. Dja gar tu ate akrãn amikam atĩn prãm kêt. ¹² Metĩndjwỳnh Karõ ta dja ar amã kabên jarẽ. Me kabem adjãmkam dja amã kabên jarẽ gar kam kabêno akabên ne memã akabên jarẽ. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnhmã kabên jarêho ane. Me kute kôt ba djwỳnho bikênh nhym ar kute memã kabên jarênhmã ã arkum anhỳr djwỳnhràn kabên jarêho ane.

Me'õ nhõ mỳjja raxmã Jeju kute kabên jarênh.

¹³ Nhym kam me krãptĩ nhipôkri ne me'õ kàj bê kum,

–Bẽnjadjwỳr, gop ikamymã arẽ gê imã nèkrêx kwỳ ngã. Ibãm tyk kutã ne ar imã nèkrêx'ã karõ bar ije ar o ibamã nhym ikamy bõx ne tu jãm o amijakren utàn mã o mõ. Kute imã kwỳ nhõr kêtumrêx, ane.

¹⁴ Nhym kam Jeju kum,

–Ije mỳj me'õ kabênkôt gêdja ba aben nêje ar akukrà. Ne mỳj me'õ kabênkôt gêdja ba akamy kutã nèkrêx kwỳ byn amã

kungã? Djãm kadjy ne ba me awỳr tẽ? Kati, ane.

¹⁵ Ne kam me kunĩmã kum,

–Gora me amijãno djan amã nèkrêx prãm kêt. Kwãrĩk wãnh ga me anhõ nèkrêx rũnh ne anhõ nèkrêxo adjãptàr ne ar o aba kêt. Djãm me kute amim nèkrêxo ãptàr ne o bakam umar mex got, kôt me kĩnh got? ane.

¹⁶ Ne kam memã me'õ'ã ujarênh jakreo tẽn memã,

–Me'õ ne õ nèkrêx krãptĩ ne õ purkamdjwỳ djwỳ krãptĩ. Bàygogoremẽ bãyemê djwỳ kunĩ ingrõt ne kumex. ¹⁷ Nhym kam, “Ije, mã dja ba on? Nhỹnh gêdja ba inhõ bãyogomẽ bãy kumexjao atom ne 'ã man ar o iba”? ane. ¹⁸ Ne kam amim, “Goja, nà, gêdja ba bãyogogo nhõ kikre kryreja ngràn kam ajte akàjbê rũnh nhipêx ne kam kam o atom ne kumex ne. ¹⁹ Ije nà, dja ba o ane nhym arỳm mrãmri inhõ nèkrêx kumex. Mrãmri ne ba arỳm amimex ne. Gêdja 'ã amex krãptĩn kumex rã'ã ne. Jakam gêdja ba idjãpênh krãtan ikôkam kôt ne inhõ kwỳ krên kôt ikôn kam ikĩnh katibit ma”, ane.

²⁰ Nhym Metĩndjwỳnh kum, “Nã gãm ajbã. Akamàt ja tãmkam gêdja ga ty. Nã bãm te amexmã akabi ga atemã. Nhym nãr anhõ nèkrêxwã? Mỳj kadjy ne ga anhõ nèkrêx ar o aba? Nhym gêdja amỳrbê ar o ba”? ane.

²¹ Bir be, nãm ã me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne kam kute õ nèkrêxbit mar ne kute amim o atommã o atom kajgoo ane. Nãm amimex ne kam Metĩndjwỳnhmã mex kêtumrêx ne, ane.

Amikam umar punu nêje arkum karõ.

Mat 6.25

²² Ne kam ajte kôt ba djwỳnhmã kum,

–Bir, kam ne ba ar amã, “Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kre kadjwỳnhbê amim, ‘Mỳj dja ba kukrẽ’?

Nàr kubêkà'ã, ‘Mỳj kubêkà dja ba angij’? anhỳr kêt.” ²³ Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo tĩn ne, ga gwaj batĩn ne ar babaja pumũ. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wỳnhĩ. Nhym bep me õ ne kajgo, djwỳ ne kàjbê. Nhym bep Metĩndjwỳnh ne gwaj banhipêx. Ja ne gwaj bamã mex, ja ne mrãmri wỳnhĩ. Nhym bep kubêkà ne kajgo. Kubêkà ne kàjbê. Kwãrĩk wãnh ar amikam adjumar punu kêt.

²⁴ Ë, gop ar bàrire ja pumũ. Kute amim pur jadjwÿr kêt. Kute amim djwÿ kre kêt. Kute amim mÿjjao atom kêt. Nhÿnh got ò báy nhõ kikre, nàr o atom djà? Kati, kwênhne ne ta ar ba, nhym kam Metĩndjwÿnh prĩne o djuw mex ne. Kwênh kute amim djwÿo atom kêtja pumũ. Ar ga ne gar kwênhne kuràm amexkumrêx. Ne ar araxo kwênhne jakrenh mex ne. Dja Metĩndjwÿnh kwênhne kuràm prĩne ar ajo djuw mex ne.

²⁵ Nhÿnh ne me'ò ta ajkwao, mÿjja kam umar punuo, amũ tyk kêtma aminhõ akati kamê? Kati. ²⁶ Gar aje mÿjja ngrire te o anhÿrja pumũ. Gar aje mÿjja ngrire ja mar kêtja pumũ. Metĩndjwÿnhbit ne kute mar. Ajbit kute me tĩn nhijukri kute amidjar mar, kumãbit ne amirĩtkumrêx. Ne kute me bajo djuw mexjadjwÿ mar, prĩne kute mar, kumã ne mrãmri amirĩtkumrêx. Kam gêdja me bajo djuw mexkumrêx. Bir be, mÿkam ne gar amikam atĩn prãm ne amikam adjumar punu? Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt.

²⁷ Ë, ar kapôtka pidjôrãja pumũ. Pidjôrã ne ta ingrõt ne kumex. Àpênh kêtumrêx. Ne kute amim kubêkà kayr kêt. Ë, ba ar amã arê, bēnjadjwÿr raxbê Xaromão ne kute kubêkà mextire jangjênhkam kĩ:nhkumrêx. Nhym bep pidjôrãja ne mex, kĩho Xaromão jakrenh mex ne. ²⁸ Metĩndjwÿnh ta ne pidjôrã nhípêx nhym kam mexkumrêx ne. Rã abenon kumex ne kam kĩnhkumrêx. Nhym akati nhym me arÿm kadjy bõremã adjà nhym xêr. Te mÿjja kakrit tebê apêx ba nhym Metĩndjwÿnh prĩne o djuw mex ne. Ar ga ne gar pidjôrã kuràm abêngõkre ne amexkumrêx. Dja Metĩndjwÿnh pidjôrã kuràm prĩne ar ajo djuw mex ne ar amã ar akãdjwÿ ngã. Be, kam gêdja gar tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêx. Nhym mÿkam ne gar amim kamnhĩx kêt ne kãjbê amim kamnhĩx ne.

²⁹ Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kwÿ krēn ne kôt akõmkõtbit ajamak bēn kêt. ³⁰ Apÿnh pyka djari me kute amim Metĩndjwÿnh mar kêt ne me ar mÿjja ja jabej ba. Nhym bep kati, ar Abãm kute prĩne ar amar ne ar

anhõ mÿjja kêtikôt kute ar amar. Kam gêdja prĩne ar ajo djuw mex ne. ³¹ Metĩndjwÿnh kumrêx dja gar mar ar o aba, Metĩndjwÿnh kukràdjãmê dja gar kumrêx ma. Nhym kam ijukri dja arÿm ar amã mÿjja ja ngã.

³² Ë, inhõ kritte, inhõ àpênh ngrêreja, kwãrĩk wãnh gar atĩn prãm kêt. Ar Abãm ne arÿm amim ar ajã karõ. Kute meo atom ne me kadjy bēnjadjwÿr ne kute ar meo bakam kute ar ajã bēnjadjwÿr mēnh gar aje ro'ã meo abamã arÿm ar ajã amim karõ.

³³ Ë, kwãrĩk wãnh pykabê anhõ nêkrêxja'ã ano tÿx ne 'ã angràn ar o aba kêt. Dja gar anhõ nêkrêx me'õmã angã gē pãnh ar amã pi'òk kaprĩre ngã gar abyn kam me ò mÿjja kêtjamã angã. Bep kati, kãjkwakam dja Metĩndjwÿnh ar amã anhõ mÿjjao atom, nhym tũmràm ar amã mexkumrêx gar o aba. Tũmràm rerek ne punu kêtumrêx. Ar aje amim kãjkwakam mÿjja mextireo atomja gêdja kàpo, mÿjja'ò ar abê o bikēnh kêtumrêx nhym me àkĩnhĩ'ò 'ÿr bõx kêtumrêx, gar ar o aba. Kwãrĩk wãnh gar pykabê mÿjja ja mar ne o atom ne ar o aba kêt. ³⁴ Be, nok ga ren ar pykabê amim mÿjjao atom ne kam ren kôt pykabê ar anhõ mÿjjabit man ar o aba. Nhym bep dja kãjkwakam Metĩndjwÿnh ar amã mÿjjao atom gar kam kôt arÿm kãjkwakam anhõ mÿjja man ar o aba.

Jeju me aêrbê akubyn bõx.

Mat 24.42; Mak 13.35; Ruk 21.34; Tex k 5.4

³⁵⁻³⁶ Dja ba tyn akubyn itĩn ne kãjkwakumrêxmã wabi. Ne kam arÿm ajte akubyn bõx. Ar ga dja gar ikam ama. Ne ikutêp amijãno dja. Iikutêp amijãno djan ar amijo aba. Kute mrãmri ne me ò bēnjadjwÿr me kute abenã me rēnh'ÿr mrãnh nhym ò àpênh kutêp kikrekam krĩn kute kubêkà jangjênh rã'ãn òt kêt ne kute ngõnhpõkmã angjênh rã'ãn kutêp no tÿx ne kam amako krĩ. Nhym kam me ò bēnjadjwÿr akubyn mrãn bõx ne kam ò àpēnhmã kabēn ne. Ne arkum, "Kikre'ã ta", ane.

Nhym ar tebê kum kikre'ã kuta nhym arÿm wadjà. Ar ò bēnjadjwÿrja arÿm bõx. ³⁷ Ar no tÿx ne kute kam amak rã'ã nhym bõx nhym kam ar kĩnhkumrêx ja pyrãk. Nhym kam ar ò bēnjadjwÿrdjwÿ arkam

kĩnhkumrêx ne. Õ àpênhkam kĩnhkumrêxkam gêdja kute arkum òmrômã kadjy amidjê. Mrãmri ne ba ar amã katàt arê. Dja amidjên kam ar'ÿr tèn kam arkum, “Ar nhÿ. Ar nhÿ ba ar amã ar anhõ kwÿ krên djà nhipêx gar krê”, ane. ³⁸ Dja te akamàt kô ipôkri nàr te akati maktã bôx nhym ò àpênhja no tÿx ne kam amako krÿ rã'ã ne. Kam gêdja ar ò bënjadwÿr arkam kĩnhkumrêx ne, nhym ar jadjwÿ kĩnhkumrêx ne. Dja gar ã bënjadwÿr nhõ àpênh'ã amijakren arek ikam amako akrïo ane. Gêdja gar ikam amak rã'ã jabej ba ar akam ikĩnhkumrêx ne.

³⁹ Gop ar ikabên ma. Ba ajte ar amã 'òdjwÿ jarê gar ama. Ne ren ò kikre djwÿnhja ren me àkĩnhÿ bôx djà man kam ren arek kam amako nhÿ. Nhym ren bôx ne kikre'ã 'ÿr ne kum àr kêtumrêx ne. Badjwÿ dja ba ije me àkĩnhÿ pyræk ne me ajaêrbê bôx. ⁴⁰ Kam gêdja gar gadjwÿ mã ikam amako akrÿ. Ba ije amijo inhÿ ne me awÿr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhÿnh myt nhÿr 'òkam aje ibôx djà mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx, ane. Nãm ã Jeju arkum amibôx djà jarênho anen kam arkum kabên jarênh pa.

⁴¹ Nhym Pedru kum,

—Djãm ar imãbit ne ga arê, ar ije akam amakmã, djãm ar imãbit ne ga arê, nàr kon, djãm me kunĩmã ne ga arê? ane.

⁴² Nhym kam kum,

—Be, me kute amikajmã'ã imar kunĩ dja me arÿk ikam amã ne kam kute mrãmri ne me àpênh djwÿnh kute ò bënjadwÿr kam amakja pyræk. Me ò bënjadwÿr ne ò àpênhmã kabên ne ne kum, “Ga dja ga me àpênh'ã me omũ, ane, ne prÿne 'ã meo djuw mex. Dja ga myt kunÿkôt memã ò kwÿ krên djà ngãn akrànãmã memã òro aba. Ne me'ã akren memã angã.” Nãm ã ò àpênhmã me'ã karõo ane. Kute akrànãmã me àpênh'ã me omũnh ne kute 'ã meo djuw mex katàtmã ã kum me'ã karõo ane.

Nhym ò àpênh kum, “Nà, gêdja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane.

Nhym kam ò bënjadwÿr mã nhÿ'ãm tẽ. Nhym kam ò àpênhja kabênkumrêx. Nãm no mexkumrêx ne katàt ar memã mÿjja nhõro ba, me kanga kêtumrêx ne ar meo ba.

⁴³ Nhym kam bënjadwÿr akubyn bôx ne kam ò àpênhjamã kato. Kute amrêbê kum kabên jarênhja kôt mrãmri meo djuw mex nhym kam arÿm kum kato. Kam dja ò àpênhjadwÿ tu amikam kĩnhkumrêx ne.

⁴⁴ Ë, ba ar amã kôt arê. Bënjadwÿrja dja ò àpênh ja'ã bënjadwÿr mẽ. Kute nèkrêxmẽ mÿjja kunĩ pumũnhmã dja 'ã bënjadwÿr mẽ. Nhym kam ò àpênhja kĩnhkumrêx ne. ⁴⁵ Nãm ren ò àpênhja òkre kadjwÿnhbê, ò bënjadwÿrja'ã ren, “Be, nãm nhÿ'ãm bënjadwÿr tèn arÿm amikrà. Jakam dja ba on tu arÿk ar iba, inomã arwãri”, ane. Ne kam ren ar ò àpênhja titiko ba, ò àpênh mymẽ ò àpênh nimẽ ren ar titiko ba. Ren ò kwÿ krênbit ban kôt kadjwati kangôo* ikõn kam ren kam ajbãn ar ba. ⁴⁶ Nhym kam ò bënjadwÿrja aêrbê bôx. Ò àpênhja kute amim ò bënjadwÿrja bôx djækôt mar kêt. Nhÿnh akati 'òkam bôx djãmã kute mar kêt ne nhÿnh myt nhÿr 'òkam bôx djãmã kute mar kêtumrêx ne aêrbê bôx. Nãm bôx ne kam ò àpênh arÿk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bõm kumẽ. Me amakkre kêtjamẽ ro'ã bõm kumẽ.

⁴⁷ Bir be, dja ã me bënjadwÿr ane. Me kute ò àpênhmã prÿne mÿjja'ã karõ nhym me ren ãm mar kajgo ne kam ren ate krãn ar ba ne ren kabênkôt amijo ba kêtumrêx ne. Nhym ren me ò bënjadwÿrja bôx ne prÿne ren meo ajkê, me kaprêprê:k ne. Kute arÿm memã 'ã karõ kajgo nhym me kute kabên mar kêtumrêx.

⁴⁸ Nhym bep ò àpênhja kute ò bënjadwÿrja kabên mar kêt, me'ò kute memã kabên jarênh kêtumrêx, ne ren arÿk ar ba, kam ne ren ò bënjadwÿrja bôx ne kam ren me kaprêprêk ngrire, meo bikênh ngri mex ne. Nãm me ren te mar mex ne tu ate krãn ar ba nhym ren prÿne meo ajkê. Nhym bep kati, me kute mar kêt, kam ne bôx ne ãm meo bikênh ngri mex ne.

Metĩndjwÿnh ne apÿnh ar amã mÿjja ngã, ne ar amã ar adjê mex, ar ano mex, ar aja-mak mex ar amã kungã, o ar kum adjàpênh kadjy. Dja abej ar akukij ne ar amã, “Nãr, ije ar amã ar ano mex, ar adjê mex nhõrja, mã ne gar kam nê? Djã ne gar o adjàpênh mex ne?”

* **12:45** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômẽ uba kangômẽ, mÿjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Kute me'ômã mỳjja kàjbê rax nhõrja gêdja o kum kàjbê àpênh rax jabej kukij. Nhym bep kute me'ômã mỳjja ra:x nhõrja gêdja o kum àpênh ra:x jabej kukij.

Jeju kute meo bikjêr jarênh kadjy.
Mat 10.34

⁴⁹ Ë, mỳj kadjy ne ba jakam tèn bõx. Ije me axweo apêxmã ne ba pyka jakam bõx. Ga kuwy kute mỳjja kakrit kunõ apêxja pumũ. Dja ba ï ibê kuwy mãn prãbê ã o anen me axwemã ikaton memã pãnh jarênh kam me imex ne. Gora gê on õ akati 'yr bõx. ⁵⁰ Nhym bep dja ba itokry rax kumrêxi. Dja ba itokry rax ne kute mrãmri ne me wýrkam ngoo tuknĩ ja pyrãk. Dja ï itokry ã prĩne ijo tuknõ ane. Dja ba itokry ra:x nhym me ibĩ. Kadjy ne ba tẽ. Gora gê on inhõ akati iwýr bõx ba gop itokry rax gê gop on apêx. Ba kam arým ije amimarja arým apêx.

⁵¹ Djãm ije pykabê me jamã umar mexmẽ me typydjin ar ba jarênhmã ne ba me'yr tẽ. Arkati, ê, ba ar amã arẽ. Me kute imýr jabej abeno bikjêrmã ne ba me'yr tẽ. ⁵² Jakam dja me kikre tãmkam imýr jabej abeno kurê djwýnh ne. Me ta õbikwamẽ dja me ï abeno kurê djwýnh ne abeno ajkij. Dja ar amãnhkrut ne ikjêkêtja amẽ ar jao kurê djwýnh nhym amẽ ar ja amipãnh ar amãnhkrut ne ikjêkêt jao kurê djwýnh ne. Arým ne ar abeno ajkij. ⁵³ Bãmja dja imýr jabej kra myo kurê djwýnh ne. Nhym kra my amipãnh bãmo kurê djwýnh ne. Nhym ate nãja dja kra nio kurê djwýnh nhym kra nijadjwý amipãnh não kurê djwýnh ne. Nhym ate umrengêxja dja wýnh nio kurê djwýnh nhym wýnh nija amipãnh umrengêxo kurê djwýnh ne. Dja me ã imýr jabej abeno kurê djwýnh ne abeno bikjêro ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã kabên jarênhõ anen arkum kabên jarênh pa.

⁵⁴ Ne kam ajte me krãptĩtjamã kum,

—Nã gãm me kàjkwa nhõt kurũm kakrã amrẽ bikamênh baja pumũn kam abenmã kum, “Gêdja na ruw”, ane. Ga me mrãmri tu kõnh kum irkumrêx, nhym arým ruw. ⁵⁵ Nã gãm me kõk djãbêr tỳxja pumũ, kàjkwa nhirê kurũm kõk djãbêr pumũn kam abenmã

kum, “Gêdja on amex nhym kam arým arngro tỳ:x ne”, ane. Ga me tu mrãmri kõnh kum irkumrêx nhym ã ane.

⁵⁶ Kê, nã gãm me ajêx ne mỳjja mar kajgo ar o aba. Kàjkwamẽ kõk djãbêrbit ne ga me aje mar ne omũnh. Mýkam ne ba me akam ar ibari mỳjja pumũnh kêt kwý 'yn me amã mỳjjao amirĩto iba ga me ja mar kêt ne omũnh kajgon amim, “Ije tõ mỳj'ã”? anhýr kajgon mar kêt kumrêx ne. ⁵⁷ Nhym mýkam ne ga me amimar ne amijaxwemã akator ne Metĩndjwýnhmã amijarênh kêt ne? Ja ne katãt. Mýkam ne ga me ã anhýr kêt ne? ⁵⁸ Gêdja ga me Metĩndjwýnh nhõ akati bõx kêttri kum amijo a'wý gê me ajo mex. Ba me amã arênh me'õ'ã me ajakre. Birãm me'õ amã, “Ga ne ga ibê mỳjjao ajkên ar ikam amikrão aba. Aje imã o pãnh kêt kam gêdja ba bẽnjadjwýr kute me axwemã apõx'yr ajo tẽ gê amã pãnh jarê”, ane. Gêdja ga amibêx ne kute 'yr ajo bõx kêttri kum amijarênh kum o pãnh. Kute memã axwe pãnh jarênh djwýnhmã apa 'amýnh ne abjêro tẽm nhym kute krãkamngõnhmã akanga nhym me kute abê ijê kêttri. Kute ã ajo anhýr kêttri gêdja ga atẽmbê kum o pãnh. Dja ga ã o anen kum o pãnh kêt nhym arým mekbê ijê djãkam amẽ ga kam kum o pãnh ra:xo dja. ⁵⁹ Gêdja ga kum pãnhõ dja:n kum pãnhõ ino rer jabej arým akato. Nhym be djã gãm kum pãnhõ ino rer kêt ne mrãmri arek aku'ê. Gêdja ga me ã anen Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati kator kêttri Metĩndjwýnh'yr amijo akêx ne kum amijo a'wý gê me ajo mex, ane. Nãm ã Jeju memã arênhõ ane.

13

Kute me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arênh nêje me kukrà.

¹ Ne kam memã kabên ja jarênh pa nhym me kam kum pykabê Garrêjakam me ja jarê. Nãm me Metĩndjwýnhmã mry pan kubõ. Kum bõro ku'ê rã'ã nhym Piratu õ àpênh krãkamngõnhre me'yr ano nhym me prĩne me imex ne, me kute mry bõro ku'ê ja ne me me imex ne, ne mry kamrõmẽ me kamrõo akã. Nhym me omũn kam Jejumã arẽ. ² Nhym kam memã kum,

—Birām gām me we, “Be nām me õ pykakam me ja axweo me tñja jakrenh mex ne kam ty.”

³ Arkati. Ba me amã arẽ. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhirer ne Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx kêt kam me kudjwa tu abiknorkumrẽx ne, me akunĩ, ane. Nãm ã Jeju ane. ⁴ Nhy m krĩraxbẽ Djeruxarẽkamdjwý kikre prẽktibẽ Xirõwe me imex ne. Nãm me'ã tým ne meo 18 ne me imex ne. Nhy m me adjwýnhdjwý pumũn kam Jejumã arẽ. Nhy m kam ajte memã kum,

—Birām gām me we, “Be nãm Djeruxarẽkam me ja kute Metĩndjwýnhkam amikrão me tñja jakrenh mex ne kam ty.”

⁵ Arkati. Ba me amã arẽ. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhirer ne Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx kêt kam me kudjwa tu abiknorkumrẽx ne, me akunĩ, ane. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã ane. Nãm me abenmã axwe kukrà kêt mex ne arẽ nhy m kam ã memã ane.

⁶⁻⁷ Ne kam ajte memã atemã mýjja 'ã ujarẽnh jakreo tẽ. Me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arẽnhbẽ ne memã kum,

—Atemã pidjõbẽ pigẽre ne õ àpẽnh kute õ bẽnjadjwýrjamã kremã o tẽ. O tẽn kum kre. Pidjõkõ nhipõkri kum kre. Nhy m arým ingrõt ne abatãnh ne. Nhy m õ pidjõ djwýnhja kute ô jabejmã 'ýr tẽ. Ne te ô jabej nhy m amex nhy m te ô jabej nhy m ajte amũ amex nhy m te ô jabej, ô jabej te aprãn kam õ àpẽnhmã kum, “Ota aje pidjõ kreja ô kêt ne. Arým 'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ba te ô jabej. On tẽn kum ta. Mýj kadjy ne mõn inhõ purkam ãm kajgoo dja”? ane.

⁸ Nhy m õ àpẽnhja kum, “Adjým bẽnjadjwýr. Gẽ arek djan 'ã amex pydji ba kam bu'ã kakuwn kum mry nhĩno ipõk ne o kane. Mry nhĩno dja ba kanen kam gop ô jabej. ⁹ Dja ô mex ne kam arek dja. Gẽdja ô kêt ba tu kum kuta”, ane. Tãm ne ja.

Metĩndjwýnh on kute memã pãnh jarẽnh kêt. Tũmrãm dja ã memã pãnh jarẽ. Me kute axwemã irer ne kute tũmrãm 'ýr amijo akẽx kadjy ne tũmrãm memã pãnh jarẽn meo ajkẽ. 'Ã ne kute memã ujarẽnh jakreja.

Kute me'õ nire punuo mex.

¹⁰ Ne kam pi'õk rårår 'õkam me kute abeno bikprõnh djãkam memã Metĩndjwýnh'ã ujarẽho dja. ¹¹ Nhy m kam me'õ nija wadjã. Me karõ punu'õ ne mã o ba nhy m kam ibõn mrã. Ibõn mrãnh'ã amex krãptĩ. Arým 'ã 18. Nãm te katåt kãjmã ãmmãn katåt kêt mex ne. ¹² Nhy m kam Jeju omũn kam amiwýr ku'uw ne kam kum,

—Àpnhĩre, me karõ'õ kute ajo baja ne arým amã ire, ane.

¹³ Ne kam 'ã ikra dji. 'Ã ikra dji nhy m tebẽ kãjmã dja, arým katåt ne dja. Ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarẽho dja. ¹⁴ Nhy m bep me bikprõnh djãkam bẽnjadjwýrja ne 'ã ngyrk ne. Pi'õk rårårkam Jeju kute meo mexo ãmkam ne 'ã ngyrk ne. Ne kam memã,

—Pi'õk rårår ne ja. Pi'õk tykkambit ne me àpẽnh djã. Pi'õk tyk amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrutkambit ne me àpẽnh djã. Kam dja ga me amrẽ mõ gẽ me ajo mex. Kwãrĩk wãnh ga me pi'õk rårårkam amrẽ 'ýr abao adjãm kêt, ane.

¹⁵ Nhy m kam Bẽnjadjwýr djwýnh kum,

—Kẽ, nã gãm me ajẽx ne ajajkwakambit amimex jarẽ, ar amimex jarẽho aba kajgo. Nhýnh ne ga me ajõ pi'õk rårårkam anhõ krit'õ kõm kêt ne, anhõ mryti nãr mry'ã krĩja krãdjẽ djã 'ãpre bõn ùrkwã kurũm o akaton o tẽ nhy m kõm kêt ne? Kati, nã gãm me pi'õk rårårkam anhõ krito aba nhy m kõm ba. ¹⁶ Ije nhy m mýkam gẽdja ba me'õ ni, Abraão tãmdjwýja 'ãpre bõnh kêt ne? Me ga ne ga me pi'õk rårårkam anhõ krit 'ãpre bõ. Nhy m mýkam gẽdja ba kubẽngõkreja 'ãpre bõnh kêt ne, Xatanaj kute uwpre'ã amex krãptĩ, arým 'ã amexbẽ 18ja 'ãpre bõnh kêt ne? Kati, dja ba 'ãpre bõ gẽ kãjmã dja, ane.

¹⁷ ã kum ane nhy m kam kurẽ djwýnhja amikam pijãm ne. Nhy m bep me ja, me kunĩ ne me tu kam kĩnhkumrẽx ne. Nãm Jeju memã mýjja krãptĩõ põx nhy m mexkumrẽx nhy m me kam kam kĩnhkumrẽx ne.

Metĩndjwýnh kute me utår ne meo ba.

¹⁸ Nhy m kam ajte Jeju memã kum,

—Ë, Metĩndjwýnh kute me utår ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo baja, mýj ne kute uråk? Mýj'ã ne ba ije akremã?

¹⁹ E kum nãm kute pidjô 'y kryre ja pyræk. Pidjô 'y kryrebê motadu. Me'õ ne amim 'y kryreja by ne kam o tẽn õ purkam kre nhym tebê abatàn ne. Abatàn mexkumrêx nhym kam kwênhne apÿnh pa'ã aê, ane.

Me kute amim Jeju marmã nhym arÿm ja pydji kadjy amima, nhym arÿm ja kadjy amiman 'ã tÿm, nhym ja kôt 'ã tÿm, nhym ja 'ã tÿm, nhym ja 'ã tÿm nhym arÿm 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwÿnh kute me utàr ne me kadjy bẽnjadwÿr ne kute ar meo baja mÿj ne ba ije 'ã akremã? ²¹ E kum nãm kute djwÿ nhigot djà pyræk. Me'õ nire ne djwÿ djôm byn ngònhkam kumên kam ajte iby o amãnhkrut ne kumê ne kam kadjy djwÿ nhigot djà ngri:re ja by. Ne kam o akàn kudji nhym nòn kam arÿm igot mō. Igot mō:n arÿm rax ne kam prĩne djwÿo tuknĩ, ane. Nãm ã me kute Metĩndjwÿnh mar amũ abendjô'ã abenmã Metĩndjwÿnh jarênho ane nhym arÿm me pyka kunĩkôt arênho ajmà nhym arÿm pyka kunĩkôt me kute Metĩndjwÿnh mar krãptĩ ne. 'Ã ne memã djwÿ nhigot djà jakren arê.

Kikre jajkwa krekre ngrire'ã ujarênh.

Mat 7.13

²² Ne kam tu Djeruxarê'ÿr krækumrêx ne. Ne kam apÿnh krĩ rûnhmê krĩ kryre kôt mō. Kam memã Metĩndjwÿnh'ã ujarênh mō. ²³ Djeruxarê'ÿr me mōrkôt ne memã 'ã ujarênh mō nhym kam me'õ kum,

—Bẽnjadwÿr, djãm Metĩndjwÿnh kute me utàrja djãm me ngrêrebit? ane.

²⁴ Nhym kam memã,

—Ë, kwãrĩk wãnh ga amũ me ja mar kêt. Nhym bep Metĩndjwÿnh dja ga amikajmã'ã ama. Ga me kikre jajkwa krekre ngrire kòn nhãm, kòn nhãm ngjênhmã mrãnh tÿx ne kute ikjêo aben rên ne mrãnh ne ngjêxja pumũ. Gadjwÿ dja ga ã amikam atÿxo anen Metĩndjwÿnh nhõ pyka'ÿr bõx. Ba me amã arê. Nãm me krãptĩ te 'ÿr àrmã. Dja me te o anen te o anen 'ÿr àr kêt ne. Kute mrãmri ne me te kikremã àr prãme ja pyræk.

²⁵ Dja õ kikre djwÿnh 'ÿr tẽn kikre'ã ijê, me abê kikre'ã ijê. Ga me kam wãnh kapôtã akumex. Ne kam 'ã ijê djà môro akumex.

Te 'ã ijê djà môro akumex ne kam kum, “Bẽnjadwÿr, amrê me imã kikre'ã ta ba me wãm wadjà”, anhyro akumex. Te kum ane. Nhym kam me amã, “Kê waj, ije me amar kêt. Ije mÿjwã kurũm me ajapôx djækôt me amar kêt”, ane.

²⁶ Dja ga me te kum, “Tô gêt anhikô'ã ne ba me inhõ kwÿ krên kôt ikõ ga me inhürkwã kabe'ã me akreo mō”, anhyro akumex.

²⁷ Nhym kam me amã, “Ba me amã arê ga me ikabên ma. Ije mÿjwã kurũm me ajapôx djækôt me amar kêt. Rũm mãn me mō, me aje ajaxwebit markam dja ga me rũm mō”, ane. Dja ã õ kikre djwÿnh me kapôtã akumexjamã ane.

²⁸ Æ me amã ane ga me kam amran amim angryk ne wãnh amijanên amijo pyka titik ar o aba. Abraãomê Idjakmê Djakomê Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kunĩmê dja me Metĩndjwÿnh nhõ pykakam ar ba, ga me te me omũ. Metĩndjwÿnh arÿm kute me utàr ne me kadjy bẽnjadwÿr ne kute ar meo ba, õ pykakam kute ar meo baja dja ga me te me omũ, amybÿm me omũ ne kam ajte jãm amipumũn kam amikam angryk ne. Metĩndjwÿnh kute bõm me arênhkam gêdja ga me ã amim angryk o anen amran amijanên ar amijo pyka titik o aba.

²⁹ Bir be, dja me apÿnh pyka kunĩkôt Metĩndjwÿnh'ÿr akuprôn kam kutã õ kwÿ krêno kumex. Kãjkwa kraxrũm me jamê, kãjkwa nhôt kurũm me jamê, aktã kãjkwa nhirê'ãnh me jamê, me tãm dja me 'ÿr bõx ne kutã õ kwÿ krêno kumex. Nhym bep Metĩndjwÿnh dja me ja kadjy bẽnjadwÿr ne meo ba.

³⁰ Nhym kam pykabê me 'uwtĩ, me kâtãm ar baja gêdja me kumrêx Metĩndjwÿnh nhõ pyka'ÿr bõx. Nhym bep jakam me kute amirũnhbit mar ne kute amirũnh mar kanàrràm baja gêdja me pãnh me katên mrã, ane. Nãm ã Jeju memã Bãm nhõ pyka jarênho ane.

Jeju Djeruxarêkam me jakam kaprĩ.

Mat 23.37

³¹ Nãm memã kabên jarênh pa nhym kam mebê pardjêu kwÿ 'ÿr bõx ne kam kum,

—On ja kurũm tẽ, ane. On ja kurũm tẽ. Arÿm ne Erodji kute abĩnmã akangrô, ane.

³² Nhyam kam memã kum,

—Ăm me mōn kukōnhwãmã arē, axwere wãmã arē, “Ota ba akati jakam arek me karō punubē me utāro djan me kanēo mexo dja. Gēdja akati ba ajte tām ne. Nhyam ijã akati amānhkrut ne ikjēkēt ba arým inom kumē.” Dja ga me ã kum ane.

³³ Nà, mrāmri ne ba arým Djeruxarē'yr itēmkmrēxmã. Dja ba akati jakam meo mexo tēn nō nhyam akati kēt ba ajte amū tēn 'yr nō nhyam akati ba arým 'yr bōx, Djeruxarēkam bōx. Nhýnh ne me kute atemã krīrax 'ōkam Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh par djà 'ō got ba 'yr tē? Kati, Djeruxarē pydjii. Pydji ne ba arým 'yr itēmãmã. Kam gēdja me ibĩ, ane. Nãm ã Jeju mekbē pardjēumã ane. Ne kam ajte Djeruxarēkam me ja'ã,

³⁴ —Ÿ, Djeruxarē, Djeruxarē, mýkam ne akra Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh par prãm ne? Mýkam ne kēno me titik ne me kupa, Metīndjwýnh kute me awýr me anorja pa? Ije nã bãm te ije me ajo ibikprōnh ne ije me ajo atomãmã. Kute mrāmri ne ōkrēnē'ãnh kute arao krao bikprōnhja pyrāk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te ije ã me ajo anhýrmã ga me. ³⁵ Ě, jakam me amōr djà ja gēdja kukrit mex ne kaprýn nō. Ě, ba me amã arē, jakam dja ga me ipumūnh kētkmrēx ne. Ipumūnh kēt rã'ã: nhyam inhō akati ijo rãm ne jao tē ga me abenmã kum,

“Ě, ota arým Metīndjwýnh kabēnkōt tāmja bōxmã. Gē Metīndjwýnh o kīnh.”

Ga me ã abenmã ane ba kam arým me awýr bōx, ane.

14

Jeju kute me'ōbē pardjēu nhūrkwākam ō kwý krēn.

¹ Nãm memã kabēn jarēnh pan kam ajte tē. Nhyam ajte pi'ōk rārār nhyam mekbē pardjēu nhō bēnjadjwýr ngri'ō kum,

—Amrē ikōt tēn inhūrkwākam ikutã anhō kwý krē, ane.

Nhyam kum “Ă” anen kōt tēn kutã ō kwý krē nhyam me arek kam no tyn omūnh nhý.

² Nhyam Jeju kutã me'ō my nhý. Nãm prīne igoto tuknĩ. ³ Nhyam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrãdjà mar djwýnh arek Jeju

pumūnh nhý. Kute o mex jabej ne me ikō'ã nhýn omūnh nhý. Nhyam kam memã,

—Djãm ori me kute pi'ōk rārār kam meo mexkam punu? Djori kam punu? ane.

⁴ Nhyam me pijãm djaje anhikrē:n nhý. Nhyam kam pa'ã byn kãjmã kudjan o mex ne kam ano. ⁵ Ne kam memã kum,

—Gēdja me ajō kra'ō, me ajō nhō krit'ō pi'ōk rārār kam tēn kreti, ngōmkwatikam tým, mã gēdja ga on? Djãm aje arek pi'ōk rārār kam omūnh kajgoo adjãmmã? Omūnh kajgoo adjãm nhyam tykmã? Kati, gēdja ga pi'ōk rārār kam o wabi, ngō kute bĩn kētri, ane.

⁶ Nhyam me ajte anhikrē:n nhý, ne te kute amipãnh kum kabēn'ō jarēnhmãn mrāmri nhý. ⁷ Nhyam me ō kwý krēno ýrja, bēnjadjwýr kute memã arēnh nhyam me ō kwý krēnmã ýrja ne me kwý amijo rūnh prãm ne mekbē amijo me rūnh krī djà pytã. Nhyam Jeju me omūn kam nēje memã kabēn kadjy memã mýjja'ã ajarē ne memã kum,

⁸⁻⁹ —Me kute abenã me rēnhkam ne me àkur rūnhĩ. Nhyam kute abenã me rēnh djwýnhja amã kabēn jabej ne amã, “Amrē tēn me kutã anhō kwý krē”, ane. Ga kam tēn ũrkwãmã wadjàn kam kwārĩk wãnh ga amijo me rūnh krī djà pytār ne kam anhýr kēt. Dja me bēnjadjwýr'ō akōt bōx, kute raxo ajakrenh'ō akōt bōx nhyam kam abenã me rēnhdjwýnh amã, “On kãjmã dja. On kãjmã dja gē tãwã nhý. Tãwã ne kute raxo ajakrenh. Ga dja ga tēn me burūm nhý, me wã nhikō'ã nhý”, ane ga kam apijãm ne. Kute me ipōkri amã anhýrkam dja ga apijãm rax ne.

¹⁰ Bep kati, dja ga anhō kwý krēn kadjy wadjàn tu me burūm nhý, me kàtãm ja nhikō'ã nhý nhyam kam ta, abenã me rēnhdjwýnh ta gēdja amã, “Kati, Bēpbãmre, amrē tēn me rūnh krī djakam nhýn anhō kwý krēn mex”, ane. Ga kam arým 'yr tē. Ta gēdja arým me ipōkri ajo rax. Nhyam me kunĩ arým araxkōt apumū. Me aro'ã anhō kwý krēno anhýrja dja me araxkōt apumū.

¹¹ E kum ě, me kute amijo rūnh prãmja gēdja me ĩ pijãm ne. Nhyam bep me amikam pijãm ne akrãnmã ar kute amijo baja gēdja arým Metīndjwýnh pãnh meo rūnh ne, ane.

12 Nãm ã Jeju me ro'ã õ kwỳ krěno ýrjamã anen kam ajte bẽnjadwýrjamã kaběn ne. Ne kum,

–Gêdja anhõ djwỳ kumex, anhõ mry kumex jabej ga arỳm anhõ kwỳ krěn rax ne. Kàjkwa nhipôkri myt nhýrkam nàr kon amykrykam anhõ kwỳ krěn rax ne. Kwãrĩk wãnh anhõbikwamẽ akamymẽ anhõbikwa 'õmẽ me kute amimexjamẽ me jamã arěnh kêt, anhõ kwỳ krěn djaja jarěnh kêt. Me kute akubyn amã o pãnh karõ me jamã arěnh kêt. Mýkam? Bir, ga ren anhõbikwamã mýjja ngã nhym ren arỳm amipãnh amã mýjja ngã.

13 Nhym bep kati, dja ga anhõ kwỳ krěn rax kutã, kadjy me õ mýjja kêt, me kute amijo bikěnh, me akry, me no rã, me jamã akaběn gê me akutã õ kwỳ krě.

14 Metĩndjwýnh dja pãnh ajo kĩnh ne. Me 'uwtĩja dja me te kute amã o pãnhmã. Nhym bep Metĩndjwýnh dja amã o pãnh ne, me katat mrãnh ne tyk ne akubyn tĩn nhõ akatikam gêdja arỳm amã o pãnh ne, ane. Nãm ã Jeju kum kaběn jarěho ane.

Metĩndjwýnh kute amiwýr me 'wýr'ã me õ kwỳ krěn jakre.

Mat 22.1

15 Nhym kam Jejumẽ ro'ã me õ kwỳ krěno ýr ja'õ kuman kum,

–Be, godja me'õ Metĩndjwýnh nhõ kàjkwa'ýr bõx ne kutã õ kwỳ krěn jabej, dja mrãmri kĩnhkumrěx ne, ane.

16 Nhym kam kum,

–Me'õ ne arỳm kute memã djwỳ nhije djarmã djwýmẽ mry nhijeo nhỹ. Ne arỳm kadjy me krãptĩmã arě ne arỳm memã djwýmẽ mry ga nhym arỳm xêr. 17 Arỳm xêr nhym kam kadjy õ àpěnhmã arěn kum, “Mã tẽn ar wãmã arě. Ar wãmã arě gê amrě ar mõ. Dja ga arkum, ‘Arỳm ne xêr gwaj on 'ýr banhõ kwỳ krě’, ane.”

Amrěbê ne kadjy memã arě ne kam ajte kadjy me'ýr õ àpěnh jano. Nhym kam õ àpěnhja tẽn bõx ne te kadjy memã arě.

18 Nhym kam ar kunĩ apýnh kukràdjakõt kubê amikati ne. Ja kumrěx ne kum, “Kati, ajbir ne ba amim pur byn kam ije omũnhmã 'ýr tẽ. 'Ýr tẽn kum ijarě. Dja ba wãm itēm kêt ne. Kwãrĩk wãnh gê ikam ngryk kêt”, ane. “Něn”, ane.

19 Nhym atãri ja kum, “Ota ba ajbir mryti krãptĩbê 10o bõx ne kam ije gop àpěnh mex jabej, tỳx jabej ije kabimã 'ýr tẽ. 'Ýr tẽn kum ijarě. Dja ba wãm itēm kêt ne. Kwãrĩk wãnh gê ikam ngryk kêt”, ane. “Něn”, ane.

20 Nhym kam kute o ino rerja kum, “Ajbir ne ba iprõ ne kam te ije kum inhirer ne wãm itēmã”, ane. Nãm ar ã kubê amikatio ane.

21 Nhym kam õ àpěnhja tẽn bõx ne kum arě, õ bẽnjadwýrjamã arě. Nhym kam ngryk ne, õ bẽnjadwýrja ngry:k ne. Ne kam kum, “Amibêx ne amũ aprõt ne ajte me abej. Ngõo pry kamũn kikre bu kamũ. Ne amrě me õ mýjja kêt, me kute amijo bikěnh, me no rã, me akrywã kunõo mõ”, ane.

22 Nhym kam õ àpěnh meo bõx ne kam, “Be, ota ga aje imã me arěnhja ba arỳm meo bõx nhym me kute kikre jaêr kêt rã'ãã”, ane.

23 Nhym kam õ bẽnjadwýrja kum, “Ajte akubyn me'ýr tẽn prykõt me abej ne purkamdjwỳ ajte me abej, ane. Memã arěn me pa 'amýn amrě meo mõ. Amrě meo mõn meo bõx gê me prĩne inhũrkwã kre jaê”, ane. 24 Ba me amã arě, ije kumrěx 'wýrja gêdja mrãmri ikutã õ kwỳ krěn kêtumrěx ne. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjêumã anen kàjkwamã 'ýr me bõx kêtã ã arěho ane.

Kute mã me Jujukõt bikaměnhmã memã arěnh.

Mat 10.37; Mak 8.34; Ruk 9.23; Dju r 12.26

25 Ne kam ajte Djeruxarě'ýr krà. Nhym kam me itepato kõt mõ. Kõt mõ: nhym kam me'ýr akěx ne memã kum,

26 –Dja ga me ajõ mã ikõt abikaměnh prãm jabej gora amã ijabê tỳxo, amã ikĩnh tỳxo amã anhõbikwa kĩnhja jakrenh mex ne. Dja ga amã abãmmẽ anãmẽ aprõmẽ akramẽ akamymẽ akanikwýnhmẽ kĩnh kêt ne kam ga amã aminhĩdjwỳ kĩnh kêt ne kam bajbit amã ijabê tỳx ne kam arỳm abê inhõ àpěnhkumrěx. 27 Ne kam ajte dja ga me ajõ amã atokry pyma jabej kam arỳm ikõt aba djwýnh kêtumrěx. Nhym bep kati, dja ga ijã amijakren ikudjwa aje anhõ pĩte'y mýnh mãn prãbê atokry rax ne amã ijabê rã'ã nhym me kute abĩn jabej ga ikanga kêt ne tu mã ikõt ajkaměnh kam arỳm mrãmri ikõt

aba djwýnhkumrêx, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã kum,

²⁸ –Nà, dja ga me ajō aje kikreti nhípêx jabej gêdja ga kadjy amikadjwýnhbê amim 'ã karō ne amim 'ã pi'ók kaprĩ jakre kumrêx ne. ²⁹ Got ga ren 'ã pi'ók kaprĩ jakre kêt ne ren ipêxo mō nhym ren kam abê 'yr pi'ók kaprĩ atãk ne. Ga ren kam kum parbit pumjuw. Kum parbit pumjuw ne kam te aje inomã mênhmãn kam ren tu katêri krãta. Nhym kam ren me kâtãmja ajã keket ne ren kam ajapry,

³⁰ “Tãwã ne kute kike nhípêxo tēm ne inomã mênhmãn ar o ban kam katêri krãta”, ane. Ga ren kam apijãm ne. Bir be, ã me kute ajã anhÿr kêt bê gêdja ga pi'ók kaprĩ kumrêx 'ã akre.

Bir be, gêdja me'ō mã ikôt bikamēnh prãm jabej, amim ijã karō kumrêx ne kam amim, “Ije ba on mã Jejukôt ajkamē ne kôt ar iba, o ino rer kêt, katêri krã'yr kêt. Dja ba tu kôt ar ibakumrêx ne”, ane. Dja ga ã me ajō ijã amim karōo anen kam mã ikôt ajkamē, ane.

³¹⁻³² Ba me amã ajte 'ōdjwý jarē. Bēnjadjwýr ja ne arým kurê djwýnh'yr ō àpēnh jao mō. Nhym ō àpēnhja krãptĩ ne. Ō àpēnh ne kubê 20.000. Nhym kum ýrja nhō àpēnh ngrêre. Kubê 10.000. Nhym bēnjadjwýr ja kute nĩnh 'yr ō àpēnh mōr ja ne kum ýr nhō àpēnhja jakrenh mex ne. Nhym kam kum ýrja bit kurê djwýnh kutã ō àpēnh mōn kam ajte amikam ajkam aman te kurê djwýnh'ã ō àpēnh jakren kam amim, “Ije, mýj dja ba nē? Ije ba me'yr inhō àpēnh jano, nĩjar me mōr rã'ãri gē ikãã mekmã ijã aprã. Bar arek apýnh nhýn idjumar mex”, ane. Nãm me ja bit kute me ja'yr prōtmãn kam te amikabin amikam ajkam aman tu akubyn akêx ne.

³³ Be, dja ga ã amim ijã karō kumrêxo ane. Aje arek o atēm ne aje inomã mēnh kadjy, katêri krã'yr kêt kadjy. Dja ga amikabi kumrêx ne kam anhō nêkrêx, anhō mýjja kunĩ'ã ano tỳx kêt ne tu amibê kanga ne kam mrãmri ikôt aba djwýnhkumrêx. Nhym bep kati, dja ga anhō nêkrêx 'amýnh tỳx ne kam arým ikôt aba djwýnh kêt kumrêx.

³⁴ Ě, kadjwanhĩ. Kadjwanhĩ ne mexri anhkumrêx, akrykumrêx. Nhym bep arým

tũmkam ành kêt, akry kêt nhym me kute ajte o mex kêt kumrêx. Me te o ane. Mrãmri tu akry kêt. Mýj kadjy ne ga ar o aba kajgo? Kajgo mexi. ³⁵ O me kute djwý kane kêt ne kute mry nhĩnmē o bikàr ne kute o pidjōjadjwý kane kêt. Nãm me tu o ban mũm kurē. Arým mrãmri akry kêt. Kajgo mexi. Gop me ajamakkre jabej, gop on ama, ane. Nãm ã me'ō kute amijo Jeju pytãr ne kôt tēm ne katêri kubê akêxkam ã kajgo ane, kum ō nêkrêx kĩnhkam kute kubê akêxkam ã kajgo ane. Djã nãm mrãmri mã Jejukôt ajkamē got? Kati, nãm 'êx ne kôt ar ba kajgo.

15

Mrykĩ'ãtomti pydji biknor.

Mat 18.12

¹ Nhym kam me kute bēnjadjwýr ba-jtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhmē me axwe ajte Jeju'ã akuprōn kuri kumex, me kute kabēn marmã ne me 'ã akuprōn kuri kumex. ² Nhym kam mekbê pardjēumē me kute Mōjdjé kukràdjã mar djwýnhmē ne me kãxã kabēn ne, bēn prĩkam kabēn ne abenmã,

–Djidjãk, tãwã ne kum me axwebit kĩnh ne ajte ro'ã mōn ō kwý krēno nhý, ane.

³ Nhym kam atemã memã mýjja'ã ujarēnh jakreo tēn memã,

⁴ –Birãm me ajō nhō krit, mrykĩ'ãtomti krãptĩbê 100. Dja abê pydji akuno ga kam mã dja ga on? Dja ga tu anhō mrykĩ'ãtomti krãptĩbê 99jamã anhire gē wãnh akutēp kumex, kapôt kukritkam kumex ga kam pydji biknorja jabej tē. Abej tē:n arým kum akaton aprōn o tēn o bōx. ⁵ Aprōn o tēn o bōx ne kam akĩnh ra:x ne. ⁶ Akĩnh rax ne kam anhōbikwamē anhũrkwã nhitepã me jao akuprōn kam memã kum, “Ota ba arým inhō krit ibê biknorja japrōn o tēn o bōx. Dja ga me idjō'ã akĩnh ne akĩnh rax”, ane.

⁷ Bir be, gêdja ã kãjkwakam me kĩho ane. Me'ō pydji gêdja amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'yr amijo akêx nhym kam me kĩnhkumrêx. Me'ō pydjikam dja kãjkwakam me kĩnh rax ne. Kam kĩnh raxo me mex, me krãptĩkam kĩnhja jakrenh mex ne. Me kute, “Bep ba ne ba katãt mrãn imexkumrêx”, anhÿr ne ajkwaobit

kute amimex jarēnhja ne Metīndjwýnh kute meo mex kêtê. Nhyam kam kàjkwakam me jadjwý mekam kīnh kêt ne.

Ngônhponho pi'ôk kaprī pydji biknor:

⁸ Ba ajte me amã 'ôdjwý jarē. Me'ô nire nhô kryt jakao ngônhponho pi'ôk kaprībê 10 ne pydjín kubê akuno, pānh ra:xkam. Mã dja on? Dja ngônhpôktimã adjàn kam prī:ne ar abej kapônhho ban kam kum kato. ⁹ Kum katon kam ôbikwamē itepã kikrejakam me jao akprôn memã kum, “Me ikôt akīnh. Ota ba arým ije pi'ôk kaprīo ibiknorjamã ikato”, ane.

¹⁰ Bir be, ba me amã arē. Dja Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh ã kīnh ane. Me'ô pydjín amim kator ne kute wānh axwemã irern kam kute Metīndjwýnh'ýr amijo akēx nhyam kam ã kadjy mrānh djwýnh kam kīnh ane. Nãm ã Jeju memã ujarēnh ane.

Me'ô kra biknor ne akubyn bām'ýr akēx.

¹¹⁻¹² Ne kam ajte memã 'ôdjwý jarēn memã,

—Me'ô my kra amānhkrut nhyam kam kutapureja bāmmã kum, “Djūnwã, gop on ar imã anhô nêkrêx kwýo ajkjê. Aje ar imã atyk kutã nêkrêxo abikjêrmã arēnhja on atīnri ar imã o ajkjê, ar ije kam amak kêt kadjy”, ane.

Nhyam kam kum “Ã” anen kam arkum o ajkijñ kutapure jamã kungān kutewajamã kungã.

¹³ Nhyam kam bām kute kum ôrja arým amim kuby, kutapureja amim kuby. Nhyam kam 'ã akati ngrêre nhyam kam arým mã o mō, ô myjja kunõo atom ne o mōn ajbubê o tým, pyka 'ôkam o mōn o bôx ne kam arī:k ar o ba. Tu arīk ar ba'ã pi'ôk kaprī krêno tē:n kam krên pa. ¹⁴ Prīne 'ã pi'ôk kaprī krên mex ne, ne kam arým arīk ar ba. Nhyam kam pykawākam arým djwý kêtumrêx, nhyam me prām kam ar ba. Nhyam kam pi'ôk kaprī krên pan kam tu arīk ar ba, prām kam ba.

¹⁵ Ne kam bēnjadjwýr 'ô'ýr tēn kam kum, “Ba amã apê”, ane. Kum àpēnh nhyam kute kum pi'ôk kaprī nhôr nhyam kute o myjja

byr ne krēnmã. Nhyam kam bēnjadjwýrja “Ã” anen kam ô mry nhô kapôtmã ano, kute angrô jamyre pumūnh ne kute kum o djuw mexmã. Nhyam kam kum omūnhho dja.

¹⁶ Nhyam kam angrô jamyre bày kakô kuro ba nhyam kubēngôkreja* arým prām bīn mex nhyam te kute angrô jamyre kutã bày kakô kwý krēnmã. Nhýnh ne me'ô got kute kum myjja 'ô nhôr nhyam kute krēnmã? Arkati. ¹⁷ Nãm ar ban kam amim katon kam amim, “Ije, djã nãm ã ibām nhô àpēnhja anen ar prām kam ba? Djūnwã ne prīne ô àpēnhho djuw mex nhyam kam djwý kumex. Djwý kumex ne kam 'ã kâtām ne kumex. Mykam ne ba bajbit ar prām kam iba. ¹⁸ Ba gêt on akubyn ibām'ýr tēn kum, ‘Djūnwã, ota ba Metīndjwýnhkam ar amikràò iba, ne gadjwý akam ar amikràò iba. ¹⁹ Djām imex ne ga aje ijo akra rã'ãmã. Dja ga tu ijo anhô àpēnh, ijo ajtem ne. Ba kam amã apê.’ Gêdja ba ã Djūnwã'ýr tēn kum ane.”

²⁰ Ne kam ekruy ne kāmã djan kam bām'ýr tē. Bām'ýr tē: nhyam kam bāmja amybym omū, kraja pumū. Ne kam rerek ne, tik ngyo nhýn kum kaprī ne. Ne kam prôt ne kajpan o tým ne kam abej muw.

²¹⁻²² Nhyam kam bāmmã kum, “Djūnwã, ota ba Metīndjwýnhmē ar akam ar amikràò iba. Djām imex got ga aje ijo akra rã'ãmã”, anhýr konenh nhyam bāmja ô àpēnhmã kum, “Amū ar ajô aprôt ne kubêkã mexwāmē ikrakam ràxwāmē parkawāmē amrē amýn o aprôt ne kum angjê, ane. ²³ Ne ãm ar ajô aprôt ne ije kutêp mryti jabatānh nyre nhīptī'ã ma nhyam ãmwã japrôn amrē o tēn abī. Gwaj banhô kwý krên rax ne bakīnh kadjy. ²⁴ Ota ikra. Be, ikra djwýnh ja ne ibê tyn ajte akubyn tīn ne. Nãm akunon arým akubyn imã kato”, ane.

Nhyam kam me kīnh rax kato. Kīnhkumrêx ne ô kwý krêno kumex.

²⁵⁻²⁶ Nhyam kam kutewaja purkam àpēnhho dja. Àpēnhho dja:n àpēnhho ino ren kam kurūm tē. Tēn kam kikre tēpo tēn me kanga ma. Me toro dja nhyam me ngrer man kam amikutã bām nhô àpēnh 'uw. Nhyam kutã tēn kajpa nhyam kum, “Myj nã”? ane.

* **15:16** Jeju nhô pykakam me kunī bēngôkre kute mrāmri ne apýnh me ô pyka djari kunīkôt me kunī bēngôkre pyrāk.

²⁷ Nhyam kam kum, “Ije atõnhre ne arým bõx. Nhyam kam abãm kadjy mryti jabatãnh nyreja bĩ, twýmtyja bĩ. Nhyam abãm kĩnhkumrêx ne. Amrêbê: atõnhre tẽm ne arým bõxkam ne abãm kĩnhkumrêx ne. Mýjja kute ajmã o kêt, umar mex ne ar ban arým bõx, kam ne abãm kĩnhkumrêx ne”, ane.

²⁸ Nhyam kam tu ngry:k ne kikremã àr kêtikumrêx ne. Ne kam kapõtã arek ngryk ne dja. Dja nhyam bãm 'ýr katon te kum kabẽn ne, te kum me tor'ã apnẽn kum, “Amrê tẽn anhõ kwý krẽn me kudjwa akĩnh”, ane. ²⁹ Nãm te kum ane nhyam kam kum, “Kê wajre. Nã bãm amã idjãpê:nh ar iba. Arým idjãpênh'ã amex krãptĩ. Djã nã bãm abê amikati? Ga mýjja 'ýr ijano ba 'Kê wajre' ane? Kati, nã gãm mýjja 'ýr ijano ba akrãnmã amã 'ýr mrã. Djã ne ga kam mãn imã anhõ mokaak'õnh bĩ bar inhõbikwamẽ ro'ã kwý krẽno nhýn ikĩnhkumrêx ne? ³⁰ Nhyam bep akamrerre ne anhõ nêkrêxo mõn me kuprý'ã kukrẽn mõn ajbir bõx ga kum gu banhõ mryti twýmtyja bĩ”, ane.

³¹ Nhyam kam bãmja kum, “Akmere ga ne ga arek ikuri dja. Ne inhõ mýjja kunõ anhõ”, ane. ³² Mrãmri ne bar ikĩnhkumrêx ne. Mrãmri ne bar ikĩnh ne itor inhýrja. E kum mrãmri ne atõnhre gu babê tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arým akubyn kato, ane. Nãm ã bãm kutewajamã ane. Tãm ne ja.

Be, nãm ã Jeju mekbê pardjêumã ujarẽnh ane. Metĩndjwýnh kum me axwedjwý jabẽn kute me abej ne kute me utàr nhyam me ô'ã kĩnh'ã ujarẽnh ne ja.

16

Õ àpênh kute õ bẽnjadjwýr noo biknor.

¹ Nhyam kam Jeju ajte kute kõt ba djwýnhmã mýjja 'õ'ã kabẽn jakremã arkum,

—Me'õ bẽnjadjwýr ne õ pi'ók kaprĩ kumex. Nhyam kam õ àpênh ne kum kam àpênhõ dja. Pi'ók kaprĩmẽ nêkrêxja kunĩkam kum àpênh ar ba. Nhyam kam me kàtãm ne me kum õ àpênhja jarẽn kum, “Ë, ota anhõ àpênh arým abê amijã anhõ pi'ók kaprĩ krẽno mõ, ane. Arým abê o apêx mexo mõ”, ane.

² Nhyam kam arým õ bẽnjadjwýrja amiwýr ku'uw ne kum, “Mýj nã? Mýj ne ga ajmã o nhyam me imã ajarẽ? On amrê inhõ nêkrêx'ã pi'ók no'ókwaõ akato ba omũ. Jakam dja ga imã adjãpênh kêtikumrêx ne”, ane.

³ Nhyam kam kabẽn ja man kam õkre kadjwýnhbê amim, “Ije tó mã dja ba nẽ? Arým ne inhõ bẽnjadjwýr bõm imẽ. Mã dja ba nẽ? ãm arngro týxkam purkam idjãpênhbê irerekre ne kike kabe'ã idjã'wýr imrãnhbê ipijãmã”, ane. ⁴ Nãm ja jarẽn nhýn kam ajkam aman kam,

—E kum ã ane. Arým ne ba kuma. Jakam dja ba ar jamã ikabẽn jarẽ nhyam arým inhõ bẽnjadjwýr kute bõm imẽnhkam ar ja arým ijo õbikwan amiwýr ijo wadjã, ane. ⁵ Ne kam ar kute bẽnjadjwýrmã pãnh kêtja amiwýr ar ku'uw. Amiwýr ar ku'uwn arkum, “Mã ne ga aje mýjjao pãnh kêtja kute?”

⁶ Nhyam kam kum, “Ngõnh krõkrõktibê 100. Rõny kangô'ã nõnh krõkrõktibê 100 ne ba kum o pãnh kêt ne”, ane.

Nhyam kam kum, “Mĩ. Aje pi'ók no'ók tũmja byn on o nhýn 100ja ngrãn pãnh 50 nhõ”, ane. Ajêx ne kum ngrêre jarẽn kum 50 nhõ, ane.

Nhyam kam ã anen kam kĩnhkumrêx ne kunhõn mã tẽ. ⁷ Nhyam kam ajte abej ja kukij ne kum, “Mã ne ga aje mýjjao pãnh kêtja kute”? ane.

Nhyam kam kum, “Bãygogore'ã xakubê 100”, ane.

Nhyam kam kum, “Mĩ. Anhõ pi'ók no'ók tũmja by gẽ arĩk wãnh 100 nõ, ga pãnh kum 80 nhõ, ane. Ajêx ne 'ã kum kãjbê krãptĩbê 80 nhõ”, ane.

Nhyam kam ã anen kunhõn kam kĩnhkumrêx ne mã tẽ. Nãm ã arkum o anhýro tẽ. Õ àpênhja arkum õ bẽnjadjwýrja noo biknoro anhýro tẽ. We arkum kĩnh ne kute amipãnh o õbikwamã ne ã arkum o anhýro tẽ.

⁸ Nhyam õ nêkrêx djwýnh ne õ àpênhja no mex jarẽ. Àkĩnhĩkam ne kum no mex jarẽ. Nã, mrãmri ne amikadjy no mexkumrêx. Nã, mrãmri ne pykabê me ar baja ne me mrãmri amikadjy no mexkumrêx ne o Metĩndjwýnh nhõ me ja jakrenh mex ne. Nhyam bep Metĩndjwýnh nhõ me ja ne

Metĩndjwýnh kadjy amak mex ne kam kute a'uri me mrãnhja pyrãk.

⁹ Djãm ã ar aje õ àpênh kudjwa me noo abiknoro anhÿrmã ne ba ije ar amã arênhja? Djãm ar adjãkĩnhĩ, ar ajêxnhĩkõt aje meo anhõbikwamã got. Djãm ar aje pi'ók kaprĩkõt meo anhõbikwa nhym atykkam kute amikõt kãjkwamã ajo àbirmã got. Djãm me ja kute kãjkwamã ajo àbir gar atĩn rã'ã rã'ãmã got. ¹⁰ Arkati. Gêdja me'õ mÿjja kakritte kumrêx, mÿjja ngrire kam àpênhho djan prĩne o djuw mex ne o àkĩnh kêt, me'õ tãm gêdja arÿm ajte amũ ijukri mÿjja rũnhdjwÿo djuw mex. Nhym bep kati, gêdja me'õ mÿjja kakrittekam àpênhho djan arÿm o akĩ ne kam ajte mÿjja raxkamdjwÿ àpênhho djan adjwÿnhdjwÿo akĩ.

¹¹ Bir be, tãm. Dja gar pykabê mÿjja kakrit, pi'ók kaprĩjao akĩ djãm Metĩndjwýnh kute kãjkwakam õ mÿjja rũnh, õ mÿjja mex-tire kute ar amã õrmã got? Kati, arÿm ne ar akabi. ¹² Dja gar ari me õ nèkrêx prokam amikrãn o adjãkĩnhho aban ar mekbê o abikênhho aba, djãm Metĩndjwýnh kute ar amã anhõ mÿjja nhõrmã, anhõ nèkrêx djwýnh kute ar amã õrmã? Arkati.

¹³ Ě, nhÿnh ne me'õ õ bẽnjadjwÿr amãnhkrut'õ amẽ arkum àpênh ar ba? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nãr kon, gêdja kum ja kĩnh ne kumãbit apê ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja ga amã Metĩndjwýnh kĩnh ne ajte amã nèkrêx kĩnh ne kam kute bẽnjadjwÿr amãnhkrutmã adjãpênh pyrãk. Gêdja ga te o ane, ane.

¹⁴ Nhym bep mekbê pardjêu ne me Jeju kabên maro nhÿn aprÿo kumex. Me kum pi'ók kaprĩ kĩnhkam, kam ne arẽ nhym kam me aprÿo kumex. ¹⁵ Nhym kam Jeju memã kum,

—Me ga ne ga we me amijo katàt amrãnh ne. Me kunĩ kute we me amex pumũnh ne kute me amã me amex jarênhmã ne ga we me amijo katàt amrãnh ne. Nhym bep kati, Metĩndjwýnh ne kute prĩne me akadjwýnhbê me apumũnh. Me aje amim mÿjja'ã karõjakõt ne me akadjwýnhbê prĩne me apumũ. Be, mebêngõkre ne me me akrãkãbit pumũ, ga me kam kute amex pyrãk nhym me me amex jarê. Bep kati,

Metĩndjwýnh kute prĩne me akadjwýnhbê me apumũnh nhym mÿjja punubit me akadjwýnhbê ikwãkam kum me amex kêt. Mrãmri me apunukumrêx.

¹⁶ Amrêbê ne me Mõjdjê kukràdjãkõt ar amijo ba. Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh kabênkõtme ar amijo ba. Ar kõt me kute amijo ba rã'ã nhym arÿm Djuão ajte adjwýnhdjwÿ bõx. Djuão kute ngõnhmã me angjênhja adjwýnhdjwÿ bõx. Ajbir ne Djuão tũmrãm bõx ne ar memã 'ã ujarênh ny jarênhho ba. Me kute axwemã ir-ern kute Metĩndjwýnh'ÿr amijo akêx nhym Metĩndjwýnh kute me utãr ne me kadjy bẽnjadjwÿr ne ar kute meo ba'ã ne memã ujarênh tẽ. Nhym me krãptĩ arÿm kute 'ÿr amijo akêx prãmrumrêx, kute mrãmri ne me krãptĩ kikre ngriremã ngjênh prãm ne kam 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãnhho kumexja pyrãk. Nãm me ã kute Metĩndjwýnh'ÿr amijo akêx prãmrumrêx ã ane.

¹⁷ Nhym Metĩndjwýnh kukràdjã tũmja, kute me mrãnh mex'ã memã karõja, djãm arÿm tũm ne apêxmã? Kati, gêdja rã'ã ne. Pykamẽ kãjkwabit dja apêx nhym bep Metĩndjwýnh kabên dja tũmrãm rã'ã rã'ã ne. Nhÿnh ne mÿjja ngrire, mÿrbê itãja 'õ biknormã? ane.

¹⁸ Ne kam ajte Metĩndjwýnh kukràdjã 'õ jarê. Me kute tu prõ'ÿr bakumrêx ne kute kanga kêtme memã arẽ ne memã kum,

—Gêdja me'õ prõ'ÿr mõn ar o ban kanga ne kam pãnh atemã me'õ'ÿr mõn kam kute krõ'ã prõ pyrãk. Mjênja ne axwe. Nhym kam ajte me'õ ne prõ kanga nhym kam me'õja ne me'õ kute prõ kangaja'ÿr mõn kam arÿm kute me'õbê prõo àkĩnh pyrãk, ane.

Radjaru mõn me'õ bẽnjadjwÿr 'wÿro nhÿ.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã mÿjja 'õ'ã karõ ne memã,

—Me'õ ne õ nèkrêx kumex ne kute amid-jwýnhbit mar. Nãm kubêkã mex, kubêkã pãnh raxbit jangij ne õ kwÿ krên djã mexbit kute mar. Myt kunĩkõt ne ã o anen õ kwÿ krên rax ne. ²⁰⁻²¹ Nhym kikre jajkwa krekremã me'õ bikênhja ikwã. Myt kunĩkõt kikre jajkwa krekremã ikwã. Ne te kute õ anhy krên prãme. Me'õ kute myt kunĩkõt

kubêkà mex, kubêkà pãnh rax jangjênh ne 'ã mrãnhja tãm ne te kute ò anhy krêmã kuri ikwã ne te 'ã 'wÿro ikwã. Idjibê ne Radjaru. Tãm ne prĩne karÿr tÿx ne, tēmê prĩne tÿx ne. Karÿrmê tê tÿx nhym ta ikwã. Nhym bep roprebit ne 'ÿr mât ne karÿr kunuw, tê kunuw.

²² Nhym ò mÿjja kêtja, Radjaru, arÿm ty nhym kam kadjy mrãnh djwÿnh kumÿn kàjkwamã Abraão'ÿr o tēn o bôx. Nhym kam ar ingêt kukãmãre Abraômê ro'ã ar ba. Nhym me'õ nhõ nêkrêx kumexjadjwÿ ty nhym me kam o mōn adjà. ²³ O mōn adjà nhym kam me tyk nhõ pykakam bôx ne kam tokry rax ne. Tokry: ne, ne kam tokry pymaje kàjmã rīt ne amybÿm Abraão pumũ. Nhym ar Radjarumê ro'ã ar ba. Ar umar mexkumrêx ne kĩnhkumrêx ne ar ba.

²⁴ Nhym kam Abraão pumũn kam kum amijo akijn kum, “Ngêtwo, ngêtwo Abraão, gop amrê amã ikaprĩn iwÿr Radjaru jano gê amrê iwÿr tēn ngômã ikra nhôttebit jadjàn o inhôto ngo, ane. Ota ba kuwyjakam itokryo bit itokry”, ane.

²⁵ Nhym Abraão kum, “Bir be, krãny, omũ. Atĩnri ne ga mÿjja mexbito amikĩnh ne. Nhym bep Radjaru ne kaprĩ, tĩnri kaprĩn ar ba. Ne kam arÿm jakam kĩnhkumrêx ne. Ga ne ga arÿm pãnh atokryn akaprĩre. ²⁶ Ě, mÿjja 'òdjwÿ. Djãm jãnh ne wãm awÿr tēm ne kute ajmã ajomã? Nãm me banêje inuwti: nõ, ne kam abenmã kre raxi. Ne kam jakam me ijõ'õ me awÿr itēm prãm kêtê. Ga me ajõ nĩnh pãnh me ikam abôx prãm kêtê. Aprakamã ne gwaj banêje inuwti: nõ”, ane.

²⁷⁻²⁸ Nhym kam kum, “E kum ã ne. Ě, ngêtwo, gora ibãm nhũrkwã'ÿr Radjaru jano. Kam ne ikamy amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ar'ÿr dja Radjaru tēn arkum arēn arkum tĩn jadjà gê ar jakam, me tokry rax djàjamã ikôt bôx kêt”, ane.

²⁹ Nhym Abraão kum, “Kati. Arkati, amrêbê ne Môjdjêmê Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh ar 'ã pi'òk no'òk ne te memã arē. Gê ar Môjdjê ar kabēn ma”, ane.

³⁰ Nhym kam kum, “Kati, ngêtwo Abraão, got ren me'õ me tyk kurũm me'ÿr katon bôx ne memã arē nhym ren me arÿm kôt amim katon kam ren wãnh axwemã iren

Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akēx ne jakam bôx kêt ne”, ane.

³¹ Nhym Abraão kum, “Kati, dja me Môjdjêmê Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kabēn mar prãm kêt, nhym ajte me'õ me tyk kurũm katon te memã amijo amirīt ne te memã arē nhym ren ajte tãm ne. Te ren omũn tu ate krã”, ane. Nãm ã Abraão me'õ nhõ nêkrêx kumexjamã ane. Tãm ne ja, ane.

Be, nãm ã Jeju memã ujarēnh ane.

17

Me'õ me'õkam axwe nhym tu axweo bi-knormã.

¹⁻² Ne kam ajte kôt ba djwÿnhmã,

—Wãnh ne me axwe pro ar akukãm rax ne nõ. Nhym bep me kute memã axwe'ã àpnēnhja gêdja me tokry ra:x ne. Watĩ:re. Dja prĩne Metĩndjwÿnh meo ajkē nhym me tokry ra:x ne. Me'õ kute me prĩre pyræk ne ajbir kute amim imar nyja nhym ren me'õ axwe'ã kum apnē nhym ren arÿm kôt axwe nhym kam ren me kute kum axwe'ã àpnēnh djwÿnhja nhõkre'ã kēnpoti nhô ne ren ngônhmã kumē, ngô raxbê pyka kêtã kumē nhym ren kubĩ, ja ne kãjbê tokry. Tokry ngri. Nhym bep kati, dja prĩne Metĩndjwÿnh o ajkē nhym tokry ra:x ne.

³ Gora ar amijã ano tÿx ne amijãno dja. Dja ar akamy'õ axwe jabej gar ajõ kum akabēn'õ jarē. Kum akabēn'õ jarē gê axwekam amim ngryk ne amim kato ga kam tu o akno. ⁴ Gêdja mã akam axwe jabej ga kam tu o abiknorkumrêx. Dja myt pydjikam akam axwe amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam awÿr tēm ne kute amã, “Arÿm ne ba ijaxwekam amim ingryk ne”, anhÿr amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jabej ga kam tu o akno, ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Tu amim kamnhĩxkumrêx.

Mat 17.20; Mak 11.23

⁵ Nhym kute ar anor nhym ar mōrja Bēnjadjwÿrmã kum,

—Ar ba ne bar ije amim amar ngrire. Gop on ar ikadjwÿnhbê ar ijo tÿx ne ar ikadjwÿnhbê akabēn wadjà bar amim amar rax.

⁶ Nhym kam Bēnjadjwÿr arkum,

—Ga ren ar amim ikamnhix ngrireo kute motadu 'y kryre ja pyrək ne ren arym pyjamā akabēn ne ren kum, “On amikaban ngō raxbē pyka kēt mū jakam mān ajte dja”, ane.

Nhym ren tēn ngō rax nijkam dja. Ar ajte tu amim ikamnhixkumrēxkam ren tēn nījar ngō raxkam dja. Nhym bep kati, ām ar ajte amim ikamnhixkumrēx kētē, ane. 'Ybē motadu ne kryre kute karnhō nhijy pyrək. Nhym Jeju ajte arkum,

Me tu akrānmā Metīndjwynthmā àpēnhmā.

⁷ Ga we ar ajō abēnjadjwyr rax ne nhỹ. Nhym kam anhō àpēnh purkam àpēnhmā tē, nār kon kute mrykī'ātomtio djuw mexmā 'yr tē. Ne kam wānh purkam àpēnh dja. Àpēnh dja:n arym àpēnh ino ren bōx. Djām ajte kum, “Amibēx ne nhỹn atyk djā kēt ne kam anhō kwỹ krē”, anhỹrmā got.

⁸ Bep kati, dja ga ajte tu ano ne kum, “On imā ōmrōn kam kadjy tēn kubēkà mex jadjān amrē imā ōmrōo tē ba kukrē. Ne ngōdjwỹ imā kwỹ jadjā. Dja ba inhō kwỹ krēn kōt ikō, ane. Ba ikumrēx inhō kwỹ krēn pa ga kam ikudjwa anhō kwỹ krēn kōt ikō”, ane.

⁹ Djā nām bēnjadjwyrja ō àpēnh djàpēnh amra got. Djā nām ō àpēnh djàpēnh pumūn kum mex jarēnh ba got. Kute kabēn mar ne kute kōt amijo bakam, djā nām kum mex jarēn kam kum amikīnh jarēnh ar o ba? Kati, mrāmri ne ō àpēnh. Ō àpēnh kute ō bēnjadjwyr kabēn mar ne kute kōt kum mýjja kupēnh.

¹⁰ Bir be, ar gadjwỹ dja gar Metīndjwynth kute ar amā mýjja jarēnhja kunī kupēn amidjapēnh pumūn kam, “Ije, djā nā bām ar Bēnjadjwyr mā idjapēnh mex ar iba got ar ijo amra? Kati, dji Bēnjadjwyr kute me anor nhym ō àpēnh kute kum àpēnhmākēt. Kōt ne Bēnjadjwyr ar ijano bar kum idjapēnh iban ikīnhkumrēx ne, ane. Djām kute ar idjapēnh ō amra kadjy ne bar kum apē? Kati, nā bām ar tu akrānmā kum idjapēnh iban kam ikīnhkumrēx ne”, ane. Dja gar ā ane. Be, nām ā Jeju kōt ba djwynthmā arēnh ane.

Me ī kajēkam tē kubē 10.

¹¹ Ne kam ajte Djeruxarē'yr krān tēn pry pnā, aben nēje a'yr. Nām mūm pykabē Xamarij ne amrē pykabē Garrēja nhym pyka 'yr nhōkre djākōt pry ja'ā tē, 'ā Djeruxarē'yr tē. ¹²⁻¹³ Nām pry'ā tēn kam ī krī 'ōmā àr tē. Krī 'ōmā àr tē nhym me ī kajēkam tē kutā mō. Me ī kajēkam tēbē 10 ne kutā mōn kajpan kam nījar ku'ē, tāri ku'ē kētē, nījar ku'ēn kam kaj bē kum kabēn ne kum,

—Jeju, Bēnjadjwyr, gop amā me ikapri, ane.

¹⁴ Nhym Jeju me omūn kam memā,

—On me mōn me kadjy Metīndjwynth mar djwynthmā amibē, ane.

Nhym me mōr pro akēx ne mā Metīndjwynth mar djwynth'yr mōn mōrrām arym kà mex ne.

¹⁵ Nhym kam pydjīn amimex pumūn kam akubyn Jeju'yr tē. Metīndjwynthmā ukapri, mex jarēnh tē. Kāj bē kum arēnh tēn kam Jeju'yr bōx. ¹⁶ Jeju'yr bōx ne kam tu mýrbē tým ne kum amikīnh jarēnh nōn kum mex jarēnh nō. Me bajtem'ō, Xamarijkam me ja'ō. Tām ne akubyn tēn Jejumā mex jarē. ¹⁷⁻¹⁸ Nhym kam Jeju memā,

—Ije, nhār me? Nā bām mebē 10o mex nhym me 'ō akubyn iwýr tēm kēt ne. Mýkam ne kubajtemjabit akubyn iwýr tē? Mýkam ne me wā akubyn kudjwa mōr ne Metīndjwynthmā mex jarēnh kēt ne?

¹⁹ Ne kam kum,

—Aj, on kāj mā djan tē. Nā gām tu amim ikamnhixkumrēx ne. Nhym kam arym Metīndjwynth apytā, ane. Nām ā Jeju kum ane nhym kam mā tē.

Akubyn bōx djā kutā dja me ate krān ar ba jarēnh kadjy.

Mat 24.23; Mak 13.21

²⁰ Nhym kam mebē pardjēu Jejumā,

—Mýj akatikam dja Metīndjwynth me bawýr Bēnjadjwýrbē kumkati jano nhym kute me bakurē djwynthbē me bapytār ne kute ar me bajo bamā?

Nhym kam memā,

—Kute me apytār ne ar me ajo ba kadjy, djām Bēnjadjwýrbē kumkati mýjja 'ōmē ro'ā bōx ga me ajte kōt omūnh ne ajte abenmā bōx jarēnh akumexmā? Kati, me kute mýjja 'ōkōt omūnh kēt. ²¹ Me kute jakam

mýjja pumũnh ne kute abenmã, “Ota, Bẽnjadjwýr arým bõx”, anhýr kêt.

Nàr kon, me kute nýjar omũnh ne kute abenmã, “Orĩnã, arým Bẽnjadjwýr amrẽ tẽ”, anhýr kêt.

Mýkam? Bir, anhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati kute ar me apytãr ne me akadjy bẽnjadjwýr ne kute ar me ajo bamã ne arým me awýr bõx, arým me anhipõkri bõx, me anhipõkri ar ba, ga me omũnh kêtumrẽx, ane. ²² Ne kam ate kõt ba djwýnhmã,

—Adjým, dja ĩ ar akaprĩ djã ar awýr bõx. Ar akaprĩ djã nhjukri dja gar te ikuka kre jabej rĩt. Ne kam abenmã, “Gora gẽ on ajte akubyn bõx gwaj omũ. Amrẽbê kute gwaj bakadjy amijo ĩ ne gwaj bawýr rwýkja gora gẽ akati pydjikam ajte rwýk jabej gwaj gop ajte omũ”, ane. Dja gar te ajte ipumũnh prãme. ²³ Nhyr me ar amã,

—Ota arým bõx, ota arým jakam bõx, anhýr jabej, nãr me ar amã, “Ë, onij arým bõx”, anhýr jabej ga kam ar tu ate akrãn 'ýr amõr kêt ne mekõt 'ýr aprõt kêt.

²⁴ Nhyr bep kati, ibõx djã gẽdja amirĩ:tkumrẽx ne. Amirĩtkumrẽx nhyr me kunĩ omũ. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn bõx nhyr me kunĩ ipumũ. Ga na jadjẽnh ne kute prĩne kãjkwa kurwýo tuknĩja pumũ. Dja ã akubyn ibõx djã nhõ akatikam ije amijo amirĩto kãjkwa kunĩ kurwýo ane.

²⁵ Nhyr bep itokry rax kumrẽxi. Me kamingrãny ja dja me prĩne ijo ajkẽ ba kam itokry rax ne. ²⁶ Nhyr bep akubyn ibõx 'ýr djã me ate krãn ar ba. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx 'ýr nhyr me ate ar krãn ba. Me kute amrẽbê me bakukãmã Nõwekam me ja pyrãk ne ate ar krãn ba. ²⁷ Nãm me õ kwý krẽn kõt ikõn abenwýr babit ar o ba rã'ã nhyr arým Nõwe kã raxmã wadjã nhyr me aẽrbê ngõ me iby ajkapĩn me imex ne.

²⁸ Ne kam ajte kute amrẽbê me bakukãmãre Rokam me ja pyrãk ne ate krãn ar ba ne õ kwý krẽn kõt ikõn abenmã mýjja ngãn abenmã mýjja o pãnh ne purkam mýjja kren amim kikren jabit ar kuman o ba. ²⁹ Ar ã anhýr ba rã'ã nhyr arým Ro krĩbê Xõtõma kurũm tẽ. Aje. Nhyr arým wakrekam kuwy me aẽrbê mekam

ajka'u ne me imex ne. Kẽn ngrãngrã pôkmẽ me'ã akãn kam me imex ne.

³⁰ Dja ba ã akubyn ibõx djão ane. Gẽdja me ate ar krãn ba. Ba kam ba ije amijo inhĩja dja akubyn ibõx djã me aẽrbê ã amirĩto ane. ³¹ Kam, ibõx djãjakam, gẽdja me'õ kre tã nhý ne akubyn õ nèkrẽx'ýr àr kêt. Kwãrĩk wãnh akubyn ũrkwãkam nèkrẽx'ýr àr ne byr ne o tẽm kêt. Nhyr me'õdjwý ar purkam ba. Ba bõx gẽ arĩk wãnh õ kikremã õ nèkrẽx'ýr kwýr kêt. ³² Gar Ro prõja ma. Ro prõ ne õ nèkrẽxo amak djãje amipãnh krã tẽn ty.

³³ Me kute amidjwýnhbit mar ne pykakam mýjja jakõtbit amak bẽnja gẽdja me tyn kam ijukri tĩn kêtumrẽx. Nhyr bep me kute amidjwýnh mar kêt ne amibê õ mýjja kanga, me tãm gẽdja me amiptãn ar tĩn ne ba, jakam ar tĩn ne ban kam tyk nhjukri tĩn rã'ã rã'ã. Tãm ne ja.

³⁴ Nhyr bep kati. Ë, ba ar amã arẽ, dja ba akamãtkam ibõx jabej nhyr me'õ my ar amãnhkrut aben nhikõ'ã nõ. Ba ikjẽbito tẽ nhyr ikjẽ arek wakrekam nõ. ³⁵ Nhyr me'õ nire ar amẽ à'uko nhý. Ba ikjẽbit pa 'amýn o tẽ nhyr ikjẽja arek wakrekam nhý. ³⁶ Nhyr me'õ my ar amẽ kapõtka tẽ ba ikjẽ pa 'amý nhyr ikjẽ arek wakrekam dja, ane. Nãm ã Jeju ane. ³⁷ Nhyr kõt ba djwýnh bõx djã jabej kukij ne kum,

—Bẽnjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bõx?

Nhyr arkum,

—Gar nhõnhne mry tyk'ã bikprõnh ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bõx kutã mýjja apõx ne bõx djão amirĩto ane.

18

Me'õ nire kute kabẽno bẽnjadjwýr katyk.

¹ Nhyr kam ajte kõt ba djwýnhmã atemã mýjja'ã ujarẽnh jakreo tẽ. Mete Metĩndjwýnhmã kabẽn 'ãno ãm ne kute kanga kêt'ã ne arkum arẽn arkum,

² —Atemã pyka 'õkam ne memã axwe pãnh jarẽnh djwýnh kum Metĩndjwýnh pyma kêtumrẽx ne mebẽngõkredjwý mar kêtumrẽx. ³ Nhyr pyka tãmka me'õ ni 'uwtĩre kubê mjên tyk nhyr me'õ ar o bikẽnhõ ba, 'uwtĩkam ar o bikẽnhõ ba. Nhyr kam akati kunĩkõt mã 'ýr mrãn kum

arēn kum, “On ijo angryk”, ane. “On ikurê djwýnhmã arê gê on imã o pãnh”, ane.

⁴⁻⁵ Ne mã kum 'ã apnê. Te kum 'ã apnê nhym ate krãn ar ba. Nhym mã kum arê nhym kam, “Ije. Ije ba gop on 'uwtiwão ingyryk ne kute kum o pãnh kadjy kurê djwýnhmã ikabēn 'õ jarê gê gop on arek wãnh nhỹ ba ityk djã kêt. Djã nã bãm imã Metĩndjwýnh pyman imã mebēngõkre pyma got ba o ingyryk? Kati, nãm mã ikujrê ba gop on o ingyryk gê gop on anhikrēn kabēno ikatyk ngri”, ane.

⁶ Jeju ne arek arkum ujarēho dja ne arkum,

—Memã axwe pãnh jarēnh djwýnh ja ne axwekam me'õ 'uwtio ngryk ne. Amijã maje ne o ngryk ne. ⁷ Djãm ã Metĩndjwýnh kute anhỹr got? Kati, Metĩndjwýnh ta ne amijo me bapytãn kam õ me jabê ate krãn ar ba kêtikumrêx. Nãm õ me ja mar 'ãno dja. Nhym me kum amijarēnh ry typydji. Akamãtkammê a'urimê ne me kum amijarēnh ry typydji.

Nhym arým me kuma. Djã nãm amikrà:n gormã õ me jao ngryk got. ⁸ Kati, ã, ba ar amã arê. Dja õ me jao ngryk kukrà kêt ne. Ba ije amijo inhĩ gēdjã ba akubyn pyka jamã bõx, ije meo ingyryk kadjy akubyn bõx, djã nãm me ja akubyn ibõxmã ikamnhĩx got? Kati, dja me ate krãn ar pyka jabê ba rã'a ba akubyn bõx, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Me'õ ar amãnhkrut kute Metĩndjwýnhmã amijarēnhmã.

⁹ Ne kam ajte memã atemã mýjja'ã ujarēnh jakreo tē. Me ãm ta axwekam we katãt mrãnh ne ajkwaobit kute ar amimex jarēho ban kam mũm me ja'ãbit ar axwe rēho baja, me ja'ã ne memã mýjja jarēn memã,

¹⁰ —Me'õ ar amãnhkrut ne ar kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam kum amijarēnhmã tē. Nhym jabê pardjēu'õ nhym jabê bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kaprĩo atom djwýnh, ãkĩnhĩre.

¹¹ Nhym kam pardjēuja tēn wadjãn djan kam Metĩndjwýnhmã amijarēnhkam amijo ãmrao djan kum, “Metĩndjwýnh, ba amã amikĩnh jarê, ane. Ije me urãk kêtgam ne ba ikĩnhkumrêx. Me ne me ãkĩnhĩ,

axwe, abenbê prõo akĩ. Nhym bep kati, ba ne ba ajmã ikute kêtê. Ije tãwã pyrãk kêtê. Ije ãkĩnhĩwã, kute pi'õk kaprĩo atom djwýnhwã pyrãk kêtê, kam ne ba ikĩnhkumrêx. ¹² Nhym bep ba ne ba amã ikabēn kadjy amijajburo amãnhkrut ne, pi'õk tyk nhõkre djãkõtmê pi'õk rãrãrmêkam. Ne ajte amã apýnh inhõ mýjja djãri kwý rax ne kungã. Nã bãm apýnh inhõ mýjja djãri kunĩ aben kadjy kryre ne amýn o aptãn rax ne amã kungã. Tãm ne ja”, ane.

¹³ Nhym bep ate ne pi'õk kaprĩo atom djwýnh. Nĩjar ne dja, pijãm djãje ibõn djan kãjmã kãjkwa'ýr krã kêt ne amititiko dja. Amijaxwekam kaprĩn pijã:m ne. Ne kam Metĩndjwýnhmã kum, “Dja ga adjukaprĩkôt ikam adjukaprĩ, ane. Nã, mrãmri ne ba ijaxwe ga kam tu amã ikaprĩ”, ane. Nãm ã pi'õk kaprĩo atom djwýnh Metĩndjwýnhmã ane.

¹⁴ Be, ba me amã arê. Mrãmri ne arým Metĩndjwýnh tãmja jaxwekam ngryk kêt ne arým kum axwe kêt jarê. Nãm tu axweo aknon kum kabēn mex jarê nhym arým umar mexkumrêx ne mã ũrkwãmã tē.

Nhym bep me'õbê pardjēuja ne kute kum axwe kêt jarēnh kêt. Mýkam? Bir, me kute amijo rax kadjy kute ar amimex jarēho baja gēdjã me ĩ kãtãm ne. Nhym bep me kãtãm, me akrãnmã kute amijo ban pijãm ne ar baja gēdjã ĩ Metĩndjwýnh meo rax ne. Nãm ã Jeju memã arēho ane.

Kute me prĩreo kĩnh.

Mat 19.13; Mak 10.13

¹⁵ Nhym me Jeju'ýr me prĩredjwýo mõ, me prĩredjwý jamýn 'ýr meo mõ, kute me'ã ikra jadjwýr ne kute meo kĩnhmã. Nhym kôt ba djwýnh me omũn kam nēje me kajpan memã bēn týx ne. ¹⁶ Nhym bep Jeju ne amiwýr me prĩre 'uw ne kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Kwãrĩk wãnh arek amrê me prĩre iwýr mõ, ane. Kwãrĩk wãnh gar mebê adjãptãr kêt gê me arek amrê mõ. ã me kute amijo anhỹrbit gēdjã Metĩndjwýnh me utãn me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. ¹⁷ Ë, mrãmri ne ba ar amã katãt arê. Me kute me prĩre pyrãk ne amijo kãtãmjabit gēdjã Metĩndjwýnh me utãn me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Be, me prĩre kute ta amim

imarja pumũ. Ā me kute amijo anhÿr gêdja Metĩndjwÿnh me utàn me kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju me'ō bēnjadjwÿr ngrirebē nēkrēx pymā.

Mat 19.16; Mak 10.17; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁸ Nhyam kam me'ō, bēnjadjwÿr ngri'ō Jelumā,

—Bēnjadjwÿr, ga ne ga amexkumrēx. Mā gêdja ba amijo? Itĩn rā'ā rā'āmā, mā gêdja ba kadjy amijon? ane.

¹⁹ Nhyam kam kum,

—Mÿkam ne ga imā imex jarē? Djām mrāmri aje amim imex marmā got ga imā imex jarē. Me ne me mex kêt, nhyam bep Metĩndjwÿnh pydji ne mex. ²⁰ Arÿm aje Metĩndjwÿnh kukrādja marjakam ajte ikukij. Kute me mrānh katāt'ā memā karōkôt kukrādja ne ga arÿm ama. Aje mebē prōo adjākĩnh kêt ne aje me par kêt ne adjākĩnhĩ kêt ne ajēx ne aje me kāmex jarēnh kêt. Ne ajte aje abāmmē anā ar kabēn mar ne ar kabēnkôt amijo abaja ne ga arÿm ama. Ja kunĩ ne ga arÿm ama, ane.

²¹ Nhyam bēnjadjwÿr ngrija kum,

—Nā, arÿm ne ba ibōktikam ja kunĩ ma. Ne kam kôt ar amijo iba rā'ā:n arÿm ijabatānh ne, ane.

²² Nhyam Jeju kabēn ja man kum,

—Mÿjja pydji ne kute akukrà rā'āā. On tēn memā anhō mÿjja wā ngrān pānh pi'ōk kaprĩ byn me 'uwťĩ, me ō mÿjja kêtjamā angān o me kĩnh ne kam amrē iwÿr tēn mā ikôt ajkamē. Dja ga ā anen kam arÿm kàjkwakam anhō mÿjja mex kumex, ane.

²³ Nhyam kam kuman kam kaprĩ:re. Ō nēkrēx kume:xkôt amak bēn ne kam kaprĩre ne dja. ²⁴ Nhyam kam Jeju kaprĩ pumũn kam memā,

—Nēkrēx ne kute me kukrà prāmā. Me ō nēkrēx kumex gêdja me te Metĩndjwÿnh nhō pyka'ÿr bōxmā, te Metĩndjwÿnh kute meo baja'ÿr bōxmā. ²⁵ Be, ga mry jabatānhbē kameru te: kute aguja tekrax kremā ngiēnhmāja pumũ. Me ō nēkrēx rũnhdjwÿ kute urāk. Nām te Metĩndjwÿnh nhō pyka'ÿr bōxmā, te Metĩndjwÿnh kute meo baja'ÿr bōxmā nhyam nēkrēx utā: ne, ane.

²⁶ Nhyam me kabēnja man kam kum,

—Ije nhyam mÿj me'ō gêdja Metĩndjwÿnh amim utā? ane.

²⁷ Nhyam memā,

—Mebēngōkre te kute mÿjjao anhÿrja ne Metĩndjwÿnhmābit amirĩt ne. Metĩndjwÿnh kute me ō nēkrēx kumexja kute me utārkôt mar, ane.

²⁸ Nhyam kam Pedru kum,

—Ē, arÿm ne bar inhōbikwa kunĩmā inhiren kam mā akôt ajkamē, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhyam kam arkum,

—Nā. Mrāmri ne ba katāt ar amā arē. Godja me'ō arÿm ō mÿjjamā irer jabej, nār ōbikwamā irer jabej, ō kikre, nār prō, nār kamy nār nāmē bām, nār kramā irer jabej. Godja arÿm ō mÿjja ja 'ōmā irer, ne kute memā Metĩndjwÿnh'ā ujarēnh nhyam kute me utār ne kute meo ba kadjy kum irer jabej, ba dja ba kum o pānh ra:x ne. Dja ba pānh on pyka jakam kum mÿjjao akrenh mex ne kum kungā. Nhyam ije pykao nykam gêdja tĩn rā'ā rā'ā ne, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju ajte kôt ba djwÿnhmā amityk jarē.

Mat 20.17; Mak 10.32

³¹ Ne kam kôt ba djwÿnhbē 12o aben pydjin kam aro mōn arkum,

—Ē, ota gwaj arÿm Djeruxarē'ÿr badjābir ne kam babōxmā. Kam gêdja me ajmā ijo. Ba ije amijo inhĩ ne me awÿr ibōxja dja me ajmā ijo. Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kute ijā pi'ōk no'ōk tũmja kôt dja me ā ijo anhÿro tē:n kam inomā kumē. ³²⁻³³ Dja gwaj bōx nhyam kam me me bajtemmā ikanga nhyam kam me ijā bēno ajkēn ijo axēn ijapryñ ikutōn ikaprēprē:k ne kam ibĩ. Nhyam kam ijā akati amānhkrut ne ikjēkēt ba kam ajte akubyn itĩn ne ikato, pi'ōk no'ōk tũmja kôt, ane.

³⁴ Nām ā Jeju kôt ba djwÿnhmā amijā karōn arkum amijarēho ane. Nhyam ar kute kabēn ja mar kêtikumrēx. Kabēn ja ne Ar kubē bipdjur nhyam ar kam te kute marmā.

Me'ō no rā akubyn rĩt.

Mak 10.46

³⁵ Nhyam kam Jeju kôt ba djwÿnho mō ne kam krĩraxbē Djeriko tēpo mō. Nhyam me'ō no rāja pry jakākam nhÿ ne à'wÿro nhÿ.

³⁶ Nhyam me itepato 'ānh mō nhyam kam me kanga man memā,

—Mýkam ne ga me akanga mō? ane.

³⁷ Nhyam kam me kum,

—Jeju, ane. Nadjarekam Jeju ne me ijo mō, ane.

³⁸ Nhyam kam kum amijo akij ne kum,

—Ē, Jeju, Dawi tãmdjwý'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

³⁹ Nhyam me wamã mōrja kum bēn tỳx ne kum,

—E kum anihkrē, ane.

Nhyam kam tu kum àkjēro bēn kum,

—Dawi tãmdjwý'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

⁴⁰ Nhyam kam Jeju tēm tỳx katikôt djan kam amiwýr ku'uw. Nhyam kam me'õ 'ýr tēn kum,

—Aje, onĩ arým amiwýr ajuw, anen kam pa 'amýn o tēn 'ýr o bōx. ⁴¹ Nhyam kam kum,

—Nār, mýj nā? Mā ne ba ije ajomā?

Nhyam kam kum,

—Bēnjadjwýr, aje inoo mex ba irĩtmã.

⁴² Nhyam kam kum,

—Nà, on rīt. Tu aje amim ikamnhĩxkumrēx kam ne ga arým amex, ane.

⁴³ Nhyam kam tebē rīt. Ne kam Jejukôt tē, mekôt tē, ne Metĩndjwýnhmã ukaprĩmē amikĩnh jarēho tē. Nhyam kam me kunĩ omũn kôt Metĩndjwýnhmã mex jarē.

19

Djakij Jejuo aminhō.

¹⁻² Nhyam kam Jeju krĩbē Djeriko'ýr meo mōn meo bōx ne kam bit kajōnhkôt ka-tormã. Nhyam me Jeju'ã kumex ne prĩne angrĩn o mō. Nhyam kam me'õbē Djakij. Djakij ne bēnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh nhō bēnjadjwýr. Kam ne õ nēkrēx ra:x ne. ³ Nhyam me prĩne Jeju jangrĩn o mō, kunoro mō. Nhyam kam te Djakij kute omũnhmã 'ã aminhinô ryo tē. Mýj me'õbē Jejuja kute omũnhmã te 'ã aminhinô ryo tē. Djakij krô krĩkam ne te kute omũnhmã nhyam me prĩne kubē utà.

⁴ Nhyam kam kukãm prõt ne. Kukãm prõt ne kutēp wabi. Pidjô'ã wabi. Amrē tēm nhyam kute omũnhmã kutēp pidjô'ã wabi.

⁵ Nhyam kam Jeju 'ýr tēn bōx ne parbē djan kãmã krãn kam kum,

—Djakij, amrē aparmã aprõt. Jakam dja ba akôt tēn anhũrkwākam nō, ane.

⁶ Nhyam kam tebē aparmã prõt ne ruw ne kam kĩ:nhkumrēx ne ũrkwãmã Jejuo tēn o wadjà. ⁷ ũrkwãmã o tēn o wadjà nhyam me omũn kam kangãngãn abenmã ajkwa momoko kumex, ne,

—Djijak, me axwe'ýr ne mōn wadjà, ane. Djãm tãwã mex, ane.

⁸ Nhyam Djakij Bēnjadjwýr kuka kōnh djan kam kum,

—Bēnjadjwýr, ba inhō mýjja kōnho ajkjen me bikēnhmã kungã, ane. Ne ije me'õbē pi'ók kaprĩo idjãkĩnh jabej akubyn me'õmã inhō jao amãnhkrut ne o amãnhkrut ne kungã.

⁹ Nhyam kam Jeju kum,

—Akati jakam ne arým Metĩndjwýnh apytã, anhũrkwākam ar wãmē ro'ã. Mrãmri gadjwý ne ga abē Abraão tãmdjwý'õ nhyam Metĩndjwýnh arým apytã, ane. ¹⁰ Be, ja kadjy ne ba tē. Ije me axwe jabej ne ije me utãrmã ne ba tē. Kadjy ne ba amijo inhĩ ne me awýr ruw, ije me axwekam biknorja jabej ne ije me utãrmã, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

Me'õ bēnjadjwýr kute õ àpēnhmã pi'ók kaprĩ nhōr.

Mat 25.14

¹¹ Nhyam me kute maro ãm rã'ã nhyam ajte memã mýjja 'õ'ã ujarēnh jakreo tē.

Nãm Jeju arým Djeruxarēkam bōx 'ýr nhyam kam me amim,

—Jakam dja Jeju Djeruxarēkam bōx ne on me bakadjy Bēnjadjwýrbē kumkatin me bakurē djwýnhbē me bapytãn ar me bajo ba, ane. Me ta ne me kute amim àtãri kētkam tỳx amim kamnhĩx. Nhyam bep Jeju ne kute katàt memã arēnhmã. ¹² Kadjy ne memã mýjja 'õ'ã ujarēnh jakreo tēn memã,

—Ē, bēnjadjwýr kra'õ ne me kute nĩjar atemã pyka 'õkam 'ã bēnjadjwýr mēnhmã tē. 'Ã bēnjadjwýr mēnh nhyam ajte akubyn õ pykamã me'ýr tēmã. ¹³ Ne kam tēm kutã amiwýr õ àpēnh 'uw. Õ àpēnhbē 10 ne amiwýr ar ku'uw ne kam arkum ngōnho pi'ók kaprĩre ngã. Pãnh raxkam. Õ àpēnh kunĩmã pi'ók kaprĩ pýnh'ã kabēn ne arkum kungãn kam arkum, “Dja gar ikutēp imã jao aptã. Dja ba amrē akubyn 'ýr tē”, ane.

14 Nhyr bep ò pyka djwýnhkam me ja ne me kum kînh kêt ne, kum kurê ne kam kôt me kwý jano nhyr me nîjar kôt bôx ne kam memã, “Kwãrik wãnh tãmja'ã bënjadjwýr mênh kêt. Me ba ne ba me imã tãwã kînh kêtê. Kwãrik wãnh gê tãmja me ijo ba kêt”, ane.

15 Nhyr me tu ate krãn 'ã bënjadjwýr mē. 'Ã bënjadjwýr mē nhyr akubyn ò pykamã bôx ne kam amiwýr ò àpênh 'uw ne arkum, “Nãr, djãm arým ne ba ije ar amã pi'òk kaprî nhôrã gar ikutêp imã o aptã”? ane.

16 Nhyr kam ja kumrêx 'ýr o bôx ne kam kum, “Bënjadjwýr, ota ba anhõ pi'òk kaprî pydjija ar o iban arým amã o aptã. Amã o aptãn abenã kumē nhyr arým kubê 10”, ane.

17 Nhyr kam kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjapênh mexkumrêx. Nã bãm amã mýjja ngrire ngã ga prîne imã o djuw mex ne, ikutêp imã o djuw mex ne aje kanga kêt. Pãnh gédja ba amã krî krãptî jarê, krîbê 10 jarê. Ga kam abënjadjwýr rax ne amũ idjô'ã ar kam meo aba”, ane.

18 Nhyr atãri ja 'ýr o bôx ne kum, “Bënjadjwýr, ota ga aje imã pi'òk kaprî nhôrja ba ar o iban arým amã o aptã nhyr kubê 5”, ane.

19 Nhyr kam kum, “Gadjwý ne ga amexkumrêx. Jakam dja ba amãdjwý krî krãptî jarê, krîbê 5 jarê, ga kam abënjadjwýr rax ne amũ idjô'ã ar kam meo aba”, ane.

20-21 Nhyr kam atãri ja 'ýr o bôx ne kam kum, “Bënjadjwýr, mî, anhõ pi'òk kaprî. Nã bãm ije amã kupênh prãm kêtka prîne amã kubêkào kupun kudji. Imã apymakam. Nã gãm apyma ne. Nã gãm aje amim mýjja kunî jadjwýr kêtka ar mebê jãm o amijakren o atomo aba. Ne ga adjakre kêtka ar mebê djwýo atomo aba”, ane.

22-23 Nhyr kam kum, “Ga ne ga ajaxwekumrêx ne imã adjapênh prãm kêt ne. Akabên jakôt gédja ba ã ajo ane. Djã nã bãm ipyma? Ne ije amim mýjja kunî jadjwýr kêtka ar jãm mebê o amijakren o atomo iba ne idjakre kêtka ar mebê djwýo atomo iba? Bir be, ga kam we ga aje amim ipumũnhkôt ren inhõ pi'òk kaprî jao tèn me kute pi'òk kaprî marmã angã nhyr ren abenã rôròk tèn rax ba ren arým 'ýr bôx ne kuby”, ane.

24 Ne kam me kute arek omũho ku'êjamã, “Aj, amũ me ajõ kubê pi'òk kaprîwã byn o tèn kute imã pi'òk kaprîo àptãr nhyr kubê 10wãmã angã”, ane.

25 Nhyr me kam kum, “Kati, bënjadjwýr, arým tãwã nhõ pi'òk kaprîre raxi. Arým ò 10”, ane.

26 Nhyr kam memã, “Bir be, ba me amã arê. Arým me ò mýjja gédja ajte Metîndjwýnh iby memã kungã. Nhyr bep me ò mýjja kêt, kute memã òr nhyr me kute kum o djuw mex kêtjabê gédja Metîndjwýnh mýjja ngrireja kunî by”, ane.

27 –Ë, ikurê djwýnh kute ijã “Kwãrik wãnh gê tãmja me ijo ba kêt”, anhýrja gédja ga me amrê meo môn ikuka kônne me imex, ane. Be, tãm ne ja. Nãm ã Jeju kãjkwãmã tēm ne akubyn pykamã bôx ne kute ar meo bamã ã amijarênho ane.

Jeju Djeruxarêmã bôx.

Mat 21.1; Mak 11.1; Dju r 12.12

28 Memã arênne pan kam ate meo mō, Djeruxarê'ýr kãjmã meo mōn 29 kam arým amē krî ngrireja tēpo mō. Krãnh nhidjibê Oriwêre parbê amē krîja tēpo mō. Krî nhidjibê Bepadjêmê Betanha tēpo mōn kam amikukãm kôt ba djwýnh amãnhkrut janon arkum,

30 –Pry ja'ã dja gar arek katãt krîwãmã tē. Nhyr ar akutã pry kator kraxkam me kute mry jabatãnh nyre pî maktã kum òkre djê nhyr ãmwã. Me 'ã krî kêtãwã. Tãm gédja gar amrê 'ãpre bôn o tē. 31 Gédja gar 'ãpre bônho dja nhyr me'õ ar amã, “Mýkam ne gar 'ãpre bônho dja”? ane.

Gar kam kum, “Bënjadjwýr 'ã tēm kadjy”, ane.

32 Nhyr kam Jeju kute ar anorja mã ar tèn 'ýr bôx ne kam kum kato. Kute arkum arênne kôt kum kato. 33 Kum katon 'ãpre bônho dja nhyr kam ò mry djwýnhja arkum,

–Mýkam ne gar mry 'ãpre bônho dja? ane.

34 Nhyr kam ar kum,

–Bënjadjwýr 'ã tēm kadjy, ane. 35-36 Ne kam Jeju kutã o tèn o bôx ne kam kum 'ã kubêkã rē, 'ã ýr kadjy. Ne kam kum ikra dja nhyr ar ikrakam par djan kãjmã 'ã arîn arým ate 'ã tē. Nhyr kam me arým prykôt kum kubêkã rênho mō. Nãm mebê idjaer

ã me bĕnjadjwÿr raxmã mÿjja rĕnh nhym 'ã tĕmmã ã kum prykôt kubĕkà rĕnho mōro ane. ³⁷ Nhym kam arÿm Jeju Djeruxarĕ tĕpo mō. Krānhrebĕ Oriwĕre ja'ã rwÿkbĕ arÿm Djeruxarĕ tĕpo mō. Nhym arÿm kôt ba djwÿnhjamĕ, mekôt mōr, me itepato kôt mōrja arÿm kĭnhkumrĕx, kĭnh ra:x ne arÿm àkjĕr mō. Jeju ne mÿjja pumÿnh kĕt kwÿ rax ne ipĕx ne, nhym me kute ipĕxkôt omÿn kam kĭnhkumrĕx ne Metĭndjwÿnhmã mex jarĕnho mō, àkjĕr mō. ³⁸ Ne kam abenmã,

–Gĕ Metĭndjwÿnh bĕnjadjwÿr jao kĭnh rax. Bĕnjadjwÿr djwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bōx. Gora gĕ me kàjkwakamdjwÿ umar mex ne kĭnh rax. Gora gĕ me kàjkwakamdjwÿ Metĭndjwÿnhmã mextire jarĕnho kumex, ane.

³⁹ Nãm me ã anhÿro kumex nhym kam mebĕ pardjĕumĕ me krāptĭ akàn Jejukôt mō. Nhym kam mebĕ pardjĕu Jejumã,

–Bĕnjadjwÿr gop akôt ba djwÿnhmã akabĕn gĕ anhikrĕ, ane.

⁴⁰ Nhym kam memã,

–Ba me amã arĕ. Nãm ren me anhikrĕ nhym ren kĕnja ijo àkjĕro nhÿ, ikam kĭnh ne ren ijo àkjĕro nhÿ, ane. ⁴¹ Anen kam arÿm Djeruxarĕ'ÿr mō. 'ÿr mōn arÿm irã. Irān omÿn kam ate me abej muw. Me kute amibĕ Jeju kangan amibĕ kurĕn kute bĭn nhym Metĭndjwÿnh kute pānh prĭne meo bikĕnhmã ne kôt amak bĕn ne me abej muw, ne,

⁴² –Ga ren me ga aje amidjumar mex djà mar ren akati ja tām kam ren adjumar mex ne ar aba. Nhym bep kati, mÿjwã ne adjumar djà'ã, mÿjwã ne me ajān kam me abĕ o akno. ⁴³ Adjÿm, dja ĭ me ajo bikĕnh djà nhō akati me awÿr bōx. Dja ĭ me akurĕ djwÿnh me awÿr bōx ne me amã ipōk ne prĭne pykao me abĕ ka'ĕn prĭne me abĕ ijĕn me amã ipōk me:x ne me ajo dja. ⁴⁴ Dja me aminhikra kraxkam me akrã jadjuw ne prĭne me anhimex ne kam me anhō kikre prĭne kungrān ikō rĕnho mō, ne me abĕngōkredjwÿo pyka tako mō, akramĕ. Dja me prĭne me ajo mōr djà kaprã. Nhÿnh gĕdja par'ō dja? Nhÿnh dja mÿjja'ō nō? Mÿkam? Bir, me aje amim Metĭndjwÿnh mar prām kĕtkam. Nãm arÿm Metĭndjwÿnh me awÿr bōx kute me amã

me adjumar mex jarĕnh ga me adjumar mex ne ar abamān amã Metĭndjwÿnh mar prām kĕt ne, ane. Nãm ã Jeju ane, anhÿr djwÿnhrà m Djeruxarĕ kurĕ djwÿnh kute o bikĕnhmã ã memã arĕnho ane.

Kute kikreti nĕje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15

⁴⁵ Ne kam Djeruxarĕkam bōx. Kam bōx ne kam Metĭndjwÿnh nhō kikretimã tĕn wadjà, Bām nhÿrkwāmã tĕn wadjà. Nhym arÿm me kam pi'ōk kaprĭ pānh memã mry nhōro ku'ĕ. Nhym kam arÿm bōm nĕje me rĕnho tĕ, Bām nhō kikre nĕje bōm me rĕnho tĕ. ⁴⁶ Ne memã,

–Metĭndjwÿnh ne ò pi'ōk no'ōkkam memã, “Me kute imã kabĕn kadjybit ne inhō kikretiwã.

Nhym bep me ga ne ga me kam aje me àkĭnhĭo aben pydji djà”, ane.

Nãm ã Jeju memã anen bōm me kurĕ.

⁴⁷ Ne kam kam akati kunĭkôt memã Metĭndjwÿnh kukràdjà'ã ujarĕnho ku'ĕ. Nhym kam me kadjy Metĭndjwÿnh mar djwÿnh nhō bĕnjadjwÿrmĕ Mōjdjĕ kukràdjà mar djwÿnhmĕ ar kute meo ba djwÿnhmĕ te kute bĭn prāme. ⁴⁸ Te kute ajmã on kute bĭnmã nhym me kunĭ kum kabĕn kĭ:nhkumrĕx ne maro kumex. Kabĕn 'āno djan kam no tyn maro nhÿ.

20

Jeju Djuão jabej me kukij.

Mat 21.23; Mak 11.27

¹ Nhym kam akati 'ōkam Jeju Metĭndjwÿnh nhō kikretikam memã 'ã ujarĕnho dja. Ne kam Metĭndjwÿnh'ã ujarĕnh ny memã arĕnho dja. Nhym kam me kadjy Metĭndjwÿnh mar djwÿnh nhō bĕnjadjwÿrmĕ Mōjdjĕ kukràdjà mar djwÿnhmĕ mebĕngĕttemĕ ne me ro'ã Jeju'ÿr bōx ne kam kum,

² –Goja on me imã arĕ. Mÿj me'ō kabĕnkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'ō ne amã me'ã karō ga kam amÿ ò'ã bōm ar me rĕnho aba? Goja on me imã arĕ, ane.

³ Nhym kam amipānh memã,

–Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukij. Me akumrĕx dja ga me imã arĕ ba kam arÿm badjwÿ me amã arĕ, ane. ⁴ Djuão kute ngōnhmã me angjĕnhja, djām mebĕngōkre

kaběnkôt ne arĩk ar ngônhmã me angjêhno ba? Nàr djãm Metĩndjwýnh kaběnkôt? Gop me imã arě, ane.

⁵ Nhyh kam me abenkam kangan abenmã,

–Ije mã dja gwaj kum ně? Dja gwaj kum, “Metĩndjwýnh kaběnkôt”, ane nhyh kam gwaj bamã kaběn'õ jarě, gwaj bamã,

–Bir be, mýkam ne ga me Djuão kaběnja mar kêt ne? ane.

⁶ Nàr dja gwaj kum,

–Me kaběnkôt ne tu arĩk ar ngônhmã me angjêhno ba, ane nhyh me kunĩ arým kěno gwaj batitik ne gwaj bapa. Me kâtãm ja ne me arým Djuão kaběn man kum kĩnh ne, ne o Metĩndjwýnh kaběn jarěnh djwýnh ne. Dja gwaj ane nhyh me o ngryk ne gwaj bapa, ane.

⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

–Kon ne. Ar ije mar kêt. Mýj me'õ kaběnkôt Djuão kute ngônhmã me angjênhja ar ije kôt mar kêtě, ane.

⁸ Nhyh kam memã,

–Bir be, dja ba badjwý me amã arěnh kêt ne. Mýj me'õ kaběnkôt ije ar meo ibaja dja ba me amã arěnh kêt ne, ane.

Pidjôo djuw mex djwýnh jaxwe.

Mat 21.33; Mak 12.1

⁹ Anen kam memã atemã mýjja'ã ujarěnh jakreo těn memã,

–Me'õ ne pur rax djin kam kam amim pidjô kumex ne. Ne kam me kwýmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gě djan abatànħ ne ô ga amim kwýo atom ne imã mũm kwýo atom”, ane. Nãm ã memã anen kam atemã pyka 'õmã tě. Ne kam kam wãnh ar ba. Ar ban kam kà'ã ngrà: ne.

¹⁰ Nhyh arým pidjôja tuk ne kumex. Nhyh kam õ pidjô djwýnhja arým 'ã mytyrwý jakren kam 'ýr õ àpěnh jano. Kute memã arěnh nhyh me kute kum pidjô kwýo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ýr ano. Nhyh kam 'ýr těn bôx nhyh kam me kute pidjôo djuw mexja ate kaprêprê:k ne. Nhyh mã akubyn 'ýr ýkam těn bôx.

¹¹ Nhyh ajte õ pidjô djwýnhja pãnh 'ýr me'õjadjwý jano nhyh 'ýr těn bôx nhyh me ajte tãm ne, kaprêprêk ne prĩne o ajkěn kum pijãm jadjãr mex ne ano nhyh akubyn 'ýr ýkam těn bôx.

¹² Nhyh ajte õ pidjô djwýnh 'ýr ajte õ àpěnh 'õ jano nhyh 'ýr těn bôx. Adjwýnhdjwý ne me prĩne o ajkěn bĩn punun bõm kumě nhyh 'ýr těn bôx.

¹³ Nhyh kam õ pidjô djwýnhja amim, “Ije, mã gědja ba ně? Mýj gědja ba on? Jakam dja ba 'ýr ikra jano, ikra djwýnh imã aběja dja ba 'ýr ano gě gop me mar jabej.” Nãm ã amim anen kam me'ýr kra djwýnhja jano nhyh me'ýr těn bôx.

¹⁴ Nhyh kam me kute puro djuw mex djwýnhja kra pumũn kam abenmã 'ã karõ ne abenmã, “Be, kra ne wã. Ajrã, gu me on kubĩ. Tãwã dja bãm kum mýjja kunĩ ngã, õ nêkrêx kunĩ kanga ane. Gu me on tãwã bĩn kam amim õ nêkrêx, õ mýjja, õ pidjôja kunõ aminhõ”, ane. ¹⁵ Ne kam pidjôkô kurũm bõm kuměn kubĩ. Bir be, mã gědja õ pidjô djwýnhja kute me ja omã? ¹⁶ Bir be, dja õ pidjô djwýnhja me'ýr těn bôx ne me imex ne kam õ pidjôkôja atemã me ja'õmã kungã, ane.

Nhyh me kute maro ku'ěja kuman kam kum,

–Kati, gora gě ã o anhýr kêt, ane.

¹⁷ Nhyh kam Jeju arek mekam no tyn djan kam memã,

–Mrãmri, ane. Mýj'ã ne Metĩndjwýnh pi'ók no'õkkam memã ja jakre?

“E kum kěn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumě.

Kěn ja ne kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi”, ane.

Mýj'ã ne Metĩndjwýnh kaběn ja, něn? ane.

¹⁸ Ě, kěn ja gědja ga me ajõ 'ã tým ne prĩne 'ã amikrakra ne. Nhyh bep ta gědja me ajõ nhiby tým ne prĩne angãn prĩne pyka mẽ ajo amrà, ane. Nãm ã Jeju kute prĩne kurê djwýnh nhimexmã ã amijã kěn jakreo ane.

¹⁹ Nhyh kam Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmě me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bėnjadjwýr te kute memã 'ã ujarěho ãmri kute o tým nhyh me kute bĩnmã te 'ã amijakre. Jeju kute puro djuw mex djwýnh'ã me akrekam. Nhyh me kuman kam kam ngryk ne. Ne te kute o tým nhyh me kute bĩnmã, ne kum me uma ne, kum me krãptĩtija pyma ne.

Me kute Xedjamã pi'ôk kaprĩ nhõrmã.

Mat 22.15; Mak 12.13; Rô 12.1

²⁰ Nãm te me kute Jeju bĩnmã o anen kam amim amã, kute kabẽn 'õ kupa'ã arẽnh nhym me kute on o tỹm ne bĩnmã ne me amim amã.

Kam ne me Jeju'yr ar kwỳ jano. Ar kute amijo kabẽn mex ne kute amijo Jeju kabẽn mar prãm ne kute mỳjja jabej kukjêr kadjy ne me Jeju'yr ar ano. Ar kute pa 'amỹnh ne kute o tẽm ne me bajtem nhõ bẽnjadwỳrjamã arẽnh nhym kute bĩnmã ne ar ã o ane.

²¹ Ar ja, ar 'êx ne kute amijo Jeju kabẽn mar prãmja ne ar kum,

—Bẽnjadwỳr, nã gãm katat me imã mỳjja jarẽnh mexkumrẽx ne, ne katat adjujarẽho dja. Djã nã gãm te me mũja pymaje ne me mũjamã akabẽn mex jarẽ? Kati, nã gãm katat me imã arẽho aben pyrak ne, me imã Metĩndjwỳnh kukràdjã'ã adjujarẽnh mexkumrẽxo dja. Bar arỹm kuma. ²² Ë, djãm Metĩndjwỳnh kukràdjãkõt ne gu me baje bẽnjadwỳr Xedjamã pi'ôk kaprĩ nhõrmã? Nàr kon. Goja on ar imã arẽ, ane.

²³ Bẽnjadwỳrbê Xedja ne me kunĩmã nhỹ ne mebê idjaero aminhõ ne pi'ôk kaprĩ'ã ar me 'wỳro ba. Me kute kum õr nhym kute we me utarmã. Ja jabej ne we ar amijo kabẽn mex ne Jeju kukij. Kute “Kati, kwãrĩk wãnh kubajtemmã pi'ôk kaprĩ nhõr kêt,” anhỹr nhym Xedja nhõ krãkamngõnhre kute o tỹmmã, nàr kon kute, “Nà, kum angã,” anhỹr nhym me ja kute o tỹmmã, ne ar kukij ne kum,

—Djãm mrãmri ne gu me baje bẽnjadwỳr Xedjamã pi'ôk kaprĩ nhõrmã, nàr kon? ane.

Nhym bep kati, Jeju ne tu ar omũ, ar kadjwỳnhbê tu ar omũn kam arkum,

²⁴ —Goja amrẽ ngõnhponho pi'ôk kaprĩwão tẽ ba omũ, ane.

Nhym kam ar kum o tẽn kungã. Nhym kam arkum kubẽ ne arkum,

—Mỳj me'õ ne 'ã karõja? Ne mỳj me'õ ne 'ã idji jêtja?

Nhym ar kum,

—E kum bep Xedja karõ, ane.

²⁵ Nhym kam arkum,

—Bir be, õ pi'ôk kaprĩ. Dja gar kum angã nhym bep Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjabit dja gar Metĩndjwỳnhmã angã, ane.

²⁶ Nãm prĩne arkum arẽnh mexkumrẽx nhym kam ar abenmã,

—Ije tô mã ne gwaj baje omã? Djãm nopnu: got kute mỳjja'õ kupa'ã arẽnh gwaj baje ajmã omã, ane. Nãm ar te me ipõkri Jejumã nõ, kute kabẽn'õ jarẽnh nhym ar kute o tỹmmã te me ipõkri kum nõ nhym mrãmri kabẽn kõt arẽ. Nhym kam ar tu anhikrê, pijãm djãje anhikrê.

Me tyk ne akubyn tĩn jabej me Jeju kukij.

Mat 22.23; Mak 12.18; Tex k 4.16

²⁷ Nhym pãnh me ja 'yr bõx. Mekbê xadjudjêu ne me kwỳ 'yr bõx. Nãm we me,

—Kati, me tyk ne akubyn tĩn kêt, ane. Nãm tu me tykkumrẽx ne, ane. Me ja kwỳ ne me 'yr bõx ne kute mỳjja jabej kukjêrmã 'êx ne kum,

²⁸ —Bẽnjadwỳr, we Mõjdjê ne me bamã me badjupãnh'ã karõ ne 'ã pi'ôk no'ok ne. Me'õ prõ'yr mõi ne kra kêt ne tyk nhym atãri kamy'õ pãnh 'yr mõi ne kute kum kra djirmã arẽ, ane. Kamy kumrẽx 'yr mõi kute kum kra djir nhym kam kra kutewaja we kute bãm kamy kumrẽx tykja nhõ mỳjjao aminhõmã. Nhym bep atãri ja ne kute we bãm tĩn nhõ mỳjja jao aminhõmã. Nãm ã we Mõjdjê 'ã me bamã karõo ane.

²⁹ Be, kamybê 7 ne axikõt apõx. Nhym kutewaja prõ'yr mõi. Prõ'yr mõi kra kêt ne ty. ³⁰ Nhym atãrija pãnh 'yr mõi kam ajte ty. ³¹ Nhym pãnh atãrija 'yr mõi kam kra kêt rã'ã ajte ty. Be, nãm ar ã o anhỹro tẽn tãmtã: nhym arỹm kutapureja aro ino ren 'yr mõi adjwỳnhdjwỳ ty, kra kêt ne ty. ³² Nhym arỹm ar prõja arkõt ty, kra kêt rã'ã ty.

³³ Be, nija, mã gêdja me akubyn tĩnkam ar on? Nhym ne kute o kubajtem ne kute o prõ kêt dja 'yr mõi? Ar kunĩ ne ar axikõt 'yr ban ty, ane. Nãm ã mebê xadjudjêu Jejumã anhỹro dja.

³⁴ Nhym kam memã,

—Ë, pyka jabê me ar bari ne me prõ'yr ba nhym me nire mjên. ³⁵ Nhym bep me akubyn tĩnkam gêdja me abenwỳr ba kêtumrẽx ne. Metĩndjwỳnh kute me'ã mex

nhôr nhym me tyk nhjukri akubyn tîn me tãm gêdja me abenwÿr ba kêtukumrêx ne. Me my prô'ÿr ba kêt nhym me nire mjên kêt. ³⁶ Nãm me akubyn tyk prãm kêtukumrêx ne abenwÿr ba kêt ne. Kam ne me kute kadjy mrãnh djwÿnh pyrãk. Ne arÿm akubyn tînkam dja me kubê Metîndjwÿnh krakumrêx ne tu tîn ne ajte tyk kêt.

³⁷ Mòjdjêdjwÿ ne me tyk ne akubyn tînja memã o amirît ne. Ga me akaôk pôk ne tu mex ne ãm'ã ujarênhkam kute, “Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ô Metîndjwÿnh”, anhÿrja pumû.

Bênjadjwÿr'ã, Metîndjwÿnh'ã ne ã ane. ³⁸ Bir be, ar tyk tûmja Metîndjwÿnhmã tîn ne ar ba nÿj pumû. Djãm Metîndjwÿnhbê me tyk nhô Metîndjwÿnh? Kati, Metîndjwÿnh ne me tîn nhô Metîndjwÿnh. Me tyk kunî ne me kum tîn. Me tykkumrêx kêt. Metîndjwÿnh ne akubyn meo tîn. Kam ne ba me amã, “Metîndjwÿnh ne kubê me tîn nhô Metîndjwÿnh”, ane.

³⁹ Nhym kam Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ ne kum,

—Be, bênjadjwÿr, nã gãm me wãmã arênh mexkumrêx ne, ane.

Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnh ne me kum mebê xadjudjêu kînh kêt nhym Jeju kabêno me jao apa nhym me arÿm anhikrê. Nhym kam Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnh arÿm kôt omûn kînhkumrêx. ⁴⁰ Nhym kam me kunî arÿm kum Jeju pyman mÿjja'ô jabej kukjêr kêt ne arÿm tu anhikrê.

*Kritubê mÿj me'ô tãmdjwÿ jabej me kukij.
Mat 22.41; Mak 12.35*

⁴¹⁻⁴² Nhym kam Jeju amipãnh me kukij. Kute memã amijã ujarênh nhym me kute mar ne kute kôt kum kator kadjy. Amrêbê ne Metîndjwÿnh memã Bênjadjwÿrbê kumkati jarê, kute memã anormã. Ne kam memã Bênjadjwÿrbê kumkati jarêh arêh arêh arÿm memã ano. Metîndjwÿnh ta ne memã Jeju jano, nhym kute memã amijarêho ãm nhym me kute kum katormã, me kute kubê Bênjadjwÿrbê kumkati kôt kum kator kadjy ne memã,

—Nãm we me Bênjadjwÿrbê kumkati dja kubê Dawi tãmdjwÿ'ô, ane. Metîndjwÿnh kute me bamã anorja dja kubê Dawi tãmdjwÿ. Mÿkam ne me kum Dawi tãmdjwÿ

ane? Be, djãm Kritubê ne Dawi tãmdjwÿbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bênjadjwÿrdjwÿ, ane. Dawi ta ne o ô Bênjadjwÿr ne me ngrer'ã pi'ôk no'ôkkam ajte ta, Dawi ta ne,

“Inhô Bênjadjwÿrmã ne Bênjadjwÿr djwÿnh kabên ne kum, ‘Amrê idjubôk'ãnh nhÿ, Abênjadjwÿr raxkam idjubôk'ãnh nhÿ.

⁴³ Ikutêp nhÿ ba 'ÿr amrê awÿr akurê djwÿnho mō ga kwÿo apardjan kwÿ nhimex', ane. Nãm ã Metîndjwÿnh inhô Bênjadjwÿrmã arêho ane”, ane.

⁴⁴ Bir be, ga Dawi kute kum “Abênjadjwÿr rax” anhÿrja pumû. Mÿkam ne me Dawi tãmdjwÿ kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ô Bênjadjwÿr rax, ane. Nãm ã Jeju memã amijarêho anen o me unê nhym me kute ajte kukjêr kêtukumrêx.

⁴⁵ Nhym me itepato Jeju kabên maro kumex. Nhym kam Jeju me ipôkri kôt ba djwÿnhmã,

⁴⁶ —Gora ar aminêje me omû, ane. Aminêje Mòjdjê kukràdjã mar djwÿnhwã pumû, ane. Me wã ne me kute amibên kadjy kute kubêkã jabjêti jangjêh ne 'ã ba prãmukumrêx. Nhym me ajte me krãptî nhipôkri kute me mexo àmran kute memã rûnh jarêh ne kute memã, “Bênjadjwÿr, djãm ga, djãm ga”, anhÿr jabit ne me kum kînh. Ne mebê idjaer bikprônh djakam kute abeno krî djakam kute amijo rûnh ne kute mebê me rûnh krî djã pytãr prãmukumrêx. Ne kam ajte me krãptî kute abeno bikprônh ne àkuro krî katã kute mebê me rûnh krî djã pytãr prãmukumrêx, ne kute mÿjja rûnh, mÿjja mexbit kur prãmukumrêx.

⁴⁷ Nãm ã me amijo rûnho bao anen kam ate ajte me 'uwitî krão apan mebê mÿjja kunîo akî ne kam ajte ajkwaobit Metîndjwÿnhmã kabên rûnh ne, ne kum kabên jabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên ne. Bep kati, me axwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwÿnh me kurãm memã pãnh rax jarêh prîne me kurãm meo ajkê. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminêje me wã pumû”, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã me kute amijo mex, amijo rûnh ne kute amijaxweo bipdjurja'ã ã arkum karôo ane.

21

Me'õ 'uwtĩ kute õ pi'ók kaprĩ nhõr.

Mak 12.41

¹Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ýr rá'ákam ne ã arkum anhýro nhý, arkum 'ã ujarẽnhõ nhýn 'ã ujarẽnhõ pan kam ibõn nhýn kàjmã krãn arým ari ar me omũ. Nhyr me õ nêkrêx krãptĩ, õ pi'ók kaprĩ krãptĩja Metĩndjwýnhmã me kute pi'ók kaprĩ nhõr djákam kum pi'ók kaprĩ rẽnhõ kumex, aben nwhitepã kum kam rẽnhõ kumex.

²Nhyr kam me'õ nija, me'õ ni 'uwtĩ kubê mjên tyk nhyr õ mýjja kêtja ngõnhponhreo pi'ók kaprĩ byn o tẽn kam kum kumê. Amãnhkrutkam pãnh ngrire ne amê kubyn o tẽn kam kumê. ³Nhyr Jeju arek omũnhõ nhýn kam arkum,

—Ba ar amã arẽ, me'õ 'uwtĩ ja ne õ mýjja kêt, ne tu me kurãm õ pi'ók kaprĩ raxo tẽn Metĩndjwýnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'ók kaprĩ raxo tẽn kum kungã. ⁴Me ja ne me õ pi'ók kaprĩ kumex ne kam 'ã kàtãm ne kumex. Ne kam 'ã kàtãmja Metĩndjwýnhmã kungã. Nhyr bep me'õ nija ne õ pi'ók kaprĩ kêtê, pi'ók kaprĩ ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mýjja byr ne krẽn ne tĩn kadjy Metĩndjwýnhmã kunĩ ngã. Kum 'õ nõr kêtê. Kam ne ba ar amã, “Nãm me kurãm pi'ók kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arẽ”, ane.

Akubyn bõx djà kukãm mýjja apõx tẽ.

Mat 24.1; Mak 13.1; Xim k 4.1; A Xim 3.1

⁵Nhyr ar kwý abenmã Metĩndjwýnh nhõ kikretija jarẽnhõ mõ. Ne abenmã,

—Kẽn ja ne mexkumrêx. Nhyr me o kikre nhyr kĩnhkumrêx. Ja ne kikre jao kĩnh ne. Ë, nhyr me kwý kute Metĩndjwýnh nhõ kikretio kĩnh kadjy kute apýnh mýjja aben kadjy òrkam kute o kikre ja kĩnhkumrêxja pumũ, ane.

⁶Nhyr kam arkum,

—Bir be, ar omũ. Ar aje omũnhwã gédja õ akati, o bikẽn dhà nhõ akati 'ýr bõx nhyr me kurê djwýnh prĩne kikreti ngrà. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nhyr kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtumrêx, ane.

⁷Nhyr ar kum,

—Bẽnjadjwýr, nhýnh amex 'ókam dja me kurê djwýnh o ane? Mýj gédja kukãm apõx

bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma? ane.

⁸Nhyr kam arkum,

—Ar amijã ano týt, gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwýnhbê ar ajo akêx kêt. Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me'ýr bõx ne arým amijo 'êx. Amijo 'êx ne arým amijã imê. Amijã imẽn arým memã, “Me anhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane.

Ne kam ajte,

—Ota arým akubyn bõx djà nhõ akati kato, ane. Kwãrĩk wãnh gar me wã kabẽn mar ne mã mekõt abikamẽn ne ar mekõt aba kêt. Dja gar tu ate akrã.

⁹Gédja me abeno kurê djwýnh ne abenwýr prõt ne aben nhimexo ba gar omũn kõt ama. Nhyr ajte me kwý ta õ pykakam õ bẽnjadjwýro kurê djwýnh ne ta ajte jãm abeno kukan aben paro ba. Dja gar mýjja ja man atĩn prãm kêt ne amã uma kêt. Ja kumrêx gédja me ã o anhýro tẽ. Kraxje kute inomã mẽn kêt, kute 'ýr o tẽn rá'ã, ane.

¹⁰Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo anen kam ajte arkum,

—Nã, apýnh me ba djari gédja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. Nhyr apýnh pyka abenã rôrõk djari dja me abeno kurê djwýnh ne aben nhimexo ba. ¹¹Apýnh pyka djari gédja kam pyka tertet ne, tertet rax ne. Nhyr prãmdjwý me kwý nhimex. Nhyr apýnh me kanê djari me kwý nhimex ne. Nhyr mýjja rũnh, mýjja pymadjwý kàjkwa kurũm apõ:x ne kumex.

¹²Nhyr bep mýjja ja apõx kêttri gédja me ar ajo rôrõk ne prĩne ar ajo ajkê. Ne me bikprõnh djà'ýr ar apa 'amýn ar ajo mõn me bẽnjadjwýrmã ar ajo 'êx ne ar ajaxweo ar apytãn me bẽ ijê djákam ar arẽ. Ar amã ijabê ne amã ikĩnhkõt gédja me me bẽnjadjwýr'ýr ar apa 'amýn ar ajo mrã. Me bẽnjadjwýr krymẽ me bẽnjadjwýr rũnh'ýr ar ajo mrã. ¹³Kam, kamã gédja gar memã ikukràdjã ny'ã ajarẽ gê me kuma. ¹⁴Kam gédja gar adjumar punu kêt ne amim, “Mýj ikabẽn gédja me amiwýr ijo tẽ ba arẽ”? anhýr kêt. Ne, “Mã dja ba gêt memã amijã idjãprãmã ikabẽn ja on”? anhýr kêt.

Kwārīk wānh gar ã amim anhÿr kêt, anhÿr djwÿnhràm ã amim anhÿr kêt.

¹⁵ Bep kati, ba gêdja ba ar ajamakmã ikabên wadjà. Ba gêdja ba ar amã ikabên jarê gar kam ikabên ja tãm memã arê nhym kam ar akurê djwÿnh te ar amã ãm tÿx ne kute kabên'õ mar ne kute bëno ar ajapanhmãn tu anhikrê. ¹⁶ E kum ã, ar abãmmê, ar anã, ar akamy, ar anhõbikwaja tãm gêdja me ar akurê djwÿnh'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo mrã nhym me ar akwÿ pa. ¹⁷ Ikôt ar abikamênhkam dja me kunĩ kum ar akurê ne.

¹⁸ Nhym bep Metĩndjwÿnh ta gêdja prĩne ar ajo djuw mex ne ar apumũnh 'ãno dja. Djãm kum ar apumũnh kangamã got? Kati, gêdjãm prĩne ar apumũnh 'ãno dja. ¹⁹ Gora ar memã adjãm tÿx. Dja gar adjãm tÿx ne 'ãno djan arÿm tu atĩnkumrêx.

²⁰ Gêdja krãkamngõnh Djeruxarêmã ipôk mō ne 'ã aben krãkà proo mō gar kam omũn arÿm kôt ama. Mrãmri ne arÿm õ akati tēpo tē, Djeruxarēo bikēnh djà nhõ akati tēpo tē, me kute me amõr djà ngrànħ ne kute prĩne kapõnhmã ne arÿm tēpo mō. ²¹ Kam gêdja Djeruxarē bu'ã pyka ja nhidjibê Djudejakam me ja amijã maje krãnh'ÿr prõt ne. Nhym bep krĩbê me ja gêdja me amikrà kêt mex ne amijã maje kurũm kato. Nhym purkam me jamê, båkam me jamê gêdja me ajte akubyn ũrkwãmã mõr kêt. Dja me tu ãm kamã ajmã, apÿnh krãnh'ÿr ba. Akubyn krĩmã mõr ne bõx ne ajte akubyn prõt kêt. Tu ãm kamã amũ prõt ne.

²² Be, akati kaprĩ ne ja. Akati kĩnh kêt:tkumrêx ne ja. Mrãmri gêdja Metĩndjwÿnh me axwekam ngryk ne me axwe pãnh prĩ:ne meo ajkê. Anhÿr djwÿnhràm ne Metĩndjwÿnh pi'õk no'õkkam ja kunĩ'ã ajarê. Dja õ akati 'ÿr bõx, anhÿr djwÿnhràm Metĩndjwÿnh kute pi'õk no'õkkam arēnh jakôt dja 'ÿr bõx ne kam kôt ã o anhÿro tē.

²³⁻²⁴ Be, akati ja dja kaprĩ ra:x ne. Watĩre me nire tujarõ, watĩre me nire kute kra karàre jamÿnhja. Mã gêdja me ja krãkamngõnh pymaje prõtja on? Metĩndjwÿnh gêdja pyka jakam me jakam ngry:k ne. Ne prĩne kam meo ajkê, me axwekam. Metĩndjwÿnh ta gêdja pyka ja'ÿr me kurê djwÿnh jano nhym me me'ÿr

bõx ne Djeruxarêmã ipôk ne kam prĩne me imexo mō. Kãxdjwa kajgoo me kwÿ nhimex ne kam amipardja'ã me kwÿ pa 'amÿn kam apÿnh me bajtem nhõ pykakôt me kungrà. Krãkamngõnhre bajtem ja gêdja prĩne Djeruxarēo ajkê, prĩne o ajkēn kungràn jãm o mrãn kurēn kam arÿm mÿrbê kam ajkarê. Kam bikarêr rã'ã: nhym arÿm me kute meo bikēnh djà nhõ akati apêx. Arÿm me bajtem nhõ akati ja apêx nhym arÿm me mã mō.

²⁵ Nhym kãjkwakam mÿjja pumũnh kêt kwÿ rax dja apõx. Mytmê mytyrwÿmē kanhêtirekam gêdja mÿjja apõx ne kumex. Nhym pykabêdjwÿ ngõ rax dja tãm ne aben pumjuw ne mÿja bê abenã ajkapĩ ne kam rãrã:ko nō. Dja me apÿnh õ pyka djari omũn kam abenmã,

–Mÿj got ja? Mÿkam? anen kam umar punure. Te kute mÿjja'õ marmãn mÿjja'õ mar kêtumrêx ne kam axwe umarre. ²⁶ Ne kam terteto kumex. Mÿjja puma kator ne kute prĩne pykao bikamÿr ne kute prĩne meo bikēnh pymaje ne me terteto kumex. Nãm me amijã ja kamnhĩx ne kam tĩn prã:m ne. Te tĩn prãme ne kam terteto:kumex. Djãm mÿjja puma ngri: ne apõxmã got me umaje tertet kêt ne. Kãjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x dja amingrêk ne.

²⁷ Kam gêdja ba me'ÿr bõx nhym kam me kunĩ ipumũ. Ije amijo inhĩ dja ba imex-tire ne itÿxkumrêx ne ipuma:kumrêx ne. Kam dja ba kãjkwakam kakrà kôt bõx nhym me kunĩ: arÿm ibõxkôt ipumũ. ²⁸ Kukãm ne mÿjja apõxja. Bir be, gêdja mÿjja ja arÿm apõxmo krax ga kam ar amikam atÿx. Amikam atÿx ne akĩnh ne. Arÿm ije ar apytãrmã me awÿr ibõx 'ÿr, ane.

²⁹ Ne kam ajte arkum atemã mÿjja 'õ'ã ujarēnh jakreo tēn arkum,

–Gop ar pidjõbê pigêremē ràmtãxtemē pĩ kunĩ ma. ³⁰ Amex kutã gêdja 'õ ingrã gar kam arÿm amexmã kamnhĩx nhym kam arÿm amex ne.

³¹ Bir be, gêdja ba ije ar amã mÿjja jarēnhja ã apõx mõr ane gar kam arÿm ijabej rĩt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibõx ne me kadjy ibēnjadjwÿr rax ne ipymao ije me utàr ne ar meo ibamã arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apõx tē. Amex kutã gêdja pi'õ ingrã,

nhym bep ibôx kutã gêdja mỳjja pymatija apôx mō.

³² Nã, mrãmri ne ba ar amã kôt arê. Ar anhō krôkam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêtri mỳjja ja kunĩ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arê. ³³ Ikabên kajgo kêt-kumrêx. Gêdja pykamê kãjkwa ĩ apêx nhym bep ba ikabên gêdja 'õ biknor kêt-kumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mỳjja jarênh ja kunĩ apôx nhym me omũ.

³⁴ Gora ar ikam amakbê amijã ano tỳx ne amijãno dja. Gar mrãmri akukràdjã mexbito atêm rã'ã. Kwãrĩk wãnh gar kad-jwati kangôkôbit* ar aban o akôm nhym kute bôm ar ano rênh ne prĩne kute ar ano kamrêkwã wãm nõ. Ne kôt arĩk ar abawã gêdja wãm nõ. Kwãrĩk wãnh gar pyka jabêbit adjumar punukôbit ajamak bën ne o aba kêt. Dja gar ã ar anhÿr aba ba kam ar ajaêrbê bôx gar kam ajmã imã amijarênh on? ³⁵ Kute mrãmri ne me mrymã krĩn kute aêrbê parja pyrãk. Be, dja ba ã anen ar ajaêrbê bôx, pyka kunĩkôt dja ba ã ar ajaêrbê ibôxo ane, ar akunĩ jaêrbê ibôxo ane.

³⁶ Kukãm dja ĩ mỳjja kunĩ apôx tẽ. Kadjy ne ba ar amã, "Gop ar arek ijabej ajkam aman amijãno dja. Mã amijãno djan arek Metĩndjwýnhmã amijo adjã'wÿr rã'ã gê ar ajo tỳx. Gar atỳx ne mỳjja punu apôxkam ijãno djan ikanga kêt. Ne akubyn ibôxkam amikam apijãm kêt ne ikabem aku'ê. Ba ije amijo inhĩ ne me awÿr ibôxja ikabem amikam apijãm kêt ne aku'ê." Nãm ã Jeju arkum bôx djã nhõ akatimê kukãm mỳjja apôx djã nhõ akatimê arkum arênhõ ane.

³⁷⁻³⁸ Ne kam akati kunĩkôt memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarênh tẽ. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam memã 'ã ujarênh tẽ. Nhym amykry nhym kam krãnhbê Oriwêre'ÿr tẽn kam ikwã. Nhym akati nhym ajte akubyn Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ÿr tẽn kam ajte memã 'ã ujarênhõ dja. Nhym me kryrãm 'ÿr ban bôx ne ujarênh ma nhym amykry nhym me mã ba. Nãm ã akati kunĩkôt ã o anhÿro tẽ.

22

*Me kute Jeju bĩn kadjy o aben maro ÿr.
Mat 26.14; Mak 14.10*

¹ Arÿm ne Metĩndjwýnh nhõ akati, amrêbê Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhym me mã kôt kute mar nhõ akati arÿm o rãm ne ja o mō. Kam ne me djwÿponhreibit ku.

² Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwÿrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me abenmã Jeju'ã karõo mō. Mete bĩnmã ne me abenmã 'ã karõo mō. Ne kam me kum me kãtãmja pyma ne. Me kãtãm ja ne me kunĩ kum Jeju kĩnhĩ. Nhym bep me ja, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwÿrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me kum kurê ne kam kute bĩnmã abenmã 'ã karõo mōn kam kum me kãtãmja pyma ne.

³ Nhym kam Xatanaj Djudamã wadjã. Jeju kôt ba djwýnhbê 12'õ ne Djuda. Idji 'õ ne Ikadji. Kumã ne Xatanaj wadjã. ⁴ Arÿm Djudamã wadjã nhym kam arÿm mã me'ÿr tẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwÿrmê Metĩndjwýnh nhõ kikretikam krãkamngôn nhõ bẽnjadjwÿrmê me'ÿr tẽ. Me'ÿr tẽn bôx nhym me abenmã 'ã ãpnênhõ nhÿ. Nhym kam me kum,

–Ije ba gop on me amã Jeju kanga ga me abĩn amã kurê kêt, ane.

⁵ Nhym kam arÿm me kĩnhkumrêx. Kĩnhkumrêx ne kam kum,

–Mexkumrêx. Gêdja bar kam pãnh amã pi'ók kaprĩre ngã, ane.

⁶ Nhym kam "Ã" ane. Nhym kam me arÿm kum pi'ók kaprĩre ngã nhym kam amim kubyn kam ate kato. Katon kam arÿm Jeju'ã amim karõo tẽ. Me 'ã bikprõnh kêtri, me no prãri ne kute me kum kangamã amã.

Me kute Jeju bĩn kêtri kôt ba djwýnhmê ro'ã õ kwÿ krên mex.

Mat 26.17; Mak 14.12

⁷ Nhym kam mebê idjaer kukràdjãkôt mete djwÿponhbit kur nhõ akati arÿm kato. Kam ne me apÿnh ÿrkwãkam Metĩndjwýnhmã mrykĩ'ãtomti pan kubôn kuku. Amrêbê Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhõ akati me kute kôt mar kadjy ne me ã o ane. ⁸ Kam ne Jeju kôt ba djwýnh jano. Nãm Pedrumê Djuão ar anon arkum,

* **21:34** Mỳjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mỳjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

—Ar tēn ar ikutēp mrykī'ātomti jabatānh nyrewā bīn aga. Bar wām bōx gwaj kukrē. Gwaj baje Metīndjwýnh me irôbê mrānh nhō akati mar kadjy mrykī'ātomti krē, ane.

⁹ Nhy m ar kum,

—Nhýnh gédja bar ar akutēp mry ga? ane.

¹⁰⁻¹¹ Nhy m kam arkum,

—Ē, ba ar amā arē. Gédja gar tēn krī'yr bōx nhy m me'ō my ngōo tēn ar akajpa. Ga kam ar kōt tē nhy m ūrkwāmā wadjā. Gar kōt wadjān kam ō kikre djwýnhjamā kum, “Bēnjadjwýr ne amā, ‘Nhýnh kumoka'ê ja ne me bōx ny kadjy, dja ba ikōt ba djwýnhmē ro'ā bōx ne kam inhō kwý krē? Ar ije Metīndjwýnh me irôbê mrānh nhō akati mar kadjy mrykī'ātomti krē’? ane.” ¹² Dja gar ā kum ane nhy m kam ar amā kumoka'ê rax jakre, kýjrūm imōkkam kumoka'ê raxwā jakre, kapōnh pro, arým o mex pro, kam gédja gar ar ikutēp agan adji, ane.

¹³ Nhy m kam ar tēn kam kajpa. Kute arkum arēnh kōtō. Kute arkum arēnh kōt ne ar tēn me'ōja pumūn kam kōt tēn ūrkwāmā wadjān kam ar kutēp mry ga.

¹⁴ Nhy m Jeju kute kōt ba djwýnhō mōrja'ā arým apajrūm myt tē. Nhy m ar bōx ne kam ro'ā ō kwý krēnmā arým nhý. ¹⁵ Nhý nhy m Jeju arkum, kōt ba djwýnhbē 12mā,

—Ba ne ba imā gwaj baro'ā banhō kwý krēn prām kumrēx. Itokry kētri gwaj baro'ā baje Metīndjwýnh me irôbê mrānh nhō akati mar kadjy mrykī'ātomti krēn prāmā.

¹⁶ Ē, ba ar amā arē. Ja dja ba krēn o ino re. Ne kam ajte krēn kēt 'iry:n kam Metīndjwýnh me kadjy bēnjadjwýr ne kute me utār ne kute ar meo bakambit gédja ba ajte inhō kwý krēn djā djwýnhja krē, ane.

¹⁷ Ne ngōnhkrākam uba kangōjadjwý byn 'ā Metīndjwýnhmā ōdjānh jarēn kam arkum,

—Mī, ar jao ikō, aben nhipēpā o akōmo mō. ¹⁸ Ba ar amā arē, gar ama. Ije pidjō kangōo ikōmo krā'yr ne ja. Metīndjwýnh kute amim ō me ja kunī pytār ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjō kangō nyo ikō.

¹⁹ Ne kam ajte djwý ja byn 'ā Metīndjwýnhmā ōdjānh jarēn kam kokij n apýnh arkum kungān arkum,

—Ē, inhī ne ja. Inhī'ā ne ba djwý jakren ar amā kokij. Ar akadjy dja ba ty. Dja me

pīte'y'ā inhōn ibī. Dja gar akuprōn inhī ja'ā djwý jakren krē. Dja gar krēn ā imaro anen imar rā'ā ne, ane.

²⁰ Nhy m ar ō kwý krēn pa nhy m kam ajte uba kangō byn kam arkum,

—Ikamrō'ā ne ba pidjōbē uba kangō jakre. Dja me ibī nhy m kam ityk jakōt dja ikamrō ā me akadjy prōt ne bixabjēr ane. Ikamrō jakōt gédja Metīndjwýnh me amā kukrādja ny, kabēn ny jarēnh mām dji.

²¹⁻²² Ē, ikuri ýr ne ō kwý krēno ýr ja gédja ikurē djwýnhmā ikanga. Mrāmri dja me ibī. Amrēbē ne Metīndjwýnh me kute ibīn kadjy amim ijā karō. Kute amim ijā karōjakōt gédja me ibī. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōxja gédja me ibī. Watīre kute ikurē djwýnhmā ikanga djwýnhwā. Ta gédja tokry ra:x ne, ane.

²³ Nām ā Jeju arkum ane nhy m kam kōt ba djwýnhja abenmā,

—Ije, mýj gwaj bajō dja gwaj kurē djwýnhmā kanga? ane. ²⁴ Ne abenkam kangao kumex ne kam adjwýnhdjwý abenbē bēnjadjwýr pytāro kumex. Ne abenmā,

—Ba gédja ba gop ibēnjadjwýr raxo ar ajakre, anhýro kumex.

²⁵ Nhy m kam Jeju arkum,

—Me bajtemkam ne me bēnjadjwýr rūnh kabēno meo atom ne ar meo ba. Nām we memā, “Idjukaprikōt ne ba amim me ajo atom ne amim ar me ajo iba. Me akadjy ne ba ibēnjadjwýr rax”, ane. Nām we ā me bajtemkam me bēnjadjwýr we ā ane.

²⁶ Bep kati, ar ga dja gar ā anhýr kētkumrēx ne. Dja gar ajō abenkam arax jabej, djā gām aje me kutapure pyrāk ne me katēn tē. Ne ar ajō amikam aben kadjy abēnjadjwýr jabej gédja ga tu ar memā adjāpēnh aba. ²⁷ Nhy m ne bēnjadjwýr raxo kute aben jakrenh? Djām kum ýr nhy m kute 'ýr ōmrōo tēmja? Nār kon djām kum āpēnh ne kute kum ōmrō ne o tēmja? Kum ýrja. Bep kati, ba ne ba te ibēnjadjwýr raxo me bēnjadjwýr kunī jakren tu amijo ikātām ne ar ar amā idjāpēnh iba. Dja gar ā ikudjwa ane.

²⁸ Ē, ar ga ne gar amexkumrēx. Nām me te kum ikurēn ijo ajkē gar mā ijā angrā tỳx ne. ²⁹⁻³⁰ Kam gédja ba akati 'ōkam arým ar

ajã bĕnjadjwÿr rĕ. Ibãm ne ijã bĕnjadjwÿr mĕ ba kam badjwÿ amidjô'ã ar ajã bĕnjadjwÿr rĕ. Kam dja gar inhô pyka djwÿnhkam ar akadji ibĕnjadjwÿr ne ije ar ajo ibakam ikôt anhô kwÿ krĕn kôt ikô. Kam dja gar me bĕnjadjwÿr rÿnh krĭ djâkam memã akrĭn ar meo aba, apÿnh me kute mekbê idjaermã idji jarĕnh djâri kubê 12jamã akrĭn ar meo aba, ane.

³¹ Ý, Ximão, Ximão, ota arÿm Xatanaj ar ajã Ibãm ma, kute ar akabimã, mrãmri ar amã ikĭnh ne ijã angrã tÿx ne ar ikôt aba jabej. Kute mrãmri ne me kute bày 'ykã katĕk ne kute djwÿ kapĭn djâkam krĭn kute kapĭn ja pyrãk. Dja ã Xatanaj kute ar akabimã ã ar ajo ane. ³² Ě, Ximão, ba ne ba arÿm Ibãmmã ajo a'uw. Ijã angrã tÿx ne mã ikôt abikamĕnh ne ar ikôt aba kadjy. Dja ga mekôt ikangan kam akubyn aje iwÿr amijo akĕxkam gora akamydjwÿo tÿx, ane.

³³ Nhym kam Pedru kum,

—Kati, Bĕnjadjwÿr, ba dja ba apymaje iprôt kĕtkumrĕx ne. Gĕdja me kute abĕ ijĕ jabej akôt ibĕ ijĕ. Ne kute abĭn o mör jabej akôt ibĭ, ane.

³⁴ Nhym kam Jeju kum,

—Kati, ba amã arĕ, Pedru. Akamãt ja tãmkam ôkrĕnĕ'ãnh kâr kĕtri dja ga amijã maje memã ajĕxo dja. Memã aminĕje ajĕxo adjãmo amãnhkrut ne ikjĕkĕt ne memã, “Kati, ije tãwã pumÿnh kĕt”, ane. Be, dja ga ã memã ijã ane. Ba arÿm amã arĕ, ane.

³⁵ Nãm Jeju ã Pedrumã anen kam ajte arkum,

—Ije ôbĕ ar ajanor gar anhÿkam amör ne aje anhô katôk'y djã, aparkã 'ô byr ne o amör kĕt ne ajĕnh 'ô aje tur ne o amör kĕtja, djori kam ar anhô mÿjja kĕt? Ne kam ar anhô kwÿ krĕn djã kĕt? ane.

Nhym ar kum,

—Kati, kam ar inhô mÿjja, kam ar inhô kwÿ krĕn djã. Me ne me ar imã kungã, ane.

³⁶ Nhym kam arkum,

—Nhym bep jakam ne atemã. Jakam dja gar anhô katôk'y djãwã jamã ne ajĕnhdjwÿ'ô tun o mō. Ne anhô kãxdjwa kajgo kĕt jabej on kadjy aminhinôkãtiwã ngãn pãnh pi'ók kaprĭ byn amim o 'ô byn ar o mrã. ³⁷ Ba ar amã arĕ. Arÿm ne me kute ibĭnmã arÿm ijo rã:m ne jao tĕ. Amrĕbĕ

me kute Metĭndjwÿnh kabĕnkam ijã pi'ók no'ókkam kute,

“Nãm me o axwen me axwemĕ ro'ã kubĭ”, anhÿr ja arÿm kator 'ÿ:r. Amrĕbĕ me kute ijã pi'ók no'ók ja gĕdja mrãmri on kato nhym me omũ, ane.

³⁸ Nhym ar kam kum,

—Bĕnjadjwÿr, omũ, ota ar inhô kãxdjwa kajgo amãnhkrut, ane.

Nhym kam arkum,

—Ã, aj, anũ, ane.

Pidjôkôkam Bãmmã amijarĕho Ýr.

Mat 26.36; Mak 14.32

³⁹ Nãm arkum “Anũ” anen ate kikre kurũm katon krãnhbĕ Oriwĕre'ÿr kôt ba djwÿnhho mō. Kute 'ÿr aro mör tũmja 'ÿr ne ajte aro mō. ⁴⁰ 'ÿr aro mōn aro bōx ne kam arkum,

—Ar Metĭndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gĕdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnĕ, gar mekôt ajaxwe kĕt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ, ane.

⁴¹ Arkum anen ate tĕn Ýro rãm ne nĭj. Nãm kôt ba djwÿnhmã iren tĕn Ýro rãm ne nĭj ne kônkrão nhÿ. Ne kam arek Bãmmã kabĕno nhÿ. ⁴² Ne kum,

—Djũnwã, aje ibĕ ikaprĭja kadjãr jabej on ibĕ kaba. Aje ibĕ ikaprĭ kadjãr nhym me kute ibĭn kĕtmã ne ba amã amijarĕ. Nãr kon, dja ga mrãmri ibĕ kadjãr kĕt jabej ba tu mrãmri itokryo itĕm rã'ã. Djãm ba ne ba amimar kôt ar amijo iba? Kati, akabĕnkôt ne ba amijo iba, ane.

⁴³ Nhym kam kãjkwa kurũm kadjy mrãnh djwÿnh 'ÿr ruw ne kam o tÿx ne. ⁴⁴ Nhym kam akubyn Bãmmã amijarĕho nhÿ. Kaprĭ ra:xkam ajte akubyn prĭne kum amikôt amijarĕho nhÿ. Kaprĭ raxkam ne ô djâkam tokry. Tokry raxkam ne arÿm 'ã ngô pepeko dja. Djãm 'ã ngô? Kati, kamrô ne prôto dja, pykakam totoko dja.

⁴⁵ Ne Bãmmã amijarĕho nhÿn kam kum amijarĕnh pan kãjmã djan kam akubyn kôt ba djwÿnh'ÿr tĕ. Nhym kôt ba djwÿnh arek ôto kumex. Kaprĭ raxkam arek ôto kumex.

⁴⁶ Nhym kam arkum,

—Mÿkam ne gar arek anhôto akumex? On ar kãjmã djan Metĭndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gĕdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnĕ,

gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wỳ, ane.

Me kute Jejuo tỳm.

Mat 26.47; Mak 14.43; Dju r 18.3

⁴⁷ Arkum kabêno âm rã'ã nhyam arỳm me kute pa 'amỳnh ne o mōrmã arỳm 'ỳr bōx. Me krãptĩ ne me arỳm 'ỳr bōx. Djuda, Jeju kôt ba djwỳnhbê 12ja'õ ne 'ỳr meo mō. Ne kam kute o tỳm ne kute ine kaômã 'ỳr tẽ.

⁴⁸ Nhyam kam kum,

—Djuda, djãm aje inhine kaôro atēm pro aje memã ijo atỳmmã ne ga iwỳr tẽ? Nã gãm ajêx ne ije amijo inhĩ ne me awỳr ibōxja ijo anhōbikwan inhine kaô, ane.

⁴⁹ Nhyam kam Jeju nhõ àpênh bu'ã ku'êja arỳm kuma, tu amikam kuman kum,

—Bênjadwỳr, djãm ar ije kãxdjwa kajgoo me ja parmã? ane. ⁵⁰ Nhyam ate ar'õ me'õjamã akabê, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bênjadwỳr rax nhõ àpênh ja'õmã akabên toxy anen arỳm amak nhikjê ta, amak djubôk ne kuta. Nãm tu amak toprik ane nhyam wãnh amak tỳm.

⁵¹ Nhyam kam Jeju,

—Aje, anũ, arek ar dja, ane. Ne kam amak djãm djã kupê nhyam arỳm ajte amak mex ne.

⁵² Nhyam kam me kute pa 'amỳnhmã 'ỳr mōrjamã, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bênjadwỳrmẽ Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam krãkamngōnhmẽ mebêngêttēmã,

—Ije djãm idjãkĩnhĩ ne ga me aje ibĩnmã iwỳr anhõ kômẽ anhõ kãxdjwa kajgomẽ o mō? ane. ⁵³ Myt kunĩkôt ne ba me akam ar Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam iba ga me kam kam ijo atỳm kêt ne. Nã, mrãmri me anhõ akati ne ja. Me ajaxwe rax ne kute akamãt kô tyk pyrãk. Nãm prĩne me bajo ajkamuw. Kam ne ga me aje ipa 'amỳnhmã iwỳr mō, ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Dju r 18.15

⁵⁴ Nãm ã memã ane nhyam kam me pa 'amỳn kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bênjadwỳr rax nhõ kikre'ỳr o mō. 'Ỳr o mō nhyam kam Pedru mekôt tẽ, nĩjar memã kre rax ne tẽ. ⁵⁵ Nhyam me arỳm Jejuo mōn o bōx, me kute pa 'amỳnhja ne me arỳm o mōn o bōx ne kam kikre nhipôkri kênh ngrire jakam amim kuton

kam 'ã ànhũnho kumex. Nhyam kam Pedru mekôt tẽn 'ỳr wadjàn kam me ikô'ã nhỹ. ⁵⁶ Nhyam bênjadwỳr nhõ àpênh kurererja kuwy pōkmã omũ ne kam 'ỳr tẽn kam no tyn djan kam memã,

—Tãwãdjwỳ ne arkôt ba, ane.

⁵⁷ Nhyam kam Pedru aminêje 'êx ne kum, —Kati, arkati. Ije tãwã pumũnh kêt, ane.

⁵⁸ Nhyam adjynkêt ne me'õ mydjwỳ 'ỳr bōx ne omũn kam kum,

—Gadjwỳ ne ga abê õ àpênh'õ, ane.

Nhyam kam kum,

—Kati, arkati. Ibê õ àpênh kêtê, ane.

⁵⁹ Nhyam 'âtũm nhyam ajte me'õ myjadwỳ 'ỳr bōx ne 'ã no tỳx mex ne 'ãno djan memã arẽn memã,

—Mrãmri ne tãwãdjwỳ arkôt ba. Kubê pykabê Garrêja kra'õ, ane.

⁶⁰ Nhyam kam kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêt. Ije akabênwã mar prãm kêtumrêx, ane. Ne kam kabêno ỳr rã'ã nhyam 'ã ôkrênê'ãnh kã.

⁶¹ Nhyam kam Bênjadwỳr 'ỳr akêx ne omũ. Nãm ar aktã aben pumũ. Nhyam kam arỳm Pedru Bênjadwỳr kabên ma. Kute anhỹr djwỳnhram kum kabên jarênh ja ne arỳm kuma. Kute kum,

—Akamãt ja tãmkam ôkrênê'ãnh kãr kêttri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã, “Kati, ije tãwã pumũnh kêt”, anhỹr ja ne arỳm kuma. ⁶² Ne kam katon mu:w. Kaprĩ raxkam ne mỳr rax ne.

Krãkamngōnh kute Jeju'ã bẽno bikênhõ âm.

Mat 26.67; Mak 14.65

⁶³ Nhyam me kute Jeju pumũnho ku'êja kam bẽno ajkên tak ne. ⁶⁴ Nãm me no'ã pron kam apỳnh tak ne kam kum,

—Aj, goja me'õ kute akurwanhjakôt omũ. Goja tu aman me imã arẽ, ane. ⁶⁵ Nãm me prĩ:ne o ajkê. Nãm me aprỳ:o kumex.

Me rũnh kute Jeju axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Mak 14.55; Dju r 18.12

⁶⁶ Nhyam arỳm akati nhyam kam me bẽ idjaer bêngêtmẽ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bênjadwỳrmẽ me kute Mōjdjê kukràdjã mar djwỳnhmẽ, me ta ne me aben pydjĩn amiwỳr Jeju 'uw. Nhyam kam me me'ỳr Jejuo mōn o bōx ne me kabem kudja.

⁶⁷ Me kabem kudja nhyam me kum,

—Goja on me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bënjadjwýrbê kumkati, nêñ? Goja on me imã amijarê, ane.

Nhym kam memã,

—Got ba ren me amã amijarê ga ren me amim imar kêt kumrêx ne. ⁶⁸ Ba ren badjwý me akukij ga ren me imã arêñh kêt ne. ⁶⁹ Nhym bep jakam gêdja ba on Metĩndjwýnh pymati djubôk'ãnh nhỹ. Ba ije amijo inhĩ ne ibënjadjwýr raxkam gêdja ba ubôk'ãnh nhỹ, ane.

⁷⁰ Nhym kam me kunĩ kukij ne kum,

—Djãm abê Metĩndjwýnh kra? ane.

Nhym kam memã,

—Ãã, kôt ne ga me aje arêñhwã, ane.

⁷¹ Nhym kam me abenmã,

—Bir be, arým ta kute amijo Metĩndjwýnhja ma. Mýj kadjy dja gu me ajte me'odjwý kukij? Kati, ta ne arým amijarê gu me arým kuma, ane.

23

Piratu kute Jeju axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Mak 15.1; Dju r 18.28

¹ Nhym kam me rũnhja eku:n kãjmã djan mũjar Piratu'ýr o mõn o bõx. ² O bõx ne kam Piratunã Jeju kãmex jarên kum,

—Ë, tãmja ne axwere. Tãwã ne ar me ibê idjaer noo biknoro ba. Ba meo tým ne awýr o mõ. Nãm we me imã, “Kwãrĩk wãnh ga me bënjadjwýr raxbê Xedja me kunĩmã ýr djwýnhmã pi'ók kaprĩ nhõr kêt”, ane. Ibê me anhõ Bënjadjwýrbê kumkatikam gêdja ba ipymao ar me apytàn me ajo iba, ane. Nãm we ã me inoo biknoro ane, ane. Nãm ã me Jejuo 'êxo ane.

³ Nhym kam Piratu Jejumã,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bënjadjwýr rax? ane.

Nhym kam kum,

—Ãã, kôt ne ga me aje arêñhwã, ane.

⁴ Nhym kam Piratu me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmê me krãptĩmã,

—Nã bãm te kukij. Ajmã kute kêt. Axwe kêt kumrêx, ane.

⁵ Nhym kam me mã kum 'ã apnê. Kum 'ã apnê:n kum,

—Kati, nãm prĩne aben kadjy memã 'êx mõ. Nãm Garrêja kurũm tẽn Djudêjakam

bõx ne aben kadjy memã 'êx. Nãm krĩ 'ókam bõx ne aben kadjy memã 'êx. Ne ajte amũ krĩ 'ókam bõx ne aben kadjy memã 'êx. Ne ajte amũ 'ókam bõx ne aben kadjy memã 'êx ne ajte amũ 'ókam bõx ne aben kadjy memã 'êx. Ne jakam arým bõx, ane.

Erodji kute Jeju axwe jabej kukjêr.

⁶ Nhym Piratu me kabên ja man kam abej me kukij ne memã,

—Djãm Garrêjakam me kra'õ? ane.

⁷ Nhym me kum “Ãã” ane. Garrêjakam me ja nhõ bënjadjwýr nhidjibê ne Erodji. Ajbir Djeruxarêkam bõx. Kam ne Piratu Erodji'ýr Jeju jano, Erodji kute Piratu kudjwa Jeju kukjêrmã. Jejubê Garrêja krakam ne kum ano. Nhym me arým 'ýr o bõx. ⁸ Nhym Erodji Jeju pumũn kam kĩnhkumrêx ne. Amrêbê ne Jeju'ã ujarêñh man kam te kute tãri omũnh prãme. Nhym kam me arým 'ýr Jejuo mõn o bõx nhym kam kĩnhkumrêx ne. Kute kum mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx nhym kute omũnhmã ne bit 'ã kamnhĩx ne. ⁹ Ne kam te Jeju kukjêr krãptĩ ne. Nhym mrãmri bën kêt mex ne dja.

¹⁰ Nhym bep me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me Jeju kurĩ ku'ên kam mã kum arê. Kum kàtãm jarêñho ku'ê. Djã nãm me akrãnmã kum arê? Kati, nãm me tu Erodjimã Jeju jarêñho bê: ne. ¹¹ Nhym kam Erodji õ krãkamngõnhremê ro'ã Jeju japrý ne 'ã keket ne kam kum me bënjadjwýr kã jadjàn kam akubyn ajte Piratu'ýr ano nhym me ajte akubyn 'ýr o mõn o bõx.

¹² Nhym Erodjimê Piratu ar myt tãm kam abeno õbikwa. Jejukôt ne ar abeno õbikwa. Amrêbê ne arkum aben kurê ne kam ajbir arým Jejukôt abeno õbikwa. Piratu kute Erodji'ýr Jeju janorkam ne ar arým abeno õbikwa.

Piratu kute Jeju bĩn kadjy memã kanga.

Mat 27.15; Mak 15.6; Dju r 18.39

¹³ Nhym me akubyn Piratu'ýr Jejuo mõn o bõx. O bõx nhym kam Piratu me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmê me kute meo ba djwýnhmê me kàtãmmê meo akprõn kam memã,

¹⁴ —Ë, tãm ne ga me iwýr o mõn o bõx ne kam imã, “Tãmja ne ar me inoo biknoro

ba”, ane. Ba kam te kukij, te me anhipôkri kukij, nhym ajmã kute kêtukumrêx. Mexkumrêx. Nã gãm me ajêx ne arîk kãmex jarê. ¹⁵ Nhym Erodjidjwý te ikudjwa kukij nhym mexkumrêx. Ga kute ajte akubyn me bawýr anorja pumũ. Be, mýj kadjy dja ba kubĩ? Ije bñn prãm kêtê. ¹⁶ Kam dja ba tu kaprêprêk kajgon ano, ane.

¹⁷⁻¹⁹ Nhym kam me kunĩ axikôt kum 'ã àpnênho kumex. Ne kum,

—Kati, on o tẽn abñn me imã Baraba bõm amê, ane.

Nãm Piratu me kute Metĩndjwýnh me irôbê mrãnh nhõ akati mar kunĩkôt me pýnh ne bõm me rênho tẽ. Me axwe nhym kute mebê ijêja ne bõm me rênho tẽ. Baraba ne axwekumrêx. Nãm me bẽnjadjwýr kadjy memã 'êx nhym me me bẽnjadjwýr'ýr prôt ne, nhym ta adjwýnhdjwý me kwý pa. Tãm ne Piratu kubê ijê. 'Ã ne me ku'uw ne kum,

—On rũm tãwã o tẽn abñn pãnh me imã Baraba kaba, ane.

²⁰ Nhym Piratu te kute Jejumã irer prãme. Ne kadjy ajte memã kabên ne memã,

—Ba kum inhiren ano, ane.

²¹ Nhym me kãj bê: 'ã kum apnên kum,

—On pĩte'y'ã anhô. On pĩte'y'ã anhô, anhýro kumex.

²² Nhym kam ajte memã,

—Tô mýkam? Mã ne kute dja ba kubĩ? Djãm axwe? Nã bãm te kukij nhym axwe kêtukumrêx. Kam ne ba ije bñn prãm kêtê. Dja ba tu kaprêprêk kajgon kam akubyn ano, ane. Nãm te memã anen te memã anen kam arým ajte te memã ane.

²³ Nhym me mã 'ã kum apnê. Nãm me kãj bê kum 'ã àpnênho kumex ne kum,

—On pĩte'y'ã anhô, on pĩte'y'ã anhô, ane. Nãm me týxo Piratu jakrenh mex ne prĩne kabêno katy. ²⁴ Nhym kam me umaje “Ã” anen tu memã kanga. ²⁵ Nhym me'õ kute bẽnjadjwýr kadjy memã 'êx ne ta kute me kwý parja Piratu kaba. Me kute Piratumã “Me imã Baraba bõm amê”, anhýr ja ne kaban anon kam pãnh memã Jeju kanga, krãkamngônahre kute Jeju bñnmã memã kanga. Me kum kurêkam ne me 'ã Piratumã apnê, kute bñnmã. Nãm me kum 'ã àpnênho katyk mex ne. Nhym kam arým me kute bñnmã memã kanga.

Me kute pĩte'y'ã Jeju nhôr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Dju r 19.17

²⁶ Nhym kam krãkamngônahre arým o mõ. O mõ nhym kam me'õja tẽn me kajpa. Me'õ nhidjibê Ximão, pykabê Xireni kra'õ. Arwã kurũm ne tẽn me kajpa nhym me pa 'amýn ikreikam pĩte'y djin kam kum,

—Kum amý, ane.

Nhym kam kum kumýn o Jeju katẽn o mõ. ²⁷ Nhym me itepato kôt mõ. Nhym me niredjwý kôt mõ. Mõrkôt abej mýr mõ, kãj bê abej àmra mõ. ²⁸ Nhym Jeju me'ýr akêx ne memã,

—Ë, àpnhĩre ar, Djeruxarêkam me kra, kwãrîk wãnh ga me ijabej amýr kêt. Bep me akra jabejbit dja ga me muw, ne ga amijabej muw. ²⁹ Dja ï meo bikênh djã nhõ akati me awýr bõx. Dja me awýr bõx nhym me abenmã, “Ý, me nire kra kêtja ne me mrãmri kĩnhkumrêx. Ne me kute kra jamýnh kêt djwý kĩnhkumrêx. Ne me kute krao kaôr kêt djwý kĩnhkumrêx”, ane. Me jabit dja me mã prôt ne kato.

³⁰ “Ne ajte kamã tokry pymaje krãnhmã, ‘On amrê me inhiy arôrök ne me inhimex’, ane.

Ne kam ajte krãnh kryre jamã,

‘On amrê me inhiy arôrök ne me ijo apdju’, ane.”

³¹ Ga me kute ã pĩ ngoo anhýrja pumũ. Godja arým pĩ ngrã nhym mã dja me ajte on? Ba ne ba ajmã ikute kêtukumrêx ne itokry rax ne. Nhym bep mrãmri me axweja, mã dja Metĩndjwýnh me on, Djeruxarêkam me ajaxweja on? ane. Nãm ã Jeju mýjja kute meo bikênh djã nhõ akati djwýnhhrãm ã memã arênho anen ta amijaxwe kêt'ã pĩ ngo jakren me axwe'ã pĩ ngrã jakre.

³² Nhym me amê ar kâtãmja Jejukôt aro tẽ, me kute pĩ'ã Jejukôt ar nhôr kadjy. Ar kute mekam ar amikrão baja ne me kute Jejumê ro'ã ar parmã aro mõ. ³³ Aro mõn aro bõx. Krãnhbê me krã'i'ýr ne me Jeju aro bõx. Aro bõx ne kam apýnh pĩte'y'ã ar adjuw. Ne kam ar ikramã kãxirãxo iten ar parjamo iten kam kãjmã krekam ar umjuw. Nhym arým ar arij. Jeju ôkredjãkôt wajêt nhym aktã ar axweja ijên o wajêt.

³⁴ Nhym kam Jeju me nêje Bãmmã kabên ne,

—Djünwã, dja ga tu imar krãtan mekam angryk kêt. Me kute ibĩnja dja ga tu mar krãta. Me kute ibĩnja ne me kute gu bakukràdjã mar kêtukumrêx, ane.

Nhym kam me abenmã kàja ngrã. Nãm me apỹnh kute kà jamỹnh kadjy kên kryre rê. Me kute ari kên kryre rênhkôt ne me amijo kubêkã pytãn amý.

³⁵ Nhym me kunĩ no ma mõn Jeju pumũho dja. Nhym me bẽnjadjwýrdjwý aprýo dja. Nãm me abenmã,

—Amübit ne me utã. Goja gê ta amiptã. Goja gê Metĩndjwýnh kute anor nhym kubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx jabej goja on amiptã, Metĩndjwýnh kute amijo utãr jabej goja on amiptã, anhýro kumex.

³⁶⁻³⁷ Nhym me krãkamngõnhredjwý 'ã keket ne aprýo kumex. Nãm me 'ýr bõx ne kum pidjõ kangõ kadjã bẽn kum,

—Ajrã, goja on amiptã. Goja abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax jabej goja on amiptã, anhýro dja. ³⁸ Ne kam ajte Jeju nhimõkri pi'ók no'ók nhípêx ne kunhõ. Me kute omũnh ne kam kute,

—Mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax ne ja, anhýr kadjy ne me imõkri kunhõ. ³⁹ Nhym kam me kute Jeju nhikõ'ã amê ar axwe nhõrja ikjêja Jeju japrýo wajêt. Ne kum,

—Goja abê mebê idjaer nhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx ne goja on amiptãn ar badjwý ar ipytã, ane.

⁴⁰ Nhym kam ikjêja kum bẽn tỳx ne kum,

—Kwãrik wãnh. Birãm amã Metĩndjwýnh pyma kêtukumrêx. Me kute gwaj bajanhõr ga arým gadjwý atyk 'ýrja pumũ ne kam ajmãn amã Metĩndjwýnh pyma kêt mex ne.

⁴¹ Mrãmri ne me kute arým gu babĩnmã arým ã gu bajo ane. Gu ba ne gu ar mekam amikrào baba nhym arým me kute pãnh gu babĩnmã. Nhym bep tãmja ne kute ajmã mýjja 'õo kêtukumrêx, ane. ⁴² Ne kam ajte Jejumã,

—Jeju, gora anhõ me ja kunĩ kadjy abẽnjadjwýr ne aje ar meo abakam gora badjwý ima, ibiknor kêt kadjy ima, ane.

⁴³ Nhym kam Jeju kum,

—Myt ja tãmkam dja gu baro'ã kàjkwakam Ibãm nhõ pyka'ýr bõx. Mrãmri ne ba arým amã ikabên pydjın arê, ane.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nhym arým kàjkwa nhípõkri myt nhý. Nhym kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt me'ã akamãt kô tyk ne, arngro kêtukumrêx ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhym 3 orakam, amykrykambit arým ajte kàjkwa no pôt ne. Arým ajte myt kato. Nhym arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kadjwýnhbê kubêkãtija ta amikadjõ. Nãm kõnh e ty:k ane. ⁴⁶ Nhym kam Jeju Bãmã amijarê. Kãj bê kum amijo akij ne kum,

—Djünwã, ba wãm awýr ikarõ jano, ane.

Nãm ã kum anen kum amikarõ janon ate ty. ⁴⁷ Nhym krãkamngõnhre krãptĩbê 100 nhõ bẽnjadjwýr Jeju tykkôt omũn kam Metĩndjwýnhmã rax jarê, ne,

—Mrãmri ne djãm tãmja axwe kêtê. Mexkumrêx, ane.

⁴⁸ Nhym me itepato kute Jeju tykkôt omũnhmã mõrja arým mýjja kunĩ pumũn kam akubyn mõn kaprikam aminhõkôt titiko mõ, úrkwã'ýr binhirênh mõ. ⁴⁹ Nhym bep õbikwa kunĩmê, Garrêja kurũm me nire kôt mõrjamê, me tãm ne me arek omũho dja, kum kre rax ne omũho dja.

Me kute Jeju jadjãr.

Mat 27.57; Mak 15.42; Dju r 19.38

⁵⁰⁻⁵² Nhym kam me'õ nhidjibê Jõdje ne Piratu'ýr tẽ. Mebê idjaer nhõ krĩ'õ nhidjibê Armatêkam kra'õ. Nãm me rũnh bikprõnh djãkam mekôt mrã. Kabên mexkumrêx, katãt ne mrã. Nhym me kute Jeju bĩnmã amim 'ã karõo nhý nhym kam te nêje me kukrà. Atemã ne kabên. Me ja kabênkôt kabên kêtê. Nãm amim Metĩndjwýnh kamnhĩx ne. Metĩndjwýnh bõx ne me kadjy bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã ja ne amim kamnhĩx ne. Tãm ne Piratu'ýr tẽn bõx ne Jeju'ã kuma. Kute Jejuo rwýk ne adjãrmã ne 'ýr tẽn bõx ne 'ã kuma.

⁵³ Nhym kam kum "Ã" anen kam kum kanga. Nhym kam pĩte'y'ýr tẽn kam Jejuo ruw, kute adjãrmã. Ne kam kadjy kubêkã mexja byn kam prĩne o kupun kam kênkrekam adjã. Me kute kênkre kakrwýnh nyjakam adjã. Kraxje me kute kam me'õ jadjãr kêtukumrêx. Kam ne adjã. ⁵⁴ Pi'ók rãrãr nêje akati jakam ne adjã. Akati jakam ne me no katon õ mýjja kupênho kumex.

Pi'ók ràràr kètri ò mỳjja kupênho kumex. Akati jakam ne adjà.

⁵⁵⁻⁵⁶ Nhyim me nire Garrêja kurũm Jeju kôt mōrja mekôt mōn omũ. Nãm me kute kēnkrekam adjàrkôt omũn kam akubyn ũrkwãmã mōn bōx. Bōx ne kam me kudjy djãmē pidjy nhĩnmē kubyn abenkam o akàn kam kadjy kudji. Nhyim pi'ók ràràr nhyim arým me nire tyk djà kēto kumex, Mōjdjē kukràdjàkôt ne me pi'ók ràràrkam tyk djà kēto kumex.

24

Jeju akubyn tĩn.

Mat 28.1; Mak 16.1; Dju r 20.1

¹ Nhyim arým pi'ók kamrèk. Nhyim ar nire kry:ràm kô rãã kute me kudjy djà abenkam o birēnh ne irja byn 'yr o mō, kēnkre'yr o mō. Ar kute kēnkrekam adjàrja'yr o mō. ² Nãm ar bit Jeju'yr o mō, ar kute o kudjymã ne ar bit 'yr o mōr kajgo. Nhyim arým me kute kēnpotio 'ã ijêja arým amijã kutan kre jakà'ã amidjan dja. Me'õ ne o mōn kudja nhyim dja. ³ Nhyim ar nireja 'yr mōn kēnkremã wangij ne kam te Jeju nōr djà kamũ nhyim nōr kêt ne.

⁴ Nhyim ar te kute mỳjja'õ marmã o dja nhyim adjynkêt ne ar my amãnhkrutja ar aèrbê kato. Tu ar nokam kato. Ò kubêkà jadjê:nh ne ar kuri dja. ⁵ Nhyim ar te tĩn prãme ne rôròk ne ponh ne ikwã. Nhyim kam arkum,

–Mỳkam ne gar me tykkam me'õ akubyn tĩnja jabej mō? ⁶⁻⁷ Ë, ar nōr kêtja pumũ. Arým ne akubyn tĩn ne kato. Djã ne gar kabēnja ma. Amrèbê ne ar amã, Garrêjakam ar ba rããkam ar amã, “Gédja me me axwemã ikanga. Ba ije amijo inhĩ dja me me axwemã ikanga nhyim me pĩte'y'ã inhô ba ty ne ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne akubyn itĩn ne”, ane, ã ar amã ane. ã ar amã ane gar ajte abej mō, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁸⁻¹⁰ Nhyim kam ar nire arým Jeju kabēn ja ma. Kabēn ja man kam akubyn kēnkre kurũm mō. Mōn bōx ne kam Jeju kôt ba djwýnhmã mỳjja kunĩ jarē. Kôt ba djwýnhbê 11mē òbikwaja kunĩmã mỳjja jarē. Marij Madarenamē Djôwanãmē Xijagu nãbê Marijmē ar ro'ã mōrjamē. Ar ja ne Jeju'yr mōn te

nōr djà kaprãn bōx ne memã arē, Jeju kute tũmrãm ar anorjamã arē. ¹¹ Nhyim bep nãm me ate krã. Nãm me o kabēn kajgon kam tu ate krãn amim kamnhĩx kêt ne. ¹² Nhyim bep Pedrubit ne ekrux ne kãjmã djan kam kēnkre'yr prôt ne 'yr bōx ne kam te 'ã ibôn ýmkjêro nō. Te abej rĩto nō. Nhyim kupu djàbit ate nō. Nhyim omũn kam akubyn tē, te kute amikam mỳjja'õ marmã umar tē. Tēn ũrkwãkam bōx.

Imau'yr Jejukôt ba djwýnh tē nhyim ar nokam amirĩt.

Mak 16.12

¹³ Nhyim myt tãmkam kôt ba djwýnh amãnhkrut ne krĩ ngrire 'õ'yr tē. Krĩ ngrirebê Imau'yr ne ar tē. Djãm mũjar got. Tãm ne ja. Djeruxarē kurũm pry'ã akrebê 11 kiometu 'yr ne ar tē. ¹⁴ Ne kam abenmã kabēn tē, abenmã Jeju bĩnmē mỳjja ja kunĩ jarēnh tē. ¹⁵ Abenmã arēnh tēm rãã nhyim Jeju arkôt bōx. Arkôt bōx ne arým ro'ã mō. ¹⁶ Nãm ar omũnh kajgo. Bãrãm mỳjja ne ar no'ã nhyim ar te kute omũnhmã. Jeju ta ne aminėje ar no nhity ne kam arkum,

¹⁷ –Ije tô mỳj ne gar abenmã arēnh tē? ane.

Nãm arkum kabēn nhyim ar tēm tỳx katikôt djan kam kaprĩre, nokre kaprĩre ne dja. ¹⁸ Nhyim kam ikjêja idjibê Kreôpa kum,

–Ije birãm apydji ne ga aje mỳjja mar kêt, mỳjja ajbir katorja mar kêt ne. Djeruxarèkam me kunĩ ne me kuma, ane.

¹⁹ Nhyim kam kum,

–Ije nhyim mỳj nã? Nhyim mỳj ne gar abenmã arēnh tē?

Nhyim amē ar ja kum,

–Ije tô gêt Nadjarekam me kra'õ nhidjibê Jeju. Metĩndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh'õ. Kabēn mexkumrèx. Nãm katat memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarēnh mexkumrèx ne. Ne ar memã mỳjja pumũnh kêt kwý 'yro ba. Mỳjja kwý nhípèx mexkumrèxo ba. Kam ne Metĩndjwýnh kam kĩnhkumrèx nhyim me kàtãmdjwý kam kĩnhkumrèx.

²⁰ Nhyim bep me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmē me banhõ bēnjadjwýrmē, me ja ne me me kute bĩnmã memã kanga nhyim me pĩte'ykam kubĩ. ²¹ Ý, kute me bakurê djwýnhbê me bapytãrmã,

me babê idjaer pytãrmã ne bar bajbit amim kamnhĩx ne, nhym arým ty. Nãm me arým kubĩ nhym kam arým 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt. ²²⁻²³ Nhym ar nire ar ikôt Jejumã àpênh ja ar ijaê. Kry:rãm ne ar kênkre'ÿr môn te abej ne kam akubyn bôx ne kam we ar imã, “Arým ne bar mÿj me'ôja pumũ. Birãm kadjy mrãnh djwÿnh got bar omũ. Nhym ar imã, ‘Jeju ne arým akubyn tĩn ne’, ane.”

Nã, nãm ã ar nire ar ijaêro ane. ²⁴ Nhym kam ar ijô kênkre'ÿr tẽn te kam abej. Nhym kênkre kaprÿ ne. Mrãmri ne ar nire kôt arê. Nhym bep Jeju ta ne amirĩt kêtumrêx, ane. ã kum ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh Jejuo atemã me'ôn ã kum kabên ane.

²⁵ Nhym kam Jeju ta arkum,

—E kum ar ano kêt. Mÿkam ne amrêbê Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh me amã mÿjja ja jarê ga me tu amim mar ne amija-makkrekam kunĩ nhôr ne ar o aba kêt ne. ²⁶ Mrãmri ne arým Bẽnjadjwÿrbê kumkati tokryn arým kãjkwamã tẽmmã. Amrêbê Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kute arênh kôtô. Dja tokry kumrêx ne kam arým bẽnjadjwÿr rax kadjy kãjkwamã tẽ, ane.

²⁷ Ne kam prĩne arkum Metĩndjwÿnh kabên'ã ujarênh tẽ, Metĩndjwÿnh kabênkam ta amijã ujarênhja ne kunĩ arkum 'ã ujarênh tẽ. Nãm Môj djê kumrêx memã 'ã pi'ôk no'ôkmo krax nhym kam atãri Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh memã 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam ta amijã ujarênh tẽm tãmtã ã amũ 'ã ujarênh tẽ.

²⁸⁻²⁹ Nhym kam ar ro'ã mō. Ar krĩ'ÿr tẽmja'ÿr ne ar ro'ã mōn kam arým tẽpo mō. Nhym kam bit Jeju mã tẽmmã. Nhym ar kabêno nê ne kum,

—Jãnh ar inhũrkwãkam ar inhikô'ã nō. Arým ne apajrũm myt nhÿ. Arým akamãt 'ÿr, ane.

Nhym kam tu arkôt wadjã. ³⁰ Ne kam bit ô kwÿ krênmã nhÿ. Ô kwÿ krênmã nhÿn kam djwÿ byn Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarên kam ipôn arkum kungã. ³¹ Nhym kam ar amak e tyk anen arým Jeju ma nhym kam tu ar nokam akuno. ³² Tu ar nokam akuno nhym kam ar abenmã,

—E kum tãm. Ga pry'ã kute gu bamã Metĩndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôk jarênh

tẽm gu bakĩnh ne bakrãkã 'ô nhÿnhja pumũ, ane.

³³⁻³⁴ Ne ekruX ne kãmã djan kam ajte akubyn Djeruxarẽmã tẽ, Jeju kôt ba djwÿnh'ÿr tẽ. Jeju kôt ba djwÿnhbê 11mẽ ôbikwamẽ ne ar ro'ã aben pydjĩn nhÿ. Nhym kam ar ar ja'ÿr bôx. Bôx nhym ar aben pydjĩn ÿr ja ar kutã arkum arê,

—Mrãmri ne arým Bẽnjadjwÿr akubyn tĩn ne katon Ximãomã amijo amirĩt ne, ane. Ar kutã ne ar arkum arê.

³⁵ Nhym kam ar nĩnh tẽmjadjwÿ amipãnh arkum arê. Pry'ã ar tẽm nhym Bẽnjadjwÿr Jeju arkôt bôx ne ro'ã mōr ne kikrekam ÿr nhym kute djwÿ nhipônne ne 'ã Metĩndjwÿnh 'wÿr ne arkum ôr nhym ar kute kôt kum kator ja ar amipãnh arkum arê.

Kute kôt ba djwÿnhmã aminhĩ kamjÿr rã bẽn.

Mat 28.16; Mak 16.14; Dju r 20.19

³⁶ Nãm ar arkum arênhô ãm rã'ã nhym Bẽnjadjwÿr ta ajte tu ar nokam katon ar ipôkri dja. Ar ipôkri djan arkum,

—On ar adjumar mex ne ar aba, ane.

³⁷ Nhym kam ar tĩn prãm ne kum uma: ne. Nãm ar Jejuo me karôn kam kum uma: ne. ³⁸ Nhym kam arkum,

—Mÿkam ne gar amikam atĩn prãm ne anhôkre kadjwÿnhbê amim, “Mÿj ne ja? Birãm me karô ne ja”, anhÿro akumex? ³⁹ Ê, ar inhikramẽ iparkam kãxirãx djwakreja pumũ. Ba. Atemã me'ô kêt. Gop ar ikupên ipumũ. Djãm ã me karô kute anhÿr? Me karô ã kute anhÿr kêt. Gop ar inhĩmẽ ijija pumũ. Djãm me karô ã 'imẽ ã kute anhÿr got, ane.

⁴⁰ ã arkum anen kam arkum aminhikramẽ amipar bẽn kam ari arkum o apa.

⁴¹ Nhym ar omũn kam kĩnhkumrêx ne. Ne kam kĩnhkam amim,

—Ije, djãm tãm? Kati, atemã me'ô. Nãr kon tãmÿ, anhÿro kumex. Nãm ar kĩnh rax ne kam te kute marmã o dja. Nhym kam Jeju arkum,

—Djori mÿjja ba kukrê, ane.

⁴²⁻⁴³ Nhym kam ar kum tep djãr kwÿ tan kungã nhym kubyn kukrê. Nhym ar arek 'ã omũnhô nhÿ.

⁴⁴ Nhym kam arkum,

—Ē, ar ikabēn ja ma. Ar akam ar ibari ikabēn ja gop ar ama. Nā bām anhyr djwýnhrām ar amā,

“Me kute ijā pi'ók no'ókja kunī dja apôx gar omū. Mōjdjēmē me Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kute ijā pi'ók no'ók nhym me ijā ngrerdjwý 'ā pi'ók no'ókja kunī dja apôx gar omū”, ane. Nā bām ā ar amā ane nhym arým apôx gar arým omū, ane.

⁴⁵ Nām ā arkum anen kam arkum Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ókja kunī jarēho tēn kadjy ar amak bō nhym ar kam kuma. ⁴⁶ Nām arkum,

—Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ókkam ne, “Bēnjadjwýrbē kumkati dja tokryn tyn 'ā akati amānhkrut ne ikjē kêt ne akubyn tīn ne kato”, ane. ⁴⁷ Kam dja me pyka kunīkôt kàj bē 'ā ujarēnh mō gē me amim katon wānh axwemā iren Metīndjwýnh'ýr amijo akēx gē Metīndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Djeruxarēkam dja me memā arēnhmo krax ne. Ne kam apýnh pyka kunīkôt memā arēnhō ajmā. Nām ā me anhyr djwýnhrām Metīndjwýnh kabēnkam 'ā pi'ók no'óko ane. ⁴⁸ Nhym arým apôx gar ga anoo prīne omū. ⁴⁹ Jakam dja ba ar amā Ibām Karō jano. Ibām kute ar amā kabēn pydjīn arēnhja tām, kute ar amā Amikarō jarēnh tām dja ba amrē ar amā ano. Gora ar arek krīraxbē Djeruxarēwākam arek djan kam ama. Adjām rā'ā gē arým ar awýr bōx. Dja kàjkwa kurūm ar awýr ruw ne kam ar ajo ban kam ar ajo tỳx gar kam atỳxkumrēx ne kam pyka kunīkôt 'ā adjujarēnh mō, ane. Nām ā arkum ane.

Jeju kàjkwamā àbir.

Mak 16.19; Kar 1.9

⁵⁰ Ne kam krībē Betanhamā aro mōn aro bōx. Djeruxarē kurūm aro mōn aro bōx ne kam aro kīnh ne. Kute aro kīnh kadjy ne arkum ikra bēn arkum kabēn ne. ⁵¹ Arkum kabēno ām rā'ā, tu kabēn konenh mebē kàjkwamā wabīn kam arým kàjkwakam ō pykamā bōx.

⁵² Nhym kam kôt ba djwýnhja kum mex, rax jarēnhō kumex. Ne kam akubyn Djeruxarēmā arým mōn bōx. Kīnhkumrēx ne mōn bōx. ⁵³ Ne kam Metīndjwýnh nhō kikretīkam ar mā Metīndjwýnhmā mex, rax jarēnhō ba. Mrāmri. Tām ne ja.

Djuão memã Jeju'ã ujarēnh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ã ajarē. Jeju kute amijo ĩ ne rwỳk kētri Bāmmē ro'ã kàjkwakam ar bari kumrēx memã arē. Ne kam atāri Jeju kute amijo amirīt ne kute meo mex ne kute memã amikabēn jarēnh ja'ã ujarēnh tēn àbir djāmā kumē. Nām prīne gwaj bamã Jeju kabēn jarē. Jeju kute kukràdjà'ã mỳjja jakre kunī ne arē. Me kute tu amim Jeju kamnhīxkumrēx ne kam tīn rā'ã rā'āmā ne gwaj bamã arē.

Djuão mē kamybē Xijagu ne Ar kubē tep pynēnh djwỳnh nhym Jeju arkum kabēn nhym ar tu mỳjja kunīmā iren Jeju kōt mōn kōt bikamēnh rā'ã nhym Jeju wabi. Nhym memã Jeju jarē nhym me kōt kum kurēn pa 'ābyn apēxtimā kumē. Kamā ne ajte memã *Mỳjja Apōx Kētri Kukām 'ã Ujarēnh jadjwỳ'ã pī'ōk no'ōk* ne.

Me'ō nhidjibē kabēn'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Kar 10.36; Pir 2.6; Kor 2.9; Idja 1.2

¹ Mỳjja kunī kētri ne arỳm me'ō nhidjibē Kabēn. Me'ō nhidjibē Kabēn kàjkwakam Metīndjwỳnhmē ro'ã nhỳn adjwỳnhdjwỳ kubē Metīndjwỳnh. ² Ta ne mỳjja kunī kētri Metīndjwỳnhmē ro'ã nhỳ.

³ Kubē ne mỳjja kunī nhipēx djwỳnh. Ne ren kēt nhym ren mỳjja katorjadjwỳ kunī ren kētkumrēx. ⁴ Me'ō nhidjibē Kabēnjabē ne mỳjja kunī tīn djwỳnhkumrēx. Ne kam kōt kute mrāmri ne me kurwỳ djà pyrāk. Ga, ngōnhpōk kute akamāt kō tyk kurwỳ nhym me kute akamātkam mỳjja kunī pumūnh ne katāt mrānhja pumū. Me jadjwỳ ne me axwen kam mrānh punu. Nhym kam me memã me'ō nhidjibē Kabēnja'ã ajarē nhym me kwỳ arỳm amim tu markumrēx. Kubē mỳjja kunī tīn djwỳnhkam ne me kwỳ amim tu markumrēx ne kam arỳm axwe kēt ne katāt amijo ba. ⁵ Ga, akamāt kō tykkam me kute mỳjja pumūnh kēt ne ba punuja pumū. Me kwỳ jadjwỳ ne me axwen ba punu. Nhym kam me memã me'ō nhidjibē Kabēnja'ã ajarē. Memã 'ã ajarē nhym me

axweja kute akamāt kō tykkam baja pyrāk ne me amim mar kēt.

⁶ Be, atemã me'ōbē ne Djuão. Ngômã me angjēnh djwỳnhja. Metīndjwỳnh ne Djuão jano nhym arỳm kukwakam ujarēnh tē.

⁷ Me'ō nhidjibē Kabēnja kute mrāmri ne me kurwỳ djà pyrāk nhym Djuão arỳm 'ã ujarēnh tē. Kōt me kunī kute tu amim me'ōbē Kabēnja markumrēx kadjy ne 'ã ujarēnh tē. ⁸ Be, djām Djuão ta kute me kurwỳ djà pyrāk? Kati. Kukām kute 'ã ujarēnh kadjy ne tē. ⁹ Me'ō nhidjibē Kabēnja ne mrāmri kute amijo ba mexkumrēx ne katāt kute memã kabēn jarēnhkumrēx. Nām me kunīmā arēnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kurwỳ djà kute memã pry kurwỳ pyrāk.

¹⁰ Me'ō nhidjibē Kabēnja ne amikadjy me kunī nhipēx ne tūmrām me'yr bōx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadjy me kunī nhipēx. Nām te me ipēx ne te me ro'ã ar ba nhym me kute amim mar kēt. ¹¹ Ō me wỳnh'yr ne bōx nhym ō me wỳnh kute o aminhō bēnjadjwỳr kēt. ¹² Nhym be, me kwỳ ne me apỳnh ĩ djàri arỳm o aminhō bēnjadjwỳrkumrēx. Me ja ne me me'ō nhidjibē Kabēnja'ã amim,

—Mrāmri ne kubē Metīndjwỳnh Krakumrēx, ane. Nām me amim anen arỳm o aminhōkumrēx. Nhym kam arỳm apỳnh me ĩ djàri memã kum,

—Mrāmri ne arỳm abē Metīndjwỳnh krakumrēx, ane. ¹³ Mebē Metīndjwỳnh krakam arỳm umar djà ny. Umar djà nyo kute mrāmri ne me prīre bixadjwỳr nykam umar djà ny pyrāk. Djām me my kute me niremã kra jadjwỳrkōt me umar djà ny? Kati. Nār, djām me my kute me nireo ikwā prāmkōt ne me umar djà ny? Kati. Nār, djām me kute kra'ã amim karōkōt me umar djà ny? Kati. Metīndjwỳnh kute memã amak bōnhkōt me umar djà ny.

¹⁴ Be, me'ō nhidjibē Kabēnja ne arỳm amijo ĩ ne me baro'ã ar ba. Nām mexo uman ar ba. Ar ba ne bar prīne mexo umakōt omūnhō iba. Bām pyma o ne uma. Kubē Metīndjwỳnh Kra djwỳnh. Pydji. Kam ne prīne mexo uma. Ta ne tu kum me

kaprĩ:kumrẽx* ne kabẽn p̃ynh ne arẽn me baro'ã ar ba.

¹⁵ Be, ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão ne kàj bê 'ã ajarẽn memã kum,

—Arým ne ba ar amã me'õ ja'ã ajarẽn 'ã ar amã, “Me'õ dja ikôt bôx. Nãm raxo katàt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrêbê: ikêtri ne ar ba tũm. Kam ne raxo katàt ijakre”, ane. Arým ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Djuão memã ane. ¹⁶ Be, mýjja kunĩ ne õ. Ta ne ukaprĩo ukaprĩn õ mýjja kunĩmê me bakunĩo djuw mexo nhỹ. ¹⁷ Môj djê ne Metĩndjwýnh kukwakam me kute katàt amijo ba'ã memã karõ. Me axwe kêt kadjy memã karõ. Nhym be, Jeju Kritu ta ne tu kum me kaprĩn kabẽn p̃ynh ne arẽ. ¹⁸ Be, djãm me'õ ne kute Metĩndjwýnh pumũnh got? Arkati. Kra djwýnh pydjibit ne kute omũnh. Bãmmê ro'ã ne nhỹ. Krabit kute omũnh ne arým memã 'ã ajarẽ.

*Djuão kute memã amijarênh kadjy ne ja.
Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1*

¹⁹ Be, Djeruxarêkam me bête idjaer rũnhja ne me Djuãomã me kwý jano. Ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh kwý jano. Ne me bête Rewidjwý kwý jano. Me kute abej Djuão kukjêr kadjy ne me me kwýja jano nhym me arým 'ýr mõ. 'Ýr mõ:n kam arým 'ýr bôx ne kum,

—Mýj me ajõ ga nã? Djãm abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu? ane.

²⁰ Nhym Djuão memã 'êx kêt ne mrãmri tu memã arênhkumrẽx ne memã kum,

—Ba ibê Kritu kêt. Metĩndjwýnh kute ijã me õ Bẽnjadjwýrbê kumkati mênh kêt, ane.

²¹ Nhym me kum,

—Be, abê Kritu kêt kam mýj me ajõ ga nã? Djãm abê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh? Djãm abê Erij? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

Nhym me kum,

—Metĩndjwýnh kute me imã kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ janormã. Djãm ga? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

²² Nhym me kum,

—Bir, dja ga me imã amijarẽ. Me ije memã akabẽn jarênh kadjy. Me kute awýr

me ijanor ba me ije memã akabẽn jarênh nhym me kute amar kadjy on me imã amijarẽ, ane.

²³ Nhym memã kum,

—Be, amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnhbê Idjaij ijã kabẽn jarẽn me bakukãmãremã kum,

“Kapôt kukritkam dja me'õ kàj bê me akren memã kum,

'Bẽnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren kum amex. Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwýr rũnhmã katàt pry jadjwýr nhym mexja pyrãk. Dja gar ã kutêp amexo ane', ane.”

Ba ijã ne Idjaij memã ane, ane. Djuão ã memã ane.

²⁴ Be, me bête idjaer rũnh kute Djuão'ýr me kwý janorja, kute kukjêrjabê ne me bête pardjêu. ²⁵ Djuão amijã memã ane nhym me kum,

—Be, abê Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu kêt ne abê Erij kêt ne abê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarênh djwýnh'õ kêt ne kam Metĩndjwýnhmã ngômã me angjêho aba. Mýkam? ane.

²⁶ Nhym memã kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metĩndjwýnhmã me arênh kadjy ba ngômãbit me angjêho iba. Ikajgo nhym be, me'õ ra:x arým bôx. Ne kam ar me banhipôkri ba ga me aje mar kêt. ²⁷ Tãmwã 'ã ne ba me amã, “Me'õ gêdja ikôt bôx. Nãm raxo katàt ijakre”, ane. Bãm te irax ne 'ã inhíbôn ije kum parkà 'ãpre bônne ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhym be, kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Nãm ã Djuão memã ane.

²⁸ Ngõ raxbê Djodão nhikjê'ã krĩbê Betanhakam ne ã memã ane. Ngômã kute me angjênh djakam ne ã memã ane. Djeruxarê kurũm me bôxjamã ã ane.

Djuão kute arkum Metĩndjwýnh Kra jakre kadjy ne ja.

Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22

²⁹ Nhym kam arým akamãt ne akati. Nhym Djuão ar jãnh dja nhym nĩnh Jeju Djuão kutã tẽ. Nhym omũn 'ã memã kum,

—Ota, Metĩndjwýnh nhõ Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny tẽ. Tãm ne Metĩndjwýnh me

* **1:14** Djãm me ta ne me axwe kêt nhym pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêt mã nhym ta arým tu kum me kaprĩ.

bawÿr ano nhyr me kute bñn nhyr kute me kunĩ jaxweo pãnhmã. ³⁰ Tãmwã 'ã ne ba ar amã, “Me'õ dja ikõt bõx. Nãm raxo katàt ijakre. Be, mÿkam? Bir, amrêbê: ikêtri ar ba tũm. Kam ne raxo katàt ijakre”, ane. ³¹ Be, djãm ba ne ba amrêbê nokre pumũ? Kati. Ije amrêbê omũnh kêt. Metĩndjwÿnh kabẽnkõt ije me abê idjaermã Kritu'ã idjujarẽnh ga me aje marmã. Jabit ne ba kuma. Me aje Kritu marmã ne ba ngõmã me ajangjẽho iba, ane.

³²⁻³³ Ne kam Djuão ajte memã kum,

–Djãm amrêbê ije nokre pumũnh got? Kati. Metĩndjwÿnh amrêbê ngõmã me angjẽnh'ã imã karõ. Ne kam ije Kritu nokre pumũnh kadjy ta ajte imã, “Be, me'õ'ã dja Ikarõ ruw ne arek kam nhÿ ga omũ. Tãmja ta gêdja memã Ikarõ jano nhyr arÿm meo ba”, ane. Kute imã anhÿr kõt ne ba kam arÿm nokre pumũ. Metĩndjwÿnh Karõ kute tut pyrãk arÿm Jeju'ã ruw ne arek kam nhÿ ba arÿm omũn kam nokre pumũ. ³⁴ Ije nokre pumũnhkam ba arÿm memã arẽnhkumrẽx ne memã kum, “Be, mrãmri tãmwãbê Metĩndjwÿnh Krakumrẽx”, ane. Jeju kutã tẽmkam Djuão ã memã ane.

Ar kumrẽx kute Jeju kõt amijo bikamẽnh'ã ujarẽnh.

³⁵⁻³⁶ Nhyr kam ajte akati nhyr Djuãomẽ kõt ba djwÿnh amãnhkrut ar Jeju tẽmkõt omũho dja nhyr arÿm arkum,

–Ota, Metĩndjwÿnh nhõ Mrykĩ'ãtomti jabatàn ny tẽ, ane. ³⁷ Nhyr Djuãokõt ba djwÿnh ar kuman mã Jeju kõt ajkamẽ. ³⁸ Nhyr Jeju ar'ÿr akẽx nhyr ar kõt tẽ nhyr ar omũn arkum,

–Mÿj nã? Mÿj ne gar amã kĩnh ne ikõt tẽ? ane.

Nhyr ar kum,

–Rabi, nhÿnh ne ga anhÿrkwãja? ane. Ujarẽnh djwÿnh'ã ne ar kum, “Rabi”, ane.

³⁹ Nãm ar ùrkwã jabej kukij nhyr arkum, –Amrê ar ikõt tẽn omũ, ane.

Nhyr ar arÿm kõt tẽ. Kõt tẽ:n arÿm ùrkwã'ÿr bõx ne arÿm omũ. Ne kam arek kam nhÿ. Arÿm ar'ã amykrykam ar arek kam nhÿ. Nhÿ: nhyr ar'ã akati.

⁴⁰ Be, ar amãnhkrut kute Djuão kabẽn mar ne mã Jeju kõt bikamẽnhja nhikjẽ nhidjibê ne Ångre. Ångremẽ Ximão Pedru

ar axikõt apõx. ⁴¹ Nãm ar ÿr'ã akati nhyr Ångre kamy Ximão kumrẽx jabej tẽn arÿm kum katon kum,

–Arÿm ne bar Mexijmã ikato, ane. Me õ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu'ã ne me kum Mexij jarẽ.

⁴² Nãm Ximãomã anen arÿm Jeju'ÿr o tẽn 'ÿr o bõx ne kum akre. Nhyr kam Jeju arek omũho djan kum,

–Ga abê Ximão. Djõnaj ne adji. Dja ba jakam amã Xepa jarẽ, ane. Be, kẽn'ã ne kum Xepa jarẽ. Me bakabẽnkam ne kum Pedru jarẽ.

⁴³ Nhyr ajte ar'ã akati nhyr Jeju pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Ne 'ÿr tẽm kêtri Piripi kumrẽxmã katon kum,

–Amrê mã ikõt ajkamẽ, ane.

⁴⁴ Krĩraxbê Bexadakam ne Piripi nhÿrkwã. Kamdjwÿ ne Ångremẽ Pedru ar ùrkwã. ⁴⁵ Nãm Jeju Piripimã kabẽn nhyr kam arÿm tẽn Natanajeumã kum,

–Arÿm ne bar kum ikato. Me bakukãmãre Mõjdjê kute me bakukràdjã'ã pi'òk no'òkkam kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Metĩndjwÿnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwÿnh 'õdjwÿ ar kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Bar pi'òk kõt kum ikato. Kubê ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶ Nhyr Natanajeu kum,

–Tõ nhÿnh, djãm Nadjare kurũm mÿjja mex'õ kator prãm got? ane.

Nhyr kum, “Amrê ikõt tẽn omũ”, ane.

⁴⁷ Ne kam arÿm 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽ:n 'ÿr o bõx. Nhyr Jeju arÿm Natanajeu tẽmkõt omũn kum,

–Be, ga abê idjaerkumrẽx. Ajẽxnhĩ kêtikumrẽx, ane.

⁴⁸ Nhyr Natanajeu kum,

–Je, nhÿnh ne ga arÿm ima? ane.

Nhyr kum,

–Be, Piripi kute iwÿr ajwÿr kêtri ne ba arÿm apumũ. Pĩbê pigêre parbê anhÿrri ne ba arÿm apumũ, ane.

⁴⁹ Nhyr kum,

–Ujarẽnh djwÿnh, mrãmri ne abê Metĩndjwÿnh Krakumrẽx. Abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwÿr rax, ane.

⁵⁰ Nhyr Jeju kum,

–Ba ije amã, “Pigêre parbê anhÿrri ba arÿm apumũ”, anhÿrbit. Ga kam arÿm

tu amim imarkumrêx. Adjÿm, dja ba ajte mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipê:x ga omÿ. Mÿjja raxo kute ajbir ije amã arênhja jakrenh mex dja ga omÿ, ane. ⁵¹ Ne kam ajte kum,

—Ba ije amijo inhÿ dja ÿ ijã kàjkwa abenbê ajkij nhym Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ikurÿm wabin ijã axidjuw gar arÿm omÿ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

2

Kute ngôo pidjô kangô.

¹ Nhym akatin akatin akati nhym onÿj Garrêjakam krÿraxbê Kanakam me'ô myja me'ô nire'ÿr mormã. Nhym me me kukràdjã kôt arÿm ar'ã akuprôn kute abenã ar mênhmã o dja. Nhym Jeju nã me kôt kam ar ba. ² Nhym me Jejumê kôt ba djwÿnh arkum krã nhym ar arÿm me'ÿr bôx. ³ Me'ÿr bôx nhym uba kangô arÿm mebê apêx. Nhym nãja Jejumã kum,

—Uba kangô ne arÿm mebê apêx, ane.

⁴ Nhym kum,

—Adjÿm me'ô nire. Djãm arÿm idjãpênh'ã myt bôx got ga imã arê? ane.

⁵ Nhym kam nã kikrekam me ô àpênhmã kum,

—Gêdja ar amã arê gar kabên kôt apê. Nãm ã nã arkum ane.

⁶ Nhym kam kêno ngônhbê 6 ne ku'ê. Me kute amiku'ôn timer dja kadjy ne ngôn timer. Mebê idjaer kute Metÿndjwÿnhmã amiku'ôn timer dja kadjy. Ngôn timer kre rÿnh kute ngôn timer pyràk. Kêno ngôn timer pydji kre'ã akrekam ne kute ngôn timer krôkrôkti ipuo amãnhkrut ne amãnhkrut pyràk.

⁷ Nã me àpênh djwÿnhmã kabên nhym kam Jeju arkum, “Ar ngôo ipu”, ane. Nhym kam ar ngô runho tên o ipu mex ne.

⁸ Nhym arkum,

—Ar kwÿ run memã ÿr djwÿnhmã o tên, ane.

⁹ Nhym arÿm ar kwÿ run memã ÿr djwÿnhmã o tên nhym arÿm kakin amim,

—Je tên, nhÿnh ne uba kangôja? ane. Ne kam amiwÿr me'ô my kute ni'ÿr mörja 'uw nhym 'ÿr bôx nhym kum,

¹⁰ —E kum, uba kangô mexkumrêx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djãm me kute

ã o anhÿr got? Kati. Me kute abenã me rên timer ne me kute memã kangô djãnhkumrêxja kumrêxo apôx. Ne me kute o kôm kumexkambit kute memã kãjbê kangô djãnh o apôx. Be, ga ne ga atemã ne ajbir kangô djãnhkumrêx jao akato, ane.

¹¹ Be, me kute raxmã kator kadjy mÿjja pumÿnh kêt nhipêx krax ne ja. Garrêjakam krÿraxbê Kanakam ne ngô kajgoo uba kangô nhipêx ne o memã amiraxo amirÿt. Nhym kam kôt ba djwÿnh ar kute omÿnhkam tu amim markumrêx.

¹² Nhym kam Jeju krÿraxbê Kapanã'ÿr rwÿk tên. Nãmê kamymê kôt ba djwÿnhmê ne ar kôt mō. Ar 'ÿr rwÿk mō:n arÿm 'ÿr bôx. Ne Kapanakam ar ba: nhym ar'ã akati ngrêrebit apêx. Nhym kam ar ajte mō.

Kute Metÿndjwÿnh nhô kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

¹³ Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji 'ÿr. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji 'ÿr. Nhym Jeju arÿm mekôt 'ÿr tên. 'ÿr tên:kam arÿm 'ÿr bôx. ¹⁴ Ne kam Metÿndjwÿnh nhô kikretimã wadjã. Nhym me kumex. Me kute pi'ôk kaprÿ pãnh memã mry nhôr djwÿnh kumex. Mry bari, mrykÿ'ãtomti, tut nhôr djwÿnh kumex. Nhym me kute me ô pi'ôk kaprÿ pãnh memã kikreti nhô pi'ôk kaprÿja nhôr kadjy me kumex. Nhym arÿm me omÿ. ¹⁵ Ne kam me kadjy arÿm djudjêdjêo me kaprêprêk djã nhipêx ne arÿm me aêro tên bôm me kurê. Nãm me kunÿmê me ô mrykÿ'ãtomtimê me ô mry bari jano. Nãm me kute me ô pi'ôk kaprÿ pãnh memã kikreti nhô pi'ôk kaprÿ nhôr djwÿnhjabê pi'ôk kaprÿ ngrãnh mebê pÿponh ikjêo tênho tên. ¹⁶ Ne tut nhôr djwÿnhmã kum,

—Mÿm me mÿjjao akato. Djãm Ibãm nhô kikreo bikên timer got ga me kikre kre o apnu? Kwãrik wãnh Ibãm nhô kikrekam mÿjja pãnh abenmã pi'ôk kaprÿ nhôr kêt, ane.

¹⁷ Nhym kôt ba djwÿnh omÿnh arÿm pi'ôkkam Metÿndjwÿnh kabên ma. Amrêbê: Kra kute Bãmmã kum, “Dja ba anhô kikre'ã ino tên nhym me arÿm ibÿ”,

anhÿr ja ne ar arÿm kuma.

¹⁸ Nhyam kam mebê idjaer rÿnh Jejumã kum,

—Goja on mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx bar omÿ. Ne kam arÿm abênjadjwÿr rax ma. Aje mÿj me'õ kabênkôt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹ Nhyam memã kum,

—Ã. Dja ba ï me amã mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx. Dja me Metÿndjwÿnh nhõ kikretija ngrã ba kam akubyn ipêx. Ije ipêxo idjãm'ã gêdja akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx ba arÿm ipêx pa, ane.

²⁰ Nhyam me kum,

—Tõ nhÿnh? Djãm kikre ja nhipêx'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhipêxo ku'ê'ã amex krãpti:bê 46 apêx nhyam me arÿm ipêx pa, ane. ²¹ Be, djãm Metÿndjwÿnh nhõ kikreti wã'ã ne memã kabên jarê? Kati. Am-inhÿ'ã ne Metÿndjwÿnh nhõ kikreti jakren memã arê. Be, Jeju nhÿ kute mrãmri ne Metÿndjwÿnh nhõ kikre pyrãk. Dja ty nhyam me adjã. ²² Nhyam kam arÿm akubyn tÿn. Nhyam kôt ba djwÿnh akubyn tÿnkôt omÿn akubyn amijo tÿn arÿm Jeju kabên ja ma. Kute aminhÿ'ã kikreti jakreja man amim,

—Be, mrãmri ne Metÿndjwÿnh amrêbê: pi'õkkam Jeju kôn timer kabên dji. Mrãmri ne Jeju kabênkumrêx, ane. Dja kôt ba djwÿnh ar kikreti'ã kabên man ã amim ane.

²³ Me krãpti kute aben pydji djã nhõ akatikam ne Jeju Djeruxarêkam ar ba. Me kute aben kajmã'ã Metÿndjwÿnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji. Nhyam Jeju mekam ar ban arÿm mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêx. Nãm me punu krãpti:o mex nhyam me arÿm omÿ. Me krãpti ne me omÿn arÿm amim,

—Be, mrãmri ne Jejubê Metÿndjwÿnh Krakumrêx. Mrãmri kubê me banhõ Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane. ²⁴ Nhyam Jeju arÿm me kabên man amim,

—Be, djãm mrãmri me krãptija kute tu amim imarkumrêx got, ba on meo iba? Kati. Me krãpti kabên kajgo, ane. Be, djãm Jeju kute me mar kêt got? Nãm kute me kunÿ mar. ²⁵ Djãm kute me'õmã, “Mÿj ne me kuma”? anhÿr prãm got? Kati. Kute prÿne

me õkre kadjwÿnhbê me kabên mar. Kute me kwÿ kabên kajgo mar.

3

Nikodemumã umar djã ny'ã ujarênh.

¹ Be, me'õ, idjibê Nikodemu. Kubê pardjêu'õ. Me rÿnhmê ro'ã ne mebê idjaer kunÿmã nhÿ. ² Akamãtkam ne Jeju'ÿr tÿn 'ÿr bõx ne kum,

—Ujarênh djwÿnh, mrãmri ne Metÿndjwÿnh ajano. Aje memã kukràdjã'ã adjujarênh kadjy ajano ga bõx. Arÿm ba me ije amar. Ga ne ga aje mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêx, me punu krãpti:o mex. Kam ne ba me arÿm kôt ije amar. Djãm me'õ kajgo kute ã meo anhÿrmã got? Kati. Be, Metÿndjwÿnh amê amijo kajkep. Kam ne ga ã meo ane. Nãm ã Nikodemu Jejumã ane.

³ Nhyam kum,

—Ê, djãm aje Metÿndjwÿnh rax ne kute meo bajamã akator ne aje marmã ne ga tÿ? Be, ga ne ga te aje kum akatormã. Adjumar djã nykambit. Adjumar djã ny kute me prÿre bixadjwÿr nykam umar djã ny pyrãk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁴ Nhyam kum,

—Je, mÿj dja ba idjumar djã ny kadjy on? Djãm arÿm ijabatãnhkam ije inã tikkremã idjãr ne ajte ikator got ba idjumar djã nymã? ane.

⁵ Nhyam kum,

—Djãm ja ne ba amã arê? Kati. Dja me amim Metÿndjwÿnh kabên ma. Metÿndjwÿnh kabên ne kute ngô pyrãk. Dja me amim kabên ma nhyam Karõ arÿm memã amak bõ nhyam me arÿm umar djã ny kute me prÿre bixadjwÿr nykam umar djã ny pyrãk. Nhyam kam Metÿndjwÿnh arÿm amim me utãn ar meo ba. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx.

⁶ Djãm me my kute memã kra jadjwÿr nhyam me bixadjwÿrkam Metÿndjwÿnh kôt umar? Kati. Me kôt umar kêtumrêx. Nhyam be, Metÿndjwÿnh Karõ kute meo ny kôt ne me mrãmri umar djã nykumrêx ne arÿm kôt umar. ⁷ Ba amã, “Dja ga adju-mar djã ny kute mrãmri ne me prÿre bixadjwÿr nykam umar djã ny pyrãk”, ane. Ije amã anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã

ikam ano tyk ne anhÿr kêt. ⁸ Be, ga, kôkreja pumũ. Djãm ga aje àbêrja kraxkôt omũnh ne nhĩ'ãm prôtôt aje omũnh? Kati. Metĩndjwÿnh Karôdjwÿ djãm aje omũnh? Kati. Kute memã umar djã ny jangjêndjwÿ djãm aje kôt omũnh? Kati. Aje kôt omũnh ne mar kêtumrêx, ane.

⁹ Nhyim Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mÿj dja kute memã umar djã ny jangjênh on? ane.

¹⁰ Nhyim kum,

—Be, ga ne ga mebê idjaerkam me kukràdjã'ã adjujarênh djwÿnh ne ren aje ikabên mar. Nhyim be, kati. Aje imar kêt, ane. ¹¹ Mrãmri amrêbê ar ije mÿjja mar ne omũnhkumrêx. Ne kam arÿm me amã arê ga me kam aje amim ar imar kêt rã'ã. ¹² Pykakam me kukràdjã kôt ba arÿm amã ikabên jarê ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kàjkwakam ikukràdjã kôt amã ikabên jarê. Djãm kam ga ren tu amim imarkumrêx? Kati. Ga ren kamdjwÿ aje amim imar kêtumrêx.

¹³ Be, nhÿnh ne me'ô kute kàjkwakam kukràdjã marmã 'ÿr wabin 'ÿr bôx? Ne kuman akubyn ruwn arÿm memã arê. Kati. Pykakam me'ô kute kadjy àbir kêtumrêx. Ba ije amijo inhĩbit ne ba arÿm kàjkwa kurũm ruw. Ba ne ba kam inhÿr tũm. Ne kam arÿm me amã arê.

¹⁴ Be, me bakukãmãre Môjdjê kapôt kukritkam kryto kangã karô nhípêx. Ipêx ne pĩ'ã kunhôn arÿm kàjmã kudja. Kudja nhyim kangã karô kÿjrũm pĩ'ã wajêt. Badjwÿ, ije amijo inhĩdjwÿ, dja me pĩ'ã inhô ba arÿm kÿjrũm ã ijêto ane. ¹⁵ Mÿj kadjy dja ba kÿjrũm wajêt? Bir, dja me kwÿ ã pÿnhkôt tu amim imarkumrêx ne arÿm Metĩndjwÿnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy dja ba kÿjrũm wajêt. Nãm ã Jeju Nikodemumã ane.

¹⁶ Metĩndjwÿnh ne kum pykakam me kunĩ jabê:. Mÿj ne kum me abê on? Bir, nãm me kadjy Kra djwÿnh jano. Kra pydji jano nhyim arÿm pykamã bôx ne me kadjy ty. Mÿj kadjy ne ty? Bir, dja me kwÿ ã pÿnhkôt tu amim Kra markumrêx nhyim arÿm me utã. Dja me biknor tokry djãkam me biknorbê me utã nhyim kam me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja

kadjy ne ty. Nãm ã Metĩndjwÿnh kum me kunĩ jabêo ane.

¹⁷ Mÿj kadjy ne Metĩndjwÿnh pykamã Kra jano? Djãm kute memã axwe pãnh jarênh nhyim me me biknor tokry djãkam biknor kadjy? Kati. Kute kubê me kunĩ pytãrmã ne ano. ¹⁸ Be, me kute arÿm tu amim Kra markumrêxja Metĩndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kêtumrêx nhyim me me biknor kadjy kêtumrêx. Nhyim be, me kute amim mar prãm kêtjamã ne arÿm kute memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Arÿm kute me'ã amim,

—Tãmwã dja axwe pãnh me biknor tokry djãkam akuno, anhÿrkumrêx. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh Kra djwÿnh me kute amim mar prãm kêtumrêx dja me arÿm akuno.

¹⁹ Mÿj ne Metĩndjwÿnh amim arên kam arÿm memã me biknor tokry djãkam biknor jarê? Bir, nãm amim,

—Ba arÿm pykakam memã Jeju jano nhyim bôx. Jeju ne kute memã pry kurwÿ djã pyrãk. Jejukôt me katãt amijo ban tĩnkumrêx. Nã bãm memã ano nhyim me kum kĩnh kêt. Ga, akamãt kô tykkam me kute mÿjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me jadjwÿ ne me kum arĩk ar baja kĩnh. Mÿkam? Bir, me axwe'ã maje kum katãt amijo ba kĩnh kêt. Nãm ã me'ã amim ane.

²⁰ Ga, me kunĩ arĩk ar baja kum Jeju kurê ja pumũ. Jeju kute memã pry kurwÿ djã pyrãk me kum kurê. Djãm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prãm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhyim ren arÿm memã apÿnh axwe jarê. Axwe pãnh kute memã bèn tÿx pymaje ne me kute amim mar prãm kêt. ²¹ Nhyim be, me katãt kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm. Jeju kute memã pry kurwÿ djã pyrãk ja ne me kute kôt amijo ba prãm. Mÿj kadjy? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhyim me arÿm omũ. Kôt me ukaprija pumũ. Metĩndjwÿnh djukapri kôt me ukapri dja memã amirĩtkumrêx nhyim me arÿm omũ. Ja kadjy ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm.

Djuão Jeju'ã ujarênh.

²² Jeju Nikodemumã kabên pan kam kôt ba djwÿnhmê arÿm ar tẽ. Tẽ:n kam arÿm pykabê Djudêjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metĩndjwÿnhmã ngômã

me angjêho ba. ²³ Nhyim Djuãodjwý amũ ngômã me angjêho ba. Amũ krĩraxbê Xarĩ kuri pykabê Inõkam ne ngômã me angjêho ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhyim me 'ýr bõxo ku'ê nhyim ngômã me angjêho ku'ê. ²⁴ Me kute Djuãobê ijê kêttri ne meo ku'ê.

²⁵ Nhyim kam Djuãokõt ba djwýnhmẽ mebê idjaermẽ ar arým aktã kabẽno aben japanho dja. Nãm ar abenmã kum,

—Mýj godja me ngõo me on nhyim Metĩndjwýnh memã mex jarê? anen ²⁶ arým Djuão'ýr tẽn 'ýr bõx ne Jeju'ã kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, aje ngõbê Djodão nhijukri me'õmẽ ro'ã aban aje 'ã adjujarênh ar aba. Be, adjwýnhdjwý arým ngômã me angjêho ba nhyim me kunĩ arým mũm abê tẽn 'ã kume:x, ane.

²⁷ Nhyim Djuão memã kum,

—Kwãrik wãnh rã'ã. Metĩndjwýnh kute me'ã kum karõja ne me arým mũm 'ýr bõx. ²⁸ Ba arým me amã amijarê ga me ikabên ma. Ba me amã, “Djãm ibê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati got? Djãm ibê Kritu got? Kati. Kukãm ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽn”, ane. Ba arým me amã ja jarê ga me arým ama.

²⁹ Djãm me wã ne inhõ me? Kati. Me wã ne Jeju nhõ me. Ga, me mjênbit kute prõo baja pumũ. Jeju kute prõo ba mãn prãbê me wão ba. Jejubit ne me wão am-inhõn meo ba. Ba ne inhõ me kêt. Be, ba ne ba amybým kam ikĩnhkumrêx. Ga, me mjên prõ'ýr baja pumũ. Nhyim amybým mjên nhõbikwa kajgo arým mjên kabên ma. Kabên man kam arým kĩnhkumrêx ne. Jeju'ã me krãptĩkam ne ba arým ã ikĩnhõ ane. ³⁰ Mrãmri dja raxo amũ ijakrenho tẽn. Nãm ã Djuão memã ane.

³¹ Kàjkwa kurũm rwýkja ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Nhyim be, pykabê me bixadjwýrja ne me pykabê ar ba. Pykabê ar ban pykabê mýjjabit jarê. Nhyim be, kàjkwa kurũm rwýkja raxo kute me kunĩ jakrenh.

³² Kute kàjkwakam mýjja pumũnh ne mar ne memã 'ã amijarêho ba. Nhyim me krãptĩ: kute amim kabên mar kêt. ³³ Nhyim be, me kwý kute amim,

—Mrãmri ne Jeju kabên katàtkumrêx, anhýrkam djãm Jejubit ne me amim kuma?

Kati. Kàjkwakam Metĩndjwýnhdjwý ne me amim kuma. Nãm me amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kabên katàtkumrêx, ane.

³⁴ Metĩndjwýnh kute anorkam ne Kra arým Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarêho ba. Kute kubê Karõ nê kêtikumrêx nhyim kute 'amýnh týx ne o ba.

³⁵ Kàjkwakam Bãm kum Kra jabê. Ne kam arým Kramã õ mýjja'ã kum karõn kam kum kunĩ kanga nhyim ar o ba. ³⁶ Kra Bãm nhõ mýjja kunõ ba nhyim kam me kute tu amim Kra markumrêxja arým Metĩndjwýnhkõt tẽn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhyim be, me kute amim Kra mar kêtja dja me tĩnkumrêx'ýr bõx kêtikumrêx. Metĩndjwýnh dja mekam ngryk rã'ã ne.

4

Xamarijka me'õ nire ja'ã ujarênh.

¹⁻³ Nhyim kam Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju arým pykabê Djudêja kurũm tẽn. Mýkam ne tẽn? Bir, arým kute õ me jao Djuão jakrenhkam. Jeju amikõt me kamên ngômã me angij nhyim me arým kume:x. Nhyim mebê pardjêu arým me kumex jarênh ma. Nhyim kam arým amim,

—Be, me arým kute ijã me kumex jarênh mar. Ba on, ane. Ne kam arým mebê tẽn. Djãm Jeju ta ne ngômã me angjêho ba? Kati. Kõt ba djwýnh ne ar ngômã me angjêho ba. Nãm Jeju Djudêja kurũm tẽn kam ajte pykabê Garrêja'ýr tẽnma.

⁴ Ne kam arým tu Garrêja'ýr pykabê Xamarijkõt tẽn prãm. ⁵ Nãm Xamarijkõt tẽn: kam arým krĩrax'õ'ýr bõx. Idjibê ne Xika. Kuri ne Jõdje nhõ pyka. Amrêbê: me bakukãmãre Djako kra Jõdjemã pyka kwý tan kum kungã. ⁶ Õ pykakam ne Djako nhõ ngõmkwati. Nãm Jeju krĩrax'ýr bõx ne arým pykakõt tẽn kurêje katy. Ne kam tẽn arým ngõmkwati jakà'ã nhý. Arým kàjkwa nhipõkri myt nhýrkam ne 'ã nhý.

⁷ Nhý: nhyim nĩnh Xamarijka me'õ nire arým 'ýr tẽn. Kute kam ngõ kwý jadjãrmã ne 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhyim kam kum, “Ba ikõ”, ane. ⁸ Be, arým kõt ba djwýnh mã krĩraxmã mõrkam. Kute ar õ kwý krên djã byrmã ne ar tẽn.

⁹ Nãm kum, “Ba ikõ”, ane.

Nhym kum,

—E 'õ. Mýkam ne ga me ajõbê idjaerkam ngõ'ã ijuw? Ba ibê pykabê Xamarij kam me'õ nire ne ga ngõ'ã ijuw, ane. Be, mebê idjaer ne me kum mebê Xamarij kĩnh kêt.

¹⁰ Nãm nireja ã kum ane nhym Jeju kum,

—Ga aje Metĩndjwýnh kute meo kĩnh djà mar kêt ne ba ije ngõ'ã ajwýr djwýnh aje imar kêt. Ne ga ren iman ren ba ngõ'ã ijuw ba ren amã me tĩnkumrêx kadjy ngõ ren amã kungã, ane.

¹¹ Nhym kum,

—Ô kum bẽnjadjwýr, anhõ ngõo àbir djà kêt nhym ngõmkwati kre ry:. Nhýnh ne me tĩnkumrêx kadjy anhõ ngõja? ¹² Me banhingêt kukãmãre Djako kukwakam ne ngõmkwatija. Ta ne kute kam o kõmo ku'ê nhym kramê õ mrymê kute kam o kõmo ku'ê. Djãm araxo aje me banhingêt Djako jakrenh? ane.

¹³ Nhym kum,

—Gêdja me ngõ kajgo jao ikõn akubyn kum kôr. ¹⁴ Nhym be, ba ije amã ngõ jarênhja gêdja me kwý ã pýnhkõt o ikõn akubyn kum kôr kêtumrêx. Ije amã ngõ jarênh ja gêdja me o ikõ nhym mã mekam apõx kute mrãmri ne ngõmkwaticam ngõ mã apõx pyræk. Nhym kam me arým Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁵ Nhym kam kum,

—Bẽnjadjwýr goja amrê imã aje ngõ jarênhwã ngã ba o ikõn goja imã kôr kêt ne amrê ngõo imrãnh kêt, ane. Djãm ngõkumrêx'ã ne kute kum me tĩnkumrêx kadjy ngõ 'ã ajarê? Kati. Metĩndjwýnh Karõ'ã ne ngõ jakren kum 'ã ajarê. Nãm ã nire ngõ'ã Jeju 'wýro ane. ¹⁶ Nhym kum,

—Tẽn amjên mã arê gê amrê tẽ, ane.

¹⁷ Nhym kum, “Imjên kêt”, ane.

Nhym kum,

—Nã. Mrãmri amjênkumrêx kêt.

¹⁸ Amrêbê ne aben totokmã amjên amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt ga kanga. Ne kam ajbir awýr bao ku'êja ne kubê amjên kêt. 'Ã ne aje mrãmri imã, “Imjên kêt”, anhýrja.

¹⁹ Nhym kum,

—Bẽnjadjwýr, ga abê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ ba arým

ama. ²⁰ Krãnh wã'ã ne me ikukãmãre kute Metĩndjwýnhmã rax jarênh djà. Nhym me abê idjaer ne ga me atemã ne aje memã kum,

—Krĩraxbê Djeruxarêkambit ne me kute Metĩndjwýnhmã amijarênh djà, anhýro aba, ane.

²¹ Nhym Jeju kum,

—Djãm me aje krãnh wã'ã me Bãm djwýnhmã rax jarênh rã'ãmã? Nàr djãm me aje Djeruxarêkam kum amijarênh rã'ãmã? Kati. Gêdja ga me ã kam kum amijarênh kêt. Kam kum amijarênh kêt'ã ne amrê akati mör rã'ã. Mrãmri ne ba ije amã arênhkumrêx. Djà ga tu amim ikabênja markumrêx. ²² Me abê pykabê Xamarij kam me kra ne ga me aje we apytàr djwýnhja, aje kum rax jarênhja aje mar kêt. Nhym be, me ibê idjaerkam ne ba me ije Metĩndjwýnhmã amijarênhja arým ije mar. Ije me utàr djwýnhkumrêx mar. Me ibê idjaerkam ne me utàr djwýnh kato. Kam ne ba me ije mar.

²³ Me kute markumrêx djà me ã me Bãm djwýnhmã rax jarênhkumrêx ne 'êx kêtumrêx. Me kadjwýnhbê Metĩndjwýnh Karõ kõt djà me mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. 'Ã akati amrê mör rã'ãn arým bõx 'ýr. Me Bãm djwýnh kum me ja kĩnh. ²⁴ Djãm kàjkwakam Metĩndjwýnh kute me bapyràk? Djãm ãmê 'imê kute me bapyràk? Kati. Karõbit. Nhym me kute omũnh kêtumrêx. Me kute omũnh kêt kam djà me tu amikadjwýnhbê karõ kõt mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx. Kum katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. Nãm Jeju ã me'õ niremã ane.

²⁵ Jejubê ne Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu nhym kute mar kêt. Kritu nhidji 'õdjwýbê ne Mexij. Me'õ nire kute mar kêt ne kum,

—Tukwa, gêdja Mexij bõx ne me imã mýjja kunĩ jarê ba me kuma. Ja ne ba arým ije mar, ane.

²⁶ Nhym kum,

—E kum, ba ne ba arým amã ikabêno nhý. Ibê ne Mexij, ane.

²⁷ Nãm nirejamã ja jarêho nhý nhym kõt ba djwýnh arým 'ýr bõx ne ar omũ. Jeju kute kum kabêno ýrkõt arým ar omũ. Ne

te kute ar marmã arkam no tyn dja. Ne bit kute nija'ã kukjêr ne kute kum,

—Mÿj ne ga kum arêno nhÿ? Mÿkam ne ga kum akabêno nhÿ? anhÿrmã ne arkum uman arek ku'ê.

²⁸ Nãm kôt ba djwÿnh Jeju'ÿr bôx nhym nire arÿm ò ngyo ngônhmã iren mã: krÿraxbê Xikamã tèn wadjà. Ne kam memã kum,

²⁹ —Ô kum onÿj me'õ. Ije amijo ibaja kunÿkôt ipumÿn imã arê. Bãrãm mrãmri kubê me banhõ Bënjadwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Gwaj 'ÿr gar omÿ, ane.

³⁰ Nhym me arÿm krÿrax kurÿm katon 'ÿr tèn arÿm 'ÿr bôx.

³¹ Me 'ÿr bôx kêtri ne kôt ba djwÿnh arÿm kum,

—Ujarênh djwÿnh, gop anhõ kwÿ krê, ane.

³² Nhym arkum,

—Be, atemã inhõ kwÿ krên djaja ar aje mar kêt, ane. Be, djãm mrãmri ò kwÿ krên'ã ne arkum ane? Kati. Nãm Metÿndjwÿnhmã àpênho ò kwÿ krên djà. Metÿndjwÿnhmã àpên ar ba'ã ne arkum ane. ³³ Nãm arkum ane nhym ar arÿm abenmã kum,

—Djã ne me'õ arÿm kum mÿjja'õ ngã nhym kukrê? ane.

³⁴ Nhym arkum,

—Be, kàjkwakam Metÿndjwÿnh kute amrê pykamã ijanor arÿm ijã amim karõ. Kute idjâpên djã'ã amim karõ kôt dja ba amijo iban arÿm inomã kumê. Be, idjâpên jakam ikÿnho inhõ kwÿ krênkam ikÿnh jakrenh mex ne. 'Ã ne ba ije ar amã, “Atemã inhõ kwÿ krên djã”, anhÿrja. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrÿk wãnh gar amim, “Dja bàygogo'ã mytyrwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut apêx bar kam êo mō”, anhÿr kêt. Be, ba ne ba ar amã, “Ar kãjmã akrãn me kute ikabên mar prãmja pumÿ. Me krãptÿ kute bàygogo pyrãk wã pumÿ. Dja gar memã ijã ajarê nhym me arÿm tu amim imarkumrêx. Ja kadjy ne me mexkumrêx. Me mexkumrêx kute mrãmri ne bàygogo prÿ ngràn akakam ê kadjy mexja pyrãk.

³⁶ Dja gar on jakam memã arê nhym me amim ima ba arÿm ar amã o pãnh. Nhym

kam me ikôt tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ar amã o pãnh gar arÿm akÿnh rã'ã: rã'ã ne. Djãm ar gajbit dja gar akÿnh? Kati. Me kute amrêbê memã arênhdjwÿ dja me ar aro'ã kÿnh. Ga, me kumrêx kute bàygogo kre nhym ate me ja kute tÿmrãm bàygogo djêja pumÿ. Me kute ê parkam me ro'ã kÿnhkumrêx. Inhõ àpên tÿmmê dja gar aro'ã akÿnhkumrêx.

³⁷ Be, me memã kum, ‘Gêdja me'õ 'y kre nhym me'õ arÿm ê', anhÿro ba. Be, ikabênja kôn ne me kabên ja dji. ³⁸ Ar aje o atom ne êmã ne ba 'ÿr ar ajano. Amrêbê ne gar bàygogokam adjâpên kêt. Me'õ kumrêx ne arÿm kam apên kam 'y krebite ba. Gar inhõ me àpên tÿm kôt ajbir adjâpên 'amÿ”, ane. Ar kute memã 'ã ujarênhmã nhym me kute tu amim markumrêxmã ne Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

³⁹ Nãm me'õ nire krÿraxbê Xikakam Xamarij kramã kum,

—Nãm prÿne ije amijo iba kunÿkôt imã arênh mex, anhÿro tẽ. Nhym me krãptÿ kuman arÿm tu amim Jeju markumrêx. ⁴⁰ Ne kam Jeju'ÿr tèn 'ÿr bôx ne kum,

—Gop arek me iro'ã ar aba, ane. Nhym arÿm arek mekam ar ba. Ar ba nhym arÿm 'ã akati amãnhkrut apêx. ⁴¹ Nhym kam me kute Jeju ta kabên markam ne krãptÿ tu amim markumrêx.

⁴² Ne kam nijamã kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrêx. Djã ne bar akabênbit man amim tu markumrêx? Kati. Arÿm ne bar Jeju ta kabên kôt amim kuman amim, “Be, mrãmri ne Jejubê Bënjadwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Mrãmri kubê pykakam me axwe kunÿ pytãr djwÿnhkumrêx.” Nã bãm ar ã amim ane. Nãm me ã nire jamã ane.

Kute me'õ bënjadwÿr krao mex.

⁴³ Be, Jeju'ã akati amãnhkrut apêx nhym arÿm amÿ ajte tẽ. Tèn arÿm abatãnh djã, ò pykabê Garrêjakam bôx. ⁴⁴ Jeju ta ne amrêbê memã kum,

—Djãm Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh'õ ne abatãnh djãkam bôx nhym me kum rax jarênh got? Kati. Nãm me aprÿ, ane. ⁴⁵ Jeju abatãnh djãbê Garrêja jakam bôx.

Nhym kam me kum kabên mex jarê. Me kute amrêbê amÿ Djeruxarêkam Jeju

pumũnhkam ne me kum kabẽn mex jarẽ. Me krãptĩ kute amikukràdjã tũm mar kadjy aben pydji djã nhõ akatikam ne me Djeruxarẽ'yr tẽn 'yr bõx. 'Yr bõx ne arým kam mekõt Jeju pumũ. Nhyim mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhípêx nhyim me arým omũ. Omũn kam akubyn Garrêjakam bõx. Nhyim Jejudjwý kam bõx ne me'yr bõx. Nhyim me kam kum kabẽn mex jarẽ.

⁴⁶ Jeju Garrêjakam bõx ne ajte krĩraxbê Kanakam bõx. Kam ne amrêbê kute ngõ kajgoo uba kangõ nhípêx. Jeju bõx nhyim onĩj Kapanakam me'õ bẽnjadjwýr kra arým kanê. ⁴⁷ Nhyim me arým bẽnjadjwýrmã arẽn kum,

—Onĩj, Jeju arým Djudêja kurũm katon Garrêjakam bõx, ane.

Nhyim kuman arým Kana'yr tẽn kam Jeju'yr bõx. 'Yr bõx ne kum,

—Ê, gu 'yr ga imã ikrao mex gê kanê kum ire, ane. Nãm mã 'yr kum krã. Arým kra tyk 'yrkam ne mã 'yr kum krã.

⁴⁸ Nhyim Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêt kumrêx. Ije mýjja pumũnh kêt nhípêx ga me aje omũnhkambit ne amim ima. Mýkam? ane.

⁴⁹ Nhyim bẽnjadjwýr Jejumã kum,

—Bẽnjadjwýr, amibêx, tyk kêttri gu 'yr tẽn, ane.

⁵⁰ Nhyim kum,

—Aj mã. Arým ne akra tĩn ne, ane. Nhyim arým tu amim kabẽn markumrêx ne arým 'yr tẽn. Amim kamnhĩxo tẽn. ⁵¹ Tẽn: nhyim kam arým 'ã akamãt. Nhyim akati nhyim ajte tẽn: nhyim õ àpênh ar arým kutã tẽn kajpa. Ne kum, “Arým ne akra tĩn ne”, ane.

⁵² Nhyim arkum,

—Nhỹnh ne myt nhỹ nhyim mexmo krax ne? ane.

Nhyim kum,

—Amũja'ã myt akêxkam ne arým kanê kum ire, ane.

⁵³ Nhyim amim,

—Be, Jeju kute imã, “Arým ne akra tĩn”, anhỹr majmã ne arým kanê kum ire, ane. Ne arým tu amim Jeju markumrêx. Õ kikrekam ar kunĩdjwý tu amim markumrêx.

⁵⁴ Jeju Djudêja kurũm tẽn Garrêjakam bõxkam ne ajte mýjja pumũnh kêt ja nhípêx.

Me kute raxmã kator kadjy ne arým bẽnjadjwýr krao mex.

5

Ngõ mýrri me'õ punu nõr.

¹ Jeju bẽnjadjwýr krao mex. Nhyim kam onĩj krĩraxbê Djeruxarêkam arým mebê idjaer kute aben pydji djã nhõ akati 'yr. Nhyim Jeju arým 'yr tẽn. 'Yr tẽn kam arým 'yr bõx.

² Be, Djeruxarêkam ne ngõ'õ nõ. Me kute krĩraxmã mrykĩ'ãtomtio ngjêx djã kuri ne ngõ'õ nõ. Mebê idjaer kabẽnkam ne me ngõmã Bexeda jarẽ. Ngõ bu'ã ne kikre kre kênh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt.

³ Kikrekam ne me punu krãptĩ ikwã. Me no rãmê me mrãnh punumê me akrymê ikwã. Ngõ kute amingrêk ne me kam amako ikwã. ⁴ Mýjkõt ne ngõ amingrêk? Bir, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ne ngõ'yr ban me aêrbê ngõmã wangij, ngõmã ngjêx pýnh. Nhyim arým kõt ngõ amingrêk ne. Amingrêk nhyim me'õ punu kumrêx kute memã wan noxja ne arým mex ne. Pydjibit mex.

⁵ Be, Jeju Djeruxarẽ'yr bõx ne ngõ ja'yr bõx. Nhyim me'õja me punu kõt nõ. Punu'ã ne amex krãptĩ:bê 38 apêx. ⁶ Nhyim arým omũn amim,

—Be, amrêbê ne me'õwã punu, ane. Ne kam kum, “Djãm amã amex prãm”? ane.

⁷ Nhyim punuja kum,

—Be, ngõ kute amingrêkkam djãm inhõbikwa'õ got ijo tẽn ngõmã imê ba on imex ne? Kati. Nã bãm te ngõ'yr amibêx ne nhyim arým me'õ imã wan nox ne. Ba kam imex prãm kêt ne, ane.

⁸ Nhyim kum,

—Be, kãmã djan anhikwã djã krãn amýn o tẽn, ane. ⁹ Nhyim arým kabẽnme ro'ã mex ne ikwã djã krãn kumýn o tẽn. Pi'ók rãrãrkam, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam ne mex ne.

¹⁰ Nhyim mebê idjaer rũnh omũn kum kabẽn ne kum,

—E kum pi'ók rãrãr ne ja. Djãm aje kam kukràdjã mar kêt ne ate anhikwã djã mýn o tẽn? ane.

¹¹ Nhyim aminêje memã kum,

—Me'õ kute ijo mex ne imã, “Anhikwã djà krãn amÿn o tẽ”, anhÿr kôt ne ba arÿm inhikwã djà mÿn o tẽ, ane.

¹² Nhy m me kum,

—Mÿj me'õ ne amã, “Anhikwã djà krãn amÿn o tẽ”, ane ga kam o tẽ? ane. ¹³ Nhy m, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ã ne me krãptĩ: ajkarê. Nhy m Jeju arÿm me katikôt mã tẽ nhy m arÿm omũnh kêt ne.

¹⁴ Nhy m kam Jeju Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam kum katon kum,

—Ë, arÿm amexkam on ajaxwe krãta. Dja ga ajte ajaxwe nhy m mÿjja'õ ajte ajo ajkê. Mÿjja punu kute apunu tũm jakrenh mex dja ajte ajo ajkê, ane. ¹⁵ Nhy m arÿm me bẽ idjaer rũnh'ÿr tẽn memã arẽn memã kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rũnhmã amikôt amijarẽnh.

Dju r 10.30

¹⁶ Jeju kute pi'ók rãrãrkam meo mexo bakam ne me bẽ idjaer rũnh kum kurẽo ba. Ne kam arÿm abenmã kum, “Gwaj on kubĩ”, anhÿro ba. ¹⁷ Nhy m Jeju arÿm memã kum,

—Be, Ibãm ne pi'ók rãrãrkam àpẽnh ar ba. Ba kudjwa kam idjãpẽnh ar iba, ane.

¹⁸ Nhy m me arÿm abenmã kum,

—Be, Jeju gwaj bapãnh pi'ók rãrãrkam àpẽnh ba. Djãm jabit? Kati. Tãmwã ta ne amijo 'ẽx ne Metĩndjwÿnho bãm ne raxo amiptãro ba, ane. Me abenmã anen arÿm we Metĩndjwÿnho ngryk ne kute Jeju bãnmã kangrõnh tÿx ne.

¹⁹ Nhy m kam Jeju amipãnh memã kum,

—E kum, mrãmri ne ba ibê Metĩndjwÿnh Krakumrẽx. Djãm ba ipydji ne ba idjãpẽnh got? Kati. Ibãmmẽ ne bar idjãpẽnh'ã ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibãm djãpẽnh ne ba omũn arÿm àpẽnh o idjãpẽnh. Ibãm djãpẽnh kunĩkôt ne ba kudjwa ã idjãpẽnho ane. ²⁰ Be, mÿkam? Bir, Ibãm kum ijabêkam. Ne kam arÿm imã amidjãpẽnh kunĩ jakre ba kôt ipêx. Dja ã imã mÿjja pumũnh kêt ra:x kwÿ jakre ba arÿm ipêx ne. Dja mÿjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenh mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmã kam ano tyn aku'ê. ²¹ Ba Ibãm kôt akubyn me tyko tĩn. Kute Ibãm ta kute akubyn me tyko tĩn pyrãk ne ba ã meo ane. Dja ba imã me tyk akubyn o tĩn kĩnh ne

arÿm ã meo ane nhy m me arÿm akubyn tĩn. ²² Dja ba me axwe kukjan memã ikaton kam memã axwe pãnh jarẽnhdjwÿ. Ibãm kute me'õmã axwe pãnh jarẽnh kêt. Ta ne imã,

“Ga dja ga me kunĩmã axwe pãnh jarẽ”, ane.

²³ Be, mÿj kadjy ne ijã memã axwe pãnh jarẽnh djwÿnh mẽ? Bir, dja ba memã axwe pãnh jarẽ nhy m me arÿm ijo bẽnjadjwÿr ra:x ne. Dja me ijo bẽnjadjwÿr ra:x mrãmri me kute Ibãmo bẽnjadjwÿr rax pyrãk. Ja kadjy ne ijã memã axwe pãnh jarẽnh djwÿnh mẽ. Be, djãm me kute imã ikajgo jarẽnhkam kute Ibãmmã rax jarẽnh got? Kati. Dja me imã irax jarẽnh kêt ne arÿm Ibãmdjwÿmã rax jarẽnh kêt. Ta ne ijano ba tẽ.

²⁴ Dja me tu amim ikabẽn markumrẽx ne tu amim kute ijanor djwÿnh markumrẽx ne arÿm kunĩ Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja ba me jamã axwe jarẽnh kêtumrẽx. Amrẽbê ne me ja Metĩndjwÿnhbê amakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyrãk. Ne kam arÿm jakam Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrẽx. ²⁵ Dja me tyk ã ikabẽn ma. Ibê Metĩndjwÿnh Kraja ikabẽn ma. Ne kam me kute ikabẽn mar kunĩ dja me akubyn tĩn. 'Ã akati arÿm me bajo rãm ne ja. Arÿm ije kum o kraxmã. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrẽx.

²⁶ Be, mÿj ne ikam kute ba memã ikabẽn nhy m me akubyn tĩn? Bir Ibãmmẽ ije aben pyrãk. Kam ne ba memã ikabẽn nhy m me akubyn tĩn. Ibãm ta ne tĩn ne ta kute mÿjja kunĩmã tĩn jangjẽnho ba. Ibãm kabẽn kôt ne ba kudjwa itĩn ne ije mÿjja kunĩmã tĩn jangjẽnho iba. ²⁷ Ne Ibãm kabẽnkôt dja ba memã axwe pãnh jarẽnhdjwÿ. Arÿm ije amijo inhĩkam dja ba ã meo ane.

²⁸ Be, ije me amã, “Dja me tyk ikabẽn man akubyn tĩn”, anhÿrkam kwãrĩk wãnh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrãmri dja pyka krãkam me tyk kunĩ ikabẽn man akubyn kato. ²⁹ Me mex ne ukaprĩ dja me akubyn tĩn. Dja me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhy m me axwedjwÿ dja me akubyn tĩn. Ije memã axwe pãnh jarẽnh kadjy dja me akubyn tĩn.

³⁰ Be, djãm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjâpênh ne ikabên kêt. Ibãm kabên o ne ba ikabên. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kôt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarê. Djãm ije amidjwýnhbito kïnhmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kïnhmã. Kabênkôt ije katât me axwemã ikatorn kam pãnh jarênhkumrêx.

³¹ Be, djãm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrãmri ijã, “Kati. Kabên kajgo”, ane.

³² Nhym be, kati. Me'ôdjwý ne ikukãm ijã me amã ujarênhkumrêx. Katât me amã ijã ujarênhkumrêx. Ja ne ba arým ije mar.

³³ Be, me ga ne ga me amrêbê Djuão'ýr me akwý jano. Nhym me Djuão'ýr bôx ne kukij. Nhym arým katât me amã ijã ujarênhkumrêx ga me arým ama. ³⁴ Be, djãm kute kabêno Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarê? Kati. Pykakam me'ô kute kabêno Ibãm jakrenh kêt. Be, mýj kadji ne ba me amã Djuão jarê? Bir, me aje amijã Djuão kabên markumrêx nhym Metïndjwýnh kute me ajaxwebê me apytãrmã ne ba me amã arê. ³⁵ Djuão ne kute mrãmri ne ngônhpôk nhirã pyrãk ne ar ba. Nãm me amã kabên mex jarêno ba. Ga me ren tu amim kabên markumrêx ne ren amijo aba mex rã'ã. Nhym be, kati. Djuão kute me amã arêno bakam ga me aje mar 'ikrãn ne akïnh 'ikrãn ne.

³⁶ Be, Ibãmdjwý ne kute imã,

“Ije amã adjâpênh djã jarênhja dja ga in-omã amê”, anhýr ne kute prïne imã 'ã karô ba arým kôt idjâpênh iba. Ba mýjja pumũnh kêt nhipêxo iba ga me arým omũ. Idjâpênh ja kute iraxo amirïto Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjâpênh pumũnhkam ren arým mrãmri iraxmã akatorkumrêx. Ibãm kute ijanorkôt ne ga me ren imã akatorkumrêx.

³⁷ Ibãm ta kute ijanor ne arým ijã ajarê. Djãm me aje ôkre mar ne ï pumũnh got? Arkati. ³⁸ Ga me ren aje amim Ibãm kabên mar prãm ne ren tu amim imarkumrêx. Nhym be, kati. Ibãm kute ijanor djwýnh ta ne arým mã amã ijã ajarê ga me aje amim kabên 'amýnh kêt ne mar prãm kêt. ³⁹ Goja prïne Metïndjwýnh kabên'ã pi'ôk no'ôk pumũ. Me ga ne ga me 'ã amim, “Dja ba arêno iban Metïndjwýnhkôt itïn

ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhýro aba. Me aje amim anhýrkam goja prïne amim omũn ama. Pi'ôk tãmkam ne Metïndjwýnh ba ijã ajarê. ⁴⁰ Nãm te pi'ôkkam ijã ajarê ga me ikôt abikamênh kêt. Ga me ren Metïndjwýnhkôt atïn kadji ren ikôt ajkamê. Nhym be, kati. Me aje ikôt abikamênh prãm kêtumrêx.

⁴¹ Djãm me aje imã, “Araxkumrêx”, anhýrmã? Djãm irax ja ne ba abej? Kati.

⁴² Be, mýkam? Bir, me amã kãjkwakam Metïndjwýnh jabê kêtumrêx ije irax ja jabej kêt. Arým ije me amar. ⁴³ Ibãm kukwakam ba tãn me awýr bôx ga me aje amim imar kêt. Me'ô katãm ta dja tãn me awýr bôx ne ta amiraxo àmra ar ba ga me arým tu amim markumrêx.

⁴⁴ Be, me ga ne ga me amirax jabej mã amim, “Ba gêt ba amibên gê me imã irax jarê”, anhýro aba. Ne kam aje amim, “Ba Metïndjwýnhmãbit amijarê gê ta ijo rax”, anhýr kêtumrêx. Aje amim, “Ba gêt irax. Ba gêt irax”, anhýro abakam aje amim Metïndjwýnh mar prãm kêtumrêx.

⁴⁵ Djãm ba dja ba Ibãmmã me ajaxwe jarê? Kati. Ga me akukãmãre Môjdjê kanàrrãm ar amijo aba. Ta ne arým Metïndjwýnhmã me ajaxwe jarêno dja.

⁴⁶ Djãm mrãmri ne ga me aje tu amim akukãmãre Môjdjê kabên markumrêx? Kati. Ga me ren tu amim Môjdjê kabên markumrêx ne ren badjwý tu amim imarkumrêx. Ta ne ikukãm ijã ajarêno ijã pi'ôk no'ôk. Kam ga me ren amim kabên jarêno ren tu amim imarkumrêx.

⁴⁷ Nhym be, kati. Me aje amim Môjdjê kabên mar kêt ne aje kôt amim badjwý ikabên mar kêt. Nãm ã Jeju pi'ôk rãrãrkam kute me'ô punuo mexkam mebê idjaer rũnhmã ane.

6

Kute djwýo mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

¹ Nãm memã anen kam arým amũ tê. Tê:n kam arým imôtibê Garrêja nhikjêrnã rê. Imôti nhidji 'ôdjwýbê Xiberij. ² Nhym kam me krãptï kôt mō. Ôbê Jeju kute mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx nhym me kute omũnhkam ne me kôt mō. Nãm me punu krãptïo mex nhym me omũn arým

kôt mō. ³ Kôt mō nhym Jejumē kôt ba djwýnh ar me kukãm mō. Mō:n krãnh'ã wabi. Àbir tē:n arým kam nhỹ. ⁴ Be, arým ne Djeruxarēkam mebê idjaer kute aben pydji djà nhõ akatija bõx 'ÿr. Me kute Metĩndjwýnh me kukãmãre nhirõbê mrãnhja mar kadjy ne arým õ akati 'ÿr.

⁵ Ar krãnh'ã nhỹ nhym kam Jeju amipãnh rīt. Nhym nĩnh me krãptĩ: kôt mō nhym me omũ. Ne kam Piripimã kum,

—Jãm dja gwaj tēn me kadjy djwý kwý by? ane. ⁶ Be, djãm kute amikukãm amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prĩne amikukãm amimar. Be, mýkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrãmri amim tu markumrēx jabej ne kukij. ⁷ Nãm kukij nhym Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhõ pi'ók kaprĩ'ã akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ók kaprĩ jao ren me kadjy djwý by nhym ren me krãptĩ abenmã kokjêr kryre nhym ren me krãptĩ: 'ã djwý kêt, ane.

⁸ Nhym Jejukôt ba djwýnh 'õdjwýja nhidjibê Ængre. Ximão Pedrumē ar axikôt apõx. Ængreja kum,

⁹ —Ota jakam me'õ bõktire nhõ djwýmē tepprãremē. Xewadao djwý nhipêx amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepprãre amãnhkrut. Nhym be, me krãptĩ: Mýj dja gwaj djwý ngrirejao me on? ane.

¹⁰ Nhym Jeju arkum,

—Ar memã arē gē me nhỹ, ane. Be, bõre ne pyka wãkam kumex ne. Jeju arkum ane nhym ar arým memã arē. Nhym me arým bõrekam nhỹ. Me krãptĩ: kubê 5.000 ne me nhỹ. ¹¹ Nhym kam Jeju arým djwý jamý. Ne kam arým o Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarē. O kum amikĩnh jarēn arým kôt ba djwýnhmã kungã. Nhym ar me krãptĩmã kungã. Nãm ã tepprãredjwýo ane.

¹² Nhym me õ kwý krē:n arým ajne. Nhym Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

—Dja gar djwý janhy karwà. O bikēnh kêt kadjy, ane. ¹³ Nhym kam ar karwàn kaxnokai pýnh djàri kam kungij. Nhym kam kaxnokaibê 12 ipu. Be, xewadao djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt janhy 'ã kàtãm ne ja.

¹⁴ Nhym me arým kute mýjja pumũnh kêtja pumũnhkam abenmã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh ja ne me amrēbê arē. Me memã kum, “Dja pykamã bõx”, anhỹro ba. Be, kôt ne Jeju arým jakam bõxkumrēx, ane.

¹⁵ Nhym Jeju arým me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhym ren me tu ijo tým ne ijã bēnjadjwýr rax mē. Djãm on pykakam memã inhỹr prãm got? ane. Ne kam arým mebê tēn amũ krãnh'ã wabin ate ar ba.

¹⁶ Nhym kam arým para. Nhym kôt ba djwýnh tēn arým imõti'ÿr ruw. ¹⁷ Ne kam arým kà'õkam wadjàn nox ne. Amũ akàx nhikjēmã krĩraxbê Kapana'ÿr mõrmã ar arým nox ne. 'ÿr mō: nhym ar'ã arým akamàt ne. Nhym kraxje Jeju ar'ÿr bõx kêt rã'ã.

¹⁸ Ar mō: nhym arým kôk 'itýx wabê nhym kam ngõ amijapĩn týx ne. ¹⁹ Nhym ar ngõ rēnho mōn arým ajbubê tým ne. Ar mōr'ã arým kirometubê 5 apêx. Nhym Jeju nĩnh arkôt tu ngõ'ã tē nhym ar omũ. Nhym arým aro rãm ne ja nhym ar arým tĩn prãm ne. ²⁰ Nhym arkum,

—Ar atĩn prãm kêt. Ba ne ba ar akôt tē, ane. ²¹ Nhym ar kabēn man arým kĩnh ne. Ne kum,

—Amrē ar ikôt kãmã wadjà, ane. Nhym arým wadjàn nhỹ. Nhym ýrmē ro'ã ar arým akàx nhikjê'ÿr bõx. Kapanakam ar bõx.

²² Jeju ar akàx nhikjêkam bõx nhym arým ar'ã akati. Nhym kam amũ akàx nhikjêbê me te ar õ kà jabej. Me krãptĩ kute amũja'ã djwý krēnja ne te ar õ kà jabej ne abenmã kum,

—Be, amũja'ã kà pydjibit nõ nhym ar o mō. Kôt ba djwýnhbit mã o mō nhym Jeju arkôt kàkam ýr kêt. Nãm me krãptĩ te ar õ kà jabejn kam ã abenmã ane.

²³⁻²⁴ Ne kam me kute Jeju ar omũnh kêtka arým ar'ÿr mō. Me kà kwýkam wadjàn akàx nhikjēmã Kapana'ÿr nox ne mō. Be, nhỹnh kà ja'õkam ne me mō? Bir, krĩraxbê Xiberijkam kà 'õkam ne me mō. Xiberijkam kà kwý arým me ku'ê djà'ãnh mō. Bēnjadjwýr djwýnh kute Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarēnh nhym me kute djwý krēn djà'ãnh ne arým kà mō. Kà kwý jamã ne me wadjàn amũ kôt mō. Me kute Jeju jabej kadjy ne me Kapana'ÿr mō.

Kute amijã djwý jakren 'ã ujarênh.

²⁵ 'Yr mō:n kam imōti nhikjêmã bōx. Bōx ne abej ne arým kum kato. Jejumã katon arým kum,

—Ujarênh djwýnh, tô nhýnh ne myt nhý ga jakam bōx? ane.

²⁶ Nhyr memã kum,

—Be, mýkam ne ga me ijabej mō? Djãm amũja'ã ije mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx ga me aje omũnhkam? Djãm arým me aje kôt iraxmã akatorkam? Djãm me aje ajte irax marmã ne ga me ijabej mō? Arkati. Be, me ajajnekam. Me aje djwý krên ne me ajajnekam ne ga me ijabej mō. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

²⁷ Kwãrĩk wãnh djwýkôtbit ajamak bën kêt. Tãm dja akuno. Nhyr be, atemã mýjja kute djwý pyrãk. Jakôt dja ga me ajamak bën. Tãm ne mex rã'ã nhyr ô'ã me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ije amijo inhĩ dja ba me amã kungã ga me atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Bir, Ibãm kute imã 'ã karō. Kabênkôt dja ba me amã kungã. Kàjkwakam Ibãm, Metĩndjwýnh ta ne mrãmri kute 'ã imã karō mãmđji, ane.

²⁸ Nhyr me kum,

—Be, mýj dja ba me Metĩndjwýnhmã idjãpênh o nhyr arým kum me ikĩnh? ane.

²⁹ Nhyr,

—Metĩndjwýnh ne ijano ba tẽ. Kôt dja ga tu amim imarkumrêx. Kum adjãpênh ne ja. Dja ga me ã ane nhyr arým kum me akĩnh, ane.

³⁰ Nhyr me kum,

—Goja mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx ba me omũ. Ba me ije araxmã ikator kady omũn kam goja tu amim amarkumrêx. ³¹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwýbê mýj ne ja krê. Me bakukãmãre ne me 'ã pi'ók no'ók ne kamã memã kum, “Me kute krên kady ne memã kàjkwa kurũm djwý ngã”, ane.

Goja kudjwa ã me imã o ane ba me omũ, ane.

³²⁻³³ Nhyr amijã djwýkumrêx jakren memã kum,

—Be, Mōjdjê kute me akukãmãremã kàjkwa kurũm djwý nhōr kêt. Nhyr be, Ibãm kute me amã kàjkwa kurũm atemã djwýkumrêx nhōr. Me'õ ne arým kàjkwa kurũm ruw ne kute me kunĩmã tĩn

jangjênh. Kute memã tĩn jangjênh nhyr me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. 'Á ne ije me amã,

—Metĩndjwýnh kute me amã atemã djwýkumrêx nhōr, anhýr. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm Jeju ã memã ane.

³⁴ Nhyr me kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, goja mã me imã djwý ja nhōro nhý, ane.

³⁵ Nhyr Jeju memã kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemã djwý pyrãk. Ba ne ba ije memã tĩn jangjênh nhyr me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja me mã ikôt ajkamên arým kĩnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arým kum prãm kêt kam kĩnh pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arým kĩnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arým kum kôr kêt kam kĩnh pyrãk. ³⁶ Be, djãm me aje tu amim imarkumrêx got? Kati. Ba ne ba arým me amã, “Nã gãm me te ipumũn amim imar kêt”, ane.

³⁷ Be, Ibãm kute ikady memã amak bõnhja kunĩ dja me tu amim imarkumrêx ne arým mã ikôt ajkamê. Ba kam me'õ kanga kêt kumrêx. ³⁸ Mýkam dja ba me'õ kanga kêt kumrêx? Bir, Ibãm kute me'ã imã karō kôt dja ba me'õ kanga kêt. Be, djãm ba ije amijã amim karō kôt ne ba kàjkwa kurũm ruw ne ar iba? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnh kabên kôt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹ Ibãm kute ijanor djwýnh ta ne ijã amim karõn amim, “Be, ije kady memã amak bõnhja dja ikra mã meo ban 'õo biknor kêt nhyr me akubyn tĩn ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhō akatikam dja ikra akubyn õ me jao tĩn”, ane. ⁴⁰ Ibãm kute ijanor djwýnh ajte ijã amim karõn amim, “Me kute ikra pumũnh ne tu amim markumrêxja dja me kunĩ ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Ibãm kute ijã amim karō ne ja. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhō akatikam dja ba akubyn inhō me jao tĩn, ane.

⁴¹ Nhyr kam mebê idjaer rũnh arým kãxã kabên kumex ne arê. Kute memã, “Ba ibê kàjkwa kurũm djwý”, anhýrkam ne me kabên kumex jarê. ⁴² Ne abenmã kum,

—Be, djãm kubê Metĩndjwýnh Kra got? Kati. Jōdje ne kudji. Idjibê ne Jeju. Ba me

ije nãmê bãm pumũnh tũm. Nhyam amijo 'êx ne gwaj bamã,

—Kàjkwa kurũm ne ba ruw, anhỹro ba. Kati: Nãm 'êx. Nãm me ã abenmã ane.

⁴³ Nhyam Jeju me kabẽn man memã kum,

—Kwãrĩk wãnh ikàxã akabẽn kumex ne arẽn h kêt. ⁴⁴ Be, djãm me ga dja ga me ikôt ajkamê? Kati. Ibãm kute ijanor djwỹnh kute memã amak bõnhkambit ne me mã ikôt ajkamê. Mã ikôt ajkamê ba arỹm akubyn meo tĩn. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimẽn h djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tĩn.

⁴⁵ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwỹnh kukwakam kabẽn jarẽn memã kum,

“Metĩndjwỹnh ta dja memã amikabẽn jarẽn nhyam me arỹm kabẽn markumrêx”, ane.

Be, me bakukãmãre kute memã anhỹr ne 'ã pi'ók no'ók kôt mỳj xê dja mã ikôt ajkamê? Bir, Ibãm kute memã kabẽn jarẽn h nhyam me arỹm kute kabẽn markumrêx. Me kute mỳjja'ã kute kabẽn jarẽn hja markumrêx. Me ja dja me mã ikôt amijo bikamẽn h kumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁴⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Be, djãm me'õ ne arỹm Ibãm pumũ got? Kati. Bajbit ne ba arỹm kàjkwakam Metĩndjwỹnh pumũn arỹm kurũm tẽn bõx. Bajbit ne ba arỹm Ibãm pumũ. ⁴⁷ Me kute tu amim imarkumrêx arỹm Metĩndjwỹnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽn h kumrêx. ⁴⁸ Ba ne ba ije atemã djwỹ pyrãk. Ba ne ba memã tĩn jangij nhyam me Metĩndjwỹnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne.

⁴⁹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwỹbê mỳj ne ja ku nhyam mebêngêt tũmrãm me kupa. ⁵⁰ Ije me amã atemã djwỹ jarẽn hja ne kubê kàjkwa kurũm djwỹ. Dja me kukun tyk kêt. ⁵¹ Ba ne ba ije atemã djwỹ pyrãk. Ba ne ba memã tĩn jangij. Dja me djwỹ ja krẽn Metĩndjwỹnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djwỹ ije memã õrja ne kubê inhĩ. Me kunĩ tĩn kadjy dja ba memã kungã, ane.

⁵² Nhyam kam mebê idjaer rũnh arỹm kabẽn o aben japan abenmã kum,

—Je tô, mỳj dja memã aminhĩ nhõr on nhyam me ajmã krẽn ja on? ane.

⁵³ Be, djãm mrãmri ne me kute ikumrêx krẽn mã? Kati. Atemã. Be, mrãmri me kute tu amim Jeju markumrêxo bamã. 'Ã ne Jeju me kute ĩ krẽn jakren 'ã me kute kamrõo kõm jakre. 'Ã ne memã kum,

—Be, ba ije amijo inhĩ dja ga me inhĩ krẽn kêt ne ikamrõo akõm kêt ne kam atĩnkumrêx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽn h kumrêx. ⁵⁴ Me kute inhĩ krẽn ne ikamrõo kõm ne me mrãmri Metĩndjwỹnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimẽn h djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tĩn. ⁵⁵ Mrãmri ne inhĩbê djwỹ ne ikamrõbê me kõm djã. ⁵⁶ Me kute inhĩ kur ne ikamrõo kõmja, me jamê ne ba me ije aben mar tỳx ne ije aben jamỹnh tỳx ne abenã idjukanga kêt ne ar abeno iba. ⁵⁷ Mrãmri Ibãm tĩnkumrêx ne ijano ba tẽ. Kam ne ba Ibãm tĩn o itĩnkumrêx. Nhyam me kute inhĩ kurdjwỹ dja me ba itĩn jao tĩnkumrêx.

⁵⁸ Ije amã atemã djwỹ jarẽn h ja ne kàjkwa kurũm ruw. Djãm kute djwỹbê mỳj ne ja pyrãk? Kati. Nãm me te mỳj ne ja ku nhyam mebêngêt arỹm me kupa. Nhyam be, ate dja me atemã djwỹ ja kun arỹm Metĩndjwỹnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵⁹ Mebê idjaer bikprõnh djãkam ne Jeju memã ja jarê. Kapanakam me bikprõnh djãkam. ⁶⁰ Kute memã aminhĩ'ã djwỹ jarẽn h ne memã 'ã ujarẽn h kam ne me kôt baja krãptĩ arỹm amim,

—Je, djãm me ije kabẽn wã mar got? ane.

Me krãptĩ kute Jeju kanga.

⁶¹ Nhyam Jeju ta arỹm me kuman memã kum,

—Ba arỹm me amã atemã djwỹ jarê ga me aje amim imar kêt ne arỹm apijãm ne. ⁶² Dja ba ĩ ikrĩ djã tũmmã wabi ga me idjãbirkôt ipumũ. Mỳj dja ga me arỹm kam nê? ⁶³ Be, atemã kàjkwakam ikabẽn kukrãdjã ne ba me amã arê. Metĩndjwỹnh Karõ kute meo bakambit ne me kute ikabẽn mar. Me ga ne ga me aje amidjwỹnh kĩnh prãm. Kam me aje imar kêt kumrêx. Nã bãm me amã ikabẽn jarê, me amã Metĩndjwỹnh Karõ jarê. Tãm ne

kute meo ban memã tĩn jangij nhym me Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁶⁴ Be, djãm me akunĩ ne ga me aje tu amim imarkumrẽx? Kati. Me akwý ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nãm Jeju ã memã ane. Be, mýj ne me mar on kam ã memã ane? Bir, amrêbê mýjja kunĩ kêttri ne Jeju kute amikukãm me mar. Apýnh me ĩ djãri kute amim mar kêtja arým kute me mar. Djudadjwý dja ĩ kurê djwýnhmã Jeju kanga. Nhym arým kute adjwýnhdjwý mar. Kukãm kute mar. ⁶⁵ Ne kam memã kum,

—Me akwý ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arým me amã, “Djãm me ga dja ga me ikõt ajkamẽ? Kati. Ibãm kute memã amak bõnhkambit dja me mã ikõt ajkamẽ.” Nãm ã Jeju memã ane.

⁶⁶ Nhym kam me kõt baja krãptĩ arým kubê amijo akẽx ne ajte kõt ba kêt.

⁶⁷ Nhym kam Jeju kute ar anorjabê 12mã kum,

—Djãm ar gadjwý dja gar ikanga? ane.

⁶⁸ Nhym ar 'õbê Ximão Pedru kum,

—Kati. Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj me'õkõt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabẽno meo tĩn ne 'ã ar imã adjujarẽnh ar aba. Metĩndjwýnhkõt me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ãja'ã ar imã adjujarẽnh ar aba.

⁶⁹ Ar ba ne bar tu amim amarkumrẽx. Mrãmri abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkat-ibê Kritu. Mrãmri abê Metĩndjwýnh Kra. Metĩndjwýnh tĩnkumrẽx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrẽx.

⁷⁰ Nhym Jeju arkum,

—Be, mrãmri ne ba amijo ar apytãrkumrẽx. Ije ar ajanorbê 12 ne ba amijo ar apytãrkumrẽx. Be, djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajõ apydji ne abê Xatanaj nhõ àpênh, ane. ⁷¹ Djuda'ã ne kabẽn. Djuda Ikadji. Ximão 'õdjwý kute irja. Dja ĩ kurê djwýnhmã Jeju kanga. Kute ar anorjabê 12'õ ja dja kanga.

7

Djeruxarẽkam me krãptĩmã 'ã ujarẽnh.

¹ Jeju memã anen kam arek Garrêjakambit ar ba. Be, mýkam ne Djudêjakam arek ar ba kêt? Bir, mebê idjaer kute kam bĩnmã ar abej bakam. ² Nhym kam arým Djeruxarẽkam mebê idjaer krãptĩ kute

aben pydji djã nhõ akati 'ýr. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kukrãdjã mar kadji bõ mjýrkam krĩ djã nhõ akati 'ýr.

³ Nhym kam Jeju kamy ar axikõt apõxja kum,

—E kum, goja amũ pykabê Djudêja'ýr tẽ. Dja wãkam akõt me ba djwýnh adjãpênh kõt apumũ. ⁴ Djãm me'õ kute me kunĩmã amiraxo amirĩt prãm kam kute mebê amijo bipdjur prãm got? Aje mrãmri mýjja pumũnh kêt nhipêx jabej goja pyka kunĩkõt me kunĩmã amijo amirĩt, ane. ⁵ Be, nãm ar te Jejumẽ axikõt apõx ne amim mar kêt. Kam ne ar ã kum ane.

⁶ Nhym Jeju arým arkum,

—Je djãm kraxje me kute ijo tým djã nhõ akati iwýr bõx kêtjakam gar kam imã arẽ? Kati. Ar gajbit akati kunĩkõt ar adjumar mex rã'ã. ⁷ Nhýnh ne pykakam me axwe 'õ kum akurêmã? Arkati. Nhym be, ba, me kum ikurêkumrẽx. Ije me axwe'ã memã idjujarẽnh ar ibakam me kum ikurêkumrẽx.

⁸ Ar gajbit dja gar Djeruxarẽkam me krãptĩ kute aben pydji djã'ýr mõ. Inhõ akati iwýr bõx kêt rã'ãkam 'ýr itẽm prãm kêt. ⁹ Nãm arkum anen arek Garrêjakam ar ba.

¹⁰ Nhym kam kamy ar arým tẽ. Nhym ar ba:n kam amipdjun arým me kute aben pydji djã'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bõx. ¹¹ Nhym arým 'ã me kute aben pydji djã nhõ akati bõx nhym mebê idjaer rũnh arým abej ne memã kum, “Nhýnh ne Jeju dja”? ane. Nhym me “Kon”, ane.

¹² Nhym me me kãxã abenmã Jeju jarẽho kumex. Me kwý ne me abenmã kum, “Kati. Jeju mexkumrẽx”, ane.

Nhym me kwý arĩk abenmã kum,

—Kati. Nãm Jeju amijo 'êx ne me noo biknoro ba, ane. ¹³ Nhym be, nãm me me ipõkri memã Jeju'ã ujarẽho amirĩt kêt ne. Mebê idjaer rũnh pymaje ne me me ipõkri 'ã ujarẽho amirĩt kêt ne.

¹⁴ Nhym kam arým me kute aben pydji djã nhõ akati nhõkre djã kõt Jeju arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽn wadjãn kam arým memã kukrãdjã jarẽho dja. ¹⁵ Nhym kam mebê idjaer rũnh te kute Jeju marmã kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je tô djãm tãmwã kute mekôt pi'ôk jarênh tũm got ã me kukràdjà jarênh mexo ane?

¹⁶ Nhyim Jeju memã kum,

—Djãm ba ikukràdjà ne ba me amã arênhõ iba? Kati. Kute ijanor djwýnh kukràdjà ne ba me amã arênhõ iba. ¹⁷ Gêdja ga me ajõ ga aje kukràdjà kôt amijo aba prãm jabej arým ama. Me'õ kute ikukràdjà jarênhmo krax djwýnhja dja ga me ama. Djãm ba ne ba ije me amã ikukràdjà jarênhmo krax djwýnh? Kati. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne kute arênhmo krax ba kam kôt me amã arê. Ja dja ga me ama. Me aje kukràdjà kôt amijo aba prãm jabej ama. ¹⁸ Ne ga ren me ajõ ga amirax jabej ne ren 'ã memã amijarên memã amijo adjãmra ar aba. Nhyim be, kati. Kute ijanor djwýnh ne ba ije rax jarênh. Ije ajbit rax jarênh ne kam katàt ije ikabên jarênhkumrêx ne ijêxnhĩ kêtumrêx.

¹⁹ Me bakukãmãre Môjdjê kute me amã Metĩndjwýnh kukràdjà jarênhja djã ne ga me kôt ar amijo aba? Kati. Ga me ajõ aje kukràdjà kôt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibĩnmã ijabej ar aba. Mýkam? ane.

²⁰ Nhyim me kum,

—Je tô nhýnh me'õja ne kute abĩnmã ajabej ar ba? Be, me karõ punu'õ ne ajo ba, ane.

²¹ Nhyim Jeju arým memã kum,

—Be, ba amrêbê me'õ punu pydjio mex ga me te aje mýjja marmã ikam ano tyn akumex. ²²⁻²³ Nã bãm pi'ôk råràrkam me'õ mex ga me arík ijã abenmã kum,

—Pi'ôk råràrkam ne apê. Axwekumrêx, anhýro aban arým ikam angyrk ne. Djãm bajbit ne ba kam idjápênh iba ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Kati. Me gadjwý ne ga me pi'ôk råràrkam adjápênh aba. Môjdjê ne me amã me my nhinhu kà rênh jarê. Djãm ta ne kumrêx arê? Kati. Me bakukãmãre Abraão ar kumrêx ne ar arê. Ga me kam aje katàt Môjdjê kukràdjà kôt amijo aba kadjy pi'ôk råràrkam adjápênh ne me my kà rênho aba. Mýkam ne ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Ije kam prĩne me'õ punuo mexkam imã ijaxwe jarê. Ga me ren imã ijaxwe jarênh kêt. ²⁴ Kwãrik wãnh ga me arík me axwe kêt'ã axwe janhõr kêt. Dja ga me mrãmri me axwekumrêxkôt memã

ajapôxkumrêx ne kam arým katàt memã axwe jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵ Nhyim kam Djeruxarêkam me ar ba tũm kwý Jeju jabej aben kukij ne abenmã kum,

—Je, djãm mrãmri me kute tãmwã bĩnmã ar abej ba? ²⁶ Nhyim kam kum me uma kêt ne memã kabên ne. Nhyim me arým kutã kute kum mýjja'õ jarênh prãm kêtumrêx. Bãrãm me rũnh arým kute tãmwã'ã amim, “Jejubê ne me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu”, anhýrkam ne me anhikrên kabên maro dja. ²⁷ Tô nhýnh? Be, kati. Djãm me kute kraxkôt Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkôt mar kêtumrêx. Nhyim be, bãm kute Jeju djir ne gu me baje arým omũnh. Kôt ne gu me arým Jeju 'êxnhĩmã bakato. Nãm me kwý ã Jeju'ã abenmã ane.

²⁸ Nhyim kam Jeju kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam memã kukràdjà jarênhõ ãmkam kàj bê memã kum,

—Be, mrãmri ne ga me aje imar. Nhýnhja kurũm ne ba itêm ne ibõx ja ne ga me arým aje mar. Djãm ba ne ba amikabên kôt amrê tẽ? Kati. Me'õ kute ijanor djwýnh ne mrãmri. Tãmwã ne ga me aje mar kêt. ²⁹ Nhyim be, ba ne ba ije omũnh tũm. Tãm ne ijano ba amrê kurũm tẽn bõx, ane.

³⁰ Nhyim kam me bit kute o tým ne pa 'amýnhmã. Ne te: o ane. Me kute o tým'ã myt bõx kêt rã'ãkam ne me te: o ane. ³¹ Nhyim me kwý krãptĩ arým tu amim markumrêx ne abenmã kum,

—Me baje raxmã bakator kadjy ne Jeju arým mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne. Me punu krãptĩo mex. Djãm me'õdjwý bõx ne kute àpênh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrãmri tãmwãbê ne me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

³² Me rũnh kàxã ne me ã abenmã anhýro ku'ê nhyim mebê pardjêumê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr arým me kuma. Me kuman arým Jeju'ýr me krãkamngõnh kwý jano. Me kute pa 'amýnhmã ne me me ano.

³³ Nhyim kam Jeju arým memã kum,

—Be, me aro'ã ar iba ne arým 'ã akati ngrêre. Dja ba kam arým kute ijanor djwýnh'ýr tẽ. ³⁴ Ga me kam arým te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djà'ýr te abôx prãmje, ane.

³⁵ Nhyr me bẽ idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tô, jãm dja tẽ gu me kum bakator kêt. Djãm apýnh me bajtem ba djakam me bimãnh tũm'ýr ne tẽmmã? Djãm kam kute me bajtemmã kukràdjã jarẽnhmã? ³⁶ Kute me bamã, “Dja ba tẽ ga me arým te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djà'ýr te abôx prãmje”, anhýr. Mýj gẽdja kam nẽ? ane.

³⁷ Nhyr kam me kute amikukràdjã kôt amijo mör ne kute 'ã aminhinomã amimẽnh nhõ akati arým bõx. Akati raxja bõx. Me kukãmãre kukràdjã kôt me kute bõ mjýrkam krĩ'ã aminhinomã amimẽnh kadjy akati ne arým bõx. Nhyr Jeju arým kãmã djan memã kum,

—Me ajõ ar amã kôr jabej amrẽ iwýr tẽn ikõ. ³⁸ Me kute tu amim imarkumrẽxja gẽdja ã me kadjwýnhbẽ ngõ kute meo tĩnja mã mekam apõx. Me bakukãmãre kute pi'õkkam memã arẽnh kôt ne ba ar amã arẽ.

³⁹ Nãm Jeju Metĩndjwýnh Karõ'ã ã memã ane. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhyr Metĩndjwýnh Karõ arým me'ýr bõx ne meo ba. Djãm arým ne meo ba? Kati. Metĩndjwýnh kute memã Karõ janor djwýnh rãm ne Jeju memã ane. Dja Metĩndjwýnh amiwýr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arým memã Karõ jano nhyr bõx ne meo ba.

⁴⁰ Jeju memã ane nhyr me krãptĩ kute kabẽnja markam 'ã abenmã kum,

—Be, mrãmri ne tãmwãbẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnh. Me bakukãmãre ne me amrẽbẽ: arẽ, ane.

⁴¹ Nhyr me kwý Jeju'ã abenmã kum,

—Be, tãmwã ne mrãmri kubẽ Kritukumrẽx. Mrãmri kubẽ me banhõ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritukumrẽx, ane.

Nhyr me kwý arĩk 'ã abenmã kum,

—Be kati. Jejubẽ ne Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritu kêt. Abatãnh djã ne pykabẽ Garrêja. ⁴² Nhyr be, me banhõ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritukumrẽx krĩbẽ Berẽkam abatãnh. Kubẽ ne me bakukãmãre Dawi tãm djwý. Bẽnjadjwýr rax

Dawi jabatãnh djakam ne Kritu abatãnh djã. Amrẽbẽ: ne me bakukãmãre pi'õkkam arẽ. Nhyr be, kati. Djãm Jejubẽ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritu got? Jeju ate Garrêjakam abatãnh, ane. ⁴³ Me kute ã abenmã anhýrkam me kute Jeju'ã axikõt kabẽnh jadjwýr kêt. ⁴⁴ Nhyr me ja kwý bit kute o tým ne pa 'amýnhmã. Ne kam te: kute o anhýrmã.

⁴⁵ Nhyr kam me krãkamngõnh kikreti nẽje ku'ẽja me rũnh'ýr akẽx ne me'ýr bõx. Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me bẽ pardjẽu'ýr bõx. Nhyr kam me rũnh me krãkamngõnhmã kum,

—Je tô mýkam ne ga me Jejuo abõx kêt? ane.

⁴⁶ Nhyr me krãkamngõnh memã kum,

—Djãm me'õ pykakam kabẽnh mexo kute tãm wã pyrãk? Kati. Nãm prĩne kabẽnh mexo kute katãt me kunĩ jakrenh. Ba me kam te ije o itým ne pa 'amýnhmã, ane.

⁴⁷ Nhyr me bẽ pardjẽu memã kum,

—Je tô djãm arým ne me gadjwý me anoo akno? ⁴⁸ Ê, ba me amã arẽ. Djãm me irax'õ, nãr me ibẽ pardjẽu'õ ije amim tãm wã mar got? Kati. ⁴⁹ Be, djãm me kãtãm wã kute Mõjdjẽ kukràdjã mar got? Me kute me bakukãmãre kukràdjã mar kêt kam dja Metĩndjwýnh arým me kanga, ane.

⁵⁰ Nhyr Nikodemu. Tãm ne akamãtkam Jeju'ýr tẽ. Kubẽ ne me bẽ pardjẽu'õ. Nãm arým memã kum,

⁵¹ —Je gẽdja gwãm kraxje me baje axwe jabej me kukjẽr kêt kam memã axwe jarẽ? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijarẽnh kêt kam gu me arým 'ã axwe nhõro nhỹ, me bakukràdjã kupa'ã ne gu me 'ã nhõro nhỹ, ane.

⁵² Nhyr me arĩk kum,

—Djãm gadjwý pykabẽ Garrêjakam ajabatãnh djã ne ga nẽje akabẽno dja? Be, pi'õkkam ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽnh jarẽnh djwýnh'õ Garrêjakam abatãnh kêt kam rãm. Dja ga amim pi'õk jarẽnh arým kôt ikabẽnkumrẽxmã akato. Jejubẽ Bẽnjadjwýrbẽ kumkati kêt. Tãm dja ga pi'õk jarẽnh ama, ane.

⁵³ Nhyr kam me kunĩ ajmãn aminhũrkãmã apẽx.

8

Me'õ nire kute me'õbê mjêno àkĩnh.

¹ Jeju arým krãnhbê Oriwêre 'ÿr tẽ. Tẽ:n arým 'ÿr bõx nhym 'ã akamât nhym nõ. Nõ: nhym arým õkrên'ãnh kà. ² Nhym kam Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ÿr tẽn kam bõx. Nhym kam me kunĩ ajte 'ÿr bõx nhym arým nhỹ. Nhỹn arým memã kukràdjã jarẽnh nhỹ. ³ Nhym kam me arým Jeju'ÿr me 'õ nireo bõx ne me ipõkri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'õbê mjêno akĩn ar ro'ã nõ. Nhym me arým omũn o tỹm ne pa 'amýn Jeju'ÿr o bõx. ⁴ Ne kum,

—Ë, ujarẽnh djwýnh. Be, me'õ nire ja arým mjên ne arým me'õ myo akĩn ar ro'ã nõ. Ba me ar nõrkõt ar omũn aro tỹm ne arým awýr o bõx. ⁵ Be, me ja jaxwe pãnh ne Mõjdjê arým memã arẽ. Kute me bakukràdjã jarẽnhkam Mõjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pãnh kẽno titik ne abĩ gẽ ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pãnh'õ jarẽ bar kuma. Mýj gẽdja bar on? Nãm me ã Jejumã ane.

⁶ Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjã kupa'ã mýjja jarẽnh jabej nhym me arým kõt kum axwe jarẽ. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhym Jeju ate idjao nhỹn arek ikrao pyka no'õko nhỹ. ⁷ Nhym me mã kum tãmja jarẽ nhym arek pyka no'õko nhỹ. Nhym kam kãjmã djan memã kum,

—Goja me ajõ apydji ajaxwe kêtumrẽx jabej ga akumrẽx kên'õ byn o titik ne abĩ, ane. ⁸ Nãm anen ajte nhỹ, pyka no'õko nhỹ.

⁹ Nhym me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijãm ne mã apõxo dja. Me abatãnhja kumrẽx ne me kato. Nhym mekõt me abatãnh nydjwý apõxo dja. Nhym ajbir abatãnh nyre meo ino ren kato. Arým ne me kunĩ apêx. Nhym kam Jeju arým ate nhỹ nhym niredjwý arým ate dja. ¹⁰ Nhym kãjmã djan nire ate ãmkõt omũn kum,

—Me'õ nire, nhỹnh ne me kute amã ajaxwe jarẽnhja ku'ê? Djãm me'õ kute ajaxwe pãnh kẽno atitik prãm kêtumrẽx? ane. ¹¹ Nhym kum,

—Ãbẽnjadjwýr. Me'õ kute pãnh ititik prãm kêt, ane.

Nhym kum,

—Badjwý. Ajaxwe pãnh ije kẽno atitik prãm kêt. Aj mã. Kwãrĩk wãnh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katàt memã amijarẽnh.

Dju r 1.4; Rô 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

¹² Nhym kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apýnh me ba djã kunĩkõt me axwe kunĩ katàt kute amijo ba kadjy ne ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kurwý djã kute akamãtkam memã pry kurwý nhym me kute akamãtkam mýjja kunĩ pumũnh ne katàt baja pumũ. Badjwý dja me tu amim imarkumrẽx ne arým katàt amijo ba. Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me axwedjwý ne me kute mýjja mar kêt ne amijo ba punu. Djãm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Dja me tu amim imarkumrẽx ne arým katàt amijo ban kam arým ikõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹³ Nhym me bẽ pardjêu kum,

—Je, djã nãm me'õ akõt kabẽn dji? Kati. Ga apydji aje memã amijarẽnhõ aba nhym me'õ kute akõt kabẽn djir kêt. Ba me kam arým amã akabẽn kajgo jarẽ. Akabẽn kajgo nhym me kute amar kêt, ane.

¹⁴ Nhym memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarẽnhkam ije memã amijarẽnh kajgo kêt. Kãjkwakam Metĩndjwýnh ne ijano ba amrẽ kabẽn kõt tẽ. Be, 'ÿr dja ba akubyn tẽ. Ja ne ije markumrẽx. Kam ikabẽn kajgo kêt. Nhym be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhỹnhja kurũm ne ba itẽmja ne ga me aje mar kêt. Nhĩ'ãm itẽmdjwý ga me aje mar kêt.

¹⁵ Me ga ne ga me aje amidjwýnhõ kĩnh prãm ne aje memã axwe jarẽnhõ aba. Djãm ba ne ba ije amidjwýnhõ kĩnh prãm ne memã axwe jarẽnh got? Kati. ¹⁶ Godja ba memã axwe jarẽnh jabej arým katàt memã arẽnhkumrẽx. Djãm ipydji dja ba arẽ? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnhmẽ dja bar axikõt ikabẽn ne memã axwe jarẽ. Kam ne ije katàt memã axwe jarẽnhkumrẽx.

¹⁷ Nhym be, amrẽbê: me bakukãmãre kute me akukràdjã'ã pi'õk no'õkdjwý. Me akukràdjã kõt ba ije Ibãmmẽ axikõt memã

amijarênhô iba. Me akukràdjà jakam me'ò ar amãnhkrut ne kute me omũnhkôt kute axikôt me arênh nhyim me kunĩ kute mar ne kute memã kum, “Mrãmri katàt ar kute me arênhkumrêx”, anhÿrmã. Ja ne ga me arÿm aje mar.

¹⁸ Be, ja kôt ne ba Ibãmmẽ ã me amã amijarênhô ane. Ba ije me amã amijarênh. Nhyim Ibãm kute ijanor djwÿnh ikôt kute me amã ijarênh. Ba Ibãmmẽ ar ije axikôt me amã amijarênhkam ne ga me ren me akukràdjà kôt ijã, “Mrãmri ne katàt kute memã amijarênhkumrêx”, ane. Ba Ibãmmẽ ar ije axikôt me amã amijarênhkam dja ga me ar ikabên katàtjamã akaton ama. Me akukràdjà'ã pi'òk no'òk kôt dja ga me ima, ane.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã ane nhyim me arÿm kum,

–Tô nhÿnh ne abãmja? ane.

Nhyim memã kum,

–Me aje imar kêt ne aje Ibãmdjwÿ mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibãmdjwÿ ma. Nhyim be, kati. Aje mar kêt, ane. ²⁰ Be, Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam me kute Metĩndjwÿnhmã pi'òk kaprĩo atom djakam ne Jeju ã memã ane. Nhyim me'ò kute o tÿm ne pa 'amÿnh kêtumrêx. Pa 'amÿnh'ã myt bôx kêt rã'ãkam.

²¹ Nhyim kam ajte memã kum,

–Dja ba ã mã tẽ ga me arÿm te ijabej. Te ijabej ne kam arÿm ty. Nhyim kam Metĩndjwÿnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã. Mũm itẽmmã 'ÿr ikràja dja ga me te ikôt 'ÿr atẽm ne 'ÿr abôx prãmje, ane.

²² Nhyim mebê idjaer rũnh abenmã kum,

–Je tô mÿj dja nẽ? Birãm, dja amibĩ. Nãm me ã abenmã ane. Kute memã kum,

–Dja ba ã mã tẽ ga me arÿm te ijabej, anhÿrkam ne me ã abenmã ane.

²³ Nhyim memã kum,

–Be, me ga ne ga me pykakam ajapôx ne ar aba. Nhyim be, ba ne ba kÿjrũm kàjkwakam ar iba tũm. Me ga ne ga me aje pykakam mÿjjabit mar. Ba ne ba ije kàjkwakam mÿjjaja mar. ²⁴ Me aje pykakam mÿjjabit markam ne ba me amã, “Dja ga me ty nhyim Metĩndjwÿnh amã ajaxwe jarênh rã'ã”, ane. Ne me amã, “E kum ba. Ba ne ba arÿm bôx”, ane. Dja ga me kam amim imar

kêt rã'ã jabej arÿm ty nhyim Metĩndjwÿnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã, ane.

²⁵ Nhyim me kum,

–Bir, mÿj me ajõ ga nã? Gop me imã amijarênhkumrêx, ba me ama, ane.

Nhyim Jeju memã kum,

–Be, amrêbê ne ba me amã amijarênhô iba. Nãm bãm me amã, ²⁶ “Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memã me ajaxwe jarênh ajte me amã pãnh jarê. Be, ijanor djwÿnh kute katàt kabên jarênhkôt ne ba me kunĩmã arênhô iba.” Nãm bãm ã me amã ane, ane.

²⁷ Kute memã kum, “Kute ijanor djwÿnh”, anhÿrkam me kute mar kêt. Kute memã Bãm jarênhja me kute mar kêt.

²⁸ Nhyim kam Jeju memã kum,

–Ba ije amijo inhĩ ne ibôxja dja ga me kÿjrũm inhô. Kam dja ga me arÿm ima. Ba ije amikabênkôt amijo iba kêtumrêx. Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arênhô iba. Ja dja ga me aje kÿjrũm inhôrkam ama. ²⁹ Kute ijanor djwÿnh ne imẽ amijo kajkep. Djã nãm imã kàx ba ate ar iba? Kati. Be, mÿkam ne imã kàx kêt? Bir, ije o kÿnh kadjy ne ba kum idjapênh mex rã'ã. Kam imã kàx kêt. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁰ Kute memã ja jarênhkam ne me kumex arÿm tu amim markumrêx.

Abraão tàmdjwÿ'ã ujarênh.

³¹ Nhyim kam mebê idjaer kute tu amim markumrêxja Jeju memã kum,

–Dja ga me mã ikabên kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt ne arÿm me abê ikôt aba djwÿnhkumrêx. ³² Ne kam arÿm mrãmri ikabênkumrêxmã akaton ijã amim, “Be, mrãmri ne kabên katàtkumrêx”, anhÿro aba. Ne kam ikabên katàtkumrêxmã akato ba kam arÿm me apytà. Me'òja kute me apa 'amÿnh ga me kum adjapênh kajgoo abaja ba kubê me apytà. Ga me kam ikôt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Nãm ã Jeju me axwe nhõ bẽnjadjwÿr'ã memã ane.

³³ Nhyim ajte me kwÿ kum,

–Tô nhÿnh ne kam me'ò kute me ipa 'amÿnh ba me kum idjapênh kajgoo abaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukãmãre Abraão tàmdjwÿ. Nhyim kam me'ò kute me ipa 'amÿnh kêtumrêx. Mÿkam ne ga,

–Ba me'òbê me apytà? ane.

³⁴ Nhyim Jeju memã kum,

—Mrãmri me ajaxwe prãmkam ne me ajo ba djwýnhja arým kute me apa 'amýnh ga me arým kum adjápênh kajgokumrêx. ³⁵ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me'õ nhõ kikrekam õ àpênh djwýnh djãm kubê õ àpênhkam kum àpênh rã'ãmã? Kati. Gêdja ĩ atemã me'õmã apê. Nhyim be, kam me'õ krakumrêxja dja kam kra rã'ã ne. ³⁶ Ba ibê Metĩndjwýnh Kra rã'ãkam ibê me apytàr djwýnh. Me apa 'amýnh djwýnhbê me apytàr djwýnh. Dja ba me apa 'amýnh djwýnhbê me apytà ga me kam mrãmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

³⁷ We me abê Abraão tàmdjwý, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tàmdjwý ne me aje ibĩnmã. Me amã ikabên kĩnh kêtikumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã. ³⁸ Be, Ibãmmê ro'ã ar ibari ije mýjja pumũnh ne mar. Tãm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêt kute amã arênh kôt ar amijo aba.

³⁹ Nhyim me kum,

—Be, mrãmri me inhingêt bêtê Abraão kumrêx, ane.

Nhyim memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tàmdjwýkumrêx ne ren Abraão djápênh kôt adjápênh ar aba. ⁴⁰ Nhyim be, kati. Ga me jakam aje ibĩnmã. Kàjkwakam Metĩndjwýnh kute imã kabên katàt jarênh kôt ije katàt me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibĩnmã. Djãm ã Abraão meo ane? Kati. ⁴¹ Ne ren Abraão bêtê me anhingêt kumrêx ga ren me adjápênh mex. Nhyim be, kati. Atemã me anhingêt djápênh kôt ne ga me atemã adjápênh ar aba.

Nhyim me kum,

—Djãm krô'ã me'õ kute akudjwa me ijad-jwýr? Kati. Be, me Ibãm djwýnh pydji. Kàjkwakam Metĩndjwýnh, ane.

Kute memã Xatanaj tàmdjwý jarênh.

⁴² Nhyim Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrãmri kàjkwakam Metĩndjwýnho Abãm ne ren amã ijabê. Be, mýkam? Bir, kàjkwakam Metĩndjwýnh kurũm ne ba tẽn bõx. Be, djãm ba ne ba tẽ? Kati. Tãm ne ijano ba amrê tẽ. Kam ga me ren amã ijabê. ⁴³ Be, mýkam ne ga me aje ikabên mar kêt? Bir, me ajamakkre

kêt prãmkam. ⁴⁴ Be, me anhingêt bêtê Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêt kum axwe prãm kôt ne ga me amã ajaxwe prãm. Kute amikrax totokbê kubê me par djwýnh. Ta kabên katàt kêt kam kute Metĩndjwýnh kabên katàt 'amýnh týx kêt ne kôt kute amijo ba kêt. Ta 'êxnhĩ kôt memã 'êx ba. Mrãmri 'êxnhĩkumrêxkam kubê me 'êxnhĩ nhingêt. ⁴⁵ Kubê me 'êxnhĩ nhingêt kam ba te me amã katàt ikabên jarênhkumrêx ga me aje amim imar kêt. ⁴⁶ Be, mýj me ajõ ga ne ga me aje mrãmri ijaxwe'õmã akator kumrêx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe'õmã akator prãmje. Ijaxwe'õ kêt kam mýkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amã katàt Metĩndjwýnh kabên jarênhkumrêx ga me aje imar kêt. Be, mýkam? ⁴⁷ Bir, ne ga ren me abê Metĩndjwýnh kra ne ren amim kabên markumrêx. Nhyim be, kati. Me abê Metĩndjwýnh kra kêt kam ne ga me aje amim kabên mar kêt. Nãm ã mebê idjaer rũnhmã ane.

Kute mebê idjaer rũnhmã amijarênh.

⁴⁸ Nhyim mebê idjaer rũnh arĩk kum,

—Be, abê pykabê Xamarijakam me kra'õ ba me arým ama. Me karõ punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹ Nhyim Jeju memã kum,

—Kati. Me karõ punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibãm rax jarênhõ iba. Ga me kam imã ikajgo jarênhõ aba. ⁵⁰ Be, djãm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemã 'õ kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar. ⁵¹ Mrãmri dja me ikabên man kôt ar amijo ban arým tykkumrêx'ýr bõx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵² Nhyim mebê idjaer rũnh kum,

—Tõ nhýnh? Be, me bakukãmãre Abraão arým ty. Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhdjwý ne me arým aben kukãm ty. Tõ nhýnh dja me akabên man kôt ar amijo ban tyk kêt? Akabên jakôt ba me arým amã ikaton amarkumrêx. Mrãmri ne me karõ punu ajo ba. ⁵³ Djãm aje araxo me bakukãmãre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabên man kôt ar amijo ban tyk kêt”, anhýr? Abraão arým ty. Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ar arým ty. Mýj me'õ rax ne ga arĩk o amiptarn 'ã amimênhõ dja? ane.

⁵⁴ Nhyr Jeju memã kum,

—Ne ba ren arík amijã me'õ rax mën ren mrãmri ikajgo. Nhyr be, kati. Ibãm ne kute ijã irax mënkhkumrëx. 'Ã ne ga me aje abenmã, “Me Batĩndjwýnh”, anhýr kajgoo aban ⁵⁵ aje mar kêtikumrëx. Nhyr be, bajbit ije markumrëx. Ne ren ijëxnhĩ ne ren me amã, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me akudjwa memã ijëx iba. Nhyr be, kati. Mrãmri ije markumrëx ne kabën kôt ar amijo iban ijëxnhĩ kêt. ⁵⁶ Be, me anhingët Abraão arým amikukãm iman arým ikam kĩnhkumrëx, ane.

⁵⁷ Nhyr mebê idjaer rũnh kum,

—Je tô, djãm kraxje ajã amex krãptĩbê 50 apêx kêtjakam djãm ga ne ga arým me bakukãmãre Abraão pumũ got? ane.

⁵⁸ Nhyr Jeju memã kum,

—Be, me akukãmãre Abraão amirĩt këtiri ne ba ar iba tũm, ane. ⁵⁹ Nhyr me arým kën kwý jamý, kute o titik ne bĩn kadjy. Nhyr Jeju arým amijo apdjun mã tẽ. Metĩndjwýnh nhõ kikreti kurũm katon mã tẽ.

9

Kute me'õ adjakamã no rãjao mex.

¹ Tẽ: nhyr arým me'õ no rã nhý. Adjakamã ne me'õ no rã. Nãm nhý nhyr arým omũ. ² Nhyr kôt ba djwýnhdjwý omũn Jeju kukij ne kum,

—Ujarënh djwýnh, mýkam ne me'õja adjakamã no rã? Djãm ta axwe pãnh ne adjakamã no rã? Nãr nãmẽ bãm ar axwe djô'ã ne no rã? Mýj ne kam kute? ane.

³ Nhyr arkum,

—Kati. Ta axwe pãnh no rã kêt. Ne nãmẽ bãm ar axwe djô'ã no rã kêt. Be, Metĩndjwýnh kute no rãkam àpënh nhyr me kute kôt raxmã kator kadjy ne no rã.

⁴ Be, jakam imexri idjãpënh prãmikumrëx kute mrãmri ne a'uri me àpënh prãm pyrãk. Kute ijanor djwýnh kute idjãpënh'ã imã karõ kôt idjãpënh prãmikumrëx. Adjým, dja me ĩ ijo bikënhõ tën ibĩ ba te idjãpënh prãmje. Kute mrãmri ne me akamãt kô tykkam te àpënh prãm pyrãk. ⁵ Pykakam me axwemẽ ro'ã ar ibari ba ije mrãmri memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kute akamãtkam memã pry kurwý nhyr me katãt baja pumũ. Badjwý ne ba memã

Metĩndjwýnh kabën jarë nhyr me arým kôt katãt ar amijo ba. Ne tu amim kabën markumrëx ne arým katãt ar amijo ba.

⁶ Nãm anen arým pykakam aptõn kam o ajrën arým o me'õ no rãja no dýj. Ne kam kum,

⁷ —'Yr tën ngõ nhidjibê Xirõwekam amino ku'õ, ane. Me bakabënkam ne me ren ngõmã, kute anor jarë. Nãm kum ane nhyr arým 'yr tën kam amino ku'õ. Ku'õn arým no mex ne. No mex ne kam ũrkwã'yr tën arým 'yr bõx.

⁸ Nhyr ũrkwã bu'ã me krĩ kute me'õ no rã pumũnh tũm abenmã kum,

—Djãm tãmwã ne amijo à'wýro krĩ? ane.

⁹ Nhyr me kwý memã kum, “Nã, tãm”, ane. Nhyr me kwý memã kum,

—Kon, kute tãmwã pyrãk, ane.

Nhyr ta memã kum, “Nã, ba”, ane.

¹⁰ Nhyr me kum,

—Tõ mýj me'õ ne amã ano mex jadjã? ane.

¹¹ Nhyr memã kum,

—Be, me'õbê Jeju ne pykakam aptõn kam o ajrën arým o ino dýj. Ino djyn arým imã, “'Yr tën ngõbê Xirõwekam amino ku'õ”, ane. Ba kam 'yr tën amino ku'õn arým ino mex ne irĩt mexikumrëx, ane.

¹² Nhyr me kum, “Nhýnh ne dja”? ane.

Nhyr memã kum, “Kon”, ane.

¹³ Nhyr kam me arým mebê pardjêu'yr o bõx. Me'yr me'õ no rãn arým no mexjao bõx. ¹⁴ Be, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam, pi'õk rãrãrkam ne Jeju pykakam aptõn o ajrën o me'õ no djyn o noo mex. ¹⁵ Nãm me mebê pardjêu'yr o bõx nhyr me ajte kukij ne kum,

—Mýj ne ga arĩt mex kadjy nẽ? ane.

Nhyr memã kum,

—Nãm pykakam aptõn o ajrën o ino dýj ba ku'õn arým ino mex ne irĩt mexikumrëx, ane.

¹⁶ Nhyr mebê pardjêu kwý abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh ne tãmwã jano got? Be, me bakukràdjã pãnh ne pi'õk rãrãrkam ari àpënh ba. Axweikumrëx, ane.

Nhyr me kwý 'ã abenmã kum,

—Nhyr bê ne me'õ jaxwe kute ã mýjja pumũnh kêt nhípêxo anhýr. Kute ã me'õ no rão mexo anhýr. Nãm me ã Jeju'ã kabëno

aben japanho ane. ¹⁷ Ne kam me'õ no rãn arým no mexjamã kum,

–Kute amã anoo mexkam 'ã akabên'õ jarê ba me ama, ane.

Nhym memã kum,

–Be, kubê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ, ane.

¹⁸ Nhym mebê idjaer rũnh amim mar kêt ne. Nãm me amim,

–Je tô djãm mrãmri ne me'õja adjàkamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arým bãmmê nã ar'ýr me ano. Nhym me ar'ýr tẽn arým aro bõx.

¹⁹ Nhym me arkum,

–Be, gar memã kum, “Ikra adjàkamã no rã”, anhýro aba. Djãm tãm ne ja? Mýj ne rít mex kadjy nê? ane.

²⁰ Nhym ar memã kum,

–Be, mrãmri ar ikrakumrêx ne ja. Mrãmri ne adjàkamã no rãkumrêx. ²¹ Ne kam mýj ne arým no mex on, ar ije mar kêt. Mýj me'õ ne kum noo mex nhym rít mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arým abatành ne. Dja ga me kukja nhym arým me amã amijarê, ane. ²² Be, mýkam ne ar kute memã kum,

–Jeju ne ar ikra noo mex, anhýr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rũnh pymakam. Nãm me arým abenmã Jeju'ã kabên djín abenmã kum,

–Dja me'õ memã kum, “Be, mrãmri ne Jejubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gê ajte me bikprõnh djàkam me baro'ã krĩ kêt, ane. ²³ Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

–Be, ta ne arým abatành. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴ Nhym kam me ajte amiwýr me'õ no rãn arým no mexja 'uw nhym arým 'ýr bõx. 'Ýr bõx nhym kum,

–Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwãrĩk wãnh ga mex jarênh kêt. Kãjkwakam Metĩndjwýnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵ Nhym memã kum,

–Be, mýj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrãmri ne arým ino rãkumrêx. Ne arým jakam ba mrãmri irít mexkumrêx. Jabit ne ba mrãmri ije markumrêx, ane.

²⁶ Nhym kam me ajte kum,

–Mýj ne ajo, ga arým ano mex ne arít mex ne? ane.

²⁷ Nhym memã kum,

–Je, arým ne ba me amã arê. Djãm me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mýj kadjy dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djãm me aje me kudjwa mã kôt abikamênhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸ Nhym me arým kum kurên kum,

–Be, kati. Ga ne ga arým kôt aba djwýnh. Me ba ne ba me atemã. Me bakukãmãre Mõjdjêkôt ne ba me amijo iba.

²⁹ Be, Metĩndjwýnh mrãmri me bakukãmãre Mõjdjêmã kabênkumrêx. Ja ne ba me ije markumrêx. Nhym be, tãmwã. Djãm me kute kator djà mar got? ane.

³⁰ Nhym amipãnh memã kum,

–Be:, Jeju ne imã irít mex jadjà ga me aje kator djà mar kêtja pumũ. Djãm me ano mex got? ³¹ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me axwe ne Metĩndjwýnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arým baje mar. Nhym be, me kute mrãmri Metĩndjwýnhmã rax jarênh ne kute kabên mar ne kôt kute amijo bakumrêxja Metĩndjwýnh arým kute me mar ne me kôt àpênhkumrêx. ³² Be, djãm Metĩndjwýnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ã akabên ne? Mýj me'õ ne adjàkamã no rã nhym me arým kute kum rít mex jadjàr ga me amrêbê aje mar? Kati. Me bakukãmãre kute arênh kêt. Me kunĩ kute arênh kêtumrêx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arým aje ipumũnh. ³³ Metĩndjwýnh ren kute anor kêt nhym ren kabênkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhym be, kati. Mrãmri Metĩndjwýnh kute anorkumrêx.

³⁴ Nhym me kum,

–Be, djãm akudjwa adjàkamã me ijaxwe? Djãm ajaxwekam aje me ijakre got? ane. Nãm me kum anen kangan arým me nêje bõm kumê.

³⁵ Nhym kam Jeju me kute bõm mênhkôt arým kuman 'ýr tẽn kum katon kum,

–Djãm arým ga tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx? ane.

³⁶ Nhym kum,

–Bẽnjadjwýr, dja ga imã Metĩndjwýnh Kra jakre ba tu amim markumrêx, ane.

³⁷ Nhym kum,

—Arým ga ipumũ. Ba. Ba ne ba amã ikabêno dja, ane.

³⁸ Nhyum kum,

—Nà, Bēnjadjwyr djwýnh, arým ne ba tu amim amarkumrêx, ane. Ne arým kute Metĩndjwýnh Kramã katorkam amikajgo man parbê ibôn nhỹ.

³⁹ Nhyum Jeju memã kum,

—Be, mýj kadjy ne ba pykakam bôx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me axwemã ikaton arým memã pãnh jarê. Be, me kwý kute amijo àmran arĩk amim, “Djãm ije Metĩndjwýnh kabēn mar ngri got”? anhýrja dja ba te memã kukràdjã jarê nhyum me arým mar kêt ne arým amakkre kêt mex ne ar ba. Me kute mrãmri ne me rĩt mex arým no rãn ba pyrãk. Nhyum be, me kwý kute kukràdjã mar kêt ne mar prãm dja ba memã arê nhyum me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým kôt kute amijo ba mexkumrêx. Me kute mrãmri ne me no rã arým rĩt mex ne katàt ba pyrãk. Ja kadjy ne ba pykakam bôx ne ar iba, ane.

⁴⁰ Nhyum mebê pardjêu bu'ã ku'êja arým kabēn man kum,

—Je, djãm me badjwý ne ba me ije me no rã pyrãk? Kati. Djãm me ije Metĩndjwýnh kukràdjã mar ngri got? ane.

⁴¹ Nhyum memã kum,

—Ne ga ren me aje Metĩndjwýnh kukràdjã mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rĩt mex prãm pyrãk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. Nhyum be, kati. Me aje, “Me badjwý djãm me ije Metĩndjwýnh kukràdjã mar ngri got”? anhýrkam me ajaxwe rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane.

10

Mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh'ã ujarēnh.

Idja 13.20; Ped k 5.4

¹ Ne kam mrykĩ'ãtomti'ã memã ajarēn ò me ja'ã mrykĩ'ãtomti jakren memã kum,

—Be, ò kôkayrkam mrykĩ'ãtomti ar bakam nhyum me ngjêx prãmkam me kwý ajkwa krekrekôt ngjêx kêt ne ate kôkayr nhĩbũm kôt wangij. Be, me ja ne me mryo àkĩnh prãm nhyum me me'ã memã kum, “Me àkĩnhĩ”, ane nàr, “Mebê mýjjao prôt djwýnh”, ane. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrêx. ² Nhyum be, me kute katàt

ajkwa krekrekôt ngjêxjabê ne ò mryo ba djwýnhkumrêx.

³ Nhyum 'ã ijê djã nêje ku'ê djwýnh arým o ba djwýnhmã 'ã ijê djã'ã kurê nhyum arým wangij. Ne kam mrymã kabēn nhyum arým amim kabēn ma. Kute apýnh mrymã idji jarēnh djãri aben totokmã mrymã arê nhyum arým kute apýnh aminhidji jarēnh mar kôt bôm rôrôk. Bôm rôrôk nhyum o ba djwýnh arým kapôtmã mryo apôx. ⁴ Mryo apôx ne arým mry kukãm mrã nhyum mry arým kôt ba. Kute amim o ba djwýnh kabēn markam kôt ba. Nãm mry ã o ba djwýnh kôt ane. ⁵ Nhyum be, atemã me bajtem mry'ýr bôx ne te mrymã kabēn nhyum kôt ba kêt ne tu mã kubê prôt ne. Kute amim me bajtem kabēn mar kêt kam amijã no tỳx ne tu mã kubê prôt ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrêx, ane.

⁶ Be, mrykĩ'ãtomti'ã ujarēnhja ne Jeju kute amikabēn kukràdjã'ã akre nhyum me mrybit man kukràdjã mar kêt. Nãm me te: kute mýj'ã ujarēnh kute amijakre marmãn te: kute kukràdjã marmã.

⁷⁻⁹ Nhyum ajte memã kum,

—Mrãmri ije mrykĩ'ãtomti nhõ kôkayrkôt ajkwa krekre pydji pyrãk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekrekôt mryo ngjêxja pumũ. Nhyum kôkayr tỳx arým kute mýjja djãkrêbê mry pytãr nhyum umar mexja pumũ. Badjwý ije ajkwa krekre pydjimãn prãbê dja me tu amim imarkumrêx ba arým axwebê me utà. Nhyum kam me arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Atemã me'òkôt ne me tĩn kêtumrêx. Dja me tu amim bajbit imarkumrêx ba arým me utà.

Ga, mryo ba djwýnh kute kôkayr kurũm mryo apôxja pumũ. Nhyum mry àkur ban ajte akubyn ngjêxja pumũ. Badjwý dja ba me utàro iba nhyum me ikôt umar mex ne ar ba.

Nhyum be, amrêbê ibôx kêttri ne me kwý Metĩndjwýnh'ã 'êx ne memã kum, “Metĩndjwýnh ne imã arê ba kukwakam amã kabēn jarēnh o iba”, ane. Me Metĩndjwýnh'ã 'êxja kunĩ ne me àkĩnhĩ. Me kute amiwýr inhõ me jao akêxmãn te meo ane nhyum me kute me kabēn mar kêt. ¹⁰ Be, me àkĩnhĩ ne me kute mryo àkĩnh ne par kadjy bôx. Nhyum be, kati. Ba ne ba atemã.

Me tĩnkumrêx ne umar mexkumrêx kadjy ne ba bôx.

¹¹ Ije me kute mrykĩ'átomtio ba djwýnh mex pyræk. Dja ba me kadjy ty. Ije me utàr kadjy ty. ¹² Nhyim be, me mrykam àpênh djwýnh ne me atemã. Gêdja rop'ô mry'ýr bôx nhyim arým tĩn prãmje tu mry kangan prôt ne. Kubê ô mry djwýnh kêt kam ne tu mry kangan mã prôt ne. Nhyim rop arým mryo rôrök nhyim mry abenbê ajmã. ¹³ Me mrykam àpênh djwýnh kute pi'ôk kapribit markam ne me kum mry jabê kêt. Nhyim kam rop bôx nhyim kum mry jabê kêt kam arým mry kangan prôt ne.

¹⁴⁻¹⁵ Ba ije me kute mryo ba djwýnh mex pyræk. Ibãm kute imarkumrêx. Badjwý ije Ibãm markumrêx. Inhõ me jadjwý ije ã me maro ane. Nhyim inhõ me jadjwý kute imar. Ba dja ba me kadjy ty. Ije me utàr kadjy ty. ¹⁶ Djãm kôkayr jakambit inhõ krit? Kati. Onj inhõ krit rã'ã. Me wãdjwý dja me amim ikabên ma. Dja ba inhõ me jamê me wãdjwýo aben pydji. Kam arým inhõ me kunõ iba. ¹⁷ Be, mýkam ne Ibãm kum ijabê? Bir, ije kabên kôt amijo ibakam. Kam ne kum ijabê. Ba dja ba ty. Akubyn itĩn kadjy dja ba ty. ¹⁸ Djãm me ta dja me ibĩ? Kati. Ba dja ba amikabênkôt tyn kam amikabênkôt akubyn itĩn ne. Ibãm ta ne ityk ne akubyn itĩn'ã imã karõ, ane.

¹⁹ Nãm Jeju memã ane nhyim kam mebê idjaer rũnh ajte kabêno aben japanho dja. ²⁰ Me krãptĩ ja ne me arĩk memã kum,

—Be, me karõ punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabên kajgo krãptĩ jarênhja pumũ. Mýkam ne ga me kabên maro dja? ane.

²¹ Nhyim me kwý ja ne memã kum,

—Nhyim bê ne me karõ punu kute o ba nhyim ã kabên kute anhýr. Be, kati. Kabên mexkumrêx. Djãm me karõ punu kute me no rã noo mex mar got? ane.

Mebê idjaer rũnh kum kurê'ã ujarênh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

²² Be, krĩraxbê Djeruxarêkam, me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akatikam, arým na nhõ mytyrwykam, Jeju me'ýr tèn bôx ne arým Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar mrã. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kute amrêbê: Metĩndjwýnhmã kikreti ny

nhipêx mar kadjy ne me krãptĩ akati jakam aben pydji.

²³ Jeju kikreti bu'ã kikre kre kênhkam ar mrã. Kikre kre kênhjamã ne me kum, “Xaromão nhõ”, ane. ²⁴ Nãm kam ar mrã nhyim mebê idjaer rũnh arým omũn kam kum ipök ne kum,

—Aje. Ga mrãmri abê me inhõ Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx jabej tu me imã amijarênho amirĩtkumrêx. Mýkam ne ga me ibê amipdju? ane.

²⁵ Nhyim Jeju memã kum,

—E kum arým ne ba me amã amijo amirĩt ga me aje amim imar kêt. Ibãm kukwakam ije apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx djari. Tãm ne kute me amã ijo amirĩt mexkumrêx ga me aje amim imar kêt. ²⁶ Be, me abê inhõ krit kêt kam ne ga me aje amim imar kêt. Arým ba me amã ja jarê ga me arým ama. ²⁷ Inhõ krit ar kute amim ikabên mar. Badjwý ije inhõ krit ar mar nhyim ar mã ikôt ar amijo ba. ²⁸ Dja ba memã tĩn jadjã nhyim me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ne me biknor tokry djakam biknor kêtumrêx. Ba mã meo iba nhyim me'ô kute ibê me pa 'amýnh ne ibê me ikô rênh prãm kêt.

²⁹ Ibãm kute ikôt me kamênhja ne týxo kute me kunĩ jakrenh. Tãm ne mã meo ba nhyim me'ô kute kubê me pa 'amýnh ne kubê me ikô rênh prãm kêt. ³⁰ Ibãmmê ro'ã ne bar itipdjín ar iba. Nãm ã memã ane.

³¹ Nhyim mebê idjaer rũnh ajte kadjy kên jamý. Kute o titik ne bĩnmã kên jamý.

³² Nhyim memã kum,

—Ibãm kukwakam ne ba mýjja mex krãptĩ nhipêx ne me amã o amirĩt ga me omũ. Nhýnh idjãpênh mexja pãnh dja ga me kêno ititik ne ibĩ? ane.

³³ Nhyim me kum,

—Djãm adjãpênh mex pãnh ne ba me ije kêno atitik ne abĩnmã? Kati. Metĩndjwýnh ne ga arým aprý. Abê pykakam me'ökam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metĩndjwýnh Kra ne amijo Metĩndjwýnh pyræk. Aje Metĩndjwýnh raxo amiptarkam ne ba me arým Metĩndjwýnh ingryk ne ije abĩnmã, ane. ³⁴ Nhyim amipãnh memã kum,

—Tô nhýnh ne ba aprý? Be, kukwakam kabên jarênh djwýnh ne me bakukãmãremã Metĩndjwýnh kabên jarênh memã kum,

“Nã bãm memã kum, ‘Me abê metĩndjwýnh’,
ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. ³⁵ Metĩndjwýnh kabẽn ne ga me te akabẽno aje o adjãpanhmã. Ga, Metĩndjwýnh ta kute memã kum, “Me abê metĩndjwýnh”, anhýrja pumũ. ³⁶ Metĩndjwýnh ta ne imã idjãpênh djã jarêh pykamã ijano ba kabẽn kôt amrê tẽn bõx. Djori kam ibê Metĩndjwýnh Kra kêt? Kati, ibê Metĩndjwýnh Krakumrêx. Djori kam ba aprý. Arkati.

³⁷ Ne ba ren Ibãm djãpênh o idjãpênh kêt ga ren me aje katàt imã ikajgo jarênhkumrêx. ³⁸ Nhyh be, kati. Mrãmri Ibãm djãpênh o idjãpênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjãpênhbit ma. Aje amim ba imar kêtka me ga ren idjãpênhbit man ren Ibãm djãpênh o idjãpênhja man ren arým kam ima. Ibãmmê ne bar itipdjín ar iba ga me ren kam arým ama, ane. ³⁹ Nãm memã ane nhyh me arým kute pa 'amýnhmã te o ane nhyh mã mebê katon tẽ.

⁴⁰ Ne kam arým mã ngô raxbê Djodão nhjukri tẽ. Tẽ:n arým Djuão kute ngômã me angjênhmo krax djãkam bõx ne arek kam ar ba. ⁴¹ Ar ba nhyh me krãptĩ 'ýr bõx ne abenmã kum,

–Be, Djuão ne me kute raxmã kator kadjy kute mýjja pumũnh kêt'õ nhipêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrãmri katàt me'õja kukãm 'ã ujarênhkumrêx. Nhyh kam arým kute kukãm 'ã ujarênh kôt prĩne kôt amijo bakumrêx, ane. ⁴² Nhyh kam me krãptĩ pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

11

Kute akubyn Radjaruo tĩn.

¹ Be, me'õ nhidjibê Radjaru ne arým kanê bĩno mõ. Kanikwýnh ne ar amãnhkrut. Ar idjibê ne Marijmê Mata ar. Ne ar kunĩ krĩbê Betanhakam ũrkwã. ² Marij ja kute Bẽnjadjwýr djwýnh par'ã me kudjý djã kangô kapĩ. 'Ã me tyk kadjy kudjý djã kangô kapĩn kam kute amikĩo 'ã kangô ngrã tãm. ³ Nãm kamy Radjaru arým kanê bĩno mõ: nhyh kanikwýnh ar arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr me'õ jano. Onĩj.

Nhyh arým 'ýr tẽ:n 'ýr bõx ne arým kum arêh kum,

–Bẽnjadjwýr djwýnh, onĩj amã anhõbikwa jabêja arým kanê: nhyh kanikwýnh ar amã arê, ane.

⁴ Nhyh Jeju arým kuman kum,

–Djãm tu tyk rã'ã kadjy ne kanêja? Kati. Dja me kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã katon ba ibê Metĩndjwýnh Kra iraxmã kato. Ja kadjy ne kanê raxja, ane. ⁵ Be, Matamê kanikwýnhmê Radjarumê ne Jeju kum ar abê. ⁶ Nãm Jeju kabẽn man kam tu arek ýr djãkam nhý nhyh 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁷ Nhyh kam kôt ba djwýnhmã kum,

–Gwaj on pykabê Djudêjamã tẽ, ane.

⁸ Nhyh ar kum,

–E kum, ujarênh djwýnh, wãkam ajbir mebê idjaer rũnh kute kẽno atitik ne abĩnmã ga ajte 'ýr atẽmmã, ane.

⁹ Nhyh Jeju arkum,

–Djãm arngro pydjikam kãxdjãkênh pa ipõkbê 12bit. Nã tãm. Djãm ori me arngrokam mrã nhyh mýjja'õ me par tok? Kati. Arngrokam ne mýjja amirĩt nhyh me omũn aà'ã mrã. ¹⁰ Nhyh be, akamãtkambit ne me ba punu, arĩk rôrõk ba, me nokrekam irã kêtka me, ane. Me kute o tým ne bĩn kêttri tẽmbê kute ãpênh inomã mẽnhmã ne amijã arngro jakreo tẽn me kute o tým ne bĩn'ã akamãt jakre.

¹¹ Nãm arkum anen kam arkum,

–Be, gwaj banhõbikwa Radjaru arým õto nõ. Arým ba ije tokmã ne ba 'ýr tẽ, ane.

¹² Nhyh ar kum,

–Dja õto nõrkam akubyn mex, ane. ¹³ Be, djãm mrãmri õtkumrêx'ã ne arkum ane? Be, kati. Arým tyk'ã ne arkum ane. Nhyh ar arĩk amim,

–Be, õtkam tyk djã kêt'ã ne ã ar imã ane, ane.

¹⁴ Nhyh kam arkum arêhno amirĩtkumrêx ne arkum,

–Be, Radjaru ne arým ty. ¹⁵ Wãkam idjãm kêt nhyh arým ty. Kam idjãm kêtka me ar akadjy ikĩnh. Jakam dja gwaj wãkam tẽn bõx gar arým mýjja pumũn arým tu amim imarkumrêx. Ar akadjy ne ikĩnh. Aj gwaj on 'ýr, ane.

¹⁶ Nhyh kam Jejukôt ba djwýnh 'õ nhidjibê Tõme Djidjimuja kôt ba djwýnh 'õdjwýmã kum,

—Gwaj on badjwý kôt ty, ane.

¹⁷ Nhyam kam Jeju ar arým 'ýr tē. 'Ýr tē:n arým 'ýr bôx.

Nhyam me arým kum arēn kum,

—Be, arým ne ty ba me adjà. Nhyam arým 'ã akati amānhkrut ne amānhkrut apêx ga bôx, ane. ¹⁸ Be, krîbê Betanhamê krîraxbê Djeruxarēmē ne aben jatāri. Abenwýr pry'ã akrebê kiometu amānhkrut ne ikjêkêbit. ¹⁹ Kam ne mebê idjaer krâptî Matamē Marij ar'ýr bôx. Ar kamy arým tykkam me kute ar kaprî, ar mýr, ar amakbê arkum kabēnmã ar'ýr bôx. ²⁰ Nhyam Jeju ar bôx 'ýr nhyam me'õ arým Matamã arē. Nhyam kâjmã djan ate kutã tē. Nhyam be, Marij arek nhý.

²¹ Mata Jeju kutã tēn arým kajpan kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhyam ren ikamy tyk kêtikumrêx. ²² Gêdja ga mýjja'õo Metîndjwýnhmã a'uw nhyam arým akabēn man prîne akabēn kôt ipêx ne. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyam kum,

²³ —Dja atõ akubyn tîn, ane.

Nhyam kum,

²⁴ —Nà, me kunî kute aminhinomã amimēnh djà nhõ akatikam dja me tyk akubyn tîn. Nhyam mekôt dja ikamy akubyn tîn. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyam kum,

²⁵ —E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tîn djwýnh ne ije memã tîn jangjênh djwýnh. Me kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me tîn ne. Dja te tyn Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Nhyam me tîn ne ar ba kute tu amim ikamnhîxkumrêx dja me Metîndjwýnhkôt tîn ne tyk kêtikumrêx. Djã ne ga tu amim ikabēnja markumrêx? ane.

Nhyam kum,

²⁷ —Nà, Bēnjadjwýr djwýnh, abê Kritukumrêx. Mrãmri ne Metîndjwýnh ajã me inhõ Bēnjadjwýrbê kumkati mēnhkumrêx. Me bakukãmãre kute amrêbê: memã kum, “Gêdja î Metîndjwýnh Kra pykamã bôx”, anhýr kôt ga arým bôx ne kam abê Metîndjwýnh Krakumrêx. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

²⁸ Nãm ã kum anen kam akubyn kanikwýnh'ýr tē. 'Ýr tē:n arým 'ýr bôx ne me kãã kum,

—Arým ne memã ujarēnh djwýnh bôx ne amã kabēn. ²⁹ Nãm kum ane nhyam kâjmã djan amibêx ne 'ýr tē. ³⁰ Be, kraxje Jeju krîmã àr kêt. Nãm arek Mata kute kajpar djakam arek dja. ³¹ Nhyam Marij kâjmã djan amibêx ne tē nhyam kikrekam mebê idjaer kute ar kaprîbê arkum kabēno ãmja arým abenmã kum,

—Be, ar mýrmã ne ar kēnkre'ýr tē, ane. Nãm me anen arým kôt tē.

³² Nhyam be, Marij Jeju'ýr tē nhyam arek kam dja nhyam arým 'ýr bôx. Ne omün arým kōnkrão nhýn kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, ga ren pyka jakam ar aba nhyam ren ikamy tyk kêtikumrêx, ane.

³³ Nãm mýro nhý nhyam kôt mebê idjaer mōrja kôt mýro dja. Nhyam Jeju me omün arým rerekren tik ngyo dja. ³⁴ Ne kam memã kum,

—Nhýnh ne ga me adjà? ane.

Nhyam me kum,

—Bēnjadjwýr djwýnh, amrê ar ikôt tēn omü, ane.

³⁵ Nhyam Jeju arým muw.

³⁶ Nhyam mebê idjaer abenmã kum,

—Be, kum abêikumrêx. Ga, arým mýrja pumü, ane.

³⁷ Nhyam me kwý abenmã kum,

—E kum, me no rãmã ne rît mex jangij. Nok ren Radjarudjwýo mex nhyam ren tyk kêt ne, ane.

³⁸ Nhyam kam Jeju 'ýr tik ngy tēn arým kēnkre'ýr bôx. Kēnpotio ne me arým kēnkre'ã ijê. ³⁹ Nãm kēnkre'ýr bôx ne memã kum, “Me 'ã kēnpoti kaba”, ane.

Nhyam tyk kanikwýnh Mataja kum,

—Ô kum arým kro:. Tyk'ã arým akati amānhkrut ne amānhkrut apêx, ane.

⁴⁰ Nhyam Jeju kum,

—Ë, arým ne ba amã, “Dja ga tu amim ikamnhîxkumrêx ne arým Metîndjwýnh raxmã akato”, ane.

⁴¹ Nhyam me arým kēnkre'ã jãm kēnpoti dja. Nhyam Jeju kâjmã krãn kâjkwa jabēn Bãmmã kum,

—Djünwã. Ga ne ga arým aje ikabēn mar. Kam ikînhkumrêx. ⁴² Amã ikabēn kunîkôt ne ga arým aje ikabēn mar. Be, me ibu'ã ku'ê ja amã ikabēnkôt kute imar kadjy ne ba amã ikabēn. Dja me tu amim

imarkumrêx ne ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh kute anorkumrêx”, anhýro ba. Ja kadjy ne ba amã ikabên, ane.

⁴³ Nãm anen arým kàj bê kabên ne kum, “Radjaru, amrê akato”, ane. ⁴⁴ Nhyim arým me aêrbê akubyn tĩn ne kato. Arým tu tykkumrêx ne jakam arým akubyn tĩn ne kato. Prĩne kubêkào ikramê par'ã kupu rã'ãn kato. Kubêkào nokre kupu rã'ãn kato.

Nhyim Jeju memã kum,
—Me 'ã kubêkà bô gê tẽ, ane.

Me kute bĩn kadjy kute o aben mar.

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵ Jeju akubyn Radjaruo tĩn nhyim mebê idjaer omũ nhyim arým kwý krãptĩ tu amim Jeju markumrêx. Marijkôt me môrja tu amim markumrêx. ⁴⁶ Nhyim me kwý ja arým amũ mebê pardjêu'ýr mõn memã Jeju jarê.

⁴⁷ Nhyim kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjêu arým me rũho akuprõ. Nhyim kam me abenmã kum,

—Be, mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx. Me kute raxmã kator kadjy ne ipêx. Nãm me punu krãptĩo mex ne akubyn me tyko tĩn. Mýj dja gu me nẽ? ⁴⁸ Dja gu me amitõ nhyim me kunĩ arým tu amim markumrêx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhyim krĩraxbê Rômakam me õ me ja arým me bawýr prõt ne pyka mẽ Metĩndjwýnh nhõ kikretio amràn aben bê me babê idjaer kunĩ ngrã, ane.

⁴⁹ Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxbê Kajbajja ne amexja tãmkam memã nhỹ. Kajbaj memã kum,

—E kum, me aje mýjja mar kêt. ⁵⁰ Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja me abenbê me bangrãnh kêt gu me arým badjumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

⁵¹ Be, djãm Kajbaj ta ne amikabên jarê? Kati. Metĩndjwýnh kukwakam ne kabên jarê. Amexja tãmkam ne kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax. Bẽnjadjwýr rax ne Metĩndjwýnh mar djwýnh kunĩmã nhỹ. Kunĩmã ýrkam ne arým memã Metĩndjwýnh kabên jarê. Kute memã Jeju mebê idjaer kunĩ pãnh tyk

jarênhkam ne memã Metĩndjwýnh kabên jarê. ⁵² Be, djãm mebê idjaerbit pãnh dja ty? Kati. Metĩndjwýnh kraja amrêbê abenbê me bimãnh. Apýnh me bajtem ba djãkam me bimãnh. Jeju kute amikôt me jao aben pydjimã. Me jadjwý pãnh dja ty. 'Ã ne Kajbaj kute Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênhja.

⁵³ Be, krax ne ja. Me kute Jeju bĩn kadjy kute aben kabên marmo krax djã ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tĩn nhõ akati jakam.

⁵⁴ Nhyim kam Jeju kute ja nhijukri mebê idjaer rũnhmã amijo amirĩto ba kêt. Kapôt kukrit nokà'ã ar bamã ne arým tẽ. Kam ne arým krĩbê Epraĩmã tẽn bõx ne kôt ba djwýnhmẽ ro'ã kam ar ba.

⁵⁵ Nhyim kam mebê idjaer kute aben pydji djã 'ýr. Me kute me kukãmãre nhirõbê mrãnhja mar kadjy arým õ akati 'ýr. Kam ne me krãptĩ: kadjy krĩraxbê Djeruxarê'ýr àbir mõ. Me kute Mõj djê kukràdjã kôt Metĩndjwýnhmã amijaxwe jarênhmã ne me mõ. ⁵⁶ Ne kam arým bõxo dja nhyim me rũnh arým Jeju jabej. Ne Metĩndjwýnh nhõ kikretikam abenmã kum,

—Djãm me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akati kadjy mekôt bõxmã? Djã ne ga me ajõ ama? ane. ⁵⁷ Be, arým me kute Jeju'ã memã karõ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjêumẽ ne me arým 'ã memã karõn memã kum,

—Dja ga me ajõ Jeju pumũn me imã arẽ ba me pa 'amý, ane.

12

Marij kute par'ã kangô pãnh rax kapĩn.

Mat 26.6; Mak 14.3

¹ Me Djeruxarêkam Jeju jabej nhyim arým ajte krĩbê Betanhakam bõx. Betanhakam ne Radjaru ar ba. Amrêbê ne ty nhyim Jeju 'ýr bõx ne akubyn o tĩn. Ne jakam Jeju ajte Betanhakam bõx. Nhyim amũ Djeruxarêkam Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati bõx 'ýr. Dja akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx nhyim arým akati bõx.

² Nãm Jeju Betanhakam bõx nhyim arým amykry. Nhyim Mata ar arým kum õ kwý krẽn djã nhipêx. Ipêx nhyim Jeju ar krẽno

mekôt Jeju kutã mõn kajpa. ¹⁹ Me krãptĩ: Jeju kutã mõn kajpa. Nhyim kam mebê pardjêu arým abenmã kum,

–Be ga, pyka kunĩkôt me kunĩ arým kute 'ÿr amijo akêxja pumũ. Me baje te: mebê Jeju pyma nhyim me mã kum kĩnhja pumũ, ane.

Amikukãm amityk'ã ujarênh.

Mak 8.34

²⁰ Nhyim kam me bajtembê kreguja kwý ne me me krãptĩ kôt ar ba. Me kute mekôt me kute aben pydji djã nhõ akatikam Metĩndjwýnhmã rax jarênh kadjy ne me bõx ne mekôt ar ba. ²¹ Ne kam arým Piripi'ÿr bõx ne kum, “Ba me Jeju pumũ”, ane. Piripi ne pykabê Garrêjakam krĩraxbê Bexadakam abatãnh djã. ²² Me kum ane nhyim amũ Ængre'ÿr bõx ne kum arê. Nhyim kam ar ro'ã Jeju'ÿr tẽn kum arê.

²³ Nhyim Jeju arkum,

–Be, arým ityk'ã akati bõx 'ÿr. Dja ba me kadjy tyn akubyn itĩn. Ne kam arým ira:xkumrêx ne ipyma:. ²⁴ Ga, me kute bãygogo 'y krekam arým tyk pyrãk. Djãm mrãmri ne arým ty? Kati. Ga, 'y ingrõt ne abatãnh nhyim arým 'ã ô kumexja pumũ. Ne ren me 'y kre kêt nhyim ren 'y kajgo rã'ãn àptàr kêtumrêx. Ba ije bãygogo 'y pyrãk. Badjwý dja ba ty nhyim me arým ijadjà. Nhyim kam ityk djô'ã arým me krãptĩ tĩn. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²⁵ Be, me arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimarja dja me arým tyn akuno. Nãr me kadjy kute amimar kêtja, arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimar kêtja dja Metĩndjwýnh me utã nhyim me arým kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Be, me imã àpênhja gê me mã ikôt amijo bakumrêx. Kam dja ba nhĩ'ãm ar iba nhyim inhõ àpênh arek ikôt ar ba. Dja imã apê nhyim Ibãm arým kãjmã kum rax kamê, ane.

²⁷ Ne ajte arkum,

–Be, arým idjumar punu iwýr bõx. Be, mýj dja ba nê? Djãm ije kum, “Djũnwã, arým itokry'ã myt bõx 'ÿr. Itokrybê ipytã”, anhýrmã? Kati. Ije itokry ja markumrêx kadjy ne ba arým tẽn bõx. Nãm ã arkum ane. ²⁸ Ne ajte Bãmmã kum,

–Djũnwã, jakam dja ga memã amiraxo amirĩt gê me araxmã kato, ane.

Nhyim ar arým kãjkwa kurũm Bãm kabên ma nhyim kum,

–Arým ne ba memã iraxo amirĩt. Dja ba ajte memã iraxo amirĩt, ane.

²⁹ Nhyim ar bu'ã me ku'ê kwý arĩk abenmã kum,

–E kum, na ne krikrit, ane.

Nhyim me kwý arĩk abenmã kum,

–Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ ne kum kabên, ane.

³⁰ Nhyim Jeju memã kum,

–Djãm ba ije kabên mar kadjy ne kabên kato? Kati. Me ga aje kabên mar kadjy.

³¹ Be, jakam dja Metĩndjwýnh me kunĩ axwemã kato. Me ì pýnhkôt me axwe djãri kum kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhõ bẽnjadjwýro apan kujaten kumê. ³² Dja me kýjrũm inhõ ba arým amiwýr me kunõ akêx, ane. ³³ Pĩte'y'ã jêt'ã ne ã memã ane.

³⁴ Nhyim me kum,

–Nhyim bê ne me kute me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx bĩnmã. Kritu ne tyk kêtumrêxmã nhyim me me imã arê, Mõjdjê kukràdjã'ã pi'ók no'ók kôt ne me imã arê ba me kuma. Be, ga ne ga atemã. Aje me imã, “Ba ije amijo inhõja dja me kýjrũm inhõ”, anhýr kôt ba me arým akajgo ma. Be, we aje amijo anhĩjakam mýj me ajõ ga nã? ane.

³⁵ Nhyim Jeju memã kum,

–Ga, akamãt kô tykkam me ba punuja pumũ. Me kute amikukãm mýjja pumũnh kêtumrêx ne me ba punure. Ba ije memã pry kurwý djã pyrãk ne memã Metĩndjwýnh kabên jarênh nhyim me arým tu amim markumrêx ne ba mexkumrêx. Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx ne ikabên kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arým aje ajte me akamãt kô tykkam ba punu pyrãk. ³⁶ Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx. Ne kam arým aje mrãmri ne pry kurwý djãkôt me ba mex pyrãk, ane. Nãm Jeju memã anen arým mã tẽn mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷ Kute amijo bipdjur kêttri ne me nokrekam mýjja krãptĩ nhípêx. Nãm te me punu krãptĩo mex nhyim me kute amim

mar kêt-kumrêx. ³⁸ Be, amrêbê: Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhbê Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me kute amim mar kêt. Nãm memã kum, “Bênjadjwýr djwýnh, mýj me'õ ne kute amim ar ikabên mar got?”

Mýj me'õ ne kute Bênjadjwýr djwýnh djápênh pumũnhkam amim mar got?”

Nãm ã me bakukãmãremã ane. Nhyim me arým aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arým tũ:mrãm me bakamin-grãnyrekam arým 'ýr o bõx. Jeju te me punu krãptĩo mex nhyim me me omũn amim Jeju mar kêt-kumrêx.

³⁹ Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me me omũn amim Jeju mar kêt. Be, djãm me ta ne me kute tu amim markumrêxmã? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmã. Be, mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta kute me nomê me amako bimrãkkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukãmãremã kum,

⁴⁰ “Metĩndjwýnh ne mebê nomê amako amrà.

Nhyim kam me te memã mýjja jakre nhyim me kukràdjã pumũnh kajgon mã omũnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memã mýjja jarê nhyim me mar kumrêx kêt ne. Mã kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwýr amijo akêx kêt ba kam memã axwe jarênh rã'ã ne kam ije meo mex kêt.

Me amakkre kêt prãm kam ne ã meo ane”,

⁴¹ Idjaij ne Jeju mexo umakôt omũ ne 'ã me bakukãmãremã ujarênh ba. Ne kam ã memã ane. Kam me ta te kute amim Jeju marmã.

⁴²⁻⁴³ Be, djãm me rũnh kunĩ ne me amakkre kêt prãm? Kati. Me kwý kute tu amim markumrêx. Djãm me kwý ja kute memã amijo amirĩt? Djãm me kute memã kum,

—Arým ne ba tu amim Jeju markumrêx, anhýro amijo amirĩt? Kati. Mebê pardjêu kabên pymaje ne me kute memã amijarênh kêt. Be, mýkam? Bir, me amim,

—Dja ba amijarênh kêt nhyim me imã imex jarênh rã'ã. Ba ren Jeju'ã memã amijarê nhyim ren me arým imã ijaxwe

jarênh me nêje bõm imê. Ne ren kam ajte me bikprõnh djãkam me ro'ã ikrĩ kêt, anhýro ba. Me kute amim anhýrkam ne me kute memã amijarênh kêt ne. Djã ne Metĩndjwýnhbit kute memã mex jarênhja me kum kĩnh? Kati. Pykakam me axwe kute memã mex jarênhja ne me kum kĩnh. Jabit ne me kum kĩnh.

⁴⁴ Nhyim kam Jeju kãj bê memã kum,

—Djãm me aje tu amim imarkumrêxkam ne ga me aje bajbit imar? Kati. Me aje amim imar o ne ga me aje amim ijanor djwýnh mar. ⁴⁵ Me aje ipumũnh o ne ga me aje ijanor djwýnhdjwý pumũnh. ⁴⁶ Ga, me kute akamãt kô tykkam pry kurwý nhyim pry arým amirĩtkumrêxja pumũ. Nhyim me arým ba mexkumrêx. Badjwý ne ba memã Metĩndjwýnh kabên jarê. Nhyim me kwý ĩ pýnhkôt kute tu amim kabên markumrêx ne kôt kute amijo baja ne me arým axwe kêt ne kute amijo ba mexkumrêx. Ne ajte kute akamãt kô tykkam me ba punuja pyrãk prãm kêt-kumrêx.

⁴⁷ Me ajõ aje ikabên mar kajgon amim imar kêt kam djãm on ije amã ajaxwe pãnh jarênhmã? Me anhĩ pýnhkôt ajaxwe djãri pãnh jarênhmã? Djãm on pãnh atokrymã? Kati. Djãm ije memã axwe pãnh jarênh nhyim me pãnh tokrymã ne ba bõx? Kati. Ije pykakam me kunĩ axwebê me utãrmã ne ba bõx. ⁴⁸ Be, me ajõ aje ikangan amim ikabên mar kêt kam me'õ dja amã ajaxwe pãnh jarê. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja kãjkwakam Metĩndjwýnh amã, “Aje amim Ikra mar kêt kam ajaxwekumrêx”, ane. Dja amã ane ga arým ajaxwe pãnh atokry.

⁴⁹ Mýkam dja ã amã ane? Bir, djãm ba ikabên ne ba me amã arê? Kati. Ibãm ne ikabên'ã imã karõ ba arým me amã arê. Kam dja Ibãm ta amikabêno ngryk ne me ajõmã ajaxwe pãnh jarê. ⁵⁰ Ibãm ne imã, “Dja me tu amim amarkumrêx ne arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Tãm ne ba ije markumrêx. Kam Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arê. Nãm ã Jeju memã ane.

13

Kute ar par ku'õnh.

¹ Be, arým Metĩndjwýnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh nhõ akati 'ýr. Mebê idjaer kunĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djà mar kadjy aben pydji djà nhõ akati 'ýr. Jeju arým kute pykakam mebê àbir 'ýr. Bãm'ýr àbir 'ýr. Ja ne arým kute mar. Arým ne kum pykakam õ me ja jabê:. Nhyr te me amakkre kêt arým kute bĩn 'ýr nhyr kum õ me abê rã'ã.

² Arým ar kute õ kwý krên parkam nhyr Djuda kute Jeju kanga 'ýr. Ximão ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nãm kute kurê djwýnhmã kanga 'ýr. Xatanaj ne 'ã kum apnê nhyr kute memã kanga 'ýr. ³ Bãm arým kute Jejumã õ mýjja kunĩ kanga nhyr arým Bãmbê Metĩndjwýnh kurúm rwýk ne kam akubyn 'ýr àbir 'ýr. Ja ne Jeju arým kute mar. ⁴ Nãm kuman kam kãmã djà. Ar õ kwý krên parkam kãmã djan õ kubêkà krãkào pôx ne adjuw. Ne me'ã ngò ngrà djà byn arým o amikrax kupu. ⁵ Ne kam arým ngõnh purortikam ngò run kam arým kôt ba djwýnh par ku'õnhmo krax. Ar par ku'õnho tẽ:n mã me'ã ngò ngrà djào ar par'ã ngò ngrà. O amikrax kupu rã'ãn o ar par'ã ngò ngrà.

⁶ Nãm ar par ku'õnho tẽ:n kam arým Ximão Pedru'ýr bõx. Nhyr kum,
–Je, djãm ba dja ga ipar ku'õ? ane.

⁷ Nhyr Jeju kum,
–Jakam aje idjãpênh mar kêt. Dja ba ã amã arẽ ga ama, ane.

⁸ Nhyr kum,
–Be kati. Aje ipar ku'õnh prãm kêtumrêx, ane.

Nhyr kum,
–Dja ba apar ku'õnh kêt ga arým ikôt aba kêt, ane.

⁹ Nhyr kum,
–Bẽnjadjwýr djwýnh. Djãm iparbit? In-hikramẽ ikràdjwý dja ga ku'õ, ane.

¹⁰ Nhyr kum,
–Be, gar arým adjwýrkam arým ar anhi mex ba kam ije ar aparbit ku'õnhmã, ane. Ne kam ar axwe kêt'ã arkum,

–Be, arým ar amex. Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajõ apydji ne ga amex kêt, ane. ¹¹ Arým kute amikukãm kurê djwýnhmã kanga djwýnh markam ne arkum,

–Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati, ane.

¹² Ne kam arým ar par ku'õnh pan kam kà jangijn kam nhýn arkum,

–Be, mýkam ne ba ar apar ku'õ? Djã ne gar ama? ¹³ Bir, gar imã, “Ujarênh djwýnh, Bẽnjadjwýr djwýnh”, anhýro aba. Be, mrãmri ne gar imã arẽ. Ibê tãm. ¹⁴ Ibê ar anhõ Bẽnjadjwýr djwýnh ne ibê ar anhõ ujarênh djwýnhkam ne ba arým amijo ingrin amijo ikatãm ne arým ar amã apê. Ar akajgo mex, ar akatãmmã ne ba apên arým ar apar ku'õ. Djãm ar ajõ aje, “Be, ba ne ba irax. Ije me kajgomã idjãpênh prãm kêt”, anhýrmã? Kati. Ar gadjwý aben par ku'õ.

¹⁵ Be, mýj kadjy ne ba ar apar ku'õ? Bir, dja gar ipumũn ikudjwa arým amijo angriren akatãm ne abenmã apê. Ja kadjy ne ba ar apar ku'õ. ¹⁶ Imã adjãpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got? Ije ajanorkam djãm aje araxo ijakrenh got? ¹⁷ Ar aje araxo ijakrenh kêt kam dja gar amijã ije ar apar ku'õnhja man ikudjwa amijo angriren amijo akatãm ne abenmã apê. Dja gar amijo anen arým akĩnhkumrêx.

Djuda kute memã Jeju kanga kukãm arkum 'ã ujarênh.

Mat 26.21; Mak 14.18; Ruk 22.21

¹⁸ Be, djã ne ba ar akunĩmã ikabên jarê? Kati. Djãm ar akunĩ amex? Kati. Ije ar anhi pýnhkôt amijo ar apytãr ba arým ije ar amar. Nhyr be, ar ajõ dja ga amã ikurê. Amrêbê: ije amikukãm arênh kôt dja ga amã ikurê. Nã bãm me bakukãmãremã kum,
“Gwaj baro'ã badjãkur'õ dja kum ikurê”,
ane.

Nã bãm ã memã ane nhyr me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djô'ã arênhomõ:. Arênhomõr tãmã tũ:mrãm arým iwýr o bõx. Gwaj baro'ã badjãkur'õ dja kum ikurê. ¹⁹ Ar ajõ amã ikurê kêttri ba arým pi'òkkam ar amã ikabên jarê.

Be, mýj kadjy? Bir, dja gar ajõ amã ikurê kôt arým omũn kam arým akubyn amijo tẽn pi'òkkam ikabênja ma. Anhýr djwýnhràr ikabên ja ma. Ne kam arým amim, “Mrãmri kôt ne amikukãm arênhkumrêx. Jejubê ne Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane. Dja gar ã anen tu amim imarkumrêx.

²⁰ Be, godja ba amũ me ano nhyr me me'ýr bõx nhyr me arým amim me

kabën man kam arým kôt badjwý amim ima. Ne kam arým kôt amim kute ijanor djwýnhdjwý ma. Mrãmri ne ba ar amã ja jarënhkumrëx, ane.

²¹ Jeju arkum anen arým umar punure ne. Ne kam arkum arëho amirĩtkumrëx ne arkum,

—Be, mrãmri dja gar ajõ ikurê djwýnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã ja jarënhkumrëx, ane.

²² Nhym kôt ba djwýnh te kute marmã abenkam no tyn nhýn amim,

—Je tô, mýj me'õ'ã ne ane? ane. ²³ Be, kôt ba djwýnh'õ ne Jeju târi nhý. Jeju kum abêja. ²⁴ Nhym Ximão Pedru jãnh nhýn amũ Jeju târi ýrja'ýr akëx ne ar aktã aben pumũ. Ne kam kute ar 'õ jabej Jeju kukjêrmã Pedru kum inhuo Jeju jakre.

²⁵ Nhym arým Jeju'ýr ajkamën kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, nhym nã? Ar imã arê bar kuma, ane.

²⁶ Nhym kum,

—Dja ba õmrõmã djwý jadjàn amũ kum kungã ga arým ar 'õ pumũ, ane. Ne kam arým kum adjàn amũ Djudamã kungã. Djuda nhidji 'õdjwýbê ne Ikadji. Ximão 'õdjwý ne Djuda dji. ²⁷ Nãm kum kungã nhym Xatanaj arým Djudamã wadjàn 'amýnh týx ne. Nhym kam Jeju arým kum, “Ajrã, amibêx”, ane.

²⁸ Nhym kôt ba djwýnh kute kabën mar kajgon mýjja'ã Jeju kute kum kabën jarënhja ar kute mar kêt. ²⁹ Djudabê ne ar õ pi'ók kaprõo ba djwýnh. Ne kam ar kwý arĩk amim,

—Bãrãm kute gwaj banhõ kwý krën djà'õ byrmã ne ano. Me krãptĩ kute aben pydji djà nhõ akati kadjy kute mýjja byrmã ne ano. Nãr, kute me õ mýjja kêt mã mýjja kwý nhõrmã ne ano, ane. ³⁰ Nãm Jeju kum djwý ngã nhym arým kubyn mã kadjy katon tẽ. Arým akamãtkam ne tẽ.

*Pedru 'ëxnhĩ kukãm kute kum arënh.
Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31*

³¹ Djuda kato nhym Jeju arým kôt ba djwýnhmã kum,

—Ije amijo inhĩ ne ar ibaja dja me jakam arým iraxmã kato ba memã irax. Nhym kam me arým ikôt kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã kato. ³² Nhym kam arým memã ra:x

ne uma:n kam arým amiraxo badjwý ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³ Akmere ar, gwaj baro'ã ar babaja arým kêt 'ýr. Dja gar ijabej ar aban te idjãm djà'ýr abõx prãmje. Nã bãm ã mebê idjaer rũnhmãdjwý ane. Ar gadjwý ba arým ã ar amã ane.

³⁴ Be, ba ar amã 'ã karõ. Ikabën ny ne ba ije ar amã arënhmã. Dja gar aman mã kôt amijo aba mex ne amã aben jabê. Kute imã ar ajabê pyrãk ã ar amã aben jabêo ane. ³⁵ Nhym kam me kãtãm kunĩ arým ar ajã abenmã kum, “Be, Jejukôt ba djwýnhkumrëx ne wã. Ga, arkum aben jabêwã pumũ.” Dja me ã ar ajã abenmã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶ Nhym Ximão Pedru kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, jãm ne ga atëmmã? ane.

Nhym kum,

—Bir, dja ba tẽ ga arým te on idjãm djà'ýr ikôt atëm prãmje. Kam dja ga tũmrãm arým ikôt tẽ, ane.

³⁷ Nhym Pedru arĩk kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, mýkam dja ba te on adjãm djà'ýr akôt itëm prãmje? Dja me kum abĩn prãm ne ikumrëx ibĩn kam abĩ, ane.

³⁸ Nhym kum,

—Djãm me kute akumrëx abĩn ne kam ibĩnmã got? Be, dja me ijo mõ, ga õkrën'ãnh kãr kêt ri amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne ijã memã kum, “Kati. Ije me'õwã pumũnh kêt kumrëx”, ane. Nhym arým ajã õkrën'ãnh kã. Mrãmri ne ba amã ja jarënhkumrëx. Nãm ã kum ane.

14

Kute kôt ba djwýnhmã týx jadjãr.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrĩk wãnh ba ar akadjy tẽ gar axwe amikam adjumar kêt. Dja gar tu amim Metĩndjwýnh markumrëx. Badjwý dja gar tu amim imarkumrëx. ² Onĩj Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptĩ. Djã ne ren kêt ba ren arým ar amã, “Kati, kêt”, ane. Nhym be, kati. Mrãmri ne Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptĩkumrëx. Ba arým 'ýr itëmmã. Dja ba 'ýr tẽn 'ýr bõx ne arým ar akutêp ar amã anhũrkwão mex. ³ Dja ba ar anhũrkwão mex kadjy tẽ:n kam akubyn ajte ar awýr bõx. Ne kam arým mã

amikôt ar adjan ar ajo tẽ. Be, mỳj kadjy? Bir gwaj arek baro'ã ar baba kadjy. ⁴ Be, idjãm djà gar arỳm ama. 'Yr ipry gar arỳm ama. Kwãrĩk wãnh axwe amikam adjumar kêt, ane.

Memã pry'ã ujarẽnh.

Kar 4.12

⁵ Nhyim Tôme arỳm kum,

—Jãm atẽmmã ja ar ije mar kêt ne ar ije apry kraxdjwỳ omũnh kêt. Mỳj dja bar nẽn kum ikato? ane.

⁶ Nhyim Jeju kum,

—Bir, ba mrãmri ije 'yr me pry pyræk. Dja me tu amim imarkumrẽx ba arỳm Ibãm'yr meo bõx. Bajbit ije memã katàt ikabẽn jarẽnhkumrẽx ne ije memã tĩn jangjẽnh nhyim me Ibãm kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm Ibãm'yr me o bõx kadjy me'odjwỳ? Kati. Bajbit ne ba 'yr meo bõx. ⁷ Ne ga ren ar aje imarkumrẽx ne ren arỳm Ibãmdjwỳ ma. Be, arỳm ba ar amã arẽ gar arỳm aman omũ, ane.

⁸ Nhyim Piripi kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, ar imã Abãm jakre bar omũ. Ne kam arỳm ikĩnh ne, ane.

⁹ Nhyim Jeju kum,

—E kum Piripi, djãm gormã ne ga ikôt ar aban aje imarn ipumũnhja kêt? Be, me kute ipumũnh o ne me arỳm Ibãmdjwỳ pumũ. Mỳkam ne ga imã, “Ar imã Abãm jakre bar omũ”? ane. ¹⁰ Be, Ibãmmẽ ne bar itipdjìn ar iba. Djãm aje amim imar kêt? Ije ar amã ikabẽn jarẽnhja ba ba ije arẽnh kêt. Djãm ba ne ba idjapẽn ar iba? Kati. Ibãm ne ar ijo ban àpẽn ar ba. ¹¹ Be, Ibãmmẽ ne bar abenã itypdjìn ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrẽx. Nàr idjapẽn kôt imã akaton tu amim imarkumrẽx.

¹² Me kute tu amim ikamnhĩxkumrẽx gêdja me idjapẽn o apê. Gêdja me àpẽnho ijakre. Be, mỳkam? Bir, arỳm Ibãm'yr itẽmkam dja me àpẽnho ijakrenh mex ne. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

¹³ Dja gar amijo Metĩndjwỳnhmã a'wỳ. Tu amim imarkumrẽx ne kum amijo a'wỳ ba kam ar aje kum arẽnh kôt ã ar amã o ane. Be, mỳj kadjy? Bir, dja ba kôt memã Ibãm ra:xo amirĩt. Ja kadjy dja ba ar aje kum arẽnh kôt ã ar amã o ane. ¹⁴ Ikukwakam dja gar kum mỳjja kunõ a'wỳ ba kam ar aje kum arẽnh kôt ã ar amã o ane.

Arkum Metĩndjwỳnh Karõ'ã ujarẽnh.

Kar 2.2

¹⁵ Gar mrãmri amã ijabê jabej mã ikabẽn man kôt ar amijo aba. Ije amrãnh mex'ã ar amã karõ kôt dja gar amijo aba. ¹⁶ Dja ba kam arỳm ar ajo Ibãmmã a'uw nhyim arỳm ar amã ajo kĩnh djwỳnh 'odjwỳ jano. Nhyim kam arỳm arek ar aro'ã ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁷ Karõ dja ar amã ano. Karõ kute katàt memã ikabẽn jarẽnhkumrẽx. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtjamã dja Karõ janor kêt. Be, mỳkam? Bir, mebê Karõ bipdjur nhyim me kute mar kêt kam dja memã anor kêt. Ar ga ne gar atemã. Arỳm aje mar. Karõ arek ar aro'ã ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ã ar ba rã'ã.

¹⁸ Djãm ije ar amã inhirer gar aje me 'uw tĩ pyræk ne akaprĩn ar abamã? Kati. Ba dja ba mrãmri ar awỳr ibõxkumrẽx.

¹⁹ Dja ijã akati ngrêre ba arỳm me kum ikĩnh kêtjabê amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itĩnkôt dja gar gadjwỳ atĩnkumrẽx. ²⁰ Kam dja gar amim, “Be, mrãmri ne Jeju Bãmmẽ tipdjìn ar ba. Badjwỳ ne ba Jejumẽ itipdjìn ar iba. Jejudjwỳ ne imẽ tipdjìn ar ba.” Djã gãm ar ã amim ane. ²¹ Mỳj me'õ ne mrãmri kum ijabêkumrẽx? Bir, ba ne ba me kute katàt amijo ba'ã memã karõ. Dja me kam amim ikabẽn man kôt ar amijo ba. Me ja ne me mrãmri kum ijabêkumrẽx. Dja me mrãmri kum ijabêkumrẽx nhyim Ibãmdjwỳ arỳm kum me abê. Badjwỳ dja ba imã me abên arỳm ikabẽnno memã amijo amirĩt nhyim me arỳm mrãmri imarkumrẽx, ane.

²² Nhyim Djuda 'odjwỳ. Djãm Djuda Ikadji? Kati. Djuda 'odjwỳ Jejumã kum,

—Be, mỳkam dja ga ar bajbit ar imã amijo amirĩt? Mỳkam dja ga me kunĩmã amijo amirĩt kêt? ane.

²³ Nhyim Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabẽn man kôt ar amijo ba. Nhyim kam Ibãm arỳm kum me abê bar kam arỳm me'yr bõx ne ar meo iba. ²⁴ Nhyim be, me kum ijabê kêtja dja me ikabẽn mar kêt ne kôt amijo ba kêt ne tu ate krãn amidjwỳnhbit ma. Be, ije ar amã ikabẽn jarẽnh gar aje marja djãm ba ikabẽn? Kati. Ibãm kute ijanor djwỳnh kabẽn ne ja.

²⁵ Gwaj baro'ã ar babari ne ba ar amã ikabên ja jarê. ²⁶ Dja ba mã tẽ nhym ar ajo kĩnh djwýnh arým ar amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh Karõja tãm dja arým ar amã arê. Ije amrêbê ar amã ikabên jarênh ja kunĩkôt dja ar amã arê. Kàjkwakam Ibãm dja ar amã Karõ jano nhym arým bõx ne ar amã ikabên jarê. ²⁷ Itẽm tekrekam dja gar ikabênkôt adjumar mex. Idjumar mex kôt adjumar mex. Djãm me kum ikĩnh kêtja kabênkôt adjumar mexmã? Kati. Tãm ne kajgo. Ba ikabên kôt dja gar adjumar mex ne mrãmri adjumar mexkumrêx. Kwãrĩk wãnh amikukãm axwe adjumar ne atĩn prãm kêt.

²⁸ Ôbê ne ba arým ar amã, “Dja ba mã tẽn kam akubyn ajte ar awýr tẽn bõx”, ane. Ga ren ar mrãmri amã ijabêkumrêx ne ren akĩnhkumrêx. Ije ar amã Ibãm'ýr idjãbir jarênh ar aje markam ne gar ren akĩnhkumrêx. Be, mýkam? Bir, kàjkwakam Ibãm kute raxo ijakrenhkam. ²⁹ Be, jakam ba arým ar amã arê. Idjãbir kêttri ba ar amã arê. Dja ba wabi gar kam ikabênja man arým tu amim imarkumrêx.

³⁰ Jakam dja ba arým ar amã ikabên jarênh kwý ngri. Be, mýkam? Bir, arým Xatanaj bõx 'ýr. Me kum ikĩnh kêtja nhõ bẽnjadjwýr iwýr bõx 'ýr. Djãm iwýr bõxkam kute ijo bamã? Arkati. ³¹ Dja ba Ibãm kabên kôt ar amijo iba. Ibãm kute imã 'ã karõ kôt ar amijo iba nhym kam me kum ikĩnh kêtja arým ima. Dja me amim, “Mrãmri kum Bãm jabêkumrêx”, ane. Tãm dja me kuma. Kàjmã ar dja. Gwaj on 'ýr. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

15

Kute amikukràdjà'ã akrô jakren 'ã ujarênh.

¹ Ne kam apýnh akrô kukràdjà'ã ajarên arkum,

—Be ga, atemã akrô djõja pumũ. Ba ne ba ije akrô bàri pyræk. Ibãm ne kute akrõo djuw mex djwýnh pyræk. Ar ga ne gar aje akrô bàrikam apýnh pa pyræk.

² Ga, akrõo djuw mex djwýnh kute akrõ pa kajgo rênha pumũ. Pakam ô kêtka ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute imar kajgo kĩnh kêt ne wãnh me kanga. Mýkam?

Bir, me kute imar kajgo ne ukaprĩ kêt ne axwe ar ba. Kute mrãmri ne akrõ pakam ô kêt pyræk. Kam ne wãnh me kanga. Ga, akrõ pa kwýkam õja pumũ. Nhym o djuw mex djwýnh kute 'ã ingrã kajgodjwý rênh. Akrõ pakam ôbit krãptĩ kadjy ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute tu amim imarkumrêxja kĩnh. Ne kam arým mebê mýjja kajgo kunĩ kurê. Mýj kadjy? Bir, dja me amim imar 'ãno djan mýjja kajgo mar kêt. Ne kam arým ukaprĩ:n katàt ar amijo ba. Ne kam mexkumrêx kute akrõ pakam ô kumexkam mexkumrêx pyræk. Ja kadjy ne mebê mýjja kajgo kunĩ kurê.

³ Be, ar aje akrõ bàrikam apýnh pa pyræk. Arým ar amex. Ije ar amã ikabên jarênhkôt arým ar amex. ⁴ Dja gar arek ijamýnh týxkumrêx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtkaumrêx. Badjwý dja ba arek ar ajamýnh týxkumrêx. Djãm akrõ pa arek akrõ bàri 'amýnh kêtka ô got? Arkati. Ar gadjwý dja gar ijamýnh kêt ne ijã adjukanga djãm kam amex? Kati. Te amex prãmje kute akrõ pakam ô kêtka mex kêt pyræk.

⁵ Ba ije akrõ bàri pyræk. Ar ga ne gar aje bàrikam apýnh pa pyræk. Dja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtkaumrêx. Ba badjwý dja ba arek ar ajamýnh týx. Kam dja gar katàt ar amijo aban adjukaprĩn amexkumrêx kute akrõ pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyræk. Djãm aje amim imar kêtka amex prãm got? Dja ga ijã adjukangan arým te amex prãmje. ⁶ Dja me amim imar rerekren ijã ukanga nhym Metĩndjwýnh arým wãnh me kanga. Ga, akrõ pa ate bàri'ã arij nhym o djuw mex djwýnh kute rênh ne wãnh rênh nhym arým ngrãja pumũ. Nhym kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhym xêtja pumũ.

⁷ Gédja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imarkumrêx ne ijã adjukanga kêt ne tu amim ikabên mar týxkumrêx nhym kam Ibãm arým akabênkôt ã amã o ane. Dja gar amã mýjja kĩnh ne kum o a'uw nhym arým akabênkôt ã amã o ane. ⁸ Dja gar amexkumrêx ne katàt ar amijo aban adjukaprĩ kute akrõ pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyræk. Nhym me amex ja pumũn

arým Ibām raxmā kato. Dja gar ã amijo anen arým abê ikôt aba djwýnhkumrêx.

⁹ Imã ar ajabê kute mrãmri ne Ibām kum ijabê pyræk. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. ¹⁰ Gêdja gar mã ikabênja man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katàt aje amijo aba'ã karôkam ikabênja man kôt ar amijo aba. Ne kam arým ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibām kabên kôt amijo ibaja pumũ. Ba kam imã Ibām jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹ Be, mýj kadjy ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên man arým ikĩnh akĩnh. Akĩnh ne akĩnh rã'ãn akĩnhtire. ¹² Be, ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô. Amã aben jabê kute mrãmri ne imã ar ajabê pyræk. ¹³ Djãm ije inhôbikwa kadjy itykkam imã inhôbikwa jabê ngri got? Imã abêo katàt me kunĩ jakre. ¹⁴ Dja ba ar amã katàt aje amijo aba'ã karô gar ikabên man kunĩkôt ar amijo aba ba arým ar ajo inhôbikwakumrêx.

¹⁵ Djãm jakam ije ar amã, “Inhô àpênh”, anhýrmã? Kati. Ne ga ren ar abê inhô àpênhbit ba ren ar amã adjàpênh djàbit jarê gar ren jabit man ren kam aje ikabên kunĩ mar kêt. Nhym be, kati. Ibām kute imã kabên jarênh ja ba arým ar amã kunĩ jarê. Ije ar amã Ibām kabên kunĩ jarênhkam arým ije jakam ar amã, “Inhôbikwa”, anhýrmã.

¹⁶ Djãm ar ga ne gar amijo ipytà? Kati. Ba ne ba amijo ar apytàn arým ar adjàpênh djà'ã ar amã karô. Be, mýj kadjy? Bir, dja gar katàt ar amijo aban adjukaprĩkumrêx ne memã ijã adjujarênh mō. Ne kam arým Metĩndjwýnhmã amexkumrêx rã'ã. Kum amexkumrêx rã'ã ne arým aje mrãmri ne akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyræk. Ja kadjy ne ba adjàpênh djà'ã ar amã karô. Mýj kadjy dja gar ã amexo ane? Bir, dja gar ikukwakam mýjja'ã Ibãmmã a'uw nhym arým ã ar amã o ane. Ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Ja kadjy dja gar ã kum amexo ane. ¹⁷ Ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô.

Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja'ã ujarênh.

Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir 1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13

¹⁸ Be, dja me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kum ar akurê jabej. Ikumrêx ne me ã kum

ikurêo ane. Ja dja gar ama. ¹⁹ Ne ga ren ar me kum ikĩnh kêtja jaxwe kôt ajaxwe nhym ren me kum ar ajabê ne. Nhym be, kati. Me axwe kôt ajaxwe kêt. Ba ne ba amijo ar apytàn mebê amikôt ar apumjuw. Kam ne me kum ikĩnh kêtja kum ar akurê.

²⁰ Ba arým ar amã, “Ar abê inhô àpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got?” ane. Djãm ar aje araxo ijakrenh got gar amim, “Kati. Dja me ijo bikênh kêt”, anhýro aba? Kati. Ikôt dja me ar ajo bikênhkumrêx. Nhym be, me kwý kute amim ikabên mar kôt dja me amim ar akabêndjwý ma. ²¹ Be, mýkam dja me ar ajo ajkê? Bir, ikôt ar abakam. Me kute ijanor djwýnh mar kêtka dja me ar ajo ajkê. ²² Ne ba ren me'ýr ibôx kêt ne ren memã ikabên jarênh kêt nhym Metĩndjwýnh ren memã axwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Arým ne ba me'ýr bôx ne memã ikabên jarê nhym me kute amim imar kêt. Kam dja mrãmri memã axwe jarênhkumrêx. Jakam dja me te Metĩndjwýnhmã kum, “Kati. Ijaxwe kêt”, anhýrmã.

²³ Be, me kum ikurêja kum Ibãmdjwý kurê. ²⁴ Ne ba ren ije me nokrekam mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx kêt nhym ren me omũnh kêt nhym Metĩndjwýnh ren memã axwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Arým me kute omũnhkam ne me kum ikurênh kum Ibãmdjwý kurê.

²⁵ Me kum ikurêja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: pi'ók no'ók ne. Ba ne ba kam amikukãm memã kum,

“Ajmã ije meo kêtka me me kum ikurê.”

Nã bãm ã memã ane nhym me arým kukràdjakam 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arým iwýr o bôx. Tũ:mrãm iwýr o bôx. Nhym me kamingrãnyre arým kum ikurê. Ajmã ije meo kêtka me kum ikurê.

²⁶ Be, dja ba Ibām 'ýr wabin 'ýr bôx ne arým ar amã ar ajo kĩnh djwýnh jano, ar amã Metĩndjwýnh Karô jano. Ta dja katàt memã kabên jarênhkumrêx. Ibãm kurũm dja tẽ. Dja ba ar amã ano nhym bôx. Ne kam kute ipumũnh kôt arým ar amã ijã ajarê. ²⁷ Ar gadjwý gêdja gar ijã memã adjujarênh aba. Idjapênh kraxkôt iro'ã ar

abakam aje ipumũnh kôt memã ijã adju-jarẽnh aba.

16

¹ Ar aje ibê amijo akẽx kêt kadjy ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. ² Me bikprõnh djakam dja me ar akangan me nêje bõm ar amẽ. Ne arĩk ar ajã amim, “Dja ba ar kupa nhym kôt Metĩndjwỹnh arỹm kum ikĩnhkumrẽx”, anen arỹm ar abĩ. ³ Me kute Ibãmmẽ ar imar kêt kam dja me ã ar ajo ane.

⁴ Djãm amrêbê ne ba ar amã ikabẽn ja jarẽho tẽ? Kati. Gwaj baro'ã ar babari ne ije ar amã arẽnh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjãbir kutã ar amã arẽ. Dja ba wabi nhym me arỹm ar ajo bikẽnh ba. Kam dja gar akubyn ije ar amã ikabẽn jarẽnh ja'yr amijo bõx ne arỹm aman amim, “Be, mrãmri kute imã arẽnh kôt ne me arỹm jakam ã ijo bikẽnh bao ane”, ane.

Metĩndjwỹnh Karõ kute õ me jao bamã.

⁵ Jakam ba arỹm kute ijanor djwỹnh'yr idjãbirmã. Kam ne gar aje imã, “Jãm dja ga tẽ”? anhỹr kêt. ⁶ Be, mỳkam? Bir, ba ije ar amã idjãbir jarẽnh gar akaprĩ raxkam ne gar aje ikukjêr kêt. ⁷ Kwãrĩk wãnh ar akaprĩ kêt. Dja ba wabin arỹm ar amã ajo kĩnh djwỹnh 'õdjwỹ jano. Metĩndjwỹnh Karõ jano nhym ar awỹr bõx gar adjumar mexkumrẽx. Ba ren idjãbir kêt nhym ren Karõ ar awỹr bõx kêt. Nhym be, kati. Dja ba idjãbirkumrẽx ne ar awỹr anorkumrẽx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

⁸⁻¹¹ Mrãmri dja Metĩndjwỹnh Karõ pykakam bõxkumrẽx. Ne kam ta arỹm mã pykakam me axwemã kum, “Mrãmri ajaxwekumrẽx”, anhỹro ba. Nhym kam me arỹm kôt amijaxwe maro ba. Be, mỳkam? Bir, me kute amim imar kêt kam ne me axwe. Dja Metĩndjwỹnh Karõ ta arỹm mã memã kum, “Jeju katãt kute amijo bakumrẽx”, anhỹro ba. Nhym kam me arỹm kôt ikatãtkumrẽx maro ba.

Be, mỳkam? Bir, Ibãm'yr idjãbir gar aje ipumũnh kêt kam dja me mrãmri ikatãtkumrẽx maro ba. Dja Metĩndjwỹnh Karõ ta arỹm mã memã kum, “Dja ga ajaxwe pãnh atokry”, ane. Nhym kam me arỹm kôt amimaro ba. Be, mỳkam? Bir, dja me kum ikĩnh kêtja nhõ bẽnjadjwỹrbê

Xatanaj tokry. Axwe pãnh tokry. Dja me ja man arỹm amimaro ba, amijaxwekam pãnh tokry mã maro ba.

¹² Be, ba te ije ar amã ikukràdjã kumex jarẽnh prãmje. Ar aje ikukràdjã kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rã'ã. ¹³ Kwãrĩk wãnh rã'ã. Dja ã Metĩndjwỹnh Karõ bõx. Kute memã katãt kabẽn jarẽnhkumrẽxja bõx. Ne kam arỹm ar ajo ba gar ikabẽn katãt kunĩ ma. Djãm ta ne kute amikabẽn jarẽnh mã? Kati. Ba dja ba kum arẽ nhym arỹm ar amã kute ikabẽn marja jarẽ gar arỹm ama. Dja ar akukãm apỹnh mỳjja apõx djwỹnh rãm ar amã arẽ gar arỹm ama. ¹⁴ Ba dja ba kum ikabẽn jarẽ nhym kuman arỹm ar amã arẽ. Kute ar amã ikabẽn jarẽnhkam dja ijo rax gar arỹm ira:xmã akaton ama. ¹⁵ Be, ba Ibãm kabẽn o ikabẽnkam ne ba ar amã, “Ba dja ba Karõ mã ikabẽn jarẽ nhym kuman arỹm ar amã arẽ”, ane.

¹⁶ Arỹm itẽm 'yr. Dja ba tẽ gar arỹm ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrêre gar ajte ipumũ. Ibãm'yr idjãbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumũ. Nãm ã Jeju kôt ba djwỹnh mã ane.

Ar'yr ar kĩnh djã bõx kadjy kute arkum arẽnh.

¹⁷ Nhym kôt ba djwỹnh kwỹ ar aben mã kum,

—Nãm gwaj bamã, “Arỹm itẽm 'yr. Dja ba tẽ gar arỹm ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrêre gar arỹm ajte ipumũ”, ane. Ne, “Ibãm'yr idjãbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumũ”, ane. Be, mỳj'ã ne gwaj bamã ja jarẽ? ane. ¹⁸ Ne kam,

—Kute gwaj bamã, “Akati ngrêre”, anhỹrkam mỳj'ã ne kute gwaj bamã ja jarẽ? Gwaj te baje mar prãmje, ane.

¹⁹ Be, ar kute kukjêr prãm kôt ne Jeju arỹm ar kuma. Ne kam arkum,

—Djã ne gar bit aje ikukjêr mã? Ije ar amã, “Arỹm itẽm 'yr. Dja ba tẽ gar arỹm ipumũnh kêt. Kam dja ijã akati ngrêre gar arỹm ajte ipumũ”, anhỹr. Ije ar amã anhỹrkam djã ne gar aje bit abej ikukjêr mã?

²⁰ Ba ar amã arẽ gar ama. Dja gar muw ne akaprĩ rax. Nhym be, me kum ikĩnh kêtja dja me kĩnh. Dja gar akaprĩ tẽn kam ã arỹm akĩnhkumrẽx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

²¹ Be, me nire kra àkam kaprĩre. Me kra bixadjwyr 'yr nhym me kaprĩre. Ne kam me kra bixadjwyrkam arým kaprĩo aknon mar kêt ne. Me kĩnhkam ne me arým kaprĩo akno. ²² Dja gar ã akaprĩn ajte akĩnho ane. Jakam gar akaprĩ. Kwārĩk wānh rā'ã. Dja gwaj ajte aben pumũ gar akĩnhkumrẽx. Nhym kam me arým te kute ar amã akaprĩ jadjār prāmje.

²³ Gwaj baje ajte aben pumũnhkam dja gar imã adjà'wyr prām kêt. Ne kam ikukwakam Ibām tamã mýjjao a'uw nhym arým ã ar amã o ane. Mýjja kunĩo ikukwakam kum adjà'wyrja dja ã ar amã o ane. Mrāmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrẽx. ²⁴ Kraxje ar aje ikukwakam Ibāmmã adjà'wyr kêt rā'ã. Ikukwakam kum a'wyr nhym arým ã ar amã o ane. Ar akĩnhtire kadjy dja ã ar amã o ane.

²⁵ Be, Ibām kukràdjà'ã ne ba pykakam apýnh mýjja jakren ar amã arē nhym kukràdjà kwý ar abê bipdjur. Adjým, dja ba ĩ ar amã ã arēnho anhýr kêt. Dja ba ar amã Ibām kukràdjà jarē nhym ar amã amirĩtkumrẽx ne ar abê bipdjur kêt. ²⁶ Amrē akati mōrjakam ije ar ajo Ibāmmã idjā'wyr prām kêt. Ar ga dja gar ikukwakam kum a'uw nhym arým ar ama.

²⁷ Be, mýkam? Bir, ta kum ar ajabêkam. Ar amã ijabêkam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amã, “Ta ne ijano ba tē”, anhýr gar aje tu amim ikabēn markumrẽxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhym ta arým ar ama. ²⁸ Ibām kurũm ne ba amrē tēn pykamã bōx. Dja ba jakam pyka kurũm Ibām'yr tēn arým 'yr bōx, ane.

²⁹ Nhym kôt ba djwýnh kum,

–Be, jakam ne ga arým imã akabēn jarēnho amirĩtkumrẽx. Aje akukràdjà'ã pykakam mýjja'ã adjujarēnhja jakre kêt. Ga tu akukràdjà jarēnho amirĩtkumrẽx.

³⁰ Jakam bar arým amim ama. Mrāmri ne aje mýjja kunĩ markumrẽx. Jakam ar ije ajte akabēn jabej akukjêr prām kêtumrẽx. Be, mrāmri ne ga kàjkwakam Metĩndjwýnh kurũm tēn abôxkumrẽx, ane.

³¹ Nhym Jeju arkum,

–Djām jakam ne gar mrāmri tu amim imar tỳxkumrẽx? Kati. ³² Adjým, dja gar amidjwýnhbit man ĩ ibê ajmã. Me umaje ibê ajmã ba arým ate dja. Be, djām mrāmri

ba ate idjāmmã? Kati. Ibām kute imē amijo kajkepkam dja ba ate idjām kêt.

³³ Be, mýj kadjy ne ba ã ar amã ane? Bir, dja gar ĩ ije ar amã ikabēn jarēnhja man arým tu amim markumrẽx. Ne kam arým ikanàrràm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikĩnh kêtja kôt dja gar arek ar aba nhym me ar ajo bikēnho ba. Kwārĩk wānh kam ar akaprĩ kêt. Ba ne ba itýxo ije me kum ikĩnh kêtja jakrenh mex ne. Nām ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

17

Jeju Metĩndjwýnhmã amijo à'wyr.

¹ Nām arkum anen kam kàjmã ôkren kàjkwa jabēn Bāmmã kum,

–Djünwã, arým itokry'ã myt bōx. Dja ga memã iraxo amirĩt gê me iraxmã kato. Dja me iraxmã kato ba arým memã araxo amirĩt nhym me gadjwý araxmã kato.

² Be, mýjkôt dja me gu baraxmã kato. Bir, aje me kadjy ijã Bēnjadjwýr djwýnh mēnhkôt. Apýnh pyka djari kunĩkôt dja ba me kunĩmã nhý. Ne kam arým me kwýmã tĩn jadjà. Aje mã ikôt me kamēnhja kunĩmã tĩn jadjà nhym me arým gu bakôt tĩn ne ar ba rā'ã: rā'ã ne. Ja kadjy ne ga ijã Bēnjadjwýr djwýnh mē. Kôt dja me kum gu bakĩnhkumrẽx.

³ Be, mýj ne me kute marmãn arým gu bakôt tĩn ne ar ba rā'ã: rā'ã ne? Bir, dja me amim, “Kàjkwakam Metĩndjwýnh pydji. Mrāmri ne kubê Metĩndjwýnhkumrẽx. Mrāmri ne kute pykamã Jeju janorkumrẽx”, anhýro ba. Ja ne me kute marmã. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrẽxmã. Dja me tu amim gu bamarkumrẽx ne arým gu bakôt tĩn ne ar ba rā'ã: rā'ã ne.

⁴ Pykakam ar ibari ba arým memã araxo amirĩt nhym me kwý arým kum akĩnhkumrẽx. Aje adjapēnh djā'ã imã karō kôt ba apēn arým 'ã aminhinomã amimē.

⁵ Jakam badjwý dja ga memã iraxo amirĩt gê me ira:xmã kato. Adjakam mýjja kunĩ kator kētri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrēbê: gu baraxja kôt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bāmmã kôt ba djwýnho à'wyr.

⁶ Ga ne ga arým mebê anhõ me kwýo akêx. Me kum akĩnh kêtja bê anhõ me kwýo akêx ne mã ikõt me kamê. Ba kam arým memã ajo amirĩtkumrêx ne. Nhyim kam me arým akabên man kõt ar amijo ba. ⁷ Arým me kute imarn arým ijã amim, “Jeju ne Metĩndjwýnh kukwakambit àpênh ne kabên jarênho ba”, anhỹro ba. Ja ne me kute mar. ⁸ Aje akabên'ã imã karõ kõt ba memã arê nhyim me arým tu amim markumrêx ne mã kõt ar amijo ba. Ne mã ijã amim, “Mrãmri kàjkwakam Metĩndjwýnh kurũm ne tẽn bõx. Mrãmri ta ne kute anorkumrêx nhyim arým tẽn bõx”, ane.

⁹ Djãm pykakam me kum akĩnh kêtjao ne ba amã a'uw? Kati. Aje ikõt me kamênhjao ne ba amã a'uw. ¹⁰ Ga ne ga arým inhõ me kunõ anhõ. Badjwý ne ba arým anhõ me kunõ inhõ. Gu baro'ã arým meo banhõ. Nhyim me arým memã iraxo amirĩt. ¹¹ Djũnwã, amexti:ren akatàtkumrêx. Jakam dja ba arým awýr tẽn arým pykakam me kum akĩnh kêtjamê ro'ã ar iba kêt. Nhyim be, gu banhõ me ne me pykakam me kum akĩnh kêtjamê ro'ã ar ba rã'ã.

Djũnwã, prĩne amexkam dja ga amim gu banhõ me utàn meo aba. Ga ne ga ikõt me kamê. Me kum aben jabên axikõt kabên kadjy dja ga me utàn meo aba. Gu bamã aben jabên baje axikõt bakabên pyrãk gê me ã kum aben jabên ã axikõt kabêno ane. ¹² Pykakam me kum akĩnh kêtjamê ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utàn ar meo iba. Aje ikõt me kamênhja ne ba me utàn ar meo iba nhyim 'õ biknor kêtumrêx. Ikõt ba djwýnhbê Djuda pydji ne axwekumrêx. Pydjibit dja arým akuno. Amrêbê me ikukãmãre kute 'ã pi'ók no'ók kõt dja akuno.

¹³ Be, jakam ne ba arým awýr idjãbir 'ýr. Pykakam ar ibari ba amã ikabên ja jarê. Me kute amã ikabênja mar kadjy ba amã arê. Dja me kuman arým mrãmri ikĩnh kĩnhkumrêx. ¹⁴ Arým me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurê. Be, mýkam? Bir, nã bãm memã akabên jarê nhyim me arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ate mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtjabê amijo ba. Ije ate mebê amijo iba kõt ne me ate mebê

amijo ba. Kam ne me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurê.

¹⁵ Djãm ije amã, “Me kum akĩnh kêtja bê dja ga amim gu banhõ meo wabi”, anhỹrmã? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mã me utàn ar meo aba gê gu banhõ me ja me axwe kõt axwe kêt. ¹⁶ Me arým mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtja bê amijo ba. Ate ije mebê amijo iba kõt ne me ate mebê amijo ba.

¹⁷ Mrãmri akabên katàtkumrêx. Aje memã akabên katàt jarênkõt dja ga amimexo meo mex gê me katàt ar amijo ba. ¹⁸ Ga ne ga arým idjãpênh djã'ã imã karõn arým pykakam me kum akĩnh kêtja'ýr ijano ba tẽn. Badjwý ne ba akudjwa arým me àpênh djã'ã gu banhõ me jamã karõn arým me kum akĩnh kêtja'ýr me ano. ¹⁹ Imã me abêkam ne ba itykmã. Dja ba akabênkõt me kadjy ty nhyim me arým amexo mex. Dja me tu amim ikabên katàt markumrêx ne arým amexo mex.

Kute Bãmmã me kute mar kunõ à'wýr.

²⁰ Djãm me jabit ne ba amã meo a'uw? Kati. Dja me ĩ amũ memã ikabên jarê nhyim me kwý ikabên man tu amim imarkumrêx. Amũ me jaodjwý ba amã a'uw.

²¹ Be, mýj kadjy ne ba amã meo a'uw? Bir, dja ga ikabên man arým memã amak bõ nhyim me arým akabênkõt kum aben jabên axikõt kabên. Dja me axikõt kabên kute gu bamã aben jabên axikõt bakabên pyrãk. Be, mýj kadjy dja me kum aben jabên axikõt kabên? Bir, gêdja amũ me kum akĩnh kêtja me omũn arým kum gu bakĩnh ne arým tu amim imarkumrêx. Ne kam ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju jano nhyim arým pykakam bõx ne ar ba”, ane. Ja kadjy dja me kum aben jabê.

²² Ga ne ga ijo rax ba arým gu banhõ meo rax. Nã bãm memã gu bakukràdjã jarê nhyim me arým tu amim markumrêx ar o ba. Ar o ba:n arým rax ne. Be, mýj kadjy ne ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabên axikõt kabên kute gu bamã aben jabên axikõt bakabên pyrãk. Ja kadjy ne ba meo rax. ²³ Bamê gu banhõ me jamê ne me itipdjĩn ar iba. Gu badjwý batipdjĩn ar baba. Gora gê me prĩne kum aben jabên axikõt kabên. Nhyim

kam me kum akĩnh kêtja me omũn arým amim, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba. Ga, Metĩndjwýnh kum me abêja pumũ. Kum me abê kute kum Jeju jabê pyræk”, ane. Dja me kum akĩnh kêtja me omũn ã amim ane.

²⁴ Djũnwã, mýjja kunĩ kator kêttri ne ga amã ijabê. Kam dja ba wabi ga arým ijo ra:x ne. Aje mã ikõt me kamẽnhdjwý dja ga o wabi gê me iro'ã ar ba. Dja me iro'ã ar ba:n irax pumũnh ar o ba. Ja ne ba imã kĩnh.

²⁵ Djũnwã, ga ne ga akatåt ne ajaxwe kêtikumrêx nhym me kum akĩnh kêtja kute amar kêt. Bajbit ije amar nhym me jadjwý arým kute amim, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba”, anhýro ba. Tãm ne me kute amim tu markumrêx. ²⁶ Ba kam arým memã ajã ajarê. Dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã ne. Be, mýj kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã? Bir, amã me abê kute amã ijabê pyræk. Amã me abêja'ã dja ba memã idjujarênh rã'ã nhym me arým mar rã'ãn kam arým kum ajabê:. Ba kam arým meo iba. Ja kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã. Nãm ã Jeju Bãmmã kabẽno ane.

18

*Me kute Jeju pa 'amýnh ne o mõi.
Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47*

¹ Jeju Bãmmã kabẽn pan kam arým kõt ba djwýnhmẽ ro'ã katon mõi. Mõi:n kam arým pakretibê Kedõ'ýr bõx ne 'ã rê. Ne kam mõi:n pidjõkõ'ýr bõx ne arým 'ýr wadjàn kam nhý.

² Nhym onĩj Djuda dja. Kute Jeju kurê djwýnhmã kangaja dja. Djuda ne arým kute ar ýr djà pumũnh. Amrêbê ne Jenumẽ kõt ba djwýnh ar pidjõkõ'ýr mrãnhõ ku'ê nhym kam Djuda arým kute ar ýr djà pumũnh. ³ Kam ne arým me rũnh'ýr bõx ne memã arê. Nhym me arým aminhõ krãkamngõnhmẽ aminhõ àpẽnhmã kum,

—Me Djudakõt mõi:n Jeju pa 'amýn amrê o mõi:n o bõx. Nãm ã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê pardjêumẽ memã ane. Nhym Djuda arým kute omũnhkõt katåt Jeju'ýr meo mõi. Nãm me Jeju kadjy ngõnhpõkmẽ kuwymẽ àbêr

djãmẽo mõi. Me 'ýr o mõi:n arým pidjõkõ'ýr o bõx.

⁴ Nhym Jeju ta kàjmã djan me'ýr kato. Ta ne kute amikukãm mýjja kunĩ markam amikukãm me krãkamngõnh ma. Ta me'ýr katon memã kum,

—Mýj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

⁵ Nhym kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

Nhym Jeju memã kum, “E kum, ba”, ane. Be, Djuda ne krãkamngõnhmẽ ro'ã dja.

⁶ Nãm Jeju, “E kum, ba”, ane. Nhym me tu umaje ajkran akubyn ajkamẽn arým tým ne nõ.

⁷ Nhym kam ajte me kukij ne memã kum, —Mýj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

Nhym me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

⁸ Nhym memã kum,

—E kum, arým ne ba me amã, “Ba”, ane. Kwãrĩk wãnh ga me bajbit ijabej gê ar ja mã tẽ, ane. Be, mýkam ne Jeju ã krãkamngõnhmã ane? ⁹ Bir, kute ajbir Bãmmã kabẽnkam ar'ã ujarênh kõt. Kute kum,

—Aje ikõt me kamẽnhja ne ba ije 'õo ibi-knor kêt, anhýr kõtõ. Kõt ne Jeju jakam ar nêje me krãkamngõnhmã kabẽn ne arým o mebê ar utã.

¹⁰ Nhym kam Ximão Pedru, Jejukõt ba djwýnhja arým õ kãxdjwa kajgo. Ne kam arým kaban o akabẽn arým o bẽnjadjwýr nhõ àpẽnh jamak ta. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax nhõ àpẽnhja jamak ta. Bẽnjadjwýr rax nhõ àpẽnh nhidjibê ne Maku.

¹¹ Nãm bẽnjadjwýr rax nhõ àpẽnh jamak ta nhym Jeju arým Pedrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh. Akubyn àkam anhõ kãx jadjà. Djãm itokry kêtãm ne ga inêje me tak ne? Ibãm kute itokry'ã imã karõ kõt dja ba itokry, ane.

¹² Nhym kam me arým Jeju pa 'amýn uwpre. Me krãkamngõnhmẽ me õ bẽnjadjwýr ar pa 'amý. Mebê idjaer rũnh nhõ àpẽnhdjwý pa 'amý.

Me kute bẽnjadjwýr Ananh'ýr o bõx.

¹³ Nãm me uwpre kam arým bẽnjadjwýr rax Ananh kumrêx'ýr o mõi. Bẽnjadjwýr rax

Kajbaj ne Ananho umrengêt. Kajbaj ne amex tãmkam kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax. ¹⁴ Amrēbē ne Jeju'ã memã kabēn jarēn memã kum,

—Me'õ pydji dja me babē idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja gu me arým badjumar mex, ane. Be, me krãkamngõnh bēnjadjwýr rax Ananh kumrēx'ýr Jejuo mō. O mōn arým õ kikreti'ýr o wadjà.

Pedru kute aminêje memã 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk 22.55

¹⁵ Nhyim Ximão Pedru kôt tē. Jejukôt ba djwýnh 'õdjwýmē ro'ã ne ar Jeju kôt tē. Kôt tē:n arým kre tã dja. Nhyim Pedru nhikjêja memã kum,

—Ba wadjà. Bēnjadjwýr kute ipumũnh tũmũ, ane. Ne kam arým Jeju kôt wadjà. Bēnjadjwýr nhõ kikreti nhipôkri ne kēnh ngrire. Kam ne wadjàn dja. ¹⁶ Nhyim Pedru bõm kre tã arek dja. Nhyim Pedru nhikjêja akubyn 'ýr akēx ne. Ne kam bēnjadjwýr nhõ àpēnh nire kre tã ku'ê djwýnhjamã Pedru jarē. Ne kam amikôt Pedruo wadjà.

¹⁷ Nhyim kam bēnjadjwýr nhõ àpēnh nija tēn Pedrumã kabēn ne kum,

—Djãm ga ne ga abē Jejukôt aba djwýnh 'õ? ane.

Nhyim kum, “Kati”, ane.

¹⁸ Nhyim wãnh me ànhũnho kumex. Bēnjadjwýr nhõ àpēnhmē õ me krãkamngõnh ànhũnho kumex. Me arek kryje pĩ prào amim kuton ànhũnho kumex. Nhyim Pedru me'ýr tēn mekôt ànhũnho dja.

Bēnjadjwýr rax kute axwe'õ jabej kukjêr.

Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

¹⁹ Nhyim kam me arým bēnjadjwýr rax'ýr Jejuo bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax'ýr ne o bõx nhyim arým kabem dja. Nhyim kam arým kukij ne kum,

—Imã akôt me ba djwýnh'ã ajarē. Mýj akukràdjà ne ga memã arēnho aba? ane.

²⁰ Nhyim kum,

—Djãm me kãxã ne ba memã ikukràdjà jarē? Kati. Arým ne ba me kunĩmã ikukràdjà jarēnho amirĩt ne. Ne apýnh me bikprõnh djãmē Metĩndjwýnh nhõ kikretikam arē. Kikretikam ne mebē idjaer kunĩ bikprõnh djà. Ba arým kunĩkôt memã ikukràdjà jarēnho amirĩt ne. ²¹ Mýj

kadjy ne ga ba ikukij? Me wã dja ga me kukja nhyim me arým kute ikabēn mar kôt arým amã arē, ane.

²² Jeju bēnjadjwýrmã ane nhyim krãkamngõnh'õ, kuri ãmja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djãm me ã bēnjadjwýr raxmã kabēn kute anhýr? Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxmã ne ga akabēn ne, ane.

²³ Nhyim Jeju kum,

—Ikabēn punu kêt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabēn punu ga ren aje mýj ikabēn punu'õ markôt ren memã ijarēnho amirĩt ne kôt ren arým ikurwa. Nhyim be, kati. Ikabēn katàt ne ba arē ga ikurwa, ane. ²⁴ Nãm ane nhyim Ananh amũ Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxbē Kajbajja'ýr Jeju jano. Uwpre rã'ã ne ano. Nhyim me arým Kajbaj'ýr o mōn o bõx.

Pedru ajte aminêje 'êx ne ajte aminêje 'êx.

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

²⁵ Nhyim Ximão Pedru wãnh me krãkamngõnh kôt ànhũnho dja. Ànhũnho dja: nhyim me arým kukij ne kum,

—Djãm gadjwý abē Jeju kôt ba djwýnh'õ? ane.

Nhyim memã kum, “Kati”, ane.

²⁶ Nhyim kam bēnjadjwýr nhõ àpēnh'õ ajte kum kabēn ne kum,

—E kum, amũ pidjòkòkam Jejukôt me'õja anokre o nokre ba arým omũ. Djãm ga? ane. Pedru kute me'õbé õbikwa jamak 'yrja ã Pedrumã ane. Nãm, “Djãm ga”? ane.

²⁷ Nhyim Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nãm kum anhýr totokbē nhyim õkrēn'ãnh arým kà.

Me kute Piratu'ýr o bõx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸ Nãm õkrēn'ãnh kà nhyim me arým Kajbaj kurũm Jejuo mō. O mō:n kam kikreti 'õdjwý'ýr o bõx. Piratu nhõ kikreti'ýr o bõx. Me bajtemkam bēnjadjwýr nhidjibē Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memã axwe pãnh jarēnh djà. Nãm me Piratu nhõ kikreti'ýr Jejuo bõx ne amijã maje bõm arek kumex. Nãm me abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gu me Piratu nhõ kikretimã badjār kêt. Dja gu me me bajtem nhõ kikremã wadjàn arým bapunuren te

baje mry krēnmã. Me kute Metĩndjwýnhmã mrykĩ'átomtĩ bĩnja te baje krēnmã, ane. Me kute aben bê me bajtem nhõ kikre py-makam ne me ã abenmã anen bõm arek kumex. ²⁹ Me bõm kumex nhym kam bēnjadjwýr Piratu arým me'ýr katon dja. Ne kam Jeju'ã memã kum,

–Be, mýj ne me'õja axwe kute? Mýj ne o ajkē? ane.

³⁰ Nhym me kum,

–Je, ne ren axwe kêt ba me ren amã arēnh kêtumrēx. Nhym be, kati. Mrãmri axwekumrēx, ane.

³¹ Nhym Piratu memã kum,

–Me ga dja ga me amũ o mõn me akukràdjã kôt mýj axwe'õmã akaton kam arým pãnh ajmã on, ane.

Nhym mebê idjaer rũnh kum,

–Be, kati. Me akukràdjã kôt me ije me axwe pãnh me'õ par kêt. Ga ne ga aje me axwe pãnh me par djwýnh, ane. ³² Be, amrêbê Jeju kute amikukãm memã, “Dja me pĩte'y'ã inhõ ba kýrũm wajêt”, anhýr kôt ne me arým jakam ã Jeju'ã Piratumã àpnēho ane. Kute pĩte'y'ã nhõr ne bĩn'ã ne me kum apnê.

³³ Nhym kam Piratu arým õ kikretimã wadjã. Ne kam amiwýr Jeju 'uw nhym 'ýr bõx. Nhym arým kukij ne kum,

–Djãm abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwýr rax? ane.

³⁴ Nhym kum,

–Djãm ga ne ga ima? Nàr kon. Djãm me'õ ne amã ijarē ga ikukij? ane.

³⁵ Nhym ajte kukij ne kum,

–Djãm ibê me abê idjaer'õ got? Anhõ me wýnhmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmẽ ne me imã akanga, ane.

³⁶ Nhym kum,

–Be, djãm ibēnjadjwýr rax kute pykakam me bēnjadjwýr rax pyrãk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhym ren inhõ àpēnh arým inēje me'ýr prõt ne. Kam ren mebê idjaerkam me rũnhbê aptà. Nhym be, kati. Ibēnjadjwýr rax kute pykakam me bēnjadjwýr rax pyrãk kêt, ane.

³⁷ ã kute kum anhýrkam Piratu kum,

–Djãm kam mrãmri abê bēnjadjwýr rax'õ? ane.

Nhym kum,

–Ga ne ga arým imã ibēnjadjwýr rax jarē. Be, mrãmri. Kadjy ne ba pykakam me'ýr bõx ne inã kurũm ruw. Ije mrãmri katãt memã ikabēn jarēnh kadjy ne ba bõx. Nhym me kum ikabēn kĩnhja ne me ikabēn man kôt ar amijo ba.

³⁸ Nhym kum,

–Tõ nhýnh ne me kabēn katãt'õ? ane. Nãm kum anen arým ajte mebê idjaer'ýr katon Jeju'ã memã kum,

–Be, axwe kêtumrēx ba arým kuma.

³⁹ Ba we me abê idjaer nhõ bēnjadjwýr rax-jamã inhiren ano gē ta arek ar me aro'ã ba. Me irõbê mrãnh nhõ akati jakam me akukràdjã kôt dja ba kum inhiren ano. Amex pýnhkôt ne ba me pýnh ne me'ã kurēn bõm me kurē. Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me akukràdjã kôt ne ba bõm me kurē, ane.

⁴⁰ Nhym me ajte kãj bê kum kabēn ne kum,

–Kati. Kwãrĩk wãnh. Be, atemã Baraba dja ga kum anhiren ano, ane. Be, Baraba ne àkĩnhĩ, axwe, nēkrēxmẽ pi'õk kaprĩ prãmje kute me paro ba.

19

*Me kute pĩte'y'ã nhõr'ã Piratumã àpnēnh.
Mat 27:27; Mak 15:16*

¹ Nãm me Piratumã ane nhym kam arým krãkamngõnhmã Jeju jarē. Me kute kaprēprêk kadjy memã arē. Nhym me o tēn arým mrykã punuo kaprēprêk kumex ne. ² Ne kam mrýnhõ kajkep ne ikãnh ne o kute bēnjadjwýr rax krãdjê pyrãk ne kum kutu. Ne kam inõkã ryti kamrêk kute me bēnjadjwýr rax kã pyrãk kum adjã. ³ Ne kam arĩk kum kabēno kute me me rũnhmã kabēn pyrãk ne kum,

–Be, ga we abê mebê idjaer nhõ bēnjadjwýr rax. Goja kribēm atĩn 'iry, ane. Ne ikrao titik ne. Nãm me ã 'ã bēno bikēho ane.

⁴ Nhym kam Piratu ajte me'ýr katon memã kum,

–Be, ije kam axwe'õ mar kêt. Axwe kêt. Kam ba ije ajte me amã o ikatormã. Dja ba o ikato ga me kam arým ama. Axwe kêtja ma, ane. ⁵ Nhym Jeju arým kato. Mrýnhõ krãdjēmẽ inõkã ryti kamrêk rã'ã ne 'ã kato. Nhym Piratu memã kum,

—Ota, tãm ne ja, ane.

⁶ Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebê idjaerkam me krâkamngõnhmẽ omũn arým kàj bê Piratumã kum,

—Pĩte'y'ã anhô, ane.

Nhyim memã kum,

—Kati. Djã ne ba kam axwe'õmã ikato got ba pĩte'y'ã kunhõ? Kati. Me ga dja ga me o tẽn pĩte'y'ã anhô, ane.

⁷ Nhyim mebê idjaer rũnh kum,

—Be, axwekumrẽx. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwýnh Kra”, anhỹro bakam axwekumrẽx. Nãm Metĩndjwýnhbê raxo amiptãro ba. Me ikukràdjã kõt me axwe ja pãnh ne me kute me par, ane.

⁸ Nãm Piratu me kabẽn ja man arým tĩn prã:m. ⁹ Ne kam akubyn õ kikretimã wadjàn Jeju kukij ne kum,

—Nhỹnh ne akator djã kraxja? ane.

Nhyim Jeju tu anhikrê.

¹⁰ Nhyim kum,

—Je tõe, djãm ikajgo ne ga imã amijarẽnh kêt? Djãm aje imar kêt? Be, ba ikabẽnkõt nhyim me kute pĩte'y'ã anhõr jabej nàr ba ikabẽnkõt nhyim me amã irer jabej. Djãm aje imar kêt? ane.

¹¹ Nhyim Jeju kum,

—Be, Metĩndjwýnh amybým ren kute ajã bẽnjadjwýr mẽn nhõ kêt ga ren akajgon ren akabẽn kêt mex ne. Kam me'õ kute amã ikanga djwýnh axweo ajakrenh mex ne, ane.

¹² Nãm kum ane nhyim Piratu arým kam kum irer jabej. Ne ajte me'yr katon te memã kabẽn nhyim mebê idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne arĩk Xedjabê bẽnjadjwýr raxo amiptã. Djãm Xedja akam ngryk kêt mã ne ga aje Jejumã anhirermã? ane. Xedjabê ne me bẽnjadjwýr rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwýr.

¹³ Nãm me ã Piratumã ane nhyim arým amijã kuman kam ajte memã Jejuo kato. Ne kam arým me axwe pãnh jarẽnh djãkam nhỹ. Me krĩ djã jamã ne me Kẽnpoti jarẽ. Mebê idjaer kabẽnkam ne me me krĩ djã jamã Gabata jarẽ. ¹⁴ Arým me irõbê mrãnh nhõ akati nêje akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim mýjja kupẽnho kumex djã nhõ akatikam. Kýjrũm myt nhỹrkam. Nãm

me axwe pãnh jarẽnh djãkam nhỹn kam mebê idjaermã kum,

—Be, ota me anhõ bẽnjadjwýr rax, ane.

¹⁵ Nhyim me kàj bê kum,

—Rũm o tẽn. Rũm o tẽn pĩte'y'ã anhõ, ane.

Nhyim memã kum,

—Djãm me anhõ bẽnjadjwýr rax ije pĩte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar kum,

—Djãm me inhõ bẽnjadjwýr rax ne wã? Arkati. Atemã. Me inhõ bẽnjadjwýr raxbê ne Xedja. Pydji. Ajte 'õdjwý kêt kumrẽx, ane.

¹⁶ Nhyim kam me kute pĩte'y'ã nhõrmã arým kadjy õ me jamã arẽ.

Me kute pĩte'y'ã nhõr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhyim kam me Jeju pa 'amýn mã o mõe.

¹⁷ Ne kam me kum ikrei'ã pĩte'y dji nhyim arým ta amikadjy kumýn o mõe, krãnhre'yr o mõe. Krãnhrebê me krã'i'yr ne o mõe. Mebê idjaer kabẽnkam ne me me krã'imã Gogota jarẽ. ¹⁸ Nãm me o mõn arým kam o bõx ne arým pĩte'y'ã Jejumã o iten kàjmã kudja nhyim wajêt. Nhyim kam me pĩte'y'ã ar ja amãnhkrutmo ite nhyim ar aktã Jeju nhijên wajêt.

¹⁹ Nhyim Piratu mýj Jeju axweja'ã pi'õk no'õk ne. Nãm pi'õkkam memã kum,

—Mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax ne ja. Krĩrãxbê Nadjarekam Jeju. Nãm ã pi'õkkam no'õko ane. Nhyim me kunĩ kute omũnh kadjy me Jeju nhimõkri kunhõ.

²⁰ Nhyim kam mebê idjaer krãptĩ pi'õk pumũn arẽ. Krĩrãx kuri ne me kute pĩte'y'ã Jeju nhõr djã. Nhyim kam me krãptĩ 'yr ban bõx ne pi'õk jarẽ. Apýnh me kabẽnkam ne no'õk. Mebê idjaer kabẽnkam no'õk ne me kabẽnbê Raxinakam no'õk. ²¹ Nhyim kam mebê idjaer kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr Piratumã kum,

—Kwãrĩk wãnh pi'õkkam memã kum, “Mebê idjaer nhõ Bẽnjadjwýr rax”, anhỹr kêt. Ate gédja ga pi'õkkam memã kum, “Nãm amijo 'êx ne memã kum, ‘Ibê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax’, anhỹro ba.” Dja ga ã pi'õk no'õkkam memã anen 'ã anhõ gê me omũ, ane.

²² Nhyim Piratu arkum,

—Kati. Arým ne ba mrãmri 'ã pi'òk no'òk ne. Kwãrĩk wãnh rã'ã, ane.

²³ Nãm me krãkamngõnh ar pĩte'ykam Jeju nhõ. Ne kam ar kute abenmã õ kubêkã ngrãnhmã. Nhyr ar 'õ amijo õ kubêkã ja pytà. Nhyr ar 'õ amijo ja pytà. Nhyr ar 'õ amijo ja pytà. Nhyr ar 'õ amijo ja pytà. Ne kam ar inõkãti ja'yr bõx. Ne ar kunĩ kum kĩnh. Nhyr inõkãti pydji. ²⁴ Nhyr ar abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj abenmã kokjêr kêt. Gwaj pykakam kên kryre rên kôt kuman bajõ amim inõkãti by, ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre ja jarê. Me Metĩndjwýnh Kra kabên jarên memã kum, “Dja me abenmã ikã ngrãn ikã ja'ã kên kryre rên kôt 'õ amim kuby.”

Nãm me bakukãmãre ã memã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênho mõ:. Arênho mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne arým 'yr o bõx nhyr me arým ã Jeju nhõ kubêkão anhỹrkumrêx.

²⁵ Nhyr nã kanikwýnh, nãmê ar axikôt apõxjadjwý dja. Nhyr Marij 'õdjwý, mjên nhidjibê Krõpa adjwýnhdjwý dja. Nhyr Marij Madarenadjwý dja. ²⁶ Nhyr Jeju arým nã, kurũm katorja pumũ. Nhyr kôt ba djwýnh, kum abêja nã kuri dja nhyr omũ. Nhyr arým kôt ba djwýnh ja'ã nãmã kum,

—Ë, me'õ nire. Be, tãmwãbê ne arým akra, ane. ²⁷ Ne kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Ë, tãmwãbê ne arým anã, ane. Nhyr kam arým õ kikremã o mõn arým o djuw mex ar o ba.

Tyk'ã ujarênh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸ Nhyr kam arým kute inomã àpênh djã mênhkam memã kum, “Arým imã kôr”, ane. Amrêbê: ne me bakukãmãre Jeju kabên ja jarên memã kum,

“Arým imã kôr.”

Nãm me ã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênho mõ:. Arênho mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju arým kum kôrkumrêx ne arým memã kum, “Arým imã kôr”, ane. ²⁹ Nhyr wãnh pidjõ kangõ kadjã ngõnh'òkam ipun dja. Nhyr me

ngõnh puror põnh djã jakritaja kangõmã adjã nhyr kam ipu. Nhyr me pĩbê ixõpu idjamã adjãn kam kãmã kum kungãn ajkwamã adjã. ³⁰ Nhyr arým kaõn pidjõ kangõ kadjão ikõ. Ne kam memã kum,

—Arým ne ba idjãpênhõ tên inomã kumê, ane. Ne kam ta aparmã krãn tu amitĩnmã iren ta arým ty.

³¹ Be, pi'òk rãrãr nêje arým akamãt 'yr nhyr mebê idjaer arým êje õ mýjja kupênhõ kumex. Nhyr kam mekam me kwý Piratu'yr mõn kum,

—Ë, dja me pĩte'y'ã ar arijja 'i kukê gê ar on ty. Dja ar on ty nhyr me on ar adjã. Ne kam pi'òk rãrãro bikênh kêt, ane. ³² Nhyr arým 'yr me krãkamngõnh jano nhyr me 'yr mõn 'yr bõx. 'Yr bõx ne kumrêx ja te'i kukê ne ajte ja te'i kukê.

³³ Nhyr ar ipõkri Jeju wajêr nhyr me 'yr bõx. Nhyr amrêbê tyn wajêr nhyr me arým omũ. Ne kam kute te'i kukênh kêt.

³⁴ Nhyr arým krãkamngõnh'õ õ kãxo nãnh jarĩn arým o pênãt'ãnh kanhuw. Kanhuw nhyr kamrõmê ngõmê akãn arým prõt ne.

³⁵ Ba ne ba omũn me amã kôt 'ã ajarê. Mrãmri katãt me amã 'ã idjujarênhkumrêx. Mrãmri ije omũnhkumrêx ne kôt me amã 'ã ajarê. Me ajte tu amim markumrêxmã ne ba me amã arê. ³⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre tãmja jarên memã kum,

“Be, 'i'õ dja me kwýnh kêtumrêx”, ane.

³⁷ Ne kam ajte arên memã kum,

“Dja me kanhuw ne arým omũnhõ dja”, ane.

Metĩndjwýnh kukwakam ne me memã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênho mõ:. Arênho mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne 'yr o bõx. Nãm me te'i kukênh kêt ne arým kanhuw. Me bakukãmãre kute 'ã pi'òk no'òk kôtõ.

Me kute adjãr.

Mat 27.57; Mak 15.42; Ruk 23.50

³⁸⁻³⁹ Nhyr kam Jõdje Armatê, kubê ne Jeju kôt ba djwýnh'õ. Mebê idjaer rũnh pymaje kute memã amijarênh kêt ne. Kubê Jejukôt ba djwýnh'ã kute memã amijarênh kêt ne. Ne kam arým Piratu'yr tên kum,

—Ba Jeju kaban o rwýn o tên adjã, ane. Nhyr Piratu kum, “Ajrã”, ane. Nhyr

kam arým amũ tẽ. Amũ Nikodemu'yr tẽn 'yr bõx. Nikodemu ne amrêbê akamâtkam Jeju'yr bõx nhym ar abenmã kabẽno nhỹ. Nikodemu ja'yr ne Jõdje bõx nhym ar ro'ã Jeju'yr tẽ. 'Yr tẽn kêtri ne Nikodemu arým Jeju kadjy kudjy djào atomkumrẽx. Utĩ'ã akrekam utĩ: kute 50 kiru pyræk. Miramẽ arômẽ ne abenkam o akà. Nãm kudjy djà tun arým Jõdjemẽ ro'ã Jeju'yr o tẽn 'yr o bõx.

⁴⁰ Ne kam arým pĩte'y kurũm Jeju kaban o ruwn arým kudji. Ne kam rinhuo kubêkào prĩne o kupu. Ar kupu djækõt me kudjy djà jadjuw ne o kupu. Mebê idjaer kukràdjà kõt ne me ã me tyko ane. ⁴¹ Nhym wãnh me kute pĩte'y'ã nhõr djà kuri pidjõkõ'õ. Ne kam kẽnkre'õ. Kẽnkre ny. Kraxje me kute kam me'õ jadjàr kêt rã'ã. ⁴² Nãm ar Jeju kupun kumyn o tẽ. O tẽn arým kẽnkrekam adjà. Arým pi'õk ràràr bõx 'yr nhym kam ar amibêx ne me kute nhõr djà kuri kẽnkrekam adjà. Kẽnkrekam adjà nhym ar'ã akamât ne. Nhym kam ajte akati. Nhym kam ajte akamât ne.

20

Akubyn tĩn ne kator.

Mat 28.1; Mak 16.1; Ruk 24.1

¹ Nhym ajte akati 'yr, pi'õk kamrêk 'yr nhym Marij Madarena arým kẽnkre'yr tẽn 'yr bõx. 'Yr bõx nhym me kute kẽnpoo kẽnkre'ã ijêja arým amijã kutan kre jakàja'ã dja nhym Marij arým omũ. ² Ne kam akubyn prõt ne arým Ximão Pedru'yr bõx ne kõt ba djwýnh'õ jadjwý 'yr bõx. Jeju kum abêja 'yr bõx ne arkum,

—Arým ne me kẽnkre kurũm Bẽnjadjwýr djwýnhõ kato. Nãm me nhýnh o mõn kudji, ane.

³⁻⁴ Nãm kum ane nhym kam Pedrumẽ kõt ba djwýnh'õdjwý ar arým tu kẽnkre'yr prõt ne. Nhym kam kõt ba djwýnh'õja arým Pedru ren kumrẽx kẽnkre'yr bõx. ⁵ 'Yr bõx ne kẽnkre'ã ibõn te kre kamũnhõ dja. Nhym rinhuo kubêkàbit nõ nhym omũ. Ne kam kẽnkremã àr kêt.

⁶ Nhym kam Pedru arým kõt bõx ne tu kẽnkremã 'yr wadjà. Ne kam rinhuo kubêkà pumũn krã kupu djàja pumũ. ⁷ Nhym krã kupu djàja rinhuo kubêkãmẽ ro'ã nõr kêt.

Jeju ne prĩne krã kupu djà krã mex ne kudji nhym ate nõ.

⁸⁻⁹ Nhym kam kõt ba djwýnh kumrẽx bõxja kẽnkremã wadjàn arým omũ. Omũn arým amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrẽx. Bir, ar kute omũnh kêtri ne ar amim,

—Mrãmri ne arým tyn akubyn tĩn kêt, anhýro ba. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk markumrẽx ne ren amim,

—Be, mrãmri dja akubyn tĩn, anhýro ba. Nhym be, kati. Ar kute pi'õk mar kêt. Kam ne ar kute kupu djà nõrkõt omũnh kêtri amim, “Akubyn tĩn kêt”, anhýro ba. Ne kam kẽnkremã 'yr wadjàn arým omũn amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tĩn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrẽx.

Kute Marijmã amijo amirõt.

Mat 28.9; Mak 16.9

¹⁰ Nãm ar kẽnkre kamũn kam akubyn ar õ kikremã tẽ. ¹¹⁻¹² Nhym Marij ar pãnh kẽnkre'yr bõx ne bõm arek mýro dja. Nãm mýro djan arým kẽnkre'ã ibõ. Nhym kẽnkre kadjwýnhbê Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut nhỹ. Ar õ kubêkà jaka. Jeju nõr djà'ã ar nhỹ. Nhym ja krã nõr djà'ã nhỹ nhym ja te nõr djà'ã nhỹ. Nhym Marij kẽnkre'ã ibõn arým ar omũ.

¹³ Nhym ar kum,

—Me'õ nire, mýkam ne ga amýro dja? ane. Nhym arkum,

—Inhõ Bẽnjadjwýr djwýnh ne me'õ kẽnkre kurũm o katon o mõn nhýnh kudji. Ije ir djækõt omũnh kêt kam ne ba imýro dja, ane.

¹⁴ Nãm arkum anen arým mũm akẽx. Mũm akẽx ne arým Jeju pumũ. Djã ne tu omũ? Kati. Kute omũnh kêt.

¹⁵ Nhym kum,

—Mýkam ne ga amýro dja? Mýj me'õ ne ga abej? ane.

Nhym Jejuo kute pidjõkõ pumũnh djwýnh pyræk ne kum,

—Õ kum, ga aje nhýnh o amõr ne ir jabej imã akre. Dja ba 'yr tẽn arým amrẽ o tẽ, ane.

¹⁶ Nhym kum, “Marij”, ane.

Nhym kam 'yr akẽx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bakabẽnkam ne gu me ren kum,

“Ujarēnh djwýnh”, ane. Nām kum, “Rabi”, anen arým o tým.

¹⁷ Nhyum kum,

—Kwārīk wānh ijo atým kêt. Imā anhire. Kraxje Ibām'yr idjābir kêt ne ga ijo tým. Tēn ikamyre arkum ikabēn jarēn arkum, “Jeju ne ar amā, ‘Arým Ibām'yr idjābirmā. Ibāmbē ne ar Abām. Arým Itīndjwýnh'yr idjābir ne itēmmā. Itīndjwýnhbē ne ar Atīndjwýnh’, ane. Dja ga tēn ā ikamy arkum ane.” Nām ā Jeju Marij Madarenamā ane.

¹⁸ Nhyum arým kôt ba djwýnh'yr tēn ar'yr bôx. Ne arkum,

—Arým ne ba Bēnjadjwýr djwýnh pumū, ane. Ne kam Jeju ajbir kute kum kabēn jarēnhja kôt arým arkum arē.

Kôt ba djwýnhmā kute amijo amirīt.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹ Nhyum kam arým pi'ók kamrēkkam akamāt. Nhyum kam kôt ba djwýnh ar arým prīne amijā ijēn nhỹ. Mebē idjaer rūnh pymaje ne ar ar bikprōnh djākam amijā ijēn nhỹ. Nhyum kam Jeju bôx ne tu ar aērbē ar'yr wadjān ar ipōkri dja. Djan arým arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁰ Nām arkum anen arým arkum ikrakam kàxirāx djwa kre jakren ajte pēnāt'ānh kàxdjwa kre jakre. Nhyum ar kute mrāmri ar ō Bēnjadjwýr djwýnh pumūnhkumrēxkam kīnhkumrēx ne.

²¹ Nhyum kam ajte arkum,

—On ar adjumar mex. Amrēbē ne Ibām me'ā imā karō. Pykakam me kum kīnh kētja'yr itēm'ā ne imā karō ba amrē tē. Dja badjwý Ibām kudjwa jakam me'ā ar amā karō. Ar aje ikudjwa me'yr atēmmā ne ba ar amā me'ā karō, ane. ²² Nām arkum anen arým ar akōn arkum,

—Gē on Metīndjwýnh Karō ar ajo ba.

²³ Dja ar ajo ba gar kôt me kwý axwe maro akno. Nhyum kam Metīndjwýnh ar akôt me axwe maro akno. Nār gar me kwý axwe maro abiknor kêt nhyum kam Metīndjwýnh me axwe maro biknor kêt. Nām Jeju ā arkum anen arým mā tē.

Tōmemā kute amijo amirīt.

²⁴ Nhyum Tōme Djidjimu. Jejukôt ba djwýnhbē 12'ō. Tōme ne kute ar bikprōnh djākam arkôt yr kêt ne kute Jeju pumūnh kêt. Jeju mā tē nhyum kam ar Tōmemā kum,

²⁵ —Arým ne bar Bēnjadjwýr djwýnh pumū, ane.

Nhyum arkum,

—Tō nhỹnh? Ne ba ren ikrakam kàxirāx djwa kre pumūn ren kôt inhikra'i jadjān ren pēnāt'ānh krekôt inhikra jadjā. Be, kambit ne ba ren tu amim markumrēx ne amim, “Mrāmri ne akubyn tīnkumrēx”, ane. Nhyum be, kati. Akubyn tīn kêt. Nām ā Tōme arkum ane. ²⁶ Nhyum kam arým ar'ā akatibē 8 apēx nhyum kôt ba djwýnh ar ajte bikprōnh djākam nhỹ. Nhyum Tōmedjwý arým ar ikō'ā nhỹ. Nhyum ar ajte prīne mebē kikre'ā ijē. Ar nhỹ nhyum kam Jeju ajte tu wadjān arým ar ipōkri djan arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁷ Ne arým Tōmemā kum,

—Ajrā. Amrē anhikra 'io goja inhikra kupēn omū. Ne amrē ipēnātkam krekôt goja anhikra jadjā. Kwārīk wānh ijā amim, “Kati. Nām 'ēx”, anhyr kêt. On tu amim imarkumrēx, ane.

²⁸ Nhyum Tōme kum,

—Inhō Bēnjadjwýr djwýnh, Itīndjwýnh, ane.

²⁹ Nhyum kum,

—Tōme, ga aje ipumūnhkôt ne ga arým tu amim imarkumrēx. Nhyum be, me kute ipumūnh kêt djwý. Djām me kute ipumūnh kêt ne tu amim imarkumrēxkam kaprīmā? Kati. Dja me te ipumūnh kêt ne tu amim imarkumrēx ne arým kīnhkumrēx. Ne kīnh katāt ajakre. Nām ā Jeju kum ane.

³⁰ Be, kôt ba djwýnh kute omūnh ne kute raxmā kator kadjy ne Jeju kute mýjja pumūnh kêt krāptī nhīpēx. Ne me punu krāptīo mex. Ije ar amā mýjja kwý'ā idjujarēnh ne ije 'ā pi'ók no'ók ne ja. Djām kunī'ā ne ba pi'ók no'ók? Kati. Pi'ók jakam ne ba kwýbit'ā pi'ók no'ók ne. ³¹ Be, mýj kadjy ne ba ar amā pi'ók no'ók ne? Bir, dja gar pi'ók jarēn aman arým tu amim Jeju markumrēx ne amim,

—Mrāmri ne Jejubē gwaj banhō Bēnjadjwýrbē kumkatikumrēx. Mrāmri kubē Kritikumrēx. Mrāmri kubē Metīndjwýnh Krakumrēx, ane. Ja dja gar pi'ókkam arēn aman tu amim markumrēx. Tu amim markumrēx ne arým Jejukôt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Ja kadjy ne ba ar amā 'ā pi'ók no'ók ne. Tām ne ja.

21

Kôt ba djwýnh kute kabēnkôt tep kumex pynēnh.

¹ Nām Jeju ā kôt ba djwýnhmā amijo amirīto ane. Tyk ne akubyn tīnkam ā arkum amijo amirīto ane. Ne kam ajte kute imôtibē Xiberij'ānh kute arkum amijo amirīt kadjy. ² Nhyh kôt ba djwýnh kwý imô nokà'ā ar ba. Ximāo Pedrumē Tōme Djidjimūmē Natanajeumē Djebedēu kute ar adjwýrmē kôt ba djwýnh amānhkrut 'ōdjwý ar ba. Natanajeu ne pykabē Garrējakam krībē Kanakam abatānh dja. ³ Ar ngô nokà'ā ar ba: nhyh Ximāo Pedru arkum,

—Ba on tep kwý pynē, ane.

Nhyh ar kum,

—Bar akôt tē, ane. Ne kam tēn kākam nhýn kam nox ne. Ne kam ar kryreti rēnhō ba. Ne ar rēnhō ba: nhyh ar'ā akamāt. Nhyh ar ar o ba: nhyh arým ar'ā akati tē nhyh tep kêt mex ne.

⁴ Ar'ā akati tē nhyh Jeju arým bōx ne akàx'ā dja. Nhyh ar kute nokre pumūnh kêt ne.

⁵ Jeju akàx'ā dja:n kam amū arkum kabēn ne arkum,

—Akmere ar, djā ne gar tep'ō pynē? ane.

Nhyh ar kum, “Kati”, ane.

⁶ Nhyh arkum,

—Ar kà djubôk'ānh ajte kryreti mēn arým kwý pynē, ane. Nhyh kam ar arým kà djubôk'ānh kryreti mē. Nhyh arým tep kume:x ne. Nām ar arým tep kumex pynē ne arým te: kute o àbirmā nhyh utī: ne.

⁷ Nhyh kôt ba djwýnhja, Jeju kum abēja, Pedrumā kum,

—E kum be, Bēnjadjwýr djwýnh ne dja, ane. Nhyh Pedru kuman amikajgo pumūn arým ô inôkāti jadjàn kam tu Jeju'yr nox ne 'yr bōx. ⁸ Nhyh kôt ba djwýnh 'ōdjwý ar kà ngrire 'ōkam arým akàx'yr mō. Akàx'yr tep kamēnhō mō. Amybým ne akàx nhyh ar ar tepo ba. Akàx'yr 'ā akrebē 90 metu. ⁹ Nām ar tep kamēnhō mō:n arým akàx'yr o bōx. 'Yr o bōx ne arým o wabi. Nhyh arým kute tep prà'ā bōr ikwā nhyh ar omū. Nhyh djwýdjwý kuri ikwā nhyh ar omū.

¹⁰ Nhyh kam Jeju arkum,

—Amrē ar aje tep pynēnh kwýo tē, ane.

¹¹ Nhyh Pedru arým 'yr tē. Kryretikam tep rūnh krāptī. 'Yr ne tē nhyh kryretikam tep rā'ā nhyh bjéro mō:n akàx'ā arým kumē. Nhyh tep'ā akrekam kubē 153. Nām te tep rūnh krāptīn kute kryreti rēnh kêt ne. ¹² Nhyh kam Jeju arkum,

—Amrē ar mōn anhō kwý krē, ane. Nhyh ar 'yr mōn arek dja. Ar arým kute amim ô Bēnjadjwýr djwýnhkôt kute markam ar 'ō kute kum, “Bēnjadjwýr djwýnh, djām ga”? anhýr prām kêtumrēx. Nām ar arek umaje dja. ¹³ Nhyh kam Jeju arým ar'yr tēn arkum djwýmē tep ngā. Nām ā Jeju arkum amijo amirīto ane. ¹⁴ Be, Jeju akubyn tīn nhijukri ne amūja'ā arkum amijo amirīt. Ne ajte arkum amijo amirīt. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirīt ne ja.

Kute Pedrumā akubyn kum àpēnh kadjy kabēn jarēnh.

¹⁵ Jeju arkum kungā nhyh ar arým o nhý, ô kwý krēno nhý. Ne kam ô kwý krēn pa nhyh Jeju arým Ximāo Pedru kukij. Djônaj kute Ximāo djirja. Nām kukij ne kum,

—Ē Ximāo. Djām amā ijabē? Djām amā ijabēo aje ar ja kunī jakrenh? ane.

Nhyh kum,

—Nā Bēnjadjwýr djwýnh, imā ajabē. Ga arým ama, ane.

Nhyh kum,

—Inhō me ne me kute mrykī'ātōmti krare pyrāk. Dja ga memā ikabēn jarēnhō aba. Dja ga memā ikabēn jarēnhō kute mrāmri ne mrykī'ātōmtio ba djwýnh kute ô krito djuw mexo ba pyrāk. Ā memā ikabēn jarēnhō ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum,

—Ē Ximāo, djām amā ijabē? ane.

Nhyh kum,

—Nā Bēnjadjwýr djwýnh, imā ajabē ga arým ama, ane.

Nhyh kum,

—Inhō me kute mrykī'ātōmti pyrāk dja ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum,

—Ē Ximāo, Djônaj kra, djām amā ijabē? ane.

Nhyh arým kaprīre. Kute kum, “Djām amā ijabē”? anhýro amānhkrut ne ikjêkêtkam ne arým kaprīre ne.

Nām Jeju kum ane nhyh kum,

—Běnjadjwÿr djwÿnh, ga ne ga aje mÿjja kunĩ mar. Imã ajabê ga arÿm ama, ane.

Nhym Jeju kum,

—Inhō me kute mrykĩ'ātomti pyrākja dja ga memã ikaběn jarēnho aba. ¹⁸ Be, aja-batānh nykam ne ga amipre djào amipren kam ga aje amim pry'ā karō kōt mrā. Nhym be, abēngēttekam dja ga me'ōmã apa bē nhym apren apa 'amÿn 'ÿr ajo tē. Te atēm prām kēt nhym 'ÿr ajo tē, ane. ¹⁹ Be, me kute Ximão Pedru bĩn kukām ne Jeju ā kum ane. Pedru dja me kubĩ nhym arÿm ty. Dja ā tyko ane nhym me arÿm kōt Metĩndjwÿnh raxmã kato. Nām kum anen ajte kum,

—Be, dja ga mã ikōt ajkamē, ane.

²⁰ Nām Ximão Pedrumã ane nhym arÿm akēx ne kōt ba djwÿnh 'ōdjwÿ pumũ. Jeju kum abēja pumũ. Tām ne amrēbē ar àkuro ÿrkam Jeju'ÿr ajkamēn kum,

—Běnjadjwÿr djwÿnh, mÿj me'ō ne kute akurē djwÿnhmã akangamã? ane. ²¹ Nām Pedru kōt ba djwÿnh ja pumũn kam 'ā Jējumã kum,

—Běnjadjwÿr djwÿnh, mÿj dja tām wād jwÿ kam nē? ane.

²² Nhym Jeju Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bōx nhym tĩn rā'ā jabej. Kwārĩk wānh rā'ā. Nhym be, ije adjapēnh djà'ā amã karōja dja ga kōtbit ajamak bēn ne o aba. Ba dja ga mã ikōt ajkamē, ane. ²³ Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabēn mar kēt ne arĩk 'ā abenmã kum,

—Be, dja kōt ba djwÿnh wā tyk kētkumrēx, ane. Nhym be, kati. Djã ne kum, “Dja tyk kēt”, ane? Kati. Nām Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bōx nhym tĩn rā'ā jabej. Kwārĩk wānh rā'ā. Nhym be, ije adjapēnh djà'ā amã karō dja ga kōtbit ajamak bēn ne mã ikōt ajkamē, ane. Jabit Jeju Pedrumã arē. Tām ne ja.

²⁴ Ba Jeju kōt iba djwÿnh ne ba me amã Jeju djapēnh'ā ajarē. Ije apēnh pumũnhkōt ne ba katāt me amã 'ā idjujarēnhkumrēx ne arÿm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Tām ne bar ije markumrēx.

²⁵ Djām ije apÿnh apēnh djà'ā pi'ōk no'ōkja djām jabit ne Jeju ipēx? Kati. Ije pi'ōk no'ōk kētri ne ba amim,

—Ne ba ren apēnh kunĩ'ā pi'ōk no'ōk nhym ren arÿm pi'ōk kume:x. Ne ren apÿnh

pyka djari kunĩkōt ren pi'ōk me akrenh mex ne. Nhym be, kati. Jeju djapēnh jabit ne ba 'ā pi'ōk no'ōk ne. Tām ne ja.

Metĩndjwýnh Karõ kute meo ba'ã ujarẽnh ne ja.

Ruka ne ajte me bakunĩ kadjy Teopiremã pi'òk no'òk ne. Òbê ja ne kum Jeju'ã ujarẽnh tẽn àbir djãmã kumẽ. Ne kam jakam ajte Jeju àbirkõt arẽ ne kam Metĩndjwýnh kute Amikarõ janor nhym kute me 'amýnh tỳx'ã ajarẽ. Jeju pykabê ar bari kute ò me jao atom ne kam arým kàjkwamã àbirkam kute ar meo ba rã'ã ne kute memã Amikarõ janor ne o meo tỳx ar o ba nhym me kute Jeju puma proobit mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ar o baja'ã ujarẽnh tẽ. Jejukõt ba djwýnh ne uma proo arkum me uma kêt mex ne memã 'ã ujarẽnh ba nhym me tu amim markumrêx ne 'ã bikprõnho dja. Be, nhym Ruka ja kunĩ'ã ajarẽ ne kam ajte Pedru'ã ajarẽ ne kam atãri Paur'ã ajarẽ. Djãm Jeju kute amim mebê idjaerbit pytãr ne ar meo bamã? Kati, kute pyka kunĩkõt me ja kunĩ pytãrmã. Pedru ne memo krax nhym kam Paur mrãmri apýnh me ò pyka djãri kunĩkõt me'ýr mrãn prĩne memã 'ã ujarẽnh ba. Amrêbê ne Paur kum Jeju nhõ me ja kurêkumrêx ne prĩne meo bikẽnh ar o ba nhym kam Jeju kum amijo amirĩt nhym arým tu amim Jeju markumrêx ne kum abẽn kam kabẽnkõt pyka kunĩkõt me'ýr mrãn memã Jeju'ã ajarẽ nhym kam me tu amim markumrêx ne kam 'ã akuprõ.

Jeju djàbir'ã ujarẽnh kadjy ne ja.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.46

¹ Be, ga Teopire, amã ne ba amrêbê pi'òk no'òk ne. Pi'òk wãkam ne ba Jeju djàpẽn kraxkurũm, kabẽn kraxkurũm prĩne amã 'ã idjujarẽnh tẽn 'ã amã pi'òk no'òk ne. ² Pi'òk no'òko tẽn kam arým àbir'ãnh amã 'ã ajarẽnh arým 'ãnh pi'òk no'òk krãta. Be, Jeju kumrêx ne amijo me kwý pytã. Amijo me kwý pytãn arým àpẽn djã'ã arkum karõ. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam 'ã arkum karõn ar anon arým kàjkwa djwýnhmã wabi. ³ Be, àbir kêtĩ ne tokryn tyn akubyn tĩn ne arým arkum amijo amirĩt ar o ba. Mýj kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba? Bir, dja ar tĩnkõt omũn arým mã memã kum,

—Mrãmri ne akubyn tĩn. Ar ba ne bar akubyn tĩnkõt omũnh krãptĩ, anhýro ba. Ar kute ã memã anhýro ba kadjy ne arkum amijo amirĩt ar o ba. Nãm arkum amijo amirĩt ne mã arkum ujarẽnh ba. Metĩndjwýnh kute amim me utãrn ar meo ba'ã arkum ujarẽnh ba. Akubyn tĩn'ã arkum amijarẽnh ar o ba: nhym arým 'ã arngrobê 40 apêx. ⁴ 'ã arngro apêx kêtĩ ne ar ajte Jejumẽ ro'ã abeno akuprõ nhym arkum 'ã karõn arkum,

—Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽ kurũm ar akator kêt ne ije amrêbê ar amã gwaj Babãm kabẽn jarẽnh kõt Metĩndjwýnh Karõ jabej ajkam ama. ⁵ Be, Djuão Metĩndjwýnhmã ngõmãbit me angij. Nhym be, dja ar ajã arngro krãptĩ apêx kêt nhym Metĩndjwýnh arým ar amã Karõ jano nhym raxo ar akad-jwýnhbê nhýn ar ajo ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁶ Nhym kõt ba djwýnh Jeju àbir kutã 'ã akuprõ. Be, me bajtemmã ne mebê idjaer àpẽn tũm. Ar 'ã akuprõn kukij ne kum,

—Ë, Bẽnjadjwýr djwýnh, djãm jakam dja ga me bajtembê me babê idjaero amiptãn ar me ijo aba? ane.

⁷ Nhym arkum,

—Bir, gwaj Babãm djwýnh ta ne kute mar. Kabẽnkõt dja aje arẽnhwã'ã akati nãr 'ã mytyrwý bõx. Kute ar amã 'ã akati jarẽnh ar aje mar prãm kêtumrêx. ⁸ Nhym be, dja Metĩndjwýnh Karõ ar akam ruw ne ar amã tỳx jadjã gar arým kukwakam atỳx ne. Ne kam ijã memã adjujarẽnh ar aba. Krĩraxbê Djeruxarẽkam ijã memã adjujarẽnh ar aba. Ne amibu'ã pykabê Djudêjakam apýnh me krĩ djãri kunĩkõt ijã memã adjujarẽnh ar aba. Ne amũ pykabê Xamarijkam apýnh me krĩ djãri kunĩkõt ijã memã adjujarẽnh ar aba. Ne amũ: pyka kunĩ kõt aba:n apýnh me ba djã kunĩkõt me'ýr aban bõx ne memã ijã adjujarẽnh ar aba.

⁹ Nãm ã Jeju arkum anen arým kãjmã tẽn. Kãjmã tẽn nhym ar omũnho ku'ê. Nhym kakrã arým o akno nhym ar arým omũnh kêt ne.

¹⁰ Abej rĩto ku'ê rã'ã nhym arým Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut tu ar kuri dja. Ar ò kubêkã jaka.

¹¹ Ar kuri djan arým arkum,

—Ë, pykabê Garrêjakam ar ajabatàn, mykam ne gar kàjkwa jabêno aku'ê? Arým ne Jeju ar abê kàjkwa djwýnhmã wabi gar omũ. Dja gar akubyn rwýkkõt djwý ã omũho ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

Maxij kute Djuda tykkam pãnh àpênh djà 'amýnh ne ja.

¹² Nhykam ar ar ku'ê djà kurũm, krãnhbê Oriwêre kurũm akubyn Djeruxarê'ýr tẽ. Mebê idjaer ne me amikukràdjã kõt me tyk djà kêt djakam pi'òk ràràrkam nĩjar mrãnh kêt. Me mrãnh'ã akreo kirometu pydjibit. Me kukràdjã kõt ar akubyn Djeruxarê'ýr tẽmo kute kirometu pydji pyrãk. ¹³ Ne kam bõx. Bõx ne kýrũm kumoka'ê'ýr wabi. Ar bikprõnh djãmã wabin nhỹ. Pedrumẽ Djuãomẽ Xijagumẽ Ængremẽ Piripimẽ Tõmemẽ Batormemẽ Matêumẽ Xijagumẽ Ximãomẽ Djuda ar nhỹ. Aupêu ne Xijagu ja dji. Ximão ja ne idji kakritbê Xerodji. Djuda ja ne Xijagumẽ ar axikõt apõx. ¹⁴ Ar ja kunĩ axikõt amim Jeju maro nhỹn mã Metĩndjwýnhmã kabêno nhỹ. Mã kum meo à'wýro nhỹ. Nhykam me niredjwý kwý nhỹ. Jeju nãbê Marijdjwý nhỹ. Jeju kamy ar axikõt ar apõxja ar adjwýnhdjwý nhỹ.

¹⁵ Nhỹ: nhykam ar'ã akati kwý apêx nhykam Pedru arým kãjmã Jejukõt ba djwýnh nhipõkri dja. Arým ne me krãptĩbê 120. Kãjmã djan memã kum,

¹⁶ —Akmeremẽ àpnhĩre ar, dja gar ikabênja ma. Be, Djuda ne Jeju'ýr meo mõ nhykam me pa 'amý. Amrêbê: ne me bakukãmãre Djuda'ã ajarê. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam Djuda'ã ajarê. 'Ã ajarê nhykam me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhykam me aben djõ'ã arêno mõ:. Arêno mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Me bakamingrãnyrekam Djuda arým Jeju'ýr meo mõrkumrêx nhykam me arým pa 'amý. Me bakukãmãre Dawi kute 'ã ujarênh kõtõ arým 'ýr meo mõrkumrêx. ¹⁷ Be, Djuda kute 'ýr meo mõr kêttri ne Jeju arým amijo utã. Ar iro'ã amijo ar ipytàn arým ano bar kumẽ ro'ã apê.

¹⁸ Jeju te amijo utã nhykam kurê djwýnhmã kanga nhykam me arým pãnh kum ngõnhponho pi'òk kaprĩ ngã. Nhykam kam pi'òk kaprĩja pãnh amim pyka'õ by.

Nãm pyka byn arým kam tým ne ajkatõr nhykam krêx kunĩ ajkapĩ. ¹⁹ Nhykam kam Djeruxarêkam me ja kunĩ abenmã arêno ipõk ne. Ne kam amikabên djwýnhkam õ pykamã Axêdjama jarê. Nãm ã Pedru memã ane. Me bakabênkam ne gwaj ren Djuda nhõ pykamã pyka kamrõre jarê.

²⁰ Nãm memã anen kam itepã ajte memã kum,

—Be, Djuda tyk ja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: mebê idjaer nhõ me ngrer tũm'ã pi'òk no'òk ne memã kum,

“Kwãrĩk wãnh krĩ djà ja kaprý. Gê me'õ kam krĩ kêtumrêx”, ane.

Ne kamã ajte 'ã memã kum,

“Àpênh djakam dja me'õ pãnh apê”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwýnh kukwakam pi'òkkam ane. ²¹ Ije ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhja kõt gê me'õ Djuda djãpênh djà 'amý. Ë, bar Jejumẽ ro'ã ar iba. Ar gadjwý ar akwý ne gar Jeju kõt ar aba. Be, Jejumẽ ro'ã ar baba 'õ, dja àpênh djakam apê. ²² Gwaj baro'ã babamo kraxkam ne Djuão Metĩndjwýnhmã ngõmã me angjêno ba. Gwaj arým kam Jeju pumũ. Gwaj baro'ã ar baba: nhykam kam Jeju arým wabi gwaj kam omũho ino re. Gê Metĩndjwýnh kabên kõt ar ajõ gwaj baro'ã apê. Gwaj baro'ã baje Jeju pumũnhkam dja ar ajõ gwaj baro'ã apê gwaj kam Jeju akubyn tĩnkõt memã badjujarênh ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

²³ Nhykam me arkum,

—Be, ar wã, Jõdje Baxabamẽ Maxijmẽ ne ar aro'ã Jeju pumũ, ane. Jõdje Baxaba nhidji 'õdjwýbê ne Juxu.

²⁴⁻²⁵ Nhykam ar arým Metĩndjwýnhmã ar arên kum,

—Ga abê Bênjadjwýr djwýnh. Me kunĩ nhõkre kadjwýnhbê ne ga aje me kabên mar. Ne arým ar amãnhkrutja pumũ. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã memã idjujarênh ar iba. Gê ar ja'õ Djuda pãnh ar iro'ã 'ã ujarênh ar ba. Ga aje amijo ar ja'õ pytãrkõt ar imã o amirĩt. Djuda ne axwekõt Jeju kute ar ijanorjabê amijo kuka. Kwãrĩk wãnh me biknor tokry djakam wãnh akuno. Nãm ar ã Metĩndjwýnhmã ane. ²⁶ Ne kam ar idji'ã kên kryre no'òk. Ne kam kumẽ.

Ne kam 'ã idji kute amirĩtkõt ar arým amijo Maxij pytà. Nhym kam me Maxijmã Jeju kute anor'õ jarẽ. Jeju kute Ar kubẽ 11 janor kõt ne me arkum arẽ.

2

Karõ raxo me kadjwýnhbẽ ýrn meo ba kadjy ne ja.

Kar 4.31, 8.15, 10.44, 19.2

¹ Arým ne mebẽ idjaer bikprõnh djà nhõ akati nhidjibẽ Pẽxiko. Kam arým Jejukõt ba djwýnh kunĩ axikõt amim Jeju man ro'ã nhỹ. ² Ro'ã nhỹ: nhym ar aêrbẽ arým kàjkwa kurũm mýjja rãrãk ne arým kikremã wadjã. Mýjja rãrãk kute kõk 'itýx rãrãk pyrãk nhym arým me kunĩ kuma. ³ Nhym arým mýjja kute kuwy pyrãk amirĩt. Amirĩto kute me õto bikjêr pyrãk. Ne kam mýj kuwyja arým ar'ã arij. Ar ĩ pýnhkõt ar'ã arij nhym ar arým abenã omũ.

⁴ Kam ne Metĩndjwýnh Karõ arým ar ĩ pýnhkõt raxo ar kadjwýnhbẽ nhýn ar ar o ba. Nhym ar arým apýnh me bajtem ba djakam me kabẽno kabẽn ne arým arẽnhõ dja. Metĩndjwýnh Karõ ta arkum me kabẽn jangij nhym kam ar arẽnhõ dja.

⁵ Metĩndjwýnh Karõ kute ar ar o ba kêtiri ne me ja apýnh me bajtem ba djà kunĩkõt aben kurũm ban bõx. Ne arým myt tãmkam krĩraxbẽ Djeruxarẽkam ar ba. Me bõx ny ja ne me mebẽ idjaer kukràdjão kukràdjãn kute ar o ba tũm. ⁶ Nãm me Djeruxarẽkam ar ba: nhym arým mýjja rãrãk kato. Nhym me amybým mýjja man itepato ar'ã aben pydji. Me krãptĩ: bõx. Bõx nhym Jeju kõt ba djwýnh ar arým apýnh me bajtem kabẽnkam kabẽn jarẽnh mexkumrẽxo ku'ẽ. Ar kute me bõx ny kabẽn bajtem jarẽnh mexkumrẽx. Apýnh me bõx ny jabatãnh djakam me kabẽnjakam ar kabẽn jarẽnh mexkumrẽx nhym me kunĩ arým amikabẽn djwýnh ma. ⁷ Amikabẽn djwýnh man kam te kute kraxkõt ar marmã arkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je, me kabẽnja ma. Me ja kunĩ ne me pykabẽ Garrẽjakam abatãnh. Me kute me bakabẽn mar kêtikumrẽx ne arým kam kabẽn jarẽnh mexkumrẽx. ⁸ Amrẽbẽ me

bapřiri apýnh me bakabẽn djwýnh gu me arým jakam maro dja. Mýj ne me ja me bakabẽnkam kabẽn kadjy amijon? ⁹⁻¹⁰ Be, apýnh me bajabatãnh djãbẽ ne pykabẽ

Paxijmẽ

Medjijmẽ

Erãomẽ

Mexomimẽ

Djudẽjamẽ

Kapadõmẽ

Põtumẽ

Adjijmẽ

Bridjamẽ

Papirijmẽ

Edjitemẽ.

Apýnh me bajabatãnh djà ne ja.

Ribijkam pykabẽ Xireni kuridjwý me bajabatãnh djà'õ.

Krĩraxbẽ Rõma kurũm me babõxdjwý bakwý babẽ idjaerkumrẽx.

Nhym me bakwý amrẽbẽ baje mebẽ idjaer kukràdjão kukràdjã.

¹¹ Kretamẽ Arabijmẽ ne me bajabatãnh djà 'õdjwý.

Be, apýnh me bajabatãnh djà ne ja. Nhym me tu me bajaêrbẽ apýnh me bakabẽn djwýnh kunĩkõt kabẽn jarẽnh mex. Me bakabẽn jarẽnh mex ne arým kam Metĩndjwýnh rax'ã ujarẽnhõ kumex gu me arým ar kuma. Nãm me bõx ny ã Jejukõt ba djwýnh ar'ã abenmã ane. ¹² Ne arým te kute kraxkõt ar marmã arkam no tyn kumex ne ar umaje umar punuren abenmã kum,

—E kum, mýj'ã ne gu me baje me kabẽn marja amijakre? ane.

¹³ Nhym me kwý arkam bẽno ajkẽn abenmã kum,

—Kadjwati kangõ* kumexkam ne me ajbã, ane.

Pedru kute kàj bẽ me krãptĩmã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh.

¹⁴ Nhym kam Pedru arým kàjmã dja. Jeju kute ar anorbẽ 11mẽ ar ro'ã kàjmã djan arým kàj bẽ memã kabẽn ne memã kum,

—Me abẽ idjaer, krĩraxbẽ Djeruxarẽkam me ar aba kunĩ, dja ga me ikabẽn 'ãno djan ama. ¹⁵ Be, me amãbit ne bar ije kadjwati kangõkam ibibãnh pyrãk. Nhym

* **2:13** Mýjja me kute o kõm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmẽ uba kangõmẽ, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarẽ.

be, kati. Ota, kýjrũm myt nhỹ. Nhỹnh got kýjrũm myt nhỹrkam kadjwati kangõkam me bibãnh'õ amirĩt ne? Arkati. Ar ba ne bar ibibãnh prãm kêtikumrẽx. ¹⁶ Bar me amã arẽ ga me ama. Bar apýnh me aba djari me akabẽnkam ikabẽn jarẽnh mex ga me ama. Be, amrẽbẽ: Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnhbẽ Djõwe kute ar ijã ujarẽnh kõt ne bar ã ikabẽno ane. ¹⁷ Nãm me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwýnh me bamã, ‘Dja mýjja kunĩ pykakõt amingrãnh ‘ýr nhym me kunĩ aminhinomã amimẽnh ‘ýr ba arým me kunĩmã Ikarõ jano nhym arým meo tuknĩn meo ba.

Me ĩ pýnhkõt me kunĩo tuknĩn meo ba. Meo tuknĩ kute mrãmri ne me kute me iby ngõ kapĩ nhym kute meo tuknĩ pyrãk.

Dja ba Ikarõ jano nhym akamrer ar, akad-jwýx ar ikukwakam kabẽn jarẽ.

Nhym me abatãnh ny nokam mýjja pumũnh kêt kwý amirĩt nhym me omũ.

Nhym mebẽngẽt mýjja kwý pyti.

¹⁸ Apýnh akati djari wãkam dja ba inhõ àpẽnh mymẽ inhõ àpẽnh nimã Ikarõ jano nhym arým meo tuknĩ. Nhym me arým ikukwakam ikabẽn jarẽ.

¹⁹ Nhym me te kute mýjja marmã kam no tyn kumex kadjy dja ba kãkwakam mýjja pumũnh kêt kwý nhípẽx. Ne me kute iraxmã kator kadjy pykakamdjwý mýjja pumũnh kêt kwý nhípẽx. Dja ba kam me kamrõmẽ kuwymẽ kũm tyk nhípẽx.

²⁰ Ne myt nokam akamãt kô tyk ne mytyrwýo me kamrõ. Bẽnjadjwýr djwýnh kute me axwemã pãnh jarẽnh nhõ akati bõx ‘ýr. Kam dja memã ra:xi ne memã umati:re. Dja bõx ‘ýr ba kam arým ã mýjjao ane.

²¹ Kam dja me kwý ĩ pýnhkõt Bẽnjadjwýr djwýnhmã amijo a'uw nhym arým me utã. Me ĩ pýnhkõt me kunĩ pytã. Nãm Metĩndjwýnh ã me bamã ane.”

Nãm ã Djõwe Metĩndjwýnh kukwakam ar ijã ane. Be, djãm ar ibibãnh got? Kati. Ga, me bakukãmãre Djõwe kute ar ijã ujarẽnhja pumũ. Djõwe kute ar ijã ujarẽnh kõt bar

arým apýnh me akabẽnkam ikabẽn jarẽnh mex. Nãm ã Pedru memã ane.

²² Ne ajte itepã memã kum,

–Me abẽ idjaer, dja ga me ikabẽnja ma. Metĩndjwýnh ne krĩraxbẽ Nadjarekam Jejujao ba nhym kukwakam arým mýjja pumũnh kêt nhípẽxo ba. Me punuo mexo ba. Te me aje marmã kam ano tyk ne aku'ẽ kadjy ne kõt aje raxmã akator kadjy ipẽxo ba. Metĩndjwýnh ta ne o ba nhym arým kabẽnkõt me akam mýjjao ba. Me ga ne ga me amrẽbẽ kõt omũn ama. ²³ Tãm ne Metĩndjwýnh kum ire. Me abẽ idjaermã kum ire. Mýjja kunĩ kẽtri kute amikukãm mýjja kunĩ mar kõt ne kum ire. Me kẽtri ne arým amim 'ã karõ mãmđji. Kute amim 'ã karõkõt ne arým me amã Jejumã ire. Nhym me axwe me akabẽn kõt pĩte'ykam kunhõn kubĩ ga me mekõt ajaxwe.

²⁴ Ga, me arým tu tykkumrẽxja pumũ. Mýj me'õ ta dja akubyn meo tĩn nhym me ajte mekõt ar ba? Arkati. Me arým tu tykkumrẽx. Kam me kute mrãmri ne me kute me uwpre týxkam me te: kator prãmje kute amikjẽnhõ bakam tokryja pyrãk. Jejudjwý ne mrãmri tu tykkumrẽx. Nhym be, djãm tyk rã'ã? Kati. Tyk rã'ã prãm kêtikumrẽx. Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn ne. Metĩndjwýnh ne o kute mrãmri ne me kute me uwpre týxkam arým 'ãpre bõnh pyrãk nhym akubyn me ta ajte mekõt ar ba pyrãk. ²⁵ Amrẽbẽ: Kritu ta Metĩndjwýnhmã amijarẽ. Tyk rã'ã kêt'ã kum amijarẽ. Nhym me bakukãmãre Dawi arým kõt arẽ gu me pi'õkkam omũ. Nãm Metĩndjwýnhmã kum,

“Bẽnjadjwýr djwýnh, inokrekam ga amirĩt rã'ã. Ga imẽ amijo akajkepkam dja me te: idjumar punumã ingrẽkmã.

²⁶ Ba kam arým inhõkre kadjwýnhbẽ ikĩnhkumrẽx ne ikĩnh'ã memã amijarẽ. Dja ba inhĩkumrẽx ne akubyn itĩn ne ar iba. Ja kadjy dja ba tu amim akamnhĩxkumrẽx ne ate ikrã.

²⁷ Dja ba tyn me tyk ba djãkam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekãmã? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtikumrẽx. Kam ne ba ikĩnhkumrẽx.

²⁸ Mýj dja ba itykkam nẽ? Bir, ga ne ga arým imã arẽ. Dja ba akubyn itĩn ne akõt

ar iba rã'ã: rã'ã ne. Dja ga ikuri dja. Kam dja ba ikĩnhkumrẽx ne.”
Nãm ã Dawi ane nhym Pedru arỳm kõt memã arẽ. Kritu tyk rã'ã kêt'ã memã arẽ.

²⁹ Ne kam itepã Kritu tĩn'ã memã kum,

—Akmere, ba prĩne me amã me bakukãmãre Dawi kabẽn'ã ajarẽ ga me prĩne ama. Djãm amijã ne kabẽnja jarẽ got? Kati. Dawi ne amrẽbê: ty nhym me arỳm me tyk nhõ kikrekam adjã gu me baje kikre pumũnh rã'ã. ³⁰⁻³¹ Be, Kritu akubyn tĩn'ã ne kabẽn jarẽ. Dawibê Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh'õ. Nhym kam Metĩndjwỳnh kum kabẽn jarẽnh mãmđjin kum,

“Dja atãmdjwỳ ar aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx tãmtã nhym tũmrãm dja atãmdjwỳja kato. Tãmja dja kubê Kritu. Apãnh dja memã nhỹn arỳm kubê Bẽnjadwỳrbê kumkati. Ikabẽn pydji ne ba arẽ.” Nãm Metĩndjwỳnh ã Dawimã ane nhym arỳm kuma. Kute amidjõ'ã Kritu kator markam ne Dawi Metĩndjwỳnhmã Kritu kabẽn jarẽnh kum,

“Dja ba tyn me tyk ba djãkam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Dja ga ikanga kêtumrẽx”, ane. Djãm amijã ne Dawi kabẽn ja jarẽ? Kati. Kritu'ã ne arẽ. Bẽnjadwỳrbê kumkati'ã ne arẽ. Kritu dja ã rerek kêt ne akubyn tĩn.

³² Be, Jeju ne Metĩndjwỳnh akubyn o tĩn. Ar ikunĩ ne bar omũ. Jejubê ne Bẽnjadwỳrbê kumkati. Kubê ne Kritu. ³³ Nãm akubyn o tĩn nhym kam wabin arỳm ra:x ne Metĩndjwỳnh djubõk'ãnh me kunĩmã nhỹ. Nhỹ nhym Bãm arỳm kum Karõ ngã. Amrẽbê kute kum arẽnhkõt ne kum kungã nhym kam ajbir ar imã ano. Nhym kam ar ikam ruw ne arỳm ar ijo ba bar arỳm kukwakam me bajtem kabẽn jarẽnh mexkumrẽx ga me arỳm ar ima.

³⁴ Be, mrãmri ne Jeju arỳm wabi. Nhym be, Dawi ne kãjkwa djwỳnhmã àbir kêt. Nãm amrẽbê: me bakukãmãremã kum,

“Inhõ Bẽnjadwỳrmã ne Bẽnjadwỳr djwỳnh kabẽn ne kum, ‘Amrẽ idjubõk'ãnh nhỹ, Abẽnjadwỳr raxkam idjubõk'ãnh nhỹ.

³⁵ Ikam ama ba amrẽ awỳr akurẽ djwỳnhomõ ga me kwỳo apardjan me kwỳ nhimex.’ Nãm Metĩndjwỳnh ã Kriumã ane.”

Nãm ã Dawi me bakukãmãremã ane. ³⁶ Me abê idjaer kunĩ dja ga me Dawi kabẽnja man 'ã ikabẽn mar pydji. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã Bẽnjadwỳrbê kumkati mẽnkhkumrẽx. Kubê ne Kritukumrẽx, me aje pĩte'y'ã nhõrja tãm. Ja dja ga me amim mar pydji. Nãm ã Pedru memã ane.

³⁷ Nhym me kute ja markam arỳm amim ngryk ne kaprĩre ne. Ne kam arỳm Pedrumẽ Jeju kute ar anorja kunĩmã kum,

—Akmere ar, mỳj dja ba me kam amijon? ane.

³⁸ Nhym Pedru memã kum,

—Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Jeju Kritu'yr amijo akẽx. Bar kam arỳm kukwakam kum ngõmã me ajangij. Nhym Metĩndjwỳnh arỳm me ajaxwe maro aknon me akam ngryk kêt ne arỳm me amã Karõ jano nhym ar me ajo ba. ³⁹ Be, Metĩndjwỳnh ne amrẽbê me amã Karõ jarẽ. Ne ajte me akramẽ atãmdjwỳmã arẽ. Ne ajte anhỹr bê me mõr wãmã arẽ. Kute amiwỳr me 'wỳr kunĩ ne Metĩndjwỳnh arỳm memã Karõ jarẽ. Nãm ã Pedru memã ane.

⁴⁰ Ne kam ajte memã Metĩndjwỳnh kabẽn kumex jarẽnh axwe nẽje me akre:n ajte memã karõ:. Nãm memã kum,

—Me kamingrãny ja ne me axwekumrẽx. Dja me ã me biknor tokry djãkam akuno. Me gop mekõt abiknor kêt kadji amipytã, ane. ⁴¹ Nhym kam me kum kabẽn kĩnh ne tu amim markumrẽx. Nhym kam me arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã me krãptĩ jangij. Mebê 3.000 ne me angij nhym me arỳm mekõt tu amim Jeju markumrẽxo ba.

Me kute Jeju mar kute abeno õbikwa.

Kar 4.32

⁴² Nhym me mã Jeju kute ar anorja kukrãdjã man kõt ar amijo ba. Ne aben tã akuprõ. Ne Jeju kute aminhĩ'ã djwỳ jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ, aben tã, me kute tyk mar rã'ã kadji. Ne aben tã Metĩndjwỳnhmã kabẽno krĩ. ⁴³ Nhym me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadji Jeju kute ar anorja me aêrbê mỳjja

pumũnh kêt krãptĩ nhipêxo ba nhym me kunĩ arým madjà kreti.

⁴⁴ Nhym me kute amim Jeju mar kunĩ ro'ã ar ban kute abenbê mýjja'õ nê kêt ne abenmã abennhõ mýjjao ba. ⁴⁵ Ne amũ memã apýnh aminhõ pykamẽ aminhõ mýjja ngãn pãnh pi'ók kaprĩ jamý. Ne kam apýnh me õ mýjja kêt mã pi'ók kaprĩ ngã. ⁴⁶ Ne kam akati kunĩkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretikam axikõt Jeju maro krĩ. Ne kam apýnh me ũrkwã kõt Jeju kute aminhĩ'ã djwý jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ. Ne kĩnhtiren tu aben markumrêx ne ro'ã õ kwý krêno kumex. ⁴⁷ Ne mã Metĩndjwýnhmã kum,

—Imã akĩnhkumrêx. Amexiti:re, anhýro kumex. Nhym bu'ã me kunĩ kum me kĩnh. Nhym Bẽnjadjwýr djwýnh akati kunĩkõt amiwýr me kwýo akêx. Aben totokmã amiwýr meo akêx ne me axwebê me utà. Ne arým me kute amim Jeju mar kõt me umjuw nhym me arým mekõt ar aben py-djo ba.

3

Pedru kute me'õ mrãnh kêtõ mex.

¹ Ne kam akati 'õkam arým myt ibõ, arým 3 ora nhym Pedrumẽ Djuãõ ar Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽ. Akati kunĩkõt, myt ibõkam ne mebê idjaer kikretikam Metĩndjwýnhmã kabẽno krĩ. Nãm ar 'ýr tẽn 'ýr bõx nhym me me'õ mýn o tẽ. ² Adjãkam ne mrãnh kêt nhym me mýn o ba. Akati kunĩkõt ne meo ban kikreti jajkwa krekre kuri krĩ. Ajkwa krekre ja nhidjibê ne Kĩnhtire. Nãm me o ban krĩ nhym kam me ngjêx kunĩkõt pi'ók kaprĩ'ã me 'wýro krĩ.

³ Be, nãm me kumýn o tẽn kam ýr. Nhym Pedrumẽ Djuãõmẽ mekõt àrmã tẽ nhym ar omũn arým pi'ók kaprĩ'ã ar ku'uw. ⁴ Nhym Pedrumẽ Djuãõmẽ 'ýr akêx ne omũ, omũnh týx ne kum, “Amrê ar ipumũ”, ane. ⁵ Nhym arým ar kuman mýjja jabej ar'ýr akêx ne ar omũnho nhý.

⁶ Nhym Pedru kum,

—Inhõ kryt jakao pi'ók kaprĩ kêt ne inhõ kên karýro pi'ók kaprĩ kêt. Nhym be, atemã inhõ mýjja ba amã arê. Be, Nadjarekam Jeju Kritu kukwakam on kãjmã djan on mrã, ane. ⁷ Nãm anen tu

ubõk'ãnh ikra 'amýn kãjmã aro tẽ. Nhym on parmẽ parkõn mex ⁸ ne ekrux ne kãjmã dja. Ne arým tẽ. Ne kam arkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nãm arkõt arĩ tẽ, kĩnhkumrêxkam arkõt àtor tẽn Metĩndjwýnhmã mextire jarêno tẽ. ⁹ Nãm kum mextire jarêno tẽ nhym me kunĩ arým omũ. ¹⁰ Omũn kam amim nokre pumũn arým abenmã kum,

—E kum, tãmwã ne kikreti jajkwa krekrebê Kĩnhtire kuri amijo à'wýro krĩ. Je tô mýj ne arým kam nê? anen te aben kukijn kam no tyn kumex.

Me krãptĩmã Jeju'ã ujarênh.

¹¹ Nhym mrãnh kêt ne arým mexja arým Pedrumẽ Djuãõ aro tým ne aro dja. Metĩndjwýnh nhõ kikreti janhãkam kikre kre kênhkam ne ar dja. Me kute kum Xaromãõ nhõ kikre kre kên jarênhja. Nãm aro dja nhym me kunĩ arým kam ar'ã akuprõn te kute marmã arkam no tyn kumex. ¹² Nhym Pedru arým memã kum,

—Ga me abê idjaer, mýkam ne ga me te aje marmã me'õjakam ano tyn akumex ne ar ijã ano mao akumex? Djãm ar ba ne bar me'õjamã mrãnh mex jadjã? Kati. Ar ba ne bar ije o mex mar kêt. Djãm ar amimexo ne bar kum mrãnh mex jadjã? Arkati. Jeju ne paro mex ne kum mrãnh mex jadjã.

¹³ Ba me amã arê ga me ama. Metĩndjwýnh kute Abraãõmẽ Idjakmẽ Djakomẽ me bakukãmãre kunõ ba djwýnh arým jakam amirax kõt Kra Jejuo ra:xi. Tãmwã ne ga me amrêbê Piratumã kanga. Nhym kam bit kute kum irermã. Ta kute arek me aro'ã ar ban umar mex kadjy bit kute kum irermã ga me kum, “Kati, Kati”, ane. ¹⁴ Be, Jeju ne Metĩndjwýnh mexo mex ne katãt ar amijo ban axwe kêtumrêx ga me kanga. Ne kam me'õ jaxwe kute me parja'ã Piratumã kum, “Tãmwã dja ga kum anhiren ano gẽ ta me ikõt arek ar ban umar mex”, ane. ¹⁵ Ne kam kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênh djwýnhja bã. Nã gãm me bãn'ã memã apnê nhym me kubĩ.

Nhym be, Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn. Ar ba ne bar omũn me amã kõt 'ã idju-jarênh ar iba. ¹⁶ Be, Metĩndjwýnh ne amikõt Jejuo rax bar kam arým tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx. Tu amim kamnhĩxkumrêx

nhym arým me'õjamã týx jadjàn o mex ne. Jeju ta ne ar imã ijamak bõ bar arým tu amim kamnhĩxkumrẽx nhym arým prĩne me'õjao mex ne. O mex nhym arým me anhipõkri dja ga me akunĩ arým omũ.

¹⁷ Be, akmere ar, ba me amã arẽ ga me ama. Anhõ bẽnjadjwýrmẽ ne ga me ajamakkre kêtka Jeju bĩ ba arým kuma. ¹⁸ Nhym be, amrẽbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kunĩ me bakukãmãremã kum, “Dja Kritu tokry. Metĩndjwýnh kute Kra'ã Bẽnjadjwýrbẽ kumkati mẽnhja dja tokry.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhym me aben djõ'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã: arým 'ýr o bõx. Tũ:mràm me akamingrãnyre amã kurẽ nhym arým Kritu tokry. Me bakukãmãre kute arẽnh kõt Kritu tokry. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁹ Ne kam itepã memã kum,

–Kam me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akẽx ne katàt kabẽn man kõt ar amijo aba. Dja ga me ã amijo ane nhym arým me ajo kĩnh ne. Ga, me kum kõrkam kaprĩja pumũ. Ne ajte kute ngõo kõmkam kĩnhja pumũ. Dja ã me ajaxwekam akaprĩkam me ajo kĩnho ane.

²⁰ Dja ga me ã amijo ane nhym arým akubyn me amã Kritu jano. Amrẽbê: me kute kàj bê me amã 'ã ujarẽnhja dja me amã ano. Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ ne Jeju. Kritubẽ ne Jeju. ²¹ Dja arek kàjkwa djwýnhkam ar ba:n kam akubyn ruw. Kute akubyn mýjja kunĩo ny kadjy akubyn ruw. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnhja kunĩ ne me amrẽbê: me bakukãmãremã ja jarẽnhkumrẽx. ²² Mrãmri ne Mõj djẽ me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã ikabẽn jarẽnho iba.

Dja Metĩndjwýnh ĩ me akadjy amijo me anhõbikwa'õ pytã nhym arým ĩ ikudjwa ã me amã kabẽn jarẽnho ane.

Dja me amã kabẽn jarẽ ga me prĩne aman kõt ar amijo aba.

²³ Nhym me'õ kute kabẽn mar kêtja dja me o ajkẽ nhym ajte õ me wýnhkõt amirĩt kêtikumrẽx ne.”

Nãm ã Mõj djẽ ane nhym Pedru kõt memã arẽ.

²⁴ Ne kam itepã memã kum,

–Mrãmri ne amrẽbê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kunĩ apýnh mýjja apõxmã 'ã ajarẽ. Me ajte Kritu katormã 'ã ajarẽ. Nhym jakam mýjja arým amirĩt nhym Kritu arým kato. Dja ga pi'õk kõt akubyn arẽnho tẽn Xamuwe'ýr o bõx. Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh ne aben nwhitepã apõx tẽ. Kunĩ'ã dja ga pi'õkkam ujarẽnh jarẽnho tẽ:n arým kõt ama. Kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kunĩ ne me Kritu'ã memã ajarẽ. Ja dja ga me kõt ama. ²⁵ Ga me Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kabẽnjao abarã'ã ne. Metĩndjwýnhmẽ me bakukãmãremẽ arým abenmã kabẽn jarẽnh mãm dji ga me kabẽno aba rã'ã. Nãm Metĩndjwýnh Abraãomã kum,

“Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx krãptĩ:

Atãmdjwý ja'õ dja meo kĩnh. Dja apýnh pyka kunĩkõt meo kĩnh nhym me arým kĩ:nhkumrẽx.”

Nãm ã Abraãomã kabẽn pydjĩn arẽnho ane.

²⁶ Be, ba me amã arẽ ga me ama. Kute meo kĩnh kadjy ne Metĩndjwýnh amijo Kra pytãn me akumrẽxmã ano. Dja me anhĩ pýnhkõt me ajaxwebẽ me ajo akẽx ne arým me ajo kĩnh. Ja kadjy ne me amã ano. Nãm ã Pedru memã ane.

4

Pedru me rũnh krãptĩmã Jeju'ã ujarẽnh.

¹ Nãm ar memã kabẽno dja nhym me rũnh arým ar'ýr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ar'ýr bõx. Metĩndjwýnh nhõ kikretĩ nẽje ku'ẽ djwýnho ba djwýnhjadjwý mekõt ar'ýr bõx. Mebẽ xadjudjẽumẽ mekõt ar'ýr bõx. ² Pedru ar kàj bê memã Jeju tyk ne akubyn tĩn'ã ujarẽnho dja. Ne kam ajte kàj bê me kute amim Jeju mar tykja kunĩ akubyn tĩn'ã ujarẽnho dja. Jeju akubyn tĩn kõt me tĩn'ã ujarẽnho dja. Kam ne me rũnhja ngry:k ne arým ar'ýr bõx. ³ Nãm me ar'ýr bõx ne arým aro tým ne ar pa 'amýn aro tẽn Ar kubẽ ijẽ. Arým me'ã akamãt 'ýr. Nhym kam me akati kadjy Ar kubẽ ijẽ. ⁴ Nhym be, me kute Ar kubẽ ijẽ kêtĩri ne me kute ar kabẽn marja krãptĩ: arým tu amim

Jeju markumrêx. Ôbê me kute tu amim markumrêxjamê ajbir me krãptĩjamê ne me abenã mênhkam krãptĩ:kumrêx. Me my ne mebê 5.000.

⁵⁻⁶ Nãm me akati kadjy Ar kubê ijê nhym kam me'ã akati nhym me rũnh ar'ã akuprõ. Mebêngêtmê Môjdjê kukràdjã mar djwỳnhmê ar'ã akuprõ. Nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxbê Ananh mekõt nhỹ. Nhym Kajbajmê Djuãomê Arexãrimê Ananh nhõbikwa kunĩ ar'ã akuprõ. Me rũnh ja ne me krĩrãxbê Djeruxarêkam ar'ã akuprõ. ⁷ Nhym me arỳm aro katon me ipõkri ar kudja. Nhym kam me ar kukij ne arkum,

–Mỳj me'õ kukwakam ne gar mrãnh kêtjao mex? Mỳj ne idji kute? ane.

⁸ Nhym kam Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo Pedru kadjwỳnhbê nhỹn ar o ba. Nhym kam memã kum,

–Mebê idjaerkam me abẽnjadjwỳrmê ar abêngê ar, ⁹ mỳjkõt ne bar imã me'õ punuja kaprĩn o mex ga me abej ar ikukij. ¹⁰ Dja bar me amã arê ga me ama. Me gamê mebê idjaer kunĩ dja ga me ikabên ma. Nadjarekam Jeju Kritu, me aje pĩte'y'ã nhõr ne bĩn nhym Metĩndjwỳnh akubyn o tĩnja. Jeju ja kukwakam ne me'õ mrãnh kêtja arỳm mex. Mex ne me anhipõkri dja ga me arỳm omũ. ¹¹ Amrêbê: ne me bakukãmãre Jeju'ã ajarên memã kum, “E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwỳnhja kute kikremã armã te omũn bõm kumê. Kên ja ne arỳm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tỳxi.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arỳm 'ã pi'õk no'õk ne. Me aje kikreo ãm djwỳnhwã pyrãk. Amã Jeju kurê nhym arỳm kute kênwã pyrãk ne arỳm kãjkwa djwỳnhkam me bakunĩmã nhỹ. ¹² Djãm ikrebê me'õ kute me bajaxwebê me bapytãr? Arkati. Me'õ kute me bapytãr kêtikumrêx. Mrãmri ne kute me bapytãr kadjy Metĩndjwỳnh memã Jeju pydji jarê. Nhym pyka kunĩkõt me bakadjy me'õdjwỳ kêtikumrêx. Nãm ã Pedru memã ane.

¹³ Be, Pedrumê Djuão ar memã kabênkam me rũnh abenmã kum,

–E kum, arkum gwaj bapyma kêtikumrêx. Be, ar kute me bakukràdjã mar kêt, ar kajgo

mexi. Mỳj got ar nẽn ã kabên mexo ane, ane. Ne kam arỳm ar kuman abenmã kum,

–Be, ar Jejukõt ba tũmkam ne ar ã kabên mexo ane, ane. ¹⁴ Nhym ar kute me'õo mexjadjwỳ ar ro'ã dja nhym me omũ. Ne te kute abenmã, “Nãm ar 'êx”, anhỹr prãmje.

¹⁵ Ne kam me rũnh me bikprõnh djã nêje ar ano nhym ar tẽ. Nhym me ar kãxã aro aben maro nhỹ. ¹⁶ Ne abenmã kum,

–Mỳj dja gwaj ar on? Me kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ar mrãmri mỳjja pumũnh kêt raxja nhipêx. Me'õ punu mex nhym ar arỳm o mex. Nhym Djeruxarêkam me ja kunĩ arỳm omũ. Kam gwaj baje te memã, “Nãm ar 'êx”, anhỹr prãmje. ¹⁷ Be, gwaj ar kangrõnh tỳx gê ar ajte Jeju'ã ujarên kêt. Gêdjã amũ me bu'ã me wã mar kêt. Nãm me ã abenmã ane.

¹⁸ Ne kam amiwỳr ar ku'uw nhym ar bõx nhym me arkum,

–Kwãrĩk wãnh ajte Jeju kukwakam memã kabên jarên kêt. Ne kwãrĩk wãnh 'ã memã adjujarên kêt, ane. ¹⁹ Nhym Pedrumê Djuão ar memã kum,

–Be, mỳj dja bar nê? Metĩndjwỳnh kute ar imã ar imex jarên kadjy mỳj dja bar nê? Djãm me akabênkõt ar ije Jeju'ã idjujarên kêtã? Nãr kon, djãm Metĩndjwỳnh kabênkõt ar ije Jeju 'ã idjujarênhmã? Me gadjwỳ amikadjy ama. ²⁰ Be, ar ije Jeju akubyn tĩnkõt omũnh ne ar ije kabên mar. 'ã dja bar bir idjujarênhkumrêx ar iba. Te 'ã idjujarên kêtã, ane.

²¹ Nhym kam me ajte ar kangrõn arkum ire nhym ar arỳm mã tẽ. Me rũnh ne me te: kute aro aben mar nhym me kute mỳj ar axwe'õ pãnh kute aro bikênhmã. Ar kute me'õo mexkam ne me kãtãm kunĩ Metĩndjwỳnhmã ra:x jarên kum ar kĩnh. Me rũnh ren aro ajkê nhym ren bu'ã me kãtãm ren kum me kurê. Kam ne me rũnh te: kute aro bikênhmã. ²² Be, te me'õ jakryja abatãnh mex nhym ar arỳm o mex. 'ã amexbê 40 nhjukri ne ajte amex rã'ã arỳm 'ã apêx nhym ar o mex. Djã ne me mỳjja ja'õ pumũ? Arkati.

Me kute Jeju mar kute Metĩndjwỳnhmã rax jarênh.

²³ Nãm me rũnh Pedrumẽ Djuão arkum ire nhym ar mã tẽn kam arým aminhõ me ja'ýr bõx. Ne kam me rũnh kute arkum kabẽn kõt memã arẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebêngêtmẽ kabẽn kõt arẽ nhym me arým kuma. ²⁴ Ne kam axikõt Metĩndjwýnhmã kabẽn ne kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, abê Metĩndjwýnh. Ga ne ga kàjkwa nhípêx ne pyka nhípêx ne ngõ raxbê pyka kêt nhípêx ne kam mýjja ar baja kunĩ nhípêx. ²⁵ Be, anhõ àpênh Dawi ne akukwakam memã kum,

“E kum, mýkam ne apýnh me ba djàkam me bajtem àkrêo kumex? Mýkam ne me amim mýjja'ã karõ kajgoo kumex?”

²⁶ Pykakam me bẽnjadjwýr rũnh ar arým kàjmã dja. Kute Bẽnjadjwýr djwýnhbê àptàrmã arým kàjmã djan itepato abeno akuprõ.

Õ Kritudjwý me arým kute kubê àptàrmã kàjmã dja. Me õ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê àptàrmã kàjmã dja.”

Nãm ã me bakukãmãre Dawi ane. ²⁷ Be, Bẽnjadjwýr djwýnh, mrãmri ne Dawi kabẽnkumrẽx. Arým ne me kute Jejubê àptàrmã akuprõ. Akra Jeju ne amexo mex. Ga ne ga arým 'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Nhym Erodjimẽ Põxu Piratumẽ apýnh me ba djàkam me bajtemmẽ mebê idjaermẽ me kunĩ kute kubê àptàrmã arým abeno akuprõ. ²⁸ Ga ne ga amrêbê me kेत्रi arým amim me'ã karõn amybým meo aba. Meo aba: nhym kam me arým ã Jeju ane. ²⁹ Me kute Jejubê àptàrmã akuprõ. Bẽnjadjwýr djwýnh, jakam dja ga me kute ar ikangrõnhja ma. Ne kam ar imã itýx jadjà bar imã me uma kêt ne me kunĩmã akabẽn jarẽ. Ar ibê anhõ àpênh. ³⁰ Dja ga ar imã týx jadjà bar me punuo mex ne akra kukwakam me aêrbê mýjja pumũnh kêt nhípêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên araxmã kator kadjy bar mýjja pumũnh kêt nhípêx. Akra ne mexti:ren axwe kêtumrẽx, ane.

³¹ Nãm me Metĩndjwýnhmã kabẽn pa nhym me bikprõnh djà arým amingrêk ne. Nhym Metĩndjwýnh Karõ arým me ì pýnhkõt raxo me kadjwýnhbê nhýn ar meo

ba. Nhym me arým kum me uma kêt ne memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ.

Me kute abenmã õ mýjja nhõr.

Kar 2.42

³² Nhym kam me kute amim Jeju mar krãptĩ: kum aben jabê. Me ì pýnhkõt kum aben jabên kum Jejuo kĩnh prãm. Ne aminhõ mýjja kunõ aminhõ kêt ne amikutã abenmã kwý ngã. ³³ Nhym Jeju kute ar anorja mã memã kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju akubyn tĩn. Ar ba ne bar tĩnkõt omũ, anen mã memã 'ã ujarênh ar ba. Metĩndjwýnh ne arkum týx jadjà nhym ar tý:x ne memã 'ã ujarênh ar ba. Nhym Metĩndjwýnh arým tu me kunĩmã ukaprĩ jadjà nhym me arým ukaprĩ:kumrẽx. ³⁴ Nhym kam me'õ kum mýjja'õ prãm kêtumrẽx. Mýkam? Bir, apýnh me ì djari ne me õ pyka nàr õ kikre. Ne kam aben totokmã amũ memã kungã. Ne kam pãnh amim pi'òk kaprĩ byn o tẽn ³⁵ mã Jeju kute ar anorjamã kungã. Nhym kam ar mã me õ mýjja kêt mã pi'òk kaprĩ ngã. Me õ mýjja kêt kõt memã kungã nhym me kam o mã amim mýjja jamý. Ne kam me'õ kum prãm kêt.

³⁶ Kamã ne me'õ nhidjibê Jõdje. Jeju kute ar anorja ne kum idji ny jarẽ. Kum Banabe jarẽ. Me kaprĩreo kĩnh djwýnh'ã ne ar kum idji jakren kum arẽ. Kubê ne mebê Rewi'õ. Apêxtibê Xiprekam ne abatãnh djà. ³⁷ Banabe ne arým õ pyka. Ne kam pãnh kadjy arým amũ memã kungã. Ne kam amim pi'òk kaprĩ byn o tẽn arým Jeju kute ar anorjamã kungã. Nãm arkum 'êx kêt ne arkum kungã.

5

Ananijmẽ Xapire ar 'êx.

¹ Nhym be, Ananijmẽ prõ Xapire ne ar õ pyka. Ne kam amũ memã kungãn kam pãnh amim pi'òk kaprĩ by. Ne kam 'êx.

² Nhym my prõmã kum,

—Gu amim kwýo apdju, ane. Nhym, “Ã”, ane. Nhym kwýbito tẽn Jeju kute ar anorjamã o tẽn o bõx ne 'êx ne arkum,

—Mĩ, bar inhõ pyka pãnh pi'òk kaprĩ jabit by, ane. Ne kam arým arkum kungã.

³ Nhym Pedru kum,

—Ananij, mýkam ne Xatanaj arým ajo ba ga arým Metĩndjwýnh Karõmã ajêx? Arým

ne ga amim pi'òk kaprĩ kwýo apdju. ⁴ Ga ren anhõ pyka nhõr kêt nhym ren anhõ pyka rã'ã ga ren amexkumrêx. Nàr, aje memã òrkam ga ren pi'òk kaprĩo aba rã'ãn ren amexkumrêx. Mýkam ne ga amim ajêxja'ã karõ? Djãm ar imãbit ne ga ajêx got? Kati. Metĩndjwýnhmãdjwý ne ga ajêx. Nãm ã Pedru kum ane.

⁵ NhyM Ananij kabên man arým tým ne ty. NhyM kam me kute arênh mar kunĩ arým umaje madjà kreti ne. ⁶ NhyM kam me abatãnh ny kwý kãmã djan Ananijo kupun o mõn arým adjà.

⁷ NhyM 'ã myt kwýr kãjbê 'iry. 'Ã 3 ora apêx. NhyM prõja kute mjên tyk mar kêt rã'ã. Ne kam arým me'ýr wadjà. ⁸ NhyM kam Pedru kum,

—Aje, on imã arê. Mýj ne gar pyka pãnh pi'òk kaprĩ on aby? Djãm jabit? ane.

NhyM mjên kôt kum 'êx ne kum,

—Ô nã. Bar amim ã pi'òk kaprĩ byro ane, ane.

⁹ NhyM Pedru kum,

—Mýkam ne ga aje Bẽnjadwýr djwýnh Karõmã amikurê'uk kadjy amjênme aben kôt akabên dji? Ota, amjên jadjàr djwýnh ar arým akubyn kikre jajkwa krekre'ýr mõ. Dja ar rùm gadjwý ajo mõ, ane.

¹⁰ NhyM on parbê tým ne arým ty. NhyM ar abatãnh nyre arým wadjà. NhyM arým ty nhym ar omũ. Ne kam o mõn mjên kuri adjà. ¹¹ NhyM me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩ arým umaje madjà kreti. Me kute ar tyk jarênh mar kunĩ arým umaje madjà kreti.

Pedru ar kute me krãptĩ mex.

¹² NhyM Pedrumê Jeju kute ar anorja kunĩ mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêxo ba. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne ar mýjja nhipêxo ba. Xaromão nhõ kikre kre kênhkam ne me kunĩ axikôt Jeju maro krĩ. ¹³ NhyM me kãtãm te me umaje ne te me ikõ'ã krĩ prãmje ne amybým abenmã me mexkumrêx jarênh kumex. ¹⁴ NhyM kam me krãptĩ kum Bẽnjadwýr djwýnh kĩnh ne arým tu amim markumrêxo kumex. Amim maro kumex ne arým mekôt akuprõ. NhyM kam me kute amim marja arým

krãptĩ: tẽ. Me mymẽ me niremẽ arým krãptĩ: ne.

¹⁵ NhyM Jeju kute ar anorja mýjja pumũnh kêt nhipêxo ba. NhyM me me punuo apõx ne Pedru kukãm pry jakà'ã me adjwýro mõ. Me ikwã djakam nãr aty djakam me adjwýro mõ. Dja Pedru tẽmkôt karõbit me kwý'ã rôrõk nhym me arým mex. Ja kadjy ne me kukãm me adjwýro mõ. ¹⁶ NhyM Djeruxarê bu'ã me krĩ djari me jadjwý me krãptĩ: 'ã akuprõ. Me aben totokmã 'ýr me punu jamýn o ban o bõx. Me karõ punu kute meo badjwý nhym me aben totokmã 'ýr meo ban meo bõx. NhyM Metĩndjwýnh arým me kunĩ mex ne.

Me kum ar kurê.

¹⁷ NhyM kam me rũnh kwý arým Pedru arkam ngryk ne. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadwýr raxmẽ ro'ã mebê xadjudjêu krĩ kunĩ arkam ngry:k ne.

¹⁸ Jeju kute ar anorjakam ngryk ne ar'ýr mõn ar'ýr bõx ne arým aro tým. Ne kam Ar kubê ijê nhym kam me kunĩ ar omũ.

¹⁹ NhyM Bẽnjadwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ akamãtkam ar'ýr bõx ne arým arkum kikre'ã ijê djà'ã kuta. 'Ã kutan arým aro katon arkum,

²⁰ —Dja gar Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tẽn adjujarênh dja. Dja me tu amim Jeju markumrêx ne arým kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Tãm dja gar memã 'ã adjujarênh dja, ane.

²¹ NhyM ar kadjy mrãnh djwýnh kabên man kam myt katorkam arým Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjà. Wadjàn arým 'ã memã ujarênh dja. Memã ujarênh dja nhym wãnh me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadwýr rax ar arým me rũnh bikprõnh djakam bõx. Bõx ne arým amiwýr õ me rũnh akuprõ. Mebê id-jaerkam me rũnh kunĩ akuprõ. Me rũnh akuprõ nhym arým mebê ijê djãmã ar'ýr me krãkamngõnh jano nhym me 'ýr mõ. ²² 'Ýr mõn arým mebê ijê djà'ýr bõx ne te ar abej. Te: ar abej ne arým ar abej aprã. Ne kam akêx ne me rũnh'ýr mõn 'ýr bõx ne memã kum,

²³ —Mebê ijê djà'ã ijê týt mex nhym kre'ã ku'ê djwýnh ar bõm 'ã ijê djà kabem dja ba me ar omũ. Ne kam 'ã ijê djà'ã kurên

te kadjwỳnhbê ar abej aprã, ane. ²⁴ Nhyr me rũnh arỳm me kabẽn ma. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti nêje ku'ê djwỳnhho ba djwỳnh me kabẽn ma. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr me kabẽn ma. Ne te aben kukij ne abenmã kum,

—Je, mỳj dja ar ijukri nê? ane.

²⁵ Nhyr kam me'õ me'ỳr bõx ne memã kum,

—E kum, onĩj me aje Ar kubê ijêja Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam memã ujarẽnho dja, ane. ²⁶ Nhyr kam kikreti nêje ku'ê djwỳnhho ba djwỳnhja ar'ỳr õ me jao mõn ar'ỳr bõx. Ne arỳm arkum prĩre ne akubyn me rũnh'ỳr aro bõx. Kum me kãtãm krãptĩ pymakam. Ar'ỳr tẽm kẽtri ne me abenmã kum,

—Gu me ren aro ajkẽ nhyr me ren pãnh kẽno me batitik ne me bapa, ane.

²⁷ Kam ne me arkum prĩre ne arỳm me rũnh'ỳr aro bõx. Aro bõx nhyr ar arỳm me kabem dja. Nhyr kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kukij ne arkum,

²⁸ —Bar arỳm ar amã ikabẽn ne. Jeju kukwakam memã 'ã adjujarẽn kêt kadjy ar amã ikabẽn gar ajte 'ã adjujarẽn ar aba nhyr arỳm krĩraxabê Djeruxarẽ kunĩkõt me abenmã ar akukrãdjã jarẽnho ipõk ne. Gar kam aje bit ar ijã ar ijaxwe nhõrmã memã ar ije Jeju bĩn djwỳnh jarẽnho aba, ane.

²⁹ Nhyr Pedrumẽ Jeju kute ar anorja kunĩ memã kum,

—Bar me amã arẽ ga me ama. Be, dja Metĩndjwỳnh ar imã 'ã karõ bar mrãmri ajbit kabẽn markumrẽx ne kõt ar amijo iba. Nhyr be, dja me te ar imã atemã kabẽn jarẽ bar mar kêt ne. ³⁰ Be, Metĩndjwỳnh kute me bakukãmãreo ba ja ne arỳm akubyn Jejuo tĩn ne. Me ga ne ga me pĩ'ã anhõn arỳm abĩ. Nhyr Metĩndjwỳnh arỳm akubyn o tĩn ne.

³¹ Be, tãm ne Metĩndjwỳnh arỳm o wabi nhyr arỳm ubõk'ãnh bẽnjadjwỳr rax ne memã nhỹ. Kute me utãr kadjy memã nhỹ. Dja mebê idjaermã amakbõ nhyr me arỳm amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akẽx. Nhyr kam Metĩndjwỳnh arỳm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt. Ja kadjy ne Metĩndjwỳnh

arỳm Jejuo wabi nhyr memã nhỹ. ³² Ar ba ne bar omũn memã 'ã idjujarẽn ar iba. Metĩndjwỳnh Karõdjwỳ ne omũ. Me kute kabẽn mar ne kõt ar amijo baja ne Metĩndjwỳnh arỳm memã Karõ jano nhyr arỳm meo ba. Nãm ã Pedru ar memã ane.

³³ Nhyr me arỳm ar kabẽn man arkam ngryk ne àkrẽo kumex. Ne bit kute ar parmã. ³⁴ Nhyr Gamarij raxja arỳm me rũnh nhipõkri kãjmã dja. Kubê ne mebê pardjẽu'õ ne kubê mebê idjaer kukrãdjã mar djwỳnh'õ. Nhyr me kunĩ kum kĩnh. Gamarij kãjmã djan Pedru ar'ã memã kum,

—Ar o akator ngrire, ane. Nhyr me arỳm aro kato. ³⁵ Nhyr Gamarij arỳm ar kãxã memã kum,

—Ba ar amã arẽ. Kwãrĩk wãnh ajmã aro kêt. Dja gar ar par jabej mỳj dja gar ijukri nê?

³⁶ Ba ar amã arẽ gar ama. Amrẽbê me'õbê Teuda ari memã amiraxo àmra ar ba. Nhyr me krãptĩ kute 400 pyrãk mã kõt ajkamẽ. Nhyr kam me arỳm kubĩ nhyr me kunĩ kõt baja arỳm ajmã nhyr arỳm kêt ne.

³⁷ Nhyr kam me'õbê Djuda memã amijo amirĩt ne. Bẽnjadjwỳr bajtem amrẽbê kute me idji'ã pi'õk no'õko ãmri ne Djuda memã amijo amirĩt ne. Pykabê Garrẽjakam ne abatãnh djã. Djuda amijo amirĩt ne amikõt me krãptĩ kamẽ. Ne kam adjwỳnhdjwỳ arỳm ty nhyr me kunĩ kõt bajadjwỳ arỳm ajmã.

³⁸ Be, Teudamẽ Djudakõt me krãptĩ ba. Ne kam me ta arỳm bimãnhja dja gar ama. Pedru arkum anhkra karo gẽ ar ta mekõt ar ba. Godja ar ta amikabẽnkõt meo ba jabej nhyr me ta ã ajmã. Amrẽbê me ja kõt dja me ta ã bimãnhho ane. ³⁹ Nãr, godja ar mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽnkõt meo bakumrẽx jabej gwaj te aro àpanh ne aben bê me ngrãnh prãmje. Gwaj ren aro ajkẽn arỳm ren Metĩndjwỳnhmã amikurẽtuw.

⁴⁰ Nãm ã memã ane nhyr me arỳm kõt amikabẽn dji. Ne kam amiwỳr Jeju kute ar anorja 'uw nhyr ar arỳm bõx. Nhyr kam me ar titik ne arkum,

—Kwãrĩk wãnh Jeju kukwakam memã adjujarẽn kêt, ane. Ne kam arỳm arkum ire nhyr ar tẽ.

⁴¹ Djãm ar kaprĩre ne ar tẽ? Kati. Ar kĩnhkumrẽx ne me rũnhbê tẽ. Mýkam ne ar kĩnh? Bir, ar amim,

—Be, Metĩndjwýnh ta ne amim ar ijã karõn amim, “Be, me kum Jeju kurê. Dja kõt me kum ar adjwýnhdjwý kurê.” Nãm ã amim ar ijã karõo ane. Nãm ar ã amim anen arým kĩnhkumrẽx. Metĩndjwýnh ta kute amim ar'ã karõkõt ar tokrykam ar kĩnhkumrẽx ne me rũnhbê tẽ. ⁴² Ne kam akati kunĩkõt kãj bê memã Jeju kukràdjã'ã ujarẽnh ar ba. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam o ba. Me õ kikre kunĩ kõt o ban memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Kritukumrẽx. Mrãmri ne Metĩndjwýnh Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽnkhkumrẽx, anhýro ba.

6

Me kute amijo Ar kubê 7 pytãr.

¹ Nhyam kam Jejukõt me ba djwýnh arým krãptĩ: Ne kam me kwý me bajtembê kregu kabẽnkam kabẽn nhyam me kwý mebê idjaer kabẽnkam kabẽn. Nhyam kregukam me kwý kabẽnja idjaerkam me kwý kabẽnjakam kaprĩre ne. Nãm me Jeju kute ar anorjabê 12'ã abenmã kum,

—Be, Pedru ar akati kunĩkõt me 'uwtĩ djuw mex nhyam kam me bakam me 'uwtĩ kwý 'ã kãtãm, ane. ² Nhyam Pedru ar arým kuman arým amiwýr Jeju kõt me ba djwýnh krãptĩ:ja 'uw. Nhyam me ar'ã akuprõ nhyam ar arým memã kum,

—Godja bar memã mýjja nhõrbitõ iban arým te ije Metĩndjwýnh kabẽn'ã memã idjujarẽnh prãmje. Nhyam kam arým ar akaprĩre ne.

³ Be, mýj dja gwaj nẽ? Bir, akmere, àpnhĩre ar, dja gar me kwýo aben man me'ã aben kukij ne abenmã kum, “Djãm me kunĩ kute ar mex jarẽ? Djãm Metĩndjwýnh Karõ raxo ar kadjwýnhbê nhýn aro ba? Djãm ar krã mex”? ane. Dja gar ã me kabio ane. Nhyam kam me kwý ã mexo ane, gar mekam amijo Ar kubê 7 pytãn ar imã ar arẽ. Ar imã ar arẽ bar arým ar'ã meo djuw mex djwýnh rẽ. ⁴ Ne kam meo djuw mex kêt ne ate ikrã. Ate ikrãn arým Metĩndjwýnhmã ikabẽn 'ãno djan memã kabẽn jarẽnh 'ãno djan ar o iba, ane.

⁵ Nãm ar ane nhyam me kunĩ arým kum ar kabẽn kĩnh ne. Ne kam arým amijo Exewão pytã. Nãm mrãmri tu amim Metĩndjwýnh markumrẽx. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba. Nhyam kam me amijo me kwý pytã. Piripimẽ Prokorumẽ Nikanõmẽ Ximõmẽ Pamena-jmẽ Nikoraumẽ ne me amijo ar utã. Nikorau ja ne amrêbê kubê me bajtem. Krĩraxbê Æxikikam ne abatãnh djã. Ne kam arým mebê idjaer kukràdjã man kõt ar amijo ba. Ne kam arým tu amim Jeju markumrẽx. Mebê kregu kabẽnkam ne kabẽn. ⁶ Nãm me amijo ar utãn arým Jeju kute ar anorja kabem aro akuprõ. Nhyam ar arým aro Metĩndjwýnhmã a'uw ne ar'ã ikra jadjuw.

⁷ Nhyam kam me kute Jeju mar arým amũ memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnhõ kumex. Nhyam me kãtãm krãptĩ arým tu amim Jeju markumrẽx. Nhyam kam Jejukõt me ba djwýnh arým Djeruxarẽkam àptãr mex ne. Nhyam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhdjwý krãptĩ: tu amim Jeju markumrẽx ne kabẽn man kõt ar amijo ba.

Me kute Exewão pa 'amýnh.

⁸ Exewão ne tu amim Metĩndjwýnh mar tý:xkumrẽx nhyam Metĩndjwýnh arým kum tý:x jadjã. Kum týx jadjã nhyam arým me ipõkri mýjja pumũnh kêt rũnh nhipêxo ba. Me punu mex nhyam meo mexo ba. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. ⁹ Nhyam ate me kwý kam kabẽn punun arým Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja. Mebê idjaer bikprõnh djã 'õ kurũm ne me mõ. Me bikprõnh djã jamã ne me kum,

—Me ta ar ban ta amim àpẽnh ar ba ne ja, ane. Krĩraxbê Xirenimẽ Arexã kurũm ne me ja mõ. Nhyam pykabê Xirx-ijmẽ Adjij kurũm me jadjwý mõ. Ne kam Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja: ¹⁰ nhyam Metĩndjwýnh Karõ kukwakam memã kabẽn ne kabẽn katãto me akrenh mex ne. Nhyam kam me te: kute kabẽno itymã o ku'ê.

¹¹ Te: kute kabẽno itymã o ku'ên kam tẽn arým me kãxã me kwýmã pi'õk kaprĩ jarẽ. Nhyam me arým me'ýr bõx ne memã 'êx. Pi'õk kaprĩ pãnh arým memã Exewão'ã 'êx ne me kunĩmã kum,

—Be, Exewão ne arým me bakukãmãkjê Mõjdjẽmẽ Metĩndjwýnh japrý bar arým kuma. Nãm me ã anen mebê Exewão kurêo dja.

¹² Mebê kurêo djan arým memã kurêtuw. Mebêngêtmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmã kurêtuw. Nhym me arým kam àkrêo kumex ne 'yr prõt ne o tým ne pa 'amý. Nhym me rũnh krãptĩ arým kutêp akuprõ nhym me arým me 'yr o bõx.

¹³ Ne kam me rũnh kabem me 'êxnhĩ kwý dja. Nhym me arým me rũnhmã Exewão'ã 'êx ne memã kum,

—Me'õ ja ne mã Metĩndjwýnh nhõ kikreti japrýo ban mã Mõjdjê kukràdjã japrýo ba.

¹⁴ Nãm mã memã kum, “Nadjarekam Jeju dja ĩ Metĩndjwýnh nhõ kikretio ajkên pyka mẽ o amrà. Mõjdjê kute me bakukãmãremã kukràdjã jarênhja dja pãnh me bamã kukràdjã 'õdjwý jarẽ gwaj baje we mar ne kõt amijo babamã.” Nãm ã memã anhýro ba bar arým kuma. Nãm me 'êx ne ã me rũnhmã arêho ane.

¹⁵ Nhym kam me rũnh kunĩ Exewãokam no ty. Kam no ty nhym nokre arým amijo Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh nokre pyrãk nhym me arým nokre pumũ.

7

Exewão me rũnh krãptĩmã me kukãmãkjê'ã ujarênh.

¹ Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kum kabên ne kum,

—Djãm kõt ne me arẽ? ane.

² Nhym tu me kukãmãre'ã ajarên memã kum,

—Akmere, mebêngê ar, dja ga me ik-abênja ma. Metĩndjwýnh ne me bakukãmãre Abraãomã amijo amirĩt. Prĩne me: xkumrêx ne uma: ne arým kum amijo amirĩt ne. Pykabê Arãkam ar ba kêttri Mexomikam ar bari ne Metĩndjwýnh arým Abraãomã amijo amirĩt ne. ³ Ne kam kum, “Anhõ pyka kurũm akato. Kam anhõbikwa ar baja Ar kubê akato.

Dja ga tẽ: ba kam ĩ amã pyka 'õdjwý jakre ga kam 'yr tẽn 'yr bõx”, ane.

⁴ Nhym kam kabên kõt pykabê Kaudjêkam me ja nhõ pyka kurũm katon tẽ. Tẽ:n kam arým pykabê Arã'yr bõx ne kam ar ba.

Nhym kam bãm kute irja arým kam kubê ty. Nhym kam Metĩndjwýnh arým pykaja tãmmã ano nhym 'yr tẽn arým 'yr bõx. Kam ne ga me ar aba. ⁵ Djã ne Metĩndjwýnh pyka jakam kum pyka 'õ ta nhym arým o aminhõ? Kati. Kute kam kum pyka'õ 'yr kêtikumrêx. Kum 'yr kêt ne arým kukãm kum arênhbit ne kum, “Dja ba ĩ anhõ kadjy amã pyka ja kanga. Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx ne arým atãmdjwý krãptĩ: Me jamẽ me amã dja ba kanga ga me arým o aminhõ.” Nãm ã kraxje kra'õ kêt rã'ãkam ã kum ane. ⁶ Ne kam Metĩndjwýnh ajte Abraãomã kum,

“Atãmdjwý krãptĩ dja me me bajtem nhõ pykakam ar ba. Ne kam arým memã àpênh kajgo ar ba. Ar ba nhym me arým àpênh pytĩo me kamjêro ba. Meo ba: nhym pyka wãkam arým me'ã amex krãptĩ: kubê 400 apêx.

⁷ Dja ba kam me tokry pãnh meo ajkê. Me bajtem kute me àpênh'ã memã àpnênh djwýnhõ ajkê. Kam dja atãmdjwý ar katon arým pyka jakam bõx ne imã àpênh ar ba.”

Nãm ã Metĩndjwýnh Abraãomã ane. Nhym Exewão kõt memã arẽ. ⁸ Ne kam itepã memã kum,

—Ne kam Metĩndjwýnhmẽ Abraão ar abenmã kabên jarênh mãmdji nhym kamã Metĩndjwýnh kum, “Dja ga me aben djõ'ã me my nhinhu kã rê”, ane. Nhym kam arým Idjak dji nhym ruw. Nhym 'ã akatibê 8 nhym arým kra my nhinhu kã krãta. Nhym kam abatãnh ne arým Djako dji nhym ruw. Ne kam abatãnh ne kam me bakukãmãre kubê 12 jadjuw. Nãm ar aben jatãri apõx tẽ ne arým abatãnh ne.

⁹ Ne kam te kute Jõdje pyrãk prãmje arým kam ngryk ne. Kam ngryk ne pi'õk kaprĩ kadjy arým me bajtemmã kanga. Nhym kam me pykabê Edjitukam kum ire nhym kam memã àpênh kajgo ar ba. Nhym be, Metĩndjwýnh ne mã Jõdje mẽ amijo kajkep ¹⁰ ne kaprĩ djã kunĩbê utã. Nãm kum krã mex jadjã nhym bẽnjadjwýr arým kum kĩnh. Edjitukam me õ bẽnjadjwýr rax nhid-jibê Parao kum kĩnh ne arým 'ã bẽnjadjwýr mẽ. Nhym kam pykabê Edjitukam Parao

nhõ me kunĩmã nhỳn kum õ mỳjja kunĩ pumũnho ba.

¹¹ Nhym kam Edjitukam me jamẽ pykabẽ Kanaãkam me ja kunĩbẽ djwỳ kêt. Nhym prãm arỳm me pa:ro dja nhym me arỳm kaprĩ:ren kumex. Nhym me bakukãmãre ar te amityx djã jabej aprã. ¹² Ne kam abenmã kum, “Edjitukam ne me djwỳo atom nhym kumex”, ane. Nhym Djako me kabẽn man arỳm djwỳ'ỳr me bakukãmãre ar ano. ¹³ Nhym ar Edjitu'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx. Ne kam akẽx ne arỳm akubyn aminhõ pyka'ỳr bõx. Ne kam ajte 'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nhym kam kamy arkum amijarẽnho amirĩtkumrẽx ne arkum, “Ba. Axikõt gwaj bajapõx”, ane. Nhym kam me Paraomã Jõdje nhõbikwa jarẽ nhym kuma.

¹⁴ Nhym kam Jõdje arỳm bãm Djakomẽ ar'ỳr kamy ar ano. Õbikwa kunĩ'ỳr ano. Me abenã ar mẽnhkam ne ar krãptĩkumrẽxbẽ 75. ¹⁵ Nhym kam Djako ar Edjitu'ỳr tẽn kam 'ỳr bõx ne kam arek kam ar ba. Nhym kam Djako kubẽngẽtte kubĩ. Nhym kam me bakukãmãre arkubẽngẽtte ar kupa. Aben nhitepã ar paro tẽ. ¹⁶ Nhym me amũ krĩraxbẽ Xikĩkam aro ban arỳm kẽnkrekam ar angij. Amrẽbẽ: ne ar kukãmãre Abraõo kute me tyk jangjẽn kadjy mebẽ kẽnkre by. Xikĩkam Imõ tãmdjwỳmã ne ngõnhponho pĩ'õk kaprĩ ngãn pãnh kẽnkre ja by. Kẽnkre jakam ne me ar angij.

¹⁷ Nhym tũmrãm Metĩndjwỳnh arỳm kute memã pyka kanga kadjy amikabẽn tũm ma. Kute amrẽbẽ: Abraõomã pyka jarẽnhja arỳm kute memã kanga kadjy amikabẽn tũm ma. Nhym Edjitukam arỳm me àptàr mex mõ. ¹⁸ Me àptàr mõ nhym atemã bẽnjadjwỳr rax me kadjy kato. Bẽnjadjwỳr ja ne kute me kukãmãre Jõdje'ã ujarẽn mar kêt. ¹⁹ Nãm me kadjy katon arỳm me banhõ me wỳnhmã 'ẽx ban ar meo bikẽnho ba. Nãm me bakukãmãremã me prĩre'ã karõn memã kum, “Dja me prĩre axidjuw ga me bõm arẽ gẽ ty”, ane.

²⁰ Nhym kam Mõjdjẽ ruw. Nhym Metĩndjwỳnh kum kĩnh. Nhym kam nã ta ùrkwãkam o kaõro krĩ nhym arỳm 'ã mytyrwỳ amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx. ²¹ Nhym kam me bõm kudji. Nhym Parao kra ni arỳm amim kumỳn kra'ã amim o

djuw mex. ²² Nhym kam me kum pykabẽ Edjitu nhõ me ja kukràdjã kunĩ jarẽ nhym arỳm kuma. Ne kute me kabẽn jarẽn kadjy kabẽn mexkumrẽx ne àpẽn mex kadjy tỳxkumrẽx.

²³ Ne arỳm abatàn mex ne. Rwỳk'ã amexbẽ 40 apẽx nhym amim, “Ba 'ỳr inhõ me wỳnhbẽ idjaer pumũ”, ane. ²⁴ Ne me'ỳr tẽn kam me'ỳr bõx. Nhym Edjitukam me kra'õ mebẽ idjaer'õo bikẽnho dja nhym omũn arỳm o ngryk ne kubĩ. ²⁵ Be, kute bĩn kेत्री ne amim, “Be, Metĩndjwỳnh kukwakam dja ba me utã. Godja me kõt ima”, ane. Nhym kam me kute mar kêt. ²⁶ Nãm Edjitukam me kra'õnh bĩ nhym 'ã akati nhym õ me wỳnh ar aben tako dja. Nhym bit kute aro mexmã aben nẽje arkum kabẽn ne arkum, “È, ar ikabẽn ma. Ar aje abeno anhõbikwajakam aben tako dja”, ane.

²⁷ Nhym kute ikjẽo bikẽnho ãmja arỳm amũ Mõjdjẽ kujaten kum, “Nhỳnh ne me'õ me ikadjy ajã bẽnjadjwỳr mẽ, ga aben nẽje ar imã akabẽn ne? ²⁸ Ga ne ga amũja'ã Edjitukam me kra'õnh bĩ. Djãm aje ã ijo anhỹrmã”? ane. ²⁹ Nhym arỳm kuman amijã maje atemã pykabẽ Midjijãmã prõt ne. Prõt ne kam 'ỳr bõx ne arỳm me bajtemwãkam ar ba. Ar ba:n kam arỳm kra ja dji nhym ruw. Nhym ajte ja dji nhym ruw.

³⁰ Nhym kam ar ba: nhym 'ã amex krãptĩbẽ 40 apẽx. Nhym akati 'õkam arỳm kapõt kukritkam ar ba. Krãnhbẽ Xinaj bu'ã kapõtka ar ba: nhym akaõk tu põko dja. Nhym kuwykam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kum amijõ amirĩt ne. ³¹ Nhym te kute marmã kam no tyn djan amim, “Je tõ, mỳj ne wã”? ane. Ne kute omũnh mexmã 'ỳr bikamẽn tẽn nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

³² “Ba ne ba ibẽ me akukãmãre nhõ Metĩndjwỳnh.

Ibẽ Abraõomẽ Idjakmẽ Djako ar õ Metĩndjwỳnh.”

Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum ane. Nhym Mõjdjẽ umaje tertet ne ibõn djan te kãjmã 'ỳr krãn kute omũnhmã.

³³ Nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

“Ë, aparkà kaba. Inhõ pykakam ne ga adjãm wã. Kwãrĩk wãnh o abikẽnh kêt.

³⁴ Ë, pykabê Edjitukam me kra ne inhõ me jao bikẽnho ba ba arým mrãmri me tokrykõt omũn me kangãngã ma.

Ije me utàr kadjy ne ba ruw. Amrẽ tẽ ba Edjitumã ajano.”

Nãm ã Môjdjêmã ane.

³⁵ Be, Môjdjê ja ne me amrêbê kangan kum,

—Nhýnh ne me'õ ajã bẽnjadjwýr mẽ ne ga aben nêje ar imã akabẽn ne? ane. Be, me te kanga nhym Metĩndjwýnh ta arým me kadjy ano. Memã bẽnjadjwýr kadjy ne ano. Kute me utàr kadjy ne ano. Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh ne akaõk tu põkkam kum amijo amirĩt nhym arým me kadjy ano. ³⁶ Nhym kam Môjdjê Edjitu kurũm meo mõ. Kamã ne me aêrbê mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ên Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy mýjja kwý nhipêx. Edjitukam ipêx ne ajte ngõ ra:x nhidjibê Kamrêkrekam ipêx. Ne kam kapõt kukritkam meo ba: nhym amex krãptĩbê 40 me'ã apêx. Nãm ã Exewão memã ane.

³⁷ Ne itepã ajte memã kum,

—Môjdjê ja ne mebê idjaermã kum,

“Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã kabẽn jarẽnho iba. Dja Metĩndjwýnh ì me akadjy amijo me anhõbikwa 'õ pytà. Amijo utà nhym arým ikudjwa ã me amã kabẽn jarẽnho ane.”

Nãm ã Môjdjê memã ane.

³⁸ Be, Môjdjê ja ne kapõt kukritkam ar meo aben pydjín meo ba. Nhym kam krãnhbê Xinajkam Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh kum kukràdjã jarẽ. Me kute katàt amijo ba'ã Metĩndjwýnh kute memã karõkam kukràdjã ja ne kum arẽ. Me kute mar ne tĩn ne ar bamã ne kum arẽ. Nhym arým me bakukãmãremã arẽ. Nhym me aben djõ'ã abenmã arẽ gu me bakamingrãnyre arým baje mar ne o baba.

³⁹ Nhym be, me bakukãmãre ne me kum kabẽn mar prãm kêt. Me aminhirõ bê kabẽn rẽn arým te akubyn Edjitumã mõrmã bikraro nhý. ⁴⁰ Môjdjê krãnh nhimõk'ã kute amikràkam ne me arým Arãomã kum,

“Môjdjêwã, kute Edjitu kurũm me bajo kator ne kute me bajo mõr djwýnhwã birãm mýjwã ne arým ajmã on. Nhym got omũ. Ýr aprõt ne me batĩndjwýnh karõ kwý nhipêx gẽ me bakukãm ba.”

Nãm me ã Arãomã ane. ⁴¹ Ne kam arým mrybãri krare karõ nhipêx ne o we Metĩndjwýnh. Ne kam arým we mry karõ kĩnh djã'ã mryo bõx. O bõx ne parbê kudjin arým kum kubĩ. Ne arým kute ikrao mýjja nhipêxjakam kĩnh katio dja. ⁴² Nhym Metĩndjwýnh arým mebê amijo akẽx ne wãnh memã ire. Me ta wãnh kute kanhêti krãptĩmã rax jarẽnho ba kadjy memã ire. Ije amã arẽnh kõt ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk. Kamã ne Metĩndjwýnh memã kum,

“Ga me abê idjaer, djãm imã ne ga me mry paro aba? Me aje mýjjamã mry paro aba nhym 'ã amex krãptĩbê 40 apêxja djãm imã ne ga me mry pa got? Arkati.

⁴³ Ate ne ga me mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx ne kum rax jarẽnho aba. Ne mã me karõbê Morkimã kikreo aba. Ne me anhõ metĩndjwýnhbê Rẽnpãnh nhõ kanhêti karõo aba. Aje ikupa'ã amijo aba prãm kam dja ba arým me anhõ pyka djwýnh bê me akujate. Dja ba me bajtem nhõ krĩraxbê Babirõnij nhijukri me akujate.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Nhym Exewão arým kõt me rũnhmã arẽ.

⁴⁴ Ne itepã ajte memã kum,

—Mrykào kikre ne me bakukãmãre kapõt kukritkam ar o ba. Metĩndjwýnh kute memã amijo amirĩt nhym me kute mar kadjy ar o ba. Ta ne Môjdjêmã 'ã karõn kum, “Ije kikre'ã amã karõ kõt dja ga ipêx.” Nãm ã Môjdjêmã 'ã karõo ane. Nhym arým kõt ipêx nhym me ar o ba. ⁴⁵ Nhym kam ô'ã me bakukãmãremẽ Djodjuwemẽ ar kikreo ba:n arým apýnh me bajtem nhõ pyka djãri'ýr o bõx. Nhym Metĩndjwýnh arým apýnh me bajtem ba djãrio apan me kujate. Me kujate nhym me arým me pãnh pykakam ar ba. Nhym mebêngêt aben kukãm me paro mõ. Me paro mõ nhym me tàmdjwý arým aben djõ'ã mrykào

kikreo krĩ. O krĩ: nhym kam tũ:mràm Dawi arým me kadjy katon kam me kadjy bēnjadjwýr. ⁴⁶ Nhym kam Metĩndjwýnh kam kĩnh. Nhym kum, “Metĩndjwýnh, abē Djakoo aba djwýnh. Ba amã anhũrkwã nhipêx”, ane. ⁴⁷ Nhym be, Dawi ne kute kum kikre nhipêx kêt. Nhym be, krabê Xaromão ne arým kum kikre nhipêx.

⁴⁸ Nhym be, djãm me kute ikrao kum kikretikam Metĩndjwýnhbê kumkati krĩ prãm got? Arkati. Me bakukãmãre kabēn kôt ne ba ikabēn jarē. Amrēbê: ne me Metĩndjwýnh kukwakam memã kum,

“Bēnjadjwýr djwýnh ne me amã,

⁴⁹ ‘Be, kute me bēnjadjwýr rũnh krĩ djà pyræk ne ã kýrũm kàjkwakam ikrĩ djà ã imã nõr ane. Kàjkwabê ne ikrĩ djà.

Kute me par ku'ê djà pyræk ne pyka ã iparbê imã nõr ane.

Be, djãm me kute imã kikreti'õ nhipêx nhym imãnhkutãmã? Arkati.

Djãm me kute imã ikrĩ djà'õ nhipêx ba kam inhýr ne ityk djà kêtãmã? Arkati.

⁵⁰ Ba ne ba inhikrao kàjkwamē pyka nhipêx. Djã ne ga me ja ma?’

Nãm ã Bēnjadjwýr djwýnh me amã ane.”

Nãm kukwakam kabēn jarēnh djwýnh ã memã ane. Ga, me kute ikrao kum kikreti nhipêxjakam Metĩndjwýnhbê kumkati kam krĩ kêtja pumũ. Nãm ã Exewão memã ane.

⁵¹ Ne kam itepã ajte memã kum,

–Ba me amã arē ga me ama. Be, me akukãmãre kwý kute arĩk amijo ba'ã ne ga me amijakren arĩk ar amijo aban mã aminhirõbê Metĩndjwýnh kabēn rēn anhõkre kadjwýnhbê ajaxwe ar aba. Ne kam ajamakre kêtumrēx ne mã aminēje Metĩndjwýnh Karõbê adjaptàr aba. ⁵² Nhýnh got Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'õ nhym me akukãmãre kute o bikēnh kêt? Nãm me mã aben kukãm me kupa. Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh mã me bakukãmãremã kum, “Kritu ne katàt ne axwe kêtumrēx. Mrãmri dja bõxkumrēx.” Nãm me mã ã memã ane nhym kam me mã me kupa. Tãm ne ajbir jakam bõx ga me arým kangan abĩ. ⁵³ Be, kadjy mrãnh djwýnh ne me kadjy Mõjdjemã Metĩndjwýnh kabēn jarē. Me kute katàt amijo ba'ã kabēn jarē ga me aben djõ'ã

o aba kajgon mar kêt ne kôt amijo aba kêtumrēx. Nãm ã Exewão memã ane.

Me kute Exewão bĩn.

⁵⁴ Nhym me kute amijã kabēn markam arým ngryk tỳx mex ne. ⁵⁵ Nhym be, Metĩndjwýnh Karõ arým raxo Exewão kadjwýnhbê nhýn ar o ba. Ar o ba nhym arým kàjmã krãn kàjkwa pumũn kam Metĩndjwýnh pumũ. Prĩne me:xkumrēx ne uma: nhym omũ. Nhym Jeju Metĩndjwýnh djubõk'ãnh dja nhym omũ. ⁵⁶ Nãm Exewão ar omũn arým memã kum,

–Ë ota, arým ne kàjkwa abenbê ajkij. Kute amijo ĩ ne bõxja ne arým ra:x ne Metĩndjwýnh djubõk'ãnh dja, ba arým omũ, ane.

⁵⁷ Nhym kam me tu kàj bê amran amija-mak'ã pron itepato 'ýr prõt ne. 'Ýr prõt ne o tỳm ne ⁵⁸ arým krĩrax kurũm o kato, atykmã o katon kumē. Kumēn kam kēno titik ar o ba. Anhýr djwýnhràr ne me'õ abatành nybê Xaur dja. Nhym me aminhõ kubêkào pôx ne parbê adjuw.

⁵⁹ Nãm me Exewão titik ar o ba nhym arým amijo Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

–Bēnjadjwýr djwýnh Jeju, amim ikarõo wabi, ane. ⁶⁰ Ne kam kõnkrão nhýn kàj bê àmrao kum kabēn ne kum,

–Bēnjadjwýr djwýnh, dja ga me kute ibĩn pãnh jarēnh kêt. Nãm ã ane nhym me arým kubĩ nhym arým ty.

8

Me kute Jeju nhõ me jao bikēnhõ mõr nhym me bimãnh.

¹ Be, me kute Exewão bĩn kētri ne Xaur memã kum, “Rã'ã me abĩ”, ane.

Nhym me kubĩn kam arým me krãptĩo bikēnhmo krax ne. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio bajao bikēnhmo krax ne. Nãm me Djeruxarēkam meo bikēnhõ mõ:n me krãptĩ:o ajkē. Nhym me me umaje arým ajmã. Pykabê Djudējakam pyka kunĩkôt ajmã. Ne pykabê Xamar-ijkam pyka kunĩkôt ajmã. Jeju kute ar anorjabit ne ar arek Djeruxarēkam ar ba.

² Nhym me kwý kum Metĩndjwýnh jabêja ne Exewão mýn o mõn arým adjã. Ne kam abej mu:w. ³ Nhym be, Xaur arým àkrēn ari me kute amim Jeju maro bikēnhõ ba. Me kute

Jejukõt ar aben pydjio bajao bikẽnho ba:n kikre kunĩkõt mrãn wangij ne me bjẽro mrãn meo apõx. Nãm me mymẽ me nireo mõn arým mebẽ ijẽ.

Piripi Xamarijkam bõx ne Jeju'ã memã ujarẽnh.

⁴ Nhyim me amũ bimãnhja ne me arým memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnho mõ. Apýnh me ba djãri memã arẽnho mõ. ⁵ Kamã ne Piripi krĩraxbẽ Xamarijmã tẽn bõx. Ne kam arým kãj bẽ Kritu'ã memã ujarẽnh tẽ. ⁶ Nhyim me itepato arým kabẽn ma, me krãptĩ: kabẽn ma. Nãm myjja pumũnh kêt kwý nhipẽx nhyim me arým omũn kam kunĩ kabẽn mar 'ãno dja. ⁷ Be, me karõ punu me krãptĩo ba nhyim arým ano nhyim me karõ amran memã iren arým mã mõ. Nhyim ajte me akrymẽ me mrãnh kêt krãptĩo mex. ⁸ Nhyim kam me arým krĩrax wãkam kĩnhti:re ne.

Ximãobẽ wajangare'ã ujarẽnh.

⁹ Nhyim krĩrax tãmkam ne me'õ. Me kum Ximão jarẽ. Ta ne kute amijo myjja mar pytãr, amijo apýnh myjja mar pytãr ne ari amijo wajangao ba. Nãm me noo biknor ar o ba nhyim me kam no tyn kumex. Nhyim mã amijo rax ne memã kum,

–Ë, ba ne ba iraxkumrẽx, anhỹro ba. ¹⁰ Nhyim me kãtãmmẽ me rũnh kunĩ ma:r ar o ban abenmã kum,

–Tãmwã ne Metĩndjwýnh pymao uman tỳ:x ne, ane. ¹¹ Be, amrẽbẽ ne amijo apýnh myjja mar ne me kupẽnh ne me noo biknor ar o ba nhyim me arým maro ba. ¹² Mar ar o ba: nhyim kam Piripi arým memã kabẽn jarẽ. Memã Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo bakam kabẽn jarẽ. Ne Jeju Kritu'ã memã ajarẽ nhyim me arým kuman tu amim Jeju markumrẽx. Nhyim arým Metĩndjwýnhmã ngõmã me angij. Me mymẽ me nireo jangij.

¹³ Nhyim kam Ximãodjwý arým mekõt amim kuma. Amim kuma nhyim me arým Metĩndjwýnhmã ngõmã adjã. Nhyim kam arým mã Piripi kõt ajkamẽ. Nhyim Piripi me aẽrbẽ myjja pumũnh kêt rũnh nhipẽxo ba. Me te kute myjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne

ipẽxo ba. Nhyim Ximão amim omũnho ban te kute marmã kam no tyn ku'ẽ.

¹⁴ Nhyim kam me amũ Djeruxarẽkam memã kum,

–Be, pykabẽ Xamarijkam ne me arým amim Metĩndjwýnh kabẽn markumrẽx, ane. Nhyim Jeju kute ar anorja arým kuma. Kuman arým me'yr Pedrumẽ Djuão ar ano.

¹⁵ Nhyim ar me'yr tẽn me'yr bõx. Ne kam Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne kum,

–Dja ga memã Akarõ jano gẽ me 'amýn meo ba, ane. ¹⁶ Be, kraxje Metĩndjwýnh Karõ mekam rwýk kêt rã'ã. Nãm me Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju kukwakam Metĩndjwýnhmã ngõmãbit me angij.

¹⁷ Nhyim Pedru ar Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne me'ã ikra jadjuw nhyim Metĩndjwýnh Karõ arým me 'amýn meo ba. ¹⁸⁻¹⁹ Pedru ar kute me'ã ikra jadjwýrkõt Metĩndjwýnh Karõ me 'amý nhyim Ximão arým amim omũn arkum,

–Ota pi'õk kaprĩ. Dja gar amikudjwa imã akre. Ba badjwý ar akudjwa maro iba ne me'ã aminhikra jadjwýro iba gẽ Metĩndjwýnh Karõ me 'amýn meo ba, ane.

²⁰ Nhyim Pedru kum,

–Metĩndjwýnh kute tu memã kajgo Amikarõ janorjakam ga arĩk amim, “Dja ba pi'õk kaprĩ pãnh Metĩndjwýnh Karõ man ar o iba”, ane. Kam gẽ Metĩndjwýnh me biknor tokry djãmã ajano ga anhõ pi'õk kaprĩmẽ ro'ã akuno. ²¹ Be, Metĩndjwýnhmã akadjwýnhbẽ ajaxwe rã'ãn kum amex kêt rã'ã. Kam ne ga aje Karõ mar prãm kêtumrẽx.

²² On amikam akaprĩn wãnh ajaxwejamã anhiren Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Gẽ kute ajaxweo biknor ne akam ngryk kêt jabej. Aje Metĩndjwýnh Karõ'ã amim karõ punujao biknor ne akam ngryk kêt jabej kum amijo a'wý. ²³ Be, arým ne ba apumũ. Ajaxwe kute ajamýnh tỳx ne kute ajo ba rã'ã. Nãm ã Pedru Ximãomã ane.

²⁴ Nhyim Ximão kum,

–Inẽje Bẽnjadjwýr djwýnhmã akabẽn gẽ aje imã akabẽn jarẽnhja kõt ijo anhỹr kêt, ane.

²⁵ Nhyim kam Pedrumẽ Djuão ar Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã amijarẽnho djan kabẽn'ã kãj bẽ memã ujarẽnho djan kam arým o ino re. Ne kam arým

Djeruxarēmã akēx ne. 'Yr mō:n mōr kōt memã Kritu'ã ujarēnh ny jarēnh mō. Pykabē Xamarijkam me ja apýnh me ba djari krāptĩ memã arēnh mō.

Exopijkam me'õjamã Piripi Jeju'ã ujarēnh.

²⁶ Nhyam kam Piripi arek Xamarijkam ar ba. Kam ar ba nhyam Bēnjadjwýr djwýnh kadjy mrānh djwýnh'õ arým 'yr bōx ne kum, —Kāj mā djan amũ aparmã tē. Ga, Djeruxarēmē, krĩraxbē Gadjamē abenmã pry mēnhja pumũ. Pry 'ānh ne kapōt kukrit. Dja ga 'yr tēn 'yr bōx, ane. ²⁷ Nhyam arým kāj mā djan 'yr tē:n arým 'yr bōx. Nhyam me'õ pry'ã tē nhyam omũ. Õ pyka djwýnhbē ne Exopij. Kubē eunuku'õ. Exopijkam bēnjadjwýr rax nibē Kādjidji. Nhyam kukwakam ra:xi. Kubē õ nēkrēx kunĩ pumũnh djwýnh. Djeruxarē kurũm ne tē. Arým ne Metĩndjwýnhmã rax jarēn kam tē. ²⁸ Ne kam kurũm akubyn õ pyka'yr tē. Õ kām rānhtýx, mry kute bjējakam tē. Ne kam pi'ók jarēnh nhỹ. Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnhbē Idjaij nhõ pi'ók ne arēnh nhỹ.

²⁹ Piripi me'õ ja pumũ nhyam Metĩndjwýnh Karõ kum,

—'Yr aprōt ne kām rānhtýxmē ro'ã tē, ane.

³⁰ Nhyam arým 'yr prōt ne ro'ã tē. Nhyam Idjaij nhõ pi'ók jarēnh nhỹ nhyam arým kuma. Ne kam kum,

—Ē, djã ne ga arým me kabēnwã ma? Mýj'ã ne kabēn amijakre? ane.

³¹ Nhyam kum,

—Djãm ije mýjja mar godja ba mýjja'ã kute amijakreja ma. Kon, me'õ dja imã kraxkōt arē ba arým kōt kuma. Iwýr wabin inhikō'ã nhỹ, ane.

³² Me bakukãmãre Idjaij kabēn ne eunuku arēnh nhỹ. Nãm amim, “Me kute bĩnmã o tē nhyam uwbōre kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti djuwbōre pyrāk. Ne kute mrãmri ne me arým kĩ jakàro āmkam mrykĩ'ãtomti jabatānh nyre bēn kēt pyrāk. Nãm ã aminēje kabēn kēto ane.

³³ Nãm me 'ēx ne o kātām ne 'ã, ‘Tãmwã ne axwekumrēx. Tãmwã ne axwekumrēx’, ane. Axwe kētkumrēx nhyam me arým tu kum mýj axwe

pānh jarē. Nhyam arým tyn wabi nhyam kute ô'ã me'õ kēt pyrāk”, ane. Tãm ne eunuku pi'ók kam arēnh nhỹ.

³⁴ Nhyam Piripi 'yr wabin ikō'ã nhỹ nhyam kum,

—Imã arē. Mýj me'õ'ã ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh ja jarē? Djãm amijã nār me'õ'ã? ane. ³⁵ Nhyam kam Piripi eunuku kute pi'ók jarēnh kōt arým kum Jeju'ã ujarēnhmo krax ne arek 'ã ujarēnh tē.

³⁶ O tē:n kam arým ngō'yr bōx nhyam eunukuja kum,

—Ota ngō. Mýj dja ba nē ga Metĩndjwýnhmã ngōmã ijadjã? ane.

³⁷ Nhyam Piripi kum,

—Mrãmri aje tu amim Jeju markumrēx jabej ba kam arým ngōmã ajadjã, ane. Nhyam kum,

—Nã. Ba mrãmri tu amim Jeju Kritu markumrēx. Mrãmri kubē Metĩndjwýnh Krakumrēx, ane.

³⁸ Nhyam eunuku mry kute kã bjērmã kabēn nhyam arým dja. Nhyam kam ar ngō'yr ruw ne arým nox ne. Nhyam kam Piripi arým Metĩndjwýnhmã ngōmã adjã.

³⁹ Ne kam ar wabin dja. Nhyam kam Bēnjadjwýr djwýnh Karõ tu Piripi byn mã o tē. Nhyam eunuku arým ijukri omũnh kētkumrēx. Ne kam õ pykamã tē. Arým kĩnhtiren tē. ⁴⁰ Nhyam kam krĩraxbē Oxo tokam ajte Piripi amirīt ne. Ne kam bu'ã krĩ kunĩkōt memã 'ã ujarēnh tē. Tē:n kam krĩraxbē Xedjare'yr bōx.

9

*Xaur Jeju'yr amijo akēx.
Kar 22.3, 26.9*

¹ Nhyam kam Xaurja kute ari meo bikēnho baja kute me kangrōnh rã'ã. Kute Bēnjadjwýr djwýnhkōt me ba djwýnh kangrōnh rã'ã. Nãm mã me'ã memã kum,

—Gē me tu me kupa. Gē me tu me kupa, ane. Nãm memã anhýr rã'ān arým me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax'yr tēn arým 'yr bōx ne kum,

² —Ba krĩraxbē Tamagukam me rũnh'yr tē. Dja ga me kute amim Jeju mar'ã pi'ók no'ók ne imã angã ba memã o tē. Ba apýnh mebē idjaer bikprōnh djakam me

rũnh kunĩkõt memã akreo tẽ. Dja me akabẽnkõt me kute amim Jeju mar jabej ne memã katon arỳm imã me kanga. Ba me uwpre amrẽ Djeruxarẽ'ỳr meo tẽn awỳr meo bõx, ane. Nhyam kam arỳm me'ã memã pi'õk no'õk nhyam arỳm kubyn me'ỳr o tẽ. ³ Me 'ỳr o tẽn kam arỳm krĩraxbẽ Tamagu tẽpo tẽ. Tẽpo tẽ nhyam tu aerbẽ kàjkwa kurũm mỳjja adjẽnhja prĩne kurwỳ. ⁴ Nhyam arỳm tu pykabẽ tỳm ne arỳm me'õ kabẽn ma. Nhyam kum,

–Xaur, Xaur, mỳkam ne ga me kute amim imaro abikẽnho aba? Aje ba mãn ijo abikẽn pyràk ane.

⁵ Nhyam Xaur kum,

–Bẽnjadjwỳr, mỳj me ajõ ga ne ga imã akabẽn? ane.

Nhyam kum,

–Ba, ibẽ Jeju. Nã gãm me kute amim imaro abikẽnho aba ne aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyràk. Ne kam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jẽnh bjẽrja pumũ. Me kute mỳjja djwa mexo mry kamjỳr nhyam arỳm umaje prõt tỳxja pumũ. Nhyam kwỳ amakkre kêtka tu amikamjỳr djà kanã ne arỳm tokry ne. Gadjwỳ dja ga ari ijo abikẽnho aban arỳm atokry:. Nãm Jeju ã kum ane.

⁶ Nhyam kam kum,

–Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳj ne ga amã kĩnh? Dja ba ã amã o ane, ane.

Nhyam kum,

–On kàjmã djan amũ krĩraxmã wadjà. Kam dja me amã 'ã karõ. Dja ga mrãmri katat me kabẽn man kõt amijo abakumrẽx, ane.

⁷ Nhyam Xaurkõt ar mõrja me'õ kabẽn man kam ar kute ã pumũnh kêtka. Ne kam te: umaje te kabẽn. ⁸ Nhyam kam Xaur kàjmã djan no põt kajgon arỳm rĩt kêt ne. Nhyam kam ar pa 'amỳn o tẽn arỳm krĩraxbẽ Tamagumã wadjà. ⁹ Nhyam rĩt kêtka. Ne kam kute mỳjja krẽn kêt ne kõm kêt'ã akati amãnhkrut ne ikjẽkêt apêx.

¹⁰ Nhyam kam krĩraxbẽ Tamagukam ne me'õbẽ Ananij. Bẽnjadjwỳr djwỳnh ne Ananij nokrekam amirĩt nhyam arỳm omũ. Nhyam kum, “Ananij”, ane.

Nhyam kum, “Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳj nã”? ane.

¹¹ Nhyam kum,

–Kàjmã djan tẽn pry nhidjibẽ Katat'ãnh tẽn Djuda nhũrkwã'ỳr bõx. Kam Xaur jabej me kukja. Krĩraxbẽ Taxukam ne abatãnh djà. Dja ga abej me kukja. Wãkam ne Xaur Metĩndjwỳnhmã amijo à'wỳro nhỹ. ¹² Be, ga ne ga arỳm amikukãm nokrekam amirĩt nhyam akarõ pumũ. Ga ne ga arỳm 'ỳr wadjàn 'ã anhikra dji nhyam arỳm akubyn rĩt mex ne. Nãm ã apumũho ane. Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh Ananijmã ane.

¹³ Nhyam kum,

–Je, Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳkam? Xaur wã ne umakumrẽx. Nãm arỳm Djeruxarẽkam anhõ me ja krãptĩ ajkẽ nhyam me krãptĩ arỳm imã arẽ. ¹⁴ Ne jakam arỳm me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr ar me ijã pi'õk no'õk nhyam amrẽ o tẽ. Me ije amã amijarẽnhja kunĩ kadjy arỳm amrẽ pi'õko tẽ. Kute me idjuwpre kadjy ne o tẽ, ane.

¹⁵ Nhyam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum,

–'Ỳr tẽ. Ba ne ba inhõ àpẽnh kadjy amijo utà. Dja me bajtemmã ijã ajarẽn me bẽnjadjwỳr rũnhmã ijã ajarẽn mebẽ idjaermã ijã ajarẽ. Ja kadjy ne ba amijo utà. ¹⁶ Dja ba ã kum, “Dja ga ã ijã adjujarẽnh djõ'ã atokry kumex.” Nãm ã Xaur'ã Ananijmã ane.

¹⁷ Nhyam kam arỳm 'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽn kam arỳm Djuda nhũrkwãmã wadjàn Xaur'ỳr bõx. Ne kam arỳm 'ã kute ikra djirkam kum,

–Xaur, akmere, gu banhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju ne ijano ba arỳm awỳr bõx. Pry'ã atẽm nhyam kute amã amijo amirĩtja tãm ne ijano ba awỳr tẽ. Dja ga akubyn arĩt mex nhyam Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo akadjwỳnhbẽ nhỹn ar ajo ba. Ja kadjy ne ijano ba tẽ. Nãm Ananij ã kum ane.

¹⁸ Nhyam aerbẽ no kurũm mỳjja kute tepkà pyràk rõtõk ne. Nhyam akubyn rĩt mex ne. Ne kam kàjmã dja nhyam kam arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã adjà. ¹⁹ Nhyam kam ajte õ kwỳ krẽn arỳm akubyn tỳx ne.

Xaur memã Jeju'ã ujarẽnh nhyam me kum kurẽ.

A Kõ 11.32

Ne kam arek Tamagukam Jejukõt me ba djwỳnhmẽ ro'ã ar ba nhyam 'ã akati kwỳ

apêx. ²⁰ Tamagukam ar bari ne apýnh mebê idjaer bikprõnh djakam kàj bê memã ujarênh tẽ. Nãm memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx. Kubê Kritikumrêx. Kubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýr tẽ.

²¹ Nhyim me kunĩ kute kabên markam te kute kraxkõt marn kam no tyn kumex ne aben kukij ne abenmã kum,

—Bãrãm tãmja ne Djeruxarêkam ari meo bikênh ba. Me kute Jeju Kritumã ami-jarênhjao bikênh ba. Bãrãm tãmja ne kute ajte me uwpre kadjy amrê tẽ. Kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar'ýr meo bõx kadjy amrê tẽ, ane. ²² Nhyim kam Xaur kabên mexo amũ amikamênh tẽn arým kute memã Jeju jarênh mar me:xkumrêx. Nãm Tamagukam mebê idjaermê aktã kabêno aben japa nhyim me arým kabên kõt Jejubê Kritu ma. Mrãmri Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrêx man arým te kute kum kabên'õ jarênh prãmje. Te o anen õkre kadjwýnhbê arík amikabên kwý jarênh kumex.

²³ Nãm ã memã anhýr tẽ nhyim 'ã akati krãptĩ apêx. Nhyim kam mebê idjaer kwý arým o aben maro nhýn abenmã kum,

—Mýj dja gwaj Xaur on arým kubĩ? ane. Nhyim kam me arým amũ Xaurmã arê nhyim arým kuma. ²⁴ Me õ krĩrax nêje ne bu'ã pyka tỳx nhípêx jabatànha nhyim kam apýnh ajkwa krekre djari. Nhyim me kute Xaur katorkõt bĩnmã ajkwa krekre kunĩ'ã ku'ên omũnh'ã rĩtkumrêx ne. Nhyim Xaur arým me kuma. ²⁵ Nhyim kam akamãt nhyim Jejukõt me ba djwýnh krĩrax nêje pyka tỳx'ã Xauro wabin djan kadjy djudjêdjêo kaxnokai akà 'ãpren kam Xaur nhýr. Ne kam djudjêdjê 'amýn pyka tỳx burũm aparmã kumên o rwýko tẽn arým pykabê kudja. Nhyim kam kãjmã djan mã mebê katon tẽ.

²⁶ Tẽ:n kam arým akubyn Djeruxarêkam bõx. Ne kam bit Jejukõt me ba djwýnhmê ro'ã ýrmã. Nhyim me kum uman 'ã abenmã kum,

—E kum nhýnh ne tãmwã Jeju ma ne kõt ba? Godja ajte me bakwýo ajkê, ane.

²⁷ Nhyim kam Banabe o tẽn Jeju kute ar anorja'ýr o bõx. Ne 'ã arkum,

—Be, nãm prykõt tẽn arým Bẽnjadjwýr djwýnh pumũ nhyim kum kabên jarê. Nhyim kam arým krĩraxbê Tamagukam Jeju'ã memã ujarênh ba. Nãm kum me uma kêt ne kàj bê 'ã memã ujarênh ba, ane.

²⁸ Nãm arkum ane nhyim kam me arým kum uma kêt ne. Nhyim kam Djeruxarêkam Jejukõt me ba djwýnhmê ro'ã ar ba. ²⁹ Ar ba:n kum me uma kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnh kukwakam memã ujarênh ar ba. Nhyim mebê idjaer kwý ne me me bajtembê kregu kabênkam kabên. Nhyim Xaur arým me jamê aktã kabêno aben japanho dja. Aben japanho dja nhyim kam me bit kute Xaur bĩnmã.

³⁰ Nhyim Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým me kuma. Ne kam Xauro tẽn krĩraxbê Xedjaremã o tẽn o bõx. Ne kam krĩraxbê Taxumã ano nhyim arým 'ýr tẽ.

³¹ Nhyim kam me arým me kute amim Jeju marjao bikênh ino re. Apýnh me ja kute Jejukõt ar aben pydjio ba djari meo bikênh ino re. Pykabê Djudêjakam o ino re. Ne pykabê Garrêjakam o ino re. Ne pykabê Xamarijkam o ino re. Kunĩkõt ne me meo bikênh ino re. Nhyim me arým akubyn umar mex ne. Ne kam Metĩndjwýnh maro amũ amikamênh tẽn arým mar ra:x ne. Ne me kum Metĩndjwýnh pymakam katãt kabên kõt ar amijo ba. Nhyim Metĩndjwýnh Karõ memã kĩnh jadjã nhyim me arým kĩnhkumrêx. Nhyim me kãtãm krãptĩ arým tu amim Jeju markumrêx ne arým mekõt ajkamê. Nhyim kam me arým krãptĩ: tẽ.

Pedru kute Anêjao mex nhyim Dokre tyk nhyim akubyn o tĩn.

³² Nhyim kam Pedru pyka kunĩkõt kute me omũnh kadjy tẽ. Me omũnh tẽ:n kam krĩbê Ridjakam me jadjwý'ýr bõx. Jeju nhõ me ja'ýr bõx. ³³ Nhyim kamã me'õbê Anêja amrêbê akryn arek ikwã. Akry'ã arým amexbê 8 apêx. Nhyim Pedru arým omũ.

³⁴ Ne kam kum,

—Ë, Anêja, Jeju Kritu arým ajo mex ne. On kãjmã djan anhikwã djãwão mex, ane. Nhyim me aêrbê arým kãjmã dja. ³⁵ Nhyim krĩbê Ridjamê krĩbê Xaronakam me ja kunĩ arým omũ. Ne kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêxo kumex.

³⁶ Pedru krĩbê Ridjakam arek ar ba. Nhyam kam krĩbê Djopekam Jejukõt ba djwýnh ni'õ ar ba. Idjibê ne Tabita. Mebê kregu kabẽnkam ne me kum Dokre jarẽ. Ukaprĩkumrẽx ne mã me õ mýjja kêtõ djuw mexo ba. ³⁷ Ne kam kanẽn arým ty. Nhyam me amikukràdjãkõt ku'õn kikre tãmka kýjrũm kumoka'ẽkam kudji nhyam nõ. ³⁸ Krĩbê Ridja ne krĩbê Djopeo rãm ne ja. Dokre ty nhyam kam me kum,

—Pedru ne Ridjakam ar ba, ane. Nhyam Jejukõt me ba djwýnh arým kuman Pedru'ýr ar amãnhkrut jano. Nhyam ar 'ýr tẽn kam 'ýr bõx ne kum,

—Ë, amikrà kêt ne Ridja'ýr tẽn, ane.

³⁹ Nhyam amibẽx ne 'ýr arkõt tẽn. Tẽn kam arým 'ýr bõx. Nhyam ar Pedruo tẽn kýjrũm kumoka'ẽ'ýr o wabi. Nhyam kam me 'uwtĩ kunĩ 'ýr bõx ne muw. Ne Dokre tĩnri kute apýnh me inõkãti, apýnh kubẽkã nhipẽx djãri mã: kum akreo ku'ẽ.

⁴⁰ Nhyam Pedru arým bõm me kunĩ jano. Ne kam kõnkrãõ nhýn arým Metĩndjwýnhmã o a'uw. Ne kam tykja'ýr akẽx ne kum,

—Ë Tabita, kãjmã nhý, ane. Nhyam arým no põt ne Pedru pumũn arým kãjmã nhý.

⁴¹ Nhyam 'ýr ikran arým ikra 'amýn kãjmã kudja. Ne kam memã kabẽn nhyam me arým 'ýr bõx. Jeju nhõ me jamẽ me 'uwtĩmẽ ne me bõx nhyam arým memã kum,

—Ota, arým akubyn tĩn ne, ane. ⁴² Nhyam me arým krĩbê Djopekam kikrepdjitã abenmã arẽnho ipõk ne. Nhyam me krãptĩ arým tu amim Jeju markumrẽx ne.

⁴³ Nhyam kam Pedru arek krĩbê Djopekam ar ba. Me'õbê Ximãõ nhũrkwãkam ne nhý. Ximãõbê ne mry kãõ mex djwýnh'õ. Pedru krĩ wãkam ar ba nhyam arým 'ã akati krãptĩ apẽx.

10

Me'õ bajtembê Koneru'ã ujarẽnh.

¹ Pedru Djopekam ar ba nhyam krĩraxbê Xedjarekam me'õbê Koneru ar ba. Kubê ne krãkamngõnhre krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr. Me kute krãkamngõnh ja'ã memã kum,

—Pykabê Itarij kurũm me ja, anhýro ba.

² Koneru katãt Metĩndjwýnh kabẽn man kõt ar amijo ba. Konerumẽ ũrkwãkam ar krĩja

kunĩ ne arkum Metĩndjwýnh rax pyma. Nãm me õ mýjja kêtkaõ õdjãnhkumrẽx ne mã Metĩndjwýnhmã kabẽn ar ba.

³ Nhyam kam arým myt akẽxkam, 3 orakam, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ nokrekam amirĩt nhyam arým omũnho nhý. Nhyam kum, “Ë, Koneru”, ane. ⁴ Nhyam kute omũnhkam madjã kretin kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh mýj mã”? ane. Nhyam kum,

—Ga Metĩndjwýnhmã akabẽn nhyam arým ama. Ga me õ mýjja kêtkaõ anhõdjãnh nhyam arým apumũ. ⁵ Jakam dja ga krĩbê Djopemã anhõ me ja kwý jano. Kam ne me'õbê Ximãõ Pedru. Gẽ ar tẽn kum arẽn awýr o bõx. ⁶ Imõti mýrri ne nhý. Mrykãõ mex djwýnhbê Ximãõmẽ ro'ã ne ar nhý. Dja ar tẽn kum arẽn amrẽ awýr o tẽn o bõx nhyam arým amã arẽ ga kabẽn kõt ã amijo ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh Konerumã ane. ⁷ Ne kam mã tẽn. Nhyam arým amiwýr ar amãnhkrut ne ikjêkêt 'uw. Me kute ar amãnhkrut pa 'amýnhja ne kum àpẽn kajgo ar ba. Nhyam pydji ja ne kubê õ krãkamngõnh. Adjwýnhdjwý ne katãt Metĩndjwýnh kabẽn man kõt ar amijo ba. Ne kam Koneru tãri kum àpẽn ar ba. Nãm amiwýr ar ja 'uw nhyam ar arým bõx. ⁸ Nhyam kam prĩne arkum kadjy mrãnh djwýnh'ã ajarẽn arým krĩbê Djopemã ar ano.

Mýjja kute Pedru nokrekam amirĩt nhyam kute omũnh.

Kar 11.5

⁹ Nhyam ar'ã akati nhyam ar arým 'ýr tẽn. 'Ýr tẽn: n arým krĩ tẽpo tẽn. Nhyam arkum ajmã Pedru krĩraxkam kikre'ã wabin imõk'ã nhý, imõk ngrengrer'ã nhý. Mebê idjaer ne me tu õ kikre nhimõk po. 'Ýr ne wabin nhý. Ne kam Metĩndjwýnhmã kabẽno nhý. Kãjkwa nhipõkri myt nhýrkam. ¹⁰ Ne kam kum prãm ne bit kute õ kwý krẽnmã. Nhyam ar arým kum õmrõõ dja. O dja nhyam Pedru jaerbê mýjja amirĩt nhyam omũ. ¹¹ Kãjkwa ne abenbê ajkij nhyam omũ. Nhyam mýjja kute kubẽkãti pyrãk rwýk mõ. Idja amãnhkrut ne amãnhkrut. Nhyam mýjja idja kunĩ 'amýn o rwýko mõ. ¹² Kadjwýnhbê ne apýnh pykakam mry kunĩ. Apýnh rop, apýnh mry ngãngãõ mrãnh, apýnh àk, mry kunĩ

kubêkàti kadjwýnhbê ikwã nhym omũ.
¹³ Nhym kam arým me'õ kum kabên nhym kuma. Nhym kum,

—Ë, Pedru kàjmã djan 'õnh bĩn krê, ane.

¹⁴ Nhym Pedru kum,

—Kati, Bẽnjadjwýr djwýnh. Môjdjê kute me ibê mýjja kakrit pyma ja ne ije kur kêtumrêx, ane.

¹⁵ Nhym ajte kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute mýjjao mex kwãrĩk wãnh kum kakrit jarênh kêt, ane.

¹⁶ Be, me'õ kum kabên ne ajte kum kabên ne ajte kum kabên nhym aêrbê mýjja akubyn kàjkwamã wabi.

¹⁷ Nhym Pedru amim,

—Je, mýj'ã ne ije mýjja pumũnhja amijakre? ane. Nãm amim anhýro dja nhym Koneru kute ar anorja kikre jabej me kukij nhym me arým arkum arê. Nhym ar 'ýr tẽn arým ajkwa krekre tãri bõx ne dja. Ne arým abej me kukij ¹⁸ ne kàj bê memã kum,

—Ximão Pedru, djori kikre wãkam nhý? ane.

¹⁹ Nhym wãnh Pedru kute mýjja pumũnh'ã arek amikabên maro nhý nhym Metĩndjwýnh Karõ arým kum,

—Ë, ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne ar ajabej akukij. ²⁰ Kàjmã djan ar'ýr rwýn arkõt tẽn. Kwãrĩk wãnh ar kubajtemkam axwe amikam adjumar kêt. Ba ne ba ar ano nhym ar tẽn, ane.

²¹ Nhym Pedru arým ar'ýr ruw ne ar'ýr bõx ne arkum,

—Ë, ba, ba ne gar ijabej. Mýj ne gar amã kĩnh ne iwýr tẽn? ane.

²² Nhym ar kum,

—Krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwýr'õ ne ar ijano bar awýr tẽn. Idjibê ne Koneru. Nãm katãt amijo ban kum Metĩndjwýnh rax pyma. Nhym mebê idjaer kunĩ kum mex jarê. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhja ne kum karõn kum, “Pedru'ýr ar 'õ jano gê amrê awýr tẽn amã kabên jarê. Dja ga prĩne kabên ma”, ane.

²³ Nãm ar Pedrumã ane nhym arým arkum, “Amrê ar ikõt wadjã”, ane. Ne kam arkum aminhũrkwã jarê nhym ar arým kam nhý.

Pedru Koneru nhũrkwãkam bõx.

Nhym ar'ã akati nhym Pedru arkõt arým 'ýr tẽn. Djopekam Jeju kukwakam me kamy

kwý ne arkõt tẽn. ²⁴ Amũ Xedjare'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhym Koneru arým arkam amako nhý. Nãm arým amijã õbikwamê kute meo õbikwao akuprõ. ²⁵ Nhym ar me'ýr bõx nhym Pedru kikremã àr tẽn nhym Koneru arým kajpa. Ne umaje amijo ngriren parbê tým ne ibõ. ²⁶ Nhym Pedru pa 'amýn kàjmã kudjan kum,

—E kum, kàjmã dja badjwý ibê pykabê me'õ, ane.

²⁷ Ne kam kum kabên tẽn wadjã. Nhym me krãptĩ akuprõ nhym arým me omũ.

²⁸ Ne kam memã kum,

—Be, me ba ne ba me me bajtemmê ibikprõnh kêtumrêx. Me ibê idjaerkam ikukràdjã kõt ba me me bajtem nhũrkwãmã idjãr kêtumrêx. Arým ga me ama. Nhym kam Metĩndjwýnh imã ikukràdjã ny jarê. Imã me kunĩ kĩnhmã ne imã arê. Ne ije me'õmã kakrit jarênh kêtã ne imã arê. Ije me'õo me bajtem kêtã ne imã arê. ²⁹ Kam aje imã ar anorja iwýr bõx ne ar kute imã akabên jarênhkam ba aminêje ikabên kêt ne tu arkõt awýr tẽn bõx. Bõx ne arým me anhũrkwãmã wadjãn me anhikõ'ã nhý. Kam ba me amã arê. Mýj kadjy ne ga me ijo bõx? Mýj ne ga me amã kĩnh? Nãm ã Pedru memã ane.

³⁰ Nhym Koneru kum,

—Amũja'ã, arým 'ã arngrobê 4 apêx ba amijajburo nhý. Nhym ã myt ibõ ane, 3 orakam ba inhũrkwãkam Metĩndjwýnhmã ikabêno nhý. Nhym ijaêrbê me'õ ikuka kõnh dja nhym õ kubêkã jadjênh ne.

³¹ Nhym imã, “Ë Koneru, ga Metĩndjwýnhmã akabên nhym arým ama. Ga me õ mýjja kêtãkam anhõdjãnh nhym arým apumũ.

³² Jakam dja ga krĩraxbê Djopemã anhõ me ja kwý jano. Kam ne me'õbê Ximão Pedru. Gê ar tẽn kum arên awýr o bõx. Imõti mýrri ne me'õ mrykào mex djwýnhbê Ximão nhũrkwã. Kam ne ro'ã nhý. Pedru dja awýr bõx ne amã arê.” Nãm ã me'õ imã ane. ³³ Ba kam amikrà kêt ne awýr ar ano. Be, arým ga bõx ba me ikĩnhkumrêx ne. Ne jakam ba me ikunĩ Metĩndjwýnh parbê nhý. Metĩndjwýnh kute kabên'ã amã karõ kunĩ me ije mar kadjy ne ba me nhý. Nãm ã Koneru Pedrumã ane.

³⁴ Nhym kam Pedru kum,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kum me kunĩ kĩho aben pyræk. Ja arým imã amirĩtkumrẽx ne. ³⁵ Be, mebê idjaer nàr me bajtem. Apýnh me ba djà kunĩkõt me kunĩ. Me apýnh kum Metĩndjwýnh rax pyman katàt kute amijo baja, Metĩndjwýnh kum me ja kunĩ kĩnh. ³⁶ Ba me amã kabẽn jarẽ ga me ama. Be, Metĩndjwýnh ne mebê idjaermã me umar mex jarẽ. Dja me tu amim Jeju Kritu markumrẽx ne arým umar mex. Kubê ne me kunĩ nhõ Bẽnjadjwýr djwýnh. Metĩndjwýnh ne mebê idjaermã ujarẽnh ny ja jano. ³⁷ Me ga ne ga me arým 'ã ujarẽnh ma. Djuão kute 'ã memã ujarẽnhkam ngõmã me angjẽnhkam ne me Garrêjakam Jeju'ã ujarẽnhmo krax. Ne kam Djudêja kunĩkõt me 'ã ujarẽnh ar ba ga me arým ama.

³⁸ Be, Metĩndjwýnh ne Nadjarekam Jëjumã ta Karõ jano nhym arým raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ba nhym arým kukwakam tỳx ne. Ne kam àpẽnh mex ar ba. Nhym Xatanaj meo ba nhym me umar punu:re nhym Jeju arým me kunõ mex. Metĩndjwýnh kute kumẽ amijo kajkepkam ne mã meo mex ar o ba.

³⁹ Kute mýjja kunĩ nhípêxkõt ne bar omũ. Mebê idjaer nhõ pykakam bar omũn krĩraxbê Djeruxarẽkam omũn arým 'ã memã idjujarẽnh ar iba. Nãm me pĩte'y'ã kunhõn kubĩ. ⁴⁰ Nhym kam 'ã akatin akatin akati nhym Metĩndjwýnh akubyn o tĩn. Ne irãri o amirĩt bar omũ. ⁴¹ Me kunĩmã ne o amirĩt kêt. Metĩndjwýnh ta kute amrêbê amijo me utàr jamã ne o amirĩt ne. Me kute omũnhkõt memã 'ã ujarẽnh kadjy ne memã o amirĩt. Ar imã ne arým o amirĩt ne. Ar ba ne bar akubyn tĩnkam ro'ã inhõ kwý krẽn kõt ikõ.

⁴² Nhym ta ar imã karõn ar imã, “Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ipytã. Dja ba memã axwe pãnh jarẽ. Me tĩn ne ar bajamã axwe pãnh jarẽ. Me tykjãmã axwe pãnh jarẽ. Ja kadjy ne amijo ipytã. Tãm dja gar kàj bê memã arẽho aba. Arým ar aje ipumũnhkõt memã 'ã adjujarẽnh ar aba.” Nãm ã ar imã ane. ⁴³ Be, Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kunĩ ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum, “Jeju arým tyk ne akubyn tĩnkam dja me kwý ì pýnhkõt tu amim markumrẽx

nhym Metĩndjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngryk kêt.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane, ane.

⁴⁴ Pedru memã ja jarẽho dja nhym Metĩndjwýnh Karõ arým me kunĩkam ruw ne ar meo ba. Me kute kabẽn maro ýrja kunĩkam ruw ne ar meo ba ⁴⁵⁻⁴⁶ nhym me arým apýnh me ba djakam me kabẽnkam kabẽno kumex. Me kute me kabẽn mar kêtjakam ne me kabẽno kumex. Ne apýnh me kabẽnkam Metĩndjwýnh rax jarẽho kumex. Nhym Pedrukõt ar bõxja arým kuma. Kõt ar bõx jamã ne me kum me my kà rẽnhne jarẽ. Ar ja ne ar amrêbê tu amim Jeju markumrẽx. Nãm ar me kabẽn man arým mekam no tyn djan abenmã kum,

—Je, amrêbê me babê idjaermãbit ne Metĩndjwýnh kute Karõ janor. Ne kam arým jakam tu me bajtemmã Karõ jano, ane.

Nhym Pedru arkum,

⁴⁷ —Be, amrêbê Metĩndjwýnh kute me bamã Karõ janorkõt ne arým jakam ã me bajtemmã anoro ane. Me babê idjaer ren amrêbê abenmã, “Kwãrĩk wãnh ngõmã me bajtemja jangjẽnh kêt”, ane. Nhym be, jakam Metĩndjwýnh kute memã Karõ janorkam me baje ngõmã me angjẽnh kadjy amimar, ane. ⁴⁸ Ne kam arkum,

—Arým ne me tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrẽx. Ar Metĩndjwýnhmã ngõmã me angij, ane. Nhym ar arým ã meo ane. Nhym kam me amijã Pedru nẽn kum,

—Dja ga arek me ikam ar aba gẽ ajã akati kwý apêx ga kam ajte tẽ, ane.

11

Pedru kute Djeruxarẽkam me jamã amikõt amijarẽnh.

Kar 10.9

¹ Nhym kam me bajtemdjwý arým tu amim Metĩndjwýnh kabẽn markumrẽx nhym me kwý arým amũ memã arẽho ipõk ne. Nhym pykabê Djudêjakam Jeju kute ar anorja arým me arẽnh ma. Nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamydjwý me arẽnh ma. ² Nhym kam Pedru arým akubyn krĩraxbê Djeruxarẽmã tẽn bõx. Nhym me kute amim Jeju mar kwý mebê idjaer kukràdjã tũm'ã no tỳxi. 'Ã ne me memã me my kà rẽnhne jarẽ. Pedru bõx

nhym me my kà rênhne arým Pedrumẽ aktã kabẽno aben japanho dja. ³ Ne kum,

–Ga ne ga me bajtem nhũrkwãmã wangij ne me ro'ã adjàkuro akrĩ, ane.

⁴ Nhym Pedru akubyn amijo tẽn krax kurũm prĩne 'ã memã ajarẽn memã kum,

⁵ –Be, krĩraxbê Djopekam ne ba Metĩndjwýnhmã ikabẽno nhỹ. Nhym mýjja ijaêrbê inokrekam amirĩt ba omũnho nhỹ. Mýjja kute kubêkàti pyrãk. Nhym mýjja idja kunĩ 'ãnh 'amýn iwýr o rwýko mõ. Ne arým iwýr o bõx. ⁶ Ba kam arým omũnho dja nhym apýnh pykakam mry kunĩ, ropmẽ mry ngãngão mrãnhmẽ àkmẽ kadjwýnhbê nõ ba omũ. ⁷ Nhym kam kàjkwa kurũm me'õ kabẽn ba kuma. Nhym imã, “È Pedru kàjmã djan 'õnh bĩn krẽ”, ane.

⁸ Ba kuman arým kum, “Bẽnjadwýr djwýnh, kati. Mõdjê kute mýjja kakrit, mýjja punu wã nêje me imã kabẽn kõt ije kur kêtumrẽx”, ane.

⁹ Nhym kàjkwa kurũm me'õ ajte imã, “Be, Metĩndjwýnh kute mýjjao mex kwãrĩk wãnh ga kum kakrit jarẽn kêt”, ane. ¹⁰ Be, me'õ imã kabẽn ne ajte imã kabẽn ne ajte imã kabẽn nhym arým mýjja kunĩ akubyn kàjkwamã wabi.

¹¹ Nhym ijaêrbê ar amãnhkrut ne ikjêkêt kikrekam inhýrja'ýr bõx. Krĩraxbê Xedjare kurũm me'õ imã ar ano nhym ar tẽn bõx.

¹² Nhym Metĩndjwýnh Karõ imã, “Dja ga arkõt tẽ. Kwãrĩk wãnh ga Ar kubê me bajtemkam axwe adjumar kêt”, ane. Ba kam arkõt tẽ. Nhym Jeju kukwakam gwaj bakamy Ar kubê 6ja arým ikõt tẽ. Bar 'ýr tẽn kam Koneru nhũrkwãkam bõx ne arým 'ýr wadjã.

¹³⁻¹⁴ Nhym kam ar imã 'ã ajarẽ. Nãm ar imã, “Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ inhũrkwãkam dja ba omũ. Nhym imã, ‘Dja ga anhõ me ja kwý krĩraxbê Djopemã ano. Me'õbê Ximão Pedru ne kam ar ba. Gê ar kum arẽn amrẽ awýr o bõx. Ta dja amã kabẽn jarẽ. Gamẽ anhõbikwa kunĩmẽ dja gar kabẽn ma nhym Metĩndjwýnh arým ar ajaxwebê ar apytã.’ Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.” Nãm Koneru ã ar imã ane. Nãm ã Pedru me kukràdjã tũm'ã me no tỳxjamã ane.

Ne kam ajte memã kum,

¹⁵ –Ba kam memã ikabẽn kraxbit jarẽnho dja. Nhym Metĩndjwýnh Karõ arým mekam ruw ne meo ba. Amrẽbê kute me bajo ba kõt ne ã wãkamdjwý arým meo bao ane.

¹⁶ Ba kam akubyn amijo tẽn arým amijã Bẽnjadwýr djwýnh kabẽn ma. Nãm me bamã, “Be, Djuão Metĩndjwýnhmã ngõmãbit me angij. Nhym be, dja ba ar amã Metĩndjwýnh Karõ jano nhym arým ar ajo ba”, ane. Nã bãm Bẽnjadwýr djwýnh kabẽn ja man kõt ar amã arẽ. ¹⁷ Be, gu me baje tu amim Bẽnjadwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrẽxkam ne amrẽbê me bamã Karõ jano. Jakam ne me bajtemdjwý me bakõt tu amim markumrẽx nhym arým ã memãdjwý Karõ janoro ane. Kam ba ar amã arẽ gar ama. Djã ne ba iraxo Metĩndjwýnh jakre got ba kubê aptã? Kati. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁸ Nhym me arým amijã kabẽn man Pedrumã kabẽn krãta. Ne arým abenmã Metĩndjwýnh rax jarẽn abenmã kum,

–Be, me bajtemdjwý ne Metĩndjwýnh arým kum me kĩnh ne arým memã amak bõ. Memã amak bõ nhym me arým amikam kaprĩre wãnh axwemã iren Jeju'ýr amijo akẽx. Jakam dja me kõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

Ãxikikam me kute Jeju mar'ã ujarẽn.

¹⁹ Be, amrẽbê me kute Exewão bĩnkam ne me me kute amim Jeju marjao bikẽnho mõ. Nhym kam me arým ajmã. Ajmã:n kam me kwý amũ pykabê Penixijmã bõx. Nhym me kwý amũ apêxtibê Xipremã bõx. Nhym me kwý krĩraxbê Ãxikimã bõx. Me ja ne me kàj bê mebê idjaermãbit 'ã ujarẽn tẽ. ²⁰ Nhym be, me kwý ja ne me apêxtibê Xiprekam abatãnh djã nhym me kwý pykabê Xirenikam abatãnh djã. Me kwý ja ne me Ãxiki'ýr bõx ne arým me bajtembê kregumã arẽ. Memã Bẽnjadwýr djwýnh Jeju'ã ujarẽn ny jarẽ. ²¹ Nãm me me bajtemmã arẽ nhym Bẽnjadwýr djwýnh mekmẽ amijo kajkep. Me kute memã Jeju jarẽn jamẽ amijo kajkep nhym me arým kabẽn mexkumrẽx ne. Nhym me bajtem krãptĩ: tu amim Bẽnjadwýr djwýnh markumrẽx ne arým 'ýr amijo akẽx.

²² Nhym me arým amũ me arẽ. Nhym onj krĩraxbê Djeruxarẽkam me kute amim

Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arỳm me arēnh ma. Ne kam Āxikimã Banabe jano. Nhyr 'ỳr tē:n kam ²³ 'ỳr bõx ne arỳm me omũn amim,

—Be, mrãmri ne Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ:kumrēx* ane. Ne kam arỳm mekam kĩnhkumrēx ne memã 'ã karõn memã kum,

—Dja gar amã Bēnjadjwỳr djwỳnh jabē:n kabēn man arek kõt amijo abakumrēx. Kwārĩk wānh 'ã adjukanga kêt. Nãm ã memã anhỹro bao ane. ²⁴ Be, Banabe ne mexkumrēx nhyr Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo kadjwỳnhbē nhỹn ar o ba nhyr mrãmri tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳ:xkumrēx. Nhyr ô'ã arỳm me krãptĩ Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr amijo akēx ne tu amim markumrēx.

²⁵ Nhyr kam Banabe amũ krĩraxbē Taxumã tē. Kute kam Xaur jabej kadjy ne tē. Nãm 'ỳr tē:n arỳm 'ỳr bõx. ²⁶ 'Ỳr bõx ne kam abej ne arỳm kum kato. Ne kam akubyn Āxiki'ỳr o bõx. Nhyr kam ar arỳm me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajamē ro'ã akuprõ. Aben tã me ro'ã akuprõ. Me krãptĩ:mã Metĩndjwỳnh kabēn jarēho ku'ê: nhyr ar'ã amexmē na apêx. Be, krĩraxbē Āxikikam ne me Jejukõt me ba djwỳnhja kumrēxmã me kute amim Kritu mar jarē.

²⁷ Nhyr kam Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kwỳ bõx. Krĩraxbē Djeruxarē kurũm Āxiki'ỳr bõx. ²⁸ Nhyr kam ar 'õ kàjmã me ipõkri dja. Idjibē ne Agabu. Agabu kàjmã djan Metĩndjwỳnh Karõ kukwakam memã kum,

—Dja apỹnh me ba djari pyka kunĩkõt mebē djwỳ kêt. Nhyr me kunĩ kum prã:m, ane. Nhyr tũmrãm arỳm kato. Bēnjadjwỳr raxbē Kraõdjõ memã ỳrri ne arỳm kato nhyr me arỳm kum prã:m. ²⁹ Nhyr memã prãm kētri Āxikikam Jejukõt me ba djwỳnh kunĩ arỳm abenmã kabēn djin abenmã kum,

—Gwaj amikutã memã banhõ mỳjja kwỳ jano. Jeju kukwakam me bakamy pykabē Djudējakam ar bajamã ano, ane.

Nhyr me abenmã kum,

—Dja gwaj ã memã o ane. Dja gwaj ã memã o ane, ane. ³⁰ Nhyr kam Banabemē Xaur ar kute memã o tēmmã nhyr me arỳm arkum aminhõ mỳjja ngã. Ne arkum,

—Dja gar me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmã angã nhyr me arỳm memã kungrã, ane.

12

Pedru mebē ijē djà kurũm kator:

¹ Āxikikam me kute memã mỳjja nhõrmã o dja: nhyr onỹ pykabē Djudējakam bēnjadjwỳr raxbē Erodji arỳm àkrē:. Àkrēn arỳm õ me ja jano nhyr me me kute amim Jeju mar kwỳo rõrõk ne. Me kute Jejukõt ar aben pydjio baja kwỳo rõrõk ne. Kute meo bikēnh kadjy meo rõrõk ne. ² Ne kam arỳm kàxdjwa kajgoo Xijagu bĩ. Xijagumē Djuão ar axikõt apõx. ³ Nãm me Xijagu bĩ nhyr mebē idjaer arỳm kam kĩnhkumrēx. Nhyr Erodji arỳm mekam kĩnhkõt omũn kam kute Pedruo tỳm kadjy memã arē. Me kute djwỳponhbit kur djà nhõ akatikam ne memã arē.

⁴ Nhyr kam me arỳm o tỳm ne kubē ijē. Nhyr kam Erodji 'ỳr õ krãkamngõnhbē 16 jano. Nhyr me kute Pedru pumũnh kadjy me arỳm meo aben nhikjê'ã kabēn. Me kunĩbē 4'ã kabēn. Nhyr kam me 'ã aben japanho dja. Metĩndjwỳnh me irõbē mrãnh djà nhõ akati apêx totokbē Erodji bit kute memã o katormã. Kute memã kukjêr nhyr me kute bĩnmã bit kute memã o katormã. ⁵ Kam ne me arek mebē ijē djakam Pedruo dja. Nhyr me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ne me Pedruo Metĩndjwỳnhmã à'wỳr'ã rĩtkumrēx.

⁶ Nhyr nēje akamãtkam Erodji amim,

—Gê kryrãm, ba memã Pedruo ikato, ane. Nhyr Pedru arek õto nõ. Nhyr krãkamngõnh amãnhkrut ne aktã ijēn o nhỹ. Kàxirãxo ne krãkamngõnh Pedrumē aktã amijãpre. Nhyr kre'ã ku'ê djwỳnh ar 'ã ijē djà kuri dja. Arek kre nēje dja. ⁷ Nhyr Pedru õto nõ: nhyr Bēnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ arỳm 'ỳr wadjã. Nhyr arỳm mebē ijē djà kadjwỳnhbē irã.

* **11:23** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyr pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kētmã nhyr ta arỳm tu kum me kaprĩ.

Nhym arým Pedru nhikre'i nhikjêbê kurwan kàjmã kangõn kum,

—Amikrà kêt ne kàjmã dja, ane. Nhym kàjmã dja nhym kàxiràxo inýx 'ãpre djã arým tu rôrõk ne.

⁸ Nhym kadjy mrãnh djwýnh kum,

—On amipren aparkà ponh jadjã, ane nhym arým ã amijo ane. Nhym ajte kum,

—Anhõ kubêkà krãkào amikupun ikõt tẽ, ane nhym arým amikupu. ⁹ Nhym mã kator tẽ nhym arým kõt tẽ. Ne kute amimar kêt kam amim we,

—Be, nãm mýjja kute ijo anhýr kajgo. Nã bãm amiptir kajgo nõ, ane. ¹⁰ Nhym ar arým amipãnh 'ã ijê djã ja mẽ. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar ja dja. Nhym ar ajte amipãnh 'ã ijê djã ja mẽ. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar jadjwý dja. Nhym kam ar arým krĩrax 'ýr kàxiràxtio 'ã ijê djã ja tẽpo tẽ nhym ta arkum amijã kuta. Nhym arým ar kato. Ne pry ja kumrẽx'ã tẽn amipãnh kumẽ nhym kadjy mrãnh djwýnh arým mã kubê tẽ.

¹¹ Nhym Pedru arým kute amiptir kêtja man amim,

—Je, mrãmri ne Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju imã kadjy mrãnh djwýnh jano nhym Erodjibê arým ipytã. Mebê idjaer kute ibĩnmã kam amak kajgo nhym arým mebê ipytã, ane.

¹² Ne arek amimaro tẽn kam arým Marij nhũrkwã'ýr bõx. Djuão Makõ ne Marij kurũm kato. Kikre jakam ne me krãptĩ Metĩndjwýnh mã kabẽno nhý. ¹³ Nhym Pedru bõx ne arým kikre'ã ijê djã mõ. Nhym me õ àpẽn nija àmõr man arým kute me'õ pumũnh mã 'ýr tẽ. Idjibê ne Rodji. ¹⁴ 'Ýr tẽn arým 'ã ijê djã'ýr bõx. Nhym Pedru kabẽn nhym arým mrãmri Pedrukumrẽx kabẽn ma. Ne arým kĩnhkam tu kikre'ã ijê djã'ã 'ýr kêt ne akubyn me'ýr wadjãn memã kum,

—Õ kum, Pedru kikre'ã ijê djã tãri dja, ane.

¹⁵ Nhym me tu kum, “Ajbã”, ane. Nhym, “Kati, mrãmri”, ane. Nhym me arĩk kum,

—Be, kadjy mrãnh djwýnh kute mã Pedruo baja ne dja, ane.

¹⁶ Nhym wãnh Pedru arek 'ã ijê djã mõro dja nhym kam me kum 'ã kutan arým omũ. Omũn kam arým te kute mýjja marmã

kam no tyn kumex. ¹⁷ Nhym memã am-inhikra bẽno dja nhym me arým anhikrê. Nhym kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju kute mebê ijê djã kurũm o kator'ã memã ajarẽ. Ne kam memã kum,

—Aje, dja gar tẽn Xijagumẽ Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum ijã ajarẽ. Ba on, ane. Ne kam arým amũ kikre 'õ'ýr tẽ.

¹⁸ Nhym kam akati. Nhym arým krãkamngõnh abenkam kangao kumex. Bẽnjadjwýr mekam ngryk karõ abenkam kangao kumex. Ne abenmã kum, “Nãr Pedru? Nãr Pedru?” ane. ¹⁹ Nhym kam Erodji Pedru'ýr me ano. Nhym me abe;j ne te abej aprã. Nhym arým prĩne kre'ã ku'ê djwýnh ar kukij. Nhym me te: aminêje kum kabẽn ne. Nhym arým memã arẽn memã kum,

—Pedru kator pãnh me kupa, ane. Nhym me arým me kupa.

Nhym kam Erodji arým pykabê Djudêja kurũm amũ tẽn arým krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ne kam arek kam ar ba.

²⁰ Arým krĩraxbê Xirukam me jamẽ krĩraxbê Xidõkam me jakam ngryk mex ne. Nhym me arým axikõt 'ýr bõx. Me bõx djwýnh rãm ne me Erodji nhõ àpẽn rax'õmã amijarẽ. Idjibê ne Bradju. Kubê ne Erodji nhõ kumoka'ê, kam õt djã, nêje omũnh djwýnh. Kute me nêje Erodjimã kabẽn kadjy ne me Bradjumã amijarẽ. Amrêbê ne me kute Erodji nhõ pykakam õ djwý jamýnho ku'ê. Ne kam mebê djwý kêt karõ Bradjumã amijarẽ nhym arým me nêje bẽnjadjwýr Erodjimã kabẽn jarẽ.

²¹ Nhym kam Erodji kute memã kabẽn kadjy akati'õ jarẽ. Nhym arým 'ã akati bõx. Nhym Erodji arým õ kubêkà rũho prĩne amijo mex ne õ krĩ djã rax'ýr bõx ne kam nhý. Nhýn arým memã kabẽno nhý.

²² Nhym kam me arým abenmã o akij ne abenmã kum,

—Djãm pykakam me'õ kabẽn got? Be, kubê ne kàjkwakam metĩndjwýnh'õ, ane.

²³ Nhym totokbê arým Bẽnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh mýj kanêjao kubĩ. Nhym kõp arým kakuw nhym arým ty. Be, mýkam? Bir, me kute kum metĩndjwýnh jarẽn nhym kute aminêje memã kum,

“Kati”, anhÿr kêt kam. Kute memã kum, “Kati, atemã kàjkwakam Metĩndjwýnh pydji”, anhÿr kêt kam ne kadjy mrãnh djwýnh mÿj kanê punure jao kubĩ nhym arÿm ty.

²⁴ Nhym kam me amũ memã Metĩndjwýnh kabên jarênho kumex nhym me krãptĩ arÿm kum kĩnh. Nhym me kute tu amim Jeju markumrêxja arÿm krãptĩ: mō.

²⁵ Be, amrêbê ne Æxikikam me kute memã me õ mÿjja kwÿ janormã. Djeruxarêkam me õ mÿjja kêtjamã me kute anormã. Nhym Banabemê Xaur ar arÿm amũ me kadjy o mōn memã o bōx ne arÿm memã kungã. Memã kungãn arÿm akubyn kurũm akêx ne tē. Ar Djuão Makô japrôn o tē. Tē:n arÿm akubyn Æxikikam bōx.

13

Me kute Jeju mar kute amũ Banabemê Xaur ar anor.

¹ Be, Æxikikam me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio bajakam ne me kwÿbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarên djwýnh. Nhym me kwÿbê memã kukràdjã'ã ujarên djwýnh. Ar idjibê ne Banabemê Ximião Nidjê mē Ruxumē Manaũmmē. Krĩraxbê Xirenikam ne Ruxu abatàn. Manaũm ne bēnjadjwÿr raxbê Erodjimē ro'ã abatàn ne kute o kamy. ² Ar Metĩndjwýnhmã rax jarê ne kum amijajburo nhÿ. Nhym Metĩndjwýnh Karõ arkum,

—Dja gar imã Banabemê Xaur aro aben nhikjê. Ba arÿm ar àpên djã ny kadjy aro amiptã, ane. ³ Nhym kam ar amijajburo nhÿn Metĩndjwýnhmã aro à'wÿro nhÿ. Ne kam ar krã'ã aminhikra djin amũ ar ano.

⁴ Metĩndjwýnh Karõ ã kute ar anoro anhÿrkam ne ar arÿm krĩraxbê Xerxij'ÿr tē:n kam 'ÿr bōx. Ne kam kàraxkam ngô raxbê pyka kêt kôt tē. Apêxtibê Xipre'ÿr tē:n kam arÿm 'ÿr bōx. ⁵ Krĩraxbê Xarami'ÿr ne ar bōx. Ne kam wabin tē. Apÿnh mebê idjaer bikprôn djakam kàj bê memã Metĩndjwýnh kabên jarênho tē. Djuão Makôdjwÿ ne ar aprôn o tē. Arkum àpênhmã ne ar o tē.

⁶ Ne kam pykakôt krĩraxbê Papu'ÿr tēn 'ÿr bōx. Ne kam arÿm me'õbê Bajaju kãjpa. Kubê ne mebê idjaer'õ. Ta ne amijo apÿnh mÿjja mar mexo ban me kupênho

ban amijo wajangao ba. Ne kam ta amijo Metĩndjwýnh mar mex ne amijo 'êx ne we kukwakam memã kabên jarênho ba.

⁷ Nãm pyka tãm kam bēnjadjwÿrmã àpên ar ba. Bēnjadjwÿr nhidjibê ne Xedju Paur. Bēnjadjwÿr krã mexkumrêx. Banabemê Xaur ar Papu'ÿr bōx nhym bēnjadjwÿr amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Imã Metĩndjwýnh kabên jarê. Ije mar prãm, ane.

⁸ Nhym kam Erimanh, kubê ne Bajaju. Me bakabênkam ne gu me ren kum wajanga jarê. Nhym be, me bajtem kabênkam ne me kum Erimanh jarê. Nãm bit kute Paur Ar kubê àptãrmã. Erimanh bit kute õ bēnjadjwÿr nêje Metĩndjwýnh kabên pytãrmã ne arÿm kabêno Xaur ar apanho dja.

⁹ Nhym Xaur, idji nhikjêbê ne Paur. Metĩndjwýnh Karõ raxo Paur kadjwýnhbê nhÿn ar o ba nhym arÿm wajanga'ÿr akêx ne kam no tyn omũnho djan ¹⁰ kum,

—'Êxnhĩti, axweti, Xatanaj tãmdjwÿ. Nãm me axwe kêt prãm, ga mã amã me kurê. Bēnjadjwÿr djwýnh memã 'ã karõ katãtkumrêx ga kam ga kupa'ã ar memã arênho aba nhym me arÿm aman Metĩndjwýnh kupa'ã amijo ba. Je tô mÿkam ne ga akabên punu jao krã'ÿr kêt kumrêx?

¹¹ Jakam arÿm Bēnjadjwÿr djwýnh kute ajaxwe pãnh ajo bikênhmã. Dja ga arÿm ano rãn arngro pumũnh kêt nhym ajã akati krãptĩ apêx, ane.

Nhym totokbê arÿm no rãn kam nokrekam akamãt kô tyk pytĩ. Nhym arÿm me'õ jabej àpên mō. Me'õ kute pa 'amÿnh ne o tēmmã ne mekôt me'õ jabej àpên mō. ¹² Nhym bēnjadjwÿr Xedju Paur kute wajanga no rã pumũnhkam arÿm tu amim Bēnjadjwÿr djwýnh markumrêx. Nãm anhÿr djwýnhram amim,

—E kum, Bēnjadjwÿr djwýnh'ã ar kabên kukràdjã mexkumrêx, anen kam tu amim markumrêx.

Paur Æxiki 'õdjwÿkam memã Jeju'ã ujarên ne ja.

¹³ Nhym kam Paurmê ro'ã ar tēnja ar kàraxmã wadjàn nox ne arÿm amipãnh krĩraxbê Papu mē. Ne tē:n kam arÿm pykabê Papirijkam krĩraxbê Pedji'ÿr bōx.

Nhym kam Djuão Makõ arým ar kangan Djeruxarẽ'ýr akẽx ne.

¹⁴ Nhym kam ar amipãnh krĩraxbê Pedji mẽ. Ne tẽ:n kam pykabê Pidjijkam krĩraxbê Āxiki 'õdjwý'ýr bõx. Nhym kam arým ar'ã pi'õk råràr nhym ar arým mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjàn nhỹ. ¹⁵ Nhym me'õ pi'õk jarẽho dja. Mõjdjê kukràdjãmẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh 'õdjwýmẽ kabẽn jarẽho dja. Ne kam arým arẽnh pa. Nhym me bikprõnh djakam bẽnjadjwýr ar Paurmã kabẽn kadjy memã arẽ. Nhym me amũ abenmã arẽn arým kum arẽn kum,

–Bẽnjadjwýr ar ar amã kabẽn ne ar amã, “Be, akmere ar, ar ajõ aje memã akabẽn jarẽnh prãm jabej arẽ”, ane.

¹⁶ Nhym kam Paur arým kàjmã dja. Ne memã aminhikra bẽ nhym me arým anhikrê. Nhym memã kum,

–Gar abê idjaer ar, ar akunĩ amã Metĩndjwýnh pyma ar, dja gar ikabẽn ma. ¹⁷ Me babê idjaero ba djwýnhbê ne Metĩndjwýnh. Nãm arým amijo me bakukãmãre pytà. Nhym kam me pykabê Edjitukam ar ba nhym Edjitukam me ja ar meo kubajtemo ba. Nhym kam Metĩndjwýnh me bakukãmãreo krãptĩ:n o ra:x. Ne kam tỳx me:xkõt arým meo kato. ¹⁸ Meo kato nhym me kapõt kukritkam ar ba. Nhym me mã kam amikràõ ba nhym mã kum me kaprĩn meo ba. Nhym kam me'ã amexbê 40 apêx. ¹⁹ Nhym kam Metĩndjwýnh pykabê Kanaãkam me ar ba tũmjao apêx. Apýnh me bajtem ba djàribê 7 nhym arým memã meo apêx. Ne kam memã me õ pyka nhirê ne memã kungã.

²⁰ Ne kam aben totokmã memã me kute memã axwe pãnh jarẽnh djwýnh jarẽ nhym me aben kukãm ar meo ba. Nhym kam me'ã amex krãptĩ:o kute 450 pyræk apêx nhym Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnhbê Xamuwe me kadjy kato. ²¹ Nhym kam me amikadjy Metĩndjwýnhmã bẽnjadjwýr raxo a'uw. Nhym arým memã Xau, Ki kute irja jarẽ. Nhym memã bẽnjadjwýr'ã amexbê 40 apêx. Xaubê ne Bẽnjamĩn djõ'ã me'õ.

²² Nhym kam Metĩndjwýnh bõm Xau mẽn pãnh arým me kadjy Dawi jarẽ nhym arým

ar meo ba. Nhym Metĩndjwýnh arým 'ã memã kum,

“Dawi ne ba arým kum ikato. Dja ba 'ã kum karõ nhym arým katåt ikabẽn kunĩ man kõt ar amijo ba. Djexe ne Dawi dji.” Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane.

²³ Ne kam amrêbê kute me bakukãmãremã arẽnh kõt arým tũmrãm me babê idjaer kamingrãny kadjy Jeju jano. Dawija tãm djõ'ã ne kato. Jejubê ne õ kàjkwa kadjy me utår djwýnh. ²⁴ Jeju kute àpênhmo krax kêtri ne Djuão me babê idjaer kunĩ jakren me bamã, “Me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx. Ba kam kum ngõmã me ajangij”, ane.

²⁵ Ne kam kute àpênh'ã aminhinomã amimẽnh 'ýr ne me bamã, “Ga me Kritu bõxmã kam amako aba. Djãm ibê tãmwã got? Kati, ibê atemã. Nhym be, itotokbê me'õ bõxja ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ã inihõn ije kum parkà 'ãpre bõnh prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apê. Nhym be, kati, ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne.” Nãm ã Djuão memã ane. Nãm ã Paur memã ane.

²⁶ Ne itepã ajte memã kum,

–Be, akmere ar, gar abê Abraão tãmdjwý ar, ar akunĩ ar amã Metĩndjwýnh rax pyma ar. Be, Metĩndjwýnh arým me bamã kabẽn jano. Jeju kute me utår'ã kabẽn jano. Ba arým ar amã kabẽn jarẽho dja.

²⁷ Djeruxarẽkam me jamẽ kam me bẽnjadjwýrmẽ ne me kute Jeju raxkõt mar kêt. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh me bakukãmãremã arẽ. Me kute Kritu'ã axwe nhõr ne bĩnmã arẽ. Nhym me aben djõ'ã kabẽn jarẽnh djwýnh kabẽn jarẽ. Pi'õk råràr kunĩkõt kabẽn jarẽho mõr tãmtã. Nãm me te arẽn mýjja'ã kabẽn kute amijakreja mar kêt. Jeju'ã kabẽn kute amijakreja mar kêt. Ne kabẽn jarẽho mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũmrãm me kamingrãnyre kute mar kêt rã'ãn arým Jeju'ã axwe nhõn bĩnmã arẽ. Amrêbê: Jeju rwýk kêtri kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kute arẽnh kõt arým tu bĩnmã arẽ. ²⁸ Ne te: kute axwe'õ jabej ne kum kator ne pãnh kute bĩnmã te me kukij nhym axwe kêtumrêx. Te Jeju axwe kêt nhym me tu mrãmri kute bĩnkumrêxmã

Piratumã o a'uw. ²⁹ Ne kam amrêbê: me bakukãmãre kute pi'òkkam Kritu'ã kabên jarênh kôt ã Jejuo ane. Kabên kunĩkôt me kute o anhýrmã kôt ne me kamingrãnyre arým ã Jejuo ane. ã Jejuo ane nhym arým ty. Ty nhym kam me arým pĩte'y kurũm kaban o ruw ne me tyk nhõ kênkrekam adjã nhym nõ. ³⁰ Nhym be, Metĩndjwýnh akubyn o tĩn. ³¹ Nhym kam kôt ba djwýnhmã amijo amirĩt ar o ba nhym arým 'ã akati krãptĩ apêx. Jeju tyk kêtri ne ar pykabê Garrêja kurũm ro'ã tẽ, Djeruxarê'ýr tẽ. Nãm arkum amijo amirĩto ba nhym kam jakam ar Jeju'ã ujarênh ar ba. Ar kute Jeju akubyn tĩn pumũnhkôt memã 'ã ujarênh ar ba. Nãm ã Paur memã ane.

³²⁻³³ Ne kam itepã memã kum,

—Metĩndjwýnh ne amrêbê: me bakukãmãre kum, “Dja ba akubyn Krituo tĩn”, ane nhym me aben djô'ã arênhõ mõ:. Arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Me bakamin-grãnyrekam Jeju ty nhym Metĩndjwýnh arým akubyn o tĩn. Tãm ne bar ar amã arênhõ dja. 'ã ne me bakukãmãre amrêbê: me bẽ idjaer nhõ me ngrer tũmbê 2'ã pi'òk no'òk. Kamã Metĩndjwýnh arým kramã kum,

“Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ga arým ijo Abãm kumrêx”, ane.

Kute Kramã anhýrkôt ne arým akubyn o tĩn ne. ³⁴ Nhym amrêbê: me pi'òk 'òdjwý no'òk. Kamã Metĩndjwýnh kute akubyn o tĩn nhym ã rerek prãm kêt'ã ajte kum,

“Ije angêt Dawimã ajarênh kôt dja ba ã ajo djuw mexo ane”, ane.

³⁵ Nhym me me bẽ idjaer nhõ me ngrer tũm 'òdjwý'ã pi'òk no'òk. Kamã ne Dawi Metĩndjwýnhmã kum,

“Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtkumrêx”, ane.

Amrêbê: me kute pi'òk no'òk kôt ne Jeju tyn ã rerek kêt ne akubyn tĩn ne. Nãm ã Paur memã ane.

³⁶ Ne kam itepã ajte memã kum,

—Nhym be, djãm Dawi nhĩ rerek kêt? Kati. Dawi tyn arým ã rerek ne. Metĩndjwýnh kabênkôt ne Dawi kum apê: nhym kam kubêngêt arým kubĩ nhym ty nhym me arým adjã. Dawi akubyn tĩn

kêtkumrêx. ³⁷ Nhym be, djãm Jeju nhĩ rerek? Kati. ã rerek kêt. Metĩndjwýnh kute akubyn o tĩnkam ne ã rerek kêt. Nãm ã Paur memã ane.

³⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arẽ gar ama. Jeju tyk ne akubyn tĩnkam Metĩndjwýnh arým me axweo aknon mekam ngryk kêt. Ja'ã ne bar kãj bẽ ar amã idju-jarênhõ dja. ³⁹ Mõjdjê kute me kute katãt amijo ba'ã memã karõkam kukrãdjã gu me te baje mar ne katãt kôt amijo baba prãmje ne kam bajaxwe rã'ã. Nhym be, dja me tu amim Jeju markumrêx nhym Metĩndjwýnh arým me axwe kunĩ maro akno. O aknon tu memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mexkumrêx ne.

⁴⁰⁻⁴¹ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã kum,

“Ë, me atĩn ne ar abari dja ba mýjja pumũnh kêt nhipêx.

Nhym me te me amã 'ã ajarẽ ga me mar prãm kêtkumrêx.

Ë, me aje ijaprý prãm wã dja ga me te aje mýjja marmã kam ano tyn aku'ên arým me biknor tokry djãkam akuno”, ane.

Ga, me kute mar prãm kêtkam me biknor tokry djãkam biknorja pumũ. Kwãrĩk wãnh mekôt ã amijo anhýr kêt. Ar ga dja gar tu amim Jeju markumrêx. Nãm ã Paur memã ane.

⁴² Nhym kam me bikprõnh djã kurũm me kator mõrkam ne me Paur arkum,

—Dja gar amrê pi'òk rãrãr mõrkam ajte ar imã me kabên ja jarẽ, ane. ⁴³ Nhym arým me bimãnhkam me krãptĩ Paurmẽ Banabe arkôt tẽ. Me bẽ idjaermẽ me bajtem kute me bẽ idjaer kukrãdjã mar ne kôt kute amijo bajamẽ ne me arkôt tẽ. Nhym ar memã kabên ne memã kum,

—Metĩndjwýnh ta kum ar akaprĩkumrêx* Dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt, ane.

⁴⁴ Nhym kam ajte pi'òk rãrãr nhym me ajte ar'ã akuprõ. Me kute Metĩndjwýnh kabên marmã ne krĩrax wãkam me kunĩ ar'ã akuprõ. ⁴⁵ Nhym me bẽ idjaer kwý

* **13:43** Djãm me ta ne me axwe kêt nhym pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêtmã nhym ta arým tu kum me kaprĩ.

arỳm ar'ã me krãptĩja pumũn arỳm me'ã ngyr:k ne. Ta te kute urak prãmje arỳm Paur japryõ kumex.

⁴⁶ Nhyam kam Paurmẽ Banabe arkum me uma kêt ne memã kabẽn ne memã kum,

–Me abê idjaerkam bar ije me akumrẽxmã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽn prãm kumrẽx. Be, jakam ne ga me am-inhirõbê kabẽn mẽn kam amim, “Djãm Metĩndjwỳnhkõt itĩn rã'ãmã? Kati. Ja ne imã kĩnh kêt”, ane. Kam dja bar arỳm memã idjujarẽn kadjy me bajtem'ỳr amijo akẽx ne. ⁴⁷ Metĩndjwỳnh kute pi'õk kõt ar imã me bajtem'ã karõ kõt dja bar ã amijo ane. Kamã ne Kritumã kum,

“Ga, akamãt kô tykkam me kute mỳjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. Nhyam me kute memã pry kurwỳ nhyam me arỳm irãkam katãt mrã. Me bajtemdjwỳ ne me mrãnh punun axwe. Ga dja ga memã ikabẽn jarẽ.

Ja kadjy ne ba arỳm ajano. Dja me amim ikabẽn man arỳm gadjwỳ ama. Aje me axwebê me utar djwỳnh dja me ama. Aje pyka kunĩkõt me axwebê me utar kadjy ne ba ajano.”

Nãm ã Kritumã ane. Ar badjwỳ ne bar arỳm kabẽnkõt me bajtemmã akẽx ne. Nãm ã Paur memã ane. ⁴⁸ Nhyam me bajtem kute ar markam arỳm kĩnhkumrẽx ne abenmã kum,

–Metĩndjwỳnh kabẽn mexkumrẽx. Metĩndjwỳnh kabẽn mexkumrẽx, ane. Ne kam Metĩndjwỳnh kute me kêttri amijo me utarja, kute kõt tĩn ne ar ba rã'ã kadjy amijo me utarja arỳm tu amim Jeju markumrẽx ne.

⁴⁹ Nhyam kam me pykaja kunĩkõt arỳm memã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabẽn jarẽnho ba. ⁵⁰ Nhyam mebê idjaer arỳm Paurmẽ Banabe ar'ã memã apnê. Me nire kwỳ rũnh kute mebê idjaer kukràdjã mar ne kõt amijo bajamã ne me ar'ã apnê. Ne me my bẽnjadjwỳrdjwỳmã ar'ã apnê. Krĩraxbê ãxikikam me jamã apnê. Nhyam kam me ari memã ar kurêtuw. Ne arỳm amibê ar kujate. ⁵¹ Nhyam ar kute me kangao amirĩt kadjy mebê amiparkã'ã me õ pyka ka'u. Ne

kam amũ krĩraxbê Ikõni'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽ:n arỳm 'ỳr bõx. ⁵² Nhyam Jejukõt me ba djwỳnh arỳm kĩnhkumrẽx ne. Nhyam Metĩndjwỳnh Karõ arỳm raxo me kadjwỳnhbê nhỹn ar meo ba.

14

Ikõnikam Paur ar memã Jeju'ã ujarẽn.

¹ Nhyam kam Ikõnikam Paurmẽ Banabe ar arỳm mebê idjaer bikprõnh djã'ỳr tẽn wadjãn kam memã ujarẽnho dja. Ne memã kabẽn mexkumrẽxo dja. Nhyam kam me krãptĩ: kum kĩnh ne arỳm tu amim Jeju markumrẽx. Mebê idjaermẽ me bajtembê kregu krãptĩ: tu amim markumrẽx. ² Nhyam kam mebê idjaer kwỳ amakkre kêt ne kute Jeju mar prãm kêtja arỳm me bajtemmã me kurêtuw. Memã Jeju kukwakam me kute abeno kamy kurêtuw nhyam me kum me kurêo ba.

³ Nhyam kam Paurmẽ Banabe ar arek mekam ar ba. Arkum me uma kêt ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã memã 'ã ujarẽn ar ba nhyam ar'ã arỳm arngro krãptĩ: apẽx. Metĩndjwỳnh ta kute tu kum me kaprĩ'ã memã ujarẽn ar ban* Bẽnjadjwỳr djwỳnh kukwakam me aêrbê mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Nãm ar me punu kwỳo mex. Me kute abenmã kum,

–Mrãmri ne Metĩndjwỳnh kõt ar kabẽnkumrẽx, anhỹr kadjy ar ipẽx.

⁴ Nhyam kam krĩraxkam me apỹnh kabẽn. Me kwỳ mebê idjaer kõt kabẽn. Nhyam me kwỳ Jeju kute ar anorja kõt kabẽn. ⁵ Nhyam kam me bajtemmẽ mebê idjaermẽ mekam me bẽnjadjwỳrmẽ arỳm abenmã ar'ã karõn abenmã kum,

–Gwaj arkum akjan kẽno ar titik gẽ ar ty, ane. ⁶⁻⁷ Nhyam kam ar arỳm me kuman arỳm mã mebê tẽ. Mebê tẽ:n kam arỳm pykabê Rikaõkam bõx. Ne kam krĩraxbê Rix-akam bõx ne memã arẽ. Ne kam krĩraxbê Tebikam bõx ne memã arẽ. Ne bu'ã pyka kunĩkõt memã arẽnho ba. Kritu'ã ujarẽn nyja ne memã arẽnho ba.

* **14:3** Djãm me ta ne me axwe kêt nhyam pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ne me te: axwe kêt mã nhyam Metĩndjwỳnh ta arỳm tu kum me kaprĩ.

Rixakam Paur ar memã 'ã ujarẽnh.

⁸ Nhyim krĩraxbẽ Rixakam me'õ mrãnh kêt. Adjãkam ne par punuren mrãnh kêt rã'ã ne arým abatãnh ne. ⁹ Nhyim kam Paur memã ujarẽnhõ dja nhyim par punuja kabẽn maro nhỹ. Ne mex kadjy arým tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx. Nhyim Paur kam no djar tỳx ne arým kute amim kamnhĩxkõt omũ. ¹⁰ Nãm omũn kàj bê kum, “Kàjmã dja”, ane. Nhyim arým ekruux ne kàjmã djan arým mrãnh mex.

¹¹ Nhyim me krãptĩ arým Paur kute o mexkõt omũn kàj bê abenmã o akij. Nhyim be, Paur ar kute me kabẽn mar kêt. Me õ pykabẽ Rikaõkam me kabẽn kõt ne me kabẽn. Nãm me abenmã o akij ne abenmã kum,

—Apýnh me batĩndjwýnh ar amijo me bapyràk ne arým pykamã ruw ne ar ba, ane nhyim ar kute me kabẽn mar kêt.

¹² Nhyim me Banabemã Djupite jarẽ. Ne Paur kute kabẽno Banabe jakrenhkam kum Mekuju jarẽ. Me õ metĩndjwýnh kajgo kõt ne me arkum idji jarẽ. ¹³ Krĩrax jajkwa krekre 'ỳr ne me kute me õ metĩndjwýnh kajgomã amijarẽnh djã. Me õ metĩndjwýnh jamã ne we kum Djupite jarẽ. 'Ỳr ne kute mar djwýnh arým mrybãri kwỳo bõx. Nãm me pidjõrã nhipẽxo ipõk nhyim mry arým upij. Be, me krãptĩmẽ Djupite mar djwýnhmẽ ne me Paur aro õ metĩndjwýnh kajgon bit kute arkum mry bĩnmã. Bit kute arkum amijarẽnh kadjy arkum mry bĩnmã.

¹⁴ Nhyim Jeju kute ar anorjabẽ Banabemẽ Paur ar arým me omũn arým kuma. Ne kute amikaprĩõ amirĩt kadjy amikã kadjõn me'ỳr prõt ne. Ne me krãptĩ katikõt aminẽje kàj bê: memã kabẽn tẽ. Me kute arkum mry bĩn nẽje kàj bê: memã kabẽn tẽn memã kum,

¹⁵ —Ë, mỳkam ne ga me aje ar imã amijarẽnhmã? Djãm ar ibẽ Metĩndjwýnh? Kati. Ar ije me apyrãk. Me aje wãnh mỳjja kajgo jamã anhirermã ne bar kàj bê me ajakreo iba. Metĩndjwýnh ne tĩn ne ar ba. Ta ne arým kàjkwa nhipẽx ne ajte pyka nhipẽx ne ajte ngõ raxbẽ pyka kêt nhipẽx ne ajte kam mỳjja kunĩ nhipẽx. Tãm dja ga me amim maro aba. ¹⁶ Amrẽbẽ: apýnh me ba djãkam

ne me ta kute amidjwýnhbit marn amikõt amijo ba kajgo nhyim Metĩndjwýnh ate krã.

¹⁷ Djãm ate krãkam kute me bamã amijo amirĩt kêt? Kati. Kute me bamã amijo amirĩt rã'ã. Ga, kute me bakunĩõ djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm mã djwỳ nhõ mytyrwỳ kõt apýnh djwỳ djãri pykakam o apõx rã'ã. Ne kam djwỳo mã me bajo djuw mexkumrẽx ne o me bajo kĩnhkumrẽx. Ne kute me bajo anhỹr rã'ã ne. Ga, Metĩndjwýnhkumrẽx ne kute me bakunĩõ djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm Paur ar ã aminẽje memã ane. ¹⁸ Nãm ar te memã ane nhyim me krãptĩja ar'ã ajkẽ. Ne me kute arkum amijarẽnh kadjy kute mry bĩn prãm rã'ãn kam arým kanga.

¹⁹ Nhyim kam mebẽ idjaer kwỳ bõx. Æxiki kurũm me kwỳ bõx. Ajte Ikõni kurũm me kwỳ bõx. Ne kam memã ar kurẽtuw nhyim me arým kẽno Paur titiko djan arým 'ã abenmã, “Arým ne ty”, ane. Ne kam arým krĩrax nẽje bjẽro mõn o katon atykmã kumẽ. ²⁰ Nhyim kam Jejukõt me ba djwýnh bõx ne kum ipõk ne. Nhyim kam kàjmã djan arým akubyn krĩraxmã wadjã. Nhyim kam me'ã akati nhyim Banabemẽ Paur ar arým krĩraxbẽ Tebi'ỳr tẽ.

Ar arým amipry krax'ỳr akẽx.

²¹ 'Ỳr tẽn kam 'ỳr bõx. Ne kam krĩrax tãmkam kàj bê memã ujarẽnh ny jarẽnhõ ba nhyim me krãptĩ arým tu amim Jeju markumrẽx. Nhyim kam ar akubyn krĩraxbẽ Rixa'ỳr tẽn 'ỳr bõx ne kam Ikõni'ỳr tẽn 'ỳr bõx ne kam Æxiki'ỳr tẽn 'ỳr bõx. ²² Ne krĩ kunĩkõt Jeju kõt me ba djwýnhmã 'ã karõo tẽn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju markumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêt. Dja me kãtãm gwaj bajo bikẽnh ar o ba gwaj batokry kumex ma. Nhyim kam Metĩndjwýnh ýtã amikõt gwaj bapymjỳrkumrẽx. Arým õ me ja kunĩmã bẽnjadjwỳrkam dja ã gwaj bajo ane. Nãm Paur ar ã memã anhỹro tẽmo ane.

²³ Ne kam apýnh me kute amim Jeju mar djãri kunĩkõt tẽ. Me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djãri kunĩkõt tẽn me kwỳ'ã meo ba djwýnh rẽ. Ne kam Metĩndjwýnhmã meo a'uw ne kum amijajbun arým memã kum,

—Gar arým tu amim Běnjadjwýr djwýnh markumrěx. Bar kum ar ajo a'uw gē mā ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ane. ²⁴ Ne kam arým tē. Pykabē Pidjijkõt tē:n kam arým pykabē Papirij'ýr bõx. ²⁵ Ne tē:n kam krĩraxbē Pedji'ýr bõx. Ne kam kàj bē memã Metĩndjwýnh kaběn jarē. Memã arěn kam ajte tē. Tē:n kam krĩraxbē Atarij'ýr bõx.

²⁶ Ne kam ajte ngõ raxbē pyka kêtãkõt akubyn krĩraxbē Āxiki 'õdjwý'ýr tēmã. Krĩrax jakam ne me amrēbē Metĩndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Amã ar àpēnh kadjy dja ga tu amã ar kaprĩkumrěx ne aro djuw mexo aba, ane. Nãm me kum aro a'uw ne kam amũ ar ano. Nym ar arým amũ krĩrax krãptĩkõt ujarēnh ba. Ne kam arým inomã amidjapēnh djã mēn ajte akubyn Āxiki ja'ýr tēmã. ²⁷ Ýr tē:n kam arým 'ýr bõx. Bõx ne me kute amim Jeju marjao aben pydjĩn arým memã amijã ajarē. Metĩndjwýnh kukwakam ar àpēnh kunĩkõt memã 'ã ajarēn memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh ne arým apýnh me bajtem ba djãkam memã amak bõ nym me krãptĩ: arým tu amim Jeju markumrěx, ane. ²⁸ Ne kam arek Jejukõt me ba djwýnhja kõt ar ba 'ã tũm.

15

Djeruxarēkam me kute kukràdjão aben mar.

¹ Nãm ar arek Āxikikam ar ba: nym kam me kwý arým pykabē Djudēja kurũm bõx. Ne kam 'êx ne Jeju kukwakam me kamymã kaběn. Me bajtemmã kaběn ne memã kum,

—Gē me Mõjdjē kukràdjã kõt me amy nhĩhu kà rē. Dja me me amy nhĩhu kà rēnh kêt nym Metĩndjwýnh kute õ kãjkwã kadjy me apytãr prãm kêt. Nãm me 'êx ne ã memã ane.

² Nym kam Paurmē Banabe ar arým Djudēja kurũm me bõxjamē aktã kabēno aben japa:nho dja. Nym kam me abenmã kum,

—Gē Paurmē Banabemē me bakwýdjwý Djeruxarēmã tē. Gē ar Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh'ýr bõx ne me my kà rēnh jabej me kukja, ane. ³ Ne kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arým amũ ar

ano nym ar tē. Tē:n pykabē Penixijkõt tē. Ne tē:n pykabē Xamarijkõt tē. Ne tēmãkõt Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ujarēnh tēn memã kum,

—Apýnh me bajtem ba djãkam ne me arým Běnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne tu amim markumrěx. Nãm ar ã memã anhýr tē. Nym kam me kunĩ arým kĩnhĩtĩrekumrěx.

⁴ Nym ar tē:n kam arým Djeruxarē'ýr bõx. Nym kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ar pa krij ne arkum kaběn mextire jarē. Mekam Jeju kute ar anor jadjwý, meo ba djwýnhdjwý ne ar ã aro ane. Nym kam ar memã amijã ajarē. Metĩndjwýnh kukwakam ar àpēnh kunĩkõt ar memã 'ã ajarē.

⁵ Nym kam mebē pardjēu kwý kãjmã dja. Adjwýnhdjwý ne ar tu amim Jeju markumrěx. Ar kãjmã djan memã kum,

—Gē me me my kà rē. Me bajtem kute amim Jeju marja my kà rē. Dja me me bakukràdjã'ã memã karõn memã kum, “Djã gãm me katãt Mõjdjē kukràdjã man kõt ar amijo aba”, ane. Dja me ã me bajtemmã ane. Nãm ã mebē pardjēu memã ane.

⁶ Nym kam me kute 'ã aben marmã Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmē akuprõ. ⁷ Ne kam aktã kabēno aben japanho kumex. Nym kam Pedru kãjmã djan memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arē. Metĩndjwýnh ne amrēbē ar akurãm amijo ipytã. Ije me bajtemmã idjujarēnh kadjy amijo ipytã. Ije memã Kritu'ã ujarēnh ny jarēnh nym me kute tu amim markumrěx kadjy. Ja kadjy ne amijo ipytã. Ja ne gar arým aje mar.

⁸ Metĩndjwýnh ne kute me õkre kadjwýnhbē me kaběn kunĩ mar. Nãm kum me bajtem kĩnh ne arým memã ta Karõ jano. O ne arým gwaj bamã kum me kĩnho amirĩt ne. Amrēbē ne gwaj bamã anon kam arým jakam ã memã anoro ane. ⁹ Djãm kum me babē idjaerbit kĩnh ne kum me bajtem kĩnh kêt? Kati. Me tu amim markumrěx nym arým me õkre kadjwýnhbē memã axweo ajngrã. Kam arým kum me bajtemdjwý kĩnh. Nãm kum me kunĩ kĩnho aben pyrãk.

¹⁰ Ar akwý ne gar aje, “Dja me bajtem Mõjdjē kukràdjã kõt amijo ba mex”, anhýro

aba. Je tô, mýkam ne gar akaběn jao Metĩndjwýnhmã amikurê'uko aba? Djãm Môjdjê kukràdjà kôt ne me bakukãmãre kute amijo ba mex got? Gwaj badjwý djãm kôt ne gwaj amijo baba mex got? Kati. Gwaj bajaxwekam ne gwaj te: baje Môjdjê kukràdjàkôt amijo baba mexmã. Kam kwãrĩk wãnh me bajtemmã ja jarēnh kêt. Me kute Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba mexmã kwãrĩk wãnh memã arēnh kêt.

11 Be, mrãmri Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrēx.* Kam ta ne õ kàjkwa kadjy gwaj bapytã. Gwaj amrēbê tu amim ja markumrēx. Ta ne tu kum me bajtemdjwý kaprĩn ã me utãro ane. Nãm ã Pedru memã ane.

12 Nhyim me krãptĩja arým kaběn krãta. Nhyim kam Banabemē Paur ar arým memã kum,

—Be, me kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy bar kukwakam mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Nã bãm ar me punu kwýo mex nhyim me te kute marmã kam no tyn kumex, ane. Nãm ar memã anen 'ã memã ujarēnh dja.

13 Nhyim me arek ar maro nhỹ: nhyim kam ar arým anihkrê. Nhyim kam Xijagudjwý memã kaběn. Memã kabēnkam ne Pedrumã Ximão jarē. Nãm memã kum,

—Akmere ar, dja gar ikaběn ja ma. 14 Be, Ximão arým ar amã arē. Metĩndjwýnh arým kum me bajtem kaprĩn kute amim me kwý pytãr kraxkôt ne ar amã arē.

15 Me bakukãmãredjwý tãm jarē. Metĩndjwýnh kute amim me bajtem kwý pytãr jarē. Amrēbê: Metĩndjwýnh kukwakam kaběn jarēnh djwýnh tãm jarēn arým 'ã pi'òk no'òk ne. Dawimē kramē tãmdjwý ar kute aben djô'ã mebê idjaermã krĩn meo ba. Metĩndjwýnh me'ã Dawi nhõ kikre jakren memã kum,

16 “Kam dja ba bõx ne akubyn Dawi tãmdjwý'ã bēnjadjwýr mē. Mrãmri ne me kute akubyn kum õ kikre nhipêx pyrãk. Kikre kukràdjà tũmja ne amrēbê amingrà. Dja ba kãjmã kudjan ipêx ne.

17 Dja ba ã tãmdjwýo ane gē me anhy ijabej. Gē mebê idjaer bu'ã me bajtemdjwý ijabej. Me bajtem kute tu amim imarkumrēxja kunĩ ijabej. Ba Ibēnjadjwýr djwýnh dja ba ã meo ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Dawi tãmdjwýmē me bajtem'ã memã ane. Ga, kute amim me bajtem kwý pytãr jarēnhja pumũ. 18 Adjãkam kute amikukãm mýjja kunĩ markôt ne ã memã ane. Nãm ã Xijagu memã ane.

19 Ne ajte itepã memã kum,

—Ga, me bajtem kute Bēnjadjwýr djwýnho aminhõ Bēnjadjwýrja pumũ nhyim kute me bajtemo aminhõ meja pumũ. Ba ar amã arē. Me bajtem kwý ne ajbir arým Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Kwãrĩk wãnh Môjdjê kukràdjà kunõ me kunor kêt. 20 Gwaj memã Môjdjê kaběn ngrērebit'ã pi'òk no'òk ne memã arē. Gwaj memã kum, “Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxjamã mry parja kwãrĩk wãnh krēn kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nãr amjēn djwýnh kupa'ã akurē aba kêt. Mry me kute mut djēo parja kwãrĩk wãnh àr ne krēn kêt. Kwãrĩk wãnh kamrõ krēn kêt”, ane. Gwaj ã memã ane.

21 Gwaj me bajtemmã Môjdjê kukràdjà jabit jarē. Gwaj ren memã arēnh kêt nhyim ren me kute mar kêt nhyim ren kam mebê idjaer kum me kurê. Me Môjdjê kaběn'ã no tỳxkam kum me kurê. Be, me õ krĩ kunĩkôt ne me Môjdjê kaběn'ã no tỳx ne kàj bê memã arēnhõ ku'ê. Pi'òk rãrãr kunĩkôt ne me kute me bikprõnh djãkam mýjja ja'ã pi'òk no'òk jarēnhõ ku'ê. Amrēbê: ne me me bakukãmãremã arēn ajbir me kute arēnh rã'ã. Kam dja gwaj me bajtemmã Môjdjê kukràdjà ngrēre jabit jarē gē me kuman kôt ar amijo ba nhyim kam mebê idjaer arým kum me kurê kêt. Nãm Xijagu ã memã ane.

Me kute me bajtemmã pi'òk no'òk.

22 Nhyim kam me abenmã kum,

—Gwaj Paurmē Banabe arkôt krĩraxbē Æxikimã gwaj banhõ me ja kwý jano, ane. Nhyim Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmē me kute kôt ar

* 15:11 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyim pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te: bajaxwe kêtã. Nhyim be, Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrēx.

aben pydjio baja kunĩmẽ ne me abenmã kum,

—Be, mextire. Dja gwaj arkõt ar'õ jano, ane. Ne kute arkõt ar anor kadjy amijo Djuda Baxabamẽ Xira ar utà. Ar amẽ ne ar Jeju kukwakam me kamy kuràm rax. Ar ja arkõt mõrmã. ²³ Nhym kam me arým pi'òk no'òk ne. Ar kute o mõi kadjy ne me pi'òk no'òk ne. Ne kamã me bajtemmã kum,

“Me ba Jeju kute me ijanor tũm ja ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Me ije Jeju nhõ me jao iba djwýnhdjwý ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Me ibẽ Jeju kukwakam me kamydjwý ne ba me me amã ikabẽn jarẽ. Ga me apýnh me bajtem ba djakam ar aba, krĩraxbẽ Āxikimẽ pykabẽ Xirijmẽ pykabẽ Xirixikam ar aba. Ba me Jeju kukwakam me ajo ikamy. Wãm ne ba me ikabẽn mex'ã me amã pi'òk no'òk ne. Dja ga me me ikabẽn jarẽn ama.

²⁴ Be, wãm me kwý kumrẽx mõi wã ne me arým me amã 'èx. Me ikurũm mõi me awýr bõx ne me amã 'èx. Ne me ikukràdjã tũmo me akunoro ban arĩk me amã, 'Gẽ me Mõjdjẽ kukràdjã kõt me amy nhinhu kà rẽ. Dja me me amy nhinhu kà rẽn kêt nhym Metĩndjwýnh arým kute õ kàjkwa kadjy me apytàr prãm kêt', ane. Be, me kute me amã anhýr djõ'ã ne ga me te: aje katàt Metĩndjwýnh kabẽn marmã. Arým ne Paur ar amrẽ tẽn me imã ja jarẽ ba me kuman arým wãm me amã ikabẽn jarẽ. Djãm me ba ne ba me wãm me 'èxnhĩwã jano got? Kati. ²⁵ Be, ba me ije me ajarẽn markam arým axikõt ikabẽn ne me akadjy amijo me ijõ ar utà. Amijo ar utàn Banabemẽ Paur arkõt me awýr ar ano. Gu me bamã bakamy Banabemẽ Paur ar kĩnhja kõt ar ano.

²⁶ Be, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ja ne me te ar kangrõnho ba nhym ar mã memã Jeju'ã ujarẽn ar ba. Kum me uma kêt ne tu memã banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbẽ Jeju Kritu'ã memã ujarẽn ar ba.

²⁷ Me ije arkõt me amã ar anorjabẽ ne Djudamẽ Xira ar. Dja ga me pi'òk jakam me ikabẽn jarẽn ama. Nhym ar wã dja ar ajkwakumrẽxkõt ajte me amã tãm jarẽ ga me mrãmri ajte kõt aman mar pydji.

²⁸⁻²⁹ Mõjdjẽ kukràdjã ngrẽrebit dja ba me me amã arẽ ga me aman katàt kõt ar amijo aba. Ba me me amã, 'Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipèxjamã mry parja kwãrĩk wãnh krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh mry kamrõ krẽn kêt. Mry me kute mut djẽo parja kwãrĩk wãnh àr ne krẽn kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nàr amjẽn djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt', ane. Jabit ne ba me me amã arẽ. Dja ga me katàt Mõjdjẽ kukràdjã ngrẽre jabit man kõt ar amijo aban arým amrãnh mex. Ba me ren me amã itepã kukràdjã 'õdjwý jarẽ ga me ren te: aje mar ne katàt kõt amijo aba prãmje. Be, Metĩndjwýnh Karõ ne me ikõt amikabẽn dji ba me me amã ikabẽn jarẽ. Tãm ne ja.”

Nãm me ã me bajtemmã pi'òk no'òkkam kabẽn jarẽnho ane.

³⁰ Nãm me memã pi'òk no'òk ne kam arým Paur arkum kungãn arkum, “Aj mã”, ane. Nhym ar arým Āxiki'ýr o tẽn kam 'ýr o bõx. Ne kam me krãptĩ:o akuprõn arým memã pi'òk no'òk ngã. ³¹ Nhym me memã pi'òk jarẽ nhym me arým kuma. Kabẽn mextire man arým kĩnhkumrẽx ne.

³² Nhym Djudamẽ Xira Ar kubẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽn djwýnh ne arým memã 'ã karõ kumex ne memã kum,

—Dja ga me tu amim Jeju mar týxkumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêtumrẽx. Nãm ar ã memã 'ã karõo ane. ³³ Ne arek kam ar ba nhym ar'ã arým akati kwý apèx. Nhym kam ar memã kum,

—Bar akubyn Jeju kute ar anorja'ýr tẽn, ane. Nhym Jeju kukwakam ar kute abeno kamy arkum,

—Aj mã. Ar adjumar mex ne tẽn, ane.

³⁴ Nhym kam Xira memã kum,

—Ba arek me akam ar iba, ane.

³⁵ Paurmẽ Banabe ar adjwýnhdjwý arek Āxikikam ar ba. Arek me krãptĩ ro'ã kàj bẽ memã Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn jarẽn 'ã memã ajarẽ.

Paurmẽ Banabe kute abeno bikjêr.

³⁶ Nhym kam ar'ã akati kwý apèx nhym Paur Banabemã kum,

—Gu baje õbẽ apýnh krĩraxkõt Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã badjujarẽnha gu akubyn

kunĩkõt tẽ. Gu baje Jeju kukwakam meo bakamy pumũho tẽ. Me katåt kute amijo ba jabej me omũho tẽ, ane. ³⁷ Nhyam arkõt tẽm kadjy Banabe kum Djuão Makõ kĩnh.

³⁸ Nhyam be, Paur ne kum o tẽm kĩnh kêt. Õbẽ kute pykabẽ Papirijkam kute ar kangan arkõt apẽnh'ýr tẽm kêt kam ne kum o tẽm kĩnh kêt. ³⁹ Nhyam kam ar kabẽno aben japan arým abenkam kaprĩre ne. Ne kam arým abenbẽ ajkij. Nhyam kam Banabe arým Makõo tẽn ngõkõt apẽxtibẽ Xipre'ýr o tẽ.

⁴⁰ Nhyam Paur amijo Xira pytà. Nhyam kam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy ar'ã Metĩndjwýnhmã kum,

–Ga ne ga adjukapri:kumrẽx. Kam tu amã ar kapri:kumrẽx ne ar o aba, ane. Nhyam kam ar mã tẽ. ⁴¹ Ne pykabẽ Xirijmẽ pykabẽ Xirxijkam tẽ. Apýnh me kute amim Jeju mar djari kõt ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djari kõt ba. Ne memã týx jangjẽho tẽ. Nãm ar memã kum,

–Dja gar tu amim Jeju mar týxkumrẽx rã'an 'ã adjukanga kêt kumrẽx, anhýro tẽ.

16

Paur kute mã amikõt Ximoxio ba.

¹ Ne kam tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Tebi'ýr bõx ne ajte tẽ:n kam krĩraxbẽ Rixa'ýr bõx. Nhyam Jejukõt me ba djwýnh'õ nhidjibẽ Ximoxi kam ar ba. Nã kurũm katorja ne kubẽ mebẽ idjaer'õ. Nãm nãja kumrẽx tu amim Jeju markumrẽx. Nhyam bãm kute irjabẽ me bajtembẽ kregu'õ. ² Krĩraxbẽ Rixakammẽ krĩraxbẽ Ikõnikamdjwý Jeju kukwakam me kamy mã: memã Ximoxi mexkumrẽx jarẽho ba.

³ Nhyam Paur Ximoxi'ýr bõx ne omũn kam kum ar ro'ã ba prãm ne. Kum ar ro'ã ba prãm nhyam be ar kukãm pyka kunĩkõt mebẽ idjaer krãptĩ ar ba. Me kute Ximoxi mar tũm. Ximoxi bãmbẽ me bajtembẽ kreguja me kute mar tũm. Ximoxi my kã krã'ýr kêt me kute ajte mar. Nhyam kam mebẽ idjaer kum Ximoxi kurẽ kêt mã Paur arým kum my nhinhu kã krãta.

⁴ Nhyam kam ar tẽ. Apýnh krĩraxkõt tẽn kunĩkõt me kute amim Jeju marmã

kabẽn jarẽho tẽ. Djeruxarẽkam Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ ar kabẽn ne memã arẽho tẽ. Me kute mar ne katåt kõt kute amijo bamã ar memã arẽho tẽ. ⁵ Nhyam kam ar ô'ã apýnh me kute amim Jeju mar kute ar Jejukõt aben pydjio ba djari tu amim Jeju mar tý:xkumrẽx. Nhyam akati kunĩkõt me kwý kute Jeju mar kêtja me kõt arým tu amim markumrẽx. Nhyam kam arým me krãptĩ.

⁶ Nhyam ar pykabẽ Bridjakõt tẽn pykabẽ Garaxakõt tẽ. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ arkum,

–Kwãrik wãnh pykabẽ Adjijkam memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh kêt, ane. ⁷ Nhyam kam ar tẽ:n arým pykabẽ Midjij tẽpo tẽ. Ne bit kute pykabẽ Bixinij katikõt tẽmmã. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ akubyn ar nẽ.

⁸ Nhyam kam ar arek tẽ:n kam amipãnh pykabẽ Midjij mẽ. Ne tẽ:n kam krĩraxbẽ Krõwadji'ýr bõx. ⁹ Nhyam ar'ã akamat ne. Nhyam Metĩndjwýnh Paurmã me'õ karõ bẽ nhyam omũ. Pykabẽ Matenikam me'õ amiwýr Paur 'uw nhyam omũ. Nhyam kum,

–Amrẽ pykabẽ Matenikam tẽn me ikõt apẽ, ane. ¹⁰ Be, Paur kute me'õ pumũnhkam bar* on pykabẽ Mateni'ýr itẽm kadjy amiman abenmã,

–Be, mrãmri ne Bẽnjadjwýr djwýnh gwaj bajuw. Gwaj baje kãj bẽ memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh kadjy gwaj bajuw, ane.

Ridjij kute tu amim Jeju markumrẽx.

¹¹ Ne kam Krõwadji kurũm ikaton arým inox ne. Ne ngõkõt Xamokra'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bõx. Ne ajte tẽ: nhyam kam ar ijã akati. Bar kam ajte tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Nêjapõr'ýr bõx ne 'ã kã nhõ. ¹² Ne wabin kam ajte Nêjapõr kurũm pykakõt tẽ. Tẽ:n kam arým krĩraxbẽ Pirpu'ýr bõx, pykabẽ Matenikam ne krĩraxbẽ Piripuja. Krĩrax ja ne kute raxo krĩrax kwý jakrenh. Myt apõx djã kutã pykabẽ Mateni nhikjê'ã kute krĩrax kunĩ jakrenh. Krĩraxbẽ Rõma nhõ me ja ne me krĩrax jao djuw mex. Bar arek kam ar iba: nhyam kam ar ijã akati kwý apẽx.

¹³ Nhyam kam ar ijã pi'õk rãrãr. Bar kam krĩraxbẽ tẽn ngõ rax'ýr bõx. Kam ne mebẽ idjaer kute Metĩndjwýnhmã kabẽn djã. Me

* **16:10** Pi'õk ja no'õk djwýnh nhidjibẽ ne Ruka. Jakam ne Ruka arkõt tẽmmo krax. 'Ã ne kute, "Bar" jarẽnhja. Paurmẽ amijã arẽ.

nire kwý arým kam akuprõ. Bar me'ýr tẽn arým me ikõ'ã nhýn kam memã idjujarẽnho dja. ¹⁴ Nhyr mekõt me'õ nire, idjibê ne Ridjij. Krĩraxbê Xixira kra 'õ. Kubê ne kubêkã nhõr djwýnh. Ta ne kubêkã 'õk nhyr kamrêk. Nhyr kam pi'õk kaprĩ kadjy memã õro ku'ê. Nãm Mõjdjê kukràdjã kõt mã Metĩndjwýnhmã rax jarẽnho ba. Bar memã idjujarẽnho dja nhyr Ridjij ar ikabẽn maro nhý. Nhyr kam Metĩndjwýnh arým kum amak bõ nhyr arým tu amim Jeju markumrêx. ¹⁵ Bar kam Ridjijmê õ kikrekam õbikwa kunĩdjwý Metĩndjwýnhmã ngõmã ar angij. Nhyr kam ar imã krã ne ar imã,

—Ar aje ijã amim, “Mrãmri kute tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx”, anhýr jabej dja gar on ikõt tẽn inhũrkwãkam anhikwã, ane. Ne kam ar imã krão dja. Bar kam kõt tẽn ũrkwãkam inhikwã.

Me kute Paurmê Xira Ar kubê ijê.

¹⁶ Arek ũrkwãkam inhikwã:n kam Metĩndjwýnhmã kabẽn djã'ýr tẽn. Nhyr me prĩti'õ ar ikajpa. Me karõ punu ne ar o ba. Nhyr me mã amikukãm mýjja kute apõx'ã prĩtija kukij nhyr me karõ punu mã kum arê. Kum arê nhyr õ'ã prĩtija mã memã mýjja'ã ajarê. Nhyr kam me arým pãnh kum pi'õk kaprĩ ngã. Nhyr kam prĩtija nhõ bẽnjadjwýr ar arým kubê pi'õk kaprĩ kumex jamý. Ta ne arkum kungã nhyr ar arým kubê amý.

¹⁷ Nãm Paurmê ar ikajpan ar ikõt arým ar ijo memã àkjêr tẽn. Nãm àkjêrkam memã kum,

—Ota, ar ja ne ar Metĩndjwýnhbê kumkãtimã àpênh ar ba. Ne me amã Jeju kute me apytãr'ã ujarênh ba, ane. ¹⁸ Nãm akati kunĩkõt memã anhýro tẽn nhyr kam arým ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhyr kam Paur me karõ punumã àkrên arým 'ýr akêx ne kum,

—Ë, Jeju Kritu kukwakam ba amã ikabẽn ne. On prĩtijamã anhiren kurũm akato, ane. Nhyr kum kabẽn majmã nhyr arým kum iren mã tẽn.

¹⁹ Nhyr o ba djwýnh ar arým omũn abenmã kum,

—Je, jakam prĩtija arým kute gwaj bamã pi'õk kaprĩ jamýnh prãm kêt, anen kam ar

arým Paurmê Xira aro tým ne ar pa 'amý. Ne kam me rũnh'ýr ar bjêro mõn aro bõx. Me krãptĩ kute djwý jamýnh djãkam ne me bikprõnh djã. ²⁰ 'Ýr ne ar aro bõx ne arým me rũnh kabem ar kudjan memã 'êx ne memã kum,

—Ar kubê idjaer ja ne ar me banhõ krĩraxkam me kunĩmã umar punu jangjênh ba nhyr me arým kangao kumex. ²¹ Nãm ar me bamã atemã kukràdjã jarẽnho ba. Krĩraxbê Rõmakam me ja kute me bajo aminhõ. Ne gu me ren ar kukràdjã wã man kõt ar amijo baba nhyr ren me bakam me bẽnjadjwýr rũnh ren me bakam ngryk ne. Nãm ar ã memã ane.

²² Ne kam me bu'ã me krãptĩ: amim ar kurêtuw. Nhyr me rũnh arým ar'ã memã apnê. Me kute Ar kubê kubêkã o põx ne kõo ar titik kadjy ne ar'ã memã apnê. ²³ Nhyr me arĩk ar titik ne. Ne kam arým me bẽ ijê djãmã aro tẽn kam aro bõx. Ne kam me bẽ ijê djwýnhmã kum,

—Dja ga omũnh 'ãno dja gẽ ar kator kêt, ane. ²⁴ Nãm me kum ane nhyr arým me bẽ ijê djã nhipõkri kumoka'êkam ar ýr. Ne kam pĩponh amãnhkrut aktã me temã nãtjao ar te janê nhyr ar wãnh nhý.

²⁵ Wãnh nhý: nhyr arým ar'ã akamãt kõ ipõkri. Nhyr ar Metĩndjwýnhmã kabẽn ne kum ngrero nhý. Nhyr bu'ã me bẽ ijê krãptĩ ar maro ikwã. ²⁶ Nhyr me aêrbê arým pyka amingrêk tỳ:x nhyr õ'ã arým me bẽ ijê djã par krax amingrêk ne. Amingrêk nhyr on 'ã ijê djã kunĩ jãm amijã kurê. Nhyr me kunĩ'ã apýnh me unênh djãja arým amijã kurê. ²⁷ Nhyr me bẽ ijê djwýnh arým no tỳx ne. Ne kam me bẽ ijê djã'ã ijê djã jãm kute amijã rênhkõt omũ. Ne kam amim,

—Je, arým ne me bẽ ijê kunĩ kato, ane. Ne kam õ kãxdjwa kajgo kaban bit kute o amibĩnmã amijo dja. ²⁸ Nhyr Paur kãj bẽ kum,

—Kwãrĩk wãnh amibĩn kêt. Ota, ba me ikunĩ inhýr rã'ã, ane.

²⁹ Nhyr kam ngõnhpõk'ã me ku'uw ne me bẽ ijê djãmã prõt ne wadjã. Wadjã umaje tertet ne arým Paurmê Xira ar parbê tým. ³⁰ Ne kam aro katon arkum,

—Ë, bẽnjadjwỳr ar, mỳj dja ba amijon arỳm ijaxwebê amipytà? ane.

³¹ Nhyr ar kum,

—Dja ga tu amim Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu markumrêx nhyr arỳm ajaxwebê apytà. Anhõ kikrekam anhõbikwadjwỳ gê ar tu amim markumrêx, ane. ³² Ne kam arỳm arkum Metĩndjwỳnh kabên jarê, õ kikrekam ar ỳr kunĩdjwỳmã arê. ³³ Nhyr kam akamàt tãmkam Paurmê Xira arkum igot ku'õ. Nhyr kam urokam ar arỳm Metĩndjwỳnhmã ngômã ar angij. Mebê ijê djwỳnhmê õbikwa ar angij.

³⁴ Nhyr kam aminhũrkwãmã aro tẽ. Ne kam arkum õmrõ jarê nhyr ar õ kwỳ krêno nhỹ. Nhyr ar kunĩ arỳm kĩnhkumrêx ne. Ar kute amim Metĩndjwỳnh markam ne ar kĩnhkumrêx ne.

³⁵ Nhyr kam ar'ã akati. Nhyr me rũnh arỳm Paur ar'ỳr krãkamngõnh ar ano. Nhyr ar ar'ỳr mõn mebê ijê djwỳnh kumrêx'ỳr bõx ne kum,

—Me rũnh ne me arỳm amã, “Arkum anhire gê ar tẽ.” Nãm me ã amã ane, ane.

³⁶ Nhyr kam mebê ijê djwỳnh Paur'ỳr tẽn kum arên kum,

—Me rũnh ne me arỳm ar ajã imã, “Arkum anhire gê ar tẽ”, ane. Kam dja gar akaton tẽn adjumar mex, ane.

³⁷ Nhyr kam Paur krãkamngõnh arkum,

—Krĩraxe Rõmakam me ja ne me ar ijo aminhõ. Nhyr me kute ar ijaxwe jabej ar ikukjêr kêt kam tu me ipõkri ar ititik ne. Ne kam tu ar ibê ijê. Ne kam bit kute me kãxã bõm ar imênhmã. Djãm me kute ã krĩraxe Rõma nhõ me jao anhỹr got? Be, kati. Me kute ã Rõma nhõ me jao anhỹr kêt. Gê me ta amrê tẽn ar ijo kato, ane.

³⁸ Nhyr kam krãkamngõnh ar akubyn tẽn me rũnhmã ar kabên jarê. Nhyr me kute Rõmakam me ja kute aro aminhõ markam arỳm ar umaje tĩn prãm. ³⁹ Ne kam arỳm ar'ỳr tẽn aminêje arkum kabên ne arkum,

—Gop ar ijarênh kêt, ane. Ne kam arỳm aro katon ajte arkum,

—Gop krĩrax jabê mã tẽ, ane. ⁴⁰ Nhyr kam ar mebê ijê djã kurũm katon Ridjij nhũrkwãmã tẽn bõx. Ne kam Jeju kukwakam me kamy pumũn arỳm memã 'ã karõn meo kĩnh. Ne kam mã ajte tẽ.

17

Texarõnikakam memã Jeju'ã ujarênh.

¹ Tẽn kam krĩraxe Æporij'ỳr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩraxe Apõnij'ỳr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩraxe Texarõnika'ỳr bõx. Kam ne mebê idjaer bikprõnh djã'õ. ² Nhyr kam Paur ajte tãm ne pi'õk rãrãrkam me bikprõnh djãkam tẽn arỳm pi'õkkõt memã 'ã ajarên me kukij ne 'ã memã karõ. Nhyr ajte pi'õk rãrãr nhyr ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarê. Nhyr ajte pi'õk rãrãr nhyr ajte kam tẽn pi'õkkõt memã 'ã ajarê.

³ Nãm memã kum,

—Be, amrêbê me bakukãmãre kute pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne mrãmri Kritu tokryn tyk ne akubyn tĩnmã. Be, pi'õkkam Kritu kute amijo anhỹrmã kõt arỳm Jeju ã amijo ane. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mênhkumrêx. Ja dja ga me pi'õk kõt ama. Ga, mrãmri kubê Kritukumrêxja pumũ. Jejuja tãm ne ba kãj bê memã arênho iba. Nãm ã memã anhỹro ku'ê.

⁴ Nhyr kam me kwỳ 'ã amim,

—Be mrãmri. Kõt ne arê, anen arỳm mã Paurmê Xira arkõt ajkamê. Me bajtembê kregu kute Metĩndjwỳnhmã amijarênho baja krãptĩ: arkõt ajkamê. Me nire rũnhdjwỳ krãptĩ arkõt ajkamê.

⁵ Nhyr mebê idjaer kwỳ kute amim Jeju mar kêtja arỳm 'ã ngryk ne. Me te kute ar urãk prãmje arkam ngryk ne. Ar'ã me krãptĩkam arkam ngryk ne. Nhyr me kwỳ axwekam ate ar ba. Nhyr mebê idjaer me jamã kum,

—Paur ar axwekumrêx. Gwaj me kunĩbê ar kurê, ane. Nhyr kam me kwỳja krĩraxkam me krãptĩmã ar kurêtuw nhyr me arỳm arkam kangao kumex. Ne kam Djaxõ nhũrkwã'ỳr prõt ne. Me kute kam Paur ar abej ne arkum kator ne me krãptĩmã aro katormã ne me ùrkwã'ỳr prõt ne.

⁶ Ne te: ar abej. Ne kam ar pãnh Djaxõmê Jeju kukwakam ar kute abeno kamy kwỳ pa 'amỳn aro katon krĩraxkam me rũnh'ỳr aro mõn me'ỳr aro bõx. Ne ar'ã 'êx ne kãj bê memã kum,

–Paurmẽ Xira ar pyka kunĩkõt abenmã me kurê'uko ba nhym me kangao kumex. Nhym kam ar arým jakamdjwý bõx. ⁷ Nhym kam Djaxõ arkum aminhũrkwã jarẽn aro djuw mex. Ar ja kunĩ ne arkum bẽnjadjwýr raxbê Xedja kabẽn kurê. Xedjabê ne me bẽnjadjwýr rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwýr. Arkum kabẽn kurê. Ne mã memã kum, “Bẽnjadjwýr rax 'õdjwý kute kabẽno Xedja jakrenh ne kubê Jeju.” Nãm ar ã memã anhýr ba, ane. Be, nãm me ã ar'ã me rũnhmã ane.

⁸ Nhym kam me krãptĩmẽ krĩraxkam me rũnh kute ja markam arým arkam ngryk ne àkrêo kumex. ⁹ Ne kam Djaxõ Ar kubê pi'õk kaprĩ kumex byn arkum,

–Paur ar ano gẽ ar mã tẽ. Ar mã tẽm nhjukribit dja bar akubyn ar amã anhõ pi'õk kaprĩ ngã, ane. Ne kam arkum ire nhym ar akubyn ũrkwãmã tẽ.

Berêjakam memã Jeju'ã ujarẽnh.

¹⁰ Nhym kam Jeju kukwakam me kamy akamãt tãmkam amũ Paurmẽ Xira ar ano. Krĩraxbê Berêjamã ar ano. Nhym ar'ýr tẽ:n kam 'ýr bõx. Ne kam mebê idjaer bikprõnh djã'ýr tẽ. ¹¹ Berêjakam me ja ne me kute amak mexo krĩraxbê Texarõnikakam me ja jakrenh. Paur ar ajkwao memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ nhym me arým kum kabẽn kĩnh. Kum kabẽn kĩnh ne kam akati kunĩkõt amim pi'õk jarẽ. Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk jarẽn amim,

–Djãm Paur ar katãt amikabẽn jarẽnhkumrẽx? Djãm ar Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk kõt amikabẽn jarẽnhkumrẽx? ane. Me kute Paur ar mrãmri Metĩndjwýnh kabẽn kõt kabẽn jabej ã amim pi'õk jarẽnh ne maro ane. ¹² Me kum kabẽn kĩnhkam ne me krãptĩ tu amim Jeju markumrẽx. Me ni bajtem rũnhbê kregujamẽ me my bajtemdjwý krãptĩ tu amim markumrẽx.

¹³ Krĩraxbê Berêjakam Paur kãj bê memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho ba: nhym amybým krĩraxbê Texarõnikakam mebê idjaer arým arẽnh ma. Ne kam 'ýr tẽ:n arým kõt bõx. Ne wãkamdjwý me krãptĩmã ar kurêtuw nhym me arým kangao kumex.

¹⁴ Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamy ngõ raxbê pyka kêt'ýr Paur jano. Nhym Xiramẽ Ximoxi ar arek

Berêjakam ar ba. ¹⁵ Nhym me kamy kwý Pauro tẽ. O tẽ:n kam arým krĩraxbê Atẽna'ýr o bõx. Nhym kam Paur arkum,

–Dja gar Xiramẽ Ximoxi ar'ýr tẽn ar'ýr bõx ne arkum ikabẽn jarẽ gẽ ar amrẽ tẽ, ane. Nhym ar arým akubyn Berêja'ýr akẽx ne.

Atẽnakam memã Jeju'ã ujarẽnh.

¹⁶ Nhym kam Paur arek krĩraxbê Atẽnakam arkam amako nhý. Arkam amako nhýn kam arým mekam kaprĩ:re ne. Be, me kute kum amijarẽnh kadjy ne me apýnh metĩndjwýnh karõ krãptĩ nhipẽx ne krĩrax tãmkam kikre kunĩkõt umjuw. Nhym arým omũn mekam kaprĩre ne. ¹⁷ Ne kam mebê idjaer bikprõnh djãkam memã kabẽno ku'ê. Me kukjêro ku'ê. Memã 'ã karõo ku'ê. Me bajtem kute Mõjdjê kabẽnkõt amim Metĩndjwýnh mar jadjwýmã 'ã ujarẽho ku'ê. Ne akati kunĩkõt me krãptĩ kute djwý jamýnh djãkam memã 'ã ujarẽho ku'ê.

¹⁸ Nhym kam apýnh me kukràdjã tũm'ã ujarẽnh djwýnh arým Paur'ýr bõx ne kabẽn ma. Me ja ne me mebê epikurêju kukràdjã'ã ujarẽnh ar ba. Nhym ate me jadjwý ne mebê exoko kukràdjã'ã ujarẽnh ar ba. Amẽ me ja ne me Paur'ýr bõx ne kabẽn man kam arým abenmã kum,

–Je tô, mýj ne kabẽn krãptĩja bit kute me bamã arẽnhmã? ane. Nhym me kwý 'ã abenmã kum,

–Bãrãm metĩndjwýnh bajtem'ã memã ujarẽnh ar ba, ane. Mýkam ne me ã abenmã ane? Bir, Paur kute kãj bê memã Jeju'ã ujarẽnh ny jarẽho bakam. Ne kute kãj bê me tyk akubyn tĩn'ã ujarẽnh ar bakam. Kam ne me ã abenmã ane.

¹⁹ Me ja ne me Paur kabẽn man kam kum kràn arým o tẽn krãnhbê Apaku nhimõk'ýr o bõx. Kam ne me kute aben pydji djã. ²⁰⁻²¹ Nãm me me aben pydji djãkam Pauro bõx ne arým kum,

–Dja ga prĩne me imã arẽ. Aje memã me kukràdjã ny jarẽnhja mýj ne kraxkam kute? Be, ga bõx ne atemã me kukràdjã jarẽ. Mýj'ã ne ga arẽ? ane. Be, krĩraxbê Atẽnakam me krĩ tũm kunĩmẽ me bõx ny kunĩmẽ ne me mã akati kunĩkõt abenmã ujarẽnhbit. Me abenmã apýnh me ujarẽnh

ny jarẽnho babit nàr me me maro krĩbit. Ne atemã mýjja kupẽnh kêt.

²² Nãm me Paur kukij nhym arým me aben pydji djabê Apaku nhipõkri kàjmã djan memã kum,

—Krĩraxbê Atẽnakam me akrĩ ga me aje apýnh me anhõ we metĩndjwýnh krãptĩ mar prãm kumrẽx. Arým ne ba omũ.

²³ Be, nã bãm me anhõ kikre kabe'ã tẽn apýnh me õ mýjjamã kute amijarẽnh djã kumexja pumũnho tẽn kam kẽn ja'ýr ikato. Me anhõ we metĩndjwýnh mar djã'ã kẽn jamã ikato. Ga me akabẽn'ã kẽn no'õk ne. Kamã ne ga me, “Gu me baje metĩndjwýnh mar kêtjamã rax jarẽnh djã kadjy ne gu me kẽn ja dji”, ane. Be, me ga ne ga me kum kẽn djir kajgo. Aje Metĩndjwýnh kumrẽx mar kêt kam ne ga me aje kẽnja djir kajgon kum amijarẽnh kajgo. Be, ba ne ba arým ije tãmja mar. Ije Metĩndjwýnh kumrẽx mar. Dja ba Metĩndjwýnh kumrẽx'ã me amã ajarẽ ga me ama.

²⁴ Be, ta ne pykamẽ kam mýjja kunĩ nhipêx. Pykakam mýjjamẽ kãjkwakam mýjjamẽ kunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnh ne kute o ýr. Kunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnh kam djãm me kute kum kikre nhym Metĩndjwýnh kam ýrmã got? ²⁵ Nàr djãm mýjja 'õ Metĩndjwýnh nhõ kêt ga me kam aje kum õrmã? Kati. Be, ta ne kute memã tĩn jangjẽnh ne memã àkõr jangjẽnh nhym me ar ba. Ta ne memã mýjja kunĩ nhõro nhỹ.

²⁶ Apýnh me ba djã kunĩkõt me bakunĩ me banhingêt djwýnh pydji nhym Metĩndjwýnh adjakamã ipêx. Nhym kam õ'ã pyka kunĩkõt me ajmàn kam ar ba. Metĩndjwýnh amim me kukãm apýnh me bixadjwýr djã'ã karõ. Amim apýnh akati'ã karõ nhym kõt me aben kukãm apõx. Nhym me kukãm amim apýnh me ba djã'ã karõ nhym me kam aben kukãm apõx ne arým kam ar ba.

²⁷ Mýj kadjy ne me ipêx? Bir, me kute Bẽnjadjwýr djwýnh jabejmã ne me ipêx. Me gop kute amim mar ne kum katormã ne me ipêx. Djãm kute me bajõmã kre rax got? Kati. ²⁸ Metĩndjwýnh me bamẽ amijo kajkep. Kute me bamẽ amijo kajkepkam ne gu me batĩn ne amingrẽk ne amirĩto baba. Ikabẽnja kõt me akukràdjã jarẽnh djwýnh

kwý amrêbê: ã memã ane. Ne memã kum, “Gu me babê Metĩndjwýnh kra”, ane.

²⁹ Be, ta ne kute me banhipêx gu me babê ta krakam kwãrĩk wãnh ga me amim, “Be, me ê mex ne umarkõt ne me kute Metĩndjwýnh karõ nhipêx. Kẽn karýro nàr kryt jakao nàr kẽnno me kute ipêx mex”, kwãrĩk wãnh ga me ã amim anhýr kêt. Metĩndjwýnh ta kute me banhipêx kam kwãrĩk wãnh ga me amim anhýr kêt. ³⁰ Be, amrêbê me kute mar kêt kam ne me ã amim anhýro ba nhym Metĩndjwýnh ate krã. Ne kam ajbir jakam pyka kunĩkõt me kunĩmã kum, “Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akêx”, ane.

³¹ Be, dja ĩ pyka kunĩkõt me kunĩmã axwe pãnh jarẽn katãt memã o pãnh kumrẽx. Kute kukwakam memã axwe pãnh jarẽnh kadjy ne arým amijo Jeju pytã. Arým kadjy kukãm'ã akati jarẽnh mãm dji. Me kunĩ kute kum kator ne mar kadjy ne Metĩndjwýnh arým akubyn o tĩn. Me kute tãm wã kute memã axwe pãnh jarẽnh djwýnh kõt mar kadjy ne arým akubyn o tĩn.

³² Nãm ã Paur memã ane nhym me arým aprý. Me kute me tyk akubyn tĩn jarẽnh markam ne me kwý arým aprýo dja. Nhym me kwý kum,

—Dja ba me ĩ ajte 'ã ama, ane. ³³ Nhym kam Paur mã mebê tẽ.

³⁴ Be, tẽn kêt ri nhym me kwý mã kõt ajkamẽn tu amim Jeju markumrẽx. Me'õja nhidjibê ne Dijoni. Nãm Apakukam me rũnh bikprõnh djakam me ro'ã rax. Me'õ nire jadjwý idjibê Tamari. Nhym me kwýdjwý ar jakõt tu amim Jeju markumrẽx.

18

Kõritukam memã Jeju'ã ujarẽnh kadjy ne ja.

¹ Nhym kam Paur amipãnh krĩraxbê Atẽna mẽn arým krĩraxbê Kõritu'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n 'ýr bõx. ² Ne kam me'õbê idjaer, idjibê Akwire'ýr bõx. Pykabê Põtukam ne rwýk djã. Amrêbê ne krĩraxbê Rõmakam prõmẽ ro'ã ar ba. Pykabê Itarijkam ne krĩraxbê Rõma. Prõbê Prixira. Ar kam ar ba: nhym kam bẽnjadjwýr raxbê Kraõdjõ mebê idjaer kunĩ jano. Krĩraxbê Rõma kurũm me ano nhym Akwiremẽ prõ ar arým mekõt katon

tẽ. Tẽ:n arým Kõritukam bõx. Ne kam ar ba. Ar ba: nhym kam Paur arým Akwire ar'ýr bõx. Ne kam ar úrkwãkam tẽ.

³ Paurmẽ Akwire ar apênh djã kute aben pyrãk. Ar kubê kubêkãtio kikre nhípêx djwýnh. Kam Paur arým ar úrkwãkam tẽn arek kam krĩn ar ro'ã kikre nhípêxo ba. ⁴ Ipêxo ban kam pi'õk rãrãr kunĩkõt mebê idjaer bikprõnh djã'ýr ban memã 'ã ujarêno ku'ê. Nãm mebê idjaermẽ me bajtembê kregudjwýmã 'ã ujarêno ku'ê. Me kukjêro ku'ê, memã 'ã karõo ku'ê. Me kute tu amim Jeju markumrẽxmã memã 'ã karõo ku'ê.

⁵ Nhym kam Xiramẽ Ximoxi ar pykabê Mateni kurũm kõt bõx. Nhym Paur no kato:n memã arênh prã:mkumrẽx ne mã mebê idjaermã kum,

—Mrãmri Jejubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrẽx anhýro ba. ⁶ Nãm memã arênh prã:m nhym mebê idjaer arým kabêno apanh ne aprýo ku'ê. Nhym kam Paur kute me kangao amirĩt kadjy amijã kubêkã karngrõn memã kum,

—Ba te me abê idjaermã Metĩndjwýnh kabên jarê ga me mã akabêno ijapanho aku'ê. Jakam dja ga me te aje Metĩndjwýnhmã kum, “Be, Paur kute me imã arênh kêtka ne ba me biknor tokry djãkam itokry”, anhýrmã. Jakam dja ba me bajtemmã tẽn memã arê.

⁷ Nãm ã memã anen kam arým mebê tẽn me'õbê Juxu nhũrkwãmã wadjãn kam nhý. Juxu ne amrêbê Metĩndjwýnhmã rax jarêno ba. Mebê idjaer bikprõnh djã kuri ne úrkwã. ⁸ Me bikprõnh djã jakam me õ bẽnjadjwýrbê Kripu. Paur Juxu nhũrkwãkam ikwã: nhym kam Kripu arým tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrẽx. Õ kikrekam õbikwa kunĩdjwý tu amim markumrẽx. Nhym bu'ã krĩrãxbê Kõritukam me krãptĩ Paur kabên man kam tu amim Jeju markumrẽx. Nhym me arým Metĩndjwýnhmã ngõmã me angij.

⁹ Nhym kam akamãtkam Bẽnjadjwýr djwýnh Paur nokam amirĩt nhym omũ. Nhym kum,

—Kwãrik wãnh me umaje abinhikrênh kêt. Dja ga memã akabên jarênh rã'ã. ¹⁰ Ba ne ba amẽ amijo ikajkep. Me'õ kute awýr

prõt ne ajo bikênh prãm kêtumrẽx. Be, krĩrãx jakam inhõ me ja krãptĩkam ne me'õ kute ajo bikênh prãm kêtumrẽx. Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh kum ane. ¹¹ Nhym kam arek Kõritukam memã Metĩndjwýnh kabên jarêno ba nhym arým 'ã amex ne 'ã nan ajte 'ã amex apêx.

¹² Nhym akati 'õkam mebê idjaer arým akuprõ. Gariju pykabê Akajakam memã bẽnjadjwýrkam ne me akuprõn kam abenmã Paur kurêtuw. Abenmã kurêtuw ne arým 'ýr prõt. 'Ýr prõt ne o tým ne pa 'amýn arým me kute memã axwe pãnh jarênh djãkam o bõx. ¹³ Ne kam me rũnhmã kum,

—Me'õ ja ne me ibê ikukràdjã kurêo ban me imã, “Be, ikukràdjã jakõt dja ga Metĩndjwýnhmã rax jarêno aba”, ane.

¹⁴⁻¹⁶ Nhym Paur kum amijarênh 'ýr nhym Gariju kumrẽx ne memã kum,

—Je, me'õja ren axwekumrẽx. Ren me'õnh bĩ, nãr ren mýjjao akĩ ba ren arým 'ã me akabên ma. Nhym be, ate ga me abê idjaer me akabênbito angryk ne me anhidjibito angryk ne me akukràdjã tũmbito angryk ne arým o ikunoro aba. Djãm ba ije mýjja kajgo jakõt memã axwe pãnh jarênh got? Rũm me mõn wãnh me akukràdjão aba. Nãm ã Gariju mebê idjaermã anen arým me anon bõm me kurê. ¹⁷ Nhym kam me bajtembê kregu kunĩ Xoxinio tým. Xoxinibê ne mebê idjaer bikprõnh djãkam memã bẽnjadjwýr rax. Nãm me o tým ne arým me kute memã axwe pãnh jarênh djãja kabem titik ne. Nhym Gariju ate krã nhý.

Prixiramẽ Akwiremẽ Apõr ar'ã ujarênh.

¹⁸ Nhym kam Paur krĩrãxbê Kõritu tãmka arek ar ba 'ãtũm ne. Ne kam arým Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum, “Ba on”, ane. Ne kam arým Prixiramẽ Akwire ar aprõn aro tẽ. Ar pykabê Xirij'ýr tẽmmã. Ne krĩrãxbê Xekrere kumrẽx'ýr tẽn 'ýr bõx. Bõx kêttri ne Paur Metĩndjwýnhmã amikabên pydjın arê. Ne kam amikabên kõt amijo tẽn arým aminhinomã amimẽ nhym me arým kum krãnh kê, mebê idjaer kukràdjã kõt. Nhym kam ar nox ne.

19 Ne tẽ:n kam arým krĩraxbê Epexu'ýr bõx. Nhyam kam Prixiramẽ Akwire ar arek Epexukam ar ba kadjy Paur arkum ire. Arkum iren kam tu arým mebê idjaer bikprõnh djâkam tẽn memã Jeju'ã ujarẽho dja. Me kukjêro dja, memã 'ã karõo dja. 20-21 Nhyam me kum,

—Dja ga arek jakam ar aba. Gê kàjbê ajâtũm ga kam amũ tẽ, ane.

Nhyam memã kum,

—Kati. Djeruxarẽkam mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã amikukràdjã tũm mar kadjy arým aben pydji 'ýr. Ije me aben pydji djã nhõ akati majmã ibõxmã. Ba on me'ýr. Nhyam kam Metĩndjwýnh kum akubyn itẽm kĩnh jabej ba kam ajte akubyn me awýr tẽ. Aj, ba on, ane. Ne kam arým krĩraxbê Epexu kurũm tẽ. Ngõkõt tẽ.

22 Tẽ nhyam kam me arým krĩraxbê Xed-jarekam kã nhõ nhyam kam wabi, krĩraxbê Djeruxarẽ'ýr wabin kam 'ýr bõx. Ne kam me kute amim Jeju mar pa krij. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja pa krij ne memã kabẽn mex jarẽ. Ne kam krĩraxbê ãxiki'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bõx.

23 Ne kam kam ar ba kàjbê 'ãtũm ne ajte tẽ. Tẽ:n kam pykabê Garaxakõt tẽ. Ne kam pykabê Bridjakõt tẽn apýnh Jejukõt me ba djwýnh djãri kunĩkõt memã tỳx jangjẽho tẽn mã memã kum,

—Gora tu amim Jeju mar tỳxkumrẽx. Kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt, anhýro tẽ.

24 Nhyam kam mebê idjaer'õ nhid-jibê Apõr arým krĩraxbê Epexukam bõx. Krĩraxbê Arexãkam ne rwýk djã. Nãm kabẽn mexkumrẽx ne kute Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'õk no'õk mar mexkumrẽx. Kute memã arẽnh mexkumrẽx nhyam me kãtãm te kute kabẽno itymãn kam kutã amik-abẽno biknoro nhỹ. 25 Apõr Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju'ã prĩne me bakukãmãre kabẽn kukràdjã mar mexkumrẽx. Ne kam no kator mex ne prĩne katãt memã kabẽn jarẽnh mexkumrẽx. Ne kam Djuão kute Metĩndjwýnhmã ngõmã me angjẽnhkam me kabẽnbit ne kute mar. Kute ja nhijukri Jeju'ã ujarẽnh kunĩ mar kêt.

26 Apõr ja ne Epexukam bõx ne kam mebê idjaer bikprõnh djã 'ýr tẽn 'ýr wadjãn arým memã 'ã ujarẽho dja. Nãm kum me

uma kêt ne memã 'ã ujarẽho dja. Nhyam kam Akwiremẽ Prixira ar arým 'ã ujarẽnh man arým o tẽn kum arẽnh mex. Apõr kute Jeju'ã ujarẽnh mar kêtja kum arẽnh mex.

27 Nhyam kam kute pykabê Akajamã tẽmmã nhyam Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým memã pi'õk no'õk ne. Kute Akajakam Jejukõt me ba djwýnhmã õr kadjy ne memã pi'õk no'õk ne arým Apõrmã kungã. Pi'õkkam ne me memã 'ã karõn memã kum,

—Dja ga me tu Apõro anhõbikwakumrẽx, ane. Nhyam kam Apõr me'ýr tẽn me'ýr bõx. Ne kam arým me kute amim Jeju marjamã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ. Nhyam kam me arým tu Apõro õbikwakumrẽx. Amrẽbê ne Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩkumrẽx ne memã amak bõ nhyam kam me arým tu amim Jeju markumrẽx. Nãm me Apõro õbikwakumrẽx nhyam kam memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ: nhyam kam me arým amũ amim mar kamẽn kabẽn mar rax ne.

28 Nãm mã mebê idjaermã me kukãmãre kute Kritu'ã pi'õk no'õk jarẽn mã memã kum,

—Be, pi'õkkam Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu kute amijo anhýrmã kõt ne Jeju arým ã amijo ane. Be ga, mrãmri pi'õk kõt Jejubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrẽxja pumũ. Mrãmri kubê Kritukumrẽxja pumũ, ane. Nãm me krãptĩ nhipõkri ã memã kabẽn mex jarẽho ane nhyam mebê idjaer te: kute kabẽno itymã te o anen amikabẽno biknoro nhỹ.

19

Paur Epexukam Jeju'ã ujarẽnh.

1 Nhyam Apõr arek krĩraxbê Kõritukam ar ba nhyam Paur arým atỳx kõt tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Epexu'ýr bõx. Ne kam Kritu nhõ me ja kwý'ýr bõx. Ar ja ne ar kute Metĩndjwýnhmã ngõmã me angjẽnh djwýnhbê Djuão kabẽnbit mar. 2 Nãm ar'ýr bõx ne arkum,

—Ar aje tu amim Kritu markumrẽxkam djã ne Metĩndjwýnh Karõ ar ajamýn ar ajo ba? ane.

Nhyam ar kum,

—Kraxje me'õ kute ar imã Metĩndjwýnh Karõ'ã ujarēnh kētkam ne bar ije mar kētkumrēx, ane.

Nhym Paur arkum,

³ —Be, me kute Metĩndjwýnhmã ngômã ar ajangjēnhkam mýj ne me kute o amirĩt kadjy ngômã ar ajangij? ane.

Nhym ar kum,

—Be, nã bãm ar arým amikam ikaprĩren wãnh ijaxwemã inhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx. Kute jao amirĩt kadjy me ngômã ar ijangij. Nãm ã Djuão ngômã me angjēho ane, ane.

⁴ Nhym kam Paur arkum,

—Mrãmri ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx. Jao amirĩt kadjy Djuão ngômã me angij. Kamã ne memã kum, “Be, itotokbē ne me'õ bõxmã. Tãmwã dja ga me tu amim markumrēx”, ane. Kritubē Jeju'ã ne ã memã ane. Nãm ã Paur arkum ane ⁵ nhym ar arým kuma. Ne kam ar tu amim Bēnjadjwýr djwýnh Jeju markumrēx nhym arým kum ngômã ar angij.

⁶ Ne kam ar krã'ã aminhikra jadjuw nhym Metĩndjwýnh Karõ arým ar 'amý. Nhym ar arým apýnh ar kute me kabēn mar kētkam kabēn jarēho dja, Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēho dja. ⁷ Kute ngômã ar angjēnh ja ne Ar kubē 12 pyrãk.

⁸ Nhym kam Paur aben tã mebē idjaer bikprõnh djãkam tēn kum me uma kēt ne memã 'ã ujarēho ku'ê. Nãm aben tã Metĩndjwýnh kute amim me utar ne ar meo ba'ã memã ujarēho ku'ê, memã 'ã karõo ku'ê. Nhym me kwý amim, “Mrãmri kabēnkumrēx”, anhýro krĩ. Nhym arým 'ã mytyrwýbē 3 apēx. ⁹ Nhym ate, me kwý ta arým amakkre kēt ne arým kabēn mar kēt ne me krãptĩ nhipõkri kabēn punuo dja. Ne memã kum,

—Djãm Jejukõt me kute amijo bakam mex got? Arkati, anhýro ku'ê. Nhym kam Paur mebē Jeju nhõ me jao tēn arým me kãxã meo krĩ. Me'õbē Xiranu kute memã me kukrãdjã jarēnh djãkam meo krĩ. Akati kunĩkõt memã ujarēho krĩ. ¹⁰ Nãm aben tã meo krĩ nhym me'ã amex ne ajte 'ã na ne ajte 'ã amex ne ajte 'ã na apēx. Apēx nhym kam pykabē Adjijkam me õ krĩ kunĩkõt ne

me arým Paur kabēn ma. Mebē idjaermē me bajtembē kregudjwý ne me Bēnjadjwýr djwýnh Jeju'ã ujarēnh ma.

¹¹ Nhym Paur Metĩndjwýnh kukwakam arým apýnh mýjja pumũnh kēt djãri ipēxo ba. Nãm me punuo mexo ba. ¹² Nãm ipēxo ba nhym me me ĩjarop kukõnh djã, nar me õ kubēkã Paurmã o mõn o kupē. Ne kam apýnh me punu djãri memã o mõ nhym me punu kunĩ arým mex ne. Nhym me karõ punu kunĩ arým memã ire.

¹³⁻¹⁴ Nhym mebē idjaer kwýja ne ar Epexukam ate ar babit ne arek krĩ kēt. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr'õ nhidjibē Xewa ne ar kunĩ jadjuw. Ar kubē 7. Xewabē ne mebē idjaer'õ. Kra ar ta ne amijo me karõ mar mexo ba. Ar me karõ punu kute meo ba'ã Bēnjadjwýr djwýnh Jeju nhidji jarēn kum,

—Bar Jeju kukwakam amã ikabēn. Paur kute kãj bē Jeju'ã memã ujarēnhja ba kukwakam amã ikabēn. On kum anhire. Nãm ar ã memã anhýro ba.

¹⁵ Ne kam ar bit kute me'õ jakam me karõ punu janormã kum Jeju nhidji jarēnh kajgo. Nhym me karõ punu arým ar aērbē arkum,

—Jeju ije kabēn mar ne Paur ije kabēn mar. Nhym be, ar ga djãm ije ar akabēn mar got? ane. ¹⁶ Nhym me'õja me karõ punu kute o baja arým tu aro arĩ ne ar titiko tē. Nãm aro tēn prĩne ar õm ne. Ne arým Ar kubē ar õ kubēkã kadjõn o põx. Ne ar par punu nhym ar kajgo mã kikre kurũm prõt ne.

¹⁷ Nhym kam me ar arēho ipõk ne. Nhym me kunĩ arým kuma. Mebē idjaermē me bajtembē kregumē krĩraxbē Epexukam me ja kunĩ arým kuma. Me kunĩ arým umaje madjã kretin Bēnjadjwýr djwýnh Jeju ra:xkumrēxmã kato. ¹⁸ Nhym kam me krãptĩ kute tu amim Jeju markumrēxja bõx ne tu amijaxwe djãri arēho amirĩtkumrēx.

¹⁹ Nhym kam mebē wajanga krãptĩ aben totokmã amidjudjy'ã pi'õk no'õk jao bõx. Ne kam me kute amidjudjy kangao amirĩt kadjy me ipõkri kum kuton kam kurē nhym kumex ne. Mýj ne pi'õk pãnh kute nhym me kum kuto? Bir, pãnh ra:x. Kryt jakao ngõnhponho pi'õk kaprĩ krãptĩ, aben 'ã akre kubē 50.000. Nhym me tu kum pi'õk

kurên arým kuwykam kunĩ rē nhym xêr.
²⁰ Nhym kam me arým tỳx ne amũ memã Metĩndjwýnh kabên jarênho kumex nhym me krãptĩ kum kĩnh nhym me kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãptĩ: ne.

²¹ Nãm me ã o ane nhym Paur õkre kadjwýnhbê arým amim pry karõ djã djirkumrêx ne amim,

—Ba pykabê Matenimẽ Akajamẽ 'ỳr tẽn kam me omũ. Dja ba anen kam arým Djeruxarêmã tẽ. Ne kam krĩraxbê Rômamãdjwý itẽm prãm kumrêx, ane.
²² Ne kam amikukãm Matenimã õ àpênh amãnhkrut jano. Nãm Ximoximẽ Eraxu ar ano. Ne kam arek pykabê Adjikkam ar ba rã'ã.

Temexu kute me krãptĩ:mã Paur kurê'uk.

²³ Paur ar ba: nhym kam krĩraxbê Epexukam me krãptĩ arým ngryk ne kangao kumex. Be, Temexu kute me krãptĩbê me kute amim Jeju mar kurêkam me arým ngryk ne. ²⁴ Temexubê kryt jakao kikre kryre nhipêx djwýnh tũm. Kute kikreti pyrãk ne kikre kryre nhipêxo ba. Kikretikam ne me amrêbê Djijanamã amijarênh djã. Djijanabê ne me õ metĩndjwýnh kajgo'õ. Nãm kryt jakao kikre kryre nhipêxo ba. Ne kam kute memã õr pãnh pi'õk kaprĩ jamýn õ àpênhmã kungã. Pi'õk kaprĩ rũ:nh ne amýn memã kungã.

²⁵ Nhym me krãptĩ jadjwý kute ar mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxo ba. Nhym Temexu õ àpênh jao akuprõn metĩndjwýnh karõ nhipêx djwýnh krãptĩ jadjwýo akuprõn memã kum,

—Ë, ar ikabên ma. Gwaj badjãpênh djã ja djõ'ã ne gwaj mã banhõ pi'õk kaprĩ kumex jamý. Tãm ne gar arým ama.

²⁶ Ë, arým ne gar Paur kute ar amijo ba kõt omũn arým kabên kõt ama. Djãm krĩrax jabê Epexukambit ne ar kabên ba? Kati, pykabê Adjijja kunĩkõt ne me krãptĩ:bê metĩndjwýnh karõ nhipêxja kurêo ban kubê ar meo akêxo ba. Nãm arĩk memã kum, “Djãm metĩndjwýnh karõ nhipêxjabê Metĩndjwýnhkumrêx? Arkati. Kubê Metĩndjwýnh kêt kumrêx”, anhýr o ba.

²⁷ Be, dja Paur memã ja jarênho ba rã'ã nhym me krãptĩ arým me baje metĩndjwýnh

karõ nhipêxja kanga. Djijana nhõ kikretidjwý dja me kum kĩnh kêt. Be, Djijanabê me banhõ metĩndjwýnh raxkumrêx. Pykabê Adjij kunĩ, kam me kunĩ kum rax jarênho ba. Pyka kunĩkõt apýnh me ba djãkam me kunĩ: kum amijarênho ba. Dja me Paur kabên man kõt ar amijo ban arým Djijanamã amijarênh krãta. Nãm ã Temexu memã ane.

²⁸ Nhym me kute amijã kabên ja markam arým ngry:k ne kãj bê abenmã kum,

—Epexukam me batĩndjwýnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx. Epexukam me banhõ metĩndjwýnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx anhýro kumex. ²⁹ Nhym me kam me ja djõ'ã kikrepdjitã abenkam kanga:o kumex. Ne kam arým Gajumẽ Arxaku ar pa 'amý. Pykabê Matenikam ne ar abatãnh djã. Paurmẽ ro'ã ar Epexukam bõx. Nhym me ar pa 'amýn aro tẽn me bikprõnh djãtimã aro wadjã.

³⁰ Nhym Paur kute aben nêje me akre kadjy bit me kanga katikõt ãrmã. Nhym Jejukõt me ba djwýnh arým akubyn Paur nê. ³¹ Be, pykabê Adjikkam me bẽnjadjwýr kwý Pauro õbikwa tũm. Ar jadjwý Paur nên kum,

—Kwãrĩk wãnh me bikprõnh djãtimã adjãr kêt, ane. Me kute o bikênh karõ ne ar nê.

³² Nhym me bikprõnhja ar kanga prõt ne ba. Djãm me krãptĩ kute me kanga kraxkõt mar got? Kati. Nãm me apýnh kabên ne. Me kwý 'ã me kabên ja jarênho amra. Nhym me kwý 'ã atemã me kabên ja jarênho amra.

³³ Nhym mebê idjaer arým Arexãrimã 'ã karõ. Kute me nêje me kunĩ kukrãmã ne me kum 'ã karõ. Nhym me binhikrênh kadjy te: memã ikra bẽno dja. Nãm bit kute mebê idjaer nêje me bajtemmã kabênmã.

³⁴ Nhym me arým Arexãribê mebê idjaer'õ kõt omũ. Omũn arým kãj bê kabẽno tuknĩn mã abenmã kum,

—Epexukam me banhõ metĩndjwýnhbê Djijana raxkumrêx. Nãm me ã anhýro kumex nhym arým me'ã myt ky:n me'ã ora amãnhkrut apêx.

³⁵ Nhym kam krĩraxkam me'ã pi'õk no'õk djwýnh raxja arým bõx ne memã kabên nhym me arým anhikrê. Nhym kam memã kum,

—Krĩraxbê Epexukam me ar abaja, gu me ba ne gu me babê metĩndjwýnh raxbê Djijana nhõ kikretio djuw mex djwýnh. Djijana karõ ne mrãmri kàjkwa kurũm ruw. ³⁶ Gu me babê o djuw mex djwýnh nhym pyka kunĩkõt me kute me bamar. Me kute me bamarkam ga me ren tu anhiokrên adjàkrê kêtumrêx.

³⁷ Be, ga me jakam aro abõxja djã ne ar me banhõ metĩndjwýnh nhõ kikretikam mýjja'õo akĩnh got? Nàr djãm ar kute me banhõ metĩndjwýnh'ã kabên punu'õ jarênh got ga me ar'ã ajatom ne? Kati. Nã gãm me jakam ar jao abõx kajgo. ³⁸ Be, dja Temexumê metĩndjwýnh karõ nhipêx djwýnh ar kute ar arênh prãm, wãnh ne memã axwe pãnh jarênh djã dja. Myt ja tãm kam ne memã pãnh jarênh djwýnh kam memã nhỹ. Gê Temexu ar 'ýr aro bõx ne kum ar arê. Kam ne me kunĩ kute abenmã axwe jarênh djã.

³⁹ Nàr me aje mýjja 'õdjwýo aben mar prãm jabej dja ga me tu me bakukràdjã kõtbit akuprõn o aben ma. ⁴⁰ Be, jakam me banhõ bẽnjadjwýr rax arým me bamã uma. Me bakangatikam kute me bamã pãnh jarênh arým me bamã umakumrêx. Godja bẽnjadjwýr rax abej me bakukjêr jabej gu me bakangati ja'ã te: baje kum amijarênhmã, te: aminêje kum bakabênmã. ⁴¹ Nãm ã me'ã pi'õk no'õk djwýnh rax memã ane. Ne kam memã kum,

—Aje, me on ajmã, ane. Nhym me arým ajmã.

20

Paur Matenikam tẽm ne kam Krexakam bõx 'ã ujarênh.

¹ Me kangati apêxkam Paur arým amiwýr Jejukõt ba djwýnh 'uw nhym me arým bõx. Nhym kam meo rôrõk ne memã kum,

—Ba on pykabê Mateni 'ýr. Gora ar amim Jeju mar týt ne 'ã adjukanga kêt, ane. Ne kam me kurũm pykabê Mateni'ýr tẽ.

² Nãm 'ýr tẽ:n kam apýnh Jejukõt me ba djãri me omũho tẽn me týtãmã memã 'ã karõn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar týtumrêx, anhýro tẽ. Nãm ã memã anhýr kumexo tẽ. Ne tẽ:n kam arým pykabê Krex'a'ýr bõx.

³ Ne kam arek kam ar ba nhym 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Nhym kam bit kute ngõkõt pykabê Xirij'ýr tẽmmã. Nhym mebê idjaer bit kute kam o arĩmã. Nhym kam ate pykabê Matenikõt amipry karõ djã dji.

⁴ Nhym kam me kwý Paur kõt tẽmmã. Pykabê Mateni katikõt tẽmmã. Pykabê Xirij'ýr ne kõt tẽmmã. Xopatu Paur kõt tẽmmã. Piju ne Xopatu dji. Krĩraxbê Berêjakam ne abatãnh djã. Nhym Arxakumê Xekunu arkõt tẽmmã. Krĩraxbê Texarõnikakam ne ar abatãnh djã. Nhym ajte Gajudjwý kõt tẽmmã. Krĩraxbê Tebikam ne abatãnh djã. Nhym ajte Ximoxidjwý kõt tẽmmã. Nhym ajte Xikikumê Krõpimu ar adjwýnhdjwý kõt tẽmmã. Pykabê Adjikkam ne ar abatãnh djã. Paurkõt ar mõr ne ja. ⁵ Xopatu ar ar ikukãm tẽn krĩraxbê Krõwadjikam ar ikam ama. Badjwý Paur kõt tẽ. Ba ibê Ruka.

⁶ Apýnh akati wãkam ne mebê idjaer amikukràdjã kõt djwýponhbit kuro ba. Nhym ar ijã akati wã apêx bar krĩraxbê Pirpu kurũm, pykabê Matenikam krĩraxbê Pirpu kurũm inox ne tẽ. Tẽ: nhym kam ar ijã akatibê 5 apêx. Bar kam krĩraxbê Krõwadjikam Xopatu ar'ýr bõx. Ne kam ar iba: nhym kam ar ijã akatibê 7 apêx.

Juxiku týt ne tyk nhym kute akubyn o tĩn.

⁷ Nhym arým ar ijã pi'õk kamrêk ne. Nhym Jejukõt me ba djwýnh arým akuprõ, djwý kokjêr kadjy. Jeju kute aminhĩ'ã djwý jakren kokjêrja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêr ne krên kadjy akuprõ. Nhym Paur arým kàj bê memã 'ã ujarênhõ dja. Akati nhym tẽm kadjy ne 'ã ujarênh 'iryõ dja. 'ã ujarênhõ dja: nhym kam me'ã akamãt kõt ipõkri.

⁸ Atemã kikrekam ne me bikprõnh djã. Kikre amãnhkrut ne ikjêkêt ne me aben nhiby ipêx. Kýjrũm kumoka'êkam ne me nhỹ nhym me õ ngõnhpõk krãptĩ. ⁹ Nhym me'ã akamãt kõt 'iry: nhym me'õ nõrny nhidjibê Juxiku kre krã'yr'ã nhỹ. Paur memã ujarênh 'iry: nhym Juxiku arým õtdjwa bĩn mex ne. Nhym arým õt mex ne e u:n mõn tu:k ane. Pykabê mõn týt nhym me 'ýr ruw ne kumý nhym arým ty.

¹⁰ NhyM Paur arým 'ýr ruw. Ne tu tykja nhiby tým ne 'amýnh týx ne. Ne memã,
 –Kwãrĩk wãnh ga me kam atĩn prãm kêt. Arým ajte tĩn ne, ane. ¹¹ Ne kam akubyn wabin arým djwý kokijn õ kwý krẽno nhý. Õ kwý krẽn pan ajte memã ujarẽnhmo krax. Ne o nhý: nhyM arým me'ã õkrẽn'ãnh kãr mex ne. NhyM kam arým tẽ. ¹² NhyM me ũrkwãmã nõrny akubyn tĩnjao tẽ nhyM arým mexkumrẽx ne. NhyM kam me arým kĩ:nhkumrẽx ne.

Paur kute Epexukam meo ba djwýnhmã amijarẽnh.

¹³ NhyM kam Paur kute bamẽ Xopatumẽ ar ijo mõrmã ar imã 'ã karõ. Ba ibê Ruka. Nãm ar imã,

–Ba dja ba pykakõt krĩraxbê Axõ'ýr tẽ. Dja ba 'ýr bõx ne arým ar akõt kãraxkam amũ tẽ, ane. Ne kam pykakõt tẽ. Ar ba ne bar kãraxkam tẽ. ¹⁴ Tẽ:n kam arým krĩraxbê Axõ'ýr bõx nhyM arým ar ikõt bõx. Ne kam ar ikõt kãraxmã wadjã. Bar kam krĩraxbê Mixini'ýr tẽ:n kam 'ýr bõx.

¹⁵ Ne kam ajte ngõkõt tẽ. Tẽ: nhyM ar ijã akati. Bar ajte tẽ:n arým apêxtibê Kuju'ãnh tẽ. Ne ajte tẽ: nhyM ajte ar ijã akati. Bar tẽ:n arým apêxtibê Xamu'ãnh tẽ. Tẽ:n kam arým krĩraxbê Krodjirkam bõx. Ne kam amikrà:n kam ajte ngõkõt inox ne mõ. NhyM ajte ar ijã akati. Bar kam tẽ:n arým krĩraxbê Miretukam bõx. ¹⁶ Ar ibõx kêttri Paur ar imã,

–Gwaj krĩraxbê Epexu ja'ã tẽ. Ba ren kam tẽn pykabê Adjijkam amikrà:, ane. Adjijkam ne krĩraxbê Epexu. Nãm mebê idjaer bikprõnh djã nhõ akatibê Pẽxiko majmã Djeruxarẽ'ýr bõxmã. Kam ne amikrà kêt ne tẽ.

¹⁷ Bar krĩraxbê Miretukam bõx nhyM Paur arým amũ krĩraxbê Epexukam memã amikabẽn jano. Nãm memã kum,

–Gê amrẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh mõ. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajao ba djwýnh amrẽ mõn ipumũ, ane. ¹⁸ NhyM me arým wãm kabẽno tẽn o bõx ne memã arẽ nhyM me arým kuma. Ne kam arým Paur'ýr tẽn 'ýr bõx. NhyM memã kum,

–Be, akmere ar, jakam dja ba tẽ. Ne kam arým ar amã ikabẽn jarẽ. Be, nã bãm katãt

ar amijo iba rã'ã gar arým ipumũn ima. Me anhõ pykabê Adjijkam ibõx totokbê gar katãt ije amijo ibakõt ipumũnhmo krax ne jakam aje ikatãt kõt ipumũnh rã'ã.

¹⁹ Djã nã bãm Bẽnjadjwýr djwýnhmã idjãpẽn kêt? Nã bãm amijo ingrin akrãnmã kum idjãpẽn rã'ã ne. Ba kum idjãpẽn ar iba nhyM me axwekam irerek iwýr bõx ba mekam imýr iba. NhyM mebê idjaer mã: amim ijã karõn ar ijo bikẽnho ba, ba kam itokry kumex.

²⁰ Djã ne ba ar abê Metĩndjwýnh kabẽn'õ nẽn ar amã arẽnh kêt got? Kati. Ar aje mar mexo amũ amikamẽnhmã ne ba ar amã Metĩndjwýnh kabẽn kunĩ jarẽ. Nã bãm ar akrãptĩ nhĩpõkri ar amã arẽ. Ne ajte ar anhũrkwãkõt ar amã arẽnho iba.

²¹ Nã bãm me abê idjaermã arẽn ajte me abajtembê kregumã arẽ. Ne mã: ar amã, “Ar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx ne tu amim Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrẽx.” Nã bãm ã ar amã ane.

²² NhyM arým jakam Metĩndjwýnh Karõ mã: Djeruxarẽ'ýr itẽm'ã imã karõo dja ba te imãtmã. Mýj dja wãkam ikam nẽ? Kon. Ije mar kêt. ²³ Be, krĩrax kunĩkõt ne me Metĩndjwýnh Karõ kukwakam imã kabẽn jarẽn imã, “Dja me mrãmri abê ijẽ ga mrãmri amitokry kumex ma”, ane. Jabit ne ba amikadjy kuma.

²⁴ Be, me kute imã ja jarẽnhkam ne ba ate ikrã. Djãm ba ne ba imã pykakam itĩn kĩnh got? Amrẽbê ne Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju imã idjãpẽn djã'ã karõ. Nãm imã, “Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ. Djãm me ta ne me axwe kêt nhyM pãnh kum me kaprĩ? Kati. Me te axwe kêt mã nhyM ta arým tu kum me kaprĩn memã ijano ba me axwebê me utãro iba. Tãm dja ga memã arẽnho aba gẽ me kuma.” Nãm Jeju ã imã idjãpẽn'ã karõo ane ba kam ije idjãpẽn djã inomã mẽn prã:m. Jabit imã kĩnh. Dja ba inomã kumẽn arým ikĩnhkumrẽx. Djãm imã pykakam itĩn kĩnh got? Kati. Jabit imã kĩnh.

²⁵ Amrẽbê ne ba ar amã, “Arým ne Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba 'ýr”, anhýr ne 'ã kãj bẽ ar amã idju-jarẽn ar iba. Be, jakam dja gar akunĩ ajte

ipumũnh kêt. Ja ne ba kuman 'ã ar amã amijarẽ.

²⁶⁻²⁷ Be, djã ne ba ar amã Metĩndjwýnh kabên kwýbit jarẽ? Kati. Ba ne ba ar amã kabên kunĩ jarẽ. Be, mýj me ajõ ga dja gar ĩ ijã Metĩndjwýnhmã kum, “Be, Paur kute imã arênh kêt kam ne ba me biknor tokry djãkam akuno”? ane. Be, kati. Ar aje te Metĩndjwýnhmã ja jarênhmã. Ba ne ba ar akunĩmã kabên kunĩ jarẽ. Ja dja gar akati jakam aman o abiknor kêt.

²⁸ Ije ar amã ja jarênhkam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno djan me axwe kêt kadjy me omũnh 'ãno dja. Metĩndjwýnh Karõ ne arým ar ajã meo ba djwýnh rẽ. Ar ajã me kute Jeju maro ba djwýnh rẽ. Ga, mrykĩ'ãtomti pumũnh djwýnh mã mryo djuw mexo baja pumũ. Ar abê me kute Jeju maro aba djwýnhkam dja gar omũnh djwýnh kudjwa mã memã kabên jarênh aba. Kamrõ prõtkam ne Metĩndjwýnh arým me axweo pãnh. Ta kute o pãnhkam dja gar ikabên kôt me omũnh 'ãno dja.

²⁹ Be, dja ba tẽ nhym itekrekam dja me axwe ar awýr bõx gar abenkam akã. Ga, rop djãkrẽ mrykĩ'ãtomti katikôt ngjêxja pumũ. Nãm kwý pa nhym umaje kunĩ ajmã. Me axwedjwý dja me wangij ne Jeju bê ar akwýo akẽx gar akwý mekôt ajaxwe. ³⁰ Djãm me kãtãmbit kute ã ar ajo anhýrmã? Kati. Ar akwý dja gar Jeju bê amijo akẽx ne arým ajaxwen Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã ajarẽ. Nhym kam me kwý arým ar amaro ban arým ar akôt axwe.

³¹ Kam, me kute amiwýr ar ajõo akẽx kêt kadjy dja gar me 'ãno dja. Kwãrĩk wãnh ikabêno ajamak kêt kati kêt. Nã bãm akatikam ar abê me uma. Ne ajte akamãtkam ar abê me uma. Ne ajte imýrkam ar abê me uma. Ne ar akunĩbê me umao iku'ê: nhym arým amexbê 3 apêx. Kwãrĩk wãnh ikabêno ajamak kêt kati kêt.

³² Be, akmere ar arým itẽm 'ýr. Jakam ba arým Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Gédja ar ajo bakumrẽx. Dja gar kabên ma nhym arým ar amã ajamak mex jangij gar mar mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakapri.*

* **20:32** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

Ukapri'ã dja gar kabên man arým ajamak mexo amũ amikamên mar rax ne. Be, dja ĩ Metĩndjwýnh õ me jamã mýjja ngã. Dja gar kabên ma nhym kute memã mýjja nhõrmã kôt arým ar amã kungã. Ja kadjy ne ba kum ar ajo a'uw.

³³ Be, djãm ba ne ba imã me'õ nhõ mýjja puro prãm? Kati. Me'õ nhõ kryt jaka nãr kên karýr nãr me'õ nhõ kubêkã ne imã prãm kêt kumrẽx. ³⁴ Be, ba ne ba in-hikrao idjãpênhõ iku'ê. Bamẽ iro'ã ar ar bamẽ ne bar imã mýjja prãm jabej ba ba inhõ pi'õk kapriõ ar amim kuby. ³⁵ Mýj kadjy ne ba ã idjãpênhõ ane? Bir, dja gar iman arým ikudjwa ã adjãpênhõ anen kam amikutã me õ mýjja kêt mã mýjja nhõro aba. Dja gar kam Bẽnjadjwýr djwýnh kabên ma. Nãm memã kum, “Ga amikutã memã mýjja ngãn kam arým akĩnh ne. Kam akĩnhõ me kute mebê mýjja jamýnhkam kĩnhja jakrenh mex”, ane. Be, ije me amã ikabên jarênh ne ja. Tãm ne ja.

³⁶ Nãm ã Paur memã anen kam arým kõnkrão nhýn Metĩndjwýnhmã kabên. Nhym me kunĩdjwý Metĩndjwýnhmã kabêno nhý. ³⁷ Nhym kam me Paurkam mýro kumex ne aben nhitepã o rôrõk ne ine kaõ. ³⁸ Paur kute memã kum,

—Jakam dja gar akunĩ ajte ipumũnh kêt, anhýrkam ne me kapri:re. Ne kam kã nhikwã djã'ýr kôt mõ.

21

Paur akubyn Djeruxarẽ'ýr tẽm.

¹ Bar kam mebê tẽn kãraxmã wadjãn amũ mebê inox ne. Ne kam apêxtibê Kux kõnh tẽ. Ne tẽ:n arým 'ýr bõx. Nhym kam ar ijã akati. Bar ajte tẽ:n kam apêxtibê Rodji'ýr bõx. Ne ajte tẽ:n kam krĩraxbê Patara'ýr bõx. ² Ne kam wabin kãrax 'õdjwý jabej ne arým kum ikato. Pykabê Penixij'ýr ne kãrax mõrmã. Bar kum wadjãn ajte inox ne. ³ Ne tẽ:n kam amybým apêxtibê Xipre pumũ. Ne kam tẽ:n ar idjuge'ãnh amipãnh Xipre mên tẽ:n arým pykabê Xirij tẽpo tẽ. Ne tẽ:n arým krĩraxbê Xiru'ýr bõx. Kam ne kãraxkam me kute kãkam jênh kadjãrmã.

⁴ Bar kam wabin Jejukõt me ba djwýnh jabej mõn arým me kwýmã ikato. Ne kam mekam ar iba: nhym kam ar ijã akat-ibê 7 apêx. Ar ijã akati apêx kêttri ne me Metĩndjwýnh Karõ kukwakam Paurmã kum,

–Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽmã àbir kêt, ane.

⁵ Nhym arým ar ijã akati apêx bar tẽ. Nhym me kunĩ ar ikõt kàrax'ýr tẽ. Me mymẽ me niremẽ me prĩremẽ ne me ar ikõt mõ. Ba me mõn arým krĩrax kurũm ikato. Ne kam ngõ mýrri ikõnkrão nhýn Metĩndjwýnhmã ikabẽn. ⁶ Bar kam memã kum, “Bar on”, anen kam arým kàraxmã wadjàn nhý. Nhym me akubyn ùrkwãmã akêx ne.

⁷ Bar kam amipãnh krĩraxbê Xiru mẽ. Ne tẽ:n kam arým krĩraxbê Tomedja'ýr bõx. Ne kam ar ije Jeju kukwakam me kute abeno kamy pumũnh kadjy arým wabi. Nhym ar ijã akati pydji apêx. ⁸ Nhym akati bar arým mebê tẽ. Ne tẽ:n arým krĩraxbê Xedjare'ýr bõx. Ne kam wabin arým Piripi nhũrkwãmã wadjà. Amrêbê ne Piripibê me kute amim Jeju mar o djuw mex djwýnh'õ. Ar kubê 7 kõt kubê meo djuw mex djwýnh'õ. Piripi ajte me kute mar kêtjamã Jeju'ã ujarẽnh ar ba. ⁹ Kra ni ne amãnhkrut ne amãnhkrut. Kraxje ar mjên kêt rã'ã. Ar kubê Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh.

¹⁰ Bar Piripi nhũrkwãmã nhý: nhym ar ijã akati krãptĩ apêx. Nhym arým pykabê Djudeja kurũm me'õbê Agabu bõx. Kubê ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh'õ. ¹¹ Agabu ar iwýr bõx ne arým Paur pre djà bõn kuby. Ne kam o amin-hinýmẽ amite djuwpre. Ne kam ar imã,

–Be, Metĩndjwýnh Karõ ar amã, “Djeruxarẽkam mebê idjaer dja me ã pre djà djwýnhja djuwpreo ane. Ne kam arým me bajtemmã kanga.” Nãm ã ar amã ane. Nãm ã Agabu ar imã ane.

¹² Bar kuman arým tu Paurmã kum,

–Kwãrĩk wãnh Djeruxarẽmã atẽm kêt, ane. Nhym Jejukõt me ba djwýnh, Xedjarekam ar ba tũmjadjwý ar ikõt ã kum ane.

¹³ Nhym Paur ar imã,

–Mýkam ne gar amýro imã ikaprĩ jadjàro dja? Kwãrĩk wãnh me idjuwpre. Godja

me wãkam ibĩn jabej. Bẽnjadjwýr djwýnh Jejumã idjapênhkam ibĩn jabej. Kwãrĩk wãnh rã'ã, ane.

¹⁴ Nã bãm ar te: nèn kam kum,

–Aj, Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim ajã karõ kõt gẽ ã ajo tẽmo ane, anen arým anhikrê.

¹⁵ Nhym ar ijã akati ja kwý apêx bar arým amijo atom ne arým Djeruxarẽ'ýr tẽ.

¹⁶ Nhym Xedjarekam Jejukõt me ba djwýnh kwý ne ar ikõt tẽ. Ar me'õbê Maxõ japrõn ar ikõt o tẽ. Apêxtibê Xiprekam ne abatàn djà. Jejukõt ba tũm. Djeruxarẽkam ne õ kikre. Õ kikrekam ar inhýr kadjy ne ar aprõn aro mõ.

Djeruxarẽkam bõx ne kute Metĩndjwýnhmã amijo mex.

¹⁷ Bar Djeruxarẽ'ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. Nhym Jeju kukwakam ar ikamy ar ipumũn kam kĩnhkumrêx ne ar imã kabẽn mex jarê. ¹⁸ Nhym ar ijã akati. Bar kam ije Xijagu pumũnh kadjy Paurkõt 'ýr tẽn 'ýr bõx. Nhym me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kunĩ kam nhý. ¹⁹ Nhym Paur arým arkum kabẽn mextire jarê. Ne kam arkum apýnh me bajtemkam àpênh'ã ajarê. Kute apýnh mýjja nhipêx'ã prĩne ajarê.

²⁰ Nhym ar kute ja markam arým Metĩndjwýnhmã rax jarê. Ne kam arým Paurmã kum,

–Be, akmere, ga, mebê idjaer kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãptĩja pumũ. Me me'ã akrekam ne mebê 1.000'ã akre krãptĩkumrêx. Ne kam me kunĩ Mõjdjê kukràdjà'ã notý:x. ²¹ 'Ã no týt nhym me kwý arým ajã 'êx ne memã ajarê. Ne memã kum, “Paur arĩk apýnh me bajtemkõt ban mebê idjaerbê Mõjdjê kukràdjà kurêo ba. Ne mã memã kum, ‘Kwãrĩk wãnh me akra my nhinhu kà rênh kêt ne kwãrĩk wãnh me bakukãmãre kukràdjà mar ne kõt amijo aba kêt’, anhýro ba.” Nãm me kwý ã memã ajã 'êxo ane.

²² Be, me kwý kute ajã 'êxo anhýrkam dja me mrãmri abõx jarẽnh man arým akadjy akuprõ. ²³ Be, djãm aje mebê idjaerbê Mõjdjê kukràdjà kurêo aba? Kati. Gad-jwý ne aje katàt mar ne kõt ar amijo aba. Me kute katàt aje amijo abakõt amã kator kadjy dja ga ar ikabẽn man kõt amijo tẽ. Be,

me babê idjaer ar amãnhkrut ne amãnhkrut arým Metĩndjwýnhmã amijarên kum, “Bar Môjdjê kabên kôt amã amijo mex.” Nãm ar ã kum anen kam arým amijo mex.

²⁴ Dja ga ar kudjwa Metĩndjwýnhmã amijo mex ne Môjdjê kukràdjà kôt ar aro'ã akrãnh kênh ne. Dja ga anen kam memã ar akrãnh kênh kunĩo pãnh. Dja mebê idjaer kute amim Jeju mar arým kôt apumũn ajã abenmã kum, “Be kati. Nãm me Paur'ã 'êx. Ga, me bakôt kute katãt Môjdjê kabên mar ne kôt amijo tẽmja pumũ”, ane. Dja me ã ajã anen arým akubyn akam kĩnh ne.

²⁵ Be, mrãmri dja gu me babê idjaerbit katãt Môjdjê kabên man kôt ar amijo baba. Nhy m be, me bajtem kute amim Jeju mar dja me me babê idjaer kôt ar amijo ba kêt. Gwaj amrêbê arým me kadjy Môjdjê kabên ngrêrebit'ã pi'ók no'ók ne memã kum, “Me kute mýjjao metĩndjwýnh karõ nhípêxjamã mry bĩn kwãrĩk wãnh krên kêt. Kwãrĩk wãnh mry kamrõ krên kêt. Mry me kute mut djêo bĩn kwãrĩk wãnh àr ne krên kêt. Kwãrĩk wãnh aprõ djwýnh kupa'ã akurê aba kêt. Nãr, kwãrĩk wãnh amjên djwýnh kupa'ã akurê aba kêt”, ane. Gwaj ã memã ane. Kam dja me Môjdjê kabên ngrêre jakôtbit amijo ba. Nãm Xijagu ar ã Paurmã ane.

²⁶ Nhy m me'ã akati nhy m Paur arým me kabên man kôt amijo tẽ. Nãm ar amãnhkrut ne amãnhkruto tẽn ar ro'ã Metĩndjwýnhmã amijo mexmo krax ne. Ne kam ar Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjãn me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã kum,

—Ar ijã akatibê 7 apêxkam dja bar arým amijo mexo ino re. Kam dja bar me kute Metĩndjwýnhmã mry bĩn kadjy mryo bõx, ane.

Me kute Paur pa 'amýnh ne uwpre.

²⁷ Nhy m kam ar'ã akatibê 7 apêx 'ýr nhy m mebê idjaer pykabê Adjij kurũm bõxja arým Paur pumũ. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ar ba nhy m me omũ. Ne kam me me kunĩmã kurêtuw ne arým pa 'amý. ²⁸ Pa 'amýn o djan 'ã 'êx ne kãj bê memã kum,

—Ë me abê idjaer, amibêx ne ar ikôt o kangõ. Ota, me'õ ja ne bar arým ar amã arẽ. Nãm mebê ar inhõ me wýnh kurêo ba.

Nãm ajte mebê Môjdjê kukràdjà kurêo ba. Nãm ajte mebê kikreti ja kurêo ba. Nãm apýnh me ba djãri kunĩkôt me kunĩbê kurêo ba. Ne kam arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kreo àpnu. Nãm arým amikôt me bajtembê kreguo wadjà nhy m Metĩndjwýnhbê arým kikreti kre punure ne. Nãm me ã Paur'ã 'êxo ane.

²⁹ Be, amũ jakam ne Paur krĩraxbê Djeruxarêja tãm kam me'õ bajtemmẽ ro'ã tẽ. Idjibê ne Krõpimu. Me bajtem nhõ krĩraxbê Epexukam ne Krõpimu abatãnh djã. Amũ jakam ne kubajtemjamẽ ar ro'ã tẽ nhy m me arým ar omũ. Ne jakam Paur kikretikam ar ba nhy m me arým omũn arĩk 'ã abenmã kum,

—Be, arým ne Paur Metĩndjwýnh nhõ kikretimã me bajtemo wadjã. Nhy m Metĩndjwýnhbê arým kikreti kre punure ne, ane.

³⁰ Nãm me anen kam arým krĩraxkam me kunĩmã Paur kurêtuw. Nhy m me arým prõt ne 'ã akuprõ. Ne arým Paur pa 'amýn Metĩndjwýnh nhõ kikreti kurũm bjêro mõn o katon kam pãnh 'ã ijê. ³¹ Ne kam bit kute Paur bĩnmã o dja. Nhy m me'õ arým krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr'ýr tẽ. Bẽnjadjwýr ja ne me krãptĩ: kubê 1.000mã nhý. Nhy m me'õ arým bẽnjadjwýrja'ýr tẽn kum,

—Ë, bẽnjadjwýr, krĩraxbê Djeruxarê jakam me kunĩ arým kangao kumex, ane.

³² Nhy m bẽnjadjwýr amikrà kêt ne õ krãkamngõnho mõn meo ba djwýnhmẽ ro'ã meo mõ. Meo ba djwýnh ne krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100o ba. Nhy m bẽnjadjwýr meo mõn me'ýr prõt ne. Nhy m me krãptĩ arým krãkamngõnh pumũn umaje Paur titik krãta.

³³ Nhy m krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr Paur'ýr bõx ne pa 'amýn õ krãkamngõnhmã 'ã karõn kum, “Kãxirãx amãnhkruto uwpre”, ane. Nhy m me arým uwpre. Nhy m arým bu'ã me ku'ê kukij ne memã kum,

—Mýj me'õ ne ja? Mýj ne o ajkê? ane.

³⁴ Nhy m me kãj bê 'ã kum apýnh kabên kwý jarẽ. Nhy m me kangao kumexkam te: kute me mar mexmã. Ne kam õ krãkamngõnhmã 'ã karõn kum,

—Me banhõ kikretimã o wadjã, ane.

³⁵ Nhy m me o mõn arým kikreti'ã me àbir

djà'ýr bôx. Ne arým 'amýn kàjmã mebê arîn o mō. Me àkrê kumexkam ne me kàjmã mebê Paur jarîn o mōn o wabi. ³⁶ Me krãptî: ne me kôt mōn kàj bê memã kum, “Me tu abî. Me tu abî”, anhÿro mō.

Kute me krãptî:mã amijarēnh.

³⁷ Nhyam kam me bit kute aminhō kikretimã Pauro àr 'ýr nhyam mebê kregu kabēnkam arým krākamngōnh nhō bēnjadjwýrmã kum, “Ba amã ikabēn jarē”, ane.

Nhyam kum,

—Je, djãm mebê kregu kabēnkam ne ga akabēn mex? ³⁸ Djãm abê Edjitungam me'ōwã kêt? Ōbê ne me krãptîmã bēnjadjwýr kurêtuw nhyam me arým kangao kume:x ne. Nhyam kam kapôt kukritmã me àprãr krãptî: kubê 4.000o kato. Djãm abê tãmwã kêt? ane.

³⁹ Nhyam Paur kum,

—Kati. Ibê mebê idjaer'ō. Krĩraxbê Taxukam ne irwýk djà. Taxu raxo kute pykabê Xirxijkam apýnh krĩrax djãri krãptî jakrenh mex. Me ja ne ijo ō me wýnh. Ba me krãptî ren kute ibĩnjamã ikabēn jarē, ane.

⁴⁰ Nhyam kum, “Ajrã”, ane. Nhyam àbir djà'ã djan me binhikrēnh kadjy arým memã aminhikra bê. Nhyam kam me arým binhikrēnhkumrēx. Nhyam arým mebê idjaer kabēnkam memã kabēn jarē.

22

Paur me krãptîmã kabēn.

Kar 9.3, 26.13

¹ Memã kabēn ne memã kum,

—Akmere ar, ba aminêje me amã ikabēn jarē. Dja ga me ikabēn ma, ane.

² Paur ne mebê idjaer kabēn djwýnhkam memã kabēn jarē nhyam me arým tu binhikrēnhkumrēx ne.

³ Nhyam kam ajte memã kum,

—Ibê ne mebê idjaerkumrēx. Ba pykabê Xirxijkam krĩraxbê Taxukam ruw. Ne kam krĩraxbê Djeruxarēja tãmkam ijabatãnh djà. Gamarij ne prĩne imã me bakukãmãkjê kukràdjã jarē ba prĩne mar mexkumrēx ne. Nã bãm Metindjwýnh kabēn'ã ino tÿx ne. Mytja tãmkam ne gar akunĩdjwý ã kabēn'ã ano tÿxo ane. ⁴ Ba 'ã ino tÿx ne kam me kute amim Jeju maro ibikēnh oiba. Me kute me

par kadjy ne ba meo ibikēnh oiba. Ne mã me mymē me nire djuwpren mã mebê ijē djãmã meo mrã.

⁵ Be, me rũnh dja ar amã, “Be, kôt ne Paur arē”, ane. Me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxmē apýnh me rũnhmē dja me ã me amã ane. Me ta ne me me'ã pi'òk no'òk ne imã kungã. Ba kam krĩraxbê Tamagumã o tē. Nã bãm bit ije kam mebê idjaer rũnhmã o itēmmã. Ne bit kam me kute amim Jeju mar djuwpren ije Djeruxarēmã meo imōrmã nhyam me kute kam me axwe pãnh jarēnhmã. Ja kadjy ne ba bit ije memã pi'òko itēmmã.

⁶ Nã bãm me'ýr o tēn arým krĩraxbê Tamagu tēpo tē. Nhyam arým kàjkwa nhipòkri myt nhÿ nhyam ijaerbê arým kàjkwa kurũm mÿjja adjēnh o prĩne ikurwý. ⁷ Ba kam arým tu pykabê tÿm ne me'ō kabēn ma. Nhyam imã, “Xaur, Xaur mÿkam ne ga me kute amim imaro abikēnh oiba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikēnh oiba pyrãk”, ane.

⁸ Ba kam kum, “Bēnjadjwýr, mÿj me ajō ga ne ga imã akabēn”? ane.

Nhyam imã, “Ba ibê Jeju. Krĩraxbê Nadjarekam ijabatãnh djà. Nã gãm me kute amim imaro abikēnh oiba ne aje ba mãn ijo abikēnh oiba pyrãk”, ane. ⁹ Nhyam ar ikôt mōrja ne ar mrãmri adjēnh pumũn arým kam tĩn prãm ne. Nhyam be, kabēnja ne ar kute mar kêt. ¹⁰ Jeju imã ane ba kam kum, “Bēnjadjwýr djwýnh, mÿj dja ba nē”? ane.

Nhyam Bēnjadjwýr djwýnh imã, “On kàjmã djan amũ krĩraxbê Tamagumã wadjã. Kam dja me'ō awýr bôx. Ba ne ba arým amim ajã karōn arým kum arē. Tãm dja ikukwakam amã ikabēn jarēn amã 'ã karō. Dja ga ikabēn man kôt ar amijo aba.” Nãm ã Bēnjadjwýr djwýnh imã ane.

¹¹ Be, mÿjja inokam adjēnh tÿx ba kam arým ino rã. Nhyam ar ikôt mōrja arým inhikra 'amýn ijo mō ba arým Tamagu'ýr bôx.

¹² Nhyam kam me'ōbê Ananij arým iwýr bôx. Ananij ne katàt Mōjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba nhyam Tamagukam mebê idjaerja kunĩ mex jarē. ¹³ Ananij iwýr bôx ne djan imã, “Akmere Xaur, on akubyn arĩt mex”, ane. Ba kam arým myt tãmkam akubyn irĩt mex ne kàjmã ikrãn omũ.

14 Nhyim imã, “Metĩndjwýnh kute me bakukãmãkjêo ba djwýnh ne arým amijo apytà. Arým ne amim ajã karô. Tãm dja ga ama. Arým ne ga me'ô katàt kute amijo ban axwe kêtumrêxja pumũ. Arým ne ga Jeju pumũn kabên ma. Ja kadjy ne arým amijo apytà. 15 Ga dja ga aje mýjja pumũnh ne mar kôt me kunĩmã 'ã ajarê. 16 Be, mýj kadjy ne ga nhỹ? Aje, kãjmã dja. Ba Metĩndjwýnhmã ngômã ajadjã. Ga, me ngrã tykkam me kute amipõnh ne arým mexja pumũ. Gadjwý dja ga Bẽnjadjwýr djwýnhmã amijo a'uw gê amã axwe kêt jarê ga kum amex.” Nãm ã Ananij imã ane. Nãm ã Paur me krãptĩmã 'ã ujarênho ane.

17-18 Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba kam akubyn Djeruxarêkam bõx. Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã arým Metĩndjwýnhmã ikabêno nhỹ. Kum ikabêno nhỹ nhyim arým Bẽnjadjwýr djwýnh inokrekam amirĩt ba omũ. Nhyim imã, “Aje, amikrà kêt ne on Djeruxarê kurũm akato. Dja ga te memã ijã adjujarên ar aba nhyim me amim amar kêtumrêx”, ane.

19 Ba kam kum, “Kati Bẽnjadjwýr djwýnh, dja me ima. Ba ne ba apýnh mebê idjaer bikprõnh djãkam mrãn me kute amim amar jabej mõ. Ne me titik ne mebê ijêo iba. 20 Nhyim me kute ajã ujarên djwýnh Exewão bĩno mõ ba arek me kuri dja. Ne memã kum, ‘Ajrã me on abĩ’, anhỹro djan kam memã kubêkã jamýn o dja. Nã bãm ã imã me kurêo ane nhyim me kunĩ kute imar”, ane.

21 Nhyim imã, “Kati, on akato. Dja ba amũ: apýnh me bajtem ba djãri me'ýr ajano ga me'ýr mrã.” Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh imã ane. Nãm ã Paur memã ane.

Me krãptĩja ajte Paurkam ngryk.

22 Nãm me arek maro dja nhyim kam me bajtemmã amitêmja jarê. Nhyim kam me arým tu ngryk ne. Ngryk ne on kãj bê kabêno kumex ne krãkamngõnhmã kum,

—On me abĩ. Axwekumrêx. Tĩn ne ar bakam ne punukumrêx, ane.

23 Nãm me kãj bê kabêno djan arým aminhõ kubêkã krãkão pôx ne kurên kãjmã pyka rênho dja. Me ngryk tỳ:xkam ne me ã amijo ane. 24 Nhyim kam krãkamngõnh

nhõ bẽnjadjwýr me omũn arým õ me jamã 'ã karõn kum,

—Me kikretimã Pauro wadjã. Mrykã punuo kaprêprêk gê tokry pymaje axwe'õ kôt amijarê. Ba gop me 'ã kabêno kumex kraxkôt kuma, ane. 25 Nhyim me arým kadjy djudjêdjêo uwpreo dja. O dja nhyim Paur arým mebê 100o ba djwýnhjamã kum,

—Ë, dja ga me ikukjan ima. Krĩraxbê Rõmakam me ja ne me ijo aminhõ. Me bakukràdjã kôt ne me kute me axwekumrêx jabej me kukjêr kumrêx. Me kute me axwe markambit ne me kute me kaprêprêk. Kraxje me aje imar kêtam ne ga me tu ikaprêprêko mõ, ane.

26 Nhyim meo ba djwýnh kuman arým uwpre kangan krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr rax'ýr tẽn kum,

—Ë, aminêje Paur kukja. Gwaj ren bakukràdjã kupa'ã o ajkê. Be, krĩraxbê Rõmakam me ja ne me Pauro aminhõ, ane.

27 Nhyim krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr rax arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne kum,

—Djãm mrãmri ne krĩraxbê Rõmakam me ja ajo aminhõkumrêx? ane.

Nhyim kum, “Nã”, ane.

28 Nhyim bẽnjadjwýr kum,

—Be, Rõmakam me ja kute ijo aminhõ kadjy ne ba arým pãnh pi'ók kaprĩ kumex ne memã kungã. Mýj ne ga gadjwý memã nê? ane.

Nhyim Paur kum,

—Rõmakam me ja ne me ibãm kute idjiro aminhõ. Ibãm kôt ne me ijo aminhõ, ane.

29 Nhyim me bit kute kaprêprêk 'ýrja arým umaje kum kre rax ne dja. Nhyim krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr raxdjwý kute Rõmakam me ja kute Pauro aminhõja markam arým umaje tĩn prãm. Kabênkôt me kute uwprekam ne umaje tĩn prãm.

Paur kute me rũnh krãptĩmã amijarên.

30 Nhyim kam me'ã akati nhyim bẽnjadjwýr bit kute kraxkôt marmã. Bit kute mebê idjaer kute Paurmã axwe jarên kraxkôt marmã. Nãm arým 'ã kãxirãx bõn kum ire. Ne kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê me rũnh kunĩmã amikabên jano. Me Paur'ã bikprõnhmã ano. Nhyim me arým 'ã

akuprõ. Nhym kam me Pauro tẽn me ipõkri kudja.

23

¹ Nhym kam Paur me rũnhkam no djar tỳxkumrẽx ne memã kum,

—Akmere ar, ije amimarkam ne ba akubyn amimaro tẽn kam amiwỳr amijo bõx ne arỳm amim, “Djã ne ba amikam mỳjja'õ ma nhym me ibê ijê? Kati. Ije amikam mỳjja'õ mar kêt ne katat Metĩndjwỳnhmã idjãpênh ar iba. Akati jakam ne ba katat kum idjãpênh rã'ã ne. Metĩndjwỳnh ne prĩne ipumũn ima.” Nã bãm ã amimaro ane.

² Nhym kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax Ananij Paur bu'ã me ku'êmã 'ã karõn kum,

—Me on ajkwabê kurwa, ane. Nhym me arỳm kurwa.

³ Nhym Paur kum,

—Ga ne ga ajêx ne amijo Metĩndjwỳnh maro aba. Metĩndjwỳnh dja ã gadjwỳ akurwa. Dja ã amã ajaxwe pãnh jarê. Nã gãm me bakukràdjã kõt aje ikukjêr ne imã mỳj ijaxwe pãnh jarênhmãn ate me bakukràdjã kupa'ã ijã memã apnê nhym me ikurwa, ane.

⁴ Nhym kam bu'ã me ku'ê kum,

—Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxmã ne ga adjãkjêro dja. Djãm ã me kute kum anhỳr got? ane.

⁵ Nhym Paur memã kum,

—Akmere ar, kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxkõt ije mar kêt. Ba ren ja man ren ã kum anhỳr kêt. Be, Metĩndjwỳnh ne memã kum, “Kwãrĩk wãnh me bẽnjadjwỳrmã adjãkjêr kêt”, ane nhym me arỳm 'ã pi'õk no'õk ne. Kam ba ren kum idjãkjêr kêt. Nãm ã Paur memã ane.

⁶⁻⁸ Ne kam õkre kadjwỳnhbê amim,

—Be, ibu'ã me ku'ê jabê ne mebê xadjudjêu nhym jabê mebê pardjêu, ane. Be, mebê xadjudjêu ne me amikukràdjã kõt mã memã kum,

—Me tyk akubyn tĩn kêt ne Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kêt ne me karõ kêt, anhỳro ba. Nhym be, mebê pardjêu ne me mã memã kum,

—Kati. Mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrẽx. Mrãmri Metĩndjwỳnh kadjy

mrãnh djwỳnhkumrẽx. Mrãmri me karõkumrẽx, anhỳro ba. Paur apỳnh me ja kukràdjã ja man arỳm mebê pardjêu kõt amikabẽn djin kãj bê me rũnhmã kum,

—Be, akmere ar, ibê mebê pardjêu'õ. Ibãm kute idjirbê mebê pardjêu'õ. Be, mrãmri dja Metĩndjwỳnh akubyn me tyko tĩnkumrẽx. Ja ne ba tu amim markumrẽx. Ije mrãmri me tyk akubyn tĩnja jarênhõ ibakõt ne gar imã ijaxwe jarênhõ we ijaxwe jabej ikukjêro nhỹ. Nãm ã memã ane nhym mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ aben kukràdjã mỳr jabej arỳm abenkam ngryk ne aktã kabẽno aben japanho kumex. Nhym kõt me krãptĩ: apỳnh kabẽno kumex.

⁹ Ne kam kangao kumex. Nhym mebê idjaer kukràdjã mar djwỳnh kwỳ kãjmã dja. Ar kute mebê pardjêu kukràdjãkõt amijo baja kãjmã djan arỳm Paur nêje memã bẽn tỳx ne memã kum,

—Djãm me karõ mex kukwakam nãr Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kukwakam me akubyn tĩn jarênhkam axwe got? Kati, axwe kêt. Gwaj ren 'ã axwe nhõn ren kam Metĩndjwỳnhõ bakurê djwỳnh. Nãm ar ã memã ane ¹⁰ nhym me arỳm kabẽn mỳr jabej kangao kumex. Nhym kam krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwỳr rax amim,

—Je, me kute arỳm abenmã Paur nhirênh 'ỳr pyrãk, anen arỳm krãkamngõnhmã kum,

—On me 'ỳr rwỳn pa 'amỳn o katon me banhõ kikretimã o wadjã, ane. Nhym me arỳm o wadjã.

¹¹ Nhym arỳm me'ã akamãt nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh arỳm tẽn kuri djan kum,

—On atỳx ne akĩnh. Ga arỳm mrãmri Djeruxarê jakam ijã memã adjujarênhkumrẽx. Dja ga ã krĩrãxbê Rõmakamdjwỳ ã adjujarênhõ ane, ane.

Me kute Paur bĩn kadjy kute o aben mar.

¹² Nhym arỳm 'ã akati nhym mebê idjaer kwỳ me kãxã aben kõt kabẽn djin abenmã kum,

—Dja gwaj baje mrãmri Paur bĩnkumrẽx kadjy amijajbu. Dja gwaj bajõ Paur bĩn kêttri mỳjja'õ krê nãr ikõ gora gê Metĩndjwỳnh gwaj bajõnh bĩ. Gwaj bakabẽn kajgo pãnh gwaj bajõnh bĩ, ane. ¹³ Me krãptĩbê 40 ne ijukri ajmã kute ne me ã

abenmã Paur'ã karõo ane. ¹⁴ Ne kam me rũnh'ýr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebẽngêt'ýr bõx. Ne kam memã kum,

—Ba me ije Paur bĩnkumrẽx kadjy arým aben kõt ikabẽn djirkumrẽx ne abenmã kum, “Kwãrĩk wãnh gwaj mýjja'õ krẽn ne kõt bakõm kêt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj banhõ kwý krẽn kõt ikõ. Dja gwaj bajõ bajêx ne mýjja 'õ krẽn kõt ikõ nhym arým Metĩndjwýnh gwaj bajõnh bã. Gwaj bakabẽn kajgo pãnh gwaj bajõnh bã.” Nã bãm me ã abenmã ane. ¹⁵ Kam ne ba me me amã arẽ. Me ije bĩnkumrẽx kadjy dja ga me krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr'ýr tẽ. Gamẽ me rũnh 'õdjwýmẽ 'ýr tẽn kum Paur'ã a'uw ne kum, “Ajte akatikam me imã Pauro rwý ba me prĩne kukjêr mex”, ane. Dja ga me ã kum ane. Nhym arým o kato ba me arým kubĩ. Me awýr bõx kêttri ba me tu bĩnkumrẽx. Nãm me ã me rũnhmã ane.

¹⁶ Nhym kam Paur tamdjwý arým me kute ingêt kangrõnh jarẽnh ma. Ne kam me krãkamngõnh nhõ kikretimã wadjàn arým Paurmã me arẽ.

¹⁷ Nhym kam Paur amiwýr me krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100o ba djwýnh'õja 'uw nhym bõx. Nhym kum,

—Ë, anhõ bẽnjadjwýr'ýr bõktijao tẽ. Nãm kute kum mýjja'õ jarẽnhmã, ane.

¹⁸ Nhym arým 'ýr o tẽn õ bẽnjadjwýr'ýr o bõx. Bẽnjadjwýr nhidjibê ne Kraõdjõ Rixijanh. Nãm 'ýr o bõx ne kum,

—Aje me'õbê ijê nhidjibê Paur ne amiwýr ijuw ne imã, “Ë, anhõ bẽnjadjwýrmã bõktijao tẽ. Nãm kute kum mýjja'õ jarẽnhmã.” Nãm ã Paur imã ane, ane.

¹⁹ Nãm meo ba djwýnh kum ane nhym arým bõkti pa 'ãbyn amũ o tẽn me kãxã kum,

—Mýj ne ga aje imã arẽnhmã? ane.

²⁰ Nhym kum,

—Mebê idjaer arým aben kõt kabẽn dji. Me kute amã arẽnh ga aje me rũnhmã ajte ngêtwa Pauro akator nhym me we kute prĩne kukjêr mexmã. ²¹ Kwãrĩk wãnh ga memã o akator kêt. Me kubê 40 ne ijukri ajmã kute ne me ngêtwakam amako nhỹ. Me kute tu bĩnkumrẽx kadjy arým abenmã kum, “Kwãrĩk wãnh gwaj mýjja'õ krẽn ne kõt bakõm kêt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj banhõ kwý krẽn kõt ikõ. Dja

gwaj bajõ 'êx ne mýjja 'õ krẽn kõt ikõ nhym arým Metĩndjwýnh gwaj bajõnh bã. Gwaj bakabẽn kajgo pãnh gwaj bajõnh bã” Nãm me ã abenmã ane. Ne kam jakam me kute bĩn kadjy akabẽnkam amako nhỹ. Nãm ã bõkti bẽnjadjwýrmã ane.

²² Nhym krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr rax arým kum,

—Aj, aje imã arẽnhja kwãrĩk wãnh me'õmã arẽnh kêtumrẽx. Aj mã, ane.

Me kute Xedjare'ýr Pauro mõr.

²³ Ne kam amiwýr krãkamngõnh kubê 100o ba djwýnh amãnhkrut 'uw ne arkum,

—Gar krãkamngõnh kubê 200mã arẽ gẽ me amijo atom. Me ajã kajbê kõt 'irykam, 21 orakam dja ga me krĩraxbê Xedjare'ýr mõ. Mebê 70djwý dja me kawaru'ã 'ýr mõ. Mebê 200djwý dja me kãxo nãnh jamýn 'ýr o mõ. ²⁴ Paurdjwý kadjy dja gar kawaru kwýo mõ. Gar me krãptĩo mõn mebê idjaerbê Paur pytãr mex ne bẽnjadjwýrbê Perimã o bõx. Nãm bẽnjadjwýr ã meo ba djwýnh arkum ane.

²⁵ Ne kam amũ bẽnjadjwýr raxbê Perimã amikabẽn'ã pi'õk no'õk ne kum,

²⁶ “Ba ibê Kraõdjõ Rixijanh. Bẽnjadjwýr Peri, araxkumrẽx. Ba ne ba amã pi'õk no'õkkõt wãm amã ikabẽn mex jarẽ.

²⁷ Pi'õk jakõt ba amã me'õbê Paur jano. Ajbir ne mebê idjaer o tým ne pa 'amýn bit kute bĩn 'ýr. Ba kam arým krĩraxbê Rõmakam me ja kute Pauro aminhõja man 'ýr inhõ krãkamngõnhõ mõn mebê utã. ²⁸ Ne kam me kute axwe jarẽnh kraxkõt bit ije marmã. Ne kam kadjy mebê idjaer nhõ me rũnh'ýr o bõx. ²⁹ Ne kam arým kuman amim, ‘Be, mebê idjaer ta kukràdjã kõt ne me kum axwe jarẽ’, ane. Nhym kute me babê Rõma kukràdjã'õo bikẽnh kêt. Kam pãnh me baje bĩn nãr pãnh baje kubê ijê kadjy kêt.

³⁰ Nhym mebê idjaer bit kute bĩn kadjy aben kõt kabẽn djin arým prykõt kum nõn kam amako nõ. Nhym me imã arẽ ba on wãm ano. Ne me kute kum axwe jarẽnh djwýnhmãdjwý arým memã 'ã karõn memã kum, ‘Bẽnjadjwýr rax kuka kõnh dja gar kum axwe'õ jarẽ’, ane. Be, tãm ne ja.”

Nãm ã krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýr pi'òkkam Perimã ane. Ne me kute 'ýr o mõr kadjy arým memã pi'òk ngã.

³¹ Nhyr me'ã akamãt. Nhyr me krãkamngõnh arým bẽnjadjwýr kabẽnkõt Djeruxarẽ kurũm Pauro katon o mõ. Akamãt kõkam mõ:n kam arým krĩraxbẽ Pakrir'ýr o bõx. ³² O bõx nhyr me'ã akati. Nhyr me krãkamngõnh pykabẽ mrãnhja akubyn aminhõ kikretimã akẽx ne.

Nhyr me kawaru'ã mõrja amũ Pauro mõ. ³³ Ne o mõ:n kam arým krĩraxbẽ Xedjare'ýr o bõx. Ne kam bẽnjadjwýr Perimã pi'òk ngã kam kum, "Ota, Paur ne ja", ane.

³⁴ Nhyr arým amim pi'òk jarẽn kabẽn ma. Ne kam kukij ne kum,

—Nhýnh pykajakam ne arwýk djã? Mýj ne idji kute? ane. Nhyr kum, "Xirxijkam ne ba irwýk djã", ane. ³⁵ Nhyr kum,

—Gẽ me kute amã axwe jarẽnh djwýnh bõxmã ba kam arým akabẽn ma, ane. Ne kam õ krãkamngõnhmã kum,

—Bẽnjadjwýr rax Erodji nhõ kikrekam dja gar Pauro nhý, ane.

24

Kute bẽnjadjwýr Perimã amijarẽnh.

¹ Nhyr me'ã akatibẽ 5 apẽx nhyr mebẽ idjaer rũnh arým Xedjare'ýr bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax Ananijmẽ mebẽngẽtmẽ me kadjy me kabẽn jarẽnh djwýnhbẽ Teturmẽ ne me arým Xedjare'ýr bõx. Ne kam arým bẽnjadjwýr Peri'ýr tẽn 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne arým Paur kãã 'ã axwe janhõ nhyr bẽnjadjwýr Peri kuma. ² Kuman arým Paur'ýr õ àpẽnh jano nhyr me o bõx.

Nhyr Tetur arým 'ã axwe nhõmo krax ne bẽnjadjwýr rax Perimã kum,

—Be, ga me imã abẽnjadjwýr raxkam ne ba me idjumar mexkumrẽx. Ga me imã mýjja kumexo mex. ³ Be, me imã akĩnh ne pyka kunĩkõt amã amikĩnh jarẽnh rã'ã. ⁴ Dja ba akunor ngri ne amã ikabẽn 'ikrãnebit jarẽ ga ikabẽn ma.

⁵ Ba me me'õja axwekumrẽxmã ikato. Nãm apýnh me ba djã kunĩkõt mebẽ idjaer kunĩmã me banhõ bẽnjadjwýr kurẽ'uko ba nhyr me arým kangao kumex. Kubẽ meo

ba djwýnh'õ. Krĩraxbẽ Nadjarekam Jejuwã kukràdjã kõt ne õ me jao ba. ⁶ Ne kam kute Metĩndjwýnh nhõ kikretio àpnumã ba meo tým ne pa 'amý. Ne bit ije kum pãnh jarẽnhmã o mõ. Me ikukràdjã kõt ne ije kum axwe pãnh jarẽnhmã o mõ.

⁷ Nhyr me'ã akamãt. Nhyr me krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrbẽ Rixijanh bõx ne me imã àkrẽ:. Ne arým me ibẽ Paur pytãn mã o mõ. ⁸ Ne kam me kute kum axwe jarẽnh djwýnhmã 'ã karõn memã kum, "Bẽnjadjwýr rax'ýr dja gar tẽn kum arẽ", ane. Be, ga dja ga abej kukjan arým ama. Me ije me'õjamã axwe jarẽnh kõt dja ga ama. Nãm ã Tetur Perimã ane.

⁹ Nhyr mebẽ idjaer kunĩ 'ẽx ne kum, —Be, mrãmri ne kõt arẽ. Mrãmri ne kõt arẽ, ane.

¹⁰ Nhyr bẽnjadjwýr Peri arým Paur'ýr akẽx ne inhuo akre. Paur kute kum amijarẽnhmã akre nhyr me'ã akamãt.

—Ga ne ga pyka jakam aje memã axwe pãnh jarẽnhõ aba nhyr arým jakam ajã amex krãptĩ apẽx. Ba arým kõt aman akam ikĩnh ne arým aminẽje amã ikabẽn jarẽ.

¹¹ Be, ba ne ba ajbir Djeruxarẽmã wabin 'ýr bõx. Ije Metĩndjwýnhmã rax jarẽnh kadjy ne ba wabi nhyr arým jakam akatibẽ 12bit apẽx. Ga dja ga me kukja gẽ me arým kute ipumũnh kõt amã, "Be, mrãmri ne akati kõt arẽ", ane. ¹² Ajbir ne ba bõx ne ije Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me'õmẽ aktã ikabẽno aben japanh kêtumrẽx ne ije amijã me krãptĩo ibikprõnh kêtumrẽx. Apýnh me bikprõnh djãkam ije meo anhýr kêt ne krĩraxkam ije meo anhýr kêtumrẽx. Nhyr mebẽ idjaer rũnh akabem ýrja kõt kute imã kator ne ipumũnh kêtumrẽx. Ije mebẽ bẽnjadjwýr kurẽkõt me kute imã kator ne ipumũnh kêtumrẽx.

¹³ Kam me kute ijarẽnhja kõt ga te aje mýj ijaxwe'õmã akator ne marmã. ¹⁴ Dja ba amã amijarẽ ga imarkumrẽx. Be, Jeju kõt ne ba amijo iba. Kõt ne ba me ikukãmãreo ba djwýnhmã rax jarẽnhõ iba, Metĩndjwýnhmã rax jarẽnhõ iba. Nhyr mebẽ idjaer kwý 'ẽx ne ijã abenmã kum, "Metĩndjwýnh kupa'ã ne amijo ba", ane. Nhyr be, kati. Ba ne ba mrãmri tu amim Mõjdjẽ kukràdjã markumrẽx ne tu amim Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh

djwýnh kunĩ kabēn markumrēx ne kõt ar amijo iba. Me kabēn'ã pi'õk no'õk kõt ne ba amijo iba.

¹⁵ Be, mrāmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn. Me axwe kêtjao tĩn. Me axwe-jao tĩn. Ja ne ba tu amim markumrēx. Be, me rũnh nhýr jadjwý ne me amim ã maro ane. ¹⁶ Mrāmri ne me tyk kunĩ akubyn tĩnmã. Ba kam ijaxwe kêt kadjy amijãno dja. Metĩndjwýnh kute imã ijaxwe jarēnh karõn ibu'ã me kunĩdjwý kute imã ijaxwe jarēnh karõ amijãno idjãm rã'ã: ne.

¹⁷ Be, amrēbē ne ba apýnh me ba djakam ar iba nhym ijã amex krãptĩ apêx. Ba kam akubyn inhõ me wýnh'ýr bõx. Mebē idjaer'ýr bõx. Ibõx kētri ne me bajtem me õ mýjja kêt kadjy imã pi'õk kaprĩ ngã ba arým o bõx ne memã kungã. Ne me kute ikadjy Metĩndjwýnhmã mry bĩn kadjy me 'ýr bõx. ¹⁸ Ne kam arým me ikukràdjã kõt Metĩndjwýnhmã amijo mex ne arým Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nhym mebē idjaer kwý arým pykabē Adjij kurũm bõx. Kikretikam bõx ne arým ipumũ. Ipumũ ba amijã me krãptĩo ibikprõnh kêt ne ije memã me bēnjadjwýr'õ kurē'uk kêt nhym me kam kangati kêtumrēx.

¹⁹ Adjij kurũm me bõxwã kute Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ipumũnhkõt ren awýr bõx. Ne ren me kute mýj ijaxwe'õ markõt ren amã ijarē. ²⁰ Nãr gē akuka kõnh me ýrwã'õ kute Djeruxarēkam ipumũnhkõt amã ijarē. Mebē idjaer rũnh kute Djeruxarēkam ijaxwe jabej ikukjêrkõt gē me'õ kute ipumũnh jabej amã ijarē. Me kute mýj ijaxwe'õmã katorkõt amã ijarē.

²¹ Ba amã amijarē ga ama. Ba Djeruxarēkam me ipõkri idjãm kam kãj bē memã kum, “Ije mrāmri me tyk akubyn tĩn jarēnhõ ibakõt ne gar akati jakam mýj ijaxwe'õ jabej ikukjêro nhý”, ane. Djãm ori ije ja jarēnhkam ijaxwe'õ? Kati. Tãm ne ja. Nãm ã Paur Perimã ane.

²² Nhym Peri kute Paur kabēn markam arým kadjy akati 'õdjwý jarē. Amrēbē ne Peri Jeju'ã ujarēnh ma. Nãm kadjy akati 'õ jarēnh memã kum,

–Dja krãkamngõnh nhõ bēnjadjwýr Rix-ijanah amrē tē. Ba kam arým prĩne ajã ujarēnh ma, ane. ²³ Ne kam krãkamngõnh

krãptĩ: kubē 100 nhõ bēnjadjwýrjamã Paur'ã karõn kum,

–Dja ga omũ gē ta ar mrã. Gē õbikwa ta 'ýr wangij ne o djuw mex. Nãm ã Peri anen kam mã tē.

²⁴⁻²⁵ Nhym arým 'ã akati kwý apêx nhym Peri akubyn bõx. Prõ nhidjibē Kruxire ne o bõx. Kubē mebē idjaer'õ. Nhym kam Paur'ýr õ me ja jano nhym me kum o bõx. Nhym kam arkum ujarēnhõ djan arkum,

–Metĩndjwýnh ne arým mrāmri Jeju'ã me banhõ Bēnjadjwýrbē kumkati mē. Kubē ne Kritu. Djã gãm ar tu amim Jeju markumrēx nhym Metĩndjwýnh arým ar amã ajaxwe kêt jarē gar arým kum amexkumrēx. Djã gãm ar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja Metĩndjwýnh ã me kunĩmã axwe pãnh jarē. Kadjy amrē akati mõr rã'ã, ane.

Nãm prĩne ã kum 'ã ujarēnhõ ane nhym kabēn pymaje Peri arým madjã kretin kum,

–Aj mã. Gē idjãpēnh'õ kêt kam ba ajte amã arē. Ga ajte imã arē ba kuma, ane.

²⁶ Nãm anen õkre kadjwýnhbē amim,

–Dja Paur imã pi'õk kaprĩ nhõr jabej ba arým kum inhire gē tē, ane. Ne kam pi'õk kaprĩ jabej aben tã amiwýr Paur 'uw ne kum kabēno krĩ.

²⁷ Paur mebē ijē djakam nhý nhym arým 'ã amex amãnhkrut apêx. Nhym arým Peri kato nhym Poxu Pexu arým pãnh memã bēnjadjwýr rax. Peri kator kētri ne kute mebē idjaero kĩnh kadjy tu wãnh mebē ijē djakam Paurmã irerkumrēx nhym wãnh krĩ rã'ã.

25

Kute bēnjadjwýr Pexumã amijarēnh.

¹ Pexu pykabē Djudēja'ýr bõx ne kam krĩraxbē Xedjarekam bõx. Nhym kam 'ã akatin akatin akati nhym krĩraxbē Xedjare kurũm katon Djeruxarē'ýr tē. Tē:n kam 'ýr bõx. ² Nhym kam me rũnh Pexumã Paur jarē. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr raxmē mebē idjaer nhõ me rũnh 'õdjwýmē ne me kum arē ³ ne kum,

–Ë, amã me ikĩnh jabej gop amrē Djeruxarēmã Pauro bõx, ane. Me kute kum arēnh kētri ne me abenmã kum,

—Gêdja me amrê pry'ã Pauro mō gwaj kubî, ane. ⁴⁻⁵ Nãm me rûnh ã Pexumã Paur jarêhno ane nhym kam memã kum,

—Kati, gê wãnh Xedjarekam me arek o nhÿ. Badjwÿ arÿm 'ÿr itêm 'ÿr. Gê ar anhõ me rûnh'õ ar ikôt 'ÿr tèn axwe'õ jabej kukja gê kum amijarê gê kam kum axwe jarênhkumrêx, ane.

⁶ Nhym me'ã akatibê 10 ne ajmã kute apêx nhym kam arÿm Xedjare'ÿr tē:n 'ÿr bôx. Nhym akati nhym arÿm tèn memã axwe pãnh jarênh djâkam memã nhÿ. Ne arÿm Paur'ÿr õ me ja jano nhym me o mōn 'ÿr o bôx. ⁷ O bôx nhym arÿm Djeruxarê kurûm mebê idjaer kwÿ 'ÿr bôx ne Paurmã ipôk ne. Ne kam Pexumã Paur jarêhno dja. Nãm me kum axwe krãptî: jarêhno dja. Djãm axwe kryre ne arê? Kati, Axwe rû:nh ne arê. Me kute axwekôt omûnh kêt ne tu arîk kum axwe jarêhno dja. Nhym Pexu me kabên ma:n kam mrãmri Paur jaxwe'õmã kator ne mar kêtumrêx.

⁸ Nhym Paur aminêje Pexumã kum,

—Be, ba ne ba ije mebê idjaer kukràdjã 'õo ibikênh kêt ne Metîndjwÿnh nhõ kikretio ibikênh kêt ne mebê bënjadwÿr raxbê Xedja kurê kêt, ane. Xedja ne me bënjadwÿr rûnh kunî kuràm rax.

⁹ Nhym be, Pexu bit kute mebê idjaerjao kînhmã ne arÿm Paurmã kum,

—Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam mrãmri ajã me ja kabênkumrêx jabej, ane.

¹⁰ Nhym Paur kum,

—Kati. Bënjadwÿr raxbê Xedja kabênkôt aje me axwe jabej me kukjêr djã ne ja. Jakam dja ga ima. Mÿj kadjy dja ga Djeruxarêmã ijo tē nhym me ikukij? Ba ne ba mebê idjaer 'õo ibikênh kêtumrêx ga arÿm ama. ¹¹ Be, me ren ijaxwe'õmã kato ne ren pãnh tu ibî, ba ren aminêje ikabên 'õ jarênh kêt ne. Nhym be, me 'êx ne kute imã ijaxwe jarênh kajgokam ne ga te aje memã ikangamã. Ba bënjadwÿr raxbê Xedja'ÿr tèn aminêje kum ikabên jarê. Nãm ã Paur kum ane.

¹² Nhym kam Pexu amibu'ã me rûnhmã kabên nhym me Pauro aben ma. Nhym kam kum,

—Nã gãm imã, “Ba bënjadwÿr raxbê Xedja'ÿr tèn aminêje kum ikabên jarê”, ane.

Be, jakam dja ga mrãmri amû Xedja'ÿr atêmkumrêx, ane.

Pexu kute Paur'ã Angripa kabên mar.

¹³ Nhym 'ã akati kwÿ apêx nhym bënjadwÿr raxbê Angripamê prôbê Berni ar krîraxbê Xedjare'ÿr bôx. Ar kute Pexumã kabên mex jarênh kadjy ne ar bôx. ¹⁴ Ne kam arek kam ar ba nhym ar'ã akati kwÿ apêxmã. Nhym Pexu arÿm bënjadwÿr raxmã Paur'ã ajarên kum,

—Peri mebê ijê djâkam me'õmã iren arÿm mã tē. ¹⁵ Ba krîraxbê Djeruxarêkam ar ibari nhym mebê idjaer nhõ me rûnh arÿm imã Paur jarê. Me õ mebêngêtmê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadwÿrmê imã arê ba arÿm kuma. Me imã, “Dja ga kum axwe pãnh jarên abî”, ane.

¹⁶ Ba memã kum, “Be, djãm Rômakam me ja kukràdjã kôt ne ba me ije me axwe jabej me kukjêr kêtumrêx tu me par? Kati. Ba me me axwe jabej me kukjêr kumrêx. Nhym me me kuka kôn axwe jarênh kumrêx ba me me kuma. Nhym kam me me imã amijã aprã ba me arÿm kuma. Me ije me axwemã ijapôxkambit ne ba me arÿm pãnh me kupa.” Nã bãm ã memã ane.

¹⁷ Ne kam mebê idjaer arÿm amrê Xedjare jakam bôx. Nhym me'ã akati ba amikrà kêt ne ije memã axwe pãnh jarênh djâkam bôx ne memã nhÿ. Ba kam Paur'ÿr inhõ me ja jano nhym me o bôx. ¹⁸ O bôx ba arîk 'ã amim, “Be, mrãmri axwekumrêx”, ane. Nhym me kwÿ kâjmã ku'ên kam 'ã imã kabên kajgobit jarêhno ku'ê.

¹⁹ Nãm me 'ã imã, “Paur kum me ikukràdjã kurê”, ane. Ne me'õ nhidjibê Jeju jarê. Nãm me Jeju tyk jarênh nhym be, Paur ne Jeju tîn jarê. Nãm me ã Paur'ã kabên kajgo jarêhno ane. ²⁰ Ba amim, “Je, djãm ije me kukràdjã mar got”? ane. Ne kam kum, “Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam ajã me ja mrãmri kabênkumrêx jabej”, ane.

²¹ Nhym kam Paur imã, “Ba gop tèn aminêje bënjadwÿr raxbê Xedjamã ikabên jarê”, ane. Ba krâkamngônhamã kum, “Dja gar o nhÿ ba kam î arÿm Xedjamã ano.” Nã bãm ã memã ane. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

²² Nhym kum,

—Badjwý me'õja kabēn ma, ane.

Nhym kum,

—Gē akatimā ga kam arým kabēn ma, ane.

Paur Angripa kabem ām ne kute kum amijarēnh.

²³ Nhym arým ar'ā akati nhym Angripamē Berni ar õ nēkrēxo pñne amikunhēr ne me axwemā pānh jarēnh djāmā wadjā. Krākamngōnh nhõ bēnjadjwýrmē krĩraxkam me rũnh ja arkõt wadjā. Nhym Pexu arým Paur'ýr õ me ja jano nhym me o bõx.

²⁴ Nhym Pexu Angripamā kum,

—Bēnjadjwýr raxbē Angripamē me akātāmjamē, djā ne ga me me'õja pumũ? Krĩraxbē Djeruxarēkam mebē idjaer kunĩmē krĩrax jakamdjwý mebē idjaer kunĩmē ne me imā me'õja jarēnh ku'ēn kam kāj bē imā, “On abĩ. On abĩ”, anhyro kumex.

²⁵ Ba kam te ije axwe'õmā ikator nhym me kute pānh bĩnmā te kukij nhym axwe kētē. Nhym ta imā, “Ba gop tēn aminēje bēnjadjwýr raxbē Xedjamā ikabēn jarē. Ta ne kute raxo me kunĩ jakrenh”, ane. Kam dja ba 'ýr anorkumrēx. ²⁶ Dja ba anen kam te ije me banhõ bēnjadjwýr raxmā Paur jaxwe'ā pi'õk no'õkmā. Ba kam amā o ikato. Ga, bēnjadjwýr rax Angripa, akumrēx ne ba aman amā o ikato. Ga dja ga axwe'õ jabej kukjan ama ba arým 'ā pi'õk no'õk ne. ²⁷ Ba ren me'õ bē ijēja jano ne ren ije kõt axwe'ā pi'õk no'õk janor kēt ne ren Xedjamā kute ibēno ibikēnh pyrāk. Nām ā Pexu Angripamā ane.

26

¹ Nhym kam Angripa arým Paurmā kum,

—Ajrā. Aminēje akabēn jarē, ane.

Nhym memā aminhikra bēn arým aminēje kum,

² —Bēnjadjwýr rax Angripa, arým mebē idjaer ijā axwe krāptĩ janhõ ba kam aminēje amā ikabēn jarē. Myt ja tāmka aje ikabēn mar prāmka ne ba ikĩnhkumrēx. ³ Ga ne ga aje pñne mebē idjaer kukrādja mar. Me kute kukrādja jabej aben kukjērdjwý aje pñne mar. Aje markam ne ba ikĩnhkumrēx. Dja ba amā amijā ajarē. Gop amijamār 'iryen ikabēnja kunĩ ma.

⁴ Be, inhõ pyka djwýnhkam, krĩraxbē Djeruxarēkam ne me kute ipumũnh. Iprĩrũm ne mebē idjaer kunĩ ipumũ. ⁵ Me kute ipumũnhkõt ren ijā amā ajarē. Ba mebē pardjēu kukrādja man kõt ar amijo iba. Mebē pardjēu ne me pñne kute me ikukāmākjē kukrādja marn kõt amijo ba mex. Pñne kute kõt amijo ba mexo kute mebē idjaer kunĩ jakrenh. Me ja kõt ne ba amijo iba. ⁶ Ne kam jakam arým akabem dja ga ijaxwe jabej ikukjēro nhỹ. Be, Metĩndjwýnh me ikukāmākjēmā kum, “Dja ba mrāmri akubyn me tyko tĩn”, ane. Kute akubyn me tyko tĩnja ne me tu amiwýr kamnhĩxkumrēx.

⁷ Me ikukāmākjē Djako ne krabē 12 jadjuw. Krabē 12 ja ne ar aben djõ'ā apýnh tām djwý ba djāri kubē 12, apýnh me krāptĩ: ba djāri kubē 12. Apýnh me ikukāmākjē ba ja ne me akatikammē akamātkammē mā Metĩndjwýnhmā amijarēnh kumex. Ne mā kum àpēnh kumex ne mā amim, “Mrāmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Ne mā me akubyn tĩn nhõ akati bõx jabej ajkam ama.

Ba ne ba mekõt tu amim kamnhĩxkumrēx ne mā me kunĩmā kum, “Mrāmri dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Nhym kõt mebē idjaer kamingrānyre imā ijaxwe jarē ga kam ijaxwe'õ jabej ikukjēro nhỹ. ⁸ Be, djām aje mekõt amim, “Metĩndjwýnh te kute akubyn me tyko tĩnmā”? ane. Djām aje amim anhyr got? Kati. Ga ne ga aje ā amim anhyr prām kēt. Nām ā Paur Angripamā ane.

⁹ Ne kam ajte kum,

—Be, badjwý amrēbē ne ba mekõt amim, “Kē, Nadjarekam Jeju wā. Ba 'ā me kabēnbē idjāptarkumrēx gē me ĩ maro ba”, ane. ¹⁰ Ne kam kõt mrāmri Djeruxarēkam ā mebē idjāptaro ane. Ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr ar kabēnkõt me krāptĩbē ijē. Jeju nhõ me jabē ijē. Nhym me kute me parmā ba mekõt memā kum, “Ajrā. Me abĩ”, ane. ¹¹ Ne mā me bikprõnh djā kunĩkõt meo ibikēnhõ iba. Me tokry pymaje kute Jeju japrýn kanga jabej ne ba mā meo ibikēnhõ iba. Meo ibikēnhõ iba:n kam amũ apýnh krĩrax bajtem djāridjwý me'ýr mrān bõx.

¹² Kamã ne ba krĩraxbê Tamagu'yr tẽ. 'Yr itẽm kêtri ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar me kadjy imã pi'ók no'ók ne. ¹³ Bẽnjadjwýr rax Angripa, nã bãm me'yr pi'ók no'oko tẽ: nhym arým ijã kàjkwa nhipõkri myt nhỹ. Nhym kàjkwa kurũm mýjja jadjẽnh prĩne ikurwý ba arým omũ. Adjẽnh týxo kute arngro jakrenh. Nhym ikõt me mõrdjwý mýjja jadjẽnh me kurwý.

¹⁴ Bar ikunĩ pykabê irõrõk ne. Ba kam me'õ kabẽn ma. Nhym mebê idjaerkam ikabẽn djwýnhkõt imã kabẽn ne imã, "Xaur, Xaur, mýkam ne ga me kute amim imaro abikẽnh ar o aba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk. Ga ari aje ijo abikẽnho abakam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jẽnh bjêrja pumũ. Me kute mýjja djwa mexo mry kamjýr nhym arým umaje prõt týxja pumũ. Nhym kwý amakkre kêt kam tu amikamjýr djã kanãn arým tokry ne. Gadjwý dja ga ari ijo abikẽnho aban arým atokry: ne", ane.

¹⁵ Ba kum, "Bẽnjadjwýr mýj me ajõ ga ne ga imã akabẽn ne"? ane.

Nhym imã, "Ba ibê Jeju. Nã gãm me kute amim imarjao abikẽnho aban aje ba mãn ijo abikẽnh pyrãk. ¹⁶ Be, amibêx ne kàjmã dja. Ije ajã inhõ àpẽnh djwýnh mẽnh kadjy ne ba amã amijo amirĩt. Aje ajbir ipumũnh'ã dja ga memã ajarẽ. Dja ba ã mýjja kwý nhipêx ne kõt amã amijo amirĩt ga ipumũ. Jadjwý dja ga 'ã memã ajarẽ. ¹⁷ Jakam dja ba me bajtemmã ajanon mã me bajtembê apytã nhym me kute abĩn kêt. Ne mebê idjaerdjwýbê apytã nhym me kute abĩn kêt.

¹⁸ Ga, me no mjõtkam kute mýjja pumũnh kêt ne arĩk ba punuja pumũ. Nhym be, me no põt ne me mýjja kunĩ pumũn kam katãt ba. Ga ajte, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Nhym me memã mýjja kurwý nhym me arým mýjja kunĩ pumũn katãt ba.

Me bajtemdjwý ne me arĩk ar ban axwe. Dja ba memã ajano ga memã ikabẽn jarẽ. Memã arẽ nhym me arým tu amim imarkumrẽx ne arým katãt amijo ban axwe kêt ne ar ba. Xatanaj ne kute meo ba tũm. Kubê dja ga Metĩndjwýnh'yr meo

akẽx nhym me arým tu amim imarkumrẽx. Nhym Metĩndjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngryk kêt. Mekam ngryk kêt ne arým mekõt me umjuw. Ta kute amimexo meo mexja kõt me umjuw. Dja me tu amim imarkumrẽx nhym Metĩndjwýnh arým me axwebê me utã. Ja kadjy dja ba me bajtemmã ajano." Nãm ã Jeju imã ane. Nãm ã Paur Angripamã ane.

Ne kam ajte kum,

¹⁹ –Kam, Bẽnjadjwýr raxbê Angripa, Jeju kute kàjkwa kurũm imã amijo amirĩtkam ne ije omũnhkam djãm ijamakkre kêt ne ije mar kêt? Kati. Arým ne ba tu amim markumrẽx ne katãt kabẽn man kõt ar amijo iba. ²⁰ Kam ne ba krĩraxbê Tamagu kumrẽxkam memã 'ã ajarẽ. Ne kam Djeruxarẽmẽ pykabê Djudeja kunĩkõt memã 'ã ajarẽ. Ne kam apýnh me bajtem ba djãkam memã 'ã ajarẽ. Ne memã kum, "Dja gar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'yr amijo akẽx. Ne kabẽn man kõt ar amijo aba gẽ me ar apumũn arým amim, 'Be, mrãmri ne ar kute Metĩndjwýnh'yr amijo akẽxkumrẽx', ane. Gẽ me ar apumũn ã amim ane", ane.

²¹ Amrêbê ije memã ja jarẽnho ibakam ne me arým ijo tým, mebê idjaer ne me Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ijo tým ne ipa 'amýn bit kute ibĩnmã. ²²⁻²³ Nhym Metĩndjwýnh mã: mebê ipytã ba memã idjujarẽnho itẽm rã'ãn arým myt ja'yr bõx. Nã bãm me katãmmẽ me rũnhmã 'ã idjujarẽnh itẽm rã'ã ne. Mõj djẽmẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh ar amrêbê me bakukãmãremã kum, "Dja me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu tokryn tyn akubyn tĩn ne. Akubyn tĩno me bamã wa. Ne kam kãj bẽ mebê idjaermã amijarẽ. Ne ajte me bajtemmã amijarẽ. Ne memã kum, 'Ga, ityk ne akubyn itĩnja pumũ. Dja ga me tu amim imarkumrẽx ne arým ikõt atyk nhijukri akubyn atĩn', ane. Nãm ã memã anhýro ba. Kabẽn ja ne kute memã pry kurwý djã pyrãk. Kõt ne me katãt amijo ban tĩnkumrẽx." Nãm ã Mõj djẽ ar me bakukãmãremã ane. Me kabẽn jabit ne ba memã arẽnho iba.

Nãm ã Paur Angripamã ane. ²⁴ Nãm kum ja jarẽnho dja nhym Pexu tu o kapêr tan kãj bẽ kum,

—Paur, nã gãm ajbã. Aje pi'òk nhidji jarēnh krãptĩkam ne ga ajbã, ane.

²⁵ Nhyum kum,

—Bēnjadjwýr Pexu, kati. Ibibãnh kêt. Mrãmri ne ba katàt ikabēn jarēnhkumrēx ne ibēno ibikēnh kêt. ²⁶ Bēnjadjwýr raxbē Angripa kute imarkumrēx. Kam ne ije amipudjur kêt ne tu aminēje kum ikabēn jarēnhkumrēx. Djãm me kute mýjjao bipdjur ne o ba? Kati. ²⁷ Nãm me tu irãri o ba nhyum me kunĩ kute omũnh ne mar. Kam Angripadjwý arým prĩne kute mar. Ba ne ba ja ma, ane.

Nãm anen arým Angripa'ýr akēx ne kum,

—Bēnjadjwýr rax Angripa, djãm ga ne ga arým Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'ã amim, “Mrãmri Metĩndjwýnh kôt me kabēnkumrēx”? ane. Arým ba ama. Mrãmri ne ga ã amim ane. Nãm ã Paur kum ane.

²⁸ Nhyum Angripa kum,

—Aje Kritu'ýr ijo akēx'ýr, ane.

²⁹ Nhyum Paur kum,

—Ga ren 'ýr amijo akēx 'ýr nãr ga ren ikudjwa tu amim Kritu markumrēx ba ren kam ikĩnhkumrēx. Me kunĩ kute jakam imaro ýrdjwý ren ikudjwa tu amim markumrēx ba ren mekam ikĩnhkumrēx. Jao ne ba Metĩndjwýnhmã a'uw. Nhyum ren me kute ikudjwa adjuwprekambit ne ba ren ikĩnh kêt.

³⁰ Nãm Paur ã Angripamã ane. Nhyum kam bēnjadjwýr rax Angripamē bēnjadjwýr Pexumē Bernimē ar ja nhikô'ã me ýrjamē arým kãjmã dja. ³¹ Kãjmã djan kubē akēx ne mõn kãxã o aben maro djan abenmã kum,

—Ne ren axwe gwaj ren kubĩ nãr kubē ijē. Nhyum be, kati. Axwe kêtumrēx, ane.

³² Nhyum kam Angripa Pexumã kum,

—Ren kute amã arēnh kêt ne ren kute amã, “Ba gop bēnjadjwýr raxbē Xedjamã aminēje ikabēn jarē”, anhýr kêt, gwaj ren arým kum banhire nhyum ren ta mekôt ar ba, ane.

27

Me kute krĩraxbē Rômamã Pauromõr.

¹ Nhyum kam bēnjadjwýr ar memã kum,

—Me on ngôkôt pykabē Itarij'ýr mebē ijējao mõ, ane. Ne kam arým krãkamngõnh ba djwýnh nhidjibē Jurmã Paur ar arē.

Paurmē mebē ijē kwýmē ne meo ba djwýnhmã arē. Kum arē nhyum arým kute pykabē Itarij'ýr meo mõrmã. Jurbē ne bēnjadjwýr raxbē Xedja nhõ krãkamngõnh krãptĩ: kubē 100 nhõ bēnjadjwýr 'õ. Ba ibē Ruka ne ba ajte mekôt tē.

² Ba me kam pykabē Itarij'ýr imõrmãn kam krĩraxbē Amitukam me ja nhõ kãraxmã wadjãn arým inox ne. Pykabē Adjij'ãnh ne me kute kãraxo mõrmã. Me'õ nhidjibē Arxaku ne me ikôt tē. Pykabē Matenikam krĩraxbē Texarõnikakam ne abatãnh djã.

³ Ba me kãraxkam mõ: nhyum me ijã akati. Ba me kam krĩraxbē Xidõ'ã kãrax nhõ. Nhyum Jur kum Paur kaprĩn kum,

—Ajrã. Anhõbikwa'ýr wabi gē ar ajo djuw mex, ane. Nhyum ar'ýr wabin ar ikô'ã nhý:n kam ajte akubyn kãraxmã wadjã. ⁴ Ba me kam inox ne. Ne apēxtibē Xipre tekre'ãnh mõ, kôk me ikutã àbērkam. ⁵ Ne kam pykabē Xirxij'ãnh mõ:n kam amipãnh kumē. Ne pykabē Papirij'ãnh mõ:n kam amipãnh kumē. Ne kam arým pykabē Rixijkam krĩraxbē Mire'ýr bõx ne kam kãrax nhõ.

⁶ Nhyum kam krãkamngõnh kubē 100 nhõ bēnjadjwýr arým kãrax 'õdjwýmã kato. Nãm krĩraxbē Arexãkam me ja nhõ kãraxmã kato. Kã wãkam ne me kute pykabē Itarij'ýr mõrmã. Nhyum kam me ijo tē ba me kã wãmã wadjã. ⁷ Ne kam inox ne mõ. Ne iprĩ'ã mõ: nhyum arým me ijã akati kwý apēx. Ba me kam krĩraxbē Nidju tēpo mõ. Nhyum kôk djãbêr tý:x me ibē aptã ba me kam aparmã apēxtibē Kreta'ýr mõ. Mõ:n kam Kretakam krãnh krã'yrbē Xamona'ãnh mõ. ⁸ Ne kam iprĩ'ã mõ:n kam arým amipãnh Xamona mē. Ne kam kãrax nhikwã djã nhidjibē Kã jarij djã mexte'ýr bõx ne 'ã kãrax nhõ. Krĩraxbē Raxêr kuri ne nõ.

⁹ Nhyum kam me ijã akati krãptĩ apēx. Nhyum Paur amim,

—E kum, arým ne ba me amikrà nhyum arým na 'ityx 'ýr. Na 'ityx'ã mytyrwý bõx 'ýr. Be, arým me kute amijajbur'ã akati apēx. Me ibē idjaer kute Metĩndjwýnhmã amijajbur djã nhõ akatiija apēxkam na 'ityx kumex. Arým na 'ityx kumexkam ne ba me imã imõr puma:, ngõ raxbē pyka kêtum me imõrja puma:, ane. Ne kam memã kum,

¹⁰ —Ikabēn dja gar ama. Dja gwaj ngõ raxbē pyka kētkam mō nhyṃ na arým gwaj bajo ajkē. Ne arým kākam me jēnhmē kàraxo bikēnh mex ne. Ja ne ba gwaj bakukām kuma. Nām ā Paur memā ane. ¹¹ Nhyṃ krākamngõnh nhõ bēnjadjwýrja Paur kôt kabēn djir kêt. Nām kào akēx djwýnhmē õ kàrax djwýnh kôt kabēn dji. ¹² Ne kam me kute na 'itýx apēx jamārbē kàrax nhikwā djā punure. Nhyṃ me bēn 'ātom ne abenmā kum,

—Gwaj on banox ne amũ krĩraxbē Penixij'ýr babõxmā. Ne kam kam na 'itýx apēx kam ama, ane. Be, apēxtibē Kreta tām kam ne krĩraxbē Penixij. Penixijkam kà nhikwā djākam dja aparmā kôk 'itýx wabē nār kāj mā wabē nhyṃ bu'ā akàx kôkbē aptā nhyṃ kàrax nõr mex ne.

Kôk tỳ:x kute tu kàrax rēnho mōr.

¹³ Nām me bēn 'ātom nhyṃ kôkdjwý arým aparmā kāj bē wabē. Nhyṃ me arým abenmā kum,

—Aje. Jakam arým 'ýr me banox kadjy mexkumrēx, ane. Ne kam arým djudjēdjēti'ā kēn 'āprejao wabin kàraxkam kudji. Ba me kam mō. Apēxtibē Kreta 'ānh mō. ¹⁴ Nhyṃ kāj bē 'ātũm nhyṃ kôk arým àbēr tỳx ne. Kôk djàbēr tỳx jamā ne me kum Juraku jarē. ¹⁵ Nhyṃ arým kôk djàbēr tỳ:x ne tu kàrax rēnho mō. Rēnho mō: ba me kam arým tu kum inhire nhyṃ kôk arek o mō.

¹⁶⁻¹⁷ Nhyṃ kam kà arým kôk djàbēr kôt apēxti nhidjibē Kraõdja tekre'ānh mō. Amrēbē ne ba me kàrax katē'ā kà ngrire nhõn o mō. Ne kam arým jakam idjāpēnh rax ne kà ngrireo wabin kàraxkam kudji. Nhyṃ kam me djudjēdjētio ibũmkôt kàrax'ā kajngàro tē. Ngõ tỳ:x kute kàrax ka'ēk kêt kadjy ne me 'ā kajngār. Kôknhõkà raxkam ne ba me mō. Kôknhõkà raxkam ne me par kwý pumjuw nhyṃ ku'ē tũm. Nhyṃ me apýnh pĩõ krābē o kapan ajte kraxbē o kapa. Ne pĩ'ā apýnh kubēkàti janhõ. Kôk kute o mõr tỳx kadjy ne me 'ā anhõ. Ba me mō: nhyṃ kôk me ijo mõr tỳ:x ne. Nhyṃ kute arerek'õ'ā kàrax mēnh karõ ne me arým par'ā wabin kubēkàtimē kukràdjā kunĩ bõn arým o ruwn kudjin kam nhỹ. Nhyṃ kôk

arek kàraxo mō. Nhyṃ arým kà kajgon pĩ'ā mō. Arerek wā nhidjibē ne Xixi.

¹⁸ Nhyṃ kôk djàbēr tỳ:x ne me ijo àbēr tỳ:x. Nhyṃ kàrax amijadjwýr tỳxo mõrri: nhyṃ 'ā akati. Nhyṃ me kàrax kajkritmā arým ngõnhmā kākam me jēnh kwý rē.

¹⁹ Nhyṃ kam arým me inox'ā akatibē 3 apēx ba me arým ngõnhmā kàraxkam apýnh kukràdjā kwý rē. ²⁰ Ne kam mō: nhyṃ arngromē kanhēti amirīt kêt'ā arým akati krāptĩ apēx. Nhyṃ kôk 'itý:x me ijo mõr tỳx rā'ā ne. Ba me te: amipytār djā'õ jabej ar irīt ne arým idjumar punure ne.

²¹ Ne mõn arým inhõ kwý krēn kêt 'ātũm ne. Nhyṃ kam Paur kākam me àpēnh'ýr tēn arým me ipôkri djan memā kum,

—Ē, ba ar amā arē gar ama. Nā gām ren ar amũja'ā ikôt akabēn dji gwaj ren apēxtibē Kreta'ānh arek wajēt. Ne ren kam badjumar mex nhyṃ ren mýjja'õ biknor kêt. ²² Jakam dja gar akubyn adjumar mex ne atýx. Dja te kàrax wadjā nhyṃ ngõ kute gwaj bajõnh bĩn prām kētkumrēx.

²³ Be, akamātkam Metĩndjwýnh kadjy mrānh djwýnh'õ iwýr bõx ne ikuri dja. Metĩndjwýnh ta ne mā ijo ba, ba kum idjāpēnh ar iba. ²⁴ Kadjy mrānh djwýnhja ne imā, “Paur, on atĩn prām kêt. Dja ga bēnjadjwýr raxbē Xedja kabem adjām kumrēx. Nhyṃ aro'ā me mõrwā ne Metĩndjwýnh arým akôt me kunĩ dja. Akôt dja me tyk kētkumrēx”, ane.

²⁵ Be, ā kute imā anhýrkam dja gar adjumar mex. Mrāmri dja amikabēn kôt ngõbē gwaj bapytār kumrēx. Metĩndjwýnh kute gwaj bapytārja ne ba tu amim kamnhĩx kumrēx. ²⁶ Nhyṃ kam mrāmri kôk 'itýx dja apēxti'õ'ā gwaj bamēnh kumrēx. Kàraxmē ro'ā gwaj bamēnh kumrēx, ane.

Kàrax bika'ēk'ā ujarēnh.

²⁷ Nhyṃ kam arým me inox'ā akatibē 14 apēx nhyṃ akamātkam ngõ raxbē pyka kêt nhidjibē Angrikukam kôk 'itýx ari: kàraxo ba. Nhyṃ akamāt kô ipôkri kākam me àpēnh abenmā kum,

—Ē, kute akàx'ýr kà arým mõr pyrāk, ane. ²⁸ Ne kam koror jabej ngõ'ā kadjāt'ā tu jakre nhyṃ 'ā djudjēdjēbē 30 metu apēx. Nhyṃ me kam amak ngriren ajte 'ā kadjāt

jakre. Nhyim arým kàjbê krãn 'ã 27 metu apêx.

²⁹ Nhyim kàrax kên'ã bika'êk karõ me arým ngõnhmã djudjêdjêti mē. Djudjêdjêti'ã kên 'ãpreja mēn ajte ja mēn ajte ja mēn ajte ja mē. Nhyim kên arým akubyn kàrax pynê. Nhyim me'ã akatio wajêt ne arým axwe umar. ³⁰ Nhyim kam kàraxkam me àpênh bit kute mebê amipdjur ne amijã maje kàrax kurũm katormã. Nãm me 'êx ne memã kum,

—Ba me kà ngrirekam djudjêdjêti'ã kên 'ãpreja'õ nhýr ne o ikaton kà krwýt'ãnh kumê gê akubyn kà krwýt pynê, ane. Ne kam djudjêdjêti'ã kà ngrireo ruwn bit ngõnhmã mēnhmã. ³¹ Nhyim Paur arým me krãkamngõnhmē mebê 100 nhõ bēnjadjwýr'ýr tēn memã kum,

—Dja me wã mōn arým utàr djà kêt ne me gadjwý apytàr djà kêt, ane. ³² Nhyim me krãkamngõnh arým 'ýr mōn 'ã djudjêdjêti kunĩ jakà. Nhyim arým kà ngrire mebê ngõnhmã nox ne akuno.

³³ Nhyim arým akati tē nhyim Paur arým memã arēn memã kum,

—Nã gãm ar kòk apêxkam amakbê amijabu nhyim arým ar ajã pi'òk kamrêk amãnhkrut apêx. ³⁴ Ar atýx kadjy gop on ar anhõ kwý krē. Ngõ kute ar apar prãm kêtumrêx.

³⁵ Nãm ã memã anen arým djwý'õ by. Ne me kunĩ nhipòkri Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarēn kokij ne arým krēnmo krax ne. ³⁶ Nhyim kam me kunĩ akubyn kĩnh ne adjwýnhdjwý õ kwý krēno kumex.

³⁷ Kàraxkam me ikunĩ ne me ikrãptĩ. Me kute me ijã akrebê 276. ³⁸ Nhyim me õ kwý krēn arým ajne. Ne kam kàrax kajkritmã ngõnhmã jēnh rē. Atemã bãygogo 'yo jēnh rē.

³⁹ Nhyim arým akati. Nhyim me arým pyka pumũ. Nhyim me'õ kute amrēbê pyka pumũnh kêtumrêx. Nhyim wãnh pyka kute aktã ngõ nhijêkam ngõ binhikrēnhja. Nhyim me arým amybým kàrax kadjy omũ. Ne kam abenmã kum,

—E kum, gwaj 'ýr kam mãn kàraxo wadjã gê umar mex, ane.

⁴⁰ Ne kam arým kên kunĩ'ã djudjêdjêti 'ãpre bôn tu kum ire. Ne kà katē pynēnh djà'ã djudjêdjê 'ãpre bô. Ne kam kà

krwýt'ãnh par'ã kubêkàtio wabin 'ã kunhõ, kòk kute kàraxo mōr týx kadjy. Ne arým akàx'ýr kàrax krão akêx ne. ⁴¹ Nhyim kam kàrax arým ngõ kute aben mok djà'ýr bõx. Kam ne kororre. Ne mōn 'ã nōn arým 'ã nōr týx mex ne. Nhyim ngõ djàkà 'ity:x arým kàrax katē titik ne ka'êko mō.

⁴² Nhyim krãkamngõnh ar abenmã kum,

—Mebê ijê tũm nox ne akàxmã rêr ne atýxã àbir ne mã prõt kêttri gwaj me kupa, ane. ⁴³ Nhyim krãkamngõnh nhõ bēnjadjwýr Paur'ã maje akubyn me unēn memã kum,

—Kwãrĩk wãnh. Gê me rēja kumrêx tu nox ne rēn akàx'ã wabi. ⁴⁴ Gê me rêr kêt pĩponh jamý nàr ngõ kute kà ka'êk jamýn 'ã mekõt rē, ane. Ba me kam ikunĩ arým inox ne. Ne kam ikunĩ arým akàx'ã wabi.

28

Apêxtibê Matãkam ar ba.

¹ Ba me arým wabi nhyim me bajtem apêxtikam ar baja me imã,

—Apêxti ja nhidjibê ne Matã, ane. Ba me kam kuma. ² Nhyim kam namē krykam apêxtikam me bajtemja kum me ikaprĩkumrêx. Ne kam arým me imã kuton me imã kabēn mextire.

³ Nhyim Paur arým pĩ ngrã kwý karwàn kuwykam adjuw. Nhyim kangã djàkrê kuwy pymaje pĩ ngrã kurũm katon arým Paur nhikra nhãn 'ã wajêt. ⁴ Nhyim me arým ikra'ã kangã jêtkõt omũn abenmã kum,

—Be, tãmwãbê ne me par djwýnh'õ. Jakam dja ty. Ngõ ne kute bĩn kêt nhyim be, kangã dja kubĩ. Axwe pãnh dja ty, ane. ⁵ Nhyim kangã ikra'ã wajêt nhyim tu kum ikra wabê nhyim arým kuwykam tým. Nhyim kam tokry kêt ne. ⁶ Nhyim me te Paur nhigot jabej. Nàr, me aêrbê tyk ne tým karõ te 'ã ajkam ama. Te kam ama:n omũho kumex. Omũnh 'ãtũm nhyim ajmã kute kêtumrêx. Nhyim kam me Atemã kabēn djin abenmã kum,

—Be, kubê ne metĩndjwýnh'õ, ane.

⁷ Apêxti tãmkam bēnjadjwýr nhidjibê Pubriju. Õ pyka kuri ne ba me dja. Pubriju me imã,

—Inhõ kikrekam dja gar nhỹ, ane. Bar kam 'ýr mōn kam nhỹ nhyim arým me ijo

djuw mex mexkumrêx. Ba me kam kam inhÿr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

⁸ NhyM kam Pubriju bãM kute ir djwýnhja kà kangron iku:w. NhyM Paur arÿm 'ÿr wadjàn Metĩndjwýnhmã o a'uw ne krã'ã ikra djin arÿm o mex ne. ⁹ Nãm Paur ã o ane nhyM kam apêxtikam me punu kunĩ 'ÿr bõx nhyM arÿm me o mex ne. ¹⁰ NhyM kam me me imã mÿjja kumex ngã. Ba me kam arÿm inoxmã. NhyM me arÿm apÿnh me imã mÿjja kĩnh djãri kàraxkam kumex ne.

Krĩraxbê Rõma'ÿr mõrn bõx.

¹¹ Me inox kêttri ne apêxtikam me ijã mytyrwýbê amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba me arÿm inox ne. Krĩraxbê Arexãkam me õ kàraxkam inox ne. Nãm me amrêbê amex jamãrbê apêxti'ãnh kàraxja nhõ. Kàrax krwýt'ã ne me karõ amãnhkrut wajêt. Ja nhidjibê ne Kaxu. NhyM ja nhidjibê Põr.

¹² Ba me inox ne mõ:n kam krĩraxbê Xiraku'ãnh kàrax nhõ. NhyM me ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹³ Ne kam ajte inox ne pyka 'ãnh mõ:n kam krĩraxbê Reguju'ÿr bõx. Ne kam me aà'ã mõ: nhyM me ijã akati. NhyM kam kàjmã kòk wabê ba me ajte akatikam krĩraxbê Poteroj'ÿr bõx ne 'ãnh kà nhõ.

¹⁴ Bar kam wabin Jeju kukwakam me kute abeno kamy kwÿ jabej ne memã ikato. NhyM me ar imã,

–Dja gar inhÿrkwãkam nhÿ, ane. Bar kam nhÿ. NhyM ar ijã akatibê 7 apêx. Bar kam itekôt krĩraxbê Rõma'ÿr mõ.

¹⁵ NhyM kam me amũ krĩraxbê Rõmakam Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ar ijarê. NhyM me arÿm ar ikutã mõ, kute ar ikajpar kadjy. Ne kam Apiju'ãnh djwÿ jamÿnh djãmê me õt djãbê 3mê kam bõx. Bar kam me'ÿr bõx. NhyM kam Paur me omũn arÿm Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarên akubyn tÿx ne.

¹⁶ Ba me kam mõ:n arÿm krĩraxbê Rõma'ÿr bõx. NhyM kam krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwÿrja mebê ijê tũmo bõx. Me nêje ku'ê djwýnh nhõ bẽnjadjwÿrmã mebê ijê tũm kunõo bõx. NhyM arÿm mebê ijê djakam mebê ijê. NhyM be, me Paurmã kum,

–Ga dja ga anhõ kikrekam nhÿ. Krãkamngõnh pydjibit dja anêje nhÿ, ane. NhyM kam me'õ nhÿrkwã purokam nhÿ.

Kute Rõmakam mebê idjaermã amijarênh.

¹⁷ NhyM kam arÿm Paur'ã akatin akatin akati nhyM arÿm amiwÿr mebê idjaer rũnh 'uw nhyM me 'ÿr bõx ne arÿm 'ã akuprõ. NhyM kam memã kum,

–Akmere ar, djãm me babê idjaerkam ne ijaxwe'õ? Nãr djã ne ba me bakukãmãkjê kukràdjã'õo ajkê? Arkati. Ijaxwe kêt nhyM Djeruxarêkam me arÿm ibê ijên krĩraxbê Rõmakam me jamã ikanga. ¹⁸ NhyM me prĩne ijaxwe jabej ikukij ne ima. NhyM bẽnjadjwÿr ar ijã abenmã kum, “Ren bĩn kadjy axwekumrêx gwaj ren arÿm kubĩ. NhyM be, kati. Axwe kêtumrêx”, ane. Ne bit kute imã ikra karo ba itẽmmã.

¹⁹⁻²⁰ NhyM mebê idjaer mã kabẽno bẽnjadjwÿr ar apa. Ba kam aminêje arkum, “Ba gop bẽnjadjwÿr raxbê Xedjamã aminêje ikabên jarê”, ane. NhyM ar arÿm amrê 'ÿr ijano ba tẽn bõx. Dja ba aminêje Xedjamã ikabên jarê. Djãm ije kum inhõ me wÿnhbê idjaer jaxwe'õ jarênhmã? Arkati. Imã inhõ me wÿnh jabêkam ne ba amiwÿr ar ajuw. Ije ar apumũnh ne ar amã ikabênmã ne ba amiwÿr ar ajuw. Ê, ba ar amã arê gar ama. Dja Metĩndjwýnh akubyn me tyko tĩn. Mebê idjaer ne me tu amiwÿr me akubyn tĩn kamnhĩxkumrêx. Badjwÿ ne ba tu amiwÿr kamnhĩxkumrêx. Ije amiwÿr kamnhĩxkam ne me arÿm kãxirãx jao idjuwpre. Nãm ã Paur memã ane.

²¹ NhyM kam me kum,

–Pykabê Djudêjakam ne me nĩnh ar imã ajã pi'òk no'òk kêt. NhyM mebê idjaer'õ nĩnh bõx ne kute ajã mÿjja'õ jarênh kêt.

²² Be, pyka kunĩkôt me kute me kukràdjãja japrÿo ba. Jabit ne bar kuma. NhyM be, ar ba ne bar ije 'ã adjujarênh mar prãm, ane.

²³ Ne kam kute mar kadjy kum akati'õ jarê. NhyM kam me kute kum akati jarênh bõx nhyM me krãptĩ Paur nhÿrkwãmã wadjã. NhyM kam kryràM memã ujarênhmo krax ne akamãtkam o ino re. Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã memã ajarê. Nãm memã Mõjdjê kukràdjã jarên Metĩndjwýnh kukwakam

kabēn jarēnh djwýnh kunĩ kabēn jarē. Ne me kabēn kõt memã kum,

—Ga, pi'òk kõt Jejubê me banhõ Bēnjadjwýrbê kumkatija pumũ. Kubê Krituja pumũ. Dja gar tu amim Jeju markumrēx. Nãm ã memã anhýro nhỹ.

²⁴ Nhym me kwý tu amim kabēn markumrēx. Nhym me kwý amim kabēn mar kêt. ²⁵ Ne arým kabēno aben japanho kumex ne arým ajmã. Nhym me bimãnh kētri Paur memã kum,

—Idjaij ne amrēbê: Metĩndjwýnh Karõ kukwakam me akwý'ã kabēn jarē. Mrãmri ne arēnhkumrēx. Nãm me bakukãmãremã kum,

²⁶ “Me'ýr tēn memã ikabēn jarēn memã kum,

'Dja ga me maro aku'ê kajgon mar kêt ne, kukràdjà'ã mýjja kute amijakreja mar kêt ne. Ne omũnh kajgon amim omũnhkumrēx kêt.' Mýkam?

²⁷ Bir, arým ne ga me adjumar djakam ajamakkre kêt ne ajamakkre jaduj ne tu ano ngõr. Nã gãm me arík ã ibê amijo abao ane. Mýkam?

Bir, aje anoo omũnh kētmã ne aje ajamako mar kētmã ne aje ikukràdjà'ã mýjja kute amijakreja adjumar djakam mar kētmã ne aje iwýr amijo akēx ba ije me ajo mex kētmã. Nã gãm me ibê ã ajamakkre kētmē ano kēto ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij ane. Nhym me bakukãmãre aben djõ'ã arēnho mõ:. Arēnho mõr tãmtã arým me awýr o bõx. Tũ:mrãm ga me akamingrãnyre ã ikabēn mar kajgoo ane.

²⁸ Me aje ikabēn mar kajgokam dja Metĩndjwýnh arým me bajtemmã ijano. Dja ba memã Metĩndjwýnh kute me utàr'ã ajarē nhym me arým tu amim markumrēx nhym kam arým me axwebê me utà. Nãm ã memã ane.

²⁹ Paur mebê idjaermã arēnh pa nhym me arým mã kubê mõ. Ne aktã kabēno aben japanho mõ.

³⁰ Nhym kam Paur ta aminhũrkwãkam arek krĩ nhym 'ã amex ne ajte 'ã amex. Paur ta õ pi'òk kaprĩõ õ kikkre djwýnhmã ũrkwãõ pãnh. Nãm ũrkwãkam nhỹ nhym me mã 'ýr ban bõx nhym mã kam me kunõ djuw mex. ³¹ Ne kàj bê Metĩndjwýnh kute

amim me utàr ne ar meo baja'ã memã ujarēnho krĩ. Ne mã memã Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu'ã kukràdjà jarēnho krĩ. Nãm kum me uma kêt ne ã memã arēnho ane. Nhym me'õ kubê àptàr kētkumrēx. Tãm ne ja.

Paur kute Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm krĩraxbê Rôma'ÿr tẽm kutã memã pi'ôk no'ôk ne. Nãm 'ÿr tẽm kêt rã'ã, kute Rôma pumũnh kêt rã'ã ne kam 'ÿr tẽmmã krã ne kam amikukãm memã pi'ôk no'ôk jano. Me kute Jeju mar kute omũnh ne kam ôkre kadjwũnhbê kute amim,

—Nã mrãmri ne Metĩndjwũnh kute Paur janor. Nãm prĩne kute Metĩndjwũnh kukrãdjã marja pumũ, anhÿr kadjy. Kam ne Paur memã Metĩndjwũnh kukrãdjã'ã ajarẽn memã kum,

—Me kunĩ ne me axwe, ane. Mebê idjaer nãr, pyka kunĩkôt me kunĩ axwekam mexo kute Metĩndjwũnh tẽp kêtukumrẽx. Nhym be Metĩndjwũnh ukaprĩkôt arÿm me bamã me bapytãr djwũnh jano. Me bamã kurê rã'ãkam, bamã bajaxwe kĩnh rã'ãkam me bawÿr me utãr djwũnh jano. Nhym kam me kunĩ, mebê idjaer, nãr kon pyka kunĩkôt me kunĩ dja me tu amim Jeju markumrẽx nhym Metĩndjwũnh arÿm meo kra ne meo tÿx, axwebê meo tÿx nhym me arÿm katãt ar amijo ba. Nhym Metĩndjwũnh dja kum me abê rã'ã rã'ã rã'ã. Ne kam ajte amũ akati 'õ kam dja ajte mebê idjaero tÿx nhym me arÿm 'ÿr amijo akẽx. Nãm ã Paur memã ane. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhõ àpênh. Ta ne amiwÿr ijuw ne arÿm mebê amim ipytãn ar ijo ba. Ijo ban arÿm ijano ba arÿm Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhõ iba. ² Amrêbê: ne kukwakam memã kabẽn jarẽnh djwũnh ar me bakukãmãremã ujarẽnh ny jarẽn mã memã kum,

“Dja Metĩndjwũnh ã memã ujarẽnh ny jarẽ.” Nãm me ã Metĩndjwũnh nhõ pi'ôkkam memã ane. ³ Kra'ã ne ujarẽnh nyja. Krabê Jeju Kritu'ã ne ujarẽnh nyja. Me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati'ã ne ujarẽnh nyja. Nãm Kra amijo ã ne nã kurũm kato. Nã kurũm katon arÿm kôt kubê me bakukãmãre Dawi tãmdjwÿ. ⁴ Ne kam tyn

akubyn tĩn nhym kam Metĩndjwũnh Karõ arÿm memã tÿx jadjã nhym me arÿm tÿx. Tÿx ne arÿm memã Jeju'ã ujarẽnh ar ba. Ne memã kum,

—Mrãmri, Jejubê Metĩndjwũnh Krakumrẽx. Ga, tyk ne akubyn tĩnja pumũ, anhÿro ba. ⁵ Ta ne tu kum ikaprĩn ijano ba arÿm memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Gêdja apÿnh me ba djã kunĩkôt me idjujarẽnh man arÿm tu amim Jeju markumrẽx ne arÿm katãt kabẽn man kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ã idjujarẽnh ar iba. ⁶ Ga, ar gadjwÿ Jeju Kritu kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo baja pumũ.

⁷ Krĩraxbê Rômakam Metĩndjwũnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhõ kadjy arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunĩmã ne ba pi'ôk no'ôkjakam ikabẽn jarẽ.

Gê Metĩndjwũnh tu kum ar akaprĩ. Kubê ne me Babãm. Ne kam Bẽnjadjwÿr djwũnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Paur kute Rômakam me omũnh prãm'ã amijarẽnh ne ja.

⁸ Ba mã ijo ba djwũnh, Metĩndjwũnh kumrẽxmã ar ajarẽn mã kum ar akunĩkam amikĩnh jarẽ. Apÿnh me ba djã kunĩkôt ne me ar ajã abenmã kum,

—Onĩj, Krĩraxbê Rômakam me arÿm tu amim Jeju markumrẽx, anhÿro ba. Ba kam ar akam ikĩnhkumrẽx.

⁹⁻¹⁰ Ne Metĩndjwũnhmã ar ajarẽnh rã'ã ne. Kum idjã'wÿr kunĩkôt ne ba mã kum ar ajarẽ. Ba ar awÿr itẽm kadjy mã kum amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, ba jakam krĩraxbê Rômakam ar'ÿr tẽn ar'ÿr bõx, idjumar mex ne ar'ÿr bõx. Ga mrãmri aje ar'ÿr ibõx'ã amim karõ jabej ba jakam ar'ÿr ibõxkumrẽx. Nã bãm ã kum amijo idjã'wÿro ane. Mrãmri ne ba ar awÿr ikrã ne. Djã nã bãm ar amã ijẽx? Metĩndjwũnh ta ne kute ar amã ijẽx kêt kôt kute imar. Djãm kum idjãpênh kêt got? Mrãmri Kra'ã ujarẽnh ny ne ba kãj bê memã arẽnhõ ibakumrẽx. Kam ne ba mrãmri ar amã arẽnhkumrẽx.

¹¹ Mÿkam ne ba ã kum idjã'wÿro ane? Bir, ije ar apumũnh prã:mkam. Dja ba ar akam bõx ne Metĩndjwũnh kadjy arÿm ar

* **1:7** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtãm. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

amã adjapênh djà'ò'ã karõ. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam ar amã 'ã karõ gar arým maro aban arým Jejukõt ar amijo aba. Kõt ar amijo aban arým 'ã angrà tỳx ne 'ã adjukanga kêtumrêx. ¹² Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrêx'ã aben pumũn arým aben man kam tu amim Jeju mar tỳ:xkumrêx ne bakĩnhkumrêx.

¹³ Bir, ar awýr itẽmmã ne ba mã amim 'ã karõ krãptĩ nhym apýnh mýjja mã ibê aptà. Ar aje imar kêt karõ ne ba ar amã ja jarê. Imã ar awýr ibõx prãm. Ga, me kute bàygogo djêo baja pumũ. Arým me kute ê parkam kĩnhkumrêx. Badjwý dja ba ar akam bõx ne Jeju'ýr me kwýo akêx nhym me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ba kam arým ikĩnhkumrêx. Ije me akam Jeju'ýr meo akêx prãm kute mrãmri ne ba ije pyka 'õkamdjwý arým 'ýr meo akêxja pyræk. Kute arým ije amũ me bajtem 'õdjwýkam 'ýr meo akêx pyræk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêtõ me bajtemo iba. Ba ne ba ije Metĩndjwýnh'ýr me bajtemo akêx prãm kumrêx.

¹⁴ Jeju imã me kunĩ'ã karõkõt ne ba ije me kunĩmã 'ã ujarênh ny jarênh prãm. Me krõr tũmbê kregujamẽ me krõr nyjamã ije arênh prãm. Ne me krã mexmẽ me krã mex kêtã ije arênh prãm. Ije Jeju'ýr meo akêx kadjy ne ba ije memã arênh prãm. ¹⁵ Kam krĩraxbê Rômakam me gadjwýmã ije Kritu'ã ujarênh ny jarênh prãm:kam ne ba dja.

¹⁶ Bir, djãm ije Kritu'ã ujarênh ny jarênhbê ipijàm? Kati. Ba arênhkumrêx nhym me arým kwý ì pýnhkõt tu amim markumrêx nhym kam Metĩndjwýnh arým me utà. Tỳxkõt me utà. Mebê idjaer kumrêx ne me utà. Ne kam me bajtembê kregujadjwý me utà. Kam ne ba ije arênhbê ipijàm kêtumrêx. ¹⁷ Ujarênh nykam ne Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarênhjao amirĩt gwaj arým kam kuma. Dja me tu amim markumrêx nhym arým memã axwe kêt jarê nhym me arým kum mex. Dja me tu amim markumrêx ne amim marbê ar ba rã'ã: ne. Me bakukãmãre kabên kõt ne ba ar amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh nhym me arým kum mexja dja me tu

amikajmã'ã markumrêx ne arým tĩn ne ar ba”, ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre memã ja jarê nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Kam mrãmri dja me tu amim Kritu markumrêx nhym Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarênhkumrêx nhym me arým kum mexkumrêx ne. Nãm ã meo ane ba kam krĩraxbê Rômakam ar aje amim Jeju marjamã arê.

Paur kute memã Metĩndjwýnh mekam ngryk jarênh ne ja.

¹⁸ Nhym be, atemã mýjja ne Metĩndjwýnh kute me axwemã o amirĩt. Amingryk ne memã o amirĩt. Me kute Metĩndjwýnh mar prãm kêt ne axweja kunĩkam ne ngryk ne. Me axwekam kute amim,

–Kati. Ije kabên katãtwã mar prãm kêt, anhýro bajamã ne mekam ngryko amirĩt ne. ¹⁹⁻²⁰ Godja me kwý amim,

–Mýkam ne Metĩndjwýnh ikam ngryk ne? Djãm arým imã amijo amirĩt ba kuma? Kati. Ta kute imã amijo amirĩt kêt kam ne tu ikam ngryk ne, ane. Djãm mrãmri ne me kwý kabênja? Kati. Nãm me 'êx. Arým ne me Metĩndjwýnh man mar kajgo. Me te kute noo omũnh kêt nhym Metĩndjwýnh arým prĩne memã amijã mýjja kwýo amirĩt ne nhym me arým kuma. Tỳ:xi ne tỳx rã'ã: rã'ã ne. Kubê me kunĩmẽ mýjja kunĩ tĩn djwýnhkumrêx. Ja ne o amirĩt nhym me arým kuma. Adjãkamã ne mýjja kunĩ: nhipêx nhym me arým omũ. Jakamdjwý mýjja rã'ã nhym me arým omũ. Mýjja rũnh, mýjja puma, mýjja tĩn nhym me arým prĩne omũn arým apõkmã amim,

–Be, Metĩndjwýnh tỳ:xi ne tỳx rã'ã: rã'ã ne. Kubê ne mýjja kunĩ, me kunĩ tĩn djwýnhkumrêx. Nãm me ã amim anen arým Metĩndjwýnh man kam mar kajgo.

²¹ Djãm me kute markam kum,

–Metĩndjwýnh ara:x ne apuma:kumrêx. Me imã akĩ:nhkumrêx? ane. Arkati. Nãm me te Metĩndjwýnh man kum rax jarênh kêt ne ate kubê krã. Ate kubê krãkam ne me arým arĩk amim mýjja'ã karõ punuo ba. Bẽn katikumrêxkam ne me arým no kêt ne kam arým umar djãkam kute akamãt kô tyk pyræk. ²² Me ta ne me amijo krã mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrãmri arým

no kêtukumrêx. ²³ Ne kam arÿm Metîndjwÿnh raxo kubê kumkatija mar kangan kum amijarênh kanga, Metîndjwÿnh tîno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pânĥ apÿnh mebêngôkre,† àk, mry, mry ngângão mrânĥ, apÿnh mÿjja tîn 'ikrân maro ba. Maro ban arÿm karô nhipêx ne o Metîndjwÿnh ne kum amijarênh ba.

²⁴ Nĥym kam Metîndjwÿnh arÿm wânĥ memã ire. Me kum mÿjja punu prãmja ta kute wânĥ ar o ba kadjy wânĥ memã ire. Me ta kute wânĥ ari prô, mjên kupa'ã kurê ba kadjy. Me ta kute aben nhïo àpnu kadjy. Ja kadjy ne wânĥ memã ire. ²⁵ Mrãmri Metîndjwÿnh katât amikabên jarênhkumrêx nĥym me arÿm aminhirôbê kabên rê. Aminhirôbê kabên rên arÿm pânĥ me 'êxnĥi kabên'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Me ren mÿjja kunĥi nhipêx djwÿnh maro ban ren kum rax jarênh ba ren kum àpênĥ ar ba rã'ã ne. Nĥym be, kati. Nãm me kangan arÿm mÿjja nhipêxmãbit rax jarênh ba kum àpênĥ ar ba. Nĥym be, mrãmri ne mÿjja kunĥi nhipêx djwÿnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁶ Nĥym be, me axwe ne me Metîndjwÿnh kanga. Nĥym kam Metîndjwÿnh arÿm wânĥ memã ire. Me kum mÿjja punu prãm ta kute wânĥ ar o ba kadjy ne wânĥ memã ire. Nĥym me arÿm pijàm kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupênĥo ba prã:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arÿm amikupa'ã me nire kupênĥo ba. ²⁷ Nĥym me mydjwÿ axwe amijo ban me ni kangan aktã kurê prã:mkam pijàm kêt kam amikupa'ã me my kupênĥo ba. Kam Metîndjwÿnh arÿm memã axwe pânĥ jarênh katât. Me ta ne me amijo bikênh mex ne.

²⁸ Metîndjwÿnh ne kute ô mÿjjakôt arÿm memã amijo amirît nĥym me arÿm kuma. Ne kute mar rã'amã ne ate kam ajte amim,

—Kati. Ije mar prãm kêtukumrêx, anhÿro ba. Mã me kute ã amim anhÿro bakam ne Metîndjwÿnh arÿm wânĥ memã ire. Nĥym kam me arÿm mÿjja punubit man arÿm axwe amijo ba.

²⁹ Ne kam apÿnh axwe kunĥo ba tÿ:x ne.

† 1:23 Apÿnh me ô pyka djari kunĥkôt ne me kunĥi bêngôkre.

Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba prã:mikumrêx ne.

Ne ajte meo bikênh kume:x.

Ne ajte kute amim mÿjja rûnĥo atom prã:m.

Ne ajte amim meo bikênh'ã karô prã:m.

Ne ajte me ô mÿjja'ã ngryk prã:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prã:m.

Ne ajte kute kabêno aben japanĥ prã:m.

Ne ajte memã 'êx ne me noo biknor prã:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kãxã me arênh prã:m ne.

³⁰ Me axwe amijo bakam ne me ajte memã me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metîndjwÿnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memã àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apÿnh axwe kumex'ã amim karô ba prã:m ne.

Nĥym me bãmmê me nã ar te ar me akre: nĥym me ajte amakkre kêt prã:m ne.

³¹ Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kêt ne.

Ne ajte 'êx ne we memã kabên pydjîn arênh nĥym me me mar pydji. Mar pydji nĥym me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'ôdjwÿo ikjên kabên pydji mar kêtukumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêtukumrêx ne.

Ne ajte ukaprĥi kêtukumrêx.

³² Me kute ã amijo anhÿro bajamã ne Metîndjwÿnh arÿm memã axwe pânĥ jarê. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arÿm memã arê nĥym me arÿm prĥne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba rã'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apÿnh axwe ja'ã amũ memã kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akĥnhkumrêx, anhÿro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arÿm wãm Rômakam me amã arê. Tãm ne ja.

2

Metîndjwÿnh kute memã axwe pânĥ jarênh.

Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27

¹ Me akwỳ ne ga me amũ memãbit axwe jarêno aba. Djãm me gadjwỳ ajaxwe kêt got ga me amũ me wã'ã amim,

—Me axwekumrêx. Dja Metĩndjwỳnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me aje me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhỹr kêt dja Metĩndjwỳnh me gadjwỳ arỳm me akanga. Mỳkam? Bir, me gadjwỳ me ajaxwekam. Me ajaxwe kute mrãmri ne amũ me wã axwe pyræk. Me axwe kêt me ajaxwekam dja me gadjwỳ pãnh me akanga. Djãm me aje Metĩndjwỳnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhỹrmã? Kati. Me gadjwỳ me axwe kêt ajaxwekam ne ga me aje te kum anhỹrmã.

² Nhym be, me kute ã axweo bao anhỹrja'ã ne Metĩndjwỳnh katà:t memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djækam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrêx.

³ Me abê pykakam me ĩ kajgo. Akajgokam aje amũ me wãbit'ã amim, “Dja Metĩndjwỳnh pãnh kanga”, anhỹro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhỹrkam djãm apydji Metĩndjwỳnh kute akanga kêt mã? Kati. Gadjwỳ. Dja katàt amã ajaxwe jarê ne kam arỳm pãnh akangakumrêx.

⁴ Nàr, ga me te ã ajaxweo ane nhym Metĩndjwỳnh ukaprĩ ra:x ne ngryk tô:n kute amijã ngryk nê 'ätũ:m. Djã ne ga me ukaprĩ'ã amim, “Kê, djãm mỳjja mex”? ane? Kati. Kwãrĩk wãnh ã amim anhỹr kêt. Metĩndjwỳnh kute me ajaxwebê amiwỳr ajo akêxmã ne kum me akaprĩ:. Me aje 'ỳr amijo akêxmã kum me akaprĩ. Djãm me aje amijã ja mar kêt?

⁵ Ga me atekam ajte kubê ajamakre kêt ne 'ỳr amijo akêx prãm kêt. Be ga, me mã kute amim mỳjjaao atomja pumũ. Me mã amim adjuw nhym arỳm mã kãjmã ajkamên arỳm kum ra:xja pumũ. Ga me aje me uræk ne mã ajaxwe nhym mã me akam ngryk ne mã kãjmã me akam ngryk ajkamê. Nhym kam dja õ akati arỳm me awỳr bôx. Kute katàt memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati me awỳr bôx nhym arỳm me akam ngry:k ne. Me ajamakre kêt kam me akam ngry:k ne.

⁶ Dja Metĩndjwỳnh katàt memã o pãnh. Dja katàt apỳnh me kute mỳjjaao ba kôt memã o pãnh. Me ĩ pỳnhkôt katàt memã o pãnh. ⁷ Me kute arek katàt amijo bajamã dja katàt memã o pãnh. Metĩndjwỳnh kute ta amimexo meo mex kadjy, ne kute memã, “Amexkumrêx”, anhỹr kadjy, ne kute memã ĩ ny, ĩ punu prãm kêtja nhõr kadjy ne me arek katàt amijo ba. Nhym kam Metĩndjwỳnh katàt memã o pãnh nhym me arỳm Metĩndjwỳnh kêt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁸ Nhym be, me kute amidjwỳnhbit mar ne kute kabên katàt kangan me axwe kôt axwe. Dja katàt me jadjwỳmã o pãnh ne arỳm mekam ngry:k ne. Nhym kam arỳm mỳjja pyma: mekam apôx. ⁹ Me me axwe kôt axweja dja me arỳm ĩ pỳnhkôt umar punure ne tĩn prã:m. Mebê idjaer kumrêx dja ã ane. Nhym kam me bajtemdjwỳ ã ane.

¹⁰ Nhym be, me mex kôt me mexja dja me arỳm me:xkumrêx nhym Metĩndjwỳnh arỳm kum me kĩ:nhkumrêx. Nhym kam me arỳm umar me:xkumrêx. Mebê idjaer kumrêx dja ã umar mexo ane. Nhym kam me bajtemdjwỳ ã ane. ¹¹ Mỳkam dja me ã ane? Bir, djãm Metĩndjwỳnhmã me'õ pyman kute kum 'ã mamã? Arkati. Nãm me kunõ kute aben pyræk ne katàt kute memã o pãnhkumrêxmã.

¹² Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãre Mõjdjê mã kukràdjã jarê. Me kute katàt amijo ba kadjy kukràdjã jarê nhym amũ mebê idjaermã arê. Nhym kam me aben djõ'ã kukràdjã'ã, “Mõjdjê kukràdjã, Mõjdjê kukràdjã”, anhỹro ba. Dja Metĩndjwỳnh katàt memã axwe pãnh jarêno nhỹ.

Nhym me bajtem, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarênh kêtja. Godja me bajtemja kwỳ kam axwe jabej arỳm axwe pãnh akuno. Djãm kam Metĩndjwỳnh kute memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjã kêt amijo aba kêt kam dja ga akuno, anhỹrmã? Kati. Mỳkam? Bir, me kute memã Mõjdjê kukràdjã jarênh kêt nhym me kam kute mar kêt. Kam dja ã memã anhỹr kêt. Nhym kam me arỳm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djækam akuno.

Nhym mebê idjaerdjwÿ, memã me kute Mòjdjê kukràdjà jarènh tùmja. Godja me kwÿ kam axwe jabej Metìndjwÿnh dja arÿm memã kum,

—Aje Mòjdjê kukràdjà kòt amijo aba kètkam dja ga akuno, ane. Me kute kukràdjà mar ne kòt amijo ba kètkam dja ã memã ane. Nhym kam me arÿm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djàkam akuno. ¹³ Djãm me kute memã kukràdjà jarènh nhym me kute mar kajgoja djãm Metìndjwÿnh kute memã axwe kèt jarènh? Kati. Me kute amim kukràdjà markumrêx ne kòt amijo ba jabit dja memã axwe kèt jarè nhym me arÿm kum mex ne.

¹⁴ Me bajtemmã me kute Mòjdjê kukràdjà jarènh kètja. Me kwÿ ta ne me tu kute amikadjwÿnhbê kukràdjà mar ne tu kòt ar amijo ba. Kam me kwÿ ta tu kute mar mexkumrêx ne tu kòt amijo ba mexkumrêx. Te me kute memã Mòjdjê kukràdjà jarènh kèt nhym me ta tu kute mar ne kòt ar amijo ba mexkumrêx. ¹⁵ Me tu kadjwÿnhbê kabèn mexkumrêx ne kute mrãmri ne umar djàkam arÿm Metìndjwÿnh kukràdjà no'òk pyràk. Me ta kute amikadjwÿnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, “Mrãmri ijaxwe”, nàr axwe kètkam kute amim, “Kati, imexkumrêx”, anhÿr.

¹⁶ Me kwÿ tu kute kukràdjà kòt amijo ba ja dja Metìndjwÿnh ì memã axwe kèt jarè nhym me arÿm kum mex ne. Amrê ò akati mörn bòxkam dja ã me kwÿmã ane. Nhym be me kwÿ kute mex pyràk ne te amikadjwÿnhbê axwe pudju nhym tu me kuman arÿm memã pãnh jarènhkumrêx. Jeju Krituo dja memã axwe pãnh jarènhkumrêx. Ja ne ba ujarènh nykam memã arènhò iba.

Paur kute memã me kute mex o me akrenh kèt jarènh.

¹⁷ Be, me ga ne ga me memã kum, “Ba ibê idjaer”, anhÿro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Mòjdjê kukràdjà kòt ar amijo iba nhym kam Metìndjwÿnh kum ikìnhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajêx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metìndjwÿnh mar mexkumrêx, anhÿro aba. ¹⁸ Nhym me

me amã Mòjdjê kukràdjà jarè ga me we aje prìne markam we aje Metìndjwÿnh kute amim me'ã karò kòt mar ne mÿjja kabin we amijo mÿjja mexbit pytàn memã arê. ¹⁹ Ne kam ajte we aje amimarkòt amim,

—Me no rã katàt pry'ã mrãnh kadjy ne me kute me pa 'amÿnh ne kute meo mrãnh katàt. Ba ije me uràk ne mrãmri ibê katàt me no kèto iba djwÿnhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrãmri ne akamàt kò tykkòt me ar ba pyràk. Ije mrãmri ne memã pry kurwÿ djwÿnh pyràk. Ba ne ba ibê me axwe kèt kadjy me akre djwÿnh, anhÿro aba. ²⁰ Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjà jarènh djwÿnh. Me kute me kra karàre pyràk ne me no rerekre. Ba ne ba me no tÿx kadjy memã kukràdjà'ã idju-jarènh djwÿnhkumrêx, anhÿro aba. We aje Metìndjwÿnh kukràdjà katàtkumrêxja kunì maro abakam ne ga ã 'ã amijo adjàmrao ane.

²¹ Ba me amã arê. Me aje amÿ me akren ã amim anhÿrkam mÿkam ga: ne ga amijakre kèt? Aje amÿ me àkìnhì kèt kadjy me akrekam mÿkam ga: ne ga adjàkìnhì? ²² Aje memã kum,

—Kwãrìk wãnh mebê pròo adjàkình kèt, anhÿro abakam mÿkam ga: ne ga mebê pròo adjàkìnhò aba? Ga we amã mÿjjao metìndjwÿnh karò nhipêx kurê:o aba. Mÿkam ga: ne ga mÿjjao metìndjwÿnh karò nhipêx nhò kikrekam ar aba? Mÿkam ga: ne ga mebê adjàkình kadjy kam ar aba? ²³ Aje Mòjdjê kukràdjà'ã memã kum, “Kukràdjàja ne mexkumrêx”, anhÿro abakam mÿkam ga ne ga ajte ari kukràdjàkam amikràò aba? Ga kukràdjàkam amikràò aba nhym me arÿm adjò'ã abenmã kum, “Metìndjwÿnh kajgo”, anhÿro ba.

²⁴ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metìndjwÿnh kukwakam me ajã kabèn jarèn kum,

“Apÿnh me bajtem ba djàri ne me me ajaxwekòt Metìndjwÿnh japry:.”

Nãm me ã me ajã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga me kukràdjào abikènhò aba nhym me arÿm ã me ajaxwe djò'ã Metìndjwÿnh japryò ane.

²⁵ Me abê idjaer, mÿj kadjy ne me me amy kà nhinhu rê. Bir, me aje amy kà rênh mar ne aje 'ã amim, “Arÿm ne Metĩndjwÿnh ijo aminhõ”, anhÿr kadjy. Djãm me bamy kà rênhkambit nhym arÿm me bajo aminhõ? Kati. Gu me baje ajte Metĩndjwÿnh kukràdjà marn kôt ar amijo babakam ne arÿm me bajo aminhõ. Nhym be, godja ga me kukràdjakam ajaxwe jabej arÿm me amy kà rênh kajgo. ²⁶ Kam me my kà tãja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katàt kukràdjà marn kôt amijo ba jabej nhym Metĩndjwÿnh arÿm meo aminhõ. Te me my kà tã nhym arÿm meo aminhõ.

²⁷ Kam, dja me my kà tãja, kubê me bajtemja arÿm me abê idjaermã ajaxwe jarê. Ta te kute Môj djê kukràdjà 'ã pi'òk no'òk mar kêt kam dja arÿm me amã ajaxwe jarê. Ta tu kute katàt kôt amijo bakam dja me amã arê. Me aje Metĩndjwÿnh kukràdjà 'ã pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjakam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arÿm me apumÿn me amã ajaxwe jarê.

²⁸ Mÿj xêjabê ne Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Djãm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memã kum, “Ibê idjaer, ibê idjaer”, anhÿrbit? Djã ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrãmri me bêt Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. Djã ne me me my kà nhinhubit rê nhym kam arÿm me mrãmri kubê Metĩndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. ²⁹ Me kute mrãmri kadjwÿnhbê Metĩndjwÿnh kabên mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne me bêt ò me jakumrêx. Me kute amikadjwÿnhbê amim mÿjja 'ã karõ djakam kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja me jabê ne ò me jakumrêx.

Nhym be, me kute kukràdjà 'ã no'òk mar kajgon me my kàbit rênhja me jabê ne ò me ja kêt. Me kute Metĩndjwÿnh Karõ mar ne kum amijã maja djãm pykakam me ar baja gêdja memã mex jarê? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã mex jarê nhym arÿm me bêt ò me jakumrêx.

3

Kute memã Metĩndjwÿnh 'êxnhÿ kêt ne kabên kajgo kêt jarênh.

¹ Nhym kam mÿj kadjy dja me bêt idjaer? Kam ajte mÿj kadjy dja me me my kà nhinhu rê? Djãm me bêt idjaer kute mÿjja maro kute me bajtem jakrenh?

² Nã. Me kute mÿjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metĩndjwÿnh kabên mar. Metĩndjwÿnh kute me kute katàt amijo ba 'ã memã karõkôt amikabên 'ã pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

³ Me kwÿ kute amim Metĩndjwÿnh kabên mar kêt kam mÿj gêdja kam kute? Djãm me kute kabên mar kêt kam ne Metĩndjwÿnh arÿm kabên kajgo? ⁴ Arkati. Dja te me kunÿ 'êxnhÿn kabên kajgo. Nhym be, Metĩndjwÿnh ne kabên kajgo kêt kumrêx. Amrêbê: ne me bakukãmãre Metĩndjwÿnhmã kabên kajgo kêt kumrêx jarên kum,

“Dja me te ajã amim, ‘Kabên kajgo’, anen kam mrãmri akabên kumrêxmã katorkumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã Metĩndjwÿnhmã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me arÿm aben djô 'ã arênhõ mō:n arênhõ mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Metĩndjwÿnh kabên kajgo kêt kumrêx.

Metĩndjwÿnh me axwekam ngrykkam ne katàt.

⁵ Nhym be, pykakam me kajgo ta ren kabên kajgokam ren abenmã kum,

—Metĩndjwÿnh ren gwaj bajaxwekam ngryk kêt. Ga, gwaj bajaxwekôt me kum Metĩndjwÿnh kÿnhja pumÿ. Me kute gwaj bajã, “Tãmwã ne axwe:. Ba ne ba imã me axwe kÿnh kêt kumrêx. Ba dja ba atemã ne imã Metĩndjwÿnhbit kÿnh”, ane. Be ga, gwaj bajaxwe nhym me kum gwaj bakÿnh kêtja pumÿ. Ne kam kôt kum Metĩndjwÿnh kÿnh. Gwaj bajaxwekôt me kum kÿnhkam Metĩndjwÿnh ren gwaj bakam kÿnh, ane. Me ta ren ã kabên kajgo jarênhõ ane.

⁶ Djãm mrãmri me kabên? Kati. Ne ren Metĩndjwÿnh gwaj bajaxwekam kÿnh ne ren kam gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênh kêt. Ne ren apÿnh me ba djã kunÿkôt djwÿ ren memã axwe pãnh jarênh kêt. ⁷ Nhym ren ajte me ta ajte kabên kajgokam memã kum,

—Metĩndjwÿnh ren ijêxnhÿkam ngryk kêt ne. Ga, ijêxnhÿkôt me kum Metĩndjwÿnh kÿnhja pumÿ. Me kute ijã, “Tãmwã ne

'êxnhĩ. Djãm ba dja ba kôt ijêxnhĩ? Kati. Ba dja ba imã kôt ijêxnhĩ kĩnh kêtumrêx. Metĩndjwýnhbit dja ba imã kĩnhkumrêx”, ane. Be ga, ijêxnhĩ nhym me kum ikĩnh kêt ne kam kôt me kum Metĩndjwýnh kĩnhja pumũ. Ijêxnhĩkôt me kum kĩnhkam ne ren ikam kĩnh ne ren imã ijaxwe jarênh kêt ne ijêxnhĩ pãnh ikanga kêt ne. Ne ren me kabên kajgokam ã ren memã ane.

⁸ Me'õ ar ta ne arĩk ijã,

—Paur memã kum, “Gwaj bajaxwe baba nhym gwaj bajaxwekôt arým mýjja mex apôx”. Nãm ã memã anhýro bao ane, ane. Kati. Nãm me arĩk ikabên kêt jarê. Ne ren mrãmri Metĩndjwýnh me axwekam kĩnh bar ren ã memã ane. Nhym be, kati. Mrãmri me axwekam ngryk ne kute me kangakumrêx. Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metĩndjwýnh pãnh me kanga. Kute me kangaja katát, punu kêt, nhym Metĩndjwýnhdjwý katát.

Kute memã me kunĩ kupãhntã axwe jarênh.

Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3

⁹ Mýj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje,

—Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhýrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arým me kunĩ'ã,

—Mebê idjaermẽ me bajtemmẽ ne me kute aben pyrãk. Me kupãhntã axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane. ¹⁰ Me bakukãmãre kabên kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtumrêx. ¹¹ Me'õ kute mar kêtumrêx. Me'õ kute Metĩndjwýnh jabej kêtumrêx.

¹² Me ta amiprykôt binhirên ban kunĩ kupãhntã Metĩndjwýnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne àpênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. ¹³ Ne kam ajte memã kum,

“Me ajkwakam me kabên apôx ne kute mrãmri ne me kute arým pyka krã'ã kuprãr nhym kurũm mýjja punu

prôt pyrãk. Nãm me ã kabên punuo ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo bi-knoro ba.

Me kabên ne kute kangã djwakam tokry djãja pyrãk.

¹⁴ Me kute me ùn kume:x ne me kabên djã kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane.

¹⁵ Ne kam ajte memã kum,

“Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

¹⁶ Ne ari meo bikênho ba: nhym me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêtumrêx.

¹⁷ Mýj dja me umar mex kadjy nê? Ja ne me kute mar kêtumrêx.

¹⁸ Me kum Metĩndjwýnh pyma kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djô'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwý baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupãhntã axwen ta te axwe kêt prãmje.

¹⁹ Be, mebê idjaermã ne Metĩndjwýnh kukràdjã kunĩ jarê. Me kute kukràdjã maro baja, me jamã ne arê. Mýj kadjy ne memã arê? Bir, me kute kukràdjã maro ban ta te kute kôt amijo anhýrmã.* Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Kam dja me kunĩ ajte Metĩndjwýnh me axwekam ngryk ma. Dja me amim,

—Metĩndjwýnh ne ijaxwekam ngryk, ane. Tãm dja me arým kam kuma. Apýnh me ba djã kunĩ dja me ngryk markumrêx. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Tãm ne gu me baje arým mar.

²⁰ Kam djãm me kute kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhýro ba nhym Metĩndjwýnh arým kute memã kum, “Be, ajaxwe kêt”, anhýrmã? Kati. Nhym be, mýj kadjy ne memã kukràdjã jarê? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjã jarê.

Metĩndjwýnh ta kute memã axwe kêt jarênhja'ã ujarênh.

Gar 2.16; Xit 3.5

* **3:19** Djãm pi'ók jarênh'ã ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhýr ja jarênh Kati. Kute memã kum, “Kwãrĩk wãnh ajaxwe kêt”, anhýr nhym me kôt kute ã amijo anhýr ne axwe kêtã. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhýr ja jarênh.

²¹ Nhyim be, jakam atemã me'õ kôt Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh nhyim me arým kum mex ne. Djãm me kute Metĩndjwýnh kukràdjà mar ne ta kute kôt amijo anhýro ba nhyim kôt kute memã axwe kêt jarênhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarênh. Amrêbê: kute Môjdjêmã kukràdjà jarênhkam Metĩndjwýnh arým memã Kritu'ã ajarê. Kukwakam kabên jarênh djwýnhdjwý ne me arým memã 'ã ajarê. ²² Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kôt ne Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh nhyim me arým kum mex ne. Me ĩ pýnhkôt kwý kute tu amim Kritu markumrêxja nhyim kute tu memã axwe kêt jarênh. Mýkam?

Bir, me kunĩ ne me axweo kute aben pyræk. ²³ Djãm me'õ ta mexo Metĩndjwýnh mánhkutã? Arkati. Me kunĩ kupánhtã axwe. ²⁴ Nhyim kam tu memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Djã ne me kukràdjà maro ban kôt amijo anhýro ba nhyim pãnh arým memã axwe kêt jarê? Kati. Ta ne tu kum me kaprĩn ta memã arê. Kritu Jeju ta ne arým me axweo pãnh mex nhyim kam kôt ta memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne.

²⁵ Metĩndjwýnh ne amim Jeju dja nhyim kam arým me axwe pãnh pĩte'y'ã wajêt nhyim kamrô prôt nhyim arým ty. Nhyim kam me kute tu amim markumrêxja Metĩndjwýnh arým me ja jaxwekam ngryk kêt. Be, ja kadjy ne pĩte'y'ã wajêt. Ne mýjja 'õdjwý kadjy ne Jeju pĩte'y'ã wajêt. Me kute Metĩndjwýnh kute katàt meo baja mar kadjy. Kute katàt memã axweo pãnhkumrêx ja mar kadjy. Amrêbê: pĩte'y'ã jêt kêttri ne me axwe: nhyim Metĩndjwýnh ren mekam ngry:k ne ren me biknor tokry djækam me kumên kam ren arým katàt memã axweo pãnh kumrêx. Nhyim be, kati. Nãm amijã ngryk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã anhýrkam katàt kute meo bakumrêx? Nà, mrãmri katàt.

²⁶ Mýj ne me kam kuman kam Metĩndjwýnh katàtja ma? Bir, jakam ne Metĩndjwýnh Jejumã me axwe pãnh jarê nhyim kam Jeju me pãnh tyn arým Metĩndjwýnhmã me axweo pãnh. Nhyim

kam me arým Metĩndjwýnh kute katàt memã o pãnhja man arým kum kato. Jeju kute me axweo pãnhjamã kato. Nhyim kam me tu kute amim Jeju markumrêxja ne Metĩndjwýnh arým katàt kute memã axwe kêt jarênhkumrêx.

²⁷ Djãm kam gwaj ba ne gwaj baje, —Metĩndjwýnh kukràdjà kôt ne ba amijo anhýro iba. Imexkumrêxja pumũ, anhýrmã? Kati. Djãm gwaj bajõ bamex? Arkati. Nhyim be, dja gwaj tu amim Jejubit markumrêx nhyim Metĩndjwýnh tu gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamexkumrêx ne.

²⁸ Kam, djãm me kute Metĩndjwýnh kukràdjà mar ne kute kôt amijo anhýro ba nhyim kam kute kôt memã axwe kêt jarênh? Kati. Atemã ne wã. Nhyim be, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Kôtbit ne kute memã axwe kêt jarênh nhyim me arým kum mexkumrêx.

²⁹ Djãm Metĩndjwýnh kute mebê idjaerbito ba? Djãm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwýo ba. ³⁰ Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh pydji:. Kam dja mebê idjaerbê me my nhinhu kà rênha tu amim Jeju markumrêx nhyim kôt arým memã axwe kêt jarê. Nhyim me bajtembê me my kà tãjadjwý dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyim kôt arým me adjwýnhdjwýmã axwe kêt jarê. ³¹ Djãm gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje Metĩndjwýnh kukràdjà kôt amijo anhýrja kangamã? Kati. Nhyim bê ne gwaj baje kukràdjà kanga prãm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje kukràdjà kôt amijo anhýr prãm kumrêx.

4

Kute Abraãomã axwe kêt jarênh'ã ujarênh. Gar 3.6; Xij 2.23

¹ Kam gwaj akubyn amijo tẽn me bakukãmãre Abraão'ã ujarênh ma. Mýj ne ta amikam kuma? Djãm ta ne mex? Kati. ² Djãm Abraão kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwýnh kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amijo ba mex pãnh kute kum axwe kêt jarênh kêt. Ren kute amijo ba mex pãnh ren kum axwe kêt jarê nhyim ren amimexo àmra ar ba. Nhyim be, kati. Metĩndjwýnhmã

ne amimexo àmra kêt. ³ Mýkam? Bir, djãm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metĩndjwýnh ne tu kum axwe kêt jarẽ nhym me arým 'ã ajarẽ. Me bakukãmãre amrêbê: memã kum,

“Abraão ne tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhym 'ã amim,

‘Be, nãm tu amim ikamnhĩxkumrêx ba kam ba tu kum axwe kêt jarẽ nhym arým imã mex.’ Nãm Metĩndjwýnh ã Abraão'ã amim ane.”

Nãm me bakukãmãre ã Abraão'ã memã ane. Nãm tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhym ta tu kum axwe kêt jarẽ.

⁴ Be ga, me'õ me bẽnjadjwýr'õmã àpênhja pumũ. Kute amim pi'ók kaprĩ kwý byr kadjy bẽnjadjwýrmã apê. Nãm kadjy kum apê:n arým o ino re. Nhym kam bẽnjadjwýr arým kum pi'ók kaprĩ ngã. Àpênh pãnh ne kum pi'ók kaprĩ ngã. Djãm kajgo got? Kati. Àpênh pãnh ne kum kungã.

⁵ Nhym be, djãm me kute amijo ba mex pãnh Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnh? Kati. Me kute amijo ba mex pãnh kute memã axwe kêt jarẽnh kêt. Me tu kute amim Metĩndjwýnhbit markumrêx nhym kõtbit arým kute memã axwe kêt jarẽnh. Metĩndjwýnh kute me axwemã axwe kêt jarẽnh djwýnh ta kute ã memã anhýr nhym me arým kum mexkumrêx. ⁶ Me bakukãmãre Dawidjwý ne amrêbê: ja tãm jarẽ. Metĩndjwýnh kute tu memã axwe kêt jarẽnh nhym me arým kum mexkumrêx. Me ja ne me kĩnhkumrêx. Me kute kukràdjã kõt amijo ba mex pãnh ne Metĩndjwýnh kute memã axwe kêt jarẽnh kêt. Tãm ne me bakukãmãre Dawi 'ã ajarẽ. ⁷ Nãm memã kum,

“Metĩndjwýnh kute wãnh me axweo biknor ne me kam ngryk kêt ne kute me axweo bipdjur ja ne me kĩ:nhkumrêx.

⁸ Bẽnjadjwýr djwýnh kute tu memã axwe kêt jarẽnh ja ne me kĩnhti:re ne.”

Nãm me bakukãmãre Dawi ã memã ane nhym me aben djô'ã arẽnhõ mõ:n arẽnhõ mõr tãmtã gu me bakamingrãnyre baje arẽnh rã'ã. Mrãmri ne arẽnhkumrêx. Mrãmri Metĩndjwýnh kute tu memã axwe kêt jarẽnhkam ne me kĩnhkumrêx.

⁹ Djãm kute mebê idjaermãbit arẽnh? Djãm kute mebê idjaerbê me my kà rênh jamãbit arẽnh? Kati. Me bajtembê me my kà tãjadjwý.

Ga, Abraãodjwý ja ma. Abraão ne tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhym 'ã amim,

–Abraão ne tu amim ikamnhĩxkumrêx ba kam arým tu kum axwe kêt jarẽ, ane. Tãm ne gwaj arým kuma. ¹⁰ Mýj ne kute kum axwe kêt jarẽnhkam kute? Djã ne kumrêx kum amimy nhinhu kà krãta nhym kam arým kum axwe kêt jarẽ? Kati. Kute amimy kà krã'yr kêttri ne kum axwe kêt jarẽ nhym arým kum mexkumrêx.

¹¹ Nhym kam Metĩndjwýnh arým kum my kà krã'yr'ã kum karõ. Nhym kabẽnkõt arým amijo tẽn arým amimy kà krãtan kam arým amijã maro ba. Nãm mar kunĩkõt amim,

–Be, amrêbê ne ba tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhym arým tu imã ijaxwe kêt jarẽnhkumrêx. Ga, imy kà krã'yrja pumũ, anhýro ba. Amrêbê kute my kà krã'yr kêttri ne Abraão tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx nhym arým tu kum axwe kêt jarẽnhkumrêx.

Nhym kam tũmrãm amimy kà krãtan arým ã amim anhýro ba. ã amimy kà krã'yr'ã amim anhýro ba. Mýj kadjy ne kute my kà krã'yr kêttri kum axwe kêt jarẽ? Bir, me bajtem my kà tãja kunĩ kajmã'ã ne kum axwe kêt jarẽ. Abraãobê me kute amikajmã'ã Metĩndjwýnh marja kunĩ nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhym arým tu memã axwe kêt jarẽnhkumrêx. ¹² Abraãobê ne me my kà rênhja nhingêt. Djãm Abraãobê ne me my kà rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kà krã'yr kêttri kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx. Nhym me kute Abraão kudjwa tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

¹³ Nhym ajtekam Metĩndjwýnh arým tu Abraãomẽ ô'ã tãmdjwý arkum ar kute meo aminhõn meo bamã arẽnhkumrêx ne arkum,

–Gamẽ adjô'ã atãmdjwýmẽ dja gar apýnh me ba djã kunĩkõt meo aminhõn meo aba. Meo aminhõn meo aba kute mrãmri ne me tãmdjwý ingêt nhõ nêkrêxo aminhõn o ba

pyràk. Nãm ã tu Abraãomẽ ô'ã tãmdjwýmã kabẽn pydjìn arẽnho ane. Djãm ar kute Mòjdjê kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh kute arkum ar kute meo bamã arẽn got? Kati. Nãm ar tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx nhym arým tu arkum axwe kêt jarẽn kam arým kôt arkum kute meo bamã arẽ. Kabẽn pydjìn arẽ.

¹⁴ Ne ren memã me kute Mòjdjê kukràdjã maro ba pãnh ren memã kute meo bamã arẽ nhym kam me ren kute Mòjdjê kukràdjã maro ba nhibej ren amim Metĩndjwýnh kamnhĩx kêt. Nhym kam ren kabẽnja jarẽn kajgo. Nhym be, kati. Djãm me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh memã me kute meo bamã arẽ? Kati. Ja pãnh kute memã me kute meo aminhõ jarẽn kêt. ¹⁵ Me kute Mòjdjê kukràdjãbit maro baja ne Metĩndjwýnh mekam ngrykbit. Mýkam ne mekam ngrykbit? Bir, me kute kukràdjãkam amikrà ba prãm kam ne mekam ngrykbit. Nhym be, memã me kute Mòjdjê kukràdjã jarẽn kêt nhym me kute mar kêt jabit ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt. Ren me arým memã arẽ nhym ren me arým kuma, kambit me kute kam amikrà. Nhym be, me kute mar kêt kam ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt.

¹⁶ Kam, me kute tu amim markumrẽxja ne Metĩndjwýnh memã me kute meo bamã arẽ. Mýkam? Bir, dja Abraão djô'ã tãmdjwý kunĩ tu amim markumrẽx nhym Metĩndjwýnh ta arým tu kum me kaprĩ. Tu kum me kaprĩkam gédja arým mrãmri tãmdjwý kunĩmã apýnh me ba djãkam me ja nhõrkumrẽx nhym me arým ar meo ba. Djãm mebê idjaer kute Mòjdjê kukràdjã mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metĩndjwýnh markumrẽxja kunĩ dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunĩmã kute meo bamã arẽnhkumrẽx. Abraãobê ne me bakunĩ nhingêt.

¹⁷ Metĩndjwýnh ne amrêbê: me bakukãmãre Abraãomã ja jarẽ. Kum me bakunĩ nhingêt jarẽ. Metĩndjwýnh kum, "Apýnh me ba djã krãptĩ:kam me jamã ne ba arým ajo me ingêt."

Nãm ã Abraãomã ane. Nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã gu me bakamin-grãnyredjwý baje arẽn rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêt kumrẽxja pumũ. Abraão kute tu amim kamnhĩxkumrẽxja ne arým Metĩndjwýnh nokrekam kubê me banhingêt kumrẽx. Metĩndjwýnh ta ne kute akubyn me tyko tĩn ne mýjja kukãm 'ã ajarẽ. Mýjja kator kêt rã'ã nhym memãbit kute kator prãm kêt pyràk. Nhym be, Metĩndjwýnhmãbit arým mýjja amirĩt nhym arým kukãm 'ã ajarẽ. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêt kumrẽxja pumũ.

¹⁸ Ne ren atemã me'õ ne ren te amiwýr kute meo aminhõja kator kam ama ne ren 'ã ukanga. Nhym be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhõmã tu amiwýr kam amako tẽmkumrẽx ne me kady tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx. Ne kam arým meo aminhõkumrẽx, arým kubê me ingêt. Kubê apýnh me ba djã krãptĩkam me ja nhingêt. Metĩndjwýnh kute kum anhÿr kôt. Kute kum, "Dja ã atãmdjwý krãptĩo ane", anhÿr kôt ne Abraão arým tu amiwýr me kamnhĩxkumrẽx. ¹⁹ Nãm te amim,

—Arým Xaramẽ ar ibêngê:tte. Nã bãm te ar ikra'õ prã:mje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja pyràk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhĩxo tẽmkumrẽx. Arým ne Abraão'ã amex krãptĩ: kubê 100 pyràk. ²⁰ Djã ne Metĩndjwýnh kum kabẽn jarẽ nhym we amim,

—Dja ijo anhÿr jabej. Nàr kon. Dja ijo anhÿr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhĩx týxkumrẽxo tẽ. Ne kam o Metĩndjwýnhmã ra:x jarẽ. ²¹ Nãm amim,

—Djãm Metĩndjwýnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarẽn kôt dja imã ikra nhõrkumrẽx, ane. ²² Kute ã amim anhÿrkam ne Metĩndjwýnh arým 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarẽ nhym arým imã mex ne, ane. ²³ Djã ne Abraãobit man amim, "Ba tu kum axwe kêt jarẽ", ane nhym me'ã pi'òk no'òk ne? Kati. ²⁴ Gwaj badjwý ne arým gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽx nhym arým gwaj bamãdjwý axwe kêt jarẽ. Metĩndjwýnh kute akubyn gwaj banhõ

Bênjadwÿr djwÿnh Jejuo tÿn djwÿnh dja gwaj tu amim kamnhÿxkumrêx, tu amim markumrêx nhym arÿm gwaj bamãdjwÿ axwe kêt jarê gwaj kam arÿm kum bamex ne. ²⁵ Nãm me memã Jeju kanga nhym me arÿm kubÿ. Mÿj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhym me arÿm kubÿ. Kubÿ nhym arÿm akubyn o tÿn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênh kadjy ne akubyn o tÿn.

5

Kritu tykkôt me umar mex ne kÿnh.
Mat 5.12; A Kô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13

¹ Gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênhkam arÿm gwaj bakam ngryk kêt ne. Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngryk kêt. Gwaj bakam ngryk kêt kam ne gwaj arÿm badjumar me:xkumrêx ne ar baba. ² Jejukôt ne Metÿndjwÿnh arÿm kute gwaj ba mar. Gwaj tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm kute gwaj bamarkumrêx. Gwaj kum amijarê nhym arÿm tu kum gwaj bakaprÿkumrêx.* Tu kum gwaj bakaprÿkumrêx gwaj arÿm kôt badjãm tÿx. Dja gwaj ï Metÿndjwÿnh mexkumrêx pumÿ. Baje Metÿndjwÿnh me:xkumrêx pumÿnhkam amakbê gwaj bakÿnhkumrêx.

³ Ne kam te apÿnh gwaj badjumar punu, batokry djari gwaj bawÿr bôx gwaj bakÿnhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japôkmã bakÿnhkumrêx. Mÿkam? Bir, gwaj kam amim,

–Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt. ⁴ Mã kôt ar amijo iba:n kam arÿm kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arÿm tu amiwÿr kamnhÿxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arÿm bakÿnhkumrêx.

⁵ Baje omÿnhkumrêxkam amakbê mÿj dja gwaj amikam kuman kôt batÿx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nãm gwaj bamã Karô jano nhym arÿm gwaj bamã arênh ba. Gwaj bamã,

–Ga, Metÿndjwÿnh kum ajabê:ja pumÿ, anhÿro ba. Ne kum gwaj bajabêja prÿne gwaj bamã o amirÿt mex gwaj arÿm amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arÿm baje kam amakjakam batÿx. Baje Metÿndjwÿnh pumÿnhkumrêxkam amakjakam batÿx.

⁶ Amrêbê ne gwaj te: kum bamex prãmje ne mã: bajaxwe rã'ã ne nhym arÿm ò akati bôx nhym arÿm Kritu gwaj bapãnh ty. Metÿndjwÿnh kute amrêbê tyk nhô akati'ã kum karô kôt ne akati wajêt nhym Kritu arÿm gwaj bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj bamã Metÿndjwÿnh kÿnh kêt ne ar baba nhym arÿm gwaj bapãnh ty.

⁷ Djãm gwaj bajô ne gwaj ren baje me'ô jaxwe pytär kadjy ty? Kati. Djã ne gwaj ren bajô baje me'ô kute katät amijo baja pytär kadjy ren batyk prãm? Kon. Gwaj baje me'ô djukaprÿ pytär kadjy mrãmri ren batyk prãm jabej.

⁸ Nhym be, djãm gwaj ba ne gwaj katät amijo baba nàr badjukaprÿ? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe: nhym Kritu arÿm kute gwaj bapytär kadjy ty. Nãm Metÿndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo amirÿto ane.

⁹ Kamrô prôt ne tykja kam ne Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Gwaj baje ja markam ne gwaj amim,

–Mrãmri ne Kritu kute Metÿndjwÿnh ngrykbê ipytär mexkumrêx, ane.

¹⁰ Amrêbê ne gwaj Metÿndjwÿnh bakurê djwÿnh nhym Kra arÿm ty. Ty nhym Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bajo ôbikwa. Kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj arÿm amim,

–Mrãmri dja amim ipytär me:xkumrêx.

Arÿm tyn akubyn tÿn ne. Kam dja ipytär mexkumrêx, ane. ¹¹ Djãm jabit? Kati. Ajte. Gwaj Metÿndjwÿnhkam bakÿnhkumrêx. Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu djapênhkôt kam bakÿnhkumrêx. Kute gwaj bajaxweo pãnhkôt bakÿnhkumrêx.

Me kute tu amim Kritu markumrêxja tÿn.
Kô k 15.21

¹² Nhym be, Adão pydji me kukãm axwe nhym kam me kunÿ kudjwa arÿm axwen arÿm ty. Me kunÿ Adão kudjwa axwekam

* **5:2** Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakaprÿ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakaprÿ.

arým kunĩ ty. ¹³ Mỳj ne me axwekam kute? Bir, Metĩndjwỳnh kute Mỏjđemã kukrãdjà jarẻnh nhym amũ amidjỏ'ã kute memã arẻnh kẻtri ne me arým pykakam axwe ar ba. Nhym be, djãm kute memã kukrãdjà jarẻnh kẻtri Metĩndjwỳnh kute memã kum, "Ajaxwe", anhỳr? Kati. Kute memã kukrãdjà jarẻnh kẻtri nhym me kute mar kẻtri ne kute memã axwe jarẻnh kẻt. ¹⁴ Nhym be, kute pidjỏ krẻn kẻt kadjy kabẻn ja ne Adão arým kam axwe. Djã ne me kunĩ Adão kỏt ã axweo ane? Djã ne me ã Metĩndjwỳnh kabẻnkam amikrão ane? Kati. Me te Metĩndjwỳnh kabẻnkam amikrã kẻt ne arým axwe. Ne kam arým ty. Axwekam aben djỏ'ã ty: nhym kam arým Metĩndjwỳnh Mỏjđemã kukrãdjà jarẻ. Adão kumrẻx axwe nhym me kunĩ kudjwa axwe. Nhym be, me'ỏdjwỳ amrẻ mỏrmã ne atemã ne ukaprĩ. Jeju ne ukaprĩ.

¹⁵ Gwaj Adỏmẻ Jeju Kritumẻ abenã ar maro nhỹ. Adão axwe nhym Jeju Kritu ukaprĩ. Adão pydji axwekam ne me krãptĩ: ty. Aben djỏ'ã ty. Nhym be, Jeju Kritu pydji tu kum me kaprĩ:kumrẻxkam† ne arým amim me krãptĩ: pytã. Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ nhym Jeju Kritudjwỳ ukaprĩ ne arým me axwe krãptĩ: pytã. ¹⁶ Adão pydji axwekỏt mỳjja kator nhym be, Jeju djukaprĩkỏt mỳjja kator. Apỳnh mỳjja kator. Adão pydji axwe kỏt Metĩndjwỳnh arým kam ngryk ne pãnh memã biknor jarẻ nhym me arým me biknor tokry djakam akuno. Nhym be, te apỳnh me axwe djari krãptĩ nhym Metĩndjwỳnh kute memã Jeju nhỏr kỏt memã axwe kẻt jarẻ nhym me arým kum mex ne. ¹⁷ Adão pydji axwekỏt me kunĩ aben djỏ'ã ty. Nhym be, Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩn tu memã axwe kẻt jarẻ nhym me arým kum mex ne. Kute memã axwe kẻt jarẻnhkỏt dja me tĩn. Nãm me Jejuo aminhỏ nhym Metĩndjwỳnh arým kum me kaprĩ:kumrẻx nhym me tĩn. Adỏokỏt ne me ty. Nhym be, Jeju Kritu pydjikỏt ne me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁸ Adão kute pidjỏ krẻnkỏt axwe. Axweja pydji kỏt ne Metĩndjwỳnh arým me kunĩmã biknor jarẻ nhym me arým me biknor

tokry djakam akuno. Nhym be, Jeju Kritu me axwe pãnh ty. Ja pydjikỏt ne Metĩndjwỳnh arým memã axwe kẻt jarẻ nhym me arým kum mex ne. Me kum axwe kẻtkam me kunĩ arým Metĩndjwỳnh kỏt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁹ Bir, me'ỏ pydji kute Metĩndjwỳnh kabẻn kangakam Metĩndjwỳnh arým me krãptĩmã axwe jarẻ. Nhym be, me'ỏ pydji kute Metĩndjwỳnh kabẻn markumrẻxkam dja Metĩndjwỳnh arým me krãptĩmã axwe kẻt jarẻ nhym me arým kum mex ne.

²⁰ Nhym ajtekam Metĩndjwỳnh arým memã Mỏjđẻ kukrãdjà jarẻ. Apỳnh me axwe djario krãptĩ: kadjy ne memã kukrãdjà jarẻ. Nhym be, te apỳnh me axwe djari krãptĩ: nhym ukaprĩ:. Me te mã axwe nhym mã ukaprĩ:. Ukaprĩo amũ amikamẻn arým ukaprĩ ra:x ne. ²¹ Mỳj kadjy? Bir, me mã axwe:n te axwe kẻt prãmje. Ne kam arým me biknor tokry djakam akuno. Nhym be, Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ:kumrẻx ne memã axwe kẻt jarẻ ne kam arým meo ba. Meo ban memã tĩn jangij nhym me kỏt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm me tu amim me banhỏ Bẻnjadjwỳr djwỳnhbẻ Jeju Kritu markumrẻx ne kam arým Metĩndjwỳnhkỏt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

6

Me Kritumẻ ro'ã tyk ne akubyn tĩn.

A Kỏ 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13

¹ Te gwaj bajaxwe nhym Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprĩ. Djãm tu kum gwaj bakaprĩkam dja gwaj we abenmã kum, –Gwaj mã bajaxwe ar baba rã'ã. Gẻdja kam Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrẻx, ane? Djãm gwaj baje ã abenmã anhỳrmã? ² Arkati. Arým gwaj tu bajaxwe kangakumrẻx. Baje mrãmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrẻx pyrãk. Djãm kam gwaj bajaxwe rã'ãmã? Arkati. ³ Me kute ngỏmã gwaj bajangẻnhja kunĩ gwaj amim,

–Ba Kritu Jejumẻ itypdji. Ne kam arým kute mrãmri ne Kritumẻ ro'ã ityk ne ijadjar pyrãk. Nã gwãm ã amim ane. Djãm ar aje ja mar kẻt?

† 5:15 Djãm me ta ne me axwe kẻt nhym arým pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta ne me te: axwe kẻtmã nhym ta arým tu kum me kaprĩ.

⁴ Kam, me kute ngômã gwaj bajangjênhkam ne kute gwaj Kritumê ro'ã batyk ne bajadjâr pyrâk. Ga, Bãm mexo uma:n arým akubyn Krituo tînja pumũ. Gwaj badjwý baje mrãmri ne Kritumê ro'ã akubyn batîn pyrâk. Gwaj ã amimaro ane. Kam dja gwaj atemã amijo baba nyo amijo baban katât amijo baba.

⁵ Godja gwaj kumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrâk jabej dja gwaj kam kumê baje mrãmri ne ro'ã akubyn batîn pyrâk. ⁶ Bir, amrêbê ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumê batipdjin arým kute ro'ã pîte'y'ã arým bajarij pyrâk. Ne kute bajaxwe wãnh arij pyrâk. Gwaj ã amimaro ane. Gwaj kam arým bamã bajaxwe prãm kêt. Arým gwaj Jejumê batypdji. Ne kam baje bajaxweo krã'yr mar mexkumrêx. ⁷ Ga, arým me tykkam me ajte axwe kêtja pumũ. Gwaj badjwý arým baje Jejumê ro'ã batyk pyrâk ne bamã bajaxwe prãm kêt.

⁸ Godja gwaj baje ro'ã batyk pyrâk mar jabej ne kam arým baje ro'ã akubyn batîn pyrâk jadjwý mar ar o baba. Tãm ne gwaj baje tu amim markumrêx. ⁹ Mýkam? Bir, Kritu arým mrãmri akubyn tînkam ajte tyk'ýr bôx prãm kêtumrêx. Dja ajte tyk prãm kêtumrêx. Tãm ne gwaj baje ajte markumrêx. ¹⁰ Mýkam? Bir, tykkam ne arým gwaj bajaxwe pãnh tyk mãmdji. Nhyim be, jakam ne akubyn tîn ne ar ba. Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo ba kadjy tîn ne ar ba.

*Me kute wãnh axwemã irerkumrêxmã.
Rô 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1*

¹¹ Tãm dja gar amijã aman amim,

—Badjwý ne ba ije me'õ tyk pyrâk ne tu wãnh ijaxwemã inhirerkumrêx. Nhyim be, jakam ije Metîndjwýnhkôt katât ar amijo iba kadjy ne ba ije me'õ tyk ne akubyn tîn pyrâk ne ar iba, ane. Dja gar ã amim ane. Gwaj banhõ Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritumê batipdji kôt dja gar ã amim ane.

¹² Ba ar amã me'õ'ã ajarê gar ama. Me'õja ne õ bēnjadjwýrmã àpēnh ar ba ne kubê uti:n amim,

—Ba te ije bēnjadjwýr kangan ikator ne ate ikrân ityk djã kêt prãmje. Nhyim ijã no tỳx ne mã ijãno djan idjãpēnh'ã inê ne, ane. Ar gadjwý ar aje me'õja pyrâk ne te ajaxwe

kêt prãmje ne ajaxwe rã'ã. Kwãrîk wãnh ajte amã ajaxwe prãm kêt. Jakam akubyn kubê aminê gê ar anhõ ba kêt, ar anhî tyk prãmjao ba kêt. ¹³ Kwãrîk wãnh kum adjãpēnhmã me axwe nhõ bēnjadjwýrmã amijarēnh kêt. Kwãrîk wãnh kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarēnh kêt. Dja gar kôt ajaxwe. Kubê aminê. Nhyim be, aje me'õ tyk ne akubyn tîn pyrâk djã gar Metîndjwýnhmã amijarê, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarê. Ne kam arým kôt katât amijo aba.

¹⁴ Amrêbê ne gar amim,

—Ba dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro iban arým kôt Metîndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhýro aban te kôt amijo anhýr prãmje ne ajaxwe rã'ã. Nhyim be, jakam ne gar amim,

—Metîndjwýnh djukaprîtire ta ne tu ijo mex, anhýro aban arým tu amim markumrêxo aba. Kam ar aje wãnh ijaxwemã anhirer kadjy atỳx.

Me kute Metîndjwýnhõ bēnjadjwýrn kum àpēnhmã.

Kô k 7.22; Gar 5.1

¹⁵ Gwaj baje Môjdjê kukràdjã marn kôt amijo anhýro babakôt Metîndjwýnh kute gwaj bajo mex kêt. Nhyim be, tu kum gwaj bakaprîkôt ta kute gwaj bajo mex. Djãm kam gwaj baje we amim,

—Ba gêt ijaxwe rã'ã. Tu kum ikaprîkam ba gêt ijaxwe rã'ã. Dja imã ijaxwe pãnh jarēnh kêt, anhýr ne kam kôt bajaxwe rã'ãmã? Kati.

¹⁶ Godja gar me axwe nhõ bēnjadjwýrmã kum,

—Ã. Ba amã apê ga arým ijo aba, anhýr jabej gar arým kum adjãpēnhkumrêx. Ne kam arým ajaxwen kam ô'ã arým akuno, me biknor tokry djãkam akuno. Nhyim be godja gar Metîndjwýnhmã kum,

—Ba akabên kôt amã idjãpēnhkumrêx, anhýr jabej ne arým Metîndjwýnhõ ar anhõ bēnjadjwýrkumrêx jabej arým aje kabên marn kôt amijo anhýro aba. Ne kam arým ô'ã ajaxwe kêt ne akatât. Djãm ar aje ja mar kêt?

¹⁷ Nhyim be, ba Metîndjwýnhmã ar akam amikînh jarê. Gar amrêbê me axwe nhõ bēnjadjwýrmã apê. Kum adjãpēnhri te

katàt aje amijo abamãn arerekre. Ne arÿm jakam mrãmri aje Metĩndjwÿnh kabẽn markumrẽx. Me kute ar amã Metĩndjwÿnh kabẽn jarẽnhja amã kĩnh. Ne kam mrãmri aje mar ne kôt amijo anhÿro abakumrẽx. ¹⁸Ne kam arÿm ajaxwe kêt mã atÿx ne arÿm akatàt. Abê Metĩndjwÿnh nhõ àpẽnh ne arÿm kôt katàt ar amijo aba.

¹⁹Ar ano rerekren ar ajamak mex kêt kam ne ba tu pykakam me kukràdjà kôt ar amã ikabẽn jarẽ. Amrêbê ne gar aje me axwe nhõ bẽnjadjwÿrmã adjàpẽnh kadjy kum amijarẽ, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djà jarẽ. Aje amũ ajaxweo amikamẽnh kadjy kum amijarẽ nhym ar ajo ba. Gar kum apên te katàt amijo abamãn arÿm arerekre. Nhym be, jakam dja gar Metĩndjwÿnh ar anhõ bẽnjadjwÿr ne kum adjàpẽnhkumrẽx. Ne kam aje katàt amijo abamã arÿm atÿx ne. Dja gar kum atÿx ne arÿm katàt amijo aban amũ kum amexo amikamẽnh mõ.

²⁰Me axwe nhõ bẽnjadjwÿrmã adjàpẽnhri Metĩndjwÿnh kute ar ajo ba kêt kumrẽx gar te katàt kôt amrãnh mex prãmje. ²¹Jakam dja gar akubyn amijo tẽn amima. Kam amikam apijàm ne. Amrêbê ate ar abakam mÿj got gar me axwe nhõ bẽnjadjwÿrkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekôt aba kajgo. Me ate ar ba djô'ã ne me me biknor tokry djakam akuno. ²²Nhym be, jakam ne Metĩndjwÿnh arÿm me axwe nhõ bẽnjadjwÿrbê ar apytà gar kum adjàpẽnh ar aban arÿm ô'ã amexkumrẽx. Ne amũ amexo amikamẽnh mõn kam ô'ã arÿm Metĩndjwÿnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

²³Tãm ne ja. Me axwe pãnh ne me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhym be, Metĩndjwÿnh ne kute memã tĩn jangjẽnh nhym me arÿm kôt tĩn ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm me kute kum o pãnhkam kute memã angjẽnh? Kati. Me kute kum o pãnh kêt kam tu kute memã angjẽnh. Me kute tu amim gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrẽx nhym arÿm ta kum me kaprĩn kute memã kôt tĩn jangjẽnh.

7

Me kute Kritubit marn kôt amijo bamã

kute arẽnh.

Rô 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7

¹Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwÿnh kute Mõjdjẽmã kukràdjà jarẽnh gar aje mar mexja, ar amã ne ba ikabẽn. Me tĩnri ne me kute kukràdjà mar ne kôt kute amijo anhÿro bamã. Nhym be, djãm me arÿm tykkam kute kôt amijo bamã? Kati. Arÿm me tykkam me kute kôt amijo ba kêt. Djãm ar aje ja mar kêt got?

²Ba ar amã arẽ. Me'õ nire arÿm mjênkam dja arek mjên'ã ngrà. Metĩndjwÿnh kukràdjàkôt arek mjên'ã ngrà. Mjên tĩnri 'ã ngrà. Godja mjên'ã ngrà kêt jabej arÿm Metĩndjwÿnh kukràdjakam amikràn arÿm axwe. Nà, dja mjên tĩnri 'ã ngrà. Nhym be, arÿm kubê mjên tykkambit dja arÿm 'ã ngrà kêt.

³Godja mjên tĩnri me'õdjwÿ'ÿr mõr jabej nhym me arÿm kum mjênkam axwe jarẽ. Arÿm ne me'õjao akĩ. Nhym be, godja mjên arÿm kubê ty nhym my 'õmẽ arkum aben kĩnh kwãrĩk wãnh ar abenwÿr mõ. Djã ne kam ar Metĩndjwÿnh kukràdjakam amikrà? Kati. Arÿm mjên kubê tykkam nhym ar kute abenwÿr mõrkam kute kukràdjakam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarẽnh prãm kêt kumrẽx. Tãm dja gar ama.

⁴Mjên tykkam kukràdjaja mÿj'ã ne ba ar amã arẽ? Mÿj ne gar aje kam marmã? Bir, amrêbê ne gwaj Metĩndjwÿnhmã bamex kadjy Mõjdjẽ kukràdjà man kôt amijo anhÿro baba. Tãm ne kute mrãmri ne gwaj bamjên arÿm tyk pyræk. Jakam ne gwaj baje kukràdjà kôt amijo baba prãm kêt. Jakam arÿm Kritu tyn akubyn tĩn ne. Kritumẽ batipdjikam ne gwaj baje Mõjdjẽ kukràdjà marn kôt amijo anhÿro baba prãm kêt. Kam Metĩndjwÿnhmã bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'ã ne ba ar amã mjên tykkam kukràdjà jarẽ. Kritu tyk ne akubyn tĩnjamẽ batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metĩndjwÿnhmã bamexkumrẽx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

⁵Amrêbê gwaj ba baje amidjwÿnhbit o kĩnh prãm kam ne gwaj tu bajaxwe:. Me te Mõjdjẽ kukràdjào gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metĩndjwÿnhkam bajaxwe: ne.

Nhym bit kute me biknor tokry djâkam gwaj bamēnhmã. ⁶ Amrêbê ne gwaj baje te Môjdjê kukràdjà marn te kôt amijo anhÿro baba. Ne amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prãmje.

Nhym be, jakam arÿm gwaj Kritumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrâk ne arÿm baje ajte Môjdjê kukràdjà tũm'ã pi'ôk no'ôkja mar prãm kêt. Djãm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿrmã? Kati. Gwaj baje amim anhÿr kêtukumrêx. Jakam ne gwaj mÿjja ny man amim,

—Arÿm ne Metĩndjwÿnh Karõ iwÿr bôx ne ijo ba. Ta ne kute Metĩndjwÿnhmã ijo mexo ba, anhÿro baba.

Dja me Môjdjê kukràdjà man kôt amijaxwe ma.

Rô 3.20, 5.20

⁷ Metĩndjwÿnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Môjdjê kukràdjà kôt amijo anhÿro baba kêt. Kam, djãm gwaj we baje amim,

—Môjdjê kukràdjà punu, anhÿr jabej? Arkati. Ne ba ren Môjdjê kukràdjà mar kêt ne ren amijaxwemã ikator kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ê, ren me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà kêt, imã me'õ nhõ mÿjja pro kĩnh ne amim 'ã karõ kêt kadjy ren ikukrà kêt ba ren tu imã me õ mÿjja pro kĩnh ne 'ã amim karõo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

⁸ Nhym be, kati. Arÿm ne me Môjdjê kukràdjào nêje ikukrà. Ba kam arÿm amijaxwe ma. Ba kàjbê imã me'õ nhõ mÿjja puro kĩnh nhym me Môjdjê kukràdjào mã imã,

—Kwãrĩk wãnh amã me õ mÿjja puro prãmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arÿm imã me õ mÿjja pro kĩ:nh. Ne kam arÿm me õ mÿjja puro prãmje ar iba. Ne arÿm imã apÿnh me õ mÿjja puro kĩ:nh ne arÿm ijaxweo imõr me:x ne. Ne ren Môjdjê kukràdjà kêt nhym ren me mar kêt nhym

ren me axwe ren kute kajgo pyrâk. Kam ne ba ren badjwÿ ren amijaxwe mar kêt ne. Nhym be, kati. Arÿm ne ba kukràdjà man ajte kôt ijaxwe ma.

⁹ Amrêbê ije Môjdjê kukràdjà mar kêtri ne ba ate ikrãn amim,

—Dja ba Metĩndjwÿnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhÿro iba. Ne kam kute itĩn pyrâk ne ar iba. Ne kam arÿm Môjdjê kukràdjà man amim,

—Je, arÿm ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metĩndjwÿnh arÿm ikangan me biknor tokry djâkam imê, ane. Ba kam arÿm ityk pyrâk. ¹⁰ Ba arĩk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà mextire man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metĩndjwÿnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kôt amijo anhÿrmãn kam arÿm amim,

—Ijaxwe:. Dja Metĩndjwÿnh ikangan me biknor tokry djâkam imê. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Môjdjê kukràdjà mextire markam amityk ma.

¹¹ Mÿkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban Metĩndjwÿnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhym be, kati. Me kunĩ te kute kukràdjà marn kôt amijo anhÿr prãmje, ne kam kam amikrào ba. Badjwÿ ne ba kam amikrào iba. Ne kam aminoo aknon arĩk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metĩndjwÿnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhym be, kati. Ije kukràdjâkam amikràkam dja Metĩndjwÿnh me biknor tokry djâkam imê. ¹² Djãm kam Môjdjê kukràdjà punu? Kati. Mexkumrêx. Metĩndjwÿnh kukwakam ne Môjdjê kute memã kukràdjà jarênh. Môjdjê kute kam me axwe kêt kadjy me akre katàtkumrêx. Kukràdjà mexkumrêx.

¹³ Djãm Môjdjê kukràdjà mex kôt ije amijo anhÿr djô'ã ne ijaxwen me biknor tokry djâkam itêmmã? Arkati. Ba kukràdjà maro iban kam arÿm amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukràdjà kôt amijo anen mã ijaxwen kam arÿm mã amim,

—Dja Metĩndjwÿnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djâkam imê. Be, ijaxwe ne punu:re, anhÿro iba.

Ta te: axwe kêt prāmje mā axwe'ã kute amijarēnh.

Gar 5.17

¹⁴ Metĩndjwýnh Karõ ne Mõjdjê kukràdjà jarē. Nhyṁ be, jakam djê ne ba mā Metĩndjwýnh Karõ ma? Kati. Imã ijaxwe prā:m ne te ijaxwe kêt prāmje. ¹⁵ Djām imã mýjja kĩnhja ne ba o iba? Kati. Imã mýjja kĩnh kêtja ne ba o iba. Mýkam ne ba o iba? Kon. Ije mar kêt. ¹⁶ Imã mýjja kĩnh kêtõ ibakam ba arým amim,

—Mrāmri, Mõjdjê kukràdjà mexkumrēx, ane. ¹⁷ Djām kam ba ne ba o iba, imã mýjja kĩnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne 'ã imã apnēn ijo ba. ¹⁸ Djām imex got? Ije amidjwýnhbito kĩnh prāmkam djām imex got? Ije mýjja mexo iba kadjy te imã mýjja mexbit kĩnh. Kam, ije mýjja mexbito iba kadjy mýj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêtumrēx. ¹⁹ Imã mýjja mex kĩnhja djām tām ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kĩnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kĩnh kêt mā o iba. ²⁰ Kam, imã ijaxwe kĩnh kêtjao ibakam djām ba ne ba o iba? Kati. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnēn ijo ba.

²¹ Kam, djā ne ba mrāmri mýjja mexo ibakumrēx? Kati. Bit ije mýjja mexo iba kunĩkõt ne ba mā mýjja punu o iba. ²² Ba ne ba imã Metĩndjwýnh kukràdjà kĩnh. ²³ Nhyṁ be, ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnē. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mā ijaxwen te ijaxwe kêt prāmje. Ije mýjja mexo iba prām kunĩkõt mā ijaxwe. ²⁴ Ba amim,

—ÿ, watĩre. Ikadjwýnhbê ijaxwe ja ne ijaxwemã ingrēk prām ba arým me biknor tokry djākam itēmmā. Mýj me'õ dja ikadjwýnhbê ijaxwe jabē ipytà? Nā bām ā amim ane. ²⁵ Bir, gwaj banhõ Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu dja ikadjwýnhbê ijaxwebē ipytà. Ba kam mā Metĩndjwýnhmā amikĩnh jarē. Tām ne ja.

Ba kam mā amim,

—Ba on Metĩndjwýnh kabēn kõtbit amijo iba, ane. Nhyṁ be, ikadjwýnhbê ijaxwe mā kute ijo ba prāmkumrēx. Tām ne ja.

8

Me kute Metĩndjwýnh Karõ marja tĩn.

¹ Kritu Jejumē gwaj batipdji nhyṁ arým kute gwaj bakadjwýnhbê bajaxweo apēxmā. Kam, Metĩndjwýnh kute gwaj bamā bajaxwe pānh jarēnh kêt gwaj me biknor tokry djākam babiknor kêtumrēx. Baje amidjwýnhbito kĩnh kadjy bajaxweo baba kêtja, baje Metĩndjwýnh Karõ kõt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djākam babiknor kêtumrēx.

² Mýkam? Bir, gwaj mā bajaxwekam arým me biknor tokry djākam batēmmā. Nhyṁ be, gwaj arým tu amim Kritu Jeju markumrēx nhyṁ Metĩndjwýnh Karõ gwaj babē bajaxwe kurēn kubē gwaj bamā týx jadjà gwaj kam arým katāt amijo baba kadjy batýx. Ne kam babiknor kêtumrēx ne Metĩndjwýnhkõt batĩn ne ar baba rā'ã: rā'ã ne. ³ Bir, gwaj baje amidjwýnhbito kĩnh kadjy bajaxweo babakam ne gwaj te: katāt baje amijo baba prāmje ne te baje Mõjdjê kukràdjà mar ne te kõt baje amijo baba mexmā. Nhyṁ kam Metĩndjwýnh pykamā ta Kra pydji jano nhyṁ ta amijo kute me axwe nhĩ pyrāk ne ar ba. Nām aminhĩ tā pĩte'y'ã wajēt nhyṁ Metĩndjwýnh arým gwaj bamā týx jadjà. Katāt baje amijo baba kadjy arým gwaj bamā týx jadjà nhyṁ gwaj bajaxweja arým gwaj bamā rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

⁴ Dja gwaj amidjwýnhbito kĩnh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metĩndjwýnh Karõ man kõt ar amijo baba. Nhyṁ kam arým gwaj bamā týx jadjà. Gwaj bajaxwe kêt kadjy bamā týx jadjà. Gwaj kam arým kum bajaxwe kêt ne katāt ar amijo baba. Ne kam arým tu Mõjdjê kukràdjà kõt katāt ar amijo baba.

Me ta kute amidjwýnhbito kĩnh.

Gar 5.16

⁵ Bir, me ta kute amidjwýnhbito kĩnhja ne me kum axwe mar prām. Nhyṁ be, me kute Metĩndjwýnh Karõ kõt amijo baja ne me kum Karõ mar prām. ⁶ Nhyṁ me mā kum axwe mar prām ja dja me me biknor tokry djākam akuno. Nhyṁ be, me kum Karõ mar prām dja me Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba rā'ã: rā'ã ne umar mexkumrēx.

⁷ Mýkam ne me mā: kum axwe mar prām akuno? Bir, me kum Metĩndjwýnh kurēkam. Me ja ne me kute Metĩndjwýnh kukràdjà

kôt amijo ba prãm kêt. Nãm me te: kôt amijo ane. ⁸ Me ja, me kute amidjwýnhbito kĩnh kadjy axweo ba prãmja ne me te kute Metĩndjwýnh kĩnhmã.

Me kum Metĩndjwýnh Karõ mar prãm'ã ujarẽnh.

Dju r 7.38

⁹ Nhy m be, djãm ar ga ne gar amã ajaxwe maro aba prãm? Kati. Ar ga ne gar amã Karõ mar prãm. Mrãmri ar akam Metĩndjwýnh Karõ ýrkumrẽx jabej ar amã Karõ mar prãm. Nhy m be, me'õkam Kritu Karõ ýr kêtja Metĩndjwýnh kute o aminhõ kêt kumrẽx.

¹⁰ Nhy m be, mrãmri Kritu ar akam ýrkumrẽx jabej ar anhĩbit dja ty. Me axwe djõ'ã me baty kjakam dja ar anhĩbit ty. Nhy m be, Metĩndjwýnh kute ar amã axwe kêt jarẽnh nhy m Karõ kute ar ajo bakam dja gar kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹¹ Nhy m kam Metĩndjwýnh arým Karõ akubyn Jejuo tĩn. Karõ ja ar akam ýr jabej dja ar gadjwý ar ajo tĩn. Krituo tĩn djwýnh ar ajo tĩn. Dja gar te arým ty nhy m akubyn ar gadjwý ar ajo tĩn. Ar akam Karõ ýr jao akubyn ar ajo tĩn.

¹² Kam, djãm gwaj baje amidjwýnhbito kĩnh kadjy mã bajaxweo babamã? Kati.

¹³ Dja gar arek ajaxweo aban arým akuno. Me biknor tokry djakam akuno. Nhy m be, dja gar apýnh ajaxwe krãta. Aparo ajaxwe'ýr amrãnh, anhikrao aje ajaxwe nhipe x, anoo aje ajaxwe pumũnh, adjumar djakam aje ajaxwe mar, ajajkwao aje mýjja punu jarẽnh ajaxweja kunĩ krãta kute mrãmri ne me kute mýjja bĩnkam arým àpẽnho krã'yr pyrãk. Dja gar Metĩndjwýnh Karõ maro ajaxwe krãtan arým Metĩndjwýnhkõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁴ Mýkam? Bir, me kute Metĩndjwýnh Karõ maro ba nhy m kute meo baja ne me mrãmri kubê Metĩndjwýnh krakumrẽx.

¹⁵ Karõ kute ar ajo bakam djãm Metĩndjwýnh ar ajo õ àpẽn kajgon kum ar akurẽn ar ajo ajkẽ gar amã uma: ar aba? Kati. Karõ kute ar ajo bakam Metĩndjwýnh arým ar ajo krakumrẽx gar amã kĩ:nhkumrẽx. Ne kam kum, "Djũnwã", ane. Mebê idjaer kabẽnkõt ne me kum,

"Aba", ane. Nhy m be, me bakabẽnkõt ne gwaj kum, "Djũnwã", ane.

¹⁶ Metĩndjwýnh Karõ ta ne gwaj bakad-jwýnhbê gwaj bamã,

–Be, omũ. Mrãmri abê Metĩndjwýnh krakumrẽxja pumũ, anhýro ba. Kam, gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrẽx. Tãm ne gwaj baje markumrẽx. ¹⁷ Arým gwaj babê krakam dja gwaj arým Metĩndjwýnh nhõ mýjja o aminhõ. Kritumẽ ro'ã dja gwaj õ mýjja o aminhõn ar o baba. Kõt batokry jabej o aminhõ. Kritukõt mrãmri batokry jabej dja gwaj õ mýjja o aminhõn arým ro'ã bame:xkumrẽx.

Me kute amimexkumrẽx kam amak.

Dju r 17.22; A Kõ 4.17; Kor 3.4

¹⁸ Bir, mýj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'ã dja gwaj amim,

–Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyrãk. Nhy m be, dja ba ĩ Kritumẽ ro'ã ime:xkumrẽx nhy m me kunĩ arým ipumũ. Dja ba kam ikĩnh. Ne ikĩnhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj ã batokry'ã amim ane. ¹⁹ Dja gwaj babê Metĩndjwýnh krakõt bakato. Dja amrẽ õ akati bõx gwaj kam arým bakato. Djãm kam dja gwaj bapunú: got? Kati. Dja gwaj kam bame:xkumrẽx. Mýjja kunĩ Metĩndjwýnh kute ipẽx ja ne amiwýr gwaj bakatorkam ama:. Mry mẽ bãmẽ pykamẽ mýjja kunĩ amiwýr gwaj bakatorkam ama:.

²⁰ Mýkam ne amiwýr gwaj bakam ama:? Bir, Metĩndjwýnh kute mýjja kunĩ nhipe x ja ne amrẽbê amijo ajkẽn arým punu. Pykakam 'ê kumex ne mýjja djãkrẽ kumex kato. Djãm mýjja ta ne amijo ajkẽ? Kati. Metĩndjwýnh kabẽnkõt ne ã mýjja amijo bikẽnho ane. Nhy m be, ajmãkam dja mýjja kunĩ mexkumrẽx. Mýjja kunĩ amiwýr amimexkam ama:.

²¹ Mýkam? Bir, jakam ne mýjja punu prãm, kã rerek prãm, kro prãm, apõk prãm. Nhy m be, mýjja kute amijo mexkam dja punu prãm kêt, kã rerek prãm kêt, kro prãm kêt, apõk prãm kêt kumrẽx. Gwaj babê Metĩndjwýnh kramẽ ro'ã dja mýjja me:xkumrẽx ne kĩ:nhkumrẽx. Dja ĩ gwaj babê Metĩndjwýnh kra amirĩt. Ne kam bamexkumrẽx ne bakĩnhkumrẽx. Nhy m kam me baro'ã mýjja kunĩdjwý

mexkumrêx. Kam ne mỳjja kunĩ amiwỳr amimexkam ama:.

²² Jakam ne mỳjja kunĩ: tokry pymaje kangāngā. Kute mrāmri ne me nire kra àn tokry pymaje kangāngā pyrāk ne kute kra bixadjwỳrkam ama:k pyrāk. Amrêbê: ne mỳjja kangāngān jakam kangāngā rā'ā ne.

²³ Gwaj badjwỳ ne gwaj banhĩ nykam ama:. Gwaj badjwỳ baje arỳm amijā Metĩndjwỳnh Karō kakinhja ne gwaj banhĩ nykam ama:. Dja gwaj babê Metĩndjwỳnh krakumrêx amirĩt. Nhyam akubyn bōxkam dja gwaj bamā banhĩ ny ngā. Dja gwaj banhĩ nyja rerek prām kêt ne apêx prām kêt ne ny rā'ā. Banhĩ nykam amakbê bakangāngā. Banhĩja punu prām kam ba-tokry pymaje bakangāngā.

²⁴ Gwaj amiwỳr banhĩ ny kam ama: nhyam arỳm Metĩndjwỳnh amim gwaj bapytà. Nhyam be, djām arỳm ne gwaj banhĩ nyja pumũ? Kati. Gwaj ren arỳm banhĩ ny pumũn ren amiwỳr kam amak kêtumrêx ne ren ate bakrān ar baba. ²⁵ Nhyam be, kati. Kute gwaj bamā banhĩ ny jadjār kêttri ne gwaj amiwỳr kam ama:n kam akrānmā amiwỳr amār 'iry.

²⁶ Gwaj banhĩ nykam amakbê Metĩndjwỳnh Karō kum gwaj bakaprĩ:. Gwaj bakaprĩn barerekrekam ne Karō kum gwaj bakaprĩ:. Ne Metĩndjwỳnhmā gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakaprĩn barerekrekam dja gwaj amim,

—Mỳj dja ba ikaprĩkam Metĩndjwỳnhmā ikabēn jarēnh on? anen te baje Metĩndjwỳnhmā amijarēnhmā. Nhyam kam Karō kute pykakam gwaj bajo ba arỳm gwaj bama. Gwaj baman arỳm kum gwaj bakaprĩ:. Kum gwaj bakaprĩn arỳm amũ kàjkwakam Metĩndjwỳnhmā gwaj bajo a'u:w. Djām gwaj bakabēnkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabēn mar kêt kam. Kum gwaj bakaprĩ:kam ne kabēno kangāngān gwaj bajo a'u:w. Nām ā Karō amybỳm amũ kàjkwakam Metĩndjwỳnhmā gwaj bajo à'wỳro ane.

²⁷ Metĩndjwỳnh ne kute me kunĩ djumar djākam me kabēn mar mexkumrêx ne kam arỳm kute prĩne Karō kabēn mar mex. Karō ta ne arỳm kute gwaj bajā Metĩndjwỳnh kabēn mar. Kute gwaj bajā amim karōkam kabēn ja kute mar ne kabēn kêt kute kum

gwaj bajo à'wỳr. Jeju kute arỳm gwaj bajo ò me ja, Karō kute Metĩndjwỳnhmā gwaj bajo à'wỳr. Metĩndjwỳnh kabēn kêt kute kum gwaj bajo à'wỳr. Nhyam kam Metĩndjwỳnh arỳm kute prĩne kabēn mar mex.

Kra mex kêt me mex.

Rô 8.37; Pir 1.12; Ped k 5.10

²⁸ Be, nhyam apỳnh mỳjja kute gwaj bajo baja. Mỳjja kunĩkêt. Apỳnh gwaj bakaprĩ djari nār apỳnh gwaj bakĩnh djari kute gwaj bajo baja. O ne Metĩndjwỳnh amim gwaj bajo mexo tē. Gwaj bamā abēja ne gwaj bajo mexo tē. Metĩndjwỳnh ne amrêbê: gwaj bakukām amim gwaj bajā karōn arỳm kêt amiwỳr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba. Ne kam arỳm apỳnh mỳjjao gwaj bajo mexo tē. Ja ne gwaj arỳm baje mar.

²⁹ Mỳj kadjy ne gwaj bajo mexo tē? Bir, Kra mex kêt gwaj bamex kadjy. Mỳjja kunĩ kêttri ne kute me kukām ò me ja kunĩ mar ne arỳm amijo me utà. Kra mex kêt kute meo mex kadjy ne amijo me utà. Krakêt kute ò me ja kunĩo mexo tēmkam ne kute mrāmri ne me kra kutewa apōx nhyam kêt aben nwhitepā kamy kunĩ apōx pyrāk. Kra kute kamy krāptĩ:mā wa kadjy ne Kra mex kêt gwaj bajo mexo tē. ³⁰ Kute amijo me utār ja ne amiwỳr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwỳr me 'wỳr ja ne memā axwe kêt jarē nhyam me arỳm kum mex ne. Kute memā axwe kêt jarēnh ja dja meo me: xkumrêx. Nhyam me arỳm kàjkwakam Kra mex kêt mrāmri me: xkumrêx. Dja gwaj kàjkwakam kêt arỳm bame: xkumrêx.

Metĩndjwỳnh kum me abê ne me'ā ukanga kêt.

³¹ Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamā axwe kêt jarē. Ne kam dja ĩ Kra kêt prĩne gwaj bajo mex. Kam, djām me'ō kute Metĩndjwỳnh bê gwaj bajo akēx gwaj kêt bajaxwemā? Kati. Metĩndjwỳnh ā kum gwaj bajabêo anhỳrkam dja me'ō kubê gwaj bajo akēx kêtumrêx.

³² Nām amijā Kra djwỳnh pydji nê kêt ne gwaj bakunĩ kadjy kanga nhyam arỳm gwaj bapānh ty. Djām kute gwaj bakadjy Kra kangakam kute gwaj babê mỳjja mex'ō nēmā? Arkati. Kute gwaj bamā mỳjja mex kunĩ nhōrmā.

³³ Mỳj me'ō dja gwaj bamā axwe jarē? Kati. Metĩndjwỳnh kute amijo gwaj

bapytârja dja gwaj bamã axwe jarênh kêt. Ta ne arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã axwe jarênhmã.

³⁴ Mÿj me'õ dja gwaj bamã me biknor tokry djâkam babiknormã arê? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tîn ne ajte Metîndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Metîndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿn ajte gwaj banêje kum kabêno nhÿ. Kam dja te me'õ kute gwaj bamã babiknormã arênhmã. ³⁵ Kritu kum gwaj bajabê:

Dja te me'õ gwaj bajo ajkê nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

Dja te apÿnh gwaj bakaprî djâri ajte gwaj bajo ba nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã.

Dja te apÿnh mÿjja tÿx ajte gwaj bajo ba.

Dja te me ajte kum gwaj bakurê. Kritumã badjâpênhkam te kum gwaj bakurê.

Dja te ajte gwaj bamã præ:m.

Dja te ajte gwaj bakã kêt kam bamã kry:.

Dja te apÿnh mÿjja puma ajte gwaj bajã apôx.

Dja me ajte te kãxo gwaj bapa. Nhym Kritu mã: kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

³⁶ Apÿnh gwaj bakaprî djâri kute gwaj bajo ba kôt ne me bakukãmãre amrêbê: Metîndjwÿnhmã amijarên kum,

“Be, amã ar idjâpênhkam ne me kute ar ibîn pyrãk. Myt kunîkôt ne me kute ar ibîn pyrãk. Nãm me ar ijo mrykî'ãtomti pyrãk ne kum ar ibîn præm.”

Nãm ã me bakukãmãre Metîndjwÿnhmã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Kam gwaj badjwÿ bakamingrãnyre dja gwaj mrãmri mekôt ã apÿnh bakaprî djâri maro ane. Jejumã badjâpênhkam ã apÿnh bakaprî djâri maro ane.

³⁷ Jeju ne gwaj bajã ukanga kêt ne kum gwaj bajabê rã'ã:. Kam te apÿnh mÿjja pumaja gwaj bajo ba gwaj amim Jeju mar tÿx ne arým kubê amijo akêx kêt kumrêx.

³⁸ Djãm gwaj batykkam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm gwaj batîn ne ar babakam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm kadjy mrãnh djwÿnh 'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nâr, djãm me karõ punu,

nâr djãm jakam apÿnh mÿjja apôx,

nâr djãm amrê apÿnh mÿjja apôx mör,

nâr djãm apÿnh mÿjja 'itÿx gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

³⁹ Nâr, djãm kãjkwa kurüm mÿjja apôx,

nâr djãm pyka krakri mÿjja apôx,

nâr djãm Metîndjwÿnh kute amü apÿnh mÿjja kunî nhipêx'õ kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Arkati.

Apÿnh mÿjja puma te gwaj bajo ajkê nhym Metîndjwÿnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo ba rã'ã:.

Nãm ã kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu Jejuo banhõ Bênjadjwÿr djwÿnhkôt ã kum gwaj bajabêo ane. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

9

Metîndjwÿnh ta kute amijo me utâr.

¹⁻² Djãm gwaj baje Môjdjê kukràdjã mar ne kôt baje amijo babakam ne Metîndjwÿnh kute gwaj bamã axwe kêt jarênh gwaj arým kum bamex ne? Kati. Nã gwãm tu amim Jeju markumrêx nhym arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Nhym be, inhõ me wÿnh, inhõbikwabê mebê idjaer djãm me kute tu amim Jeju markumrêx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nãm me amim,

—Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iba nhym Metîndjwÿnh arým imã ijaxwe kêt jarê ba arým kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metîndjwÿnh arým pãnh me kanga. Kam ne ba ikadjwÿnhbê ikaprîn iban imÿr rã'ã: ne. Kritu kôt ne ba katãt ikaprî'ã ar amã amijarênhkumrêx. Metîndjwÿnh Karõ ta ne ajte idjumar djã kadjwÿnhbê imã,

—Mrãmri 'ã ajêx kêt kumrêx, ane. Mrãmri ikaprîkumrêx. ³ Inhõ me wÿnh, inhõbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadjy Metîndjwÿnhmã kum,

—Kwãrîk wãnh mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pãnh ikanga, ane. Nhym ren me

kam arým tu amim Jeju Kritu markumrêx ba ren arým ã Metĩndjwýnhmã ane. Nhym be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprĩ:re. ⁴ Mebê idjaerkumrêx. Metĩndjwýnh ne amrêbê meo kra nhym Metĩndjwýnh rax djô'ã me ra:x. Ne kam ajmã kuten amim Jeju mar kêt ba arým mekam ikaprĩre ne. Metĩndjwýnhmê ne me kute aktã abenmã amijarênh mãmđji nhym arým memã kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne arým memã Môjdjê kukràdjã jarê nhym me o ba. Ne kukràdjã kôt kum apê ne kum amijarênh ba. Nhym kute memã mýjja jarênh mãmđji. Me kukãm apýnh mýjja mex apôxmã kute memã arênh mãmđji. Nhym me ajmã ne Jeju mar kêt ne ar ba. Ba kam mekam ikaprĩre ne.

⁵ Me bakukãmãre ne me me babê idjaer kukãmãrekumrêx nhym Jeju Kritu arým mekam amijo ĩ ne kato. Kubê ne apýnh me ba djã kunĩkôt me kunĩ, mýjja kunĩ Tĩndjwýnh. Pydji ne me:xkumrêx ne ra:x. Mex ne rax rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Jeju Kritu me ibê idjaer kurũm kato nhym kam me ajmã ne Jeju mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikaprĩ:re ne imã me kaprĩ:kumrêx.

⁶ Metĩndjwýnh kute mebê idjaero kran kute memã, “Me abê ikra”, anhýrkam ne me kwý arým kanga. Me kwý kute kangakam djãm arým kam Metĩndjwýnh kabên kajgo? Kati. Metĩndjwýnh kabênkôt me kwýbê Metĩndjwýnh krakumrêx. Djãm mebê idjaer kunĩ ne Metĩndjwýnh kute meo kra? Kati. Me kwýbit. ⁷ Nàr, djãm Abraão djô'ã me ar ba kunĩ ne Metĩndjwýnh kute memã,

—Me abê Abraão tàmdjwýkumrêx, anhýro ba? Kati. Me kwýmãbit. Nãm Abraõmã kum,

—Idjak kurũm dja atãmdjwý apôx, ane.

⁸ Mýj'ã ne gwaj kabên ja ma? Bir, amrêbê: me bakukãmãre Abraão ta ne amikabênkôt õ àpênh kajgomã Imaêr dji nhym kato. Djãm kra Imaêrmê ô'ã tàmdjwý apôxmê djã ne Metĩndjwýnh me jao krakumrêx? Kati. Metĩndjwýnh kute kabên pydjin arênh kôt ne prökumrêxmã Idjak dji nhym arým kato. Nhym kam Metĩndjwýnh arým o krakumrêx. Kra Idjakmê kam

tãmdjwý apôxmê ne Metĩndjwýnh meo krakumrêx. ⁹ Arým ne Abraõmã kum,

—Dja ba ĩ bôx nhym Xara arým kra, ane. Metĩndjwýnh kute kabên pydjin arênh ne ja. Nhym kam arým kra kato nhym Metĩndjwýnh amikabênkôt arým o kra.

¹⁰ Nhym ajtekam me banhingêt Idjak Rebekamã kra ar kudji nhym tujarô rã'ãkam Metĩndjwýnh arým kra ar'ã amim karõ. ¹¹⁻¹³ Ar rwýk kêttri. Ar mex nàr ar axwe kêttri ne arým ar'ã amim karõn Rebekamã kum, “Kutewa dja kutapumã apê”, ane.

Pi'òkkam kute me bakukãmãremã ar arênh kôt ne ã Rebekamã ane. Ne memã kum, “Imã Djako kĩnh. Nhym be, imã Ixau kĩnh kêt”, ane.

Djãm mexkam ne kum Djako kĩnh? Kati. Djãm axwekam ne kum Ixau kĩnh kêt? Kati. Kute ar'ã amim karõ kôt kum Djako kĩnh ne kum Ixau kĩnh kêt. Idjujarênhja ne me kunĩ'ã amijakre. Mýj dja gwaj me kunĩ'ã amim arênh kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metĩndjwýnh ne amikabên kôt arým amijo me utã. Kute me kêttri me'ã amim karõ kôt ne arým amijo me utã. Djãm me ta mexkôt ne amijo me utã? Kati. Amikabên kôt. Kute amiwýr me 'wýr djwýnh ta amikabên kôt ne kute amijo me utãr, ane. Tãm dja gwaj idjujarênh ja markam amim arênh maro baba.

¹⁴ Metĩndjwýnh ta kute amijo me utãr. Me kator kêttri kute amijo me utãr. Kute amim me'ã karõ kôt kute amijo me utãr. Djãm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metĩndjwýnh kute katãt amijo ba kêtja pumũ, anhýrmã? Arkati. Metĩndjwýnh katãt ry tipdji. ¹⁵ Ga, Metĩndjwýnh amrêbê: me bakukãmãre Môjdjêãmã kum,

“Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kaprĩ. Ba dja ba amim me'õ'ã karõn tu imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ane.

¹⁶ Mýj ne gwaj kabên ja burũm kuma? Bir, djãm me'õ ta kum kĩnh nhym kum kaprĩ? Kati. Nàr, djãm me'õ ta kum apê nhym kum kaprĩ? Kati. Metĩndjwýnh ta ne tu kum me kaprĩ. Tãm ne gwaj Metĩndjwýnh kabênja burũm kuma. ¹⁷ Amrêbê: me bakukãmãre ar bari ne Metĩndjwýnh

Parao'ã amakkre kêt mên ajte o bikênho dja. 'Ã amakkre kêt mênho âmri ne kum, "Mÿj kadjy ne ga anã kurûm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênh ne ajo ibikênh kadjy. Ije me kunĩmã akam itỳxo amirĩt kadjy ne ba ajo ikato.

Apÿnh pyka kunĩkôt dja me iraxmã katon abenmã irax ne ipyma jarẽ. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato."

Nãm ã Paraomã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ¹⁸ Arÿm ne ba Rebeka'ã ajarên ajte Môjdjê'ã ajarên ajte Parao'ã ajarẽ.

Mÿj dja gwaj Metĩndjwÿnh kute kam arkum kabên jarênh burûm kuma? Mÿj'ã ne amijakre? Bir, Metĩndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam amikabênkôt arÿm tu kum me kwÿ kaprĩ. Tãm ne gwaj kute Rebekamã kabên jarênh ne ajte Môjdjê'ã kute kabên jarênh burûm kuma. Ba kam ajte Parao'ã ajarẽ. Mÿj dja gwaj Metĩndjwÿnh kute kum kabên jarênhja burûm kuma? Bir, Metĩndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt ajte tu me kwÿ'ã amakkre kêt rẽ. Tãm dja gwaj Paraomã kabên burûm kuma.

¹⁹ Djãm ar ajõ imã,

—Metĩndjwÿnh kute ã amim me'ã karõ anhÿrkam mÿj me'õ ne kubê àptarmã? Arkati. Metĩndjwÿnh ta kute me'ã amakkre kêt mênhkam ne ren memã axwe jarênh kêt. Mÿkam ne memã axwe jarẽ? ane. Djãm aje ã imã anhÿrmã? ²⁰ Kati. Kwãrĩk wãnh mÿjwã wã jarênh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akabêno aje Metĩndjwÿnh japanhmã. Nã bãm me bakukãmãre kabên kôt amã ane. Amrêbê ne me memã kum,

"Djãm arÿm mÿjja nhípêx kute ipêx djwÿnhmã kum,

'Mÿkam ne ga ga inhipêx prãm ne kam ã ijo ane'? anhÿrmã? Kati."

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukãmãre memã arênhkumrêx. ²¹ Ga, ngyo ngôn nhípêx djwÿnh ta kute amim 'ã karõ kôt kute ngy kajgo jamÿnh ne o ngôn nhípêxja pumũ. Ta mÿjja mex kadjy ngôn nhípêx. Nãr, ajte ta mÿjja punu kadjy ngôn nhípêx. Metĩndjwÿnhdjwÿ, kute me ipêx djwÿnh ta amikabênkôt tu ã

meo ane. Djãm kam gwaj baje bakabêno apanhmã? Kati.

²² Ta amikabênkôt tu ã meo ane. Mekam ngryk ne tu kute meo biknorkumrêx kadjy ne me ipêx. Me kwÿ ja'ã ne ta amim karõn amim,

—Dja ba ã me kwÿkam ingryko amirĩt ne. Nhym me kunĩ ipumÿn arÿm 'itỳx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngryk nên amiwÿr me amãr 'iry.

²³ Ne kam mekam ukaprĩ kadjy me kwÿ nhípêx. Amrêbê: ne ta me'ã amim karõn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me:xkumrêx.

Ne me kunĩmã mekam idjukaprĩo amirĩt. Me kunĩ dja me 'ã ipumÿn ime:xkumrêx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me:xkumrêx, ane. Djãm ta kute amim me'ã karõn ajte ã me ipêxo anhÿrkam djãm katàt kute amijo ba kêt? Kati. Katàt ne amijo ba.

²⁴ Ta ne tu ã gwaj badjwÿ gwaj bajo mexo ane. Ta ne amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibê idjaerbito ba? Kati. Me abajtemdjwÿo ba.

²⁵ Metĩndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt arÿm amijo me utàn ar meo ba. Me bakukãmãre Ôdjêja amrêbê: ja jarẽ. Metĩndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãrja jarẽ. Metĩndjwÿnh ne Ôdjêjamã kabên jarẽ nhym me bakukãmãremã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me amã,

'Amrêbê ije me kwÿo inhõ kêt. Nhym be, jakam dja ba memã inhõ me ja jarẽ.

Me kwÿ amrêbê imã me kĩnh kêt. Nhym be, jakam dja ba imã me kĩnh.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh me amã ane."

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arÿm kabên'ã pi'òk no'òk ne. Ga, Metĩndjwÿnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytãrja pumũ. ²⁶ Nhym kam ta ajte memã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me amã,

'Pyka 'òkam me'ã ne ba memã kum,

Ije meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãm kam dja me ã memã kum,

Me abê Metĩndjwÿnh tĩn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ã memã ane', ane.

Metĩndjwÿnh ã me amã ane."

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwÿnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytãrja pumũ.

²⁷ Nhym kam me bakukãmãre Idjaij ajte amrêbê: tãm jarê. Metĩndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãrja jarê. Idjaij mebê idjaer'ã kàj bê memã kum, "Dja mebê idjaer krãptĩ: kute mrãmri ne ngô raxbê pyka kêt kam pykati 'yka krãptĩ pyrãk.

Dja te me krãptĩ nhym arÿm amim me ngrêrebit pytã. Me anhybit me utã. Me kute amim mar me utã.

²⁸ Nhym me kute Metĩndjwÿnh mar kêt djwÿ. Mÿj dja me on?

Bir, Bênjadjwÿr djwÿnhbê Metĩndjwÿnh kute pykabê me axwemã pãnh jarênhmã. Dja meo kukrà kêt kumrêx ne katãt memã pãnh jarênhkumrêx ne on inomã kumê."

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metĩndjwÿnh ta kute amijo me kwÿ pytãrja pumũ.

²⁹ Nhym kam Idjaij ajte tãm'ã ajarên memã kum,

"Bênjadjwÿr djwÿnh 'itÿxo kubê kumkati amrêbê: me axwe raxkam arÿm krĩraxbê Xôtômamê krĩraxbê Gomora gan pyka mê o amrà.

Ne ren kum me bajã ma kêt gu ren me badjwÿ arÿm mekôt bakêt. Nhym be, kati. Nãm kum me bajã ma nhym kam me badjô'ã me anhy rã'ã, me kwÿ rã'ã ne."

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane. Ga, me bakukãmãre kabênja kunĩ kôt Metĩndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãr ne meo baja pumũ.

Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.

³⁰ Mÿj dja gwaj jakam abenmã arê? Bir, me bajtem ne me amrêbê kute Metĩndjwÿnhmã amijo mex jabej kêt. Nãm me te kum amijo mex jabej kêt nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm kum me kaprĩn memã axwe kêt jarê. Me tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm tu memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex ne.

³¹ Nhym be, mebê idjaer kute Metĩndjwÿnh kukràdjã marn kôt amijo bakam djãm me arÿm kum axwe kêt? Kati.

³² Mÿkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêt kam. Me kute amim,

–Djãm ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arÿm Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhÿro bakam ne me axwe rã'ã ne. Kam ne me kute kên me par tok nhym me rôrôk pyrãk. Me kute amim Jeju mar kêt. ³³ Metĩndjwÿnh ne amrêbê me bakukãmãremã kum,

"Ota, ba Xijãokam kên'õ nhÿr. Kên wã kute me par tokkam me rôrôk prãm kumrêx. Kam dja me kum kên wã kurê.

Nhym be, dja me kwÿ ĩ pÿnhkôt tu amim markumrêx ne arÿm pijãm kadjy kêt kumrêx."

Nãm Metĩndjwÿnh ã memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Kritu'ã ne kên jakren arê nhym me kum kurê mã. Nhym kôt mebê idjaer ã kum kurên mar kêt o ane.

10

¹ Akmere, àpnhĩre ar, imã mebê idjaer kĩ:nh. Mebê inhôbikwakam imã me kĩnh. Metĩndjwÿnh ren amim mebê idjaer kunĩ pytã ba ren mekam ikĩnhkumrêx. Nã bãm mã Metĩndjwÿnhmã kum,

–Gop amim me utã. Gop amim me utã, anhÿro iba.

² Ba ne ba amrêbê mekam ar iban prĩne me omũ. Kam djãm me Metĩndjwÿnhmã àpênh prãm ngri got? Me kum àpênh prã:m. Me te kum àpênh prãm ne kute Metĩndjwÿnh mar kêt. Me arĩk ar kupa'ã ba.

³ Metĩndjwÿnh ta ne memã kum,

–Me kute amim Kritu markam dja ba memã axwe kêt jarê nhym me arÿm imã mex ne, ane. Nhym me atekam ajte mar kêt ne amim,

–Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arÿm ijaxwe kêt ne Metĩndjwÿnhmã imex ne, anhÿro ba.

⁴ Djãm gwaj ba baje amim,

–Djãm ba ije amim Jeju marmã got? Kati. Ba dja ba Môjdjê kukràdjã man

kôt ar amijo iban arÿm Metĩndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿrmã? Djãm gwaj baje ã amim anhÿrmã? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prĩne kukràdjã man kôt amijo ba me:xkumrëx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrëx nhym Metĩndjwÿnh arÿm tu gwaj bamã axwe kêt jarë gwaj arÿm kum bamex ne.

Mÿj dja me nën arÿm axwe kêt?

⁵ Me bakukãmãrebê Mõjdjê ne amrëbê: memã kum,

“Dja me katãt kukràdjã man kôt amijo ban kam arÿm tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane.

Kute memã ja jarënhkam mÿj dja me nën arÿm axwe kêt? Bir, dja me katãt kukràdjã man kôt ar amijo ban arÿm axwe kêt. Ja ne Mõjdjê amrëbê memã arë. ⁶ Nhym be, ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrëx, nhym Metĩndjwÿnh arÿm tu memã axwe kêt jarë nhym me arÿm kum mex ne. Gar akwÿ ne gar arĩk amim,

—Mÿj me'õ godja kãjkwa djwÿnhmã wabi? Ne ren me'õ kãjkwamã wabin ren iwÿr Krituo ruw ba ren kôt omũn tu amim markumrëx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarënh kêt. ⁷ Gar akwÿ ajte arĩk amim,

—Mÿj me'õ godja me tyk ba djãkam ruw? Ne ren me'õ me tyk ba djãkam Kritu'ÿr ruw ne ren iwÿr o wabin iwÿr o bõx ba ren tu amim markumrëx, ane. Kwãrĩk wãnh ja jarënh kêt. Mÿkam dja gar ja jarënh kêt? Bir, arÿm ne me ar amã Kritu'ã ajarë gar arÿm ama. Ne kam ajte tu amim markumrëx kêt.

⁸ Metĩndjwÿnh ne me bakukãmãremã kum, “Djãm onĩj ikabën nõ? Kati, arÿm ne akadjwÿnhbê nõ. Ajãkwa kôt ne ga memã arë nhym ajãkwakam nõn adjumar djã kadjwÿnhbê nõ”, ane.

Kabën ja ne bar kãj bê memã arë. Dja me kwÿ tu amim kabënja mar ne amim Kritu markumrëx. Ja kadjy ne bar memã kabën ja jarë. ⁹ Nã bãm ar memã kum,

—Dja gar amibu'ã memã amijarën memã kum, “Mrãmri Jejubê inhõ Bënjadjwÿr djwÿnhkumrëx”, anen ajte ar adjumar djã kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metĩndjwÿnh akubyn Jejuo tĩnkumrëx”, ane nhym arÿm amim ar apytã, ane. Ar ikabën ja ne bar memã arë. ¹⁰ Mÿkam? Bir, me

umar djã kadjwÿnhbê ne me tu amim markumrëx nhym arÿm tu memã axwe kêt jarë nhym me arÿm kum mex ne. Ne kam amibu'ã memã amijarën memã kum,

—Arÿm ba tu amim Jeju markumrëx, ane nhym arÿm amim me utã. ¹¹ Me bakukãmãre kabën kôt ne ba ar amã ikabën ja jarë. Amrëbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me kute tu amim markumrëx nhym Metĩndjwÿnh kute amim me utãr kêt nhym me arÿm pijãm? Kati.

Djãm me kute amim, ‘Ba arÿm tu amim Metĩndjwÿnh markumrëx nhym arÿm ibë kajgo’, anhÿrmã? Kati. Me kwÿ ï pÿnhkôt kute tu amim markumrëxja dja Metĩndjwÿnh arÿm me utãrkumrëx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, me kute tu amim markumrëx nhym kute amim me utãrja pumũ. Mrãmri me kabënkumrëx. Ba kôt ar amã ikabën jarë.

¹² Djãm kam kute mebê idjaerbit pytãr ne kute amũ me bajtembê kreguja pytãr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿr pytãr. Mÿkam? Bir, Bënjadjwÿr djwÿnh ne pydji:n me kunĩmã bënjadjwÿr rax. Mebê idjaermã Bënjadjwÿr ra:xi. Me bajtemmã Bënjadjwÿr ra:xi. Me ï pÿnh kôt me kute kum amijo à'wÿrja ne Bënjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh meo djuw mex. Õ mÿjja kume:xo meo djuw mex. ¹³ Me bakukãmãre ne me amrëbê: ã memã ane. Nãm me memã kum,

“Me kwÿ ï pÿnhkôt dja me Bënjadjwÿr djwÿnhmã amijo a'uw ne kum, ‘Ipytã’, ane nhym arÿm me utã.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me bajtemdjwÿr kute tu amim Jeju markumrëxja pumũ. Metĩndjwÿnh kute amim me adjwÿnhdjwÿr pytãrja pumũ. Mrãmri ne me kabënkumrëx ba me amã arënhkumrëx.

¹⁴ Nhym be, me kute amim Jeju kamnhĩx kêtãkam djãm me kute kum, “Jeju ipytã”, anhÿrmã? Kati. Ne ajtekam me kute Jeju'ã ujarënhja mar kêtãkam djãm me kute amim kamnhĩxmã? Kati. Ne ajtekam kraxje me kute memã Jeju'ã ujarënh kêtãkam djãm me kute marmã? Kati. ¹⁵ Ne ajtekam me kute me'ÿr me anor kêtãkam djãm me

kute memã Jeju'ã ujarënhmã? Kati. Nhym be, Metĩndjwýnh arým me'ýr me kwý jano nhym me arým kaj bê memã 'ã ajarë nhym me kum kĩ:nhkumrëx. Me bakukãmãre kabën kôt ne ba ar amã ja jarë. Amrëbê: me bakukãmãre memã kum,

“Kritu'ã ujarënh ny, kôt me umar mexja. Apýnh mýjja mex'ã me ujarënh nyja. Ujarënhkam me kĩ:nhkumrëxja. Djãm kute memã 'ã ujarënh ny jao mrãnh djwýnh mex ngri got? Me'ýr bôxkam me kum kĩ:nhkumrëx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kwý kum kĩnhkumrëxja pumũ. Mrãmri me kabënkumrëx.

¹⁶ Nhym be, djãm mebê idjaer kunĩ ne me arým Kritu'ã ujarënh ny ma? Djãm me kunĩ arým Krituo aminhõ? Kati. Mebê idjaer kunĩ kute Krituo aminhõ kêt. Me bakukãmãre Idjaij ne amrëbê: me arë. Me kute amim mar kêtja jarë. Nãm memã kum, “Nhýnh got me'õ kute tu amim ar ikabën markumrëx?”

Nãm me bakukãmãre ã mebê idjaer jarënh ane. Ga, me kute amim mar kêtja pumũ.

¹⁷ Bir be, kam me kute memã Metĩndjwýnh kabën jarënhkambit ne me arým kuman tu amim markumrëx. ¹⁸ Djãm arým ne me mebê idjaermã 'ã ujarënh ny jarë nhym me arým kuma? Nà, arým. Amrëbê: ne me bakukãmãre memã arë nhym me arým kuma. Nãm me memã kum,

“Apýnh me ba djã kunĩkôt ne me me kabën ma. Djãm jakambit ne me kuma? Kati. Orĩ:nãdjwý ne me arým kuma.

Apýnh me ba djã kunĩkôt ne me arým me'ýr kabëno bôx ne arým memã arë nhym me arým kuma.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane. Ga, mebê idjaer arým kute Kritu'ã ujarënh ny marja pumũ. ¹⁹ Ba ajte me amã arë. Mýj'ã ujarënh ny kute amijakreja djãm me kute mar? Nà. Me kute mar. Ne kam me kute mar kajgo. Metĩndjwýnh ne amrëbê mebê idjaermã amikabën jarë. Me bajtem'ã memã amikabën jarë. Nhym Mõj djê arým kabën man amũ Metĩndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã arën memã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã,

‘Me aje me'ã, Me kakrit, anhýrja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te

ga aje me urak prãmje angryk ne. Ne aje me'ã, Me no kêt, anhýr ja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me urak prãmje amim angry:k ne.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Mõj djê mebê idjaermã ane. ²⁰ Ne kam me bakukãmãre Idjaijdjwý kum mebê idjaer puma kêt ne ajte me bajtem'ã memã ajarë. Metĩndjwýnh ne kum amikabën jarë nhym kukwakam arým me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã,

‘Me kute ijabej kêt ja ne me arým imã kato. Ba ne ba memã amijo amirĩt nhym me arým imã kato. Me kute ijabej me kukjêr kêtjamã ne ba amijo amirĩt.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã ane. ²¹ Nhym Metĩndjwýnh ajte mebê idjaer'ã memã kum,

“Me kute aminhirôbê ikabën rënh ne amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrãm te ipa koror ne amiwýr me kam amako iku'ê: nhym ijã akamãt nhym me kute imar kêtumrëx.”

Nãm ã Metĩndjwýnh mebê idjaermã ane. Be ga, mebê idjaer arým kute Kritu'ã ujarënh ny mar ne mar kajgoja pumũ.

11

Metĩndjwýnh kute amijo me anhybit pytãr.

¹ Kam djãm arým ne Metĩndjwýnh õ mebê idjaer kunĩ kanga? Arkati. Ga, badjwý ibê mebê idjaer 'õja pumũ. Nhym bê ne badjwý kute ikanga. Ibê Abraão tãmdjwý'õ. Tãmdjwý Bënjãmĩn djô'ã ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrëx nhym kute ikanga kêt. ² Metĩndjwýnh ne me kunĩ kêttri amijo me kwý pytã. Kute amijo mebê idjaer kwý pytãr ja ne kute me kanga kêt. Me bakukãmãre Erij ne amrëbê Metĩndjwýnhmã mebê idjaer'ã kabën ne 'ã ajarë. Nhym me arým kabën'ã pi'ók no'ók. Erij kabën dja gar ama. Nãm arĩk amim,

—Arým ne me kunĩ Metĩndjwýnh kanga, ane. ³ Ne kam Metĩndjwýnhmã kum,

“Bënjadjwýr djwýnh, arým ne me akukwakam kabën jarënh djwýnh kunĩ

pa. Ne arým apÿnh anhõ ki djari kungrà. Ba kam ipydjin ar iba nhym me kute badjwÿ ibĩnmã ijabej ar ba.”

Nãm ã Erij kum ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. ⁴ Nhym mÿj ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã arẽ? Bir, nãm kum,

“Ba ne ba amim me krãptĩ: pytà. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kõnkrão krĩ kêt ne kute kum amijarẽnh kêtumrêx ba arým amim me utà.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Be ga, amrêbê: mebê idjaer kwÿ kute amim Metĩndjwÿnh mar tÿxja pumũ. Me anhy kute amim mar tÿx. ⁵ Ajbir jakamdjwÿ mebê idjaer janhy kute amim Jeju Kritu mar tÿx. Ta ne me kêtri tu kum me anhy kaprĩn amijo me utà nhym kam me kute amim mar tÿx. ⁶ Djãm me ta kute katat kabên mar ne kôt kute amijo ba pãnh ne Metĩndjwÿnh amijo me utà? Kati. Ta ne me kêtri tu kum me kaprĩn arým amijo me utà. Nãm ren me kute arým kum o pãnhkam ren amijo me utà djã ne ren kam tu kum me kaprĩ? Kati. Kam ren tu kum me kaprĩ kêt. Nhym be, kati. Tu kum me kaprĩkumrêxkam ne me kute kum o pãnh kêt.

Mebê idjaer krãptĩ jamakkre kêt.

⁷ Kam, djãm gwaj baje amim,

—Metĩndjwÿnh ne arým õ mebê idjaer kanga, anhÿrmã? Kati. Mebê idjaer ta te kute Metĩndjwÿnhmã amijo mex jabej ar ban axwe rã'ã ne. Ne kam Metĩndjwÿnhmã mex kêt ne. Nhym be, Metĩndjwÿnh kute me kêtri amijo mebê idjaer kwÿ pytàr ja ne me arým Metĩndjwÿnhmã mex ne. Nhym kam mebê idjaer 'ã kàtãmja Metĩndjwÿnh arým me'ã amakkre kêt mẽ. ⁸ Me bakukãmãre kute amrêbê: me'ã pi'òk no'òk kôt Metĩndjwÿnh ã meo ane. Kamã ne me bakukãmãre memã kum,

“Metĩndjwÿnh ne me'ã kãptĩ mẽ. Nãm me te non no kêt. Te me amak krekren kute mar kêt.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhym me jakam amakkre kêt rã'ã. ⁹ Nhym me bakukãmãre Dawi ajte memã tãm jarẽ. Me amakkre kêt nhym 'ã memã kum,

“Me kute ate krãn àkur raxbit markam gê Metĩndjwÿnh me aêrbê memã axweo pãnh.

Gê me te: aminêje amijo ane. Kute mrãmri ne mrybê ka'ê aêrbê kute unênh pyræk, nhym kute kên me aêrbê kute me tok nhym me rôrøk pyræk.

¹⁰ Gê me amakkre kêt ne no kêt gê me kaprĩ pymaje ibôn mrãnh rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm ã me bakukãmãre Dawi me amakkre kêt'ã memã ane.

Kute me'ã pidjô jakren 'ã memã ujarẽnh.

¹¹ Ba kam ar amã arẽ. Mebê idjaer ne me kum Jeju kĩnh kêt ne arým axwe. Kute mrãmri ne kute kên me par tok nhym me rôrøk pyræk. Me kum kĩnh kêtum djãm Metĩndjwÿnh tu kute me kangakumrêxmã? Arkati.

Nhym be, arým me kum Jeju kĩnh kêtum ne Metĩndjwÿnh arým me bajtem'ÿr akêx ne arým amim me utàro dja. Mebê idjaer ne mebê idjaer kêtjamã me bajtem jarêno ba nhym Metĩndjwÿnh arým me'ÿr akêx ne me utàro dja. Dja amim me bajtem pytàro dja nhym mebê idjaer arým omũ. Kute me bajtem pytàrkôt omũ:n arým amim ngryk ne. Me te ta kute me uræk prãmje amim ngryk ne. Ne amim,

—Je tô mÿkam ne ba me imã Jeju kĩnh kêt? Ga, Metĩndjwÿnh kute me bajtembit pytàrja pumũ, ane. ¹² Nãm me kum Jeju kĩnh kêt nhym me kute Jeju mar arým amũ me bajtemjamã Jeju'ã ajarẽ. Apÿnh me ba djã kunikôt ne me memã arẽ nhym me arým tu amim markumrêx. Nhym kam Metĩndjwÿnh arým amim me utà. Nhym kam me arým kĩ:nhkumrêx. Nhym be, mebê idjaer kum Jeju kĩnh kêtum ne me kĩnh kêtumrêx.

Nhym be, mebê idjaer kute meo me bajtembit, me bajtembit ne Metĩndjwÿnh amim me utà. Kute amim me utàrkam ne me kĩ:nhkumrêx. Kam godja mebê idjaer amim ngryk ne ï akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam dja me kĩ:nhkumrêx. Dja me kĩnho me bajtem jakrenh me:x ne.

¹³ Me abajtemmã ne ba ikabên. Kritu ne me abajtemmã ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarẽnh kadjy ijano. Ije me amã Kritu'ã

idjujarênhkam ikînh ne mebê idjaermã me akam ikînh jarênh kume:x. ¹⁴Nã bãm inhõ me wýnhmã me ajarên memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarênhõ iba nhym me krãptî: arým tu amim markumrêx nhym Metîndjwýnh arým me krãptî: pytà, anhÿro iba. Ba ã memã anhÿro ibao ane. Nhym godja me te: ta kute me uràk prãmje amim,

—Ga, Metîndjwýnh kute arým ikangaja pumû. Nãm me bajtembit me utàro ba. Jakam dja ba tu amim Jeju markumrêx gê Metîndjwýnh arým amim ipytà, anhÿr jabej. Godja me amim ngryk ne arým tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metîndjwýnh arým me utà.

¹⁵ Nhym be, jakam mebê idjaer kute amim Jeju mar kêt. Kam Metîndjwýnh arým me kanga. Nãm me bajtem'ÿr amijo akêx ne arým amim me utàro ba. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam ne amim me utàro ba. Nhym be, godja mebê idjaer amim ngryk jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metîndjwýnh arým amim me utà. Kam, arým kute me utàrkam mÿj dja me kam nê? Bir, dja me kute mrãmri ne arým me tyk ne akubyn tîn pyràk. Kam dja me kunî kînhkumrêx.

¹⁶ Amrêbê: ne me abenmã kum,

—Be, me kukãmãkjê kukràdjã kôt ne me kute Metîndjwýnh kumrêxmã djwÿ kwÿ rênh ne kum òr. Godja djwÿ kumrêx me kute kum rênhja kum mex jabej nhym kôt djwÿ kunîdjwÿ kum mex. Nâr, godja pidjô jarê kum mex jabej nhym apÿnh padjwÿ kum mex, ane. Mrãmri ne me kute abenmã arênhkumrêx. Me bakukãmãre Abraão ne kute uràk. Abraão arým Metîndjwýnhmã mex. Kam, dja ô'ã mebê idjaerdjwÿ Metîndjwýnhmã mex.

¹⁷ Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyràk. Me abajtem ne ga me aje pidjô djujabê kêt pa pyràk. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwýnh arým me kangan kam arým me abajtem pytà me ajo aminhõ. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjô bàrikam pa djujabê mok ne kute pãnh pa djujabê kêt jadjàr pyràk. Me ga ne ga me arým jakam tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwýnh

arým me apytà me ajo aminhõn me ajo djuw mex. Me aje mrãmri ne pidjô djujabê kêt pa kute pidjô djujabê jarêkam kangô mex kaôro arija pyràk. Mebê idjaer djwýnh kwÿ kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metîndjwýnh arým me ajo djuw mex. ¹⁸ Djãm me amã mebê idjaer kurêmã? Djãm me aje amijo adjàmran amim,

—Be, ga, Metîndjwýnh arým mebê idjaer kangan kum me bajbit ikînhja pumû, anhÿrmã? Kwãrîk wãnh amijo adjàmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrãmri amijã ikabên ma. Djãm ga ne ga Metîndjwýnhmã tÿx jangij got? Arkati. Ta ne amã tÿx jangij kute mrãmri ne pidjô jarê bàrimê pamã tÿx jangjênh pyràk.

¹⁹ Ga me ren amim,

—Be, Metîndjwýnh ne mebê idjaer kangan arým me ibajtembit ipytà. Nãm me kanga kute mrãmri ne me'õ kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyràk. Ne kam arým pãnh pidjô djujabê kêt pao tèn pidjô djujabê bàrikam adjã. Nãm Metîndjwýnh ã me ijo ane, ane.

²⁰⁻²¹ Mrãmri ne Metîndjwýnh arým amim me apytàro ba. Nhym be, kwãrîk wãnh amijo adjàmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhym Metîndjwýnh arým me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhÿr kêt. Kwãrîk wãnh ã amijo adjàmrao anhÿr kêt. Dja ga amã Metîndjwýnh puma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metîndjwýnh arým me kanga. Nãm me kanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa djwýnh mok ne kanga pyràk. Me ren Jeju kanga kêt nhym ren arým amim me utà. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhym arým amim me apytà. Kam, dja ga me akubyn amijo tèn amiman amidjwýnhõ adjàmra kêt. Metîndjwýnh ta kum me akaprîkam ne arým me apytà. Dja ga me amidjwýnhõ amra nhym arým me gadjwÿ akanga.

²² Dja ga me Metîndjwýnh kum me kaprîja ma:ro aba. Ne uma:djwÿ ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt ne arým Metîndjwýnhbê amijo akêx. Kam ne arým mekam ngryk. Nhym be, me ga ne arým tu kum me akaprî. Dja ga me ukaprî ma:ro aba. Godja ga me ukaprîja mar

kêt jabej nhym arÿm me akanga. Dja me akanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa mok ne wãnh kanga pyræk.

²³ Mebê idjaer arÿm kute Jeju mar kêt djwÿ godja me kwÿ arÿm Jeju'ÿr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metĩndjwÿnh dja ajte meo kran me utà mrãmri ne kute amim me abajtem pytarja pyræk. Kute akubyn me utàr mar mexkumrêx.

²⁴ Ga, me abajtem Metĩndjwÿnh kute me apytàr ne ajo kraja pumũ. Nãm amim me apytà kute mrãmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjàr pyræk. Kute ã kum me akaprĩ anhÿrkam djãm kum mebê idjaer kaprĩ prãm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne pidjô djujabê pa pyræk. Kum me kaprĩ prãm kumrêx. Kum ajte meo kra prãm kumrêx ne kum amim me utàr prãm kumrêx. Kam dja me ajte kubê Metĩndjwÿnh krakumrêx kute mrãmri ne amrêbê me kukãmãrebê Metĩndjwÿnh krakumrêxja pyræk.

Metĩndjwÿnh kute tũmrãm mebê idjaer kunĩ pytar.

²⁵ Akmere ar, mebê idjaer kwÿ rax ne me amakkre kêt ba arÿm me amã me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Dja mebê idjaer djwÿnh amakkre kêt ar ba:. Nhym kam me bajtem Metĩndjwÿnh 'ÿr amijo akêx ne kêt ar amijo ba. Metĩndjwÿnh ne me kêttri arÿm amijo me bajtem kwÿ pytà. Kute amijo me utàrja kunĩ dja 'ÿr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm me utà.

²⁶ Dja me utà nhym kam mebê idjaerdjwÿ arÿm tu amim Jeju markumrêx, kunĩ: tu amim markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm amim me kunĩ pytà. Ije me amã ja jarênh ne me kute mar kêt kumrêx. Mar kêt kumrêx ba arÿm me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjàmra kêt. Me bakukãmãre kute amrêbê: 'ã pi'òk no'òk kêt dja ã me adjwÿnhdjwÿ pytaro ane. Kamã ne Metĩndjwÿnh memã kum,

“Dja me utàr djwÿnh krĩraxbê Xijão kurũm katon amim mebê idjaer pytà. Djako djô'ã ne mebê idjaer apòx.

Dja amim me utà nhym me arÿm Metĩndjwÿnhmã axwe kêt.

²⁷ Bamê mebê idjaer kukãmãremê ne bar aktã abenmã ikabên jarênh mãm dji. Nã bãm memã kum, 'Ije memã ikabên jarênh kêt dja ba arÿm me axwe maro aknon arÿm me kam ingryk kêt ne.'

Nã bãm ã memã ane.”

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Ga, kute mebê idjaerdjwÿ pytarmãja pumũ.

²⁸ Nãm me mebê idjaermã Kritu'ã ujarênh ny jarê nhym me kum kĩnh kêt. Me kum kĩnh kêt kam ne me arÿm Metĩndjwÿnh kurê djwÿnh. O kurê djwÿnh nhym arÿm mebê amijo akêx ne arÿm amim me utàr kêt. Nãm mebê amijo akêx ne arÿm amim me bajtem pytà. Nhym be, kum me ikukãmãre kĩnh. Kum me kĩnh kêt ne kum me ibê idjaer kwÿ kĩnh rã'ã ne. Kute me kêttri amijo me ipytàrja kum me ikĩnh rã'ã.

²⁹ Amrêbê ne me bakukãmãremã apÿnh mÿjja jarê. Ne ajte kute meo ba kadjy amiwÿr me ku'uw. Djãm kute kabên jarênh ne ajte atemã kabên 'õ jarênhmã? Kati. Djãm kute kabên tũm japanh ne o biknormã? Kati. Mrãmri ne tu kabên jarênhkumrêx. Kam ne kum mebê idjaer kwÿ kĩnh rã'ã.

³⁰ Ga me abajtem ne ga me amim Metĩndjwÿnh mar kêt. Amim mar kêt nhym kam arÿm tu kum me akaprĩn amim me apytà. Mebê idjaer ne me amim mar kêt nhym kam arÿm mebê amijo akêx ne arÿm tu kum me akaprĩn amim me apytà. ³¹ Nã, mebê idjaerdjwÿ ne me kute jakam amim mar kêt. Dja me amim mar kêt nhym Metĩndjwÿnh kum me akaprĩ kêt ajte kum me kaprĩ. ³² Nãm mebê idjaermê me bajtemmê arÿm axikôt amakkre kêt. Amrêbê: ne me Metĩndjwÿnh kabênkôt amakkre kêt ne ta te amak mexmã. Mÿj kadjy ne me amakkre kêt? Bir, Metĩndjwÿnh kum me kunĩ kaprĩ kadjy ne me amakkre kêt.

Metĩndjwÿnh rax'ã ujarênh.

Ep 3.20; Kor 1.16

³³ E kum, Metĩndjwÿnh ne kute mÿjja mar me:xkumrêx. Kute amim me'ã karõ mar me:xkumrêx. Kute me mar mexo me barer

me:x ne. Mÿj me'õ ne kute kum kator ne kute mar? Djãm me'õ amak mexo 'ÿr bõx? Ari:kati. Umaro memã kre ra:x ne me'õ umaro 'ÿr bõx kêt-kumrêx. Kute me kunõ ba me:xkumrêx. Mÿj me'õ ne kute uræk? Ari:kati. ³⁴ Me bakukãmãre ne me amrêbê: Metĩndjwÿnh djumar'ã ajarên memã kum, "Bênjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh mÿjja marja djãm arÿm ne me'õ kute mar? Djãm arÿm ne me'õ kumrêx kum mÿjja'ã karõ nhym arÿm kôt kute mar? Ari:kati."

³⁵ "Nàr djãm Metĩndjwÿnh we me'õmã kum, 'Ga ne ga akumrêx imã angã. Dja ba kam amã o pãnh ne', ane? Ari:kati."

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwÿnh djumar'ã ujarênho ane. ³⁶ Ta ne kumrêx amim mÿjja kunĩ'ã karõ nhym kôt mÿjja kunĩ apõx. Ta ne mÿjja kunĩ nhipêx nhym apõx. Amikadja ne ipêx ne. Gê me kunĩ 'ã kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

12

Me kute Metĩndjwÿnhmã aminhõr'ã memã karõ.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwÿnh kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kum ar akaprĩ:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metĩndjwÿnhmã aminhõrja pumũ. Nãm kum amingãn pĩte'y'ã wajêt ne arÿm ty. Ar gadjwÿ dja gar kudjwa kum amingã. Djãm me kute abĩn ne kute kum anhõrmã? Kati. Ar ga dja gar atĩn ne prĩne kum amijã ma gê ar akam kĩnh ne ar ajo aminhõn ar ajo ba. ã kum aminhõro anen kam arÿm katàt Metĩndjwÿnh kabên markumrêx ne kôt amijo abakumrêx. Ja ne mexkumrêx.

² Djãm me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kute ar ajo amipyræk ne amikukràdjã punu kôt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrĩk wãnh mekôt amijo aba kêt. Dja gar mebe adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma. Mÿj kadja? Bir, Metĩndjwÿnh ne arÿm ar ajã kabên mex jarê. Nãm amim ar ajã karõn kabên mex jarê. Dja gar atemã akabên nybit man arÿm amijã Metĩndjwÿnh kabên mexja ma. Ne kam kabên mex kôt ar amijo aban prĩne kum amex. Kum amex nhym arÿm akam kĩnhkumrêx. Ja kadja dja gar

mebe atemã adjumar djã nyn atemã akabên nybit ma.

³ Ba ar akunĩmã ikabên jarê. Djãm amikukwakam ne ba ar amã arê? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne tu kum ikaprĩn arÿm imã ikabên'ã karõ. Kôt ne ba ar amã ikabên jarê. Ar anhĩ pÿnhkôt ar amã arê. Ar gadjwÿ ne Metĩndjwÿnh arÿm ar amã adjapênh djã'ã karõ. Ar aje adjapênh djã markam dja gar mã amim Metĩndjwÿnh rax ma. Kwãrĩk wãnh arĩk amim, "Be, iraxkumrêx", anhÿr kêt. Dja gar katàt amim,

—Be, nã bãm tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx nhym arÿm imã idjapênh djã ja'ã karõ ba kabênkôt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

⁴ Ga, gwaj banhĩ pÿnhja pumũ. Gwaj banhĩ pÿnhkôt badjapênh djã krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djã. Gwaj banhikrao baje mÿjja kupênh djã. Ne gwaj bakrãkam banhõ mÿjja mar djã. Ne gwaj banokam baje mÿjja pumũnh djã. Ne gwaj bajamakkrekam baje mÿjja mar ne kupênh djã. Gwaj banhĩkam badjapênh djã krãptĩ. ⁵ Ga, Kritudjwÿ. Te gwaj bakrãptĩ gwaj baje amim Kritu markam baje kumê banhĩ pydji pyræk. Djãm gwaj bamã aben jabê kêtã? Djãm gwaj apÿnh ar babamã? Kati. Gwaj banhĩ pÿnhkôt abeno banhõbikwa.

⁶ Metĩndjwÿnh tu kum gwaj bakaprĩkam gwaj abeno banhõbikwan banhĩ pÿnhkôt apÿnh badjapênh djã. Metĩndjwÿnh ta ne gwaj bamã badjapênh djã'ã karõ gwaj maro baba. Gwaj banhĩ pÿnhkôt apÿnh Metĩndjwÿnhmã badjapênh djãn kum badjapênh ar baba.

Godja me'õ Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênha mar jabej gê kute amim Metĩndjwÿnh mar kôt memã arê. ⁷ Nàr, godja me'õ me kadja mÿjja 'õ kupênh mar jabej gê me kadja kupê. Nàr, godja me'õ memã Metĩndjwÿnh kukràdjã jarênh mar jabej gê arê. ⁸ Nàr, godja me'õ kute 'ã memã karõ mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karõ mar jabej. Me kute amim mar tÿx'ã memã karõ mar jabej. Gê memã 'ã karõ ba gê me amim mar tÿx. Nàr, godja me'õ memã mÿjja nhõr jabej gê õdjãnh ne memã kungã. Nàr, godja me'õ kute meo ba mar jabej gê meo ba 'ãno djan

'ã ukanga kêt. Nâr, godja me'õ kum me kaprî mar jabej. Djâm nokre kaprîn kum me kaprîmã? Kati. Dja nokre kînh ne kum me kaprî.

*Me kum me abê'ã memã karõ.
Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1*

⁹ Dja gar amã me abê. Kwârîk wãnh amijo ajêx kêt. Dja gar mrãmri amã me abê katàtkumrêx.

Godja me abenkam axwe nâr amijo axweo ba, ar ga dja gar amã axwe kînh kê:tkumrêx. Nâr, godja me abenkam mex nâr amijo ba mex ar ga dja gar amã mex kînh ne 'ã angrà: ne.

¹⁰ Kute ar amã akamy jabê pyrâk ne abenmã aprî:ren amã aben jabê.

Kwârîk wãnh gar me'ã amim,

—Gê me kumrêx imã imex jarê. Ba kam amipãnh ã memã mex jarêho ane, anhÿr kêt. Ar ga akumrêx dja gar memã wan tu memã mex jarêho aba. Memã mex jarêho aban kàjmã memã rax kamêho aba.

¹¹ Metîndjwÿnh kadjy mÿjja'õo aba'ã ar adjukanga kêt ne atÿx. Dja gar Karõ man kôt amã Metîndjwÿnh jabê:n arek kadjy mÿjjao aba.

¹² Dja gar amiwÿr Metîndjwÿnh nhõ mÿjja mexja kamnhîxkumrêx. Aje amiwÿr kamnhîxkôt akînhkumrêx.

Dja te apÿnh ar akaprî djari ar ajo ba arek amim Jeju mar tÿx rã'ãn 'ã adjukanga kêt. 'Ã adjukanga kêt ne Metîndjwÿnhmã amijo adjà'wÿr rã'ã ne.

¹³ Godja Jeju nhõ me ja õ mÿjja kêt jabej ar amã me kaprî amikutã memã mÿjja kwÿ ngã.

Gê me ar awÿr wangjê gar meo djuw mex. Ja dja gar amã kînh.

¹⁴ Godja me'õ ar ajo bikênh jabej gar Metîndjwÿnhmã o a'uw ne kum,

—Dja ga o djuw mex, ane. ã kadjy kum ane. Kwârîk wãnh kum,

—Dja ga ijo angryk ne o ajkê, anhÿr kêt.

¹⁵ Godja me'õ kînh jabej ar gadjwÿ kôt akînh.

Godja me'õ muw ar gadjwÿ kôt akaprî muw.

¹⁶ Dja gar axikôt akabên man axikôt arê.

Kwârîk wãnh amijo araxmã amijo adjamra kêt. Ar amã me kajgo kînh ne ro'ã ar aba.

Kwârîk wãnh amim,

—Ba ne ba ijamak mex'ã ipydji, anhÿr kêt.

¹⁷ Godja me'õ ar ajo ajkê kwârîk wãnh amipãnh o abikênh kêt.

Dja gar akabên katàt ne katàt amijo aba gê me amim ajã,

—Be, mrãmri, tãmwã ne katàt kute amijo bakumrêx, ane.

¹⁸ Ar ga dja gar me kunîmê abenmã akabên mexkumrêx jarê ne 'ã adjukanga kêt. Nâr gar te me'õmã akabên mex jarê nhym tu ar ajapa. Kwârîk wãnh rã'ã.

¹⁹ Akmere, àpnhîre ar, imã ar akînhkam ne ba ar amã ikabên jarê. Kwârîk wãnh amipãnh kêt. Dja gar Bênjadjwÿr djwÿnhkam ama gê ta ar ajo ngryk.

Metîndjwÿnh ne amrêbê: me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba ibê memã o pãnh djwÿnh. Ba dja ba ajo ingryk ne o pãnh. Kwârîk wãnh amipãnh kêt.”

Nãm ã Bênjadjwÿr djwÿnh memã ane. Kam dja gar kam ama. ²⁰ Nhym kam ajte memã kum,

“Kam godja akurê djwÿnh kum prãm jabej ga kum mÿjja ngã gê kukrê. Godja kum kôr jabej ga kum ngô ru gê o ikõ.

Dja ga ane nhym ta arÿm amiman amim ngryk jabej ne ajo õbikwa jabej.”

Nãm Bênjadjwÿr djwÿnh ã me bakukãmãremã ane. Kam kwârîk wãnh amipãnh kêt.

²¹ Me kute ar ajo bikênhkam djâm mekôt ajaxwemã? Kwârîk wãnh mekôt ajaxwe kêt. Ar ga dja gar adjukaprîo meo djuw mex.

13

Me kute me bēnjadjwÿr kabēn kôt amijo ba'ã memã karõ.

Xit 3.1; Ped k 2.13

¹ Pykakam me bēnjadjwÿr rÿnh me kute katàt amijo ba'ã kute memã karõkam dja gar me kabên mar tÿx ne kôt ar amijo aba. Nhÿnh ne bēnjadjwÿr'õ Metîndjwÿnh kute ar kêt. Nãm me bēnjadjwÿr kunî pumjuw.

² Gêdja me'õ kum õ bēnjadjwÿr kurê jabej. Djâm õ bēnjadjwÿr kajgo ne kum kurê? Kati.

Kajgo kêt. Metĩndjwýnh ne 'ã bēnjadjwýr mē. Me kum kurē dja Metĩndjwýnh arým memã axwe pãnh jarē.

³ Djãm me mexkam kum krãkamngõnh nhõ bēnjadjwýr puma? Kati. Me axwekam-bit kum uma. Ar amã uma kêt kadjy mýj dja gar nē? Bir, dja gar amextiren ar aba nhym arým ar amã mextire jarē.

⁴ Mýj kadjy dja gar kabēn ma? Bir, ar amextiren ar aba kadjy ne me ar amã krī. Metĩndjwýnh ne ar akadjy me'ã õ àpēnh rē nhym me ar amã krī. Nhym be, godja gar ajaxwe jabej on atĩn prãm. Djãm kute amijã kãxdjwa kajgo nhõrn kute o ba kajgo? Kati. Metĩndjwýnh ne me àpēnh'ã me kurē kute kukwakam àpēnhmã, me badjumar mex kadjy àpēnhmã. Kam dja me'õ axwe nhym arým kam ngryk nhym arým tokry. Kadjy ne me bēnjadjwýr nhõ kãxdjwa kajgo.

⁵ Kam dja gar tu me kabēn ma. Djãm ar amã umakambit? Djãm kambit dja gar kabēn ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhõkre kadjwýnhbē 'ã amim,

—Pykakam anhõ bēnjadjwýr kabēn ma, anhýro aba. Ar akabēnja kôt dja gar me bēnjadjwýr kabēn ma.

⁶ Kam dja gar ajte amikutã me bēnjadjwýrmã ar anhõ pi'ók kaprĩ kwý ngã. Me kute ar amã ãpõxu'ã karõ kôt memã kwý ngã. Mýkam? Bir, me mã ar akadjy bēnjadjwýrkam àpēnhkam. Metĩndjwýnh ne me'ã õ àpēnh djwýnh rē. Gora ar memã angã. ⁷ Me kute 'ã ar amã karõ kôt ar anhõ bēnjadjwýrmã angã. Ar aje adjàpēnh pãnh pi'ók kaprĩ jamýnhja ar aje kum kwý nhõrmã. Aje me kabēnkôt amikutã kwý ngriren 'yr ne aje kum õrmã. Kwãrĩk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nàr, gar pi'ók kaprĩ pãnh me'õbê nêkrêx jamý. Nhym me ar amã,

—Ar aje nêkrêx jamýnh pãnh'ã akreja kôt dja gar pi'ók kaprĩ kwý ngã. Amikutã me bēnjadjwýrmã kwý ngã, ane. Kwãrĩk wãnh kubê nê kêt. Ar kum angã. Nàr, dja me ar amã,

—Dja gar amã me bēnjadjwýr puma, ane. Tu ar amã uma. Nàr, dja me ar amã,

—Dja gar kãjmã me bēnjadjwýrmã rax kamē, ane. Tu kãjmã kum rax kamē.

Akubyn bõxkam amakbê me kum aben jabê'ã memã karõ.

Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22

⁸ Ar aje amikutã memã anhõ mýjja'õ nhõrmã kwãrĩk wãnh mebê nê kêt. Ar amã me abēmãdjwý kwãrĩk wãnh mebê aminé kêt. Dja gar mrãmri amã me abêkumrêx ne arým aje Metĩndjwýnh kukràdjã marn kôt amijo aba mexkumrêx. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karõkôt kukràdjã kôt gar arým amijo aba mexkumrêx.

⁹ Me bakukãmãre ne Metĩndjwýnh kukwakam memã kabēn kukràdjã jarēn memã kum,

“Kwãrĩk wãnh mebê prõ nàr mjêno adjãkĩnh kêt.

Kwãrĩk wãnh me'õnh bĩn kêt. Kwãrĩk wãnh adjãkĩnhĩ kêt.

Kwãrĩk wãnh me'ã ajêx kêt.

Kwãrĩk wãnh me amã me'õ nhõ mýjja puro kĩnh ne 'ã amim karõ kêt.”

Nãm ã memã anen kam ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã memã ane. Ja dja gar aman ar amã me abê. Ar amã me abêkam ne gar tu Metĩndjwýnh kukràdjã kôt amijo aba mex. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karõkôt kukràdjã kunĩkôt gar tu amijo aba mex. Kukràdjã 'õ ne 'ã kãtãm kêt. Ar amã me abêkam gar aje kukràdjã kunĩ marn kôt amijo aba mexkumrêx.

¹⁰ Nhym bê ne me kum me abêkam kute meo bikēnh. Kati. Dja gar mã amã me abêjabit man arým urokam Metĩndjwýnh kabēn kukràdjã kunĩkôt amijo aba mexkumrêx.

¹¹ Kam, ba ajte ar amã arē. Arým 'ýr. Mýkam ne gar ate akrã? Ar aje mrãmri ne me õto nõr pyrãk. On ar ano týx. Gwaj baje tu amim Kritu kamnhĩxkumrêxmo kraxkam akubyn bõxja kute onĩj pyrãk. Nhym be, kati. Gwaj bawýr bõx ne kute amim gwaj bapytãr nhõ akatija arým 'ýr.

¹² Arým akamãt kêt 'ýr. Me axwe kumexkam kute pykakam akamãt pyrãk. A'u ne gwaj bajo rãm ne ja. Dja Kritu bõx nhym arým me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrãk. Kam gwaj on wãnh badjãpēnh punu

kute akamàt kô tyk pyràk ja kanga. Kute mrāmri ne me krākamngônh kute amipytār kadjy ô kàxo kubèkà jangjênh pyràk. Gwaj Kritu kukwakam batÿx ne katàt ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamã tÿx jadjàr. Dja gwaj bamã tÿx jadjà gwaj arÿm katàt ar amijo baba. Kukwakam katàt ar amijo baba ne arÿm baje mrāmri ne me kute a'ukam mrānh pyràk.

¹³ Gwaj memã katàt ar amijo baba kute a'uri me katàt ba pyràk. Djām mekôt ar abixaêr punumã? Djām kadjwati kangôkam* ar abibānhmã? Djām mekôt aprô kupa'ã, amjên kupa'ã akurê abamã? Djām mekôt ar abixaêr tÿ:x ne tu apunu raxmã? Djām ar aje abenmã akabên punu abamã? Djām ar aje aben nhô mÿjja puro'ã angrykmã? Kati. Kwārîk wānh. ¹⁴ Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu mextire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwārîk wānh ar aje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

14

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

¹ Me kwÿ kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhôbikwa. Kwārîk wānh mÿjja'ô mÿr jabej ar amã kurê kêt ne 'ã amim, “Axwe”, anhÿr kêt. ² Me kute ar amã,

–Dja gar ãm mry pumũ, anhÿro ba. Ga kam aje amim Jeju mar tÿxkam amim,

–Kati. Ba dja ba mÿjja kunĩ kuro iban kam Metĩndjwÿnhmã imex rã'ã, anhÿro aba. Nhym me kwÿ kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwÿbit kuro ba.

³ Kwārîk wānh ar amã kurê kêt. Ar aje mÿjja kunĩ kuro abakam kwārîk wānh ar amã me'ô kute djwÿbit kurja kurê kêt. Nàr ar akwÿ aje djwÿbit kurja kwārîk wānh me kute mÿjja kunĩ kur'ã akabên kêt ne amim, “Me axwe”, anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ta kute arÿm o krakam. Kwārîk wānh mÿjja kur mÿr jabej ar amã aben kurê kêt. ⁴ Me axwekam djām ar ga dja gar memã axwe pānh jarê? Kati.

* **13:13** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Metĩndjwÿnh dja memã axwe pānh jarê. Nàr, me mexkam djām ar ga dja gar memã kÿnh djà ngã? Kati. Metĩndjwÿnh dja memã kÿnh djà ngã. Djām ar ga ne gar meo aba? Kati. Metĩndjwÿnh ne meo ban me axwebê memã tÿx jangjêho ba. Kam kwārîk wānh ar amã kurê kêt.

⁵ Amrêbê me bakukãmāre ne me kute apÿnh akati maro ba. Nhym ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwÿ amim, “Akati punu ne ja”, anhÿro ba. Nhym ajtekam me kwÿ kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

–Kati. Akati kunĩ ne mex ne 'ô kute aben japanh kêt, anhÿro ba. Gê kam me kunĩ ta ï pÿnhkôt prĩne akatio amiman ta akati ma nàr ta mar kêt. Kwārîk wānh akati'ô mÿr jabej ar amã aben kurê kêt.

⁶ Me'ô kute akati marja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar. Nàr, me'ô kute akati mar kêtja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'ô kute mÿjja kunĩ kurja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ã Metĩndjwÿnhmã amikÿnh jarênhkam kute kurja pumũ. Nàr, me'ô kute djwÿbit kurja ta kute Bēnjadjwÿr djwÿnh markam kute djwÿbit kurja pumũ. Ga, kute djwÿbit kurkam kute 'ã Metĩndjwÿnhmã amikÿnh jarênh ne kute kurja pumũ.

⁷ Gwaj baje amim Jeju mar kunĩ djām gwaj baje amidjwÿnhbit maro babamã? Kati. Dja gwaj Metĩndjwÿnh maro baban ajte gwaj babu'ã me ar baja maro baba. Gwaj batĩnri dja gwaj Metĩndjwÿnh maro baba nàr gwaj tyn Metĩndjwÿnh ma. ⁸ Bēnjadjwÿr djwÿnh ne gwaj baje markumrêx. Dja gwaj batĩn ne ar babari Bēnjadjwÿr djwÿnh maro baba. Ne tyn Bēnjadjwÿr djwÿnh ma. Kam dja gwaj batĩn ne ar baba jabej nàr batyk jabej. Kwārîk wānh rã'ã. Bēnjadjwÿr djwÿnh ne gwaj baje mar nhym arÿm gwaj bajo kra.

⁹ Mÿj kadjy ne Kritu tyn akubyn tĩn ne? Bir, kute me tykmê me tĩn kunĩmã Bēnjadjwÿr djwÿnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tĩn ne.

¹⁰ Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'ôo ar akamyja mỳkam dja gar mỳjja'ô mỳr jabej ar akamymã axwe jarēn ar amã kurêo aba? Djãm ar abê memã axwe pãnh jarēnh djwỳnh got? Kati. Dja gwaj bakunĩ Kritu kabem dja nhym ta arỳm gwaj bamã bajaxwe pãnh jarēnho nhỹ. Kwãrĩk wãnh ga akamymã axwe jarēnh kêt. ¹¹ Amrêbê me bakukãmãre kute 'ã pi'ôk no'ôk kôt dja gwaj kabem djan amikôt kum amijarê. Nãm memã kum,

“Bēnjadjwỳr djwỳnh ne memã arēn memã kum,

Itĩn ne ar iba. Djãm itĩn ne ar iba kêt ne ba ikabēn kajgo? Itĩn ne ar ibakumrêx ne ba me amã ikabēn ne. Me kunĩ dja me ikabem kônkrão nhỹn kunĩ amikôt imã amijarê.’

Nãm ã Bēnjadjwỳr djwỳnh ane.”

Nãm me bakukãmãre ã memã anen arỳm 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹² Ga, pi'ôk no'ôkja kôt gwaj banhĩ pỳnh kôt gwaj baje Metĩndjwỳnhmã amikôt amijarēnhmãja pumũ.

¹³ Dja gar aje meo akamy kwỳja ma. Me kwỳ kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwãrĩk wãnh mỳjja'ô mỳr jabej ar amã kurê kêt. Dja gar atemã amijo tēn ar akamy'ã amim,

—Ba on Metĩndjwỳnhmã amijangri tỳx. Ikamy ne ipumũnho ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mỳjjao iban ren Metĩndjwỳnhbê ikamyo akêx. Ba on amijangri tỳx. Ba ren kubê o akêx ne ren kam ije mrãmri ne mỳjja kute me par tok nhym me rôrôk pyrãk, ane. Dja gar ã amim anen ã ar akamy maro ane.

¹⁴ Nhym me kute mỳjja kurdjwỳ. Djãm me kute mỳjja'ô krēn arỳm Metĩndjwỳnhmã axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju kabēnkôt markumrêx. Nhym be, dja ar akamy kwỳ mỳjja 'ô'ã amim,

—Dja ba kukrēn Metĩndjwỳnhmã ijaxwe, anhỹro ba. Be, akamy jamã ne mrãmri mỳjja punu. ¹⁵ Ga kam tu akamy nokrekam mỳjja ja krē nhym kôt arỳm akam kaprĩre ne. Godja ajã amim,

—Nãm mỳjja punure krēn arỳm Metĩndjwỳnhbê amijo ajkê, ane. Godja ã akamy anen arỳm kaprĩ:re ne. Djãm amã akamy kĩnhkam ne ga tu nokrekam mỳjja krê? Kati. Aje amidjwỳnhbit mar. Kritu

kum akamy kĩnh ne kam kadjy ty. Gadjwỳ ga ren amã kĩnh ne ren nokrekam mỳjja krēn kêt. Nhym be, kati. Ga amidjwỳnhbit man amã akamy kĩnh kêt ne tu nokrekam mỳjja krēn arỳm akamyo ajkê. Kwãrĩk wãnh o anhỹr kêt. ¹⁶ Dja ga te mỳjja 'ô'ã amim,

—Kati. Imã ne mexkumrêx, ane. Nhym me kute ajã, “Axwe”, anhỹr prãm kwãrĩk wãnh nõ. Dja ga ãm mỳjja pumũ gê me ajã anhỹr kêt.

¹⁷ Metĩndjwỳnh kute gwaj bajo bakam djã ne gwaj baje mỳjja kuro babaja mar tỳx? Nãr, djãm gwaj baje mỳjjao bakôm mar tỳx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhym be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje bajaxwe kêt kadjy amimar. Gwaj badju-mar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakĩnh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metĩndjwỳnh Karô maro babakam ne gwaj bakĩnh kadjy baje amimar. Metĩndjwỳnh kute gwaj bajo bakam mỳjja mex ja kadjy gwaj baje amimar tỳxkumrêx. ¹⁸ Mỳkam? Bir, me mỳjja mex jao ba ne me Kritumã àpēnho ba ne arỳm kàjkwakam Metĩndjwỳnho kĩnh nhym pykakam me ar badjwỳ kum me kĩnh.

¹⁹ Gwaj abenmã bakabēn mex ne badju-mar mex kadjy amima. Gwaj abenmã Jeju'ã ajarēn arỳm mar mexo amũ abenkamê. Ja kadjy dja gwaj amima. ²⁰ Djãm ar aje me'ôo akamyja mar kêt ne ar aje adjakurbit mar ne o ar aje Metĩndjwỳnh bê o akêxmã? Akamybê Metĩndjwỳnh nhô àpēnh. Kwãrĩk wãnh kubê o akêx kêt. Mrãmri ne me kute mỳjja kunĩ kurkam Metĩndjwỳnhmã mex.

Nhym be, godja gar akamy mar kêt ne amidjwỳnhbit man arỳm tu nokrekam mỳjja'ô krē ne kam arỳm o Metĩndjwỳnh bê o akêx. Aje kubê o akêxkam arỳm ajaxwe.

²¹ Djãm aje tu mỳjjao aba ne aje tu mry'ô kuro abamã? Nãr djãm ar aje tu uba kangôo akômo abamã? Nãr djãm ar aje apỳnh mỳjja 'ôdjwỳo abamã? Nãr djãm ar aje mỳjjao abakôt ar amã Metĩndjwỳnh bê akamyo akêx pyma kêt? Aje o abakôt aje o kubê o akêx pymakam kwãrĩk wãnh o aba kêt. Dja gar akamy man kwãrĩk wãnh o aba kêt. Nãr djãm ar aje mỳjja 'ôo abakôt ar aje akamymã kaprĩ jadjãr jabej nãr ar aje akamymã Metĩndjwỳnh mar rerekre jadjãr

jabej? Kwārīk wānh o aba kêt. Dja gar akamy ma. Kwārīk wānh o aba kêt.

²² Apÿnh mÿjja'ã ne gar amim,

–Ije amim Metĩndjwÿnh markam ne mÿjja ja ajmã kute kêt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kêt, anhÿr jabej. Amimãbit dja gar arẽ gẽ Metĩndjwÿnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kêt ne ren tu mÿjjao abao anen ren amim angryk ne ren amim,

–Mÿkam ne ba o iban Metĩndjwÿnh bê ikamy akẽx? ane. Nhym be ar aje amikam ajaxwe'õ mar kêt kam dja gar adjumar mextire. ²³ Godja me'õ kute mÿjja'õ krẽnmã amim,

–Kon. Dja ba kukrẽn arÿm ijaxwe jabej, anen atekam tu krẽn jabej. Djori kam mex? Kati. Arÿm axwe. Mÿkam? Bir, kute Metĩndjwÿnh mar kêt ne tu krẽnkam. Me kute mÿjjao ba kunĩkõt dja me kumrẽx o Metĩndjwÿnh ma. Ne kam arÿm o ba. Godja me Metĩndjwÿnh mar kêt ne tu mÿjjao ba jabej arÿm axwe.

15

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarẽnh rã'ã.

Mak 10.45; Kõ k 10.24; Pir 2.4

¹ Kam, gwaj baje amim Jeju mar tÿx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamã baprĩre. Djãm gwaj baje amidjwÿnhbito bakĩho babamã? Kati. Gwaj meo kĩnh. ² Gwaj bakunĩ banhĩ pÿnhkõt amibu'ã meo kĩnh. Mÿj kadjy? Bir, me mexmã. Me kute Jeju mar mexo kute amũ amikamẽnh ne mar raxmã.

³ Ga, Kritudjwÿ kute amidjwÿnhõ kĩnh kêtja pumũ. Kute amidjwÿnhõ kĩnh kêt kõt ne me bakukãmãre Kritu kabẽn jarẽ. Nãm Kritu Bãmmã kum,

“Me kum akurê kõt ne me kum ikurê.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane nhym me bakukãmãre memã arẽ nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym kam tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhym me arÿm kum kurê. Kum kurê nhym arÿm amidjwÿnhõ kĩnh kêt. Gwaj badjwÿ kwārīk wānh amidjwÿnhbito kĩnh kêt.

⁴ Metĩndjwÿnh ne mã me bakukãmãreo djuw mexo ba nhym me mã me'ã ajarẽn mã me'ã pi'ók no'oko ba. Mÿj kadjy? Bir, dja gwaj pi'ók jarẽn mã amijã kabẽn kunĩ

maro baba. Ja kadjy ne me 'ã pi'ók no'ók ne. Dja gwaj amijã kabẽn kunĩ man arÿm tu amim Jeju mar tÿx ne. Nhym kam te apÿnh gwaj bakaprĩ djari gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar tÿx rã'an 'ã badjukanga kêt. Ne kam mã amijã kabẽn kunĩ man te bakaprĩn akubyn bakĩnh ne. Bakĩnh ne arÿm amiwÿr kamnhĩx tÿx. Ja kadjy ne me me bakukãmãre'ã ajarẽn me'ã pi'ók no'ók ne.

⁵ Metĩndjwÿnh ne kute amijamãr 'iry ne kute memã tÿx jangjẽnh nhym me kute amim mar tÿx ne kĩnh. Nãm bãm mã kum ar ajo a'uw gẽ ar amã akabẽn mextire jadja. Ar aje Jeju Kritu kõt ar amijo abakam gẽ ar amã akabẽn mextire jadja gar axikõt abenmã akabẽn mextire jarẽ. ⁶ Ne kam axikõt anhõkre kadjwÿnhbẽ Metĩndjwÿnh ra:x ne uma:ja man arÿm me kunĩmã arẽho amirĩt ne. Ja kadjy ne ba ã Metĩndjwÿnhmã ar ajo idja'wÿro ane. Metĩndjwÿnhbẽ ne Bẽnjadjwÿr djwÿnhbẽ Jeju Kritu Bãm.

Metĩndjwÿnh kum me bajtemdjwÿ kĩnh.

Kar 10.34; Rõ 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16

⁷ Kam dja gar abeno anhõbikwa kute Kritu gwaj bajo õbikwa pyrãk. Ar aje memã Metĩndjwÿnh raxo amirĩt kadjy ar abeno anhõbikwa.

⁸ Ba kam ajte ar amã arẽ gar ama. Kàjkwakam Metĩndjwÿnh ne amrẽbẽ mebẽ idjaer kukãmãremã mÿjja jarẽ. Me my kã rẽnhjamã arẽ. Nãm memã apÿnh mÿjja jarẽnh mãm dji. Nhym kam kõt Jeju Kritu nã kurũm katon ar ba. Me bakamingrãnyrekam ar ba. Ar ba:n arÿm mebẽ idjaermã àpẽnh ar ba. Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã apÿnh mÿjja jarẽnh kõt ne memã àpẽnh ar ban mÿjja nhipẽxo ba. Nhym me arÿm omũn amim,

–Mrãmri ne Metĩndjwÿnh kabẽnkumrẽx. Ga, Jeju arÿm kõt memã àpẽnh ar baja pumũ. Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã arẽnh kõt àpẽnh ar baja pumũ. Nãm me Jeju pumũn arÿm ã amim ane.

⁹ Jeju memã mÿjja pumũnh kêt nhipẽxo ba:, me punuo mexo ba: nhym me bajtemdjwÿ arÿm omũ. Me kute Metĩndjwÿnh raxmã kator ne abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh ukaprĩ ngri got? Mrãmri ne ukaprĩ:kumrẽx, anhyr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwý arým mýjja pumũnh kêt kwý pumũ:. Djãm mebê idjaerbit ne me kute Metĩndjwýnh raxmã katorn kum rax jarẽnhmã? Kati. Me bajtemdjwý ne me kute raxmã katorn kum rax jarẽnhmã. Me bakukãmãre ne amrêbê: ja jarẽ. Me bajtem kute Metĩndjwýnhmã rax jarẽhja jarẽ. Kritu kàjkwakam Bãmmã amijarẽn kum,

“Me bajtem nhipôkri dja ba memã ajã idjujarẽho amirĩt ne apymã'ã ngre.”

Nãm ã Kritu Bãmmã me bajtem jarẽho ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹⁰ Nhym kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

“Me abajtem, me on õ me wýnh kôt akĩnhkumrẽx.”

Nãm ã memã ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹¹ Nhym kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

“Me abajtem kunĩ dja ga me Bẽnjadjwýr djwýnhmã mextire jarẽ.

Apýnh me aba djã kunĩkôt ar abaja kum mextire jarẽ.”

Nãm ã me bajtemmã ane nhym me ajte 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹² Nhym kam Idjaijdjwý me bakukãmãremã me ajarẽ. Nãm Kritu'ã arẽnhingrôt jakren memã kum,

“Dja me bakukãmãre Djexe tãmdjwý'õ kato. Tũ:mrãm me kamingrãnyrekam kato. Me kute mrãmri ne pĩ 'yr nhym tũmrãm ajte arêkam ingrãn abatãnh pyrãk.

Dja ã tãmdjwý'õ katorn ar bao anen arým kubê Bẽnjadjwýrbê kumkati. Ne kam arým apýnh me ba djãri meo ba. Nhym kam me bajtem arým tu amim kamnhĩxkumrẽx.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Me bakukãmãreja kunĩ ne me me bajtem jarẽ. Metĩndjwýnh kum me kaprĩ nhym me kute kum rax jarẽnhmãja jarẽ.

¹³ Metĩndjwýnh ne kute memã amak bõnh nhym me kute amiwýr õ mýjja mex kamnhĩxo ba. Gê ar amã ajamak bõ gar tu amim Kritu markumrẽx. Ne kam arým kôt ar akĩnhti:ren ar adjumar mexti:re. Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ ar amã atýx jadjã

gar amiwýr kamnhĩx týx ne. Ja kadjy ne ba ã kum ar ajo idjã'wýro ane.

Paur kute me bajtem kadjy àpênh'ã amijarẽnh.

¹⁴ Akmere, àpnhĩre ar, djãm ar amex kêt ne ba ar amã ikabên? Kati. Ar ga ne gar arým amextire ne ar aje Metĩndjwýnh mar mexkumrẽx. Ne kam aje abenmã 'ã karõ mar mexkumrẽx. Tãm ne ba arým ije markumrẽx. ¹⁵ Ije ar amã pi'ôk no'ôkkam ne ba itýx ne ar amã 'ã karõ. Te ar aje arým ikabên mar jabej ba akubyn ar amã arẽ gar ajte ama. Metĩndjwýnh ne tu kum ikaprĩn tu imã idjãpênh djã'ã karõ ba arým kabên kôt ar amã ikabên jarẽ.

¹⁶ Ije me bajtemmã Metĩndjwýnh'ã ujarẽnh ny jarẽho iba kadjy ne imã Kritu Jejumã idjãpênh'ã karõ. Mýj kadjy? Bir, ije Metĩndjwýnh kĩnh kadjy. Ije 'ýr me bajtemo akẽx nhym me kum mexmã. Dja me tu amim Jeju markumrẽx nhym Metĩndjwýnh Karõ arým meo mex. Tãm dja Metĩndjwýnh kĩnhkumrẽx.

¹⁷ Kritu Jeju kute imã týx jadjãrkam ne ba me bajtemmã Metĩndjwýnh kabên jarẽho iba. Idjãpênh djã jakam ne ba ikĩnhkumrẽx ne ar amã 'ã amijarẽho amirĩtkumrẽx.

¹⁸ Kum idjãpênhkam ne ba Kritu kukwakam mýjja pumũnh kêt kumex nhipêx. Kritu kukwakam ije mýjja nhipêxbit dja ba 'ã amijarẽ. Me bajtem kute kabên mar ne kôt amijo ba kadjy ne ba memã kabên jarẽ. Nã bãm memã kabên jarẽn kôt mýjja kwý nhipêx nhym me arým omũ. Omũn arým kabên man kôt ar amijo ba.

¹⁹ Metĩndjwýnh Karõ 'itýxkôt ne ba mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx. Ne me punuo mex. Nhym me karõ punu meo ba ba me nêje me ano nhym me arým memã ire. Nã bãm mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx nhym me te kute marmã kam no tyn kume:x ne arým Metĩndjwýnh raxmã kato. Ba kam kàj bê memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽho iba:. Djeruxarêkam arẽho iba:n amũ apýnh pykakam me ba djãri kunĩ kôt o iba:n o inhipôk ne. Ne arẽho iba:n arým pykabê Irrij'ýr arẽho bõx.

²⁰ Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamã arẽ. Me kute memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh kêtjamã ne ba ije kàj bê memã arẽnh

prã:mkumrêx. Me'ô kumrêx kute memã 'ã ujarênh ny jarênh nhym me arým kute mar. Me jamã ne ije arênh prãm ngrire. Me ujarênh nhiby ije ajte memã arênh prãm ngrire. Amũ me kute mar kêt jamãbit ije kãj bê memã arênh prãmkmurêx. Ga, me'ô arým kute kikre nhipexmo kraxja pumũ. Nhym kam me'ôdjwý arým 'ýr bôx ne omũ. Omũn ajte iby ipêx prãm kêt. Badjwý ije me arým kute mar jamã ajte arênh prãm ngrire. Me kute mar kêt jamãbit ne ije arênh prãmkmurêx. ²¹ Ije me amã ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arênh memã kum,

“Me kute memã 'ã ujarênh kêt jamã dja me memã 'ã ajarê nhym me arým kuma. Me kute mar kêt ja dja me arým kraxkôt prĩne amijã kuma.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ba 'ã pi'ôk no'ôk pumũn arým ije me kute mar kêt jamã arênh prãmkmurêx. ²² Me kute memã arênh kêt jamã ije arênh prãm kam ne ba pyka jakam amikrà ar o iban te ar awýr ikrã krãptĩ ne.

Me ô krĩrãxbê Rôma'ýr tẽm kadjy kute memã amijarênh.

²³ Nhym be, jakam arým ne ba pyka ja kunĩkôt memã Kritu'ã ajarênh arým inomã kumẽ nhym me arým kuma. Amrêbê ne ba ar awýr ikrã nhym ijã amex krãptĩ apêx. Jakam dja ba wãm ar awýr tẽn bôx ne ²⁴ ar akam dja. Dja gwaj kam abeno bakĩnho bakrĩ:n bakrĩ kãjbê 'iry.

Ba kam arým amũ pykabê Êpanha'ýr tẽ. Êpanha'ýr itẽm kadjy dja gar ikôt o kangõn 'ýr ijano. Ba kam arým 'ýr tẽ. Ja kadjy ne ba amima. ²⁵ Nhym be, ajbir jakam dja ba Djeruxarê'ýr itẽm ne ibôx kumrêx ne Jeju nhõ me jamã pi'ôk kaprĩ ngã.

²⁶ Matenimẽ Akajakam Jeju nhõ me ja ne me kute amũ memã ô pi'ôk kaprĩ kwý janormã. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar kwý ne me ô mýjja kêt ne ar ba nhym me kute memã anormã. ²⁷ Me ta ne me kute memã anormã. Mrãmri me kute memã ôr prãm kam mexkumrêx. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ja ne me kumrêx Kritu'ã ujarênh nyo ban amũ me bajtemmã arê. Mebê idjaer ne me amũ

me bajtemmã Kritu jarê nhym me arým tu amim markumrêx ne kĩnhkumrêx. Ne kam me kute amikutã memã ô pi'ôk kaprĩ janor prãmkmurêx.

²⁸ Dja ba me'ýr pi'ôk kaprĩo bôx ne memã kungã. Me kĩnh djã ja memã kungãn arým akubyn tẽ. Akubyn pykabê Êpanha'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n krĩrãxbê Rôma kumrêxkam ar akam bôx. Ne kam amũ pykabê Êpanha'ýr tẽ. ²⁹ Ije Kritu mar raxkôt ikĩ:nhkumrêx. Ar akam ibôx ne ije prĩne ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhkam dja gar ikudjwa akĩnhkumrêx. Tãm ne ba arým kuma.

³⁰ Akmere, àpnhĩre ar, Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kabẽnkôt, Metĩndjwýnh Karõ kum gwaj bajabêja kabẽnkôt ne ba ar amã arê. Dja gar Metĩndjwýnhmã ijo adjã'wýr 'ãno dja. Ba ne ba idjãpênh týt ar iba. Kum ijo adjã'wýr 'ãno djan o iro'ã apên ikôt o kangõ.

³¹⁻³² Dja gar kum,

–Djũnwã, arým Paur pykabê Djudêjakam tẽmmã. Kam me kwý kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebê utã. Gêdja krĩrãxbê Djeruxarêkam tẽn Jeju nhõ me jamã me ô pi'ôk kaprĩ ngã. Dja ga memã kĩnh jadjã gẽ me kum me kĩnh ne amim me ô pi'ôk kaprĩ by. Djũnwã, aje mrãmri Paur ar ikam bôx'ã amim karõ jabej amrê ar iwýr ano gẽ kĩnh ne ar ikam bôxkumrêx. Dja bar kam Paur kôt abenmã týt jangijn Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt, ane. Dja ga ã kum ijo adjã'wýro ane. ³³ Metĩndjwýnh ne kute memã umar mex jangjênh djwýnh. Jakam ba kam ar ajo a'uw gẽ ar akunĩ mẽ amijo kajkep rã'ã ne. Tãm ne ja.

16

Kute apýnh õbikwãmã kute amikabẽn mex janor.

¹ Gwaj bakanikwýnh Bebi ije ar amã arênhmã. Bebi ne mexkumrêx ne krĩrãxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy àpênh ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy àpênh ba. ² Dja gar amã kĩnh ne kum akabẽn mex jarê. Bẽnjadjwýr djwýnh Jeju nhõ me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amã Bebi jabê. Godja gar àpênh'ô'ã omũ nhym Bebi kum ar aje kôt o kangõnh prãm jabej tu kôt o kangõ. Ta ne

me krãptĩ:kôt o kangõ. Badjwỳ ikôt o kangõ. Dja gar pãnh kôt o kangõ.

³ Ne ajte amũ Pnixiramẽ Akwire arkum ikabẽn mex jarẽ. Nãm ar iro'ã Kritu Jejumã àpênh ba. ⁴ Ar ta ne ar inêje memã kabẽn. Nãm me te umati tã nhym arkum amijã ma kêt ne tu me'yr tẽn inêje memã kabẽn. 'Ã ne ba arkum ukaprĩ: jarẽ. Me bajtem kute amim Jeju mar kunĩ, apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djãri ne me ajte arkum ukaprĩ jarẽ.

⁵ Ar õ kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawãdjwỳ. Me wãmãdjwỳ dja gar ikabẽn mex jarẽ. Wãkam imã inhõbikwa kĩnh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabẽn mex jarẽ. Pykabê Adjikkam ne Epenexu kumrẽx Kritu'yr amijo akẽx.

⁶ Dja gar ajte Marijmã ikabẽn mex jarẽ. Marij ne gwaj bakadjy àpênh rax.

⁷ Dja gar ajte wãkam inhõbikwa Tônikumẽ Djunijmẽ arkum ikabẽn mex jarẽ. Ar wã ne me ar iro'ã ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmã Tônikumẽ Djunij ar arẽ:n kute ar mar tÿx. Ar kumrẽx Kritu'yr amijo akẽx. Ba kam badjwỳ 'yr amijo akẽx.

⁸ ãpritumẽ ne bar imã Bẽnjadjwỳr djwỳnh jabê. Kam imã ãpritu jabê. Ar kum ikabẽn mex jarẽ.

⁹ Ne ajte Ubanumã ikabẽn mex jarẽ. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt àpênh ar ba. Etakidjwỳ imã kĩnh. Dja gar ajte kum ikabẽn mex jarẽ.

¹⁰ Ne ajte Aperimãdjwỳ ikabẽn mex jarẽ. Aperi ne Kritumã àpênh mexkumrẽx nhym me arÿm kôt kuma. Dja gar ajte Artobur nhõ kikrekam ar wãdjwỳmã ikabẽn mex jarẽ.

¹¹ Ne ajte inhõbikwa Erodjiãomã ikabẽn mex jarẽ. Ne Naxixu nhõ kikrekam ar kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh marjamã ajte ikabẽn mex jarẽ.

¹² Gwaj bakanikwỳnh Kripenamẽ bakanikwỳnh Kripodjamã dja gar ajte arkum ikabẽn mex jarẽ. Nãm ar Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã àpênh ar ba. Dja gar ajte Pexirmã kum ikabẽn mex jarẽ. Me kum me bakanikwỳnh kĩnh. Pexir ne Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã àpênh ra:x.

¹³ Nhym Rupumẽ nã ar. Badjwỳ ne ba o inã. Dja gar ajte arkum ikabẽn mex jarẽ.

Bẽnjadjwỳr djwỳnh ne amijo Rupu pytãn ar o ba.

¹⁴ Dja gar ajte Axikritumẽ Prekõtĩmẽ Erimanhmẽ Patubamẽ Erimijmẽ ar ro'ã gwaj baje aro bakamyja arkum ikabẽn mex jarẽ.

¹⁵ Ne Pirogumẽ Djurijmẽ Nerumẽ Neru kanikwỳnhmẽ Orĩpamẽ ar ro'ã Jeju nhõ me ja kunĩmẽ dja gar arkum ikabẽn mex jarẽ.

¹⁶ Ne abenwỳr bõx ne abeno arôrõk ne aben pa krij. Apÿnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri ne me ar amã kabẽn mex jarẽ.

Me kute aminêje me 'ãno ãm'ã memã karõ.

¹⁷ Akmere, àpnhĩre ar, gora ikabẽn ma. Arÿm ne gar aje Metĩndjwỳnh kabẽn kukràdjã mar katãt. Dja me'õ ar bõx ne kupa'ã ajte ar amã atemã mÿjja'õ jarẽ. Ne abenbê ar ajo bikjêr prãm ne Metĩndjwỳnhbê ar ajo akẽx prãm. Gora ar aminêje me 'ãno djan memã akãx.

¹⁸ Mÿkam? Bir, djãm me wã ne me gwaj banhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Kritumã apê? Kati. Nãm me amidjwỳnhbit man mã axwe. Ne kute me noo biknor kadjy prĩne memã me kabẽn irõ mex. Ne memã 'êx ne kabẽn mexkumrẽx. Nhym me no rerekreja kum me kabẽn kĩnhkumrẽx.

¹⁹ Nhym be ar ga ne gar aje Metĩndjwỳnh mar mex nhym me kunĩ kute abenmã ar ajarênho ipõk ba ar ama. Ne kam ar akam ikĩnhkumrẽx. Kam, dja gar mÿjja mexbit ma. Kwãrĩk wãnh mÿjja punu mar kêt.

²⁰ Metĩndjwỳnhkôt me umar mexkumrẽx. Ta dja ar amã tÿx jadjã nhym Xatanaj te ar amã apnê. Kôt ar ajaxwemã te ar amã apnê gar amijãno dja. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjãrmã. Aje mrãmri ne aparo Xatanaj krã kajyr pyrãk. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjãr 'yr.

Gê Bẽnjadjwỳrbê Jeju tu kum ar akaprĩn ar ajo ba. Tãm ne ja.

²¹ Ximoxi ikôt àpênhja ne ar amã kabẽn mex jarẽ. Inhõbikwa Juxumẽ Djaxõmẽ Xopatudjwỳ ar amã kabẽn mex jarẽ.

²² Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'õk ja no'õk. Nã bãm tu amim Bẽnjadjwỳr djwỳnh markumrẽx. Ne amũ ar amã ikabẽn mex jarẽ.

²³ Gajudjwỳ ne ar amã kabẽn mex jarẽ. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar

aben pydjio ibaja kunĩ ne bar mã Gaju nhõ kikrekam bõx nhym mã ar ikunĩo djuw mex.

Eraxumẽ gwaj bakamy Kwatu ar amã kabẽn mex jarẽ. Eraxu ne kute krĩrax jakam bẽnjadjwýmã pi'òk kaprĩ pumũnh djwýnh. ²⁴ Gê Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunĩ kaprĩ:kumrẽx ne ar ajo ba.

²⁵ Dja ar amã tỳx jadjà. Amrẽbê ne ba kàj bê memã Jeju Kritu'ã ajarẽ nhym 'ã ujarẽnh arým ar awýr bõx gar tu amim markumrẽx. Ar aje tu amim markumrẽxkam dja ar amã tỳx jadjà gar kõt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt. Amrẽbê ne Kritu'ã ujarẽnh nyja me bakukãmãrebê bipdjur tũm. Nhym kam me kute arẽnh kêtikumrẽx. ²⁶ Nhym kam ajbir jakam Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Kritu'ã ujarẽnho amirĩtkumrẽx. Amrẽbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh Kritu'ã pi'òk no'òk gwaj jakam, 'ãtũ:mkam amim arẽn arým kuma. Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kabẽn kõt ne gwaj apýnh pyka djàri kunĩkõt memã Kritu'ã ajarẽ nhym kunĩkõt me arým 'ã ujarẽnh ma. Dja me kwý tu amim Kritu markumrẽx ne kabẽn markumrẽx ne kõt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memã 'ã ajarẽ.

²⁷ Metĩndjwýnh pydji ne amakme:xkumrẽx ne no me:xkumrẽx. Ba kum meo a'uw gê memã amak bõ. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrẽxkõt gê memã amak bõ. Dja memã amak bõ nhym me kunĩ arým kum rax jarẽnh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Paur kute Kôritukam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krîraxbê Kôritukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm arým pyka kunĩ'ÿr mrãnhkôt me'ÿr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arým mã me jadwÿ'ÿr tẽ nhym tekrekam me amijo ajkê. Nãm me abenmã kum,

—Djã nãm mrãmri Jeju Paur jano nàr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmãn kam ajte bibãnh ar mrãn abenbê djwÿ pytãro ba. Ne kam ajte me kàtãm nhipôkri aben japrÿ ar o ba. Nhym kam ajte me'ô bãmbê prôo akĩ nhym me tu ate krãn ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmã kum,

—Kati, me akubyn tĩn kêt. Nãm me tu tykkumrêx, anhÿr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mã dja gwaj nê? Djãm gwaj baje mry me kute mÿjjao Metĩndjwÿnh karô nhipêxmã bôrja kurmã nàr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kuprÿ ne ar babit ne mex, nàr kon me abenwÿr môrbit mex, ane. Be, nhym Paur mÿjja ja kunĩ man kam prĩne pi'ôk no'ôkkôt memã 'ã karô.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwÿr ijuw. Metĩndjwÿnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwÿr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arým 'ã memã idjujarênh ar iba. Me bakamy Xoxinidjwÿ ne ikôt dja.

² Krîraxbê Kôritukam ar aje Metĩndjwÿnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amã ikabên jarê. Kritu Jeju ne arým amimexo ar ajo mex. Arým amiwÿr ar ajuw gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo ô me ja kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Nãm amiwÿr gwaj bakunĩ 'uw. Apÿnh gwaj baba djari bakunĩ 'uw. Gwaj baje banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumã amijo badjã'wÿrja kunĩ 'uw. Kute gwaj bajo ô me ja kadjy ne gwaj bakunĩ 'uw. Amũ

me wãmê gwaj bamê ne Jeju arým amiwÿr gwaj bakunĩ 'uw. Ar amã ne ba ikabên jarê.

³ Metĩndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Kute Metĩndjwÿnhmã mekam amikĩnh jarênh ne ja.

⁴ Ba mã ijo ba djwÿnh, Metĩndjwÿnhmã ar akam amikĩnh jarê. Metĩndjwÿnh tu kum ar akaprĩ. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym arým kum ar akaprĩ. Kam ne ba mã kum ar akam amikĩnh jarê. ⁵ Nãm kum ar akaprĩn prĩne ar ajo djuw mex. Mÿj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nãm ar amã apÿnh akĩnh djã, adjãpênh djã'ã karô gar maro aban kam arým kôt aje memã kukràdjã jarênh me:xkumrêx ne aje mÿjja mar me:xkumrêx. ⁶ Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê. Ar ije omũnh kôt bar ar amã arê: gar arým amim,

—Mrãmri Paur ar kabên katàtkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arým tu amim Kritu markumrêx.

⁷ Ne kam aje àpênh djã kunĩ mar ne o aba. Metĩndjwÿnh Karô ne ar amã àpênh djã kunĩ'ã karô gar aje mar ne akubyn bôxkam amako aba. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôxkam amako aba. Kam ne ba mã Metĩndjwÿnhmã ar akam amikĩnh jarê.

⁸ Ta dja mã ar amã tÿx jadjã gar mã amim mar tÿx rã'ã: nhym Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu arým bôx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtumrêx gar arým kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja. ⁹ Metĩndjwÿnh ne mrãmri kabênkumrêx. Kabên kôt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arým kra'ÿr ar ajuw. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu'ÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arým o anhôbikwakumrêx. Mrãmri kabênkumrêx.

Me kabêno aben japanho ku'ê nhym nêje memã kabên.

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê gar ama. On abenmã akabên pydjĩn arê. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amã amex'ã karô. Kwãrĩk wãnh

* **1:3** Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm. Nhym be, ta ne tu kum ar akaprĩ.

apÿnh mÿj xêjakôt adjãm ne abenã akabên kêt. Ate dja gar axikôt akabênjabit man axikôt akabên jarên kôt prïne amex.

¹¹ Akmere, àpnhîre ar, Krôre nhô kikre wâkam ar kwÿ arÿm nînh iwÿr bôx ne ar arÿm ar ajã imã,

—Onÿj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arÿm ar kabên man arÿm wãm ar amã arê. ¹² Gar we akwÿ amã me kînh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar iba, anhÿro aba. Nhym ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Apôr kôt ar iba, anhÿro aba. Nhym ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Xepa kôt ar iba, anhÿro aba. Nhym ar akwÿ ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Kritu kôt ar iba, anhÿro aba. Nã gãm ar ã ari aben bê abikjêrn amã aben kînh kêtone ane nhym me arÿm imã arê ba arÿm kuma.

¹³ Nã gãm ar arÿm apÿnh mÿj xêja kôt aku'ên arÿm abenã akabê:n ne. Nã gãm ar arÿm aje abenmã Kritu nhirên pyrãk. Djãm ba ne me arÿm pîte'y'ã inhô gar we ikôt ar aba? Djãm imã ne me arÿm ngômã ajadjã gar we ikôt ar aba? Kati:

¹⁴⁻¹⁶ Djãm ba ne ba ngômã ar ajangij? Kati. Ije ngômã ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikînh ne Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Mÿkam ne ba kam ikînh? Bir, ba ren ngômã ar ajangij nhym ren ar ajô arîk ijã amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nãm arÿm amim ngômã ijadjà, ane ba ren kam ikaprîre ne. Nhym be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômã ar adjã. Exepa nhô kikrekam ar jadjwÿ ba ngômã ar angij. Nhym me'ôdjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômã ar angij.

¹⁷ Djãm ije ngômã me angjênh kadjy ne Kritu ijano ba tẽ? Kati. Kãj bê ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba tẽ. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja me ta krã mexja djãm me ta krã mexo ikrã mex ne ikabên mex ne ba ar amã arê? Kati. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja krã mexo ikrã mex kêt. Ba ren me krã mexo ikrã mex ne ren ar amã ikabên mex jarên ren arÿm o amibê Kritu'ã ikabênja kuno. Kritu

pîte'ykam tyk'ã ikabên ja ne ba ren o kuno. Nhym kam ren me arÿm Kritu mar kêt ne.

Me ta krã mex'ã ujarênh.

Kô k 3.19

¹⁸ Nhym be, kati. Kritu pîte'ykam tykbit ne ba kãj bê ar amã 'ã ajarê nhym arÿm ar amã amirîtkumrêx. Nhym kam me biknor tokry djãkam me biknor prãmja ikabên man amim,

—Kê. Djãm katãt kute amikabên jadjwÿr got? Nãm krã punu, ane. Nhym be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrãmri, Paur kute Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nãm 'ã ajarê nhym me tu amim Kritu markumrêx. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm 'ityxo me utàn ar meo bakumrêx, ane. ¹⁹ Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã arênh ne ja. Nãm memã kum,

“Me ta krã mex ne kute memã kabên mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:xi.

Nhym me ta amak mex ne kute prïne memã mÿjja'ã karô mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhym me arÿm kabên kajgokumrêx.”

Nãm Metîndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ok ne. Nhym kam me arÿm aben djô'ã arêho mō:n arêho mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju Kritu arÿm pîte'y'ã wajêt ne kam ty. Ty nhym Metîndjwÿnh arÿm o gwaj bapytàn kam arÿm mebê amak mexo akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:x ne.

²⁰ Nhÿnh ne me'ô ta krã mex? Nhÿnh ne me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja ta krã mex? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta kute prïne me kukrãdjã mar? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta krã mex ne kute kabên mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja ne me krã mex kêt. Me kabên kajgo me:xi.

²¹ Mÿkam ne me kabên kajgo mexi? Bir, Metîndjwÿnh ta kute katãt me'ã amikabên djirkumrêx ne amim,

—Djãm me kum ikînh kêtja ta kute imarmã? Djãm me ta krã mex ne kute imarmã? Arkati. Me kute kãj bê memã Kritu pîte'ykam tykja'ã ujarênh nhym me

kute me'ã, “Me krã punu”, anhÿrja. Me kute anhÿrkam gê inhõ àpênh ar kaj bê memã Kritu pïte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nhyim kam me kwÿ kute tu amim Kritu markumrêx ba arÿm me utàn ar meo iba. Ja ne imã kïnhkumrêx. Nãm ã Metïndjwÿnh me'ã amim ane. Kute amim anhÿrkam ne me kabên kajgo me:xi. Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêt ta krã mexja ne me kabên kajgo me:xi.

²² Be, mebê idjaer ne me ar imã,

—Goja mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx ba me omÿn kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba. Nhyim be, me bajtembê kregu ne me kute ar imã,

—Goja me krã mex o akrã mex ne akabên mex ne arÿm imã Kritu 'ã ajarê. Dja ba me aman kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba. ²³ Bar kaj bê memã kum,

—Metïndjwÿnh ne Jeju'ã Bënjadjwÿrbê kumkatibê Krituja mẽ nhyim arÿm pïte'y'ã wajêt ne ty, ane. Nhyim mebê idjaer arÿm kôt kum Jeju kurê kute mrãmri ne kên me par tok nhyim me rôrôk ne arÿm kum kurêja pyrâk. Nhyim be, me bajtem kwÿ ne me abenmã,

—Nãm ar ari kabên kwÿ jadju:w. Nãm ar krã punu, anhÿro ba.

²⁴ Nhyim be, bar katàt me kwÿmã 'ã ajarê. Metïndjwÿnh kute arÿm amiwÿr me kwÿ 'wÿr ne ar meo bajamã 'ã ajarê. Mebê idjaerja nâr me bajtemja bar katàt me jamã 'ã ajarê. Katàt Kritu pïte'ykam tyk'ã memã ajarê. Nhyim me abenmã kum,

—Djãm Metïndjwÿnh 'irere:k got? 'Itÿxo kute me kunÿ rer me:xi. Djãm Metïndjwÿnh kute ari kabên jadjwÿr got? Metïndjwÿnh kute no mexo, kabên mexo me kunÿ rer me:xi, anhÿro ba.

²⁵ Mÿkam me ã abenmã anhÿro ba? Bir, Metïndjwÿnh kute krã mexo, 'itÿxo kute me kunÿ rer mexkam. Nãm me kute Metïndjwÿnh'ã amim, “Krã punure”, anhÿr, me ta ne me krã punure. Nhyim be, Metïndjwÿnhbit ne krã me:xkumrêx. Nâr, nãm me kute, “Irerekre”, anhÿr, me ta ne me 'irerekre. Nhyim be, Metïndjwÿnh 'itÿxo kute me rer me:xi.

²⁶ Aj, mÿj gêdja ga me kam amikadjy ama? Bir, mÿj ne ga me kam akute nhyim

Metïndjwÿnh arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djãm me akrãptï akrã mexkam ne amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptï ajitÿx nhyim kam arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptï arÿnh nhyim kam arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

²⁷ Nhyim be, me kum Metïndjwÿnh kïnh kêt kute me'ã, “Me krã punure”, anhÿr Metïndjwÿnh arÿm amijo me we krã punure ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me we krã mexjao apa. Me ta kute amijo krã mexjao apa nhyim me arÿm pijàm ne. Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêtja kute me'ã, “Me rerekre”, anhÿrja Metïndjwÿnh arÿm amijo me we rerekre ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me we 'itÿx jao apa. Me ta kute amijo 'itÿxjao apa nhyim me arÿm pijàm ne. ²⁸ Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêtja kute me'ã,

—Me kajgo. Me kum me kïnh kêtumrêx, anhÿro ba. Me kajgo ja Metïndjwÿnh arÿm amijo me utàn meo ba.

Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me rÿnho apa nhyim me arÿm pijàm ne kajgo ne. ²⁹ Dja meo ba nhyim me kunÿ arÿm Metïndjwÿnhmã amijo àmra kêt. ³⁰ Nhyim be, ar ga ne Metïndjwÿnh arÿm amijo ar apytàn Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arÿm gwaj bamã Kritu jano nhyim bôx ne arÿm gwaj bamã katàt kabên jarênhkumrêx. Gwaj kam arÿm markumrêx ne kôt arÿm bakrã mexkumrêx. Nhyim Metïndjwÿnh ajte Kritu kôt arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm ta mexo bamex ne. Nhyim ajte Krituo gwaj bajaxweo pãnh mex.

³¹ Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arênh kôt ne ba ar amã arê. Nãm memã kum,

“Djãm amijo adjãmra prãm? Kwãrïk wãnh amijo adjãmra kêt.

Dja ga Bënjadjwÿr djwÿnho amra.”

Nãm ã memã ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Tãm ne ja.

2

¹ Akmere, àpnhÿre ar, amrêbê ne ba ar awÿr bôx ne Metïndjwÿnh kukwakam ar amã kabên jarê. Djã nã bãm me kum

Metîndjwýnh kính kêtja krã mexo ikrã mex ne arým mekôt prîne ikabên jarênh mex, prîne mekôt ar amã ikabên jarênh mex gar arým amã ikabên kínhkumrêx? Kati. Mýkam? ² Bir, ba ar awýr ibôx kêttri amim, —Dja ba arkam bôx ne Jeju Kritubit man arkum 'ã ajarê. Kritu pîte'y'ã jêt ne tyk'ã dja ba ajarê. Kwãrîk wãnh ba arkum atemã mýjja'ô jarênh kêt. Nã bãm ã amim ane.

³ Ne kam ar awýr bôx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arým ar apy-maje itertet kumex. ⁴ Djã nã bãm amim,

—Ba me krã mex o ikrã mex ne prîne arkum ikabên jarênh mex gê ar arým ikabên mex man kôt ar amijo ba, ane? Djã nã bãm amim anen arým ã ar amã arênh ane? Kati. Metîndjwýnh Karô ne ijo ba gar arým ipumũ. Ba kam arým ar amã ikabên jarê gar arým ama. ⁵ Mýj kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênh ane? Bir, ar aje me ta krã mex mar kêt kadjy. Nhym be, Metîndjwýnh ne 'itý:x. Ar aje tu amim Metîndjwýnh markumrêx kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênh ane.

Me kute Metîndjwýnh Karô marbit ne me krã mex.

Mat 7.6; Dju r 14.22

⁶ Be, djã nã bãm ar ikrã punun kôt ikabêndjwý punu? Kati, nã bãm ar ikrã mex ne kôt ikabên mex. Me amak mexjamã ne bar prîne memã arê. Nhym be, me kum Metîndjwýnh kính kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. Nãr, me rûnh kwý kum Metîndjwýnh kính kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. Me ja dja me ï kêtumrêx.

⁷ Nhym be, Metîndjwýnh kute katàt kabên jadjwýrkumrêx. Kabên ja ne bar ije memã arênh. Mýjja kunĩ kêttri ne Metîndjwýnh kute tu amim kabên'ã karôkumrêx. Kute prîne amimexo gwaj bajo mex kadjy amim kabên'ã karô. Ne kam kute me bakukãmãremã arênh kêt. Ne kam ajbir ar imã kabên jarê bar arým jakam memã arênh iba.

⁸ Djãm pykakam me rûnh'ô kute kabênja mar? Kati. Ne ren me rûnh kuman ren pîte'y'ã Jeju nhôr kêt. Bênjadjwýr djwýnh Jeju ne prîne mex ne umakumrêx. Ren me kute pîte'y'ã nhôr kêtumrêx. ⁹ Mrãmri me'ô ta kute kabênja mar kêtumrêx. Ije

ar amã arênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arê. Me memã kum, “Metîndjwýnh ne arým me kadjy amim mýjja mex'ã karô.

Djãm me'ô ta kute omũnh? Kati. Me'ô ta kute omũnh kêt.

Djãm me'ô ta kute mar? Kati. Me'ô ta kute mar kêt.

Djãm pykakam me'ô ta kute amim 'ã karô? Kati. Me'ô ta kute amim 'ã karô kêt.

Me kum abêja kadjy ne Metîndjwýnh amim mýjja mex'ã karôn memã kudji. Nhym kam me'ô ta kute mar kêtumrêx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym arým 'ã pi'ók no'ók ne.

¹⁰ Ga, me ta te kute marmãja pumũ. Nhym be, Metîndjwýnh ta ne arým gwaj bamã o amirîtkumrêx. Karôo kute gwaj bamã kabêno amirîtkumrêx. Karô kute prîne mýjja mar. Metîndjwýnh kute ôkre kadjwýnhbê amim mýjja'ã karôja kunĩ ne Karô kute prîne mar mex. ¹¹ Djãm gwaj babu'ã me'ô kute gwaj bakadjwýnhbê bakabên mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhôkre kadjwýnhbê bakabên mar. Metîndjwýnhdjwý ôkre kadjwýnhbê kabênja me'ô kute mar kêtumrêx. Metîndjwýnh Karôbit arým kute mar.

¹² Djãm me kum kính kêtja karô ne Metîndjwýnh gwaj bamã ano nhym gwaj bajo ba? Kati. Ta Karô ne gwaj bamã ano. Gwaj baje bakînh djã mar kadjy ne gwaj bamã ano. Metîndjwýnh ta gwaj bamã apýnh bakînh djã ngã, kajgo gwaj bamã kungã. Gwaj ba ne baje bakînh djãjao pãnh kêt. ¹³ Bar memã gwaj bakînh djã'ã idju-jarênh ar iba. Djãm me kum Metîndjwýnh kính kêt ja ne ar imã 'ã ajarê, ta krã mexkôt ar imã 'ã ajarê? Kati. Metîndjwýnh Karô ne ar imã 'ã ajarê. 'ã ajarê bar ije mar ne arým memã 'ã idjujarênh ar iba. Karô kute katàt kabên jadjwýrkumrêx ar ije mar ne Karô kabên kôt memã 'ã ajarê.

¹⁴ Nhym be, me ja, Metîndjwýnh Karô kute meo ba kêtja djãm me kute amim Metîndjwýnh Karô kabên mar prãm? Kati. Mýkam? Bir, nãm me aprýn amim,

—Djãm kute amikabên jadjwýr mex got? Nãm krã punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekôt kabên ma, ane. Ne kam 'yr tên gwaj bakôt maro krîn mar kajgo. Mar kajgon arým amim,

—Je, mỳj'ã ne kabên jarê? ane. Ne te 'ã amijakren te kute marmã.

¹⁵ Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje Metĩndjwýnh kabên kunĩ mar kadjy bamex. Gwaj baje Metĩndjwýnh Karõ markôt kadjy bamex. Nhym be, me kute Karõ mar kêtja ne me te kute Metĩndjwýnh kabên marmã. Ne kute gwaj badjwý gwaj bamar kêt.

¹⁶ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum, “Bênjadjwýr djwýnh kute mỳjja'ã amim karõ djãm me'õ kute mar? Kati.

Kam, djãm me'õ kute Metĩndjwýnhmã mỳjja'ã karõmã ne kum, ‘Gêdja ga ã ane’? ane. Arkati. Metĩndjwýnh ajbit ne kute mỳjja kunĩ mar.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhym be, gwaj bajbit ne gwaj Karõ kôt Kritu dju-marõ badjumar ne arým baje mar. Kute amikabên'ã amim karõja gwaj arým baje mar. Tãm ne ja.

3

Me kute me prĩre pyrãk nhym kute memã arênh.

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, djãm ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Djãm arým ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Kati. Ar aje Metĩndjwýnh Karõ mar kêt rã'ã. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjaja ne ar aje mar tỳx rã'ã. Ar aje me prĩre bixadjwýr nyre pyrãk.

² Ga, me prĩre bixadjwýr nyrekam kute mỳjja tỳx kur kêtja pumũ. Ar gadjwý Metĩndjwýnh kabên kwýbit ne ba ar amã arê. Amirĩtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunĩ jarênh kêt. Metĩndjwýnh kabên kwý ne mebê bipdjur ne mebê tỳx. Me kute Metĩndjwýnh Karõ marjabit ne kute kabên bipdjur mar. Djãm ije ar amã kabên bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karõ mar mex kêt. Gar kam ajte jakam aje Karõ mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metĩndjwýnh kabên kunĩ jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwýnhbito kĩnh kadjy amimar tỳx rã'ã ne. Ne kam te aje me urãk prãmje angryk ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arým apýnh mỳj xê jakôt aku'ê ne arým abenã akabê:n ne. Djãm kam ar aje me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjaja mar kêt got? Djãm mekôt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtbit ar aje amijo abakumrêx. ⁴ Ar akwý ar amã me kwý kĩnh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar amijo iba, anhỹro aba. Nhym ar akwý ajte tãm ne memã kum,

—Ba ne ba Apôr kôt ar amijo iba, anhỹro aba. Gar kam aktã ar amã aben kĩnh kêtõ aban mỳj xêja kôt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djãm me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kôt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kôt adju-markumrêx.

⁵ Djãm Apôrmê ar irax got gar ar ikôt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingrire ne ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênhbit. Ar ikabên kôt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apýnh ar idjapênh djã'ã karõ kôt ne bar kum idjapênhõ iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwýnh pyrãk. Ba ne ba ije pur kre djwýnh pyrãk. Nhym Apôr kute ngo djwýnh pyrãk. Nhym be, Metĩndjwýnhbê djwý kunĩmã rũnh jangjênh djwýnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arým 'yr amijo akêx ne kôt ar amijo aba. Nhym kam Apôr bõx ne ar amã Metĩndjwýnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhym be, Metĩndjwýnhbit ne ar amã ajamak bõ gar arým amũ marõ amikamê. ⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhym Apôrdjwý kajgokumrêx. Nhym be, Metĩndjwýnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bõnhkam ne raxkumrêx.

⁸ Djwý abatãnhmã ne kre djwýnh pur kre nhym ajte ngo djwýnh pur ngo. Ar badjwý ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kôt dja Metĩndjwýnh ar inhĩ pýnhkôt ar imã o pãnh ne. ⁹ Ar iro'ã ne bar Metĩndjwýnhmã idjapênh ar iba. Ar ga ne gar aje Metĩndjwýnh nhõ pur pyrãk. Ar aje Metĩndjwýnh mar ne kôt amijo aba kadjy ne bar ar akam apê kute mrãmri ne me kute purkam àpênh pyrãk. Ne ar aje mrãmri ne kute Metĩndjwýnh nhõ kikre

pyràk. Kute kên kräptïo kikre pyràk. Ar akräptï nhyM Metïndjwýnh arým amijo ar apytàn ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metïndjwýnh tu kum ikaprïkam ne ba prïne ar amã Metïndjwýnh kukràdjà jarênh mex. Kute mrãmri ne me kute prïne kikre nhipêx mexja pyràk ne ba ar amã kukràdjà jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukràdjà jarê gar ama. Kute mrãmri ne me kute kikremã pyka nhipônho tēm, katà:t pyka nhipônho tēm ne kam kam kên kapïn ne kam iby pyka tÿx kapïnja pyràk ne ba ikumrêx ar amã arênh mex. Me'õ ne arým ar awÿr bôx ne ajte ar amã kukràdjà 'õdjwÿ jarê. Kute mrãmri ne me'õdjwÿ kute pyka kadjwýnhbê kên ja nhiby kikre pyràk ne me'õ ar amã kukràdjà 'õdjwÿ jarê. Ije ar amã kukràdjà jarênh nhijukri ar amã arê. Gora gê ikôt bôxja ikudjwa ajte Metïndjwýnh kukràdjà jarênh 'ãno djan prïne katàt ar amã arênh mex. Kute mrãmri ne me kute kikre 'ãno ãm ne prïne katàt ipêx mexja pyràk gora gê me katàt ar amã arênh mex.

¹¹ Djãm me kute pyka kadjwýnhbê kên ngràn ne kupa'ã kute ajte 'õdjwÿ nhipêxkam mex got? Kati. Kritudjwÿ. Djãm me'õ kute katàt memã Kritu'ã ujarênh nhyM ajte me'õdjwÿ bôx ne kute memã kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja tÿxo, mÿjja pãnh raxo kikrekam punu got? Me kute kên karÿro ipêx nàr kute kryt jakao ipêx nàr kute kên pãnh rax 'õdjwÿo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt ne tũmrãm mex rã'ã ne. Me'õ kute ar amã Metïndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja ar amã katàt Metïndjwýnh kabênkumrêx jarê gar ama. NhyM kam kute mÿjja pãnh raxo kikre pyràk. Gar kam arým Metïndjwýnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja rerekre, mÿjja pãnh kryo kikrekam mex got? Me kute pïo ipêx nàr kute bõo ipêx nàr kute bõo ipêx. Tãm dja tēmbê punu. Me'õ kute ar amã Metïndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja bôx ne Metïndjwýnh kabên kupa'ã ar amã arê, Metïndjwýnh

kabên kêt jarê, ta kabên ar amã arê gar ama. NhyM kam kute mÿjja rerekreo kikre nhipêx pyràk. Dja ar amã arê gar ama. Ne kam arým Metïndjwýnhmã amex kêt ne tēmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

¹³ Dja Jeju arým bôx 'ÿr nhyM arým apÿnh me umar punu djari ban bôx. Kute mrãmri ne kuwy kikre'ÿr bôx pyràk. NhyM kam me arým me omũ. Me'õ kute memã kabên jarênh mex kôt dja me arým omũ. Nàr me'õ kute memã kabên jarênh punu kôt dja me arým omũ. Godja me'õ arým katàt memã kabên jarênhkumrêx jabej nhyM te me umar punu djà me'ÿr bôx nhyM me mex rã'ã ne. Dja me kute mrãmri ne kuwy kikre'ÿr bôx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyràk. Nàr, godja me'õ kupa'ã memã ta kabên jarênh jabej. NhyM kam me umar punu djà me'ÿr bôx. NhyM kam me arým mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrãmri ne kuwy kikre'ÿr bôx nhyM pòk ne xêt pyràk.

¹⁴ Godja me'õ katàt memã Metïndjwýnh kabên jarênhkumrêx jabej nhyM me arým Jeju mar tÿx rã'ã. NhyM kam Metïndjwýnh arým me'õjamã pãnh mextire ngã.

¹⁵ Nàr godja me'õ memã arênh punu jabej nhyM me arým Jeju bê amijo akêx. NhyM kam me'õja arým umar punure. Kute pãnh'õ byr kêt kam dja umar punure. NhyM be, dja Metïndjwýnh arým me'õja pytà. Kute mrãmri ne me kute kikre pòk katikôt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyràk.

¹⁶ Metïndjwýnh Karõ ar akam ÿrkam ar aje mrãmri ne Metïndjwýnh nhõ kikreti pyràk. Djãm ar aje ja mar kêt? ¹⁷ Metïndjwýnh nhõ kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'õ õ kikretio bikênh jabej nhyM kam pãnh o bikênh rax ne. Ar gadjwÿ ar aje Jeju markam aje mrãmri ne õ kikreti pyràk ne ta mexo amex. Gêdja me'õ ar abê Metïndjwýnh kurên kubê ar ajo akêx jabej nhyM kam pãnh o bikênh rax ne.

¹⁸ Gar ajõ we aje prïne me kukràdjà mar. We aje me kum Metïndjwýnh kïnh kêt kukràdjàja mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwãrïk wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djãm mrãmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metïndjwÿnh man arÿm kôt akrã mexkumrêx.

¹⁹ Me kum Metïndjwÿnh kÿnh kêtja kute amikukràdjà punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metïndjwÿnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arênh ja ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum, “Ga, me kute mry kukràdjà mar kute kum ka'ên kam kute kum ò mry janhôrja pumû. Nhy mry ta amikukràdjà kôt amijo ba tãmtã ò mry'ÿr bôx ne ta arÿm amipynê.

Nhy m me kum Metïndjwÿnh kÿnh kêt djwÿ we ta krã mexkam dja me amikukràdjà punu kôt amijo môr tãmtã arÿm ta amijo bikênh mex ne.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhy m me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ²⁰ Nhy m me ajte kam memã kum,

“We me krã mex. Me kum Metïndjwÿnh kÿnh kêtja we me krã mexja. Me ta umar kôt ne me amim 'ã karô.

Nhy m Bënjadjwÿr djwÿnh arÿm me kabên man kam arÿm amim,

‘Me kabên mrãmri kajgokumrêx.’

Nãm ã amim ane.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhy m me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

²¹ Kam, djãm ar aje mekôt we me krã mexjao adjãmramã? Kati. Kwãrÿk wãnh mekôt we me krã mexjao adjãmra kêt. Mÿkam? Bir, mÿjja kunÿ ne ar anhô mÿjjakam. ²²⁻²³ Metïndjwÿnh ne Krituo Kra nhy m arÿm ar ajo kamy. Ar aje tu amim markumrêxkam arÿm ar ajo kamy. Nhy m kam Metïndjwÿnhdjwÿ arÿm ar ajo kran kam arÿm ar amã mÿjja kunÿ ngã. Ne kam ba arÿm ibê ar anhô àpênh. Nâr, kam Apôr arÿm kubê ar anhô àpênh. Nâr, kam Pedru arÿm kubê ar anhô àpênh. Kritu kute ar ajo krakam pykakam mÿjja kunÿ ne ar anhô mÿjja. Gar arek mekôt atÿn ne ar aba nâr ty. Te tyn arÿm Metïndjwÿnh kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã. Kam mÿjja kunÿ ne ar anhô mÿjja. Ajbir jakam mÿjja ne ar anhô mÿjja. Nâr amrê gwaj bawÿr mÿjja apôxdjwÿ ne ar

anhô mÿjja. Kritu kute ar amã mÿjja kunÿo bakam mÿjja kunÿ ne ar anhô mÿjja.

4

Paur kute Kritumã àpênh'ã memã amijarênh.

Rô 14.4

¹ Kam gê me ar ijã abenmã kum,

—Ar wãbê ne Kritu nhô àpênh ne ar gwaj bamã Metïndjwÿnh kabên jarênh ba. Amrêbê memã kabên jarênh kêtja ne ar arÿm jakam gwaj bamã arênh ba, ane. ² Bir, mÿj dja memã kabên jarênh djwÿnh memã arênh on? Bir, dja memã arênh katât. Metïndjwÿnh kute kum arênh kôt dja memã arênh katât.

³ Nhy m be, ba. Ar ga ar aje te idjapênh jaxwemã akator prãmkam djãm kam itÿn prãmmã? Kati. Djãm ije idjapênh jaxwe'ômã ikatorn mar? Kati. Ije amikam ijaxwe'ò mar kêt. ⁴ Ne kam djãm ije amikam ijaxwe'ò mar kêt kam ije amim, “Ijaxwe kêt kumrêx”, anhÿrmã? Kati. Bënjadjwÿr djwÿnh ne kute imar. Ta ne kute idjapênh jaxwe'ò pumÿnh jabej ne kute imar.

⁵ Kam, kwãrÿk wãnh me'ômã axwe jarênh kêt. Nâr, kum axwe kêt jarênh kêt. Gwaj Bënjadjwÿr djwÿnh nhô akatikam ama. Ta dja bôx ne me mex nâr me axweo amirÿt ne mÿjja kunÿo amirÿt. Ga, me kute akamãt kô tykkam mÿjjao bipdjurja pumû. Nhy m a'ukam amirÿt nhy m me kunÿ arÿm omû. Bënjadjwÿr djwÿnhdjwÿ dja mÿjja kunÿo amirÿt, me kute mÿjja pudjurja kunÿo amirÿt gê me kunÿ kuma. Me kute umar djã kadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karôjao amirÿt gê me kunÿ kuma. Kam gêdja me ï pÿnhkôt me mex jabej memã mex jarê. Nâr, me axwe jabej memã axwe jarê.

⁶ Akmere, àpnhÿre ar, ba ar amã,

—Kwãrÿk wãnh me'ò'ã, “Axwe” nâr “Mexkumrêx”, anhÿro aba kêt. Ja ne ba ajte Apôrmê ar amijã arê. Ar akadjy ne bar amijã arê. Dja gar kam ar iman arÿm ar ijôo adjãmra kêt. Ne kam arÿm Metïndjwÿnh kabênbit mar rax. Kute me'ã kabên jarênh jabit mar rax. Ne kam arÿm me'òo adjãmran ate amû amã me'ò kurê kadjy kêt.

⁷ Mÿj me'ò ne ar amã arê gar amim,

—Ba ne ba imexkumrêx, anhÿro aba? Nhÿnh ne ar amex'ôja? Nhÿnh ne ar anhô mÿjja'ôja? Kati. Metîndjwÿnh ta ne ar amâ kungâ gar kam amijo amran amim,

—Djâm me'ô ne imâ kungâ? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhô mÿjja, anhÿro aba.

⁸ Nâ gãm ar aje mrâmri ne kute me ajne pyrâk. Nâ gãm ar amim,

—Arÿm jakam imexkumrêx. Ije imexo amÿ amikamênh prâm kêt. Arÿm jakam iraxkumrêx ne ije mrâmri ne ibênjadjwÿr rax pyrâk. Arÿm ne ba amipânh Paur ar kumê. Nâ gãm ar ã amim anhÿro aba. Djâm mrâmri ne akabênwâ? Kati. Ga ren ar mrâmri araxkumrêx ba ren ikînhkumrêx. Gar ren kam amipânh ar ijô mênh kêtumrêx. Ar ba ne bar ren ar aro'ã ren irax.

⁹ Nhym be, kati. Kritu kute ar ijanorja djâm ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kadjy kute me ipôkri me umjÿr nhym me kunÿ kute me omÿnhja pumÿ. Ar badjwÿ. Bar memâ Metîndjwÿnh kabên jarênho iban kam memâbit ar ije mÿjja pyrâk. Nhym kam me kunÿ 'ã ar ipumÿ. Nhym me kute ar ibîn prâm. Pykakam me ja 'ã ar ipumÿ. Nhym Metîndjwÿnh kadjy mrânhdjwÿnhdjwÿ 'ã ar ipumÿ.

¹⁰ Bar Kritumâ apê nhym me arÿm ar ijã, “Nâm ar krã punu”, ane. Nhym be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrêx ne ikrã mexkumrêx, anhÿro aba. Ar ijã ne me, “Ar rerekre”, ane. Nhym be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itÿ:xkumrêx, anhÿro aba. Nhym be, ar ijã ne me, “Ar ngrîre”, ane.

¹¹ Apÿnh myt djâri ne bar prâmkam, kôrkam ar iba. Ne ajte inhô kubêkâ punuren iba. Nhym me ajte ar ikam àkrê kumex ne ar ititik ne. Bar ajte arek ar inhÿr djâ kêt ne ar ibaobit iba. ¹² Bar ajte inhikrao idjâpênhtÿx. Me te ar imâ,

—Gora gê Metîndjwÿnh ajo ajkê, ane bar mã memâ kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkê bar arek memâ dja. ¹³ Me te mã memâ ar ijã kabên punu bar mã memâ iprîren nêje me kukrà. Me kubê ar ikînh no kati. Kute mrâmri ne mÿjja arÿm punurekam me kubê kînh no kati pyrâk. Ga, me kute mÿjja kro janhÿnh ne mÿm

rênhja pumÿ. Nâm me ã ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikînh no kati rã'ã. Be, djâm kam ar irax?

¹⁴ Djâm ije ar amâ apijâm jadjâr kadjy ne ba ã ar amâ amijarênho ane? Kati. Nâ bãm ar abê akabên kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyrâk ne ba imâ ar ajabê. Imâ ar ajabêkam ne ba ar abê akabên kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bãm kute kra jadjwÿr nhym apôxja pumÿ. Badjwÿ ne ba ar amâ Kritu Jeju jarê gar ikabênkôt tu amim markumrêx ne kôt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abãm pyrâk. Gar Kritu man kôt ar amijo aba nhym kam me krãptÿ aben totokmâ ar awÿr bôx. Ar awÿr bôx ne ar amâ arê gar arÿm me krãptÿ kabên ma. Nhym be, djâm me kute ipyrâk? Kati. Djâm me kumrêx ar amâ arê? Kati. Ba ikumrêx ne ba ar amâ arê. Kam me kute ar abãm pyrâk kêt. Ba ikumrêx ne ba ar amâ Kritu'ã ujarênh ny jarê gar ikôt arÿm tu amim markumrêx. ¹⁶ Kam ne ba arÿm ar amâ 'ã karô. Dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

¹⁷ Ar aje ijã amijakren mã ikôt amijo abamâ ne ba arÿm ar amâ Ximoxi jano nhym ar awÿr tê. Imâ ikra Ximoxi jabê. Ba ikumrêx ne ba kum Bênjadjwÿr djwÿnh'ã ajarê nhym arÿm tu amim markumrêx ne arÿm katât kabên man kôt ar amijo ba. Ba kam arÿm o ikra. Nâ bãm katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo iba. Me kute katât Kritu mar ne kabên kôt amijo bamâ ne ba memâ arênho iba. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunimâ ne ba memâ arênho iba. Tãm dja Ximoxi ar amâ arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo aba.

¹⁸ Be, kute ar awÿr ibôx kêt pyrâk gar akwÿ amijo adjâmra ar aba. ¹⁹ Bênjadjwÿr djwÿnh mrâmri ar awÿr itêm'ã kute amim karô jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tê. Ar awÿr tèn ar awÿr bôx ne me kute amibên prâmja kabên kôt me kuma. Djâm me kabênjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrâmri me âpênhtÿxkumrêx jabej memâ ikato. Djâm mrâmri ne we Metîndjwÿnh me wãmâ tÿx jadjâ? Kon. Dja ba bôx ne goja me omÿ.

²⁰ Metîndjwýnh kute meo bakam djâm me kabênbit? Kati. Mrâmri kute meo bakumrêxkam kute memã tÿx jadjârdjwÿ. ²¹ Mÿj dja ba ar awÿr ibôxkam gar amã kÿnh? Ga, me kute me âbêr djào me kaprêprêk nhym me tokryja pumÿ. Me kute memã bën tÿxkamdjwÿ me tokry. Djâm ba ar awÿr ibôx ne ar amã ibën tÿxmã gar atokrymã? Nàr ar awÿr ibôx ne imã ar ajabêkam ije ibën prïo ar amã ikabên. Djâm tãm ne gar amã kÿnh?

5

Me kute bôm me'ô jaxwe mênh'ã memã karô.

¹ Me ar akurÿm iwÿr tën bôx ne imã ar akam me'ô jarê. Ne imã,

—Me'ô ne bãmbê prô pytàn o ikwã. Nãm me ã imã ar akam me'ô jarênho ane ba kuman arÿm ar amã arên ajte ar amã me'ôja axwe jarê. Me kute Jeju mar kêt'ô kute bãmbê prô pytâr kêt. Wãkambit we me'ô kute Jeju mar arÿm bãmbê prô pytã. ² Gar kam apijâm kêt. Me'ôja bãmbê prô pytã gar mÿjja 'ô jarênh kêt ne ate ar akrân arÿm amijo adjâm rabbit. Ne ga ren ar amikam akaprï:ren ren aminêje bôm me'ôja mē gē ar akôt krï kêt.

³ Mrâmri ne ba jakam idjâmkam ar amar 'ãno djan arÿm mrâmri me'ô jaxwe wã'ã ikabên djirkumrêx. ⁴ Dja gar Bënjadjwÿ djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamã arênh kôt me'ô'ã akuprô. Kute bãmbê prô pytârja'ã akuprôn amim kukjan kam kum axwe pãnh jarê. Dja ba ar akãxã ar amaro nhÿn arÿm ar akôt ikabên dji. Bënjadjwÿ djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban arÿm àpênh tÿx. Kam dja gar katàt me'ôja'ã ar akabên djirkumrêx ba arÿm ar akôt ikabên dji. ⁵ Axwekam 'ã ar akabên djirkumrêx ne on Xatanajmã kanga gē ar o ban arÿm o ajkē. Dja o ajkē nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikôt karô dja. Ô akatikam dja Bënjadjwÿ djwÿnhbê Jeju Kritu bôx ne arÿm amikôt karô dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶ Gar ate akrân amijo adjâm rakam mex kêtumrêx. Ga, me kute djwÿ nhigot djã ngrire djwÿkam rênhkam arÿm djwÿ kunÿ'ÿr bôx nhym igotja pumÿ. Me'ô jaxwejadjwÿ. Dja gar ate akrã nhym me'ô amijo tēm

tãmtã gar akrãptÿ arÿm amã axwe kÿnh ne kôt ajaxwe.

⁷ Ga, mebê idjaer kukràdjã kôt ne me kute djwÿ nhigot djã tÿm kunÿ kapÿnja pumÿ. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot djã kêt. Dja gar aminêje me'ô jaxwe jano gē mã tē gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irôbê mrân nhô akatikam me axwe pãnh mrykÿ'átomti parja pumÿ. Kritu ne ã anen arÿm ta gwaj bajaxwe pãnh ty. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metîndjwÿnh me irôbê mrân nhô akatikam me kute katàt Metîndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumÿ. Kritu gwaj bajaxwe pãnh tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katàt Metîndjwÿnh maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djã tÿm kur kêtja pumÿ. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tÿm kunÿ kangan bamã aben kurêja kangan arÿm katàt Metîndjwÿnh maro baba. Me kute djwÿkam djwÿ nhigot djã kêtjabit kur, kute djwÿponhbit kur. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajêx kêtumrêx ne bakabênkumrêx ne katàt Metîndjwÿnh maro baba.

Djâm me axwemê ro'ã me ar bamã?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne ar amã,

—Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba kwârîk wãnh ro'ã ar aba kêt, ane. ¹⁰ Djâm me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja'ã ne ba ar amã ane? Djâm ar aje me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtme ro'ã aba kêtme? Kati. Pyka kunÿkôt me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja krãptÿ gwaj te memã bakãxmã. Me mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê baja, me kute amim mÿjjao atom rÿnh prã:mja, me kute me noo biknor ne kute mebê mÿjjao àkÿnh prãmja, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarênh prãmja. Pyka kunÿkôt me axweja krãptÿ gwaj te memã bakãxmã.

¹¹ Nhym be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kÿnh rá'ã djâm ro'ã ar abamã? Kati. Me ja'ã ne ba ar amã,

—Kwârîk wãnh me ro'ã ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãm nàr

amim mỳjja rũnho atom prãm nàr mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã amijarênh prãm nàr kute mebê me kurê prãm nàr kadjwati kangôkam* bibãnh prãm nàr kute me noo biknorn mebê mỳjjao àkĩnh prãm godja me'õ ta kute amijo Jeju mar ne ã axwe prãm rã'ão ane kwãrĩk wãnh ro'ã aba kêt. Kwãrĩk wãnh ro'ã anhõ kwỳ krêndjwỳ kêt.

12-13 Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja djãm on gwaj baje memã axwe pãnh jarênho babamã? Kati. Metĩndjwỳnh ta dja me kum kĩnh kêtjamã axwe pãnh jarê. Nhym be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmã axwe pãnh jarênho babamã. Kam, ba ar amã arê. Ar akam me'õ jaxwe ja dja gar kum axwe pãnh jarênhokumrêx ne arỳm aminêje bõm amê gê ar aro'ã bikprõnh kêt. Tãm ne ja.

6

Me kute memã axwe pãnh jarênh.

1 Be, jakam ije ar amã mỳjja 'õdjwỳ jarênhmã. Be, ar akam me kute Jeju mar'õ ajmã ajon axwe. Axwe gar arỳm pa 'amỳn tu apijãm kêt ne me kute Jeju mar kêt'ỳr o mrã. Kute kukjêr ne kum axwe pãnh jarênhmã 'ỳr o mrã. Mỳkam ne gar kute amim Jeju mar'õ'ỳr o amrãnh kêt?

2 Be, dja gu me baje amim Jeju mar ì pykakam me kunĩ kukij ne memã axwe pãnh jarê. Jeju akubyn bõxkam gu me babê Metĩndjwỳnh nhõ me ja dja gu me me kunĩmã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwỳ me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ã akuprõ ne kum axwe pãnh jarê. Djãm ar aje amim Jeju markam ajõ akrã mex kêtgam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêtãm meo mrã?

3 Be, Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kwỳ axwe. Dja gwaj ì memã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwỳ ren me kute amim Jeju mar'ỳr meo mrã. Nhym be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêtãm meo mrã nhym me kute Jeju mar kêtgam arỳm memã axwe pãnh jarê.

4 Dja me kute amim Jeju mar'õ ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'õ kute amim

Jeju marjao amiptà. Ar akam rax kêt'õo amiptà gê ar amã kukjan kum axwe pãnh jarê.

5 Ga ren ar amikam apijãm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêtjamã me kute amim Jeju maro amrãnh prãmkam ga ren ar amikam apijãm ne. Nhym be, kati. Amikam ar apijãm kêtgam ne ba ar amã ikabên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrã mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ỳr meo mrã. Kwãrĩk wãnh. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'õ jaxwe'ã akuprõ ne ren arỳm amim kukij ne ren arỳm kum axwe pãnh jarê.

6 Nhym be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ỳr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ỳr meo mrã nhym me arỳm memã axwe pãnh jarênho krĩ. Nhym kam me kute Jeju mar kêtja me'ã ar apumũnho kumex. Kam ne ba ipijã:m ne.

7 Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ỳr meo amrãnhkam ne gar arỳm axwe amijo mrã. Axwe amijo amrãnhkam ga ren ar arỳm ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mỳjjao akno ga ren ar ate akrã ren me kute Jeju mar kêt'ỳr meo amrãnh kêt. 8 Nhym be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mỳjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

9 Kwãrĩk wãnh gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhym Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr ijo wabin ijo ba, anhỳr kêt. Kwãrĩk wãnh ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhỳr kêt. Mỳj xê dja Metĩndjwỳnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwỳnh kupa'ã nàr prõ djwỳnh kupa'ã kurê ba prãmja.

Nàr me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã amijarênh prãmja.

Nàr me kute mebê prõo àkĩnh nàr mjêno àkĩnhja. Metĩndjwỳnh kute me jao ba prãm kêt.

Nàr me kute me kupênhõ ikwã kadjy me my kute amijo me nire pyrækja.

Nàr me my kute me my kupênhõ ikwãja nàr me nire kute me nire kupênhõ

* 5:11 Mỳjja me kute o kõm ne kõt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mỳjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

ikwâja. Metîndjwýnh kute me jao ba prâm kêt.

¹⁰ Nâr me àkînhîja.

Nâr me kute amim mýjjao atom rûnh prâmja.

Nâr me kute kadjwati kangôkam* bibânh prâmja. Metîndjwýnh kute me jao ba prâm kêt.

Nâr me kute mebê me kurê kadjy me'ã kabên punu prâmja.

Nâr me kute me noo biknor ne mebê mýjjao prôt prâmja.

Metîndjwýnh kute ò kàjkwakam me ja'ôo ba prâm kêt kumrêx. Kwârîk wânh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imã ijaxwe prâm rã'ã nhym Metîndjwýnh arým amiwýr ijo wabin ijo ba, anhýr kêt.

¹¹ Amrêbê gar akwý mekôt ã amijo ane. Nhym kam Metîndjwýnh arým ar ajo kute mrâmri ne me kute me pôn nhym me arým mextire pyrâk. Nãm arým amimexo ar ajo mex ne arým ar amã axwe kêt jarê gar arým kum amexkumrêx. Ar aje tu amim Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markam ne arým ã ar ajo ane. Metîndjwýnh Karôo arým ã ar ajo ane.

Me ari prô, mjên kupa'ã kurê ba nêje kute me akre.

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹² Nã gãm ar abenmã,

—Apýnh imã mýjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêt kumrêx, anhýr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhýr ar o iba? Kati. Djâm apýnh imã mýjja kînh djâri dja ba kunîo iban arým amijo mex? Kati. Gar amim,

—Apýnh imã mýjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêt kumrêx, anhýr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhýr ar o iba? Kati. Dja ba imã mýjja kînh ne arým ije o ibamã ne kam arým amiman amim,

—Kati. Dja ba mýjja wão iban kam arým te ije kangamã, ane. Dja ba ã amimaro anen kam arým o iba kêt ne. Te imã kînh ba o iba kêt ne.

¹³ Nã gãm ar abenmã,

—Me tik kadjy ne djwý. Djwýo me ajne kadjy ne me tik, anhýr ar o aba. Nhym be, djwýmê me tik kajgo. Metîndjwýnh dja pyka mē o amrà nhym kêt ne. Nhym be, gwaj ba, djâm gwaj bakajgo? Kati. Mýj kadjy ne gwaj ar baba? Bir, gwaj baje Bênjadjwýr djwýnh mar nhym kute ar gwaj bajo ba kadjy ne gwaj ar baba. Mýj kadjy ne gwaj banhipêx? Djâm ga aje amjên djwýnh kupa'ã ar akurê aba, nâr gwaj baje baprô djwýnh kupa'ã ar bakurê babamã? Djâm ja kadjy ne Metîndjwýnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴ Metîndjwýnh týxo arým akubyn Bênjadjwýr djwýnhho tîn ne. Ne kam gêdja gwaj badjwý kôt akubyn gwaj bajo tîn.

¹⁵ Be, Kritu ne arým gwaj bajo kute apýnh amikukràdjâ pyrâk. Kute arým ijo amikukràdjâ pyrâkkam djâm ije me kuprý mjên prâmjao inôrmã? Kati. Djâm me ni kuprýja mex? Kati. Kam ije me kuprýo inôr prâm kêt kumrêx. Kritu kute arým ijo amikukràdjâ pyrâkkam ije me kuprýo inôr prâm kêt kumrêx. ¹⁶ Amrêbê ne me bakukãmãre memã kum,

“Ar ï abenã tým ne kam kute ï pydji pyrâk.” Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kute me kuprý mjên prâmjao ikwâkam abenã tým ne kam kute mrâmri ne ï typdji pyrâk ja pumû. Ja ne Kritumã mex kêt. ¹⁷ Nhym be, me Bênjadjwýr djwýnhmê typdjija ne me arým ta Karôkôt typdji.

¹⁸ Ar aje me'ô kuprýo anôrmã on kum akàx ne kubê aprôt ne. Dja ga me kuprýo anhikwân arým aminhîo abikênh rax ne. Nhym be, aje mýjjao adjâkînhkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nâr aje me'ônh bînkam nâr aje memã ajêxkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nâr, apýnh me àpênh jaxwe 'ôdjwýkam me kute amibu'ã meo bikênh. Nhym be, me kute me kuprýo ikwâkambit ne me kute aminhîo bikênh rax ne.

¹⁹ Djâm ar aje amimar kêt? Ga, Metîndjwýnh ò kikretikam ýrja pumû. Metîndjwýnh Karô ne ar akamdjwý nhý. Mexti:re ne axwe kêt kumrêx ne ar akam nhý. Kàjkwakam Metîndjwýnh ne ar amã ano nhym nhý. Djâm ar aje ja mar kêt? Djâm ar ga dja gar amijo aba? Kati.

* **6:10** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibânh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

²⁰ Metîndjwýnh arým pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumû. Kute pãnh ra:xo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Kam, dja gar katàt ar amijo aban adjukaprî nhym kam me arým ar apumûn amim,

—Be ga, me kute katàt Metîndjwýnh mar ne kôt kute amijo baja pumû. Me ukaprîkumrêx. Kam, ne me mrãmri Metîndjwýnh'ã ujarênhkumrêx ne. Arým imã kînhkumrêx, ane. Dja me ã ar akatàt pumûnhkam ane.

7

*Me abenwýr mör'ã ujarênh.
Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4*

¹ Ar aje amrêbê nînh imã pi'ôk no'ôkkam ne gar mýjja kwý jabej ikukij. Me kute abenwýr mör jabej ikukij. Jakam dja ba arým kôt ar amã arê gar ama. Be, me abenwýr mör kêt kam ne me kwý mexkumrêx.

² Nhym be, ar amy kunîkôt ren aprô nhym ar anire kunîkôt ren amjên. Mýkam? Bir, me krãptî kute mjên djwýnh kupa'ã nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba prãm kam. ³ Ne kam ar amy, kwãrîk wãnh ate anhikwãn aprôbê aminê kêt. Ar aniredjwý, kwãrîk wãnh amjênbê ate anhikwãn kubê aminê kêt. ⁴ Mýkam? Bir, djãm me abenwýr bakam akubyn kuprýkam kute amijo baja kôt kute amijo ba rã'ãn kute amidjwýnhbit mar ne kute o bamã? Arým prô'ýr bakam gédja prôdjwý maro ba. Nhym prôdjwý amipãnh mjên maro ba.

⁵ Kam kwãrîk wãnh aben bê ate ar anhikwãn aben bê aminê kêt. Ar aje abenmã akabên mex jarênhkambit dja gar apýnh anhikwã. Nãm me kwý kute Metîndjwýnhmã amijajbur ne kum kabên'ã rît kadjy apýnh ikwã kryre. Ne kam ajte ro'ã ikwã. Me kute aben bê aminê'ã akati krãptîkam tỳx kêt. Tỳx kêt kam Xatanaj ren axwe'ã memã apné nhym me ren arým rerekren ren arým prô djwýnh kupa'ã amijo tẽ. Nâr mjên djwýnh kupa'ã amijo tẽ. Nhym be, kati. Dja gar apýnh anhikwã: nhym ajã akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'ã anhikwã.

⁶ Djãm ar akunî abenwýr amörmã ne ba ar amã 'ã karõ? Kati. Ar akwý amã amijo anhýr prãm kêt jabej amã amijã ma. ⁷ Ba iprô kêtja pumû. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyràk ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwýnh ne me kwýmã tỳx jangij nhym me kum amijã ma rã'ã. Nhym me kwý tỳx kêt ne kum amijã ma kêt. Gédja me ta kute amimar kôt abenwýr ba nâr abenwýr ba kêt jabej.

⁸ Ne kam ar aprô kêt. Nâr, ar amjên kêt. Nâr ar anhikjê arým ty. Ba ar amã arê. Ga ren ar arã'ã ne ren aje ipyràk ne ren kam amexkumrêx. ⁹ Nhym be, te amã amijã mamã ne abenwýr amör prãm. Abenwýr ar amör prãm kam dja gar tu abenwýr mō. Abenwýr ar amörkam amexkumrêx. Ar amã aben prãm kajgo ne mex kêt.

¹⁰ Nhym be, ar ajô arým abenwýr amörkam ba arým 'ã ar amã karökumrêx. Bênjadjwýr djwýnh kumrêx ne imã arê ba kôt ar amã arê. Ar anire, kwãrîk wãnh amjên kanga kêt. ¹¹ Nâr kon, godja ar ajô aje arým amjên kanga jabej ne ajte amã amjên prãm jabej. Dja ga amã akubyn amjên tûm kînh gê akubyn awýr mō. Nâr dja ga te o ane nhym kum akînh kêt kwãrîk wãnh atemã amjên 'ôdjwý jabej kêt. Me amydjwý, kwãrîk wãnh aprô kanga kêt.

¹² Ne kam ar ajô anhikjê kute Jeju mar kêt dja ba ar amã arê. Djãm Bênjadjwýr djwýnh ne imã arê ba arým ije ar amã arênhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã arê. Ga abê Jeju kukwakam ikamy'ô arým aprô nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwãrîk wãnh kanga kêt. ¹³ Ar anidjwý arým amjên nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwãrîk wãnh kanga kêt. ¹⁴ Mýkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwýnh arým amiwýr o tẽ. Akôt ne amiwýr o tẽ. Nhym ar ajô aprô kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwýnh arým amiwýr o tẽ. Akôt amiwýr o tẽ. Ne ren amiwýr o tẽm kêt nhym ren akradjwý Metîndjwýnh nokrekam mex kêt. Nhym be, kati. Akôt akradjwý Metîndjwýnhmã mex.

¹⁵ Nâr, gédja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwãrîk wãnh wãm tẽ. Akmere, àphîre ar, djãm aje arek 'ã angràn akaprî

rã'ãmã? Kati. Arÿm kute akangakam on ate akrã. Gwaj badjumar mexmã ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. ¹⁶ Me nire ar, djãm mrãmri ar aje Jeju'ÿr ar amjêno akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nàr, me my ar, djãm mrãmri ar aje Jeju kôt ar aprôo akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷ Metîndjwÿnh kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo bakam djãm aje aba djà kangamã? Kati. Djãm aje aprô, amjên kangamã? Kati. Akuprÿkam djãm aje me'ô'ÿr amôrmã? Kati. Djãm aje adjâpênh djà kangamã? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar arek apÿnh aba djà, adjâpênh djajakam amrãnh katàt rã'ã. Ja'ã ne ba me kute amim Jeju mar kunîmã karôn memã arê. Apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djàrija kunîkôt memã arê.

¹⁸ Djãm arÿm ar amy nhinhu kà rênh nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrîk wãnh ar amy kà rênho bimræk kêt. Kwãrîk wãnh memã,

—Imy nhinhu kào akuprôn 'ã kay gê kam arÿm kute adjâkamã imy kà djwÿnh pyræk, anhÿr kêt. Tu ar amy kà rênh rã'ã ne ar abê idjaer rã'ã. Djãm ar amy nhinhu kà tã nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrîk wãnh ar amy kà rênh kêt. ¹⁹ Djãm me kute amimy kà nhinhu rênh nhym Metîndjwÿnh arÿm me kam kînh? Kati. Djãm me amimy kà tã nhym arÿm me kam kînh? Kati. Nhym be, dja gar kabên man kôt ar amijo aba. Kute me kute katàt amijo ba'ã memã karôkôt, kabênja kôt dja gar amijo aba nhym kambit arÿm ar akam kînhkumrêx.

²⁰ Apÿnh ar adjâpênh djà tûm, ar aba djà tûm nhym Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam kwãrîk wãnh ar aba djà tûm kanga kêt. Dja gar mã Metîndjwÿnh man arek ar aba djà tûm, ar adjâpênh djà tûmkam ar aba rã'ã ne.

²¹ Djãm me kute apa 'amÿnh ga tu memã adjâpênh kajgo ar aba nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ajuw ne ar ajo ba? Kwãrîk wãnh adjâpênh pãnh kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjâpênh rã'ã. Nhym kam me amã,

—Arÿm me kute amã ikra karomã, ane.

Dja ga kum,

—Ã. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. Nhym me arÿm amã ikra karo ga arÿm ga arek mekôt ar aban amim apê. ²² Kam, ar akwÿ ne me arÿm ar apa 'amÿ gar tu memã adjâpênh kajgo ar abaja. Kwãrîk wãnh kam ar akaprî kêt. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nàr, ar akwÿ me'ô kute ar apa 'amÿnh kêt gar amim adjâpênh ar abaja. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrãmri ne me'ô bënjadjwÿr kute me pa 'amÿnh nhym me kute katàt kabên kôt ar amijo ba pyræk. Kritu ne arÿm ar ajo ba gar katàt kabên kôt ar amijo aba.

²³ Ga, me kute arÿm me'ô pa 'amÿnhja pumû. Nhym me'ôja arÿm 'ÿr bôx ne arÿm o pãnh ne o katon o aminhõ. Nhym kam arÿm kum âpênh ar ba. Metîndjwÿnhdjwÿ ne kute pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo katon arÿm amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym kute pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumû. Pãnh ra:xja pumû. Kam me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjaja kwãrîk wãnh ar amã kînh kêt gê me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amã kînh nhym ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar arÿm aje mrãmri ne me'ô pa 'amÿnh ne mekôt ba pyræk.

²⁴ Akmere ar, apÿnh ar adjâpênh djà tûm, aba djà tûm nhym Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajo akêx. Kam kute amiwÿr ar ajo akêxkam kwãrîk wãnh ar aba djà tûm kanga kêt. Dja gar tu amim Metîndjwÿnh mar tÿxkumrêx ne arek ar aba djà tûmkam ar aba rã'ã ne.

²⁵ Me nire kraxje me'ô kute 'ÿr mör kêt rã'ã. Me'ã ne ije ar amã karômã. Ba ije markam dja ba me'ã ar amã karô. Djãm Bënjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arênhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã 'ã ikabên jarê. Bënjadjwÿr djwÿnh kum ikaprîkam ne arÿm ije ikabên jarênh katàt kadjy ijo mex. Ba kam ba katàt ar amã arênhkumrêx.

²⁶⁻²⁷ Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikênh kumex gwaj batokry kumex. Kam, djãm arÿm amjên nàr arÿm aprô? Dja ga arã'ã. Kwãrîk wãnh kanga kêt. Nàr, djãm amjên kêt rã'ã nàr djãm aprô kêt rã'ã? Dja

ga arã'ã. Kwãrîk wãnh amjên nàr aprõ jabej kêt.

²⁸ Nàr, ga kam arým me'õ nire'ÿr mõ. Djãm kam ga arým amijo ajkên ajaxwe? Kati. Nhyr me my'õ 'ÿr mörkam djãm nire axwe? Kati. Djãm arým amijo ajkên axwe? Kati. Ba ar amã arë gar ama. Dja gar abenwÿr mõn arým amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamãnhkrutkam ne ajte ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nàr, dja gar abenwÿr amör kêt ne arým ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjikam adjumar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karõ ne ba kukãm ijamak bën bit abenwÿr ar amör nêje ar akukrà.

²⁹⁻³¹ Akmere àpnhîre ar, ba ar amã arë gar ama. Pykakam mÿjja kunî dja ï kêt ne. Gwaj mÿjjao baba 'ikrãn ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkõt bajamak bën tÿx kêt. Godja arým aprõ. Djãm aje o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrãn ne. Kam kwãrîk wãnh kõt ajamak bën tÿx kêt. Nàr, godja arým amÿr jabej. Djãm amÿr rã'ãmã? Kati. Dja ga amÿr 'ikrãn ne. Kam, kwãrîk wãnh kõt ajamak bën tÿx kêt. Nàr, godja arým akînh jabej. Djãm akînh rã'ãmã? Kati. Dja ga akînh 'ikrãn ne. Kam kwãrîk wãnh kõt ajamak bën tÿx kêt. Nàr godja ga arým pi'ok kaprî pãnh mÿjja mex'õ byr jabej. Djãm o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrãn ne. Kam, kwãrîk wãnh kõt ajamak bën tÿx kêt. Gwaj pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkõt bajamak bën tÿx kêt. Djãm gwaj baje o baba rã'ãmã? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrãn ne.

³² Mÿkam ne ba ar amã ikabën ja jarë? Bir, dja gar ikabën ja man arým pykakam mÿjja kõt ajamak bën tÿx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prõ kêt ne me kute kàjkwakam Bënjadwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar. ³³ Me arým prõ ne me kute pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy amimar. Kute prõo kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arým mjênja ne atemã umar nhyr me nire me'õ kute 'ÿr mör kêtja ne atemã umar. Me apÿnh umar. Mjên kêtja Bënjadwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy

kute amimar. Nãm prîne kum amijã man Bënjadwÿr djwÿnh mar 'ãno dja. Nhyr be, arým mjênja pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy kute amimar. Nãm kute mjêno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djãm ar akunî akuprÿmã ne ba ar amã ja jarë? Nàr, gar arým aprõkam nàr gar arým amjênkam, djãm kam ar akaprîmã ne ba ar amã ja jarë? Kati. Bënjadwÿr djwÿnhmã prîne ar amexmã ne ba ar amã arë. Dja gar ikabënja man arým kum adjapênh 'ãno dja. 'ãno dja nhyr mÿjja'õ arým ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amã arë.

³⁶ Nàr, akra nhyr mjên kêt rã'ã jabej ga arým kam adjumar mex kêt ne ar o aba. Arým abatàn mex tèn kum mjên prãm. Arým aje mjênãm arënh ne ör prãm jabej kum angã. Ga kam amex. Kwãrîk wãnh ar abenwÿr mõ. ³⁷ Nàr kon, akra kum me my prãm kêt ne aje me'õmã ör prãm kêt. Aje amim akra'ã karõn amim,

—Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwÿ ne mex. ³⁸ Kam ne me kute mebê kra nê mexo me kute memã ör jakrenh.

³⁹ Metîndjwÿnh kukràdjã kõt dja prõ mjên'a ngrã. Mjên tînrî 'ã ngrã. Nhyr kam godja arým mÿjja'õ kubê kubî nhyr tyk jabej. Dja kum me my 'õdjwÿ 'ÿr mör prãm jabej arým 'ÿr mõ. Dja me'õ kute amim Jeju marbit'ÿr mõ. ⁴⁰ Ba kam bajbit 'ã amim,

—Nãm ren mjên kêt rã'ã nhyr ren umar mex. Arým ajte mjênkam umar mex ngrîre, ane. Nã bãm ã amim ane. Metîndjwÿnh Karõ kute ijo bakam ba badjwÿ 'ã katàt ikabën jarë. Ja ne ba kuma. Tãm ne ja.

8

Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã mry bôrja'ã ujarënh.

Kô k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

¹ Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã mry bôrja krëndjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Djãm ar ije amim Jeju mar mÿjja karõmã mry bôrja kurmã? Nàr djãm ar ije kur kêtãmã? ane. Jakam ije 'ã ar amã ikabën jarënhmã. Ar ga ne gar we,

—Djãm ar ino kêt? Djãm ar ijamakre kêt? Arým ar ije mÿjja mar, ane. Nã, gwaj

bakunî baje mỳjja kwỳ mar. Badjwỳ dja ba ar amã arẽ. Gwaj baje mỳjja kumex markam ne gwaj baje amibên prãm. Nhym be, gwaj bamã aben jabêkam baje abenmã tỳx jangjêho tẽn kam baje amim Jeju mar mexo amũ aben kamên arỳm mar rax ne.

² Be, me kute mỳjja maro amibên prãm kam djãm mrãmri kute mỳjja markumrêx? Kati. Kraxje kute mỳjja mar mex kêt rã'ã. ³ Nhym be, me'õ kum Metĩndjwỳnh jabê jabej, tãmja dja Metĩndjwỳnh amipãnh kuma.

⁴ Kam, me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã mry bõr kurja mỳj dja gwaj mar on? Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx kunĩ ne kajgokumrêx. Nhym be, Metĩndjwỳnh pydji. 'Õdjwỳ kêtumrêx. Ja ne gwaj kam kuma. ⁵ Mrãmri me kute arĩk apỳnh mỳjjamã metĩndjwỳnh jarênh. Kàjkwakam nàr pykakam mỳjja krãptĩkumrêx nhym me kute arĩk kum metĩndjwỳnh, bẽnjadjwỳr djwỳnh jarênh ba.

⁶ Nãm me te mỳjja kumexmã metĩndjwỳnh jarê gwaj bamã ne Metĩndjwỳnh pydjibit. Me Babãm djwỳnh. Tãm ne kute mỳjja kunĩ nhipêx. Kute amikadjy gwaj banhipêx. Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu pydji. Kõt ne mỳjja kunĩ kato. Gwaj badjwỳ kõt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwỳ ije mar.

⁷ Metĩndjwỳnh pydjibit. Nhym kam mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ja ne kajgo. Ne kam djãm me kunĩ kute amim, "Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kajgo", anhỹro ba? Kati. Me kwỳ ja ne me arĩk amim,

—Be, mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxbê metĩndjwỳnh'õ. Nãm me kwỳ ã amim ane, kute Metĩndjwỳnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam. Ne kam arỳm mry bõrja krê. Ne kam arỳm amim,

—Be, mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã ne me kute mry bõrja. Kubê ne metĩndjwỳnh'õ. Ba arỳm mekõt mryja krê. Arỳm ne ba Metĩndjwỳnhkumrêxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metĩndjwỳnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam me ã amim ane.

⁸ Nhym be, djãm gwaj baje Metĩndjwỳnh mar tỳxkam ã amim ane? Kati. Gwaj ã amim anhỹr kêt. Gwaj baje mỳjja kunĩ krên kajgokumrêx nhym ajmã kute kêt.

Djãm gwaj baje mỳjja'õ krêno Metĩndjwỳnh kõt ajkamẽ? Kati. Nàr, djãm gwaj baje krênkam ne Metĩndjwỳnh gwaj bamã punu jarê? Kati. Nàr, djãm gwaj baje krên kêt kam ne gwaj bamã mex jarê? Kati. Mỳjja kunĩ ne me kute krên kajgo. Kam ajmã kute kêt.

⁹ Nhym be, gora amijãno dja. Dja gar amidjwỳnhbit maro aban arỳm tu mỳjja karõ nhõ mry krêno aba. Nok ga ren tu õ mry krêno abao ren me'õo akêx jabej. Nok ga ren me'õ kute amim Jeju mar rerekreja Metĩndjwỳnhbê o akêx jabej nhym ren ate ar ba jabej. Kam gora amijãno dja. Nok ga ren o me'õo akêx ne ren kam aje mỳjja kute me par tok nhym me rôrõk pyrãk.

¹⁰ Ga amim,

—Djãm ije mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metĩndjwỳnhbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije krênkam ajmã ikute kêt. Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mrydjwỳ ne kajgo, anhỹro aba. Aje amim anhỹro abakam ne ga tu mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ kikretikam tẽn me ikõ'ã nhỹ. Nhỹ:n arỳm õ mry krê. Nhym arỳm me'õ kute amim Jeju mar rerekre awỳr bõx ne arỳm amim omũ. Djãm kute 'ã amim karõ kêt mã got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwỳ krêno iba, ane. Kute Metĩndjwỳnh mar rerekreja dja amim anen arỳm krêno ba.

¹¹ Ga amim,

—Djãm ije mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metĩndjwỳnhkumrêxbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krênkam ajmã ikute kêt. Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mry ne kajgo, anhỹro aba. Ne kam tu mỳjja karõ nhõ mry krê. Nhym kam aje me'õo akamyja kute Metĩndjwỳnh mar rerekreja arỳm apumũ. Ta kute anhỹr djwỳnhrà m arĩk amim,

—Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxbê metĩndjwỳnh'õ. Dja ba õ mry krên arỳm Metĩndjwỳnhkumrêxbê ajmã ikuten arỳm ijaxwe, anhỹro ba. Ta kute arĩk amim anhỹro ba ja ga arỳm tu nokrekam mỳjja karõ nhõ mry krê. Nhym arỳm apumũn amim,

—Ga, me'õ kute Metĩndjwỳnh mar tỳx kute mỳjja karõ nhõ mry krênja pumũ. Je,

ba badjwÿ kuro iba, ane. Ne kam arÿm tu mÿjja karõ nhõ mry krê. Kritu kute utâr kadjy arÿm axwe pân̄h ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekre jaxwe pân̄h ty. Ga krê nhym arÿm akudjwa kukrê. Kukrên arÿm arîk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba.

¹² Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arîk amim,

—Dja ba mÿjja karõ nhõ mry'õ krên kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karõ nhõ mry krê nhym arÿm akudjwa kwÿ krên arÿm arîk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Nhym kam Kritu arÿm ga amã, “Ajaxwe”, ane. Ga ren krên kêt nhym Kritu ren amã ajaxwe jarên̄h kêt. Nhym be, kati. Ga krê nhym Kritu arÿm amã, “Ajaxwe”, ane. ¹³ Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karõ nhõ mry krê nhym me'õ kute amim Jeju mar rerekre ren ikudjwa kukrên ren amim, “Ijaxwe”, ane ba ren kam ajte krên kêt kumrêx. Me kute ipumûnh ne ikudjwan kute amim, “Ijaxwe”, anhÿr karõ dja ba ajte krên kêt kumrêx.

9

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarên̄h.

¹ Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kînh ne ije o ibamã nhym me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrêx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhõ Bênjadjwÿr djwÿnh pumûnh kêt? Kati. Mrãmri ije omûnhkumrêx. Kum idjâpên̄hkam djãm 'ÿr ije ar ajo akêx kêt got? Ba ne ba Jeju'ÿr ar ajo akêxkumrêx.

² Wãnh ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu'ÿr me wão akêx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu'ÿr ar ajo akêx. Dja gar akubyn amikôt amijo tèn ba ije Kritu'ÿr ar ajo akêxja ma. Ne arÿm amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Paur kute Kritu'ÿr ijo akêxja pumû, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarên̄h.

³ Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djãm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukràdjã jarên̄h pân̄h aro djuw mexmã? Kati. Kwãrîk wãnh gwaj o pân̄h kêt. Djãm Jeju ne Paur jano got? Kwãrîk wãnh gwaj Paurmã o pân̄h kêt, ane. Ar akwÿ ã ijã ane. Me kwÿ jamã ije jakam amijarên̄hmã.

⁴ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar awÿr bõx ne ar amã kukràdjã jarê. Gar kam pân̄h arkum mÿjja ngã nhym ar kukrên o ikõ. Nhym be, ar ba, djãm ar bajbit ne gar ren ar imã o pân̄h kêt got? Ar ije amã kukràdjã jarên̄hja gar ren ar imã o pân̄hkumrêx.

⁵ Ar kute ni kute amim Jeju mar'ÿr mõr ne mã amikôt o ba. Djãm kam bajbit ren iprõ'ÿr imõr kêt got? Ba ren iprõ'ÿr imõrkumrêx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'õdjwÿ ar memã arên̄ho ban mã prõ japrôn o ba. Jeju kôt axikôt ar apõxdjwÿ. Pedrudjwÿ. Idji 'õdjwÿbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prõ japrôn o ba.

⁶ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar ar awÿr bõx ne ar amã arê gar arÿm memã kabêno pân̄h. Nhym be, bamê Banabemê ne bar ije ar amã pân̄h'ã idjã'wÿr kêt. Ar idjã'ÿr pân̄h ne bar amim inhõ pi'òk kaprî jamÿ. Djã ne ba ren ar amã ikabên pân̄h'ã idjã'wÿr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabên pân̄h'ã idjã'wÿrkumrêx.

⁷ Ga, me krâkamngôn̄hja pumû. Nhÿnh got krâkamngôn̄h'õ me 'ÿr prõt ba ne ta ò pi'òk kaprîo kute amim djwÿ, mÿjja jamÿnh? Kati, kute anor djwÿnh nhõ pi'òk kaprîo ne amim mÿjja jamÿ. Kute me aêro ba nhym kute pân̄h memã pi'òk kaprî nhõro ne me amim mÿjja jamÿ. Ga, ajte me kute pidjô kre nhym nep nhym me kute kurja pumû. Djãm pidjô nep nhym me kute kur kêt got? Ga, nep nhym me kute kre pân̄h kute krên̄ja pumû. Ga, ajte me kute mrykî'ãtomtio djuw mexo baja pumû. Djãm kute kã kangô kwÿo kôm kêt got? Kute kwÿo kôm kumrêx. Kute o djuw mex pân̄h kute kwÿo kôm kumrêx.

⁸ Ba ibê pykabê me'õ kajgo ne ba ar amã ja jarê. Nhym kôt Metîndjwÿnhdjwÿ ar amã arê. ⁹ Kamã ne amrêbê: me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karõ. Nãm Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã karôn̄ memã kum,

“Mryti kute ituo me amã bãygogo ngãnh
têmkam kwãrĩk wãnh ajkwabê ijê djã
inhumã adjãr kêt.

Kwãrĩk wãnh ta àpênh pãnh ò kwý krê.”

Nãm ã memã ane. Djãm Metĩndjwýnh kute
mrybit mar? ¹⁰ Djãm kute gwaj bamar
kêt? Kati. Kute gwaj badjwý gwaj ba-
mar. Gwaj bajã ne kabên jarê. Kam,
gê pur kre djwýnh àpênh ar bakam tu
amim djwý kwý kamnhĩxkumrêx ne djwý
týxkam amim kwý byrkumrêx. Kute kre
pãnh kwý byrkumrêx. Gê djwý ngãnh
djwýnhdjwý àpênh ar bakam tu amim djwý
kamnhĩxkumrêx. Ne àpênh pãnh amim kwý
byrkumrêx.

¹¹ Ar badjwý ne bar arým ar amã
Metĩndjwýnh kabên jarê. Bar ren ar abê
pãnh byrkumrêx. Ar ije mrãmri ne me kute
purkam 'y kre pyrãk. 'Y ingrôt ne abatãnh
ne arým ngrã. Nhym kam me éo môn arým
amim kwý by. Ar badjwý ne bar ar amã
Metĩndjwýnh kabên jarê. Djãm ba ren ar ije
pãnh ar akutã mýjja'ò byr kêt got? Ba ren
ar ije ar abê pãnh byrkumrêx. ¹² Me'òdjwý
ne me ar awýr bôx ne ar amã Metĩndjwýnh
kabên jarê. Ne kam ajte ar amã pãnh'ã a'uw
gar tu memã mýjja ngã. Me kute ar amã
arênh pãnh tu memã mýjja ngã. Ar badjwý
ar ibê ar anhôbikwakumrêx ne bar ar amã
Metĩndjwýnh kabên jarê. Mýkam ne gar ren
ar ibê pãnh nê? Djã ne bar ren ar amã 'ã
a'uw gar ren ar ibê pãnh nê? Kati. Gar ren
ar ibê nê kêt. Gar ren ar ikabên pãnh ar imã
mýjja ngã bar ren ar abê byrkumrêx.

Nhym be, kati. Ar ba ne bar ije ar abê
pãnh byr kêt. Te mýjja prãm ar ikangõ. Te
ar idjã'wýr ar ikangõ. Bar amim,

–Kati. Ba ren ar memã Kritu'ã ujarênh
ny jarên iby ren memã pãnh jarê nhym ren
me abenmã, “Je, mýkam ne Paur gwaj bamã
Kritu'ã ujarênh ny jarên ajte gwaj bamã
pãnh jarê”, ane. Ne ren abenmã ja jarên
ren arým Kritu mar rerekre. Nã bãm ar ã
amim anen kam ar ikabên pãnh jarênh kêt
ne.

¹³ Be ga, Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me
àpênho ku'êja pumũ. Me kute kikretikam
mýjjao memã àpênho pãnh. Me kute
kikretikam Metĩndjwýnhmã mry par ne
kute bôro ku'êja kute àpênh pãnh amim mry
kwý 'yr. Ja ne gar arým aje mar. ¹⁴ Kôt

ne Bẽnjadjwýr djwýnh arým memã 'ã karôn
memã kum,

–Gê me kute memã ujarênh ny jarênhja
pãnh amim me kutã mýjja kwý byn ò kwý
krên mex, ane.

¹⁵ Nhym be, ba ne ba ije ar amã 'ã idjã'wýr
kêt. Nàr djãm arým jakam ije ar amã
idjã'wýr kadjy ne ba ã ar amã ikabêno anen
ã ar amã pi'ók no'òko ane? Kati. Ba ne ba
memã Kritu'ã ujarênh ny jarên pãnh jarênh
kêt. Ne kam ikĩnhkumrêx. Gar ren imã
o pãnh ba ren arým ikĩnh kêt ne ren kam
ikaprĩre.

*Metĩndjwýnhmã àpênh'ã kute memã ami-
jarênh.*

¹⁶ Nhym be, kãj bê ije ar amã ujarênh
ny jarênh ibakam djãm ba ne ba amim 'ã
karôn amim,

–Ba dja ba memã arê, ane? Kati. Mýkam?
Bir, Metĩndjwýnh ta ne imã idjãpênh djã'ã
karõ ba te akubyn ije aminêmã. Ba ren
aminên amim,

–Kati, ba memã ujarênh ny jarênh kêt,
ane nhym ren pãnh arým imã kaprĩ jadja
ba ren kam ikaprĩkumrêx. ¹⁷ Godja ba imã
memã arênh kĩnhkôt memã arê nhym pãnh
arým imã ikĩnh djã ngã. Nhym be, dja
ba imã memã arênh kĩnh kêt kam tu memã
arênh ibã. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta
kute tu imã 'ã karõkumrêxkam. Kam ne ba
tu memã arênhkumrêx.

¹⁸ Ije ikabên pãnh jabej kêt kam mýj dja
ijo kĩnh? Bir, ije memã Kritu'ã ujarênh ny
jarênh ne memã pãnh jarênh kêt kam ne ba
ikĩnhkumrêx. Me kute amã amijo à'wýrja ne
me amijo a'uw nhym be, bajbit ne ba ije
amijo idjã'wýr kêt. Kam ne ba ikĩnh.

¹⁹ Djãm pykakam me'ò ne ipa 'amý ba
kum apên arým memã Jeju jarênh ibã?
Kati. Me'ò ne kute ipa 'amýnh kêt. Ba ne ba
memã arênh ibã. Te me'ò kute ipa 'amýnh
kêt ba imã me kĩnh. Imã me kunĩ kĩnh ne ije
memã arênh ibã. Ije mrãmri ne me'ò kute
amijo me kunĩ nhõ àpênh djwýnh pyrãk.
Imã me kunĩ kĩnh ne me kunĩmã arênh
ibã. Dja ba me kunĩmã arên arým Jeju'ýr me
krãptĩo akêx.

²⁰ Dja mebê idjaer jabej ba ba amijo
mebê idjaer pyrãk. Ije Jeju'ýr mebê idjaer
kwýo akêx kadjy ba ã amijo ane. Me kute
Môjdjê kukràdjã mar týx jabej ba ba amijo

ije Môjdjê kukràdjà mar tỳx. Ije me kwỳo akêx kadjy ba ã amijo ane.

21 Nàr me kute mebê idjaer kukràdjà mar kêt jabej ba ba amijo ije mebê idjaer kukràdjà mar kêt. Ije me kwỳo akêx kadjy ba ã amijo ane. Djãm kam ije Metĩndjwỳnh kukràdjà 'amỳnh rerekre? Kati. Ije Metĩndjwỳnh kukràdjà 'amỳnh tỳx ne Kritu kukràdjà 'amỳnh tỳxkumrêx.

22 Me rerekremã ba ba amijo irerekre pyræk. Ije me rerekre kwỳo akêx kadjy ba ã memã amijo ane. Me kunĩmã ije amijo me uræk. Ije amijo me uræk kunĩkôt dja ba Jeju'ỳr me kwỳo akêx jabej. 23 Dja ba amijo me uræk ne memã ujarênh ny jarê nhym me arỳm amim kuma. Ba kam arỳm amim ikĩnh djà by, Metĩndjwỳnh kute memã me kĩnh djà nhôrja amim kuby, me ro'ã kuby.

24 Be ga, me kute aben rer djàja pumũ. Kam me kute aben rer kadjy me kunĩ prôt. Nhym be, me'õ pydjibit me kunĩ ren arỳm amim kĩnh djà by. Krãdjêja by. Djãm ar aje ja mar kêt? Ar gadjwỳ dja gar Jeju man kôt ar amijo aba. Atỳx ne kôt amijo aba ne amã djukanga kêt. Dja ga anen arỳm akĩnh djà byrkumrêx. Metĩndjwỳnh kute memã kĩnh djà nhôrja byrkumrêx. 25 Nhym kam me kute me rer prãmja kunĩ ne me kadjy amijangri tỳx. Kute kĩnh djà punu byrmã. Kute pi'õo krãdjê byrmã amijangri tỳx. Nhym be, gwaj ba ne gwaj baje bakĩnh djà punu prãm kêtja byrmã. Kadjy gwaj Metĩndjwỳnhmã amijangri tỳx ne katàt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amijangri kêt ne ren Metĩndjwỳnhmã bamex kêt nhym ren gwaj bamã kĩnh djà nhôr kêt.

26 Djãm ije mrãmri ne me arĩk prôt pyræk ne amikukãm ikĩnh djà mar kêt got? Ba amikukãm ikĩnh djà mar 'ãno djan Metĩndjwỳnhmã apê. Djãm me ajbit ije me akre? Djãm ije amijakre kêt got? Ne ba ren amijakre kêt ne ren ije mrãmri ne me bit kute ikra krão me titikmãn kôkremã ukabêr kajgo pyræk ne ren ikajgo mexi. 27 Nhym be, kati. Nã bãm mã amijakren mã amikukràn amim,

—Je, djãm ije amidjwỳnhbito kĩnh ne ijaxwemã? Kati. Kwãrĩk wãnh ijaxwe kêt, anen mã akubyn aminê. Ne kam ije mrãmri

ne me ta kute amititik pyræk. Ne mã amijakren arỳm amiman katàt amikabênh kôt ar amijo iba. Ije mrãmri ne me kute me pa 'amỳnh nhym me kute katàt me kabênh mar ne mekôt amijo ba pyræk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kêt ne ren arỳm ate amijo iba. Nhym kam Metĩndjwỳnh ren arỳm imã,

—Djãm amã dja ba kĩnh djà ngã? Kati. Ije amã òr prãm kêtumrêx, ane.

10

*Memã mebê idjaer tũm'ã ujarênh.
Idja 3.8; Djuda 5*

1 Be, akmere, àpnhĩre ar, ar aje mar kêt karõ ne ba ije ar amã me bakukãmãre'ã idjujarênhmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre kapôt kukritkam mõi. Metĩndjwỳnh ne me kadjy kakrà nhípêx nhym me kunĩ kakrà parbê mõi. Nhym kam ngõ raxbê pyka kêt aprakamã memã ajkij nhym me kam ngõ bikjêrkôt mõi. 2 Me kunĩ Môjdjê kôt ar amijo ba. Ga, me kute ngõmã gwaj bajangjênhja pumũ. Nhym me gwaj bajã amim,

—Ga, me arỳm kute Jeju mar ne kôt amijo baja pumũ, ane. Me bakukãmãredjwỳ kunĩ Môjdjê kôt ar amijo ba ne kakrà parbê mõi ajte ngõ parbê mõi. 3 Metĩndjwỳnh memã djwỳ jano nhym axidjuw nhym me kunĩ djwỳ jabit kuro ba. Nhym ta ajte memã ngõo kato nhym me kunĩ ngõ jabito kõi ar o ba. 4 Metĩndjwỳnh nhõ kên ne mekôt ar ba nhym me kôt ngõo kõi ar o ba. Kên ja ne Kritu'ã amijakre.

5 Nãm Metĩndjwỳnh te meo djuw mexo ban me kunĩkam kĩnh kêt. Nãm me kwỳ ngrêrebitkam kĩnh. Ne me krãptĩkam kĩnh kêt nhym kam me arỳm ty. Nhym wãnh me kapôt kukrit kunĩkôt me tyk jangij nhym me krã wãnh kumex. Me tykkôt ne gwaj Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêtja ma.

6 Mỳj kadjy ne gwaj baje me bakukãmãre marmã? Bir, dja gwaj me kuman arỳm me kudjwa ã anhỳr kêt ne bamã mỳjja punu prãm kêt.

7 Kam kwãrĩk wãnh me kwỳ kudjwa kêt ne mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhípêxmã amijarênhõ aba kêt. Amrêbê: ne me me bakukãmãre'ã ajarênh memã kum,

“Me mry karômã mry bôn kukrên kam kôt kômo nhÿ. O nhÿ:n kam kâjmã dja. Kâjmã djan ajte mry karômã tor ne kam kînh katio nhÿ”, ane.

Ga, me kute amrêbê: memã 'ã ujarênh nhym me bakukâmãre kute 'ã pi'ôk no'ôkja pumũ.

⁸ Nãm me mjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba. Kwârîk wãnh gwaj me kudjwa kêt. Me bakukâmãre kwÿ ã anen kam akati pydjikam arÿm ty. Krãptî: kubê 23.000 arÿm ty.

⁹ Nãm me kwÿ ajte amim,

—Ba ijaxwe mex gê goja ijo ajkê. Goja Metîndjwÿnh mrãmri kute ipumũnh jabej goja ijo ajkê, anhÿro ba. Nãm me amim anhÿro ba: nhym kangã krãptî arÿm bôx ne me imex ne. Kwârîk wãnh gwaj me kudjwa ã bakabêno anhÿr kêt.

¹⁰ Me kwÿ Bênjadjwÿr djwÿnhmê ò àpênh ar'ã kabên ar ba. Bêñ prîkam 'ã kabên ar ba. Kwârîk wãnh me kudjwa kêt. Nãm me'ã kabên ar ba: nhym Metîndjwÿnh arÿm me'ÿr kadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arÿm me'ÿr bôx ne arÿm me imex ne.

¹¹ Mÿkam ne mÿjja ã me bakukâmãreo anhÿro ba? Bir, gwaj baje amijã mÿjja mar kadjy. Nãm me me'ã pi'ôk no'ôk gwaj arênh maro baba. Arÿm pykakam me kute aminhinomã amimênh djã nhô akati bôx 'ÿr gwaj mÿjja'ã pi'ôk no'ôk jarênhja maro baba. Dja gwaj amikajmãtã mÿjja man arÿm bamã bajaxwe puma. Me kute gwaj babê bajaxwe puma kadjy ne me arÿm me'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹² Dja gar amijã ano tÿx. Nok ga ren ar ajô amim,

—Ba ne ba itÿxkumrêx. Ije me kudjwa ã ijaxweo anhÿr prãm kêt, anhÿro aba. Nok ga ren ar te amitÿx jarêñ ren arÿm me kudjwa ren ajaxwe ar aba.

¹³ Nhym be, jakam ne me ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ba. Djãm ar gajbit ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ba? Kati. Nãm ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ban tãm'ã me kunîmã àpnênh ba. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kute gwaj bamar ne kabênkumrêx. Amikabên kôt dja mrãmri gwaj bajo djuw mexkumrêx ne gwaj bajã ukanga kêt. Dja me te axwe'ã ar amã àpnênh ba nhym arÿm ar amã tÿx jadjà nhym kam me tÿxo kute ajakrenh

prãm kêt. Gar kam arÿm memã akàx ne ajmã akute kêt.

Me kute mÿjja karômã amijarênh nêje kute me akre.

Ap 9.20

¹⁴ Kam akmere ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Godja me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarênh prãm kwârîk wãnh mekôt amijo anhÿr kêt ne on memã akàx. ¹⁵ Ar akrã mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Goja ije kôt arênh jabej dja ga ikabên mexmã akato.

¹⁶ Gwaj baje ngônhrãkam pidjô kangô'ã Metîndjwÿnhmã amikînh jarêno bakrî nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakînhkumrêx. Gwaj baje o bakômkam arÿm Kritu kamrô'ã kangô jakre. Ne kam arÿm Kritu kamrô prôt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwÿ kokjêr ne krênkam arÿm Kritu nhî'ã djwÿ jakre. Ne kam arÿm me kute Kritu pîte'y'ã nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrãmri ikabênkumrêx. ¹⁷ Gwaj Kritu pydji'ã djwÿ jakren pydjîn kubyn bakunî kukrê. Te bakrãptîñ kute gwaj banhî pydji pyrãk. Ne kam baje djwÿ pydjija kwÿ krênkôt baro'ã Kritu mar pydji.

¹⁸ Ga, me bakukâmãrebê idjaerjadjwÿ pumũ. Me kunî Metîndjwÿnhmã mry bôrja krê. Me kute krênkam arÿm ro'ã mar pydji.

¹⁹ Mÿj ne ba ije me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx'ã ar amã arênhmã? Bir, mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx tîn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwÿ me kute kur kajgo.

²⁰ Nhym be, me kute Metîndjwÿnh mar kêtja ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã mry bôr ne kum amijarêno ba. Djãm Metîndjwÿnhmã ne me amijarêno ba? Kati. Me karô punu ar bajamã ne me amijarêno ba, Xatanaj nhô àpênhjamã amijarêno ba. Me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarêno ban kam me karô punu ar bajamã amijarêno ban kam arÿm mar pydji. Ne kam 'ã typdji. Djãm kam ar aje me kudjwa me karô punu mar pydjîn 'ã atypdji prãm? Kati. Ja ne ba ar abê uma. ²¹ Djãm ar aje Bênjadjwÿr djwÿnh nhô ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm ne ajte me karô punu nhô ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm? Kati. Djãm aje

Bênjadwÿr djwÿnh nhõ djwÿmã akrî prãm ne ajte me karõ punu nhõ mrymã akrî prãm? Kati. Kwãrîk wãnh. ²² Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhym Bênjadwÿr djwÿnh arÿm gwaj bakam ngryk ne. Te ta gwaj bajã pydji prãmje arÿm ngryk ne. Djãm gwaj batÿxo baje akrenh got?

Me katàt ar amijo ban ukaprîã kute memã karõ.

Mat 20.28; Rô 15.1; Pir 2.4

²³ Nã gãm ar abenmã,

–Ba apÿnh imã mÿjja kÿnh djãri kunõ iba nhym Metÿndjwÿnh ajmã ijo kêt-kumrêx, anhÿro aba. Djãm ba ne ba ije amim anhÿr? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja kÿnh djãri dja ba kunõ iban arÿm amijo mex? Kati. Gwaj bamã mÿjja kÿnh kunõ babakam djãm kunîkôt baje amim Jeju mar mex? Djãm kôt gwaj baje mar mexo amũ amikamênh? Kati. Kunîkôt gwaj baje amũ amikamênh kêt. ²⁴ Kwãrîk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Ne aje mÿjjao abamã ar amibu'ã me ama. Me aman kam mÿjja man amim,

–Ba ren o iba nhym ren me arÿm 'ã ipumũ ne ren arÿm Jeju mar prãm kêt. Kam, dja ba o iba kêt-kumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arÿm o aba kêt-kumrêx. Nãr, ga amim,

–Dja ba o iba nhym me arÿm 'ã ipumũn arÿm kum Jeju mar prãm-kumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arÿm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhõr djãja pumũ. Kam ne me mÿjjao metÿndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry memã kungã ne mry kajgo tu o akàn kungã. Ga kam mry nhõr djãkam bõx. Aje mry'õ byrmã bõx. Tu mry byn krê. Kwãrîk wãnh amim me kukjêr ne memã kum,

–Djãm mÿjjao metÿndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry? anhÿr kêt. ²⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Pykamê pykakam mÿjja kunîdjwÿ, mÿjja kunî ne Metÿndjwÿnh nhõ mÿjja”, ane.

Ja dja ga aman me kukjêr kêt. Tu abyn krê. Kwãrîk wãnh amã uma kêt.

²⁷ Nãr, ajtekam godja me'õ kute amim Jeju mar kêtja amã kràn amã,

–Dja ga ikutã anhõ kwÿ krê, ane ga kum, “Ã”, ane. Tu kute amã mÿjja jarênh kunî krê. Kwãrîk wãnh kum,

–Djãm me karõ nhõ? anhÿr kêt. Dja ga amim,

–Mÿjja kunî ne Metÿndjwÿnh nhõ, ane. Dja ga amim anen tu krê.

²⁸ Nhym be, godja amũ me'õdjwÿ nÿnh bõx ne amã,

–Be, ja ne me mÿjjao metÿndjwÿnh karõ nhipêxmã kubõ ga krê, ane. Kwãrîk wãnh kam krên kêt. Me'õja ne arîk amim,

–Dja ba me karõ nhõ mry krên arÿm ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga ren omũnh nhiràm arek mÿjja karõ nhõ mry krê nhym ren arÿm akudjwa kwÿ krê. Ren kwÿ krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Mrãmri ne pykamê kam mÿjja kunîdjwÿ, mÿjja kunî ne Metÿndjwÿnh nhõ mÿjja. ²⁹⁻³⁰ Nhym be, djãm aje amidjwÿnhbit marmã? Kati. Me'õjadwÿ dja ga aman omũnh nhiràm krên kêt. Nok ren akudjwa kwÿ krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Ga ren amidjwÿnhbit ma nhym ren me'õ bõx ne amã kabên ga ren amim,

–Je tô mÿkam ne me'õ imã kabên ne ikunoro dja? Arÿm ba mry ja'ã Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Ba tu omũnh nhiràm kukrê, ane. Kwãrîk wãnh amidjwÿnhbit mar ne omũnh nhiràm krên kêt.

³¹ Ga dja ga katàt ar amijo aban adjukaprî. Aje anhõ kwÿ krên ne akõmkôt nãr aje anhõ mÿjja kunõ abakôt katàt ar amijo aban adjukaprî. Nhym kam me arÿm apumũn amim,

–Be ga, me kute katàt Metÿndjwÿnh mar ne kôt amijo baja pumũ. Me ukaprîkumrêx. Kam, mrãmri ne me Metÿndjwÿnh'ã ujarênhkumrêx. Arÿm imã kÿnhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metÿndjwÿnh kÿnhkumrêx.

³² Kwãrîk wãnh amidjwÿnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwÿnhbit maro aban arÿm Metÿndjwÿnh bê me'õo akêx. Mebê idjaer nãr me bajtem nãr me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja. Kwãrîk wãnh aje amidjwÿnhbit maro Metÿndjwÿnh bê me'õjao akêx kêt. Nok ga ren me'õo akêx ne ren kam aje mrãmri ne mÿjja kute me

par tok nhyr me rôrôk pyrâk. ³³ Ba ije me kunîo kînh kadjy ije amimar ne katât ar amijo iba. Ije mÿjjao iba kunîkôt katât ar amijo iba. Djâm ije amidjwÿnhbit mar? Kati. Ije me krâptî mex kadjy amimar. Ije Metîndjwÿnh'ÿr meo akêx nhyr kute me utâr nhyr me mex kadjy amimar.

11

Mjên dja prôo ba nhyr kâjmã kum rax kamê.

Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1

¹ Nã bãm Kritu'ã amijakren kôt ar amijo iba. Ar gadjwÿ dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

² Be, ije amrêbê ar amã ikabên jarênh gar aje mar rã'ã ne ikabên kunîkôt ar amijo aba. Kam ne ba mrãmri ar amã amex jarê.

³ Me kute me bikprôn timer djâkam amikrã'ã prodjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Dja bar me bikprôn timer djâkam ikrã'ã pro jabej. Nâr, dja bar 'ã pro kêt. Mÿj dja bar nê? Nã gãm ar ã imã ane. Jakam ije ar amã ikabên jarênhmã. Ga, me krãja pumû. Me krâkam ne me umar ne kam kukwakam amû ikrao apê nâr parkam mrã. Me krã ne amû me kukrãdjã kunî ngrêk ne meo ba. Kritudjwÿ ne gwaj bakunîo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Gwaj bamydjwÿ ne gwaj baprôo baba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Metîndjwÿnhdjwÿ ne Krituo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk.

⁴ Godja me my mekôt akuprôn Metîndjwÿnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djâm kute amikrãdjê tur ne o amikrã'ã pro? Kati. Kam kute amikrã'ã prokam mex kêt. ⁵ Nhyr be, godja me nire Metîndjwÿnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djâm amikrã'ã pro? Nã. Me nire kute amikrã'ã prokam mex. Ren kam amikrã'ã pro kêt nhyr ren me arÿm kam pijâm ne. Ren me kam pijâm kute mrãmri ne me nire prîne krã kênhkam ren me arÿm kam pijâm pyrâk.

⁶ Dja me nire amikrã'ã pro prãm kêt nhyr ren me kum krãnh kê. Mÿj kadjy ren me kum krãnh kê? Bir, pijâm kadjy. Nhyr be, kati. Me nire krãnh kênhkam nâr kî

jakârkam mex kêt. Mex kêt kam gê me nire amikrã'ã pro.

⁷ Adjâkamã ne Metîndjwÿnh amimekôt, amipymakôt me my nhîpêx nhyr arÿm mexkumrêx ne uma. Kute amikôt ipêxkam me my kute amikrã'ã pro kêt. Nhyr be, djâm Metîndjwÿnh amimexo me nire nhîpêx? Kati. Kute amimexo me nire nhîpêx kêt. Nãm me my mexo me nire nhîpêx. Kam dja me nire amikrã'ã pro. ⁸ Djâm me'ô nireo ne Metîndjwÿnh my nhîpêx? Kati. My nhôkwao ne ni nhîpêx. ⁹ Djâm me my me nirekôt ba kadjy ne my nhîpêx? Kati. Mykôt ba kadjy ne ni nhîpêx.

¹⁰ Kam dja me nire me my kabên man kôt ar amijo ba. Kamdjwÿ dja me nire arÿm amikrã'ã pro. Amikrã'ã pron arÿm memã amijo amirît. Mrãmri kute mjên kabên mar ne kôt amijo bakumrêxja dja memã o amirît nhyr me arÿm omû. Dja amikrã'ã pron Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhmãdjwÿ amijo amirît nhyr me arÿm omû.

¹¹ Nhyr arÿm me kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam djâm me nire ta ar ban kum me my mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Nâr, djâm me my ta ar ban kum me nire mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prã:m. ¹² My nhôkwao ne ni nhîpêx nhyr me nire kurûmdjwÿ arÿm me my apôx. Nhyr be, Metîndjwÿnh rax ne mÿjja kunî nhîpêx. ¹³ Be, godja me nire amikrã'ã pro kêt ne Metîndjwÿnhmã kabên jabej djâm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

¹⁴⁻¹⁵ Me my kî jabjêkam mex kêt. Nhyr be, me nire kî jabjêkam me kum me kînhkumrêx. Me krã'ã pro kadjy ne mexkumrêx. ¹⁶ Nhyr dja ar ajô aje me nire krã kajgo mÿr jabej akabêno ijapanh prãm. Kwârîk wãnh rã'ã. Djâm ar ikam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Nâr djâm amû me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja apÿnh ba djâkam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Arkati. Me nire amikrã'ã pro. Tãm dja gar ama. Tãm ne ja.

Me kute Jeju'ã djwÿ jakren kute kur.

¹⁷ Gar abikprôn timer ne aje amim Jeju mar kadjy djwÿ krê. Be, djã ne gar akuprôn arÿm Jeju man aje mar mexo amû aben

kamê? Kati. Ar aje Jeju'ã djwý krên ne aje Jeju marmã akuprôn ate aben kam amex kêt ne. Djãm kam we ije ar amã mex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêt kumrêx.

¹⁸ Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arým apýnh mýj xêjakôt akrî ne arým abenã akabê:n ne. Ja ne me nînh imã arê ba arým kuma. Birãm mrãmri ne me kabênkumrêx. ¹⁹ Mrãmri gêdja ar akam me kwý abenã kabê:n ne. Nhyim be, mýj xêja dja mrãmri Metîndjwýnhmã mex? Djãm me ajkwa kajgokambit memã kum,

—Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhýro ba ne kute katát kôt amijo ba kêt? Djãm kam me arým Metîndjwýnhmã mex? Kati. Me kum mex kêt kumrêx. Nhyim be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katát Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrãmri Metîndjwýnhmã mexkumrêx.

²⁰ Ar abikprônhkam djãm ar aje Bênjadjwýr djwýnh mar kadjy ne gar anhõ kwý krê? Kati. Ar aje amidjwýnhbit mar kadjy ar anhõ kwý krê. ²¹ Nã gãm ar apýnh aben bê anhõ djwý jamýn o aprôt ne o akrî. Nhyim me kwý kum prãm ne te 'ã ar apumũ. Gar akwý atekam anhõ kwý krên raxkam ajbã. ²² Djãm ar aje anhõ kwý krên ne akõm kadjy ar anhürkwã kêt kam ne gar aben bê djwýo aprôt? Djãm ar amã me kute amim Metîndjwýnh mar ne kôt ar aben pydjio baja kurên me õ mýjja kêtja kanga nhyim me arým pijàm ne? Mýj dja ba kam ar amã arê? Djãm kam ije ar amã amex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêt kumrêx.

²³ Nhyim be, gwaj babikprônh ne baje djwý krên ne baje Jeju tyk marmã. Bênjadjwýr djwýnh ta ne imã tãm'ã karõ ba kuman arým amrêbê ar amã arê. Ne jakam ije ajte kôt ar amã tãm jarênhmã. Bênjadjwýr djwýnh Jeju arým djwý by. Djuda ate tēm ne kute kurê djwýnhmã kangao âmri nhyim akamát tãm kam arým djwý byn ²⁴ 'ã Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Ne kam arým kôt ba djwýnh arkum djwý kokij ne 'ã aminhî jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhî ne ja. Dja me pîte'y'ã inhôn ibî. Dja gar akuprôn inhî'ã djwý jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã

nhyim ar arým kukrê. ²⁵ Kukrên arým krên pa.

Nhyim kam arým ngônhrãdjwý by. Ngônhrãkam pidjô kangô byn arým arkum,

—Pidjô kangô ja ne ikamrô prôt ne ityk'ã amijakre. Arým ikamrô prôt ne itykkôt gêdja Metîndjwýnh arým memã kabên ny jarênh mãm dji. Gêdja memã kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprôn ikamrô'ã pidjô kangô jakren o ikôn ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁶ Kam dja gar akuprôn 'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhýr kunîkôt gar arým memã Bênjadjwýr djwýnh tyko amirî. Dja gar memã o amirîto akrî tãm tã nhyim ï akubyn bõx.

²⁷ Kam me kute Bênjadjwýr djwýnh nhõ djwýo mýjja kajgon kute krênja ne me arým axwe. Me kute Bênjadjwýr djwýnh nhõ pidjô kangôo mýjja kajgon kute o kômja ne me arým axwe. Kute Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrãmri ne me kute Jejuo bikênh ne kamrômã õpõkkam me axwe ja pyræk.

²⁸ Kam dja gar amijaxwe jabej adjumaro nhýn arým amima. Amiman amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarê. Ne kam arým Jeju'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikõ. ²⁹ Dja gar ajõ Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt ne tu djwý krê ne tu pidjô kangôo ikõ nhyim kam Metîndjwýnh arým ajo ajkê.

³⁰ Ga, ar akrãptî aje Bênjadjwýr djwýnh mar kêt kam tu ar aje krên ne o akõmja pumũ. Kam arým ar akrãptî arerekren akanê nhyim me kwý arým ty. ³¹ Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjumaro nhýn ren arým amijaxwe ma. Ne kam ren arým amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarê. Nhyim kam ren Metîndjwýnh arým gwaj bajaxwe pãnh gwaj bajo bikênh kêt. ³² Bênjadjwýr djwýnh kute gwaj babê bajaxwe kurê. Kute gwaj babê kurê kadjy ne gwaj bajo ajkê. Ne ren gwaj babê bajaxwe kurê kêt gwaj ren arým akuno. Nhyim be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djakam babiknor kêt kadjy ne gwaj babê bajaxwe kurê.

³³ Kam akmere ar, dja gar Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kadjy akuprôn abenkam amako nhÿ. Kwārîk wānh aben bê anhō djwÿ 'amÿnh ne tu o aprôt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ. ³⁴ Nhy me'ō kum prām gê ũrkwākam ō kwÿ krēn mex. Ō kwÿ krēn mexkam gê ar awÿr bōx ne ar aro'ā nhÿ. Ne kam arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar katāt ne arÿm djwÿ krēn kangōo ikō. Mÿkam? Bir, kute pānh meo bikēnh kêt kadjy. Me kute Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu kute krēn ne o kōmkam ne Metīndjwÿnh kute pānh meo bikēnh pyma.

Be, ije ar amā mÿjja kwÿ'ā idjujarēnh prām rā'ā. Ba wām itēm ne ar akam ībōxkambit dja ba ar amā arē.

12

Karōkôt me apÿnh Metīndjwÿnhmā àpēnh djà.

Dju k 4.1

¹ Ar ga ne gar Metīndjwÿnh Karōkôt adjàpēnh jabej ikukij, ba arÿm kuma. Ba ar amā 'ā ajarē gar ama. ² Amrēbē ar aje amim Jeju mar kētri ne me amā,

—Dja gar mÿjjao metīndjwÿnh karō nhipēxmā amijarēho aba. Nām me ā ar amā ane gar arÿm ari mekôt apÿnh mÿjjao metīndjwÿnh karō nhipēx jamakkre kêtjamā amijarēho aba nhy kute ar amar kêt kumrêx. Kam ne gar Metīndjwÿnh Karō djàpēnhja mar kêt. Ja ne gar aje mar.

³ Kam, ar aje Metīndjwÿnh Karō djàpēnhja mar kadjy ba jakam ar amā arē. Me'ō kute Metīndjwÿnh Karō kukwakam kabēn'ō jarēnhkam djām kute memā kum,

—Djām Jeju mex? Kati, punure, anhÿro ba? Arkati. Metīndjwÿnh Karō kukwakam ne me kute Jeju'ā kabēn mexbit jarēnh ba. Ne kam ajte me'ō kute memā kum,

—Mrāmri Jejubē Bēnjadjwÿr djwÿnhkumrêx, anhÿro ba, Metīndjwÿnh Karōbit kukwakam kute arēnh ba.

⁴ Kam, mÿj ne Metīndjwÿnh Karō djàpēnh kute? Bir, nām apÿnh mÿjja'ā memā karō nhy me arÿm kôt kute mar ne arÿm kam kum àpēnh ar ba. Djām kam apÿnh karō kute apÿnh mÿjja'ā memā karō? Kati. Metīndjwÿnh Karō ta pydji. Pydji kute 'ā memā karō. ⁵ Bēnjadjwÿr

djwÿnh kadjy gwaj apÿnh badjàpēnh djàri maro baba. Djām kam apÿnh Bēnjadjwÿr djwÿnh? Kati. Bēnjadjwÿr djwÿnh ta pydji. ⁶ Metīndjwÿnh apÿnh gwaj bajo ō àpēnh ne kam kum badjàpēnh kadjy apÿnh gwaj bamā bano mex, bajamak mex, badjê mex jarē. Djām kam apÿnh Metīndjwÿnh? Kati. Metīndjwÿnh ta pydji.

⁷ Metīndjwÿnh Karō kute gwaj bakôt amijo amirīt kadjy arÿm gwaj bakunīmā 'ā karō. Gwaj badjàpēnh djà'ā gwaj bamā karō. Dja gwaj bakunī apÿnh badjàpēnh djà kôt kum apēn arÿm abenmā Metīndjwÿnh raxo amirīt ne kam bakunī arÿm ra:x ma. Rax man arÿm katà:t kôt ar amijo baba nhy arÿm gwaj bakam kīnhkumrêx.

⁸ Kute gwaj bakunīmā àpēnh djà'ā karō kôt ne Karō gwaj bakam me kwÿmā amak mex jadjà. Nhy kam arÿm kute memā kabēn katāt jarēnh mar mexkumrêx.

Metīndjwÿnh Karō ta ajte gwaj bakam me kwÿmā apÿnh mÿjja mar kêt jarē nhy me arÿm kôt kute mar ne kute gwaj bamā arēnh mar mex.

⁹ Metīndjwÿnh Karō ta ajte gwaj bakam me kwÿmā Metīndjwÿnh raxo amirīt nhy me arÿm kôt tu amim Metīndjwÿnh markumrêx.

Metīndjwÿnh Karō ta ajte gwaj bakam me kwÿmā me punuo mex'ā kum karō nhy me arÿm kôt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰ Nhy ajte gwaj bakam me kwÿmā mÿjja pumūnh kêt nhipēx'ā kum karō nhy me arÿm kôt kute mÿjja pumūnh kêt nhipēxja mar mex.

Nhy ajte gwaj bakam me kwÿmā kabēn jarēnh ba nhy kam me arÿm kôt kute Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh mar mex. Nām ā gwaj bamā ane gwaj kam baje apÿnh mÿjja mar mex ne arÿm o kum badjàpēnh ar baba.

Nhy be, me'ō Metīndjwÿnhmā àpēnh gēdja gwaj bawÿr bōx. Nār kon, me'ō me karō punumā àpēnh gēdja gwaj bawÿr bōx. Kute mex pyrāk gēdja gwaj bawÿr bōx. Mÿj dja gwaj me'ōmā bakator on? Bir, Metīndjwÿnh Karō ajte gwaj bakam me kwÿmā me'ō jarēnh nhy me arÿm kôt kute kum kator mar mex. Me'ō Metīndjwÿnhmā àpēnhkumrêx gwaj bawÿr bōx nhy me arÿm kuman gwaj bamā,

—Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx ne wã, ane. Nàr, me'ò me karõ punumã àpênhja gwaj bawýr bõx nhym me arým kuman gwaj bamã,

—Me karõ punumã àpênh ne wã, ane. Gwaj bakwý Metîndjwýnh Karõkõt badjâpênh djà 'òdjwý ne ja.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karõ gwaj bakam me kwýmã me kabên'ã karõ nhym me arým kõt kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex.

Nhym kam ajte Metîndjwýnh Karõ gwaj bakwýmã me kabên'ã karõ nhym kõt me kute gwaj bakabên djwýnhkõt amũ gwaj bamã me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex. Metîndjwýnh Karõkõt gwaj bakwý badjâpênh djà 'òdjwý ne ja.

¹¹ Metîndjwýnh Karõ ta ne kute gwaj bamã apýnh badjâpênh djàri arênh ne ja. Gwaj banhĩ pýnhkõt kute gwaj bamã arênh. Ta kute gwaj bajã amim karõn arým kõt gwaj bamã badjâpênh djà jarênh ne ja.

*Gwaj baje Kritumẽ banhõ typdji pyrãk.
Rô 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15*

¹² Ga, gwaj banhĩja pumũ. Gwaj banhĩkam apýnh badjâpênh djà krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djà. Ne banhikrao baje mýjja kupênh djà. Ne bakrãkam banhõ mýjja mar djà. Ne banokam baje mýjja pumũnh djà. Ne bajamakkrekam baje mýjja mar ne kupênh djà. Be, gwaj banhĩkam apýnh badjâpênh djà krãptĩja pumũ. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam gwaj baje kumẽ banhĩ pydji pyrãk. Nekam gwaj banhĩ pýnhkõt apýnh badjâpênh djà krãptĩ, badjumar djà krãptĩ.

¹³ Metîndjwýnh Karõ ne pydji. Ne kam gwaj bakunõ ban Kritu pydji'ã gwaj bamẽ. 'Ã ne me ngõmã gwaj bajangjênh jakre. Gwaj te babẽ idjaer nàr te gwaj babajtem nhym arým Metîndjwýnh Karõ Kritu pydji'ã gwaj bamẽ. Nàr, me arým gwaj bakam ar kwý pa 'amý nhym ar memã àpênh kajgo ar ba. Metîndjwýnh Karõ arým ar o ban Kritu pydji'ã ar kumẽ. Nàr, gwaj bakam ar kwý me kute ar pa 'amýnh kêtja nhym ar arek mekõt ar ban umar mex. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Metîndjwýnh Karõ pydji arým gwaj bakunõ ban Kritu pydji'ã gwaj bamẽ. Metîndjwýnh

Karõ kute ngõ pyrãk gwaj bakunõ baje pydjio bakõm pyrãk.

¹⁴ Ga, gwaj banhĩja pumũ. Djãm gwaj badjâpênh djà pydjibit? Kati. Gwaj banhĩkam apýnh badjâpênh djà krãptĩ, badjumar djà krãptĩ. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam kumẽ banhĩ pydji pyrãk. Ba ar amã arẽ gar ama. Kritu mẽ gwaj baje banhĩ pydji pyrãk.

¹⁵ Birãm Kritukam gwaj bajõ djâpênh djà kute gwaj bapar djâpênh djà pyrãk ne kajgo. Ne kam kum àpênh djà kĩnh kêt. Kum me'ò djâpênh djà kĩnh, àpênh djà mexkumrêx kute me ikra djâpênh djaja pyrãk kum kĩnh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djà mexkumrêx. Me kum kĩnhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djà kĩnh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karõ imã idjâpênh djà ja'ã karõ? Kute Kritu ijo õbikwa kêt pyrãk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrãk, ane. Djãm kute amim anhyrkam djãm mrãmri Kritu kute o õbikwa kêt? Kati. Mrãmri kute o õbikwakumrêx.

¹⁶ Ne birãm atekam Kritukam gwaj bajõdjwý djâpênh djà kute me amak djâpênh djà pyrãk. Ne kam kum àpênh djà kĩnh kêt. Kum me'ò djâpênh djà kĩnh, àpênh djà mexkumrêx kute me no djâpênh djaja pyrãk kum kĩnh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djà mexkumrêx. Me kum kĩnhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djà kĩnh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karõ imã idjâpênh djà ja'ã karõ? Kute Kritu ijo õbikwa kêt pyrãk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrãk, ane. Djãm kute amim anhyrkam djãm mrãmri Kritu kute o õbikwa kêt? Kati. Mrãmri, kute o õbikwakumrêx. ¹⁷ Ne ren gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmẽ bajamakkre kêt mýjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhijãkre kre kêt mýjo ne gwaj ren badjubãr?

¹⁸ Nhym be, kati. Metîndjwýnh ta gwaj bakadjy apýnh gwaj bakukràdjã, gwaj badjâpênh djà nhipêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djà'ã karõ kõt arým apýnh gwaj badjâpênh djà nhipêx. Kritudjwý. Gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam ne gwaj apýnh kõt badjâpênh djario baba.

19 Nhym be, Metĩndjwýnh ren gwaj banhijäkreibit nhipêx gwaj ren badjàkur kêt, badjàpênh kêt, bamrân h kêt. Ren gwaj bakukràdjà'õ pydjibit nhipêx mýj ne gwaj ren nê? Ne ren gwaj banhijäkreibit nhipêx ne ren gwaj bajajkwa nhipêx kêt gwaj ren badjàkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhipêx kêt gwaj ren badjàpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhipêx kêt gwaj ren bamrân h kêt. Mýj ne gwaj ren kam nê? Gwaj ren kam ajmã nê.

20 Nhym be, kati. Gwaj bakukràdjà kunĩ. Gwaj badjàpênh djà krãptĩ. Nhym be, gwaj banhĩ pýnhbit. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam kute kumê gwaj baje banhĩ pydji pyrãk. Nhym be, apýnh gwaj badjàpênh djà krãptĩ. Kam kwãrĩk wãnh ar amã adjàpênh djà kurê kêt.

Me kute abeno õbikwan kum aben jabê'ã memã karõ.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

21 Ba ar amã mýjja jarê gar ama. Djãm gwaj bamã bano kĩnh ne ate bamã banhikra kurê? Kati. Gwaj bamã bano kĩnh ne bamã banhikra kĩnh ne bamã bakukràdjà kunĩ kĩnh. Metĩndjwýnh Karõ ne kute gwaj bamã apýnh badjàpênh djà'ã karõ gwaj o baba ne kam bamã badjàpênh djàdjwý kunĩ kĩnhmã. Djãm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djãm jabit ne gwaj bamã kĩnhmã? Djãm me punuo mex ne gwaj bamã kĩnh kêt mã? Kati. Dja gwaj bamã badjàpênh djà kunĩ kĩnho aben pyrãk.

22 Gwaj bakukràdjàdjwý kwý rerekre. Gwaj bakĩ, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjà kwý rerekre. Te kwý rerekre gwaj bamã kĩ:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmã nê? 23 Nhym gwaj bakukràdjà kwý me kum kĩnh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kãjmã kamê nhym me arým kum kĩnh. 24 Gwaj bakukràdjà me kum kĩnhja gwaj o mex kêt ne kãjmã kamênh kêt.

Metĩndjwýnhdjwý ne Kritu nhõ àpênh aro aben pyrãk ne kum ar kunĩ kĩnho aben pyrãk. Nãm mã me kum õ àpênh kĩnh kêtjao mex ne kãjmã kum mex kamê. Nhym kam me arým kum õ àpênh kunĩ kĩnho aben pyrãk. 25 Mýkam ne õ àpênho aben pyrãk? Bir, ne ren meo aben pyrãk kêt nhym ren

me amirax mýr jabej abenmã kabên ne. Nhym be, kati. Me kute abenmã anhýr kêt kadjy ne arým õ àpênho aben pyrãk nhym kam me arým abeno djuw mex'ã kabên.

26 Nhym kam godja gwaj bajõ tokry jabej gwaj bakunĩ arým ô'ã batokry. Nãr godja me kãjmã kum rax kamê nhym arým kĩnh. Kĩnhkam gwaj arým ô'ã bakĩnh ne. 27 Ar aje tu amim Kritu markam nhym kute ar ajo õbikwakam ar aje mrãmri ne kumê anhĩ kute pydji pyrãk. Nhym arým ar ajo õ àpênh.

28 Me baje amim Jeju mar kunĩ ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metĩndjwýnh kute aben nHITEPã me bajã àpênh rên h. Nãm me bakwý'ã memã wa djwýnh mẽ. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhym me bakwý'ã ajte kukwakam kabên jarênh djwýnh mẽ nhym me ar ijatãri. Nhym me bakwý'ã memã kukràdjà'ã ujarênh djwýnh mẽ nhym me me atãri. Nhym kam ajte me bakwý'ã mýjja pumũnh kêt nhipêx djwýnh mẽ. Ne kam ajte me bakwýmã me punuo mex'ã karõ gu me baje mar. Nhym kam ajte me bakwýmã me àpênhkôt o kangõnh'ã karõ gu me baje mar. Nhym kam me kwýmã meo ba djwýnh'ã kum karõ nhym me kute mar. Nhym kam me bakwýmã me kabên'ã karõ gu me kôt baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar.

29 Djãm kam me bakunĩbê Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwýbit. Djãm kam me bakunĩbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunĩbê memã kukràdjà'ã ujarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunĩ baje mýjja pumũnh kêt nhipêx mar, baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwýbit. 30 Djãm me bakunĩ baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunĩ baje me kabên djwýnhkôt amũ memã me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. 31 Kam ar adjàpênh djàja'õ mexo kute kunĩ jakrenh dja gar amã kĩnh. Mex ja dja gar abej týx.

Ne kam mýj dja gar nênh kam apê? Bir, dja gar amã me abên kam apê. Gwaj bamã me abê kêt kam badjàpênh kajgo. Gwaj bamã me abêkambit mrãmri badjàpênh mexkumrêx.

13

Me kum me abê'ã ujarênh.

¹ Gwaj bamã me abêkambit ne mrãmri gwaj badjâpênh mexkumrêx. Ne ren gwaj bakam me'õ ren pykakam apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nar ren kâjkwakam Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djãm kam mex? Kati. Kum me abê kêt kam kabên kajgokumrêx. Kum me abê kêt kam kabên jarênh kajgo kute mrãmri ne me ngôn krôkrôkti titikkam kanga kajgo pyrâk.

² Nhyim ren gwaj bakam me'õ kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mÿjja bipdjur tûm kunïo amirît mar. Ne ren me kute mÿjja marja kunï ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djãm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêt kam ne kajgo me:xi.

Nhyim ren gwaj bakam me'õ ren mrãmri kute Metîndjwÿnh rax markumrêx. Ne ren mÿjja nhîpêx kadjy amim kamnhîx mexkumrêx. Ne ren kum,

—Djûnwã, dja ga imã krãnhwã kaba, ane. Nhyim ren arÿm kum kadjârkumrêx. Nhyim kam ren me'õja kum me abê kêt. Djãm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêt kam ne kajgokumrêx.

³ Nhyim ren gwaj bakam me'õ ren õ mÿjja kunï me bikênhmã kungrã. Ne ren kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, Kute memã mÿjja nhôrja kajgo mexi, kum me abê kêt kam.

Nhyim ren kam me'õ kute me'õ pytãr kadjy memã kum,

—Kwãrîk wãnh kuwyo tãmwã bîn kêt. Ba dja ga pãnh kuwyo ibî, ane. Nhyim ren me arÿm kabênkôt pãnh kubî. Kubî nhyim tykjao ren arÿm me'õ pytã. Nhyim be, ren tykja anhÿr djwÿnh rãm kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, tykja kajgo mexi, kum me abê kêt kam.

⁴ Gwaj bamã me abêkam dja gwaj memã bano kator kêt ne amijamãr 'iry.

Ne bamã me kaprî.

Ne me õ mÿjja'ã bangryk kêt.

Ne bamã me abêkam babên kati kêt.

Ne amijo badjãmra kêt.

⁵ Ne memã baprire ne memã bakabên jarê. Ne bamã me abêkam amidjwÿnh bit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhyim me'õ gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjy mar kêt kumrêx.

⁶ Ne bamã me abêkam me axwekam bakînh kêt kumrêx.

Ne me kute katãt amijo bakam bakînh kumrêx.

⁷ Ne memã me arênh prãm kêt.

Ne bamã me abêkam tu amim me markumrêx ne amim, “Mrãmri kabên kumrêx”, anen amiwÿr mÿjja kamnhîx kumrêx.

Ne mekôt badjãm tÿx kumrêx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸ Ne bamã me abêkam arÿm Metîndjwÿnh kadjy badjâpênh kumrêx ne bakajgo kêt kumrêx. Nhyim be, Metîndjwÿnh Karõ kute apÿnh memã âpênh djã jarênhja djã ï kêt. Djã kukwakam kabên jarênh djwÿnh ï memã arênh kêt. Nhyim me ï me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhyim me kute apÿnh mÿjja mar djwÿnh ï mar kêt. Nhyim be, djãm me kum me abên kam kum me abê kêt mã? Arkati. Djã me kum me abê rã'ã. Ne kam kajgo kêt rã'ã ne. ⁹ Jakam gwaj mÿjja kwÿbit man Metîndjwÿnh kukwakam kabên kwÿbit jarê. Gwaj baje kabên kunï mar kêt. ¹⁰ Nhyim be, djã ï mÿjja kunï kute amirît djã nhõ akati bõx gwaj arÿm prîne mÿjja kunï ma nhyim me:x kumrêx. Nhyim mÿjja kãjbê mexja arÿm kêt ne.

¹¹ Amrêbê iprîri ikabên kute me prîne kabên pyrâk. Iprîri ije mÿjja mar kute me prîne kute mÿjja mar pyrâk. Ne ije amim mÿjja'ã karõ kute me prîne amim mÿjja'ã karõ pyrâk. Ba kam arÿm ijabatãnh ne arÿm iprîne prãm kêt. Ba arÿm iprîne kam amijo ibaja kanga.

¹² Jakam gwaj baje Metîndjwÿnh nhõ mÿjja pumÿnh mex kêt kute mrãmri ne ïxe punukam me kute mÿjja pumÿnh mex kêt pyrâk. Djã gwaj ã omÿnh ane:n kam ï arÿm kuka kôn omÿnh mexkumrêx. Jakam gwaj baje mÿjja kwÿbit mar. Djã gwaj ã maro ane:n kam ï arÿm prîne mar mexkumrêx. Djã gwaj maro kute mrãmri ne ta kute prîne gwaj bamar pyrâk.

¹³ Jakam gwaj tu amim Metîndjwÿnh markumrêx rã'ã. Ne amiwÿr kamnhîx kumrêx rã'ã. Ne bamã me abê rã'ã. Ne kam gwaj baje tu amim markumrêxja ne kãjbê mex. Gwaj amiwÿr kamnhîx adjwÿ ne kãjbê mex.

Nhym be, gwaj bamã me abêja ne mexo kute kunĩ jakrenh.

14

Aben kabên djwýnhkôt me kute abenmã arênh'ã memã karô.

¹ Dja gar mã amã me abê. Ne kam ajte ar amã apýnh adjápênh djâdjwý kînhkumrêx. Metîndjwýnh Karô kute 'ã ar amã karôja dja gar amã kînh. Ne kam ar adjápênh djâ'ã abê Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhja dja gar amã kînhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwýnhkam aje me aben djwýnh kabênkôt memã arênh. Tãm dja ga amã kînhkumrêx.

² Nhym be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djãm gwaj bajômã ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metîndjwýnhmã ne arê. Me'ô ta ne mýjja mar kêt jarê. ³ Nhym be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênhja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nãm gwaj bamã arê gwaj kam bajamak mexo amũ amikamênho tèn arým Metîndjwýnh mar rax ne. Nãm gwaj bamã 'ã karôn gwaj bajo kînh. ⁴ Nhym be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwýnhmãbit arên kam ajbit arým amak mexo amũ amikamê. Me'ôdjwý kute mar kêt. Nhym be, me'ô kute me aben djwýnh kabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunĩmã arê nhym me arým kuma. Ne kam arým amak mexo amũ amikamên arým Metîndjwýnh mar rax ne.

⁵ Ar akunĩ ren me bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikînh ngrire. Nhym be, ren ar akunĩ me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikînhkumrêx ne. Mýkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhym me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kâjbê mex. Nâr, godja me'ô ar amã me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhym me'ôdjwý me bakabênkam amũ ar amã me'ô kabên jarê gar arým kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arým ajamak mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Ar aje

amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩ arým mar rax ne.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ren ar awýr bôx ne ren ar amã me bajtem kabên mar kêtja jarê djã ne ga ren ar amim aman akînh? Kati. Dja ba ar awýr bôx ne me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh ne. Metîndjwýnh kute imã mýjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh. Nâr ije mýjja'ô bipdjur tûm mar dja ba me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam ar amã kabên jarê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt ar amã Metîndjwýnh kukràdjã jarê gar kam arým amim aman arým akînh ne.

⁷ Nhym be, aje memã me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrãmri ne me kute me ô'i kakôr punu pyrâk. Nhym kam me abenmã kum,

—Je tô mýj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrãmri ne me kute pîjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhym kam me abenmã kum,

—Je tô mýj ngrer punu ja? ane. ⁸ Me krâkamngôn apýnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer. Ne ren me me ngrer kupa'ã ô'i kakô djã ne ren krâkamngôn me ngrer man kurê djwýnhmê aben kutã prôt kadjy akuprô? Kati.

⁹ Kam ar gadjwý ga ren ar memã akabên djwýnh jarênh kêt djã ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmã akabên nhym kute akabên mar kêt pyrâk. ¹⁰ Apýnh me ba djâkam apýnh me kabên krâptĩ. Ne kam me kute aben djwýnh kabênkôt kute aben kabên kunĩ mar. ¹¹ Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmã bakabên ne ren abeno me bajtem.

¹² Ar gadjwý ne gar ã aje aben kabên mar kêtka ã abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt dja gar memã akabên jarê. Metîndjwýnh Karô kute ar amã apýnh ar adjápênh djã jarênh dja gar me bakabênkôt memã akabên jarên kôt apê nhym me arým ar akabên markumrêx. Ne kam arým amak mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja

kunî arým mar rax ne. Ar adjâpênh djâ ja'ô dja gar amã kînhkumrêx.

¹³ Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja jarênh markam dja ga Metîndjwýnhmã amijo a'uw ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imã arê, ane. Dja ga ã kum ane gê me bakabênkam ajte amã arê. Ga kam arým amũ me bakabênkam memã arê nhym me arým ama. Tãm ne ja. ¹⁴ Metîndjwýnhmã gwaj bakabênkamdjwý. Godja gwaj kum me bajtem kabên mar kêtja jarên arým baje mýj kabên jarênhja mar kêt. Gwaj bajajkwakambit ne gwaj arê ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

¹⁵ Mýj godja gwaj kam nê? Bir, dja gwaj me bajtem kabên mar kêtjao kum bakabên jarên mã bakabên djwýnhkôt kum bakabên jarên arým amikabên ma. Dja gwaj mã me kabên mar kêtjao kum ngren mã bakabên djwýnhkôt kum ngren arým amikabên ma. ¹⁶ Godja gar me bajtem kabên mar kêtôbit kum mex jarê mýj godja ar abu'ã me ja kute akôt kum, “Mrãmri”, anhÿr on? Me kute akabên mar kêtja mýj godja me akôt nê? Me kute akabên mar kêtjao kum mex jarê. Nhym be, abu'ã me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amũ amikamênh kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apýnh me bajtem kabên mar kêtja jarênh kumex. Ije me bajtem kabên mar kêtja jarênh ar akunî jakrenh mex ne. Kam ne ba Metîndjwýnhmã amikînh jarê. ¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djãm mekam ije me bajtem kabên mar kêtja jarênh prãm? Kati. Nhym be, me kabên djwýnh ije arênh prãm kumrêx. Ije memã Metîndjwýnh kukradjà jarênh nhym me kute mar kadjy ije me kabên djwýnh jarênh prãm kumrêx. Ne ba ren me bakabên djwýnhkôt ikabên ngrêrebê 5bit jarên ren imã ikabênja kînhkumrêx. Nhym be, ne ba ren me bajtem kabên mar kêtja kabên krãptî: kubê 10.000 jarên ren kam imã ikabên ja kînh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, àpnhîre ar, kwãrîk wãnh ar aprîre kêt ne arîk amim akabên kajgo jarênh kêt. Dja gar ajabatãnh ne amim akabênkumrêx jarê. Dja gar me prîre ma. Prî:rekam me axwe kêt dja gar aman me

kudjwa ajaxwe kêt ne katàt ar amijo aba. ²¹ Be, amrêbê: ne Bênjadjwýr djwýnh me bakukãmãre Môjdêmã 'ã karô nhym kukwakam memã 'ã karô. Nãm te memã 'ã karô nhym me kute mar kêt ne amakkre kêt rã'ã ne. Nhym kam arým memã kabên ne memã kum,

“Me kabên mar kêtôbit, me bajtem kabênkôt dja ba jakam memã ikabên jarê.

Dja ba te memã arê nhym me amim ikabên mar kêt rã'ã ne.”

Nãm me amakkre kêt kam Bênjadjwýr djwýnh ã me bakukãmãre'ã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne.

²² Kam, ba ar amã arê. Mýj xê kadjy ne me kute me bajtem kabên mar kêt jarênh? Djãm me kute tu amim Metîndjwýnh markumrêxja kadjy ne me kute arênh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arênh. Nhym be, mýj xê kadjy ne me kute Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh, kute me bakabên djwýnhkôt kabên jarênh? Djãm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabên jarênh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabên jarênh. ²³ Kam, godja gar akunî aben pydjikam akunî arým me bajtem kabên mar kêtjakam akabên jarênh jabej. Nhym me kute Metîndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Nãr me kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjã ar akabên ma. Gar me bajtem kabên mar kêt jarênh akumexkam mýj dja me ar ajã abenmã arê? Bir, dja me abenmã abibãnh jarê.

²⁴ Nhym be, dja gar akunî abikprôn djãkam akabên djwýnhkôt Metîndjwýnh kabên jarê. Aben totokmã arê. Nhym kam me'ô kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjã. Nãr me'ô kute Metîndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Ne kam arým amijã akabên ma:ro nhÿ. Maro nhÿn arým amiman arým amim,

—Mrãmri ne ba mekôt ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro nhÿ. Amimaro nhÿ:n arým amim kator mex ne. ²⁵ Dja gar akunî akabên djwýnhkôt ã arênh ane nhym arým prîne amima. Kute apýnh mýjja punu nhípêx ne kute amikam o bipdjur djãri amikam kuma. Ne kam Metîndjwýnh pymaje arým tu mýrbê tÿm ne kum rax jarê. Ne kam arým ar ajã me kunîmã kum,

—Be, mrãmri Metĩndjwýnh mekmě amijo kajkep kumrêx, ane.

Me kabên'ã atom ne kute arênh nêje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apýnh ar adjapênh djà'ã ar amã karõ gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã akabên jarê. Me kute amim mar mexo amũ amikamênhmã dja gar memã arê. Kwãrĩk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt. Arým ar abikprõnhkam ar aje memã apýnh anhõ me ngrer jarênhmã nãr memã kukràdjà'õ jarênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nãr ar aje me bajtem kabên mar kêt kam akabên jarênhmã nãr Metĩndjwýnh kute ar amã mýjja 'õo amirĩtja ar aje memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nãr, ar aje me bajtem kabên mar kêtja akabên djwýnhkõt memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Kwãrĩk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt.

²⁷ Nhym kam ar akam me'õ ar me bajtem kabên mar kêtja jarênh jabej. Djãm ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nãr ar amãnhkrut ne ikjêkêt arê. Ar jabit. Djãm me kute kabên jarênh'ã atom* ne aben mar kêt mã? Kati. Kwãrĩk wãnh. Gê ar aben nHITEPã pýnh ne memã arênhõ tẽ. Nhym kam gêdja me'õ me bakabên kõt amũ memã arênhkumrêx. ²⁸ Nãr kon, dja me me bajtem kabên mar kêtja jarê nhym me'õ kute me bakabênkõt amũ ar amã arênh mar kêt. Kute mar kêt kam kwãrĩk wãnh me me bajtem kabên jarênh kêt. Me'õ kute me ijuk'ã ar amã arênh mar kêt kam gê me ja anhikrê. Ar aje aben pydjikam anhikrê. Gê me bixam-arkam amimãbit me kabên mar kêt jarênh Metĩndjwýnhmã bit arê.

²⁹ Nhym kam me'õ ar kute Metĩndjwýnh kabên jarênhmã. Djãm tu ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nãr kon ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne arê. Aben nHITEPã pýnh ne arênhõ tẽ gê kam ar bu'ã me ja ar maro krĩ. Mrãmri Metĩndjwýnh kabên kõt ar kabên katãtkumrêx jabej ar maro krĩ.

* 14:27 'ã krãptĩ

³⁰ Gê ar aben nHITEPã memã kabên jarênhõ tẽ. Nhym kam wãnh me'õdjwý nhý nhym Metĩndjwýnh arým kum mýjja 'õo amirĩt nhym kuma. Gê kumrêx kabên jarênhõ ãmja kum anhikrê. Nhym kam me'õ ýrja kãjmã djan pãnh memã kabên jarê. ³¹ Gêdja gar akunĩ aben nHITEPã apýnh ne Metĩndjwýnh kabên jarênhõ tẽ gê me kunĩ arým amim ar akabên ma. Ar akabên man arým amim Jeju mar mexo amũ amikamênh arým kõt kĩnh.

³² Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminên ar apýnh ne aben nHITEPã memã akabên jarê. ³³ Djãm ar aje akabên'ã atom ne aje aben kabên mar kêt mã? Djãm Metĩndjwýnh kute ar amã ar akangaja jadjãrmã? Kati. Nãm kute memã me umar mexbit jadjãrmã. Nãm ã apýnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djãri umar mexo ane.

³⁴ Nhym kam me niredjwý. Mýj dja ga me abikprõnh djãkam nẽ? Djãm me nire kute memã arênhmã? Kati. Dja me anhikrên me my kabên ma. Djãm apýnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djãri me nire kute kam memã kabên 'õ jarênh? Kati. Kunĩkõt me anhikrê. Ar akam me niredjwý, gê me me kudjwa anhikrên me my kabên ma. Me bakukãmãre kute Metĩndjwýnh kukràdjà'ã pi'õk no'õkkõt ne me nire kute me abikprõnh djãkam me my kabên mar ne kute kõt amijo bamã. ³⁵ Ne me kute mýjja'õ marmã, djãm me aben pydji djãkam kute me kukjêrmã? Kati. Gê me akrãnmã aminhũrkwãkam mjên kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabên'õ jarênhkam ne mex kêt ne.

³⁶ Djãm ar ajõ aje akabêno ijapanhmã? Djãm ar akumrêx ne gar aje Metĩndjwýnh kabên jarênhmo krax djwýnh? Djãm ar gajbit ne Metĩndjwýnh kabên ar awýr bõx? Kati. ³⁷ Godja me'õ we,

—Ibê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh, ane. Nãr,

—Ije Metĩndjwýnh Karõ mar, ane. Gê tãmwã ikumrêx iman ijã ar amã,

—Paur kabênkumrêx. Kute gwaj bamã kabên'ã pi'õk no'õk ja ne mrãmri Bẽnjadjwýr

djwýnh kute kum arênhkumrêx, ane. Dja ã ar amã ane gwaj kam arým me'õja markumrêx. ³⁸ Nâr, dja me'õ amakkre kêt prãm kwãrîk wãnh me'õ kabênja mar kêt.

³⁹ Kam, akmere ar, ar akabên djwýnhkôt aje Metíndjwýnh kabên jarênhja amã kînh. Nhym be, dja ar akam me'õ kute me bajtem kabên mar kêtjakam kabên'õ jarênh prãm jabej. Kwãrîk wãnh kubê adjaptàr kêt. ⁴⁰ Ne kam ar akabên jarênh'ã atom kêt gê mex. Nhym be, apýnh dja gar aben nwhitepã akabêno aku'ê. Ije Metíndjwýnh Karökôt ar adjapênh'ã idjujarênh ino rer ne ja. Tãm ne ja.

15

Jeju tyk ne akubyn tîn'ã ujarênh.

Kar 2.23, 10.39, 13.29

¹ Jakam ba ajte ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ije amrêbê ar amã 'ã ujarênh ny jarênh gar arým tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ba ajte ar amã tãm jarê. ² Ar aje amim 'ã ujarênh nyja markôt Metíndjwýnh arým ar apytà. Tãm dja ba ajte kàj bê ar amã arê. Ar aje kam tu amim mar tÿx rã'ã jabej arým ar apytà. Nâr ar aje mar kajgo jabej.

³ Metíndjwýnh ne kute imã kabên mex jarênhja ba arým ar amã arê. Kritu ne arým gwaj bajaxwe pãnh ty. Amrêbê: Metíndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh nhym me kute 'ã pi'ók no'ók kôt Kritu arým gwaj bajaxwe pãnh ty. ⁴ Ty nhym me arým adjà. Nhym me kute ajte 'ã pi'ók no'ók kôt 'ã akatin akatin akati nhym arým akubyn tîn ne. ⁵ Nãm akubyn tîn nhym kam Pedru arým omũ. Pedru nhidji 'õdjwýbê ne Xepa. Nhym kam Jeju kute ar anorbê 12djwý arým omũ.

⁶ Nhym kam ajte arngro pydjikam gwaj baje meo bakamy krãptî kubê 500 ne kam ajmã ijukri 'ã akre kuteja adjwýnhdjwý arým omũ. Me kute omũnhja krãptî ne akati jakam tîn ne ar ba rã'ã ne. Nhym me kwýbit arým ty. ⁷ Nãm me omũ nhym kam ajte Xijagu omũ. Nhym kam Jeju kute ar anorja kunĩ omũ. ⁸ Kam ne ba ba me tekren arým omũ. Ije mrãmri ne me pñre nhõ

akati nhõkre djà kôt me aêrbê bixadjwýr pyræk. Imã Jeju kurê:õ iba. Nhym kam memã amijo amirîto ba nhym me omũho ba. Omũho ba ba kam badjwý arým omũ. Nãm ijaêrbê imã amijo amirît ba me tokbê arým omũ.

⁹ Jeju kute ar anorja djwý ar rũho kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyræk. Mrãmri ne me ren kute ijã memã kum, "Jeju ne Paur jano", anhÿr kêt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikênho ibakam ne me ren ijã anhÿr ar ba kêt.

¹⁰ Nhym be, kati. Metíndjwýnh tu kum ikaprî kôt* Jeju arým ijano ba arým 'ã idjujarênh ar iba. Djãm kum ikaprî kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjapênho ar kunĩ jakrenh mex. Djãm ba ne ba apê? Kati. Metíndjwýnh ta ne tu kum ikaprînh ikadjwýnhbê djan ijo ba. Ijo ban ikam apê ba arým kum apê. ¹¹ Nhym ar wãdjwý kàj bê memã 'ã ujarênh ar ba. Badjwý ba kàj bê memã 'ã idjujarênh ar iba. Bar aktã Kritu'ã memã ajarê gar kam arým tu amim markumrêx.

Medjwý tyk ne akubyn tîn.

Ruk 20.37

¹² Me arým kàj bê Kritu akubyn tîn'ã ar amã ajarê gar arým aje mar. Mÿkam ne ga ate ar akwý ajte memã kum,

–Kati. Me tyk akubyn tîn prãm kêtumrêx, anhÿro aba? ¹³ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhym Kritudjwý ren akubyn tîn kêt ne. ¹⁴ Ne ren mrãmri akubyn tîn kêt ba ren ar kàj bê 'ã ar amã idjujarênh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwý ren amim maro aba nhym ren arým kajgo:kumrêx. ¹⁵⁻¹⁶ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhym Kritudjwý ren akubyn tîn kêt ne. Ba ren ar kam me kunĩmã Metíndjwýnh jarênh'ã ijêxnhõ iban memã,

–Metíndjwýnh arým akubyn Krituo tîn, anhÿro iba. ¹⁷ Ne ren mrãmri Kritu akubyn tîn kêt ga ren ar amim maro aba nhym ren arým kajgo:kumrêx. Gar kam ren ajaxwe tũm rã'ã ne.

¹⁸ Nhym me kute Kritu mar arým tykdjwý ren akubyn tîn kêt ne ren mrãmri tu biknorkumrêx. ¹⁹ Gwaj ren batñri amim Kritu kamnhix ne ren kam arým ty. Ne

* **15:10** Djãm ba ne ba ijaxwe kêt nhym pãnh kum ikaprî Kati. Ba ne ba te ijaxwe kêtã. Nhym be, ta ne tu kum ikaprî.

ren kam akubyn gwaj batîn kêt djâ ne gwaj ren kam bakînh? Kati. Gwaj ren kam bakaprîkumrêx. Ne ren bakaprîo katât me kunî jakrenh mex ne.

²⁰ Nhyam be, kati. Mrâmri ne Metîndjwýnh akubyn Krituo tînkumrêx. Kam me kute amim Kritu mar tyk kunîdjwý dja me Kritu kôt akubyn tîn ne. ²¹ Pykakam me'ô djô'ã ne me arým ty. Ne kam akubyn tîndjwý pykakam me'ôdjwý djô'ã akubyn tîn. ²² Adão kôt me ja kunî Adão djô'ã ty. Nhyam Kritu kôt me ja kunî ajte Kritu djô'ã akubyn tîn.

²³ Djâm me kumrêx akubyn tîn? Kati. Kritu arým tyn kam kumrêx akubyn tîn ne wabi. Dja î akubyn bôx. Akubyn bôx kambit dja akubyn ô me jao tîn.

²⁴ Nhyam kam arým pykakam mýjja kunî aminhinomã amimê. Kam dja Kritu arým Bämmã me kanga. Kute meo baja kunî arým Bämmã me kanga. Kute kum me kanga djwýnhrà m dja pykakam me bënjadjwýr kunîo kajgo. Me 'ityx kunîo kajgo. Nhyam kam me arým meo ba kêt ne arým rerekre. Kam dja Kritu arým Bämmã ô me ja kunî kanga nhyam arým me kunîo ba. ²⁵ Bir, ajbir jakam ne Kritu Metîndjwýnh kabênkôt arek meo ba. Dja meo ba:n arým kurê djwýnh kunîmã rerek jadjã. Ga, me kum bënjadjwýr rûnh pymakam rerekren parbé rôrôkja pumû. Kurê djwýnh kunîdjwý dja Kritu pymaje rere:kre.

²⁶ Gwaj badjwý. Mýj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arým akubyn gwaj bajo tîn. Gwaj kam batyk kêtumrêx. Gwaj bakurê djwýnhbê batykjadjwý dja kêtumrêx. Gwaj bakurê djwýnh ino rer ne ja. ²⁷ Nà, dja Kritu kurê djwýnh kunîmã rerek jadjã. Amrêbê ne me me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum, "Arým ne me kunîmã rerek jadjã nhyam me kunî arým umaje parbé kum rôrôk ne",

ane. Amrêbê me ã Kritu'ã ane. Me bakukãmãremã ane. Kam dja Kritu arým me kunîmã rerek jadjã. Djâm kam Metîndjwýnh ta Kritumã rerekre? Kati. Mýjja kunî, me kunî Metîndjwýnhmã rerekren kam arým Kritumã rerekre.

²⁸ Kute me kunîmã rerek jadjãr nhyam me

kute o bënjadjwýr raxkam dja Kra ta arým Bämmã bënjadjwýr rax jarê. Nhyam kam Bãm arým me kunîmã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mýjja kunîmã rerek jadjã.

²⁹ Ê, jadjwý. Me kute me tînri ngômã me angjênh kêt nhyam me arým tyk. Nhyam me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djakam ngômã me tînja jangjênh ba. Ne ren mrâmri me tyk we akubyn tîn kêt nhyam ren me ngômã me angjênh kajgo. Nhyam be, kati. Mrâmri me tyk akubyn tînkumrêx.

³⁰ Badjwý myt kunîkôt imã me kute ibîn pyma. ³¹ Akati kunîkôt imã me kute ibîn pyman mã kum idjâpênh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ã idjâpênh anhýr kêt nhyam ren me kute ibîn prãm kêt. Ba ren kam imã ibîn pyma kêt. Ba ne ba Bënjadjwýr djwýnhbê Kritu Jeju'ã ajarê gar 'ýr amijo akêx. Kam ikînhkumrêx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ar amã Kritu'ã idjujarênh kêt gar ren kam amim mar kêt. Ba ren kam ã ar akam ikînh anhýr kêt. Nhyam be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx.

³² Krîrãx bê Epexu jakam me kute ibîn prãm. Ga, me kute rop djâkrêo kê nhyam kute me par prãmja pumû. Nã bãm memã Kritu'ã ajarê nhyam me arým imã àkrê:n ibîn prãm. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ba akubyn itîn kêt ne ren ajmã nê. Ren me Epexukam ibî ba ren akubyn itîn kêt ne ren ajmã nê. Nhyam be, kati. Dja me ibîn ba akubyn itînkumrêx. Nhyam be, amrêbê ne me arîk abenmã kum, "Dja akatibê gwaj batyk ne babiknor jabej. Gwaj kam on batînri amijo kînhbit. Gwaj banhõ kwý krên bakôm rax ne bakînh kati", anhýro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batîn kêt ba ren mekôt ã ikabêno ane. Nhyam be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx. ³³ Kwãrîk wãnh gê me ar amã 'êx ne ar anoo biknor kêt. Amrêbê me memã kum,

—Dja me mexja me axweo ôbikwan kôt ar ban î arým me axweo axwe, ane. Kôt ne me kute arênhja. Kam kwãrîk wãnh gê me ar anoo biknor kêt. Ga ren ar amim me kabên man ren arým me kôt ajaxwe. ³⁴ Wãkam me kwý kute Metîndjwýnh mar kêt. Gora ar amiman amijãno djan ajaxwe kêt. Ar apijãmmã ne ba ar amã ja jarê.

*Akubyn me tînkam mÿj dja me îkam kute?
A Kô 5.1; Pir 3.21*

³⁵ Godja ar ajô ikukij ne imã,

—Arÿm gwaj batykkam mÿj dja gwaj akubyn batîn on? Mÿj godja gwaj banhîkam kute? ane.

³⁶ Ajbã. Purkam aje mÿjja 'y kre amôrkam ne gar aje mÿjja 'y jangjêho kute me tyk jangjêh pyrâk. Gar ren aje 'y jadjâr kêt nhym ren ingrôt ne abatânh kêt. Gwaj badjwÿ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batîn kêt. ³⁷ Gar bàygogo 'y nâr atemã 'y 'ôdjwÿ kre nhym kam ingrôt ne kam bàri abatânh ne. Djâm bàri jabatânh pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djâm bàri jabatânh kute 'y pyrâk? Kati. Atemã. ³⁸ Apÿnh mÿjja djâri ne Metîndjwÿnh kute 'y kadjy bàri nhipêx. Kute amim 'ã karô kêt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bàri nhipêx. Katêbâri 'y kadjy ne kute katêbâri bàri nhipêx. Apÿnh mÿjja djâri ne kute 'y kadjy bàri nhipêx.

³⁹ Djâm axikôt ne mÿjja nhî? Kati. Apÿnh me banhîmê mry nhîmê àk nhîmê tep nhîmê. Apÿnh mÿjja nhî. ⁴⁰ Me apÿnh kàjkwakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Myt pumû, mytyrwÿ pumû, kanhêtire pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Ne apÿnh pykakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Mry pumûn, tep pumûn, bà pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Kàjkwakam mÿjjamê pykakam mÿjja ne me apÿnh kum mÿjja kînh djâri. ⁴¹ Me kute myt pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute mytyrwÿ pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumûnhkam kum kînhkumrêx. Apÿnh kanhêtire djâri ne me omûn kum kînhkumrêx.

⁴² Me tyk akubyn tînkamdjwÿ. Me tyk jangjêhja myt tâmkam punu. Nhym be, akubyn me tînkam arÿm punu prâm kêtumrêx. ⁴³ Me kute me angjêhkom me kum me kînh kêt. Nhym be, akubyn me tînkam me arÿm kum me kînhkumrêx. Me kute me angjêhkom tÿx kêt. Nhym be, akubyn tînkam me arÿm 'itÿxkumrêx. ⁴⁴ Pykakam me î. Kàjkwakam atemã me î. Pykakam me ne me î jangij. Nhym be,

akubyn me tînkam ne me atemã î. Me kàjkwakam me îjao î.

Pykakam me î nhym kàjkwakamdjwÿ atemã me î. ⁴⁵ Ikabênja kôt ne me amrêbê: memã kum,

“Me banhingêt Adão kumrêx ne Metîndjwÿnh ipêx ne akôn o tîn nhym arÿm tîn ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukâmâremã ane. Nhym be, Adão kôt Adão 'ôdjwÿ ne kubê Jeju. Ne kute mÿjja kunî tîno ba.

⁴⁶ Metîndjwÿnh kute pykakam me ipêxkam djâm kàjkwakam me îo ne me î? Kati. Pykakam me î jao ne me î. ⁴⁷ Adãoja kumrêx ne Metîndjwÿnh pykao kum î. Nhym be, Jeju, Adão 'ôdjwÿja ne kàjkwakam me îo î. ⁴⁸ Adão nhîja kumrêxo pykabê me bakunî nhî. Kàjkwakam Adão 'ôdjwÿ nhîo ne kàjkwakam me ja kunî nhî. ⁴⁹ Nhym be, arÿm gwaj batyk ne akubyn batîn ne badjâbirkam mÿj dja gwaj banhîkam kute? Djâm Adão nhîo gwaj banhîmã? Kati. Dja gwaj atemã banhî kute kàjkwakam Jeju nhî pyrâk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

⁵⁰ Djâm me banhî, me bakamrô jao dja Metîndjwÿnh kàjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhî ja râ'ã, Metîndjwÿnh kute me bajo ba prâm kêt. Me banhî punu prâmkom. Nhym be, kàjkwakam mÿjja punu prâm kêt.

⁵¹ Ba ar amã mÿjja bipdjur tûm jarê gar ama. Djâm gwaj bakunî dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwÿ dja gwaj batyk kêt. Nhym be, gwaj bakunîmã dja Metîndjwÿnh atemã gwaj banhî nhipêx. ⁵² Dja gwaj banhipêxo kukrà kêt kute gwaj bano bikraro kukrà kêtja pyrâk. Dja me kunî, mÿjja kunî aminhinomã amimê nhym kadjy mrânh djwÿnh arÿm ô'i kakô. Nhym kam Metîndjwÿnh akubyn me tyko tîn ne. Dja me î punu prâm kêt akubyn meo tîn ne. Ne kam arÿm gwaj badjwÿ atemã gwaj banhî nhipêx.

⁵³ Gwaj banhî tûmja ne punu prâm nhym be me î punu prâm kêt dja gwaj banhî ny. Jakam gwaj batyk prâm nhym be dja gwaj î batyk prâm kêt ne batîn râ'ã: râ'ã ne. ⁵⁴ Dja gwaj banhî punu prâm kêt ne batyk prâm kêt ne Metîndjwÿnh kôt batîn ne ar baba râ'ã: râ'ã ne. Nhym kam me kute amrêbê:

mÿjja jarênhja dja katorkumrêx. Amrêbê:
ne me memã kum,

“Arÿm me tyk kêt. Arÿm akubyn meo tîn
nhym me arÿm tyk kêt kumrêx. Ne tu
tîn râ'ã: râ'ã ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane
nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ⁵⁵ Nhy
kam me ajte memã kum,

“Ga, mÿjja kakrit kute me kamjÿr nhym me
arÿm tykja pumũ.

Dja Bênjadjwÿr djwÿnh me batykjao apêx
kute mrãmri ne me kute mÿjja kakrit
perey jakâr nhym kute arÿm me
kamjÿr kêt pyrãk.

Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko
tîn. Nhy kam nhÿnhjakam me ajte
tykmã? Kati. Arÿm me tyk kadjy
kêt kumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne kute meo
baja pumũ. Nhy me te kator ne te
ta ar ba prãmje.

Me kunÿdjwÿ ne me aben djô'ã tyn te tîn ne
ar ba râ'ã prãmje.

Nhy be, Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn
me tyko tîn. Nhy kam nhÿnhjakam
me ajte tykmã? Arkati. Arÿm me tyk
kêt kumrêx.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane
nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhy
kam me aben djô'ã arê:n arêho môr tãmtã.
Me bakamingrãnyre dja gu me ajte arêho
bamôr tãmtã: arÿm 'ÿr o bôx. Mrãmri me
batyk kêt kumrêx 'ÿr o babôxkumrêx.

⁵⁶ Mÿjja kakrit kute me kamjÿrkôt ne me
ty. Me axwekôtdjwÿ ne me tyn arÿm me
biknor tokry djãkam akuno. Ne kam mÿj
ne me kute amijaxwe mar on? Bir, me
memã Môjdê kukràdjã jarê nhym me arÿm
amijã kuman amijaxwe ma. Ne kam arÿm
te axwe kêt prãmje. Te: axwe kêt prãmje ar
ba:n arÿm axwe pãnh tyn kam me biknor
tokry djãkam akuno.

⁵⁷ Nhy be, Metÿndjwÿnh ne ukaprikumrêx
ne arÿm Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kri
jano. Nhy kam arÿm gwaj bajaxwe
pãnh tyn akubyn tîn. Dja gwaj kôt te
tyn akubyn batîn. Akubyn batîn ne ajte
batyk kadjy kêt kumrêx, bajaxwe kadjy
kêt kumrêx. ⁵⁸ Kam, akmere, àpnhÿre, dja
gar arek Bênjadjwÿr djwÿnhkôt adjã
m tÿx ne tu amim mar tÿxkumrêx. Kwãrÿk wãnh

'ã adjukanga kêt. Mÿjja 'òkôt 'ã adjukanga
kêt. Kum adjapênh kumex râ'ã. Bênjadjwÿr
djwÿnhkôt adjapênhja kajgo kêt kumrêx.

16

*Metÿndjwÿnh nhô me ja kadjy pi'òk kaprÿã
kute memã karô ne ja.*

Kar 11.29; Rô 15.25; A Kô 8.1; Xim k 6.18

¹ Jakam Metÿndjwÿnh nhô me ja kadjy
pi'òk kaprÿã ije ar amã karômã. Dja gar
Jeju nhô me jamã pi'òk kaprÿ jano. Ije
krÿrãx bê Garaxakam me kute amim Jeju
marjamã arênh kôt dja gar memã pi'òk
kaprÿ jano.

² Pi'òk kamrêk kunÿkôt dja gar akunÿ me
kadjy anhô pi'òk kaprÿ kwÿ jadjuw. Apÿnh
ar anhô pi'òk kaprÿja nhidji kôt dja gar me
kadjy kwÿ jadjuw. Ar anhô pi'òk kaprÿ rax
jabej ar anhô rax kwÿ tan me kadjy adjuw.
Nàr ar anhô ngrire jabej ngrire kwÿ tan me
kadjy adjuw. Adjuw ne o atom. Dja ba
bôx nhym arÿm o atom pro. O atom pro ba
kubyn kam 'ã idjà'wÿr ar iba kêt.

³ Dja ba bôx gar amim amikam me'ô
aro amiptàn imã ar arê. Ba kam ar'ã
pi'òk no'òk ne arkum kungã arÿm krÿrãx bê
Djeruxarê'ÿr ar ano. Gê ar pi'òko tèn anhô
pi'òk kaprÿo tẽ. Ne Djeruxarê'ÿr o tèn o bôx
ne memã kungã gê me omũ. Ne kam arÿm
ar mar katàt. ⁴ Nàr kon, gar me'ÿr ijanor
prãm jabej ba dja ba me'ÿr aro tèn aro bôx.
Dja gar ã pi'òk kaprÿo ane. Tãm ne ja.

⁵ Jakam dja ba ar awÿr itêm'ã ajarê. Wãm
ar awÿr gêdja ba ï tèn ar apumũ. Gêdja ba
pykabê Mateni kumrêxkam tẽ:n kam ajte
amũ ar awÿr tèn bôx. ⁶ Ne kam ar akam
arek idjãm jabej ar akam ijã na apêx jabej.
Gar kam amũ itêm kadjy ikôt o kangôn
ijano. Ba kam o ajte amũ itêm kadjy 'itÿx
ne. ⁷ Djãm jakam dja ba ar awÿr tèn bôx?
Kati. Ne ba ren jakam ar awÿr tèn ren
ar akam idjãm 'iry kêt ne ren ajte amũ
tẽ. Arek ar akam idjãm 'iry kadjy ne ba
amima. Metÿndjwÿnh kute amim ijã karô
kôt ikabênkumrêx jabej dja ba arÿm ã ar
akam ane.

⁸⁻⁹ Nhy be, krÿrãx bê Epexujakam ne ba
idjapênh mexkumrêx. Me kum idjujarênh
kÿnh. Nãm me kute mrãmri ne me kute
memã 'ã ijê djã'ã 'ÿr ne memã, “Ajrã amrê

wadjà”, anhÿr pyræk ne me kum idjujarênh kî:nh. Ba memã Kritu'ã ajarê nhym me ma:ro kumex. Nhym me kwÿ krãptîdjwÿ kute ikapêrkâr ne ibê àptâr prãm kumrêx. Gêdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprôn timer dja nhõ akatibê Pêxiko ijã apêx ba kam arÿm wãm itêmmã.

¹⁰ Nhym godja Ximoxi ar akam bõx jabej dja gar kam kum akabên mexbit jarê. Abenmã ikabên ja jarê gê ar akam bõx gar amã abê. Ne kam kum akabên mexo akabên gê umar mex. Mÿkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ba. Kam dja gar ã kum ane. ¹¹ Kwârîk wãnh ar ajõ amã kurê kêt. Ne amrê ajte tèm kadjy dja gar kôt o kangõ gê tÿx ne umar mex ne amrê tẽ. Nã bãm amiwÿr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikôt mõrjadwÿr ne ba amiwÿr arkam amak ar o iba.

¹² Apôrdjwÿr ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awÿr tèm mã kum ikabên mex jarê nhym mã imã,

–Kati. Jakam me'ÿr itèm prãm kêt, ane. Ta dja 'õkam arÿm ar awÿr tẽ.

¹³ Ar ajaxwebê amijã ano tÿx. Kritukôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxo aba. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja dja gar amã me uma kêt ne atÿx. ¹⁴ Amã me abêbit. Amrãnh kunîkôt amã me kunî jabê.

¹⁵ Nhym kam Exepa nhõ kikrekam ar ja ne ar amrêbê Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Pykabê Akajakam ar kumrêx 'ÿr amijo akêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Nãm ar mã Jeju nhõ me ja kôt o kangõnh ar o ba. Arkum me kôt o kangõnh kînhkumrêx. ¹⁶ Dja gar ar kabên ma. Ne me kute ar kudjwa Metîndjwÿnhmã àpênh tÿx ar o bajadjwÿr kabên ma. ¹⁷ Exepamê Potunamê Akaku ar arÿm amrê iwÿr bõx ba arÿm ikînhkumrêx. Gar amrê iwÿr abõx kêt ne ikôt o kangõnh kêt. Nhym kam ar arÿm iwÿr bõx ne ikôt o kangõ. ¹⁸ Ba kam arÿm ikînhkumrêx ne. Wãkam ar gadjwÿr amybÿm dja gar arÿm aman idjõ'ã akînhkumrêx. Dja ar wãm tèn bõx gar ar aman abenmã ar mex jarê.

Kute apÿnh õbikwa djàri kum amikabên mex janor.

¹⁹ Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djàri ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'õk jakam wãm ar amã arê. Akwiremê Prixira ar amã kabên mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ùrkwãkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwÿr ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'õk jakam wãm ar amã arê. ²⁰ Jakam gwaj bakamy kunî ar amã kabên mex jarê ba kuman arÿm wãm ar amã arê. Dja gar abenwÿr abõxkam abeno arõrõk ne aben pa krij.

²¹ Ba ibê Paur ne ba inhikrao ar amã ikabên mex ja'ã pi'õk no'õk ne.

²² Godja ar akam me'õ kum Bênjadjwÿr djwÿnh jabê kêt jabej Metîndjwÿnh dja o ajkê nhym arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Gêdja Bênjadjwÿr djwÿnh bõxkumrêx. ²³ Gê Bênjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprî.*

²⁴ Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunî jabêkumrêx. Tãm ne ja.

* **16:23** Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhym pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ta ne tu kum ar akaprîkumrêx.

Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ajte krĩrãxbê Kôritukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Paur kum me abê nhym be me ja ne me Paur japrÿn 'ã abenmã kum,

—Kati, Metĩndjwÿnh kute Paur janor kêt. Ta ne arĩk ar ba, ane. Kam ne Paur kaprĩ rax ne ajte memã pi'ôk no'ôk ne memã kum,

—E kum be mrãmri ne Metĩndjwÿnh tu amim idjarkumrêx ne apÿnh pyka kunĩkôt me ja'ÿr ijano, ane. Ne kam prĩne memã amijã ajarê. Amitokry djã kunĩkôt memã arê. Be, Metĩndjwÿnh ne tokry japôkmã, umar punu japôkmã tu o tÿx ne nêje mÿjja punuo ajngrã. Xatanaj ne memã mÿjja punu ngã nhym be Metĩndjwÿnh ne raxo Xatanaj jakre ne tu me nêje mÿjja punuo bingrãnho ba. Nãm ã Metĩndjwÿnh umao kute nêje mÿjja punuo bingrãnho bao ane nhym Paur memã amijarên kam ajte memã apÿnh mÿjja'ã karõ.

¹ Ba ibê Paur. Kritu Jeju ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Metĩndjwÿnh kabênkôt ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ximoxidjwÿ ne ikôt dja. Gwaj baje Ximoxio bakamy. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Krĩrãxbê Kôritukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio abaja ne ba ar amã ikabên. Bu'ã pykabê Akaja kunĩkôtdjwÿ Metĩndjwÿnh kute ar ajo õ me ja ba ar amã ikabên. ² Metĩndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Apÿnh me kaprĩ djãri nhym Metĩndjwÿnh akubyn meo kĩnh.

Kor 1.11; A Tex 2.16

³ Metĩndjwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Kubê gwaj banhõ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ba kum mextire jarê. Mÿkam ne ba kum mextire jarê? Bir, me Babãm djwÿnh ne ukaprĩkumrêx. Ga, me kaprĩ nhym Metĩndjwÿnh kute me kunĩmã kĩnh

jangjênhja pumũ. ⁴ Ar ba ne bar apÿnh ar ikaprĩ djãri kuma. Bar amikanê man me Jeju'ã kum ar ikurê man apÿnh ikaprĩ ja ma nhym Metĩndjwÿnh arÿm kunĩkôt akubyn ar ijo kĩnh. Mÿj kadjy ne ã ar ijo kĩnho ane? Bir, dja me'ôdjwÿ kaprĩ jabej bar amikudjwa akubyn o kĩnh nhym arÿm ar ikudjwa kĩnh. Metĩndjwÿnh ta kute ar ijo kĩnh o dja bar ajte me'õo kĩnh. Ja kadjy ne ã ar ijo kĩnho ane.

⁵ Amrêbê Kritu tokry: bar kôt arÿm itokry kumex ma. Memã 'ã idjujarênhkôt itokry ma nhym Kritu arÿm mã ar ijo kĩnh bar ikĩnhkumrêx. ⁶ Mÿj kadjy ne bar itokry? Bir, dja bar itokry gar arÿm amim Metĩndjwÿnh ma nhym arÿm ar apytã. Gar kam akubyn akĩnh. Te atokryn akubyn akĩnh ne. Nãr, godja bar akubyn ikĩnh jabej. Mÿj kadjy dja bar akubyn ikĩnh? Bir, ar gadjwÿ dja gar kam akubyn akĩnh ne arÿm atokrykam atÿx. Ne kam aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Godja gar atokry kute ar itokry pyrãk jabej ne kam arÿm ar ima. Ne kam ar ikudjwa atokrykam atÿx ne aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Ja kadjy dja bar akubyn ikĩnh. ⁷ Itokryn mã: ikĩnh. Ne kam ar ajã amim,

—Godja ar ikudjwa tokry jabej ne kam ikudjwa ã kĩnho ane. Bar amim anen kam tu amim ar akĩnh kamnhĩxkumrêx.

⁸ Akmere, àpnhĩre ar, bar ar amã pykabê Adjijkam itokry jarê gar ama. Ar itokry kume:x. Bar te: ikatormã te: amijo anen kam arÿm amikukãm itykbitkam ama. ⁹ Mrãmri ne bar mã amim,

—Dja me ibĩ. Dja me ibĩ, anhÿr ar ibakumrêx. Mÿj ne bar kam kuma? Bir, dja me ar ikangrõnho ba, bar arÿm amikanãrrãm ar iba kêt ne arÿm tu amim Metĩndjwÿnhbit kamnhĩxkumrêx. Ta kute akubyn me tyko tĩn djwÿnh dja bar tu amim kamnhĩx tÿxkumrêx. ¹⁰ Ta ne kute ar ityk jabê ar ipytãr. Ar ityk pymatijabê ar ipytãr ne kute kubê ar ipytãr rã'ã. Ba tu amim kamnhĩxkumrêx ne amim,

—Mrãmri dja kubê ar ipytãr rã'ã ne, ane. ¹¹ Ar gadjwÿ dja gar ar ikôt o kangõn Metĩndjwÿnhmã ar ijo a'wÿ. O dja gar ar ikôt o kangõ. Ar ikadjy Metĩndjwÿnh 'wÿr ar o

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

aban o ar ikôt o kangô. Nhym kam arým ar akabên man ar akabênkôt kum ar ikaprîn ar ipytà. Gar kam akînho akumex ne ar ikôt Metîndjwýnhmã amikîn jarê.

Paur kute memã 'êx kêt'ã amijarênh.

¹² Wãkam me kwý ar ijã memã kum, “Paur ar 'êxnhĩkumrêx”, ane. Djãm mrãmri me kabênkumrêx? Kati. Bar akubyn amijo tèn amrêbê ar akam ar ibaja'ýr amijo bôx ne amiman amim,

—Kati. Nãm me ijã 'êx. Nhym bê ne ba mekam ijêxnhĩ ar iba. Kati. Ba ne ba Metîndjwýnh mexo imex ne mekam ar iba. Metîndjwýnh kôt ijêxnhĩ kêtumrêx ne mekam ar iba. Ibu'ã me kum Metîndjwýnh kîn kêtja ba memã ijêx kêt. Nãr, me kute amim Jeju marmã ijêx kêtumrêx ne mekam ar iba. Nã bãm ã amimaro anen arým amikôt ar amã amijarê. Djãm me kute amidjwýnhbito kînha we krã mex kôt ne bar ikrã mex ne ar akam ar iba? Kati. Ba ne ba ikrã mex kêt. Nhym be, Metîndjwýnh ta ne tu kum ikaprĩ ba arým ikrã mex ne ar akam ar iba. Ba ar amã amikôt amijarênh amikam ikînkhkumrêx. Amikam ikaprĩre kêt.

¹³ Ije ar amã pi'ók no'òkkam ikabên jarênhdjwý. Djãm ikabên krãptĩ? Kati. Ba ikabên pýnh ne arên 'ã pi'ók no'ók gar arým omün ama. Ba kam ar ajã amim,

—Dja me ï imar pydji. Ne imar pydji rã'ã ne. ¹⁴ Be, kraxje me kute prĩne imar mex kêt rã'ã. Godja me ï imar pydji. Nã bãm ã ar ajã amim ane. Dja gar ï iman ikam akînkhkumrêx kute mrãmri ne ije ar akam ikîn pyrãk. Dja Bênjadjwýr djwýnh akubyn bôx ba ar akam ikînkhkumrêx. Nã bãm ã ar amaro ane.

¹⁵ Ar ije ã ar amaro anhýrkam ne ba bit tẽmbê ar awýr itẽm ne ibôx ne ije ar amã arênh gar aje amim Jeju mar mexo amũ amikamênhmã. Kam ne ba bit ajte akubyn ar akam ibôx ne ije ajte ar amã arênh gar ajte o amũ amikamênhmã. ¹⁶ Ba ar ajã amim,

—Dja ba me kumrêx 'ýr bôx. Krĩraxbê Kôritukam me'ýr bôx ne mekam ar iban amũ pykabê Mateni'ýr tẽ. Ne kam Mateni kurũm akubyn tèn ajte mekam bôx. Nhym kam ajte amũ pykabê Djudêja'ýr itẽm kadjy godja me ikôt o kangô ba arým 'itýx ne

tẽ. Nã bãm ã ar ajã amim ane. Nhym be, kati. Ar akam ibôx kêt. ¹⁷ Djã nã bãm bit ar akam ibôxmã ne arík ikabên dji? Kati. Djã nã bãm me kum Metîndjwýnh kîn kêtja kudjwa ikabên amãnhkrut ne ar amã,

—Nã. Dja ba ar awýr bôx, anen atekam ajte amim,

—Kati. Dja ba ar'ýr ibôx kêt, ane? Kati. Ikabên amãnhkrut kêt.

¹⁸ Metîndjwýnh kute kabên pýnh ne arênh ba ije kudjwa ikabên pýnh ne arênh. ¹⁹ Bamê Xibanumê Ximoximê ne bar kãj bê ar amã,

—Metîndjwýnh Krabê Jeju Kritu dja gar tu amim markumrêx nhym arým ar apytà, ane. Djã ne bar atekam ajte ar amã, “Kati. Dja ar apytàr kêt”, ane? Kati. Dja gar tu amim markumrêx nhym mrãmri arým ar apytàrkumrêx. ²⁰ Metîndjwýnh ne gwaj bamã,

—Dja ba ï ar amã apýnh mýjja mex ngã. Ar aje tu amim Kritu markam dja ba ï ar amã kungã. Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Mýjja kumex dja ba ar amã kungã. Nãm ã gwaj bamã anen kam kabên pýnh ne arê. Kabên pýnh ne arê gwaj arým mar pýnh ne abenmã kum,

—Mrãmri ne arênhkumrêx, ane. Gwaj ã abenmã ane nhym Metîndjwýnh arým gwaj bakam kînkhkumrêx.

²¹ Kritu ne kute gwaj bamã týx jangjênh. Ar bamê ar gamê kute gwaj bamã týx jangjênh gwaj tu amim mar týxkumrêx ne 'ã badjukanga kêtumrêx. Nãm gwaj bamã Karõ jano nhym arým ar gwaj bajo ba.

²² Ga, me kute mýjja 'ã aminhidji nhôr nhym arým amirĩtkumrêxja pumũ. Gwaj badjwý arým ne gwaj bamã Karõ jano nhym arým gwaj bakam nhýn gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amikam Karõ man amim,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh arým ijo krakumrêx. Ga, arým kute imã Karõ janor nhym kute ijo bakumrêxja pumũ, ane.

Gwaj amim anen arým kuma. Arým Metîndjwýnh gwaj bajo kra. Ja ne gwaj kuma. Karõ kute gwaj bajo bakôt ne gwaj kuma. Ga, me kute memã mýjja rûnh nhôrmãnh kute kukãm memã kryre nhôrja pumũ. Nhym me amim kryre jamýn arým amiwýr rûnh kamnhĩxkumrêx. Gwaj badjwý Metîndjwýnh arým gwaj bamã Karõ

jano nhym arým gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amim,

—Ga, Metīndjwýnh arým kute imā Karō janorja pumū. Ga, kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kàjkwakam kôt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō gwaj bajo ba gwaj kam amim anen kam arým baje mrāmri ja markumrēx. Mrāmri kàjkwakam Metīndjwýnhkôt batīn rā'ā: rā'āja markumrēx ne amiwýr kamnhīxkumrēx.

²³ Amrēbê ne ba pi'ôkkam ar amā me'ō jaxwe jarē. Me'ō jaxwe: ar akam ar ba gar ate akrā nhym arek ar akam axweo ba rā'ā. Ba ren on ar awýr bôx ne ren arým 'ā ar amā ikabēn ne ren ar amā kaprī jadjà. Ije ar amā akaprī jadjà karō ne ba on ajte Kōritukam ar awýr ibôx kêt. Mrāmri ne ba ar amā amijarēnhkumrēx. Metīndjwýnh ne kute imar. Nok ba ren ar amā ijēx nhym ren ajmā ijon. Mrāmri ne ba ar amā amikôt amijarēnhkumrēx.

²⁴ Ar aje amim Bēnjadjwýr djwýnh Jeju marmā ne bar ar awýr ibôxmā. Djām ar ije ar akam amijo ibēnjadjwýr ne ibamā? Kati. Ar ba ne bar ije ar amā kàjmā akīnh kamēnhmā. Kritu pydjibit ar aje tu amim markumrēxmā. Tām dja ar ajaxwebê ar amā tỳx jadjà gar mā kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt.

2

¹ Ar akaprī karō ne ba amim,

—On me'ýr itēm prām kêt. Nok ba ren me'ýr bôx ne ren memā kaprī jadjàr mex ne, ane. ² Nā bām ren ar amā kaprī jadjàr mex nhym mýj me'ōja ren ijo kīnh? Gar ren akaprīkam te aje ijo kīnhmā.

³ Kam ne ba amrēbê amikukām ar amā pi'ôk no'ôkkam ikabēn jarē. Ar aje ikutēp abeno mexmā ne ba ar amā arē. Ba ar awýr itēm ne ibôx ne ije ar apumūnh ne idjumar punu kêt kadjy ne ba ar amā arē. Ar aje ijo kīnhmā ne ba bit tēmbê ar awýr itēm ne ar awýr ibôxmā nhym ren ate ar akwý imā idjumar punu jadjà. Ar akwýkam idjumar punu karō ne ba amrēbê amikukām ar amā pi'ôk no'ôk ne. Nā bām ar amexkam amakbê amim ar akunī kamnhīx ne. Ba ar awýr bôx gar iro'ā akīnh kadjy ba tu amim ar amex kamnhīxkumrēx ne. ⁴ Nā bām ar akam idjumar punu rax ne ikadjwýnhbê

itokry kumex man mu:w. Djām ije ar amā ar akaprī jadjàr kadjy ne ba ar amā pi'ôk no'ôk? Kati. Ar aje imar kadjy. Imā ar ajabê:ê. Ar aje imar kadjy ne ba ā amrēbê amikukām ar amā pi'ôkkam ane.

Me kute me'ō axwe maro biknor'ā kute memā karō.

Ruk 17.3; Gar 6.1; Ep 4.32

⁵ Ije amrēbê pi'ôkkam ar amā me'ō jaxwe: jarēnhja djām bajbit ne imā ikaprī jadjà? Kati. Ar gadjwý ne ar akunīmā kaprī jadjà. Ba ar amā iprīren ar amā me'ō jaxwe jarē.

⁶ Aje, kwārīk wānh ajte ijukri me'ōjamā kaprī jadjàr kêt. Mrāmri amrēbê me'ōja axwen kam arým kaprīre. Ar akrāptī arým axwe pānh kum kaprī jadjà. Jao dja gar krāta. Kwārīk wānh ajte kum kaprī jadjàr kêt.

⁷ Jakam dja gar on me'ōja jaxweo aknon ajte mar kêt. Ne kam tu o kīnh gē akubyn tỳx ne. Gar ren kum kaprī jadjàr rā'ā nhym ren kaprībê te amijo anen arým rerek mex ne. ⁸ Dja gar ajte kum,

—Mrāmri ar imā ajabêkumrēx, ane. Dja gar kum ane gē on kaprī kêt.

⁹ Be, ije amrēbê ar amā ikabēn'ā pi'ôk no'ôkja ije ar amar kadjy ne ba 'ā pi'ôk no'ôk. Ije 'ā pi'ôk no'ôk kadjy ba amikabēn man amim,

—Ba arkum ikabēn mex jarē gē ar iman goja ikabēn kôt amijo ba jabej, ane. Ar aje ikabēn kunī mar ne kôt amijo aba jabej ne ba ar amā pi'ôk no'ôk. ¹⁰ Godja gar me'ō axwe'ōo abiknor jabej ba badjwý arým axweo aknon mar kêt ne. Mrāmri me'ōja axwekumrēx jabej ba arým axweo akno, ar adjumar mex kadjy arým o akno. Kritu kukwakam ba arým axweo aknon arým mar kêt ne. ¹¹ Djām ije axwe mar rā'ā? Kati. Arým ba o aknon mar kêt. Ba ren axwe mar rā'ā nhym ren Xatanaj arým gwaj banoo akno. Nām me noo biknoro ba. Ja ne gwaj baje prīne mar.

¹² Be, ba amrēbê krīraxbê Krôwadji'ýr tēn 'ýr bôx. Ije kàj bē memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kadjy ba Krôwadji'ýr tēn 'ýr bôx. Ne kam memā Kritu jarē nhym kam me kum kīnh ne ma:ro kumex. Nām me kute mrāmri ne me kute memā kikre'ā ijē djā'ā rēnh ne memā, “Ajrā amrē wadjà”, anhyr

pyràk. ¹³ Nãm me ã kum Kritu'ã ujarênh ny kïnh ane. Me te kum kïnh ba idjumar punu rã'ã ne. Nã bãm kam bôx ne te ikamy Xitu jabej ne kum ikator kêt. Xituo ne ba ikamy. Kum ikator kêt kam idjumar punu. Ne kam memã, “Ba on”, anen arým amũ pykabê Mateni'ÿr Xitu jabej tẽ.

Me kudjÿ djào me kurwÿk mörja Paur kute amijã akre.

Ep 5.2; Pir 4.18

¹⁴ Bar te idjumar punun mã Metïndjwÿnh mã ar amikïnh jarẽ. Mÿkam? Bir, ta ne ar ijo djuw mex bar mã Kritu kôt ar amijo iban mã ikïnh. Ikïnh kute mrãmri ne me kute me kurê djwÿnh'ÿr meo ban kute 'ã aprãrn akubyn ôbikwa têpo ban kurwÿko pôx ne kïnhja pyràk. Nãm ã Kritu kôt amijo ibakam ikïnh ane.

Ga, me krãkamngôn krãpti: akubyn kurê djwÿnh kurũm ban kurwÿko pôx nhym me kute kukãm prykôt pidjôrã rênh ne kute kudjÿ djã kudjÿ tÿx bôr nhym kudjÿ:ja pumũ. Nhym kam ardjành me kunïkôt prôt ne kute me kunïo bikamÿr ja pumũ. Ar badjwÿ ne bar pyka kunïkôt Kritu'ã memã idjujarênh iba nhym me arým pyka kunïkôt 'ã idjujarênh ma. Kritu ta kute kudjÿ djã mextire pyràk bar me kunïmã 'ã ajarẽ.

¹⁵ Nã bãm ar ã anen kam arým Metïndjwÿnh kïnh. Kute mrãmri ne me kute kum kudjÿ djã mextire bôr nhym ardjành 'ÿr àbir nhym kute bãrn kïnhja pyràk. Nã bãm ar ã kum anen kam arým me jamãdjwÿ ã ane. Metïndjwÿnh kute amim me utàrjamẽ kute me kangajamẽ amẽ me jamã ne bar ije mÿjja kudjÿ mextire pyràk ne memã Kritu'ã idjujarênh iba.

¹⁶ Nhym be, me ja ne me kum Kritu 'ã ar idjujarênhja kïnh kêt. Ar ije mÿjja kudjÿ mextire ja pyràk me kum kïnh kêt. Metïndjwÿnh kute me kanga nhym me me biknor tokry djãkam biknor ja kadjy ne me kum kïnh kêt. Nhym be, ate me ja ne me kum Kritu'ã ar idjujarênhja kïnh. Ar ije mÿjja kudjÿ mextire ja pyràk me kum kïnh. Metïndjwÿnh kôt me tïn ne ar ba kadjy ne me kum kïnh. Be, mÿj me'õ ta ne àpênh djã ja kadjy tÿx? Kritu'ã ujarênh kadjy tÿx. Djãm ar ba? Arkati. Nhym be, Metïndjwÿnh ne ar ijo ban ar imã tÿx jangij bar me

kunïmã 'ã idjujarênh ar iba. ¹⁷ Nhym kam me krãpti kute arïk Metïndjwÿnh kupa'ã kabên jarênh punu. Djã ne bar me kudjwa ã arênh ane? Kati. Ar ba ne bar amijãno djan Metïndjwÿnh kukwakam katàt arênhkumrêx. Metïndjwÿnh ta ne ar ipumũnh nhÿ. Ar ije kupa'ã arênh nhym kute ar imã o pãnh karõ ne bar ã katàt arênh ane. Kritu ar imẽ amijo kajkep bar katàt arênhkumrêx ne.

3

Paur ta kute amimex'ã amijarênh kêt.

¹ Djãm mrãmri ne ba ije ajte ar amã amimex jarênhmo kraxja? Kati. Ar ba ne bar ije amimex jarênh kêt. Djã ne bar me kwÿ kudjwa memã, nãr kon ar amã,

—Memã ar imex'ã pi'ók no'ók ne ar imã angã bar memã o tèn o bôx. O bôx gẽ me arên arým ar imex man kum ar ikïnh, ane? Ne kam ar amã pi'oko tèn o bôx gar arên kôt arým ar imex man ar amã ar ikïnh? Kati. Ar ba ne bar imã imex'ã pi'ók no'ók prãm kêt. Me kwÿ ne me mrãmri kum amimex'ã pi'ók no'ók prãm kumrêx. Nhym be, ar ba ne bar imã prãm kêt.

² Mÿkam ne ar bajbit ar imã amimex'ã pi'ók no'ók prãm kêt? Bir, ar ga ne gar aje ar imex'ã pi'ók no'ók pyràk. Ar ba ne bar ar amã Kritu jarẽ gar ar idjô'ã 'ÿr amijo akêx. 'ÿr amijo akêx nhym arým ar ajo mex ne. Ar idjô'ã ne gar amex. Nhym kam me kunï kute ar idjô'ã ar amex pumũnh ne kute ar amar. Ne kam jãm kute ar badjwÿ ar imex mar. Me kute ar apumũnh kute mrãmri ne me kute ar imex'ã pi'ók no'ók pumũnh pyràk. Tãm ne bar kuman ar amã,

—Ar ga ne gar aje ar imex'ã pi'ók no'ók pyràk, ane. Ar badjwÿ ar ije ar amex pumũnh ne ije ar amar ne arým imã ar ajabê:ê. Me kunï ne me kute ar amar.

³ Kritu ta ne ar amã ajamak bô gar adjumar djã ny. Nãm ar ajo kute mrãmri ne me kute pi'ók no'ók pyràk. Ar ba ne bar amã Kritu'ã ajarẽ gar arým tu amim markumrêx. Nhym kam arým ar amã ajamak bô gar adjumar djã ny. Ga, Metïndjwÿnh Karõ tïn ne ar baja ne kute ar amã ajamak bôn gar adjumar djã nyja pumũ. Kritu ne Karõ ar amã ajamak bô.

Ga, me bakukãmãre kute mÿjja tÿxo kÿnpo'ã no'òkja pumũ. Djãm ã Kritu ar ajo ane? Kati. Bar ar amã Kritu'ã ajarÿ gar arÿm tu amim markumrÿx ne arÿm adjumar djã ny.

⁴ Ar ba ne bar ar amã arÿ nhym Kritu arÿm ar ajo mex. Tãm ne bar ije markumrÿx nhym mrãmri Metĩndjwÿnhdjwÿ kute ar imar. ⁵ Djãm kam ar ba ne bar ije amim,

—Ba ne ba ije aro mex, anhÿro iba? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne ar imã 'ã karõ bar arÿm ar amã Kritu'ã ajarÿ nhym kam ta arÿm ar amã ajamak bõ.

Metĩndjwÿnh kute Kritu'ã kabÿn ny jarÿnh mãmdji.

⁶ Ta ne me kadjy ar imã ijamak mex jadjã bar memã arÿnho iba. Metĩndjwÿnh ne kute Kritu'ã kabÿn ny jarÿnh mãmdji bar arÿm kuman memã arÿnho iba. Djã nã bãm Mõjdjÿ kudjwa memã kabÿn'ã kÿnpoti no'òk tũmja jarÿnho iba? Kati. Metĩndjwÿnh Karõ ne bar memã arÿnho iba. Mÿkam ne bar memã kabÿn tũm jarÿnh kÿt? Bir, ba ren ar memã tũm jarÿ nhym ren me te: kute katãt kõt amijo ba prãmje ne ren ta amikõt axwe rã'ã ne. Ne kam ren arÿm pãnh me biknor tokry djãkam akuno. Nhym be, kati. Bar memã Metĩndjwÿnh Karõ jarÿ nhym me arÿm maro ba nhym ta arÿm katãt meo ba. Nhym kam me arÿm Karõkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁷ Me memã kÿnpotikam kabÿn jarÿnho ba nhym me arÿm mar kajgon ta amikõt axwe rã'ã. Ne kam pãnh arÿm akuno. Metĩndjwÿnh mÿjja tÿxo kÿnpoti tÿx no'òk ne. Nhym kam Metĩndjwÿnh mexo umakõt Mõjdjÿ nokre jadjÿnh ne arÿm kÿnpoti mÿn memã o bõx. Ne kam memã Metĩndjwÿnh kabÿn jarÿnho dja nhym kabÿn me:xkumrÿx nhym me maro dja. Maro djan te kute nokre 'ãno ãm ne omũnhmã. Metĩndjwÿnh mexo uma djõ'ã ne Mõjdjÿ nokre jadjÿnh nhym me te kute omũnhmã. Nhym kam adjÿnh apÿx tÿ:n arÿm tu apÿxkumrÿx. Nhym Metĩndjwÿnh kute Mõjdjÿmã kabÿn jarÿnh tũmjadjwÿ. Djãm me kute kabÿn tũm kõt katãt amijo bamã? Kati. Me ta te: katãtmãnh axwe rã'ã ne.

⁸ Nhym be, Metĩndjwÿnh Karõ ne gwaj bamã kabÿn ny jarÿ. Kute gwaj bamã arÿnh ja ne mexo kute Mõjdjÿ kabÿn tũm jakrenh mex ne. ⁹ Djãm Metĩndjwÿnh kute Mõjdjÿmã kabÿn jarÿnh tũm punu? Kati. Mexkumrÿx. Nhym be, nãm me te memã Mõjdjÿ kabÿn tũm jarÿ nhym me axwe rã'ã ne. Me ta amikõt axwe rã'ã ne. Axwe rã'ãnh kam pãnh arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Nhym be, gwaj Karõ kabÿn ma nhym arÿm gwaj bamã tÿx jadjã gwaj arÿm katãt kõt ar amijo baba. Kam ne Metĩndjwÿnh Karõ kabÿn nyja arÿm mexo Mõjdjÿ kabÿn tũm jakrenh mex ne.

¹⁰ Kabÿn nyja kute tũmja jakrenh mex nhym tũmja me arÿm kute kum kĩnh kÿt pyrãk. ¹¹ Tũmja me kute 'ã ukangan mar kÿtmã. Nhym be, pãnh kabÿn nyja dja me mar rã'ã ne kõt amijo ba rã'ã ne. Kam nyja ne mexo kute tũmja jakrenh me:xi.

¹²⁻¹³ Bar Karõ kabÿn ny mar rã'ãnh tu amiwÿr kute mÿjja jarÿnhja kamnhixkumrÿx ne irãri memã kabÿn ny jarÿnho amirĩtkumrÿx. Nhym be, Mõjdjÿ ta ne kubÿkào aminokre'ã pro. Metĩndjwÿnh mexo uma djõ'ã nokre jadjÿnh ne kam mebÿ idjaer kute omũnh kÿt kadjy aminokre'ã pro. Nhym kam adjÿnh arÿm apÿx. ¹⁴⁻¹⁶ Me abendjõ'ã Metĩndjwÿnh kabÿn tũm jarÿ. Ne akati jakam kute arÿnh rã'ã ne.

Nhym be, me kam amakkre kÿt tÿ:n amakkre kÿt rã'ã. Akati jakam me amakkre kÿt rã'ã. Ga, gwaj baje kubÿkào banokre'ã prokam baje mÿjja ngrirebit pumũnhja pumũ. Mebÿ idjaerdjwÿ ne me kute Metĩndjwÿnh mar ngrire. Nhym be, me kwÿ arÿm Bÿnjadjwÿr djwÿnh'ÿr amijo akÿx ne kõt ar amijo ba. Kõt ar amijo ban arÿm mar rax ne.

Ga, gwaj baje kubÿkào banokre'ã pro kÿtkam baje mÿjja pumũnh rũnhja pumũ. Mebÿ idjaer kwÿdjwÿ ne me Metĩndjwÿnh mar rũnh. Nãm me Bÿnjadjwÿr djwÿnh'ÿr amijo akÿx ne kõt ar amijo ba. Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh mar rũnh ne. Nhym be, me kute Bÿnjadjwÿr djwÿnhkõt amijo ba kÿtja ne me kute Metĩndjwÿnh mar kryre. Me amakkre kÿtkam.

¹⁷ Be, Bÿnjadjwÿr djwÿnhjabÿ ne Metĩndjwÿnh Karõ. Bÿnjadjwÿr djwÿnh Karõ

arým gwaj bamê amijo kajkep. Djã ne gwaj kam arek amim,

—Ba katàt Môjdjê kabên man kôt ar amijo iban arým Metĩndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhÿro baba? Kati. Gwaj baje amim anhÿr kêt. Metĩndjwýnh ta ne gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne.

¹⁸ Ga, me kute kubêkào aminokre'ã pro kêt kam kute mÿjja pumũnh rũnhja pumũ. Gwaj badjwý baje Bẽnjadjwýr djwýnh mex mar rax. Ga, me kute ixekam mÿjja kumex pumũnh mexja pumũ. Gwaj badjwý ã Metĩndjwýnh mar mexo ane. Ne maro baba:n arým kôt ar amijo baba. Ta kute amijo ba pyrãk kôt ar amijo baba. Kôt ar amijo baba: nhym arým amikôt gwaj bajo mexo tẽ. Gwaj kam arým bamexo amũ amikamên arým ta mexo bamex ne. Mÿj me'õ ne kute gwaj bajo mex? Bir, Bẽnjadjwýr djwýnh Karõ ne kute gwaj bajo mex.

4

Paur kute memã Kritu'ã ujarênh'ã amijarênh.

A Kô 1.12; Tex k 2.1

¹ Metĩndjwýnh kum ar ikaprĩkam ne ar imã me'ã karõn ar imã,

—Dja ga memã Bẽnjadjwýr djwýnhbê Kritu'ã ujarênh nyja jarênho aba, ane. Kam ne bar arým memã arênho iba. Djã ne bar memã arênh'ã idjukanga? Kati. Bar memã arênh'ã idjukanga kêt kumrêx ne memã arênh ar o iba. ² Djã ne bar memã arên ate mebê amipdjun mebê mÿjja kupênho iba? Kati. Amrêbê: ne ba mebê amipdjun mebê mÿjja kupênhja kanga. Djã ne bar ari memã ijêx ne me noo ibiknoro iba? Nâr ijêxnhĩn ari me noo ibiknor ne Metĩndjwýnh kabên kupa'ã memã mÿjja kwý jarênho iba? Arkati. Ar ba ne bar katàt memã arênho iba. Ar ije memã Kritu kabên jarênhkam djã ne bar ajmã ikuten kupa'ã amijo iba? Kati. Kritu kôt ne bar katàt ar amijo iba. Metĩndjwýnh ta ne kute ar ipumũnh. Bar katàt ar amijo iban kam katàt memã arê nhym me arým amim,

—Nà. Nãm ar katàt me bamã arênhkumrêx. Ga, katàt ar kute amijo baja pumũ. Ar mexkumrêx. Dja ba amim ar

kabên ma, ane. Dja me kunĩ ar ipumũnh kwý arým ã amim ane.

³ Bar memã Kritu'ã ujarênh ny jarênho iba. Djãm kam mrãmri we Kritu'ã ar idjujarênhja bipdjurkumrêx? Kon. Mrãmri, me kwý biknor prãmjabê bipdjurkumrêx. Ga, me kute kubêkào aminokre'ã pron mÿjja pumũnh kêtja pumũ. Mÿjja mebê bipdjur. Me biknor prãmdjwý mebê ikabên bipdjurkumrêx.

⁴ Kritumê Metĩndjwýnh ar. Djãm ja ne uma rax nhym ikjê uma ngrire? Kati. Ar umao kute aben pyrãk. Me kum amê ar uma:. Bar memã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ujarênh ny kute mrãmri ne memã irã djã pyrãk. Gwaj baje amim Kritu markam gwaj baje mrãmri ne me kute irãkam mÿjja kunĩ pumũnh mex pyrãk. Nhym be, nã bãm ar me biknor prãmmã ujarênh ny jarê nhym mebê bipdjur nhym me kute amim mar kêtê. Me kute mrãmri ne me no rã kute mÿjja pumũnh kêt pyrãk, ne te: kute marmã. Me kum Metĩndjwýnhkumrêx kĩnh kêtja nhõ metĩndjwýnh, Xatanaj ne arým memã amakkre kêt jadjã nhym me arým ajbit maro ba. Nhym kam arým mebê Kritu'ã ujarênh nyja pytãro ba. Kam ne Kritu'ã ujarênh nyja mebê bipdjurkumrêx.

⁵ Djã nã bãm ar memã,

—Ar ba dja gar tu amim ar imarkumrêx bar kam arým ar apytã, anhÿro iba? Kati. Bar kãj bê memã kum,

—Jeju Kritubê ne me kunĩ nhõ Bẽnjadjwýr djwýnh. Tãm dja gar tu amim markumrêx nhym arým ar apytã, anhÿro iba. ã Jejumã ar idjãpênh kute anhÿrkam ne bar ar amã idjãpênh ar iba.

⁶ Be, adjãkamã Metĩndjwýnh ta kabên ne, “Akamãt kô tykbit. Gê on a'u. Gê a'u akamãt kurwý”, ane.

Ga, a'u kute mÿjja kunĩ kurwýkam mÿjja kunĩ arým memã amirĩt mexja pumũ. Metĩndjwýnhdjwý ne arým gwaj bamã bajamak bó gwaj arým Kritu mar mex ne. Metĩndjwýnh ne kute mexo, umao me kunĩ jakrenh. Tãm ne gwaj arým kuma. Kritu ne kute amijo ba mexkumrêx gwaj arým 'ã ujarênh ma. Gwaj baje Kritu mar o ne gwaj baje arým Metĩndjwýnh mar. Metĩndjwýnh

ne kute mexo, umao me kunĩ jakrenh. Tãm ne gwaj baje Kritu mar o kuma.

Me kute ngyo ngõnh pyræk nhym Metĩndjwýnh mekam ýr.

A Kô 11.23; Kor 1.11

⁷ Nhyim be, gwaj ba ne gwaj baje mrãmri ne ngyo ngõnh pãnh ngrire pyræk. Gwaj bapãnh ngrire. Te gwaj bapãnh ngrire nhym gwaj bakam Metĩndjwýnh nhỹ. Metĩndjwýnhbê kumkati nhỹ. Mýj kadjy ne gwaj bakam nhỹ? Bir, Metĩndjwýnh ta dja gwaj bakam amityxo amirĩt nhym me arým ajbit rax ma. Dja me gwaj bamar kêt ne arým Metĩndjwýnh ajbit ma. Ja kadjy ne gwaj bakam nhỹ.

⁸ Ar ije ngyo ngõnh pãnh ngrire pyræk. Me arĩk ar ibu'ã ar ijã kabên punu krãptĩ. Me ã kabên pytĩ: ane. Djã ne kam bar Jejumã idjãpênh'ã idjukanga? Kati. Bar 'ã idjukanga kêt ne kum idjãpênh rã'ã. Ne mã amim,

–Mýj godja bar amijon? Mýj godja bar amijon? ane. Djã nã bãm ar kam amim Metĩndjwýnh kamnhĩx kêt got? Bar tu amim kamnhĩxkumrêx.

⁹ Me ar ijo bikênh ba. Djãm kam Metĩndjwýnh kute ar ikanga got? Kute ar ikanga kêtumrêx. Nhyim me arým pyka'ã ar imê bar nõ. Djãm kam bar arým ty? Kati. Ar itĩn ne ar iba.

¹⁰ Akati kunĩkôt me kute ar ibĩn puma. Kute mrãmri ne amrêbê Jeju akati kunĩkôt me kute bĩn puma pyræk. Nã bãm ã ar ije amikam me kute ar ibĩn puma maro ane. Dja te me kute ar ibĩn puma nhym Jeju mã ar ikam tĩn ne ar ijo ba. Bar kam itĩn ne nhym me arým ar ijã abenmã kum,

–Ga, ar tĩn rã'ãja pumũ. Mrãmri Jeju tĩn ne ar ba. Tãm ne ar utãr ar o ba, ane.

¹¹ Bar Jejumã idjãpênh ar iba nhym akati kunĩkôt me ar ibĩn puma. Bar kam itĩn rã'ã ne. Nhyim kam me arým ar ijã abenmã kum,

–Ga, ar tĩn rã'ãja pumũ. Mrãmri Jeju tĩn ne ar ba. Ta ne ar utãro ba, ane. ¹² Me kute ar ibĩn puma bar itĩn rã'ã. Gar kam arým ar ipumũn arým tu amim Jeju markumrêx ne arým kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³ Kam ne me amrêbê: memã kum,

“Ba ne ba tu amim Metĩndjwýnh markumrêx. Ne kam arým memã arênhõ iba.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ar badjwý ne bar tu amim Metĩndjwýnh markumrêx ne kam memã arênhõ iba. Dja te me kute ar ibĩn puma bar tu amim Metĩndjwýnh markumrêx ne mã memã arênh ar o iba.

¹⁴ Nhyim be, godja me mrãmri ar ibĩn jabej mýj dja bar kam ikute? Metĩndjwýnh ne arým akubyn Bẽnjadjwýr djwýnh Jejuo tĩn ne. Ta dja Jejukôt akubyn ar badjwý ar ijo tĩn ne ar ijo mõn arým amikabem ar ipumjuw. Ar gamê dja gwaj baro'ã kabem baku'ê. Tãm ne bar tu amim markumrêx.

¹⁵ Akati kunĩkôt me kute ar ibĩn puma. Bar itokry ne ikaprĩre maro iba. Mýj kadjy? Bir, ar akadjy. Bar te itokry kumex nhym Metĩndjwýnh mã kum ar ikaprĩ bar mã memã Kritu jarênhõ iba. Gar kam arým ar ipumũn arým Metĩndjwýnh djukaprĩ: man kam arým akĩ:nhkumrêx. Akĩ:nhkumrêx ne kum,

–Djũnwã, adjukaprĩ:kumrêx. Imã akĩ:nhkumrêx, anhỹro aba. Nhyim gwaj babu'ã me krãptĩ: gwaj bapumũn arým kum Metĩndjwýnh kĩnh. Ne kam tu amim markumrêx ne adjwýnhdjwý kĩ:nhkumrêx. Kĩ:nhkumrêx ne arým kum,

–Djũnwã, adjukaprĩ:kumrêx. Imã akĩ:nhkumrêx, anhỹro ba. Dja me krãptĩ: kum amikĩnh jarê nhym Metĩndjwýnhdjwý arým kĩnhkumrêx. Ja kadjy bar itokry o iba.

¹⁶ Dja me krãptĩ: kum amikĩnh jarê. Bar amikukãm ja man mã kam ikĩnh nhym kam arým irerek iwýr bõx kêt. Memã ar idjjarênhkôt bar itokrymê ikaprĩ maro iba. Maro iba: nhym arým ar ibê ar inhĩ kator mex ne. Nhyim be, djãm kam ar irerekre? Kati. Te ar ibê ar inhĩ kator mex bar mã ikĩnh ne mã 'ityx ne. Akati kunĩkôt mã 'ityx ne.

¹⁷ Mýj ne bar kuman mã ikĩnh ne mã 'ityx ne? Bir, djãm me kute ar ijo bikênh rã'ã rã'ãmã? Kati. Me kute ar ijo bikênh 'ikrãn ne. Kam dja bar Metĩndjwýnh'ýr tẽn bõx ne ikĩnhkumrêx. Djãm kam ar ikĩnh 'ikrãn ne? Kati. Dja bar kam ikĩnh rã'ã: rã'ã ne. Jakam ar ikaprĩre. Metĩndjwýnhkôt dja bar ikĩnhiti:re. Tãm ne bar kuman mã ikĩnh ne mã 'ityx ne.

¹⁸ Djām gwaj baje mỳjja pumũnhja ne bar kôt ijamak bēn? Me kute ar ijo bikēnh ja nār ar itokry ja nār ar ikaprī ja djām kôt ne bar ijamak bēn? Kati. Mỳjja pumũnh kētkôt ne bar ijamak bēn 'āno dja. Gwaj baje mỳjja pumũnh ja dja ĩ kêt ne. Nhym be, gwaj baje mỳjja pumũnh kêt ne rā'ā: rā'ā ne. Metĩndjwỳnhkôt ar baban bakĩnhhtire ja ne baje omũnh kêt rā'ā. Kàjkwakam ō mỳjja baje omũnh kêt rā'ā. Mỳjja ja ne rā'ā: rā'ā ne. Ar ije mỳjja pumũnh kêt jakôt bar ijamak bēn 'āno dja. Ne kam mā ikĩnh ne mā 'itỳx.

5

Atemā me ĩ ny'ā ujarēnh.

Pir 3.21

¹ Be, gwaj banhī ja kute mrāmri ne kubēkātio kikre pyrāk. Pykakam ar babari gwaj kam nhỹ, banhī kute kubēkātio kikre pyrāk ja kam nhỹ. Ga, me kute tēmbē kubēkātio kikre ngrānhja pumũ. Gwaj badjwỳ gwaj on ty. Nhym be, arỳm gwaj batykkam gwaj arỳm Metĩndjwỳnh'ỳr tēn arỳm atemā banhī ny. Metĩndjwỳnh dja gwaj banhī ny nhipēx gwaj kôt ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne bar ije markumrēx. Gwaj banhī ny ne kute gwaj banhūrkwā ny pyrāk.

² Dja gwaj kàjkwamā tēn arỳm banhī ny. Kute mrāmri ne me kute kubēkà tũmo pōx ne ny jangjēnh pyrāk dja gwaj banhī ny. On jakam gwaj bamā banhī ny prām. Gwaj banhī ny prāmje kam ama:n kam amakbē bakangāngā. On gwaj banhī ja katyk ne tokry djaje bakangāngā. ³ Gēdja gwaj arỳm kàjkwakam banhī nyn bakajgo kêt. Ne bakadjwỳnhbit ar baba kêt. Gwaj banhī.ĩ.

⁴ Jakam gwaj banhī ja, kute kubēkātio kikre pyrāk ja, gwaj kam ar babari bakangāngā. Batokry djaje bakangāngā. Djām on gwaj bamā banhī kangan bakajgo prām, kàjkwakam bakajgo ar baba prām? Kati. Gwaj bamā on kàjkwakam banhī ny prām. Ne kam arỳm batyk kêt ne banhī nyn batĩn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne.

⁵ Ja kadjy ne Metĩndjwỳnh gwaj banhipēx. Gwaj batĩn ne ar baba rā'ā rā'ā kadjy ne gwaj banhipēx. Ga, me kute memā mỳjja rũnh nhōrmān kukām kute mỳjja kryre

nhōrja pumũ. Me amim kryre jamỳn arỳm amiwỳr mỳjja rũnh kamnhĩxkumrēx. Gwaj badjwỳ. Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamā Karō jano nhym arỳm gwaj bajo ba gwaj arỳm amim,

—Ga, Metĩndjwỳnh arỳm kute imā karō janorja pumũ. Ga, arỳm kute ijo baja pumũ. Mrāmri dja ba kàjkwakam kôt itĩn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō kute gwaj bajo bakam dja gwaj ā amim ane. Ne kam arỳm baje mrāmri ja markumrēx. Dja gwaj mrāmri kàjkwakam Metĩndjwỳnhkôt batĩn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne gwaj baje mrāmri markumrēx ne amiwỳr kamnhĩxkumrēx.

⁶ Ar ije itĩn markam 'itỳx rā'ā ne. Kum idjapēnhkam 'itỳx rā'ā. Jakam ne bar arek inhī jakam ar iba. Arek kam ar ibari djām Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr ar ibōx? Kati. 'Ỳr ar ibōx kêt rā'ā. Ja ne bar ije mar. ⁷ Djām jakam ne bar Bēnjadjwỳr djwỳnh pumũnhbē ar iba? Kati. Te ar ije omũnh kêt bar tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx ne ar iba. ⁸ Ar ije markam 'itỳx rā'ā. Nhym be, ba ren ar on Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr tēn bōx ne kôt ar iban ren ikĩ:nhkumrēx. Ba ren ar on tyn inhīja kangan ren arek Bēnjadjwỳr djwỳnhkôt ar iba. Ne kam ren ikĩ:nhkumrēx ne.

⁹ Kam ne bar arek kum idjapēnh iba. Arek pykakam inhī ja'ā ar iba jabej bar Bēnjadjwỳr djwỳnhmā idjapēnh ne ije o kĩnh kadjy amima. Nār bar ityk ne kàjkwamā itēm jabej bar Bēnjadjwỳr djwỳnhmā idjapēnh ne ije o kĩnh kadjy amima. Ar ije o kĩnhmā ne bar kum idjapēnh ar iba.

¹⁰ Mỳkam ne bar ije o kĩnhmā? Bir, dja Kritu kàjkwakam krī djakam gwaj bamā nhỹ. Gwaj kam arỳm 'ỳr bōx ne kabem dja nhym arỳm gwaj bakukij. Pykakam gwaj ar babari gwaj baba mex jabej bakukij. Nār, gwaj baba punu jabej bakukij. Gwaj kam arỳm prĩne amikôt kum amijarē nhym kam arỳm gwaj bakunĩmā o pānh. Apỳnh gwaj banhī djari gwaj bamā o pānh. Gwaj baje amijo baba kôt gwaj bamā o pānh. Katāt gwaj baba mex jabej arỳm gwaj bamā o pānh mex. Nār ate gwaj amijo baba punu jabej arỳm gwaj bamā o pānh punu.

Metīndjwýnh kute me kunĩo õbikwao ãm.

A Kõ 4.2

¹¹ Dja gwaj baje amijo baba kõt gwaj bakunĩmã o pãnh. Kam ne bar Kritu'ýr me 'wýro iba. Me kute Kritu'ýr amijo akẽxmã me 'wýro iba ne me axwe nẽje ar me kukrão iba. Bẽnjadjwýr djwýnh pyma: bar arým kuman arým nẽje ar me kukrão iba. Ne katàt ar amijo iba nhym Metīndjwýnh prĩne kute ar imar. Ar gadjwý ar aje ar imar jabej ne aje amim,

—Mrãmri ne Paur ar katàt kute amijo bakumrẽx, anhýr jabej.

¹² Wãkam ne me we ar ijã,

—Ar wã ne ar ajte ar amã amimex jarẽho ba, ane. Djãm mrãmri me kabẽn? Kati. Wãkam me kwý ta amimexo amran ar amã,

—Ba ne ba Kritu'ã idjujarẽnh mexkumrẽx. Me kum ikĩnhkumrẽx, anhýro ba. Djãm mrãmri ne me kabẽn mex? Kati. Nãm me amijo 'ẽx. Djãm Kritu kabẽn kõt me kum me abẽ? Kati. Me jamã dja gar ar ijã ajarẽn memã kum,

—Paur ar kute katàt ar imã arẽnhkumrẽx. Paur ar kute katàt Metīndjwýnh kabẽn marn kõt amijo bakumrẽx, ane. Dja gar ã memã ane nhym me arým pijãm ne.

¹³ Djãm mrãmri ne bar we ajbã ar amã amijarẽ? Nã. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Bar we ajbã. Metīndjwýnh kadjy ne bar we ajbã. Nãr, djãm mrãmri ar ikrã mex ne katàt ar amã amijarẽnhkumrẽx? Metīndjwýnh ta ne kute ar imar. Ar aje Metīndjwýnh mar kadjy ne bar katàt ar amã amijarẽnhkumrẽx.

¹⁴ Kritu kum gwaj bajabê:ê. Kum gwaj bajabêkam ne gwaj bakunĩ pãnh ty. Gwaj badjwý bamã Kritu jabê:n arým 'ã memã badjujarẽnh prã:m. Dja me te Kritu'ã gwaj bakangrõnho ba. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Gwaj ty. Gwaj bamã batyk pyma kêt. Kritu gwaj bakunĩ pãnh tykkam gwaj badjwý gwaj bamã batyk pyma kêt. ¹⁵ Gwaj bakunĩ pãnh tykkam mýj dja gwaj nẽ? Bir, dja gwaj amidjwýnhbit maro babaja krãta. Ne kam Kritu maro baban kõt ar amijo baba. Nãm gwaj bapãnh tyn akubyn tĩn ne. Kam dja gwaj maro baban kõt ar amijo baba.

¹⁶ Arým gwaj bapãnh tykkam djãm kam ar ije me mar punu? Kati. Me kum

Metīndjwýnh kĩnh kêt ja ne me kute me mar punu. Djã ne bar ã me mar punuo ane? Kati. Bar aminhijukri amidjan kam arým ar ije me mar punu kêt. Mrãmri amrêbê ar ije Kritu mar punu. Djãm jakam ar ije mar punu rã'ã? Kati. Bar arým aminhijukri amidjan kam arým ije mar punu kêt.

¹⁷ Bir, mýj ne ar ije me mar on? Bir, dja Kritu meo kra nhym me arým umar djã ny. Amrêbê ne me mýjja tũm kõt ar amijo ba. Ne jakam arým kute mýjja tũmkõt amijo baja arým krãtan arým mýjja nykõt ar amijo ba. Be ga, me arým mrãmri prĩne umar djã nykumrẽxja pumũ. Bar aminhijukri amidjan arým kute meo ny ja ma.

¹⁸ Metīndjwýnh ta ne arým prĩne meo ny. Gwaj badjwý ne gwaj amrêbê Metīndjwýnho bakurê djwýnh nhym ta arým gwaj bajo nyn gwaj bajo õbikwa. Jeju Kritu arým tyn akubyn tĩn gwaj kam tu amim markumrẽx. Nhym kam Metīndjwýnh arým gwaj bajo õbikwa. Gwaj bajo õbikwan arým me'ã gwaj bamã karõ. Gwaj baje memã 'ã badjujarẽnhmã gwaj bamã karõ. Gwaj kam arým memã kum,

—Ga me aje Metīndjwýnho akurê djwýnh. Nhym be, dja ga me tu amim Jeju markumrẽx nhym arým me ajo nyn me ajo õbikwa. Nã gwãm ã memã anhýro baba.

¹⁹ Metīndjwýnh ta ne me kunĩo õbikwao dja. Kritu arým tyn akubyn tĩn ne nhym me arým tu amim markumrẽx nhym kam arým meo õbikwa. Meo õbikwan arým memã axwe kêt jarẽ nhym me arým kum mex ne. Nhym arým ar imã Kritu'ã ujarẽnhja jarẽ. Bar memã 'ã ajarẽn memã kum,

—Dja ga me tu amim Kritu markumrẽx nhym Metīndjwýnh arým me ajo nyn me ajo õbikwakumrẽx, ane. Tãm ne bar memã arẽnho iba.

²⁰ Kam ne bar Kritu kabẽnkõt memã idjujarẽnh ar iba ne Kritu kukwakam 'ýr ar ajwýro iba. Ar aje Metīndjwýnh'ýr amijo akẽxmã ar ajwýro iban ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrẽx nhym Metīndjwýnh arým ar ajo õbikwa, anhýro iba. Bar 'ýr ar ajwýro iba kute mrãmri ne Kritu ta mãn kute amiwýr me 'wýro ba pyrãk.

²¹ Kritu amikam axwe 'õ mar kêt ne axwe kêt me:x ne. Nhym be, Metīndjwýnh

arým kum axwe jarê. Nhyim mÿj axwe'ôja? Bir, gwaj ba bajaxwe pro. Nãm kum gwaj bajaxwe pro jarê nhyim arým kute ta mãn axwe djwÿnh pyrãk. Nhyim kam Metĩndjwÿnh arým pãnh gwaj bamã axwe kêt jarê. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyim Metĩndjwÿnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým Metĩndjwÿnh jaxwe kêt bajaxwe kêt. Kam dja gar tu amim Kritu markumrêx nhyim Metĩndjwÿnh arým ar ajo ôbikwakumrêx.

6

¹ Metĩndjwÿnh kôt ne bar idjãpênh ar iba. Kam ne bar arým ar amã arê. Metĩndjwÿnh ne tu kum ar akaprĩ:kumrêx* ne ar amã ar ajamak bô gar arým amim ama. Ar aje amim markam tu amim markumrêx ne kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt. ² Mÿkam dja gar 'ã adjukanga kêt? Bir, Metĩndjwÿnh ne arým gwaj bakukãmãremã kabên ne memã kum, “On jakam ije me amar. Ga me imã amijarê ba arým me ama. Imã me akaprĩkam ne ba me ama. Ë, on akati jakam ije me apytãr. Ba me apytãn arým me ajo djuw mex.” Nãm ã Metĩndjwÿnh gwaj bakukãmãremã ane. Badjwÿ kôt ar amã arê. Mytja tãmkam Metĩndjwÿnh kum ar akaprĩ. Akati jakam kute ar apytãr. On 'ÿr amijo akêx. Kwãrĩk wãnh 'ã adjukanga kêt.

*Paur kute apÿnh kaprĩ djãri'ã amijarênh.
Kor 1.10*

³ Ar ba ne bar amijaxwe nêje amijãno dja. Mÿkam ne bar amijãno dja? Bir, ba ren amijãno idjãm kêt ne ren arým ajmã ikute. Nhyim kam ren me'ô arým ijã, —Djãm Metĩndjwÿnhmã ar àpênh wãkam ar mex? Kati, ar axwe ar ba, ane. Me'ô ren ar ijã anen ren arým Metĩndjwÿnh bê amijo akêx. Me'ô kute Metĩndjwÿnh bê amijo akêx karô ne bar amijaxwe nêje amijãno dja. ⁴ Ne ar imrãnh kunĩkôt katãt Metĩndjwÿnhmã idjãpênhkumrêx nhyim me kunĩ kute kôt ar imar. Katãt kum ar idjãpênhkam te apÿnh ar ikaprĩ djãri ar ijo ba bar kum idjãpênh'ã idjukanga kêt.

* **6:1** Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyim pãnh kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtã nhyim arým ta kum ar akaprĩ.

Ne ajte apÿnh itokry ma.

Ne ajte imã mÿjja prãm ne inhô mÿjja kêt.

Ne ajte apÿnh mÿjjakam itĩn prãm.

⁵ Katãt kum ar idjãpênhkam me ajte mry kã punuo ar ikaprêprêk.

Nhyim me ar ibê ijê

nhyim me krãptĩ: ar ikam àkrên ar ikam kangao kumex.

Bar apÿnh idjãpênh tÿxo prĩne amidjôm ne.

Ne ajte apÿnh idjãpênh'ã ino tÿx ne inhôt kryre nhyim arým akati.

Bar ajte Metĩndjwÿnhmã amijajburo iba.

Katãt kum ar idjãpênhkam bar ã ane.

⁶ Ne ajte kam prĩne amijaxwe nêje amijãno dja.

Ne ajte prĩne mÿjja mar mexkumrêx.

Nhyim me ajte ar ijo ajkê bar bit ingykmãn ajte akubyn amijã ingyk nê.

Ne kum ar idjãpênhkam ajte imã me kaprĩ.

Nhyim Metĩndjwÿnh Karô ajte ar ijo ba bar mrãmri imã me abêkumrêx.

⁷ Ne ajte katãt memã ikabên jarênhkumrêx

nhyim Metĩndjwÿnh ajte ar ikôt àpênh tÿx.

Kum ar idjãpênhkam bar amijãno djan katãt

ar amijo iba. Ga, krãkamngôn kute

kãxo kubêkã jangjênh ne kute kurê

djwÿnhbê amipytãrja pumũ. Ar bad-

juwÿ ne bar inhô kãxo kubêkã jadjar

mãn prãbê amijãno djan katãt ar

amijo iba. Me kute ar imã ar ijaxwe

jarênh karô ne bar amijãno dja.

⁸ Nhyim me ajte kum ar ikĩ:nhkumrêx. Djãm

kam ar ije amidjwÿnhbit mar ne

Metĩndjwÿnhmã idjãpênhmã kanga?

Kati. Bar mã kum apê.

Nhyim me ajte te mebê ar ikurê bar mã kum apê.

Nhyim me ajte te ar ikãxã abenmã kum,

—Djãm ar wã mex got? ane bar mã Metĩndjwÿnhmã apê.

Nhyim kam me ajte te ar ikãxã abenmã kum,

—Me kum ar kĩ:nhkumrêx, ane bar mã kum apê.

Nhyim me ajte te ar ijã,

—Nãm ar ta amijo Metĩndjwÿnh maro ba.

Nãm ar memã 'êx ne me noo biknoro

ba, ane. Nãm me te ar ijã ane bar

katãt kum idjãpênhkumrêx rã'ã.

9 Nhyim me ajte te ar ibê ate krãn ba nhyim Metĩndjwýnh kute ar imarkumrêx. Nhyim ò me jadjwý kute ar imarkumrêx.

Nhyim me ajte kute ar ibĩn pyma. Te ar ibĩn pyma. Ota, ar itĩn rã'ã.

Nhyim me ajte mã ar ikaprêprêk. Ne te ar ikaprêprêk bar ityk kêt.

10 Ne ajte ikaprĩ:ren ikaprĩ japôkmã mã ikĩnh.

Ne ajte ar inhõ mýjja kêt. Te ar inhõ mýjja kêt bar memã Kritu'ã idju-jarênh ar iba nhyim me arým tu amim markumrêx. Me krãptĩ ne me tu amim markumrêx ne arým kôt Kritu nhõ mýjja kume:xo ò mýjja.

Te ar inhõ mýjja kêt bar tu amim Kritu markumrêx ne arým Kritukôt ar inhõ mýjja kunĩ.

11 Krĩraxbê Kõritukam ar ga ne bar imã ar ajabê:. Kam ne bar prĩne amikôt ar amã amijarênhõ amirĩtkumrêx. 12 Djã nã bãm ar ar abê amiptàn imã ar ajabê kêt got? Ar ga ne gar amã ar ijabê kêt. 13 Ar ije ar ajo ikramãn prãbê bar ar amã ikabên. Ar gadjwý dja gar amipãnh ar imã akabên mex jarên ar amã ar ijabê.

Me kute Jeju marbitõ aben nhikjê'ã kute memã karõ.

Ep 5.7; A Xim 2.4; Xij 4.4; Ped k 2.11

14 Ga, mry kute jênh bjêr kadjy me kute o aben nhikjêja pumũ. Mry kute aben pyrãk kambit ro'ã àpênh mex. Ar gadjwý ar aje me'õo anhikjêãmã me kute amim Jeju marbitõ anhikjê. Kwãrĩk wãnh me'õ kute Jeju mar kêtõ anhikjê kêt ne ro'ã adjãpênh kêt.

Djãm me axwemê me axwe kêt kute aben pyrãk ne ro'ã àpênh mex? Kati. Ga, a'umê akamãtmê ro'ã ba kêtja pumũ. Apýnh ne ba. Ar gadjwý ne gar aje amim Jeju mar. Kam ar amã ajaxwe kĩnh kêt. Me kute Jeju mar kêtja ne me kum axwe kĩnh. Djãm ro'ã ar adjãpênhkam mex? Kati. Kam mex kêt.

15 Djãm Kritumê Berij axikôt kabên? Kati. Ar apýnh kabên. Berij nhidji 'õdjwýbê ne Xatanaj. Me kute amim Jeju mardjwý djãm me kute amijo ba kute me kute Jeju mar kêtja amijo ba pyrãk? Kati. Me kute amim

Jeju mar katàt ar amijo ba. Nhyim be, me kute mar kêtja ate amijo ba. Me apýnh ba.

16 Djãm Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me kute kum amijarênh kadjy apýnh mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxja krĩ? Djãm Metĩndjwýnhmã ja mex? Arkati. Me kute kam Metĩndjwýnhmãbit amijarênhmã. Gwaj badjwý. Djãm gwaj baje Metĩndjwýnhmã amijarênh ne jãm mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênhmã? Me kute Jeju mar kêtja kudjwa mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênhmã? Kati. Gwaj baje me kute Jeju mar kêtja kudjwa kêt ne mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxmã amijarênh kêtãmã. Ga, Metĩndjwýnh ò kikretikam ýrja pumũ. Gwaj badjwý. Metĩndjwýnh ne gwaj bakam nhý. Metĩndjwýnh tĩn ne ar bakumrêx. Tyk kêtikumrêx. Tãm ne gwaj bakam nhý. Metĩndjwýnh ta ne amrêbê: memã kum,

“Ba dja ba mekôt ar iban mekmê ar mrã. Dja me imã, ‘Me inhõ Metĩndjwýnh’, ane ba meo iba rã'ã ne.”

Nãm ã amrêbê: me bakukãmãremã ane. 17-18 Ne kam ajte,

“Kam, on me me kute imar kêtjamã akàx. Djãm me aje meo anhikjên me ro'ã adjãpênhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh. On me memã akàx ne ate ar aba.”

Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh me bakukãmãremã ane. Ne kam ajte memã kum,

“Kwãrĩk wãnh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe kôt ajaxwe kêt kam ba dja ba ibê abãmikumrêx. Ne kam arým ajo ikrakumrêx. Ajo ikra myikumrêx. Ajo ikra nikumrêx.”

Nãm ã Bẽnjadjwýr djwýnh me bakukãmãremã ane. Bẽnjadjwýr djwýnh 'ityxo kubê kumkati ta ne memã ja jarê.

7

1 Ga, kute gwaj bamã mýjja mex jarênhja pumũ. Mrãmri ne gwaj bamã kabên pydjĩn arê. Kam dja gwaj on wãnh bajaxwe kunĩ kanga. Baje amidjwýnhbito kĩnh kadjy bajaxwe kunĩ gwaj on wãnh kanga. Bakabên punu kunĩkôt, badjãpênh jaxwe kunĩkôt ne gwaj tu Metĩndjwýnhbê amijo ajkê. Gwaj wãnh kunĩ kangan katàt Metĩndjwýnh kôt ar amijo baba. Gwaj kum bamexo amũ

amikamên prĩne ta mexo bamex. Gwaj bamã umakôt ã kum bamexo batẽmo ane.

Paur kute memã amikĩnh jarẽnh.

² Dja gar amã ar ijabê. Djã nã bãm ar ar ajõo ajkê? Djã nã bãm ar ar ajõo àpnu? Djã nã bãm ar ar ajõbê mỳjja 'õo iprõt? Arkati.

³ Djãm ar ije ar amã ajaxwe jarẽnhmã ne bar ar amã ja jarê? Kati. Arỳm bar ar amã,

—Gwaj baro'ã dja gwaj batĩn ne ar baba. Nãr kon ar atyk jabej gwaj baro'ã ty, ane. Nãm bãm ar ã imã ar ajabêo ane. ⁴ Nãm bãm tu amim ar amex markumrêx ne prĩne ar amã amikôt amijarê. Nãm bãm ar akam ikĩnh ne memã ar akam ikĩnh jarẽnh kumex ne. Nãm te apỳnh ikaprĩ djãri iwỳr ban bõx ba ar amex djõ'ã akubyn ikĩnh ne amikĩnh ra:x ma.

⁵ Nãm bãm ar amrêbê pykabê Mateni'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nhyam kam apỳnh ar ikaprĩ djãri mã ar iwỳr ban bõx bar te ityk djã kêt prãmje. Me kum ar ikurê:n ari ar ijo ba bar arỳm itĩn prã:m.

⁶ Nhyam be, me Batĩndjwỳnh kute me kaprĩo kĩnh ba tãm ne arỳm akubyn ar ijo kĩnh ne. Arỳm Xitu ar akurũm bõxkam ne bar akubyn ikĩnh ne. ⁷ Djãm bõxkambit ar ikĩnh? Kati. Kute ar imã ar ajarẽnh djõ'ã ne bar ajte ikĩnh. Nãm ar imã ar akam amikĩnh jarê. Nãm ar imã,

—Nãm me ar ajo ama: ne kaprĩre ne muwn mã memã kum, “Paur ne ba ar imã kĩnhkumrêx”, anhỹro ba. Nãm ã Xitu ar imã ar ajarẽnho ane. Ba kam arỳm Xitu kĩnh djõ'ã badjwỳ ar akam ikĩnhkumrêx.

⁸ Amrêbê ar ije ar amã pi'òk no'òkkam ne ba amim ingyryk ne amiman ar ajã amim,

—Ỳ, watĩre. Mỳkam ne ba arkum pi'òk no'òk ne arỳm arkum kaprĩ jadjà? ane. Djãm jakam ije amim anhỹr rã'ã? Kati. Ije inhõ pi'òko ije ar amã kaprĩ jadjàr ngrirebit. ⁹ Jakam ne ba ikĩnh ne. Mỳkam? Djãm ar akaprĩkam? Kati. Gar akaprĩkam arỳm akubyn amima. Ba kam arỳm ikĩnh ne. Ar aje Metĩndjwỳnh kabẽn markôt gar arỳm akaprĩ. Akaprĩn arỳm akubyn amima. Ga, ar aje akubyn amimarkam ije ar ajo ibikẽn kêtja pumũ. Ije pi'òkkam ar amã ikabẽn'ã no'òko ije ar ajo ibikẽn kêtê.

¹⁰ Me kute arỳm amikam Metĩndjwỳnh kabẽn mar ne kôt kaprĩkam ne me

arỳm amiman wãnh axwemã iren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx. 'Ỳr amijo akêx nhyam arỳm me utà. Djãm kute me utarkam me amim ngyryk ne kaprĩ? Arkati. Nhyam be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtjamã ne me kabẽn jarê nhyam me arỳm amim ngyryk ne amikam kaprĩ. Amikam kaprĩ kajgon wãnh axwemã iren kute Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx kêt ne arỳm akuno. Me biknor tokry djãkam akuno.

¹¹ Nhyam be, amrêbê inhõ pi'òk ar awỳr bõx ja ne gar amim arẽn aman arỳm amima. Amiman arỳm amijo mex prãm ne amijo mex ngyry'ã ar ano kator me:x ne arỳm abenbê ar ajaxwe kurê. Abenbê ar ajaxwe kurên arỳm ar amã ajaxwe pyma:. Ne kam ijo ama:n arỳm inêje mã memã akabẽn. Ne kam me'õ jaxwe jabe:j ne axwemã akatorkumrêx. Ar Metĩndjwỳnh kabẽn kôt akaprĩkumrêxja pumũ. Ne kam arỳm ar amexo amirĩtkumrêx. Õbê ne ba ar amã apỳnh mỳjja kwỳ jarê. Gar arỳm jakam mỳjja kunikôt imã amimexo amirĩtkumrêx ba arỳm ar ama.

¹² Ba amrêbê ar amã pi'òk no'òk ne. Me'õ jaxwe ne ba kuman pi'òkkam arỳm ar amã arê. Nãm ar ajo ajkê ba kuman pi'òkkam arỳm ar amã arê gar arỳm ama. Djãm ar aje jabit marmã ne ba ar amã arê? Kati. Ar aje badjwỳ imarmã. Ba ar ajã ino tỳ:x. Tãm ne ar aje marmã ne ba ar amã arê. Mrãmri ne ba ar ajã ino tỳxkumrêx. Metĩndjwỳnh ta ne kute imar. ¹³ Ar aje ar imar ne akubyn ar akĩnhkam bar badjwỳ ar adjõ'ã akubyn ikĩnh.

Nhyam Xitudjwỳ ar awỳr bõx ne bit umar punure. Gar kam akunĩ arỳm aêrbê o kĩnh nhyam arỳm ar akam kĩnhkumrêx. Ne kam arỳm amrê tẽn iwỳr bõx ne imã ar ajã ajarê bar badjwỳ arỳm ô'ã ikĩnh tire. ¹⁴ Nãm bãm Xitumã ar amextire jarê. Djãm kam ikabẽn kajgon arỳm kam ipijãm ne? Kati. Ije amrêbê ar amã ikabẽn kunĩ jarẽnhja ba ar akõnh kudji. Ije Xitumã ar amex jarẽnhdjwỳ ba ar amex kõnh kum arê. Nhyam kam ta ar awỳr bõx ne arỳm ta ar amex pumũnhkumrêx.

¹⁵ Ne kam ta ajte akubyn jakam bõx ne akubyn amijo tẽn ar ama:ro nhỹ. Nãm ar awỳr bõx gar akunĩ aje kabẽn maro

akumex. Nã gãm ar atertet ne kum akabên mexbit jarê. Nãm akubyn amijo tẽn ar amaro nhÿn arÿm amybÿm kum ar ajabê:ê. ¹⁶ Kam ne ba arÿm ate ikrãn amim ar amexbit man arÿm ar akam ikĩnhkumrêx.

8

Kute me ôdjãnh'ã memã karô.

Kar 11.29; Rô 15.25; Kô k 16.1; Xim k 6.18

¹ Kam, akmere, àpnhÿre ar, ba ar amã pykabê Matenikam me arê. Ga, Matenikam apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri ne me ukaprĩkumrêxja pumũ. Djãm me ta ne me ukaprĩ? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne kum me kaprĩ ra:xi nhym me arÿm kuman arÿm ô'ã kum me kaprĩkumrêx. ² Nãm me te amikam tokry ne kaprĩ kumex man arÿm apôkmã amikam kĩnh kati ma. Nãm me te ô mÿjja ngrire ne memã mÿjja nhôr prã:m. Nãm me tu ôdjãnh:re ne memã mÿjja kumex ngã.

³ Be, apÿnh me àpênh djã kôt ne me kute apÿnh pi'ók kaprĩ jamÿnh. Me kwÿ ô pi'ók kaprĩ rax nhym me kwÿ ô ngrire. Djãm Matenikam me ô pi'ók kaprĩ rax? Kati, me ô ngrire. Nãm te me ô pi'ók kaprĩ ngriren memã kumex ngã. Ba ne ba omũ. Me ta ne me memã kungã.

⁴ Nã bãm bit akubyn memã nênen memã kum,

—Kati. Ar anhô pi'ók kaprĩ ngrire. Kôt dja gar memã ngrirebit ngã, ane. Nhym ar imã,

—Kati. Djeruxarêkam Jeju nhô me ja ne me ô mÿjja kêt ne kum prãm. Bar kam imã me kaprĩ. Ar ba dja bar memã kumex ngã, ane.

⁵ Bar kam me kute memã pi'ók kaprĩ nhôrkam ama. Nhym kam me ta kumrêx ar ijaêrbê Metĩndjwÿnhmã amingãan amim,

—Ba katãt Bênjadjwÿr djwÿnh kabên man kôt amijo iba mex, ane. Ne kam amim,

—Ba Paur kabên man kôt amijo iba mex, ane. Metĩndjwÿnh kabênkôt ne me ã ane. Ne kam me kadjy ar imã pi'ók kaprĩ ngã. ⁶ Matenikam me ã ane bar kam Kôrituwãkam ar abaja'ã Xitumã karô. Ta ne amrêbê ar awÿr bôx ne ar amã arê. Gar kam arÿm memã pi'ók kaprĩo atommo krax. Nhym kam jakam ar iwÿr bôx. Kam ne bar ar ajã Xitumã karôn kum,

—Dja ga Kôritukam memã arê gê me mrãmri ukaprĩkumrêx ne pi'ók kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkumrêx, ane.

⁷ Akmere àpnhÿre ar, gar arÿm amex ne arÿm tu amim Metĩndjwÿnh markumrêxo aba. Ne aje kabên jarênh me:xkumrêx. Ne aje kôt mÿjja kume:x mar. Ne mrãmri akabênkumrêx ne amã ar ijabê:kumrêx. ã amexo ane. Nhym be, dja gar mekam adjukaprĩdjwÿ ne me kadjy pi'ók kaprĩo atomkumrêx.

⁸ Djãm ar ba ne bar amirax pumũnh nhirãm ar amã,

—Ar iraxja man ar ikabên kôt memã o atomkumrêx, anhÿro iba. Kati. Nã bãm ã ar amã anhÿr kêt. Matenikam me ja kumrêx ne me memã o atomo tẽn inomã kumê. Ar gadjwÿ ar aje ar ikabên mar ne aje memã o atomo atêm ne inomã mênhmã. Djãm mrãmri ne gar amã ar ijabêkumrêx? Ar amã ar ijabêkam dja gar o atomkumrêx.

⁹ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ta ne tu ukaprĩkumrêx. Tãm ne gar arÿm aje mar. Nãm ô mÿjja kumex. Mÿjja kunĩ ne ô mÿjja. Nãm te ô mÿjja kunĩn arÿm ar akadjy ô mÿjja kêt. Gar kam arÿm mÿjja kumexo anhô.

¹⁰ Ba kam arÿm ja man ar amã arê. Be, amũ amex ja'ã ne gar akumrêx aje memã pi'ók kaprĩ nhôr prãm ne arÿm o atommo krax ne. ¹¹ Jakam dja gar o atomo tẽn inomã mênhkumrêx. Djãm ar aje memã ôr prãm ne o atommo krax ne katêri krã'ykam mex got. Kati. Gar amã memã ôr prãm ne ajte o atomo tẽn inomã mênhkumrêx. Kambit arÿm mex. Ar aje apÿnh adjãpênh pãnh pi'ók kaprĩ jamÿnh kôt dja gar memã ikjê rên memã o atom.

¹² Be, me kute memã ôr prãm kumrêxja ne Metĩndjwÿnh kute me mar ne arÿm mekam kĩnh. Djãm me'ô nhô mÿjja kêt kam dja Metĩndjwÿnh memã kum, “Memã angã”, ane? Kati. Me ô mÿjja rax gêdja 'ã akren pi'ók kaprĩ rax ngã. Nhym be, me ô mÿjja ngrire dja 'ã akren pi'ók kaprĩ ngriren kum kungã.

¹³ Djãm ar aje memã ôr nhym me kum prãm kêt gar ajte me pãnh anhô mÿjja kêt mã ne ar amã prãmmã? Djãm ja kadjy ne ba ar amã arê? Kati. Gêdja ar anhô mÿjja nhym amũ me ô mÿjja nhym kam ar ajô'ã katãm kêt. Gamê amũ me wãmê gêdja ar

anhõ mỳjjao aben pyræk. Ja kadjy ne ba ar amã ikabên. ¹⁴ Jakam arým ar anhõ mỳjja kumexkam ar aje memã kwỳ nhõr nhym memã prãm kêt mã. Nhym kam ajmãkam gar me pãnh amã prãm jabej nhym me õ mỳjja kumex jabej. Ne kam arým amipãnh ar amã mỳjja ngã. Gar kam anhõ mỳjjao aben pyræk. ¹⁵ Me bakukãmãre kute djwỳbê mỳj ne jao atomo bakam ne me ã ane. Amrêbê: ne me'ã memã kum,
 “Nãm me djwỳo atom kumex nhym me mãnhtutã ne. Ne djwỳ'ã kàtãm kêtne. Nhym me jadjwỳ djwỳ ngrireo atom nhym me mãnhtutã ne. Ne me'ã 'ã kàtãm kêt ne.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, me kunĩ õ djwỳ nhym me'õ'ã djwỳ'ã kàtãm kêtja pumũ.

Kute me'yr Xitu ar anor kadjy.

¹⁶ Be, Metĩndjwỳnh ne Xitumã amak bõ nhym kute ar amarkumrêx. Kute ba ije ar amar pyræk ne ã ar amaro ane. Ba kam Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarê. ¹⁷ Bar Xitumã ar ajã karõn kum,

—Dja ga memã arê gê me pi'òk kaprĩo atomo tẽn inomã mẽnhtumrêx, ane.

Nhym ar imã,

—Be, mrãmri. Dja ba ã memã ane, ane. Ne kam ta kadjy ar awỳr tẽn prãm kumrêx. Ne kam arým kute ar awỳr pi'òko tẽn ne kute o bõxmã gar aje omũnhmã.

¹⁸ Bar ar ajã Xitumã karõn kam kõt ije gwaj bakamyja 'òdjwỳ janormã. Gwaj bakamy jamê Xitu ar ar awỳr tẽn mã. Ar ikamy ja ne àpênhtumrêx. Kute Kritu'ã ujarênhtumrêx ny jarênhtumrêx àpênhtumrêx. Me kute amim Jeju mar kunĩ apỳnh kõt ar aben pydjio ba djari kunĩ ne me aben mã mex jarê. ¹⁹ Me kute Jeju mar ta ne me amijo utàn ar imã,

—Gwaj bakamy ja dja ar ikabên kõt ar akõt pi'òk kaprĩo tẽn memã kungã, ane. Gwaj bakamy ja ne bar kuman kumrêx Xitu kõt ar awỳr ano. Dja ar bõx gar me kadjy pi'òk kaprĩo atom inomã mẽnhtumrêx. Ar badjwỳ dja bar ã ar awỳr tẽn bõx gar ar imã pi'òk kaprĩ ngã bar Xitumê ro'ã arým Djeruxarê'yr o tẽn. 'Yr o tẽn o bõx ne iro'ã memã kungã. Me ar ikõt Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy dja bar ã o

ane. Ar aje memã õr prãm nhym me kute jadjwỳ mar kadjy dja bar ã o ane.

²⁰ Godja bar memã pi'òk kaprĩ kumexo tẽn memã kungã. Nhym kam me ar ikõt gwaj bakamy tẽnja pumũn ar ijã ar idjãkĩnh nhõr kêt. ²¹ Dja bar iro'ã kàtãm memã o tẽn o bõx. Metĩndjwỳnh dja kàtãm ar ije amijo ibakõt ar ipumũ. Nhym pykakam me ar badjwỳ dja me kàtãm ar ije amijo ibakõt ar ipumũ.

²² Kam gwaj bakamy ja Xitu kõt ar awỳr tẽn mã. Dja bar kam gwaj bakamy 'òdjwỳ jano nhym arkõt tẽn. Gwaj bakamy jadjwỳ ne mex kumrêx. Metĩndjwỳnhmã àpênhtumrêx gwaj bakamy ja mrãmri kum ukanga kêt kumrêx ne kum àpênhtumrêx bar arým amim omũ. Nhym tu amim ar amarkumrêx. Kam ne ar akadjy àpênhtumrêx. Gwaj bakamy jadjwỳ dja arkõt ar awỳr tẽn.

²³ Nhym Xitudjwỳ. Be, tãmjamê ne bar iro'ã apê. Ne kam arým ar iro'ã ar akam idjãpênhtumrêx. Nhym gwaj bakamy ar jadjwỳ, apỳnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djari ne me ar ano. Nhym kam ar arým me kabên kõt ar awỳr tẽn mã. Kute memã Kritu raxo amirĩt kadjy ar awỳr tẽn mã.

²⁴ Kam dja gar pi'òk kaprĩo atomo tẽn inomã mẽnhtumrêx. Nhym ar arým o ar amarkumrêx. Ar amã ar abêja markumrêx. Nã bãm ar mã memã ar ajarênho iba. Ar akam ar ikĩnh jarênho iba. Dja gar pi'òk kaprĩo atomo tẽn inomã mẽnhtumrêx gê ar pi'òk kaprĩ pumũnhkumrêx. Kam dja ar aben mã kum,

—Mrãmri Paur kabênhtumrêx, ane. Kam gêdja ar akubyn õ pykakam bõx. Bõx ne apỳnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djari memã ar ajarênho ba. Ne memã kum,

—Mrãmri ne me òdjãnhkumrêx. Nãm me arým pi'òk kaprĩo atom. Djeruxarêkam me kute Jeju marja kadjy ne me arým pi'òk kaprĩo atom kumrêx, ane. Dja ar ã ar ajarênho ane.

9

¹⁻² Djãm ar aje amijã pi'òk kaprĩ nẽn mã ne ba ajte ar amã arê? Kati. Ar aje pi'òk kaprĩo atom mã ne ba ar amã arê. Ar ga ne gar

aje Jeju nhõ me jamã o atom prãmkuvrẽx. Arým ba ar apumũn Matenikam me jamã ar ajarẽnho iba. Nã bãm memã kum,

—Onĩj, pykabê Akajakam krĩraxbê Kôritukam me ja ne me arým kute memã õr prãmkuvrẽx. Amũ amex ja'ã me kute memã õr prãmkuvrẽx. Nã bãm ã ar ajã memã anhỹro iba nhym kam me ar akudjwa kute memã õ pi'õk kaprĩ nhõr prãmkuvrẽx.

³ Kam, ar aje pi'õk kaprĩo atomo atẽm ne inomã mẽnh kadjy ije ar awýr gwaj bakamy ar anormã. Ar ga ne gar imã,

—Dja bar o atomo tẽn inomã mẽnhkuvrẽx, ane. Kam dja gar o atomo tẽn inomã mẽnhkuvrẽx nhym kam ikabẽn dja kajgo kêt, Matenikam me jamã ikabẽn ja dja kajgo kêt. Nok ba ren ikabẽn kajgo. Ije memã kum,

—Kôritukam me ja kute õr prã:m, anhỹrkam gar ren katẽri pi'õk kaprĩo atom krãta ba ren arým ikabẽn kajgo.

⁴ Dja ba ar awýr tẽn nhym Matenikam ar ja'õ ikõt ar awýr tẽn ne ar awýr bõx jabej. Kam bar ren ar awýr bõx ga ren ar arým pi'õk kaprĩ katẽri o atom krãta nhym ren Matenikam ar jamẽ ba ren ar ar apumũn ren arým ar akam ren ar ipijãm ne. Ga ren ar gadjwý kam apijãm ne. Ba ren ar amim,

—Nã bãm ar bit tỳx'ã me kamnhĩxkuvrẽx nhym meo mõn tu krãta. Bar kam arým ipijãm, ane.

⁵ Gwaj bapijãm karõ ne bar abenmã kum,

—Gwaj amikukãm bakamy ar ano, ane. Ne kam arkum,

—Dja gar me'ýr atẽmkuvrẽx ne me'ýr bõx nhym kam me arým ar ikukãm pi'õk kaprĩo atomo tẽn inomã mẽnhkuvrẽx. Nã bãm ar ã arkum ane. Dja ar ikabẽn ja man ar awýr bõx ne ar amã arẽ. Arým ne ba amrẽbê ar amã arẽ. Ar aje o atomo atẽm ne inomã mẽnhmã ba ar amã arẽ. Djãm me kute pi'õk kaprĩ'ã ngryk ne amim,

—Je tõ, mýkam ne me ibê pi'õk kaprĩ jamýnho ba, anhỹrkam mex? Kati. Kam mex kêtkuvrẽx. Dja gar o atomo tẽn inomã mẽnhkuvrẽx bar arým ar awýr bõx gar arým anhõdjãnh ne akĩnhkuvrẽx. Ne kam arým me kadjy ar imã angã. Kam dja

bar arým Djeruxarẽmã o tẽn o bõx ne arým memã kungã.

Me kĩnh ne kute memã mýjja nhõr raxmã. Kõ k 16.2; Xim k 6.18; Idja 13.16

⁶ Ba ar amã arẽ gar ama. Godja me 'y ngrẽre ne kren kam djwý ngrẽre ne o atom. Nãr, godja me 'y kumex ne kren kam djwý kumex ne o atom. Tãm dja gar anhõ pi'õk kaprĩ'ã ama. ⁷ Djã gãm ar abenã ar anhõ pi'õk kaprĩ jakre kuvrẽx ne amim,

—Be, kõt dja ba memã amikutã kwý ngã, anen kam memã angã. Kwãrĩk wãnh 'ã maje amim,

—Dja ba memã kwý ngã nhym ibê kêt ba ajmã nẽ, anhỹr kêt. Nãr, kwãrĩk wãnh 'ã maje amim,

—Gê me imã 'ã àpnẽnh tỳxmã ba kam memã kwý ngã, anhỹr kêt. Mýkam? Bir, dja me õdjãnh ne kĩnh ne memã mýjja ngã nhym Metĩndjwýnh arým kum me kĩnhkuvrẽx. Tãm dja gar ama.

⁸ Djãm Metĩndjwýnh õdjý got ar abê mýjja 'õ nẽmã? Kati. Dja ar amã mýjja kunĩ ngã. Djãm kute ar amã mýjja ngrẽre nhõrmã? Kati. Mýjja kumex dja tu ar amã kungã gar arým akĩnhkuvrẽx. Ar gadjwý dja gar akati kunĩkõt mekam adjukaprĩkuvrẽx.

⁹ Ikabẽnja kõt ne me amrẽbê: memã arẽn memã kum,

“Arým ne amikutã me õ mýjja kêtãmã õ mýjja ngrã. Nãm katãt amijo bakumrẽx rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm me amrẽbê ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'õk no'õk ne.

¹⁰ Ga, me kute pur kreõ mõrja pumũ. Metĩndjwýnh ne me kute kre kadjy kute memã 'y nhõr. Ne kam kute memã djwý nhõr. Me õ kwý krẽn djã'ã kute memã õr. Mýj'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Bir, ar aje memã mýjja nhõr'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Metĩndjwýnh ta dja ar apumũ. Dja gar me õ mýjja kêtãmã amikutã anhõ mýjja kwý ngã nhym arým ar apumũn ar amã mýjja kumex ngã. Ar aje memã mýjja nhõr jakrenh mex ne ar amã kungã. Ga, me kute mýjja 'y kumex ne kren arým õ djwý kumex ne kute o atomja pumũ. Ar gadjwý dja gar memã mýjja kumex ngã. Nhym Metĩndjwýnh arým pãnh ar amã

mýjja kumex ngã gar arým katàt ar amijo aban kum amexkumrêx ne.

¹¹ Ar anhôdjànkhkam mýj dja Metĩndjwýnh ar amã nê? Bir, dja mã ar amã mýjja kumex ngã gar mã amikutã memã anhô mýjja kwý ngã. Anhôdjànkh ne mã memã angã. Dja gar ar imã amikutã ar anhô pi'ôk kaprĩ kwý ngã bar kubyn arým memã ar anhô pi'ôk kaprĩ tẽn memã kungã. Dja me ar anhô pi'ôk kaprĩ byn arým Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Gwaj badjô'ã kum amikĩnh jarê.

¹² Dja gar Jeju nhô me jamã angã nhym me arým o amikĩnh. Djãm me o amikĩnhbit? Kati. Dja me kĩnh ne ar adjô'ã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarênho kumex. ¹³ Ne kam ar amarkumrêx ne arým Metĩndjwýnhmã kum,

—Mrãmri ne me kute Kritu'ã ujarênkh ny markumrêx ne arým akabên kôt ôdjànhtire. Ôdjànhtire ne arým amikutã ar imã ô mýjja kwý ngã arým amũ me kum prãm kunĩmã kwý ngã. Bar kam arým amã amextire jarê, ane. Ar aje memã pi'ôk kaprĩ nhôrkam dja me ã Metĩndjwýnhmã ane.

¹⁴ Ar aje memã pi'ôk kaprĩ nhôrkam dja me kum ar ajabên arým ar akadjy Metĩndjwýnhmã kabên ne kum,

—E kum, Djünwã, me kĩnh djã rax ne ga memã angã nhym me arým adjô'ã ar imã pi'ôk kaprĩ jano. Bar kam amã amextire jarê, ane. Dja me ã Metĩndjwýnhmã ajã ane.

¹⁵ Mýj kĩnh djãja ne Metĩndjwýnh memã kungã? Bir, Kraja ne arým memã kungã. Nãm gwaj bakunĩmã kungã. Kra ra:xi. Mýj me'ô ne kute prĩne 'ã ujarênkh mex kadjy 'ýr bôx. Arkati. Kra ra:x ne gwaj bamã kungã gwaj kam kum amikĩnh jarê.

10

Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx.

¹ Ga, Kritu kabôt kati ne kute memã prĩ mex ne ar meo baja pumũ. Ja ne ba kuman arým ar amã ikabên mex jarê. Ar gadjwý dja gar Kritu man badjwý ikabên ma. Ba ibê Paur ikabên ma. Wãkam me'ô ar memã kum,

—Paur ne amybým kute týx pyrãk ne me ýtãri 'ýr bôxkam kum me uma:, ane. Djãm mrãmri me kabên? Kati. ² Dja gar on ikabên

ma. Got ba ren ar awýr bôx ne tu ar amã ibên tý:x ne. Nã bãm anhýr djwýnhràmm amim,

—Dja ba wãkam bôx ne ar kwýmã ibên týx jabej, ane. Ar akwý aje amim,

—Paur ne amidjwýnhbito kĩnh ne axwe ar ba, anhýro abakam ba ibôx ne ije ar akwýmã ibên týx karô ne ba ar amã,

—Dja gar on ikabên ma, ane. ³⁻⁵ Ga, me kurê djwýnh me'ýr bôxja pumũ. Me'ýr bôx nhym me arým ãbêr djã jamýn o me'ýr prôt ne arým aminêje me aê. Pykakam ne me ã aminêje meo ane. Djã ne bãm ar ã me kudjwa ane. Kati. Nã bãm ar ije pykakam me ãbêr djã jamýnh kêt. Metĩndjwýnh ne tý:x. Bar týxo itýx ne me nêje ikabêno me ity nhym me arým anhikrê.

Ga, me kurê djwýnh kwý kute aminêje kikre tý:x nhípêxja pumũ. Nhym be, me týxo me ja jakre ne me arým me'ã kikre kate. Ne kam arým pardja'ã me pa 'amýn meo ban meo bôx nhym kam me arým memã ãpênkh ar ba.

Me kwý jadjwý ne me kute me bakurê djwýnh pyrãk. Me 'êxnhĩ. Metĩndjwýnh ne kute gwaj bamã amijã ujarênkh pydji baje mar pydjimã nhym me arým 'êx ne ta amijo Metĩndjwýnh mar mex ne arĩk kupa'ã memã 'ã ujarênkh punu. Nhym kam me arým me ma:ro ba. Nhym me Metĩndjwýnh kupa'ã apýnh mýjja rũnh jarên mebê Metĩndjwýnh kabênkumrêx kurên arým me noo akno. Nãm me memã 'êx ba. Me kabên 'êxnhĩ ne kute mrãmri ne me ô kikre týx pyrãk. Bar kam ikabêno me ity nhym me arým ar imã rerekre. Ar imã rerekre nhym me arým katàt Kritu'ã ujarênkh man katàt kabên kôt ar amijo ba. Kam ar ije mrãmri ne me kute me pardja'ã me pa 'amýnh ne me meo ban meo bôx pyrãk nhym me arým Kritu kôt amijo ba.

⁶ Ar gadjwý dja gar prĩne Kritu kabên kôt amijo aba mex ba arým bôx. Bôx nhym ar ajô ate aje ar amijo aba prãm rã'ã ba arým ar amã ibên týx gar arým pãnh atokry.

⁷ Ar akwý ne gar abenmã,

—Djã ne Kritu Paur jano? Kati, anhýro aba. Ba ar amã arê gar ama. Djãm gwaj baje me krãkãbit pumũnh ne kam arým amim, “Tãmwã ne mex”, ane nãr, “Tãmwã ne mex kêt”, ane. Djãm gwaj baje me

krākàbit pumũho ne arým prĩne me mar mex? Kati. Djãm mrãmri Kritu ar ajo bakumrẽx gar arým ama. Aje mrãmri markumrẽx jabej ar badjwý ar ima. Djãm Kritu kute ar ijo ba kêt got? Ar badjwý mrãmri Kritu kute ar ijo bakumrẽx. Gwaj ba ne Kritu kute gwaj bajo bakumrẽx. Gwaj baje aben pyræk. Tãm dja gar ama.

⁸ Ba ren ar amã ar irax jarẽnh kume:x. Djã ne ba ren kam amikam ipijãm? Kati. Mrãmri ne Bẽnjadjwýr djwýnh ar ba ar ijã irax mẽnkhkumrẽx. Ar akadjy ar ijã ar irax mẽnkhkumrẽx. Djãm ar ije ar amã ibẽn tỳx kadjy ne ar ijã rax mẽ? Kati. Bar Kritu'ã ar amã ajarẽ gar mar mexo amũ amikamẽn mar rax. Ja kadjy ne Bẽnjadjwýr djwýnh ar ijã rax mẽ.

⁹ Ba ren ajte ar amã amirax jarẽnh kumex. Nhym be, kati. Me kute ar amã,

—Paur ne ar amã pi'òk no'òko kute ar ajaer prãm, anhýr. Djãm mrãmri? Kati. Ije ar ajaer prãm kêt. ¹⁰ Me kwý ta ne me arĩk ijã kabẽn ne ar amã,

—Paur ne pi'òkkambit we kabẽnkumrẽx ne tỳ:x. Djãm mrãmri ne tỳxkumrẽx? Kati. Dja ta anhýtãri ar awýr bõx ne arým rerekren kabẽn punure gar amã kabẽn kĩnh kêt, ane. Nãm me kwý ã ijã ar amã ane.

¹¹ Gora gẽ wãkam me'õ ar ajte ikabẽn ma. Amybým ar ikabẽn kajgo kêt. Pi'òkkam ar amã ar ikabẽnkumrẽx. Dja ba wãkam ar awýr bõx ne wãkamdjwý itỳxkumrẽx. Ar ije pi'òk no'òkkam 'itỳx kõt itỳxkumrẽx.

¹² Me kwý ta ne me amiraxo àmra ba. Me kum me kĩnhmã ne me ta amijo àmra ba. Djãm ar ije amijo me uræk? Kati. Djãm ar ije me'ã amijakreo iba? Kati. Nhym be, me ta ne me amirax jabej abenã amijakreo ban amim,

—Irax kute tãmwã rax pyræk, anhýro ba. Nãr,

—Ba ne ba iraxo tãmwã jakre, anhýro ba. Djãm kam me krã mex? Kati. Me krã punu.

¹³ Nhym be, kati. Metĩndjwýnh ne ar imã idjãpênh djã'ã karõ bar Kritu'ã memã idjujarẽnh ar iba. Djã ne bar kam amijo me'õ nhõ àpênh djã pytãn 'ã ar amijo amra? Kati. Metĩndjwýnh ta ne ar imã ar idjãpênh djã'ã karõ. Kabẽn kõt ne bar memã Kritu jarẽn 'ýr meo akẽxo iba. Kute ar imã ar

idjãpênh djã jakre kõt ne bar idjãpênh tẽ:n kam arým ar gadjwý ar awýr bõx ne arým ar amã arẽ. Ar ba ne bar ar amã Kritu jarẽn arým ar gadjwý 'ýr ar ajo akẽx ne. Ar ije Kritu'ýr ar ajo akẽxkam ne bar iraxja.

¹⁴ Bar ren ar awýr ibõx kêt ne ren arĩk ar amã amijarẽnh kajgo. Nhym be, kati. Arým ne bar ar gadjwý ar awýr bõx ne ije kãj bê ar amã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnhkumrẽx. Kam ne bar ar akadjy irax.

¹⁵ Pyka 'õdjwýkam dja me'õ Metĩndjwýnhmã apên arým Kritu'ýr meo akẽx. Djã ne bar kam me kwý kudjwa õ pykakam õ me ja'ýr bõx ne õ àpênh djã'ã amimẽn arĩk memã kum,

—Ba ne ba Kritu'ýr ar ajo akẽx ne. Kam ne ba ar akadjy irax, anhýro iba? Kati. Ar ije ã memã anhýr prãm kêt. Adjým. Dja ba ajte akubyn ar awýr bõx ne ajte ar amã Kritu kabẽn jarẽ. Gar kam arým amim Kritu mar mexo amũ amikamẽnho tẽ:n arým mar mexkumrẽx. Nhym kam ar abu'ã me krãptĩ arým ar adjõ'ã ajte 'ýr amijo akẽx ne.

¹⁶ Dja gar ajte ar ikõt o kangõ bar ajte amũ ar anhjukri me jamã arẽnh tẽ. Amũ memã Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnh tẽ. Ja ne bar kam ama. Djãm ar ije me kwý kudjwa me'õ djãpênh djã'ã amimẽn ne arĩk me àpênh proo idjãmra prãm? Kati.

¹⁷ Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arẽnh kõt bar amijo iba. Nãm me memã kum,

“Djãm amijo adjãmra prãm? Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt.

Dja ga Bẽnjadjwýr djwýnho amra.”

Nãm me ã memã ane bar kabẽn man kõt ar amijo iban amijo idjãmra kêt ne Bẽnjadjwýr djwýnho amra. ¹⁸ Djãm me'õ ta kute amijo rax ne kute memã amijarẽnhkam Metĩndjwýnh kute 'ã memã kum, “Ã. Mrãmri ne raxkumrẽx”, anhýr? Kati. Metĩndjwýnh ta kute me'õ'ã rax mẽnkhkambit kute 'ã memã kum, “Mrãmri ne raxkumrẽx”, anhýr.

11

Me 'êx ne ta kute amijo Jeju kute anor pyræk.

Mat 7.15; Rô 16.17; Kor 2.8; A Ped 2.1

¹ Ba ije ar amã amijarênhkam kute ibên kati pyrâk. Ar arek nhÿn ikabên ma. Nã, dja gar arek ikabên maro nhÿ. ² Nã bãm ar ajã ino tÿ:x kute Metĩndjwÿnh ò me ja'ã no tÿxja pyrâk. Dja gar katàt Kritu kòtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjàjakòt amijo aba kêt. Mekòt ar aje amijo aba kêt kadjy ne ba ar ajã ino tÿx ne.

Ga, me bãm, me nã kra ni'ã no tÿxja pumũ. Me my kute Ar kubê kupênh kêt kadjy kra'ã no tÿxja pumũ. Nhyam kam arÿm abatàn nhym mjên pydji 'ÿr mòrkumrêx nhym krò'ã mjên kêtumrêx.

Badjwÿ. Ba arÿm Kritumã ar ajarên kum, —Kòritukam ar ja dja ar katàt akòtbit amijo ban me kum akĩnh kêt kukràdjàja kòt amijo ba kêt. Nã bãm ã kum ar ajarênho anen arÿm ar ajã ino tÿx ne. Dja gar katàt Kritu kòtbit amijo aban ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kòt amijo aba kêt. Mekòt amijo aba kêt kadjy ba ar ajã ino tÿx ne.

³ Me kute ar anoo biknor karò ne ba ar akam axwe idjumar. Ar aje katàt Kritu pydji kòt amijo aban ajaxwe kêt mã. Godja me arĩk kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarê gar aman arÿm Kritu kupa'ã amijo aban ajaxwe. Nãm ã kangã no tÿ:xkam kute me bakwatynh Ewamã 'èx ne noo biknoro ane. Me kute ar gadjwÿ ar anoo biknor karò ne ba ar akam axwe idjumar.

⁴ Godja me ar awÿr bòx ne ije ar amã Jeju'ã ujarên ny jarên kupa'ã ar amã atemã Jeju 'òdjwÿ'ã ujarên jabej. Djã nã gãm ar me kanga? Kati. Nã gãm ar tu amã me kĩnh ne arek me kabên maro akrĩ. Djã nã gãm ar me kòt Metĩndjwÿnh Karò maro aba? Kati. Atemã me karò punu ne gar me kòt maro aba. Djãm Kritu'ã ujarên ny ne gar amim maro aba? Kati. Atemã mÿjja punu'ã ujarên ny ne gar maro aba. Nãm me ar amã kupa'ã arê gar amã me kĩnh ne arek me kabên maro akrĩ.

⁵ Me kwÿ ta amijo 'èx ne ar amã,

—Kritu ne ijano ba ar amã arênho iba, ane. Ta ne ar amijo raxo ba. Djãm mrãmri ne we ar ja ikuràm rax? Kati. ⁶ Nãm me ijã,

—Paur ne kabên tô, anhÿro ba. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Ikabên tô. Djã ne ba Kritu'ã ajarên ikabên tô? Kati. Ar ga ne gar

prĩne katàt 'ã idjujarênhja ma, ikabên amirĩtkumrêxja ma.

⁷ Nã bãm ar amã ujarên ny jarên pãnh ije amim ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh kêt. Djãm kam ne gar arÿm ijo kajgo? Ije amim ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh kêt kam ne ije amijo me kajgo pyrâk. Mÿkam ne ba ã amijo ane? Bir, ije ar ajo raxmã ne ba ije amijo me kajgo pyrâk. Djãm kam ne gar amim,

—Paur kajgon axwe, ane. Kwãrĩk wãnh gar amim anhÿr kêt.

⁸ Djãm ba ne ba ar amã amijo a'uw? Kati. Amũ me ja ne ba me ku'uw, ne apÿnh me ò pykakam mrãn bòx ne me kute amim Jeju mar ne kòt ar aben pydjio ba djãri me ku'uwn memã kum,

—Ar ikòt o kangò ba Kòritukam memã arê. Nã bãm ã memã ane nhym me arÿm imã pi'òk kaprĩ ngã ba amÿ. Ne kam ar akam bòx ne ar amã Kritu kabên jarê. Ne kam ba inhò mÿjjao pãnh ne. Amũ me'ò nhò pi'òk kaprĩ inhò mÿjjao pãnh. Ije ar amã idjà'wÿr kêt kadjy ne ba inhò mÿjjao pãnh ne ar akam idjàpên ar iba. Ar amã arênho iba.

⁹ Ne kam ar akam ar iba nhym kam prãm iwÿr bòx. Djã nã bãm ar ajò 'uw? Kati. Mateni kurũm gwaj bakamy ar bòx. Ne kam ar ta arÿm ijo djuw mex. Inhò mÿjja ibê kêt nhym ar arÿm imã kunĩ ngã. Ar akam idjàpên kunĩkòt ije pãnh ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh kêt. Dja ba rã'ãn ar abê amÿnh kêtumrêx ne.

¹⁰ Mrãmri ne Kritu kabên katàtkumrêx. Badjwÿ kòt katàt ar amã ikabên jarênhkumrêx. Pykabê Akajakam ar abê Kòritu ar, ije idjàpên pãnh ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh kêt. Ije amÿnh kêt'ã dja ba ar amã amijarênho iba rã'ã. Dja gar ajò ije amijarên jabê adjàptàr kêtumrêx. ¹¹ Ije idjàpên pãnh ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh prãm kêt. Ja'ã ne ba ije ar amã amijarên prãm ne arÿm ar amã amijarê. Mÿkam? Djãm imã ar ajabê kêt kam? Kati. Imã ar ajabêkam ne ba arÿm ar amã amijã ajarê. Metĩndjwÿnh kute imar.

¹² Ne ba ren ar abê pi'òk kaprĩ jamÿ nhym ren me'ò ikàxã ar amã,

—Be, djãm ar bajbit ne bar ar abê pi'òk kaprĩ jamÿ? Ga, Paurdjwÿ kute ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh ar o bawã pumũ. Ar ije aben

pyràkja pumũ, ane. Ar kute ijã, “Ar ije aben pyràk”, anhÿr karõ dja ba irã'ãn idjàpênh pãnh ar abê pi'òk kaprĩ jamÿnh kêt rã'ã ne.

¹³ Djãm mrãmri ne bar ije aben pyràk? Djãm mrãmri ne Kritu ar ano kute mrãmri kute ijanorja pyràk nhym ar 'ã ujarênh ar ba? Arkati. Nãm ar ar anoo biknoro ba. Nãm ar ta memã 'êx ne memã,

—Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba, ane. ¹⁴ Djã ne ba amim,

—E kum, mÿkam ne ar me noo biknoro ba, ane? Kati.

Ga, me axwe nhõ bënjadjwÿrbê Xatana-djwÿ kute me noo biknorja pumũ. Nãm amijo Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh pyràk ne me noo biknoro ba. ¹⁵ Kam õ àpênhdjwÿ ar õ bënjadjwÿrbê Xatanaj kudjwa memã 'êx ne amijo Metĩndjwÿnh nhõ àpênh pyràk. Ar ta arĩk ar amã,

—Dja gar ikabên man kam mrãmri katàt ar amijo abakumrêx, anhÿro ba. Kam ar kute aminhinomã amimênhkam dja Metĩndjwÿnh ar 'êxnhĩ kôt arkum o pãnh katàt nhym ar arÿm me biknor tokry djàkam akuno.

Apÿnh amikaprĩ djari Paur kute 'ã amijarênh.

¹⁶ Ba ajte ar amã arê gar ama. Kwãrĩk wãnh amim,

—Paur ne amimex jarênh ba. Ga, bën katikumrêxja pumũ, anhÿr kêt. Nàr gar aje ijã amim anhÿr jabej arek nhÿn ikabên ma. Ba ajte ar amã amimex jarê gar ama.

¹⁷ Ije ar amã amimex jarênh ja ne kute Bënjadjwÿr djwÿnh kabên pyràk kêt. Ne kute ar amã ibên kati pyràk ne ar amã amijarê. ¹⁸ Me krãptĩ ne ar amã amijo àmra prã:m. Me kute amidjwÿnhbito kĩnh kadjy amijo àmra prã:m. Ba ne ba bir amimex kôt ar amã amijarênh amirĩtkumrêx gar badjwÿ ima.

¹⁹ Me kwÿ ne me mrãmri bën katikumrêx. Nãm me ar awÿr bõx ne ar amã amijarê gar arek me kabên maro akrĩ. We ar akrã mex ne kam arek me bën kati maro akrĩ.

²⁰ Dja me'õ bën kati ar akwÿ apa 'amÿn amiwÿr ar ajo akêx gar arÿm kôt ar amijo aba. Ne kam ate akrãn arek me'õja kabên maro akrĩ. Dja me'õ bën katikôt ar akwÿ anoo aknon ar abê mÿjjao prõt, gar kam ate

akrãn arek me'õja kabên maro akrĩ. Me'õ ta dja ar akam amijo ra:x nàr ar akwÿ nobê tak ne. Gar kam ate akrãn arek kabên maro akrĩ.

²¹ Ba ren badjwÿ ar amã ibên tÿx gar ren ikabên ma. Nhym be, kati. Ba ne ba ar amã ibên tÿx kêt. Ba akrãnmã ar akam ar iba gar kam arÿm amim, “Paur rerekre ne kajgo”, anhÿro aba. Nhym be, kati. Irerekre ne ikajgo kêt.

Me ta ne me amijã, “Jeju ne ijano ba bõx”, anhÿro ba. Me amijo amra:n arĩk ar amã, “Ba ne ba iraxkumrêx.” Nãm me ã ar amã anhÿr ar o ba. Ba badjwÿ jakam ar amã amimex jarê gar ama. Nã bãm ije ibên kati pyràk ne ar amã amirax jarê gar ama.

²² Djãm ar wãbêbit ne ebraga. Badjwÿ. Djãm ar wãbêbit ne idjaer. Badjwÿ ibê idjaer. Djãm ar wãbêbit ne Abraão tàmdjwÿ. Badjwÿ ibê Abraão tàmdjwÿ. ²³ Djãm ar wãbêbit ne Kritu nhõ àpênh. Badjwÿ ibê Kritu nhõ àpênhkumrêx ne o ar akrenh mex. Nã bãm ije ar amã ibên kati pyràk ne ar amã amirax jarê. Nã bãm kum idjàpênh tÿxo ar akrenh mex ne.

Me kute mry kã punuo ikaprêprêk kume:xi. Ba te ije itak'ã akremã.

Ne kute ajte ibê ijê krãptĩ ar akrenh mex ne.

Ne ajte bit kute ibĩnmã ijo baja krãptĩ: ba ityk puma ar iba. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

²⁴ Kamã ne apÿnh mebê idjaer djari ajte mry kã punuo ikaprêprêk kumex. Nãm me ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk nhym kam me ajte ikaprêprêk. Me kute ikaprêprêk kunĩkôt ne me kute mrykã punuo itak'ã akre krãptĩ: kute 39 pyràk.

²⁵ Nhym kam me ajte kôo ititik ne. Nhym kam me ajte kôo ititik ne. Nhym kam me ajte kôo ititik ne.

Nhym kam me ajte kute ibĩnmã kênô ititi:k ne. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

Ba kãkamdjwÿ, kã rũnhkam ngô raxbê pyka kêt kam iba nhym ijã kã ja wadjã. Ne ajte ijã ja wadjã. Ne ajte ijã ja wadjã.

Ba ajte ngô raxkam wadjà ne pĩ'ã wajê:t ne ar iba:.. Nhyim ijã akamât ne akati ba wabi.

²⁶ Nã bãm ar imrãnh kume:x ne. Nhyim kam ajte apỹnh ngô rũnh djàrikam idjãr pyma: ne.

Nhyim apỹnh me àkĩnhĩ kute ijaêrbê ijo tỹm ne ijo bikênh pyma:.

Nhyim apỹnh mebê idjaerdjwý kute ijo bikênh pyma:.

Nhyim me bajtemdjwý kute ijo bikênh pyma:.

Apỹnh krĩrax djàrikam ar iba ne apỹnh kapôt kukrit djàrikam ar iba ne ngô raxbê pyka kêt kam ar iba. Ja kunĩkôt ne mýjja kute ijo bikênh pyma: ne.

Nhyim me 'êx ne kute amijo Jeju mardjwý kute ijo bikênh pyma:.. Ga, ibê Kritu nhõ àpênhkumrêxja pumũ.

²⁷ Nã bãm idjãpênh pytĩdjwýo iku'ên o amidjôm me:x ne.

Ne ajte inhôt kêt krãptĩ:.

Prãmmê kôrkam ne ba ajte ar iba.

Ije ajte amijajbur kumex.

Ajte imã kryn ikà kêt ne ar iba.

²⁸ Ikà krãkà'ã mýjja ne ja.

Ba kam me kute amim Jeju marja ma:ro ikrĩ. Apỹnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djari ne ba kunĩkôt me ma:ro ikrĩ. Ne me kwý'ã àpnhĩx ne, ne akati kunĩkôt mekam idjumar punu:re.

²⁹ Dja mekam me'õ rerekre. Djãm kôt irerek kêt got? Kôt badjwý irerekre.

Dja me Metĩndjwýnhbê me'õo akêx. Djãm o ingyryk kêt got? O ingyrykkumrêx. Nã bãm me ma:ro ikrĩ. Ga, Kritumã idjãpênhkumrêxja pumũ.

³⁰ Me kwý ta kute amijã,

–Kritu ne ijano ba bôx, anhỹro baja djãm mrãmri ar kum àpênhkumrêx. Kon. Ga, Kritumã idjãpênhho ije me akrenh mexja pumũ. Dja ba ar amã amimex'ã idjujarênh prãm jabej arým ar amã apỹnh itokry djari, apỹnh ikaprĩ djari'ã ar amã ajarê. Kunĩ kôt irerekre. Ba ar amã irerekredjwý 'ã ajarê gar ama.

³¹ Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Tĩndjwýnh kute imar. Jeju Bãm, mexti:re rã'ã: rã'ã ne. Tãmja ne kute imar. Ije amimex jarênh ne ijêxnhĩ kêt kôt kute imar.

³² Ba ajte ar amã irerekre jarê gar ama. Krĩraxbê Tamagu nhõ bênjadjwýrja bit kute ipa 'amýnhmã. Bênjadjwýr rax Areta ne Tamagu nhõ bênjadjwýr jamã nhỹ. Tamagu nhõ bênjadjwýr õ krãkamngônhamã ijarê. Nhyim krĩrax bu'ã pyka tỳx nhipêx apỹnh ajkwa krekre djari. 'Ã ikator nhyim me kute ipa 'amýnh kadjy nãrãm ne me ibê kre kunĩ pytà. ³³ Nhyim me kute amim Jeju mar arým djudjêdjêo kaxnokai jakã 'ãpren kam inhỹr. Ne kam kýjrũm krĩrax nêje pyka tỳxja burũm imê. Kre krã'yrykôt burũm imên arým ijo ruw. Ba arým pykabê djan mã mebê ikaton iprôt ne. Be, djãm kam 'itỳx got? Kati. Ba ne ba irere:kre. Nhyim be, Metĩndjwýnhbit tỳ:x ne arým ipytã.

12

Kute kàjkwa pumũnh'ã amijarênh.

¹ Djãm ije amikôt ar amã amijarênhho iban kôt iraxmã? Kati. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Ba ar amã mýjja'ã ajarê. Me kute mýjja pumũnh kêtja ba arým omũ. Dja ba ar amã 'ã ajarê. Bênjadjwýr djwýnh kute amrêbê memã mýjja jarênh kêt. Arým ne imã arê. Nãm imã arê ba arým kuma. Dja ba ar amã 'ã ajarê gar ama.

² Ba amipumũ. Ije amim Kritu markam amipumũ. Nhyim kam Metĩndjwýnh arým amiwýr ijo àbiro tẽ ba amipumũnhho tẽ. Nãm kàjkwa jan iby jan amũ ja. 'Yr ne ijo wabi, amiwýr ijo wabi ba arým amipumũ. Bãrãm inhĩtã got ijo wabi nãr kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon, ije mar kêt. Metĩndjwýnh ta ne kute mar. Ba ije amipumũnhja'ã arým amex krãptĩ apêx. Amexbê 14 ne ijukri ajmã 'ã akre kute ne ijã apêx. ³ Bãrãm inhĩtã got ijo wabi nãr kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon. Ije mar kêt.

⁴ Nã bãm amipumũnhho tẽ nhyim Metĩndjwýnh amiwýr õ kàjkwa djwýnhmã ijo wabi. Kàjkwa djwýnh ne me:xkumrêx. Kam mýjja punu kêt kumrêx. Metĩndjwýnh õ kàjkwa djwýnhmã ijo wabi ba amipumũ. Ne kam arým kam me kabên ma. Me kabên mexkumrêx. Punu kêt kumrêx. Ba kam te ije me kabên jarênhmã. Mexti:rekam te ije arênhmã. Pykakam me babêngôkre kabên'yry bôx kêt. Nhyim ta ibê uma, ije arênh kêt mã.

⁵ Be, tãm ne ja. Ije amipumũnhja'ã dja ba ar amã amikôt amijarê. Djãm ba ije ar amã amimex jarênhmã? Kati. Ba irerek mexi. Kam ne ba ar amã amikôt amijarê. ⁶ Nâr, ba ren ar amã amimex jarê djã ne ba ren ibên kati? Kati. Ba ren ibên kati kêtkumrêx ne kam mrãmri ar amã amimex jarê. Ne ren katât amimex kôt ar amã amijarênhkumrêx nhym ren me'õ arým ren ijo amra: ne. Nhym be, kati. Irerekre'ã dja ba ar amã amijarê gar kam arým aje ipumũnh kôt ne aje ikabên mar kôt imar katât.

⁷ Ga, kute imã apÿnh mÿjja pumũnh kêtjao amirĩtja pumũ. Nãm imã mÿjja rũho amirĩt. Ba ren kam 'ã amijo amra. Nhym be, kati. Kam amijo idjãmra kêt kadjy itokry djã ja iwÿr bôx. Mrãmri itokry djã ja ne kute mrÿnhĩ arek me ikam ku'ê nhym me tokry pyrãk. Xatanaj imã itokry djã ja jano nhym iwÿr bôx ba arým itokry. ⁸ Kam, kute kubê ipytâr kadjy ba te Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw.

⁹ Nhym arým imã,

—Kati. Dja ga atokryja mar rã'ã ne. Be ga, me tokry ne kaprĩrekam rerekreja pumũ. Me te rerekre ba idjukaprĩn itÿx puroo memã tÿx jangij. Gadjwÿ dja ba ajo djuw mex. Dja ga te atokry ne arerekre ba dja ba ajo djuw mex ga arým atÿx.

Nãm ã Metĩndjwÿnh imã ane. Kam ba itokry ne irerekre rã'ã. Tãm ne ba ije ar amã arênh prãm. Irerekre dja ba ar amã arê, me kunĩmã irerekre jarê. Kritu tÿxo itÿx kadjy ije memã irerekre kôt amijarênh prãm.

¹⁰ Kam Kritumã idjãpênhkam mã ne ikute? Bir, apÿnh irerek djãri ne iwÿr ban bôx. Nhym apÿnh me kwÿ imã akij. Nhym apÿnh itokry djãri iwÿr ban bôx. Nhym apÿnh me kwÿ ijo ajkê. Nhym apÿnh mÿjja puma djãri ikam apôx. Te apÿnh mÿjja ikam apôx ne te irerekre ba kunĩkôt ikĩnh. Mÿkam? Bir, dja ba ba irerekre nhym Kritu arým imã tÿx jadjà ba arým itÿx ne.

Me kute kupa'ã Paur mar.

¹¹ Ije amimex kôt ar amã amijarênhkam kute ibên kati pyrãk. Mÿkam ne ba amimex jarê? Bir, ar aje ikupa'ã ijarênhkam. Ar ga ne gar ikupa'ã abenmã kum,

—Djãm Kritu ne Paur jano nhym 'ã ujarênh tẽ? Kati. Kute anor kêt, ane. Ba kam amã amimex kôt amijarê. Ba amimex kôt amijarênh kute ibên kati pyrãk. Ar ga ne ga ren ar abenmã kum,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx nhym gwaj bamã 'ã ujarênh ar ba, ane. Ga ren ar anen ba ren amimex kôt ar amã amijarênh kêt. Ar akam me'õ ar ta arĩk amijo 'êx ne kute ar amã,

—Kritu ne ijano ba ar amã idjujarênh ar iba, anhÿr ne ta amijo raxo ba. Djãm mrãmri ne ba we ar wã katêri irax? Kati. Ba ne ba ar wãmê ije aben pyrãk ne ar katêri itêm kêtkumrêx. Ne kam djãm ba ne ba irax? Kati. Ba ne ba ikajgo. Nhym be, mrãmri ne Kritu ijano ba 'ã idjujarênh ar iba.

¹² Amrêbê ne ba arek akrãnmã ar akam mÿjja pumũnh kêt nhipêxo iba. Ne apÿnh me punu djãri meo mex gar omũn arým Kritu raxmã akato. Ba ar akam mÿjja rũnh nhipêxo iba gar amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Kritu kute anor kôt kute mÿjja nhipêxja pumũ. Nã gãm ar amrêbê ã amim ane. Mÿkam ne gar jakam arým amim,

—Kati. Kritu kute Paur janor kêt, ane?

¹³ Mÿkam ne gar jakam arým amã ikĩnh kêt ne? Nã gãm ar amim,

—Be, Paur kum me ikĩnh kêt. Nãm kum me wãbit kĩnh. Kum apÿnh me kute amim Jeju mar wãbit kĩnh. Kum apÿnh kôt me ar aben pydjio ba djãri wãbit kĩnh ne arým àpênh pãnh mebê pi'ók kaprĩ jamÿ. Nhym be, gwaj bajbit ne kute gwaj babê pi'ók kaprĩ jamÿnh kêt. Nã gãm ar ã amim ane. Djãm mrãmri imã me wãbit kĩnh? Kati. Imã ar gadjwÿ kĩnh. Imã ar akĩnho aben pyrãk. Kwãrĩk wãnh gar ikam angryk kêt.

¹⁴ Ota, jakam ba arým ar awÿr itêmmã. Arým ne ba ar akam tẽn ajte ar akam tẽ. Ne jakam ajte ar akam itêmmã. Dja ba ar akam tẽn bôx ne ajte idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprĩ byr kêt. Djãm ar anhõ mÿjja ne ba abej ne ar akam itêmmã? Kati. Imã ar anhõ mÿjja prãm kêt. Ar aje amim Jeju mar raxmã ne ba ar akam itêmmã. Ja ne ba imã kĩnh. Djãm me kra ne kute bãm kadjy mÿjjao atom ne adjwÿr? Kati. Bãm ne kute kra kadjy mÿjjao atom.

¹⁵ Ba ije ar abãm pyræk dja ba ar akadjy apê:n prĩne ibê inhĩ kato. Ne kam ikaprĩ kêt. Ikĩnhbit. Ar ga dja gar te amã ikĩnh ngrire. Ba dja ba kãjmã imã ar akĩnh kamênho tẽn mã ar akadjy apê. ¹⁶ Be, ar ga ne gar ima. Idjãpênh pãnh ije ar abê pi'òk kaprĩ jamýnh kêtja ma. Nnym be, ar akam me'õ arĩk ar amã,

—Djãm me kum prãmja kadjy ne Paur kute ar abê pi'òk kaprĩ jamýnh? Kati. Paur no týxtikam ne arĩk ar amã 'êx ne ar anoo akno. Nãm arým ar anhõ pi'òk kaprĩo aminhõ, anhýro ba.

¹⁷ Be, amrêbê ba ar awýr ar ja jano nym ar awýr bõx. Ne kam arým ar abê pi'òk kaprĩ byn arým imã o bõx. Djãm kam ne ba arým o aminhõ? Kati. ¹⁸ Nã bãm ar ajã Xitumã karõ. Gwaj bakamy jadjwý ba arkõt ano nym ikabên kõt ar arým ar awýr tẽn bõx. Djãm Xitu kute ar anhõ pi'òk kaprĩo aminhõ? Djã ne atemã ibê kabên djĩn atemã ibê amijo tẽ? Kati. Ar ije imrãnh katãto aben pyræk gar arým ama.

¹⁹ Ar akwý ne gar aje abenmã kum,

—Be, Paur ar mrãmri gwaj bajo ajkê. Ga, ar kute aminêje gwaj bamã amijã àprãrja ma, ane. Djã ne bar ar ajõo ajkê got bar ar amã amijã aprã? Arkati. Bar tu amim Kritu markumrêx ne ar amã amijarê nym Metĩndjwýnh ta kute ar imar. Akmere àpnhĩre ar, djãm ar ije amijo djuw mex kadjy ne bar ar akam apê? Kati. Ar gajbit bar ije ar ajo djuw mex kadjy ar akam apê. Ar ije ar amã arênh gar aje Kritu mar raxmã. Ja kadjy bar ar akam apê.

²⁰ Imã ar ajaxwe kêt prãm. Nok ren ar ajaxwe ba ren ar awýr bõx. Ar amã ne ba ikabên mexobit ikabên prãm. Ikabên ja ne gar amã kĩnh. Ne ba ren ar awýr bõx ne ren ar amã ibên týx ne. Ar amã ibên týx karõ ba amikukãm pi'òkkam ar amã ikabên. Ga ren ar aje akabêno aben japanh prãm ba ren ar awýr bõx ne ren ar amã ibên týx ne. Ga ren ar aje aben nhõ mýjja'ã angyræk prãm nãr ren ar aje abenkam adjãkrê prãm ba ren ar amã ibên týx ne. Nãr ga ren ar abenmã adjãkjêr prãm nãr ren abenã akabên punu ba ren ar amã ibên týx ne. Nãr ren ar aje aben kãxã abenbê aben kurê prãm nãr ren abên kati prãm nãr ren abenmã adjãkjêro

abikarêr prãm ba ren ar amã ibên týx ne. Ar awýr ibõx gar akrãptĩ ajaxwe ja'õ karõ ne ba pi'òkkam amikukãm ar amã ikabên ne.

²¹ Ga ren ar akwý ajaxwe prãm rã'ã. Nãr ren akwý ar aprõ djwýnh kupa'ã akurê aba prãm rã'ã. Nãr akwý amjên djwýnh kupa'ã akurê aba prãm rã'ã. Nãr ren akwý aje apijãm kêtikam adjãpênh punu prãm rã'ã. Amrêbê ar akwý ã ajaxweo ane ba ar amã pi'òk no'òk ne. Ar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhirer ne aje akubyn Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx kêt karõ ne ba amikukãm pi'òkkam ar amã ikabên ne. Ba ren ar akam bõx nym ren Metĩndjwýnh ar akam imã irerek jadjã ba ren ar akrãptĩkam imýr rax. Ar akam imýr rax karõ ne ba amikukãm ar amã ikabên ne.

13

Kute me kwýbê axwe puma.

¹ Jakam ba arým ar awýr itẽmmã. Arým ba ar akam tẽn ajte ar akam tẽ. Ne jakam ajte ar akam itẽmmã. Be, amrêbê: Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ amijarênh jabej. Gê ar amãnhkrut nãr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kõt memã arê. Ar kute kabên mar kõt arê nym me arým kuma.

Ar axikõt kabênkam dja me ar kabên man arým abenmã kum,

‘Mrãmri me'õja kute amijarênh nym ar kute kabên kõt arênhkumrêx’, ane.

Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ane. Ja dja gar amijã ama. ² Be, õbê ne ba ar awýr bõx. Ne kam ajte ar awýr bõx ne ar abê ajaxwe puma. Jakam ba ajte ar akãxã pi'òkkam ar abê uma. Ja dja gar amijã aman ikabên mar pydji. Amrêbê ar akwý ajaxwe jabej nãr ajbir ar akwýdjwý axwe jabej djãm ije ar amã iprĩmã? Kati. Dja ba bõx ne ar amã iprĩ kêt ne tu itýx.

³ Gar akwý ijã,

—Goja mrãmri Paur Kritu kabêno kabênkumrêx jabej bar goja kabênkumrêxmã ikato, anhýro aba. Ar aje ijã anhýrkam dja ba bõx ne itýx. Djãm Kritu ar akam àpênhkam rerekre? Kati. Ar akam tý:xi.

⁴ Mrãmri me kute pĩte'y'ã nhõrkam memã

amijo rerekre. Nām te memā amijo rerekren jakam Metīndjwýnh 'itỳxkõt tīn ne ar ba. Ar badjwý ne bar kõt amijo irerekre. Ne te amijo irerekre dja bar bõx ne Kritu kõt itīn ne ar iban Metīndjwýnh 'itỳxo ar akam itīn ne ar iba.

⁵ Djām bajbit ne gar aje imexkõt imā akatormā? Ar gadjwý dja gar amima:ro tēn amim akatorkumrēx ne amim,

–Djām mrāmri ije tu amim Kritu markumrēx? ane. Dja ga ā amikukjēro anen kam mrāmri ar aje tu amim markumrēx jabej amim,

–Nà ije mrāmri tu amim Kritu markumrēx, anen kam arým ja markumrēx. Aje tu amim markumrēxja markumrēx. Ja dja gar amim akatorkam ama. Kritu ne mrāmri ar akam ýrkumrēx. Djām ar aje amikam ja mar kēt? Nār kon, ar ajõ ga mrāmri amijo ajēx ne amijo Jeju mar jabej nhym kam mrāmri ar akam ýr kēt.

⁶ Dja gar amiman arým ar badjwý ar iman amim,

–Mrāmri ne Paur ar kute Kritu markumrēx, ane. Ar aje amim ja jarēnh ne ba kam ama.

⁷ Jakam ne bar Metīndjwýnhmā ar ajo a'uw ne kum,

–Dja ga meo djuw mex gē me axwe'õ kēt, ane. Mýj kadjy dja gar ajaxwe kēt? Djām me kute ar akõt ar imar ne kute ar imā mex jarēnh kadjy? Kati. Godja me te ar ijā, “Paur ar ta ne amijo 'ēx ne amijo Jeju maro ba”, anhýr rā'ā jabej. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ba dja bar we amijo ijēx ne. Ar ga dja gar katāt ar amijo aban ajaxwe kēt. Ar ajaxwe kētmā ne bar ar ajo Metīndjwýnhmā a'uw.

⁸ Djām bar Metīndjwýnh kabēn katāt kupa'ā amijo iba nhym kam arým kabēn katāt kēt? Kati. Metīndjwýnh ta kabēn katāt rā'ā: rā'ā ne. Nhym be, kati. Bar katāt kabēn kõtbit amijo iba prāmrumrēx. Nhym kam me arým ar ikõt Metīndjwýnh kabēn katāt kumrēxmā kato.

⁹ Dja bar te memābit irerekre. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ga dja gar Metīndjwýnh kabēn kõt katāt ar amijo aban arým atýx. Kõt atýxkam ar ikīnhkumrēx. Prīne ar amex ja ne ar imā kīnhkumrēx.

¹⁰ Mýj kadjy ne ba ar akàxā pi'òkkam ā amikukām ar amā ikabēno ane? Bir, ba ren ar awýr bõx ne ren ar amā ibēn týx. Bēnjadjwýr djwýnh kute ijā rax mēnh kõt ba ren ar amā ibēn týx. Ar amā ibēn týx karõ ne ba ar akàxā ā amikukām ar amā ikabēno ane. Djām ije ar ajo ibikēnh kadjy ne ijā rax mē? Kati. Dja ba ar amā arē gar amim Jeju mar mexo amū amikamēn arým mar rax ne. Ja kadjy ne ijā rax mē.

Kute memā amikabēn mex jarēnh ino rer.

¹¹ Akmere àpnhīre ar, ikabēno ino rer ne ja. Dja gar adjumar mex ne prīne Metīndjwýnhmā amex. Ne prīne amijā ikabēnja ma. Ne axikõt ar akabēn ne abenmā akabēn mexo akabēn. Dja gar amijo ane nhym Metīndjwýnh arým ar amē amijo kajkep. Kubē ne me kum aben jabē djā krõ krax. Kubē ne me umar mex djā krõ krax. Tām gēdja ar amē amijo kajkep.

¹² Dja gar amā aben jabēo amirīt kadjy aben pa krij ne aben tatak. ¹³ Amrē jakam Jeju nhõ me ja kunī ne me amū ar amā kabēn mex jarē.

¹⁴ Gē Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu tu kum ar akunī kaprīn* ar ajo ba. Gē Metīndjwýnh kum ar akunī jabēn ar ajo ba. Gē Metīndjwýnh Karõ ar akunī mē amijo kajkep ne ar ajo ba. Tām ne ja.

* **13:14** Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym pānh arým kum ar akaprī Kati. Ta ne tu kum ar akaprīkumrēx.

Paur kute Garaxakam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne pykabê Garaxakam me jamã pi'òk no'òk ne. Nãm arým pyka kunĩ'yr mrãnhkôt me'yr bôx ne memã Jeju jarê nhyim me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhyim kam Paur arým mã me jadjwý'yr tẽ nhyim tekrekam mebê idjaer kwý me'yr bôx ne memã kum,

—Djãm ar aje tu amim Jeju markambit Metĩndjwýnh kute ar apytâr? Kati, dja gar prĩne Môjdjê kukràdjadjwý kôt ar amijo aban kam arým Metĩndjwýnhmã amex, ane.

Nhyim kam Paur memã kum,

—Arkati. Mrãmri ne me tu amim Jeju markumrêx nhyim Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex. Me ta ne me mýjja kukràdjækôt amijo bakôt Metĩndjwýnhmã mex kêt. Mrãmri ne me tu amim markumrêx nhyim Metĩndjwýnh ukaprĩkôt arým memã axwe kêt jarê, ane.

Djã nãm ã Abraão Môjdjê kukràdjækôt amijo bao ane nhyim Metĩndjwýnh arým kum axwe kêt jarê? Kati, nãm tu Metĩndjwýnh markumrêx ne arým Metĩndjwýnhmã mex. Nhyim amũ tũmrãm Môjdjê katon memã kukràdjã jarê. Bir be, gwaj badjwý tu amim Jeju markumrêx ne arým kênhkam ar baba. Gwaj bajaxwe kute gwaj bate djê pyræk ne gwaj babê Metĩndjwýnh kurê. Nhyim Metĩndjwýnh arým bajaxwebê bapytã. Arým ne gwaj bate djê apêx. Mýkam dja gwaj akubyn Môjdjê kukràdjã tũmo amite djê ar o baba? Kati, Jeju kute gwaj bajãpre bônhkam gwaj kênhkam ar babakam gwaj Jeju kukràdjã ny kôt amijo baba rã'ã. Nãm ã Paur memã anen ajte memã Jeju kute anor kôt memã amijarê. Tãm ne ja.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Djãm pykakam me'õ kajgo ne ijano? Nãr, djãm Metĩndjwýnh ne me'õ kajgomã ijã karõ nhyim ijano? Kati. Jeju Kritumẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ijano ba arkum idjãpênh iba. Jeju Kritu arým ty

nhyim Bãm akubyn o tĩn ne. ² Jeju kukwakam bakamydjwý ikôt dja bar wãm ar amã ikabên mex jarê. Pi'òk no'òkkam ar amã arê. Pykabê Garaxakam apýnh ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio aba djãri ne ba ar amã ikabên mex jarê.

³ Metĩndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adju-mar mex rã'ã ne. ⁴ Jeju Kritu ne gwaj bakadjy amingã. Nãm gwaj bajaxwe pãnh ty. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me axwe:. Mekôt bajaxwe kêt kadjy gwaj bapãnh ty. Kute kubê gwaj bapytâr kadjy gwaj bapãnh ty. Me Babãmbê Metĩndjwýnh kute kum 'ã karõ kôt ne gwaj bapãnh ty. ⁵ Metĩndjwýnh ne ra:x ne uma:. Gê me aben djô'ã memã Metĩndjwýnh rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri, tãm ne ja.

Me memã Kritu kupa'ã ujarênh nhyim mebê uma.

Mat 7.15; Ep 4.14; Kor 2.8; A Ped 2.1

⁶ E kum, djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyim Metĩndjwýnh pãnh kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar ga ne gar ajaxwe: nhyim ta kum ar akaprĩ. Kritu ar ajaxwe pãnh ty nhyim kam Metĩndjwýnh ta kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Nhyim kam wãnh me kwý ar awýr bôx ne arým 'êx ne ar amã we Kritu'ã ujarênh ny 'odjwý jarê. Me wãnh ar amã arê gar arým ijaêrbê me'yr amijo akêx ne mekôt amijo abao dja. ⁷ I:je. Djãm mrãmri ne me ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê? Kati. Nãm me arĩk ar anoo biknoro ba. Kritu kupa'ã ne me ar amã arêho ba.

⁸ Arým ne bar kàj bê ar amã arê, katãt Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar arým amim ama. Nhyim be, godja ar ijõ akubyn ar awýr bôx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'odjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã rã'ã ne. Nãr, godja kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnh 'õ ar awýr bôx ne ar amã kupa'ã ujarênh ny 'odjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã: rã'ã ne. ⁹ Bar ajte jakam ar amã arê gar ama. Arým ne bar katãt ar amã

* 1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhyim ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

Kritu'ã ujarënh nykumrëx jarë gar amim ama. Nhyim be, godja me'õ ar awÿr bõx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarënh ny 'õdjwÿ jarënh jabej gë Metïndjwÿnh on pãnh o akno gë biknor rã'ã: rã'ã ne.

¹⁰ Djãm me kum ikĩnhmã ne ba abej ar iba? Kati. Metïndjwÿnh kum ikĩnh ne ba abej. Djãm ije meo kĩnh prãm got? Kati. Ne ba ren meo kĩnh prãm ba ren ibë Metïndjwÿnh nhõ àpënhkumrëx kët.

Jeju ta ne Paurmã amijarë.

A Kõ 1.12; Tex k 2.4

¹¹ Akmere, àpnhïre ar, ba ar amã arë. Ije kàj bê ar amã Kritu'ã ujarënh ny jarënhja djãm me'õ ta ne amim ujarënh'ã karõn imã arë? Kati. ¹² Djãm me kute aben djõ'ã ujarënh ar baja ne me'õ imã arë ba o iba? Kati. Nãr, djãm me'õ kute prïne ujarënh marja ne imã arë ba kuma? Kati. Jeju Kritu ta ne imã ujarënh ny jarë ba maro iba. Tãm ne ba jakam pi'õkkam wãm pykabë Garaxakam ar amã arë.

¹³ Arÿm ne me ar amã ijã ajarë gar ama. Amrëbë ne ba mebë idjaer kukràdjã kõt ar amijo iban Metïndjwÿnh nhõ me ja kute amim Jeju maro ibikënh kumex. Ne kam me kute amim Jeju mar kët kadjy mebë Jeju kurën abenbë me ngrãnhõ iba. ¹⁴ Ne mebë idjaermë ro'ã ijabatãnhja ije me kukràdjã maro me akrenh mexo tẽ. Ne me ikukãmãre kukràdjã tũm'ã ino tÿ:x ne o iba.

¹⁵ Nhyim kam Metïndjwÿnh ta arÿm kum ikĩnh ne kum ikaprĩ. Djãm ba ne ba imã kĩnh nhyim kum ikaprĩ? Kati. Ta ne tu kum ikaprĩn arÿm amiwÿr ijuw ne ijo ba. Adjãkamã inã tikkrekam ijëtri ne Metïndjwÿnh amijo ipytã.

¹⁶ Ije kàj bê me bajtemmã 'ã idjujarënh kadjy arÿm imã Krao amirĩt. Kute imã Krao amirĩtkam djã nã bãm o me'õ kumrëx ma nhyim arÿm imã arë ba õ'ã memã arënhõ iba? Kati. Kritu ta ne imã arë. ¹⁷ Nãr, djã ne ba krĩraxbë Djeruxarë kumrëxmã tẽn bõx? Nãm Jeju ar ja kumrëx janon kam badjwÿ ijano ba kum idjãpënh ar iba. Djã nã bãm Jeju kute ar anor ja kumrëx'ÿr Djeruxarëmã tẽn bõx nhyim ar imã kabën'õ jarë ba memã arënhõ iba? Kati. Ar'ÿr Djeruxarëkam itëm kët. Ate ne ba pykabë Arabijkam tẽ. Ba kam ajte akubyn krĩraxbë

Tamagumã akëx. Kritu ta ne imã kabën jarë ba memã arënhõ iba. Tãm ne ba jakam pi'õkkam wãm pykabë Garaxakam ar amã arë.

¹⁸ Nhyim kam ijã amex amãnhkrut ne ikjêkët apëx. Kambit ne ba arÿm Djeruxarë'ÿr tẽ. Ije Pedru pumũnhmã 'ÿr tẽ. Ne kam Pedru'ÿr bõx ne ar iro'ã nhÿ. Ar iro'ã nhÿ: nhyim ar ijã akatibë 15bit apëx ne. Djã ne ba kam idjãm 'iry got Pedru imã me kabën 'õ jarë ba memã arënhõ iba? Kati. ¹⁹ Djã ne ba kam Jeju kute ar anorja 'õdjwÿ pumũ? Kati. Ije ar 'õ pumũnh kët. Bënjadjwÿr djwÿnh kamy axikõt katorja ne kubë Xijagu. Xijagubit ne ba omũ.

²⁰ Djã nã bãm ar amã ijëx? Kati. Metïndjwÿnh kute imarkam ne ba mrãmri ar amã ikabënkumrëx.

²¹ Ne kam Djeruxarë kurũm ikaton tẽ. Të:n kajõnhkõt pykabë Xirijmë Xirxij'ÿr tẽ. Të:n kam arÿm kam bõx.

²² Nhyim Djeruxarë bu'ã pykabë Djudëjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio ba djãri me kute ipumũnh kët rã'ã. ²³ Nhyim be, me kwÿ ne me amũ memã ijarën memã kum,

—Paur kute me bajo bikënhõ ba ja ne arÿm jakam kàj bê Kritu'ã memã ujarënh ar ba. Me kute Kritu kõt amijo bamã memã 'ã ujarënh ar ba. Me kute Kritu mar kët kadjy ne Paur amrëbë mebë Kritu kurëo ba. Ne jakam arÿm 'ã memã ujarënh ar ba. Nãm me ã ijarënhõ ane. ²⁴ Nhyim me arÿm jabit man ikam Metïndjwÿnhmã mextire jarënhõ kumex. Be, djãm kam ne me'õ ikabën'ã imã karõ ba memã arënhõ iba? Kati. Kritubit ne imã arë ba arÿm pi'õkkam wãm pykabë Garaxakam ar amã arë.

2

Pedru ar kute Paur kabën'ã aben mar. *Kar 15.4*

¹ Nã bãm ar iba: nhyim kam ijã amexbë 14 apëx. Ba kam Banabekõt Djeruxarëmã tẽ. Xitudjwÿ ne ba o tẽ. ² Metïndjwÿnh ta ne imã 'ã karõ ba kabën kõt 'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ:n kam arÿm 'ÿr bõx. Ne kam me krãptĩ kãxã me rũnh kumrëxmë ro'ã akuprõ. Me kute amim Jeju mar rũnhmë ro'ã akuprõ. Memãbit ar rũnh pyrãkjamë ro'ã akuprõ. Ne kam memã arë. Ije me bajtemmã

Kritu'ã idjujarënh ny jarënho ibaja ne ba memã arë. Ne ba ren Djeruxarëkam me krãptĩ kumrëxmã arën ren kam te memã arë nhym ren me kute imar kêt ne. Nhym be, kati. Me krãptĩ kàxã ne ba me rũnh kumrëxmã arë.

³⁻⁴ Nhym Xitubê me bajtembê kreguja ikôt dja. Me ja ne me kute Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba kêt ne my nhinhu kà tã. Nãm Xitu ikôt dja. Nhym me ta kute amijo 'êx ne kute amijo Jeju mar mexja ne me arým apdjun mekôt wadjà. Bar Kritu Jeju kabën kôt idjumar mex ne ar ibamã nhym me amim,

—Paur ar kute Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba katàt jabej ba ar omũ. Gêdja ar kôt amijo ba kêt ba me kukràdjà'ã arkum apnê, ane. Ga, me ta te: kute Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba mexja pumũ. Ne te: Metĩndjwýnhmã amijo mexo ban umar punu. Ar idjumar punu ja kadjy ne me ã amim ar ijã ane. Ne kam te: kute Xitu my kà krã'ymã memã 'ã apnê. Djã ne me kute amim Jeju markam me rũnh ja ne mekôt kabën dji? Kati. Me mekôt kabën djir kêt ne kute,

—Gê ar Môjdjê kukràdjà kôt amijo tën on Xitumã my kà ta, anhÿr kêtumrëx.

⁵ Djãm ar ba ne bar me ta kute amijo Jeju mar mexja kabën kôt Xitu my kà krãta? Kati. Bar me kabën kôt Môjdjê kukràdjà kôt amijo itëm kêtumrëx. Mÿkam? Bir, ne ba ren ar mekôt amijo tën my kà krãta gar ren ikôt Môjdjê kukràdjà maro aban kôt ar amijo aba. Ne kam ren arým Kritu kabën katàt mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Amrëbê ne bar ar amã katàt Kritu'ã ujarënh ny jarë gar kôt ar amijo aba. Kôt amijo aba rã'ã kadjy ne bar me ja kôt amijo iba kêtumrëx.

⁶ Nhym be, memãbit ar kute rũnh pyræk ja, me kute ar'ã abenmã kum,

—Amrëbê ne ar gwaj bamã wan gwaj bajo ba. Gwaj bamã ne ar raxkumrëx, anhÿrja. Djãm me kute ar rũnh'ã abenmã anhÿrkam djãm imã ar uma? Kati. Memãbit ne ar kute rũnh pyræk. Nhym be, Metĩndjwýnhmã ne ar ngri:ren kajgo. Bir be, Kritu ne imã kabën jarë. Djãm ijukri ne ar rũnh imã mÿjja 'ôdjwý jarë ba kam memã arënhõ iba? Kati. Ar kute ijukri imã mÿjja'õ jarënh kêtumrëx. ⁷ Ne kam ar ipa krij ne

ar itatakbit. Arým ne ar kute imar ne ar abenmã kum,

—Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh Paurmã kum, “Ga dja ga me bajtemmã Kritu'ã ujarënh ny jarë”, anhÿrkumrëx. Nãm ar ã abenmã ane.

⁸ Metĩndjwýnh ne mebê idjaermã Pedru jano nhym arým memã Kritu'ã ajarë. Ga, me krãptĩ: arým kute tu amim markumrëxja pumũ. Metĩndjwýnh ajte badjwý ijano ba me bajtemmã 'ã ajarë. Ga, me jadjwý krãptĩ tu kute amim markumrëxja pumũ. ⁹ Xijagumë Pedrubê Xepamë Djuãomë ne ar kumrëx tũm. Ar memãbit rũnh. Ar ja ne ar amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh ta kum Paur kapri:kumrëx nhym mrãmri arým kôt kum àpênhkumrëx, ane. Nãm ar anen arým Banabemë bamë ar ipa krij ne ar itatak ne ar imã,

—Mrãmri ar ga dja gar me bajtem'ÿr mrãn memã 'ã ajarë. Nhym be, ar ba dja bar mebê idjaer'ÿr mrãn memã 'ã ajarë, ane. ¹⁰ Ne kam ar imã,

—Dja gar ar ikam me õ mÿjja kêt mar rã'ã, ane. Jabit ne ar ar imã arë. Ba kam arým ar kuman amũ memã me arënhõ iba nhym me arým memã mÿjjao atomo ba. Nã bãm ã Djeruxarëkam me maro anen arým pi'òkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arë.

Paur Pedrumã kabën ne.

¹¹ Bar kam krĩraxbê Æxikimã tën bõx ne kam dja. Nhym kam Pedru nĩnh tën kam Æxikikam ar iwÿr bõx. Ba kam arým kuka kõnh kum ikabën ne. Arým Metĩndjwýnh kabën kupa'ã kute amijo tëm kam ne ba kum ikabën ne.

¹² Mÿkam? Bir, amrëbê ne Pedru tu me bajtemmë ro'ã àkuro krĩ. Ar ba ne bar me bajtemmë ro'ã idjàkuro nhÿ nhym Pedru mekmë ro'ã àkuro nhÿ. Nhym kam me kwÿ Môjdjê kukràdjà'ã no tÿxja arým bõx. Xijagu kurũm ne me bõx. Me ja ne me memã kum,

—Dja me me bajtemmë ro'ã àkuro krĩn arým Môjdjê kukràdjà kupa'ã amijo tẽ. Nãm me ã memã anhÿro ba. Me ja bõx nhym Pedru arým me omũ. Ne kam arým me bajtemmë ro'ã õ kwÿ krën krãtan arým ate nhÿ. Me Môjdjê kukràdjà'ã no tÿxja, me

my kà rênhneja, kute 'ã kum kabên karõ ne Pedru ate nhỹ. Me ja kute kum,

—Kwãrĩk wãnh me bajtemmẽ ro'ã adjàkur kêt. Abê mebê idjaer. Môjdjê ne me bamã, “Kwãrĩk wãnh me bajtemmẽ ro'ã adjàkur kêt”, ane ga kam me ro'ã adjàkuro akrĩ, anhỹr karõ ne Pedru ate nhỹ.

¹³ Nhyam kam ar ikam mebê idjaer kunĩ Pedru kôt amijo mõn ate ar ibê nhỹ. Nhyam kam Banabedjwý arým rerekre ne me umaje kôt amijo tẽn ate me bajtembê amijo tẽn ate ar ibê nhỹ.

¹⁴ Ba kam me omũ. Kritu'ã ujarênh ny ne katàtkumrêx nhyam me arým kupa'ã amijo mõ ba arým me omũn arým Pedrumã ikabên ne. Me kunĩ nhípõkri ne ba 'ã kum ikabên ne kum,

—E kum, ga ne ga arým me bajtem kôt ar amijo aban ajte. Ga arým mebê idjaer kukràdjábê amijo akêx ne arým me bajtem kôt ar amijo aba. Mýkam ne ga arým jakam ajte mebê idjaer kukràdjà kôt me kute amijo ba'ã me bajtemmã karõo dja? Nã bãm ã Pedrumã ikabêno ane.

¹⁵ Ne kam ajte Pedru arkum,

—Mrãmri me bakukãmãkjê kôt ne gu me babê idjaerkumrêx. Me baje me bajtem'ã abenmã kum, “Me axwe”, anhỹro baba. Djãm me baje me wã kôt amijo baba got? Arkati. Me ba ne gu me babê idjaerkumrêx. ¹⁶ Djãm kam me kute Môjdjê kukràdjà kôt amijo bakam ne me mrãmri axwe kêt? Kati. Me kute kukràdjà kôt amijo baja ne me te axwe kêt prãmje. Nhyam be, me tu kute amim Jeju Kritu markumrêx. Nhyam kambit arým memã axwe kêt jarê nhyam me kum axwe kêt. Tãm ne gwaj amrêbê kuma. Me bajtemja ne me tu amim Kritu markumrêx. Gwaj badjwý ne gwaj bajaxwe kêt kadjy tu amim Kritu Jeju markumrêx. Djãm gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj baje Môjdjê kukràdjà marn kôt ar amijo baba? Kati. Kadjy ne gwaj tu amim Kritu markumrêx. Djãm pykakam me'õ ta axwe kêt prãm? Arkati. Me'õ ta kute Môjdjê kukràdjà marn kute kôt amijo bakam te: axwe kêt prãmje. Nã bãm ã Pedru arkum ane.

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Me'õ ta ne te axwe kêt prãmje. Nhyam be, dja gwaj tu amim Kritu markumrêx

ne arým bajaxwe kêt. Ne kam amim Kritu maro tẽ nhyam arým gwaj bamã bajaxweo amirĩto tẽ gwaj arým amima. Gwaj baje amimarkam djãm gwaj baje me kwý kudjwa amim, “Ije amim Kritu kabên markôt ne ba ijaxwe”, anhỹr mã? Arkati. Kritu kute me axwe'ã memã àpnênh kêt. Kabênkôt me'õ axwe prãm kêtikumrêx. ¹⁸ Be, amrêbê ne gwaj te: Môjdjê kukràdjà kôt bajaxwe kêt prãmje bajaxwe rã'ã ne. Nhyam be, jakam ba arým kubê amijo akêx. Kubê ije amijo akêxkam ba ren ar akudjwa ren akubyn Môjdjê kukràdjà'ýr amijo akêx ne ren amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhỹro iba. Djãm kam ba ren mrãmri ijaxwe kêt? Arkati. Akubyn ije 'ýr amijo akêxkam ba ren arým Metĩndjwýnh kabên mar kêt ne kam ren kam amikrà ar o iba.

¹⁹ Amrêbê ne ba amim,

—Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhỹro iba. Djãm kam mrãmri ijaxwe kêt? Kati. Ijaxwe rã'ã. Ne kam arým Môjdjê kukràdjà ma. Amrêbê ne Môjdjê memã kum, “Dja me axwe arým pãnh ty”, ane. Tãm ne ba kuman kam ijaxwe man kam arým amim,

—Kati. Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban te ijaxwe kêt prãmje, ane. Kam ne ba arým Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba kêt. Ga, me arým tykkam kute kôt amijo ba kêtja pumũ. Badjwý ije me tyk pyrãk. Ne kam arým Metĩndjwýnh kadjy itĩn ne ar iba.

²⁰ Ba ne ba Kritumẽ ro'ã pĩte'ykam ty. Ne kam ba itĩn ne ar iba kêt. Kritu ta ne ikam tĩn ne ar ba. Nã bãm ã amimaro ane. Ne kam inhĩ jakam itĩn ne ar iba jakam ne ba tu amim Metĩndjwýnh kra markumrêx ar o iba. Ta ne kum ijabên ijaxwe pãnh ty. ²¹ Nãm Kritu ã kum ikaprĩ o ane. Djã nã bãm kubê ate ikrãn Môjdjê kukràdjàbit mar 'ãno dja? Djã nã bãm ijaxwe kêt mã kukràdjàbit man o Kritubê aptà? Kati. Ne ren me Môjdjê kukràdjà kôt ren axwe kêt nhyam ren kam Kritu me axwe pãnh tykja ren kajgokumrêx. Nhyam be, kati. Kritu kôtbit ne me axwe kêt. Nã bãm ã Pedru arkum anen ajte pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arẽ.

3

Me ta kute amijo mex kêt.

Ep 2.8; Pir 3.9; A Xim 1.9; Xit 3.5

¹ Ar abê Garaxa ar, ar ano rere:kre. Mÿj me'õ ne ar amã 'êx ne ar anoo akno? Ë, Metĩndjwÿnh kabên katàtkumrêx. Kabên kôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne me ar anoo akno. Arÿm ne ba prĩne ar amã Kritu pĩte'y'ã jêt'ã ajarê gar prĩne ama. Nhy m kam me ar anoo akno. Ar ano rere:kre.

² Dja gar ar imã arê ba kuma. Djã nã gã m ar Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt? Djã nã gã m we ar ajaxwe kêt nhy m Metĩndjwÿnh Karõ arÿm ar awÿr bõx ne ar ajo ba? Dja gar imã arê ba kuma. Kati. Nã gã m ar Kritu'ã idjujarênh man tu amim Kritu markumrêx nhy m Karõ arÿm ar awÿr bõx. ³ Nã gã m ar Metĩndjwÿnh Karõkôt amijo abamo krax. Djã nã gã m jakam Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aban aje kôt ga: we amijo amexmã.

⁴ Amrêbê ar aje Kritu mar'ã ne me ar ajo bikênh ba gar arÿm kadjy atokry kumex ma. Godja gar jakam kubê amijo akêx ne 'ã adjukanga jabej nhy m arÿm kadjy ar atokry ja arÿm kajgo. Nhy m be, kati. Ar aje mrãmri tu amim Kritu markumrêx rã'ã jabej arÿm atokryja kajgo kêt. ⁵ Djã nã gã m ar Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt nhy m kam Metĩndjwÿnh arÿm ar amã Karõ jano nhy m kam ar akam mÿjja pumũnh kêt nhipêx, ar akam apÿnh me punuo mex? Kati. Nã gã m ar Kritu'ã idjujarênh man tu amim markumrêx nhy m arÿm kôt ar amã Karõ jano nhy m kam arÿm ar akam apÿnh mÿjja pumũnh kêt nhipêx.

⁶ Me bakukãmãre Abraãodjwÿ ne “tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx nhy m arÿm tu kum axwe kêt jarê.”

⁷ Kam, me kute tu amim Kritu markumrêx, me ja kunĩ kute mrãmri ne Abraão tãmdjwÿ pyrãk. Tãm dja gar ama. ⁸ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh amim,

“Dja me bajtem tu amim Kritu markumrêx ba kam tu memã axwe kêt jarê nhy m me arÿm axwe kêt.”

Nãm ã amim anen kam kãj bê Abraãomã tãm jarê. Nhy m me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Mrãmri ne me kute tu amim Kritu

markumrêx nhy m kute tu memã axwe kêt jarênh. Ja 'ã ne Abraãomã kum,

“Ga tu amim ikamnhĩxkumrêx. Ba kam arÿm imã akapri. Dja atãmdjwÿ akôt tu amim imarkumrêx. Ba kam arÿm imã me kapri. Dja apÿnh me ba djãkam me bajtemdjwÿ akôt tu amim imarkumrêx. Ba kam arÿm imã me adjwÿnhdjwÿ kapri”, ane.

⁹ Ga, me kute tu amim Kritu markumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kaprija pumũ. Abraão tu amim kamnhĩxkumrêx nhy m me kute kôt tu amim markumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kapri.

¹⁰ Be, me kute amim,

–Dja ba Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iban arÿm ijaxwe kêt, anhÿro baja. Me ja kunĩ'ã ne Metĩndjwÿnh arÿm amim,

–Me wã dja ba me kanga nhy m me arÿm me biknor tokry djãkam akuno, ane. Mÿkam dja me kanga? Bir, amrêbê Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã kum,

“Ga, Mõjdjê kukràdjã'ã pi'õk no'õkja pumũ. Godja me mar kêt ne katàt kunĩ:kôt amijo ba kêt jabej ba dja ba pãnh me kanga nhy m me arÿm me biknor tokry djãkam akuno.”

Nãm Metĩndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. Me bit kute kukràdjã kunĩkôt amijo baja, djãm kôt me axwe kêt mã? Kati. Nãm me te kute kukràdjã kunĩkôt amijo ba ne kam axwe rã'ã. Kam Metĩndjwÿnh ta kabênkôt dja me ja kunĩ akuno. ¹¹ Nhy m kam me ajte me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhy m me arÿm kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrêx ne arÿm tĩn ne ar ba”, ane.

Ga, Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênhja pumũ. Me kute tu amim markumrêx kambit ne kute memã axwe kêt jarênh. Kam me kute Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo baja te: axwe kêt prãmje.

¹² Nhy m kam ajte pi'õkkam memã kum,

“Me kute Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo baja gê me prĩne kunĩkôt amijo ba mex”, ane.

Djãm pi'õkkam kabên jakam ne memã, me kute tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx jarê? Kati. Kute arênh kêtumrêx. Nãm memã, kôt me kute amijo babit jarê.

¹³ Nhyr be, Metĩndjwýnh ne memã Kritu jarẽ. Kritu arým pĩte'y'ã gwaj bajaxweo pãnh. Amrẽbẽ ne Metĩndjwýnh memã kum,

–Godja me Mõjdjẽ kukràdjã mar kêt ne katãt kukràdjã kunĩ: kõt amijo ba kêt, ba dja ba pãnh me kanga nhyr me arým me biknor tokry djãkam akuno, ane. Tãm ne Metĩndjwýnh amrẽbẽ arẽ. Kam gwaj ba ne gwaj kõt amijo baba kêt ne bajaxwe:. Ga, gwaj bajaxwe pãnh Metĩndjwýnh bit kute gwaj bakangaja pumũ.

Nhyr be, kati. Jakam Kritu arým gwaj bajaxweo pãnh. Gwaj bakadjy ne Kritu ta mãn axwe djwýnh pyrãk ne pĩte'ykam wajêt. Nhyr kam Metĩndjwýnh arým kute kanga pyrãk nhyr me biknor tokry djãkam biknor pyrãk. Nãm ã anen pĩte'ykam wajêt ne arým gwaj bajaxweo pãnh. Amrẽbẽ: ne Mõjdjẽ me bakukãmãremã kum,

“Me pĩ'ã me anhõ nhyr me arij. Nhyr kam Metĩndjwýnh arým me kanga nhyr me arým me biknor tokry djãkam akuno”, ane.

Ga, Kritu pĩte'ykam jẽtkam Metĩndjwýnh kute kanga pyrãkja pumũ.

¹⁴ Kam, Jeju Kritu arým gwaj bajaxweo pãnh. Nhyr kam Metĩndjwýnh arým me bajtemo djuw mex ne arým memã axwe kêt jarẽ. Tãm ne Abraãomã arẽ. Gwaj tu amim Kritu markumrẽx, nhyr Metĩndjwýnh Karõ arým gwaj bawýr bõx. Amrẽbẽ kute gwaj bamã Karõ jarẽnhja arým gwaj bawýr bõx. Ja kadjy ne Kritu gwaj bajaxweo pãnh.

Metĩndjwýnh ne Abraãomã kabẽn pýnh ne arẽ.

Idja 6.13

¹⁵ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã pykakam me kukràdjã'õ jarẽ gar ama. Godja me'õ ar tu abenmã mýjja'õ jarẽnhkumrẽx. Nhyr me rũnh arým 'ã pi'õk no'õkkumrẽx. Djãm kam ajte me'õ kute ijukri kabẽn 'õ jarẽnhmã? Nãr, djãm kam kute kabẽn 'õo bingrãnhmã? Arkati. Arým ne me tu 'ã pi'õk no'õk mãm dji. ¹⁶ Abraãomã ne Metĩndjwýnh apýnh mýjja jarẽn kam kum kabẽn pýnh ne arẽn kum,

–Dja ba ajo djuw mex ne atãmdjwýo djuw mex, ane. Djãm kute kabẽn jao bingrãnhmã? Kati. Djãm tãmdjwý krãptĩ'ã ne

kum, “Dja ba atãmdjwýo djuw mex”, ane? Kati. Tãmdjwý pydji'ã ne kum arẽ. Tãmdjwý ja ne kubẽ Kritu.

¹⁷ Metĩndjwýnh ne amrẽbẽ: tu Abraãomã tãmdjwýbẽ Krituja jarẽnhkumrẽx. Nhyr kam tũ:mrãm, arým kute kum arẽnh'ã amexbẽ 430 apẽxkam Mõjdjẽmã kukràdjã jarẽ. Djã ne kute Mõjdjẽmã me kukràdjã jarẽho kabẽn tũm japa? Djã ne kute amrẽbẽ: Abraãomã tãmdjwýbẽ Kritu jarẽnhja arým arẽnh kajgo? Arkati. Kute amrẽbẽ: Abraãomã arẽnh kute mar týtã rã'ã ne.

¹⁸ Djã ne me kute Mõjdjẽ kukràdjã marn kõt amijo bakam axwe kêt ne ajte kute amim Kritu markam axwe kêt? Kati. Nhyr be, arým ne Metĩndjwýnh mrãmri tu Abraãomã tãmdjwý Kritu jarẽnhkumrẽx nhyr amim tu markumrẽx nhyr arým kum axwe kêt jarẽ.

¹⁹⁻²⁰ Nhyr be, mýj kadjy ne Metĩndjwýnh Mõjdjẽmã kukràdjã jarẽ? Bir, me kute amijaxwe mar ne kute kõt amim kator kadjy. Ja kadjy ne Mõjdjẽmã kukràdjã jarẽ. Me aben djõ'ã abenmã arẽho mõ:. Abenmã arẽho mõr tãmtã arým tũmrãm Abraão tãmdjwý Kritu'ýr o bõx. Me bakamingrãnyrekam Kritu arým katon ar ba. Nhyr kam me tu amim markumrẽx nhyr Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarẽ. Metĩndjwýnh ne Mõjdjẽmã kukràdjã jarẽ. Kadjy mrãnh djwýnh kumrẽxmã ne arẽ nhyr arým amũ Mõjdjẽmã arẽ nhyr amũ memã arẽ. Nhyr kam me krãptĩ amipãnh Mõjdjẽmã amijarẽ nhyr amũ Metĩndjwýnhmã me arẽ. Nhyr be, djã nãm Metĩndjwýnh me'õmã Kritu jarẽ nhyr arým amũ Abraãomã arẽ? Kati. Metĩndjwýnh pydji ne tu Abraão kuka kõnh djan kum tãmdjwýbẽ Kritu jarẽ.

²¹ Metĩndjwýnh ne Abraãomã apýnh mýjja mex jarẽn kum tãmdjwýbẽ Kritukõt axwe kêt jarẽ. Djã ne kam amikabẽn jao aknon kam memã kum,

–Dja ga me Mõjdjẽ kukràdjã man kõt ar amijo aba. Ba kam arým me amã axwe kêt jarẽ, ane? Kati. Dja me Mõjdjẽ kukràdjã man kõt ar amijo ban arým te axwe kêt prãmje ne Metĩndjwýnhkõt tĩn ne ar ba kêt. Ne ren me Mõjdjẽ kukràdjã'õ man kõt ar amijo ban ren kam axwe kêt ne

ren kam Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba nhym Metĩndjwỳnh ren kam memã kum,

—Dja ga me Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo aban kam ajaxwe kêt, ane.

²² Nhym be, kati. Me'õ ta te axwe kêt prãmje. Metĩndjwỳnh ne pi'õkkam me kunĩ kupãnhã memã axwe jarẽ. Mỳj kadjy ne me kunĩmã axwe jarẽ? Bir, me kute tu amim Jeju Kritu markumrẽx kadjy. Dja me tu amim markumrẽx nhym Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe kêt jarẽ. Tãm ne amrêbê: me bakukãmãremã arẽnh pydji.

²³ Nhym be, amrêbê me bakukãmãre kute tu amim Kritu markumrẽx kêtri ne me Mõjdjê kukràdjãkôt ar amijo ba. Me ta te: katormã ar amijo ba. Me kute mrãmri ne mebê ijêkam me ta te: katormã amijo ba pyrãk. Gwaj badjwỳ te bakatormã ari amijo baba. Nhym kam tũmrãm me arỳm gwaj bamã Kritu'ã ajarẽ, gwaj arỳm tu amim markumrẽx ne arỳm bakato. Bakaton arỳm gwaj ba ar baban bakĩnhkumrẽx.

²⁴ Kam, Mõjdjê kukràdjã ne kute me kra prĩre pumũnh djwỳnh pyrãk. Me bakukãmãre ne me kute me kra prĩre pyrãk. Ne kam me omũnh djwỳnh kôt ar amijo ba, Mõjdjê kukràdjã kôt ar amijo ba nhym mebê tỳ:xi. Me kute aben djõ'ã kôt amijo ba tãmtã nhym kam tũmrãm arỳm Kritu me'yr bõx. Gwaj bawỳr bõx gwaj arỳm tu amim markumrẽx nhym arỳm tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ. ²⁵ Gwaj arỳm tu amim Kritu markumrẽx. Djãm kam gwaj baje akubyn Mõjdjê kukràdjã 'yr amijo akẽx prãm? Kati. Arỳm me abatãnhkam djãm akubyn kute amipumũnh djwỳnh prãm? Kati. Gwaj badjwỳ ne gwaj akubyn baje Mõjdjê kukràdjã mar prãm kêt. Kritu ne gwaj tu amim markumrẽx.

Mebê Metĩndjwỳnh kra'ã ujarẽnh.

Dju r 1.12; Rõ 8.14; Ep 1.5

²⁶ Ar akunĩ ne gar arỳm abê Metĩndjwỳnh kra. Gar arỳm tu amim Kritu markumrẽx ne arỳm abê Metĩndjwỳnh kra. ²⁷ Me kute ngõmã ar ajadjãr kunĩja, mỳj'ã ne ngõmã ar ajadjãrja amijakre? Bir, Kritumẽ ne gar atypdji. 'Ã ne amijakre. Gar kam arỳm aje Kritu pyrãk. Kritubê Metĩndjwỳnh Kra. Ar gadjwỳ ne gar Kritu kôt abê Metĩndjwỳnh kra.

²⁸ Djãm kam dja gar ajõ aben mỳr jabej memã kum, “Ibê idjaer”, ane? Nãr, “Ibê me bajtembê kregu”, ane? Nãr, gar ajõ aben mỳr jabej memã kum,

—Nãm me ipa 'amỳ ba me kabẽnkôt kajgo ari idjãpẽnh tỳxo iban idjumar punu, ane? Nãr,

—Me kute ipa 'amỳnh kêt ba arek mekôt ar iban idjumar mex, ane? Nãr gar ajõ aben mỳr jabej memã kum, “Imy”, ane, nãr, “Ini”, ane? Djãm aje amim Kritu markam aje aben mỳr jabej ã abenmã anhỹro abamã? Kati. Ar aje amim Kritu markam ne ar akunĩ abeno anhõbikwan apydji:i. ²⁹ Ne, ar abê Kritu nhõbikwakam Metĩndjwỳnh arỳm ar ajo Abraão tãmdjwỳ. Kute ar anhingêt Abraõomã kabẽn pỳnh ne arẽnhja kunĩ ne ajte ar amãdjwỳ arẽ. Dja gar arỳm Abãm nhõ mỳjjao aminhõ. Metĩndjwỳnh nhõ mỳjjao aminhõ.

4

Metĩndjwỳnh gwaj bajo kra.

¹ Jakam ne ba ar amã arẽ, me abê Garaxakam me jamã arẽ, gar ama. Me kra prĩre ne me kute bãm nhõ nèkrẽx kunĩõ bamã te o ane. Prĩrekam kute o ba kêt rã'ã. Nãm me kute bãm nhõ ãpẽnh kajgo pyrãk ne kajgo: ne. ² Nhym kam me omũnh djwỳnh me prĩre jamã mrãnh mex'ã karõn me omũho ba nhym me kam kôt amijo ba. Nãm me prĩre pumũnh djwỳnh meo ba: nhym me arỳm abatãnh ne. Nhym me bãm kute õ akati jarẽnhja arỳm bõx nhym kam me arỳm bãm nhõ nèkrẽxo aminhõn o ba.

³ Gwaj badjwỳ Kritu bõx kêtri ne gwaj baje me prĩre pyrãk. Gwaj baje me ãpẽnh kajgo pyrãk ne gwaj bakajgo: ar baba. Nhym me kute gwaj bamã pykakam me kukràdjã jarẽnh gwaj ajbit maro baba. Kute mrãmri ne me prĩre pumũnh djwỳnh me prĩremã mrãnh mex'ã karõo ba nhym me kute kôt amijo baja pyrãk. Gwaj badjwỳ gwaj pykakam me kukràdjãkõtbit amijo baba.

⁴ Nhym be, kam arỳm õ akati bõx nhym Metĩndjwỳnh arỳm pykamã Kra jano nhym me'õ nire kurũm kato. Katon arỳm Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba. ⁵ Mỳj kadjy ne Mõjdjê kukràdjã man kôt ar amijo ba? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy. Gwaj

te Môjdjê kukràdjàkôtbit amijo baban mã bajaxwe:. NhyM Kra arým gwaj bajaxweo pãnh nhyM kam Metĩndjwýnh arým gwaj bajo kra. Ja kadjy ne Kra arým ruw ne Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo ba.

⁶ Kute gwaj bajo krakam ne arým gwaj bamã Kra Karõ jano nhyM arým gwaj bakam nhÿn gwaj bajo ba. Gwaj kam amikam Karõ ma nhyM arým gwaj bakad-jwýnhbê Metĩndjwýnhmã kum, “Aba, Aba”, anhÿro nhÿ. Me kabên djwýnhkam kum, “Aba, Aba”, anhÿro nhÿ. Me bakabênkam ne Karõ ren arên ren kum, “Djũnwã, Djũnwã”, anhÿro nhÿ. ⁷ Ga, me kute me pa 'amýnh nhyM me memã àpênh kajgo ar baja pumũ. Amrêbê ar gadjwý ne gar Môjdjê kukràdjà man kôt amijo aba kajgo. Ne jakam arým Môjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêt. Kritu ar akadjy ty nhyM Metĩndjwýnh kute ar ajo krakam. Dja ar amã õ mÿjja ngã gar o aba.

Me kute akubyn me kukràdjào ba prãm.

A Kô 11.3; Kor 2.16; Ped k 1.14

⁸ Be, ar abê me bajtem ne gar amrêbê ar aje Metĩndjwýnhkumrêx mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Apýnh mÿjjao metĩndjwýnh karõ nhípêxjamã ne gar adjapênh tÿx kajgoo aba. Djãm mrãmri ne kubê Metĩndjwýnhkumrêx? Arkati. Gar o aban aje mrãmri ne me pa 'amýnh nhyM me memã àpênh tÿx kajgoo ba ne te apôx prãmje ja pyrãk.

⁹ NhyM be, jakam ne gar arým aje Metĩndjwýnhkumrêx mar. Djãm ar ga ne gar amim mar? Kati. Ta kumrêx ne kute ar amarn arým ar amã amijo amirĩt gar kam kôt arým amim maro aba. Arým ar aje Metĩndjwýnhkumrêx mar jakam mÿkam ne aje akubyn me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà marn kôt amijo aba prãm? Gar me kukràdjà kôt ar amijo aban te ajaxwe kêt prãmje. Kam ar arerekre. Me kukràdjà kajgo. Dja gar kôt ar amijo aban arým aje mrãmri ne me pa 'amýnh nhyM me memã àpênh kajgo ba pyrãk.

¹⁰ Ar aje mÿjja kajgo kadjy adjapênh tÿx prãmkam ne gar apýnh akati krãptĩkam me kukràdjà man arým abenmã kum,

—Akati ja dja gwaj 'ã bano tÿx ne Môjdjê kukràdjà kôt bamex, anen ajte apýnh mytyrwý'ã abenmã kum,

—Mytyrwý ja dja gwaj 'ã bano tÿx ne me kukràdjà kôt bamex, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj bàygogo djê pan ajte Môjdjê kôt akati ja ma, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj amex ja'ã bano tÿx ne Môjdjê kukràdjà kôt bamex, ane. Dji:jãk. Djãm me kukràdjà kajgoja krãre got? Djãm ar aje ã amijo anhÿrkam Metĩndjwýnh kute ar amã ajaxwe kêt jarênh gar kum amex got?

¹¹ Amrêbê ba me abê Garaxakam Kritu jarênho iban idjapênh kume:x. Ar akam idjapênh kajgo gar aje Kritu mar kajgo karõ ne ba ar ajã idjãpnhix ne axwe idjumar ne.

¹² Akmere, àpnhĩre ar, on ar ikudjwa. Ba ne ba ije ar apyrãk. Djãm ba ne gar ijo ajkê, ba ar amã ikabên? Kati. ¹³ NhyM be, amrêbê ije ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kutewa. Kamã ne ba ikanên ar amã Kritu'ã ajarê gar ama. ¹⁴ Nãm itokry te ijo ba djãm kam ne gar amã ikurên ikanga? Kati. Nã gãm ar prĩne imar mex. Nã gãm ar ijo Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk nãr ijo Kritu Jeju pyrãk ne ar amã ikĩ:nh ne. ¹⁵ Ba ino kanê: gar te aje ikadjy ano kadjãr ne pãnh imã ano jadjãr ba ikanê kêt mã. Ba ne ba 'ã ar apumũn arým ar amã arê. Ar amã ikĩnh. Mÿj ne gar arým jakam amijon? ¹⁶ Djãm ije katãt ar amã Metĩndjwýnh kabên jarênhkam gar arým ijo akurê djwýnh?

¹⁷ Be, wãkam me'õ ar kute amiwÿr ar ajo akêxmã àpênh kume:xo ba. Djãm me kute ar ajo mex kadjy? Kati. Me kute ar abê ikurêmã. Dja me ar abê ikurê gar kam arým mekôt ar amijo aban arým me kukràdjà'ã ano tÿx ne ar o aba. Ja kadjy ne me ar abê ar ikurêo ba.

¹⁸ Ne ren me kute ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren kam mrãmri mexkumrêx. Ar akam idjãmkam ne me ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne ren ajbubê itÿmkamdjwÿ ren ar ajo mexmã àpênh kumex ne kam ren mrãmri mexkumrêx. NhyM be, kati. Me kute ar abê ikurê kadjy ne me àpênh kumex.

¹⁹ Ba ne ba imã ar ajabê:ê kute mrãmri ne me kum kra prĩre jabêja pyrãk. Ije me'õ nire kra àkam umar punure pyrãk ne ar

akam idjumar punu:re. Me'õja amijo 'êx ne Kritu kupa'ã ar amã arê ba ar ama:ro iba. Nok gar ren kabên man Kritu kupa'ã amijo tẽ. Ga, me prĩre kute nã tikkrekam aminhipêxo baja pumũ. Nãm aminhipêxo ba:n arým prĩne aminhipêx nhinomã kumẽ. Ar gadjwý. Dja gar prĩne Kritu kôt amexo amũ amikamênho tẽ. Amikamênho tẽ:n kam arým prĩne Kritu mexo amex. Tãm ne ba imã kĩnh. Nã bãm ar ama:ro iba. ²⁰ Ar awýr ibõx prãmkam ne ba dja. Ne ba ren inhýtã ar awýr bõx. Djã ne ba ren kam ar amã ibên týt? Kati. Kam ne ba ren ar amã ibên rerekbito ikabên. Nhyim be, kati. Amybým ne ba axwe ar akam idjumar ne.

Agaremẽ Xara'ã ujarênh.

²¹ Dja gar jakam imã arẽ. Ar aje Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo aba prãmja mýkam ne gar amikadja kukràdjã kunĩ mar kêt? ²² Ba ar amã kukràdjã jarẽ gar ama. Mõjdjê ne kute 'ã pi'ók no'ókkam memã Abraão kra amãnhkrut'ã ajarẽ. Kra ja ne Abraão õ àpênh kajgobê Agaremã kudji. Agare ne kubê me pardja. Nãm Abraõomã àpênh kajgobit ar ban umar punure. Õ àpênh kajgo jamã ne kra ja dji. Nhyim be, prõ djwýnhbê Xaramã ne kra djwýnhja dji. Prõ ja ne kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mex.

²³ Nhyim kam Abraão ta ne Xara kute kum arênhkôt me pardjajamã kra ja dji nhyim kumrêx ruw. Nhyim be prõ djwýnhmã kute kra djwýnh djirja ne Metĩndjwýnh kabênkôt. Metĩndjwýnh ta kute kum kra jarênh kôt ne Abraão arým prõbê Xaramã kudji. Kute kum, "Dja akra'õ amirĩt", anhýr kôt arým kum kudji. Xara kubê me pardja kêt ne ta arek mekôt ar ban umar mexkumrêxjamã ne kudji nhyim kam ruw.

²⁴ Mýkam ne ba ar amã ar nire abenkôt kra rwýkja'ã ajarẽ? Mýj'ã ne ar nireja amijakre? Bir, ar amãnhkrut Metĩndjwýnh kabên amãnhkrut'ã amijakre.

Ba ar amã kabên jarẽ gar ama. Metĩndjwýnh kute Abraõomã kabên jarênhkam ne kum Kritu jarẽ. Kritu'ã ne Xara amijakre. Nhyim be, Mõjdjê kukràdjã'ã ne Agare amijakre. Be, kabên amãnhkrut ne ja. 'Ã ne ar nire amãnhkrut

amijakre. Metĩndjwýnh ne krãnhbê Xinajkam Mõjdjê mã me kukràdjã jarẽ. Me kukràdjã kôt ne me àpênh týt kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje. Krãnhbê Xinaj'ã ne Agare amijakre. Agare ne kubê me pardja ne Abraõomã àpênh týt kajgobit ar ba. ²⁵ Agare'ã ne krãnhbê Xinaj amijakre. Pykabê Arabijkam ne krãnhbê Xinaj. Nhyim kam Xinaj'ã ne pykakam krĩrãxbê Djeruxarêja amijakre. Djeruxarê jakam me ar ba ne me kute Mõjdjê kukràdjãbit mar. Me kute Mõjdjê kukràdjãbit mar ne me àpênh týt kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje.

²⁶ Nhyim be, me kute amim Kritu mar ne me kàjkwakam Djeruxarêkam ar ba. Me ja ne me kute Mõjdjê kukràdjã marn kute kôt amijo baja kangan Kritubit kôt ar amijo ba. Kôt ar amijo ban kubê me pardja kêt ne ta arým arek mekôt ar ban umar mex ne. Kàjkwakam Djeruxarê ne kute me banã pyrãk.

²⁷ Ga, Metĩndjwýnh amrêbê: kute me bakukãmãremã kabên jarênh nhyim me arým kute 'ã pi'ók no'ókja pumũ. Nãm Metĩndjwýnh tu krĩrãxbê Djeruxarê mã kabên jarẽ. Nãm tu kum,

"Ga te akra prãmje ne akra kêt kumrêxja on akĩnh. Aje akra à mar kêtja on tu adjãmra týt kaba.

Djãm mrãmri akra kêt ne ar abamã, amjên kute akangakam akra kêt ne ar abamã? Kati. Dja me arým mjênja te akurãm kra krãptĩ ga dja ga akra krãptĩo me akrenh mex ne."

Nãm ã kàjkwakam krĩrãxbê Djeruxarêjamã ane. Ga, kàjkwakam krĩrãxbê Djeruxarê kute mrãmri ne gwaj bakunĩ nã pyrãkja pumũ. Arým gwaj bakrãptĩn tu amim Kritu markumrêx nhyim Metĩndjwýnh arým tu gwaj bamã axwe kêt jarẽ.

²⁸ Ga, Metĩndjwýnh kute Abraõomã kum, "Dja akra amirĩt", anhýrja pumũ. Nhyim kam kute kum arênh kôt arým Idjak kato. Ar gadjwý ne gar aje Idjak pyrãk. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ne ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx. Ba kam arým ar amã axwe kêt jarên arým ar ajo ikra, ane. Gar kam arým tu amim markumrêx nhyim kute ar amã arênh kôt

arým ar ajo kra. Kute Abraãomã arënh kôt ne arým kra Idjak kato. Ar gadjwý kute ar amã arënh kôt ne arým ar amã axwe kêt jarën arým ar ajo kra.

²⁹ Nhy m be, amrëbê: Imaêr kum Idjak kurêo ba. Metĩndjwýnh Karõ kabën kôt ne Abraão arým kra Idjak dji nhy m katon ar ba nhy m Imaêr kum kurêo ba. Abraão ta ne Imaêr dji nhy m arým kum kamybê Idjak kurêo ba. Nãm ã akati jakam me kum gwaj bakurêo ane. Me kute amim,

–Dja ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhýro baja. Me ja ne me kum gwaj bakurê. Kum gwaj baje amim Kritu marja kurêo ba. Gwaj baje amim Kritu mar ne gwaj amim,

–Dja ba tu amim Kritu markumrëx nhy m Metĩndjwýnh arým imã ijaxwe kêt jarë, anhýro baba. Gwaj anhýro baba nhy m me arým kum gwaj bakurêo ba.

³⁰ Nhy m kam mýj ne amrëbê: me bakukãmãre arë nhy m me'ã pi'òk no'òk ne? Bir, Xarabê me pardja kêtja ne Agare'ã Abraãomã kabën ne kum,

“Djãm gu banhõ àpênh kajgo kraja kute ikra kôt anhõ mýjjao aminhõmã? Amýrbê kute o aminhõmã?

Kati. Ikrabit dja anhõ mýjjao aminhõ. On ikra nêje bõm Agaremê kra ar amê.”

Nãm ã Xara Abraãomã ane. ³¹ Ar tãm 'ã dja gwaj amijakren amima. Me kute amim,

–Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban ijaxwe kêt, anhýrja ne me te axwe kêt prãmje. Nãm me me pardja kra'ã amijakre ne àpênh kajgo ar ba. Dja me Metĩndjwýnh nhõ mýjjao aminhõ kêt ne axwe rã'ã. Nhy m be, gwaj ba ne gwaj tu amim Kritu markumrëx nhy m Metĩndjwýnh arým tu gwaj bamã axwe kêt jarë gwaj arým kum bajaxwe kêt. Gwaj ba ne gwaj me pardja kêt kra'ã amijakre ne kam Metĩndjwýnh nhõ mýjjao aminhõ.

5

Pykakam me kute kukràdjà kajgo kôt amijo ba nêje me akre.

Rô 3.21; Kor 2.20

¹ Gwaj ba: arek mekôt ar baban badjumar mex kadjy ne Kritu arým gwaj bapytà. Ga, mryti kute jênh pytĩ tur ne kute o

baja pumũ. Gwaj badjwý amrëbê: gwaj pykakam me kukràdjà kôt badjapênh týt kajgobit ar baba. Kam ne gwaj badjumar punu:re. Nhy m Kritu arým gwaj bapytà gwaj arým me kukràdjà kôt badjapênh kêt. Gwaj ba ne gwaj Kritukôt arek ar baban badjumar mex. Arým Kritu kôt badjumar mexkam kwãrĩk wãnh Môjdjê kukràdjà'yr amijo akëx kêt ne kôt amijo aba kêt. Dja ga kôt ar amijo aban arým akaprĩ:re kute mrãmri ne mry jênh pytĩkam kaprĩ pyræk. Gê me te: kukràdjà'ã ar amã karõ gar arek mebê dja. Kritu kôt dja gar adjãm týt.

² Ba ibê Paur ne ba me abê Garaxamã arë. Godja gar aje memã kum,

–Ajrà. Môjdjê kukràdjà kôt imy nhinhu kà krãta. Dja ba kôt ijaxwe kêt, anhýr jabej nhy m me amy kà nhinhu krãta gar kam arým aje Kritu mar kajgo. ³ Ba ajte mrãmri me kunĩmã arënhkumrëx. Metĩndjwýnh ne arým me my kà rênhamã kute prĩne Môjdjê kukràdjà kunĩ kôt amijo bamã memã arë.

⁴ Ar ajõ ar aje amim,

–Ba Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhýr. Ar aje amim anhýrkam aje Kritu mar kajgo. Nhy m kam Metĩndjwýnh kum ar akaprĩ kêt ne arým ar amã axwe jarë. Ar ga ne gar Kritu bê amijo akëx.

⁵ Nhy m be, gwaj ba ne gwaj arým tu amim Kritu markumrëx. Nhy m kam Metĩndjwýnh arým Karõ kôt gwaj bajo mex. Dja Karõ gwaj bajo ban arým gwaj bajo mex gwaj kam bakunĩ bajaxwe kêt. Tãm ne gwaj tu amiwýr kamnhĩxkumrëx. ⁶ Be, Kritu kôt gwaj baje amijo babakam djãm Metĩndjwýnh kute gwaj bamy kà rênh mar? Nàr djãm kute gwaj bamy kà tã mar? Kati. Ja ne kum kajgokumrëx. Nhy m be, gwaj baje tu amim Kritu markumrëxkam. Kam-bit ne gwaj mrãmri kum bakajgo kêtumrëx ne kum bajaxwe kêt. Ne baje tu amim markumrëxkam arým bamã me abêkumrëx.

⁷ Amrëbê ne gar aje mrãmri ne me rer djwýnh prõt mex pyræk. Ne katàt Kritu kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtumrëx. Mýj me'õ ne ar abê aptà? Gar kabën katàt man kôt ar amijo aba nhy m ar abê aptà? ⁸ Djãm Metĩndjwýnh kute amiwýr ar ajwýr djwýnh ta ne ar abê aptà? Djãm ta ne Môjdjê

kukràdjà'ã ar amã karõn o ar abê aptã? Kati. Atemã me'õ.

⁹ Ga, me kute djwýkam igot djà kryre rênha pumũ. Nhyam kam arým djwý djôm mē amrà. Ar gadjwý ne me ngrêre ar amã 'ã karõo dja. Dja me arek ar amã 'ã karõo dja: nhyam me kabên ar anhi kunĩ mē amrà arým me'ýr ar ajo akēx gar arým mekôt ar amijo aba. ¹⁰ Nhyam be, arým ne gar aje ikabên ja markam ba tu amim ar akamnhĩxkumrēx ne amim,

–Kati. Jakam dja ar ikabên man Kritu kôtbit amijo ba, ane. Nhyam be, me'õ ja kute Môjdjê kukràdjà'ã ar amã karõn ar amã kaprĩ jadjarja gēdja Metĩndjwýnh arým kum axwe pãnh jarē.

¹¹ Nhyam me we ar amã,

–Paurdjwý ne me my kà rênh'ã memã àpnênho ba, anhýro ba. Djãm mrãmri me kabên? Kati. Ba ne ba kàj bê memã kum,

–Kritu ne pĩte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrēx, nhyam Metĩndjwýnh arým tu me amã axwe kêt jarē ga me kum ajaxwe kêt, anhýro iba. Ne ba ren iby ajte memã kum,

–Gê me me amy kà rênh gê kam arým Metĩndjwýnh me amã axwe kêt jarē, anhýro iba nhyam ren me kum ikurê kêt. Nhyam be, kati. Nã bãm memã kum,

–Kritu ne pĩte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrēx nhyam Metĩndjwýnh arým tu me amã axwe kêt jarē, anhýro iba. Jabit ne ba memã arē. Ne kam ije me my kà rênh'ã memã karõ kêt. Kam ne me arým ijo bikênho ba. ¹² Be, me kute ar amy kà rênh'ã ar amã karõn ar amã kaprĩ jadjarja ren ta ã amijo bikênho ane.

Me kute Metĩndjwýnh Karõ mar'ã memã karõ.

Idja 13.3; Ped k 1.22; Dju k 3.11

¹³ Kam, akmere àpnhĩre ar, djãm ar aje Môjdjê kukràdjà marn kôt amijo aban ar akaprĩmã ne Metĩndjwýnh amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar adjumar mex ne arek mekôt ar abamã. Ja kadjy ne Metĩndjwýnh amiwýr ar ajo akēx. Ar aje Môjdjê kukràdjà kôt amijo aba kêt ne arek mekôt ar abakam djãm kam arým tu ajaxwemã? Djãm aje amidjwýnhbito kĩnh kadjy tu ajaxwemã? Kati. Kwãrĩk wãnh ajaxwe kêt. Arým aje

Môjdjê kukràdjà mar kêt ne arek mekôt ar abakam dja gar amã aben jabên abenmã apê.

¹⁴ Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ne memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Dja gar Metĩndjwýnh kabênja pydjibit man kôt ar amijo aban arým Môjdjê kukràdjà kunĩ man kôt amijo aba. Mrãmri ar amã me abekam ne gar tu Metĩndjwýnhmã amexkumrēx.

¹⁵ Nãr kon dja gar amã aben kurêo aba mýj dja kam akute? Ga, ropre kute aben kamjãnh ne kute abeno apêxo baja pumũ. Ar gadjwý dja gar amã aben kurê tãmtã ã arým aben bê akunĩ ajmã.

¹⁶ Gwaj ba, bamã amidjwýnhbito kĩnh prãm ne kôt arým bajaxwe prãm. Nhyam be, dja gar amim Metĩndjwýnh Karõ man mã kôt ar amijo aban kam arým kôt ajmã akute kêt ne katãt amijo aba.

¹⁷ Djãm ar ga ne gar Metĩndjwýnhmã ajaxwe kêt? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe prãm ne amim, “Ba amidjwýnhbito kĩnh”, anhýro baba. Nhyam kam Metĩndjwýnh Karõ mã gwaj bamã,

–Kati. Kwãrĩk wãnh, anen ã akubyn gwaj banêo ane. Karõ mã akubyn gwaj banê gwaj ba bajaxwemã mã amim, “Ba amidjwýnhbito kĩnh”, anhýro baba. Gwaj mã bakabêno Metĩndjwýnh Karõ japanho baba. Nhyam ta mã akubyn gwaj banêo ba. Kam ar ga ne gar te ga: ajaxwe kêt prãmje.

¹⁸ Nhyam be, ar ga dja gar amim Metĩndjwýnh Karõ man mã kôt ar amijo aba nhyam kam ta arým katãt ar ajo ba. Dja gar amim Karõ maro aba:n arým amã Môjdjê kukràdjà maro aba prãm kêtumrēx.

Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam apýnh axwe djãri 'ã ujarênh ne ja.

¹⁹ Me kute amidjwýnhbito kĩnh prãm kam ne me apýnh mýjjao ban kôt axwe. Me kute apýnh mýjjao baja ne me kunĩ kute mar.

Nãm me me bêt prõo akĩ, mjêno akĩ.

Ne ajte ari prõ, mjên kupa'ã kurê ba.

Ne ajte kute abenbê me kupênho amijo àpnũo ba.

Ne ajte amijo àpnu me:x ne.

Me kute amidjwýnho kính prāmcam kute mýjjao ba ne ja.

²⁰ Ne ajte mýjjao metĩndjwýnh karō nhípêxmā amijarēnho ba.

Ne ajte ta apýnh mýjja maro amiptàn arým amijo wajangao ba.

Ne ajte kum me kurêo ba.

Ne ajte axikôt kabēn kêt ne abenā kabēn ba.

Ne ajte me ò mýjja pro'ā ngryk ba.

Ne ajte kute amijā ngryk nê kêt ne tu ngryk ba.

Ne ajte kute amidjwýnhbit markam amijo rax pytāro ba.

Ne ajte kute amiwýr meo akēx prāmje aben bê me kurêo ba.

Ne ajte apýnh mýj kukràdjaja'ā no tỳx ne kam mýr jabej apýnh me kwý djāri kôt bikprōnh ba.

Me kute amidjwýnhbito kính prāmcam kute mýjjao ba ne ja.

²¹ Ne ajte te kute me urāk prāmje ngryk ba. Ne ajte aben paro ba.

Ne ajte kadjwati kangôkam* bibānh ba.

Ne ajte apýnh mýjja punukam aben tỳx jabejo ba.

Be, apýnh mýjja kute ja pyrāk rā'ā. Me kute amidjwýnhbito kính prāmcam kute mýjjao ba ne ja. Dja Metĩndjwýnh ĩ ò me ja kunĩ ba. Djām kam kute me jao bamā? Me kute mýjja jao ba, djām kute meo bamā? Kati. Dja me ja wānh me biknor tokry djākam akuno. Tām ne ba amrêbê ar amā arēn ajte jakam ar amā arē.

Metĩndjwýnh Karō kute meo bakam me kute amijo ba mex.

²² Nhym be, dja Metĩndjwýnh Karō ta ar ajo ba.

Gar arým ô'ā amā me abê.

Ne ajte akĩhtire.

Ne ajte adjumar mex.

Ne ajte memā ano kator kêt ne amijamār 'iry.

Dja Karō ta ar ajo ba gar ajte ô'ā memā aprĩ. Ne ajte anhōdjānh.

Ne ajte katāt Metĩndjwýnh kabēn man kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt.

²³ Ne ajte akabôt katin ar aba.

* **5:21** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunĩja, kadjwati kangômē uba kangômē, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarē.

Ne ajte amijaxwe kêt kadjy amijāno dja.

Dja Karō ta ar ajo ba gar arým ā amijo anen kam Metĩndjwýnh kôt amijo aba mexkumrēx nhym arým ar akam kínhkumrēx ne ar amā ar akatāt kumrēx jarē.

²⁴ Kritu kute gwaj bajo aminhōkam gwaj arým bamā bajaxwe prām kêt. Baje amidjwýnhbito kính kadjy bajaxwe prām kêt. Baje mebê me kupēnh prām kêt ne bamā mýjja punu prām kêt. Baje mrāmri ne Kritumē ro'ā aktā banhikra, baparmo i'ék pyrāk. Gwaj ā amimaro ane.

²⁵ Mrāmri Karō kute gwaj bajo ba jabej gwaj mā Karō man prĩne kôt amijo baba mex. ²⁶ Kwārĩk wānh gwaj bakajgokam arĩk amijo badjāmra ar baba kêt. Dja gwaj amijo badjāmra ar baba:n arým abenmā aben kurê'uko baba. Ne aben rax mýr jabej aben kam bangryko baba.

6

Me kum me kunĩ kaprĩā kute memā karō.

¹ Akmere àpnĩre ar, godja me'ō arým axwe nhym me arým kute kôt omũnh jabej. Ar ga aje amim Metĩndjwýnh Karō maro abaja dja gar me'ōmā aprĩren akubyn Metĩndjwýnh'ýr o akēx. Ne amiman amim,

—Ÿ, watĩre. Nok ba ren akati 'ōkam Metĩndjwýnh maro aknon ren ā kudjwa ijaxweo anhýr jabej, ane. Dja gar ā amimaro anen ajaxwe nêje amijāno djan arým me'ōjamā aprĩren akubyn 'ýr o akēx jabej.

² Ga, me kute jēnh pytĩo baja pumũ. Nhym me arým 'ýr bōx ne arým kum kaprĩn kôt o kangō. Ar gadjwý dja gar aben maro aba nhym me'ō amikam kaprĩre. Ar amā kaprĩn kum kaprĩ kwý ngri. Dja gar ā anen arým aje Kritu kukràdjā marn kôt amijo aba mexkumrēx.

³ Nhym be, godja ajō katāt aje amijo aba kêt kam mā amim,

—Djām ba ijaxwe? Kati. Ijaxwe'ō kêt kumrēx, 'itỳx, anhýro aba jabej. Djām mrāmri ne akabēn? Kati. Ga ne ga amim ajēx ne aminoo abiknoro aba.

⁴ Ar akunĩ apýnh anhĩ djāri gar mrāmri katāt aje amijo aba jabej ga: amikabi. Ne

kam mrāmri katàt aje amijo abakam ga amikam akĩnh. Nhym be, djã ne aje amim,

—Ba ne ba ije katàt amijo ibao tãmwã jakrenh, anhÿro abakam djãm mrāmri akatàt? Kati. Ar aje ã amim anhÿro abakam akatàt kêtukumrêx. ⁵ Nhym be, ar akunĩ apÿnh anhĩ djãri dja gar goja mrāmri akatàtkumrêx jabej katàt amijo aba.

⁶ Be, dja Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ar amã kabên jarênh ku'ê, ar amikutã kum ar anhõ mÿjja mex kwÿ ngã. Kum angã gê ar akôt o amikĩnh.

⁷ Djãm me kute Metĩndjwÿnh'ã abenmã kum,

—Djãm mrāmri dja Metĩndjwÿnh memã axwe pãnh jarê? Kati. Kabên kajgo. Me àkĩnhĩkam pãnh kêt. Me 'êxnhĩkam pãnh kêt. Me axwe kunĩkam pãnh kêt, anhÿr? Djãm me kute anhÿrkam mrāmri me kabênkumrêx? Kati. Kwãrĩk wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt. Ga, mrÿnhĩ 'y, akrô 'y, akaôk 'y, 'ê 'ôdjwÿ 'yja pumũ. Djã ne ren me 'y ja kren ren kôt djwÿ mex jamÿ? Kati. Me kute 'y mexbit krekam kute kôt djwÿ mex jamÿnh.

⁸ Gwaj badjwÿ. Godja gwaj amidjwÿnhbito kĩnh kadjy bajaxwe jabej, badjãkĩnhõ baba jabej, bakabên punuo baba jabej. Metĩndjwÿnh dja pãnh gwaj bamã mÿjja punu ngã gwaj arÿm bakaprĩ:re. Dja gwaj baje me kute mrÿnhĩ 'y kren arÿm kaprĩ pyrãk. Nãr, godja gwaj amim Metĩndjwÿnh Karõ man katàt kôt ar amijo baba, Metĩndjwÿnh Karõ dja arÿm gwaj bamã o pãnh. Pãnh dja gwaj arÿm kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

⁹ Kam dja gar adjukaprĩn katàt aje amijo aba'ã adjukanga kêt. Dja gar ã anen ĩ arÿm amim akĩnh djã byn akĩnhkumrêx. Kute mrāmri ne me kute bàygogo djê parkam me kĩnh pyrãk. ¹⁰ Pykakam mekôt ar abari dja gar amã me kunĩ kaprĩ. Dja gar me kute amim Jeju marja kumrêx aman amã me kaprĩn kam amã me kunĩ kaprĩ.

Metĩndjwÿnh kute meo nykambit kĩnh.

¹¹ Ga, ba inhikrakam ije ar amã pi'ôk no'ôkkam ije no'ôk rũnhja pumũ.

¹² Me ar amy kã rênh'ã ar amã àpnênh ba. Dja gar me kabên kôt ar amy kã rê nhym amũ me ja arÿm me'ã abenmã kum,

—Be, me Mõj djê kukràdjã'ã no tÿxkumrêx. Me mexkumrêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kã rênh'ã ar amã apnê. Ne ren 'ã ar amã àpnênh kêt nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym ren me Kritu pĩte'ykam jêtbit'ã ar amã ajarê nhym ren me 'ã kum me kurêo ba. Nhym be, kati. Nãm me ar amy kã rênh'ã ar amã àpnênh ba nhym me arÿm kum me kĩnh. ¹³ Djãm me arÿm my kã rênhkam kute mrāmri Mõj djê kukràdjã marn kôt amijo bakumrêx? Kati. Ne kam mÿj kadjy ne me ar amy kã rênh'ã ar amã apnê? Bir, dja me amiwÿr ar ajo akêx ne 'ã amidjwÿnhbito amran memã kum,

—Be, arÿm ar me bakukràdjã kôt ba mexkumrêx. Ba ne ba 'ÿr aro akêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kã rênh'ã ar amã àpnênh ba.

¹⁴ Nhym be, djã ne ba ba: amijo idjãmra prãm? Kati. Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne ba o idjãmra prãm. Kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne arÿm pĩte'ykam ty. Tãm ne ba o amra. Pĩte'ykam tykkam Metĩndjwÿnh arÿm imã ijaxwe kêt jarê. Kam, me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjã ba arÿm kanga. Ga, me arÿm tykkam kum mÿjja kĩnh kêtja pumũ. Badjwÿ imã me kukràdjã kĩnh kêt. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjã imã kĩnh kêt. Ba Kritumê ro'ã pĩte'ykam arÿm ityk pyrãk ne imã me kukràdjã kĩnh kêt.

¹⁵ Be, arÿm gwaj baje tu amim Jeju Kritu markam djãm Metĩndjwÿnh kute gwaj bamy kã rênh mar nãr djãm kute gwaj bamy kã tã mar? Kati. Mÿjja ja ne arÿm kum kajgokumrêx. Nhym be, gwaj arÿm tu amim markumrêx nhym arÿm gwaj bajo ny ne. Tãm ne Metĩndjwÿnh kute markumrêx. ¹⁶ Me kute ikukràdjã jakôt amijo baja gê Metĩndjwÿnh kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx. Metĩndjwÿnh nhõ mebê idjaerkumrêxja gê kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx.

¹⁷ Jakam dja gar aminhijukri amidjan ajõ ajte imã ikaprĩ jadjãr kêt. Kute mrāmri ne me kute Bẽnjadjwÿr djwÿnh Jejuo bikênhkam apÿnh kã rã kumex pyrãk ne ikã rã kumex. Jejukôt ne ba ikã rã kumex. Kam kwãrĩk wãnh ajte imã ikaprĩ jadjãr kêt.

¹⁸ Gê Běnjadjwỳr djwỳnhbê Jēju tu kum ar akaprĩ.* Tãm ne ja.

* **6:18** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arỳm kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne krĩraxbê Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm me Paurbê ijê nhym mebê ijê djakam ãmkam ne memã pi'ôk no'ôk ne. Kute meo tỳx ne meo kĩnhmã ne memã pi'ôk no'ôk ne. Ne memã Metĩndjwỳnh kute mỳjja kunĩ'ã karõo amirĩt ne. Metĩndjwỳnh kute pyka nhipêx kêttri ne gwaj bajã amim karõ ne kam jakam arỳm Jejukôt gwaj bapytàro tẽn kam amũ 'õkam dja bajaxwe kunĩo apêx. Be, pykabê ar babari dja Xatanajmẽ õ me karõ punumẽ gwaj bawỳr prõt. Be, gwaj baje Jeju mar kunĩ dja gwaj tu Xatanajmã baku'ê tỳx ne amijo aptàn o apa. Kam ne Paur apỳnh memã 'ã karõ, me kute katàt amijo ba'ã memã karõ.

Metĩndjwỳnh ne Kritukôt mỳjja kunĩ o ba. Ne Kritukôt mỳjja kunĩ 'y ne o ban kam ajte kôt gwaj bapytà. Ne kôt gwaj bajo kĩnh. Be, Kritu ne gwaj baje Jeju mar kunĩmã bẽnjadjwỳr. Kute gwaj bajo djuw mexo baja pumũ. Nãm ã Paur memã o amirĩto ane.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Metĩndjwỳnh ne Jeju Kritumã ijã karõ nhym arỳm ijano ba memã 'ã idjugarênh ar iba.

Krĩraxbê Epexukam Jeju kute ar ajo õ me ja ne ba pi'ôk kôt ar amã ikabên. Gar aje arek Kritu Jeju kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtja ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên.

² Metĩndjwỳnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Mỳjja kunĩ kêttri Metĩndjwỳnh kute amijo me utâr.

Rõ 8.29; Tex k 1.4; A Tex 2.13; Ped k 1.2

³ Be, Metĩndjwỳnh ne ukaprĩ:kumrêx. Kute Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu ba nhym kute o Bãm. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bajo djuw mex. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym prĩne kãjkwakam õ mỳjja kunĩo gwaj bajo djuw mex. ⁴ Ga, kute

amijo gwaj bapytàrja pumũ. Mỳjja kunĩmẽ me kunĩ kator kêttri ne amijo gwaj bapytàn amim,

–Be, me wã dja me tu amim Kritu markumrêx ba arỳm meo inhõkumrêx nhym me arỳm imã axwe kêtumrêx. Nãm ã kum gwaj bajabêkam gwaj bajã amim ane. ⁵ Amrêbê me kunĩ kêttri, mỳjja kunĩ kêttri ne ta kum gwaj bakĩnhkumrêx ne amijo gwaj bapytà. Ne kam tu amim gwaj bajã karõkumrêx ne amim,

–Me wã dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ba arỳm meo ikrakumrêx, ane. ⁶ Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Nãm kum Kra jabêkumrêx, ne Krakôt kum gwaj badjwỳ kaprĩ:kumrêx. Dja gwaj kam bakunĩ: kum,

–E kum, djãm adjukaprĩ ngri: got? Adjukaprĩ ra:xi. Amexti:re. Me imã akĩnhkumrêx, anhỹro baba. Gwaj baje ã kum anhỹro baba kadjy ne arỳm amijo gwaj bapytà.

⁷ Nãm Krakôt kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kra ne amikamrõo gwaj bajaxweo pãnh. Nhym kam arỳm gwaj bajaxweo maro aknon bakam ngryk kêt ne. Nãm ukaprĩ:kumrêxkôt ã gwaj bajaxweo ane. ⁸ Kute prĩne mỳjja kunĩ mar. Kute amikukãm mỳjja kunĩmẽ me kunĩ'ã amim karõ. Ne kam gwaj badjwỳ, kute amim gwaj bajã karõ kôt arỳm kum gwaj bakaprĩ:kumrêx.

⁹ Ta ne amrêbê: kute mỳjja kunĩ markôt arỳm amim kabên'ã karõ. Ta ne kum kabên kĩnh ne arỳm amim kabên'ã karõ ne kam memã arênh kêt 'ãtũm. Ne kam ajte ta arỳm jakam gwaj bamã kabênja jarê. ¹⁰ Nãm jakam gwaj bamã,

–Dja ã me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati bõx ba kam Kritu'ã me kunĩmẽ mỳjja kunĩo akuprõ. Kãjkwakam mỳjja nàr pykakam mỳjja dja ba Kritu'ã kunĩo akuprõ nhym arỳm kunĩo ba, ane. Amrêbê kute kabên jarênh kêt ja ne jakam arỳm gwaj bamã arê.

¹¹ Amrêbê mỳjja kunĩ kêttri, me kêttri ne amijo me ibê idjaer pytà. Nãm tu me ijã amim karõkumrêx ne amim,

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arỳm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

—Be, me wã dja ba memã amak bô nhym me arým tu amim Kritu markumrêx ba kam arým meo aminhõ. Nãm ã me ijã amim ane. Ta ne kute amim mýjja kunĩmẽ me kunĩ'ã karõ. Kute amim 'ã karõ kõt ne mrãmri kute o apõxkumrêx ne kute o bakumrêx. Djãm me ibê idjaerbit ne amijo me ipytã? Kati. Mýjja kunĩ:. Kute amim mýjja kunĩ'ã karõ kõt arým mrãmri kute o apõx ne o bakumrêx.

¹² Mýj kadjy ne amijo me ibê idjaer pytã? Bir, ba me ikumrêx ne ba me tu amim Kritu markumrêx ne kõt ar amijo iba. Me kunĩ dja me me ijã abenmã kum,

—Ga, me kute Kritukõt katãt ar amijo baja pumũ. Kritu mexti:rekumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, anhÿro ba. Ja kadjy ne amijo me ipytã. ¹³ Me ibê idjaer kumrêx ne ba me tu amim markumrêx. Nhym kam me arým me abajtemmã Kritu'ã ujarẽnh ny katãtkumrêxja jarẽ ga me aman tu amim markumrêx. Nhym kam Metĩndjwýnh arým me ajaxwebê me apytãn kam me amã Karõ jano.

Amrêbê Kritu kute me bamã Karõ jarẽnhja ne me amã ano nhym arým me ajo ba. Ga, me kute mýjja'ã aminhidji janhõr nhym arým amirĩtkumrêxja pumũ. Me badjwý Metĩndjwýnh arým me bamã Karõ jano nhym arým me bajo ba. Me bajo ba gu me arým amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým ijo krakumrêx. Ga, arým kute imã Karõ janor nhym kute ijo bakumrêxja pumũ, ane. Karõ ne me bajo ba gu me ã amim ane. Kam, gu me baje mrãmri ja markumrêx. Arým Metĩndjwýnh kute me bajo kraja ne gu me baje mrãmri markumrêx.

¹⁴ Ga, me kute memã mýjja rũnh nhõrmãnh kam kukãm kute memã mýjja kryre nhõrja pumũ. Me amim kryre jamýn arým amiwýr rũnhja kamnhĩxkumrêx.

Me badjwý Metĩndjwýnh arým me bamã Karõ jano nhym arým me bajo ba gu me arým amim,

—Ga, Metĩndjwýnh arým kute imã Karõ janorja pumũ. Ga, kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kãjkwakam kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karõ ne me bajo ba gu me ã amim anen kam arým baje mrãmri ja markumrêx. Mrãmri kãjkwakam

Metĩndjwýnhkõt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja baje mrãmri markumrêx ne amiwýr kamnhĩxkumrêx. Dja gu me Metĩndjwýnh kõt batĩnmãja maro baba: nhym Kritu arým bõx ne amikõt me bajo mõ. Metĩndjwýnh kute amijo me bapytãrjao mõ. Dja amikõt me bajo mõ nhym me kunĩ arým abenmã kum,

—Metĩndjwýnh me:xkumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, ane.

Kute Metĩndjwýnhmã meo à'wýr.

Kor 1.9; Pir 1.9; Tex k 5.23; Idja 13.20

¹⁵⁻¹⁶ Kam ne ba mã Metĩndjwýnhmã ar akam amikĩnh jarẽho iba. Ar ga ne gar arým tu amim Bẽnjadwýr djwýnh Jeju markumrêx ne kam amã Jeju nhõ me ja kunĩ jabê:. Nhym kam me arým imã ar ajarẽ ba ar aman mã Metĩndjwýnhmã ar akam amikĩnh jarẽho iban kam mã kum ar ajo a'uwn kum,

¹⁷ —Metĩndjwýnh, ga ne ga Bẽnjadwýr djwýnhbê Jeju Krituo aba. Djũnwã, amexi:re. Dja ga Akarõo aro aba gẽ ar arým ô'ã katãt akabẽn markumrêx nhym arým arkum Akrao amirĩtkumrêx gẽ ar mar mexkumrêx. ¹⁸ Anhõ me ja dja me arým kãjkwakam anhõ mýjja mexti:rekumrêxo aminhõ. Mýjja ja kadjy ne ga amiwýr ar 'wýr ne aro aba. Dja ga arkum anhõ mýjjao amirĩt gẽ ar prĩne mexti:rekõt kuman amiwýr kamnhĩxkumrêx. ¹⁹ Me kute tu amim amarkumrêxja dja ga memã tỳx jadjã. Aje memã tỳx jadjãr kadjy ajitý:xi. Me kadjy ajitýxo abê kumkati. Mýj ne ga aje meo tỳx kadjy ajitýxkam kute? Tãm dja ga arkum o amirĩt, gẽ ar prĩne kuma. Anhõ mýjja ja dja ga arkum o amirĩt gẽ ar kuma. Nã bãm ã ar akadjy Metĩndjwýnh 'wýro ane.

Metĩndjwýnh ne 'itý:xi. ²⁰ Ga, Kritu arým tykkam Metĩndjwýnh 'itýxo kam àpẽnhja pumũ. 'Itýxo kam àpẽnhõ kute akubyn o tĩnja pumũ. Nãm ajte kãjkwã djwýnhkam o wabĩn aminhikõ'ã ýr. Raxo kute me rũnh jakrenh mex kadjy amidjubõk'ãnh ýr.

²¹ Kýjrũm, me rũnh kunĩ nhiby ýr. Nhym arým rax ne tỳxo me akrenh me:x ne. Nhym pa:rbê memã ýr djwýnh kunĩmẽ me rũnh kunĩmẽ me 'itýx kunĩmẽ me bẽnjadwýr kunĩmẽ ne me kum ngri:re. Jakam me bakam me rũnh kunĩ ne me kum

ngri:re, nàr amrê pyka ny mōrkam me rūnh kunī ne me kum ngri:re. Me kunī ne me kum ngri:ren kajgo:.

²² Pa:rbê me kunī kum kajgo me:xi. Metīndjwýnh arým me rūnh kunī kadjy Jeju'ã ra:x mẽ. Ne ò me kute amim Jeju marja kunī kadjy 'ã rax mẽ nhym arým meo ba. Kute meo bakam arým kute me krã pyræk.

²³ Ga, me bakrãja pumũ. Me bakrãkam ne gu me badjumar nhym kam kukwakam amũ me banhĩ amingrêk ne ar me bajo ba. Me bakrãkam gu me badjumar ne arým me banhikrao badjãpênh nàr me baparkam bamrãnh. Me bakrã amũ me bakukràdjã kunī ngrêk ne me bajo ba. Kritudjwý kute me bakrã pyræk ne me bakunĩo ba, me babê ò me ja kute ta ĩ pyrækjao ba, me bangrêk ne me bajo ba, me baje amim mar kunĩjao tuknĩn ar bajo ba. Ta ne kute amiraxo pykamẽ kãjkwamẽ mýjja kunĩo tuknĩn ar o ba kute me badjwý me bajo ba.

2

Metīndjwýnh kute akubyn Krituo tĩnkôt ò me jadjwýo tĩn.

Kô k 6.11; Xit 3.3

¹ Nhym be, ar ga ne gar amrêbê ajamakkre kêt kute me tyk amakkre kêt pyræk ne ar aba. Gar Metīndjwýnh kabênkam amikràò aban mekôt ajaxwe. ² Me kum Metīndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjã kôt ne gar amijo aba. Gwaj banhiby me karõ punu nhõ bēnjadjwýr kukràdjã kôtdjwý ne gar amijo aba. Me karõ nhõ bēnjadjwýrja tãm ne jakam me amakkre kêt prãmja ba. ³ Amrêbê gwaj bakunĩdjwý ne gwaj mekôt amidjwýnhbito kĩnho baban arým bajaxwe:. Djãm me'ò ne gwaj bajo axwe gwaj bajaxwe? Kati. Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prãm ne amim 'ã karõn arým kôt bajaxwe. Amrêbê gwaj bajaxwekam ne Metīndjwýnh gwaj bakam ngryk ne. Me axwe kunĩmẽ gwaj bakam ngry:k ne.

⁴ Djãm gwaj bakam ngryk rã'ãmã? Kati. Metīndjwýnh kum gwaj bakaprĩ:kumrêx ne kum gwaj bajabê:. ⁵ Gwaj bajaxwekam ne gwaj bajamakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyræk. Gwaj kam tu amim

Kritu markumrêx ne kam mrãmri ne baje me tyk ne akubyn tĩn pyræk. Metīndjwýnh ne jakam Kritumẽ ro'ã akubyn gwaj badjwý gwaj bajo tĩn ne. Ta ne tu kum ar akaprĩn arým ar apytã.

⁶ Metīndjwýnh ne jakam Kritumẽ ro'ã akubyn gwaj badjwý gwaj bajo tĩn. Gwaj kam arým bajamak mex ne ar baba nyo ar baba. Kritumẽ ro'ã ar baban ar baba rã'ã: rã'ã ne kute mrãmri ne jakam on kãjkwakam Kritumẽ ro'ã ar baba pyræk.

⁷ Mýj kadjy ne gwaj Kritumẽ ro'ã ar baba? Bir, Metīndjwýnh gwaj bakam ukaprĩkumrêx. Kute me kunĩmã gwaj bakam ukaprĩo amirĩt kadjy ne gwaj Kritumẽ ro'ã ar baba. Gwaj tu amim Kritu Jeju markumrêx nhym kam gwaj bakam òdjãnhkumrêx. Ukaprĩ:kumrêx kôt ne gwaj bakam òdjãnhkumrêx. Amrê amex mōr jakam ne amũ nĩ:jkamdjwý dja memã gwaj bakam ukaprĩjao amirĩt rã'ã: rã'ã rã'ã.

⁸ Be, Metīndjwýnh ta ne kum ar akaprĩ. Ar ga ne gar amex kêtumrêx, nhym ta kum ar akaprĩn ar amã Kritu jano nhym ty. Gar kam tu amim markumrêx, nhym arým kôt amim apytã. Djãm ar amex ne ar adjukaprĩ gar ga: amipytã? Kati. Metīndjwýnh ta ne kum ar akaprĩn ar amã Kritu janon kam ta amim ar apytã. ⁹ Djãm we kute ar amã,

—Be, ga ne ga amex ne adjukaprĩkumrêx, anhýr, ne kam we kôt kute amim ar apytãr? Arkati. Nãm ren ã ar ajõmã ane, gar ren arĩk ga amimexo adjãmra ar aba.

¹⁰ Nhym be, kati. Metīndjwýnh ta ne gwaj bajo mex gwaj kam arým badjukaprĩ. Kritu Jeju tyn arým akubyn tĩn nhym kôt arým gwaj bajo ny. Metīndjwýnh ta ne gwaj bajo ny gwaj aminhjukri amidjan kam arým bamã me kaprĩo baba. Ar adjukaprĩ ja ne Metīndjwýnh amim 'ã karõ. Gwaj bakêtri amim 'ã karõ. Ne kam tũmrãm arým gwaj bajo ny gwaj arým kôt bamã me kaprĩo baba.

Mebê idjaermẽ me bajtem arým Kritu kôt abeno òbikwa.

¹¹ Be, amrêbê ne ba me imã me akurêo iba. Ga me abajtemkam ne ba me ibê idjaerkam imã me akurêo iba. Ba me me ajã memã kum,

—Me wã ne me my nhinhu kà rênh kêt. Metĩndjwýnh kum me kĩnh kêt. Me ba ne ba me imy kà rênh. NhyM Metĩndjwýnh kum me ikĩnhkumrêx, ane. Djãm mrãmri me kute me imy kà rênhkam arým me imex? Kati. Me imy kàbit rênh.

¹² Me abajtemkam ne ga me amrêbê aje Kritu mar kêtukumrêx ne ate amijo aba. Ba me ibê idjaer ne ba me ari me ajo kuba-jtemo iba. Metĩndjwýnh ne amrêbê: kute me ipytàr'ã me imã,

—Me kute tu amim ikra markumrêx dja ba amim me utà, ane. Ne kam 'ã me imã apýnh mýjja jarênh mãmđji ba me maro iba. Djãm me abajtemmã ne Metĩndjwýnh mýjja ja jarê? Kati. Kute me amã arênh kêt ga me aje mar kêt. Kam ne ga me Metĩndjwýnhkôt atĩn kadjy kêt ne aje amiwýr atĩn kamnhĩx kêt ne aje mekôt Metĩndjwýnh mar kêt. Ne kam ate kubê amijo aba. Tãm dja ga me nhýn ama ne mar rã'ã ne.

¹³ Metĩndjwýnh bê ne ga me amrêbê ate ar amijo aba. NhyM be, jakam ne arým Kritu Jeju kamrô me bakadjy prôt ne nhyM me bapãnh ty. Ga me kam kôt ar amijo aba nhyM arým ar me ajo ba.

¹⁴ Ta ne me bamã,

—Me abeno anhõbikwa, ane. Nãm ã me bamã ane, gu me arým abeno banhõbikwa. Me abajtemmê me ibê idjaermê ne gu me bamã aben kurê. Me bamã aben kurêja ne kute mrãmri ne gu me baje aben nêje ka'ê pyræk. Gu me kam Jeju kabênkôt arým abeno banhõbikwa nhyM kute mrãmri ne aben nêje ka'ê ngrành pyræk.

¹⁵ Môđđê kute Metĩndjwýnh kukwakam mebê idjaermã 'ã karõkam kukràđđja ne Kritu arým o kajgo. Pĩte'y'ã tyko arým o kajgon arým ajte mar kêt. Mýj kadjy ne o kajgo? Bir, nãm o kajgon arým amiwýr me bajo akêx. Amiwýr me bajo akêx gu me arým abeno banhõbikwa. Ga, kute me bajo nyja pumũ. Gu me arým baje mrãmri banhĩ tipđji pyræk. Ja kadjy ne Môđđê kukràđđjo kajgo. ¹⁶ Kritu pĩte'y'ã tyko ne me bajo aben pyđjin kam Metĩndjwýnh'ýr me bajo akêx ne. Gu me kam arým o banhõbikwan kam bamã aben kurê kêt.

¹⁷ Kritu arým me abajtem'ýr bõx. Metĩndjwýnh bê amijo akre raxkam arým me awýr bõx. Me awýr bõx ne arým kàj bê

me amã kabên jarê. Me aje Metĩndjwýnho anhõbikwa kadjy ne me amã kabên jarê. Ajte me aje me ijo anhõbikwa kadjy ne me amã kabên jarê. Ne, me ibê idjaer ije Metĩndjwýnh kôt amijo ibakam Kritu arým me iwýr bõx ne kàj bê me imã kabên jarê. Me ije Metĩndjwýnho inhõbikwa kadjy ne me imã kabên jarê. Ne me ije ajte me ajo inhõbikwa kadjy me imã kabên jarê.

¹⁸ Djãm apýnh me Babãm'ýr me bapry? Kati. Arým ne me Babãm'ýr me bapry pyđji. Metĩndjwýnh Karõ pyđji. Me ibê idjaermê me abajtemmê ne gu me Karõ pyđji kôt me Babãm'ýr bõx.

¹⁹ Kam ne ga me arým abajtem kêt ne me akátàm kêt. Metĩndjwýnh ne arým me ajo õ me ja ne me ajo õbikwa. Me ibê õ me tũmmê ro'ã me ajo õbikwa.

²⁰ Gu me kam arým baro'ã babê Metĩndjwýnh nhõ keno kikreti pyræk. Kritu ne ar ijano bar me awýr bõx ne me amã arê. Ar ba ne bar Metĩndjwýnh kukwakam me amã arê, ga me kabên ma. Ar ba ne bar ije mrãmri ne kikreti kadjy pyka mã: par krax ku'ê pyræk. Jeju Kritu kute mrãmri ne kikre par krax kadjy kum kajpar đđa djwýnh pyræk.

²¹ Kum kajpar đđa djwýnh kônne me prĩne kên jadjwýr mexo mõi. Kônne me aben nHITEPã adjwýr mexo mõi. Ne kam aben nhiby kên jadjwýr mexo mõi: nhyM Metĩndjwýnh nhõ kikreti arým abatànne mõi. Metĩndjwýnh Karõđđwý ã me bajo anen Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kôt me bapymýr mexo mõi. Metĩndjwýnh me ibê idjaero õbikwan kam me abajtemo õbikwa gu me arým Jeju kôt đđan arým batypđjin đđa. Batypđjin đđan arým Metĩndjwýnhmã bamexkumrêx ne.

²² Djãm me ibê idjaerbit ne me ijo õbikwa? Kati. Me abajtemđjwý. Gu me kam arým baro'ã babê Metĩndjwýnh nhõ keno kikreti pyræk. Metĩndjwýnh ne me bamã Karõ jano. Kute me bamê amijo kajkep kadjy ne me bamã ano.

3

Metĩndjwýnh kute me bajtem'ýr Paur janor.

¹ Metĩndjwýnh kute me amã Karõ janorkam ne ba arým kum me ajo a'uw. Me abajtemo ne ba kum a'uw ne me amã ne ba Jeju Kritu'ã idjujarēnh ar iba nhym me arým 'ã kum ikurēn idjuwpre. Ba ibē Paur ne me arým idjuwpre.

² Me ga ne ga me arým ama. Metĩndjwýnh ta ne kute imã me ajã karõ ga me arým ama. Nãm imã,

—Arým imã me bajtemdjwý kaprĩ. Ga dja ga memã 'ã adjujarēnh djwýnh, ane. Tãm ne ga me aje mar jabej ba ajte akubyn me amã arē. ³ Kum me abajtem kaprĩmã ne kute amrēbē arēnh kēt. Ne kam jakam ba imã arým arē ba arým me amã 'ã pi'òk no'òk ngrire ga me arým omũn aman ⁴ badjwý ima. Metĩndjwýnh kute Kritu'ã mýjja jarēnh kēt ba ije prĩne marja dja ga me ama.

⁵ Nãm amrēbē kute memã arēnh kēt nhym pykakam me kra'õ kute mar kēt. Me kute aben djõ'ã mar kēt. Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ arým jakam ar imã arē bar arým jakam kuma. Kritu ne ar ijano bar ibē õ àpēnhkumrēx ne kukwakam idjujarēnh ar iba. Nãm ar imã arē bar jakam arým kuma.

⁶ Kute mýjja jarēnh kētja arým ar imã arēn ar imã,

—Djãm me bajtemmē me abē idjaermē arek apýnh ar abamã got? Arkati. Dja ga me akunĩ tu amim Kritu'ã ujarēnh ny markumrēx ne arým aro'ã kõt ar aba. Ne kam arým aro'ã Metĩndjwýnh nhõ mýjjao aminhõn aro'ã kõt ar aban kam aje anhĩ tipdji pyræk. Ne kam Metĩndjwýnh kute amrēbē: memã mýjja jarēnh mãmdjija me aro'ã amim aby. Me abē idjaermē me abajtemmē dja ga me tu amim Kritu markumrēx ne arým me aro'ã amim aby, ane. Tãm ne ar imã arē ba arým kuma.

⁷ Metĩndjwýnh ta ne 'ityxkõt ijo ban tu kum ikaprĩ.* Ne kam arým imã me'ã karõ ba memã Kritu'ã kabēn nyja'ã idjujarēnh ar iba.

⁸ Metĩndjwýnh nhõ me ja kunĩ ne me kute rũnho ijakrenh mex. Ba kam bajbit ikajgo me:x ne. Nã bãm te ikajgo: nhym Metĩndjwýnh ta arým tu kum ikaprĩn kam arým imã idjapēnh djã'ã karõ. Ta ne imã,

—Ga dja ga me bajtemmã kàj bê Kritu'ã adjujarēnh ar aba, ane. Kritu ne memã kĩnh djã rũ:nh ngã, krãptĩ: ngã. Me te: kute kĩnh djã'ã ujarēnh inomã mēnhmã. Kritu kõt me kĩnh djã ja'ã ne ba idjujarēnh ar iba.

⁹ Kum ikaprĩkam ne imã,

—Ije memã ikabēn jarēnh kētja dja ba amã arē ga arým prĩne ama. Ije amim me bajtem pytãrmã. Tãm dja ga aman me kunĩmã arēnhõ amirĩto aba. Nãm ã imã ane. Metĩndjwýnh ta ne Krituo mýjja kunĩ nhipēx. Adjãkamã kute Jeju Krituo mýjja kunĩ nhipēx ne kute me abajtem pytãr'ã amim karõn kute me bakukãmãremã arēnh kēt tãm ne imã arē.

¹⁰⁻¹¹ Mýkam ne kute amrēbē me bakukãmãremã me apytãr jarēnh kēt? Bir ga, Kritu kute ajbir pykakam abenã me bamēnhja pumũ. Kam ne me kãjkwakam aparmã abenã me bapumũnho nhý. Kãjkwakam me bēnjadjwýrmē me rũnhmē ne me jakam me bapumũnho nhý. Me baje amim Jeju mar kunĩja pumũnho nhýn arým me bakõt Metĩndjwýnh raxmã kato. Me kute me bakõt Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ne Metĩndjwýnh kute amrēbē me bakukãmãremã arēnh kēt. Memã kute me abajtem pytãr ne kute abenã me bamēnhja kute arēnh kēt.

Nãm me me bapumũnho nhýn me bajã abenmã kum,

—Be, djãm mrãmri ne djãm Metĩndjwýnh kute prĩne abenã me mēnh mar mexkumrēx. Nãm mýjja kunĩ kētri amim me'ã karõkumrēx. Djãm kabēno kute amikapêr kàr? Kati. Nãm Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu'ýr meo akēx nhym tu kute ar meo bakumrēx. Djãm Metĩndjwýnh no kēt got? Ga, prĩne kute aben ã me mēnh mar mexkumrēxja pumũ. Ga, me kute abeno õbikwa mexkumrēxja pumũ, ane. Nãm me me bapumũnho nhýn ã abenmã ane. Me kute kãjkwakam ã abenmã anhýr kadjy ne Metĩndjwýnh kute amrēbē me bakukãmãremã arēnh kēt. Kute memã me abajtem pytãr ne kute aben ã me bamēnhja jarēnh kēt.

¹² Metĩndjwýnh ne uma:. Kam dja me kute Kritu mar kētja kum uma:. Me badjwý gu me ren baje Kritu mar kēt

* **3:7** Djãm Paur ta axwe kēt nhym pãnh kum kaprĩ Kati. Paur te axwe kētmã nhym ta arým tu kum kaprĩ.

ne ren bamã Metĩndjwýnh pyma: ne. Nhym be, kati. Arym ne gu me tu amim me banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu markumrêx ne arým batĩn prãm kêt. Ne kam arým Metĩndjwýnh pymatio banhõbikwakumrêx ne kum amijarênhõ baba.

¹³ Kam kwãrĩk wãnh amim mar rerekre kêt. Me amextire kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã apê. Nhym kam me arým 'ã kum ikurên ijo bikênhõ ba. Gê me te ijo bikênhõ ba kwãrĩk wãnh kam amim mar rerekre kêt. Dja ga me tu amim Jeju mar týxkumrêx.

Kute meo Metĩndjwýnhmã à'wýr.

¹⁴ Me akĩnh kadjy ne ba arým ikõnkrãõ nhýn Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãmmã me ajarê. ¹⁵ Ta ne me kute amim Jeju mar kunõ kra. Kãjkwakam me kute amim Jeju marmê pykakam me kute amim Jeju marmê ne me kunõ kra. Ba arým kum me ajo a'uw. Nã bãm kum,

¹⁶⁻¹⁷ –Djũnwã, ara:x ne adjukaprĩti:rekõt dja ga memã týx jadjã. Gê Akarõ me umar djãkam memã týx jadjã gê me kõt tý:x ne mrãmri tu amim Kritu markumrêx. Nhym kam Kritu arým mrãmri tu me kadjwýnhbê ýrkumrêx. Nhym kam me arým ô'ã kute mrãmri ne pidjõ pykakam arê jabjêkam ku'ê týx pyrãk. Kam dja me mar týxkumrêx. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu mrãmri kum me abê:kumrêx. Tãm dja me mar týxkumrêx. Ne kam ô'ã mrãmri me kum me abê:kumrêx ne.

¹⁸ Dja me kum me abêkumrêx ne kam arým prĩne kuma. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu ta kum me abê:kumrêx. Ja dja me prĩne kuma. Kritu nhõ me ja kunĩ dja me prĩne kuma. Mýj ne Kritu kum me abêkam kute? Kum me abê ja ne kute mýjja jabatã:nh pyrãk. Mýjja jabatãnh ne kum me abê ja'ã amijakre. Me te kute kãjkwã nãr kon, pyka'ã akremãja pumũ. ã abata:nh ane nhym me te aktã irê'ýr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ênhõt nãr krax'ýr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ã àbir nãr aparmã rwýk ne 'ã akremã.

¹⁹ Nãm ã Kritu kum me abê ra:xo ane. 'ã akre'ýr me bõx kê:tkumrêx. Me kute mar mex kê:tkumrêx. Kritu kum me abê:ê. Kum me abêo me rer me:x ne. Dja kum me abê

rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, Djũnwã, dja ga memã akren memã arê gê me kuma. Dja me prĩne Kritu kum me abêja ma ga kam arým araxo me kadjwýnhbê nhý. Ne kam me ĩ pýnhkõt meo tuknĩn prĩne meo aba mex. Nhym kam me prĩne araxmã katon arým prĩne amikam ama. Nã bãm ã me Babãmmã ajarênhõ ane.

²⁰ Metĩndjwýnh ne ra:xi. Me'õ ne kute raxo tẽp kêtumrêx. Kute mýjja kunĩ nhipêx mar. Mýjja 'õ kubê týx kêtumrêx. Djãm me baje kum mýjja ra:xo badjã'wýr nhym te kute me bakadjy ipêxmã nhym kubê týxmã? Kati. Kubê týx kêt. Nãr, djãm me baje amim mýjja ra:x'õ'ã karõ nhym te kute me bamã ipêx mã? Arkati. Me bamãbit ne kute mýjja rũnh pyrãk. Nhym be, kumã ne mýjja kunĩ kry:re. Kute mýjja kunĩ nhipêx kadjy umaro, týxo kute me bajakrenh me:xi. Djãm gu me baje kum mýjja rax'õ jarênh nhym te kute umaje ne ipêx kêtã. Kati. Týxo me bakadjwýnhbê ýrkam dja arým mýjja rũnh nhipêx ne. ²¹ Gu me kam kum,

–Me ije amim Jeju mar kunĩ ne ba me amã, “Ara:x ne apyma:kumrêx”, anhýro iba. Dja ba me aben djõ'ã amã arax jarênh rã'ã: rã'ã ne, ane. Gu me ã kum ane.

4

*Me kum aben jabê'ã kute memã karõ.
Rõ 15.5; Pir 2.1; Ped k 3.8*

¹ Ë, Bẽnjadjwýr djwýnhmã ne ba apê nhym me 'ã kum ikurên idjuwpre. Ba kam arým ar amã 'ã karõ. Katãt ar aje amijo aba kadjy ne Metĩndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Kam dja gar katãt ar amijo aba nhym Metĩndjwýnh arým ar akam kĩnhkumrêx.

² Dja gar kum amijo angri. Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt ne akrãnmã ar amijo aba. Kwãrĩk wãnh memã bẽx kêt ne memã aprĩren memã akabẽn. Gê me'õ ar ajõõ bikênh jabej akubyn amijã angryk nê. Ar amã aben jabêkõt amijã angryk nê ne.

³ Metĩndjwýnh Karõ kute abenã ar amẽnh gar aje abeno anhõbikwakam aje mrãmri ne me ĩ pydji pyrãk. Kam amã aben jabẽn abenmã akabẽn mex jarê. Abenmã akabẽn mex ry typydji 'ãno djan aben nêje aben pumũ.

⁴ Gwaj baje mrãmri ne me ã pydji pyræk ne ren kam axikôt bakabên. Metĩndjwýnh Karõ pydji kute gwaj bajo ba gwaj ren axikôt bakabên. Kute amiwýr gwaj bajwýr ne gwaj bajo bakam gwaj bakunĩ amiwýr me'õ pydji kamnhĩxkumrêxo baba. ⁵ Bẽnjadjwýr djwýnh pydji:. Gwaj bakunĩ baje tu amim Jeju pydji: markumrêx ne pydji kôt ar amijo baba nhym me arým ngômã gwaj bajangij. ⁶ Nhym me Batĩndjwýnh pydji kubê ne gwaj bakunĩ Bãm djwýnh ne gwaj bakunĩmã Bẽnjadjwýr djwýnh. Nãm gwaj bakunĩo ban bakunĩ mẽ amijo kajkep. Ga, gwaj baje mrãmri ne me ã pydji pyrækja pumũ.

⁷ Nhym be, ajtekam gwaj banhĩ pýnhkôt apýnh gwaj badjápênh djà. Kritu ta kum gwaj bakaprĩn gwaj banhĩ pýnhkôt arým amim gwaj bajã karõ. Amim gwaj bajã karõn arým gwaj bakunĩmã gwaj badjápênh djà'ã karõ. Gwaj kam banhĩ pýnhkôt arým apýnh badjápênh djà maro baba. Gwaj badjápênh djà'ã ne Metĩndjwýnh gwaj bakĩnh djà jarê.

⁸ Amrêbê: gwaj bakêtri ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kum, “Nãm kàjkwamã wabin amim me uwpre tũm krãptĩja pytãn meo mõ.

Ne kam pykakam me jamã me kĩnh djà ngã”, ane.

Ga, Metĩndjwýnh kute Kritu kàjkwamã àbir jarênhja pumũn kam kute memã kĩnh djà nhõrja pumũ.

⁹ Mýj ne kàjkwamã àbir kêttri nê? Bir, nãm ruw. Nãm apa:rmã pykamã ruw ne pyka mã: nõ. ¹⁰ Nõ:n kam ta ajte wabi. Kàjkwa kunĩ mýrbê kàjkwa djwýnhmã wabin kam nhý. Kute mýjja kunĩ mẽ amijo kajkep kadjy kam nhý. Kute kàjkwamẽ pykamẽ amijo kajkep ne o ba kadjy kam nhý.

¹¹ Ga, Kritu àbirkam kute memã me kĩnh djà nhõrja pumũ. Tãm ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã arê. Mýj'ã ne kute memã kĩnh djà nhõrja amijakre? Bir, kute memã apýnh àpênh djà nhõr'ã ne amijakre. Kritu ne arým gwaj bamã apýnh badjápênh djàri'ã ajarê gwaj maro baba. Ar ije 'ã idjujarênhmã ne ar ikwýmã 'ã karõn ar ijano. Bar kam ije omũnhkôt memã 'ã idjujarênh ar iba. Nhym kam

ajte gwaj bakwýmã apýnh kabên jarê gwaj maro baba ne arým kukwakam amũ memã kabên jarêho baba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã bakabên mex'ã karõ gwaj me kute Jeju mar kêtjamã arêho baba. Nhym kam me arým amim Jeju maro ba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã me kute Jeju marjao djuw mexo ba'ã karõ. Gwaj meo djuw mexo baba nhym kam me tu amim Jeju mar týxkumrêx ne 'ã ukanga kêt ne ar ba. Nhym kam ajte gwaj bakwýmã memã kukràdjã'ã badjujarênh'ã karõ gwaj memã 'ã badjujarêho baba. Kritu kute gwaj bakĩnh djà'ã gwaj bamã apýnh badjápênh djà nhõr ne ja.

¹² Dja gwaj apýnh badjápênh djàjakam apê:, Jeju nhõ me ja prĩne kum mex kadjy apê: nhym kam me adjwýnhdjwý Metĩndjwýnhmã àpênh ar ba. Gwaj me kadjy badjápênh ar baba nhym me kunĩ arým Kritu mar mexo amũ amikamên arým amim mar ra:x ne. Me kute Kritu mẽ ã pydji pyræk ja arým amim mar ra:x ne. ¹³ Djãm kam dja gwaj Metĩndjwýnh Kra mar punun kam bakabên kajgo'õ mýr jabej abenmã bakabên ar baba? Kati. Dja gwaj Kra'ã bakabên pydjibit man axikôt arên tu amim markumrêx. Ne kam baje me prĩre pyræk kêt ne Kritu mar rerekre kêt ne bajabatãnhkumrêx. Ne kam prĩne amim kuman arým amim mar ra:xkumrêx.

¹⁴ Djãm gwaj bano rerekre kute me prĩre no rerekre pyræk rã'ãmã? Nhym apýnh me 'êxnhĩ mrãn bõx ne no týxtikam ari gwaj banoo biknoro bamã? Me kute ari apýnh me kukràdjã jarêho kute kôk, kute ngõ djàkà ari mýjja japĩn pyræk. Djãm gwaj baje jãm Kritukôt bakabên djir ne ajte jãm me kukràdjã punukôt bakabên djir ne ari: bakabên jadjwýro babamã? Kati.

¹⁵ Gwaj ba dja gwaj bamã aben jabên bakabên katãtbit jarên arým kãjmã Kri-tumã aben kamêho tẽ. Baje mar mexo, kum bamexo kãjmã aben kamêho tẽ. Ga, gwaj bakrãja pumũ. Gwaj bakrãkam badjumar ne kam amũ banhikrao apê nãr baparkam mrã. Gwaj bakrã ne amũ gwaj bakukràdjã kunĩ ngrêk ne gwaj bajo ba. Gwaj bakrã kumrêx umar nhym kam ô'ã amũ gwaj bakukràdjã kunĩ apê. Kritudjwý

ne kute gwaj bakrã pyrãk ne gwaj bakunõ ba gwaj kukwakam apÿnh kum badjãpênh djãri kum badjãpênh ar baba.

¹⁶ Ga, gwaj bapar, bate, bapa, banhikra, bano, banhijãkre, bakukràdjã kunĩ, kunĩ apÿnh gwaj bakudjêkkôt kute aben jamÿnh tÿx, kute abenmã tÿx jangjênh mex. Ne ren gwaj bakudjêk kêt gwaj ren bakukràdjã kunĩ ren aben bê ajka'u gwaj ren kam kãmã baku'ê kêt. Kritudjwÿ ne ã ane. Nãm gwaj bakrãptiõ õbikwa gwaj banhĩ pÿnhkôt apÿnh kum badjãpênh djãri. Gwaj kam baje aben jamÿnh tÿx mãn prãbê abeno banhõbikwan baro'ã Kri-tumã apê. Te apÿnh kum badjãpênh djãri gwaj baro'ã kum badjãpênh ar baban o abenmã tÿx jangjênh baba. Kute gwaj bamã badjãpênh djã'ã ujarênh kôt gwaj kum badjãpênh ar baba. Gwaj bamã aben jabêo ro'ã aben kamênh mõ. Gwaj baje mar mexo, kum bamexo aben kamênh mõ.

Me kute me kukràdjã punu kôt amijo ba kêtã.

Kor 3.5; Ped k 4.7

¹⁷ Ije ar amã ja jarênhkam djãm ar aje arek amijo aba tũm kôt amijo aba rã'ãmã? Amrêbê ne gar ate Metĩndjwÿnh bê ar amijo aban me bajtem kukràdjã punu kôt ar amijo aba. Djãm aje arek me kukràdjã punu kôt amijo aba rã'ãmã? Kati. Tãm ne ba ar abê uma:. Me wã ne me amim mÿjja kajgobit'ã karõo ba.

¹⁸ Nãm me tu amakkre kêt-kumrêx. Nhym me te kute memã mÿjja mex'ã karõ nhym me kute mar kêt-kumrêx. Mÿjja'ã me kabên kute amijakreja ne me kute mar kêt-kumrêx. Kam ne me arÿm umar djãkam mÿjja punubit man arĩk ar ba. Arĩk ar ba kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me arĩk ar baja pyrãk. Nãm me Metĩndjwÿnhbê: amijo ban kam kôt tĩn ne ar baja mar kêt-kumrêx.

¹⁹ Nhym ren me me akre ren me amimaro tẽn ren arÿm amim ngryk ne. Nhym be, kati. Me ja ne me kute amimar kêt-kumrêx ne kam kute kurêbit mar ne aben bê me kupênh ra:x ne mÿjja punu kunĩ nhipeõo ban ajbit mar prã:m ne.

* **4:30** Ga, me kute mÿjja'ã aminhidji janhôr nhym arÿm amirĩtkumrêxja pumũ. Ar gadjwÿ Metĩndjwÿnh arÿm ar amã Karõ jano nhym ar ajo ba gar arÿm amim, "Mrãmri ne arÿm ijo krakumrêx. Ga, arÿm kute imã Karõ janor nhym kute ijo baja pumũ", ane.

²⁰ Nhym be, Kritu. Djã ne gwaj bamã,

—Ajrã mekôt ã amijo ane, ane? Arkati.

²¹ Arÿm ne gar mrãmri Jeju kabên katãt kôt ama. Nãm amã, "Kwãrĩk wãnh", ane. Nãr ar akwÿ aje mar kajgo jabej ba ajte ar amã tãm jarê.

²² Amrêbê ne gar me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kukràdjã kôt ar amijo aba. Aje kangamã. Me kukràdjã kôt ne me kum mÿjja punu prãm ne amim 'êx ne amim, "Ajrã, kam amexkumrêx", anhÿro ba. Aje me kukràdjã ja kangamã.

²³ Adjumar djã ny kadjy aje amimarmã.

²⁴ Ne amrãnh nymã ne mrãmri Metĩndjwÿnh katãtkôt katãt aje amijo abamã ne mexo amexmã.

²⁵ Kam memã ajêxo abaja tu wãnh kangakumrêx ne abu'ã me kunĩmã akabên katãtbit jarê. Mÿkam? Bir, Kritu amikôt gwaj bakunõ ba gwaj baje kumê banhĩ pydji pyrãk. Kam dja gwaj memã bakabên katãt jarê.

²⁶ Godja ga angryk jabej kwãrĩk wãnh kam ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh angryk'ã akamãt kêt ne angryk 'iry kêt. ²⁷ Ajaxwe kêt gê Xatanaj akam ãm kêt.

²⁸ Kwãrĩk wãnh ar ajõ adjãkĩnhĩ ajte mÿjja 'õo adjãkĩnh kêt-kumrêx. Ga dja ga adjãpênh tÿx ne anhikrao katãt mÿjja kupênh mex. Ne kam adjãpênh pãnh arÿm amim anhõ mÿjja jamÿ. Ne kam arÿm amikutã me õ mÿjja kêtjamã kwÿ ngã.

Me kabên mex'ã kute memã karõ.

²⁹ Kwãrĩk wãnh akabên punu'õ jarênh kêt. Memã akabên mexbit jarê gê me kuman mex. Gê me mexo amũ amikamên arÿm mexkumrêx.

³⁰ Kwãrĩk wãnh Metĩndjwÿnh Karõmã kaprĩ jadjãr kêt. Metĩndjwÿnh ne arÿm ar amã ano nhym amim ar ajo ba. Nhym o kute mrãmri ne arÿm ar ajã kute aminhidji nhôr pyrãk.* Dja Karõ arek amim ar ajo ba: nhym kam Jeju arÿm bõx. Bõx ne amikôt ar ajo mõ.

³¹ Dja gar wãnh angryk, kam amadjãkam atokryja wãnh kanga. Ne wãnh mekam adjãkrêmê angrykmê akabên punumê wãnh kangakumrêx. Ar aje meo abikênh'ã

amim karōja kunī dja ga wānh kangakumrēx.

³² Ar ga dja gar amā aben kaprīn abenmā abēn rerek ne aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt. Mỳkam? Bir ga, Metīndjwỳnh arỳm Kritu tykkôt kute ar ajaxwe maro biknor ne ar akam ngryk kêtja pumũ. Kam dja gar aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt.

5

¹ Ga, me bām kum kra jabê nhym kute bām kôt amijo baja pumũ. Nām kute amim,

—Ba djūnwā kudjwa, ba djūnwā kudjwa, anhỹro ba. Metīndjwỳnh kum ar ajabēkam dja gar kôt ar amijo aban kudjwa amā me abēo aba. ² Ga, Kritu kum gwaj bajabēja pumũ. Ne kam arỳm gwaj bajaxwe pānh Metīndjwỳnhmā amingā nhym me kam kubī nhym arỳm gwaj bajaxwe pānh ty. Kritu kute mrāmri ne mry bīn pyrāk, me kute amrēbē me axwe pānh kute Metīndjwỳnhmā mry par pyrāk. Me kum mry pan kubô nhym arỳm ardjānh bān kīnh ne. Dja gar Kritu kudjwa ā amā me abēo ane nhym arỳm akam kīnhkumrēx ne.

Apỳnh me axwe djāri nēje kute me kukrà.

A Xim 2.4; Xij 4.4; Dju k 1.6, 2.15

³ Nhym be, me mjēn djwỳnh nār prō djwỳnh kupa'ā kurē ba. Nār me àpēnh punu:re kunī nhym me arỳm mekam pijām ne. Nār me kute mỳjjao atom rūnh prā:m. Kwārīk wānh ar ajō amijo anhỹr kêtikumrēx gē me ajarēnh kêtikumrēx. Djām Jeju nhō me ja kute ā amijo anhỹrkam mex got?

⁴ Nār, me kabēnkamdjwỳ. Ar amy aje me nire kukràdjā'ā me aprỳ nhym me ar akam pijām. Nhym ar anire aje me my kukràdjā'ā me aprỳ nhym me ar akam pijām. Nār, ar abixaêrkôt ar akabēn kajgo. Nār me keket kadjy ar amy me ni'ā abēno ajkē nhym ar ani amipānh me my'ā abēno ajkē. Ar akabēn ja ne mex kêt. Kwārīk wānh memā arēnh kêt. Atemā dja gar memā Metīndjwỳnhkam amikīnh jarē.

⁵ Nhym be, me mjēn djwỳnh nār prō djwỳnh kupa'ā kurē ba. Nār, me àpēnh punu:re nhym me mekam pijām ne. Nār, me kute mỳjjao atom rūnh prā:m. Me ja ne me mrāmri ne me kute mỳjjao metīndjwỳnh

karō nhipēxmā amijarēnho ba pyrāk. Djām me ja Metīndjwỳnh kute meo bamā? Djām Kritumē Metīndjwỳnh ar me kunīmā Bēnjadjwỳrkam djām ar kute meo bamā? Nār, djām ar kute me jamā ar ō mỳjja nhōrmā? Arkati. Ja ne gar aje amrēbē mar. ⁶ Ar aje markam kwārīk wānh me'ō ajte kabēn kajgoo arīk ar amā,

—Ajrā. Ā ajaxweo ane. Dja Metīndjwỳnh ajmā ajo kêtikumrēx, anhỹr kêt. Kwārīk wānh ō anoo biknor kêt. Me amakkre kêt prām kute ā axweo anhỹr prām kam ne Metīndjwỳnh arỳm mekam ngry:k ne. ⁷ Kam kwārīk wānh mekôt ā ar ajaxweo anhỹr kêt.

⁸ Mỳkam? Bir, amrēbē ne gar ajaxwe:n aje akamāt kô tykkam me ar baja pyrāk. Nhym be, jakam ne gar arỳm Bēnjadjwỳr djwỳnh kôt ar amijo aban arỳm aje a'uri me ar baja pyrāk. Bēnjadjwỳr djwỳnh kute ar ajo krakam dja gar ajmā akute kêt ne katāt ar amijo aba. Dja gar aje mrāmri ne me a'uri ar baja pyrāk. ⁹ Metīndjwỳnh Karō dja meo ba nhym kam me ō'ā ukaprikumrēx ne katāt kute kabēn jarēnhkumrēx ne 'ēxnhī kêtikumrēx.

¹⁰ Dja gar Bēnjadjwỳr djwỳnho kīnh, mỳj akabēnkôt, aje mỳjo abakôt aje Bēnjadjwỳro kīnh jabej amikabi. ¹¹ Ne kwārīk wānh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe ne me kute akamāt kô tykkam me àpēnh punu pyrāk. Djām me àpēnh punu djō'ā mỳjja mex got? Arkati. Kwārīk wānh me axwe kôt ar ajaxwe kêt. Ar ga dja gar me axwe nēje me kukrà.

¹² Mỳkam dja gar me axwe kôt ajaxwe kêt? Bir, me me kàxā apdjūn ba punukumrēx. Gwaj ren abenmā me arēn ren bapijā:m ne. ¹³ Me axwe ne me apdjūn àpēnh punuo ba: nhym me arỳm memā Metīndjwỳnh kabēn jarē. Nhym kam me arỳm amijaxwe ma. Me kute memā arēnh nhym me kute amimar kute mrāmri ne me kute memā mỳjja kurwỳkam mỳjja kunī kum amirīt pyrāk. ¹⁴ Me kute memā Metīndjwỳnh kabēn jarēnhkambit ne me arỳm kute amijaxwe kunī mar. Amrēbē: ne me me bakukāmāremā me kute amijaxwe mar'ā ajarē. Me memā kum,

“Kute mrāmri ne me ōto nōrkam kute me kabēn mar kēt pyrāk ne ga aje Metīndjwýnh mar kēt.

On ano tỳx ne amim kabēn ma kute mrāmri ne me krā apōx ne no tỳxkam amak mex pyrāk.

Aje kabēn mar kēt kute mrāmri ne me tyk kute me kabēn mar kēt pyrāk. On kabēn man kōt ar amijo aba kute mrāmri ne me tyk ne akubyn tīn ne ar ba pyrāk.

Dja ga kabēn ma nhym Kritu arým prīne amā arē ga prīne amima.

Kute mrāmri ne me kute memā pōk ne o kute pry kurwý nhym kam me kute prīne rīt mex pyrāk”, ane.

Mrāmri ne me kute me bakukāmāremā arēnhkumrēx. Mrāmri ne Metīndjwýnh kute memā arēnh ne kute me axwe kunīo amirītmā.

¹⁵ Kam dja gar amijā ano tỳx ne katāt ar amijo aban ajmā akute kēt. Djām ano kētmā? Kati. Dja gar akrā mex ne amijā ano tỳ:x ne katāt ar amijo aba. ¹⁶ Ar abu'ā me axwe kunīja dja gar me'ā ano tỳ:x. Nhym kam ar aje memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh djā ar awýr bōx gar arým memā arē. Akati jakam me axwe krāptīkam dja gar ā memā ane.

¹⁷ Kam kwārīk wānh ar akrā punu kēt. Dja gar amijo Bēnjadjwýr djwýnh man kum, –Mýj dja ba nē ga kam arým ikam akīnhkumrēx jabej? ane. Dja gar ā kum anen arým prīne amijo Bēnjadjwýr djwýnh markumrēx.

¹⁸ Kwārīk wānh kadjwati kangōkam* ar abibānh kēt. Kam ne me arým amijo ajkēn punu mex ne. Ar ga dja gar Metīndjwýnh Karō mar tỳx ne 'ā adjukanga kēt gē ar anhī pýnhkōt raxo ar akadjwýnhbē nhýn ar ajo ba mex.

¹⁹ Dja gar mar tỳx ne abenmā mebē idjaer nhō me ngrer tūm jarē, me ngrerkōt Bēnjadjwýr djwýnhmā mextire jarē. Metīndjwýnh'ā me ngrerja kunī jarē. Djām ate akrān ajajkwa kajgokambit aje Bēnjadjwýr djwýnhmā me ngrer jarēnhmā? Kati. Dja gar amikam me ngrerkam

kabēnja markumrēx ne angrerkōt kum arēnhkumrēx.

²⁰ Dja gar Karō mar tỳx ne mā Metīndjwýnhmā, me Babāmmā amikīnh jarē. Mýjja kunīkōt kum amikīnh jarē. Djām ar adjumar mexkambit dja gar kum amikīnh jarē? Kati. Ar adjumar punukamdjwý dja gar kum,

–Djūnwā, te idjumar punu ga mā ijo djuw mex ne mā ijo kīnh. Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu ba tu amim markumrēx ne arým amā amikīnh jarē, ane. Dja gar akati kunīkōt ā kum amikīnh jarēho ane.

²¹ Dja gar akrānmā aben kabēn man kōt ar amijo aba. Ar aje Metīndjwýnh pyma markam dja gar ā amijo abao ane.

Prōmē mjēnmē abenā memā karō.

Kō k 11.3; Kor 3.18; Ped k 3.1

²² Me aniremā ne ba ikabēn jarē. Dja gar amjēn kabēn man akrānmā kōt ar amijo aba. Aje mrāmri ne Bēnjadjwýr djwýnh kōt ar amijo aba pyrāk dja gar ā amjēn kōt amijo abao ane. ²³ Mýkam? Bir, ar amjēn ne ar ajo ba kute mrāmri ne me krākam umar ne o kute amingrēk ne ba pyrāk. Me krākam ne me umar ne kam amū ikrao apē nār parkam mrā. Me krā ne amū me kukrādja kunī ngrēk ne meo ba. Nām Kritudjwý ā me kute amim marja kunīo ane. Ta ne kute me krā pyrāk ne meo ba. Ne kam arým me utān meo ba. Ō me kunī ne me kute ta ī pyrāk nhym me utān meo ba. ²⁴ Nhym kam Kritu nhō me kute amim mar kunīja akrānmā kabēn man kōt amijo ba. Dja me aniredjwý ā amjēn kabēn kunī mar ne kōt amijo abao ane.

²⁵ Me amymādjwý ne ba ikabēn jarē. Dja gar amā aprō jabē: kute Kritu kum ō me kute amim marja kunī jabē pyrāk. Ga, Kritu arým me kadjy tykja pumū.

²⁶ Mýj kadjy ne me kadjy ty? Bir, prīne kute meo mex kadjy. Kute mrāmri ne me kute ngōo kubēkà pōnh nhym prīne mex pyrāk. Mrāmri ne kabēn kute ngō pyrāk ne prīne meo mex. Kritu memā kabēn jarē nhym me amim kuman arým Metīndjwýnh mexo mex. Ja kadjy ne Kritu me kadjy

* **5:18** Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

ty. ²⁷ Ő me kute amim marja kunĩ prĩne kum me:xkumrēx nhym me arým kum me kĩ:nhkumrēx nhym kam kute amikabem me umjyr ne kute ar meo ba kadjy. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Dja ō me ja kute ta ĩ pyrækja prĩne mexkumrēx ne axwe kētkumrēx kute mrāmri ne me kà mjô kētkumrēx ne ngrā kētkumrēx nhym mýjja 'ō kute meo bikēnh kētkumrēx pyræk. Dja me Metĩndjwýnh mexo mex ne kum punu kētkumrēx nhym arým meo ba. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Be, djām kum ō me ja jabē ngri: got?

²⁸ Bir be, me mydjwý dja me ā kum prō jabēo ane. Kum prō jabēo kute mrāmri ne me kum aminhĩ jabēja pyræk. Me kum prō jabēja ne me kum aminhĩ jabē. ²⁹ Djā nām me'ō kum aminhĩ kurē? Kati. Me kum aminhĩ jabē ne ō kwý krēnmē kubēkāmē mýjja kunõ aminhõ djuw mex.

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me baje Kritu mar djwýnho djuw mexo ane. ³⁰ Me banhĩ pýnhkôt ne gu me baje Kritumē banhĩ typdji pyræk. Baje Kritu pa pyræk, no pyræk, par pyræk. Baje ta kukrädjā kunĩ pyrækkam ne Kritu amim me bajo djuw mex.

Dja ā me amim prōdjwýo djuw mexo ane. ³¹ Amrēbē: ne me bakukāmāre 'ā memā kum, “Kamā dja me my prō kadjy arým bāmmē nā arkum iren kam arým prōbit'ā ngrā ne.

Nhym kam ar ĩ abenā tým ne kam kute ĩ typdji pyræk.”

Nām me bakukāmāre ā memā ane.

³² Be, ije ar amā kukrädjā jarēnhja ne me kute prĩne mar mex kētkumrēx, mebē týt. Kritumē me bamē ō me kute amim marja kunĩ'ā ne ba ikabēn ja jarē.

³³ Kam ne ba ar amā aprō jabēkumrēxmā ar amā 'ā karō. Kute mrāmri ne ar amā amijabē pyræk ne ar amā aprō jabēn aje o djuw mexmā. Nhym ar anireja, ar amjēn ne ar ajo ba. Kam ar aje amijā marmā ne ba ar amā 'ā karō. Tām ne ja.

6

Bāmmē kramē abenā memā karō.

Kor 3.20

¹ Jakam ne ba me aprĩremā 'ā karō. Bēnjadjwýr djwýnh kabēnkôt dja gar

abāmmē anā kabēn man ar kabēn kôt ar amijo aba. Ja ne mex. ²⁻³ Mýkam? Bir, amrēbē: Metĩndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma.” Nām ā memā anen kam kôt memā mýjja mex jarēn memā kum,

“Kam arým adjumar mex ne kribēm pykakam ar aba”, ane.

Metĩndjwýnh kute memā 'ā karōkôt kukrädjā ne ja. Kukrädjā kumrēx kute kôt memā mýjja mex jarēnh ne ja. Kam dja gar mar týt ne.

⁴ Ne ar amy, ar ajabatānhwädjwý, ar amā ne ba 'ā karō. Kwārĩk wānh akra arkum amikurē'uk kēt. Ari arkum adjākřeo kum amikurē'uk kēt. Ar ga dja gar akumrēx amijā Bēnjadjwýr djwýnh kabēn man arým katāt kôt ar amijo aba. Ne kam kôt axwe nēje ar akren kam mrānh mex'ā arkum karō. Dja gar ā akra aro ane gē ar akôt Metĩndjwýnh kôt ar amijo ba.

Bēnjadjwýrmē ō àpēnhmē abenā memā karō.

Kor 3.22; Xim k 6.1; Xit 2.9; Ped k 2.18

⁵ Ar akwý ne me arým amim ar apa 'amý gar memā adjápēnh týt kajgo ar aba. Ar amā ne ba ikabēn. Dja gar pykakam ar anhō bēnjadjwýr kabēn ma. Ar anhō bēnjadjwýr raxmē uma dja gar aman kum adjápēnh katāt. Kute mrāmri ne Kritumā ar adjápēnh pyræk dja gar ā kum adjápēnho ane. ⁶ Djām ar aje anhō bēnjadjwýr ýtābit kum adjápēnh katātmā? Kati. Ar amā kākamdjwý dja gar amim,

—Kati, Kritumā ne ba apē. Kam dja ba Metĩndjwýnh kabēn kôt mrāmri pykakam inhō Bēnjadjwýrmā idjápēnh katātkumrēx.

⁷ Dja ba kabēn man kum idjápēnhkam ikĩnh. Nā bām kute pykakam memā idjápēnh pyræk. Nhym be, kati. Kājkwakam Bēnjadjwýr djwýnhmā ne ba apē, ane. Dja gar ā amim anen kam kum adjápēnhkam akĩnh.

⁸ Mýkam? Bir, ar akwý apa 'amýnh aje me kabēn kôt adjápēnh týt kajgo ar aba. Bēnjadjwýr djwýnh Jeju kute aparmā ar adjápēnh pumũnh. Ar adjápēnh mex kôt dja ar amā o pānh mex. Nār ar akwý apa 'amýnh kēt wā ne ar ga gar adjápēnh ar aba. Me kute ar amā o pānh kadjy gar adjápēnh

ar aba. Bēnjadjwȳr djwȳnh kute ar adjâpēnh pumũnh. Ar adjâpēnh mex kôt dja ĩ ar amã o pãnh mex. Me akunĩ adjâpēnh mex kôt dja ta amã o pãnh mex. Tãm ne gar amrēbē ama.

⁹ Ne bēnjadjwȳr ar, ar aje amim me pa 'amȳnh nhym me ar amã âpēnh kajgo ar bawã ar amã ne ba ikabēn. Dja gar ije ajbir ar anhô âpēnhmã ikabēn jarēnhja ma. Ikabēn kôt ar gadjwȳ ar anhô âpēnhmã amex. Kwārĭk wãnh aje meo abikēnhmã me kangrõnho aba kêt. Djãm bēnjadjwȳr'ã apydji? Kati. Ar gadjwȳ ne kâjkwakam ar anhô Bēnjadjwȳr djwȳnh. Tãm ne ba ar amã arē gar amrēbē aje mar. Ta ne kum me'õ pyma kêt kumrēx.

*Metĩndjwȳnh nhõ kàxo kubēkà'ã ujarēnh.
Rô 16.20; Tex k 5.8; Xij 4.7; Ped k 5.8*

¹⁰ Akmere àpnhĩre ar, ije ar amã arēnho ino rer kadjy ne ja. Bēnjadjwȳr djwȳnh tȳ:xi. Atȳx kadjy gora amim maro aba nhym arȳm ar amã atȳx jadjà. ¹¹ Me karõ punu nhõ bēnjadjwȳr kute gwaj bamã 'êx ne gwaj banoo biknor prãm kumrēx. Dja gar amijã ano tȳx ne arek kubê dja nhym arȳm ar anoo biknor kêt. Arek kubê ar adjãm ne aje kangõnh kadjy dja gar aminēje Metĩndjwȳnh nhõ kàxo kubēkà jangjê, kute gwaj bamã kàxo kubēkà nhõr kunĩja aminēje angjê.

¹² Mȳkam dja gar angjê? Bir, djãm me ĩ, gwaj baje me omũnhja ne gwaj baje aminēje me kangõnhmã? Kati. Me karõ punu pumũnh kêtja. Apȳnh me axwe nhõ bēnjadjwȳr ja ne gwaj baje aminēje me kangõnhmã. Apȳnh me karõ punu, me rũnh 'itȳx ja ne gwaj baje aminēje me kangõnhmã. Pykakam me axwe prãmja ne me kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punuja pyrãk. Me ja nhõ bēnjadjwȳr ne gwaj baje aminēje kangõnhmã. Kâjkwakam me karõ jaxwe ar baja. Me karõ punu ja ne gwaj baje aminēje me kangõnhmã. ¹³ Kam, dja gar aminēje Metĩndjwȳnh nhõ kàxo kubēkà kunĩ jangjê. Dja aje me kangõnh nhõ akati awȳr bõx ga mebê atȳx ne me kangõnho dja. Ne kam arȳm meo apan me kujate. Kam dja ga arek mebê adjãm tȳx rã'ã.

¹⁴ Be, mȳj dja mebê ar anhô kàxo kubēkàja kute gar aminēje angij? Bir, ajēxnhĩ kêt ne akabēnkumrēx. Ajēxnhĩ kêt kadjy ne ar anhô kàxo apre djà. Ga, krākamngõnh kàxo pre djào kute kà janēnh tȳxja pumũ. Kute o kàxo kubēkàja kunĩ janēnh tȳx nhym arȳm 'ã rorok kêt. Ar gadjwȳ ar aje apre djào amikrax pre mãn prãbê ajēxnhĩ kêt ne akabēnkumrēx. Akabēn kajgo kêt ne arek me karõ punu kangõnho dja. Nhym kam me te kute Metĩndjwȳnhbê ar ajo akēxmã.

Metĩndjwȳnh kabēnkôt dja gar katãt ar amijo aban ajaxwe kêt. Akatãt jabê ne anhô kàxo anhinõkã. Ga, krākamngõnh kute kurê djwȳnhbê amipytãr kadjy kute kàxo inõkã jangjēnhja pumũ. Ar gadjwȳ ar aje kàxo ar anhinõkã jadjãr mãn prãbê ajaxwe kêt ne Metĩndjwȳnhmã akatãt. Ne arȳm me karõ punubê amipytãn aminēje kangõnho dja.

¹⁵ Ar prĩne 'ã ujarēnh nyja ma. Aje 'ã ujarēnh ny mar jabê ne ar aparkã tȳx. Ga, krākamngõnh kute parkã tȳx jangjēnhja pumũ. Kurê djwȳnh'ȳr prõt ne kute amiparo bikēnh kêt kadjy ne kute parkã tȳx jangjēnh. Ar gadjwȳ ar aje ar aparkã tȳx jadjãr mãn prãbê dja gar Kritu'ã ujarēnh ny kôt adjumar mexja prĩne aman arȳm me'ȳr mrãn memã arē. Dja gar memã arēn arȳm o aminēje me karõ punu kangõnho dja nhym me te: kute Metĩndjwȳnhbê ar ajo akēxmã.

¹⁶ Dja gar kam tu amim Metĩndjwȳnh markumrēx. Aje tu amim markumrēx jabê ne ar anhô kàxo kruwbê àptãr djà. Ga, krākamngõnh kute kruwbê àptãr kadjy kute amȳnhja pumũ. Ar gadjwȳ ar aje anhô kruwbê àptãr djà byr mãn prãbê tu amim Metĩndjwȳnh markumrēx. Tu amim markumrēx ne arȳm arek me karõ jaxwe nhõ kruwbê adjãptãro dja. Aje tu amim markumrēx jao dja ga õ kuwyo kruw kunĩbê aptãn mã pa. Me kabēn punu, apȳnh me kaprĩ djãri, apȳnh me tokry djãri ne kubê me karõ jaxwe nhõ kuwyo kruwja. Ar aje tu amim markumrēxjao dja gar mã pa. Nhym me te: kute Metĩndjwȳnhbê ar ajo akēxmã.

¹⁷ Mrãmri ne Metĩndjwȳnh arȳm kute amim ar apytãrkumrēx. Ja dja gar tu

amim markumrêx. Jabê ne ngônho ar akrâdjê. Ga, krâkamngônho kute amikrâ pytâr kadjy kute ngônho krâdjê turja pumû. Ar gadjwý ar aje ngônho akrâdjê tur mân prâbê tu amim ja markumrêx. Mrâmri Metîndjwýnh arým kute amim ar apytârkumrêxja markumrêx. Ne kam arek me karõ punu kangônho dja nhym me arým te kute Metîndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

Dja gar ajte prîne Metîndjwýnh Karõ kabên man memã arê. Aje kabên mar jabê ne ar anhõ kâxdjwa kajgo. Ga, krâkamngônho kute kurê djwýnho àpanh kadjy kute õ kâxdjwa kajgo jamýnhja pumû. Ar gadjwý ar aje ar anhõ kâxdjwa kajgo byr mân prâbê prîne Metîndjwýnh Karõ kabên man memã arê. Ne arým me karõ punu kangônho dja nhym me arým te kute Metîndjwýnhbê ar ajo akêxmã.

¹⁸ Dja gar kam Metîndjwýnhmã akabêno aba. Kum mýjja kunĩo a'wý. Akati kunĩkõt kum ar akabên jarê. Aje Metîndjwýnh Karõ mar'ã ar amã djukanga kêt gê prîne ar ajo ba mex. Prîne kute ar ajo ba mexkam mã Metîndjwýnhmã akabên jarê. Kum Jeju nhõ me ja kunĩo a'wý. Ar ano týx ne amã djukanga kêt ne meo a'wý.

¹⁹ Badjwý kum ijo a'wý gê ijamak'ýr kabêno bõx ba gop imã me uma kêt ne memã kabên jarê. Me krâptĩ kute Kritu'ã ujarênh ny mar kêt rã'ã. Ba gop me kunĩmã arênhõ amirĩtkumrêx gê 'ã ujarênh ny memã amirĩtkumrêx. ²⁰ Ba ne ba Bênjadjwýr djwýnh kabênkõt memã 'ã ujarênh ny jarênhõ iba nhym me arým kâxirãx jao idjuwpre. Dja gar kum ijo a'wý gê me te arým idjuwpre ba gop imã me uma kêt ne memã arênhkumrêx ne gop mrâmri kabênkõt ibê 'ã idjujarênh djwýnhkumrêx ne memã arênhkumrêx.

²¹⁻²² Xikiku ne ba arým ar amã ano. Imã gwaj bakamy Xikiku jabêkumrêx nhym Bênjadjwýr djwýnhmã àpênh katãtkumrêx ne 'ã ukanga kêtumrêx. Ba arým ar amã ano. Gêdja ar awýr bõx ne arým ijã ar amã ajarê. Mýjja kunĩ'ã ar amã ajarê gar arým iman arým ikam adjumar punu kêt ne akĩnh.

²³ Metîndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar ar aje abeno akamywão djuw mex gar adjumar mex ne amã aben jabêkumrêx ne tu amim ar markumrêx. ²⁴ Ar amã Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu jabêkumrêx ne 'ã adjukanga kêtja gê ar tu kum ar akaprĩkumrêx.* Tãm ne ja.

* **6:24** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Pirpukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Krĩraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhyim kam me kwý arým tu amim markumrêx. Paur kum ar kĩnhkumrêx nhyim ar jadjwý amipãnh kum Paur kĩnhkumrêx nhyim kam Paur ar kurũm tẽn atemã krĩrax 'ôkam bõx. Bõx nhyim me ja kum Metĩndjwýnh kabẽn mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amýn o tẽn mekbê ijê djakam kumê. Nhyim arĩk kaprĩre ne mekbê ijê djakam dja, prãm kam dja. Nhyim kam krĩraxbê Pirpukam Paur nhõbikwaja kum kĩnh djà jano, kôt kum õ kwý krẽn djà jano, nàr kon kum pi'ôk kaprĩ jano nhyim kubyn kĩnhkumrêx. Paur kute amikajmãtã arkum Jeju jarênhja ta ne kôt kum mýjja jano, Epaprodjikôt ne kum kĩnh djà jano. Nhyim 'ýr o bõx. 'Ýr o bõx nhyim kubyn kam kĩnhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arým kubyn arým ikĩnhkumrêx ne, ane. Nhyim kute kôt kum kĩnh djào bõxja, Epaprodjija ate kané ne kam arým mexkumrêx ne kam õ pykamã tẽmmã, nhyim Paur kute kôt arkum pi'ôk no'ôk janormã. Kute arkum pi'ôk no'ôk ne kôt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur kute Metĩndjwýnhmã ar arênh.

Ep 1.15

¹ Ba ibê Paurmê Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ar ibê Jeju Kritu nhõ àpênh ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ë, krĩraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhõ me ja, õ me mextire jamã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ar aje Jeju nhõ me jao aba djwýnhwãmê atãri àpênhwãmê, ar akunĩmã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

³ Ota ba inhõ Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikĩnh ne ije ar amar kunĩkôt kum amikĩnh jarê. ⁴ Djã nã bãm

ar akam ikaprĩ? Kati, nã bãm ikĩnhkumrêx ne ije kum ar akunĩo idjà'wýr katã kum amikĩnh jarê. ⁵ Mýkam ne ba ikĩnhkumrêx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikôt adjapênhkam. Kra:x kurũm ne gar ikôt apê ne memã Jeju kukràdjà ny'ã adjujarênh atêm rã'ã ne kam kôt ijo djuw mex ba kam itýxkumrêx ne memã Jeju'ã idjujarênh tẽ.

⁶ Kam ne ba ar akam ikĩnh ne. Arým ba kuma. Metĩndjwýnh ta ne arým ar ajo mexmo krax ne. Dja ar ajo mexo tẽn o tẽn o tẽn rã'ãn arým inomã kumê gar akunĩ amextire. ã kute ar ajo anhýrmã ne ba amikajmã'ã kuma. Mýj akatikam dja inomã kumê? Bir, akubyn Jeju Kritu bõx nhõ akatikam.

⁷ Be, kôt ne ba ije ar akunĩo ijamakja. Bir, mrãmri. Mýkam? Bir, imã ar akĩnhkumrêxkam. Ar akunĩ ne gar ikôt ar adjapênh aba. Metĩndjwýnh kute imã idjapênh jarênhja ne gar ikôt kum adjapênh ar aba. Djãm mekbê ijê djakam idjãm kambit ne gar adjapênh ar aba? Kati, irãri ar ibaridjwý ne gar ikôt adjapênh ar aba. Irãri ar ibari ije Jeju kukràdjà ny'ã idjujarênh nhyim me kute aprýo ba, ba prĩne kôt memã 'ã idjujarênh ne ije memã kum,

—Mrãmri ne ba ije me amã kôt Jeju'ã idjujarênh ar o ibaja, anhýrja, be, nã gãm ar ã ikôt Jeju'ã adjujarênh ane. Kam ne ba imã ar akĩnhkumrêx ne. ⁸ Imã ar akĩnhkôt ne ijamak inhõ djakam tokry ne. Mrãmri ne ba kôt ar amã arê. Metĩndjwýnh kute prĩne me kadjwýnhbê me omũnhkôt arým ikadjwýnhbê ipumũ, ije ar ajo ijamakkôt ipumũ. Imã ar akĩnh raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akĩnh pyrãk. Aben kôt ne bar ã ar amaro ane.

⁹ Nã bãm Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Ar amã aben jabêo amõr rã'ã o amõr rã'ãn arým ar amã aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Be, dja gar amã aben jabêo atêm rã'ãn kam arým kôt prĩne mýjja pumũnh mex ne kôt akrã kre mex. ¹⁰ Gar kam amim mýjja kabin mýjja mexbito amiptã. Nhyim mũm mýjja punu nõ gar katãt mýjja mexbito amiptãn kam amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba rã'ã nhyim arým akubyn Kritu bõx. ¹¹ Nã, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katãt me krã pymjýr djwýnh tãm gédja katãt ar amã

ar akrã pumjuw gar katàt mrã. Nnym me kam ar apumũn kam kôt Metĩndjwýnhmã rax jarẽn kum mex jarẽ. Tãm ne ja.

Paur tyko nàr tĩno kute Jeju raxo amirĩtmã.

Kor 1.24; A Xim 2.9

¹² Akmere ar, àpnhĩre ar, ě, ba ar amã arẽ. Djã nãm me ibê ijẽn kam Jeju'ã me ujarẽnh nyja mekbê krãta? Kati, nãm me mã Jeju jarẽ, arẽnh ry typydji nym me kunĩ kuma, me kute arẽnh bàptàr kêt. ¹³ Nnym kam bẽnjadjwýrbê Xedja nhõ krãkamngõnhre kunĩ kuma, mete mekbê ijê djakam imẽnhkôt kuma. Nã bãm Kritu'ã idjujarẽnh tẽ nym me mekbê ijê djakam imẽ nym me kunĩ kôt kuma. ¹⁴ Nnym gwaj baje abeno bakamy kwý rax ne mekbê ijê djakam idjãmkôt ipumũn kam Bẽnjadjwýr kanàrràm kum me uma kêtumrẽx ne irãri ar tu memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh ar o ba.

¹⁵⁻¹⁷ Nnym bep apýnh ne me kwý kute amijo rũnh prãmkam Jeju'ã pydjĩn 'ã ujarẽnh mör prãme memã Jeju jarẽho ba. Kum ikĩnh kêt ne 'ã pydjĩ prãme ne arĩk ajkwakambit we memã Kritu jarẽnh ar o ba. Ikaprĩ rax kadjy, mekbê ijê djakam idjãmkam ikaprĩ rax kadjy ne me arĩk Jeju'ã ujarẽnh ny jarẽnh kajgo ar ba.

Nnym bep ate ne me kute mrãmri ukaprĩkôt ar memã Jeju jarẽho ba. Me ja ne me kum ijabẽn arým prĩne ipumũ. Metĩndjwýnh kute imã idjãpẽn jarẽnh ba ije tu katàt arẽnhkumrẽx nym kôt me kute ibê ijê kôt ipumũn kum ijabẽn kam ikudjwa memã Jeju jarẽho ba. Nnym bep ate ne me kwý arĩk Kritu'ã ujarẽnh kajgoo ba.

¹⁸ Kwãrĩk rã'ã gẽ me tu ar amẽ arek 'ã ujarẽnh ba. Dja me kum Jeju jabẽn 'ã ujarẽnh mexja mrãmri rã'ã. Nnym me kute 'ã pydjĩ prãme Jeju jarẽnh kajgojadjwý mrãmri rã'ã. Mrãmri gẽdja me amẽ ar 'ã ujarẽnh ba. Gẽ kam me kunĩ Kritu'ã ujarẽnhja ma. Ba kam arým ikĩnhkumrẽx. Gẽdja ba mã ikĩnh rã'ã ne. ¹⁹ Jeju Kritu Karõ gẽdja ijo ba rã'ãn ikadjy me ngrẽk nym me kam ikaba. Nnym adjwýnhdjwý mrãmri ar aje Metĩndjwýnhmã ijo adjà'wýro gẽdja me arým bõm imẽ. Ja ne ba arým prĩne kuma. Kam dja ba ikĩnh rã'ã ne.

²⁰ Gora ba imã me uma kêt ne idjãm tỳx ne Kritu'ã ajarẽ. Gora ba ã anhýr jabej kam memã Kritu raxo amirĩt ne amikam ipijãm kêt. Ije Kritu raxo amirĩt prã:mã. Itĩn rã'ã nàr kon mete ibĩn jabej o ne ba ije Krituo rax prãm, o ne ba ije memã o amirĩt nym me arým kôt kute kum katormã. Amrẽbê ne ba memã Kritu raxo amirĩt rã'ã. Gora ba jakam djwý ã o ane. Tãm ne ba amim kamnhĩx ne aminhõkre kadjwýnhbê maro nõ.

²¹ Ikĩnh djãbê ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikĩnh. Djãm ityk nhijukri ikaprĩ? Kati, ityk nhijukri dja ba ikĩho itĩnja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba arým Kritubê ikĩnh djã pumũn kam ikĩnhkumrẽx ne.

²² Nnym bep dja ba arek itĩn jabej kam Kritumã apê ne memã 'ã ajarẽ nym me krãptĩ arým amikajmã'ã Jeju ma. Jadjwý ne mexkumrẽx. Ije, nã bãm te ari mýjja ma. ²³⁻²⁴ Nãm te mýjja 'õ imã pydjĩ prãme. Nã bãm ityk ne Kritumẽ ro'ã iban inhýtã ije aben pumũnhmã kuman jãm itĩnkam ije Kritumã idjãpẽnja ma. Ije, nã bãm te ari mýjja ma. Dja ba tyn arým mrãmri imexo, ikĩho itĩnja jakrenh mex ne. Tãm ne ba imã kĩnhkumrẽx ne. Nnym bep dja ba itĩn ne kam ar amãdjwý kĩnh jadjãn ar amã arẽnh nhinom kumẽ.

²⁵ Nã, dja ba itĩn ne kam ar amã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽho tẽn inom kumẽ. Tãm ne ba arým prĩne kuma. Itĩn ne arek ar ar akam iba rã'ã, ar aje amim Jeju mar rax ne o atẽm ne kôt akĩnh kadjy. Ja ne ba arým kuma. ²⁶ Bir be, dja ba arým ar awýr ibõxjakam gar arým ipumũn kam arým ikôt Kritu Jejumã mex jarẽ. Kute ipytãrkôt ipumũn kam akĩnh rax ne kam arým akunĩ kikrepdjĩtã Kritu Jejumã rax jarẽ.

Ar te tokry Jeju'ã ukanga kêtã.

Ruk 6.22; Xij 1.12

²⁷ Ě, ar ikabẽn ma. Gar arým Kritu'ã ujarẽnh nyja ma. Gora kôt ar amijo aba. Dja ba ar awýr itẽm ne ibõx ne ije inhýtã ar apumũnh jabej arým ikĩnhkumrẽx. Ar aje kôt amijo abakam ikĩnhkumrẽx. Nàr kon, mekbê ijê djakam idjãm rã'ã jabej nym arým iwýr ar ajã ujarẽnh bõx jabej dja ba kuman ikĩnhkumrẽx. Gar atypydjin

adjām tỳx ne axikôt akabên ne ar memã Jeju kukràdjà ny'ã adjujarênh aban aro'ã aje o angryk ne aje akabêno me unênhkam. Me kute Metĩndjwýnh Kabên japrýja dja gar akabêno me unê. Ja dja ba kôt kuman arým ikĩnhkumrêx ne.

²⁸ Kwãrĩk wãnh me kute ar ajaprýwã ne mũm kute Metĩndjwýnh akêx ne kute aprýwã kwãrĩk wãnh gar amã me uma kêt. Ate gêdja me wãnh ar axwe ba. Gwaj mrãmri tu katàt Metĩndjwýnhmã badjápênh mex ne. Nhym kam kôt me ar amã katon kam amijã,

—Bep djãm mrãmri ne Metĩndjwýnh ar wã pytã. Nhym bep ba ne ba ije mar kêt kam kute ipytãr kêt kumrêx. Dja ba tu ibiknorkumrêx. Bep djãm mrãmri ne ar ja arým mrãmri Metĩndjwýnh aminhõ. Kam ne kute ar utãrja, ane. Dja me ar apumũn kam ã ane.

²⁹ Arým ne Metĩndjwýnh Kritu kadjy amim ar ajã karõ. Ga kam ar arým amikajmãtã Kritu ma. Djãm ja'ãbit ne amim karõ? Kati, mýjja 'õdjwý. Ë, aje Kritukôt amijo abakam ar atokrymãdjwý. ³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukôt djan o angryk nhym me arým jãm ar ajo akêx ne ar amã tokry jadjã ga kam ar ikudjwa aje Kritukôt amijo abakam te atokryn te akaprĩn mã kôt ajkamê. Wãkam idjãm kam ne ba ã ane gar kôt ipumũ. Jakam idjãm kamdjwý ne ba Krituo ingyk ne memã ikabên gar ijã ujarênh ma. Tãm ne gar gadjwý arým kôt adjãm ne aje o angryk ne atokryo aben pyrãk kadjy ne Metĩndjwýnh ar ajã amim karõ. Tãm ne ja.

2

Ar kute Kritu kudjwa amijo kàtãmmã.

Ep 4.1; A Kõ 8.9

¹ Akmere ar, àpnhĩre ar, gora axikôt akabên ne akabêno ikĩnh. Be, ga arým Kritu kute ar amã tỳx jangjênhwã pumũ. Ne ajte kum ar ajabên kam ar akaprĩkam kute ar amã kĩnh jadjãrwã pumũ. Metĩndjwýnh Karõdjwý kute ar ajo õbikwan kute ar ar ajo bawã pumũ. Gar kôt aje abeno anhõbikwan

kam amã aben kaprĩ. ² Be, ã kute ar ajo anhýrwãkam dja gar kôt axikôt akabên ne akabêno ikĩnh. Kam dja ba arým kãjmã amũ ikĩnh ajkamê. Dja gar akabên'ã kabên ne ar amã aben jabêo aben pyrãk ne axikôt akabên ne abenmã kum,

—Gwaj atemã bakabên kêt ne kam gwaj badjápênh aben pyrãk ne gwaj bakabêno aben pyrãk, ane. O dja gar amũ kãjmã ikĩnh kamênhõ mõ.

³ Kwãrĩk wãnh gar amikadjwýnhbê amijo abênjadjwýr ne ar meo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo arax prãm kêt. Dja gar tu amikam apijãm ne amijo angrire ne amijo akãtãm. Kwãrĩk wãnh gar amikadjwýnhbê amijo abênjadjwýr kêt. Nhym bep amũ me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bênjadjwýr rên kãjmã me kamênhõ tẽ. ⁴ Kwãrĩk wãnh gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo adjãptãr ne ar mebê mýjja jao anhýro aba kêt. Dja gar amũ me jadjwý ma.

⁵ Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumũ. Kute mrãmri amijo ngri mex ne kute amijo kãtãmja pumũ. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

⁶ Nã, Kritu raxmê Metĩndjwýnh raxo aben pyrãk. Kute aben pyrãk. Dji Kritu kubê Metĩndjwýnhkêt. Nãm ren Kritu ren amirax pumũnh japkrem ren arek ar ba.

⁷ Nhym bep kati, nãm te rax ne, te kãjkwakam õ mýjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawýr ruw. Ne kam ar memã àpênh ba. Nãm tu amijo kubêngõkre.*

⁸ Ne kam ã kute me babêngõkre nhĩja pyrãk. Axikôtõ. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrãnmã Bãm kabênkôt mrã. Akrãnmã Bãm kabênkôt mrãnh rã'ã nhym me kubĩ. Djã nãm me bĩn kãjgo? E kum kati, pĩte'y tokry tỳxkam ne me kubĩ.

⁹ Kam ne Metĩndjwýnh raxo kãjmã kamên kam kum idji mex jarê, idjibê kumkati ne kum arê, idji rax ne kum

* **2:7** Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunĩkôt me kunĩ: bêngõkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngõkremê ne me kunĩ: bêngõkre. Me kamrômê me kukràdjã kunĩ kubêngõkre aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarêh ama.

arē. Kàjmã kute raxo amũ mỳjja kunĩ jakrenh, o kute mỳjja jakrenh mexi.

¹⁰ Dja me Jeju nhidji man kam arỳm umaje ibô, pijàm djàje ibô. Mỳjja kunĩ dja idji raxkôt kuman kam arỳm umaje ibôn anhikrên 'ô kabên kêt-kumrêx. Kàjkwakam kadjy mrãnh djwỳnhmẽ pykakam me kunĩmẽ, pyka kadjwỳnhbê me karômẽ mỳjja kunĩ.

¹¹ Be, me kunĩ dja me abenmã,

—Nà, Jeju Kritu, ajbit ne Bēnjadjwỳr djwỳnh, ane. Dja me ane nhym kam Metĩndjwỳnhbê Bãmdjwỳ dja ô'ã memã rax nhym me Bãmmãdjwỳ kàjmã rax jarēho tẽ.

Be, dja gar ã Jeju Kritu'ã amijakreo ane.

¹² Jeju ne amak mex ne Bãm kabēnkôt ar amijo ba. Kam dja gar gadjwỳ, akmere ar, àpnhĩre ar, ajamak mex ne kabēnkôt ar amijo aba. Be, gora ar ikamã ajamak mexwã kwārĩk wãnh rã'ã. Gar itekre kamã mỳjja punu wã 'ô nhipêx kêt. Nã gãm ar ikam ajamak mex ne prĩne Metĩndjwỳnh kabēnkôt ar amijo aba. Gora ar aje Metĩndjwỳnh kabēnkôt amijo abawã rã'ã. Gora Metĩndjwỳnh kute ar apytàr ne kute ar ar ajo bakam gora ar mã ajamak mex ne kôt amijo aba rã'ã. Ne kum adjàpēnh rã'ã ne. Dja gar amã Metĩndjwỳnh pyman kam apijàm ne kam kum adjàpēnh rã'ãn kôt ar amijo aba rã'ã ne.

¹³ Nhym mỳj me'ô ne ar angrêk gar kabēnkôt ar amijo aban kum adjàpēnh prãm ne kum adjàpēnh ar aba? Bir, Metĩndjwỳnh. Metĩndjwỳnh ta ne ar amã arē gar kabēnkôt ar amijo aban kum adjàpēnh prãm ne kum adjàpēnh ar aba.

¹⁴ Kwārĩk wãnh gar aben prĩkam mỳjja japrỳ kêt ne akabēno aben japanh kêt. Dja gar tu abenkam akabēn mex. ¹⁵ Mỳkam? Bir, ar ajaxwe kêt ne ajmã akute kêt ne arek ar abamã. Ar abê Metĩndjwỳnh krakumrêxkam memã katàt amrãnhmã. Gora memã katàt mrã gẽ me axweja, me arĩk ar baja ar apumũ. Katàt ar amrãnhkam ne gar aje ngônhpôkti nhirã pyræk, aje akamàt kô tykkam ngônhpôkti kute memã irãja pyræk. Nhym bep me axweja, me arĩk ar baja ne me kute akamàt kô tyk pyræk.

¹⁶ Dja gar aje ngônhpôkti pyræk ne aje mã memã Metĩndjwỳnh kabēn jarēnh nhym

me kute amim mar ne tĩn rã'ã rã'ã rã'ãmã. Dja gar ã amijo anhyr ar o aba ba kam ar akam ikĩnh. Kritu akubyn bôx ne kute me bakabin kam kute ar amexmã apôxkam dja ba ar akam ikĩnh ne ar ajo idjãmra iba ne kam aminhökre kadjwỳnhbê,

—Be, djã nã bãm te arkam idjapēnh rax? Djã nã bãm te arkum Jeju jarēho iba? Djã nã bãm arkum arēnh kajgo? Kati, nãm ar amikajmãtã Jeju markumrêx. Ba kam idjapēnh kajgo kêt, ane.

¹⁷ Birãm djãm me ibĩ. Kon ne. Dja me te ibĩ ba mã ikĩnh. Nhym Metĩndjwỳnhdjwỳ mã ikam kĩnh. Mỳkam? Bir, dja mete ibĩn jabej ibĩ nhym Metĩndjwỳnh mrãmri ikam kĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute amrêbê Metĩndjwỳnhmã mry par ne kute kum bôr nhym kam mekam kĩnhja pyræk. Dja ã ikam kĩnh ane. Ar gadjwỳ, dja gar amim Metĩndjwỳnh kamnhĩx. Kam gẽdja Metĩndjwỳnh ar akamdjwỳ kĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute Metĩndjwỳnhmã mry nhiby uba kangô runh nhym kam mekam kĩnhja pyræk. Kute tãm pyræk. Dja ã itykkam gwaj bakam kĩnh ane. Bir, mrãmri, kwārĩk wãnh ibĩn rã'ã ba tu ikĩnh ne. Gwaj bakunĩ baro'ã bakĩnh ne. ¹⁸ Gar gadjwỳ ã ikôt akĩnh ane gwaj baro'ã bakĩnh.

Ximoxi'ã ujarēnh.

¹⁹ Adjỳm, dja ba ĩ wãm ar awỳr Ximoxi jano. Ije ar awỳr anormã tu amijã Bēnjadjwỳr Jeju kamnhĩxkumrêx. Dja ar akam bôx ne akubyn iwỳr tēn bôx ne kam imã ar ajarē. Kute imã ar ajarēnh mexo dja imã ikĩnh jadjà, ba kam ajte ikĩnh ne.

²⁰ Ximoxi ne mexkumrêx. Nhỳnh ne atemã me'ô ne ba ije wãm ar awỳr anormã? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikôt mrãmri ar ajo djuw mex ne. ²¹ Me kunĩ ne me amidjwỳnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kêt ne.

²² Nhym bep ate ne Ximoxi. Gar arỳm mexmã akato. Nãm ikôt àpēnh mexkumrêx. Kute me kra bãmkôt àpēnh mexja pyræk. Nãm ã ikôt memã Jeju'ã ujarēnh ny jarēho tēmo ane. ²³ Be, tãm ne ba ije ar awỳr anormã tu kamnhĩxkumrêx. Dja ba amima, itĩn jabej nàr kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awỳr ano nhym wãm tẽ.

²⁴ Adjÿm, dja ba badjwÿ ï wãm ar awÿr tãn bôx. Nã bãm itëmmã tu amijã Bënjadjwÿr djwÿnh kamnhÿxkumrëx.

²⁵ Mrãmri dja ba akubyn ar awÿr ikamy Epaprodji jano. Nã gãm ar iwÿr ano nhym iwÿr bôx ne ikôt àpênh ar ba. Bar kam iro'ã ar ije Jejuo ingyk ne memã ikabën iba. Tãm ne gar iwÿr ano nhym iwÿr bôx ne kam ar akãxã ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arÿm akubyn ar awÿr anormã.

²⁶⁻²⁷ Nãm ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awÿr anormã. Mrãmri ne arÿm kanê tÿx ne tyk 'ÿr. Tyk 'ÿr nhym Metïndjwÿnh kum kaprïn arÿm o mex ne. Kum tãmja kaprïn kum badjwÿ ikaprï. Ikaprï nhÿby ajte ikaprï karõ ne kanêbê utã, Epaprodji pytà, nhym arÿm mexkumrëx ne ar ajo aman kam,

—ÿ, arÿm ne ar ikanêkôt iman arÿm ikam umar punu, anen kam ar akôt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awÿr anor prãm kumrëx, gë ar awÿr tãn bôx gar omÿn kam ajte akïnhkumrëx. Ar akïnhkumrëx ba badjwÿ arÿm ikaprï apêx. ²⁹ Bir be, kam dja ar awÿr bôx gar amiwÿr o wadjã, ne akïnhkumrëx ne Bënjadjwÿr kôpdji'ã kum akabën mex jarë. Dja gar ã o ane, me'õ kute Epaprodji pyrãk dja gar ã o ane, kãmã kamênho tẽ. ³⁰ Be, tu amiwÿr o wadjãn kum akabën mex jarë. Djã nã gãm ar omÿ, Kritumã àpênh ar bakam ren tykja pumÿ? Nãm ikôt ar àpênh ba. Gar te ikôt adjãpênh prãm nhym kam ta ar akãxã ikôt àpênh ar ba. Kute amikam tyk mar kêt ne tu ikôt ar àpênh ba.

3

Paar kute amikukràdjã tÿm kunÿ kanga.

¹ Ë, akmere ar, àpnhÿre ar, gora ar ajte ikabën ma. Gora ar akïnh. Gora ar gwaj banhõ Bënjadjwÿrwã kôt akïnh.

Ë, ba ajte ar amã mÿjja 'õdjwÿ jarë, õbê ije ar amã 'ã pi'ók no'ókja dja ba ajte ar amã arë. Djã nã bãm ije ajte akubyn ar amã arënhbê imã idjukanga? Kati, me kute ar anoo biknorbê dja ba ajte akubyn ar amã arë. ² Ë, gora ar aminêje me omÿ. Me axwe, me arïk ar bawã ar aminêje me omÿ. Me wã ne me mÿjja punubit nhÿpêx ne memã

me kute me mykã jakãrmãbit arënh ar o ba. Nãm me 'êx ne we ar memã,

—Djãm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã. Bep kati, dja ga me amim ama nhym me me amy nhinhu kãdjwÿ rê. Metïndjwÿnh ne kum me my nhinhu kã rênhbit kïnh ne meo kra, bep me mykã tã ne kute meo kra kêt, anhÿr ar o ba. Nãm me 'êx. Me 'êxnhÿ ne me ar 'êx ba. Bir, nhÿnh me jabê ne Metïndjwÿnh krakumrëx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj mrãmri babê Metïndjwÿnh krakumrëx. Gwaj baje Metïndjwÿnh mar ne kum rax jarënh nhym Metïndjwÿnh Karõ kute gwaj bajo ba nhym Kritu Jeju kute gwaj bapytãr gwaj baje kam kamnhÿxbê ar baba. Kam ne gwaj babê Metïndjwÿnh krakumrëx. Djãm gwaj ba ne gwaj ajmã amijon amiptãn ar amijo badjãmra baba? Kati, Kritu Jeju ne gwaj bapytã gwaj kam Kritukam bakïnhkumrëx ne o ar badjãmra baba.

⁴ Djori me'õwã amikukãmãreo amran we, —Ba inhingët kôpdji'ã Metïndjwÿnhmã imex, anhÿr ar o ba? Nãr kon ajmã amijon amijo àmra ba? Bir be, ba ren amijo idjãmra prãm ne ren badjwÿ ren amikukãmãreo amran ren amimexo idjãmra iba. Djãm ikatãm, djãm iprÿ kãtã got ba? Arkati, inhingët kute imã mÿjja rero kute me ja kunÿ rer. Gora ima.

⁵ Ë, ijã pi'ók kamrêk pydji nhym me imykã krãta. Ibê idjaerkumrëx nhym inhingët bê Bënjamïn. Djãm ibajtem got? Kati, inãmê ibãm amê Ar kubê idjaer djwÿnhÿ. Ibê mekbê pardjêu 'õ ne ba prïne Môjdjê kukràdjãkôt amijo iba mextire. ⁶ Nã bãm imã Môjdjê kukràdjã kïnhkumrëx ne o ingyk ne meo ajkê, me kute amim Jeju mar-jao ibikënh mex ne. Nã bãm prïne Môjdjê kukràdjãkôt amijo iba. Nhÿnh ne me'õ ijã,

—Kati, nãm Môjdjê kukràdjã 'õo akno, ane? Kati, nã bãm prïne kôt amijo iba. ⁷ Bir be, amrêbê mÿjja ja kunÿ imã mex ba kanàrrãm amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arÿm imã punun imã kajgo. Ba arÿm kanga. Kritubit ne ikadj mex, ba kam kanàrrãm ar amijo iba. ⁸ Djãm Môjdjê kukràdjãmê me ikukãmãre jabit imã kajgo? Kati, mÿjja kunÿ ne imã

kajgo mexi. Nhyim ije inhõ Bēnjadjwỳrbê Kritu Jeju marmã, ajbit pydji ne imã mex, imã kĩnh, ba kõtbit ijamak bēn. Bir be, Kritu kadjy ne ba mỳjja kunĩ kanga. Nã bãm ikukràdjà tũm kunõ mĩn ne tu bõm kumē, ije ajbito aminhõ kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhõn kam kõt idjãm ne kõt ibamã ne ba mỳjja kunĩ kanga. Ta ne imã ijaxwe kêt jarē ba kam kum imexkumrēx. Djãm Mõjdjê kukràdjàkõt ije ar amijo ibakam imexkumrēx? Kati, Kritukõt ne ba imex. Nã bãm amikajmã'ã Kritu ma nhyim Metĩndjwỳnh imã ijaxwe kêt jarē ba kam kum imex ne. Nãm me ã amikajmãtã Kritu maro ane nhyim arỳm Metĩndjwỳnh memã axwe kêt jarēnho ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kõt ar amijo ibamã ne ba mỳjja kunĩ kanga. Mỳkam ne ba mỳjja kunĩ kanga? Bir, ije prĩne Kritu mar nhyim kute ta tỳxo ijo tỳx, tỳxja tãm kute akubyn amitĩn jao itỳxmã ba kudjwa tokryo itokryn 'ã ingrà tỳx rã'ã nhyim me kute Jeju kudjwa ibĩn jabej ba kanga kêt ne kam ije ityk nhijukri akubyn itĩn ne ikator kadjy amim kamnhĩxbê ar amijo iba.

¹² Djãm arỳm imexo imexkumrēx? Djãm arỳm imex ne ijaxwe 'õ kêtumrēx? Kati, ãm ije amijo itēm rã'ã. Tũmrãm gēdja Metĩndjwỳnh ijã mex mẽ ba kam mrãmri imexkumrēx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytàn ijã amim karõ.

¹³⁻¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, kraxje ijaxwe apēx kêt rã'ã. ãm ije amijo itēm rã'ãã. Ne kam mỳjja pydji'ã ino tỳx. Mỳjja tũm, ije amijo iba tũmja ne ba tu wãnh kum inhire. Tu wãnh kum inhiren mar kêt ne amikukãmbit maro tē.

Kute me kute aben rerkam prõt tỳx ne kam amim kĩnh djà jamỳnhja pyræk. Nãm me amikukãm 'ỳr prõt ne prõt tỳx ne tyk djà kêt ne arỳm 'ỳ:r tē. Me kute me tỳxmē me tyk djà kêt nhõ nēkrēx jamỳnhmã. Me kute amim amỳnhmã ne me katàt 'ỳr prõt ne. Me prõt kõt ari ar rĩt kêt ne ate krãn mũm rĩt ne mũm rĩt kêt. Ajbit ne me kuman tu 'ỳr prõt ne.

Bir be, nã bãm ã ane. Nã bãm ã amijo anen 'ỳr amijo itēm rã'ãn 'ã inopdji ne. Metĩndjwỳnh kute ijã amim karõkõt ne ba amijo tē. Metĩndjwỳnh ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõr ba ije amim amỳnhmã

ne ba kõt amijo tē. Bir be, nã bãm ajbit ma. Ije kõt amijo iba nhyim ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõrmã ne ba kadjy amijo itēm rã'ãn 'ã inopdji ne.

Mỳj nēkrēx nã, mỳj ikĩnh djà ne ba ije amim byrmã? Bir, Metĩndjwỳnh kute kàjkwamã me bajwỳr gu me 'ỳr bamõr ne õ kàjkwakam mỳjja mextikam ar babamã, tãm. Kritu Jejukõt dja gu me kàjkwamã wadjà. Mỳj me'õkõt? Bir, Kritu Jeju pydjikõt dja ba kàjkwamã wadjà. Kadjy ne ba amijo itēm rã'ãn 'ã inopdji ne. Metĩndjwỳnh ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tũm ne kõt arỳm bamexja, dja gwaj arek kõt amijo bamõr rã'ã. Metĩndjwỳnhmã bajaxwe kêt kadjy arek amijo batēm rã'ã. Nã, gwaj o ane, ã axikõt maro ane. Dja gar akwỳ ate anhõ kre kadjwỳnhbê,

—Kê, waj. Ije Metĩndjwỳnhkõt ar ije amijo iba prãm kêtumrēx. Mỳj kadjy gēdja bar mỳjja wākõt ar amikangõnho iba? anhỳr jabej, nhyim Metĩndjwỳnh arỳm ar amã kabēn 'õ jarē gar arỳm aman kam kõt amim akato.

¹⁶ Ê, ja dja gar ama. Arỳm ne gwaj kõt amijo batēmo ane. Gwaj arek bamõr rã'ã. Metĩndjwỳnh kute gwaj bajo mõr gwaj arek kõt bamõr ne atemã mũm bajõ bamàt kêt ne tu arek katàt kõt amijo batēm nhyim tũmrãm Metĩndjwỳnh kute gwaj bajã mex mẽnh gwaj bamextire ne bajaxwe kêtumrēxmã.

¹⁷ Akmere ar, àpnhĩre ar, ar aro'ã ijã amijakren ikõt amijo tē. Ê, ar ipumũ. Ar akajmãtã katàt imrãnhja pumũ. Dja gar ipumũn kam katàt ã ikudjwa ar amijo anhỳr ar o aba. Arỳm ar kwỳ kute ikõpdji'ã ikõt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhyim bep ate ne me kwỳ kum Kritu kurê. Nãm me arĩk ar ba ne kute Kritu me bakunĩ kadjy pĩte'ykam tykja mar prãm kêtumrēx ne kum kurê. Arỳm ne ba ar amã me ja jarēnh krãptĩ ne kam ajbir ajte akubyn ar amã arē, imỳrkam ne ba ar amã arē. ¹⁹ Me ja dja me tu biknorkumrēx. Djã nãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh got? Kati, nãm me arĩk ar ban kam kum axwebit kĩnh ne. Djã nãm me pijàm ne? Nãm me ren axwekam pijàm ne ar ba. Bep kati, nãm me pijàm kêt ne ar ban ajte ta amijo àmra ba.

Djã nãm me kàjkwakam mỳjja ma? Kati, nãm me pyka jakam mỳjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhõ pykakumrëxbê ne kàjkwa, Metĩndjwỳnh nhõ kàjkwa. Kurũm dja Bẽnjadjwỳr Jeju Kritu kubê me bapytår djwỳnhja bõx. Tãm ne gwaj kõtbit bajamak bẽn ne amår ar o baba.

²¹ Dja bõx ne kam me bajo ny, me banhĩ punuja, tyk prãmja dja o ny gu me kam banhĩ kute ta ĩ mextire, ĩ kadjwỳnh ajmã kute kêt, ĩ mextire pyræk. Mỳjo dja me banhĩo ny? Djãm Jeju Kritu rerek got. Tỳxi. Ta tỳxo. Dja amityxo amijo aptån kam amikõt mỳjja kunĩ mẽn kam mỳjja kunĩ nhõ bẽnjadjwỳr. Ta tỳx tãmõ dja me banhĩo ny.

4

*Kute arkum amijo ba mexmã 'ã karõ.
Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17*

¹ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, kam dja gar ã Bẽnjadjwỳrkõt amijo aban 'ã angrà tỳxo ane. Djãm imã ar akĩnh ngri. Axwe imã ar akĩnh, ije ar ajo ijamak tỳxkam ne ba ar amã ikabẽn jarẽn ar amã pi'òk no'òk ne. Ar ajo dja ba amikĩnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjãmra mõ, imã ar akĩnh raxkam, akmere ar, àpnhĩre ar. Ar Jeju 'ã angrà tỳx ne kõt aje amijo abamã ne ba ã ar amã pi'òk no'òko ane.

² Ë, àpnhĩre ar, Ebodjijmẽ Xĩxiki, ba ar amã ikabẽn jarẽ. Kwārĩk wãnh akabẽno aben japanh kêt. Ar abê Bẽnjadjwỳr djwỳnh krakam on ar aje aben pyræk ne aro'ã axikõt akabẽn. ³ Gadjwỳ, akmere, ikõt adjapênh djwỳnhkumrëx, dja ga arkum akabẽn jarẽ gẽ on ar kute aben pyræk ne kabẽno aben japanh kêt. Nãm ar ikõt àpênh ar ban memã Jeju'ã ujarênh ny jarênh ar o ba. Ne kam Kremëxidjwỳkõt àpênh ar ba. Kremëximẽ me ikõt àpênh kunĩmẽ, me tãm ne me arỳm Metĩndjwỳnh me tĩn rã'ã rã'ãmã arỳm pi'òk no'òkkam amim me idji janhõ. Nhym bep ar nire kute ar ikõt àpênhja ne ajmãn ar arỳm ajbir kabẽno aben japa. Mỳkam? Arkumã dja ga akabẽn jarẽ.

⁴ Be, on tu ar akĩnh ry typydji, ar abê Bẽnjadjwỳr djwỳnh krakam on tu ar akĩnh ry typydji. Ba ajte ar amã arẽ,

—Ar akĩnhkumrëx. ⁵ Gora me kunĩmã ar adjukaprĩ. Bẽnjadjwỳr arỳm akubyn bõx

'yrkam dja gar me kunĩmã adjukaprĩ gẽ me kunĩ ar adjukaprĩkõt ar ama.

⁶ Kwārĩk wãnh gar mỳjjakam adjumar punu kêt. Tu Metĩndjwỳnhmã akabẽn ne prĩne kum amijarẽn mỳjjao a'wỳ. Ne mỳjjao adjà'wỳr katã kum amikĩnh jarẽ. Kute ar amã mỳjja kunĩ nhõrkam kum amikĩnh jarẽn kum õdjãnh jarẽ. Æ kum amijarẽno ane. ⁷ Dja gar ane nhym kam Metĩndjwỳnh ar amã umar mex djà jarẽ gar kam adjumar mexkumrëx ne ar aba. Djãm tãwã nhõ me umar mex djà punu got. Tãmwã ne õ me umar mex djà ra:xi. Nãm me te kute mar ne kute kraxkõt omũnhmã. Kritu Jejukõt dja gar adjumar mexkumrëx. Õ me umar mex djàjao dja prĩne ar anẽje aptã. Nhym me umar punu 'õ ar amã àr prãm kêtumrëx, amadjãmã àr kêtumrëx ne ar anhõkre kadjwỳnhbê àr kêtumrëx.

⁸ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, ba ajte ar amã mỳjja jarẽ. Godja mỳjja mextire, nàr mỳjja ajmã kute kêt ne kĩnhkumrëx jabej gora ar ajbit ma. Kwārĩk wãnh gar mỳjja punu 'õ mar kêt. Bep mỳjja me kute arênh ne 'èxnhĩ kêt 'õ, me kute katàt kabẽn jadjwỳr 'õ, mỳjja mex me kute kõt amijo ba 'õ, me kabẽn mex me kute o aben nhikjê kêt 'õ, mỳjja mex me kute omũnh ne kĩnhkumrëx 'õ, mỳjja mextire me kute kikre kunĩkõt mar ne kute o ýrja 'õ, mỳjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amã ikabẽn jarênh gar aje ikabẽn mar ne ikabẽnkõt aje amijo aba ne ije amijo iba gar aje ije amijo ibakõt ipumũnh gora ar ã ikudjwa amijo ane nhym kam Metĩndjwỳnh ar amã umar mex jarẽn prĩne ar ar ajo ba. Tãm ne ja.

¹⁰ Be, nã bãm ikĩnh ra:x ne. Ne Bẽnjadjwỳrmã amikĩnh jarẽ. Nã gãm ar ajte ijo djuw mex ba kam ikĩnhkumrëx ne. Ar aje ijo djuw mex kêt ne kam ajbir ajte ijo djuw mex. Ar atãri ar iba ga ren ar ijo djuw mex rã'ã. Nhym bep amybỳm ne ba ar iba gar ijo djuw mex kêt. Djã nã gãm ar ijo aknon ijo djuw mex kêt. Arkati, nã gãm ar aje imar rã'ã ne te jãnh gar aje ijo djuw mex prãmẽ.

Kute arkum arkam amikĩnh jarênh.

11-12 Djām imã prãm nâr inhõ mỳjja kêt kam ne ba ije ar amã amijarênhja? Kati, ikĩnhkumrêx. Ba arým amikam ajkam aman arým tu ate ikrã. Ê, godja inhõ mỳjja kêt kam nâr kon inhõ mỳjja krãptĩkam ba tu kam ikĩnhkumrêx ne ar iba. Godja mỳjja punu arým iwỳr bõx ba tu ikĩnhkumrêx. Nym mỳjja mexdjwỳ arým iwỳr bõx ba arým ikĩnhkumrêx. Mỳjja punu nâr mỳjja mex iwỳr ban bõx katã ba tu ikĩnhkumrêx ne ar iba. Imã prãm nâr ijajne jabej, inhõ nêkrêx krãptĩ nâr inhõ nêkrêx kêt jabej ba tu ikĩnhkumrêx ne ar iba. Ja ne ba arým ije mar tỳx. 13 Kritu ta ne ijo tỳx nym mỳjja kunĩ iwỳr ban bõx katã ba tu ate ikrãn ikĩnhkumrêx ne ar iba.

14 Bep mrãmri ne gar adjukaprĩkumrêx. Nã gãm ar itokry pumũn kam anhõdjãnhkõt imã mỳjja jano. Mrãmri ne gar amexkumrêx.

15 Amrêbê ije pykabê Matenikam memã Jeju'ã idjujarênh ny jarênhmo krax ne kam kurũm itêmkam ne gar gajbit ikõt apê ne imã mỳjja kwỳ jano. Atemã me kute Jejukõt aben pydji 'õ kute imã mỳjja janor kêt. Ar gajbit ne gar imã mỳjja jano. Be, gar aje imar rã'ãja pumũ. Krĩbê Pirpukam ar aje amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja, ar gajbit ne gar imã pi'ók kaprĩre jano ba amim kuby. 16 Ne ajte krĩbê Texarõnikakam idjãm rã'ãkam inhõ pi'ók kaprĩre kêt. Gar imã kwỳ jano, ne ajte ano.

17 Djãm ar aje ajte imã pi'ók kaprĩre nhõrmã ne ba ajte ar amã ane? Kati, Metĩndjwỳnh ar akam kĩnh ne kute ar adjukaprĩo pãnh gar akĩnh raxmã.

18 Nã, mrãmri ar aje imã anorja kunĩ arým iwỳr bõx ne imãnhkutãn kwỳ ijakre. Gar aje Epaprodjikõt imã anor nym kute imã o bõxja imã kungã nym arým inhõ mỳjja krãptĩ ne. Ar aje imã õrja kute Metĩndjwỳnh nhõ mry pyrãk, kute õ mry kudjyre pyrãk. Me kute Metĩndjwỳnhmã mry par ne kute kum bõr nym kum kĩnh ne mekam kĩnhja. Kute tãm pyrãk. Nã gãm ar imã mỳjja ngã nym kam Metĩndjwỳnh ar akam kĩnhkumrêx. 19 Kam dja ar amã mỳjja ngã nym ar amãnhkutã ne.

Djãm inhõ Metĩndjwỳnh õ nêkrêx kêt got. Arkati, kãjkwakam õ mỳjja krãptĩti: kute

kanhêtire pyrãk. Dja ar amã kwỳ ngã, Kritu Jeju djõ'ã ar amã kwỳ ngã nym kam ar anhõ mỳjja ar amãnhkutã. Nhỹnh ne Metĩndjwỳnh ar amã mỳjja 'õ nhõr kêt? Kati, dja ar amãnhkutã kungã nym rã'ãn kumex.

20 Gê me kunĩ me banhõ Metĩndjwỳnhmã rax jarê, Metĩndjwỳnhbê me Babãmmã rax jarê. Kum rax jarênh rã'ã rã'ã. Gê me ã ane. Tãm ne ja.

21 Nã bãm ar ajo ama, wãnh, Kritu Jejukõt ar abê Metĩndjwỳnh nhõ ar amexja ne ba ar akunĩo ama ne. Wãnh ar abenmã ijarê. Nym jakamdjwỳ ar kute Jejukõt abeno kamy ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarê.

22 Jakam, Metĩndjwỳnh nhõ me mex kunĩ ne ar ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarê. Nym bẽnjadjwỳr Xedja nhũrkwãkam me jadjwỳ ar ajo amak tỳ:x ne.

23 Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwỳr Jeju Kritu ukaprĩkõt prĩne ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Korxikam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Me'õ nhidjibê Epapraj ne arým Paurkôt Jejuo aminhõ. Ne kam akubyn õ pykabê Korximã tèn kam memã ar Jeju'ã ujarènh ba. Nhyr mekam kwý arým tu amim Jeju markumrêx ne kôt aben pydji. Nhyr kam Epapraj Paur'ýr tèn bõx. Mekbê ijê djâkam Paur ãm rã'ã nhyr Epapraj 'ýr bõx ne kam õ pykabê Korxikam ar ja Paurmã ar arènhõ nhý. Nhyr kam tu Paur kute ar omũnh kêt kam tu kum ar kĩnhkumrêx. Kute ar omũnhmã prãbê tu kum ar kĩnhkumrêx ne kam arkum pi'òk no'òk ne. Nhyr bep Korxikam me kwý ne me Metĩndjwýnh kabèn kupa'ã ar memã arènhõ ba. Nãm me 'êx ne we,

—Me mykà rênhit ne Metĩndjwýnh kum me kĩnh ne meo kra. Ne ajte memã 'êx ne we,

—Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabèn. Djãm abènjadjwýr got ga katàt Metĩndjwýnhmã amijarê? Dja ga kadjy mrãnh djwýnh kumrêxmã amijarê gê amũ kum ajarê, ane. Kati, nãm me memã 'êx. Nhyr me kute mýjja krènmã nhyr me mebê mýjja pyman memã kum,

—Ë, kwãrĩk wãnh ja krèn kêt, ane.

Kam ne Paur arkum,

—Kwãrĩk wãnh atemã me kabènwã mar kêt. Nhyr bep Kritu ne kabèn mekumrêx. Tãm gédja gar 'ãno djan kabèn ma. Kritu ajbit kute me utàr. Kwãrĩk wãnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabènwã wãm nõ. Kritu pydji ne kute me utàr. Kwãrĩk wãnh atemã 'õ jabej kêt. Ajbit ne Metĩndjwýnh djwýnhĩ ne mýjja kunĩ 'y ne kute me utàr. Nà, nhyr Jeju Bãmbê Metĩndjwýnh tãm ne amiwýr me bajo bõx. Kra kukwakam amiwýr me bajo bõx ne me bajo õbikwakumrêx. Nãm ã Paur arkum pi'òk no'òko anen kam arkum ano. Tãm ne ja.

1-2 Ba ibê Paurmê gwaj bakamy Ximoximê ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ibê Paur, Metĩndjwýnh kute ijã amim karõ nhyr Jeju Kritu kute ijanor ba itêm, ba, ba ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Krĩrãx bê Korxikam Kritu nhõ me ja, õ me mextire ja, ar aje

amim Kritu markumrêx ne 'ã angrã týt ne Kritukôt aje abeno akamyja, ar amã ne ba pi'òk no'òk ne.

Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bènjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba, ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã arkam amikĩnh jarènh.

3 Bar ije Metĩndjwýnhmã ar ajo idjà'wýrkôt mã kum ar akam amikĩnh jarê. Bãmbê Metĩndjwýnh, gwaj banhõ Bènjadjwýr Jeju Kritu Bãmbê Metĩndjwýnh kumã ne bar amikĩnh jarê. 4 Mýkam ne bar kum ar akam ikĩnh jarê? Bir, nã gãm ar tu amim Kritu Jeju markumrêx ne kam kôt amã me jadjwý jabêkumrêx, amã õ me ja, õ me mextire ja jabêkumrêx bar arým kuman kam ikĩnhkumrêx.

5 Be, kute ar amã mýjja mex djir ne gar kam ama. Metĩndjwýnh kute kãkwakam ar amã mýjja mex djir ne katàt ar amã arènh, mýjja mex tãm ne gar aman tu amim kamnhĩxkumrêx ne kam kam ama. Ar aje mýjja mekam amakkam ne gar tu amim Jeju markumrêx ne kam kôt amã õ me ja jabêkumrêx. Bir be, nã gãm ar Jeju'ã ujarènh nyja man tu amim kamnhĩxkumrêx. Jeju'ã ujarènhja ne katàt nõ. Kabèn punu kêt. Kabèn 'êxnhĩ kêt. Kam ne katàt nõ.

6-7 Be, Jeju'ã ujarènh ny arým wãkam ar awýr bõxwã pumũ. Nãm me pyka kunĩkôt Jeju'ã ujarènhõ ajmã. Arým ne me o ajmã nhyr me ar akudjwa arým kuman arým kum mýjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Nãm me mýjja mexbit ma. Be, nãm ã wãkamdjwý ar amã arènhõ ane. Gar arým ã mýjja mexbit maro ane. Krax kurũm ar aje mar totokbê ne gar ã amijo ane.

Epapraj ne ar amã Metĩndjwýnh jarènhõ tẽ gar arým kôt maro tẽ. Nà, Epapraj ne ar amã Metĩndjwýnh djukaprĩ jarê. Metĩndjwýnh ne ukaprĩkôt ar ajo djuw mex. Nhyr Epapraj ar amã ukaprĩ jarê gar kam arým tu amim markumrêx. Nã gãm ar anhõkre kadjwýnhbê,

—Nà, mrãmri ne arým Metĩndjwýnh djukaprĩkumrêx ne ja, ane. Nà, Epapraj ne

ar amã arẽ gar maro tẽ. Ar imã Epapraj kĩ:nhkumrẽx. Nãm ar ikõt àpênh ar ba. Mrãmri Kritu nhõ àpênhkumrẽx ne kum àpênh ar ba ne kute kanga kêtumrẽx. Nãm wãm ar akam bôx ne ar ikôpdji'ã ar àpênh ba.

⁸ Be, Epapraj, ta ne ar imã ar amex jarên ar imã,

—Ota arkum aben jabêkumrẽx. Metĩndjwýnh ar gwaj bajo bajabê ne arým gwaj bapytà nhym Kra arým ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kĩnhkumrẽx ja ta ne arým ar gwaj bajo ba.

⁹ Bir be, kam ne bar mã kum ar ajo a'uw. Epapraj kute ar ajarênh bar ije mar totokbê ne bar Metĩndjwýnh mã ar ajo idjà'wýr ry typydji. Nã bãm ar kum ar ajã,

—Dja ga prĩne arkum 'ã karõ gẽ ar kuman akabênkõt ar amijo ba. Dja ga Akarõo prĩne ar no bõ, Akarõo ar no bõ gẽ ar prĩne akukràdjã ma. Nã bãm ar ã kum ar ajo idjà'wýro ane.

¹⁰ Bir be, dja Metĩndjwýnh prĩne ar amã ar adjàpênh'ã karõn ar ano bõn ar amã amikukràdjã jarẽ gar kam arým mã kõt amijo aba mextire gẽ Bẽnjadjwýr ar akam kĩnhkumrẽx. Ga kam ar amã mýjja mexbit kĩnh ne ar o aban ajte Metĩndjwýnh maro tẽ:n amũ maro ajkamên mar rax ne.

¹¹ Gêdja Metĩndjwýnh prĩne ar ajo tỳx. Djãm uma ngri got. Uma raxo kute mýjja kunĩ jakrenh. Ta tỳxo godja prĩne ar ajo tỳx ne, ta mexo prĩne ar ajo mex ne. Ga kam ar akràn mã amijo aba. Kwãrĩk wãnh gẽ te mýjja punu ar akam apõx nàr kon ar akaprĩ ar akam apõx gar mã Jejukõt ajkamên tu akràn mã amijo aban angryk kêt ne tu akĩnhkumrẽx. ¹² Ne tu Jeju Bãmbê Metĩndjwýnh mã amikĩnh jarẽ.

Bir, mýkam? Bir, arým ne gwaj bajo mex. Gwaj bamex nhym kute õ me mextire jamẽ ro'ã gwaj bamã mýjja nhõrmã. Kute õ me jamã mýjja mextire djir ja tãm gêdja gwaj baro'ã gwaj bamã kungrã. Õ pykakam a'ubit, õ pykakam me axwe 'õ kêt, mýjja punu 'õ kêt tãm'ýr dja gwaj bõx nhym kute gwaj bamã mýjja ngrãnh ne kam ar kute gwaj bajo bamã. Kadjy ne gwaj bajo mex ne.

¹³ Be, arým ne mrãmri tu gwaj bapytàrkumrẽx. Amrêbê ne Xatanaj ar gwaj bajo ba gwaj kam bamã bajaxwebit kĩnh ne ar o baba nhym kam kute mrãmri akamàt kô tykkam kute ar gwaj bajo ba pyrãk. Nhym arým Metĩndjwýnh kubê gwaj bapytà nhym arým wãnh ar ba. Arým tu Xatanajbê gwaj bapytàrkumrẽx. Xatanaj kute àtykri ar gwaj bajo bajabê ne arým gwaj bapytà nhym Kra arým ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kĩnhkumrẽx ja ta ne arým ar gwaj bajo ba.

¹⁴ Nã, Bãm ta Xatanajbê gwaj bapa 'amý. Amrêbê Xatanaj ajbit ar gwaj bajo ba nhym kam Bãm kubê gwaj bapa 'amýn gwaj bajo katon gwaj bajaxwe tu o aknon gwaj bajo ba. Kra tyk ne kamrõ bikapĩnkõt ne Bãm gwaj bapytàn gwaj bajaxweo aknon tu mar kêt ne.

Kritu kute raxo katàt me kunĩ jakrenh.

Dju r 1.1; Kar 10.36; Kor 2.9; Idja 1.2

¹⁵ Nã, kra ta ne memã Bãmo amirĩt ne. Djãm me kute noo Metĩndjwýnh pumũnh got. Me kute noo omũnh kêt. Nhym kam kra ta memã Bãmbê Metĩndjwýnh amirĩt ne. Amẽ ar kute aben pyrãk. Ar amẽ tãmý. Nhym kam kra ta memã Bãmo amirĩt ne. Ne kam ajte kubê Metĩndjwýnh Krakam ta ne õ mýjja kunĩ djwýnh, mýjja kunĩ nhõ bẽnjadjwýr.

¹⁶ Ta ne kute mýjja kunĩ 'yr djwýnh. Bãm kabênkõt ne mýjja kunĩ 'y. Kãjkwamẽ pykakam mýjja ja kunĩ 'y. Mýjja me kute noo omũnhjamẽ mýjja me kute noo omũnh kêtjamẽ, tãm ne kunĩ 'y. Me karõ nhõ bẽnjadjwýrmẽ kadjy mrãnh djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ mebêngõkre* nhõ bẽnjadjwýr rũnhmẽ bẽnjadjwýr krymẽ mýjja kunĩ ne amim ipêx ne. Bãm kabênkõt amim ku'y. Nãm prĩne amim mýjja kunĩ 'y, prĩne o atom, kam ne õ mýjja kunĩ djwýnh, ta õ mýjja djwýnh.

¹⁷ Adjãkam, mýjja kator kêttri ne Jeju ar tĩn ne ba. Djãm pykabê mýjja ta ar ba? Kati, ta ne kute mýjjao ba djwýnh ne kam kute mýjja 'õ kanga kêtumrẽx. Kute mýjja kunĩ 'yrkam ne kute mýjja 'õ kanga kêt. Kra ta

* **1:16** Apýnh me õ pyka djãri kunĩkõt ne me kunĩ bêngõkre. Kubêkã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngõkremẽ ne me kunĩ: bêngõkre.

ne ar mỳjjao ba. Nhyam mrāmri mỳjja tu kunĩ rã'ã: rã'ã.

¹⁸ Nhyam ajte Krabê Jeju ta ne õ me ja kadjy bēnjadjwỳr. Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo baja me tām ne me kute Jeju nhĩ pyrāk. Nhyam bep Jeju ne kute krā pyrāk. Jeju ne kam õ me ja kadjy bēnjadjwỳr. Ta ne kutewa ne kam amikôt mỳjja kunĩ apôxo tẽ. Ne kubê Metĩndjwỳnh krakam kumrẽx me tyk kurũm tĩn ne kato. Kam ne ajbit pydji raxo kute mỳjja kunĩ jakrenh, raxo mỳjja kunĩmã wa.

¹⁹ Kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Apỳnh Ar kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Kra kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhkumrẽx. Metĩndjwỳnh ne Kramẽ kute aben pyrāk'ã amim karõ nhyam kam Kradjwỳ kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ. Ar amẽ kubê Metĩndjwỳnh djwỳnhĩ.

²⁰ Bir be, Metĩndjwỳnh ta ne amim Kra'ã karõ, krakôt kute amim mỳjja kunĩ õbikwamã, pykakam mỳjja nār kākkwakam mỳjja, kunĩ kute o õbikwamã. Mỳjkôt? Krakôt, kra ne me kadjy pĩte'ykam tyn kamrõ ajkapĩ nhyam kam kôt Bām memã kabēn mex jarẽ nhyam me arỳm umar mexbit ma.

Metĩndjwỳnh kute meo õbikwa.

²¹ Amrẽbê ne gar Metĩndjwỳnh akurẽ djwỳnh. Ar aje ajaxwekõtbit ajamak bēn ne aje mỳjja jaxwebit ar o abakam ne gar o akurẽ djwỳnh. ²² Nhyam bep ajbir ne Metĩndjwỳnh ar ajo õbikwa. Nã gãm ar te amã kurẽ nhyam Metĩndjwỳnh tu ar ajo õbikwakumrẽx. Kra ne me kadjy amijo kubēngõkren ruwn kam ty. Nhyam kam kôt Metĩndjwỳnh ar ajo õbikwakumrẽx. Mỳj kadjy ne ar ajo õbikwa? Bir, kute amiwỳr ar ajo bõx, gar kabem aku'ẽmã. Ar mrāmri Metĩndjwỳnh mexo amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba ne ar akam mỳjja punu 'õ kêtumrẽx ne kabem aku'ẽmã. Kadjy ne Metĩndjwỳnh ar ajo õbikwa, godja gar arek o tēn kanga kêt jabej. ²³ Godja gar arek aje Jeju 'ã angràn mrāmri adjām tỳx ne aje kanga kêt jabej ne kam ajte amijã kamnhĩxbê kam amak ar o aban kanga kêt jabej. Nã gãm ar arỳm Jeju'ã ujarēnh nyja man kam amim kamnhĩx ne kam kam ama. Godja gar mrāmri arek kôt amijo atēm

rã'ã ne aje kanga kêt jabej ne kam mrāmri arỳm 'ỳr bõx. Djām ar gajbit ne gar Jeju'ã ujarēnh ma? Kati, pyka kunĩkôt ne Jeju'ã ujarēnh mekôt ajmã. Ba ibê Paur ne ba memã Jeju kukrãdjà ny'ã idjujarēnh mō. Idjapēnh ne ja. Kam ne ba kãjbê memã 'ã idjujarēnh mō.

Paur me kadjy apēnh.

²⁴ 'ã idjujarēnh mō nhyam me arỳm kôt ijo ajkẽ ba itokry ne. Djām kôt ikapri? Arkati, ikĩnhkumrẽx. Me akadjy ne ba itokry ne kam ikĩnh ne. Mete Krituo bikēnh nhyam tokryja 'ã ne me ijakre. Ba kam ba itokrykôt mete inhĩo bikēnh ba, ba itokryjakôt ne ba Kritu tokry nhinomã rēnh tẽ. Jeju nhĩ kadjy, mete amim Jeju mar ne kute Jeju nhĩ pyrākja, me kadjy ne ba itokryja. ²⁵ Ne me akadjy idjapēnhja. Metĩndjwỳnh ne me akadjy idjan imã idjapēnh jarẽ. Ba kam me amã idjapēnh ar iba. Mỳj idjapēnh nã? Bir, ije me kunĩmã prĩne Metĩndjwỳnh kabēn'ã idjujarēnh itēm nhyam me kunĩ kute marmã.

²⁶ Amrẽbê ne me kunĩbê Kritu apdju ne. Nãm me bakukãmãre amikam kra jadjwỳro tēm tãmtã: nhyam bipdjur rã'ã. Nhyam kam ajbir Metĩndjwỳnh arỳm memã o amirĩt, ta õ me mextire jamãbit o amirĩt ne. Kute amim me ja'ã karõkôt ne memãbit o amirĩt ne. ²⁷ Amrẽbê ne amim 'ã karõ ne kam mebê udju: ne. Ne arỳm jakam memã o kato, õ me mextire jamãbit ne o amirĩt ne. Mỳj ne mekbê udju ne ajbir memã o amirĩt ne? Bir, Kritu me bakadjwỳnhbê 'ỳrja. Tãm ne gu me õ mỳjja mex'ã amim kamnhĩx ne. Kritu me bakadjwỳnhbê 'ỳrkam ne myt kunĩkôt mã me bamã mỳjja mex ngã ba me ikĩnhkumrẽx. Mã ne mỳjja mexja kute? Bir, mỳjja mex ja ne apēx prãm kêtumrẽx. Mỳjja mex ja ne mexo kute mỳjja kunĩ jakrenh, kute me kute õ nēkrẽxo amimexja kunĩ jakrenh mex ne. Dja mã amirĩt rã'ã ne. Djām me kwỳmã ne o amirĩt ne? Kati, pyka kunĩkôt ne õ me jamã o amirĩt ne.

²⁸ Bir be, kam ne bar mã me kunĩmã Kritu'ã ajarẽ. Ar ikrã mexkôt, ar ikabēn mexo ne bar me kunĩmã tĩn jangijn me kunĩmã Metĩndjwỳnh kabēn jarẽ. Ar ije Metĩndjwỳnhmã meo imõr ne kum me õrmã. Me kunĩ arỳm kute Kritu mar mex

ne kute inomã mēnh, me tãm ne bar ije Metĩndjwýnhmã meo imõr ne kum me õrmã. ²⁹ Kadjy ne ba idjãpēnhkam ityk djã kêt ne. Djãm Kritu rerek got. Axwe týx ne ta týxo ijo tý:x ba kam me kadjy idjãpēnh ra:x ne.

2

Kritu ajbit rax nhym me kute ja mar kadjy ne Paur djãpēnh raxja.

¹ Ë, ba ar amã arē, gar ama. Gora ar amã idjãpēnh raxjakõt ima. Krĩrãxbê Raodjikam ar jamē apýnh krĩ rũnh djãri me jamē me aje te ipumũnh kêt ba akrãnmã ar me akunĩmã idjãpēnh ibaja pumũ.

² Mýj kadjy ne idjãpēnh raxja? Ije ar amã týx jangjēnh gar ajte atýxmã. Ne ajte ar amã aben jabēn axikõt akabēn ne ar abamã. Ga kam ar aje mrãmri Kritu markumrēxmã, Metĩndjwýnh kute prĩne mekbê o bipdjurja ar aje mar ne aje katãt kõt mar ar o abamã. Mýj ne mekbê o apdju? Kritu. Kritu mekbê bipdjur ne gar aje marmã. Me kute Kritu mar rax ne kute mrãmri me õ nēkrēx rũnh pyrãk. Dja gar ã Kritu mar rũho ane. Kadjy ne idjãpēnh raxja.

³ Nã, Kritu pydji ne kute amikadjy memã no mex jangjēnh djwýnh. Ajbit kute memã Bãmmē ar kukrãdjão amirĩt, kukrãdjã bipdjurjao amirĩt nhym kõt me arým õ mýjja mex maro tē, õ mýjja mex maro tēn kam kõt no mex. Nhym kam apýnh me kute Metĩndjwýnh nhõ mýjja mar djãri mrãmri kute õ nēkrēx mextire ja pyrãk. Be, ga Kritu pydji kute amikadjy memã no mex jangjēnh nhym me no mex ne kute õ mýjja marja pumũ. ⁴ Atemã 'õ kêt. Ta pydji ne kute Bãmo amirĩt. Ë, me'õ kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã katãt 'ã ajarē. Me 'êx ne kute kabēn punuo amikabēn mex ne o kute ar anoo biknor karõ ne ba ar amã ane.

⁵ Nãm te jãnh prãme ba amybymbit imã ar akĩnh ne ar amar rã'ã. Arým ne ba ar aman kam ikĩnhkumrēx ne. Nã gãm ar amim Kritu markumrēx ne 'ã angrã týx ne amã me uma kêt ne kanga kêtumrēx ne 'ãno dja, ne akrãnmã aben mē ar aba. Ba kuman kam ikĩnhkumrēx ne.

Ar kute Kritubit mar kadjy.

⁶ Bir be, ar aje Kritu Jejuo anhõ Bēnjadjwýrkam ã kõt amijo abao ane, anhõ Bēnjadjwýr Jejukõt ã amijo abao ane. ⁷ Dja gar ã amũ Kritu maro abikamēnhõ atēm kute mrãmri ne pĩ abatãnh kadjy kute pykamã arē ngjēnh ne kute pyka 'amýnh týxja pyrãk. Dja gar ã amũ Kritu maro abikamēnhõ atēmo ane, ne ã Kritu 'amýnh týx ne 'ãno adjãmo ane. Ne amrēbê ar aje amim Kritu marja arek o tē. Me kute ar amã arēnhkõt dja gar arek o anhýro tē. Dja gar ã o anhýro atēm rã'ãn prĩne mar týx ne. Ne kam Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarē, ne kum amikĩnh jarēnh 'ãno dja.

⁸ Dja gar aminēje me kabēn punuwã pumũ. Dja me kabēn punu 'êx ne amijo kabēn mex ne mõn ar anoo akno. Djãm me kabēn punuja kabēn katãt got, kabēn mex got? Kati, me kabēn kajgo mexi. Me ta ne me ar abenmã 'êx ban amũ abenmã arēnhõ mõr tãmtã nhym ĩ kamingrãny amũ abenmã arēnhõ mõ. Djãm Metĩndjwýnh kabēnkõt ne wã? Kati, me ta kukrãdjãkõt ne me kabēn kajgowã. Nhym bep atemã ne Kritu kabēn katãtã. Mrãmri katãt arē.

⁹ Kubê Metĩndjwýnh djwýnhkumrēx. Amijo kubēngõkren me bawýr pykamã ruw. Kubēngõkrekam ne kubê Metĩndjwýnhkumrēx. ãm Metĩndjwýnh djwýnhĩ. Ta ne kubê Kritu. ¹⁰ Ne ta gwaj bakadjwýnhbē nhýn gwaj bamã umar mexti:re jarē. Gwaj bamã umar mextire jarē gwaj kam bakĩnhkumrēx. Mã ne gwaj bakĩnh kute? Bir, mrãmri me kute õ nēkrēx rũ:nhkam kĩnhja pyrãk. Dja gwaj Jejukam bakĩnhõ bamã nēkrēx kĩnhja jakrenh mex ne. Ë, mrãmri ne Kritu raxo kute me bēnjadjwýr rũnhmē me bēnjadjwýr kry kute meo baja kunĩ jakrenh. Ta ne umar mexo ar gwaj bajo ban gwaj bajo kĩnhõ ba, gwaj bamã kĩnh jangjēnhõ ba.

¹¹ Arým gwaj baje Krituo aminhõkam ne gwaj atemã bakukrãdjã. Gwaj bakukrãdjã tũm, gwaj bajaxweja ne gwaj arým tu wãnh kangan kum banhire. Ne kam gwaj bamex kute mrãmri ne mekbê idjaer kute me my nhinhu kã rēnh nhym me kam mex ne kĩnhja pyrãk. Me bajtem kute Metĩndjwýnh nhõ me ja mar kadjy ne me me my nhinhu kã rê. Nãm me me my nhinhu kã rēn mũm

kurën kam kïnh nhym Kritudjwÿ arÿm gwaj bamã gwaj bakukràdjà tùmja mùm ã rënho ane gwaj kam ã badjwÿ ã bamexo ane nhym Metïndjwÿnh arÿm gwaj bakam kïnh ne.

¹² Jeju akubyn tïn ne me tyk krã kurÿm kator'a ne ngônhmã gwaj bajangjênha amijakre. Ngônhmã gwaj bajangjênho ne kute Jeju tyk ne pykakam ir pyrãk. Nãm me ã ngônhmã gwaj bajangjênho ane. Ngônhmã gwaj bakrã jangjên, gwaj kam akubyn bakrã apôx ne kute Jeju kênkre kurÿm akubyn tïn ne kator pyrãk. Metïndjwÿnh ta ne tÿxo akubyn Krituo tïn, me tyk kurÿm Krituo kato. Gwaj kam arÿm tu amim kamnhïxkumrëx nhym kam ngô kurÿm me bakator kute gwaj badjwÿ akubyn batïn pyrãk, kute ta tÿxo Kritumë ro'ã gwaj bajo tïn pyrãk. Kam dja gwaj bakukràdjà nykôtbít amijo baba.

¹³ Bir be, amrëbë ne gwaj baje batyk pyrãk ne ar baba. Nã gwaj bajaxwekumrëx ne mùm amikukràdjà tùm rënho kêt kam kute me batyk pyrãk. Nhym bep ajbir ne Metïndjwÿnh gwaj bajaxwe kunïo biknorkumrëx. Nhym kam kute Kritumë ro'ã gwaj bajo tïn pyrãk.

¹⁴ Arÿm ne Metïndjwÿnh Môjdjê kukràdjào apêx. Môjdjê kute memã “Kwãrïk wãnh” anhÿr ne 'ã pi'òk no'òkja arÿm o apêx. Nã gwaj te kukràdjàkôt amijo babamãnh ãm mã bajamakkre kêt. Nhym kam Metïndjwÿnh ôkre kadjwÿnhbë,

—Ikra tykkôt, mete pïte'ykam kum o i'èk nhym tykkôt dja me tu amim ikamnhïxkumrëx ba kam me'ã mex rë. Nãm me te Môjdjê kukràdjàkôt te o anen mar kêt kumrëx ne, ane. Nãm ã Metïndjwÿnh o anen ã Môjdjê kukràdjào apêxo ane.

¹⁵ Be, Kritu tykkôt ne Metïndjwÿnh me karô punu rÿnhjadjwÿo ajkë, me karô punu nhô bënjadjwÿrmë, me tãm ne Metïndjwÿnh meo ajkë. Nãm me amipardja'ã me pa 'amÿn kam meo kurwÿko ban meo bôx. Me ipôkri ne me meo kurwÿko ban meo bôx ne kam prïne mekbë àbër djà kunïo apdjun kam memã me uma ngrãnh mex ne. Nhym me kunï kôt omÿn arÿm kôt kuma. Nãm ã Kritu tykkôt ã Metïndjwÿnh me karô punu rÿnhho bikënho ane.

¹⁶ Metïndjwÿnh kute me karô punu rÿnhho bikënho kam kwãrïk wãnh ô kukràdjà mar kêt. Nãm me Môjdjê kukràdjà kupa'ã mekbë mÿjja pÿma ar o ba ne memã amijangri'ã apnë. Bir be, kukràdjà kakritja dja gar mar kêt. Metïndjwÿnh arÿm kute mÿjja tùmjao apêxkam dja gar mar kêt. Kwãrïk wãnh ga arïk ar adjakur abakam gë me'ô adjakur mÿr jabej ar amã kabën 'ô jarënh kêt, nãr kon, mÿjjao akôm mÿr jabej gë me'ô ar amã kabën 'ô jarënh kêt. Nãr kon, me rer mex 'òkam, mytyrwÿ 'òkam, akati 'òkam, me rer mexo mörkam, mekôt ar aje amijo anhÿr kêt kam, kwãrïk wãnh gë me kam ar amã kabën 'ô jarënh kêt. Kwãrïk wãnh mÿjja kukràdjà ja mÿr jabej gë me'ô ar amã àkrë kêt.

¹⁷ Kritu bôx këttri ne me kukràdjà ja arïk kam ar ba. Nãm me Kritu kutêp ar kukràdjà jabito ba. Kajmã'ã ari o ba nhym kam bôx ne arÿm o ajngra, kukràdjà tùmja tu mùm kumë.

¹⁸ Kwãrïk wãnh me 'èx ne kute amijo pijàm ne arïk Metïndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhmã kabënja wãnh nò. Nãm me kum mÿjja ja kïnh ne 'ã ar amã apnë, ar aje me kudjwamã. Nãm we me,

—Dja gar me ikudjwa kadjy mrãnh djwÿnhmã amijarën kum rax jarë nhym arÿm Metïndjwÿnh kum ar akïnh. Dja ga ar o anhÿr kêt nhym arÿm kum ar akïnh kêt. Djãm abënjadjwÿr got ga tu Metïndjwÿnhmã akabën, ane. Kati, nãm me 'èx. Kwãrïk wãnh wãm nò gë me ja ar anoo biknor kêt.

Nãm we me biptirkam mÿjja pytiro ikwãn we ar amã kôt 'ã ujarënh ba. Kati, nãm me 'èx. Me ja ne me kajgo mex ne kam we ar amã mÿjja jarënhho ban we amijo àmra ba. Kati, nãm arïk ar ta amijo 'èx ne amijaxwekôt amiman kam we amijo àmra ba. Kati, nãm me 'èx. ¹⁹ Ne arÿm Kritumã iren 'amÿnh kêt.

Kritubë Metïndjwÿnh djwÿnhkumrëx. Ta ne wÿnhï. Kute ta krã pyrãk. Me baje Kritu mar ne gu me baje ï pyrãk. Nhym bep Kritu ta ne kute krã pyrãk nhym me kum iren 'amÿnh kêt. Nã gu me bakukràdjari ajkanhök ne kam tu batypydji. Apÿnh kêtë. Me bakukràdjãmë me bakudjék kunïo aben pydjïn me bakrãmã kumë.

Nãm ã Kritu ta kubê krâkam ta ïo djuw mexo tẽ, me bajo djuw mexo tẽmo ane. Kritu ne ta õ me jamã bẽnjadjwÿr ne kam amim meo atom ne meo djuw mex. Te apÿnh me ba djari baba nhym tu amim me bajo atom, me bajo aben pydji gu me batypydjìn aben mẽ ar baban kam kôt bamã aben jabên kam baro'ã Kritu maro tẽ. Metĩndjwÿnh ne amim me bajã karõ gu me kam kãmã kôt ã maro batẽmo ane.

²⁰ Arÿm ne gar Kritumẽ ro'ã ty nhym arÿm ar amã mÿjja kukràdjã kakritja mÿm kumẽ. Kritu kute ar amã mÿjjao apêx gar kam mã ajte amã akukràdjã kakrit kĩnh. Mÿkam ne gar akubyn mã amã pyka jakam me kukràdjã jabit kĩnh ne kôt ar amijo aba? Nãm we me,

²¹ —Kwãrĩk wãnh byr kêt,

—Kwãrĩk wãnh kakin kêt,

—Kwãrĩk wãnh kupên kêt, ã we anhÿr ar ba gar kôt amijo aba.

²² Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjã ne ja ne me we ar “Kwãrĩk wãnh” ar o ban mekbê mÿjja puma ar o ba? Kati, me ne me ane. Kukràdjã tÿm, kukràdjã kakritja arÿm kêt. Metĩndjwÿnh arÿm kukràdjã tÿmjao apêx gu me arÿm kôt amijo baba kêt. Mrãmri kute me badjàkur djã pyrãk. Tebê dja me batikrekam apêx ne me banhĩ'ã apêx ne me bakràkà'ã mrã. Nãm ã kukràdjã kakrit, kukràdjã tÿmja apêxo ane.

²³ Me kute mebê mÿjja pymaja ne me 'êx ne kabên mex ne. Bep kati, nãm me tu ar mÿjjamã amijarênho ba, mÿjjao Metĩndjwÿnh ne ar kum amijarênho ban 'ã memã apnê nhym me kudjwa. Nãm we me 'êx ne we ar amijo pijãmo ban ar ta aminhĩ djwÿnho bikênho ba. Me ta kute we amibê axwe rênhmã prĩne amijo bikênho ba. Metĩndjwÿnh kute memã ja jarên kêt. Me ta ne me arĩk ta kute amijaxwe bĩnmã apÿnh amijo ba djari amijo ba. Nãm me amititik ne kam amijo bikên mexo ba. Kati, ãm kajgo mexi. Nãm me te aminhĩ djwÿnhja te o ane nhym ãm mã axwe. Djã nãm me amibê axwe kurê? Kati, nãm me te o anen mã axwe.

* **3:4** Apÿnh me õ pyka djari kunĩkôt ne me kunĩ bẽngõkre. Kubekã jakamẽ me kakràtykmẽ me babẽngõkremẽ ne me kunĩ: bẽngõkre.

3

Ar kute katàt amijo bamã arkum 'ã karõ.

¹ Gora ar Kritumẽ ro'ã arÿm akubyn atĩnkam, ngõ kurũm ar ajapõx kute akubyn atĩn pyrãk, kam dja gar kàjkwakambit mÿjja jabej ajkam ama. Kam ne Kritu nhÿ, Metĩndjwÿnh djubõk'ãnh nhÿ. ² Dja gar kàjkwakam mÿjjakõtbit ajamak bẽn. Kwãrĩk wãnh pykakam mÿjja mar kêt.

³ Kute Kritumẽ ro'ã arÿm atyk pyrãk. Djãm me tykkam kute pyka jakam mÿjja mar got. Bir be, arÿm Kritumẽ ro'ã ar atyk ne ro'ã akubyn atĩnkam, dja gar jakam, pyka jakam, Kritumẽ atypydjìn ari ar aba. Nhym kam Kritu kadjwÿnhbê, Metĩndjwÿnh ar ajo bipdjur mex ne, kute apytàr mex kadjy. Kam dja gar kàjkwakam mÿjjabit ma. ⁴ Be, Kritumẽ ne gar atypydjìn ar aban kam tu atĩnkumrêx ne. Gêdja Kritu akubyn raxo amirĩt ne kam abẽngõkredjwÿ* arÿm araxo amirĩt.

⁵ Bir be, kam dja gar arĩk abawã tu krã'yrkumrêx gê on wãnh nõ. Kwãrĩk wãnh gar krõ'ã aprõ kêt, nhym me nijadjwÿ krõ'ã mjên kêt. Ar aprõ prãm, nhym me ni mjên prãmja kwãrĩk wãnh nõ. Gê me my prõ prãm ne kurê ar ba, nhym me ni ar mjên prãm ne kurê ba kwãrĩk wãnh nõ. Me kum mÿjja punubit prãmja kwãrĩk wãnh nõ. Ne me kum nêkrêxbit prãmja kwãrĩk wãnh nõ. Nãm me kum nêkrêxbit kĩnh ne kam kôtbit amak bẽn ne kam kum Metĩndjwÿnhja mar prãm kêtumrêx. Me kute mÿjjao Metĩndjwÿnh karõ nhipêx ne kute we kum ar amijarênho baja tãm ne Metĩndjwÿnh kum kĩnh kêtumrêx. Nhym me kum nêkrêxbit prãmjadjwÿ kum kĩnh kêtumrêx. Amẽ punu nhym kam kum kĩnh kêtõ aben pyrãk ne. Kam ne ba ar amã,

—Tãm gêdja on wãnh nõ, ane.

⁶ Mÿjja ja kunĩkôt ne Metĩndjwÿnh mekam ngry:k ne. Godja me kute mÿjja jao ban kam kute Metĩndjwÿnhkôt amijo ba kêtumrêxja, me tãm gêdja Metĩndjwÿnh mekam ngryk ne ï memã o pãnh. ⁷ Nhym bep amrêbê ne gar gadjwÿ ã amijo aba punuo anen ajbit ma.

8 Bep jakam dja gar on mỳjja ja kunĩ kanga. Kwārĩk wānh gar angryk kêt ne memã adjàkjêr kêt ne aje amipānhmã mar kêt ne me kāmex jarēnh kêt ne ajajkwakam akabēn punu 'õ jarēnh kêt. Me my kute me nire kukràdjà'ã me aprỳja dja kêt. Nhy m me niredjwỳ kute me my kukràdjà'ã me aprỳjadjwỳ dja kêt kumrēx.

9-10 Kwārĩk wānh gar akukràdjà tũm jakôt abenmã ajēxnhĩ kêt. Arỳm ne gar akukràdjà tũmja mũm kunĩ mẽ. Ar aje akukràdjà tũmkôt aje abenmã ajēx aba ja ne gar arỳm nhĩ'ãm kunĩ mẽ. Pānh ne gar akukràdjà nykôt mỳjja mexbit ma. Metĩndjwỳnh kute ar ajo ny nhipēx djwỳnh ne ar ajo nyo tē, ar aje Metĩndjwỳnh mex pyrāk kadjy ne ar ajo nyo tē, prĩne ar aje Metĩndjwỳnh markumrēxmã ne ar ajo nyo tē.

11 Metĩndjwỳnh kute meo nykam ne me arỳm abenmã kre rax kêt ne tu arỳm abenã tỳm ne typydji. Arỳm Kritukôt me apỳnh ba djari kute abeno kurē djwỳnh kêtē ne kam arỳm tu abeno kamyn abeno õbikwa. Me bajtemmē mebē idjaermē, me tãm ne Metĩndjwỳnh arỳm meo aben pydji. Ne ajte me my nhinhu kà rēnhmē me mykà tãmē, me tãm ne Metĩndjwỳnh ajte meo aben pydji. Me kute arỳm me krõrmē me krõr kêt apỳnh õ pykakam ba djari bajamē, me tãm ne Metĩndjwỳnh arỳm meo aben pydji. Me kute me pa 'amỳnh nhy m me memã àpēnh kajgo ar bajamē me kute memã o pānh kadjy àpēnhjamē, me tãm ne arỳm Metĩndjwỳnh meo aben pydji. Nà, ne arỳm memã me kute abeno kurē djwỳnhja arỳm o ajngrà. Kritukôt ne me aben pydji ne kam kute Kritubit mar, arỳm ajbit kute amikajmãtã mar. Djã nãm kum me'õ kĩnh kêt ne? Kati, nãm kum me kunĩ kĩnh ne me 'ãno dja. Nãm me 'ãno ãmo aben pyrāk ne.

12 Ga Metĩndjwỳnh kute amijo ar apytàr ne arỳm kute amim ar ajo bikjêr ne kam kute ar ajo mex ne kum ar ajabêkumrēxja pumũ. Kam gēdja gar tu amim akukràdjà ny man kôt amijo aba. Gora ar amã me kaprĩ ne adjukaprĩ ne ar meo aba. Kwārĩk wānh ar ajõ apydji arax prãme ari aba kêt. Dja gar memã aprĩ mex ne ar meo aba. Tu akabôt katin akrānmã ar meo aba. Be,

mỳjja mex ja dja gar ã maro anen kam tu kôt amijo aba.

13 Gēdja me'õ ari kute anoknoro ba jabej kwārĩk wānh ga kum adjàkrê kêt ne mã kum akabēn mex jarē. Dja gar ã anen ar abeno aba. Dja gar abenkam amikrà rax jabej nàr kon amikrà ngri jabej tu o aknon abenkam angryk kêt. Gar Bēnjadjwỳr djwỳnh arỳm ar aje kam amikràja tu o biknorkumrēx ne ar akam ngryk kêtja pumũ. Dja gar ã anen ar aje abenkam amikràja tu o abiknorkumrēx ne abenkam angryk kêt.

14 Gora ar mỳjja ja kunĩkôt amijo aban kam ajte iby amã aben jabê. Gora ikabēn ja ma. Ar amã aben jabēn ar abeno aba. Ar atypydji djà ne ja. Ar amã aben jabēn kam atypydjin kam amexkumrēx. 15 Djãm ar aje abeno ajtemmã ne Metĩndjwỳnh amiwỳr ar ajuw? Kati, gar atypydjin aben kam adjumar mex kadjy ne amiwỳr ar ajuw. Bir be, kam dja gar adjumar mexbit ma. Kritu ta umar mextire jao dja ar amã umar mextire jadjà ne o aben nēje me akukrà. Dja ta õ me umar mex djào prĩne ar ajaēn kam o aben nēje ar ajakre. Ē, gora ar Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarē.

16 Gora ar prĩne ajamakkrekam Kritu kabēn kunĩ nhõn kôt ar amijo aba. Ne akabēn mexo abenmã Metĩndjwỳnh kukràdjà jarēn o abenmã tĩn jadjà. Ne Metĩndjwỳnh'ã angrer aba. Mebē idjaer nhõ me ngrer tũm jarēn kam ajte Metĩndjwỳnh Karõ kute ar amã me ngrer ny jarēnhjadjwỳ jarē. Ne Metĩndjwỳnhmã ar amikĩnh jarē, angrerkôt kum akadjwỳnhbê akĩnh jarē.

17 Dja gar Bēnjadjwỳr Jejukôt amijo aban Jeju Bãmbê Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarē. Djãm ar akàtãm, djãm ar anhõ bēnjadjwỳr kêt dja gar adjàpēnh punun akabēn punu? Kati, ar abê Bēnjadjwỳr Jeju nhõ àpēnhkam dja gar adjàpēnh mexkumrēx ne akabēn mex ne. Ar abê Bēnjadjwỳr Jeju nhõ àpēnhkam dja gar anhõ bēnjadjwỳrkôt amiman kôt akabēn mexkumrēx ne kôt adjàpēnh mexkumrēx ne mỳjja kunĩkôt Jeju Bãmbê Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarē. Kritukôt kum amikĩnh jarē.

18 Ē, ar apa, ar anire, arỳm ar amjēnja dja gar amjēn kabēn man kôt amijo aba. Bēnjadjwỳr djwỳnh kute ar amã ã anhỳrkam

dja gar ã amjên kabên mar ne kôt amijo abao ane nhym kam mexkumrêx ne.

¹⁹ Ë, ar apa, ar amy, ar amã aprõ jabên kum akabên djà jarênh kêt ne kum akabên mexbit jarê.

²⁰ Ar apa, ar aprĩre, gora ar ar anãmẽ ar abãm ar kabên man ar kabênkôt amijo aba. Ar kute ar amã kabên jarênhjakôt amijo aba ne o abiknor kêt. Nhym kam Bënjadjwÿr djwÿnh ar akam kĩnhkumrêx ne.

²¹ Ë, ar apa, ar ajabatànha, kwãrĩk wãnh gar akra arkum akabên kêt ne arkum ngryk jadjàr kêt. Arkum akabên mexbit jarê. Dja gar arkum adjàkrê nhym ar arÿm kaprĩ ne katàt mrãnhja kanga.

²² Ë, ar apa, memã ar adjàpênh kajgo ar abawã, me kute ar ajo pãnh ne amim ar apa 'amÿnh gar memã adjàpênh kajgo ar abawã gora ar pyka jakam ar apa 'amÿnh djwÿnhja kabên ma. Kute mÿjja ar amã arênh kunĩkôt dja gar kabên man kôt amijo aba. Djãm me kute ar apumũnho ku'êkambit got gar memã adjàpênh mex ne, nhym we me ar akam kĩnhmã? Kati, me kàxãdjwÿ dja gar tu adjàpênh katàt ne. Ar amã Bënjadjwÿr Jeju kĩnh ne amã umakam dja gar tu kum adjàpênh katàt ne.

²³ Gora tu ar adjàpênhkumrêx. Kwãrĩk wãnh gar adjàpênh punu kêt. Dja gar tu adjàpênh kunĩ amã kĩnh ne kupênho tẽ. Ne tu adjàpênh mexkumrêx ne katàt adjàpênh tẽ. Djãm pykabê mebêngôkre 'ôbitmã ne gar apê? Kati, kàjkwa kam ar anhõ Bënjadjwÿrmã ne gar apê. Kam ne ba ar amã katàt ar adjàpênh'ã karõ, ar aje katàt adjàpênhwão atëmmã ne ba ar amã adjàpênh'ã karõ.

²⁴ Gora ar ama. Bënjadjwÿr djwÿnh ta dja ar amã o pãnh. Kute õ me jamã mÿjja mex-tire djirja dja ar amã kungã gar amim aby. Bir be, Bënjadjwÿr Kritumã ar adjàpênhja man kam kôt kute ar apa 'amÿnh djwÿnhmã adjàpênh ar aba.

²⁵ Bep apÿnh me axwe djàri gêdja Metĩndjwÿnh memã axwe pãnh jarênho tẽ. Amrêbê tĩnri axweri gêdja Metĩndjwÿnh kôt kum o pãnh ne, tĩnri axwekam dja memã o pãnh aben pyrãk ne. Djã nãm we,

—Ije bep tãmja ne õbikwa krãptĩ ne kam bënënjadjwÿr rax. Kwãrĩk wãnh kum pãnh

jarênh kêt. Ba 'uwtĩjamã pãnh jarê, anhÿr got? Kati, nãm tu memã pãnh jarênho aben pyrãk ne. Ne me axwekam katàt memã o pãnh.

4

Me bënënjadjwÿr kute õ àpênho ba katàtmã.

¹ Ë, ar apa, ar aje meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhym me ar amã àpênh kajgo ar bawã, ar amã ne ba ikabên. Gora ar anhõ àpênhmã akabên mex jarên meo aba katàt. Ë, ar gadjwÿ ne gar kàjkwakam anhõ Bënjadjwÿr. Gora ar ama. Tãm ne ja.

² Ë, ar apa, gora ar akupãnhã Metĩndjwÿnhmã akabên 'ãno dja. Gora ar Metĩndjwÿnhmã amijarênhkam amã adjukanga kêt ne aje kum amijarênh ar o abakôt aje mÿjja'ã 'wÿrja tãm dja gar kam ama. Ne kum ar akabênkôt kum amikĩnhdjwÿ jarênh 'ãno dja.

³ Kum ar akabênkôt ar badjwÿ kum ar ijo a'wÿ gê Metĩndjwÿnh mÿjja kute ar ibê àptàrjao ajngrà bar tu memã Metĩndjwÿnh kabên jarê, memã Kritu jarê. Nãm mekbê apdju bar kam ije memã o amirĩtmã. Kam ne ba mekbê ijê djakam idjãmja. Nã bãm ije memã Kritu jarênho itëm katikôt nhym me mekbê ijê djakam imê. ⁴ Bir be, kam gêdja gar kum ijo a'wÿ, ije memã arênh ne ije katàt memã o amirĩtmã. Ije Jeju mekbê bipdjurja memã arênh ne ije memã mã o amirĩt nhym me kute katàt marmã. Nà, kadjy ne Metĩndjwÿnh amim idja, ije prĩne memã o amirĩtmã. Tãm ne ja.

⁵ Be, me kàtãm kadjy, me kute Jeju mar kêtja, kadjy dja gar akrànãm amijo aba mex-tire ne memã akabên mexbit jarê. Gêdja aje Jeju'ã adjujarênh djà awÿr bõx ga kam mekmã Jeju jarê.

⁶ Gora akrànãm memã adjujarênho akrĩ gê me ar amã,

—E kum goja ajte adjujarênho nhÿ. Ga nã gãm akabên mar prãmre, ane. Gêdja me kute mÿjja 'õ mar prãm jabej akukij ga kam memã katàt 'ã adjujarênho nhÿ. Be, tãm ne ja.

Apÿnh õbikwamã kute kabên janor.

⁷ Ota me bakamy Xikiku dja ar amã prĩne ijarê. Gwaj bamã Xikiku jabêkumrêx tãm

dja ar amã ijarẽ. Nã, nãm ikôt àpênh mexkumrêx ne àpênh kanga kêtumrêx. Bënjadjwÿr nhõ àpênhkumrêx ne ja. Nãm ar ikôt kum àpênh ar ba. Ta dja pñine ar amã ijarẽ. ⁸ Kadjy dja ba ar awÿr ano, kute ar amã ar ijarênh gar aje ar imar nhym kute ar amã kñnh jadjàr gar ajte atÿx ne akñnhmã. Kadjy dja ba ar awÿr ano. ⁹ Gwaj bakamy Ônemudjwÿ dja ba ano, wãm ar ro'ã ar ano. Gwaj bamã Ônemu jabêkumrêx, tãm dja ba ano. Nãm amim Kritu markumrêx ne kanga kêt. Ar ajõ 'õ. Be, ar ta dja ar ar amã jakam mÿjja kunĩ jarẽ.

¹⁰ Gwaj bakamy Arxakumẽ ar iro'ã mekbê ijê djakam dja. Ne ar ajo aman wãm ar amã amijarẽ. Nhym Makudjwÿ kubê Banabe tàmdjwÿja adjwÿnhdjwÿ ar ajo aman wãm ar amã amijarẽ. Ë, arÿm ne ba ar amã 'ã karõ. Dja ar awÿr tẽn bõx gar amiwÿr o wadjàn kum akabên mex jarẽ. ¹¹ Jējuw, mete kum Juxu jarênhja adjwÿnhdjwÿ ar ajo aman wãm ar amã amijarẽ. Be, Arxakumẽ Makumẽ Jējuw ar ajbit ne Ar kubê idjaer ne kute amim Jeju mar ne ar ikôt àpênh ar ba. Ar kute mekmã Jeju jarênh nhym me kute amikajmãtã Jeju mar nhym Metĩndjwÿnh kute ar meo bamã ne ar ikôt àpênh ba. Nãm ar ikôt àpênh mexkumrêxo ikñnh ne.

¹² Epapraj, ar ajõ 'õ ne kubê Kritu Jeju nhõ àpênh ne ar ajo aman wãm ar amã amijarẽ. Nãm Metĩndjwÿnhmã ar ajo à'wÿr 'ãno dja. Tyk djà kêt ne ar ajo à'wÿro ban kum,

—Ga dja ga aro tÿx gẽ ar ajã ngrà tÿx ne akanga kêt ne amar mex nhinomã kurẽ. Ga dja ga arkum 'ã karõ gẽ ar kôt mrã, aje amim ar'ã karõkôt mrã. Nãm ã kum ar ajo à'wÿro ane. ¹³ Be, ba ne ba inoo Epapraj pumün kôt ar amã 'ã pi'òk no'òk ne. Mrãmri ne ar ajã àpnhĩx ne. Krĩraxe Raodjikam ar jamẽ krĩraxe Ijeporikam ar jamẽ me akunĩ'ã ne àpnhĩx ne. Ba ne ba arÿm omün ar amã 'ã pi'òk no'òk ne.

¹⁴ Rukabê me kane djwÿnh gwaj bamã kñnhkumrêxjamẽ Temanhmẽ ar ar ajo aman wãm ar amã amijarẽ.

¹⁵ Nã bãm Raodjikam gwaj baje abeno bakamyo ama ne. Gora arkum ijarẽ. Nĩpa

nhürkwākam ar kute Jejukôt aben pydjwãmẽ Nĩpa bêngòkremẽ ne ba o ama ne. Ar wãmãdjwÿ ijarẽ.

¹⁶ Ë, ije ar amã pi'òk no'òk nhõrwã gar omü:n omünh pan kam amũ krĩraxe Raodjikam ar kute Jejukôt aben pydjwãmã angã gẽ kam ar amipãnh ar amã wã ngã. Dja ba ije wãm ar amã pi'òk no'òk nhõrwã gar ga wã pumün amũ ar wãmã angã gẽ Raodjikam ar wã amrẽ amipãnh ar amã wã ngã. Gar aprakamã omũ.

¹⁷ Ë, Akipumã kum,

—Gora Bënjadjwÿr kute amã adjapênh jarênhja on o tẽn inomã amẽ, ane.

¹⁸ Ba ibê Paur ne ba wãm ar amã ikabên ne. Nhym bep ngrire ja ne ba ba inhikrao ipêx ne. Nã bãm ar ajo aman kam wãm ar amã amijarẽ. Gora mekbê ijê djakam idjãmja man o abiknor kêt. Gẽ Metĩndjwÿnh ukaprĩkôt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur Kute Texarônikakam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paurmê ikjêbê Xira krî nhidjibê Pir-pukam bôx ne mekmã Jeju jarê. Nhyim me kwý kum Jeju'ã ujarênh mar prãm kêt ne prîne aro ajkên kam Ar kubê ijê. Nhyim akati nhyim me ajte bôm ar kumê nhyim ar mã me kurûm tẽ. Mã me kurûm tẽn kam krîbê Texarônikakam bôx ne ajte mekmã Jeju jarê. Nhyim me kwý rax ne tu Jejuo aminhõ. Nhyim kam mekbê idjaer ajte mekmã ar kurêtuw. Nhyim kam Paur krîbê Texarônika kurûm tẽ. Tẽn atemã krî 'ôkam bôx. Nhyim Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja arek abeno bikprônho dja. Nhyim Paur ar kurûm tẽn aro aman te akubyn ar'ÿr tẽn prãme ne kam Ximoxi ar'ÿr ano. Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja kute arek Jeju kabênkôt ar amijo ba rã'ã jabej kute ar omûnhmã ar'ÿr ano.

Nhyim Ximoxi ar'ÿr tẽn bôx ne ar omûn kam akubyn Paur'ÿr tẽn. Akubyn tẽn bôx ne Paurmã ar arê,

—Ăm arkum Jeju kînhkumrêx. Onîj ar arek Jeju kabênkôt ar amijo ba, ane. Nhyim kam Paur kuman kam kînhkumrêx ne arkum pi'ôk no'ôk. Mÿj'ã ne Paur pi'ôk no'ôk? Bir, Paur kurê djwýnh ne Paur'ã kabên ne. Nãm me,

—Paur ne me amã 'êx. Nãm me amã akubyn tẽmmã amijarê. Nãm 'êx. Nãm arîk ar ba. Me bôx kêtja pumû, ane. Nãm ã Paur kurê djwýnh 'ã kabên ane. Nhyim Texarônikakam ar ja arÿm me tyk jabej Paur kukij. Ne kam ajte Jeju akubyn bôx jabej kukij nhyim Paur ja kunî'ã pi'ôk no'ôk ne. Tãm ne ja.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne. Xiramê Ximoximê ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Krîraxbê Texarônikakam ar aje amim Jeju mar ne kôt aben pydjiwãmã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Metîndjwýnhbê ar Babãm ne kam krabê Bênjadjwÿr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji, ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

Gê Metîndjwýnh ar ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê gwaj Babãmmê Bênjadjwÿr

Jeju Kritu ar ukaprîkôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwýnhmã arkam amikînh jarênh.

² Nã bãm ar Metîndjwýnhmã ar akam ikînhkumrêx jarê ne kum ar ajarênh 'ãno dja. ³ Mÿkam ne bar ar akam ikînh? Bir, ar aje tu amim Jeju markumrêx ne arÿm kôt aje amijo abakam ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar amã Metîndjwýnh jabêkôt arÿm kum adjapênh raxkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar aje arÿm Jeju Kritu jabej mã adjumarkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Gwaj banhõ Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn bôxmã ar aje mã abej ajkam amakkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Kam ne bar ar akam ikînhkumrêx ne gwaj Babãmmã ar ajarê, gwaj banhõ Metîndjwýnhbê gwaj Babãmmã ar ajarê.

⁴ Akmere ar, àpnhîre ar, mrãmri ne arÿm Metîndjwýnh kum ar ajabêkôt arÿm amijo ar apytã. Kute ar ajo kra kadjy amijo ar apytã bar arÿm kuma.

⁵ Djãm Jeju'ã ar amã idjujarênh nyja kabên kajgo got? Kati. Mrãmri ne ba ar amã Jeju'ã idjujarênhkumrêx ne. Ăm Metîndjwýnh puma kôt ne bar mã ar amã Jeju kabên jarê. Djãm ar ba ne bar ar amã ikabên jarê? Kati, ãm Metîndjwýnh Karõ kabênkôt ne bar ar amã ikabên jarê. Ăm Metîndjwýnh kabênja ne kajgo kêt. Ăm 'êxnhî kêt. Tãm ne bar mã kuman ar amã arê.

Nã bãm ar ar akam imexkumrêx ne akrãnmã ar ar ajo iba. Gar arÿm prîne ar ipumûn tu amim ar ikabên markumrêx. ⁶ Ar ikabên man ar ijã amijakren Bênjadjwÿr Jeju'ãdjwÿ arÿm amijakre. Ar ijã amijakren mã ar ikôt amijo aba. Nhyim kam me ar ajo ajkê. Ar aje Jeju markam ne me ar ajo ajkê. Nãm me te ar ajo ajkê gar mã ajamako ar ikabên mar tÿx mex ne. Ne tu ate akrãn tu akînhkumrêx ne. Nã gãm ar Metîndjwýnh Karõ kabênkôt tu akînhkumrêx ne mã ar ikabên ma.

⁷ Nhyim arÿm Akajakam ar kute amim Jeju marjamê Matenikam ar kute amim Jeju marja me kunî arÿm ar apumû, ar aje Jejukôt ar amijo aba pumûn arÿm ar

ajã amijakren kute ar apyràk ne ar ba.
⁸ È, ar ga ne gar memã Jeju'ã ajarê nhym Akajakam ar jamê Matenikam ar jamê ne me arým kunĩ Bënjadjwÿr Jeju'ã adjujarênh ma. Djãm me ajbit ne me kuma? Kati, nã gãm ar me kunĩmã arê nhym me arým kuman kam arým amũ abenmã arê. Nhym me arým prĩne kuma. Nã gãm ar aje amim Metĩndjwÿnh marja memã amijarê nhym me arým prĩne kuma ne kam amũ aben djô'ã abenmã ar ajarê. Nhym kam pyka kunĩkôt me arým ar ajarênhbit ma. Kam ne bar ije arým memã ar ajarênh kêt.

⁹ Me ja ta ne me ar imã ar ajarê. Me ja ta ne me ar imã,

—Be, onĩj Texarônikakam ar ja ne arkum ar akĩnhkumrêx. Be, ga ar abôxkam ar kute ar amã kabên mexbit jarênhja ma, ane. Ne ajte ar imã,

—Be, Texarônikakam ar ja ne ar arým mÿjjao we Metĩndjwÿnh karô nhipêxja kangar arým Metĩndjwÿnhkumrêx, Metĩndjwÿnh tĩnjao aminhõ. Ar kute amikadjy kum àpênhmã ne ar o aminhõ, ¹⁰ ne arým krakam amako dja. Metĩndjwÿnh kra ne ar arým amiwÿr kam amako dja, ane.

Nãm me ã ar ajarênhõ ane. Mrãmri ne gar Metĩndjwÿnh krabê Jejukam ama. Tãm ne tykkam Bãm ajte akubyn o tĩn ne. Tãm dja ajte kàjkwa kurũm bõx. Tãm ne gar kam ama. Tãm ne kubê gwaj bapytãr djwÿnh ne Metĩndjwÿnh ngrykbê gwaj bapytã. Godja Metĩndjwÿnh me axwekam ngryk ne. Bãm ngrykbê godja Jeju arým gwaj bapytã. Tãm ne bõxmã gwaj kam ama.

2

Paur arkam àpênh mex.

A Kô 1.12

¹ Akmere ar, àpnhĩre ar, wãnh ar ar akam idjãm ne kajgo kêtumrêx. Gar arým ama.

² Ar awÿr ar imõr kêttri ne me Pirpukam prĩne ar ijo ajkên ar imã kabên punu jarê. Gar arým ama. Nãm me ja te ar ijo ajkê bar ar amã Metĩndjwÿnh'ã idjujarênh ny jarênh rã'ã ne. Metĩndjwÿnh ne ar imã tÿx jadja bar itĩn prãm kêt ne tu ar amã arê. Nãm me

te Metĩndjwÿnh'ã ar amã ar idjujarênhkôt kum ar ikurê bar mã ar amã arê.

³ Nã bãm ar ar amã,

—On ar tu amim Jeju markumrêx, ane.

Djãm kupa'ã ne bar ar amã arê?

Nàr djãm mÿjja 'õ prãme ne bar ar amã arê?

Nàr djã nã bãm ar ar amã ijêx? ⁴ Arkati, Metĩndjwÿnh ta ne ar ijano bar tẽ. Nãm ar imã,

—Gora ar memã Jeju kukràdjã ny'ã ajarê, ane. Nãm ã Metĩndjwÿnh ar imã ane bar kabênkôt me akunĩmã 'ã idjujarênh mõ.

Djãm me abêngôkre* amã ikĩnh kadjy ne ba me amã Metĩndjwÿnh'ã idjujarênh mõ? Kati, Metĩndjwÿnh ta ar ikam kĩnh kadjy ne bar me amã 'ã idjujarênh mõ ne kum ar idjãpênh iba. Tãm ne kute prĩne ar ikabi. Kum ar idjãpênhkôt ne arým ar ipumũ.

⁵ Djã nã bãm ar ar amã ijêx ne ar atãri ar amã,

—Bep ar amexkumrêx, anen kam ar akàxã ar ajã ikabên ne? Arkati. Arým ne gar imex pumũ.

Nàr djã nã bãm ar arĩk ar amã ijêx ne pi'ók kaprĩre prãme ar amã ikabên jarê? Kati, Metĩndjwÿnh ta ne prĩne ar ikadjwÿnhbê ar ipumũ.

⁶ Nàr djãm wãkam ar aje ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Kritu kute ar ijanorkôt ne bar tẽ.

Nàr djãm atemã me ja'õ kute ar imã ar imex jarênhmã ne bar tẽ? Kati, Metĩndjwÿnh ta ne kute prĩne ar ipumũnh.

⁷ Kritu kute ar ijanor pumũnh nhirãm ne bar ren ar amã,

—Amrê ar ar imã mÿjja ngã,

—Gop ar ar imã apê, ane ne ren arým ikabêno ar akaty.

Nhym bep kati, ã ar ije anhÿr kêtê. Nã bãm ar akrãnmã ar ajo iba. Mrãmri ne me nire kute amim kra karàkam o djuw mex pyrãk. Nã bãm ã ar ar ajo ibao ane.

⁸ Ar imã ar akĩnh raxi. Kam ne bar prĩne arým ar amã Metĩndjwÿnh kukràdjã ny'ã ajarê ne ar itĩn prãm kêtumrêx ne. Djẽ ne ren me'õ kute ar ibĩn prãm bar kam ren tu ate ikrãn mã ar amã Metĩndjwÿnh'ã ajarê

* **2:4** Apÿnh me õ pyka djãri kunĩkôt ne me kunĩ bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunĩ: bêngôkre.

nhym kam me ren ar ibĩ. Nã bãm ã imã ar akĩnh rax ane.

⁹ Akmere ar, àpnhĩre ar, ar akam ar idjãm kam ar idjãpênh raxja gar omũ. Arn-gro'ãmê akamãtkammê ar idjãpênhja pumũ. Bir mỳkam? Ar ije pi'òk kaprĩre'ã ar ajwỳr kêt kadjy. Ar ije kàj bê ar amã Metĩndjwỳnh kukràdjã ny'ã idjujarênhho iku'êkam ije pi'òk kaprĩre'ã ar ajwỳr kêt kadjy.

¹⁰ Nã bãm ar akrãnmã: ar ar ajo iba. Nã bãm ar ar ajo iba mexkumrêx ne ar ar ajo iba. Ar aje Jeju marja, ar ga ne bar akrãnmã ar ar ajo iban ijaxwe kêt kumrêx ne. Ar imrãnh mexkumrêx. Nã bãm ar katãt amijo iba. Gar arỳm ar ipumũ. Metĩndjwỳnhdjwỳ ne arỳm prĩne ar ipumũ.

¹¹⁻¹² Nã bãm ar ar akunĩ: o ikrakumrêx ne ar ar ajo iba, ne ar akunĩmã ikabênh jarênh ar amã,

—Kwãrĩk wãnh Metĩndjwỳnh kanga kêt. Gora ar 'ã angrã tỳx, ane.

Ne kam ajte me kaprĩmã kum,

—Kwãrĩk wãnh akaprĩ kêt. Metĩndjwỳnh dja ajo kĩnh, ane.

Ne kam ajte ar amã,

—Gora ar mã Metĩndjwỳnh kabênkôt ar amijo aba rã'ã ne, ane.

Ar aje ã anhỳrkam godja Metĩndjwỳnh ar akam kĩnhkumrêx. Metĩndjwỳnh ne ar kute gwaj bajo ba djwỳnh. Tãm ne amiwỳr gwaj bajuw. Tãm ne kute ar gwaj bapytãr ne ar kute gwaj bajo bamã amiwỳr gwaj bajuw. Gwaj bamextire ne ò pyka mexti:re, ò pyka ra:xkam ar babamã ne amiwỳr gwaj bajuw. Kadjy dja gar katãt amijo aba, Metĩndjwỳnh ar akam kĩnh kadjy.

Akubyn kute arkam amikĩnh jarênh.

¹³ Arỳm ne bar ar amã Metĩndjwỳnh kabênh jarê gar arỳm ama. Kam ne bar mã ar akam ikĩnhkumrêx ne Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarê. Djã nã gãm ar mar kajgo got? Kati, nã gãm ar tu markumrêx. Nã gãm ar anhõkre kadjwỳnhbê,

—Djãm mebêngõkre kabênh got? Kati, Metĩndjwỳnh kabênh ne ja, ane. Kôt ne gar arê. Metĩndjwỳnh kabênkumrêx ne ja. Metĩndjwỳnh ne arỳm ta kabêno katãt ar akrã dja, kam ne gar arỳm amrãnh mexkumrêx mō.

¹⁴ Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, djãm wãnh Texarônikakam, ar anhõ krõkambit ne me ar ar ajo bikênhho ba? Kati, mekbê idjaerkamdjwỳ ne me ò krõkam me ar ar o bikênhho ba, pykabê Djudêjakam. Mekbê idjaer kwỳ ne ar arỳm Kritu Jejukôt aben pydji. Nhym me kute Jeju mar kêt ar aro bikênhho ba. Gar ar anhõ krõkam me kute ar ajo bikênhja pumũ. Aprakamã ar aje amim Metĩndjwỳnh marja ne me arĩk ar me ajo bikênhho ba.

¹⁵ Amrêbê ne mekbê idjaer ta ar Metĩndjwỳnh kabênh jarênh djwỳnh paro ban kam arỳm Bênjadjwỳr Jeju bĩn kam arỳm ar badjwỳ ar ijo kurê djwỳnh ne. Arỳm o Metĩndjwỳnhmã ngryk jadjãn me kunĩkam amikrà ar o ba.

¹⁶ Mã ne mekbê idjaer mekam amikrà on? Bir, nã bãm ar ije me bajtem, me jamã Metĩndjwỳnh kabênh jarênhho itêm nhym kute me utãrmã nhym mekbê idjaer mã: ar ikukrà ar o ba. Godja me ã anen arek Metĩndjwỳnhmã ngryk jadjãro tẽ:n kam arỳm Metĩndjwỳnhmã ngryk jadjãr mex ne. Nhym kam arỳm Metĩndjwỳnh prĩne me axwe pãnh meo ajkê.

Kute aro amak'ã kute arkum amijarênh.

¹⁷ Akmere ar, àpnhĩre ar, nã bãm ar ar akurũm itêm ngrire ne ar ajo ama: ne. Ne kam ar ije me 'uwtĩ tũm pyrãk. Nã bãm ar ar ajo aman iba. Ne te ije inhýtã ar apumũnh prãme. ¹⁸ Ne te akubyn ar awỳr imõr prãme. Ibê Paur ne ba te akubyn ar awỳr itêm mã ikrãn ikrãn ikrã nhym Xatanaj mã: ar ikukrà.

¹⁹⁻²⁰ Ë, Bênjadjwỳr Jeju akubyn bõxkam, kuka kõnh gwaj badjãm kam, nhym dja bar mex jarê? Ar ga. Ar ga dja bar ar amex jarê ne kum,

—Be, ar ja ne ar mexkumrêx ne ar ba. Arỳm amar tỳx ne, ane. Be, ar ga dja bar ar ajo idjãmra mō. Ar ije kum ar ajarênhmã ne bar kam ama ne. Mỳjbê ne ar ikĩnh djã? Ar ga. Texarônikakam ar ga ne gar abê ar ikĩnh djã. Nhym Metĩndjwỳnhdjwỳ dja ar imã ar amex jarê bar kam ikĩnhkumrêx ne.

3

¹⁻² Nã bãm axwe ar akam idjumar ne kam inhõkre kadjwỳnhbê amim,

—Birâm ijamak dja ibî, ane. Kam ne ba ar awÿr Ximoxi janon kam ate: krîbê Atênakam dja. Gwaj bakamy Ximoxi ar ikôt Metîndjwÿnhmâ àpênh ba. Tãm ne bar ar awÿr ano. Kute memâ Kritu'ã ujarênh ny jarênho baja tãm ne bar ar awÿr ano. Kute ar amã tÿx jadjâr ne kute ar amã kabên jarênhmâ ne kute ar amã,

—Arÿm ne gar tu Jeju markumrêx ne. Gora ar 'ã angrà tÿx, anhÿrmâ ne bar ar awÿr ano nhym tẽ. ³ Birâm me kute ar ajo bikênh gar arÿm aje Jeju kanga karô ne bar ar awÿr Ximoxi jano nhym tẽ, kute ar amã tÿx jadjârmâ ar awÿr ano nhym tẽ.

Be, mrâmri godja me arîk ar ba gwaj bajo ajkê. Arÿm ne Metîndjwÿnh gwaj bajã amim karô. Me arîk ar ba kute me baje Jeju maro bikênhmâ ne amim me bajã karô, me kute me bajo bikênh gu me Jeju'ã bangrà rã'ã jabej amim me bajã karô. Gar arÿm ama.

⁴ Ar akam ar idjâmkam ne bar arÿm ar amã arê. Anhÿr djwÿnhram ne bar ar amã arên ar amã,

—Gora ar ar ikabên ma. Godja me ar ar ajo bikênh ba, ane. Be, kôtô. Nã bãm tu kôn timer kumrêx gar arÿm ama.

⁵ Kam ne ba ar awÿr Ximoxi jano. Ije ar amar prâm kute ibîn kajgo ne ba ar awÿr ano, ije marmã. Ar aje Jeju kanga kêt jabej ne ba ar awÿr ano. Ar 'ã angrà rã'ã jabej ne ba ar awÿr ano. Nã bãm inhökre kadjwÿnhbê amim,

—Birâm arÿm godja Xatanaj arkum ar kute Jeju kangamã arkum 'ã apné nhym arÿm ar kanga. Nhym arÿm ar idjâpênh, ar ije arkum arênhja arÿm kajgo, ane. Nã bãm ã amim ikabên jarênho ane.

Ximoxi kute ar mex jarênh.

⁶ Nhym bep kati. Nã bãm ar ar awÿr Ximoxi jano nhym ar awÿr tèn ar akurÿm tèn bôx ne arÿm ar imã ar ajarênh mextire ne. Bar kam ikînhkumrêx ne. Nã gãm ar tu aje Jeju markumrêx ne 'ã angrà tÿx nhym omÿn bôx ne ar imã arê bar ikînhkumrêx. Nhym ajte ar amã me abê jarê. Nãm ar imã,

—Onÿj ar ar ajo ama ne. Ar kute ar apumÿnh prâmã. Ar kute ar apumÿnh prâm gar gadjwÿ aje ar omÿnh prâm kute aben pyrâk, ane. Be, nãm Ximoxi ã ar ajã ar imã anen ã ar ajarênho ane.

⁷ Be, akmere ar, àpnhÿre ar, ar aje Jeju mar tÿx ne mã 'ã angrà rã'ãja ne omÿn akubyn bôx ne ar imã arê. O ar imã ar ikînh jadjâ. Nãm me ja ar ijo ajkê. Ar ijo ajkê bar idjumar punure ne kam irerekre. Nhym bep ar ga ne gar ar imã kînh jadjâ. ⁸ Jakam ne bar arÿm ajte itÿxkumrêx ne. Ar aje Bênjadjwÿr mar ne 'ã angrà tÿx rã'ãkôt ne bar arÿm ajte 'itÿx ne.

⁹ Jakam dja bar Metîndjwÿnhmâ ar akam ikînh jarê. Mÿjkôt ne bar ikînh? Bir, ar akam. Ar aje mar ne 'ã angrà tÿxkam ne bar ikînhkumrêx ne kam gwaj Batîndjwÿnhmâ amikînh jarê. ¹⁰ Akamât kunîkôt arngro kunîkôt ne bar amikadji Metîndjwÿnh ma:ro iku'ê. Ar awÿr ar itêm, gwaj baje aben nhÿtã aben pumÿnh bar ije ôbê ar amã Metîndjwÿnh kabên jarênho ino rer kêtja jarênh gar aje prîne amim marmã. Kam ne bar amikadji Metîndjwÿnh ma:rbito kuma.

¹¹ Gora gê gwaj Babãmbê Metîndjwÿnhmê gwaj banhô Bênjadjwÿrbê Jeju, gora gê ar ar ijano bar kam wãm ar awÿr tẽ.

¹² Mrâmri ne gar arÿm amã aben jabên ar aba. Gê Bênjadjwÿr abenã ar amã karô gar amã aben jabê rax. Amã aben jabê rax ne ar abeno aba. Ne ar amã me kunî jabê, ar amã me kunî jabê rax ne ar aba, ar amã me abê raxo kute ar imã ar ajabê ja pyrâk. ¹³ Kam dja Metîndjwÿnh arÿm ar ajo tÿx ne, gar arÿm 'ã angrà tÿx ne. Nhym kam Jeju akubyn bôxkam gar ajaxwe kêt kam amextire ne ar aba. Gwaj banhô Bênjadjwÿr Jeju dja ô me ja kunîo bôx. Ô me ja kunîo bôx gu me bajaxwe kêt kam me Babãmbê Metîndjwÿnh kabem bakumex. Gu me baje Jeju mar bakunî ajmã bakute kêt ne Metîndjwÿnh mexo bamexkumrêx ne dja, me Babãm kuka kôn timer dja.

4

Me kute katàt amijo bao Metîndjwÿnh kînhmã.

Rô 12.9, 13.13; Kor 3.5

¹ Be, akmere ar, àpnhÿre ar, bar prîne arÿm ar amã arê gar arÿm ama. Ar aje Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba nhym ar akam kînh kadji ne gar arÿm ama. Mrâmri ne gar arÿm ã anhÿr ar aba. Ba kam

ar ije ajte ar amã arênhmã. Bênjadjwÿr Jeju djô'ã ajte ije ar amã arênhmã.

—Arek ar Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba rã'ã ne. ² Amrêbê ne bar ar amã ikabên jarê ga arÿm ar ama. Bênjadjwÿr Jeju kabênkôt ar amã ikabên jarê gar arÿm prîne ama.

³ Metîndjwÿnh ne arÿm ar ajã amim karô. Ar Metîndjwÿnh mexo amextire ne ar aba ne ajaxwe kêt ne ar abamã ne ar ajã amim karô. Kam dja gar aprô prãm kêt ne abenbê prôo adjäkînh kêt ne amextire ne ar aba. Nym me nidjwÿ mjên prãm kêt gar arek ar aba.

⁴⁻⁵ Kam dja gar aprô djwÿnh'ÿrbit tu abakumrêx ne ar o aba ne amexkumrêx. Nym bep me kâtãm, me kute Metîndjwÿnh mar kêt me tãm ne me prô prãm kam, kurêkam tu arîk prô'ÿr ba. Nym bep kati, kwârîk wãnh mekmã nõ. Nym bep ar ga dja gar aprô djwÿnh'ÿrbit aban 'ã apÿnh ne. Kwârîk wãnh gar krô'ã meo aprô kêt. Kwârîk wãnh gar krô'ã meo amjên kêt. Ne kam arîk ar aba kêt. ⁶ Kwârîk wãnh akamykam amikrà ar o aba kêt ne kubê prôo adjäkînh kêt. Mÿkam? Bir, Bênjadjwÿr Jeju godja mÿjja ja kunîo pãnh ne. Ê, kute o pãnh kêtri ne bar anhÿr djwÿnh'rãm arÿm prîne ar amã arê gar ama.

⁷ Be, djãm gwaj arîk ar baba kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw? Kati. Arkati, gwaj bamextire ne katat bamrãnh kadjy. Katat me bamrãnh ne baje abenbê prôo badjäkînh kêt kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw.

⁸ Dja me'ô kabên ja mar prãm kêt djãm mebêngôkre kabên dja me'ô mar prãm kêt ne? Kati, Metîndjwÿnh kabên dja mar prãm kêt. Metîndjwÿnh ta kute ar amã ta Karô mex janor tãm dja me'ô mar prãm kêt.

⁹ Nã gãm ar amã aben jabê. Ar aje Jeju marja ne gar amã aben jabê. Metîndjwÿnh ne ar amã arê gar kam amã aben jabê. Kam dja ba ar amã 'ã pi'ôk no'ôk kêt ne. ¹⁰ Nã gãm ar amã aben jabê, Matenikam ar kute Jejukôt abeno kamy kunîmê ne gar amã aben jabê. Kam dja ba ar amã,

—Akmere ar, àpnhîre ar, gora arek ar ã anhÿr ar aba rã'ã ne, ane.

¹¹ Ba ajte ar amã arê,

—Gora ar abenkam akabôt katin ar aba. Adjäkîrê kêt ne ar aba. Kwârîk wãnh kikrekôt môr ne mÿjja pumûnh ne mÿjja mar ne arêho aba kêt. Gora anhikrao adjâpênh aba. Tãm ne ba arÿm amrêbê ar amã arê. ¹² Bir, mÿj kadjy dja gar ar adjâpênh aba? Bir, me kâtãm kum ar akînh kadjy. Kadjy dja gar ã ane. Mÿkam ne gar akwÿ ar adjâpênh kêt ne aba? Ar apê ne ate amim mÿjja by ne me 'wÿr kêt.

Jeju akubyn bôxmã.

Kô k 15.51

¹³ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar amã arê, ar aje prîne mar kadjy. Me arÿm tyk tûmjã dja ba ar amã arê gar ama, ar akaprî kêt kadjy. Nym bep me kute Jejukam amak kêtja dja me mrãmri kaprî. Me ja'ô dja ty nym me ja tu kaprîkumrêx, tyk nhijukri Jeju'ÿr bôx kêt kam. Nym bep gu me ba dja gu me ã bakaprî anhÿr kêt kumrêx ne.

¹⁴ Jeju tyk ne akubyn tîn. Tãm ne gu me arÿm tu amim kamnhîxkumrêx ne. Dja me tyk ã Jejukôt akubyn tîn ane. Tãm dja gu me kuman tu amim kamnhîxkumrêx ne. Mrãmri godja Metîndjwÿnh me tyk tûmjã Jejumê ro'ã meo mō, me kute amim Jeju mar tyk tûmjã dja Jejumê ro'ã meo mō. Me kute tu amim Jeju markumrêxja, me tyk tûmjã, me tãm godja Metîndjwÿnh Jejumê ro'ã meo mō.

¹⁵ Ê, Bênjadjwÿr ne ar imã arê bar ô'ã prîne ar amã arê, katat ar amã arê. Gu me batînja dja gu me me tykmã wa kêt. Bênjadjwÿr akubyn bôxkam dja gu me batînrã'ãja me tykmã wa kêt.

¹⁶ Bênjadjwÿr ta dja kâjkwa kurûm ruw ne kâj bê me bamã akij ne amiwÿr me bajuw. Kadjy mrãnh djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê dja ar me bamã akij ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja kute poti nhôkre pyrâk kakô. Nym kam me kute amim Kritu mar tyk tûmjã, me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx pyka kurûm katon wabi. Dja me akubyn tîn ne katon wabi.

¹⁷ Gu me batînrã'ãjamê dja gu me baro'ã wabi. Me batînrã'ãjamê dja gu me babaja dja gu me batînrã'ãjamê ne wabi. Nym bep me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx akubyn tîn ne kam me batînrã'ãjamê abenã bôx. Gu me arÿm baro'ã Bênjadjwÿr'ÿr wabi.

Metĩndjwýnh godja me baro'ã me babyn Bẽnjadjwýr'ýr me bajo wabi. Kakrãkam dja me babyn Bẽnjadjwýr'ýr me bajo wabi. Gu me kam Bẽnjadjwýr Jeju kajpa, kôk djãbêrkam dja gu me kajpa nhym kam kajkwamã me bajo mō. Gu me kam kôt ar baba. Ar baba rã'ã: ne. Dja gu me Bẽnjadjwýrkôt ar babao ino rer kêt mex ne ar baba. Ar baba rã'ã ar baba.

¹⁸ Kam dja gar abenmã ikabên ja jarênho aban o ar akaprîbê abenmã kĩnh jadjã.

5

Meo bikênhdjã nhõ akati'ã ujarênh.

Mat 24.29; Mak 13.26; Ruk 21.25, A Ped 3.10

¹ Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, mýj kadjy dja ba ar amã 'ã pi'ók no'ók ne? Mýj mytyrwý 'ókam nàr mýj akati 'ókam dja meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bôxmã ne ba ije 'ã ar amã pi'ók no'ók mã? ² Godja me aêrbê Bẽnjadjwýr Jeju kute meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bôx. Arým ne gar prĩne ama. Me aêrbê. Akamãtkam me àkĩnhĩ me aêrbê me ũrkwãmã ngjêx ne kute mekbê mýjjao àkĩnho ba. Dja meo bikênh djã nhõ akati ã me aêrbê me'ýr bôx ane.

³ Kute me nire kra àn tokrykam kute kubê amijo bipdjur kêt ne kubê prôt kêtja pyrãk. Mrãmri godja meo bikênh djã arým ã me'ýr bôxkumrêx o ane, nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx. Dja me abenmã, –Be, arým ne gu me badjumar mexkumrêx ne ar baba. Godja mýjja'õ ajmã me bajo kêtumrêx ne, ane. Me kute abenmã arênh rã'ã nhym me aêrbê meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bôx, Bẽnjadjwýr kute meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bôx. Godja me'ýr bôx nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx ne 'õ kubê kator kêtumrêx.

⁴ Nhym bep kati, akmere ar, àpnhĩre ar, djãm àtykri ar amrãnh got meo bikênh djã nhõ akati ar ajaêrbê ar awýr bôxmã. Kute me àkĩnhĩ me aêrbê me ũrkwã'ýr mrãnh ne ngjêx pyrãk. Nhym bep kati, djãm ar ajaêrbê ar awýr bôx kêtumrêx ne. Me mũ ja'ýrbit dja bôx. Me arík ar ba'ýr dja bôx.

⁵ Nhym bep kati, ar ga ne gar a'ukam mrã, ne arngro'ã mrã. Nã gãm ar Metĩndjwýnh kabênkôt ar amijo aban kam

kute a'uri ar amrãnh pyrãk. Gwaj ba ne gwaj akamãtkam baba kêtumrêx, àtykri baba kêtumrêx. Nhym bep me arík ba ne me kute àtykri me ba pyrãk.

⁶ Kam dja gwaj a'ukam bamrãnhja, arngro'ã bamrãnhja 'ã bano týx rã'ã ne babibãnh kêt ne ar baba. Nhym bep me arík ar baja, àtykri ar baja dja me wãnh arík ar ba. Nhym bep gwaj ba dja gwaj ã anhýr kêtumrêx ne ar baba. ⁷ Nhym bep me Jejubê jãm krãja ne kute arík akamãtkam me ba pyrãk. Nhym me arík ar badjwý ne me kute me bibãnhkam arík akamãt kô tykkam ba pyrãk.

⁸ Nhym bep kati, a'uri gwaj bamrãnhja dja gwaj bajaxwe kêtumrêx ne ar baba. Ê, dja gwaj amijã bano týx. Xatanaj ne kute gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã àpnênh prãmumrêx. Kam dja gwaj amim Jeju mar 'ãno djan arek bamã me abê. Kute mrãmri ne me kute ngônho kubêkã jangjênh nhym me te kute me'ã kamjýrja pyrãk. Dja gwaj ã baje amim Jeju mar 'ãno badjãm ne bamã me abêo ane. Nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê. Gwaj Jeju 'ãno djan amiwýr kam ama. Kute mrãmri ne me kute ngônho krãdjê tur nhym me te kute kôo me ikwýr kajgo ja pyrãk. Dja gwaj ã baje Jeju 'ãno badjãm ne amiwýr kam amako ane nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê.

⁹ Djãm Metĩndjwýnh me bakam ngryk ne kute me bajo bikênh kadjy ne amijo me bapytàn amim me bajã karõ? Kati, kute me bapytãmã ne me bajo amiptã. Me banhõ Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ta ne me bapytàn ar me bajo ba.

¹⁰ Ta ne me bapãnh tyn ajte me bakadjy tĩn ne. Gu me kôt bakunĩ batĩn ne. Dja gu me arým batyk jabej nàr kon batĩn rã'ã jabej mrãmri dja gu me bakunĩ ajte Jejukôt batĩnkumrêx ne. ¹¹ Me akubyn tĩn dja gar mã abenmã arê. Ne mã o abenmã kĩnh jangij ne o abenmã týx jangij. Arým ne gar ã ane. Jakam dja gar mã ã anhýr atêm rã'ã.

Akubyn ajte arkum 'ã karõ.

Gar 6.6; Xim k 5.17

¹² Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, dja gar prĩne ar kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabên ma. Ar ja ne ar prĩne ar ar ajo djuw mexo

ba, Bênjadjwÿr Jeju kabênkôt ar ar ajo djuw mexo ban ar amã àpênh ar ba, ne ar ar akreo ba. Kam dja gar prïne ar kabên ma. ¹³ Gora ar prïne ar kabênja man amã ar abên amã ar kînh. Ar akrânãmã ar amã àpênhkam dja gar amã ar kînhkumrêx ne ar aba. Gora ar akunĩ abenmã adjàkrê kêt ne amã aben jabên ar aba.

¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar ar amã ikabên jarê. Godja me kum ukanga gar mekmã kum,

—On adjàpênh ar aba. On mÿjja kupê, ane.

Godja me kaprĩ gar memã kînh jangjê. Godja me kute amim Jeju mar rerek gar mekmã kum,

—On amim Jeju mar mex ne 'ã angrà tÿx, ane.

Gora ar akunĩ abenmã akabên mexbit jarên abenmã adjàkrê kêt ne ar abeno aba.

¹⁵ Godja me'ô ar ar ajôkam ar amikràò ba ga amipãnh o abikênh kêt ne. Tu ate akrân ar aba. Godja gar abenkam adjukaprĩn ar aban me kunĩkam adjukaprĩn ar aba.

¹⁶ Gora ar akînh rã'ã rã'ã.

¹⁷ Gora ar Metĩndjwÿnhmã akabên 'ãno dja.

¹⁸ Gora ar myt kunĩkôt Metĩndjwÿnhmã kum,

—Aje imã mÿjja janorja ne mexkumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane. Adjumar mexkam nàr apunukam nàr abikênhkam nàr mÿjja kute ajo bikênhkam dja gar kum ã amijarênhò ane ne 'ãno dja. Ar aje mÿjja kunĩkam akînh ne aje kum amijarênhmã ne Metĩndjwÿnh ar ajã amim karô. Nãm ã ar aje Kritu Jeju mar'ã amim karôo ane.

¹⁹⁻²⁰ Dja me'ô Metĩndjwÿnh Karôkôt ar amã mÿjja'ô jarê gar aprÿ kêt. Kwãrîk wãnh Metĩndjwÿnh Karô ar amã kabên'ô jarê gar ate akrã kêt. Dja gar ate akrã nhym arÿm Metĩndjwÿnh Karô ar amã kabên kêt ne. ²¹ Dja gar prïne me kunĩ kabên kabi. Dja me'ô kabên mex jabej gar tu kabên markumrêx ne kabênkôt ar amijo aba. Dja me'ô kabên punu gar tu ate akrã.

²² Be, gora ar rÿm apÿnh mÿjja punu djàri kunĩmã akre rax.

²³ Gê Metĩndjwÿnh ta kute me bamã umar mex jarênh djwÿnh prïne amim ar amã mex jadjà gar kam ta mexo amexkumrêx ne ar aba. Me akunĩ dja gar anhĩ pÿnhkôt amexo

tuknĩn ar aba. Dja me banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn tẽ gu me bamextire ne ar baba. Gu me bajaxwe kêt ne ar baba. Ajmã bakute kêt ne ar baba. Badjumar djãmê banhîmê bakarômê ajmã bakute kêt ne ar baba. ²⁴ Metĩndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw, ta godja ar amã mex jadjà. Mrãmri godja ar amã mex jadjà. Metĩndjwÿnh ne kabênkumrêx. Mrãmri dja ar amã mex jadjà gar amexkumrêx ne ar aba.

²⁵ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ar badjwÿ dja gar Metĩndjwÿnhmã ar ijarê.

²⁶ Ar aje Jejukôt abeno akamy dja gar idjô'ã aben pa krij.

²⁷ Ba ar amã arê, Bênjadjwÿr kabênkôt ar amã arê. Ije ar amã pi'ôk no'ôkja dja gar akamy kunĩmã arê.

²⁸ Gê gwaj banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu ukaprĩkôt prïne ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Texarõnikakam me jamã atãri pi'õk no'õk ne ja.

Arým ne Paur Texarõnikakam ar jamã pi'õk no'õk ne. Nhyr arým mã me'õ ar'ýr o tẽ nhyr ar arým omũn kam amipãnh Paurmã pi'õk no'õk ne kum amijarẽ. Texarõnikakam ar kwý kum ukanga rã'ã. Nhyr ar kwý meo bikẽnh djã nhõ akati kupa'ã arẽn memã kum,

–Arým ne me bawýr bõx. Mã dja gu me nẽ? Paur ne arým arẽ, anhyro kumex. Nhyr kam ar abej Paur kuki:j.

Nhyr ar kwý ajte amikam umar punu ne Paurmã kum,

–Birãm dja ba Metĩndjwýnh'ýr ibõx kêt jabej, ane. Nãm ar ã Paurmã amijarẽho ane nhyr kam Paur omũn ajte arkum pi'õk no'õk ne. Ar kute Texarõnikakam Jeju mar-jamã ajte pi'õk no'õk ne arkum týx jadjà. Nãm ar axwe amikam umarjamã kum,

–Kwãrĩk wãnh gar amikam adjumar punu kêt. Metĩndjwýnh ta ne ar amã týx jadjà gar 'ã angrã týx ne. Nhyr me te ar ajo ajkẽ. Adjým, dja Metĩndjwýnh ar ajo ngryk ne meo ajkẽ. Metĩndjwýnh kute meo bikẽnh djã nhõ akati kraxje bõx kêt rã'ã. Dja ì bõx. Nhyr bep ar ga ne Metĩndjwýnh amijo ar apytã, kute ar apytãrmã ne amijo ar apytã. Kam dja gar mã 'ã angrã týx ne, ane.

Ne kam ajte arkum ukangajamã àpẽnh'ã apnê. Nãm ã Paur arkum pi'õk no'õko anen arkum ano. Gwaj 'ýr Paur kabẽn ma.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'õk no'õk ne. Xiramẽ Ximoximẽ ne bar ar amã pi'õk no'õk ne. Ar aje krĩbê Texarõnikakam amim Jeju mar ne kõt aben pydjijamã ne bar pi'õk no'õk ne. Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu arkõt ne gar aben pydji. Ar amã ne bar pi'õk no'õk ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Bẽnjadjwýr Jeju Kritumê Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkõt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarẽ, gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã arkam amikĩnh jarẽnh.

³ Mrãmri ne bar mã Metĩndjwýnhmã ar akam ikĩnh jarẽ, akmere ar, àpnhĩre ar. Nã gãm ar arým Jeju mar týxo tẽn kam arým akunĩ amã aben jabê rax tẽ. Kam ne bar mrãmri Metĩndjwýnhmã ar akam ikĩnh jarẽ.

⁴ Kam ne bar ar ajo amra. Apýnh pyka djãri ne bar mekmã ar ajo amra. Me kute Metĩndjwýnhkõt aben pydjijamã ne bar ar ajo amra. Me te kute ar ar ajo bikẽnh ban ar ajapryõ ba gar aje mã tu Jeju mar týxkumrẽx ne mã 'ã angrã týx. Tãm ne bar mã memã arẽ.

⁵ Be, arým ne me kute Jeju mar kêtja ar ajo ajkẽ. Arým ar amã Metĩndjwýnh jabêkam ar ajo ajkẽ. Bir, mýj kadjy? Mýjja kute gwaj bajo bikẽnh gwaj bakaprĩkõt godja Metĩndjwýnh amim gwaj bakabi ne amim gwaj bajo mex ne. Gwaj bamex ne Metĩndjwýnh kute õ me ja ar o ba'ýr babõx ne kam kam ar baba kadjy. Be, ga Metĩndjwýnh kute katãt memã o pãnhja pumũ.

⁶ Djã nãm Metĩndjwýnh kupa'ã memã o pãnh? Arkati. Nãm katãt kute memã o pãnhmã amim 'ã karõ. Godja Metĩndjwýnh me kute ar ajo bikẽnhjao ajkẽ ⁷⁻⁸ gar kam arým ajo bikẽnhja arým adjumar mexkumrẽx ne atyk djã kêt ne. Ar badjwý dja bar idjumar mexkumrẽx ne ityk djã kêt.

Mýj akatikam? Bir, Jeju kãjkwa kurũm kute amijo amirĩtkam. Kuwy põk jabatãnhmẽ kadjy mrãnh djwýnh pymamẽ, tãm dja Jeju amikõt o mõ. Kute ar apãnh meo bikẽnhmã dja bõx. Me kute Metĩndjwýnh mar kêtõ bikẽnhmã dja bõx. Me kute Jeju kabẽn mar prãm kêtja, gwaj banhõ Bẽnjadjwýr Jeju'ã ujarẽnh ny mar prãm kêtja kute meo bikẽnhmã dja bõx.

⁹ Dja prĩne ar apãnh meo ajkẽ nhyr me biknor rã'ã: ne. Tu biknorkumrẽx. Godja Bẽnjadjwýr tu abenbê me bajo bikjêrkumrẽx nhyr me wãnh ba djãkam tu wãnh bakumrẽx ne Metĩndjwýnh'ýr bõx kêtumrẽx. Ne kam Bẽnjadjwýr pumũnh kêtumrẽx ne mex pumũnh kêtumrẽx ne uma pumũnh kêtumrẽx ne týx pumũnh kêtumrẽx.

¹⁰ Be, dja Jeju ì bõx. Akubyn me'ýr bõx nhyr ta õ me ja kunĩ dja me kum mextire jarẽn kum uma jarẽn kum týx jarẽ. Me kute

amim Jeju mar kunĩ dja me uma pumũn ari aben pumũn kam kĩnhkumrẽx ne Jejumã mextire jarẽn kum uma jarẽ. Ar gadjwỳ dja gar me kudjwa Jejumã mextire jarẽ. Jeju'ã ar idjujarẽnhja ne gar tu markumrẽx ne. Kam dja gar me kudjwa kum mex jarẽ.

¹¹ Kadjy ne bar mã gwaj banhõ Metĩndjwỳnhmã ar ajarẽn ar akadjy Metĩndjwỳnh 'uw ne kum ikabẽn. Metĩndjwỳnh ne arỳm amiwỳr ar ajuw. Kam ne bar kum,

—Ga aje amiwỳr ar 'wỳr djwỳnh dja ga amikadja katàt ar krã dja. Ota ar ja katàt mrãnh prãm kumrẽx. Ota ar arỳm tu amim Jeju markumrẽx ne kam kum mỳjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Abẽ mỳjja 'õ bipdjur kêt kõt dja ga katàt ar krã dja. Atỳxkõt dja ga ã aro ane. Nã bãm ar ã Metĩndjwỳnhmã ar ajarẽho ane.

¹² Ar aje Jeju marja godja Metĩndjwỳnh katàt ar akrã pumjuw nhym kam me ja ar apumũn arỳm Jejumã mextire jarẽ. Ar amex pumũnh nhirãm mã Jeju jarẽho ba. Nhym gwaj banhõ Bẽnjadwỳr Jeju Kritudjwỳ dja ar amexkõt ar apumũn arỳm ar akam kĩnh ne ta dja ar amã ar amex jarẽ. Gwaj banhõ Metĩndjwỳnh djukaprĩkumrẽx, nhym Bẽnjadwỳr Jeju Kritudjwỳ ukaprĩkumrẽx. Ar ukaprĩkõt dja ar katàt ar akrã dja.

2

Kute me'õ ar axwe baja katormã arẽnh.

¹⁻² Akmere ar, àpnhĩre ar, Bẽnjadwỳr Jeju Kritu akubyn bõx gwaj baje 'ã aben pydjimã, kam dja gar axwe amikam adju-mar kêt ne ar aba. Kwãrĩk wãnh gar arĩk abenmã ajêx ne,

—Arỳm ne gwaj bajo bikẽn dja nhõ akati gwaj bawỳr bõx, anhỳr kêt ne kam adjumar punu kêt. Godja me'õ arĩk 'êx ne,

—Arỳm ne gwaj bajo bikẽn dja nhõ akati gwaj bawỳr bõx, ane. Nàr kon arĩk 'êx ne,

—Arỳm ne gwaj bawỳr bõx. Metĩndjwỳnh Karõkõt ne ba kuman kam ar amã ikabẽn jarẽ. Nàr kon ijã,

—Arỳm ne Paur gwaj bamã pi'òk no'òk ne. Arỳm ne gwaj bajo bikẽn dja nhõ akati gwaj bawỳr bõx, ane. Kati, dja gar tu ate akrã ar aba. Nãm me 'êx ar ba.

³ Kwãrĩk wãnh me'õ arĩk ar amã 'êx ne ar amã kabẽn jarẽ gar kõtbit ajamak bẽn kêt. Dja gar tu ate akrã ar aba.

Ë, meo bikẽn dja nhõ akati bõx djwỳnhrà m godja me kato, ne amibẽ Metĩndjwỳnh kurẽn axwebit ma. Nhym kam gormã me'õ katon kam me kadja bẽnjadwỳr ne kam ar axwe ban ì axweo amijo amirĩt mex ne. Godja axweo amijo amirĩt kumrẽx nhym kam atãri arỳm meo bikẽn dja me'yr bõx. Kam godja me'õ ar axwe baja tu biknorkumrẽx ne. Arỳm ne Metĩndjwỳnh me'õ jaxweja tu biknorkumrẽxmã amim 'ã karõ.

⁴ Be, dja me'õ ar axwe baja arĩk 'êx ne amijo Metĩndjwỳnh. Godja me kute mỳjja metĩndjwỳnhja kunĩ kum kurẽn mekbẽ o akabẽ, ne me kute mỳjja karõ nhipêx ne kum, “Me Itĩndjwỳnh”, anhỳr kajgoja kunõ akabẽ. Ne kam ta amijã bẽnjadwỳr rax mẽ. Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikremã wadjàn nhỳn kam mekmã kum,

—Ibẽ ne Metĩndjwỳnh, ane. Nãm arĩk 'êx ne amijo Metĩndjwỳnh. Axwekam arĩk 'êx ne mekmã amijo Metĩndjwỳnhho nhỹ.

⁵ Djãm arỳm ne gar ikabẽno akno? Ar akam idjãm kam ne ba arỳm bẽnjadwỳr ar axwe baja ar amã arẽ gar arỳm ama.

⁶ Ë, kraxje bẽnjadwỳr ar axwe baja nhõ akati 'yr bõx kêt. Gẽdja õ akati 'yr bõx nhym arỳm axweo amijo amirĩt ne. Nhym bep mỳjja ne mã me banẽje bẽnjadwỳr ar axwe baja kukrà, me baje Jeju mar nẽje kukrà. Arỳm ne gar mỳjja ja ma.

⁷ Mrãmri ne me arỳm bẽnjadwỳr ar axwe bajakõt axwebit ma. Axweo kute amijo amirĩt kêt rã'akam ne me kukãm axwemãbit amima. Nhym bep kute me banẽje kukrà djwỳnhja dja me banẽje kukrà dja:n kam mã tẽ. ⁸ Mã tẽ nhym kam arỳm axweo memã amijo amirĩt. Nhym kam Bẽnjadwỳr Jeju bõx. Bõx ne kam axwe pãnh akõro pyka mẽ o amrà. Umao dja bõx ne o kubĩ, prĩne o akno.

⁹ Ë, godja bẽnjadwỳr ar axwe baja Xatanaj kabẽn kõt bõx ne kam ar ro'ã ar ba. Xatanajmẽ dja ar ar ba nhym kam bẽnjadwỳr ar axwe baja ar mekmã amimao ba, ar mekmã amimao pôxo ba. Ne kam mekmã mỳjja pumũnh kêt nhipêx

ar o ba. Kute o me noo biknormã ar mỳjja pumũnh kêt nhipêxo ba. Nãm ar mekmã 'êx ba.

¹⁰ Dja prĩne mỳjja punu kunĩo me noo akno nhym me kuma. Dja me jamã 'êx nhym kute mrãmri pyrãk, nhym me kõtbit amak bẽn ne, ajbit ma. Metĩndjwỳnh kute me jao biknor'ã amim karõja, me tãm. Metĩndjwỳnh kute katat memã amikabẽn jarẻnh nhym me kute mar prãm kẻtja, me tãm. Me tãm ne me kum Metĩndjwỳnh kabẽn mar prãm kẻtkumrẻx ne kum kĩnh kẻtkumrẻx nhym te Metĩndjwỳnh kute me utarmã. Kam dja me tu biknorkumrẻx ne. ¹¹ Nãm Metĩndjwỳnh katat mekmã amikabẽn jarẻ nhym me mar prãm kẻt ne kum 'ẻxnhĩbit kĩnh ne. 'ẻxnhĩbit mar prãm nhym kam me kute 'ẻxnhĩbit mar kadjy me kanga. Me kute 'ẻxnhĩbit marmã me kanga. ¹² Mỳkam? Bir, nãm te Metĩndjwỳnh mekmã amikabẽn katat arẻ, nhym me kum axwebit kĩnh ne. Kam dja Metĩndjwỳnh me jamã axwe pãnh jarẻn me biknor djã'ỳr me ano.

Me kute Metĩndjwỳnh kukrãdjã'ã ngrã tỳxmã kute arẻnh.

¹³ Akmere ar, àpnhĩre ar, nhym bep ar ga ne gar atemã. Ar ga ne Bẻnjadjwỳr Jeju kum ar ajabẻ:kumrẻx. Metĩndjwỳnh ne amijo ar apytã, kute ar apytarmã ne amijo ar apytã. Amrẻbẻ mỳjja kẻtri ne amijo ar apytã, ar aje tu Metĩndjwỳnh kute katat amikabẽn jarẻnh markumrẻx nhym Metĩndjwỳnh Karõ kute katat ar akrã djar kadjy ne amijo ar apytã. Kam ne bar mã Metĩndjwỳnhmã ar akam ikĩnh jarẻ.

¹⁴ Kadjy ne amiwỳr ar ajuw. Ar amã idjujarẻnh kỏt, Jeju'ã idjujarẻnh nykỏt ne amiwỳr ar ajuw. Gwaj banhõ Bẻnjadjwỳr Jeju Kĩritu ne kute umao, mexo, raxo mỳjja kunĩ jakrenh gwaj kỏt badjwỳ ã baje anhỳrmã ne amiwỳr gwaj bajuw.

¹⁵ Ễ, akmere ar, àpnhĩre ar, kam dja gar 'ã angrã tỳx ne. Ar ije ar amã prĩne Metĩndjwỳnh kukrãdjã jarẻnhja dja gar ajamako mar tỳx mex ne. Ar ije pi'ỏk no'ỏkkam ar amã arẻnh ne ije ijajkwakam ar amã arẻnhja tãm dja gar ajamako mar tỳx mex ne mã ama.

¹⁶⁻¹⁷ Be, gwaj banhõ Bẻnjadjwỳr Jeju Kĩritu ne kum gwaj bajabẻkumrẻx. Nhym Metĩndjwỳnhbẻ gwaj Babãmdjwỳ kum gwaj bajabẻkumrẻx. Nãm tu kum gwaj bakaprĩn gwaj bamã tỳx jadjàr rã'ã: rã'ã ne. Gwaj kam batỳxo ino rer kẻt rã'ã ne. Nhym kam arỳm gwaj bamã mỳjja mex jarẻ gwaj kam amim kamnhĩxbẻ ar kadjy baba.

Gẻ Metĩndjwỳnhmẻ krabẻ Jeju Kĩritu ar prĩne ar amã kĩnh jadjàn ar amã tỳx jadjã. Gar kam arỳm akabẽn mexkumrẻx ne ar aban apỳnh mỳjja mex djàribit kupẻ.

3

Ar kute Metĩndjwỳnhmã Pauro à'wỳrmã kute arẻnh.

¹ Ễ, akmere ar, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnhmã ar ijarẻ gẻ Bẻnjadjwỳr djwỳnh'ã ar idjujarẻnhja pyka kunĩkỏt ajmã gẻ me kuman tu amim Jeju kamnhĩxkumrẻx gẻ me kum mextire jarẻ. Gora gẻ me kute me apyrãk ne ar ba. Ar ga ne gar Metĩndjwỳnh'ã ar idjujarẻnhja man tu amim Metĩndjwỳnh markumrẻx ne. Nhym kam ar akam me ja ar apumũnh nhirãm ar akỏt Metĩndjwỳnhmã mextire jarẻ. Gora gẻ Bẻnjadjwỳr'ã ar idjujarẻnhja ã pyka kunĩkỏt bimảnh ane.

² Gora ar ajte Metĩndjwỳnhmã ar ijarẻ gẻ on me axwemẻ me kabẽn punubẻ ar ipytã gẻ me ar ibĩn kẻt. Djã nãm me kunĩ Jeju ma got me ar imã kabẽn mex ne? Kati, kam dja gar ajte Metĩndjwỳnhmã ar ijarẻ.

³ Nhym bep ar ga. Ar ga dja Bẻnjadjwỳr ar amã tỳx jadjàn ar anẻje axwe djwỳnhbẻ Xatanaj kukrã. Mrãmri dja ã ane. Arỳm ne ar amã arẻ. Djãm Metĩndjwỳnh kabẽn krãptĩ got? Kati, Metĩndjwỳnh ne kabẻnkumrẻx. Mrãmri ne arỳm ar amã arẻ, mrãmri dja ar amã tỳx jadjàn ar anẻje axwe djwỳnh kukrã.

⁴ Arỳm ne bar ar akam ikĩnhkumrẻx. Ar aje Bẻnjadjwỳr djwỳnh kabẽn mar ne kỏt ar amijo abakam ne bar arỳm ikĩnhkumrẻx. Amrẻbẻ ne gar amikam ar ikabẽn man arỳm kỏt ar amijo aba. Mrãmri dja gar arek ã anhỳr rã'ãn tu ar ikabẽn man kỏt ar amijo aba. Arỳm ne bar prĩne ar amã ikato. Kam ne bar ar akam ikĩnhkumrẻx.

⁵ Gẻ Bẻnjadjwỳr ta ar amã Metĩndjwỳnh jabẻ kadjy ar amã arẻ. Gar kam amã

Metĩndjwýnh jabêkumrêx. Gê ta ajte ar amã arê, gar aje 'ãno adjãm ne aje kanga kêt kadjy ar amã arê. Gar kam aje Kritu pyrãk gê me te ar ajo ajkê gar kanga kêtikumrêx.

Arkum ukanga nêje kute ar akre.

Ep 4.28; Tex k 4.11

⁶ Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, Bẽnjadjwýr Jeju Kritu kabênkõt dja bar ar amã ikabên 'õ jarê. Dja ar aje Jejukõt abeno akamy kwý kum ukangan àpênh prãm kêt jabej gar rùm arkum akre rax. Ar kute ar ikabên mar kêt kam dja gar rùm arkum akre rax.

⁷ Arým ar aje mar. Ar aje ar ijã amijakre ne ar idjãpênho adjãpênhmã, arým ne gar ama. Djãm ar akam ar idjãm kam ar idjãpênh kêt ne ar iba. Arkati. ⁸ Ar ar idjãpênh ra:xja pumũ. Nã bãm ar prĩne mýjja kupê. Arngro'ã akamãtkam ar idjãpênh iba. Nã bãm ar amim apê. Ar ije pi'ók kaprĩre'ã ar ajwýr kêt kadjy. Nhýnh ne me'õ kute ar ijo djuw mex'õ bar ije kum o pãnh kêt? Arkati.

⁹ Nã bãm ar ã ane. Ar aje ar ijã amijakren ar ikõt amijo abamã. Jeju Kritu kute ar ijanor pumũnh nhirãm ren ate ikrãn arek ikrĩ nhym me ren ijo djuw mex kajgo nhym ren mrãmri kõt. Nhym bep kati, ar ba ne bar idjãpênhbit iba, ar aje ar idjãpênhkõt ar ipumũnh ne aje ar ijã amijakremã. ¹⁰ Ar akam ar idjãm kam ne bar arým ar amã,

—Godja me'õ àpênh prãm kêt kwãrĩk wãnh gar kum õ kwý krên djã nhõr kêt, ane.

¹¹ Ar akam ar akwý ne ar àpênh prãm kêtikumrêx ne ar ba bar arým kuma. Nãm ar mýjja kupênh kêt ne kam kikre kabe'ã kabên prãm kadjybit ar ba. ¹² Ë, ar prĩne ikabên ma. Bẽnjadjwýr Jeju Kritu kabênkõt ne bar arkum ukangajamã ikabên jarê ne àpênh'ã arkum apnê ne arkum,

—Dja gar akrãmã adjãpênh ar aba. Ar anhõ kwý krên kadjy adjãpênh ar aba, ane.

¹³ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, ar akunĩ dja gar amrãnh mexja kanga kêt. Ar akunĩ dja gar amrãnh mexkumrêx ne.

¹⁴ Godja me'õ ar ikabênja mar prãm kêt, ar ije ar amã 'ã pi'ók no'ókja mar prãm kêt gar 'ãno djan omũn kum akre rax. Kute on amim kator ne pijãm kadjy. Kadjy dja gar 'ã ano tỳx ne 'ãno djan omũ. ¹⁵ Djãm ar aje o akurê djwýnhmã? Kati, ar aje o akamykam

dja gar abên djãnh no katio bit kum akabên ne kum,

—On tu Metĩndjwýnh kabên markumrêx ne kõt ar amijo aba, ane. Dja gar ã kum ane.

Kabên jarêho ino rer.

¹⁶ Gê Bẽnjadjwýr kute memã umar mex jarênh djwýnh ta ar amã umar mex jarê gar mã adjumar mexbit man o aba gê te mýjja ar ajo ajkê gar mã adjumar mex ne ar aba. Gê Bẽnjadjwýr amimê ar ar ajo ba.

¹⁷ Aje, ibê Paur ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Ë, ba ne ba inhikrao pi'ók no'ók ja ngrire no'ók ne o ino re. Ije memã pi'ók no'ók kunĩkõt ne ba ã pi'ók no'ók kryre o ane.

¹⁸ Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwýr Jeju Kritu prĩne ukaprĩkõt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krabê Ximoximã pi'ôk no'ôk ne. Mýjkôt ne o kra? Jejukôt. Kute kum arênh nhyr kute tu amim markumrêxkôt ne o kra. Nhyr kam arkum aben kînhkumrêx ne.

Nhyr kam Paur kumrêx ne krîrâx bê Epexukam bôx ne kam ar memã Metîndjwýnh'ã ujarênh ba ne kam tẽ. Nhyr kam Ximoxidjwý arým kam bôx. Kam tẽn bôx ne kam ar kam memã 'ã ujarênh ba, memã Jeju jarênh ba. Nhyr me kwý arým prîne amikajmãtã Jeju ma. Nhyr bep ar kwý ne ar arîk 'êx ne kute amijo Jeju mar. Ar kute mar kêt kumrêx ne arîk 'êx ne memã mýjja jarê. Nãm we ar,

–Kwãrîk wãnh abenwýr môr kêt, ane. Ne,

–Mrywã kur kêt, ane. Nãm ar ã kupa'ã me akre ar o bao ane. Ar ja 'ã ne Paur Ximoximã kum,

–Dja ga akabêno ar ity gê ar anhikrê, ane. Ne kam ajte me kute amim Jeju mar'ã kum karõ ne kum,

–Ê, Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ me atãri àpênhjamẽ gêdja ar katãt mrãn memã Metîndjwýnh'ã ajarê, ane. Ne kam Ximoximãdjwý kum,

–Ê, gadjwý, gadjwý dja ga katãt mrãn Metîndjwýnh kabênkôt prîne memã arê, ane.

Ne kam ajte me'ã kum karõ, me Metîndjwýnh kabênkôt katãt mrãnhmã, me mymẽ me niremẽ me ari memã àpênh kajgo ar bajamẽ me 'uwtîmẽ, me kunî. Me kunî ne me Metîndjwýnh kabênkôt katãt mrãnhmã ajte Ximoximã me'ã karõ. Ne kam me'ã kum pi'ôk no'ôk ne kum ano. Tãm ne ja.

1-2 Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ximoxi, ikra djwýnh, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ije amã Jeju jarênh ga tu aje amim markumrêx kôt ne ba arým ajo ikrakumrêx ne. Ba ibê Paur, ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Djãm ba ne ba Jejumã idjãpênh? Kati, Metîndjwýnhmẽ Kritu Jeju ar ta ne ar imã idjãpênh jarênh ijano, ije

memã 'ã idjujarênhmã ijano. Metîndjwýnh, kute gu bapytãr djwýnhjamẽ Kritu Jeju gu baje amiwýr kam amakjamẽ, ar ta ne ar imã kabênh jarê ba kam arkum idjãpênh iba.

Be, gê Metîndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bênjadjwýrmẽ Bãmbê Metîndjwýnh ar ukaprîkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprî ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

Kute Metîndjwýnh kabênh jarênh djwýnh 'êxnhî bôxmã arênh.

Rô 16.17; Xim k 6.3; Xit 1.10

³ Ê, dja ga arek Epexukam djan nêje ar kukrà. Wãnh ne ar kwý arîk kupa'ã ar memã arênh ba, Metîndjwýnh kabênh kupa'ã ar memã arênh ba. Dja ga nêje akabêno ar ity. Nãm bãm itêm kutã, pykabê Matenimã itêm kutã amã ikabênh jarênh kam arým ajbir ajte ar'ã amã pi'ôk no'ôk ne ano.

⁴ Dja ga arkum,

–Kwãrîk wãnh ar me tûmre'ã ujarênh kajgomẽ me akukãmãre nhidji me kute tûmrãm abenmã arênhja kwãrîk on wãnh nõ. Kôt ne me abenmã kabênh ar ban kam me kute amim Metîndjwýnh mar ne 'ãno ãm kêt. Tãm dja on wãnh nõ, ane.

⁵ Akmere Ximoxi, mýj kadjy ne ba amã ikabênh ja jarê? Bir, me kum aben jabê kadjy. Godja me ôkre kadjwýnhbê axwe 'õ nõr kêt ne kute amikam axwe 'õ mar kêt kam arým kôt kum aben jabê. Ne kam ajte me kute mrãmri amim Jeju markumrêx kôt ne me kum aben jabê. Kadjy ne ba amã ikabênh ja jarê.

⁶ Bir be, me kwý arým kute ja mar prãm kêt kam arým kabênh kajgoo kumex, ne abenkam kangao kumex. Jabit ne me kuma. ⁷ Djãm me ja kute mýjja mar got. Kute Môjdjê kukràdjã mar kêtjakam kukràdjã kupa'ã ar memã arênh ba. Ar ta ne ar amijo memã mýjja'ã ujarênh djwýnh ne. Ne kute memã,

–Mrãmri ne ba ije me amã arênhja. Kôt ne ba me amã arê, anhýr ar o ba. Bep kati, ar kute ta amikabênh mar kêt ne Môjdjê kukràdjã mar kêt.

⁸ Be, Môjdjê kukràdjã ne mexkumrêx. Gu arým kuma. Ne ren ar kuman kôt ar amijo ba nhyr arým rãn mexkumrêx.

Nhym bep kati, ar ja kute mar kêt ne ar kupa'ã memã arênh ar o ba.

⁹ Be, nhÿnh me jamã ne Môjdjê kukràdjàja? Djãm me kute katàt amijo bajamã? Kati, me kute axweo amiptàrjamẽ, me amakkre kêtjamẽ, me kute Metĩndjwÿnh mar prãm kêtjamẽ, me axwejamẽ, me kute mÿjja punubit mar prãmjamẽ, me kute Metĩndjwÿnh japrÿjamẽ, me kute nãmẽ bãm ar parjamẽ, me kute me parjamẽ ¹⁰ me prõ nãr mjên prãmjamẽ, me my ta kute aben nĩho bajamẽ, me kute mekbê krao àkĩnhjamẽ, me 'èxnhĩjamẽ, me kute me kà mex jarênhjamẽ, nãr me kute mÿjjao amiptàr, Metĩndjwÿnh kute katàt memã amikukràdjà jarênh ne mekbê mÿjja puma nhym me kute o amiptàrjamẽ. Me ja kunĩ kadjy ne Môjdjê kukràdjàja. Gu arÿm kuma.

¹¹ Nã, Metĩndjwÿnh amikabên nykôt katàt memã amikukràdjà jarê. Djãm kabên ny punu got. Axwe mextire. Metĩndjwÿnh ne mexo, umao me rer mex ne. Nhym kabên nydjwÿ ã mexo, umao ane. Nhym kam ta, Metĩndjwÿnh kĩntire ta ne imã amijã ujarênh ny jarên ijano ba kam ô'ã memã arênho tẽ, memã 'ã idjujarênh tẽ.

Kritu kum Paur kaprĩ ne kute àpênh 'ã mênh.

¹² Ë, akmere, mrãmri ne Kritu Jeju gu banhõ Bẽnjadwÿr amim idja. Kum idjapênhmã ne amim idja. Nãm amikajmã'ã ima, ije 'ã ingrà tÿx ne kanga kêtãmã kôt tu iman amim idjan imã idjapênh jarê.

—Dja ga imã apê, ane. Ne kam kadjy imã tÿx jadjà ba kam kum idjapênh mex ar iban kôt kum amikĩnh jarê. Mrãmri ne Kritu Jeju imã mexkumrêx ba kam kum amikĩnh jarê.

¹³ Amrêbê ne ba Jeju japrÿ ar o iban arĩk ũno iban Jeju nhõ me jao ibikênhõ iba. Nã bãm te Jejukam ijaxwe nhym tu kum ikaprĩn kam amim idja. Nã, mrãmri ne tu kum ikaprĩ. Kraxje ije amikajmã'ã Jeju mar kêtãm ije amimar kêt nhym bi kum ikaprĩ. ¹⁴ Nãm gu banhõ Bẽnjadwÿr tu ukaprĩkôt kum ikaprĩ raxkumrêx ne prĩne ijo djuw mex. Djãm ukaprĩ kêt got. Kum ikaprĩ rax ba arÿm jakim ije amikajmã'ã amim markumrêx. Ije amikajmã'ã Kritu Jeju markumrêx ne imã abê:kumrêx.

¹⁵ Ë, mrãmri ne me abenmã kum,

—Kritu Jeju arÿm pykamã ruw, kute me axwe pytãrmã ne ruw, ane. Mrãmri ne me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam kunhõ. Be, kute me axwe pytãrmã ne pykamã ruw.

Ba ne ba ijaxweo me axwe kunĩ jakre. ¹⁶ Te ijaxwe rax nhym bi kum ikaprĩ rax ne. Jeju Kritu kute akrãnmã meo tẽm nhym me kute mar kadjy. Te ijaxwe raxo ije me kunĩ jakrenh nhym mã Jeju kute akrãnmã prĩ'ã ijo tẽmja pumũ. Mÿkam? Godja me'õ kute ijaxwe pyrãk ne kute Jeju japrÿ jabej dja ikôpdji'ã ã ikudjwa anen tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx ne kam ikudjwa tyk nhi-jukri tĩn rã'ã rã'ã kadjy. Kadjy ne Jeju kum ikaprĩn akrãnmã prĩ'ã ijo tẽ. Kam ne ba amã,

—Jeju kute me axwe pytãrmã ne pykamã ruw, ane.

¹⁷ Be, Metĩndjwÿnh djukaprĩja pumũ. Kumã dja me rax jarê. Djãm bẽnjadwÿr ngri got. Dja memã Bẽnjadwÿr rax rã'ã: rã'ã Bẽnjadwÿr rax. Dja tyk kêtumrêx ne. Me kute noo omũnh kêtumrêx ne. Kubê Metĩndjwÿnh pydji. Atemã 'õ kêtumrêx. Kumã dja me rax jarên kum uma jarên mex jarê. Dja me kum arênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri. Tãm ne ja.

¹⁸ Ë, ikra Ximoxi, akmere, ba arÿm amã ikabên jarê. Gora ikabên ja ma. Amrêbê ne me Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh adjapênhmã akabin prĩne adjapênh'ã amã karõ. Kôt ne ba amã ikabên ja jarê. Ë, dja ga ar ikabên ja man kôt atÿx ne. Ë, ba me abenwÿr prõt'ã atÿx jakre. Ë, gora atÿx. Gora atÿx ne amã me uma kêt ne kãj bê memã Metĩndjwÿnh kabên jarê gê me amikajmãtã kuma. Kute me tÿx kum me uma kêt ne tu kute abenwÿr prõtja pyrãk.

¹⁹ Nã, dja ga ã anen Jeju'ã angrã tÿx ne amim mÿjja mexbit man kôt amijo aban kam amikam ajaxwe 'õ mar kêtumrêx ne ar aba.

Nhym bep me kwÿ ne me arÿm Jeju'ã ngrã tÿx kêt ne kôt amijo ba kêt ne kam arÿm kangan amijo ajkê. ²⁰ Be, Imenemê Arexãrimê ne ar arÿm Jeju kangan amijo ajkê. Arÿm ne ar amijo ajkê. Kam ne ba arÿm Xatanajmã ar kanga, ar kute Jeju japrÿ kêt kadjy ne ba arÿm kum ar kanga.

2

¹ Be, akmere, ba amã arê ga aman amũ idjô'ã memã arê. Dja me Metĩndjwýnhmã mã kabên ne kum me kunĩ jarê. Mã ne mete Metĩndjwýnhmã kabên kute? Dja me kum aben jarên kum abeno a'uw. Ne kam jãm meo akêx ne me jadjwý kum meo a'uw. Ne kôt kum ôdjãnh jarên kum amikĩnh jarê. ² Nà, dja gu me kum pykakam me bēnjadjwýr rũnhjao a'uw ne kam ajte me bēnjadjwýr kry kute meo ba jadjwýo a'uw.

Mýkam? Bir, me kute akrãnmã me bajo ba gu me badjumar mex ne ar baba kadjy. Kam dja gu me Metĩndjwýnh kabēnkôt ar baba ne kôt ar amijo baba katàt ne. ³ Be, me ã kute Metĩndjwýnhmã kabēno anhýrkam mexkumrêx. Kam dja Metĩndjwýnh mekam kĩnhkumrêx. Metĩndjwýnh kubê me bapytàr djwýnh dja mekam kĩnhkumrêx.

⁴ Nà, kute me kunĩ pytãr prãm kumrêx. Nãm arým memã katàt kabên nhym me kute tu markumrêxmã. ⁵ Nà, Metĩndjwýnh pydjii ne kam ajte kute Bãm'ã me bamēnh djwýnh pydjii, kubēngôkre,* kubê ne Kritu Jeju. Me bajaxwekam ne gu me Metĩndjwýnh'ýr babôx kêt ne. Nhym kam kra ta amijo kubēngôkren me bawýr bôx ne kam Bãm'ýr me bajo bôx. Gu me kam arkôt baba. Kute Bãm'ýr me bajo bôx djwýnh pydjii. Atemã 'ô kêt, kubēngôkre, kubê ne Kritu Jeju.

⁶ Jeju ta, kute memã amikangan me kunĩ pãnh tyk, tãm ne amrêbê Metĩndjwýnh 'ã akati jakre nhym arým 'ýr bôx nhym kam arým amijo aptàn memã amikangan me kunĩ pãnh ty, me kunĩ kute mar kadjy. Me kunĩ kute,

—Mrãmri Metĩndjwýnh kum me bajabên kute me bapytãrmã, anhýr kadjy. Kadjy ne ty.

⁷ Kam ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ. Ba ikumrêx itēm ne ije memã Metĩndjwýnh kute me utàr jarēnhmã. Jeju kute ijanorkôt ne ba me bajtemdjwý'ýr tēn bôx ne memã kàj bê Metĩndjwýnh'ã ajarê. Nã bãm memã Metĩndjwýnh kabēn katàtja, 'êxnhĩ kêtja jarē nhym me amikajmã'ã kuma. Kadjy ne

ijano ba tẽ. Mrãmri ne ikabēnja. Ijêxnhĩ kêt kumrêx.

⁸ Ije, ije ar amã Metĩndjwýnh jarēnh gar aje kum akabēnmã ba ate o akno. Ba akubyn ar amã arê gar ama.

Dja pyka kunĩkôt mete abeno bikprõnhkam me my Metĩndjwýnhmã kabên. Dja me prĩne Metĩndjwýnhmã amijarê. Me mexo mexkumrêx, me kute mýjja punu 'ô mar prãm kêt, me ja dja me kum kabên. Nhym bep me ngryknhĩ, me kute kabēno aben japanh, me tãm dja me kum kabên kêt ne.

Me nire kute akrãnmã amijo bamã.

Kô k 14.34; Xit 2.3; Ped k 3.1

⁹⁻¹⁰ Nhym me niredjwý. Dja me nire kute Jeju marja akrãnmã amijo ba mexkumrêx, kwãrĩk wãnh amimex ne me my nokam mrãnh kêt. Dja ga me apijãm ne ar aba. Mýkam dja ga me akrãkãbito mex? Nã gãm me amikakrwýnhmē akunhērmē angãmē kubēkà mexmē o amimex ne ar aba. Me akrãkãbit ne mex. Me my nomã amrãnh kadjybit aje amikrã ngrãnh, amikakrwýnh, ne amimex, ja ne punu. Bep kati, me nire kute,

—Ba ije Jeju mar, anhýrja dja apýnh kabên mexo amiptàn o amimex.

¹¹ Me kute Metĩndjwýnhkôt abeno bikprõnhkam dja me nire anhikrên nhýn Metĩndjwýnh kabēn maro nhý. Akrãnmã dja me Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabēn maro nhýn amijamakkrekam kunhõ. ¹² Kwãrĩk wãnh me nire dja me me my jakre kêt ne me mymã kabēn jarēnh kêt ne. Nhym bep me my gēdja me me niremē me mymē me akre nhym me nire anhikrên me kabēn maro nhý.

¹³ Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ne mybê Adão kumrêx nhipêx ne kam atãri nibê Ewa nhipêx ne. ¹⁴ Be djãm Xatanaj ne Adão noo akno? Kati, nija ne noo akno. Nhym kam nija arým Metĩndjwýnhkam amikrã. Be, kam ne ba amã,

—Kwãrĩk wãnh me nire dja me me my jakre kêt, ane.

¹⁵ Nija ne te Metĩndjwýnhkam amikrã nhym mã Metĩndjwýnh kum me nire

* **2:5** Kritu ne amijo kubēngôkre kute mrãmri ne apýnh me ô pyka djãri kunĩkôt me kunĩ: bēngôkreja pyrãk. Kubê kà jakamē me kakrãtykmē me babēngôkremē ne me kunĩ: bēngôkre. Me kamrômē me kukrãdjã kunĩ kubēngôkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarēn ama.

jabêkumrêx ne me kra bixadjwÿr kutã me utã. Me nire kute Jeju marja gêdja me Jeju 'ãno dja ne mã kum me abêkumrêx ne kute mÿjja punu 'õ mar prãm kêtkam gêdja mexo mexkumrêx ne mã me my nomã mrãnh kêt. Godja me ã kute anhÿr jabej nhym Metïndjwÿnh me kra bixadjwÿr kutã me utã nhym me kra me bïn kêt ne.

3

Kute ar kute Jeju nhõ me jao ba djwÿnhmã 'ã karõ.

Xit 1.6

¹ Be mrãmri ne me abenmã kum, —Gêdja me'õ kute meo ba prãm jabej, kute Jeju nhõ me jao ba prãm jabej, mrãmri mexkumrêx. Nã, mrãmri mexkumrêx. Nã, kôt ne me kute arênhja.

² Be, mã gêdja Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kute? Me axwe kêt ne kute amijo ba mex-tire nhym kam me me'ã kabên kêtja, me prõ pÿnh, me bixaêr punu kêt, me kute amipnênh ne ar ba, me kabôt kati, me kute meo djuw mex prãm, me kute memã Metïndjwÿnh'ã ujarênh prãm, me ja gêdja me Jeju nhõ me jao ba.

³ Kwãrïk wãnh me kum kadjwati kangô* djãnh, me àkrê, me kute kabêno me apanh prãmja, me kute pi'òk kaprïbit mar ne kute amim o àptàrja, kwãrïk wãnh me ja gêdja me meo ba kêt ne. Bep kati, me ukaprïmê, me kute umar mex marja dja me Jeju nhõ me jao ba.

⁴ Dja me'õ meo ba prãm jabej dja kumrêx amim prômê kra jakre, ne arkum mrãnh mex-tire gê ar omün kam adjwÿnhdjwÿ kôt mrãnh mexkumrêx. Dja amim ar jao ba mex nhym kra amakkre mex ne kabênkôt ar amijo ba nhym kam arÿm kôt Jeju nhõ me jao ba. ⁵ Nok ren me'õja ar meo ban kam prômê kra jakre kêtkumrêx ne kam Metïndjwÿnh nhõ me jabit me akre, mã gêdja on? Mã gêdja kam nê? Ije, mÿkam ne prômê kraja ar o ba mex kêt nhym kra jaxwe rã'ã? Ije kum bep nãm ren amim prômê krawã kumrêx jakren kam ren kôt Metïndjwÿnh nhõ me ja jakre.

Mÿkam ne prômê krawã ar o ba kêt ne kam Metïndjwÿnh nhõ me jabit ar o ba?

⁶ Kwãrïk wãnh me'õ ajbir kute Jejuo aminhõ ny'õ'ã Jeju nhõ me jao ba djwÿnh mênh kêt. Mÿkam? Bir, kute amiraxo àmra nhym kam ren Metïndjwÿnh kute o bikênh karõ dja me kute Jejuo aminhõ ny'õ'ã meo ba djwÿnh mênh kêt. Ne ren amiraxo amra nhym ren Metïndjwÿnh o ajkê. Mrãmri kute Xatanajo bikênhja pyrãk. Xatanaj kute amiraxo àmra nhym kam Metïndjwÿnh kute prïne o bikênhja pyrãk. Ne ren me'õ ajbir kute Jejuo aminhõ ne ren meo ban ren amijo amra, Xatanajkôt amijo amra nhym ren Metïndjwÿnh adjwÿnhdjwÿ o ajkê.

⁷ Nhym bep kati, Jeju nhõ me jao ba djwÿnh dja amijo ba mex-tire nhym kam me kâtãmdjwÿ kum kïnh ne kum mex jarê. Nãm ren arïk ar ba nhym kam me kâtãm rãn 'ã kabên ne. 'Ã kabên nhym kam rãn Xatanaj ikôta, Xatanaj meo ba djwÿnhja nhikôta.

⁸ Nhym Jeju nhõ me jao ba djwÿnh jatãri me àpênhjadjwÿ dja me katàt mrã gê me me'ã kabên kêt. Dja me kabên mexmê me kabên punuo aben nhikjê kêt. Dja me kum kadjwati kangô† djãnh kêt. Kwãrïk wãnh gê me pi'òk kaprï prãmëbit me noo biknor prãm kêt. ⁹ Dja me amim Metïndjwÿnh kukràdjã markumrêx ne 'ã ngrà tÿx ne. Metïndjwÿnh kute me bamãbit amikukràdjão amirïtja, kukràdjã tãmbit dja me 'ã ngrà tÿx ne maro ba ne mÿjja mexbit mar ar o ba. Mÿjja mexbit mar ar o ban kam amikam axwe 'õ mar kêt. Kadja dja me Metïndjwÿnh kukràdjã'ã ngrà tÿx ne ar o ba. ¹⁰ Dja me Jeju nhõ me jao ba djwÿnh jatãri me àpênhja kumrêx kabi nhym me kabên mex ne kam ar kôt àpênh ba. Godja me mrãmri mexkumrêx jabej ne kam arÿm àpênh ar ba.

¹¹ Nhym Jeju nhõ me jao ba djwÿnh jatãri me àpênh prõjadjwÿ. Me adjwÿnhdjwÿ dja me katàt mrã gê me me'ã kabên kêt. Dja me me kà mex jarênh prãm kêt. Dja me bixaêr punu kêt ne ar ba. Dja me prïne mrãnh mex-tiren kabên pÿnh ne arê. Dja ã Jeju nhõ

* **3:3** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunïja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunï ne me kum kadjwati kangô jarê. † **3:8** Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunïja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunï ne me kum kadjwati kangô jarê.

me jao ba djwýnh jatãri me àpênh prõja ã ane.

¹² Be, Jeju nhõ me jao ba djwýnh jatãri me àpênh gêdja me prõ pýnh ne. Dja me õ kíkře kumrêxkam amim ar ja jakren arkum mrãnh mexkumrêx gê ar omũn kam ad-jwýnhdjwý kõt mrãnh mexkumrêx. Dja me amim krao ba mexkumrêx gê ar kabên mexkumrêx ne ar ba. ¹³ Godja me atãri me àpênhja mrãmri àpênh mex ne kam arým memã amimexo amirít nhym me kâtãmja arým me mex pumũn kam kum me kĩnh. Gêdja mekam amikam pijãm kêt ne kãjmã djan tu memã Jeju'ã ajarê. Me kute amim Kritu Jeju mar tũmkam tu memã 'ã ajarê. Bir be, dja ã Jeju nhõ me jao ba djwýnhmê atãri me àpênhmê ã ane.

¹⁴ Be, nã bãm amã ikabên'a pi'òk no'òk ne amikukãm ano. Dja ba ã wãm kõt tẽ. Nã bãm amim itẽm djã ma. ¹⁵ Nãr kon birãm dja ba amikrà ga prĩne omũn kam kõt memã arẽ, me kute mar kadjy. Metĩndjwýnh kra kunĩ kute kõt ar amijo ba mar kadjy. Kadjy ne ba amã pi'òk no'òk jano. Apýnh pyka kunĩkõt ne me bakwý arým amijo Jeju pytã nhym Metĩndjwýnh arým kõt me bajo kra. Gu me kõt arým apýnh banhõ pyka djãri kam aprakamã kõt aben pydji, Metĩndjwýnh tĩnjakõt mã pyka kunĩkõt aben pydji. Ne me kâtãmmã Metĩndjwýnh kabên jarênh ar o baba, Metĩndjwýnh 'êxnhĩ kêt ne kute katãt kabên jarênhja memã arênh ar o baba.

¹⁶ Bir be, djãm mýjja kakrit, djãm mýjja prĩre, djãm mýjjao bikênh ne gu me arým amim kuman kam amim kamnhĩxbẽ ar baba? Djãm mýjja ngri: got me tebẽ kute mar ne ate krãmã? Mrãmri ne Jeju ra:xi.

Nãm amijo kubêngõkren‡ kato.

Nhym Metĩndjwýnh Karõ kabin axwe kêt mã katon kõt memã arẽ.

Nhym kadjy mrãnh djwýnhdjwý arek omũnh ar o ba.

Nhym me apýnh me õ pyka djãri kãj bê memã 'ã ujarênhõ ajmã.

Nhym me kam pyka kunĩkõt tu amim markumrêx ne.

Nhym kam Metĩndjwýnh kãjkwamã o wabi, õ kãjkwa mextiremã o wabi. Õ kãjkwa mexo kute pykabẽ mýjja kunĩ jakrenhamã o wabi.

Nãm ã Jeju raxo ane.

4

Kubẽ me kabên 'êxnhĩ pyma.

¹ Be, akmere. Anhýr djwýnhrà m Metĩndjwýnh Karõ arým prĩne me bamã arẽ, ne,

—Pyka kute o ino rer 'ýrkam dja me kwý amibẽ Jeju kangan ate amijo ba. Arým kum kĩnh kêt ne kam ate me karõ 'êxnhĩja kabên ma, me karõ djujarênh punubit man kõt amijo ba, ane.

² Nã, mrãmri me kwý dja me me karõ djõ'ã me akre. Me ajkwao bit kute Jeju mar ne 'êxja, me tãm ne me õkre kadjwýnhbẽ kute mýjja punubit markam pijãm kêt mex ne arĩk 'êx ba ne me karõ 'êxnhĩ djõ'ã me akre ne memã kum,

³ —Kwãrĩk wãnh abenwýr mõr kêt. Dja ga me tu akuprýkumrêx ne ar aba, ane. Ne ajte mry'õ nãr me àkur djã'õ mekbẽ uman memã,

—Kwãrĩk wãnh krên kêt, ãm omũ, ane. Nhym bep kati, Metĩndjwýnh ta ne me bamã mry, me badjãkur djã nhipêx, me baje 'ã kum amikĩnh jarênh ne krên kadjy ne me bamã ipêx. Me baje amim Jeju markumrêx ne kam kõt baje mýjja marja, me bamã ne Metĩndjwýnh me banhõ kwý krên djã'a apýnh mýjja nhipêx.

⁴ Be, mýjja kunĩ Metĩndjwýnh kute ipêxja ne mexkumrêx. Djãm mete mry nãr djwý'õ kanga kadjy ne Metĩndjwýnh ipêx? Arkati, me kute Metĩndjwýnhmã 'ã amikĩnh jarênh ne tu kute amim byr ne krên mã ne ipêx. ⁵ Metĩndjwýnh kabênkõt arým mrymẽ apýnh me badjãkur djã mexkumrêx. Mýjja kunĩ ne arým mexkumrêx. Gu me arým 'ã kum amikĩnh jarẽ nhym arým mexkumrêx.

⁶ Akmere, dja ga memã arẽ, me kute Jejukõt abeno kamymã ikabên ja jarẽ. Godja ga memã ikabên ja jarên arým mrãmri abẽ Kritu Jeju nhõ àpênhkumrêx. Nã,

‡ **3:16** Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunĩkõt me kunĩ: bêngõkreja pyrãk. Kubẽ kã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babêngõkremẽ ne me kunĩ: bêngõkre. Me kamrõmẽ me kukràdjã kunĩ kubêngõkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarên ama.

Metĩndjwýnh kabĕn ne gu baje tu amim markumrêxja, kôt dja ga arek amijo tĕn amijo tĕn kam atýxkumrêx. Jeju kukràdjà mexkumrêx, tām ne ga arým kôt amijo tĕ. Dja ga arek kôt amijo tĕn amijo tĕn arým atýxkumrêx. Atýx ne arým Kritu Jejumã adjápĕnh mex ne.

⁷ Nhy m bep me tũmre'ã ujarĕnh kajgoja dja wãnh nō. Tām ne punu. Kati, dja ga prĩne Metĩndjwýnh kukràdjàkôt amijo tĕ. Katàt amrãnh kadjy dja ga arek amijo tĕn arek amijo tĕn kam amityxmã amijakre. Djãm akrākà'ã ne ba amã ane? Kati, akad-jwýnhbĕ atýx'ã ne ba amã ane.

⁸ Mrãmri ne me ĩkrākà tỳx kadjybit amijo djuw mex. Ja ne kàjbĕ mex. Nhy m bep me kadjwýnhbĕ me tỳxja mete Metĩndjwýnh kukràdjàkôt amijo tĕmkam tỳx, ja ne mrãmri mexkumrêx, tũmrãm mexkumrêx. Pyka jakam gu badjumar mex ne ar baba kadjy mex. Ne kam ajte batyk nhijukri akubyn batĩnkam kadjy mexkumrêx. Kadjy ne ba amã,

—Metĩndjwýnh kukràdjàkôt amijo tĕn kam kôt atýx, kôt amex, ane.

⁹ Mrãmri ne kabĕnja nhy m me abenmã arĕ. Kabĕn ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam nhôrkumrêx. ¹⁰ Metĩndjwýnh kute me kunĩ pytār djwýnh, bep me baje amikajmãtã marja ne mrãmri kubĕ me bapytār djwý:nhkumrêx. Mrãmri ne gu me amim Metĩndjwýnh kamnhĩxbĕ ar baba, Metĩndjwýnh tĩnja kamnhĩxbĕ ar baba. Kam ne gu amikukãm kuman kam badjápĕnh rax ne memã arĕnho tĕ, batyk djà kĕt ne memã arĕnho tĕ.

Metĩndjwýnhmã àpĕnhkumrêxmã kum 'ã karō.

¹¹ Be, akmere, dja ga apijãm kĕt ne tu memã ikabĕn ja jarĕn memã Metĩndjwýnh kukràdjà jarĕ. ¹² Kwãrĩk wãnh gĕ me amã,

—Ïgĕ, e kum djãm ajabatànĕ ne ga ar me akreo aba, anhỹr kĕt. Bep kati, dja ga te ajbir ajabatànĕ ne mã katàt mrã gĕ me ajã amijakre, me kute amim Jeju marja ajã amijakre. Kadjy dja ga akabĕn mexbit jarĕnh ar o aban amrãnh mex ne amã me abĕn amim Jeju markumrêx ne 'ã angrà tỳx ne aprō prãm kĕt ne ar aba. Dja ga ã ane

nhy m me ajã amijakren ã akudjwa amijo anhỹro bao ane.

¹³ Dja ga kaj bĕ memã Metĩndjwýnh kabĕn jarĕn memã Metĩndjwýnh kabĕno amirĩt ne memã kukràdjà jarĕ. Ja dja ga 'ãno adjãm rã'ã ba awýr bōx. Ba ibĕ Paur dja ba awýr bōx.

¹⁴ Amrĕbĕ ne me kute Metĩndjwýnh kabĕn jarĕnh djwýnh arým Metĩndjwýnhmã adjan amã,

—Ĕ, Metĩndjwýnh ne arým amijo apytà ga kum adjápĕnhmã. Ta dja amã tỳx jadjà ga kam atýx ne ar kum adjápĕnh aba, ane. Nhy m kutã Jeju nhō me jao ba djwýnh akrã'ã ikra jadjuw, ga kam Metĩndjwýnhmã adjápĕnh ar aba. Kwãrĩk wãnh Metĩndjwýnh kute amim adjarwão abiknor kĕt. Memã Metĩndjwýnh kukràdjà jarĕnh 'ãno dja ne mã memã 'ã adjujarĕnh aba.

¹⁵ Be, dja ga ikabĕnja tu markumrêx ne amijamakkrekam anhôn kôt amijo mō. Dja ga ã amijo atĕmo anen arým amrãnh mexkumrêxo tĕn o tĕ nhy m me kunĩ arým amrãnh mexkôt apumũn kôt amã kato. ¹⁶ Ĕ, ajaxwebĕ amipnĕn amrãnh katàt kadjybit amima. Gora memã Metĩndjwýnh kabĕn jarĕ. Gora memã arĕnh 'ãno dja. Godja ga anen arým amiptàn kam o me jadjwý pytã, me kute akabĕn maro ýrjadjwý pytã. Tām ne ja.

5

Mebĕngĕtemĕ me 'uwtĩ'ã kum karō.

A Xim 2.24

¹ Ĕ, godja me kute amim Jeju marwã 'ō, mebĕngĕtte 'ō, me'ōkam amikrà, kwãrĩk wãnh ga kum abĕn tỳx kĕt ne akrànãm kum akabĕn ne kum,

—Kwãrĩk wãnh ga ã anhỹr kĕt, ane. Mrãmri ne me kra djwýnh kute bãmmã kabĕnja pyrāk, akrànãm kum akabĕn. Dja ga me kraremĕ me nōr nyreo akamyn me adjwýnhdjwýmã akabĕn mex jarĕ. ² Dja ga mebĕngĕxteo anãn me adjwýnhdjwýmã akrànãm akabĕn. Dja ga me kra pýnhmĕ me kurerero akanikwýnhkumrêx ne memãdjwý katàt akabĕn jarĕn mekam apijãm ne meo akanikwýnhkumrêx. Dja ga ã me kute amim Jeju mar kunĩmã akabĕn jarĕnho ane.

³ Ë, akmere, ba amã me 'uwtĩ'ã karõ, ga amũ idjõ'ã memã arê. Me kute amim Jeju marwã kute akrãnmã mebê mjên tykjao djuw mexmã. Me kute amim Jeju marwã dja me me 'uwtĩbito djuw mex. ⁴ Nhym bep djãm me'õbê mjên ty nhym arým kra nãr kon tãmdjwý 'õ arým ta amim o djuw mex ne. Me'õ kra 'õ nã kute amim o djuw mex nhym abatãnh ne arým amipãnh amim não djuw mex ne. Ne me'õ tãmdjwý 'õ kwatynh 'õ amim tãmdjwýo djuw mex ne. O djuw mex nhym abatãnh ne kam amipãnh kwatynho djuw mex ne. Me kute mrãmri Metĩndjwýnh mar jabej dja ã õ kikre kumrêxkam amim me 'uwtĩo djuw mexo anen kam atãri amũ me jadjwý o djuw mex ne. Kam ne Metĩndjwýnh arým mekam kĩnhkumrêx ne.

⁵⁻⁶ Ate gêdja me'õbê mjên ty nhym arĩk ar ba. Nãm amidjwýnhbit amiman ar amijo ba. Ne kam kute me'õ tyk pyrãk. Tĩnri kute me'õ tyk pyrãk, kute Metĩndjwýnh mar kêt kam, arĩk ar bakam. 'Uwtĩ kajgo ne wã. Kwãrĩk wãnh me wã. Me tãm dja gar aje Jeju marwã o djuw mex kêt. Nhym bep atemã me'õ mjên kubê tyk nhym kam ate: ar ba ne kam amijã Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrêx ne kam kum kabên ne kum amijo a'awn kam ajte jãm me jao akêx ne ajte kum meo a'uw. Akamãtkammê a'urimê kum kabên 'ãno dja. Me'õ tãm ne mrãmri 'uwtĩkumrêx. Tãmbit dja gar aje Jeju marwã o djuw mex ne.

⁷ Dja ga memã ikabên ja jarê gê me'õ kra nãr kon me'õ tãmdjwý õbikwa 'uwtĩo djuw mex. Dja o djuw mex gê me 'ã kabên kêt. ⁸ Godja me kute amim Jeju mar 'õ ta ùrkwã djwýnhkam amim me jao djuw mex kêt ne kam arým mrãmri axwen arým Jeju kabên kanga, ne kute axweo me kãtãmja, me kute Jeju mar kêtja jakrenh mex ne.

⁹ Ë, ba amã me 'uwtĩ nhõ pi'õk'ã karõ. Dja ga me 'uwtĩ nhidji pi'õk no'õkkam anhõ, me kute amim Jeju marwã kute kôt meo djuw mex kadjy. Ë, kwãrĩk wãnh me abatãnh nybê mjên tykwã kwãrĩk wãnh me 'uwtĩkôt pi'õk no'õkkam idji nhõr kêt. Kubê mjên tyk bêngêxtebit dja ga idji nhõ gê me kute amim Jeju mar meo djuw mex.

Djãm ori arým 'ã amex 60 apêx jabej? Djãm ori mjên tĩnri krõ'ã mjên kêt nhym

kam kubê mjên tyk nhjukri me kute krõ'ã o prõ kêt jabej? ¹⁰ Djori kum mýjja mexbit kĩnh ne ar o ba nhym me kunĩ arým kôt omũn abenmã arênh jabej? Djori amikõpdji'ã kra jakreo tẽ nhym kudjwa mexkumrêx jabej? Djori õbikwa kêt kam meo djuw mex jabej? Djori prĩne Metĩndjwýnh nhõ me wão djuw mex ne memã õdjãnh jabej? Djori kum me umar punu kaprĩ jabej? Djori kute mýjja mexo amiptãrkôt kute mýjja mexbit mar jabej? Djãm ori ã kute anhýr jabej mrãmri mexkumrêx, me 'uwtĩkôt pi'õk no'õkkam idji nhõ, me kute amim Jeju marja kunĩ kute me 'uwtĩ jao djuw mex kadjy.

¹¹⁻¹² Nhym bep kwãrĩk wãnh ar abatãnh nybê mjên tykja kwãrĩk wãnh pi'õk no'õkkam me 'uwtĩ ro'ã idji nhõr kêt. Mýkam? Bir, ar 'uwtĩja kute õbê,

—Ba ikuprý gê me'õ iwýr mõr kêt kumrêx. Ba tu Kritumã idjãpênbit, anhýrja tu o aknon ajte kum me my kĩnh nhym me'õ ýr mõr prãme kum Kritu kĩnh kêt ne kubê amijo akêx nhym me arým 'ã kabên ne.

¹³ Nhym ar kam kum ukangabit ma ne kam kikremã ipõko tẽ. Djãm arkum ukangabit? Kati, nãm ar kabên prãmdjwý, ne me'ã kabên tẽ, me pijãm djãbit, mýjja punubit jarênho tẽ.

¹⁴ Kam ne ba memã kum,

—Dja ar abatãnh nybê mjên tyk ajte mjên ne kam amim kra mý ne kramê mjêno djuw mex ne akrãnmã ãpên ar ba. Be, nã bãm ã ar abatãnh nybê mjên tykjamã ane. Mýkam? Bir, me bakurê djwýnh kute me bajã kabên kêt kadjy. ¹⁵ Bir be, Ar kubê mjên tyk kwý arým Jeju kangan Xatanajkôt amijo ba. Kam ne ba amã arê.

¹⁶ Nhym bep me kute amim Jeju mar ni 'õ nãr my 'õ õbikwabê mjên tyk jabej ta dja amim õbikwa 'uwtĩo djuw mex. Nhym ate me kute Jejukôt aben pydjija gêdja me'õ 'uwtĩkumrêx ne ate: ar bajao djuw mex ne.

Me kute kãjmã meo ba djwýnh kamênhmã.

¹⁷ Ë, me jadjwý. Jeju nhõ me jao ba djwýnh kute prĩne meo baja, ar tãm dja me kãjmã me kamê. Jeju nhõ me jao ba djwýnh kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênh ne kute memã o amirĩtkam ãpênh rax. Me tãm dja me mrãmri kãjmã me kamên memã o

pãnh mex ne. Ar kute memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh pãnh.

18 Kam ne Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'òk no'òkkam memã,

—Mryti kute amã àpênh ar ba ne kute amã bàygogo 'ykà ka'uko ipòko ãmja kwãrĩk wãnh inhu djuwpre kêt gẽ ta àpênh pãnh àkur tẽ. Nãm mryti'ã Metĩndjwýnh nhõ me jao ba djwýnh jakren àkur'ã kum pãnh jakre. Jeju nhõ me jao ba djwýnhmã me kute o pãnhmã. Ne ajte Metĩndjwýnh kabẽnkam ne,

—Me àpênh ne pãnh, ane. Me àpênh me mãnhkutã tãm gẽdja memã o pãnh, ane. Kam ne ba amã,

—Dja me Jeju nhõ me jao ba djwýnhmã o pãnh mex, ane.

19 Ë, mýjja 'òdjwý dja ba amã arẽ. Gẽdja me Jeju nhõ me jao ba djwýnh'ã kabẽn ne arĩk me kàtãm jarẽ ga tu ate akrã. Djãm me 'èxnhĩ kêt got. Nhyim bep me'ò ar amãnhkrut nàr kon amãnhkrut ne ikjê kêt ne mrãmri kute noo axwekòt omũnh ne axikòt arẽnh ga kam arým tu 'ýr tẽn kum akabẽn jarẽ gẽ amim kato. 20 Godja mrãmri Jeju nhõ me jao ba djwýnh kute mekam axwe jabej dja ga tu me kute amim Jeju mar nhipòkri kum abẽn tỳx, me kute maro ýrja tĩn prãm ne axwe kêt kadjy.

21 Ë, ba amã mýjja 'òdjwý jarẽ. Dja ga tu memã akabẽno aben pyræk. Dja ga tu me kunĩmã axikòt akabẽn.

Ë, Metĩndjwýnhmẽ Kritu Jejumẽ Metĩndjwýnh kute amijo kadjy mrãnh djwýnh pytàr ja, ar kute ikabẽn mar ne ikòt kabẽnkam ne ba mrãmri tu amã ikabẽn jarẽ.

Ë, gora ikabẽn ja ma. Ikabẽn kunĩ ma, prĩne ikabẽn ja ma. Ë, dja ga me kunĩmã akabẽno aben pyræk. Kwãrĩk wãnh me umaje anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Be, inhõbikwa ne ja. Ba kum ikabẽn kêt, anhýr kêt. Dja te anhõbikwa, ga tu kum akabẽn jarẽ, apijãm kêt ne tu kum akabẽn jarẽ.

Nàr kon, kwãrĩk wãnh anhõkre kadjwýnhbê amim,

—Be, tãwã ne õbikwa krãptĩ. Ba kum ikabẽn kêt, anhýr kêt. Dja te õbikwa krãptĩ ga tu kum akabẽn jarẽ, amã me uma kêt ne

tu kum akabẽn jarẽ. Dja ga tu me kunĩmã akabẽno aben pyræk.

22 Ë, kwãrĩk wãnh ga arĩk aje me kabi kêt kam Metĩndjwýnhmã me umjýr kêt, kum àpênh kadjy kum me umjýr ne 'ã anhkra jadjwýr kêt. Dja ga anen ano katon tu mar kêt ne Metĩndjwýnhmã me'ò dja nhyim arým mekam amikrào ba jabej ga kam ga mãn kute ajaxwe pyræk. Kwãrĩk wãnh ã anhýr kêt ne mekòt ajaxwe kêt. Ga dja ga tu katàt mrã.

23 Ë, atikkrekam akanê prãm kam ne ga akanê prãm ne. Kadjy dja ga uba kangò kwý ikò. Uba kangòmẽ ngòmẽ apýnh dja ga o akòmo tẽ.

24 Ë, me kwý ne me axwekam amirĩtkumrêx. Nhyim me kunĩ kòt omũn arẽnhò kumex. Nhyim kam me memã axwe pãnh jarẽ. Nhyim bep me kwý ne me axwekam amirĩt kêt ne. Metĩndjwýnh gẽdja tũmrãm memã o amirĩt ne memã kum katon memã pãnh jarẽ nhyim me kam kòt omũ. 25 Nhyim me mexdjwý ne me amirĩt ne. Nhyim me abenmã me arẽ. Nhyim me kwý apdju ne. Djãm mrãmri tu bipdjurkumrêx? Kati, Metĩndjwýnh gẽdja tũmrãm memã me mexo amirĩt ne, nhyim me arým kòt omũ.

6

Me ò àpênh kajgoja'ã kum karõ.

Ep 6.5; Kor 3.22; Xit 2.9; Ped k 2.18

1 Ë, akmere, dja ga me memã àpênh kajgo ar bawã, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhyim me memã àpênh kajgo ar ba ne kute amim Jeju mar wãdjwýmã arẽ gẽ me ò bẽnjadjwýr kabẽn kòt amijo ban prĩne kabẽn ma. Mýkam? Bir, me kàtãm kute Metĩndjwýnh japrý kêt kadjy, ne kute Metĩndjwýnh kukràdjãdjwý japrý kêt kadjy. 2 Dja ga ajte me memã àpênh kajgo ar bawãmã kum,

—Ë, djori ar anhõ bẽnjadjwýrwã ar akudjwa kute Jeju mar jabej kwãrĩk wãnh gar amã kurê kêt. Djãm ar aje Jejukòt abeno akamykam amã kurêmã got. Arkati. Dja gar tu kum adjàpênh mextire ne ar aba. Mýkam? Bir, ar akamýmã ne gar apê. Kute Jeju mar 'ò, Metĩndjwýnh kum abê 'ò, kumã ne gar apê. Kam dja gar kum adjàpênh

mextire ne ar aba, ane. ã me pardjamã ane.

Ë, gora prĩne memã ikabẽn ja jarẽn ikabẽn jao amirĩto aba.

Nêkrêxkõtbit me umarja ne me umar mex kêtumrêx.

³⁻⁴ Godja me'õ atemã kabẽn 'õ jarẽnho ku'ê prãm jabej arým amijo ajkẽn kam Bẽnjadwýr Jeju Kritu kabẽn mexja kubê kĩnh no kati ne kam kõt kabẽn kêt ne. Ne ajte Metĩndwýnh kute katàt gu bakrà pymjýr'ã ujarẽnha kubê kĩnh no kati ne kam kõt kabẽn kêt ne. Mrãmri ne 'êx ne amiraxbito amran kam kute mýjja mar kêt mexi. Nãm ajbãn ajmãn me kukràdjà kajgo mex mýr jabej memã akij. Ne kam kabẽnno me apanhbit mar prãm. ã me kute anhýr ne punu. Nãm me ã anhýr ban kam mýjja kukràdjà'ã ngryk ne abenbê meo bikjêro ban aben japrý ne aben kamnhĩx ar o ban ⁵ mã kabẽnno aben japanh ar o ba. Mýjwã ne arým me ja djumar dja ajmã o nhym me arým katàt kabẽnkumrêxja mar kêt. Nãm me nêkrêx prãme 'êx ne we,

–Be, ba amijo Jeju mar gê inhõ nêkrêx kumex ba kam amimexkumrêx ne, ane. Nãm me ã nêkrêx prãme amim 'ã karõo ane. Kam ne me abenkam axwe ar baja.

⁶ Mýjkõt ne me umar mex ne amimex ar o ba? Bir, me kute Metĩndwýnh kukràdjækõt amijo ba ne nêkrêx jabej umar kêt kam ne me umar mex ne ba. Ne amidjumar mexwão amimex ar o ba. ⁷ Mýj ne gu me banã tikkre kurũm amýn o axidjuw? Kati, nã gu me banhýkam axidjuw. Me batykkamdjwý, mýj ne gu me amýn o banhikwãn ty? Kati, nãm gu me banhýkam banhikwãn ty.

⁸ Bir be, dja me banhõ kwý krẽn djãmẽ me banhõ kubêkà jabej, mrãmri, me bamãnhkutã. Kam dja gu me badjumar mex ne atemã mýjja 'õ jabej kêt. Metĩndwýnh dja me bajo djuw mex ne.

⁹ Nhym bep me kute amim nêkrêx nàr pi'òk kaprĩo àptàr ne kute o amimexja dja me amijo ajkẽ. Nãm me nêkrêx prãme ar axwe ba ne kam te kum nêkrêx prãm kêt mã ne mã nêkrêxbit ma. Ne kum mýjja kakritmẽ mýjja punubit kĩnh ne kõt arým amijo ajkẽ ne kam arým tu biknorkumrêx ne.

¹⁰ Bir be, nãm me ã kum nêkrêx nàr pi'òk kaprĩbit kĩnh ne ã amijo ane. Ne arým amijo bikẽn mex ne. Mýkam? Bir, nãm me kum nêkrêxbit kĩnh ne kam ajbit man kam kõt apýnh axwe djari kunĩkõt amijo ba. Memã nêkrêx prãm kwý ne me arým Jeju mar kangan kam arým amijo ajkẽ, kaprĩo prĩne amijo ajkẽ.

Akubyn Ximoximã kute katàt amijo bamã 'ã karõ.

¹¹ Nhym bep ga, akmere, ga abê Metĩndwýnh nhõ àpênhkam dja ga mýjja ja kunĩmã akre rax ne. Katàt amrãnh kadjy mýjja jamã akre rax. Katàt amrãnh ne aje Metĩndwýnh kukràdjækõt amijo aban aje amim Jeju kamnhĩxbê ar aban amã me abên aje akrãnmã amijo atêm, kam dja me ajo ajkẽ ga mã aje akrãnmã amijo atêm ne anhĩ djuwbôn ar abamã, tãm dja ga ama.

¹² Me kute amim Jeju mar ne kõt amijo tēm ne kute me kute aben rer pyræk. Me kute aben rerkam ne me tỳx ne prõtobit prõt ne mebê apõx. Kam dja ga 'ã amijakren ã atỳxo anen mã Jejukõt amijo tẽ, kute me prõtja pyræk. Gora ga ã anen kam atyk nhijukri atĩn rã'ã rã'ã rã'ã 'ýr tu abõxkumrêxmã. Kadjy ne Metĩndwýnh amiwýr ajuw. Kadjy ne ga me ipõkri memã katàt amijarẽn mex ne. Nã gãm memã kum,

–Be, arým ne ba tu amikajmã'ã Jeju markumrêx, ane. Nã gãm ane, nhym me apumũ. Kam ne ba amã,

–Arek amijo tẽn kam atyk nhijukri atĩn rã'ã rã'ã rã'ã 'ýr tu abõxkumrêx, ane.

¹³ Ë, Metĩndwýnhmẽ Jeju Kritu ar kute ikabẽn mar ne ikõt kabẽnkam ne ba amã ikabẽn jarẽ. Metĩndwýnh ne mýjja kunõ tĩn djwýnh. Ta ne kute ikabẽn mar ne ikõt kabẽn. Kam ne ba amã ikabẽn jarẽ. Nhym Kritu Jejudwý kute katàt amijarẽn mexja, kute bẽnjadwýrbê Põxu Piratu kabem katàt amijarẽn mexja. Ar kute ikabẽn mar ne ikõt kabẽnkam ne ba amã ikabẽn jarẽ ne amã,

¹⁴ –Ë, gora prĩne ikabẽn man kõt amijo aban kudjar kêt ne amrãnh mextire gê me ajã kabẽn kêt. Dja ga mã ã anhýro aba rã'ã nhym arým Jeju Kritu gu banhõ Bẽnjadwýr kato. ¹⁵ Dja õ akati arým

'ÿr bôx nhym Metĩndjwýnh dja kum arê nhym arým bôx. Nà, Metĩndjwýnh ta pydji ne memã Bēnjadjwýr rax ne meo ba. Atemã 'õ kêt. Metĩndjwýnh umar mex ne kĩnhkumrêx tãm ne Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bēnjadjwýr raxo pykabê me bēnjadjwýrja kunĩ jakrenh mexi. Kam ne kubê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti: ne meo ba. ¹⁶ Ajbit pydji ne tyk prãm kêt kumrêx, tĩn rã'ã: tĩn djwýnh. Ne irãkam ar ba, arngrokam ar ba. Nãm kam axwe 'õ kêt. Kam gēdja me tēp kêt kumrêx. Nhýnh got me'õ arým noo omũ? Arkati. Me'õ kute noo omũnh kêt kumrêx. Dja tũmrãm omũnh kêt rã'ã. Kumã dja me uma jarēnh rã'ã: rã'ã. Tãm dja me kàjmã kamēnh rã'ã rã'ã. Gēdja memã Bēnjadjwýr ne meo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri.

¹⁷ Ë, me pykakam õ nêkrêx kumexmã dja ga,

—Amijo arax kêt. Djãm nêkrêx kute me apytãrmã ne ga me nêkrêx kanãrrãm ar aba? Kati, kwãrĩk wãnh. Nêkrêx ne kajgo ne me abê biknor prãm. Kati, dja ga me Metĩndjwýnh kanãrrãm ar aba. Metĩndjwýnh ta ne kute òdjãnhkôt me bamã mýjja kunĩ nhõr, o kute me bakĩnh kadjy, ta kanãrrãm dja ga me ar aba, ane. ¹⁸ Gora me akabēn mexbit jarē ne mekam adjukaprĩn ar meo aba, ne memã anhõdjãnh ne memã anhõ mýjja ngrã, ane.

¹⁹ Dja ga ã me õ nêkrêx krãptĩjamã arēnho ane gē me ã anen kam arým amityk nhi-jukri kadjy atemã kàjkwakam nêkrêxo aptã. Nêkrêx tãm ne mekbê biknor prãm kêt ne memã nõr rã'ã. Dja me kam arým 'ÿr bôx, mrãmri tu amitĩnkumrêx ja'ÿr bôx.

²⁰ Ë, Ximoxi, Metĩndjwýnh kute amã kukrãdjã rerja gora prĩne omũ. Gora 'ãno djan omũnh týx. Me kabēn kajgo, me kabēn tũm dja wãnh nõ. Rũm kum akre rax. Nhym me 'êxri amijo kute mýjja mar ne kam mýr jabej abenkam kangati dja adjwýnhdjwý wãnh nõ. ²¹ Mrãmri ne me kwý kupa'ã,

—Ije mýjja mar, anen kam ajbit mar ar o ba ne kam amibê arým Jeju mar kanga ne. Gē Metĩndjwýnh ukaprĩkôt prĩne ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne ajte Ximoximã pi'òk no'òk ne. KrĩrAXBê Rômakam ne me Paurbê ijê nhym mekbê ijê djakam dja. Nãm amijamãro dja. Me kute bĩnmã amijamãro dja. Ne kam krabê Ximoximã pi'òk no'òk ne. Jejukôt ne Paur Ximoxio kra. Nhym Ximoxi krĩrAXBê Epexukam djan memã Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênho dja. Nhym Paur mete bĩn kutã kum pi'òk no'òk ne kum,

—Arým ityk 'ýr. Arým ne ba amijo rãm ne ja. Gop arek memã Metĩndjwýnh kabêno amirĩto aku'ê. Ba ije amã arênhja dja ga amũ idjô'ã memã arê. Gora atýx ne, ane. Ne ajte kum,

—Amrê Rôma'ýr tẽn ipumũ, ane. Nãm ã Paur Ximoximã ane. Paur kute kum týx jadjàr nhym Ximoxi týx ne katàt kute memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh ne kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênhmã. Nhym me 'êx ne kute amijo Jeju nhõ me jao ba djwýnhja ne me Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ar memã arênho ba. Nhym bep Ximoxi gêdja katàt memã arê. Kadjy ne Paur kum pi'òk no'òk ne ano.

1-2 Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Imã akĩ:nhkumrêx, akmere, ba kam ajo ikra. Ba ibê Paur, ibê Jeju Kritu nhõ àpênh ne ba amã pi'òk no'òk ne. Metĩndjwýnh ta ne imã arên ijano, ije memã arênhmã ijano. Metĩndjwýnh ne arým me bamã kabên pydjín arê, me baje arým amim Kritu Jeju markumrêxkam ne kute me bajo tĩnmã me bamã kabên pydjín arê, gu me batĩn rã'ã rã'ãmã. Ba kam ô'ã memã arênho tẽ.

Gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bẽnjadjwýrmẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprĩ ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

³ Ë, nã bãm aman kam mã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Metĩndjwýnh ta, kumã ne ba amikĩnh jarên kum ajarê. Kumã ne ba idjapênh. Ije amikam ijaxwe 'õ mar kêt ne kum idjapênh iba. Me bakukãmãre ne ã

Metĩndjwýnhmã àpênh ar bao ane ba kam badjwý ã kum idjapênh ar ibao ane.

⁴ Abenbê gu babikjêr kutã amýrkam ije amar rã'ã. Akamàtkammẽ a'urimẽ ba aman kam te ije apumũnh prãme. Dja ba apumũn kam arým ikĩnhkumrêx ne. ⁵ Ba ije prĩne amar. Ga ne ga ajte akabêno aben nhikjê kêt ne tu amim Jeju markumrêx ba arým ama. Akwatynh Roxdjimẽ anã Juniximẽ ne ar ã akajmãtã amim Jeju kamnhĩxo ane. Ga kam gadjwý ar kôpdji'ã tu amikajmã'ã Jeju markumrêx. Ba kam arým amã ikator mex ne.

Tu kum me uma kêtã 'ã karõ.

⁶ Kam ne ba ije amã ikabên jarênhmã. Aje amimar kadjy ne ba akubyn amã arê. Ë, ije ajã aminhikra djirkam Metĩndjwýnh kute amã mýjja rerja dja ga tu markumrêx ne ar o aban on ajte atýx ne kum adjapênh týx ne. Tu amã me uma kêt ne memã Jeju jarê. ⁷ Djãm me batĩn prãm ne ar babamã got Metĩndjwýnh me bawýr ta Karõ jano. Arkati, me batýx ne ar baban bamã aben jabên baje amipnênh ne ar babamã. Nãm ã Metĩndjwýnh Karõ me bajo ane.

⁸ Kam dja ga apijãm kêt ne tu memã Jeju'ã ajarên ajte badjwý ikam apijãm kêt ne. Nã bãm Kritu'ã idjujarênh ny jarênho tẽ nhym me mekbê ijê djakam imẽ. Kam dja ga ikam apijãm kêt ne. Nhym bep kati, dja ga tu atýx ne memã Jeju'ã ajarê nhym me kum Jeju kurêkam kôt kum akurên akam ngryk ne ajo ajkê ga kam ikudjwa atokry. Kwãrĩk wãnh rã'ã Metĩndjwýnh dja on amã týx jadjà, atokry katikôt amã týx jadjà ga kam atýx ne ar aba.

⁹ Nã, Metĩndjwýnh ta, kute me bapytàr djwýnh dja amã týx jadjà. Nãm me bapytàn amiwýr me bajuw, me bamextire ne ar baba kadjy ne amiwýr me bajuw. Mã ne gu me nê nhym Metĩndjwýnh kôt me bapytà? Djãm me bamex ne ar babakôt ne me bapytà? Arkati, ta ne tu me bajã amim karõ, ukaprĩkôt ne tu me bajã amim karõn kam amiwýr me bajuwn me bapytà. Me baje tu amim Kritu Jeju markumrêxkam me bapytà. Amrêbê:, kute pyka nhípêx kêttri ne Metĩndjwýnh ukaprĩkôt me bajã amim karõ, Jeju Kritu kute me bapytãrmã ne amim me bajã karõ. ¹⁰ Amrêbê ne

me bajã amim karõn kam ajbir me bamã o amirõt. Kritu Jeju, me bapytãr djwýnh arým me bawýr tẽn bõx ne me bamã Metĩndjwýnh djukaprĩo amirõt. Arým ne bõx ne me bamã me batyko apêx gu me tu batĩnkumrêx, me batyk nhijukri batĩn rã'ã:n amũ ijukri batyk kêtumrêx ne. Be, Metĩndjwýnh ukaprĩja pumũ. Nhyim me Jeju'ã gwaj badjujarênh nykõt arým kuma.

¹¹ Kam ne Metĩndjwýnh ijano. Kum idjãpênh ne me kunĩmã kãj bê Jeju'ã idjujarênhmã ijano ba tẽn. Ije me kunĩmã kukrãdjã ny jarênh nhyim me kute marmã. Kadjy ne ijano ba tẽn. ¹² Nã bãm tẽn memã arẽ nhyim me kam ijo ajkẽ. Jeju'ã idjujarênhkõt ijo ajkẽ ba itokry. Djã nã bãm kam ipijãm? Arkati, arým ne ba tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx ne kam arým prĩne amim àtãri. Gêdja prĩne ije Jejumã amikangakam prĩne ijo djuw mex ne ijãno dja. Ne ijãno ãm rã'ã: nhyim õ akati arým 'ýr bõx nhyim akubyn me bawýr bõx. Tãm ne ba mar týx ne amijã kamnhĩx ne.

¹³ Gora ije amã katãt ikabênh jarênhja amijamakkrekam anhõn 'ãno djan ikõpdji'ã kõt ar amijo aba. Ne aje arým amikajmã'ã Kritu Jeju marja 'ãno djan kõt tu amã me kunĩ jabê ne. ¹⁴ Ë, Metĩndjwýnh kute katãt memã kabênh jarênhja ga aje kõt ar amijo abaja gora mã kõt ar amijo aba rã'ã. Nhyim Metĩndjwýnh Karõ kute me bakam krĩja dja ajo týx ga kam kõt ar amijo aba.

¹⁵ Pykabê Adjikkam me kunĩ ne me ikan-gan mõ, me umaje mõ ga arým ama. Nhyim Pijerumẽ Emodjedjwý mekõt ikanga.

¹⁶ Nhyim bep ate ne Nexipõr. Tãm ne imã kĩnh jadjãr mexkumrêx. Ne ajte imã kĩnh jadjã. Nãm imã kĩnh jangjênh krãptĩ ne. Me kute ibê ijêkam pijãm kêt ne. Kum me uma kêt ne. Gê pãnh Bẽnjadjwýr Jeju kum kaprĩ. Kum Nexipõrmẽ õbikwa kunĩ ar kaprĩ. ¹⁷ Nãm krĩraxbê Rõmakam ajbir bõx ne prĩ:ne ijabej. Ijabej tẽn ijabej tẽn ijabej tẽn kam imã kato. ¹⁸ Amrêbê krĩraxbê Epexukamdjwý ikõt àpênhja ga arým aje mar mex. Nãm apýnh mýjja kupên o ikõt kangõ. Gê Bẽnjadjwýr Jeju kum kaprĩ, Bẽnjadjwýr akubyn bõxkam kum kaprĩ. Tãm ne ja.

2

Ãm týx ne rerek kêtã kute arênh.

¹ Be, akmere Ximoxi, gora atýx. Kritu Jeju ta ukaprĩkõt dja ajo djuw mex ne ajo týx ga kam atýx ne ar aba. ² Ë, gop ikabênh ma. Ba ije me ipõkri memã ikabênh jarênh nhyim me krãptĩ kute mar ga gadjwý aje marja tãm dja ga amidjõ'ã me kwýmã arẽ. Me mrãmri kabênkumrêxmã dja ga arẽ. Me kute amim Jeju mar 'ãno ãmmãbit dja ga arẽ nhyim kam me akõpdji'ã amũ aben nhijuk'ã memã arênhõ tẽn.

³ Ë, me krãkamngõnhreja pumũn me'ã amijakre. Dja ga abê krãkamngõnh prãbê te atokryn mã Kritu Jejukõt ajkamẽ. ⁴ Ë, me krãkamngõnhre ba kutã kute amijangri týx ne kute tu mýjja mar kêt ne mũm mrãnhbit kute marja pumũ. Jabit ne me kute mar ne ba. Me kute atemã mýjja kajgo mar kêt ne tu ba, me õ bẽnjadjwýr kute memã kabênh mex jarênh ne mekam kĩnh kadjy. Gad-jwý dja ga ã amijo anhýr ar o aban anhõ Bẽnjadjwýr Jeju Kritu kabênkõt amrãnhbit aje mar nhyim kõt kute apumũnh ne akam kĩnh kadjy.

⁵ Ë, dja ga me kute aben rerdjwý pumũn me'ã amijakre. Gadjwý dja ga ã anen Kritu Jeju kukrãdjãkõtbit ar amijo aba. Me kute aben rerkam dja me mrãnh týx'õ pydjín me bakukrãdjã tũmkõt me kure. Nhyim kam me kumãbit kĩnh djã ngã. Be, gadjwý dja ga ã anen Kritu Jeju kukrãdjãkõtbit ar amijo aban kam kãjkwamã 'ýr bõx.

⁶ Ë, dja ga ajte me õ pur djwýnh kam àpênh rax pumũn me'ã amijakre. Nãm me õ pur djwýnh amim pur jadjuwñ arým kam djwý kre nhyim arým abatãnh ne. Nhyim me õ pur djwýnh kumrêx kam djwý krên arým kĩnh ne. Dja ga 'ã amijakren adjãpênh rax ne. Nhyim kam Metĩndjwýnh amã o pãnh ne. ⁷ Ë, dja ga ikabênja mar ar o aba. Nhyim kam tũmrãm dja Bẽnjadjwýr djwýnh arým ano bõ ga kam arým mýjja kunĩ ma.

⁸ Ë, Jeju Kritu dja ga omũ. Bẽnjadjwýr raxbê Dawi tãmdjwý 'õ. Ga tyk ne akubyn tĩn ne katorja pumũ. Kukrãdjã ny'ã ne ba ar idjujarênh ibaja, ⁹ Jeju kukrãdjã ny'ã ar idjujarênh ibakõt ne me kum ikurên ijo ajkẽ ba itokry ga me kute idjuwpreja

pumũ. Nãm me ijo ijaxwen idjuwpre ba nõ. Ë, djã nãm me idjuwpre o mebê Metĩndjwýnh kabēnbê aptà? Kati, dja me 'ã ujarēnh tēm rã'ã ne amũ abendjô'ã pyka kunĩkôt abenmã arē. ¹⁰ Kam ne ba te itokryn Metĩndjwýnh 'ãno djan tu ate ikrã. Mýj kadjy? Bir, Metĩndjwýnh nhõ me ja kadjy, Metĩndjwýnh kute amijo me utãrja kadjy. Me jadjwý Kritu Jeju kute me utãr nhym me kôt õ kãjkwa mextirekam ar ba rã'ã: rã'ãmã. Õ kãjkwa mextire, kam mýjja punu kêt, prĩne mexo kute pykabê mýjja ja jakrenh, õ kãjkwa mextire jakam me ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne ba te itokryja. Me jadjwý kute amim Jeju mar nhym kute me utãrmã.

¹¹ Mrãmri ne me abenmã,

–Dja gu me Jejukôt batyk jabej kôt ajte batĩn.

¹² –Dja me te me bajo ajkē gu me te batokryn mã Jeju 'ãno djan kam pãnh batyk nhijukri akubyn batĩn ne babēnjadjwýr ne ar meo baba.

–Dja gu me amikatin jãm Jejubê bakrã nhym adjwýnhdjwý me babê amikatin jãm me babê krã.

¹³ –Dja gu me amrēbê baje amijo Jeju pytãrkam me krãptĩjakôt bajaxwe nhym kam Jeju dja me bamar rã'ã ne. Me ba dja gu me amibê kanga nhym bep ta gēdja me bamar rã'ã ne, me bakanga kêt ne. Mýkam? Bir, ta ne kabēnkumrēx. Kabēn pydji ne me bakadjy arē. Gēdja atemã ajte amibê kabēn 'õ jarēnh kêt ne. Kam dja amibê me bakanga kêt ne.

Ë, mrãmri ne me ã abenmã kabēnwã jarēho ane.

Kute memã Metĩndjwýnh kabēn jarēnhmã.

¹⁴ Wãnh dja ga ajte akubyn memã tãm jarē gē me ajte kuma. Ne ajte memã kum,

–Ë, kwãrĩk wãnh me akabēn kukrãdjã mýr jabej abenmã adjãkrē kêt ne akabēno aben japanh kêt, ane. Dja ga memã wã jarē, kãj bē memã akabēn jarē. Metĩndjwýnh kute akabēn mar ne akôt kabēnkam memã akabēn jarē gē me kuma. Djã nãm me ari abenã atom bakam mex got? Kati, nãm me mýjja man nhýnh kabēn ja'õ mýr jabej ajmãn ar abeno bikēnh o ba.

¹⁵ Ë, gora Metĩndjwýnhmã adjãpēnhkam atýx. Prĩne katãt Metĩndjwýnh kabēn'ã memã adjujarēnh ar aban memã arē. Metĩndjwýnh kabēn ne katãt. Kam dja ga katãt memã 'ã ajarē. Metĩndjwýnh akam kĩnh ne kute amã,

–Amexkumrēx. Ba akam ikĩnhkumrēx, anhýr kadjy. Kadjy dja ga adjãpēnhkam atýx ne kam amikam apijãm kêt ne.

¹⁶ Kwãrĩk wãnh me kabēn kajgo kwãrĩk wãnh nõ. Me kabēno kute aben japanh kwãrĩk wãnh nõ. Rũm kum akàx. Wã, me kabēn wão dja me Metĩndjwýnhbē amiptãr mex ne. Kubê o amiptãro mõn o mõn o mõn ã kubê o amiptãr mex ne arým o amipunu mex ne. ¹⁷ Me kabēn punu wã kute wajre pyrãk. Ga wajre kute amũ me ã kuro baja pumũ. Nhym me ujarēnh punuja ã prĩne meo bikēho ane. Me ja 'õ nhidjibē ne Imene. 'Õdjwý ne Pireto.

¹⁸ Nãm ar amibê Metĩndjwýnh kabēn kanga, Metĩndjwýnh kute katãt memã kabēn jarēnh ja kangan kabēn punuo amũ Jeju nēje meo akēxo tēn memã kum,

–Arým apēx. Arým Metĩndjwýnh kute akubyn meo tĩn djã arým apēx, ane. Nãm ã ar memã 'ēxo anen me kwýo ajkē, me kute amim Jeju mar kwýo ajkē.

¹⁹ Nhym bep ate ne Metĩndjwýnh kabēn. Metĩndjwýnh kabēn ne mrãmri kabēnkumrēx. Kute kēn pyrãk, kēn nhýr týxja pyrãk. Nãm me te kute kēn nhikô 'yrmã. Nãm ã Metĩndjwýnh kabēndjwý ane nhym me te kute kabēn nhikô'yrmã. Nhym Metĩndjwýnh kabēn ne memã kum,

–Bēnjadjwýr djwýnh ne ta õ me ja prĩne arým me ãtãri ne prĩne arým mekam ama, ane. Ne ajte,

–Gora gē me kute “Ije Bēnjadjwýr Jeju mar” anhýrja me on mýjja punu kanga, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'õk no'õk ane. Nhýnh ne me'õ ne kute kabēn nhikô'yrmã.

²⁰ Ë, me'õ bēnjadjwýr nhũrkwãkam ne ngõnh apýnh kute abeno djãri kumex. Kwý ne adjēnh nhym bep kwý ne kajgo. Mexja ne kēn karýro ipēx ne kwý kryt jakao ipēx. Nhym bep kajgoja ne ngõkraxmē ngyo ipēx. Tãm ne mýjja kajgo kadjy. Nhym bep mexja ne mýjja mex kadjybit.

²¹ Nhyim me prĩne ngõnh ku'õ nhyim kam akan kam mexkumrêx, mýjja mexkumrêx kadjybit ku'ê. Be, gu me badjwý ngõnh'ã amijakren prĩne amijaxwe, mýjja punu kangan kam bamexkumrêx, mýjja mex kadjybit bamextire. Nhyim kam me banhõ Bẽnjadjwýr dja arým amim me bapumjuw, kum me badjapênh kadjybit amim me bapumjuw. Gu me kam apýnh badjapênh djãri badjapênhõ baku'ê.

²² Nãm me abatãnh nyre kum mýjja punu prãmkumrêx. Rũm kum akãx ne kubê amiptã. Gé arĩk wãnh me kute mýjja punuo bawã arĩk wãnh memã nõ. Nhyim bep kati, ga dja ga katãt amrãnh'ã anopdji. Katãt amrãnh ne aje amim Jeju kamnhĩxbê ar aban amã me abên mekam angryk kêt ne adjumar mex ne ar aba, be, mýjja ja dja ga 'ãno djan 'ã anopdji ne. Kam gêdja ga ã amijo anhýro tẽ. Me jamẽ ro'ã ã amijo anhýro tẽ. Me õkre kadjwýnhbê axwe'õ nõr kêt ne kute Metĩndjwýnhmã amijo a'wýrjamẽ ro'ã dja ga ã amijo anhýr o tẽ. Nhyim arĩk wãnh mýjja punuwã wãm nõ.

²³ Kwãrĩk wãnh me kute abenã atomwã kwãrĩk wãm nõ. Tãm ne kajgokumrêx. Tãm gêdja wãm nõ. Djãm kôt mete mýjja mar got. Kôt ne me kum aben kurên kam aben japrýn abenmã àkrê.

²⁴ Bep kati, ga abê Bẽnjadjwýr djwýnh nhõ àpênhkam kwãrĩk wãnh akabêno me apanh kêt. Bẽnjadjwýr nhõ àpênh ne me me kunĩkam ukaprĩ ne prĩne memã Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênh mex ne, ngryk kêt ne memã 'ã ajarê. Nãm ã Bẽnjadjwýr nhõ àpênh ã meo ane.

²⁵ Abê Bẽnjadjwýr nhõ àpênhkam dja ga ã o anen kam akrãnmã akurê djwýnhmã akabên ne tu kum akabên mex jarê. Birãm Metĩndjwýnh dja amikadjy me ja ngrêk nhyim me arým amikam ajkam aman wãnh axwemã iren 'ýr amijo akêx ne arým Metĩndjwýnh kute katãt memã kabên ja arým kum kato. ²⁶ Arým Metĩndjwýnh kute katãt memã kabên jarênh ja man arým amim kato. Xatanaj ne me ja pa 'amýn amiwýr meo mõn ar meo ba nhyim me kam ar kum àpênh ba. Birãm Metĩndjwýnh dja amikadjy akabêno me ngrêk nhyim me

arým amim katon Xatanaj kangan kubê amiptãn arým jãm Jejuo amijakre. Kadjy ne ba amã,

–Akrãnmã memã akabên jarê, ane.

3

Pyka kute o ino rer 'ýr me axwe raxmã kute arênh.

Xim k 4.1; Djuda 18

¹ Ê, prĩne ikabên ma. Adjým, dja ã me umar punu djã kato. Pyka kute o ino rer 'ýrkam dja ã me umar punu djã kato. Mýkam dja me umar punu? Bir, me axwe raxkam. Ije, mã ne me kukràdjã kute?

Je kum dja ã me apýnh amijo ba. ² Dja me õdjýn kam amidjwýnhbit man memã mýjja nhõr kêtumrêx. Dja me kum nêkrêxmẽ pi'ók kaprĩbit prãmkumrêx. Dja me amiraxbito amra. Dja me õkre kadjwýnhbê amim,

–Ba ne ba imexmẽ iraxo me akrenh mex ne, ane. Dja me ar me ũno ba. Dja me nãmẽ bãm kabên mar kêtumrêx. Dja Metĩndjwýnh kute memã mýjja nhõrja kunĩ kubê kĩnh no kati. Dja me Metĩndjwýnhbê amiptãr mex ne.

³ Dja me kum aben kĩnh kêtumrêx. Dja me ukaprĩ kêtumrêx ne kum aben kurêkumrêx. Dja me aben kã mex jarê. Dja me amipnên ar ba kêt ne tu arĩk ar ba. Dja me àkrêkumrêx. Dja me kum mýjja punubit kĩnh ne kam kum mýjja mex kurêkumrêx.

⁴ Dja me kurê djwýnhmã õbikwa kanga. Dja me amakkre kêt. Dja me arĩk ta amijã bẽnjadjwýr rênh ar o ba. Dja me amidjwýnhbit o kĩnh ne kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtumrêx. ⁵ Dja me 'êx ne mekôt Metĩndjwýnhmã ngrero krĩ. Ajkwakambit ne kute Jeju mar. Nhyim bep kati, amikadjwýnhbê kute amikam Jeju mar kêt ne kute uma mar kêtumrêx. Ê, kwãrĩk wãnh me ja kôt amrãnh kêt ne rũm memã akre rax.

⁶⁻⁷ Ê, me arĩk baja ne me kwý me nire'ýr wangij ne atemã memã kabên jarê. Me nire ja ne me no kêt ne axwebit ma ne kum mýjja punubit prãmkumrêx ne arĩk mýjja punu jabej mrã. Te kute mýjja marmã ne Metĩndjwýnh katãt kabênja mar kêtumrêx. Be, me nire punu jamã ne me atemã kabên

jarë nhym me prĩne me kabën man kôt ar amijo ba.

⁸ Me ja, me kute Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã ujarënhja ne me kute mýjja punubit mar. Djãm me kute amim Jeju mar got. Arkati, nãm me kum Metĩndjwýnh katàt kabënja kurêkumrêx ne kam me kute Mõjdjê kurê djwýnh pyræk. Me kute me bakukãmãrebê Mõjdjê kurê djwýnh ja pyræk. Ar idjibê ne Djanimê Djãmbri ar. Ar tãm ne ar kabëno Mõjdjê japanho ba. Nhym me kute Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã ujarënhjadjwý ã kabëno Metĩndjwýnh kabën katàtja japanho ane, ne Metĩndjwýnh kabëno mýjja kajgo ar o ba.

⁹ Bep kati, dja me punuja amijo mrãnh 'ijabjê kêt nhym me memã apôx, me axwemê me bibãnhmê me arĩk bajamã apôx. Me kute Djanimê Djãmbri arkum katorja pyræk. Dja ã me memã apôxo ane nhym me kunĩ me axwe kôt me omũ.

Metĩndjwýnh kabën jarënh'ã ukanga kêt mã kute arënh.

¹⁰ Nhym bep ga ne ga arým iman ikôt ar amijo aba. Ije memã Metĩndjwýnh kabëno amirĩt ne ije kôt ar amijo iba ne ije Metĩndjwýnho amiptàr kadjy idjãpênhõ ije amirĩt ga arým kôt prĩne ipumũn arým prĩne idjãtãri. Ije amikajmãtã Jeju mar ne 'ã ingrà tỳx ne akrãnmã ije meo iba ne imã me abê ne ije Jeju 'ãno idjãm ne ije kanga kêt ga arým kôt ipumũ. ¹¹ Me kute ijo bikënh ga ga arým itokrykôt ipumũ. Krĩraxbê Æxikimê krĩrax 'õbê Ikõnimê krĩrax 'õbê Rixamê kam me kute ijo bikënhkôt ga arým ga ipumũ. Nãm me prĩne ijo ajkê ba itokry: ne. Nhym bep Bënjadjwýr Jeju ne mýjja kunĩbê ipytã.

¹² Bir be, mrãmri ne me kute Kritu Jejukôt amijo ban katàt mrãnh prãmja mrãmri dja me kàtãm arým me jao ajkê.

¹³ Ê, me axwemê me 'êxnhĩmê gêdja me ĩ punu raxo mör purokam ĩ punu rax mex ne. Dja me memã 'êx ne me noo akno nhym me kam amipãnh me jamã 'êx ne me noo biknor mex ne.

¹⁴ Nhym bep ga. Ga dja ga mã kôt amijo aba. Ar ije amã Metĩndjwýnh kabën jarënh ga arým ga prĩne aje amim mar dja ga arek 'ãno djan kôt ar amijo aba. Ar ba ar ije amã arënhja ga arým ar ipumũ. ¹⁵ Aprĩrekam ga

arým Metĩndjwýnh kabën maro tẽ. Maro tẽn o atẽm rã'ãn arým ajabatãnh ne arým prĩne ama. Metĩndjwýnh kabën mexkumrêx kute ano bõnh ga arým aje tu amikajmãtã Kritu Jeju markumrêx nhym arým kute apytãrja tãm ne ga arým prĩne o tẽn arým prĩne ama.

¹⁶ Be, Metĩndjwýnh ne me bakukãmãremã arë nhym me kabën'ã pi'òk no'òk ne, kôt pi'òk no'òk ne. Pi'òk no'òkja kunĩ ne kubê me banhõ Metĩndjwýnh kabënja. Mýj kadjy ne Metĩndjwýnh kabënja? Bir, kute katàt memã Metĩndjwýnh kukràdjã jarënh kadjy, kute me axwe nêje me akre kadjy, kôt me kute amũ aminhijuk'ã amidjar kadjy, kute katàt me krã pymjýr nhym me kute katàt mrãnhõ amũ amikamënhõ mör kadjy. Be, kadjy ne Metĩndjwýnh kabënja. ¹⁷ Nã, Metĩndjwýnh ta kabëno dja prĩne õ àpênhõ tỳx ne, prĩne o mex gê me kum apýnh mýjja mex djãribit kĩnh ne ar o ba. Be, dja ã Metĩndjwýnh Kabëno meo ane.

4

¹ Ê, Kritu Jeju dja akubyn me bawýr bõx ne ar me bajo ba, umao ar me bajo ba. Dja bõx ne me kunĩ jaxwekam memã pãnh jarë, me tĩnmê me tykmê me axwekam memã pãnh jarë. Kam ne ba Jeju Kritu kabënkôt, Metĩndjwýnh kabënkôt amã ikabën jarë. Ne amã,

—Ê, gora memã Metĩndjwýnh kabën jarë. ² Gora prĩne memã Metĩndjwýnh kabën kôt kãj bê memã arë gê me kuma. Gora 'ãno dja. Dja me kute mar prãm jabej ga memã arë. Nhym bep djãm me kute mar prãm kêt jabej ga kam ga mã akubyn mekmã arë.

Gora Metĩndjwýnh kabëno me ngrêk. Dja me'õ kute Metĩndjwýnh mar kêt jabej ga kum Metĩndjwýnh kabën jarë gê Metĩndjwýnh kute katàt kabën jadjwýrkôt amim kuman 'ýr amijo akêx.

Gora me axwe nêje me akre. Dja me axwe jabej ga memã akabën 'õ jarë gê me axwe kêt.

Gora memã tỳx jadjã. Dja me'õ kute Jeju mar rerek jabej ga kum tỳx jadjã gê 'ã ngrã tỳx.

Dja ga ã me 'ãno adjãmo anen kanga kêt mex ne akrãnmã memã Metĩndjwýnh kabën'ã ajarë.

³ Dja ĩ me kute memã mỳjja kupa'ã arēnh djwỳnh bõx ne kam Metĩndjwỳnh kupa'ã ar memã arēnho ba. Nhy m mã me mỳjja punu mar prãm ne. Nhy m te Jeju nhõ me jao ba djwỳnh te katat memã arē nhy m me mar prãm kêt kumrēx ne. Ne kam me kute kupa'ã memã arēnho bajabit ma ne amim me punubito atom nhy m me kumex ne kam atemã memã kabēn punu jarē. Me kute me kabēn punu mar prãm kam ne me me kabēn punubit ma. ⁴ Nãm me Metĩndjwỳnh kute katat kabēn jarēnhja mar prãm kêt kumrēx ne jãm kubē krã. Ne kam me tũmre'ã ujarēnh kajgobit mar prãm ne.

⁵ Nhy m bep ga. Ga dja ga mỳjja kunĩkam ano tỳx ne katat o tē. Djãm me te ajo ajkē ga tu ate akrãn ar amijo aba rã'ãn mã kam amirĩt ne. Gora adjapēnh 'ãno dja. Mỳj adjapēnh gēdja ga 'ãno dja? Ije kum me kute Jeju mar kêtjamã kukrãdjã ny'ã adjujarēnh gēdja ga 'ãno dja. Dja ga mã kam apē, prĩne memã Metĩndjwỳnh kabēno amirĩt ne katat memã mỳjja jarēnh mexkumrēx.

⁶ Ē, arỳm me kute ibĩn 'ỳr. Arỳm itēm 'ỳr. Arỳm ne itēm djã ijo rãm ne jao tē. Ityk'ã, me kute ijo Metĩndjwỳnh nhõ mry ne ibĩn ba ityk'ã ne ba arỳm itēm 'ỳr jarē. Arỳm ne ba amikam kô krãn mexo tēn kam amã itēm djã jarē. Arỳm ne ityk djã ijo rãm ne jao tē.

⁷ Nã bãm Jejumã idjapēnho mrãmri ne me kute me prõt tỳxmã mỳjja janhõr nhy m me kumrēx 'ỳr mrãnh ne bõx ne kute amỳnhja pyrãk. Nã bãm ã amikam itỳxo anen Jejumã idjapēnhkõt ajbit ma. Nã bãm ã Jejumã idjapēnh anen kam arỳm o ino rer djã'ỳr arỳm ibõx tē. Nã bãm ã 'itỳx anen amijo tēn aminhinomã amimēn arỳm itēm mã. Nã bãm ije Jeju kanga kêt ne katat memã mỳjja jarēn arỳm itēm mã.

⁸ Nhy m kam Bēnjadjwỳr Jeju kute katat memã o pãnh djwỳnhja tãm dja imã o pãnh. Dja katat imã o pãnh mextire. Arỳm ne ikutēp kudji. Dja imã,

—Akmere, amrē tēn amim aby. Ba arỳm amã ajaxwe kêt jarē ga arỳm imã amexkumrēx. Ne kam on amim aby, ane. Kute memã o pãnh nhõ akatikam dja imã kungã. Djãm bajbit dja imã kungã? Kati, me kute kam amakja, me kum kĩnhja kunĩmã gēdja kungã, me kunĩmã o pãnh ne.

Kurē djwỳnh amiwỳr o bõx nhy m ate kuka kõnh dja.

⁹ Akmere, gora amrē amibēx ne on iwỳr bõx. ¹⁰ Nhy m Demaj. Demaj ne kum me kãtãm kukrãdjã punujabit kĩnh, me kute Metĩndjwỳnho kurē djwỳnh kukrãdjã punu jabit ne kum kĩnh ne ar o ban arỳm ikan-gan imã iren mã tē, pykabē Texarõnika'ỳr tē. Nhy m Krexēxi arỳm pykabē Garaxa'ỳr tē. Nhy m Xitu pykabē Damaxa'ỳr tē. ¹¹ Rukabit ne ikuri dja. Maku dja ga aprõn amrē iwỳr o tē. Nãm ikõt apēnh mexkumrēx. Tãm gēdja ga amrē o tē. ¹² Xikiku ne ba pykabē Epexu'ỳr ano.

¹³ Ē, iwỳr atēm kam dja ga amrē imã inhinõkã rytiwão tē. Wãnh ne ba gu bakamybē Kapukam kum inhire, krĩraxbē Krõwadjikam ne ba kum inhire. Gora amrē imã o tē. Pi'õk no'õk ngriwãmē no'õk raxwãmē amrē imã o tē. Pi'õk no'õkti wã ne ba imã kĩnhĩ. Gora aman amrē imã abyn o tē.

¹⁴ Ē, Arexãri kute ngõnh nhipēx djwỳnhja ne prĩne ijo ajkē. Metĩndjwỳnh ta dja kum axweo pãnh. ¹⁵ Gadjwỳ dja ga aminēje tãwã pumũ. Nãm kabēno ar ijapa ne. Nãm kabēno ar ijapa: ba te kum ikabēn mex jarē ne te akre nhy m mã kabēno ar ijapan kam prĩne kabēno ijo ajkē. Kam ne ba amã,

—Gora aminēje tãwã pumũ, ane. Kam ne ba amã ane.

¹⁶ Me kute amiwỳr ijo bõx kutewakam nhỹnh ne inhõbikwa 'õ ikuri dja? Me kute amiwỳr ijo bõx ne we ijaxwe jabej ikukjēro 'ỳr kutewakam? Ba we ijaxweo ije amiptar kadjy narãm me kute bit ibĩnmã amiwỳr ijo bõx ne we ijaxwe jabej ikukjēro nhỹ. Nhy m nhỹnh ne inhõbikwa 'õ ikuri dja? Kati, nãm ar kunĩ ikangan mã prõt ne, mã ipymaje prõt ne. Gora gē inhõbikwa ipymaje prõt wã gora gē Metĩndjwỳnh arkum o pãnh kêt ne arkam ujakrãnh no kati, arkam ukapri.

¹⁷ Nã, me ne me ipymaje prõt ne. Nhy m bep kati, Bēnjadjwỳr ne ikõt djan imã tỳx jadjã ba tu kanarrãm kãj bē memã Metĩndjwỳnh jarē, prĩne kunĩ'ã ajarē nhy m me bajtem kunĩ arỳm kuma. Djãm me kute ikukjērkam uma ngri got. Nãm me kubē rop prãbē uma:kumrēx. Nhy m bep Metĩndjwỳnhbit ne mebē ipytã.

¹⁸ Nhỹnh ne mỳjja punu 'õ ne kute ijo bikẽnhmã? Kati, Metĩndjwỹnh ta gẽdja inẽje jãm mỳjja punu dji. Metĩndjwỹnh ta ne kute ipytãr ta gẽdja ipytãn ijo tẽn õ pykakam ijo bõx, mõr djãmã ijo bõx ba kam kõt imexkumrẽx ne ar iba. Gora gẽ me kunĩ Metĩndjwỹnhmã kãjmã rax jarẽ. Me kunĩ dja me kãjmã kum rax jarẽnhõ tẽ. O tẽn rã'ã rã'ã rã'ã ne. Gora gẽ me mrãmri o anhỹro tẽ.

¹⁹ Dja ga Prixiramẽ Akwire arkum ijarẽ, ne ajte Nexipõrmẽ prõmẽ kramẽ arkum ijarẽ, ar kupãnhtã arkum ijarẽ. ²⁰ Ë, Eraxu ne krĩraxbẽ Kõritukam arek dja. Nhym Krõpimu kanẽ, pykabẽ Miretukam kanẽ ba kam kum inhiren amrẽ tẽ.

Amrẽ amibẽx ne na tỹm djwỹnhrà m iwỳr bõx.

²¹ Juburmẽ Prudẽximẽ Rinumẽ Kraõdjãmẽ me kute Jejukõt abeno kamy kunĩ ne me wãm amã amijarẽ. ²² Gẽ Bẽnjadjwỳr Jeju prĩne ajo ba nhym Metĩndjwỹnhdjwỳ ukaprikõt prĩne me akunĩõ djuw mex. Tã ne ja.

Paur kute Xitumã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne Xitu kaxã djan kum pi'ôk no'ôk ne. Arým ne Xituo kra ne kum pi'ôk no'ôk ne. Arým ne pykabê Kretakam Xitumã ire nhym kam kam dja. Nhym kam Paur kum pi'ôk no'ôk ne Artemanhkôt ano. Mýj'ã ne Paur pi'ôk no'ôk ne?

Bir, Xitu kute prïne memã Metĩndjwýnh kaběno amirĩt ne kute memã kaběn jarěnhmã. Kute me kaběn punu kaběno me itymã, ne kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpěnh kadjy me umjýrmã. Kadjy ne Paur Xitumã pi'ôk no'ôk ne. Ne kam ajte amiwýr Xitu 'uw. Tãm ne ja.

1-4 Akmere Xitu, ba, ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Xitu, abê ikra djwýnh, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ga ne ga ikôt tu amim Jeju kamnhĩxkumrěx, kam ne ba ajo ikra.

Ba ibê Paur, ibê Metĩndjwýnh nhõ àpěnh. Jeju Kritu ta ne ijano ba tẽ. Nã, Metĩndjwýnh kubê me bapytàr djwýnh ne ijano, ije memã Jeju jarěnh kadjy ijano ne imã,

—On kàj bê ijã adjujarěnh tẽ, ane. Ije memã Jeju jarěnh nhym me kute mar ne kam kute tu amim kamnhĩxkumrěxmã. Arým ne Metĩndjwýnh amijo me kwý pytà. Me ja kute tu amim Jeju markumrěxmã, ne kam arým kôt katàt mrãnhmã. Metĩndjwýnh kaběn katàtja, 'ěxnhĩ kětja tãm ne me kute mar ne kam arým kôt katàt mrãnhmã. Nã, kadjy ne Jeju ijano, ije memã Jeju jarěnh nhym me kute amim kamnhĩxkumrěxmã. Mýj ne me kute tu amim kamnhĩxkumrěxmã? Bir, me batyk nhjukri amũ me batĩn rã'ã rã'ã rã'ãn batyk kětumrěxmã. Metĩndjwýnh 'ěxnhĩ kětumrěxja tãm ne me bamã arẽ. Amrěbê ne kute pyka nhipěx kěttri arým kaběn pydji jarěnh me bajã amim karõ. Me batyk nhjukri batĩn rã'ãmã ne me bajã amim karõ. Ne kam ajbir ne arým me bamã me batĩnjao amirĩt ne. Ar idjujarěnhkôt o amirĩt ne. Arým kute aminhõ akati jarěnh

* 1:7 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômẽ uba kangômẽ, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarẽ.

djakam me bamã o amirĩt ne. Ba ne ba memã 'ã ajarě nhym arým amirĩt ne.

Be, akmere, gẽ Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Jeju Kritu kubê me bapytàr djwýnhmẽ Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne amã adjumar mex jarẽ ga kam adjumar mex ne ar aba.

Xitu kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh pymjýrmã.

Xim k 3.1

⁵ Mýj kadjy ne ba pykabê Kretakam amã inhire? Bir, aje mýjja inomã měnhmã, ije kum o krax ne ije inomã měnh kětja aje ikudjwa inomã měnhmã ne ba kadjy amã inhire. Ne kam ajte aje Jeju nhõ me jao ba djwýnh kum àpěnh kadjy me umjýrmã ne ba kadjy amã inhire. Krĩ kunĩkôt aje me'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rěnhmã, ije amã 'ã karõkôt.

⁶ Bir, mýj me'õ Ar kubê dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh? Bir, me axwe kětmẽ, me prõ pýnhmẽ, me ja gědja me Jeju nhõ me jao ba. Nhym me kradjwý tu kute amim Jeju markumrěx ne me bãm kaběnkôt mrãnhmã. Nhym me ja bep bãmbit ne kaběn mexkumrěx nhym kam kraja arĩk ar ba, amakkre kět, kute bãm kaběn mar kět nhym me kam kum kĩnh kět ne ar'ã kaběn ba. Kwãrĩk wãnh ga me bãm ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rěnh kět. Djãm me kraja kaběn mex got ga aje me bãm'ã meo ba djwýnh rěnhmã.

⁷ Nã, me axwe kětbit dja me kubê Jeju nhõ me jao ba djwýnh. Mýkam dja ga me ja'ãbit meo ba djwýnh rě? Bir, me kaběn mexbit dja me Metĩndjwýnhmã apê. Djãm me kaběn punu Metĩndjwýnhmã àpěnh got. Kwãrĩk wãnh me amakkre kět, me ngryknhĩ, me kum kadjwati kangôbit* djãnh, me àkrê, me kute pi'ôk kaprĩbit prãme me noo biknoro baja, kwãrĩk wãnh me ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rěnh kět.

⁸ Nhym bep me kute meo djuw mex prãm, me kum mýjja mexbit kĩnh, me kute amipněnh ne ar ba, me katàt mrãnh, me mrãmri mexo mexkumrěx, me axwe nẽje kute amijãno ãm, me ajbit dja ga me'ã Jeju nhõ me jao ba djwýnh rě. ⁹ Dja Jeju nhõ

me jao ba djwýnh kum Metíndjwýnh kabên kînh ne kôt ar amijo ba. Metíndjwýnh kabên 'êxnhî kêtja, ar ije prîne memã arênhja, tãm dja me kôt ar amijo ba. Me kute prîne memã Metíndjwýnh kabên jarênh mextire ne o kute memã tỳx jangjênh ne o kute me kînhmã. Nà, dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh prîne mekmã Metíndjwýnh kabên jarên kam me kabên punu nêje me akre. Me kum Metíndjwýnh kabên mar prãm kêt ne kute kabêno me bajapanhja dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh me kabên punu nêje me akre gê me kuma.

¹⁰⁻¹¹ Bir, me amakkre kêt ne me kumex ne kabên kajgoo ar me noo biknoro ba. Nãm we me,

–Djãm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã? Kati, dja ga me amim ama nhym me kam me amy nhinhu kàdjwý rê, ane.

Nãm ã me noo biknoro ane. Nà, me ja dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabêno me unê gê me anhikrê. Nãm me apýnh kikrekam me kunĩ noo aknon meo ajkê. Mýjo ne me meo ajkê? Me kute Metíndjwýnh kupa'ã mekmã arênhkam ne me meo ajkê. Mýj kadjy ne me Metíndjwýnh kupa'ã mekmã arênh ar o ba? Bir, me kute me noo biknor ne me õ pi'ók kaprîreo prõt kadjy ne me Metíndjwýnh kupa'ã mekmã arênh ar o ba. Kam dja Jeju nhõ me jao ba djwýnh akubyn kabêno me ity nhym me arým anhikrê.

¹² Bep Kretakam me'õ kute memã kabên jarênh djwýnh'õ ne ta õ me wýnh'ã kabên ne,

–Kretakam me kra ne mrãmri 'êxnhîkumrêx, axwekumrêx, kum ukangakumrêx, àkurbit kute mar. Nãm ã me'ã kabên ane.

¹³ Nà, mrãmri ne ã ane. Kam dja ga memã akabên jarê, tu memã abên tỳx, me kute mrãmri amim Jeju mar ne 'ã ngrà tỳx kadjy. ¹⁴ Dja ga memã abên tỳx nhym me arým wãnh kabên kakrit marmã ire, mekbê idjaer kukãmãre'ã ujarênh kajgojamã ire. Me kabên punuja ne me kum Metíndjwýnh kabênkumrêxja kurên kam ta amimarkôt kabêno mekbê mýjja pyma ar o ba nhym me kabên man kôt amijo ba. Dja ga memã abên tỳx gê me on kôt amijo baja krãta.

* ^{2:3} Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

¹⁵ Me axwe kêt mã ne mýjja kunĩ mexkumrêx. Nhym bep me axweo kute amiptarja, me kute Jeju mar kêtja, me tãm ne me bêt mýjja kunĩ punu. Be, djãm me ja mex got. Nãm me õkre kadjwýnhbê mýjja punubit man mýjja punu'ãbit amim karõ. ¹⁶ Nãm we me ajkwakambit,

–Ije Metíndjwýnh mar, anhýr ar o ban kam arík ar ba. Nãm me axwe, me amakkre kêt, ne te kute mýjja mex marmã mýjja punubit ma. Djãm ã me kute amim Metíndjwýnh mar kute anhýr.

2

Xitu kute mebêngêtemê me kunĩmã Metíndjwýnh kabên jarênhmã.

¹ Nhym bep ga, akmere, dja ga me kupãnhã me kute amim Jeju marwãmã Metíndjwýnh kukràdjã'ã prîne adjujarênh ar aba.

² Dja ga mebêngêtemã,

–Gora ar abixaêr punu kêt ne ar aba. Ne akabôt katin ar aba, ne amipnên ar aba. Gora ar tu amim Jeju markumrêx ne amibê kanga kêt ne mã kôt ajkamê. Ne kam mã amã aben jabê, ane. Dja ga ã mebêngêtemã ane.

³ Ne kam ajte mebêngêtemã kum,

–Gora ar amrãnh mexkumrêx ne ar aba. Metíndjwýnh mex'ã amijakren kôt ar amijo aba, ane. Kwãrik wãnh aben japrý kêt ne amã kadjwati kangô* djãnh kêt, ane. Dja gar mekmã mýjja mexbit jarênh ar o aba, ane. ⁴⁻⁵ Nà, akmere, dja ga mebêngêtemã kum,

–Ê, tynhwa ar, dja gar amũ idjõ'ã me kra pýnh jakre gê me ar ajã amijakren me akudjwa kum mjên jabên kum kra jabên amipnên ar ban mjên prãm kêt ne ar ban õbikwao djuw mex ne ukapríkumrêx ne mjên kabên ma, ane. Mýkam? Bir, dja me kãtãm te kute me amrãnh punu 'õ pumũnh ne kute ar akôt Metíndjwýnh kabên japrýmã te me ajabej ajkam aman kam tu ate krã, ane.

Dja ã mebêngêxte me kra pýnh jakreo ane.

⁶ Akmere, dja ga me kraremãdjwý akabên jarê gê me amipnên ar ba. ⁷ Ga dja ga

katàt mrã gê me krare apumũn kam akôt ar amijo ba. Dja ga katàt memã Metĩndjwũnh kabẽn jarẽnh mextire ne abixaêr kêt. ⁸ Dja ga memã arẽn mã memã akabẽn mextire jarẽ gê me te kabẽno kute ajapanhmã, me kum akurê ar o baja te akabẽn punu jabej umar ar ban arým pijàm ne ate krãn ar ba.

⁹ Dja ga me memã àpẽnh kajgo ar ba jamãdjwý akabẽn jarẽ. Me kute meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhym me memã àpẽnh kajgo ar bajamã akabẽn jarẽ. Dja ga memã kum,

–Gora me anhõ bẽnjadjwýr kabẽn ma. Dja gar prĩne me kabẽn man me kabẽnkôt ar amijo aba ne memã adjàpẽnh mex ar aba gê me ar akam kĩnh, ane. Kwãrĩk wãnh me anhõ bẽnjadjwýr pãnh akabẽn kêt ne akabẽno apanh kêt, ane.

¹⁰ Kwãrĩk wãnh mekbê adjàkĩnh kêt, ane. Dja gar katàt memã apê gê me kàtàm ar adjàpẽnh mexkumrẽxkôt ar apumũn kam arým kum Metĩndjwũnh kĩnh, Metĩndjwũnh kubê me bapytàr djwũnhja kum kĩnh, ne kum Metĩndjwũnh kabẽndjwý kĩnh ne. Dja ga ã me memã àpẽnh kajgo ar bajamã akabẽn jarẽho ane.

¹¹ Mýkam dja gu me katàt mrã? Bir, Metĩndjwũnh ne arým me kunĩ kadjy ukaprĩo kato. Kute me bakunĩ pytãr kadjy ne ukaprĩo kato. ¹² Nã gu me prĩne ukaprĩja man kam arým pãnh arĩk ar babaja kanga. Ne mýjja punu, me kute Jeju mar kêt kute mýjja punuo amikĩnhja tu arým kangakumrẽx nhym wãnh nõ. Gu me kam on pyka jakam amipnên ar baban katàt mrã ne Metĩndjwũnh kabẽnkôt akràn mã ar amijo baba. Dja gu me prĩne amim Metĩndjwũnh djukaprĩ man kam ã kôt amijo ane.

¹³ Ne akràn mã ar amijo bababê amiwýr Jeju kamnhĩx, akubyn rwýk djà amiwýrkam amako tẽ. Me banhõ Metĩndjwũnh, me bapytàr djwũnhbê Jeju Kritu tãm dja me bajaêrbê kato, ta raxo kubê kumkatio me bawýr kato. Djãm ngri got. Raxo, mexo kubê kumkatiti. Nhýnh ne me'õ mexo, raxo, umao kumãnhkutã? Dja me bawýr kato gu me arým bakĩnhkumrẽx. Me bakĩnh djà ne ja. Tãm ne gu me amiwýrkam amak ar o baba.

¹⁴ Be, Jeju Kritu ta ne me bajaxwe pãnh tyk kadjy memã amikanga, kute me bajaxwe kunĩbê me bapytàr ne kute amim me bajo mexmã ne mekmã amikanga. Kute amim me bajo mex ne kute me bajo õ me wýnhkumrẽx ne kute ar me bajo bamã ne mekmã amikanga. Kute me bajo õ me wýnh gu me kam bamã mýjja mexbit kĩnh ne arek ar o babamã.

¹⁵ Bir be, ikabẽn ja dja ga prĩne me kupãnh tã me kute amim Jeju marwãmã arẽ, memã kôt arẽ. Me kaprĩjamã kĩnh jangjê gê me kaprĩ kêt. Gora atýx ne me axwe nêje me akren memã abẽn týx gê me arek ar ba. Kwãrĩk wãnh gê me ajã kabẽn kêt.

3

Kute Metĩndjwũnh djukaprĩ marn kute katàt amijo bamã.

Ep 4.2; Pir 2.3; Kor 3.12

¹ Gora me kute amim Jeju marwãmã akabẽn jarẽ gê me on akabẽn ma. Dja ga memã kum,

–Gora me me bẽnjadjwýrmẽ meo ba djwũnh kabẽn man me kabẽnkôt ar amijo aba. Dja me me amã me adjàpẽnhkumrẽx jarẽ ga me kam kubê amikati kêt kumrẽx ne tu 'ýr tẽ. Nhym bep djãm me me amã mýjja punu'ã apnê ga me ate akrã. ² Kwãrĩk wãnh ga me abenã akabẽn kêt, ane. Gora me akabôt katin amã aben kaprĩn akràn mã aben mã akabẽn jarẽ, ane. Dja ga ã ajte memã akabẽn jarẽho ane gê meo biknor kêt.

³ Amrêbê ne gu me badjwý bano kêt kumrẽx ne bajamakkre kêt kumrẽx nhym me arĩk me banoo biknoro ba. Nã, amrêbê ne gu me arĩk ar babari bamã mýjja punu kunĩ kĩnh ne. Ne te baje bajaxwemã banhirer ne arek ar babamãn mã bamã bajaxwe kĩnh ne. Me bajaxwen abenã bakabẽn ne aben nhõ mýjja'ã bangryk ar baba. Nhym me kum me bakurê: gu me badjwý amipãnh bamã me kurê.

⁴⁻⁵ Nhym bep ajbir ne Metĩndjwũnhbê me bapytàr djwũnh ukaprĩo kato ne kum me bajabêkumrẽx. Nã gu me te bamã bajaxwebit kĩnh nhym Metĩndjwũnh tu ukaprĩkôt me bapytã. Kum me bajabên kam me bapytã. Djãm me bamrãnh mexkôt

ne gu me amiptà? Arkati, ta ne ukaprîkôt me bapytà. Nãm me ngôo amingrã ku'ôn kam arým akubyn mexkumrêx. NhyM Metîndjwýnh Karôdjwý ã me bajo nyo ane, ã me bajo mexo ane. Nãm me bajo ny ne me babê me bajaxwe krãta gu me kam baje babixadjwýr ny pyrãk ne bakabên punu mar kêt ne bakabên mexbit ma. NhyM kam Metîndjwýnh Karô mã me bajo mexo tẽm rã'ã ne. ⁶ Ukaprîkôt ne me bawýr Karô jano, kute me bajo djuw mexmã. Jeju Kritu kubê me bapytàr djwýnh djô'ã ne me bawýr ano. Djãm ôdjý got me babê Karô nê? Kati, mrãmri ne ôdjãnhkumrêx ne me bamã ta Karô jano ne prĩne o me banhipêx ne ar me bajo ba.

⁷ Be, djãm Metîndjwýnh djukaprĩ ngri got. Nãm ukaprîkôt me bamã me bajaxwe kêt jarẽ. Gu me bamex ne batyk nhijukri batĩn rã'ã: rã'ãn ar baba kadjy ne me bamã me bajaxwe kêt jarẽ. Nãm amũ me batĩn rã'ã: rã'ã rã'ãmã arẽ gu me amiwýr kamnhĩxbê ar baba. Adjým, dja me bamã kungã.

⁸ Mrãmri ne ikabênja. Ikabênkumrêx. Dja ga memã prĩne idjô'ã ikabênja kôt arẽ gẽ me kute amim Metîndjwýnh marja kum mýjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Kam ne mexkumrêx, me kunĩmã mexkumrêx.

⁹ Kwãrĩk wãnh me abenkam kangatija wãnh nõ. Tãm ne kajgo mexi. Kwãrĩk wãm nõ. Kwãrĩk wãnh me bakukãmã nhidjikôt me àkrêja wãnh nõ. NhyM me kute kabêno aben japanh ne me kute abenmã àkrêjadjwý kunĩ dja wãnh nõ. Môj djê kukràdjã tũm'ã ne me ã abenmã ane. Tãm ne kajgo mexi. Punure. Tãm dja wãnh nõ.

¹⁰ Dja me'õ kabêno kute abenbê meo bikjêr jabej ga nêje kukrà. Dja ate krã ga ajte kum akabên jarẽ. Godja mã ate krã jabej ga kam arým tu kangakumrêx. Arým ne ga te kabên punu nêje te o ane nhyM mã kum kabên punu kĩnh. ¹¹ Arým ne ga kôt kum akato. Mrãmri ne me'õ ja punukumrêx. Atemã kabên. Kum axwe kĩnhkam ne ga arým kum akato. Nãm kabêno amijo amirĩt. Mrãmri dja ga tu kangakumrêx. Tãm ne ja.

Kabên o ino rer.

¹²⁻¹³ Be, dja ba awýr Artemanh nàr kon Xikiku jano gẽ awýr tẽn bôx ga kam tebê

mã amrẽ iwýr tẽ. Krĩrãxbê Nikoporikam dja gu abenwýr bôx. Kam dja ba na tỹmkam arek akam amako dja. Nĩnh iwýr atẽm kêttri dja ga Djenajmẽ Apôr aro tẽn amũ ar kujate. Djenajbê ne me kadjy kabên jarẽnh djwýnh, ar ja. Dja ga prĩne aro djuw mex ne aro tẽn amũ ar kujate gẽ ar tẽm mex ne ýkam tẽm kêt. Ga kam amrẽ iwýr tẽ.

¹⁴ Be, gora gẽ gu banhôbikwa kute Jeju marwã, mýjja mexbit ma ne kum ajbit kĩnh. Mýkam? Bir, gu banhôbikwa kute me 'uwtĩo djuw mex ne mekam kum ukanga kêt ne kute akrãnmã ar meo djuw mexo bamã.

¹⁵ Ar ja, arkam idjãm ja kunĩ ne ar kute ajo amak rã'ãn kam wãm amã amijarẽ. Badjwý ne ba ar wão ama ne. Ar wã kute Jeju mar ne kum gu bakĩnhkam ne ba aro ama ne. Arkum ijarẽ.

Gẽ Metîndjwýnh ukaprîkôt ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Piremõmã pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne kamybê Piremõmã pi'ôk no'ôk ne. Jejukôt ne ar abeno kamy. NhyM Piremõ nhõ kubê kra 'õ, me pardja 'õ kum àpênh kajgo ar baja arým mã kubê tẽ. Birãm kubê pi'ôk kaprĩreo akĩn mã kubê o tẽ. Ne kam pyka 'õkam bõx. Pyka 'õkam Paur memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh ar bakam bõx nhyM kam Paur Jeju'ã ujarênh ku'ê. Mekbê ijê djakam ãm rã'ãkam ne 'ã ujarênh ku'ê. NhyM kubê kraja kuman kam tu amim Jeju markumrêx, tu amim kamnhĩxkumrêx ne. NhyM kam Paur arým o kra. Kum abêkumrêx ne, ne kam te kute nêman ajte Piremõmã ano. 'Ã pi'ôk no'ôk ne Piremõmã ano nhyM Xikiku õ pi'ôk no'ôko tẽ. NhyM kam kum,

—Kwãrĩk wãnh, ga kam angryk kêt. Tu amã abê. Jejukôt dja gar tu abeno akamy ne amã aben jabê, ane. Nãm ã Paur Piremõmã pi'ôk no'ôko ane. Tãm ne ja.

1-2 Piremõ, amã ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Gu bakamy Ximoximê ne bar amã pi'ôk no'ôk ne. Piremõ, ga ne ga ar ikôt Metĩndjwýnhmã adjapênh ar aba bar imã akĩnhkumrêx ne amã pi'ôk no'ôk ne. Gamê gwaj bakanikwýnh Apijmê Akipu gwaj bakôt àpênhjamê ar aje amim Jeju mar ne kôt anhũrkwãkam aben pydjijamê, ar amã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur, Jeju Kritu'ã idjujarênh ibakam me kute ibê ijêja, ba ne ba ar amã pi'ôk no'ôk ne.

³ Gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba ne amã umar mex jarê ga adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarênh.

⁴ Mrãmri ne ba akam ikĩnhkumrêx ne kam ije inhõ Metĩndjwýnhmã amijarênh katã kum ajarênh rã'ã. Nãm bãm kum,

—Ota ba Piremõkam ikĩnhkumrêx, ane. Nãm bãm ã kum akam ikĩnh jarênh anen kôt kum mextire jarê. ⁵ Mýkam ne ba akam ikĩnh ne? Bir, amã me abêkam, amã

Metĩndjwýnh nhõ me ja kunĩ jabêkam ne ba akam ikĩnhkumrêx ne. Ne ajte aje tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx, tãm ne me iwýr arênhõ bõx. Kam ne ba akam ikĩnhkumrêx ne. ⁶ Be, nãm bãm Metĩndjwýnhmã ajarê ne kum,

—Arým ne Piremõ amikajmã'ã Jeju ma. Kam dja ga kum òdjãnhmê kum me abê jarê gê memã òdjãnh ne kum me abê, ane. Nãm bãm ã Metĩndjwýnhmã ajarênhõ ane.

Nã, akmere, dja me akabên mex man anhõdjãnh pumũn arým akôt Kritu ma, Kritu nhõdjãnhmê ukaprĩ ma. Nãm ukaprĩkôt apýnh mýjja mex djario me bakĩnh ne arým gadjwý ajo kĩnh ne, gê me gop apumũn kam arým akôt Kritumã kato.

⁷ Nãm, nãm me imã ajarê ba kam ikĩnhkumrêx ne kam ajte itý:xkumrêx ne. Amã me abêkam, amã me kute Jejukôt abeno kamy jabêkam ne ba ikĩnhkumrêx ne kam itý:xkumrêx. Ga, akmere, nãm gãm Metĩndjwýnh nhõ me mexja prĩne meo djuw mex ne meo kĩnh ne. Ba kuman kam ikĩnhkumrêx ne.

Ônemu nêje kum kabên.

⁸⁻¹⁰ Amã me abêkam ne ba mýjja'ã ama. Ba ikrabê Ônemu'ã ama. Me kute ibê ijê rã'ãkam ne Ônemu iwýr bõx ba kam o ikra. Nãm bãm kum Jeju jarê nhyM tu amim markumrêx ba kam o ikra.

Ibê Kritu nhõ àpênhkam ren amã ibên týt ne. Ne ren amã,

—Kwãrĩk wãnh arek ikuri dja, ane. NhyM ren arým tu mrãmri dja.

NhyM bep kati, imã ajabêkam ne ba tu 'ã ama. Ba ibê Paur, ibêngêttekam amã ikaprĩ jabej, nhyM me kute Kritu Jeju'ã idjujarênh ibakam ibê ijê ga amã ikaprĩ jabej ne ba tu 'ã ama.

¹¹ Nãm amrêbê akam punu ne kam ajbir amã mexkumrêx, ne badjwý imã mexkumrêx ne.

¹² Ba arým ije akubyn awýr anormã. Imã abêkumrêx tãm ne ba ije amã anormã. Godja ba akubyn amã anon kam o ama: ne.

¹³ Nãm bãm te ije o aminhõ prãme nhyM arek ikuri ãm ne kute akãxã ijo djuw mexmã. Ije Jeju kukràdjã ny'ã idjujarênh ibakam ne me ibê ijê ba mebê ijê djakam dja nhyM

Ōnemu kute akàxã imã àpênhmã ba te ije o aminhõ prãme.

¹⁴ Nhyim bep kati, nã bãm inhõkre kad-jwýnhbê amim,

—Kati, ba dja ba ã anhÿr kêt ne. Ga dja ga amã ikaprĩ jabej arÿm imã nê gê arek ikuri dja. Aje amimarkôt dja ga amã ikaprĩ jabej arÿm imã nê gê kam ikuri dja, ane.

¹⁵ Amrêbê ne mã abê tēm ngrire ne kam arÿm akubyn awÿr tēm mã. Kon ne, birãm arÿm akubyn tu awÿr bõxkumrêx ne arek wãnh akuri ãm rã'ã: rã'ãmã arÿm wãm tēm mã. ¹⁶ Djãm aje o me bajtem'õ pyrãk nhym amã àpênh kajgo ar bamã ne akubyn awÿr tēm mã? Kati, arÿm ar aje Kritukôt abeno akamymã. Arÿm kubê akamy. Akamy, gu arÿm bamã kĩnhkumrêxja tãm ne awÿr tēm mã. Mrãmri imã kĩnh raxi. Nhyim bep ga dja ga amã kĩnh raxo ijakre. Amã àpênhkam ne gar arÿm ajbir Bēnjadjwÿr Je-jukôt abeno akamykam dja ga amã kĩnh raxo ijakre.

¹⁷ Be, kam dja akubyn awÿr bõx ga amiwÿr o wadjàn kum akabēn mex jarē. Gu baro'ã badjapēnh ne abeno banhõbikwakam baje aben pyrãk jabej dja ikàxã awÿr bõx ga o ipyrãk ne kutã aprôt ne pa 'amÿn amiwÿr o wadjàn kam kum akabēn mex jarē.

¹⁸ Djori ajo ajkê? Nàr kon, djori abê mÿjjao akĩ? Kute ajo bikēnh jabej amrê imã 'ã pi'òk no'òk ba kam amã o pãnh. ¹⁹ Ê, gop ije inhikrao pi'òk no'òkja pumũ, ba ibê Paur dja ba amã o pãnh. Kwãrĩk wãnh, ga dja ga àkĩnhĩ pãnh kum arēnh kêt.

Gora ijã mãn amijakren ikudjwa pãnh jarēnh kêt, àkĩnhĩ pãnh kum arēnh kêt, tu ate akrã. Ga ije amã Jeju jarēnh ne ije amã pãnh jarēnh kêtja pumũ. Nã ba ren amã Jeju jarēnh kêt ga ren amim mar kêt ne tu abiknorkumrêx ne. Bep kati, nã bãm amã arē ga ama ba kam ije amã pãnh jarēnh kêt. Gora aje ipyrãk ne tu àkĩnhĩ pãnhja mar kêtumrêx. Ōnemu kute ajo bikēnh tũmja tu o pãnh mar kêt.

²⁰ Nà, akmere, gora ã anen kum akabēn mex jarē gu banhõ Bēnjadjwÿr kabēnkôt tu kum akabēn mex jarē. Kum akabēn mex jarēn o ikĩnh, akmere. Gu baje Kritukôt

abeno bakamykam gop ijo kĩnh, akmere.

²¹ Be, nã bãm inhõkre kadjwýnhbê amim,

—Dja tu ikabēn man kôt amijo ba. Dja ikabēn man kam o djuw mexo ikabēn jakre, ane. Nã bãm ã amim anen kam amã pi'òk no'òk ne.

²² Ê, ajte mÿjja 'õdjwÿ. Ba wãm awÿr itēm ne ibõx jabej on ikutēp imã kikre kre kapõ ne kikre kadjwýnhbê inhikwã djãwã kapĩ. Godja Metĩndjwýnh wãm awÿr ijano ba kam awÿr tēn bõx. Kadja dja ga Metĩndjwýnhmã ijo a'uw nhym kam arÿm awÿr ijano. Me kute ikadjãr ba kam wãm awÿr itēm mã. Kam ne ba amijã Metĩndjwýnh kamnhĩxbê nõ.

²³ Epapraj ne kute ajo amak ne kute ajarēnh rã'ã. Adjwýnhdjwÿ ne me kubê ijê. Nãm Kritu Jeju'ã ujarēnh ar ba nhym kam me kubê ijê nhym iro'ã mebê ijê djãkam dja. ²⁴ Makumē Arxakumē Temanhmē Rukamē ar adjwýnhdjwÿ kute ajo amak ne kute ajarēnh rã'ã. Ar ja ne ar ikôt àpēnh ar ba.

²⁵ Gê Bēnjadjwÿr Jeju Kritu ukaprĩkôt prĩne ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'ôk no'ôk ne ja.

Me'õ ne Jeju'ã pi'ôk no'ôk ne kam mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju markumrêx jamã ano, ar kute mrãmri Jeju'ã ngrækumrêxmã. Mekbê idjaer kwý ne ar amikajmã'ã Jeju man kam arým kute ari mýjjakôt akêxmã. Nãm ar abenmã,

—Gwaj akubyn Môjdjê kukràdjà tùmjakôt amijo baba.

Ne ajte,

—Gwaj akubyn Metĩndjwýnhmã mry bôn kamrô kapĩ. Birãm Jeju kamrô me bajaxweo bingràn mánhkutã kêt, gwaj akubyn mry kamrôdjwý me bajaxwe pãnh ajte Metĩndjwýnhmã kungã ane. Kam ne me'õ arkum pi'ôk no'ôk ne arkum,

—Kati, Jeju pydji kute me bajaxweo bingràn djwýnh. Kwãrik wãnh atemã ibej mýjja 'õ jabej kêt. Jeju kamrô pydji ne me bajaxwe mánhkutã. Kwãrik wãnh Jeju kamrô nhibej mry kamrô nhõr kêt, ane. Nãm ã anen kam arkum Jeju mex jarẽ. Jejubê ne Metĩndjwýnh kra. Jeju ne mýjja kunĩ kuràm mexkumrêx. Ne kadji mrãnh djwýnh kuràm raxi. Ne Môjdjê kuràm raxi. Ne me kute me kadji Metĩndjwýnh mar djwýnhja kuràm raxi. Jeju kamrô ne mry kamrô kuràm mexkumrêx ne kam kute o me axweo bingràn kadji mexkumrêx. Nhy m Jeju kukràdjà nyja ne Môjdjê kukràdjà tùm jakàjbê bõx ne kuràm mexkumrêx. Kam gêdja me mrãmri Jeju'ã ngrækumrêx ne mã 'amýn kanga kêtumrêx ne mã kôt ajkamên õ pykakam bõx, kàjkwakam õ pykakam bõx.

Metĩndjwýnh kra kute raxo kadji mrãnh djwýnh jakrenh.

Kor 1.15

¹ Amrêbê ne Metĩndjwýnh me bakukãmãremã kabên. Me kute kabên jarênh djwýnhkôt ne memã kabên, ne apýnh mýjja djari kôt memã amijo amirĩto tẽ. Nãm memã kabên tẽm tãmtã ĩ amũ kamingrãnymã kabên ba. ² Nhy m bep ajbir ne Krakôtbit me

bamã kabên ne. Ajbir ne akati kute o ino rerkambit Krakôt me bamã kabên ne me bamã amijo amirĩt ne.

Bir be, arým kute Kramã mýjja kunĩ kangaja pumũ. Nhy m kam Kra arým pykamê kàjkwamê mýjja kunĩ 'y. Metĩndjwýnh djô'ã ne mýjja kunĩ 'y. ³ Nãm Metĩndjwýnh jadjênho adjênh ne. Kubê Metĩndjwýnh tãm. Ar kute aben pyræk. Nãm 'ityxkumrêx ne kam ta amikabênkôt mýjja pumũnh 'ãno dja. Kute mýjja kunĩ nhipêxja pumũnh 'ãno dja. Djãm kabên ngri got. Nãm ta amikabên pymao mýjja kunĩ pytàn 'ãno djan ar o ba.

Bir be, tãwã ne me babê me bajaxweo pôx ne me bajo mex ne kam arým mã tẽ, mã kàjkwamã tẽn kam nhỹ, Metĩndjwýnh djubôk'ãnh nhỹ. Metĩndjwýnh kubê kumkati djubôk'ãnh nhỹ. Djãm me kãtãm ne me me bẽnjadjwýr rũnh djubôk'ãnh krĩ? Kati, ãm me bẽnjadjwýr rũnhbit. Me bẽnjadjwýr rũnh ne me me ubôk'ãnh krĩ.

⁴ Nã, kra ne ra:xi. Raxo kute kadji mrãnh djwýnh jakrenh mexi. Ne umaodjwý kute kadji mrãnh djwýnh jakrenh. Bãm ne 'ã bẽnjadjwýr mẽ nhy m uma: ne. ⁵ Nhýnh ne Metĩndjwýnh kadji mrãnh djwýnh 'õmã kum,

“Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrêx ga amipãnh ijo Abãm kumrêx”, ane got.

Kati, kramãbit ne ã kabên ane. Nãr kon, nhýnh ne Metĩndjwýnh kadji mrãnh djwýnh 'õ'ã memã kum,

“Dja ba o ikra nhy m ijo Bãm”, ane got.

Kati, Kra'ãbit ne ã kabên ane. ⁶ Ne kam ajte, kute pykamã kra janorkam memã kum,

“Gora gê ikadji mrãnh djwýnh kunĩ ikramã rax jarẽ”, ane.

Be, kubê Metĩndjwýnh krakam arým kum mýjja kunĩ re nhy m rax ne.

⁷ Nhy m bep kadji mrãnh djwýnh'ãbit ne, “Nã bãm amikadji mrãnh djwýnh nhipêx nhy m kute kôkmê kuwy pyræk.

Akrãnmã imã mrãnh ne ikadji àpênhmã”, ane.

⁸ Nhy m bep Kramãbit ne kum,

“Be, Metĩndjwýnh, mrãmri dja ga meo aba rã'ã rã'ã ne.

Nã gãm kãtãt meo aban amã mýjja mexbit kĩnh ne kãtãt amijo aba ne amã mýjja punu kurê.

Kam ne ba ibê anhõ Metĩndjwýnh ne amijo apytàn arax kadjy adja. Ga kam akĩnhkumrêx ne. Nã gãm araxmê akĩnho anhõbikwa kunĩ jakrenh mex ne”, ane.

Nãm ã Kramã ane ne kam ajte kum,

¹⁰ “Ga, Bẽnjadjwýr, ga ne ga krax kurũm pyka nhipêx ne anhkrao kàjkwa nhipêx.

¹¹⁻¹² Dja ĩ apêx. Nhyr bep kati, gajbit dja ga arã'ã: rã'ã rã'ã.

Nhyr bep kati, dja ĩ kute kubêkà pyræk ne tũm ne.

Mrãmri ne me kute kubêkà, mýjja tũm, inõkà tũm nhyr me kute krãn o mrãnh ne 'ê'ã rênhja pyræk. Dja ga ĩ ã kàjkwamê pyka tũm krãn o atêm ne mênho ane. Ne kam arým pãnh ny nhõ.

Nhyr bep ga dja ga tũmrãm arã'ã rã'ã ne. Ga adjwýnh tãmo dja ga amũ arã'ã: rã'ã ne. Dja ga atemã kêtumrêx”, ane.

Bir be, nãm ã Kramã ane.

¹³ Nhyrnh got kadjy mrãnh djwýnh 'õmã kum,

“Amrê idjubõk'ãnh nhỹ, abẽnjadjwýr raxkam idjubõk'ãnh nhỹ.

Ikutêp nhỹ ba 'ýr amrê awýr akurê djwýnhmo mõ ga kwý o apardjan kwýnhimex”, ane.

Djãm kute kadjy mrãnh djwýnhmã ã anhýr got? Arkati, Kramãbit ne ã kabên ane.

¹⁴ Nhyr bep kadjy mrãnh djwýnh ne Metĩndjwýnh nhõ àpênh kajgo. Djãm

mebêngõkre got* amirĩt ne? Kati, me kute noo omũnh kêt nhyr Metĩndjwýnh me bakadjy ano. Me ba ba, Metĩndjwýnh kute me bapytàr ne kute ar me bajo bamã, me bawýr ne anoro dja, kute me bapumũnh ne kute me bajãno ãmmã ne me bawýr ano.

2

Me kute Metĩndjwýnh kabên mar 'ãno ãmmã.

¹ Bir be, kam, Metĩndjwýnh kute me bamã krabê kumkati janorkam dja gwaj tu amĩjamakkrekam nhõrkumrêx. Me kute gwaj bamã katàt arênh gwaj baje marja tãm dja gwaj tu amijamakkrekam nhõrkumrêx ne

* **1:14** Apýnh me õ pyka djari kunĩkõt ne me kunĩ bêngõkre. Kubêkà jakamê me kakrãtykmê me babêngõkremê ne me kunĩ: bêngõkre.

'amýnh tỳx, gwaj baje o babiknor karõ. Dja gwaj ate ar bakrãn baban kam ĩ o babiknor mex ne, o babiknor mexo tẽ.

² Amrêbê ne kadjy mrãnh djwýnh memã Mõjdjê kukràdjã jarê, me kute kõt amijo bamã. Nhyr me'õ kõt kute amijo ba kêt nar kon kubê binhirênh katã nhyr kam arým kum o pãnh ne. Katàt kum o pãnh ne. ³ Bir be, dja gwaj badjwý ate bakrãn ar baba djãm kute gwaj bamã o pãnh kêtãm? E kum kati, gêdja gwaj bamãdjwý o pãnh ne. Amrêbê ne Metĩndjwýnh memã kukràdjãbit jarê. Nhyr me ate krãn ar ba nhyr arým memã o pãnh ne. Nhyr bep ajbir, ajbir ne me bamã kra ngã, krabê me bapytàr djwýnh me bamã kungã. Djãm ate gwaj bakrãjamã kute o pãnh kêtãm? E kum kati ne. Dja gwaj bamãdjwý o pãnh ne. Bẽnjadjwýr ta ne kumrêx memã amijarê, kute me utarmã amijarê. Nhyr kam kute ar meo baja, me kõt baja ne me kuman kam õ'ã gwaj bamã kõt arê, kabêno kabên ne gwaj bamã arê.

⁴ Nhyr Metĩndjwýnhdjwý kõt mýjja kwýo amirĩt, me kute kõt kum kator kadjy ne uma apõx ne o mýjja 'yro ba, apýnh mýjja pumũnh kêt 'yro ba, me kõt baja ne me uma proo mýjja 'yro ba. Nãm me me akrymê me kanêo mex, me tyk kwýo tĩn, bõm me nêje me karõ rê, ã ar meo anhýro ba. Nhyr kam Metĩndjwýnh ajte kõt memã ta Karõ jano, apýnh àpênh djari ne kadjy tu ukabikõt memã kungrà. Nãm ã Metĩndjwýnh kute meo bao ane, me kute Jejumã kator kadjy.

Jeju amijo kubêngõkren kute me bapyræk.

⁵ Djãm kadjy mrãnh djwýnh Metĩndjwýnh kute amim umjýr got? Kute ar pykao ba kadjy, kute amim umjýr got? Ije ar amã pyka ny jarênhja tãm, djãm kute ar o bamã? Kati, Jejubit ne kute ar pykao ba kadjy Metĩndjwýnh amim kudja. Kute mýjja kunõ ba kadjy ne amim kudja. ⁶ 'Ã ne me'õ Metĩndjwýnh kabênkam,

“Ë, Metĩndjwýnh, djãm me ibêngõkre imex got ga aje me imar rã'ãmã? Mýkam ne ga me ikakritjao djuw mex ne?

⁷ Nã gãm o kâtãm, akadjy mrãnh djwýnh kõpdji'ã o kâtãm. O kâtãm 'iry kêt

ga ajte umamê raxo utà ⁸ nhym ajte mrãmri bënjadwÿr rax ne mÿjja kunõ ba”, ane.

Nãm ã Metĩndjwÿnh kabēnkam ane. Ga kute mÿjja kunõ baja pumũ. Nhÿnh ne mÿjja'õ kubê 'ã kàtàt ne? Kati. Djãm me babēngôkre'ã ne kabēnja? E kum kati, Jeju'ã ne ã ane. Mebēngôkre kute mÿjja kunõ ba kêtja pumũ.

⁹ Nhym bep Jeju'ã ne ã ane. Mrãmri ne kadjy mrãnh djwÿnh kuràm kàtàt 'ikrãn mex ne, nhym Metĩndjwÿnh ajte 'ã raxmê umamê kumê. Nãm me bapãnh ty nhym kam pãnh Metĩndjwÿnh 'ã kute raxmê umamê mēnho ane. Metĩndjwÿnh me bakam ukaprĩ kôt ne amim kra'ã karõ nhym kam me bapãnh ty, me bakunĩ pãnh ty. Djã nãm tyk kadjy tokry kêt ne ty? Kati, nãm tyk kadjy tokry: ne. Nhym kam pãnh Bãmja 'ã umamê ra:xmê kumê.

¹⁰ Djãm Metĩndjwÿnh kute kra tokry'ã amim karõja punu got? Kati, mrãmri katàt. Metĩndjwÿnh kute mÿjja kunĩ 'yr ne kute ar o baja tãm ne krabê Jeju'ã amim karõ, kute tokry maro tēm ne inomã mēnh ne kam mrãmri kubê me bapytãr djwÿnhkumrēxmã. Tokrykôtbit ne me bapytã. O ne Metĩndjwÿnh me bakrãptĩ pytàn me bajo kra, kute õ kàjkwa mextiremã me bajo tēm gu me kramē baro'ã arkam babamã. Jeju ne me bamã wan me bamã pryõ mõn kàjkwamã wadjã. Dja gu me ì kôt pry'ã mõn wadjã.

¹¹ Bir be, ta Bãm ne kubê me Babãm pydji. Ta, kute me bajo mex ar o bajamē gu me bamē ne gu meo Babãm pydji. Kam ne me bajo kamy. Me bakam pijãm kêt ne tu me bajo kamy. ¹² Nãm Bãmmã kum, “Dja ba ikamyremē ikanikwÿnhremã ajo amirĩt.

Me kute aben pydji nhipôkri dja ba memã amex jarē”, ane.

¹³ Ne kam ajte, “Metĩndjwÿnh kanàrràm dja ba ar amijo iba”, ane.

Ne kam ajte, “Ota ba dja. Metĩndjwÿnh kute imã ikra nhôrjamē ro'ã ne bar dja”, ane.

Nãm ã Jeju gwaj bajo õbikwao ane. ¹⁴ Bir be, Metĩndjwÿnh krabê ne gu me babaja. Ga me banhãja pumũ. Me barerek, me bakatyk, me bakanē, me batokryja pumũ. Kam ne Jeju amijo kubēngôkren* kute me bapyràkã. Ne kam amitykkôt Xatanajo ajkē. Xatanaj kute memã tyk jarēnh nhym me kabēnkôt tykja tãm ne prĩne o ajkē. Kadjy ne amijo kubēngôkren ty.

¹⁵ Ta amitykkôt Xatanajo ajkēn kubê me bakaba. Nã gu me bamã batyk pyma: ne. Me batĩnri bamã batyk pyma: ne. Nhym kam Jeju ne me bakadjy tyn kam o me bamã me batyk pymajao ajngrã, gu me arÿm bamã uma kêt ne.

¹⁶ Djã nãm amijo kadjy mrãnh djwÿnh ne ruw ne me utà? Kati, nãm amijo kubēngôkren ruw. Nãm amijo Abraão tàmdjwÿ 'õn ruwn me utà.

¹⁷ Kam ne me bajo kamykumrēx ne kam kamymē kute aben pyrãk. Nãm me banhõ ì, ne kam me bakôt tokry, me bakôt mÿjja maro ba, me bakôt muw, me bakôt kĩnh. Bir be, nãm prĩne kute kamy bēngôkre pyrãk, kute me bapyràk ne kam arÿm kubê Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadwÿr rax djukaprĩkumrēx ne Metĩndjwÿnhmã àpēnhkumrēx ar ban kute kanga kêt. Nãm me bakadjy Metĩndjwÿnhmã amijarē, me bajaxwe pãnh tyk jarē, nhym arÿm me bajaxweo ajngràn me bajaxweo akno.

¹⁸ Djãm me banhõ Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadwÿr kute gwaj bamar kêt, kute gwaj batokry mar kêt? Kati, kute gwaj bamar. Xatanaj kute gwaj bajo baja mar. Djãm kute adjwÿnhdjwÿmã mÿjja jarēnh kêt, axwe'ã àpnēnh kêt. Pykabē ar baridjwÿ ne kum axwe'ã apnē nhym adjwÿnhdjwÿ tokry: ne. Kute tokrydjwÿ mar. Kute mÿjja kunĩ mar. Kam dja gwaj bakam ukaprĩ: ne gwaj bawÿr prõt ne kubê gwaj bapytã. Xatanaj kute gwaj bamã axwe'ã àpnēnhkam dja gwaj bawÿr prõt ne kubê gwaj bapytã.

3

Jeju kute raxo Môjdjê jakrenh.

* **2:14** Kritu ne amijo kubēngôkre kute mrãmri ne apÿnh me õ pyka djari kunĩkôt me kunĩ: bēngôkreja pyrãk. Kubē kã jakamē me kakrãtykmē me babēngôkremē ne me kunĩ: bēngôkre. Me kamrômē me kukràdjã kunĩ kubēngôkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarēn ama.

1 Nà, akmere ar, àpnhîre ar, ar abê Metîndjwýnh nhõ me mextireja, Metîndjwýnh kute kàjkwa kadjy gwaj baro'ã amijo gwaj bapytâr, on ar Jejukôt ajamak bën. Ê, dja ba ar amã Jeju rax jarê. Arým ne Metîndjwýnh me bawÿr Krabê Jeju jano, me bakadjy ano nhym bõx. Ne kam mrãmri ne kubê me banhõ Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwÿr rax. Tãm ne gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne kam memã arênh ar o baba. ² Nhym kam Jeju bõx ne kum àpênhkumrêx ar ba. Metîndjwýnh kute anorjamã àpênh ar ba ne kanga kêtumrêx. Kute Môjdjê pyrâk. Môjdjêdjwÿ ne prîne kute anor djwýnhjamã àpênh ar ba ne Metîndjwýnh nhõ me jao ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêtumrêx.

³ Nhym bep Jeju ne Môjdjê kuràm rax ne. Kam dja me mã abenmã Jeju pymamê rax jarênh ar o ba. Ga me kute amim kikreja pumû. Kikre nhipêx djwýnh ne raxo, tÿxo kikre jakre. Nãm ã Jeju kute kikre nhipêx ar o ba prãbê Môjdjê nhipêxo ane ne kam raxo Môjdjê jakrenh mex ne. ⁴ Nhÿnh ne kikre 'õ ta kute aminhipêx got? Kati, kikre 'yr djwýnh ta ne ikrao kikre 'y. Bir be, nãm ã Metîndjwýnh mÿjja kunî 'yro ane. Nà, mÿjja kunî nhipêx djwýnhbê ne Metîndjwýnh. Ta ne Môjdjêdjwÿ nhipêx ne.

⁵ Mrãmri ne Môjdjê prîne Metîndjwýnh nhõ me ja kunîo ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêt ne memã Metîndjwýnh kute amû tûmràm amikukràdjào amirîtja kajmã'ã memã arênhõ ba. Kubê Metîndjwýnh nhõ àpênh. Õ àpênh kajgo.

⁶ Nhym bep Kritu kubê Metîndjwýnh kra. Kubê Metîndjwýnh kra ne ta õ me jao ban prîne meo djuw mexo ban kute me kanga kêtumrêx. Ê, gwaj ba ne gwaj babê ta õ me ja. Nhym Metîndjwýnh arým gwaj bamã mÿjja mex dji. Gwaj batîn prãm kêt ne baje amim kamnhîxbê mÿjja mexja kam amak ne kam bakînh rã'ã jabejmã. Dja gwaj o anhÿro bamõr ne inomã mênh jabej babê ta õ me ja.

Me amakkre kêt ne ar ba nêje memã kabên.

Kô k 10.1; Djuda 5

⁷⁻⁸ Kam ne Metîndjwýnh Karõ memã kum,

“On me akati jakam on aje Metîndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm aja-makkre kêt on wãm nõ.

Amrêbê ne me akukãmãre amakkre kêtumrêx ne kapôt kukritkam jãm Metîndjwýnhõ akêx ne 'ã kabên ne. Me kute ngryk jabejmã ne me,

‘Kati, Metîndjwýnh dja me bajo bikênh kêt. Dja gu me te kam amikrà ar o baba nhym me bajo bikênh kêt. Kute me bajo krakam dja tu ate krã’, ã ar anhÿr ba.

Nãm me ã me kute Metîndjwýnh ngryk jabejmã ã ane.”

Nãm ã Metîndjwýnh ane ne kam ajte memã kum,

⁹ “Nà, wãnh ne me akukãmãre kute amim ikakinmã, kute ingryk jabejmã ar ikam amikrà:o ba. Nã bãm te me nokam memã mÿjja kwÿo amirît ar o iba nhym me ãm ate kute we ingryk jabejmã ar we ã anhÿr ba. Me kute we ingryk jabejmã 'ã amexbê 40.

¹⁰ Kam ne ba me jakam ingry:ky ne memã kum,

‘Mrãmri ne me ja ajte ikam amikràn ibê binhirênh mõ. Ne ikabên mar prãm kêtumrêx’, ane.

¹¹ Kam ne ba ingry:ky ne mrãmri ikabên pydjîn arê. Nã bãm memã kum,

‘Aj, me ja dja me inhõ pyka'ÿr bõx kêtumrêx ne ikôt me tyk djà kêt djàkam tyk djà kêt kêtumrêx’, ane.”

Nãm ã Metîndjwýnh kabên ane.

¹² Ê, akmere ar, àpnhîre ar, kam ne ba ar amã, gora ar amijãno dja. Ar akadjwýnhbê ajaxwe 'õ, apunu 'õ ar akam kator ga kam arým ar aje amim Jeju kamnhîx kêt ne aje Metîndjwýnh tînja kanga karõ dja gar mrãmri amijãno dja. ¹³ Kwãrîk wãnh gar amikam ajamak kêt kati kêt. Dja gar akati kunîkôt abenmã akabên ne o abenmã tÿx jadjà. On akati jakam, Metîndjwýnh kute ar amã,

—On jakam, anhÿr ja ma. Metîndjwýnh kute me amakkre kêtõ tÿm kêttri. Gêdja mÿjja punu 'êxri kute mex pyrâk ne arým ar anoo akno. Kute ar anoo biknor gar ajamakkre kêt karõ dja gar on abenmã tÿx jadjà.

¹⁴ Gwaj bakunĩ baro'ã babê Kritu nhõ me ja dja gwaj 'ã bangrà tỳx. Amrêbê gwaj baje amim kamnhĩx nyrekam batỳxja dja gwaj o batêm rã'ã o tẽn o tẽn o tẽn inomã kumê. Gwaj gop mrãmri ã o anhỳr jabej kam arỳm babê Metĩndjwỳnh nhõ me jakumrêx.

¹⁵ Bir be, on dja gar ã amijo ane. Ga Metĩndjwỳnh Kabên kute,

“On me akati jakam on aje Metĩndjwỳnh kabên mar jabej gê on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrêbê ne me akukãmãre amakkre kêtumrêx ne kapôt kukritkam jãm Metĩndjwỳnh akêx ne 'ã kabên ne”, anhỳrja pumũ.

¹⁶ Nhỹnh me ja ne me Metĩndjwỳnh kabên mar kajgon kam jãm o akêx ne? Je kum Mõjdjê kute pykabê Edjitu kurũm meo kator ne kute meo baja kunĩ, me tãm.

¹⁷ Nhym nhỹnh me ja ne Metĩndjwỳnh mekam ngryk ne? Mekam ngryko tēm rã'ã'ã amex krãptĩbê 40? Je kum, me tãm, me kute Metĩndjwỳnhkam amikrão ba ne kam wãnh kapôt kukritkam apỳnh rôrøk ban wãnh tyko ikwã, me tãm.

¹⁸ Nhym nhỹnh me ja'ã ne Metĩndjwỳnh memã kabên pydjın arê ne memã kum,

“Aj, me ja dja me inhõ pyka'ỳr bõx kêtumrêx ne ikõt me tyk djà kêt djakam tyk djà kêt kêtumrêx”, ane.

E kum me tãm, me kute Metĩndjwỳnh kabên mar kêt ne ar baja, me'ã ne ane. ¹⁹ Bir be, ga me kute amim Metĩndjwỳnh mar prãm kêtumrêx 'ỳr bõx kêtja pumũ.

4

Metĩndjwỳnh memã me tyk djà kêt djà jarê.

¹ Ë, gwaj amijãno dja. Gwaj bajõ 'ỳr babõx kêt karõ dja gwaj amijãno dja. Metĩndjwỳnh kute õ pyka'ỳr memã krãn kute memã tyk djà kêt djà jarênhja tãm ne gwaj bamã nõr rã'ãã. Kam dja gwaj amijãno dja, gwaj bajõ 'ỳr babõx kêt karõ. ² Ë, 'ã ujarênhja, 'ã ujarênh mexkumrêxja ne arỳm gwaj bawỳrdjwỳ bõx, gwaj arỳm me kudjwa kuma. Me bakukãmãre kumrêx 'ỳr bõx nhym me kuma. Nãm me mar kajgokumrêx ne. Djã nãm me kuman amikajmã'ã tu kamnhĩxkumrêx? Kati, nãm me

ãm mar kajgon ate krã. ³ Nhym bep gwaj ba ne gwaj baje tu amim markumrêx ne baje amijã kamnhĩxkumrêxja, gwaj ba dja gwaj 'ỳr babõxkumrêx ne kam kam batyk djà kêt ne. Nhym bep me amakkre kêt'ã ne Metĩndjwỳnh memã kum,

“Nã bãm ingy:k ne mrãmri ikabên pydjın arên memã kum,

'Aj, me kute ikabên mar kêtja dja me inhõ pyka'ỳr bõx kêtumrêx ne ikõt me tyk djà kêt djakam tyk djà kêt kêtumrêx', ane.”

Djãm kam me tyk djà kêt djà kêt got me 'ỳr bõx kêtãm. Je kum amrêbê ne Metĩndjwỳnh pyka nhípêxo tẽn inomã kumên kam me kukãm tyk djà kêtmo krax ne te memã tyk djà kêt djà jarên te mekam ama.

⁴ Be, Metĩndjwỳnh kabênkam ne pi'øk rãrãr'ã memã,

“Nãm pi'øk tyk to ino rerkam ãpênhõ ino ren kam pi'øk rãrãrkam tyk djà kêt nõ”, ane.

⁵ Ne kam ajte me tyk djà kêt djà jarê, ne,

“Aj, me ja dja me inhõ pyka'ỳr bõx kêtumrêx ne ikõt me tyk djà kêt djakam tyk djà kêt kêtumrêx”, ane.

⁶ Me bakukãmãre kumrêx kute 'ã ujarênh mar kajgoja me tãm ne me 'ỳr bõx kêtumrêx, me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêtumrêx. Tãm, me tyk djà kêt djà, ne arek me ja kadjy nõr rã'ã, atemã me ja kadjy nõr rã'ã. ⁷ Kam ne Metĩndjwỳnh ajte akati 'õ jarê ne memã,

“Akati jakam on ajamakkre kêtãm on wãm nõ ga me ikabên man kam ikõt atyk djà kêt djà'ỳr bõx.”

Nãm amũ tũmrãm Dawimã kabên nhym ô'ã memã arê, ajbir ije me amã arênhja tãm, ne memã,

“On me akati jakam on aje Metĩndjwỳnh kabên mar jabej gê on wãm me ajamakkre kêt on wãm nõ”, ane.

⁸ Bir be, nãm ren Djodjuwe ren me tyk djà kêt djà'ỳr meo bõx nhym ren Metĩndjwỳnh ren ajte tũmrãm akati 'õ jarênh kêtumrêx, me tyk djà kêt djà kadjy akati 'õ jarênh kêtumrêx.

⁹ Nhym bep kati, 'ỳr kute meo bõx kêtumrêx memã nõr rã'ã. Metĩndjwỳnh nhõ me ja kadjy, kadjy ne nõr rã'ãã, gwaj bamã nõr rã'ãã. Kute pi'øk rãrãrkam Metĩndjwỳnh

kôkam kôto nôr ja pyrâk. Dja gwaj ã kudjwao ane. ¹⁰ Kôt dja gwaj badjâpênh jakân kam Metîndjwýnh kudjwa bakôkam kôto banhikwã. ¹¹ Ajrã, gora gwaj batýx ne kudjwa 'ýr bôx ne kudjwa bakôkam kôto nô. Gwaj bajô baje me bakukãmãre'a amijakren bajamakkre kêt ne arîk ar baban 'ýr babôx kêt karô ne ba ar amã,

—Gora gwaj batýx ne kudjwa 'ýr bôx, ane.

¹² Djãm Metîndjwýnh kabên kajgo got. Kabên kute mýjja tîn ne ãdjôn timerâk. Dji tînkêt. Dji kute mýjja kyxkêt. Ga mrãmri me kute kàx aktã irêkôt prîne wa ngràn timerâk kute mýjja kyx týxja pumû.

Nãm ã Metîndjwýnh kabên kute kàx timerâk ne wa mexo kàx jakren timerâk ane. Mrãmri me kute kàx djwa mexo mrymã ukabêr ne kute o mry toprik ne kute amû katât o 'i jakâr timerâk kre kamrêk ne ikwã timerâk 'i kanhînja amirît mex ne ikwãja timerâk.

Nãm ã Metîndjwýnh kàx'ã amikabên jakreo ane ne kabêno ã gwaj bajo ane. Nãm ta kabêno gwaj bakadjwýnhbê prôt ne gwaj badjumar djã'ã kurên gwaj bakamûnho ane. Ne kam gwaj banhôkre kadjwýnhbê baje amim mýjja'ã karôja, baje mýjja mar ar o babajao amirît ne mýjja kabi. Gwaj Metîndjwýnh kabên mar ar o baba timerâk Metîndjwýnh gwaj badjumar djãkam gwaj bamã kabên ne,

—Mexkumrêx, ikabênkôt ne ga amijo aba, ane.

Nâr kon,

—Ë, nã gãm aje ikabênkôt amijo aba kêt, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh Kabên kute kàx timerâk ne gwaj bakadjwýnhbê: prôto ane. ¹³ Bir be, nhýnh ne mýjja 'ô Metîndjwýnhbê apdju? Arkati, kute mýjja nhîpêx kunî ne amirîtkumrêx ne nô. Irãri kum nô. Noo kute mýjja kunî pytâr. Kumã dja gu me amijarê, kubê mýjja 'ô biknor kêtumrêx.

Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax'ã ujarênh.

¹⁴ Ije ar amã arênh ja ma. Ije ôbê ar amã Jeju rax'ã idjujarênhja dja ba akubyn ar amã arê. Gora gwaj baje amim Jeju mar ne 'ã ar memã badjujarênh babaja gora gwaj 'ã bangrà týx. Ga gwaj banhô Metîndjwýnh

mar djwýnh nhô bënjadjwýr ra:xja pumû. Nãm kãjkwamã wadjân amû kajôn timerâk katon kam ýtã Metîndjwýnh'ýr bôx. Kubê ne Jeju. Kubê ne Metîndjwýnh kra.

¹⁵ Gwaj banhô Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax djukaprîkumrêx. Djãm kute gwaj barerek mar kêt got? Kati, nãm te Xatanaj axwe'ã kum apnê timerâk ãm tu ate krã. Gwaj apýnh bajaxwe djãri kute 'ã gwaj bamã ãpnênh, 'ã ne kum apnê timerâk ãm tu ate krãn axwe kêtumrêx ne.

¹⁶ Bir be, gora gwaj amikam bapijãm kêt ne tu Metîndjwýnhmã amijarê. Ôdjãnhkumrêx gwaj kam tu kum amijarê. Dja gwaj bakam ukaprîkumrêx. Gêdja mýjja kute ar gwaj bajo baja, gwaj bajaxwe, gwaj barerek, gwaj bakaprî, gwaj batîn prãm kute ar gwaj bajo baja, kam dja gwaj tu bapijãm kêt ne Metîndjwýnhmã amijã ajarê timerâk kam ta ukaprîkôt prîne gwaj bajo djuw mexkumrêx ne.

5

¹ Ë, Metîndjwýnh kute amim me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax, bënjadjwýr bêngôkre 'ô* djarmãja pumû. Kute amim 'ô djãr kadjy ne amijo me bajô, me babêngôkre 'ô pytàn timerâk kudja, timerâk kam ta, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ta ne me ô'ã Metîndjwýnh ma. Timerâk me kâtãmja amijaxwe pãnh me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhjamã mryo mrãn kungã timerâk me axwe pãnh Metîndjwýnhmã kubô, me ô'ã kubô. Timerâk kam Metîndjwýnh me ja jaxweo ajngràn tu o akno. Nãm ã me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh memã Metîndjwýnh maro ane.

² Djã nãm me no kêtja, me kute Metîndjwýnhbê ikô màtjamã àkrêmã got? Kati, adjwýnhdjwý axwe prãm kam mekam ukaprînh memã àkrê kêt ne tu memã kabên rerek jarê. ³ Ne ta me kudjwa axwe prãm kam adjwýnhdjwý ta amijaxwe pãnh kum mry bô. Djã nãm me ajbit axwe pãnh kum mry bô? Kati, ta, adjwýnhdjwý amijaxwe pãnh kum mry bô.

⁴ Djã nãm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr ta amijã bënjadjwýr rê got, ta o amiptàn amijã me kadjy

* 5:1 Apýnh me ô pyka djãri kunîkôt ne me kunî bêngôkre.

Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rē got? Kati, Metĩndjwýnhbit ne amijo utàn amim 'ã bēnjadjwýr rē ne amim umjuw. Ga Metĩndjwýnh ajbit kute Arão'ã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr mēnhja pumũ. Metĩndjwýnhbit ne me'ã bēnjadjwýr rē.

⁵ Bir be, nãm ã Kritudjwý o ane. Ta kute amijo rax ne kute o amiptàr ne amijã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax mēnh kētkumrēx. Nhym bep kati, Metĩndjwýnh ta ne amim kudjan kum, “Mrãmri abê ikrakumrēx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrēx ga amipãnh ijo Abãmkumrēx”, ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh nhõ pi'òk no'òkkam ã kum ane. ⁶ Ne kam ajte kum,

“Abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne aka-jmã'ã Metĩndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh”, ane.

⁷ Mrãmri ne Jeju me kuràm me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh mexkumrēx. Kute amijo kubēngòkren† pykakam ar bari Metĩndjwýnhmã kabēn ne amijo a'uw. Kàj bê kum kabēn ne amra. Metĩndjwýnh pydji kute tykbê utàr kadjy nàràk kum kabēnkam muw. Nhym Metĩndjwýnh arým kabēn ma, Jeju jaxwe kêt ne kute Metĩndjwýnh kabēn mar ne kôt ar amijo bakam Metĩndjwýnh arým kabēn ma.

⁸ Be, djã nãm kubê Metĩndjwýnh Krakam kute tokrymē kaprĩ mar kêt got? Kati, nãm te kubê Metĩndjwýnh kra, te axwe kêt ne mã tokry man kaprĩ ma. Nãm tokry katikôt Bãm kabēn man kôt ar amijo ba. Te tokryn mã Bãm kabēn mar 'ãno dja. Kam ne kute kabēnkôt ar amijo baja mar mexkumrēx. ⁹ Ne kam arým mrãmri tokry ino re. Tokry ino ren kam arým kubê me utàr djwýnhkumrēx ne. Me kute Jeju kabēn mar ne kute kôt ar amijo ba, me ja ne me utàn kam kute ar meo ba rã'ã rã'ã rã'ãmã.

¹⁰ Be, kute me utàrkumrēx ne kute meo ba rã'ã rã'ã nhym kam kôt Metĩndjwýnh kum,

“Abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax. Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax”, ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh kute amim arkam ã kum ane.

Me abatành kute me prĩre pyràk.

Kô k 3.1; Ep 4.14

¹¹ Nã bãm bit ar ije ar amã Merkixatek jarēnhmãn kam ajte akubyn ar amã arēnh kêt. Nã bãm ren ar ar amã kunĩ jarē ga ren ar mar kētkumrēx ne, ar ajamakkre kētkam, ar ajamak'ã tomkam. Dja gar on amijamak'ã tom tan gop mýjja ma. ¹² Nã gãm ar amrēbê memã Metĩndjwýnh kabēn'ã adjujarēnhmãn ajte mar kêt ne.

Nhym bep kati, me'õ gēdja akubyn ar amã Metĩndjwýnh kukràdjã kraxkôt arē. Nã gãm ar aje me bixadjwýr ny pyràk. Me bixadjwýr ny ne me kute kà kaòrbit mar ne kute me òkumrēx kur kêt. Gar gadjwý aje mýjja mar kêt rã'ãkam aje me bixadjwýr ny pyràk. ¹³ Ar aje mýjja mar kētkam aje me prĩre pyràk. Ar aje kà kaòr rã'ã. Nhym bê ne ga gop ar ajabatànhkam aje gop mýjja mar. Ar aje Metĩndjwýnh kabēn katàtja o amipràk kêt rã'ã.

¹⁴ Bep ate ne me abatành. Me abatành ne me kute me òkumrēx kur. Nã gãm ar ren Metĩndjwýnh kabēn maro tēn ren o amipràk ne ren arek maro tēn o tēn o tēn ren marja amũ o abikamēnho tēn kam ren aje me abatành pyràk ne kam ren prĩne ren mýjja kabi, prĩne mýjja punumē mýjja mexmē prĩne ren kabin mýjja man kam ren aje me abatành pyràk.

6

¹⁻³ Gwaj Kritukôt babikamēnhmo kraxkam arým Kritu kukràdjã kwý ma. Nãm me Kritu kukràdjã kraxbit gwaj bamã arē gwaj kuma. Mýj kukràdjã krax ne gwaj arým kuma?

Me batyk kadjy bamã bajaxwe kĩnhja wãnh kum banhírer ne kam baje amikajmãtã Metĩndjwýnh mar ja. Nhym

† **5:7** Kritu ne amijo kubēngòkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunĩkôt me kunĩ: bēngòkreja pyràk. Kubē kà jakamē me kakràtykmē me babēngòkremē ne me kunĩ: bēngòkre. Me kamrómē me kukràdjã kunĩ kubēngòkreo aben pyràk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarēn ama.

ajte me kute ngômã me bajangjênh'ã ujarênhjadjwÿ. Ne kam ajte me kute Metîndjwÿnhmã me bapymjÿr gu me kum badjâpênh kadjy me kute me bajã ikra jadjwÿr ja. Ne kam ajte me batyk ne akubyn batîn ne bakator nhym Metîndjwÿnh kute me bamã bajaxwe pãnh jarênhmã ne kute me jamã me tîn rã'ã rã'ãmã arênh ne ate me jamã me biknor rã'ã rã'ã jarênh ja. Ja ne mar tûm, kukràdjà krax.

Djãm ajbit ne gwaj baje marmã? Kati, kwÿ rax ne gwaj baje mar kêt rã'ã. Gwaj on ajte amÿ ijukri on mÿjja 'odjwÿ man gop amÿ maro babikamênh mō. Nã gãm ar te o anen te aje kãjmã mar kamênhmãn kam mã akubyn ama, akubyn kraxbit maro mō.

Nhym bep kati, dja gwaj on amÿ ijukri on mÿjja 'odjwÿ ma. Gwaj baje mÿjja marmã ne Metîndjwÿnh amim gwaj bajã karō, gwaj on kuma, kute gwaj bamã no mex jadjâr jabej dja gwaj on ã o ane.

*Me kute Metîndjwÿnhbê amijo akêx karō memã kabên.
Idja 10.26*

⁴ Nhym bep ate ne me kute Jeju kangaja. Tô mã dja me me on akubyn Metîndjwÿnh'ÿr meo akêxmã? Kati, gêdja me te meo ane. Arÿm ne Metîndjwÿnh me ja no bônh pydji nhym me arÿm amim kuma. Jeju kute me utãrmã kãjkwa kurÿm bôxja ne me arÿm amim kuma. Nhym Metîndjwÿnh ta memã Karōja ngrà nhym meo ba. ⁵ Nhym me kam arÿm mrãmri Metîndjwÿnh Kabên mexkumrêxmã kato. Ne arÿm amim mÿjja puma kwÿ pumÿ. Jeju akati 'okam akubyn bôx ne kute meo ba kajmã'ã mÿjja pymaja kwÿ pumÿ. Omÿnh kajgon kam ate amibê kanga, amibê kurê ar o ba.

⁶ Be, me ja, me kute bit amim Jeju marmãn ajte jãm kute kubê amijo akêx ne kangaja, djãm me kute akubyn Metîndjwÿnh'ÿr meo akêxmã? Arkati, gêdja me te meo ane, dja me te akubyn 'ÿr kute meo akêxmã te meo ane. Mÿkam? Bir, me kute Jeju kangaja ne me o ajkê. Nãm kute mrãmri ne me kute Metîndjwÿnh krao bikênh ne kute akubyn pîte'y'ã nhôrkam o bikênhja pyrãk. Nhym kam me kâtãm Jeju japryō kumex.

⁷ Ë, gop ar pyka mexja pumÿ. Na ne pyka jakam bixadjwÿr krãptî ne kam amÿ pyka ja mã prôt ne. Nhym me kam kam mÿjja kren prîne 'ã karên o djuw mex nhym kam ingrôt ne abatãnh. Õ wÿnh kute krên ne tÿxmã ne ingrôt ne ôn kumex. Pyka mex ne ja. Pyka mex ja ne Metîndjwÿnh arÿm kum kînh ne ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Pyka ja ne mexkumrêx. Ba kum kînh jadjà ne kum djwÿ jarê gê mã arek kam djwÿ nhingrôt ne ôn kumex, ane.

⁸ Nhym bep ate ne pyka punu. Nãm te na axidjuw nhym me te karê nhym mã mrÿnhîmê mjêxêtte nhîbit apôx ne kumex. Pyka kajgo mexi. Me te kam mÿjja nhingrôt jabej, djwÿ nhingrôt jabej ne kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Axuk wãnh nôre. Ba tu kanga gê wãnh nôre. Mÿj kadjy dja ba prîne karên 'ãno dja? Gê me'õ tu kum adjà gê prîne xêt. Kê, ane.

Dja ã Metîndjwÿnh me kute akubyn kubê akêxjamã anen kuwyo imôkam me kurê.

⁹ E kum ar ga, akmere ar, àpnhîre ar, ar imã ar akînhja, djãm ar amã ne bar ikabên ja jarênh o iba? Kati, arÿm ne bar ar amexkôt ar ama. Ar ga ne gar tu amim Jeju markumrêx nhym arÿm ar apytã. Ga kam ar aje pyka mexja pyrãk.

¹⁰ Djãm Metîndjwÿnh punu got. Djãm kute ar amar kêt got. Kati, dja katãt ar adjâpênh man o biknor kêt ne. Nã gãm ar amã Metîndjwÿnh kînhkumrêx ne kam ô'ã ò me mex jadjwÿo djuw mex ar o aba. Ne arek ar o aba rã'ã ne. Kam dja Metîndjwÿnhdjwÿ ar amar rã'ã ne.

¹¹ Bir be, gora ar 'ãno dja. Nã bãm ar inhôkre kadjwÿnhbê,

—Gora gê ar ï pÿnhkôt kum Jejuwã kînh ne kam kînh rã'ã rã'ãn kôt ar amijo ban inomã kumê, ane.

Nã, dja gar ã anen inomã amên kam arÿm 'ÿr bôx. Ar aje amim kam amakja ne aje amim kamnhîxja arÿm 'ÿr bôx.

¹² Nã, gora ar amã adjukanga kêt ne 'ãno djan inomã amên kam 'ÿr bôx. Kwãrîk wãnh ar amã adjukanga kêt. Ë, me kute amim Jeju mar ne kute akrãnmã arek amiwÿr kam amakja, me tãmbit dja me 'ÿr bôx. Mÿjja mex, Metîndjwÿnh kute 'ã memã katãt kabên pydjîn arênhja'ÿr dja me

bôx. Bir be, gora on ar ja'ã amijakren me kudjwa mÿjja ja kunî 'ÿr bôx.

Metîndjwÿnh kute Abraãomã tàmdjwÿ jarênh mãmджи.

13-16 Ar me bakukãmãrebê Abraãoja pumû. Amrêbê Metîndjwÿnh Abraãomã kabên pydjîn arê. Nãm kum,

“Ë, mrãmri dja ba ajo kînh ne amã atàm djwÿ krãptî ngã nhym aptàn kumex.

Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”, ane.

Be, Metîndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjîn arênh ne ja. Nãm Abraão akrãnmã arek amiwÿr kam aman kam 'ÿr bôx. Metîndjwÿnh kute kum kabên pydjîn arênhja 'ÿr bôx ne arÿm kran arÿm tàmdjwÿ.

Me babêngôkre baje memã bakabên pÿnh ne arênh kadjy ne atemã me'ô'ÿr mrã. Me'ô kute raxo me bajakrenh ne kute me bakabên marmã 'ÿr tèn kum arê, kute adjwÿnhdjwÿ me bakabên mar ne kute ar o bamã. Gu me kum bajêx karô, kum bajêx nhym kute o ngrykmã ajte atemã me'ô'ÿr mrãn kum me bakabên ja jarê.

Nhym bep Metîndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjîn arênhkam nhÿnh ne atemã me'ô Metîndjwÿnh kurãm rax got kute adjwÿnhdjwÿ kabên marmã? Kati, Metîndjwÿnhbê kumkati pydjii. Kam ne ta tu aminhidji jarên Abraãomã kabên pydjîn arên kum,

“Ë, mrãmri dja ba ajo kînh ne amã atàm djwÿ krãptî ngã nhym aptàn kumex. Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”, ane.

17 Nãm kabên pydjîn arên kam ta aminhidji jarê. Nãm arÿm 'ã amim karôn kôt kabên pydjîn arê. Nãm akubyn atemã kabên 'ô jarênh kêt kumrêx. Nãm ta arÿm amim pry pydji jarê. Ne kam me kute prîne amim mar tÿxmã, Metîndjwÿnh kute memã kabên pydji jarênh nhym me kute amim mar tÿxjamã ne kabên pydjîn arên kam ta memã aminhidji jarê.

18 Bir be, kumrêx ne kabên pydjîn arên kam adjwÿnhdjwÿ ta aminhidji jarên memã,

—Ba ibê Metîndjwÿnh dja ba ajo kînh, ane.

Dja akubyn atemã kabên 'ô jarênh kêt kumrêx ne. Dja 'êxnhî kêt kumrêx.

Djãm Metîndjwÿnh kabênkam 'êxnhînh kute akubyn memã kabên 'ô jarênhmã got. Arkati. Kam dja gar ja man kam ajte atÿxkumrêx, ajte akînhkumrêx. Atÿx ne tu amim kamnhîxkumrêx ne mã kam ama. Metîndjwÿnh arÿm gwaj bakukãm gwaj bamã mÿjja mex jarê gwaj mã kam ama. Kute gwaj bapytãrmã ne gwaj arÿm 'ÿr baprôt nhym arÿm gwaj bapytàn gwaj bamã mÿjja mex jarê, kàjkwa jarê.

19 Gora gwaj kam batÿx ne tu amim kamnhîxkumrêx ne mã kam ama. Mrãmri dja gwaj 'ÿr bôx. Kam ne gwaj bakadjwÿnhbê badjumar mex ne baku'ê tÿx ne. Mrãmri ne me kute ngômã kên rênh nhym kà arek arij tÿx nhym ngô kute o ba kêt ja pyrãk. Dja gwaj ã bakadjwÿnhbê badjumar mex ne batÿxo ane. Gwaj baje amim Metîndjwÿnh kabên kamnhîx ar o babakam dja gwaj ã bakadjwÿnhbê badjumar mex ne batÿxo ane.

Metîndjwÿnh nhô kikreti ja ma. Kadjwÿnhbê Metîndjwÿnh nhô mÿjja nêje kubêkãti wajêt. Nhym me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr raxbit 'ÿr ngjênh.

20 Nhym bep Jeju ne ta kàjkwakam ùrkwãti djwÿnhjamã wadjã. Me bakukãm ne 'ÿr wabin kum wadjã. Kute me banhirãr ne me bajo djuw mex ne me bakadjy Metîndjwÿnhmã kabênmã. Dji kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh djwÿnhkêt. Kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax dja rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne kajmã'ã Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhym kam Jeju ijuk'ã kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh ne me bakadjy Metîndjwÿnhmã kabên ne.

7

Jeju kute raxo Merkixatek jakrenh.

1-3 Be, mÿj me'ôbê ne Merkixatekja? Nãm krîbê Xarêkam me ja nhô bënjadjwÿr ne adjwÿnhdjwÿ kubê Metîndjwÿnh pymao kubê kumkati mar djwÿnh. Idji kutewa ne katãt me mrãnh nhô bënjadjwÿr, Merkixatek. Idji jatãri jadjwÿ ne me umar mex nhô bënjadjwÿr. Krî nhidjibê ne Xarê. Me umar mex ne ar bakam ne me tu 'ã kum idji. Me ô bënjadjwÿrjamã, Merkixatekmã ne me me umar mex nhô bënjadjwÿr ane.

Ije nhyim mã ne bãmmẽ mã ar kute? Kati, e kum bep me kute bãmmẽ mã noo ar omũnh kêt kumrêx ne me kute ar arênh kêtê. Kon ne. Ingêtmẽ kwatynhmẽ me kute omũnh kêt mexi. Me kute rwýkkôt mar kêt, mã 'õ kurũm rwýkkôt mar kêt ne ajte kute tyk djà kôt mar kêt kumrêx. Nãm tu nhĩ'anh tẽ. Kute Metĩndjwýnh Kra pyræk ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh mã'ã mã'ã ne.

Be, ta ne Abraão kutã tẽn kajpan kum kabẽn jarẽnho kĩnhkumrêx ne. Abraão arým mýj bẽnjadjwýrja ar'ýr prõt ne ar kubĩn kam akubyn tẽ nhyim Merkixatek kutã tẽn kajpan o kĩnh ne.

Nhyim kam kum mýjja kwýo ajkij. Kute mýjja kwýo mörjao ajkij nhyim mã o mõ. Abraão õ mýjja kunĩ kryre ne kurên aben kadjy kum kungã. Merkixatekmã apýnh aben kadjy o pôxo tẽn kum kungã nhyim abenã rênhkam arým rax nhyim kam mã o mõ.

⁴ Bir be, me Merkixatek raxja pumũ. Te Abraão bẽnjadjwýr rax ne kute nêkrêx pytarja tu kute kum kwý o bikjêrja pumũ. Djãm Merkixatek ngri got.

⁵ Atũmã ne mekbê Rewi me õ mýjja jamýnho ba. Mõjdjê ne kukràdjækôt mekbê idjaermã kum,

—Gora me amũ anhõ mýjja wã kwýo ajkjên amũ mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã angã, amũ amikutã memã kwý ngã gẽ me ta õ nêkrêxkôt amim amý, ane. Nhyim me kam ã anen õ mýjja kwýo ajkijn kam amũ amikutã mekbê Rewimã õro tẽ, me ta õ krôkam me jamã kungã nhyim me amim amý. Amẽ kubê Abraão tãmdjwý nhyim mekbê Rewi kute amim amýnhja tãm ne kubê õ nêkrêx.

⁶ Nhyim bep atemã ne Merkixatek. Mekbê Rewi 'õ kêtê. Nãm te kubê mekbê Rewi kêt ne kam tu Abraãobê nêkrêx kwýo ajkijn kum kĩnh jadjã. Metĩndjwýnh arým Abraãomã kabẽn pydjın arên kum mýjja mex jarê nhyim Merkixatek arým kuman kam kôt Abraãoo kĩnh ne. ⁷ Be, mrãmri ne me'õ kute meo kĩnhja ne raxo tãmja jakre. Me rũnh ne me meo kĩnh.

Kam ne ba ar amã,

—Me Merkixatek raxja pumũ.

⁸ Mekbê Rewibê Metĩndjwýnh mar djwýnh ne me õ nêkrêxo ba. O ban kêt nhyim me pãnh kamingrãny amũ ijuk'ã ajte Metĩndjwýnhmã àpênh ba nhyim me ajte memã õro ba. Nhyim bep Merkixatek pydji ne tĩn mã'ã mã'ã ne kubê õ mýjja mõ. Ga me Metĩndjwýnh nhõ pi'ók no'òkkam Merkixatek'ã kute tĩn mã'ã: mã'ã, anhýrja pumũ. Be, Merkixatek raxja pumũ.

⁹⁻¹⁰ Nhyim kam Merkixatek Abraão kutã tẽn kajpa nhyim kum õ mýjja kwýo ajkij nhyim mã o mõ. Nhyim kam Rewidjwý kute kum õr pyræk. Rewibê ne Abraão tãmdjwý. Rewi ne ingêt kukãmãrebê Abraão ngrekam nõr mã'ã, kraxje kadjy kute Rewi bãm djir kêt, ngrekam nõr mã'ãkam ne Abraão Merkixatekmã õ mýjja kwýo ajkij. Nhyim kam Rewidjwý kute kum õr pyræk. Nhyim kam amũ atũmã Rewi wajêt ne ruw ne kam amũ abatãnh nhyim kam tãmdjwý amim mýjja jamýnho ba, õ nêkrêxkôt me õ mýjja jamýnho ba. Nhyim bep Merkixatek mekbê Rewi kajmã'ã nêkrêxo mõ, Abraão nhõ mýjja mõ.

¹¹ Arão kôpdji'ã mekbê Rewibê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhja ne memã Mõjdjê kukràdjã jarẽnho tẽ. Arão ne kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnho kutewa nhyim kam tãmdjwý mekbê Rewija amũ aben nhijuk'ã kubê Metĩndjwýnh mar djwýnh ne Arão kôpdji'ã memã Mõjdjê kukràdjã jarên me kadjy Metĩndjwýnh ma. Nhyim me te: kôt kute amijo ba mexmã. Nhyim kam atemã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh 'õ ne kato. Atemã. Arãokôt kêtê. Merkixatekkôt ne kato. Nãm ren me mekbê Rewikôt mex nhyim ren atemã ny 'õ kator kêt kumrêx ne. Nãm me te: amimex ne te: axwe kêt nhyim kam kadjy nyja kato.

¹² Bir be, atemã ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ny 'õ kato nhyim kukràdjækôt ne kôt atemã. ¹³ Gwaj banhõ Bẽnjadjwýr'ã ne idjujarênhja. ã mũm me ja kurũm ne kato. ãm atemã. Djãm me ja 'õ kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh got? Ne kute Metĩndjwýnh nhõ ngônho ki'ã kum mry bôr got. Arkati.

¹⁴ Mekbê Djuda kurũm ne kato. Me ja, mekbê Djuda ne me Metĩndjwýnhmã àpênh

kêtkumrêx. Nhyr me kunĩ arým kôt omũ. Djã nãm Môjdjê me jamã kum,

—Me ga dja ga me abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh, ane got? Kati, mekbê Rewimãbit ne arê.

¹⁵ Be, arým kute amirĩt tẽmja pumũ. Atemã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh 'õ ne kato. Mekbê Rewi kurũm kator kêtê. Ne kam kute Merkixatek pyrãk.

¹⁶ Mýjkôt ne kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh? Djã nãm mebẽngõkre ta Môjdjê kukràdjãkôt kute amũ aben nhijuk'ã abenmã rero tẽn kam Jeju'ýr bõx ne kum kure nhyr kam arým kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh? Djãm mekbê Rewi 'õ? Kati. Bir, mýjkôt? Mýjja týxkumrêx kôt. Ta tu tĩn rã'ã:n kute tĩn o ino rer kêtkumrêx. Kam ne Metĩndjwýnh 'ã me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr mẽ. ¹⁷ Metĩndjwýnh nhõ pi'õk no'õkkam kute,

“Abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne aka-jmã'ã Metĩndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh”, anhýrja pumũ.

¹⁸ Be, Môjdjê kukràdjã tũmkôt mekbê Rewi kute aben nhijuk'ã abenmã Metĩndjwýnh mar djwýnh rerja ne arým tũm ne wãnh nõ. Arým kajgo mexi. Kute me utar kêt. Kam ne Metĩndjwýnh wãnh kudji nhyr nõ.

¹⁹ Môjdjê kukràdjã kute mýjja mex kêt. Nãm me te: kute kôt amijo ba ne te: kôt kute amijo mexmã. Nhyr bep ajbir ne Metĩndjwýnh me bawýr mýjja mex jano, Jeju jano. Tãm ne gwaj kamnhĩxbê ar baban kôt Metĩndjwýnh'ýr bõx. Nhyr prĩne raxo, mexo Môjdjê kukràdjã tũm jakre. Kôtbit ne gwaj Metĩndjwýnh'ýr bõx.

²⁰⁻²¹ Be, gwaj banhõ Metĩndjwýnh mar djwýnh ny, mextireja pumũ. Kumã ne Metĩndjwýnh kabẽn pydjĩn arê. Bep me ja, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh tũmja ne Metĩndjwýnh amim me umjýr kajgon kute memã kabẽn pýnh jarẽnh kêt. Nhyr bep ate ne Jeju. Metĩndjwýnh kute amim arkam kum kabẽn pydjĩn arẽn kum,

“Ba ibê Bẽnjadjwýr ne ba arým amã ikabẽn pydjĩn arê. Dja ba atemã ikabẽn 'õ jarẽnh kêt.

Ga dja ga abê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh rã'ã: rã'ã ne”, ane.

²² Be, Jeju kukràdjã nyja mexo kute tũm jakrenh mexi. Nhyr Metĩndjwýnh kute kukràdjã nykôt me bamã mýjja mex jarẽnhja dja mrãmri me bawýr bõx. Jeju ta dja Metĩndjwýnh kabẽnkôt mýjja mex nêje omũnh 'ãno djan me bamã kungã.

²³ Nã, Jeju mexo kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh tũm jakrenhja pumũ.

Ë, mýjja 'õdjwý. Me ja ne me krãptĩ. Nãm me aben nhijuk'ã tyk tẽ. Te kute àpẽn 'ãno ãm rã'ãmãn mã aben nhijuk'ã kubẽngête ne tyk tẽ.

²⁴ Nhyr bep Jeju pydji ne mã: tĩn rã'ã rã'ãn kam mã kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh rã'ã rã'ãn atemã amidjõ'ã me'õmã rer kêtkumrêx. ²⁵ Ajbit ne tĩn rã'ã rã'ãkam arek Metĩndjwýnhmã me banêje kabẽn ne me bajo à'wýr ar ba 'ãno dja. Nãm me bapytãn ar me bajo ba. Nhýnh me baja? Bir me baje tu amim Jeju kamnhĩxkôt baje Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽxja, me batãm ne ar me bapytãn me bajo ba. Gêdjãm ar me bajo ba rã'ã ne. Gêdja me bapytãr rã'ã: ne, rã'ã rã'ã.

²⁶ Bir be, me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ã kute anhýr ne gwaj bamãnhkutã. Nãm mexo uma. Kute axwe 'õ mar kêtkumrêx. Punu 'õ kam nõr kêtkumrêx. Nãm mũm mexo amipta nhyr ate me axwe wãnh ar ba nhyr Metĩndjwýnh o rax ne kãjkwamã amiwýr o wabin kãjkwã nhiby ýr nhyr kam ar ro'ã ar ba.

²⁷ Nã, atemã. Kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr tũmja pyrãk kêt. Djãm kute Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr tũm kudjwa myt kunĩkôt ta amijaxwe pãnh Metĩndjwýnhmã mry par ne bõr ne õr got. Me tãm ne me kumrêx amijaxwe pãnh kum mry pan kubõn kungãn kam atãri me kunĩ jaxwe pãnh kum mry pan kubõn kungã. Djã nãm ã Jeju me kudjwa ane got? Arkati, nãm ta Metĩndjwýnhmã me axwe pãnh tyk pydji. Nãm me axwe pãnh Metĩndjwýnhmã amikanga pydji nhyr tũmrãm dja ajte memã tyk kêt ne.

²⁸ Mòjdjê kukràdjâkôt ne me axwe prãm nhym me amim me umjuw. Nhym bep tũmràm, Mòjdjê kukràdjâ arỳm tũmkam ne Metĩndjwỳnh amim krao katon amim kudja. Nhym kam prĩne Metĩndjwỳnh kabẽnkôt amijo ba. Axwe prãm kêtumrẽx. Dja amũ tũmràm axwe 'õ kêtumrẽx rã'ã rã'ã, tãm ne amim kudjan kam kum kabẽn pydjın arẽ. Ne kam adjwỳnhdjwỳ aminhidji jarẽn kum,

—Ba ne ba amijo apytàn amim adja. Ga abê imar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax, ane. Be, nãm ã anen kam amim Kra dja.

8

Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr ny ne Jeju.

¹ Bir be, ije ar amã arẽnh ja ma. Arỳm gwaj banhõ Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax ã kute anhỳrja pumũ. Nãm kàjkwakam Metĩndjwỳnhbê kumkati krĩ djàtikam ubòk'ãnh ikò'ã nhỹ, kubê bẽnjadjwỳr raxkam ubòk'ãnh nhỹ. ² Kubê Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr ne kam Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kadjwỳnhbê kumoka'êkam àpẽnh ar ba. Ūrkwãti djwỳnhkam àpẽnh ar ba. Djãm me ikrao ne me kum kikre got? Kati, Bẽnjadjwỳr djwỳnh ta ne amim kikre nhym kàjkwakam dja. Ūrkwã djwỳnh ne ja. Nhym kadjwỳnhbê kumoka'êkam Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja nêje kubêkàti wajêt. 'Yr ne arỳm wadjàn kam kam àpẽnh ar ba.

³ Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kunĩ ne Metĩndjwỳnhmã mry bôn kum kungãn kôt kum kĩnh djà ngã. Kadjy ne amim me umjuw. Nhym gwaj banhõ Metĩndjwỳnh mar djwỳnhdjwỳ mỳj ne kum kungã? Kati, ãm ta ne kum amingã.

⁴ Nãm ren jakam, pyka jakam ar ban ren kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh kêtumrẽx ne. Ga me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh kumex ne kute Mòjdjê kukràdjâkôt Metĩndjwỳnhmã kĩnh djà nhõr rã'ãja pumũ. Kam ne ren jakam ar ban ren arỳm kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh kêt.

⁵ Pyka jakam Metĩndjwỳnh nhõ kikreja ne kàjkwakam ūrkwãti djwỳnhja'ã amijakre

nhym me kam kam àpẽnh ar ba. Ô'ã ne pykabê õ kikreja. Nãm Mòjdjê kute kikre nhipêxmã nhym kam Metĩndjwỳnh prĩne kôt kum 'ã karõ, kute kum 'ã karõ nhym kute kôt kum ipêxmã. Kute kàjkwakam ūrkwãti ja'ã akren kute kôt kum ipêxmã ne kum 'ã karõn kum,

“Gora prĩne inhũrkwãti djwỳnh'ã akren imã ipêx, ane.

Krãnhre'ã ije amã akrejakôt dja ga ipêx”, ane.

Be, mỳjja kàjbê mex ne ja. Kàjkwakam ūrkwã djwỳnh ne mexkumrẽx, nhym bep ja, pykabê ja ne ô'ã. Ô'ã ne kam kàjbê mex.

Nhym bep ūrkwã djwỳnh ne mrãmri wỳnh, mextire. ⁶ Nhym àpẽnhdjwỳ mextire. Metĩndjwỳnh ne kum àpẽnh ny jarẽ nhym àpẽnhja prĩne mexo kute me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh tũm djapẽnh tũm jakrenh. Nhym kukràdjâ nydjwỳ prĩne mexo kute tũm jakrenh. O ne Jeju Metĩndjwỳnh'yr mebêngòkreo bõx. Nhym Metĩndjwỳnh me bamã kabẽn pydjın arẽn kam me bamã mỳjja mex jarẽ. Mỳjja mexja ne mexo tũmja jakrenh mex ne. Kôt kukràdjâ nydjwỳ mexo tũmja jakrenh mex ne.

⁷ Nãm ren Mòjdjê kukràdjâ ajmã kute kêt nhym ren ajte kukràdjâ ny kator kêtumrẽx ne. Nãm ren kutewaja mex nhym ren ijukri ny 'õ kator kêtumrẽx ne.

⁸ Nhym bep kati, nãm kukràdjâ tũmja kute me utàr kêt nhym kam pãnh Metĩndjwỳnh kukràdjâ ny kute me utàrja pãnh o kato. Nãm mekam kĩnh kêt ne memã kum,

“Adjỳm, amũ akati 'õkam dja ba mekbê idjaer kunĩmã atemã ikabẽn ny 'õ jarẽnh mãmđji, atemã kukràdjâ ny 'õ.

Nà, Djuda aben nhijuk'ã tãmdjwỳjamã gẽdja ba atemã kukràdjâ ny 'õ jarẽ. Ba ibê Bẽnjadjwỳr ne ba me amã ikabẽn ne.

⁹ Ate ne nyja. Ate ne tũm, ije me akukãmãremã arẽnhja, tãm ne tũm.

Amrêbê ne ba me akukãmãre pa 'ãbyn pykabê Edjitu kurũm meo ikaton kam ar meo iban memã ikukràdjâ ja jarẽ.

Nhym be nãm me ikabẽn mar prãm kêt ne arĩk ar ba. Ba kam amipãnh tu me kanga.

Ibê Bẽnjadjwỳr ne ba me amã ikabẽn ne.

10 Bep jakam dja ba mekbê idjaermã ikukràdjà ny jarê. Amũ akati 'okam dja ba memã ny 'õ jarê.

Ba ibê Bēnjadjwyr ne ba me amã ikabēn ne. Me òkre kadjwýnhbê dja ba ikukràdjà jao adjàn me ajamak krekre'ãdjwý pi'òk no'òk ne.

Ne kam meo inhõ me jakumrēx nhym me amipānh Metīndjwýnh ipytàn kam amim ijo Metīndjwýnhkumrēx.

11 Djām me òbikwamē kute abenmã kum, nār me kamy kute abenmã kum, 'On amim Bēnjadjwýr djwýnh ma', anhýrmã. Kati, me kunī dja arým amim ima. Me kàtammē me rūnhmē me kunī dja me amim ima.

12 Ba kam me kute ikam amikràjakam idjukapri ne kam me ikam axweja tu o akno", ane.

Nām ã Metīndjwýnh kukràdjà ny'ã ujarēnh ane. 13 Kute kukràdjà ny jarēnhkam arým òbê jao tūm ne. Be, ga mýjja arým tūm tēm ne arým biknor 'ýrja pumũ.

9

Kute pykakam Metīndjwýnh nhõ kikreti jarēnh.

1 Amrēbê ne Metīndjwýnh priene kukràdjà tūmja, kukràdjà kutewaja'ã memã karõ, kõt me kute ar amijo ba ne kum kabēn ne kum àpēnh kadjy. Nām me pykabê kum kikren kam kam kum kabēno ku'ê.

2 Nām me kubēkāmē mrykāmē pīponho kikren ajkwa krekre'ã kubēkã nhõ. Kikrebê kumkati ne ja. Kam ne ngõnhpõktimē pīponh ku'ê. Nhym djwý me kute Metīndjwýnhmã òr ne pīponhkam adjwýrjadwý ikwã. Apýnh mýjja ku'ê djari ne ja.

3 Kadjwýnhbê ne kumoka'ê. Nhym kam nēje kubēkã wajêt. 4 Kam ne kēn karýro kikre kudjý djà bõr djāmē kēn karýro pīo rara krākã dýjamē ku'ê. Nhym kēn karýrreo pīo rara krākã dý kam ne ngõnh dja. Kēn karýro ngõnhkam djwý nhidjibê "Mýj ne ja" nýt ne dja. Nhym kam kam Arão nhõ kô me aērbê ingrõt ne ôja nõ. Nhym kam kamdjwý Metīndjwýnh kute amikabēn'ã kēn no'òkja amē nõ.

5 Nhym kēn karýro pīo rara krākã dýja'ã Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh

amē ar karõ kàjbê prēkja aben kutã dja. Metīndjwýnhbê kumkatiti:, Metīndjwýnh pymati, Metīndjwýnh mexo tuknī kadjy mrānh djwýnh karõ nhipēx ja dja. Pīo rara 'ã ijē djà'ã dja. 'Ã ijē djà ja ne me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr mry kamrõo kaprēprēk nhym Metīndjwýnh apýnh me axwe djari tu o akno. Aj, djām on ije ar amã priene ja jarēnhmã got. Ba ar amã mýjja 'òdjwý jarê.

6 Be, nām ã Metīndjwýnh nhõ kikrekam apýnh mýjja ku'ê djari ku'ê ane. Nhym me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh kàtām myt kunīkõt kikrebê kumkatikam wangij ne kam kam àpēnh ar ba.

7 Nhym bep me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax pydji ne kadjwýnhbê kumoka'ējamã wangij. Djām myt kunīkõt? Arkati, kum ngorekambit. 'Ýr ngjēnh nhõ akati apõxkambit ne 'ýr ngjēnh pýnh ne. Nhym ajte kum ngore nhym ajte 'ýr wadjà. Akati pýnhkambit. Djà nām ýkam 'ýr wangij? Kati, mry kamrõ ne 'ýr o wangijn Metīndjwýnhmã kungã. Ta amijaxwemē me kàtāmja jaxwe pānh ne kum kungã. Me kute mar kêt ne kute Metīndjwýnhkam amikrào ba pānh ne me ò'ã o mrān o wangijn kum kungã.

8 Jakõt ne Metīndjwýnh Karõ memã o amirīt, me kute me kàtām Metīndjwýnh'ýr ngjēnh kêt kõt mar kadjy. Metīndjwýnh nhõ kikrebê kumkati ãm rã'ã nhym me kute kukràdjà tūmjao ba rã'ari ne me kàtāmja Metīndjwýnh'ýr ngjēnh kêtumrēx, kumoka'ējamã ngjēnh kêtumrēx. Me kàtāmja kraxje 'ýr ngjēnh kêt.

9 Be, pykabê Metīndjwýnh nhõ kikremē kõt kukràdjà tūmja ne Kritu kukràdjà djwýnh'ã amijakre nhym me Kritu kajmã'ã ar o ba. Kukràdjà tūmja ne me ï krākãbito mex. Nām me kukràdjà tūmkõt te Metīndjwýnhmã mry bõn kum kungã te kum kīnh djà ngān mã amikam kute axwe mar rã'ã. Me kute kum mry nhõr djwýnhja te kum mry bõn kum kungã kadjwýnhbê mex kêt rã'ã ne. 10 Kukràdjà tūmkõt ne me me ò kwý krēn djāmē mýjjao kōm djà'ã memã karõn mekbê uma. Ne kam ajte me kute apýnh amiku'õnh djari memã 'ã karõ, me kute kõt amijo bamã. Apýnh kukràdjà

ja ne me ï krākàbito mex. Metĩndjwýnh kute mýjja kunĩo ny kajmã'ã ne memã kukràdjã tũmja'ã karõ nhym me ar o ba.

Kritu kamrô'ã ujarẽnh.

Xim k 2.5; Idja 8.6, 12.24

11 Nhym arým Kritu bõx ne arým kukràdjã ny, kukràdjã mexo kato. Ne kute kukràdjã nyo kator kadjy kubê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ne arým Metĩndjwýnh nhũrkwã djwýnhmã wadjã. Metĩndjwýnh nhũrkwãti prĩne kute raxo, mexo pykabê ja jakrenh mexjamã wadjã. Mebẽngõkre kute ipêx kêt. Me banhõ pykabê mýjja, pĩ, bõ, bãnhõr jao kikre nhipêx kêt.

12 Be, tãm, Metĩndjwýnh nhũrkwã djwýnhbê kumkatimã wadjàn kam amũ kadjwýnhbê kumoka'ê'ýr àr pydji. Djã nãm 'ýr wangij ne akubyn apõx ne 'ýr ngiẽnh krãptĩ got? Kati, nãm 'ýr àr pydji. Djãm mokaàk kamrõ nàr mryti jabatàn nyre kamrõ ne o wadjã, kute Metĩndjwýnhmã õrmã? Arkati, nãm ta amikamrõo wadjã. Ne o me bapytã. Me bapytãrkumrẽx. Gu me batĩn rã'ã rã'ã ne baje o ino rer kêt kadjy.

13 Amrẽbê kukràdjã tũmkõt ne me mry kamrõo me kamĩ, me akubyn mex kadjy. Nãm me Metĩndjwýnhkam amikràn kam punu. Nhym kam Metĩndjwýnh mar djwýnh mryti djũmre kamrõmẽ mokaàk kamrõo me kamĩ. Ne mryti jabatàn nyre, kaãnhre bĩn kum adjàn kam prà byn o me punu kaprẽprẽk. Nhym me kam akubyn mex.

14 Be, ga mry kamrõ kute kãjbê meo mexja pumũ. Bep Kritu kamrõ ne mrãmri meo mexkumrẽx. Metĩndjwýnh Karõ tĩn o ino rer kêtja tãm ne Krituo ban o tỳx nhym kam kõt Metĩndjwýnhmã amingã. Djãm punu ne me kubĩ? Kati, nãm mexo mextire, ajmã kute kêt ne ta Metĩndjwýnhmã amingãn kam kamrõ ajkapĩ. Ta kamrõ ne prĩne me bajo mex. Me batyk ne baje Metĩndjwýnhmã bakre rax ne nĩjar baba kadjy ne gu me bamã bajaxwe kĩnh ne o baba. Nhym kam ta kamrõo prĩne me bakadjwýnhbê me bajo mex gu me kam arým bakadjwýnhbê bapijàm kêt ne amikam bajaxwe'õ mar

kêt ne Metĩndjwýnhmã badjãpênh ar baba, Metĩndjwýnh tĩnjamã apê.

15 Kadjy, Kritu kamrõ prĩne kute me bajo mex gu me Metĩndjwýnhmã badjãpênh kadjy ne Kritu kukràdjã nyo kato. Metĩndjwýnh kute amiwýr me bajwýr ne kute me bamã kabẽn pydjĩn arẽnh ne kute me bamã mýjja mex jarẽnh gu me 'ýr babõxmã. Nhym me banhõ mýjja mexja dja rã'ã rã'ãn o ino rer kêtumrẽx. Mrãmri dja Kritu ã memã o ane. Kadjy ne arým me axwe pãnh ty. Me kute kukràdjã tũmja ar o bari ne me Metĩndjwýnhkam axwe nhym kam arým Jeju amityko o pãnh ne.

16-17 Bir be, nãm tykkõtbit o pãnh. Nhym kam ajte mýjja tykkõtbit ne mýjja amirĩt. Ga me õbikwa tyk kutã kute abenmã õ mýjja'ã karõja pumũ. Õbikwaja tyk kutã õbikwamã õ mýjja'ã karõ ne,

—Godja ba ty ga kam inhõ mýjja jao mõ.

Ne kam kum õ mýjja nhidji jarẽn kum,

—Tãm dja ga o tẽ, ane.

Gêdja kute kum 'ã karõja ty nhym kam õbikwaja amũ ajte kudjwa ô'ã ar o ba. Me tykkambit ne me ajmãn aben nhõ mýjja jamýn mã amũ abendjõ'ã o ba. Me tĩn rã'ãkam ne me kute aben nhõ mýjja jamýnh kêt. Me tykkambit ne me kute me õ mýjja kajgo jamýnh. Bir be, me tykkõtbit ne mýjja amirĩt. Nhym kukràdjã tũmjadjwý ajte tãm ne.

18 Nãm me kute kukràdjã tũm kutewaja o bao kurê'ukmã ne Mõjdjê mry kamrõo me kamĩ. Mýjja tyk ne kamrõ bikapĩnkõtbit ne mýjjao mex djã.

19 Nãm Mõjdjê memã Metĩndjwýnh kabẽn kukràdjã kunĩ'ã ujarẽnh kumrẽx arẽ. Metĩndjwýnh kute mekbê mýjja pymaja memã arẽho djan memã kunĩ jarẽnh pan kam mry kamrõ by, mryti jabatàn nyremẽ mokaàk kamrõ run kam iby ngõ run kam pi'õ nhikwýr ne kadjãt kamrêk jakritare jao krax 'ãpren kam pi'õja mry kamrõmã adjàn kam o me kaprẽprẽk. Metĩndjwýnh kabẽn kukràdjã'ã pi'õk no'õkja kumrẽx ne kamĩn kam mebẽngõkrejadjwý kamĩ. 20 Me kamĩn kam mekmã kum,

“Be, Metĩndjwýnh kute me amã amikukràdjã jarẽnh mãmđji ga me ajte kõt amijo

aba kadjy kamrô ne ja. Gora me 'âno dja", ane.

²¹ Ne kam ajte Metîndjwýnh nhô kikre kamî. Nâm kapôtâ kukràdjâja kumrêx kamîn kam kikre kadjwýnhbêja'ÿr o wadjàn kam adjwýnhdjwý o kamî, kukràdjâja kunî kamî. ²² Bir be, Môjdjê kukràdjâkôt ne me mry kamrôobit mýjjao mexo ba. Kamrô kapînkôtbit ne apýnh me axwe djâri Metîndjwýnh tu me axweo aknon mar kêtikumrêx ne.

²³ Bir be, pykabê Metîndjwýnh nhô kikremê ô kikrekam kukràdjâja ne kâjkwakam mýjja djwýnh'â amijakre. Kam ne Môjdjê mry kamrôobit â mýjjao mexo ane. Nhyim bep kâjkwakam mýjja djwýnh:kad jy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungâ. Kâjkwakam mýjja djwýnhja kadjy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungâ. Mýjja mexo kute pykabê mýjja ja jakrenh. Mýj ne mex nhyim me Metîndjwýnhmâ kubîn kungâ? Je kum Jeju. Jejubit ne mexkumrêx ne kam Metîndjwýnhmâ amingâ nhyim me kubî.

²⁴ Djâ nâm me Metîndjwýnhmâ kikre nhyim kam Kritu kadjwýnhbê kumoka'êja'ÿr wadjâ? Kâjkwakam ô kikre djwýnhja'â kute amijakre djâm kumâ ne wadjâ? Kati, nâm tu kâjkwamâ wadjâ. Kum wadjàn arým Metîndjwýnh kabem djan kum me bajarêno djan me banêje kukrào dja.

²⁵ Djâ nâm Metîndjwýnhmâ aminhôr krâptî? Kute pykabê Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax kikremâ ngjêx krâptîja pyrâk? Kum ngore kunîkôt kute mry kamrôobito mrânne ne Metîndjwýnh nhô kikre kadjwýnhbê kumoka'êmâ o ngjêxja pyrâk? ²⁶ Arkati, nâm ren kum aminhôr krâptî ren arým tokry krâptî. Ren pyka nhipêx totokbê ren arým apýnh tokry krâptî. Bep kati, arým pyka kute o ino rerkam arým kator ne kute mekbê axweo apêxmâ kute Metîndjwýnhmâ aminhôr mâmdji.

²⁷ Ga Metîndjwýnh kute me kunî'â amim karôja pumû. Me kunî dja me tyk pydji nhyim ijukri dja Metîndjwýnh memâ axwe pânj jarê.

²⁸ Bir be, nâm â Kritudjwý tyk pydjio ane. Kute Metîndjwýnhmâ aminhôr nhyim

me kute bîn mâmdji. Nâm amijâ me krâptî jaxwe mên kam me pânj Metîndjwýnhmâ amingâ nhyim me kubî. Dja ajte me bawýr kato. Djâm kute axweo pânhmâ? Kati, kute ô me ja pytâr ne kute meo mormâ. Pykabê me kute abej ajkam amakja pytâr ne ar meo bamâ dja ajte kato.

10

Kritu pîte'ykam tyk pydji.

¹ Bir be, Môjdjê kukràdjâ ne mýjja mex-tireja kukâm bôx. Kubê wýnh kêt. Mýjja mex-tire bôx kêttri ne Metîndjwýnh Môjdjê kukràdjâja kato. Nâm mýjja mex djwýnh'â amijakre kajgo. Kam kute meo mex kêt. Metîndjwýnh kute me axweo bingrânh kadjy ne me kum mry pan kubôn kungâ. O anhyro ba tâmtâ: î arek amû namê amex kunîkôt o anhyro tē. Nâm me te mry pan kamrô kapîn te kute o amikam axweo apêx ne mexmâ te o amijo ane. Me kute Metîndjwýnh'ÿr bikamēnh prâmja ne me te amijaxwe kêt mâ amijo ane. ² Nâm ren me kute Metîndjwýnhkôt amijo ba prâmja mry kamrôo ren amikam axweo apêx ne ren mrâmri amikam axwe'ô mar kêtikumrêx ne ren tu mry par krâta.

³⁻⁴ Nhyim bep kati, nâm me te o amijaxweo ane. Mryti djûmre kamrômê mokaak kamrôo mrâmri me kute amijaxweo apêx kêt. Nâm me te o amijo anen mâ axwe. Mry kamrô kute memâ axweo apêx kêt. Nâm tu amex kunîkôt memâ axweo amirîto tē.

⁵⁻⁶ Kam ne Kritu pykamâ rwýk kutâ Bâmmâ kum, "Nâ gâm arým amâ mry kamrô kapînmê me kute amâ djwý nhôrja kînh kêt.

Nhyim me kute amijaxweo apêx kadjy nârâm kute mry par ne rã'â ngônho kikum rēnh ne kute kum angjēnh ne kute amâ ôrja tām ne ga arým abê kînh no kati.

Ne kam aje ijo inhîmâ ijâ amim karô.

⁷ Ba kam amâ,

'Metîndjwýnh, ota ba dja. Aje amim ijâ karôkôt ne ba jânj dja. Amrêbê anhô pi'ôk no'ôkkam aje ijarēnhkôt ne ba jânj dja', ane."

Nâm â Kritu Bâmmâ ane. ⁸ Nâm kum,

“Mry kamrô kapĩnmê me kute amã djwý nhõrjamê me kute amim axweo apêx kadjy nàrà mry par ne kute ngõnho kikam rà'ã rênh ne kute kum angjênh ne kute amã õrja tãm ne ga amã kĩnh kêt ne abê kĩnh no kati”, ane.

Djã nãm me kupa'ã ar o ba? Kati, mrãmri ne Mõjdjê memã kõt 'ã karõ nhym me kute kõt ar o ban kute Metĩndjwýnhmã mry par ne kute õro ba. Nhym Kritu Bãmmã kum,

“Ga abê kĩnh no kati”, ane.

⁹ Nãm kum kabên ja kumrêx jarên kam atãri kum,

“Metĩndjwýnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkõt ne ba jãnh dja”, ane.

Bir be, nãm me kute mry par ne kum õrja arým o apêx. Kute pãnh nyjao katormã ne arým tũmjao apêx. ¹⁰ Metĩndjwýnh kute 'ã amim karõkõt ne Jeju Kritu tẽn ruwn ta Metĩndjwýnhmã amidjwýnh ngã nhym me kubĩ. Nãm kute kum aminhõrkam me bĩn mãmdji. O ne prĩne me bajo mex, prĩne me bajo mexo mexkumrêx ne.

¹¹ Me ĩ pýnhkõt me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh aben nhjuk'ã myt kunĩkõt ngõnho ki kabem ku'ên mry kupê. Nãm me kute Metĩndjwýnhmã mry par ne bõr ne kum õrmã bõro ku'ê. Nhym akati nhym tãm ne. Nhym akati nhym ajte tãm ne. Nãm memã axweo apêx kêtumrêx ne.

¹² Nhym bep ate ne Kritu Metĩndjwýnhmã mýjja pydji ngã. Nãm kum amingã nhym me bĩn pydji. Nãm amijã me axwe mẽ nhym me kam bĩn pydji. Nãm me kubĩ nhym kam tu amijã me axweo apêxkumrêx. Jakõt ne Metĩndjwýnh djubõk'ãnh nhỹ, kubê bẽnjadjwýr raxkam ubõk'ãnh nhỹ. ¹³ Ne kam arek kam amako nhỹ. Metĩndjwýnh kute kurê djwýnho bikênh mex nhym me kam umaje kuka kõnh terteto ku'ên kam tu mýrbê rôrõk nhym kute kwý o pardjan kwý nhimex, ja ne kam amako nhỹ.

¹⁴ Bir be, kute Metĩndjwýnhmã aminhõr pydjijakõt arým mrãmri tu me'ã mex mẽnhkumrêx nhym me mrãmri mex rà'ã rà'ã rà'ã. Kute me bajo mex ne kute me bajaxwe kêtõ tẽmja, me bajã ne tu mex mẽnhkumrêx. ¹⁵⁻¹⁶ Nhym Metĩndjwýnh Karõdjwý kõt arẽ,

“Bep jakam dja ba memã ikukràdjã ny jarẽ. Amũ akati 'õkam dja ba memã ny'õ jarênh mãmdji.

Ba ibê Bẽnjadjwýr ne ba me amã ikabên ne. Me õkre kadjwýnhbê dja ba ikukràdjãjao adjãnh kunhõ. Ne me amak krekrekamdjwý kunhõ”, ane.

Nãm kabên ja kumrêx jarên kam atãri memã kum,

¹⁷ “Apýnh me ikam ajaxwe djãri, me aje ikam amikrà ar o abajadjwý gẽdja ba tu mar krãtan o akno.”

¹⁸ Bir be, mrãmri ne Metĩndjwýnh arým o akno. Kam ne me kute amijaxwe pãnh Metĩndjwýnhmã mry par ne kum õrja arým apêx. Arým kêt. Arým Metĩndjwýnh kute kam me axweja kunõ biknorjakam ajte we amijaxwe pãnh mry par ne ar Metĩndjwýnhmã õro ba. Kati, arým kêt.

Me kute Kritu mar'ã ukanga kêtã.

Ep 3.11

¹⁹ Ĕ, akmere ar, àpnhĩre ar, mrãmri dja gwaj tu bapijãm kêt ne Metĩndjwýnh nhõ kikre kadjwýnhbê kumoka'êmã wangij ne Metĩndjwýnh 'ýr bõx ne tu kum amijarẽ. Mýjkõt dja gwaj bapijãm kêt ne tu 'ýr wangij? Jejukõt. Gwaj bakadjy tyk ne kamrõ bikapĩnkõt dja gwaj bapijãm kêt ne Metĩndjwýnh'ýr bõx ne tu kum amijarẽ ne kum bakabên.

²⁰ Pykabê Metĩndjwýnh nhõ kikre kadjwýnhbê kumoka'ê nêje, Metĩndjwýnh krĩ djã nêje ne kubêkãti wajêt nhym me 'ýr ngjênh kêtumrêx. Nhym bep ajbir Jeju ne me bakadjy Metĩndjwýnh'ã kutan 'ýr pry ny dji. Pry kubê Jeju. Kute Metĩndjwýnhmã ta aminhõr nhym me kute bĩn nhym ajte tĩnkõt ne gwaj tu Metĩndjwýnh'ýr mrãn bõx ne wangij ne tu kum bakabên.

²¹ Be, gwaj banhõ Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxkumrêx. Nãm prĩne Metĩndjwýnh nhõ me jao ban meo djuw mex ar o ba.

²² Gora gwaj kam tu Metĩndjwýnh'ýr mrãn bõx ne tu kum bakabên, on batĩnri 'ýr mrãn bõx ne kum bakabên. Amrêbê ne Mõjdjê Metĩndjwýnh kukràdjãkõt kute meo mex kadjy mry kamrõo me kamĩ nhym me kam akubyn mex ne. Ne kam ajte me kute amijo mex kadjy ngõ mexkambit djuwn o

jãm amijã ngrã rê. Gwaj baje tu amim Jeju kamnhĩkam dja gwaj Metĩndjwýnh kadjy bamex. Jeju ne gwaj bajo mex. ã gwaj bamex tanhýrkam dja gwaj Metĩndjwýnh'ýr mrãn bõx ne tu kum bakabên, on batĩnri 'ýr mrãn bõx ne kum bakabên. Kwãrĩk wãnh gar ajõ anhõkre kadjwýnhbê amim,

–Djãm Metĩndjwýnh imã mex? anhýr kêt. Dja gwaj tu amim kamnhĩkumrêx ne katåt bakabênkam tu 'ýr mrãn kum bakabên. Pykabê gwaj ar babari dja gwaj ã o ane.

²³ Gora gwaj mã 'ãno dja. Metĩndjwýnh kute gwaj bamã mýjja mex jarênh gwaj baje tu amiwýr kamnhĩxbê ar babaja ne gwaj arým memã arê nhym me kuma. Gwaj gop mã 'ãno djan gop arek amiwýr kamnhĩxbê ar baba. Kwãrĩk wãnh gwaj 'ã badjukanga kêt. Metĩndjwýnh ne arým gwaj bamã kabên pydjin arê. Mrãmri ne kabênkumrêx. 'Êxnhĩ kêtumrêx ne kute gwaj bakanga kêtumrêx. Kam dja gwaj amiwýr kamnhĩx týxbê ar baba.

²⁴ Gora gwaj aben ma ne amidjwýnhbit mar kêt. Dja gwaj bamã aben jabêmãbit abenmã karõ ne ajte bamã mýjja mexbit kĩnh ne baje o baba'ã abenmã karõ.

²⁵ Gora gwaj abeno babikprõnh rã'ã. Nhym bep me kwý ne me arým kum abeno bikprõnh kanga. Nhym bep kati, gwaj ba dja gwaj o anhýr kêtumrêx. Gwaj ba dja gwaj abenmã týx jangij, mã Jejukõt gwaj babikamênh rã'ã kadjy. Metĩndjwýnh nhõ akati arým o rãm ne ja. Kam gêdja gwaj mã abenmã týx jangjênh ar o baba.

²⁶ Me kute me bamã Metĩndjwýnh kabên 'êxnhĩ kêt jarênhja ne gu me baje amim marmãn ate mã bamã bajaxwebit kĩnh ne, nhýnh ne mýjja 'õ ajte me bajaxwe pãnh tykmã got gu me bamã bajaxwebit kĩnh ne. Arkati, Jeju pydji ne me bajaxwe pãnh ty. Atemã mýjja 'õ kêtumrêx. Mýjja 'õ kute me bajaxwe pãnh tyk ne kute me bamã me bajaxweo bingrãnh kêt. ²⁷ Nhym bep ãm mýjja ti, mýjja punuti, mýjja py-mati: wã pydji ne me jamã nõ. Me kum Metĩndjwýnh kurêjamã ne nõ. Memã gêdja axwe pãnh jarê ne kam kuwy põktijamã me kurê. Kumã dja me kurê nhym me prĩne xêr. Me kajmã'ã ne nõ. Kumã dja me kurê.

Djãm uma ngri? Gora ar amikam ajkam ama.

²⁸ Ë, amrêbê me'õ kute Mõjdjê kukràdjãkõt amijo ba kêtja nhym me'õ axwekõt omũ. Birãm me'õ amãnhkrut nãr kon amãnhkrut ne ikjêkêt me'õ jaxwekõt arým noo omũn arê nhym me arým pãnh kubĩ, kum kaprĩ kêt ne tu kubĩ, axwe pãnh.

²⁹ Bir be, kam dja me'õ kute Metĩndjwýnh kra japrýkam mrãmri arým o bikênh rax ne. Me kute Mõjdjê kukràdjão bikênhkam ne me kute tu bĩn kajgomã. Bep me kute Metĩndjwýnh krao bikênhkam dja pãnh rax. Pãnh raxo prĩne kute Mõjdjê kukràdjãkõt me kute me bĩn kajgoja jakrenh mex ne.

Nãm me Metĩndjwýnh kra japrý ne kam ajte Metĩndjwýnh kukràdjã ny kadjy kamrõjao mýjja punu, Metĩndjwýnh kute memã kukràdjã ny jarênh mãmdji kadjy kamrõ jao mýjja punu. Kra ne tyn amikamrõ kapĩ gu me kam arým Metĩndjwýnh kukràdjã nykõt amijo baba. Kamrõ jao ne me mýjja punu, o mýjja kakrit ne kubê kanga. Jeju kute kamrõ kapĩnkõt ne Metĩndjwýnh memã me axweo ajngrã ne meo mex nhym be nãm me tu kamrõ jao mýjja kakrit ne kanga.

Ne kam ajte Metĩndjwýnh Karõ japrýn kum ngryk jadjã. Metĩndjwýnh Karõ me bakam ukaprĩja, gu me baje te kam amikrà ar o baba nhym mã me bakam ukaprĩ, ja tãm ne me aprý. Djãm ja pãnh kêt got? Mrãmri gêdja prĩne Metĩndjwýnh me jao bikênh mex ne. ³⁰ Nhýnh me'õja kute memã kum,

“Bajbit dja ba memã amijo pãnh ne. Ba dja ba me axwe pãnh meo ajkê”,

anhýrja ne gwaj arým mar mexkumrêx. Nhym ta ajte memã kum,

“Bênjadjwýr djwýnh ta dja õ me jamã pãnh jarê”, ane.

³¹ Metĩndjwýnh tĩn ne ar ba tãm dja pao meo bikênh mex ne. Kute pao meo pãnh ja tãm ne uma:kumrêx. Djãm mýjja wã pyma ngri got.

³² Ë, amrêbê Metĩndjwýnh kute ar ano bõnh totokbê ja gora ar ama. Nãm me te ar ajo bikênh ba gar mã 'ã angrã týx ne, ne te atokryn mã 'ã angrã týx ne. ³³ Nãm me me ipõkri ar ajaprýn ar akamjêro ba. Nãm ã me ar akwýo ane gar anhitepato ar kuri aku'ên

ar omũnho aku'ên kam ar ô'ã akà djàn akaprĩn ar omũnho aku'ê. ³⁴ Nhyim me ajte ar akwỳbê ijê gar ar ô'ã arerek ne akaprĩn ar omũnho aku'ê. Nhyim me te ar anhõ nèkrêxo prõt gar kam mã akĩnh. Mrãmri arỳm kàjkwakam anhõ mỳjja mextirekõt ajamak bẽn kam tu ate akrã. Kàjkwakam anhõ mỳjja me: xkumrêx. Mexo kute pykabê ja jakrenh mexi. Tãm gêdja rã'ã rã'ã rã'ã. Nhyim me te pykabê mỳjja jao ar ajo ajkê, gar kam kãjmã mỳjja ja man mã akĩnh.

³⁵ Bir be, gora ar amã me uma kêt ne atỳx ne kõt amijo aba rã'ã. Kwãrĩk wãnh gar amã kanga kêt. Mrãmri dja Metĩndjwỳnh pãnh ar amã mỳjja mextirengã. ³⁶ Dja gar arek akrãnmã amijo aba 'ãno dja. Metĩndjwỳnh kute ar ajã amim karõ ne kute ar amã mỳjja jarênhja kõt dja gar amijo mō. Dja gar 'ãno djan akrãnmã o amōr rã'ãn arỳm kõt 'ỳr bōx. Kute me bamã kabên pydji jarênh ne kute me bamã mỳjja mex jarênhja 'ỳr bōx. 'Ỳr bōx ne amim aby. ³⁷ Metĩndjwỳnh kabênkam ne krabê Jeju akubyn me bawỳr bōx'ã,

“Adjỳm ngrire, dja ì me awỳr tẽn bōx. Amrêbê ne tẽmmã krà ne kam arỳm amrê tẽm 'ỳr. Dja tebê amikrà kêt ne.

³⁸ Me kute amikajmã'ã imar ba arỳm ije memã axwe kêt jarênh nhyim me katat mrãnhja dja me mã imar rã'ãn ar ikõt ba.

Gêdja me'õ me umaje akubyn ibê akêx ba kam arỳm ibê kĩnh no kati”, ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh ane. ³⁹ Nhyim bep gwaj ba ne gwaj baje ã anhỳr kêtumrêx. Djãm gwaj bamã me uman baje kubê amijo akêx ne kam tu babiknorkumrêxmã? Arkati, gwaj ba ne gwaj tu amikajmã'ã markumrêx nhyim arỳm Metĩndjwỳnh gwaj bapytàn ar gwaj bajo ba.

11

Me tũmre kute amikajmãtã Metĩndjwỳnh mar.

¹ Ije, mỳjbê ne me kute amikajmã'ã mỳjja mar? Mã ne kute? Bir, me baje amikajmã'ã mỳjja markam ne gu me tu amim kamnhĩxkumrêx ne amiwỳr kam amakbê ar baba. Ne tu amim markumrêx ne banhõkre kadjwỳnhbê amim,

—Nà, mrãmri dja iwỳr bōxkumrêx, ane. Ne kam ajte me baje banoo mỳjja pumũnh kêt kam tu amim markumrêx ne banhõkre kadjwỳnhbê amim,

—Nà, mrãmri dja ba ì amũ akati 'õkam omũ, ane. Nã gu me ã amikadjwỳnhbê amikajmã'ã mỳjja maro ane. ² Nãm ã amrêbê me bakukãmãre tu amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane nhyim arỳm mekam kĩnh ne.

³ Nã gu me badjwỳ ã amikajmã'ã Metĩndjwỳnh kute pyka nhipêxkõt maro ane. Nãm kabêno pyka nhipêx nhyim kato. Me kute noo mỳjja pumũnh kêtõ ne pyka nhipêx. Nhyim arỳm apōx ne amirĩt gu me arỳm kõt omũ. Ne kam amikajmã'ã kute pyka nhipêxkõt kuma, amikajmãtã arênh ma.

⁴ Nãm ã Abeu amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam õ krit bĩn kugan kum kungã. Nãm kum mỳjja mex ngã. Mexo kute kamybê Kaĩ nhõ mỳjja ja jakrenh. Nhyim kam kam kĩnh ne. Ne kum,

—Ga ne ga ajaxwe kêtumrêx. Aje imã õrja ne ba imã kĩnhkumrêx, ane.

Be, nãm tu amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma. Amrêbê ne ty. Nãm te tyn mã me bamã mỳjja jarê. Tĩn mãn prãbê mã me bamã arê ne,

—Dja ga me ã ikudjwa amim Metĩndjwỳnh maro ane.

⁵ Nãm ã Enokidjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam tyk kêt. Nãm Metĩndjwỳnh tu tĩn rã'ão wabi. Nhyim me te noo abej aprã. Nhyim kêtumrêx, Metĩndjwỳnh kute tu tĩno àbirkam. Kute o àbir kêttri ne 'ã memã kum,

—Tãmjakam ne ba ikĩnhkumrêx, ane.

Nãm ã Metĩndjwỳnh ane. ⁶ Bir be, nhỳnh ne me'õ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh mar kêt nhyim we kam kĩnh? Kati, me kute amikajmã'ã Metĩndjwỳnh marbit ne mekam kĩnh ne kum me kĩnh. Godja me'õ Metĩndjwỳnh'ỳr bōx prãm jabej gora amikajmã'ã Metĩndjwỳnh ma. Metĩndjwỳnh ne tĩn ne ar ban kam mekam ukaprĩkumrêx ar ba, me kute Metĩndjwỳnh mar prãm ne kute abejja mekam ne ukaprĩ. Ja dja me amikajmã'ã kuman kam kõt Metĩndjwỳnh'ỳr bōx.

⁷Nãm ã Nôwedjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnhaptàn kumex ne kute mrãmri kàjkwakam maro ane. Metĩndjwýnh ne kum tĩn jadjã. Anhÿr djwýnhrà m kute amirĩt kētri ne kum ngô tãm jarē. Nhym kam Nôwe umaje kà rax nhipêx ne kam kum prômē kramē upānhmē aro wadjàn ar utàn ar aro ba. Nhym ate me kum mã axwe kĩnhja ne me tu ate krãn ar ban kam tu biknorkumrēx ne. Nhym bep Nôwe pydji ne amikajmã'ã kuma nhym Metĩndjwýnh arým kum axwe kēt jarē.

⁸ Nãm ã Abraãodjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Nãm Metĩndjwýnh atemã kum pyka ny jarēn 'ÿr ano nhym tē. Nãm kum kabēn pydjin arēn kum,

—Dja ba amã kungã ga tu o anhō pykakumrēx ne kam kam ar aba, ane.

Nhym kabēn man kam tu 'ÿr tē, kute amikajmã'ã pyka pumũnh kēt 'ÿr ne tu tē. ⁹ Nãm tu amikajmã'ã Metĩndjwýnh ma. Amikajmã'ã kuman pyka nyja kam ar ba. Metĩndjwýnh kute kum pyka jarēnh ja kam ar ba. Me bajtem nhō pykakam ar ba. Nãm mrykào kikrekam ar ba. Krabē Idjakmē tãmdjwýbē Djakomē ro'ã mrykào kikrekam ar ba. Metĩndjwýnh kute Idjakmē Djako ar adjwýnhdjwýmã kute pyka jarēnhjamē ro'ã mrykào kikrekam ar ba. ¹⁰ Mÿkam ne Abraão mrykào kikrekambit ar ba? Bir, kÿjrũm Metĩndjwýnh kute amim krĩ mex'ã karõn kute prĩne ipêxja kamnhĩxbē ne pykabē mrykào kikre jakam ar ba. Krĩ mex rã'ã rã'ã, krĩ mör ne tũm ne rōrōk kēt, tãm ne amim kamnhĩxbē ar ban mar ar o ba.

¹¹⁻¹² Nãm ã Xaramē mjēnbē Abraãodjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Nãm ar te kra prãme ar ba nhym arým Xara bēngēxte. Te kubēngēxte nhym kam kra wajēt ne ruw nhym amim kumÿ. Metĩndjwýnh arým kum kabēn pydjin arēn kum kra jarē nhym kam Xara amikajmã'ã kuman kam,

—Metĩndjwýnh ne kabēnkumrēx, ane.

Nhym kam kute kum kra jarēnhja wajēt ne ruw nhym kumÿ. Te kubēngēxte ne amim kra mÿ. Kam ne Abraão pydji kurũm me kamingrãny apōx ne kumex. Arým kubēngētte kute amikam kō krãn mexo tēmkam ne kra dji. Nhym amũ aben nhijuk'ã kam tãmdjwý aptàn kumex. Tãwã pydji kurũm ne me krãptĩ apōx ne kam kam

kanhētire pyrāk. Ne kute ngô rax mÿrri pykati ngrã ja pyrāk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhym krãptĩ: anen amũ ajkamē nhym me te o ane. Nãm ã kam tãmdjwý amũ aptàn ne kumex o ane.

¹³ Ije ar amã ar tũmre jarēnhja ne ar kunĩ amikajmã'ã Metĩndjwýnh mar rã'ãn ty. Metĩndjwýnh kute kabēn pÿnho memã mÿjja jarēnhja, kabēn ja jarēnh ja ne ar kraxje kute amim byr kēt ne ty. Nãm ar kute amybym noo omũnhmãn prãbē amikukãm kuman tu amikam kĩnhkumrēx. Ne memã kum,

—Me bajtemkam ne bar iba. Me ò pyka prokam ne bar iba. Pyka ja ne inhō pyka djwýnh kētkumrēx, ane.

¹⁴ Me ja ne me kute ò pyka jabej rã'ã, kute kàjkwakam ò pyka djwýnhja jabej rã'ã kam ã kabēn ane. ¹⁵ Nãm ren ar ò pyka kurũm kator ja tēn o aman arým ren mã ajte akubyn 'ÿr tē. ¹⁶ Nhym bep kati, kàjkwakam ar ò pyka mextire ja ne ar o aman kam 'ÿr tēm prãmã ne kam ã kabēn jarēnh o ane. Kam ne Metĩndjwýnh kum ar kĩnhkumrēx. Nhym ar kute Metĩndjwýnhmã kum,

—Ar imã akĩnhkumrēx. Apydji ne ga abē ar itĩn djwýnh, anhÿrkam djãm kam Metĩndjwýnh jãm Ar kubē krãmã got, arkam pijãmmã got. E kum kati, kum ar kĩnh raxkam ne ar kutēp krĩ mex nhipêx ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nãm ã Abraão amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Nãm Metĩndjwýnh Abraão kute Metĩndjwýnhkôt ar amijo ba jabej kabin kra'ã ku'uw. Nhym bit kute krabē Idjak bĩnmã, kute bĩn ne kum òrmã bit kute bĩnmã. Amrēbē Metĩndjwýnh kute kum kra pydji jarēnh ja ne bit kute kum bĩnmã. Kra ja'ã, kra pydji ja'ã ne Metĩndjwýnh kute kum,

“Akra bē Idjak ja gēdja amũ aben nhijuk'ã kam tãmdjwý krãptĩkumrēx”, anhÿrja. Kra ja ne Metĩndjwýnh kum arē nhym kam bit kute bĩn ne kum òrmã. ¹⁹ Nãm òkre kadjwýnhbē amim,

—Metĩndjwýnh dja akubyn imã o tĩn, ane. Ne kam bit kute bĩnmã nhym kam Metĩndjwýnh nēje kukrãn akubyn kum nē ne kam mrãmri kute akubyn o tĩn pyrāk.

²⁰ Nãm ã Idjakdjwý amikajmã'ã Metĩndjwýnh maro ane. Ne kam krabē

Djakomê Ixau arkum kînh djà jarê, ar kukâm ne arkum kînh djà jarê. Ar ò mỳjja kute amirît kêtri ne ar kukâm amũ arkum kînh djà jarê.

²¹ Nãm ã Djakodjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Nãm amũ krabê Jôdjekam kra amê aro kînh. Arỳm kubêngêtte, arỳm bikati mex ne kam môn amikakêkôt kajpar djà djan kam Metĩndjwỳnhmã rax jarên kam tàmdjwỳjamã kum,

—Gêdja Metĩndjwỳnh ar ajo kînh, ane. Nãm ã arkum ane.

²² Nãm ã Jôdjedjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Tyk kutã ne amũ anhỳr djwỳnhrà m mekbê idjaer pykabê Edjitukurũm katormã arê. Ne prĩne memã ta amiji'ã karô, me kute 'io mormã ne memã 'ã karô, me kute 'io mör ne kute ò pyka djwỳnhkam adjärmã, Metĩndjwỳnh kute kum pyka jarênjakam kute adjärmã.

²³ Nãm ã Môjdjê nãmê bãmdjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro ane. Nãm ar rwỳk totokbê o apdju. Bẽnjadjwỳr raxbê Parao ne me kra my apôx nhym me kute me parmã arê. Nhym arkum bẽnjadjwỳr rax kabên pyma kêt mex ne tu o apdju, ar kute bĩn kêt ne tu o apdju. Nãm ar kra mextire pumũn kam Metĩndjwỳnh kanàrràm tu o apdju. Nhym o bipdjur'ã mytyrwỳ amãnhkrut ne ikjêkêt nhym kam ar têtêktikam kunhò.

²⁴ Nãm ã Môjdjêdjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam arỳm abatàn ne kam krô'ã nãja kanga. Parao kra kute amim prĩrũm mỳnhja tãm ne nã kanga.

²⁵ Nãm,

—Kwãrĩk wãnh ba ijaxwejao amikĩnh kêt. Kwãrĩk wãnh wãm memã nõ. Godja ba arĩk ar ibaja kwỳ ngrire ne o amikĩnh? Kati, gêdjãm wãm kunĩ nõ. Ba gêdja ba Metĩndjwỳnh nhò me jakôt itokry, ane. ²⁶ Môjdjê ne Kritu kajmã'ã tokry, Bẽnjadjwỳrbê kumkati kajmã'ã tokry. Nhym amũ tũmràm Kritu bôx ne adjwỳnhdjwỳ kôt kudjwa tokry. Nãm me kum kurên aprỳn prĩne o ajkê nhym tokry rax ne. Nhym Môjdjêdjwỳ Kritu kajmã'ã kàjbê ã tokry ane.

Nãm,

—Kwãrĩk wãnh me kum ikurên wãnh ijapry kwãrĩk wãnh rã'ã. Ba gêdja ba

Bẽnjadjwỳrbê kumkati kajmã'ã itokry, nhym bep ate gêdja Edjitukam nêkrêx kumexja wãnh memã nõ. Nhym bep ba dja ba Bẽnjadjwỳrbê kumkati kajmã'ã itokry. Tãmbit ne ba imã kînh, ajbit ne imã mex, ane. Nãm amũ amikukãm Metĩndjwỳnh kute kum pãnh mỳjja mextire nhormã amikukãm kuman kamnhĩxbê ar ban kam ã o ane.

²⁷ Nãm ã amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam kum bẽnjadjwỳr rax pyma kêt mex ne pykabê Edjitu kurũm kato. Bẽnjadjwỳr rax te kam ngry:k. Nhym kam kum uma kêt mex ne tu kurũm tẽ. Kute noo amim Metĩndjwỳnh pumũnh pyrãk. Metĩndjwỳnh pumũnh kêtja ne kute noo omũnhmãn prãbê akrãnmã amijo ba rã'ã ne akubyn akêx kêtumrêx ne.

²⁸ Nãm ã amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhò akati man kam me kute kamrôo kikre'ã ijê djà kamĩnmã memã arê. Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh kute me imexmã me irôbê mör ne kute mekbê idjaer kutewa par kêt kadjy. Nãm tu amikajmã'ã kuman kam me kute kamrôo kikre 'ã ijê djà djymã memã arê nhym me o amiptaro ba.

²⁹ Nãm ã mekbê idjaerdjwỳ amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen ngò rax nhidjibê Kamrêk'ỳr bôx nhym tu memã ngò ngrã rê nhym me kam 'ã mörn rê. Mrãmri ne kute atỳxkam pyka ngrã ja pyrãk, nhym me kam mörn 'ã rê. Nhym mekbê Edjitu mekôt me kudjwa bit 'ã rêrmã mõ nhym tu ngò meo ajkamuw ne me imex ne.

³⁰ Nãm ã mekbê idjaer amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen krĩrãxbê Djeriko nêje pyka tỳx nhipôkjamã ipôko dja. Nãm me Metĩndjwỳnh kabên man kam kabênkôt krĩmã ipôko dja. Nhym akati nhym me ajte tãm ne. Nãm me ã kum ipôko anhỳro dja nhym me'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt nhym arỳm nêje pyka tỳxja te tỳx ne tu ajkaten rôrôk ne kumex. Nhym kam 'ãnh mekbê idjaer kurê djwỳnhja'ỳr wadjàn me'ỳr prôt ne.

³¹ Nãm ã me kupry 'ôbê Rabe amikajmã'ã Metĩndjwỳnh maro anen kam amiwỳr mekbê idjaer àpkaro mrãnh djwỳnh wadjàn arkum kabên mex jarên ar udju ne.

Kam ne mekbê idjaer me kute Metĩndjwýnh kabĕn mar prām kĕtja kunĩ nhimex ne kam kute Rabe ar bĩn kĕt nhym ar ajbit me kurām tĩn ne.

³² Bir be, djām arek ar amā me'ā idju-jarĕnh itĕmmā? Nār kon, birām aje. Dja ba Djidjiāomĕ Barakimĕ Xāxāomĕ Djetemĕ Dawimĕ Xamuwemĕ Metĩndjwýnh kabĕn jarĕnh djwýnhmĕ me ja kunĩ'ā idjujarĕnh tĕ nhym arým ijā akamāt ne.

³³ Nām me amikajmā'ā Metĩndjwýnh man kam kurĕ djwýnh'ýr prōt nhym Metĩndjwýnh memā me kurĕ djwýnh rerek mex ne, nhym me mekbê pyka pytā. Nām me katāt meo ba nhym kam Metĩndjwýnh kabĕn pýnho memā mýjja mextire jarĕ. Nām me Metĩndjwýnh kanàrrām kum rop djàkrĕbĕ rijāo puma kĕtkumrĕx ne. Rop kute krĕnmā ne me rop nhūrkwākam kumĕ nhym Metĩndjwýnh rop jajkwa ajmā o nhym ajkwa pōt ne krĕn kĕtkumrĕx ne.

³⁴ Nām me Metĩndjwýnh kanàrrām kum kuwy puma kĕt mex ne. Me kute kuwymā ar rĕnh nhym ar xĕt kadjy nārām ne me kuwy pōk jabatānhmā ar kurĕ nhym Metĩndjwýnh ar'ā kuwy bĩn ar utā. Nām me Metĩndjwýnh kanàrrām ar ba nhym me bit kute pao me imexmā nhym Metĩndjwýnh me utā. Nām me Metĩndjwýnh kanàrrām ar ban katyk mex ne ar ba nhym Metĩndjwýnh akubyn meo tỳx. Nām me abenwýr prōtkam Metĩndjwýnh kanàrrām ar ban kam amijo aptàn kàjbĕ kurĕ djwýnh rĕ nhym me bajtemja me umaje prōt. ³⁵ Nhym me niredjwý amikajmā'ā Metĩndjwýnh ma nhym akubyn memā ōbikwa kwýo tĩn.

Nhym be nām me kwý amikajmā'ā Metĩndjwýnh ma nhym me me kupa. Nām me te memā kum,

—On me Metĩndjwýnh kanga ba me me apar kĕt. Dja ga me mā 'ā angrā ba kam me prĕne me ajo ajkĕ, ane. Te memā ane nhym me amibĕ kanga kĕtkumrĕx ne 'āno dja. Metĩndjwýnh kute akubyn meo tĩn nhym me ō pyka mextirekam ar bamā ne me kanga kĕtkumrĕx nhym me prĕne meo ajkĕn me par punu nhym me tokry:n ty.

³⁶ Nām me me kwý japrýn me'ā keket ne kam me kaprĕprĕ:k ne prĕne mrykào me kà noxnox nhym kam mrykākōt me kamrō

kukrykry ne. Nām me me kwý djuwpren mekbê ijĕ djākam me kurĕ. ³⁷ Nām me kĕno me kwý titik ne me kupa. Nām me pĩ kokjĕr djào, kàxkakjĕro me kwý jakàn me kupa. Ne kàxdjwa kajgoo me kwý pa. Nhym me amim mrykĩ'ātōmti, mokaàk kào kubĕkàn kayn angij. Me ō mýjja kĕtkam me ō nĕkrĕx kĕtkam ne me ar ba. Nhym me prĕne meo ajkĕ nhym me tokryn kaprĕre ne ba. ³⁸ Nām me kapōt kukritkam ar ba, krānhrekam ar ba, kĕnkrekam ar ba, pyka krekam ar ba. Ām me mexkumrĕx. Pykabĕ me ja ne me mexo me ja tĕp kĕtkumrĕx ne.

³⁹ Bir be, me ja kunĩ ne me amikajmā'ā Metĩndjwýnh ma. Nhym kam Metĩndjwýnh ne me jamā,

—Mrāmri me amexkumrĕx. Nā bām me akam ikĩnhkumrĕx, ane.

Nhym bep kraxje me tũmre ja kute byr kĕt rā'ā. Metĩndjwýnh kute kabĕn pýnho memā mýjja jarĕnhja ne me kute amim byr kĕt rā'ā. ⁴⁰ Adjým, Metĩndjwýnh ne arým me bakadjy amim mýjja mex'ā karō. Me bakunĩ kadjy ne prĕne amim mýjja'ā karō mextire. Djā nām kute me tũmrebit pytārmā? Kati, arým ne me bajādjwý amim karō. Nhym kam mexkumrĕx. Mexo kute me tũmre pytārja jakrenh mexi. Kute me tũmre jamĕ ro'ā kute me bajo mexmā. Gu me batipydjin bamexo bamexkumrĕxmā ne amim me bajā karō. Be, tām ne ja.

12

Metĩndjwýnh kra kunĩmā uwĕk màt.

¹⁻² Be, me kume:xja pumũ. Me kute amikajmā'ā Metĩndjwýnh marja me tām ne me krāptĩ. Me tām ne ne me bamā ipōk ne me banhirān kumex. Kam dja gwaj me ja kudjwa Jeju 'āno djan kanga kĕt. Ē, mrāmri ne me kute aben rerkam mýjja kute me kukrà nhym me kute o pōx ne amikōt rĕnh ne kajkrit ne prōt mex ja pyrāk. Dja gwaj ā mýjja kute gwaj bakukràja jām aminĕje kunĩ rĕnho ane. Gwaj bajaxwe kute gwaj bajamýnh tỳxja jām aminĕje kurĕn kurĕn kam arým mrāmri bajaxwe kĕtkam katāt ar amijo baba mexkumrĕx ne. Gora gwaj 'ā badjukanga kĕt ne mrāmri katāt amijo tĕn inomā kumĕ. Kute mrāmri ne me kute aben rerkam amikukām mýjja pumũnh ne

kam kambit no pymjÿr tÿx mex ne atemã mÿjja 'õ pumũnh kêt ne 'ÿr prõtja pyræk.

Dja gwaj ã o anen amikukãm Jejubit man kôtbit bajamak bën ne baje ibej atemã mÿjja 'õ mar kêt ne Jeju'ÿrbit baprôt ane.

Jeju ta ne gwaj bajamak bô gwaj tu amim mar kumrêx. Nym ajte gwaj bajamak bônho tẽ gwaj arÿm amim mar rax ne. Tãm dja gwaj 'ãno djan kanga kêt ne. Nãm amũ amikukãm kÿnh djã man kam mete pÿte'ykam bÿnja kum uma kêt kumrêx. Djãm me pÿte'ykam arikkam pijãm ngri got. Nãm amikam pijãm mar kêt ne tu ate krãn arek amijo tẽ. Kam ne Metÿndjwÿnh arÿm 'ã bënjadwÿr rax mẽ nym Metÿndjwÿnh krÿ djatikam ubôk'ãnh ikô'ã nhÿ.

³ Gora ar amikam Jeju man amikam arerek kêt. Me axwe ne me kum kurên prÿne o ajkẽ nym kam tu arek dja, tu ate krãn dja. Gora ar aman kudjwa arek o tẽn amikam arerek ne akaprÿ kêt ne arek kôt o tẽ. ⁴ Djã nã gãm ar Jeju kudjwa akamrô ajkapÿn ty got? Kati, ar ajaxwebê aku'ê tÿxkam kraxje ajõ akamrô bikapÿn kêt. Kraxje me kute ar ajõ bÿn kêt rã'ã.

⁵ Djãm arÿm ne gar Metÿndjwÿnh kabënja o akno? Arÿm kute ar ajo kran kam kute ar amã tÿx jadjarmã ja. Djã nã gãm ar o akno? Nãm ar amã,

“Ë, akmere, gêdja Bënjadwÿr amã uwêk màt kwãrÿk wãnh ga aprÿ kêt ne kam amikati kêt. Gêdja amã bën tÿx ga akaprÿ kêt. Mÿkam?”

⁶ Bir, kum me abêjamã ne uwêk màt. Ne kute meo krajadwÿ kunĩmã uwêk màt ne, me katàt mrãnh kadjy”, ane.

⁷ Bir be, Metÿndjwÿnh kute ar amã uwêk màtkam dja gar tu arek dja. Kôt ne Metÿndjwÿnh kute ar ajo kra. Nhÿnh ne me prÿre 'õ bãm kute kum uwêk màt kêt? ⁸ Bir be, Metÿndjwÿnhdjwÿ kute kra kunĩmã uwêk màtja pumũ. Me katàt mrãnh kadjy ne kramã uwêk màt. Mÿj me ne Metÿndjwÿnh memã uwêk màt? Kute me bajo kra djwÿnhja. Nãm ren kute gajbit amã uwêk màt kêt ga ren abê kra djwÿnh kêt kumrêx ne ren kam abê krô'ã me kute adjir pyræk.

⁹ Ga me babãm bêngôkre kute me bamã uwêk màt gu me bapijãm djaje banhibôn bakrÿn amikam baje kabën maro bakrÿja

pumũ. Bir be, gwaj pykabê gwaj babãmja kurãm kàjkwakam Babãmja kabën maro nhÿ, gwaj badjumar mex ne ar baba kadjy, amikam kabën maro nhÿ. ¹⁰ Pykabê gwaj babãm bêngôkre kute gwaj baprÿrerũm gwaj bamã uwêk màt. Me ta kute amimarkôt ne gwaj bamã uwêk màt ne. Nym bep Metÿndjwÿnh ne gwaj bamex kadjybit gwaj bamã uwêk màt ne. Ta mexo mexkumrêx kôt gwaj bamex kadjy.

¹¹ Djãm me kute memã uwêk màtkam tokry ngri got. Kam ne me tokry:n kam kaprÿre ne. Nym bep amũ atũmã gêdja arÿm umar mex ne katàt mrã. Arÿm kute mar ne kôt amijo tẽmkam gêdja umar mex ne katàt mrã.

¹² Bir be, kam dja gar on ajte amikam atÿx ne arek kôt amijo tẽ. Kute mrãmri ne me krÿ'ÿr mrãnh ne katyk me:x ne mrãnh ne kõno birênh mrãnh ne kute krÿo rãm ne jao mrãnh ne arÿm ajte ïmẽ ikra àdjônne arÿm ajte mrãnh tÿx ne arÿm arek mrãnh ja pyræk. Dja gar ã amikam atÿx ne arek kôt amijo atẽm o ane. ¹³ Nã, dja gar kôt amijo tẽn katàt amiprywã djin arek 'ã mõ, katàt ar abenkôt amrãnh kadjy. Gar aje Jeju mar tũmwã arek me kute amim Jeju mar rerekwãmã mõn amõr mexo mõ gẽ me arek ar akôt mõ. Ar akôt mõn 'õ abenbê màt kêt. Me kute amim Jeju mar rerek ne me kute mrãmri ne me mex mã ba nym me par tãtãk mekôt 'ok ba pyræk. Gêdja kute mar rerekrewã ar akôt tẽm rerekre ne tẽ:n kam arÿm amũ tẽm tÿx ne arÿm amũ mrãnh mex, arÿm Jeju mar tÿx ne.

Me kute axwebê amijãno ãmmã.

¹⁴ Gora ar amũ me wã kunĩmã akabën mexbit jarên angryk kêt, gar kam adjumar mex ne ar aba. Gora ar Metÿndjwÿnh mexo amexkumrêx. Kam dja gar Metÿndjwÿnh pumũ. Dja gar Metÿndjwÿnh mexo amex kêt ne Bënjadwÿr'ÿr abôx ne omũnh kêt kumrêx ne.

¹⁵ Ë, Metÿndjwÿnh ne ukaprÿkôt me utã. Gora ar amijãno dja, ar ajõ Metÿndjwÿnh djukaprÿjabê jãm akrãn 'ÿr abôx kêt karõ. Gora ar amijãno dja. Dja gar ajõ ajaxwemo krax ne kam aje mÿjja djÿ pyræk, aje akrôre djÿ pyræk. Kute mrãmri ne me kute akrôre tep ka'õnh nym kute prÿne ngô jaer ne kute tep nhimexo ba ja pyræk. Gora ar amijãno

dja. Dja me'ô axwemo krax ne kam amikôt me akrâptîmã axwe jangij. Gora ar amijãno dja.

16-17 Ne ajte ar ajô aprô prãm karô nhym me niredjwý 'ô mjên prãm karô gora ar amijãno dja. Kwãrîk wãnh ar ajô abê Ixau kêt. Gora ar amijãno dja. Ixau ne pykabê mýjja kakritjabit kum kînh ne kam kýjrûm mýjja mextire ja kum kînh kêtumrêx. Ixau ne kutewa nhym kam kôt bãm kute Metîndjwýnhmã kum,

—Dja ga o rax ne o kînh, anhÿr kadjy nàrànm kute kum ô nèkrêx kunî rer kadjy nàrànm bit 'ã no tÿx.

Nhym Ixau kute àkurbit mar ne kam kamyjamã ô kwý krên djã pydji pãnh mýjja kunî kanga. Nhym kam tûmrãm kum kînh ne kam te 'ã o ane. Nhym bãmjã nê ne. Nhym amim ngryk ne te mÿrkam 'ã bãmo ane. Nhym tu ate krã. Ja ne gar arÿm ama. Gora ar amijãno dja.

18 Ê, ate ne Metîndjwýnh amrêbê me bakukãmãremã kukràdjã tûmjao kato nhym bep ate ne ajbir me aga akamin-grãnydjwýmã kukràdjã nyo kato.

Amrêbê ne me bakukãmãre krãnhbê Xinaj'ÿr môn bôx. Nhym pô:ko nhÿ nhym kûm kakrãtyk ne kum ipôk nhym kam kam akamãt kô ty:k ne. Nhym nadjwý kam krar ne adjêho dja. 19 Nhym potidjwý kakôr tÿx ne, nhym Metîndjwýnhdjwý ôkreti:rekam kabên. Nhym me kuman kam umaje amra:n kum,

—Kwãrîk wãnh ga ajte me imã akabên kêt, ane. 20 Nhym Metîndjwýnh arÿm memã, “Kwãrîk wãnh me krãnh kupênh kêt. Dja ga me abêngôkre 'ô nàr mry 'ô krãnhreja kupê ga me arÿm kêno titik ne abî”, ane.

Nhym me kuman kam umaje àmrao kumex. Te ku'ê tÿxmã. 21 Nhym Môjdjêdjwý omûn kam,

“Ije kum bep imã uma. Nã bãm umaje itertet ne”, ane.

Djãm uma ngri: got. Nãm ã pykabê Metîndjwýnh nhô krãnh ane. 'ÿr ne me bakukãmãre bôx.

22 Nhym bep ajbir ne Metîndjwýnh me akamingrãnymã kukràdjã nyo kato ga kam ar krãnhbê Xijão, Metîndjwýnh nhô pyka'ÿr môn bôx. Kàjkwakam ô pykabê Djeruxar'ÿr

bôx. Kam ne Metîndjwýnh tîn ne ar ba, nhym kadjy mrãnh djwýnhdjwý kamã ar ba. Kadjy mrãnh djwýnh krãptî:. Me'ã akre kubê 1.000.000 krãptî:. Nãm me'ã akre kute pi'ô pyrãk ne kînh tire ne kute Metîndjwýnhmã rax jarênhmã ar aben pydjin ba.

23 Kamãdjwý ne Metîndjwýnh nhô me ja kunî aben pydji. Metîndjwýnh nhô me ja kumrêx kute amikajmã'ã marja ne me aben pydji. Amrêbê kute kàjkwakam pi'ôk no'ôkkam me idji janhôrja tãm ne arÿm kamã 'ã aben pydji. 'ÿr ne gar bôx. Bênjadjwÿr rax kute me kunîmã pãnh jarênh djwýnh kubê ne Metîndjwýnh, 'ÿr ne ga me bôx. Ne ajte me karô, me pykakam ar bari katãt mrãnh nhym Metîndjwýnh kute me'ã mex rênh, me ja karô'ÿr ne gar bôx.

24 Be, Jeju'ÿr ne gar bôx. Jeju kute me bamã kukràdjã ny jarênh mãm dji ne kute o kator, ne kute ta kamrô bikapînkôt me bajo mex, 'ÿr ne gar bôx. Jeju kamrô kute mexo Abeu kamrô jakrenh mexi. Amrêbê ne me bakukãmãrebê Abeu tyn kamrô ajkapî nhym me omûn kam pãnhbit jarê,

—Gora gê on o pãnh, ane.

Nhym bep me kute Jeju kamrô markam ne me,

—Metîndjwýnh ne Jeju kamrôkôt tu me bajaxweo akno, ane.

Be, Jeju mextire'ÿr ne gar bôx.

25 Bir be, kam ne ba ar amã,

—Gora ar amijãno dja gê Metîndjwýnh ar amã kabêno dja. Kwãrîk wãnh ar ajô kabênbê jãm akrã kêt. Gora ar ama.

Ê, amrêbê Môjdjê kute pykabê memã kabên jarênhkam me'ô kabênbê jãm krãnh ar ba djãm kute kum o pãnh kêt mã? Kati, Metîndjwýnh ne prîne memã o pãnh. Nhym bep ajbir ne Metîndjwýnh kàjkwa kurûm me bamã kabên jarê. Nhym mexo amrêbê pykabê kabên ja jakrenh mex ne. Be djãm gwaj badjwý kabênbê jãm bakrã djãm kute gwaj bamãdjwý o pãnh kêt mã? Arkati, dja prîne gwaj bamãdjwý o pãnh. Me kute Metîndjwýnh kabên marbê jãm krãja gêdja meo bikênh mex ne, ne kam me kute Môjdjê kabên marbê jãm krã ja pãnh akrenh mex ne.

²⁶ Amrêbê ne kabêno pykabit karngör kajgo nhym tertet. Nhym bep ajbir ne kabên pydjin arên memã,

“Djãm pykabit ne ba ije karngörmã? Dja ba ï ajte kàjkwadwý karngör”, ane.

²⁷ Be, kute “Dja ba ajte” anhÿrja ma. Metïndjwýnh kute mÿjja kunï nhípêx ja gêdja ajte karngör nhym tu apôx ne rôrok ne kunï akuno. Nhym bep mÿjja jarij tÿxjabit dja arek arij. Tãm ne rôrok prãm kêtukumrêx.

²⁸ Be, Metïndjwýnh nhõ mÿjja dja rôrok prãm kêt kumrêx. Metïndjwýnh kute õ pykakam ar me bajo baja gêdja tÿm prãm kêtukumrêx ne arek gwaj bamã nör rä'ã rä'ã ne. Tãm ne me bamã arê gwaj tu 'ÿr babôxkumrêx. Kadjy, Metïndjwýnh kute õ pykakam ar me bajo baja tÿm prãm kêt tãm ne gwaj bamã nör rä'ã, kadjy dja gwaj bakïnhkumrêx ne ar baban kum amikïnh jarê. Kum amikïnh jarên kum rax jarên kam kum badjapênh mextire gê gwaj bakam kïnhkumrêx. Gora gwaj kam bapijãm ne bamã uma. ²⁹ Djãm uma ngri got. Dja prïne meo apêx. Kute mrãmri ne kuwy pôkti kute prïne mÿjja bôr ne o apêx ja pyræk. Dja ã Metïndjwýnh meo apêxo ane.

13

*Kute memã 'ã karõo ino rer.
Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11*

¹ Gora ar abeno akamyn mã amã aben jabê rä'ã. ² Gora ar me bajtemwã man anhürkwãmã amiwÿr meo wangjê ne mekam adjukaprï. Nãm me kwý ã anen aminhürkwãmã kadjy mrãnh djwýnh kwýo wangij ne o djuw mex. Kute kraxkôt mar kêt ne tu o djuw mex. ³ Ë, gora ar mekbê ijê djakam ar ku'êja ma. Dja gar gadjwý aje ar ro'ã mekbê ijê djakam aku'ê mãn prãbê ar ô'ã atokryn akà djàn akaprïn ar aba. Kwärïk wãnh gar ate akrã kêt. Dja gar ã arkôt ane. Me kute prïne aro bikênh nhym ar tokryjadjwý gora ar ar ama. Dja gar ar ô'ã akà djàn atokry ne. Be, tãm ne ja. Gêdja ba ajte ar amã mÿjja 'õdjwý jarê.

⁴ Me abenwÿr bakam ne mrãmri mÿjja mexkumrêx. Dja gar aprõ'ÿr aban kam aprõ djwý:nh'ÿrbit mrã. Nhym me niredjwý mjên djwýnhbit ma. Me kwý ne me me

prõ prokam no kêt ne. Nhym bep ar ga. Ar ga dja gar akunï me prõ prokam apijãm ne aprõ pÿnh ne. Kwärïk wãnh ga ar krõ'ã aprõ kêt, gê me nija krõ'ã mjên kêt. Me prõ prãm, me mjên prãmja dja Metïndjwýnh memã pãnh jarê. Me kute me'õbê prõ nâr mjêno àkïnh jamãdjwý pãnh jarê.

⁵ Kwärïk wãnh gar pi'òk kaprï prãmebit ar aba kêt. Dja te ar anhõ mÿjja ngrire gar tu o amikïnh. Mÿkam? Bir, Metïndjwýnh ta dja ar ajo djuw mex. Arym ne ar amã,

“Dja ba me akurüm itêm kêtukumrêx.

Dja ba me akanga kêtukumrêx.

Dja ba me ajo iba rä'ã rä'ã ne”, ane.

Ga Metïndjwýnh kute ar gwaj bajo ba rä'ãja pumü. ⁶ Bir be, kam dja gwaj batÿx ne banhõkre kadjwýnhbê amim,

“Metïndjwýnh ta ne kute ijo ba djwýnh.

Kam dja ba itïn prãm kêt.

Mã ne me kute ijomã”? ane.

Dja gwaj ã amim ane.

⁷ Ë, gora ar kute ar ajo ba djwýnh ma, ar kute ar amã Metïndjwýnh kabên jarênhja dja gar ama. Ar kute kôt amijo ba mex rä'ãn ar ty. Ga ar kute amikajmã'ã Jeju mar ne 'ã ngrà tÿx ja pumü. Ar ta ne ar arÿm ty. Ar ja dja gar amikam ar aman kam ar'ã amijakren ar aba. ⁸ Nã, nãm ar amikajmã'ã Jeju ma. Jeju Kritu pydji. Atemã kêt. Amrêbê tãmÿ ne ajbir ajte tãm ne. Tãm gêdja rä'ã rä'ã rä'ã ne. ⁹ Kwärïk wãnh me kute apÿnh mÿjja'ã ujarênh nyo ar anoo biknor ar o baja kwärïk wãnh o ar anoo biknor kêt. Metïndjwýnh ta ne ukaprïkôt gwaj bajo tÿx gwaj katàt mrã. Kam ne mexkumrêx. Bep ate ne me ta kukràdjäkôt mekbê me àkur djà puma. Kam ne punure. Nãm me te o anen arïk ar ba.

¹⁰ Ate ne me bakukràdjà ny. Kritu ta ne Bämmã me bakadjy amingã nhym me kubï. Nhym me bajaxwe pãnh ty. Nhym bep me kute kukràdjà tÿm ar o ba rä'ãja, me Metïndjwýnh nhõ kikrekam àpênh ja kute Jeju me bamã tykja mar kêtukumrêx, ne Jeju nhõ kukràdjà nyja mar kêtukumrêx. Nhym Metïndjwýnh kute me ja jaxweo biknor kêt ne kute meo kra kêtukumrêx.

¹¹ Kukràdjà tÿmkôt ne me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwÿr rax mry pan kamrõo atom ne o tẽ.

Metĩndjwýnh nhõ kíkře kadjwýnhbê kumoka'émã o tēn o wadjà. Me axwe pānh ne kum kungã. Metĩndjwýnh kute omũnh ne me axwekam ngryk kêt kadjy. Nhyr bep mry nhĩa ne me atykmã kum angij nhyr prĩne xēr. ¹² Kôt ne Jeju atykmã tokryn ã tyk ane. Ta kamrôo kute prĩne me bajo mex kadjy. ¹³ Kam dja gwaj atykmã jêt djaja'ýr tē. Kôt gwaj batokry nhyr me kute kôt gwaj bajapry gwaj kudjwa bapijãmmã.

¹⁴ Djãm pyka jakam ne gwaj banhõ pyka? Kati, nhyr bep amrē mōr rĩnã ne gwaj kam ama nhyr rã'ã rã'ã rã'ãmã. Kam dja me gwaj bajapry gwaj ate bakrã. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Mrãmri dja tu ã ane. Kýjrũm ne gwaj banhõ pykakumrēx, gwaj banhõ krĩrax djwýnh. ¹⁵ Bir be, gwaj banhõ pyka gwaj bamã nōr nĩkam amakbē mã Metĩndjwýnhmã mex jarēnh rã'ã ne. Gwaj baje amikajmã'ã Jeju markam dja gwaj ã Metĩndjwýnhmã anhýr ar baba rã'ã ne. Gwaj baje Metĩndjwýnho aminhōn baje idji jarēnh ar o babaja dja gwaj õ ane. Kam dja Metĩndjwýnh gwaj bakam kĩnhkumrēx nhyr kam mrãmri kute amrēbē mete Metĩndjwýnhmã mry par ne kum õr nhyr mekam kĩnhkumrēx ja pyrãk.

¹⁶ Gora ar abenkam adjukaprĩn aben man ar abeno aban anhōdjãnhkôt abenmã mýjja ngã. Gora ar mã aman 'ãno dja. Gêdja gar ane nhyr arým ar akam kĩnh. Kute amrēbē mete mry par ne kum õr nhyr mekam kĩnh ja pyrãk.

¹⁷ Ar kute Metĩndjwýnhkôt ar ajo ba djwýnhja gop ar kabēnkôt amijo aba. Dja ar ar amã mýjja'õ jarē gar tu abēn kêt ne akrãnmã kôt aba. Nãm ar prĩne Metĩndjwýnh kabēno ar ajo djuw mex ne ar ajã ukanga kêtumrēx. Mýkam dja gar arkôt amijo aba? Bir, Metĩndjwýnh kute ar kukjēr nhyr ar kute kum amikôt amijarēnhmã. Kam dja gar arkôt amijo aba nhyr kam ar kĩnhkumrēx ne. Ar kĩnhkumrēx ne amikôt kum amijarē. Dja gar ã aro anhýr kêt nhyr kam ar kum amijarēnhkam kaprĩre ne. Gar gadjwý axwe amikam adjumar. Be, tãm ne ja.

¹⁸ Gop ar Metĩndjwýnhmã ar ijarēnh rã'ã. Ar ije amikam ijaxwe 'õ mar kêt ne ije kôt amijo iba prãmã, Jeju kute imã kukràdjã

jarēnh kunĩkôt ije amijo iba prãm kam gêdja gar kum ar ijarēnh 'ãno dja. ¹⁹ Gora ar on kum ar ijo a'wý. Dja gar kum ar ijo a'wý bar amikrà kêt ne on arým wãm ar awýr bõx.

²⁰⁻²¹ Gê Metĩndjwýnh ar amã mex jangjê ga kam ar apýnh mýjja mex djari kunĩo amiptàn ar o aba. Metĩndjwýnh kute memã umar mex jarēnh djwýnh ta gêdja ar amã o ane. Gar kam kabēnkôt akabēn ne kôt ar amijo aba. Kute ar ajã amim karõkôt ar amijo aba. Metĩndjwýnh gêdja ar angrēk gar kôt amijo aba mextire. Nhyr kam ar akam kĩnhkumrēx. Jeju Kritu ta gêdja ar ajo týt gar kôt amijo aba. Tãm ne kubē me bapumũnh djwýnhbê kumkati. Metĩndjwýnh ne me tyk kurũm akubyn Bēnjadjwýr Jejuo tĩn ne o kato. Nhyr kam kubē me bapumũnh djwýnhbê kumkaticam prĩne me bapumũnh 'ãno dja. Mrãmri ne kute mrykĩ'ãtomti pumũnh djwýnh kute prĩne amim o djuw mexkôt kute omũnh ja pyrãk. Nãm ã me bajo mrykĩ'ãtomtin prĩne me bajo djuw mexo ãmo ane. Mýjkôt ne kubē me bapumũnh djwýnhbê kumkati ne raxo kute me omũnh djwýnh kunĩ jakrenh? Bir, kute Metĩndjwýnhmã aminhōr nhyr me kute bĩn nhyr kamrô bikapĩnkôt. Be, kamrô bikapĩnkôt ne ajte me bamã kukràdjã ny jarēnh mãmdji ne o kato. Jeju nhõ kukràdjã nyja dja rã'ã rã'ã rã'ã ne. Ë, gora gê me Kri-tumã kum kubē kumkatiti:, umati, mexo tuknĩ jarēnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Tãm ne ja.

²² Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, gora ar pi'ók no'ókkam ikabēn ja ma. Tu akrãnmã maro tēn inomã amē. Ije pi'ók no'óko ar amã týt jangjēnh kadjy ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Ije ar amã pi'ók no'ók krãnne.

²³ Ë, ba ar amã arē gar ama. Nãm me gwaj bakamy Ximoxi mekbê ijê djãrũm kaba nhyr amrē tēmmã. Gêdja on bõx jabej bar iro'ã wãm tēn bõx ne ar apumũ.

²⁴ Nã bãm ar akunĩo ama ne. Gora ar ar kute ar ajo ba djwýnhwãmã ar ijarē. Ne Metĩndjwýnh nhõ me mextire wãmãdjwý ar ijarē. Nhyr pykabē Itarijkam me kute Jejukôt abeno kamyja ne me ar ajo ama:n ar amã amijarē.

²⁵ Gê Metĩndjwýnh ukaprĩkôt ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Xijagu kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.

Jeju kamy'ôbê ne Xijagu. Nãm ar aben djakam nõ nhym Jeju kumrêx kato nhym tũmrãm Xijagudjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmrãm arým tu amim mar kumrêx. Birãm Jeju akubyn tĩnkôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm prĩne memã 'ã karõ ne memã kum,

—Djã nã gãm ar amim Jeju man kam tu arĩk ar abamã? Kati, dja gar amim Jeju man kam adjapênh mexo memã amijo amirĩt ne. Pidjô ne rôrôk ne bario amirĩt ne. Pidjô mex ne bari mexo amirĩt nhym be mýjja punu ne bari punuo amirĩt. Dja gar ja man adjapênh mexo memã amijo amirĩt ne.

Kwãrĩk wãnh me kute abenã kabên, me kute amimexo àmra, me prõ prãm, me kum nêkrêxbit kĩnh, kwãrĩk wãnh memã wãm nõ. Dja gar mekam adjukaprĩo aben pyrãk. Kwãrĩk wãnh ar amã me ja kurên amã me ja jabê ne meo aba kêt. Ar ga ar aje Jeju markam dja gar apýnh adjapênh mexo memã amijo amirĩt. Ne Jejumã amingã nhym arým ar ajo tỳx gar kam apýnh adjapênh mex ar o aba. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹ Ba ibê Xijagu. Ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênh ne ibê Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu nhõ àpênh. Apýnh me aba djari abenã akrekam me aba djabê 12. Me abê idjaer aje amim Jeju mar. Apýnh me õ pyka'ýr me abimãnhwã, me amã ne ba ikabên mextire jarên 'ã pi'ôk no'ôk ne. Dja gar inhõ pi'ôkja jarên amijã ikabênja ma.

*Apýnh me kaprĩ djari kute meo ba.
Ruk 6.22; Kor 1.11; Idja 12.3; Xij 5.7*

² Akmere, àpnhĩre ar, godja te apýnh ar akaprĩ djari ar ajo ba, ar akanê, nãr ar anhõ mýjja kêt, nãr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nãr me kute ar ajo bikênho ba, godja te apýnh ar akaprĩ djari ar ajo ba. Dja gar kam amim,
—Kati. Kwãrĩk wãnh ba kam ikaprĩ kêt. Dja ba kam ikĩnhkumrêx, ane. ³ Mýkam dja

gar kam akĩnh? Bir, dja apýnh ar akaprĩ djari ar ajo ba gar arým amim Metĩndjwýnh mar tỳxo aban 'ã adjukanga kêt. ⁴ 'Ã adjukanga kêt ne arým amim mar tỳxo amũ amikamên arým amim mar tỳ:x ne. Ne kam arým prĩne kum amexkumrêx ne akajgo kêtumrêx. Ja ne gar arým aje mar. Kam dja gar akaprĩkam akĩnh.

⁵ Ne ar ajamak mexdjwý. Godja gar ajõ ajamak mex kêt jabej ajamak bõho Metĩndjwýnhmã a'uw. Djãm kute 'ã ar amã àkjêrmã? Kati. Dja gar tu kum amijo a'uw. Metĩndjwýnh ne kute me kunĩmã amak bõho ba. Kum amijo a'uw nhym arým ar amã ajamak bõ. Dja õdjãnh ne arým ar amã ajamak bõ gar arým kôt ajamak mextirekumrêx.

⁶ Dja gar amijo a'uw ne arým tu amim kamnhĩxkumrêx. Kute ar amã õr kadjy tu amim kamnhĩxkumrêx nhym arým ar amã kungã. Kwãrĩk wãnh amim,

—Kon, dja imã õr jabej. Nãr kon, dja imã õr kêt jabej, anhýr kêt. Mýkam? Bir, aje tu amim kamnhĩxkumrêx kêtam. Me kute tu amim kamnhĩxkumrêx kêtam ne me kute mrãmri ne ngõ pyrãk. Me kute kôk djábêrkam ngõ djakà ari: amijadjwýr pyrãk, kute ari: amijapĩn pyrãk. ⁷ Djãm me kute tu amim kamnhĩxkumrêx kêtam Bẽnjadjwýr djwýnh kute memã mýjja 'õ nhõrmã got? Arkati. ⁸ Me kute jãm Metĩndjwýnh kôt amikabên jadjwýr ne ajte jãm mýjja punu kôt amikabên jadjwýr ari: amikabên jadjuw. Ne kam arĩk ba rã'ã. Kwãrĩk wãnh me kudjwa amim Metĩndjwýnh kamnhĩx rerekre kêt. Dja gar tu amim kamnhĩx tỳxkumrêx.

⁹ Be, Jeju kukwakam gwaj baje me'õo bakamy'õja dja kajgo jabej djãm Metĩndjwýnh nokrekam ne kajgo? Kati. Nokrekam rax. Gê amiraxja man arým kĩnhkumrêx.

¹⁰ Nhym be, ar 'õ nhõ nêkrêx rax jabej. Djãm Metĩndjwýnh nokrekam rax? Kati. Metĩndjwýnh nokrekam kajgo mexi. Gê te kute amikajgo markam amikam kĩnh. Me õ nêkrêx rũnh kute rũnh pyrãk. Dja me mrãnhbê kêt ne. Ga, bõ rã mex tãmkam mjôn rôrôkja pumũ. Dja ã me õ nêkrêx rũnh mrãnhbê kêtõ ane. ¹¹ Bõ'ã arngro tỳx apõx ne kôk kangro wabê nhym totokbê bõ arým

ngrà nhym rã arým rôrôk ne. Nhym kam me arým kum kĩnh kêt ne. Me ò nèkrêx rũnhdjwý dja me ò mýjja krãptĩ jabej katikôt arým ã amijaêrbê kêtô ane.

¹² Dja te apýnh ar akaprĩ djari ar ajo ba, akanê, nàr anhõ mýjja kêt, nàr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nàr me ar ajo bikênho ba. Godja te apýnh ar akaprĩ djari ar ajo ba gar amim Jeju mar týx rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Kam dja gar akĩnhkumrêx. Ne kam inomã akaprĩ mẽ nhym Metĩndjwýnh arým ar amã akĩnh djà ngã. Amrêbê ne me kum abêkumrêx jamã kum,

—Dja te ar akaprĩ djà kumex ar awýr bõx gar imar týx rã'ãn kam arým ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ga, me kute memã me bẽnjadjwýr krãdjê nhõrkam me kĩnhja pumũ. Ar gadjwý dja gar amim Jeju mar týx rã'ã. Te ar akaprĩ djà ar ajo ba gar mar týx rã'ã nhym kam arým ar amã akĩnh djà ngã gar kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³ Ne kam godja me ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh jabej, kwãrĩk wãnh gar arĩk amim,

—Metĩndjwýnh ne ijaxwe'ã imã àpnênho dja ba kam kôt ijaxwe, anhýr kêt. Djãm me kute axwe'ã Metĩndjwýnhmã àpnênh prãm? Kati. Me te kute o anhýr prãmje. Metĩndjwýnhdjwý kute gwaj bajaxwe'ã bamã àpnênh prãm kêtumrêx. ¹⁴ Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prãm kam bajaxwe'ã amim apnên amim, “Ba 'ýr on kam ajmã ikute jabej”, ane. ¹⁵ Bamã bajaxwe prãm tẽ:n arým ajmã bakuten arým bajaxwekumrêx. Bajaxwe tẽ:n kam arým bajaxwe rax ne. Bajaxwe rax ne kam arým ty.

¹⁶ Akmere, àpnhĩre ar, kwãrĩk wãnh me ar anoo biknor kêt. Imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên ja jarê. ¹⁷ Metĩndjwýnh ne mex ry typdjin kute axweo amikapêr kâr kêtumrêx. Ga, kute kãjkwakam mýjja nhirã kunĩ nhípêx nhym mexkumrêxja pumũ. Nhym kam amrê kute gwaj bamã mýjja kunĩ nhõrjadjwý mexbit. Kute gwaj bamã bakĩnh djà kunĩ nhõrja prĩne mexbit. Metĩndjwýnh mex ry typdji.

¹⁸ Ta kute amijo gwaj bapytàr kôt ne arým gwaj bajo kra. Kute gwaj bamã kabên katãtkumrêx jarênh kôt arým kute gwaj bajo kra. Kute mrãmri ne me kute

bàygogo ja kumrêx djê pyrãk Metĩndjwýnh gwaj bakumrêx gwaj bajo kra, ò me ja kunĩ kukãm gwaj bajo kra. Ne kam arým gwaj bamã amak bõ gwaj arým badjumar djà ny.

Me kute Metĩndjwýnh kabên mar kajgo nêje kute me akre.

¹⁹ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar ikabên 'ãno djan ama. Dja me amã amijarênh prãm ar ga dja gar aje me mar prãm. Ne amijã akabên nèn angryk tõ. ²⁰ Mýkam? Bir, djãm gwaj bangrykkam katãt ar amijo baba? Kati. Metĩndjwýnhmã katãt baje amijo baba kêtumrêx.

²¹ Kam, dja gar wãnh aje mýjja punuo aba prãm kunĩja kanga. Ar ajaxwe kunĩja dja gar kanga. Godja me ar amã Metĩndjwýnh kabên jarê, kabên kute ar apytãrja jarê nhym ar amã wadjà gar akabôt katin tu amim markumrêxo aba. ²² Kute memã me mex'ã karõkam kabên djãm ar aje mar kajgomãbit? Kati. Dja gar tu amim markumrêx ne mrãmri katãt kôt amijo abakumrêx. Ar aje mar kajgoo abakam gar amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

²³⁻²⁴ Be ga, me kute ixekam amikarõ pumũnh ne apõx ne mã mrãnhja pumũ. Ne kam mõrbê amikarõo biknorja pumũ. Ar ajõ aje kabên mar kajgokam ar aje me urãk. Ar aje kabênkôt amijo aba kêt kam tẽmbê kabêno akno. ²⁵ Nhym be, me kwý arým kabên pumũ. Metĩndjwýnh ne pi'õkkam prĩne katãt me kute amijo ba'ã memã karõ mex nhym me kute kabên kôt amijo bakam me ta ne me ar ban umar mex. Me kwý kabên ja pumũnhõ ban 'ã ukanga kêt ne tu markumrêx ne o biknor kêt. Nhym kam Metĩndjwýnh arým memã týx jangiijn o djuw mex nhym me umar mexkumrêx.

²⁶ Ga, me kute mry'ãkrĩo mrãnhmã kute krãdjê djào õto pynênhja pumũ. Me kute amijã kabên nê ne me kute mrãmri ne mry'ãkrĩ nhõto pynênh ne kute o mrãnh mex pyrãk. Nãm me mrãmri kute amim Jeju markumrêx. Nhym be, me kute amijã kabên'ã ma kêt ne tu kabên ba. Djãm me kute amim Jeju markumrêx? Kati. Me ta ne me amim 'êx ne ta aminoo akno.

²⁷ Gwaj baje mrãmri Metĩndjwýnh, me Babãm djwýnh markumrêxkam mýj ne

gwaj kam bakute? Bir, gwaj kam me 'uwťimē me bixangrio djuw mexo baba. Me ō mỳjja kētkam meo djuw mexo baba. Gwaj ajte Metĩndjwỳnhmā amijangri tỳx ne me kum kĩnh kēťja jaxwe kōť bajaxwe kēť.

2

Me kum me ō mỳjja kēťja kĩnh'ā kute memā karō.

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju Kritu mexo umati: ga me tu amim markumrēxo aba. Djām kam ar amā me rũnhbit kĩnhmā? Nhyim me ō mỳjja kēťja djām ar amā me kĩnh kēťmā? Kati. Dja gar amā me kunĩ kĩnho aben pyrāk. Nhyim be, djām mrāmri arỳm ar amā me kunĩ kĩnho aben pyrāk? Kati. Nā gām ar amā me rũnh, me umabit kĩnh. Ne kam amā me ō mỳjja kēťja kĩnh kēť.

² Gar abikprōnh djākam akuprō nhyim me'ō rax bōx. Kute ō kēn karỳro ikrakam rax jangjēnh, aben nhiby angjēnh. Kute ō kubēkà mex jangjēnh. Kute prĩne o amijo mex ne arỳm bōx gar omũ. Nhyim kam me'ō nhō mỳjja kēťja bōx. Ō kubēkà apỳnh bikadjōnhja bōx. ³ Ar amā me'ō nhō kubēkà mex ja pyman kum,

—Ota, me krĩ djà mex. Jakam dja ga nhỹ, ane. Ne kam me'ō nhō mỳjja kēťjamā kum,

—Wānh dja ga dja nār iparbē dja ga pykakam nhỹ, ane. ⁴ Djā nā gām ar amā me kĩnho aben pyrāk? Kati. Nā gām arĩk amim me'ā karō punun amijo me utār punu.

⁵ Akmere, àpnhĩre ar, imā ar ajabēkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Dja gar amim ikabēn ja ma. Mỳj xēja ne Metĩndjwỳnh amijo me utà? Djām me rũnhbit, me umabit? Kati. Pykakam me kute me'ā, “Me bikēnh”, anhỹrja, me ō mỳjja kēť ja ne Metĩndjwỳnh amijo me utà. Nhyim kam me arỳm tu amim mar tỳxkumrēx nhyim kam kute amikōť meo bamā memā arē. Me kum abējamā ne arē. ⁶ Nām te amijo me ō mỳjja kēťja pyťa gar amā me kĩnh kēť nhyim kam me arỳm pijām ne. Bir, mỳj xēja ne ar ajo bikēnho ban ar apa 'amỳn me axwe pānh jarēnh djà'ỳr ar ajo mrā? Djām me ō mỳjja kēťja ne me 'ỳr ar ajo mrā? Kati. Me rũnh ne me 'ỳr ar ajo mrā.

⁷ Metĩndjwỳnh kute ar ajo ba ar, dja gar ikabēnja ma. Mỳj xēja ne Metĩndjwỳnh japrỳo ba? Djām me ō mỳjja kēť ja? Kati. Me rũnh ne me aprỳo ba. Metĩndjwỳnh ne mexti:rekumrēx nhyim me aprỳo ba.

⁸ Metĩndjwỳnh ne arỳm me bakukāmāremā 'ā karōn memā kum,

“Me amā amibu'ā me ja jabē. Kute mrāmri ne ga me amā amijabēja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabēo ane.”

Nām ā me bakukāmāremā ane nhyim me arỳm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Kabēn kukràdjà ja ne mexo kute kukràdjà kunĩ jakrenh. Dja gar kabēn ja mar tỳx ne amā amibu'ā me kunĩ jabē. Ne kam arỳm amexkumrēx. ⁹ Godja gar amā me ō mỳjja kēťja kĩnh kēť ne amā me rũnhbit kĩnh jabej. Djām kam amā abu'ā me kunĩ jabēkumrēx? Djām Metĩndjwỳnh kukràdjàja kōť amā me abēkumrēx? Kati. Gar kam amikràn arỳm ajaxwe.

¹⁰ Be, Metĩndjwỳnh me kute katàť amijo ba'ā kute memā karōkōť apỳnh kukràdjà. Dja gar kam kukràdjà kunĩ mar tỳx ne kōť ar amijo aba. Ne kam kukràdjà pydjibit mar kēť ne kōť amijo aba kēť. Djām kam ajaxwe ngri got? Kati. Aje ja pydjibit mar kētkam ajaxwe rax kute mrāmri ne aje kukràdjà kunĩ mar kētkam ajaxwe rax pyrāk.

¹¹ Ga, Metĩndjwỳnh kute me bakukāmāremā kum,

“Kwārĩk wānh abenbē prō, mjēno adjākĩnh kēť”, anhỹrja ma.

Ne ajte kute me bakukāmāremā kum,

“Kwārĩk wānh me par kēť”, anhỹrja ma.

Godja ga kukràdjà kōť mebē prō'ỳr amrānh kēť ne kam me'ōnh bĩn arỳm o ajaxwe. Te mebē prō'ỳr amrānh kēť ne arỳm ajaxwe. Aje me'ōnh bĩnkam ga kukràdjà mar kēť ne arỳm kam ajaxwe.

¹² Metĩndjwỳnh ne pi'ōkkam prĩne me kute katàť amijo ba'ā memā karō mex. Nhyim kam me kwỳ arỳm kute markumrēx nhyim Metĩndjwỳnh arỳm memā tỳx jangij. Nhyim kam arỳm katàť kabēn kōť ar amijo ban umar mex ne ta arek mekōť ar ba. Dja gwaj kabēn ja man kōť ar amijo baba. Gēdja ĩ Metĩndjwỳnh gwaj bakukjēro nhỹn gwaj bamā,

—Djã ne ga ikabën ja markumrëx ne kôt ar amijo aba? ane gwaj amikôt kum amijarë. Godja gwaj kukràdjà kôt amijo baba kêt nhyr arým gwaj bamã axwe jarë. Kute ren gwaj bamã axwe jarënh karô dja gwaj kukràdjà kôt amijo baba mex.

¹³ Nâr, dja gwaj bajô bamã me kaprî kêt nhyr Metîndjwýnh arým amipãnh kum gwaj bakaprî kêt ne tu katât gwaj bamã bajaxwe pãnh jarënhkumrëx. Nâr, dja gwaj badjukaprîkumrëx ne kam arým bamã Metîndjwýnh pyma kêt ne arým bakînhkumrëx.

Djãm me kum me kaprî kêtja Metîndjwýnh kute me utâr?

¹⁴ Akmere, àpnhîre ar, dja gwaj bamã me kaprî kêt ne atekam ajte memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrëx, anhÿro baba. Djãm kam Metîndjwýnh kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamã? Djãm gwaj bajajkwa kajgokam bakabënbit ne kam bamã me kaprî kêt nhyr arým kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamã? Kati.

¹⁵ Godja gwaj baje me'ôo bakamy nâr o bakanikwýnh, ô kubëkà kêt ne kum prãm.

¹⁶ Gwaj kam kum mÿjja'ô nhôr kêt ne kum, —Gora gê Metîndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex ne amã kry kêt ne ajajne, ane. Djãm ja ne mex? Kati. Gwaj baje kum mÿjja'ô nhôr kêt kam ne kajgo.

¹⁷ Mÿj ne gwaj baje kam mar? Bir, dja gwaj bamã me kaprî kêt ne kam memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrëx, ane. Djãm mrãmri bakabën? Kati. Ga, me arým tykkam kute amingrëk kêt ne kajgoja pumû. Gwaj badjwÿ bamã me kaprî kêt kam bakajgo.

¹⁸ Godja me'ô amã,

—Ë, ga ne ga we aje Metîndjwýnh mar. Ba ne ba imã me kaprî ije memã mÿjja nhôro iba. Goja gu baje tu amim Metîndjwýnh markumrëx jabej aben kabi. Ga amã me kaprî kêt kam dja ba te apumûn amim, “Kon. Kute Metîndjwýnh mar kêt pyrâk”, ane. Bajbit dja ba imã me kaprî memã mÿjja nhôro iba ga arým ipumûn ijã amim, “Be, djãm mrãmri tu kute amim

Metîndjwýnh markumrëx. Ga, ukaprîn kute memã mÿjja nhôrja pumû”, ane. Ga kam arým ipumû. Ba tu ije amim Metîndjwýnh markumrëxja pumû. Dja ã me'ô amã ane.

¹⁹ Be, ga ne ga we aje Metîndjwýnh rax markam memã kum,

—Metîndjwýnh pydjibit. 'Ôdjwÿ kêt kumrëx, anhÿro aba. Be, mrãmri. Djãm gajbit aje Metîndjwýnh rax mar? Kati. Xatanaj nhô me karô punudjwÿ kute Metîndjwýnh rax mar ne kam ajte kum me kaprî kêt ba. Ne kute rax markam abenmã kum,

—Metîndjwýnh pydjibit. 'Ôdjwÿ kêt kumrëx, anhÿro ba. Ne kam tu umaje terte:t.

²⁰ Kê, ano kêt, mÿkam ne ba te ar amã,

—Dja ga memã kum, “Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrëx”, anhÿro aban amã me kaprî kêt ga mrãmri akajgokumrëx. Ga, me arým tykkam kute amingrëk kêt ne kajgo nôrja pumû. Gadjwÿ ne ga ã akajgoo ane. Mÿkam ne ba te ar amã ja jarë gar imar kêt?

²¹ Dja gar me bakukãmãre Abraão man kôt ije ar amã arënhja ma. Djãm Abraão kute amim Metîndjwýnh mar kajgo? Kati. Nãm tu amim markumrëx ne kam kabën kôt amijo tẽ. Nãm kabën kôt Metîndjwýnh nhô kikum kra Idjak djin bit kute bîn 'ÿr. Nhyr Metîndjwýnh Abraão pumûn arým amim,

—Mrãmri ne Abraão imã axwe kêt ne mex, ane.

²² Ga, Abraão kute tu amim markumrëx ne kam kute kabën kôt amijo tẽmja pumû. Nãm kabën kôt amijo tẽn kam arým tu amim Metîndjwýnh mar mexkumrëx ne.

²³ Kam ne me aben djô'ã Abraão jarë:n arënhô môr tâmtã nhyr kam arým Môjdjê katon arým abatãnh ne. Ne kam arým me bakukãmãremã kum,

“Abraão ne tu amim Metîndjwýnh markumrëx nhyr arým kum axwe kêt jarë nhyr arým kum mex”, ane.

Ne kam pi'ôkkam no'ôk ne. Be, mrãmri ne kôt arënhkumrëx. Nãm arë nhyr me aben djô'ã abenmã kum,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh Abraão òbikwakumrëx, ane.

24 Ga, me kute tu amim markumrêx ne kam kute kabênkôt amijo bakam Metîndjwýnh arým kute memã axwe kêt jarênhja pumũ. Djãm me kute mar kajgokam Metîndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh? Kati.

25 Me'õ nire kuprý Rabedjwý. Djãm Rabe kute Metîndjwýnh mar kajgo? Kati. Nãm tu amim markumrêx ne kabên kôt amijo tẽ. Nhyim kam arým kum axwe kêt jarẽ. Nhyim Djodjuwe kute ar anorjadjwý Rabe kum ar kaprîn arým arkum aminhũrkwã jarẽ. Arkum arên arým ar kurê djwýnhbê arkum atemã pry 'õ jarẽ. Nhyim kam ar umar mex ne akubyn 'ã mõn bõx. Nãm ã Rabe kum ar kaprîo ane nhyim Metîndjwýnh arým kum axwe kêt jarẽ.

26 Be, tãm ne ja. Me tyk arým karõ biknorkam kute amingrêk kêtumrêx ne arým kajgo. Gwaj badjwý. Gwaj baje Metîndjwýnh kabên mar kajgon kôt amijo baba kêtumrêx ne kam baje memã kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrêx, anhỹrkam arým bakajgo. Bakajgo kute mrãmri ne me tyk kajgo pyræk.

3

Me õto djujabê kêt'ã ujarênh.

1 Akmere, àpnhĩre ar, ar akrãptĩ ne gar aje amijo memã kukràdjã'ã adjujarênh djwýnh prãm. Djãm kam mex? Kati.

Mýkam ne mex kêt? Bir, gwaj bakunĩ bakabên kwý kajgo. Gwaj bakabên kajgokam bamex kêt. Ga ren ar abê memã ujarênh djwýnh kêt ne ren akabên kajgo ren gajbit amex kêt. Me krãptĩmã adjujarênh kêtumrêx ga ren gajbit amex kêt. Nhyim be, kati. Ar akabên kajgo'ã memã adjujarênhkam me krãptĩ arým ar akabên man arým ar adjõ'ã mex kêt. Nhyim kam Metîndjwýnh arým pãnh ar amã ajaxwe rax jarẽ. 2 Me bakunĩ bakupãnhã bakabên kajgo kumex. Godja ren me'õ kabên kajgo kêtumrêx jabej ren prĩne kute katàt amijo ba kadjy mex.

3 Ga, me kute mry'ãkrĩo mrãnhja pumũ. Nãm me kute krã djên ajkwa katikôt kàxiràx jadjuw ne ari o krã kukênho mrã.

Ga, te mry rũnh nhyim me kute ajkwakôt ar krã kukênho mrãnhja pumũ.

4 Ga, me kute tekrekam no'i kryreo kà rũho baja pumũ. Nãm te kà rũnh nhyim te kôk djábêr tỳx nhyim me tekrekam no'i kryreo unênh ne o krã kukênho o baja pumũ.

5 Me banhõto kute kà tekrekam no'i pyræk. Me banhõto te kryre gu me o mýjja rũho amra. Nhyim kuwy kryredjwý. Ga, te bà rũnh nhyim me kute kuwy kryreo kunĩmã angjênhja pumũ.

6 Me banhõto ne kute kuwy pyræk, kute bãmã angjênh pyræk. Apýnh me axwe djari kunĩkôt ne gu me banhõtoo arên arým ipêx. Me banhĩ katikôt ne me banhõto ikwã. Ne kam kute prĩne me bajo punu prãm. Me banhõtoo bakabênja ne tu apýnh mýjja kunĩo tuknĩn o punu. Kute mrãmri ne kuwy kryre kute bãmã angjênh nhyim mýjja kunĩ xêtja pyræk. Me axwe nhõ bẽnjadjwýr ja ne kute me banhõtoo krĩ djwýnh.

7 Me kute mýjja krãptĩ djujabê. Mry, àk, kwênh, mry ngãngão mrãnh, ngõnhkam mýjja, mýjja krãptĩja ne me kute ujabê.

8 Nhyim be, me banhõtoo bakabênja pydjibit ne kute mrãmri ne mry djujabê prãm kêt pyræk. Me banhõtoo bakabênkam bajamakkre kêt ne bajaxwekumrêx. Me banhõtoo bakabên kute me parkumrêx, kute mrãmri ne udjy rũnh kute me par pyræk.

9 Me banhõtoo ne gu me baje Metîndjwýnh, me Babãm djwýnhmã mex-tire jarênh ne atekam aje o baje abenmã bakabên punu jarênh. Kute amipyræk ne Metîndjwýnh me banhipêx. Kute me bajo amipyræk ne me banhipêxkam ne gu me baje abenmã bakabên punu jarênh. 10 Ne kam bajajkwakôt memã bakabên mexmẽ bakabên punuo aben nhikjên memã arẽ. Akmere, àpnhĩre ar, gu me ren ã memã anhỹr kêtumrêx.

11 Djãm inore 'õkôt ngõ djãnhmẽ ngõ djý kute aben nhikjên apõx? 12 Nàr, djãm pidjõbê pigêre'ã oriwêre djõ arij? Kati. Nàr, djãm akrõ'ã pigêre djõ arij? Kati. Ne ngõ nhinore'õkam kadjwanhĩ ne arým akryja djãm kam ngõ djãnh apõx? Arkati. Axikôtbit mýjja apõx. Kwãrĩk wãnh gu me

memã bakabên mexmẽ bakabên punuo aben nhikjên memã arênh kêt.

Me krã mex'ã ujarênh.

Gar 5.16

¹³ Ar ajõ we akrã mex ne we aje me kukràdjà kunĩ mar. Goja mrãmri akabênkumrêx jabej on katàt amijo aban amijo adjàmra kêt. Ne kam arým akrã mex. Kam dja me arým apumũ. Akrã mexkõt apumũ. ¹⁴ Nhyim be, ga ne ga anhõkre kad-jwýnhbê angryk. Me'õ nhõ mýjja'ã angryk. Ne arax mýr jabej akadjwýnhbê adjàkrê. Ne kam 'ã amijo amra. Djãm ja ne mex? Djã ne ga katàt ar amijo aba? Kati. Ga ne ga ate amijo aba. Kam kwãrĩk wãnh 'ã amijo adjàmra kêt ne arĩk amim ajêx kêt.

¹⁵ Djãm akrã mex ne ja? Djãm kàjkwakam Metĩndjwýnh we kute amã ja jarênh? Kati, atemã. Pykakam me ar ba ne me kute amã wã jarênh. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kõt akabên ne ja. Xatanaj ne kute amã wã jarênh. ¹⁶ Mýkam? Bir, me'õ nhõ mýjja'ã angrykkam ne arax mýr jabej adjàkrêkam ne ga akangati. Akangatimẽ apýnh me axwe djàrimẽ akam apõx.

¹⁷ Nhyim be, kàjkwakam Metĩndjwýnh kute gwaj bamã bakrã mex jadjàr gwaj bakabên mexkam gwaj baje amikam bajaxwe'õ mar kêt. Ne badjumar mex prãm. Ne memã baprĩn memã bakabên. Ne bajamak mex.

Ne badjukaprĩkumrêx ne baje mrãmri ne pidjõ djõ mex ne õ kumex pyrãk.

Ne bamã me õ mýjja kêtme me rũnh jabêo aben pyrãk.

Ne bajêxnhĩ kêt ne mrãmri tu amim Jeju markumrêx.

¹⁸ Me kute aben nêje me kukrà ne akrãnmã memã arênhõ ba ja ne me memã arênhõ ba nhyim me arým ajmã kute kêt ne katàt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne pidjõ djõ mex ne õ kumex pyrãk.

4

Me kute amidjwýnhbito kĩnhja ne Metĩndjwýnhmã à'wýr punu.

¹ Mýj ne ga me aman arým abenwýr aprõt ne aben tako aba? Bir, me aje amim

'ã karõ djakam amã apýnh me'õ nhõ mýjja pro prãm ne 'ã angryk aba. Ne kam ã abeno anhýro aba. ² Me amã mýjja kĩnh ne aje bit byrmã nhyim me me abê aptã ga me byr kêt. Byr kêt ne arým me kupa. Aje 'ã angryk ne te aje byr prãmje. Ne kam aje 'ã aben tak ne abenwýr aprõt ne kam aje byr kêt rã'ã ne. Mýkam ne ga me aje byr kêt? Bir, me aje Metĩndjwýnhmã o adjà'wýr kêtgam.

³ Nàr, me aje Metĩndjwýnhmã o adjà'wýr jabej nhyim kute me amã õr kêt. Mýkam? Bir, me aje o adjà'wýr punukam. Mýj ne aje o adjà'wýr punu on? Bir, me aje bit byrmã ne aje bit o amidjwýnhbito kĩnh prãm. Aje amidjwýnhbito kĩnh prãmkam aje mýjjao Metĩndjwýnhmã adjà'wýr punukumrêx.

⁴ Metĩndjwýnh ne arým kute ar ajo õ me jakam ga ren ar amã Metĩndjwýnh kĩnhkumrêx. Nhyim be, kati. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjà punuja ne gar amã kĩnh rã'ã. Aje mrãmri ne me kum prõ djwýnh kĩnh ne kam jãm kum krõ'ã prõ kĩnh pyrãk. Nàr, aje mrãmri ne me kum mjên djwýnh kĩnh ne kam jãm kum krõ'ã mjên kĩnh pyrãk. Amã Metĩndjwýnh kĩnh ne kam jãm amã me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjà punuja kĩnh. Nã gãm ar kam ari akabêno aben nhikjê. Dja gar amã me kukràdjà punu kĩnh rã'ãn arým amijo Metĩndjwýnh kurê djwýnh.

⁵ Amrêbê: ne me memã kum,

—Metĩndjwýnh Karõ kute me bakad-jwýnhbê amijo kajkep ne te arek kum me bajo ba prãmje. Te arek kum me bajo ba prãmkam arým ngryk 'ýr.

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhyim me arým 'ã pi'õk no'õk ne. Djãm me kabên kajgo got? ⁶ Ajmã gwaj bakuten bajaxwe prãm. Nhyim be, Metĩndjwýnh ne kum gwaj bakaprĩn gwaj bajaxwe kêt kadjy gwaj bamã tỳx jangij gwaj ajmã bakute kêt. Amrêbê: ne ujarênh djwýnh me bakukãmãremã kum,

“Me kute amijo àmra prãmja Metĩndjwýnh arým mebê aptã.

Nhyim be, me kute amijo ngriren amijo kàtãmja Metĩndjwýnh tu kum me kaprĩ.”

Nām ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Ga, kum me bakaprÿja pumũ.

⁷ Kum gwaj bakaprÿkam dja gar akrãnãmã Metÿndjwÿnh kabën man kôt ar amijo aba. Ar Xatanajbê aptà nhym arÿm ar abê prôt ne. ⁸ Dja gar Metÿndjwÿnh man kôt amijo ajkamê nhym arÿm amipãnh ar aman ar awÿr amijo ajkamê. Ar ajaxweja, on ajaxwe krãtan amex kute mrãmri ne me aminhikra punu põnh nhym arÿm mex pyrãk. Ar aje amijo Metÿndjwÿnh mar ne jãm ajaxwe prãmja, on aje amim ajaxwe'ã karõja krãtan adjumar djã mex ne. ⁹ Ajaxwe prãmkam on adjumar punun on muwn kôt amra. On akeket krãtan muwn on akÿnh krãtan adjumar punu:re ne. ã ajaxwe prãmkam amijo ane. ¹⁰ Dja gar Bënjadjwÿr djwÿnh rax man arÿm amijo angrin amijo akãtãm. Nhym kam arÿm kãmã akamê.

¹¹ Akmere, àpnhÿre ar, kwãrÿk wãnh abenã akabën punu kêt. Metÿndjwÿnh ne arÿm gwaj bamã kukràdjã jarën gwaj bamã,

“Djã gãm me amã aben jabê”, ane.

Kute gwaj bamã kabën ja jarënhkam gar atekam akamy'ã akabën punu jarën 'ã axwe nhô. Mÿj ne gar arÿm aman ã akamy'ã akabën punuo ane? Bir, gar amim,

–Metÿndjwÿnh kukràdjã ja ne mex kêt, anen arÿm akamy'ã ar akabën punu. Ne kam arÿm o Metÿndjwÿnh kabën'ã punu jarën arÿm mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Ne aje Metÿndjwÿnh kukràdjã'ã punu jarënhbit.

¹² Djãm we ar abê mÿjja ne gar amibu'ã me'ã axwe janhôro aba? Metÿndjwÿnh pydji ne arÿm me kute katãt amijo ba'ã memã karõ nhym me arÿm kabën ma. Ta dja me utãr jabej nãr meo biknor jabej nhym me arÿm me biknor tokry djãkam biknor jabej. Atemã me'õ kute meo anhÿr kêtumrëx. Kam ar ga akajgon kam me'ã axwe janhôr ar o aba.

Me amikukãm amijo àmra ne kute amijarënh nêje kute me akre.

¹³ Ar aje amijo adjãmratija, ikabën 'ãno djan ama. Aje Metÿndjwÿnh mar kêt ne amijo adjãmrakam ga we memã kum,

–On ne nãr kryrãm dja ba krÿ wãmã tën bõx ne ije amim pi'ók kaprÿ kumexo atommã. Be, dja ba kam pi'ók kaprÿ pãnh mebê mÿjja jamÿn amũ memã õro ikrÿ. Ne o ikrÿ:n arÿm pãnh inhõ pi'ók kaprÿ kumexo atom. Ne o ikrÿ: nhym arÿm ijã amexmê na apêx. Ba kam arÿm akubyn tẽ, ane. Gar aje memã ã amijo adjãmrao anhÿrja gora ikabën 'ãno djan ama. ¹⁴ Dja ar ajã akati nhym mÿjja ajmã ar ajo gar aje mar kêtumrëx. Atÿn tẽ:n atÿn nhitep djã ne kute mrãmri ne kakũm ba pyrãk. Kakũm ba:n kam arÿm me aêrbê kêt ne tu kãjkwa mẽ bimirãkumrëx ne. Nãm ã atÿn tẽ:n me aêrbê tu akêto ane.

¹⁵ Kwãrÿk wãnh ã memã amijo adjãmrao anhÿr kêt. Ga ren ar Metÿndjwÿnh man ren memã kum,

–Metÿndjwÿnh kute amim ijã karõ kôt dja ba itÿn ne ar iba rã'ã jabej. Ba kam arÿm krÿ 'õkam itëm jabej. Nãr atemã idjãpênh jabej, ane. Ga ren ar ã memã anen arÿm ar amex.

¹⁶ Nhym be, kati. Gar Metÿndjwÿnh mar kêt ne amikam akÿnh kadjy amijo amra. Aje ã amijo adjãmrao anhÿrkam ne ajaxwe.

¹⁷ Metÿndjwÿnh ne arÿm ar amã amrãnh mex'ã karõ gar arÿm aje mar. Dja ga mar kajgon kôt amijo aba kêt ne arÿm ajaxwe.

5

Me õ nêkrëx rÿnh kute amidjwÿnhbit mar. Mat 13.22; Ruk 12.15; Xim k 6.6; Ap 18.15

¹ Me rÿnhmã ne ba memã kum,

–Ë, me anhõ nêkrëx rÿnh, ba me amã arê. Dja apÿnh me akaprÿ djãri me awÿr bõxumrëx. Me akaprÿ ra:x kukãm dja ga me on muwn amra:.

² Mÿkam? Bir, dja me anhõ nêkrëx rax arÿm me abê rerekre ne. Te me anhõ kubêkã mex nhym kãpotire arÿm prÿne me abê apõk ne. ³ Dja prÿne me abê anhõ mÿjja 'õk ne me abê amijo ajkê. Me anhõ kën karÿrmê anhõ kryt jaka dja prÿne me abê punure. Nhym me kunÿ arÿm me anhõ mÿjja punu pumũn me ajã abenmã kum, “Be, omũ. Djãm tãm wã mex got”? ane. Nhym kam Metÿndjwÿnh arÿm me amã ajaxwe pãnh jarê ga me atokry:. Atokry kute mrãmri ne kuwy'ã me xêt kam me tokry pyrãk. Be, mÿj kadjy ne ga me amim anhõ nêkrëx rÿnho atom nhym kumex?

Djãm we me aje amijo rũnhmã? Kati. Me kute aminhinomã amimẽnh djà nhõ akatikam dja Metĩndjwỳnh me amã ajaxwe pãnh jarẽ ga me atokry:.

⁴ Ë, akubyn amijo tẽn amima. Ga me ajêx ne anhõ àpênhmã kum, “Dja gar inhõ bàygogo djê pa ba kam ar amã o pãnh”, anhỹro aba. Nhym me ê pa, ga me ate kam arỳm memã o pãnh kêt. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Djãm Metĩndjwỳnh kute me amar kêt got? Kati. Ë, me kute me amã ê kajgoja kum amijo akij ne kum, “Dja ga ijo angyk”, ane nhym arỳm me kuma. Metĩndjwỳnh ne me krãptĩ:o ban memã Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Uma:kumrêx ne arỳm me kute kum amijo àkjêrja ma.

⁵ Me ga ne ga me prĩne amijo djuw mexo aban abixaêr tỳ:xo aba. Aje mrãmri ne mry nhĩptĩ kute ate krãn àkurbit mar nhym me kute myt tãmkam par pyræk. On dja Metĩndjwỳnh me ajaxweo pãnh ne. ⁶ Ga me arỳm aje me kute katåt amijo bakumrêxmã axwe jarẽnh ne aje me par nhym me kute aminêje me abê àptår kêtumrêx. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Nã bãm ã me nêkrêx rũnh kute Metĩndjwỳnh mar kêtumrêx memã ane.

Me kute amiwỳr Bẽnjadjwỳr djwỳnh jamãr 'iryãm.

⁷ Nhym be, akmere, àpnhĩre ar, gwaj baje Metĩndjwỳnh markam me kute gwaj bajo bikẽnhkam, mỳj dja gwaj amim arẽn kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh dja bõx ba kõt dja, ane. Bẽnjadjwỳr djwỳnh bõx gwaj kõt baku'êja dja gwaj kuma. Ne kam akrànãmã amiwỳr amãr 'iry:n ã badjukanga kêt. Ga, pur kre djwỳnh kute pur kreja pumũ. Ne kam djwỳ mex jamãr 'iry:ja pumũ. Nhym kam kum ngo nhym arỳm na bixadjwỳr mex ne. Nhym kam djwỳ arỳm apõx ne 'y tỳx ne. ⁸ Dja gar kudjwa akrànãmã amiwỳr Bẽnjadjwỳr djwỳnh jamãr 'iry:n ã adjukanga kêt. Mỳkam? Bir, arỳm bõx 'ỳr gwaj kõt baku'ê 'ỳr.

⁹ Kwãrĩk wãnh abẽn prĩkam abenã akabẽn kêt. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh kute pãnh ar amã ajaxwe jarẽnh karõ. Kwãrĩk wãnh abenã anhỹr kêt. Memã axwe pãnh jarẽnh djwỳnh arỳm bõx 'ỳr.

¹⁰ Ga, me bakukãmãreja ma. Metĩndjwỳnh kukwakam ujarẽnh djwỳnhja ma. Bẽnjadjwỳr djwỳnh kukwakam ne me memã ujarẽnh ar ba nhym me 'ã ari meo bikẽnhõ ba nhym me amitokry maro ba. Nãm me te meo anhỹro ba nhym me akrànãmã amiwỳr Metĩndjwỳnh jamãr 'iry:n ã ukanga kêt. Dja gar me kudjwa ã amiwỳr amãr 'iry:o ane.

¹¹ Nãm me te meo anhỹro ban te mebê Metĩndjwỳnh kurêo ba nhym me Metĩndjwỳnh'ã ukanga kêtumrêx. Me ja ne me kĩnhkumrêx. Ja ne gar aje arỳm mar. Arỳm ne gar Djo'ã ujarẽnh ma. Me bakukãmãre Djo te amitokry kumex maro ban amim Bẽnjadjwỳr djwỳnh mar'ã ukanga kêtumrêx. Ne kam arỳm tokry mar'ã aminhinomã amimẽ nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh arỳm o djuw me:xkumrêx. Tãm dja gar ama. Ga, Bẽnjadjwỳr djwỳnh kum me kaprĩ:kumrêxja pumũ.

¹² Akmere, àpnhĩre ar, ar aje memã akabẽn jarẽnh nhym me kute amar pydji kadjy djãm aje kam kõt Metĩndjwỳnh nàr õ mỳjja'õ jarẽnhmã? Kati. Kwãrĩk wãnh aje memã akabẽn pydjin arẽnhkõt memã kàjkwa jarẽnh kêt. Kwãrĩk wãnh aje memã akabẽn pydjin arẽnhkõt memã pyka jarẽnh kêt. Memã ar akabẽn pỹnhbit ne arẽ. Aje mrãmri mỳjjao anhỹrmã. Kambit memã kum, “Nã. Dja ba ã o ane”, ane. Nàr, aje mỳjjao anhỹr kêtãmã. Kambit memã kum, “Kati. Dja ba o anhỹr kêt”, ane. Jabit memã arẽ. Memã akabẽn pỹnhbit ne arẽ. Kwãrĩk wãnh memã akabẽn jarẽ ne me kute ar amar pydji kadjy kõt memã apỹnh mỳjja jarẽ kêt. Metĩndjwỳnh ren ar amã ar ajaxwe jarẽ.

Me kute aben mar ne Metĩndjwỳnhmã abeno à'wỳr.

¹³ Dja gar ajõ akaprĩ jabej Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ. Nàr, ar ajõ akĩnhkumrêx jabej angrerkam kum amikĩnh jarẽ.

¹⁴ Djã ne ar akam me'õ kanê? Gê amiwỳr me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnh 'wỳn amiwỳr aro bõx. Gê ar Metĩndjwỳnhmã o a'wỳn arỳm Bẽnjadjwỳr djwỳnh kukwakam kangõo kungrà. Kangõo kute rõnykangõo pyrækjao kungrà. ¹⁵ Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute me'õ kanêjao

mexmã tu amim kamnhĩxkumrẽx ne kum o a'wỳ nhym arỳm ar kabẽnkôt o mex ne kum tỳx jadjà. Amrẽbê kute àpênh jaxweo ba jabej dja arỳm axwe maro aknon kam ngryk kêt ne.

¹⁶ Dja gar ajaxwe'õkam akaprĩn 'ã abenmã amikôt amijarẽ. Ne kam Metĩndjwỳnhmã abeno a'wỳ nhym arỳm ar ajo mex. Godja gwaj bajaxwe kêt jabej ne kum badjà'wỳr jabej. Ne badjà'wỳr'ã batỳx ne 'ã badjukanga kêt jabej nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bakabẽn kôt àpênh rax.

¹⁷ Be, djãm Erijbê wajanga? Kati. Erij umar kute mrãmri ne gwaj badjumar pyræk. Ne kam Metĩndjwỳnhmã kàjkwa ngrà'ã à'wỳr tỳxkumrẽx. Nhym arỳm kôt namẽ amexkam kàjkwa ngràbit. Ne ajte namẽ amexkam kàjkwa ngrà ne. Ne ajte namẽ amexkam tãm ne. Ne ajte nakam kàjkwa ngrà ne. ¹⁸ Ne kam ajte kum na'ã a'uw nhym kabẽn kôt ajte na axidjuw. Axidjuw nhym kam djwỳ ajte ingrôt. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnhmã badjà'wỳro ane nhym ã gwaj bakabẽnkôt àpênh raxo ane.

¹⁹ Akmere, àpnhĩre ar, gêdja ar akam me'õ Metĩndjwỳnh kabẽn katàtja bê ate amijo ba jabej. Nhym me'õ akubyn Metĩndjwỳnh'ỳr o akẽx jabej. ²⁰ Mỳj dja kute arỳm 'ỳr o akẽxkam kuma? Bir, me'õ kute akubyn 'ỳr o akẽxja ne axwebê utà nhym Metĩndjwỳnh arỳm me biknor tokry djàbê utàn kam kum apỳnh axwe djàri krãptĩ akno.

Pedru kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ne me bê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Ar ja ne ar apýnh pykakôt ajmã nhym me Jejukôt aro ajkê ne. Nhym kam Pedru kute aro týx ne o kïnhmã arkum pi'ôk no'ôk ne. Ne arkum,

—Mrãmri ne gwaj pykajabê babari Jejukôt batokry. Te batokry gwaj Jeju'ã bangrà týx. Arým gwaj bakutêp gwaj bakïnh djã dji. Gwaj Jeju'ã amijakren kudjwa te batokryn tu amikajmãtã Jeju kamnhïx ne bakïnh. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ibê Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba pi'ôk no'ôk kam ar amã ikabên jarê. Amrêbê gar apýnh me õ pykakôt aben bê abingrãnhja nhym me kute ar ajo me bajtemo baja ba ar amã ikabên. Pykabê Põtukam, Garaxakam Kapadôkam, Adjijkam, Bixinijkam, ar aben bê abingrãnhja, ba ar amã ikabên jarê.

² Metïndjwýnh, me Babãm djwýnh arým amijo ar apytã. Amrêbê: mýjja kunï kator kêttri amijo ar apytã. Kute prïne amikukãm mýjja kunï markam amijo ar apytã. Karõ ne ar ajo mexo ba gar arým kôt amextiren ajmã akute kêt ne ar aba. Ne kam katãt Jeju Kritu kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê: ne me bakukãmãre mry kamrõo me kaprêk nhym Metïndjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngryk kêt ne. Jakamdjwý arým Kritu pïte'ykam ty nhym kamrõ prõt. Kam ne Metïndjwýnh arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt.

Gê tu kum ar akaprï:kumrêx* gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Mýj ne me kute amiwýr kamnhïxmã?

Rõ 8.29; Ep 1.4; A Xim 1.9; Ped k 2.9

³ Ba Metïndjwýnhmã mextire jarê. Metïndjwýnh ne ra:xkumrêx. Kubê Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Ta ne ukaprï ra:xi. Ukaprï raxkôt ne arým gwaj bamã amak bõ. Ga, me nã kurũm apõxkam

me umar djã nyja pumũ. Metïndjwýnhdjwý ne gwaj bajamak bõ gwaj arým badjumar djã nyn kam bamã katãt amijo baba prã:m ne bamã Metïndjwýnh kï:nhkumrêx. Jeju Kritu tyk ne akubyn tïnkam ne arým gwaj bamã bajamak bõ gwaj arým badjumar djã ny. Kute gwaj bamã bajamak bõnhkam gwaj tu 'ýr babõxmã kamnhïxkumrêx. Dja gwaj 'ýr bõx ne kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne. ⁴ Nhym kam arým gwaj bamã mýjja mexti:re ngã, gwaj bamã mýjja kume:x ngã. Djãm mýjja rerekmã? Kati. Djãm punumã? Kati. Mýjja mex rã'ã: rã'ã ne. Kãjkwa djwýnhkam ne arým ar amã kudji.

⁵ 'Itýxo Metïndjwýnh kute mã amim ar apytãr mex ne ar ajo ba. Gar tu amim markumrêx nhym kute mã 'itýxo ar apytãr mex ne ar ajo ba. Dja mã amim ar ajo ba: nhym me kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati arým bõx. Bõx nhym arým prïne amimex kôt ar ajo mexkumrêx.

⁶ Jakam godja gar apýnh mýjjakam akaprï jabej. Me kum ar akurê nãr akanê nãr anhõbikwa'õ abê tyk nãr mýjja 'õdjwýkam akaprï jabej. On dja akaprï kêt ne. Dja te akaprïnh akïnhhti:re. Mýkam? Bir, dja gar Metïndjwýnhkôt amexti:rekumrêx. Ja ne gar amiwýr kam ama. Kam ne gar akïnhhti:re. Akaprï japõkmã akïnhhti:re.

⁷ Ga, kên karýrkam punu kunï kator kadjy me kute kuwykam adjwýrja pumũ. Nhym kam arým mexkumrêx. Ar gadjwý dja me kum ar akurê nãr akanê nãr anhõbikwa'õ abê tyk nãr mýjja 'õdjwýkam akaprï jabej. Kam dja gar amim Metïndjwýnh man amim maro amũ amikamên arým mar rax ne. Aje Metïndjwýnh mar raxkam akïnhkumrêx. Kam akïnhõ kên karýrkam me kïnhja jakrenh me:x ne. Kên karýr dja on akuno. Nhym be, ar ga dja gar tu amim Jeju Kritu mar raxkumrêx nhym akubyn bõx ne apumũn ar ajã amim,

—Be, inhõ me wã mex djõ'ã ne me mã imex jarên irax jarê ba kam arým ikïnhkumrêx, ane. Dja ã ar amex djõ'ã ane.

⁸ Ar ga ne gar omũnh kêt. Te aje omũnh kêt ne amã abê:kumrêx. Te jakam aje omũnh kêt ne aje tu amim markumrêxkam arým akï:nhkumrêx ne te: aje akïnh'ã memã

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprï nhym pãnh arým kum ar akaprï Kati. Ta ne tu kum ar akaprïkumrêx.

amijarênh mex prâmje. ⁹ Metîndjwýnh kute ar apytârmã gar tu amim Kritu markumrêx nhym arým ar apytã gar kam arým akî:nhkumrêx.

¹⁰ Djãm amrêbê: ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kute gwaj bapytâr mar? Mýjjao Metîndjwýnh kute gwaj bapytârmã djãm me kute mar? Kati. Nãm me memã kum,

—Metîndjwýnh ta dja ï tu kum me kaprîkumrêx, anhÿro ba. Jabit ne me arê. Ne kam te: kute amikukãm gwaj bapytâr mar mex prâmje. Nãm me te: kute marmã prîne pi'ôkkôt abenã Metîndjwýnh kabên jarên abenmã kum,

¹¹ —Je tô, mýj xêja ne Metîndjwýnh ta tu mekam ukaprîkumrêx? Mýj dja me utâr on? Nhÿnh amex jakam dja ã meo ane? Nãm me ã amim ane. Nhym Kritu Karô me kadjwýnhbê amijo kajkep ne memã Kritu'ã ajarê. Nãm memã kum,

—Dja tokryn kam ï arým raxkumrêx. Nãm ã Karô memã ane nhym me te: kute amikukãm gwaj bapytâr mar mex prâmje. Mýjjao kute gwaj bapytâr ja te kute mar mex prâmje.

¹² Nhym kam Metîndjwýnh arým memã kum,

—Djãm me ajã ne ba ikabên ja jarê ga me te: aje mar mexmã? Kati. Tû:mrãm me akamingrãnyre'ã ne ba ikabên jarê, ane. Metîndjwýnh memã ane nhym kam 'âtũmkam ujarênh djwýnh ar arým kaj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kute kajkwa kurũm memã Metîndjwýnh Karô janorkôt me ar amã arê gar gajbit arým ama. Kadjy mrãnh djwýnhdjwý te kute mar prâmje gar gajbit arým ama.

Me mexti:ren axwe kêt ne ar ba'ã kute memã karô.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 2.10; Xit 2.14

¹³ Ar aje markam dja gar ano tÿx ne ajamak mex ne ajaxwe kêt kadjy amijãno djan mrãmri akînh djãkam amakkumrêx. Kwãrîk wãnh kam amak katêri 'ã adjukanga kêt. Dja Jeju Kritu bôx ne arým memã amijo amirît ne arým ar amã akînh djã nhôrkumrêx. ¹⁴ Ga, me prîne kute nã kabên mar ne kôt kute amijo baja pumũ. Ar gadjwý dja gar Metîndjwýnh kabên man kôt

ar amijo aba. Amrêbê ne gar ajamakkre kêt ne amã mýjja punu kînh. Kwãrîk wãnh akubyn amã kînh kêt. ¹⁵ Metîndjwýnh ne mexti:ren axwe kêtumrêx. Ar ga dja gar Metîndjwýnhkôt amextiren ajaxwe kêt ne ar aba. Amrãnh kunîkôt ajmã akute kêt ne ar aba. Metîndjwýnh ta ne amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. ¹⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãremã kum,

“Ba ne ba imexi:ren ijaxwe kêtumrêx ne ar iba.

Dja gar ikudjwa amextiren ajaxwe kêt ne ar aba.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'ôk no'ôk. Kam dja gar amexi:ren ajaxwe kêt ne ar aba.

¹⁷ Kajkwakam me Babãm djwýnhmã ne gar amijo a'uw. Ta ne kute me kunî axwe markam kute memã axwe pãnh jarênh. Me kute axwekôt amijo badjari 'ãnh dja memã pãnh jarênho tẽ. Dja katãt me kunîmã pãnh jarê. Ar gadjwý kute ar amã ajaxwe pãnh jarênh karô amijãno djan ar aba. Ga, me me bajtem nhô pykakam ar bakam amijãno ãm ne katãt kute amijo baja pumũ. Ar gadjwý pykakam ar abari amã Metîndjwýnh pyman amijãno dja. Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan katãt ar amijo aba.

¹⁸ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtumã ar akukãmãkjê kukradjã kôt amijo aba kajgo:n ajaxwe rã'ã. Nhym kam Kritu arým ar ajaxweo pãnh nhym kam Metîndjwýnh arým tu ar amã axwe kêt jarê gar kum ajaxwe kêt. Djãm kryt jakao nãr kên karÿro ne ar ajaxweo pãnh? Kati.

¹⁹ Metîndjwýnh ne kum kra kî:nh. Nãm te kum kînh ne arým pykamã ano nhym arým amikamrô ar ajaxweo pãnh. Ga, me bakukãmãre kute mrykî'ãtomti par ne kute Metîndjwýnhmã bôrja pumũ. Mry punu kêt ne prîne kã mex ne me kupa. Kritudjwý ajmã kute kêt ne axwe kêtumrêx ne arým ar ajaxweo pãnh. Pîte'ykam ne kamrô prôt ne arým tyn kam arým o ar ajaxweo pãnh. Kam dja gar amijãno djan katãt ar amijo aba.

²⁰ Mrãmri ne Metîndjwýnh amim Kritu'ã karôkumrêx. Amim tyk'ã karôkumrêx. Pykamẽ kajkwamẽ mýjja kunî kêttri ne amim 'ã karôkumrêx. Ne kam 'âtũmkam arým ar akadjy Krituo amirît ne. Mýjja kunî

kute aminhinomã amimênh djà nhõ akati jakam arým o amirît ne. ²¹ Nãm ar akadjy o amirît gar aje kôt tu amim Metïndjwýnh markumrêx. Nãm o amirît nhym ty nhym akubyn o tïn ne amiraxo o rax nhym arým ra:x ne uma:kumrêx. Mýj kadjy? Bir, gar aje tu amim Metïndjwýnh markumrêx ne aje amiwýr kôt atïn kamnhĩxmã. Ja kadjy ne akubyn Krituo tïn nhym arým ra:xkumrêx.

²² Jakam ne gar arým kabên katàt man kôt ar amijo aban arým ajmã akute kêt ne ar aban arým mrãmri amã me abê katàtkumrêx. Jeju kukwakam me bakamyja amã me abê katàtkumrêx. Kam, dja gar ã anen amim ajaxwe'õ'ã karõ kêtumrêx ne arým ar amã aben jabê:

²³ Ga, te bãygogo 'y mex ne punu prãmja pumũ. Nhym me bãygogo 'y mex kre nhym arým ingrõtja pumũ. Ar gadjwý ne me ar amã Metïndjwýnh kabên jarê, Metïndjwýnh kabên kute mýjja 'y pyrãk ne me ar amã arê. Nhym me kute ar amã arênhja ne kute me àkre pyrãk. Djãm Metïndjwýnh kabên punu prãm? Kati. Mex rã'ã: rã'ã. Tãm ne me ar amã arê gar aman arým tu amim Metïndjwýnh markumrêx. Nã gãm ar mýjja nhingrõt mãn prãbê tu amim markumrêx. Nhym kam arým ar amã ajamak bõ gar arým adjumar djà ny kute mrãmri ne me prĩre bixadjwýr nykam umar djà ny pyrãk. Ne kam arým amã Metïndjwýnh kĩ:nh ne aje mar prã:m ne aje katàt amijo aba prã:m ne. Metïndjwýnh ne amikabên pýnh ne arê. Djãm kute atemã kabên 'õ jarênhmã ne kute o kabên tũm japanh ne o biknormã? Arkati. Kute amikabêno biknor kêtumrêx. ²⁴ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kabên jarên memã kum,

“Ga, bõja pumũ. Bõ tïn 'ikrãne ne arým mjõ. Me badjwý ne gu me bakunĩ batïn ne ar baba 'ikrãne.

Ga, pidjõrã mexkumrêxja pumũ. Pidjõrã mex 'ikrãne ne arým rôrõk ne. Me badjwý ne gu me bamex 'ikrãne.

²⁵ Nhym be, Metïndjwýnh ne amikabên pýnh ne arê. Djãm kute iby atemã kabên 'õ jarênh ne kute o kabên tũm

japanh ne o biknormã? Arkati. Kute mar tỳx rã'ã: rã'ã ne.”†

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Kam ne gwaj kabên mar pýnh. Amrêbê ne me kãj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kabên pydjìn arê gar mar pydji.

2

¹ Me kute ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ar aje mar pydjìkam

on wãnh me kãxã akabên punu kanga.

Aje memã ajêxkôt me noo abiknor on wãnh kanga.

On wãnh ajêx ne aje amijo Jeju mar mexja kanga.

Me'õ nhõ mýjja'ã angyrk on wãnh kanga.

Akabên punu kunĩ on wãnh kanga.

² Metïndjwýnh kabên kute me kã kangõ pyrãk dja ga amã kĩnh. Aje me prĩre rwýk ny pyrãk kute kum kã djãnh pyrãk ã amã kabên kĩho ane. Ne kabên maro tẽ:n maro amũ amikamên mar ra:x ne. ³ Aje arým amim Bẽnjadjwýr djwýnh mex kakinhkam dja ga ã amã kabên kĩho ane.

Kute Kritu'ã kên jakre.

⁴ Kritu ne kute kên pyrãk. Nhym be, kên ne tïn ne ar ba kêt. Nhym be, Kritubit ne tïn ne ar ba. Kute kên pyrãk gar arým 'yr bõx. Nhym me kwý arým kanga. Nhym be, Metïndjwýnh ta arým amijo utà. Kute o me utàr kadjy arým amijo utà. Kum kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne me kum kên pãnh rax kĩnh pyrãk.

⁵ Ar gadjwý ne gar aje apýnh kên pyrãk. Nhym be, kên ne tïn ne ar ba kêt. Ar gajbit ne gar atïn ne ar aba. Aje apýnh kên pyrãk. Ga, me bakukãmãre kute kênno Metïndjwýnh nhõ kikreti nhipêxja pumũ. Ar gadjwý ne Metïndjwýnh arým ar ajo kran ar amã Karõ jano nhym kam arým ar akam nhýn ar ajo ba. Gar kam arým abeno anhõbikwa mexo mõ. Nãm ar ajo kute mrãmri ne kênno kikreti nhipêxo mõr pyrãk. Ne kam ajte amim ar apumjuw, kute ar ajo me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnhmã ne ar apumjuw. Ga, me kadjy Metïndjwýnh mar djwýnh kute Metïndjwýnh nhõ kikretikam kum mry bõr nhym kum kĩnhja pumũ.

† 1:25 Kute amikabên jarênh ne o biknor kêtumrêx. Kute apýnh mýjja jarênh kôt dja mýjja kunĩ apõx mexkumrêx.

Ar gadjwÿ Karõ kute ar ajo bakam ne gar kum apÿnh kÿnh djà nhõro aba nhym kum kÿnh. Ar aje tu amim Jeju Kritu markam ne kum kÿnh. ⁶ Be, nhym kam Metÿndjwÿnh kën'ã Kritu jakre. Kën pãnh raxja, me kum kÿnhja'ã ne akren me bakukãmãremã kum, “Ota ba krÿrãxbê Xijãokam këno kikremo kajpa nhym dja. Kën mexkumrêx, kën pãnh rax ne ba amijo utàn kudja. Me kute tu amim kënja markumrêx dja me pijàm kadjy kêtumrêx.”

Nãm Metÿndjwÿnh ã Kritu'ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ⁷ Ar ga ne gar arÿm tu amim Kritu markumrêx ne arÿm amã kÿ:nh. Amã kÿnh kute mrãmri ne me kum kën pãnh rax kÿ:nh pyrãk.

Nhym be, me amakkre kêtja ne me kute amim Kritu mar kêt ne kanga. Nhym be, Metÿndjwÿnh ta arÿm kàjmã kum rax kamê nhym arÿm ra:x. Kritu'ã ne amrêbê me bakukãmãre memã ajarê. Nãm me memã kum,

“E kum kën ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omÿn kam bõm kumê. Kën ja ne arÿm kute kikremo kajpar, kum kajpar tÿxi”, ane.

Be ga, me bakukãmãre kute amrêbê: memã anhÿr kôt me arÿm kute Kritu kangaja pumÿ. Nhym kam Metÿndjwÿnh arÿm kàjmã kum rax kamê nhym arÿm ra:x ne. ⁸ Nãm me memã kum,

“Kën ne kute me par tok nhym kam me rôròk prãmumrêx”, ane.

Me amakkre kêt ne me kute me rôròkja pyrãk. Nãm me kute amim Kritu mar kêt ne kam arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Metÿndjwÿnh kute amrêbê: me'ã amim karõ kôt dja me arÿm akuno.

⁹ Nhym be, ar ga ne Metÿndjwÿnh arÿm amijo ar apytà. Ar ga ne gar aje mrãmri ne me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh rÿnh pyrãk. Nhym Bënjadwÿr djwÿnh ne ar ajo ba. Ar abê Metÿndjwÿnh nhõ me wÿnhkumrêx nhym arÿm amim ar ajo ba. Ar gajbit ne amim ar ajo ba. Amrêbê ne gar ajaxwe: ne aje mrãmri ne me akamàt kô tykkam rôròk baja pyrãk. Gar ari ajaxweo aba nhym Metÿndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Jakam ar aje mrãmri ne me irãkam katàt ba pyrãk ne katàt

Metÿndjwÿnh kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm memã ra:xmê mextire 'ã adjujarênh ar aba. ¹⁰ Amrêbê ne gar ate me kajgo kôt ar aba. Nhym Metÿndjwÿnh arÿm jakam ar ajo kran amikôt ar ajo ba. Amrêbê ne kum ar akaprÿ kêt. Ne kam arÿm jakam kum ar akaprÿ.

¹¹ Ga, me me bajtem nhõ pykakam ar baja pumÿ. Djãm me kute amikukràdjã kangan me bajtem kukràdjã marn kôt amijo ba prãm? Kati. Ar gadjwÿ ne gar me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja mē ro'ã ar aba. Me kum amidjwÿnhbito kÿnh prãmumrêx axwe:. Me axwe kôt ar ajaxwe puma:. Djãm ar aje Metÿndjwÿnh kukràdjã kangan me axwe kukràdjã 'amÿnh ne kôt ajaxwemã? Kati. Kwãrÿk wãnh. Dja gar Metÿndjwÿnhmã amijangri tÿx.

¹² Me kute Metÿndjwÿnh mar kêtjamê ro'ã ar abakam dja gar katàt ar amijo aba. Nhym kam me ar apumÿn arÿm ar ajã 'êx jabej ne arÿk ar ajã kute,

–Ga, me axweja pumÿ, anhÿr jabej. Kwãrÿk wãnh rã'ã. Ar ga dja gar memã katàt ar amijo aban adjukaprÿ. Katàt ar amijo aba: nhym kam Kritu arÿm bõx. Bõx nhym me arÿm amiman Metÿndjwÿnhmã kum,

–Mrãmri amexkumrêx. Me kute amim amarja katàt ar amijo ban ukaprÿ. Ba kam gadjwÿ amex ma. Mrãmri amexkumrêx, ane. Dja me ar akatàt pumÿn arÿm ã Metÿndjwÿnhmã ane.

Me kute me bënjadwÿr kabën marmã.

Rô 13.1; Xit 3.1

¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja gar pykakam me bënjadwÿr kabën kunÿ ma. Mÿkam? Bir, gar arÿm kàjkwakam anhõ Bënjadwÿr djwÿnh kabën maro aba. Ta ne arÿm ar amã me'ã karõn ar amã,

–Pykakam ar anhõ bënjadwÿr kabën ma, ane. Kute ar amã anhÿrkam ar aje pykakam anhõ bënjadwÿrdjwÿ kabën marmã. Bënjadwÿr raxo kute me bënjadwÿr kunÿ jakrenhja dja gar kabën ma. ¹⁴ Nãr me bënjadwÿr kute atãri ar amã ÿr ja dja gar kabën ma.

Metÿndjwÿnh ta ne ar amã me bënjadwÿr jano. Ta ne ar amã aje me kabën marmã arê. Mÿj kadjy ne ar amã me arê? Bir,

dja me bēnjadjwÿr me axweo bikēho ba. Nār, dja me katāt kute amijo bajamā mex jarēho ba. Me kute ā meo anhÿr kadjy ne ar amā me bēnjadjwÿr jarē. Kam, dja gar me bēnjadjwÿr kabēn man katāt ar amijo aba. ¹⁵ Katāt ar amijo aba nhym kam me kwÿ ar ajā kabēn kajgo kumex jarē. Me bēn kati dja me ā ar ajā ane. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ga dja gar arek katāt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt. Nhym kam amū me krāptī arÿm ar amexkôt ar apumūn arÿm me kabēn kajgoja mar kêt. Nhym kam me arÿm anhikrēn arek dja. Dja gar aje katāt amijo abao ā me kabēn kajgoja nhityo ane. Metīndjwÿnh kute ar amā 'ā karō kôt dja gar ā ane.

¹⁶ Amrēbē ne gar te ajaxwe kētmā ne ajaxwe rā'ā. Jakam ne Kritu arÿm ar ajaxwebē ar apytàn arÿm ar amā tÿx jangij. Ar ajaxwebē ar atÿxkam ar ga ne gar arek mekôt ar aban adjumar mex. Arek mekôt ar abakam kwārīk wānh arīk ar aba kêt. Ga, me kwÿ kute,

—Ba ne ba arek mekôt ar iban idjumar mex, anhÿrja pumū. Nām me anen kam arīk ar ban axwe:. Ne kam me kute mrāmri ne me kute kubēkà mex jangjēnh ne kadjwÿnhbē punu rā'ā pyrāk. Kwārīk wānh ā amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar abē Metīndjwÿnh nhō àpēnhkumrēx ne kum adjapēnh tÿx ne katāt kabēn man kôt ar amijo aba.

¹⁷ Me kunī ar aje kàjmā memā rax kamēnh kadjy dja gar amima. Jeju kukwakam ar aje meo akamyja ar amā me abē. Amā Metīndjwÿnh rax pyman bēnjadjwÿr raxja kàjmā kum rax kamē.

¹⁸ Me kute ar ajō ar apa 'amÿnh gar memā adjapēnh kajgo ar aba ar, ar amā ne ba ikabēn jarē. Dja gar akrānmā pykakam ar ajo ba djwÿnhmā adjapēnh katāt ne rax ma. Djām ar ajo ba djwÿnh mex ne kabôt katikambit dja gar kabēn kôt kum adjapēnh katāt? Kati. Àkrē prām kamdjwÿ kum adjapēnh katāt.

¹⁹ Mÿj dja gar nēn kam arÿm Metīndjwÿnh kīnh nhym ar amā mex jarē? Bir, dja gar katāt Metīndjwÿnh kabēn man kôt ar amijo aba. Nhym kôt me arÿm ar ajo ajkē gar kôt

arÿm atokry ne akaprī ma. Kam dja gar Metīndjwÿnh kīnh nhym arÿm ar amā mex jarē.

²⁰ Godja gar ajaxwe nhym me pānh ar ajo bikēnh jabej gar kam akrānmā amitolokry mar jabej. Djām kam gar arÿm Metīndjwÿnh kīnh nhym kute ar amā mex jarēnhmā? Kati. Nhym be, godja gar katāt ar amijo aba nhym me arÿm kôt ar ajo bikēnh jabej gar kam akrānmā atokry mar jabej. Katāt ar aje amijo abakambit dja gar arÿm Metīndjwÿnh kīnh nhym ar amā amex jarē. ²¹ Katāt ar aje amijo abakôt me kute ar ajo bikēnh gar kôt atokry. Ja kadjy ne Metīndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ga, Kritudjwÿ gwaj bakadjy tokryja pumū. Gwaj baje kudjwa katāt amijo baban kôt batokry kadjy ne gwaj bakadjy tokry.

²² “Djā nām Kritu axwe? Kati. Djā nām memā 'êx ne me noo akno? Kati.”*

²³ Me kum àkjêrkam djā nām amipānh memā akij? Kati. Tokrykam djā nām me kangrô? Kati. Nām Metīndjwÿnhmā amijarē. Kute katāt memā axwe pānh jarēnh djwÿnhkumrēx jamā ne amijarē. ²⁴ Kritu ta ne pīte'ykam gwaj bajaxweo pānh. Mÿj kadjy ne gwaj bajaxweo pānh? Bir, gwaj bamā bajaxwe prām kêt kadjy.

Ga, me tyk kum axwe prām kêtja pumū. Gwaj badjwÿ arÿm batykmān prābē bamā bajaxwe prām kêt ne ar baban baje kabēn marn kôt baje amijo baba prām. Ja kadjy ne arÿm gwaj bajaxweo pānh. Mry kà punuo ne me prīne ôm nhym kam Metīndjwÿnh arÿm kôt gwaj bajo mex gwaj kam ā bamā bajaxwe prām kēto ane. ²⁵ Ga, mryo ba djwÿnh kêt kam mrykī'ātomtī arÿm no biknor ne ate ar baja pumū. Ar gadjwÿ ne gar ate ar aba. Nhym be, jakam gar arÿm ajo ba djwÿnh Jeju'ÿr amijo akēx ne kôt ar amijo aba nhym arÿm ar apytāro ba.

3

Kute prōmē mjēnmā abenā karō.

Xit 2.2; Xim k 2.9, 3.11

¹ Ē, ar apa, arÿm ar amjēnwā, ar amā ne ba ikabēn ne. Dja gar akrānmā amjēn

* 2:22 Amrēbē ne Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbē Idjaij ja jarē nhym kam Pedru kôt arē.

kabên maro aba. Ar ajô amjên kute amim Metîndjwýnh kabên mar prâm kêt jabej ga dja ga katàt kabên kôt ar amijo aban ĩ arým 'ÿr o akêx ne. ² Godja te amim Metîndjwýnh kabên mar kêt ne arým apumũ. Katàt aje amijo aban amã Metîndjwýnh rax pymakôt arým apumũ. Ne kam amex kôt arým Metîndjwýnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

³ Be, mÿj dja ga amexkam akute nhym me kum akĩnh ne? Djãm akunhêrkam nâr djãm akĩ prĩne mex nâr djãm apÿnh anhõ kên karÿrkam nâr djãm aje akà mex jangjênhkam? Djãm akunhêr jabit ne arým kôt amex? Kati.

⁴ Bir, mÿj dja ga ga amexkam akute nhym me kum akĩnh ne? Bir, dja ga anhökre kad-jwýnhbê akabên mexbit man memã aprĩren akrànãmã memã abên rereko aba nhym me arým kum akĩnhkumrêx. Nhym kam Metîndjwýnhdjwÿ kum akĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne me kum õ mÿjja pãnh ra:x kĩnh pyræk.

⁵ Amrêbê ne me bakukãmãre nire kwÿ mextiren axwe kêt ne ar ba. Ne Metîndjwýnh kanàrràm ar ban arým kabên mexbit jarên akrànãmã mjên kabên maro ba. ⁶ Ga, Xara kute Abraão kabên marja pumũ. Nãm katàt kôt ar amijo ban kum rax jarên ar o ba. Ar aje Xara tãmdjwÿ pyræk dja gar kudjwa amjên kabên man arým atĩn prãm kêt.

⁷ Ê, ar apa, arým ar aprõwã, ar amãdjwÿ ne ba ikabên ne. Kwãrĩk wãnh amid-jwýnhbit maro aba kêt ne prĩne amim aprõ maro aba. Ajitÿxo aje aprõ jakrenhkam kum aprĩ:ren amã abê. Djãm amã aprõ jabê kêt nhym Metîndjwýnh kute amarmã? Aje kum amijo adjà'wÿr nhym kute amarmã? Kati. Dja ga amã abê kêt nhym Metîndjwýnh arým amar kêt. Nhym be dja ga amã aprõ jabê nhym arým akabên ma. Djãm apydji ne Metîndjwýnhkôt atĩn ne ar abamã? Kati. Metîndjwýnh djukaprĩkôt ne ga aprõmê kôt ar atĩn ne ar abamã.

Me kute katàt amijo bamã.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.12

⁸ Jakam ne ba ar akunĩmã ikabên. Gora ar akunĩ axikôt abenmã akabên jarê. Kwãrĩk wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt.

Dja gar aben maro aba. Kute me kamy kum kamy jabê pyræk dja gar ã amã aben jabêo ane. Ar amã aben kaprĩn amijo angrin akàtãm ne ar abeno aba.

⁹ Kwãrĩk wãnh me'õ ar ajo ajkê gar amipãnh o abikênh kêt. Nâr, kwãrĩk wãnh me'õ ar amã akij gar amipãnh kum adjækjêr kêt. Ate dja gar kum akabên mex jarên o djuw mex. Ar aje ã abenmã anhÿr kadjy ne Metîndjwýnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ja dja gar aman ikabên kôt amijo ane nhym Metîndjwýnh ĩ arým ar amã akĩnh djã ngãn ar ajo djuw mex. ¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Ar adjumar mex ne atĩn 'iryne ar abamã djãm ar amã ja kĩnh? Mÿj dja gar kadjy amijon?

Bir, kwãrĩk wãnh akabên punu'õ jarên kêt. Aje me noo abiknor kadjy, kwãrĩk wãnh memã ajêx kêt.

¹¹ Godja me arĩk ar ban axwe on memã akàx. Ar ga dja gar ajaxwe kêt ne amã me kaprĩ.

Ar akunĩ abenkam adjumar mex kadjy dja gar aben nêje aben jakren akabôt katin ar aba ne 'ã adjukanga kêt.

¹² Mÿkam dja gar abenkam adjumar mex? Bir, Bênjadjwÿr djwýnh kute katàt me kute amijo baja pumũnh.

Ne kam me kute kum amijo à'wÿrkam arým kute me kabên marn kam kute me kabên kôt memã ipêx.

Nhym be, me axweja ne Metîndjwýnh arým mekam no kà nhàn ngryk ne arým mebê aptà”, ane.

Me kute amrêbê: me bakukãmãremã anhÿrkam dja gar ã amexo ane.

¹³ Ar amex prãm kam djãm me kute ar ajo bikênh prãm? Kati. ¹⁴ Nâr gar katàt ar amijo aba nhym me kôt ar ajo bikênh jabej gar arým atokry. Atokry japôkmã akĩnh. Akĩnh ja dja gar ama. Kwãrĩk wãnh kam ar amã me uma kêt ne atĩn prãm kêt.

¹⁵ Ne ate Bênjadjwÿr djwýnh, Metîndjwýnh ma. Ne mexo umatija ma. Ne ano tÿx. Amikôt aje memã amijarên kadjy ano tÿx. Dja me abej akukij ne amã,

—Mÿj ne ga aman arým, “Dja ba Metîndjwýnh kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba? Mÿj ne ga ama? ane. Dja me

ã abej akukjêro ane ga kam amikôt memã amijarên memã kum,

–Kritu ikadjy ty. Ba arým tu amim markumrêx. Kam dja ba Metîndjwýnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Kwãrîk wãnh memã bêx kêt. Metîndjwýnh mexo uma dja gar aman memã aprîren memã amijarê.

¹⁶ Dja gar katàt ar amijo aban amikam ajaxwe'ô mar kêt nhym me arým ar ajã 'êx ne memã kum,

–Djãm tãmwã katàt kute amijo ba got? Kati, axwe, anhÿro ba. Kwãrîk wãnh rã'ã. Dja te me ar ajã anhÿro ba, ar ga dja gar katàt amijo aba rã'ã. Ne katàt amijo aba tãmtã: nhym kam me arým ar akatàtkumrêx kôt ar apumûn arým amikam pijàm ne. Me amikam pijãmmã dja gar katàt amijo ar aba rã'ã.

¹⁷ Mÿkam ne me ar ajã kabên punu? Bir, godja Metîndjwýnh ar atokry'ã amim karô jabej. Kute ar ajã amim karô kôt ne me ar ajã kabên punu gar arým atokry. Ajaxwe kêt ne atokry. Ne te atokry ne Metîndjwýnhmãbit amexkumrêx. Nhym be, me kwÿ axwekumrêx nhym Metîndjwýnh arým memã axwe jarê nhym me arým tokry:. Nhym be, ga te ajaxwe kêt ne atokry, ja ne mex.

¹⁸ Be ga, Kritudjwÿ tokryja pumû. Gwaj bajaxwekôt tokry. Gwaj bajaxwekumrêx nhym ta axwe kêtumrêx ne arým gwaj bajaxwe pãnh tokry. Kute Metîndjwýnh'ÿr gwaj bajo akêx kadjy tokry. Nãm me kubî. Kritu nhîkumrêx nhym me kubî. Nhym kam Metîndjwýnh Karô akubyn o tîn ne.

¹⁹ Amrêbê: Nôwe me bakukãmãremê ro'ã ar bakam ne ngô me imex nhym me arým ty. Nhym kam Metîndjwýnh arým me karôbê ijê. Me tîn ne ar bari ne Metîndjwýnh arým Nôwemã Karô jano nhym arým kum arê. Kum arê nhym kuman arým kãj bê me akren memã kum,

–Ar ajaxwe:. On wãnh ajaxwemã anhire. Nãm ã memã anhÿro ba. Kute kà raxo ãmri ne ã memã anhÿro ba.

²⁰ Nôwe te memã ane nhym me axwe rã'ã ne. Nhym kam Metîndjwýnh ngryk tô:n te me kute amijaxwe krã'ÿrmã kam ama:. Nhym kam ngô arým me imex nhym me arým ty. Nhym kam Metîndjwýnh arým me

karôbê ijê. Nhym be, me ngrêrebit arým amim kabên ma. Ar kubê 8bit arým amim kabên man arým wãnh axwemã ire. Ne kam arým kãmã wadjàn kam tyk kêt. Ga, ar kute amim Metîndjwýnh mar ne arým kàkam ÿrja pumû. Kam Metîndjwýnh arým ngôkam ar utàn ar aro ba.

²¹ Gwaj badjwÿ ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym me arým ngômã gwaj bajangij. Mÿj'ã ne ngô kurûm bajapôxja amijakre? Bir, Jejumê ro'ã akubyn batîn'ã ne amijakre. Gwaj Jejumê ro'ã akubyn batînkam ne gwaj arým Jejukôt katàt ar amijo baba. Djãm mÿjja punu'ô gwaj banh'ã atom nhym me gwaj bajã ku'ô? Kati Gwaj katàt ar amijo baban arým amim,

–Metîndjwýnh ne katàt ije amijo ibakôt kute imar, anen arým bakînhkumrêx ne. Ja'ã ne ngô kurûm bajapôxja amijakre.

²² Mrãmri ne Jeju akubyn tîn kàjkwamã wabin arým Metîndjwýnh djubôk'ãnh nhÿ. Bênjadjwÿr rax ne memã nhÿ ne kute raxo, umao mÿjja kunî, me kunî jakrenh. Kute kadjy mrãnh djwýnhmê me bênjadjwÿrmê me 'itÿx kunî jakrenh mex ne kabêno me anoro nhÿ.

4

Me kute katàt Metîndjwýnh kabên kôt amijo ba'ã kute memã karô.

Ep 4.17; Kor 3.5

¹ Kritu nhîkumrêx ne arým gwaj bapãnh tokry. Ar aje ja markam dja gar amikukãm mã amim,

–Badjwÿ dja ba kudjwa itokry, ane. Dja gar ã amim ane. Mÿkam? Bir, dja gwaj kudjwa batokryn arým amim Metîndjwýnh mar tÿx ne kam arým bajaxwe prãm kêtumrêx ² ne bamã mÿjja punu kînh kêt. Djãm me axwe kôt dja gwaj amidjwýnhbito kînh kadjy amima, bamã mÿjja punu kînh kadjy amima? Kati:. Arým Kritu kudjwa batokrykam dja gwaj Metîndjwýnh kabên man kôt amijo baba kadjy amima.

³ Amrêbê me kute Metîndjwýnh mar kêtja kôt gar amijo aban aprô djwýnh kupa'ã nãr amjên djwýnh kupa'ã akurê aba. Ne amã

mýjja punu kînh. Ne kadjwati kangôkam* ajajbã. Ne me torkam abixaêr punu. Ne kadjwati kangôkam aben tÿx jabej. Ne mýjja metîndjwÿnh karô nhipêxmã amijarêho aba. Ja ne punu:re. NhyM Metîndjwÿnh ar akam ngryk. Gar kam arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

⁴NhyM kam me amakkre kêt arÿm ar ajã kabê:n. Me kute axweo ba tÿx rã'âkam ar ajã kabên ne. Me abenmã kum,

—Je tô, mÿkam ne me arÿm gwaj bakôt bixaêr kêt? anen kam arîk abenmã kum,

—Nãm gwaj ba kôt ar ba kêt. Axwe. Nãm me ã abenmã ar ajã ane.

⁵Me wã dja me ï prîne amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê nhyM arÿm memã axwe pãnh jarê. Kute memã axwe pãnh jarênh kadjy arÿm memã dja. Me tînmê me tykmê arÿm memã dja. ⁶Ë, me arÿm tykja me tînrî ne me memã Kritu'ã ajarê. Mÿj kadjy? Bir, me tînrî, pykakam ar bari kute amijaxwe mar ne kam arÿm tykkam Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba kadjy ne me memã arê.

⁷Me kunî kute aminhinomã amimênh djã nhô akati bôx 'ÿr. Kam dja gar akrã mex kadjy amiman ajaxwe kêt kadjy amijãno djan kum akabêno aba.

⁸Ar aje Metîndjwÿnhmã akabênkam amex. NhyM be, ar amã aben jabêkam gar arÿm ar amexo amÿ amikamên arÿm ar amexti:re. Kam ar amã aben jabê:. Dja gar amã aben jabên arÿm aben jaxwe krãpti aknon mar kêt ne.

⁹Dja gar abenmã anhûrkwã jarênh abenkam aku. Kwãrîk wãnh aben kãxã ar anhô mýjja'ã maje amim,

—Mÿj kadjy dja ba kum inhô mýjja jarê? anhÿr kêt. ¹⁰⁻¹¹Metîndjwÿnh Karô ne ar amã adjãpênh djã'ã karô. Apÿnh ar anhî djãri ar amã 'ã karô gar apÿnh adjãpênh djã maro aba.

Ar ajô aje memã kabên jarênh'ã kute ar amã karôja, Metîndjwÿnh kabênkumrêx dja gar memã arê. Kwãrîk wãnh memã kabên kajgo'ô jarênh kêt.

Ne ajte kute ar ajômã aje meo djuw mex'ã karôja dja gar memã mýjja nhôro

* **4:3** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

aba ne me kadjy adjãpênhkumrêx. Aje meo djuw mex kadjy Metîndjwÿnh arÿm ar amã tÿx jadjã. Dja gar arerek kêt ne meo djuw mexo aba. Metîndjwÿnh ne ukaprî:kumrêx. Ar gadjwÿ dja gar adjukaprîkumrêx ne ar adjãpênh djã'ã adjukanga kêt ne memã adjãpênh ar aba. Memã adjãpênh kunîkôt dja me arÿm Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Ne kum,

—Ga ne ga adjukaprî:kumrêx. Akabênkôt ne Jeju Kritu bôx. Ba arÿm tu amim markumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne ra:x ne kute me kunîo ba djwÿnh. Rax rã'ã: rã'ã ne. Ne ren me kunî kum rax jarê. Mrãmri. Tãm ne ja.

Me kum me kute amim Kritu marja kurê. Mat 10.16; Dju r 16.1; Pir 1.29; Idja 12.3

¹²Akmere, àpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute kuwykam kên karÿr jadjwÿrja pumÿ. Me adjuw nhyM ôr ne xêr nhyM mýjja punu kunî apôx. Ar gadjwÿ dja ar akaprî djã ar ajo ba gar atokry: ne. Birãm ar amãbit ne kute me kute amim Jeju marja tokry prãm kêt pyrãk. Gar kam amim,

—Je tô ba ne ba ije amim Jeju maro iba nhyM itokry ja ijo ba. Mÿkam? ane. Kwãrîk wãnh amim ja jarênh kêt. ¹³Be ga, Kritu tokryja pumÿ. Me kute amim Kritu mar krãptîdjwÿ kôt tokry. Ar gadjwÿ dja gar kôt atokry. Kwãrîk wãnh kam akaprî kêt. Dja Kritu me:xkumrêx ne uma:n arÿm bôx. Godja jakam kôt atokry jabej dja gar bôxkam akînhî:rekumrêx.

¹⁴Ar aje amim Kritu mar nhyM me arÿm kam kum ar akurê. Djãm kam ar akaprî got? Ga, Metîndjwÿnh Karô ar amê amijo kajkepja pumÿ. Karô ra:xkumrêx ar amê amijo kajkep. Kam te me kum ar akurê gar akînhkumrêx. Me ta ne me Kritu'ã kabên punu. NhyM be, ar ga ne gar kum mextire jarê.

¹⁵NhyM be, dja ar ajô aje me par nhyM me kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr, adjãkînhî nhyM me kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr aje amim me kukjêr prãm nhyM me kute amã amijarênh ga aje amÿ memã me arênh prãm. NhyM me arÿm kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr ajaxwe 'ô nhyM me kôt ajo

ajkê ga atokry. Djâm kam akînh? Kati. Ajaxwekam akaprîkumrêx. Kwârîk wânh â amijo anhÿr kêt.

¹⁶ Nhyim be, aje mrâmri amim Kritu markumrêx nhyim me arÿm kôt ajo ajkê ga atokry. Kwârîk wânh kam apijâm kêt. Dja ga kam Metîndjwÿnhmã rax jarên kum,

—Djûnwã, ije amim Kritu markam ne me ijo ajkê ba itokry. Ba kam ikînhkumrêx, ane.

¹⁷ Apÿnh gwaj baje marja Metîndjwÿnh kute gwaj bajaxwe jabej amim gwaj bakukjêrmã. Ô akati gwaj bawÿr bôx 'ÿr. Gwaj bajo dja amim me kukjêrmo krax. Gwaj bajo kute memo kraxkam mÿj dja ï arÿm me amakkre kêt kam nê? Bir, dja me axwe jabej amim me kukij nhyim me arÿm amijaxwe kôt kum amijarê. Nhyim kam arÿm memã pãnh rax jarê. Me kute Kritu'ã ujarênh ny mar kêt pãnh tokry rax jarê. ¹⁸ Amrêbê: ne me bakukãmãre ije ar amã arênhja kôt memã kum,

“Metîndjwÿnh kute me katât kute amijo baja pytâr ne tô, kam àpênh rax.

Nhyim kam mã dja me axwemê me kute Metîndjwÿnhbê amijo akêxja mekam nê?

Bir, mrâmri dja memã pãnh jarê nhyim me axwe pãnh tokrykumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane.

¹⁹ Tãm ne ja. Metîndjwÿnh kute ar ajã amim karô kôt dja gar katât ar amijo aban ajmã akute kêt ne ar aba. Ne te katât amijo aban arÿm atokry jabej. Kum amijarê gê ta ar atokrykam ar apytã. Metîndjwÿnh kute ar anhipêx djwÿnh kute ar amarkumrêx ne ar ajã ukanga kêt kumrêx. Kum amijarê gê ta ar ajo ba.

5

Kute meo ba djwÿnhmã àpênh'ã karô.

¹ Ar akam ar abê Jeju nhô me jao aba djwÿnhwã ba ar amã ikabên jarên ar adjápênh djã ã ar amã karô. Dja gar ikabên ma. Ota, badjwÿ ibê Jeju nhô me jao iba djwÿnh. Ba ne ba Kritu tokrykôt omÿ. Dja ba ajte omÿ. Djâm rerekren kajgo ba omÿ? Kati. Dja ra:x ne uma: ba arÿm omÿn kôt ar iba.

² Ga, me kute me ô krito djuw mex nhyim memã abatãnhja pumÿ. Ar gadjwÿ dja gar

wãkam me kute amim Jeju marmã arênhô aba. Memã Metîndjwÿnh kabên jarênhô aba gê me mar mexo amÿ amikamên mar rax ne. Djâm me'ô ne kute ar amã ar aje meo aba'ã àpnênh tÿx gar amã uman kabên kôt ar aje me omÿnhô abamã? Kati. Ar ga dja gar amã me omÿnh kînh ne meo aba. Djâm ar aje pi'ôk kaprîbit mar ne aje amim o adjaptâr kadjy meo abamã? Kati. Ar amã me kînhkam dja gar me o aba. ³ Djâm ar aje amiraxo adjãmran Metîndjwÿnh nhô me ja janoro abamã? Kati.

Ga, mrykî'ãtomtio ba djwÿnh ô krit kukãm katât baja pumÿ. Katât ba nhyim ô krit arÿm kôt katât amijo ba. Ar gadjwÿ dja gar Metîndjwÿnh nhô me ja kukãm katât ar amijo aba gê me ajã amim, “Ba gêt kudjwa”, anen arÿm ar akudjwa katât ar amijo ba.

⁴ Ga, me kute aben rer djãja pumÿ. Kam me'ô kute me kunÿ rerja dja kînh djã'ã arÿm amim krãdjê byn kutu. Pi'ôo krãdjê tu. Nhyim kam pi'ôo krãdjê tẽmbê punu. Ar gadjwÿ dja gar katât ô me ja kukãm amijo aba mex ne arÿm amim akînh djã by. Ô me jao ba djwÿnh djwÿnh dja bôx. Jeju dja bôx ne arÿm ar amã ar akînh djã mexti:re ngã gar arÿm amim aby. Djâm ar akînh djã rerekãmã? Djâm punumã? Arkati. Kute ar amã ar akînh djã nhôr ja dja mex rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ar ajabatãnh nyredjwÿ, ba ar amã ikabên jarê. Dja gar mebêngêt kabên ma. Arÿm me abatãnhkam dja gar me kabên man kôt ar amijo aban amim,

—Djâm ije iraxo me akrenh? Kati. Ika-jgo, anen abenmã amijo angrin akajgo. Mÿkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Me amijo àmra prãmja Metîndjwÿnh arÿm mebê aptã.

Nhyim be, me kute amijo kajgo dja Metîndjwÿnh tu mekam ukaprîkumrêx”, ane.

⁶ Metîndjwÿnh 'itÿxo kubê kumkati dja gar rax man kam arÿm amijo akajgo. Amijo akajgo: nhyim ï akati 'ôkam arÿm kãmã ar akamên ar ajo rax ne. ⁷ Dja gar rax ma:n kum ar adjumar punu djã kunÿ jarênhô aba. Kute ar amar ne ar ajo djuw mexo ÿrkam ã kum anhÿro abao ane.

⁸ Ar ano mex ne amijã ano tỳx ne aminêje rīt. Ga, rop jamrexe kàr ar baja pumũ. Nãm kute mry'õ krēmã abej ar ba. Akurê djwỳnhbê Xatanajdjwỳ ne 'itỳ:x ne àkrê: ne kabēn 'itỳ:x ne me abej ar ba. Kute me'õbê Jeju kurēmã nhym 'ã ukangamã ne abej ar ba. ⁹ Dja gar tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳxkumrêx ne 'ã adjukanga kêt ne o arỳm Xatanajbê aptàn arek kubê dja. Xatanaj ar abê Jeju kurê prãm ne ajte pyka kunĩkôt me bakamydjwỳbê kurê prãm. Jeju kukwakam ar aje meo akamyjabê kurê prãm nhym me ar akudjwa arỳm tokry. Ja dja gar aman kubê aptà.

¹⁰ Metĩndjwỳnh ta ne tu kum me kaprĩ:kumrêx* ne prĩne kute me kunĩo djuw me:xkumrêx. Ta ne Kritu djapēnhkôt amiwỳr ar ajuw ne ar ajo ba. Dja gar õ kàjkwakam kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne amiwỳr ar ajuw. Be, ar atokry kàjbê 'irykam dja prĩne ar ajo mex. Ta dja akubyn ar amã tỳx jadjà gar kôt adjãm tỳx ne 'ã ar adjukanga kêt kumrêx. ¹¹ Gê me kunĩ kum mex jarēnh rã'ã: rã'ã ne. Gê me kunĩmã rax rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

¹² Ije ar amã ikabēn jarēnh ja ne ba Xibanumã arē nhym arỳm 'ã pi'òk no'òk gar arỳm amim arē. Me bakamybê Xibanu ne tu amim Jeju markumrêx ne 'ã ukanga kêt kumrêx. Ba ar amã ikabēn jarēnh 'ikrãn nhym 'ã pi'òk no'òk ne. Ar akĩnhmã ne ba ar amã arē. Ba ar amã mrãmri Metĩndjwỳnh ta tu kum ar akaprĩkumrêx jarē. Kam dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt kumrêx.

¹³ Krĩraxbê Babirõnijkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja ne me ar amã kabēn mex jarē. Metĩndjwỳnh kute meo ba kadjy arỳm amijo me utà. Ar gadjwỳ arỳm amijo ar apytà. Makôdjwỳ ar amã kabēn mex jarē. Tãm ne mã ikôt ajkamēn arỳm kute ikra pyràk.

¹⁴ Dja gar abenwỳr bôx ne abenmã akabēn mex jarēn aben pa krij. Ar amã aben jabêkam aben pa krijn aben tatak ne.

Gê ar aje amim Kritu Jeju mar kunĩwã umar mex. Tãm ne ja.

* **5:10** Djãm me ba ne gu me badjukaprĩ nhym pãnh kum me bakaprĩ Kati. Me ba ne gu me badjukaprĩ kêt. Ta ne kum me bakaprĩkumrêx.

Pedru kute memã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ajte arkum pi'ôk no'ôk ne. Tyk kêtri ne arkum pi'ôk no'ôk ne. Tekrekam Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh 'êxnhĩ bôxmã ne arkum arê ne kam arkum,

—Dja gar Jeju'ãbit angràn amũ aje maro amikamênh kadjy katàt ar amijo aba. Akati 'ôkam dja Jeju akubyn bôx ne pyka jao apêx. Kam dja ar amã pyka jakam kukràdjà kĩnh rax kêt. Dja ï apêx gwaj Jeju akubyn bôx kamnhĩxbê ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ba ibê Ximão Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba ar amã ikabên ne. Gwaj Batĩndjwýnhmê gwaj bapytàr djwýnh ar ta ne ar arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Jeju Kritubê ne gwaj bapytàr djwýnh. Ar ta ne ar gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým tu amim markumrêx ne bamã kĩnhkumrêx. Ar amã ne ba ikabên jarê.

² Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx* gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

*Me ba mex'ã kute memã karõ.
Kô k 1.4*

³ Metĩndjwýnh ne mexo uma:n prĩne mex ne axwe kêtumrêx. Arým amiwýr gwaj bajuw gwaj tu amim markumrêx nhym 'ityxkôt arým gwaj bamã Karõ jano. Ne gwaj bamã kabên jarê gwaj arým bamã kĩnh ne kôt ar amijo baban kam arým kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Gwaj kam bajaxwe kangan bamex prãm. ⁴ Kôt ne kute gwaj bamã mýjja jarênh mãmdji. Kute gwaj bamã mýjja mexti:rekumrêx jarênh. Dja gwaj amiwýr mýjjakam amakbê ta mexo bamex. Ja kadjy ne gwaj bamã mýjja mexti:re jarê. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me mýjja punu kumexo ba. Me 'êxnhĩ. Me kum me kurê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê ba. Me mýjja punu kumex jao ba. Gwaj ba dja gwaj bamã mýjja punu kĩnh kêt ne tu kangakumrêx. Ja kadjy

ne Metĩndjwýnh gwaj bamã mýjja mextire jarênh mãmdji.

⁵ Kute gwaj bamã mýjja nhõrmã arênhkam

dja gar amikrà kêt ne amex. Arým ar aje tu amim Metĩndjwýnh markumrêxkam dja gar amex.

Amex ne ajte Metĩndjwýnh mar mexo amũ amikamên mar rax ne.

⁶ Metĩndjwýnh mar rax ne ajte ajaxwe kêt kadjy amijãno dja.

Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan ajte Metĩndjwýnh kôt ar amijo aba.

Kôt ar amijo aba'ã adjukanga kêt.

'Ã adjukanga kêt ne ajte mex kôt amex.

⁷ Mex kôt amex ne ajte Jeju kukwakam akamy arkam adjukaprĩ. Arkam adjukaprĩ kute me axikôt apôx abenkam ukaprĩ pyræk.

Arkam adjukaprĩn ajte amã me kunĩ jabê.

⁸ Dja gar ã aba mexo anen aba mexo amũ amikamên aba me:xkumrêx. Ga, pidjô ô me:xkumrêxja pumũ. Nhym me kum kĩ:nhkumrêx. Ne kam kam kaprĩ kêtumrêx. Ar gadjwý dja gar aba me:xkumrêx ne aka-jgo kêtumrêx nhym Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým kum akĩnhkumrêx ne akam kaprĩ kêtumrêx.

⁹ Nhym be, godja gar ajô aba mex kêt ne aba punu jabej. Aje mrãmri ne me no rã kute amybým mýjja pumũnh kêt pyræk ne aje mar rerekre. Metĩndjwýnh ne arým ar ajaxwe tũm maro aknon akam ngryk kêt. Nhym be, ar ga ne gar arým jao ajamak kêt katin arým mar kêt ne.

¹⁰ Kam, akmere, àpnhĩre ar, amibêx ne markumrêx. Djãm mrãmri ne Metĩndjwýnh amijo ar apytàn amiwýr ar ajuw ne ar ajo bakumrêx? Ja dja gar amibêx ne markumrêx. Ne kam arým amim,

—Nà. Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ipytàn ijo bakumrêx, ane. Dja gar ije ar amã arênhja kôt amijo aba mex ne kam Metĩndjwýnhbê amijo akêx kêtumrêx.

¹¹ Dja gar aba mexo ane nhym kam arým Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu bôx. Kubê ne gwaj bapytàr djwýnh. Dja bôx ne ô kàjkwamã ar ajo mõn ar ajo bôx ne arým ar amã,

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

—Aj. On amrê wadjà. Ota, ar anhô mýjja mexti:rekumrêx. Ba dja ba ar ajo iba. Jakam dja ba me kunĩ:õ iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pykakam aba mexo ane nhym arým ar ajo bôx ne ã ar amã ane.

Metĩndjwýnh kabên pýnh ne kute memã arênh.

Ep 4.1; Kor 1.10; Ped k 1.15; Ap 3.4

¹² Kam dja ba ije ar amã ar aba mex ja'ã karõ 'ãno dja. Arým ne ba ar amã tãm jarê gar arým aman arým kôt amijo aba mex. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Dja ba ajte ar amã tãm jarên ajte ar amã tãm jarê gar arým mar týx ne. Ne kam aba mex'ã adjukanga kêt.

¹³ Nã bãm amim,

—Pykakam itĩn ne ar ibari dja ba mã arkum arê gê ar mar týx. Tãm ne mexkumrêx. Nã bãm ã amim anen kam arým mã ar amã arê. ¹⁴ Mrãmri ityk arým ijo rãm ne ja. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ne imã arê ba arým kuma. Ga, kubêkatio kikreja pumũ. Nãm me kungràn arým mã tẽ. Badjwý dja ba ty nhym inhĩ wãnh nõ. ¹⁵ Itĩnri dja ba ar amã karõ 'ãno dja. Ar aba mex'ã ar amã karõ 'ãno dja. Dja ba ty gar mã aba mex ne mar týx ne arým 'ã adjukanga kêtumrêx.

¹⁶ Gwaj banhõ Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým bôx ne 'itýxkôt mýjja pumũnh kêt nhipêxo ba. Bar memã 'ã idjujarênh ar iba. Djãm me kabên kajgokôt ne bar amijo iban arým ar amã me ujarênh kajgo jarê? Kati. Djã ne me ta amim,

—Ba dja ba memã 'ã ajarên prĩne idjujarênhõ irô mex gê me idjujarênh ma? Dja me kuman aben djõ'ã amũ abenmã arênhõ ba, ane. Djã ne me ã amim anen 'êx ne arým amũ imã arê ba me ujarênh kajgoja man arým me ô'ã amũ ar amã arê? Kati. Ar ba ne bar Jeju pumũnhkumrêx ne kam kôt ar amã 'ã ajarê. Jejubê ne Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu ne me kunĩ, mýjja kunĩõ ba. Bar omũn arým ar amã tãmja'ã ajarê.

¹⁷⁻¹⁸ Amrêbê ne bar Jeju pumũ. Metĩndjwýnh nhõ krãnhkam ne bar djan arým kam Metĩndjwýnh kabên ma. Jejumê ro'ã ne bar djan arým kuma. Kakrã jadjênh tý:x ne me:xkumrêx ne arým Jeju kuno bar omũ. Nhym kam Metĩndjwýnh arým kãjkwa kurũm Jeju'ã ar imã kabên jarê. Kakrã

jadjênh tý:x kurũm ne ar imã 'ã kabên jarên kam,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikĩnhkumrêx. Nãm ã Jeju'ã ane bar arým kabên ma. Ga, Metĩndjwýnh, me Babãm ta kute kum rax jarênhja pumũ. Kum kĩ:nh jarênhja pumũ bar arým kuma.

¹⁹ Be, nã bãm ar Jeju pumũn Metĩndjwýnh kabên ma. Nhym be, amrêbê ne me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarê. Metĩndjwýnh ne kabên pýnh ne arê gwaj mar pýnh. Dja gwaj on Metĩndjwýnh kabên mar 'ãno dja.

Ga, ngõnh pòk kryre kute akamàt kô tyk kurwýja pumũ. Me'õ ne o akamàt kurwý ne arým amim kam mýjja pumũnhõ ba. Metĩndjwýnh kabêndjwý dja gwaj mar 'ãno djan arým mýjja mar kêt maro tẽ. Arým mýjja kute apõxmã maro tẽ. Dja gwaj mar 'ãno badjãmo tẽ:n arým mýjja'ýr o bôx ne arým prĩne mýjja pumũnh mex ne.

Ga, umajýrti noti kãjmã mrãnhja pumũ. Kãjmã mrã nhym me arým abenmã kum, “Arým akati 'ýr”, ane. Nhym kam akati ban arým akati nhym kam me arým mýjja kunĩ pumũnh mex ne. Gwaj badjwý dja gwaj Metĩndjwýnh kabên mar 'ãno badjãmo mõ:n arým Kritu'ýr o babõxkumrêx. Nhym kam arým akubyn bôx gwaj arým prĩne omũnh mex nhym arým me:xkumrêx ne dja. Gwaj kam prĩne mýjja kunĩ pumũnh mexkumrêx.

²⁰⁻²¹ Amrêbê: me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarê nhym me 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm kabên jarênh djwýnh ta ne amikabên man o Metĩndjwýnh kabên ne arê? Kati. Metĩndjwýnh Karõ ta ne ngrêk nhym kam kabên man Metĩndjwýnh kabên kô:t arê. Karõkôt kute arênhkam djãm gwaj baje pi'òkkam kabên jarênh kajgo ne tu kabên mar, tu mýjja'ã kute kabên jarênhja mar? Kati. Gwaj ba baje tu mar kêt. Dja gwaj Karõ kumrêx ma nhym arým gwaj bajamak bõ gwaj kam pi'òkkam kabên jarê. Ne kam arým kôt kuma.

2

Me ta kute amijo 'êx ne kute Metĩndjwýnh kabên jarênh.

Djuda 3

1 Nhyim be, me bakukãmãre kwỳ ne me arỳm amijo 'êx ne memã kum,

—Metĩndjwỳnh kukwakam ne ba ar amã arẽ, anhỹro ba ne arỳm Metĩndjwỳnh kupa'ã memã mỳjja kwỳ'ã ujarẽnh ar ba. Ar akamdjwỳ dja me kwỳ ta amijo Metĩndjwỳnh mar mex ne ate kupa'ã ar amã mỳjja kwỳ'ã ujarẽnh ar ba. Dja me 'êx ne kraxkam ujarẽnh mexkumrẽx. Ne ujarẽnhõ tẽ:n kam arỳm 'ênhõtka kupa'ã ajarẽ:n kam arỳm me akwỳ noo akno. Ne arỳm Metĩndjwỳnh bê ar ajo akẽx. Dja me ajte Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Jeju me axweo pãnhkumrẽx? Kati. Nãm me 'êx, anhỹro ba. Anhỹro ba:n arỳm me aêrbê tyn arỳm me biknor tokry djakam akuno.

2 Me 'êxnhĩ ja ne me prõ prãm, mjên prãm ar ba. Dja me krãptĩ me 'êxnhĩ man me kôt prõ prãm, mjên prãm ar ba. Nhyim me kâtãm me omũn arỳm abenmã kum,

—Be, djãm me kute amim Jeju mar wãkam me mex got? Me axwe, anhỹro ba.

3 Me kute Metĩndjwỳnh'ã 'êxja dja me amim mỳjja rũnhõ atom prãm ne Metĩndjwỳnh kupa'ã ar amã mỳjja kwỳ jarẽnh arỳm ar anoo akno. Ga, me kute memã nêkrẽx nhõr ne pãnh pi'òk kaprĩ jamỳnhja pumũ. Ar gadjwỳ dja me ar ajo õ nêkrẽx pyrãk ne ar anoo aknon arỳm ar abê pi'òk kaprĩ jamỳ. Djãm Metĩndjwỳnh ate krãn ar ban kute me mar kêt? Djã nãm õtdjwan me omũnh kêt? Kati. Dja me aêrbê mrãmri memã axwe pãnh jarẽnhkumrẽx nhyim me arỳm me biknor tokry djakam akuno.

4 Djãm me axwe kajgo? Djãm pãnh kêt? Kati. Metĩndjwỳnh kute memã axweo pãnhkumrẽx. Nhyim kadjy mrãnh djwỳnhdjwỳ, djãm kute memã axweo pãnh kêt? Kati. Pãnh ne arỳm apa:rmã me biknor tokry djakam me kumẽ. Ne kam akamãt kô tykkam mebê ijê, mrãmri me kute kàxirãxo me 'ãprekam me kute mebê ijê tỳx pyrãk. Dja 'ãtũm nhyim memã axwe pãnh jarẽnh nhõ akati arỳm bõx. Kute kam memã axwe pãnh jarẽnh kadjy Metĩndjwỳnh arỳm mebê ijê. Dja memã axwe pãnh jarẽ.

5 Me bakukãmãre Nõwe bu'ã me jadjwỳ, djãm me axwe kajgo? Kati. Me axwe kajgo kêt. Pãnh. Nõwe te kãj bê me kute katãt amijo ba'ã memã karõo ba nhyim me axwe rã'ã ne. Memã 'ã karõo ba: nhyim arỳm me'ã ngõ tãm ne me kunĩ nhimex ne. Nhyim be, Nõwemẽ Ar kubê 7bit ne Metĩndjwỳnh ngõ tãmbe ar utã.

6 Krĩraxbê Xõtõmamẽ Gomorakamdjwỳ djãm me axwe kajgo? Kati. Kajgo kêt. Pãnhkumrẽx. Arỳm ne Metĩndjwỳnh memã axweo pãnh nhyim me kunĩ arỳm xêr nhyim arỳm mỳjja prãbit nõ. Mỳj kadjy? Bir, jakam me amakkre kêt kunĩ kute mar ne kum Metĩndjwỳnh pymamã. Ja kadjy ne ã memã axweo pãnhõ ane.

7 Ne kam me'õbê Rodjwỳ. Ro axwe kêt nhyim Metĩndjwỳnh arỳm utã. Xõtõmakam ne me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ ban axweti ba. Nhyim Ro axwe kêt ne arỳm mekam pijãm ne kaprĩre ne. 8 Ne me axwe kêt me omũn ne me maro ba. Ne kam me õ'ã akati kunĩkôt kadjwỳnhbê tokry. Nhyim kam Metĩndjwỳnh arỳm Ro pytãn arỳm me axwe kunĩ ga.

9 Ga, Metĩndjwỳnh kute Ro pytãn mar mexkumrẽxja pumũ. Me kute Metĩndjwỳnh mar ne kôt kute amijo badjwỳ ne Metĩndjwỳnh kute me utãn mar mexkumrẽx. Kute kaprĩbê me utãn mar mexkumrẽx. Me axwedjwỳ Metĩndjwỳnh kute mebê ijê mar. Mỳj kadjy dja mebê ijê? Bir, dja ã memã axwe pãnh jarẽ. Kute memã axwe pãnh jarẽnh kadjy dja mebê ijê.

10 Me kute Metĩndjwỳnh'ã 'êxja ne me kum amidjwỳnhbito kĩnh prãm. Ne kam kum mỳjja punu kĩnh. Me ja ne ba ar amã arẽnh 'ãno dja. Metĩndjwỳnh dja mebê ijê. Me kum me rũnh kunĩ kurẽnh kum me uma kêt. Me amakkre kêt ne amijo àmra prãm ne tĩn prãm kêt ne tu me rũnh'ã kabẽnh punu. Me kwỳ ne me te uma nhyim me 'êxnhĩja tu me'ã kabẽnh punu. 11 Nhyim be, Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh umaro 'itỳxo kute me 'êxnhĩja jakrenh mex. Nãm me te 'itỳx djãm me kute Metĩndjwỳnhmã kum, “Me axwekumrẽx”, anhỹr mã? Kati.

12 Nhyim be, me 'êxnhĩja ne me kute mry pyrãk. Mỳj kadjy ne mry ar ba? Bir,

me kute par ne kute kur kadjy. Me kute Metĩndjwỳnh'ã 'êxjadjwỳ. Mỳj kadjy ne me ar ba? Bir, dja Metĩndjwỳnh ĩ meo akno nhym me arỳm me biknor tokry djakam akuno. Me kute mry pyrãk ne kute me mar kêt kam tu me'ã kabên punu.

¹³ Me 'êxnhĩja ne me Metĩndjwỳnh kabên kupa'ã memã arênho ba. Kam, dja Metĩndjwỳnh memã axweo pãnh nhym me tokry:. Nãm me pijãm kêt ne a'urĩ axwe ban õ kwỳ krên kôt o ikõn kam ajbãn kurê ban kam we kĩnhkumrêx. Be, me ja ne me ar amã amibên amijo amran arỳm ar aro'ã krĩn aku. Ar aro'ã akun ar amã 'êx ne ar anoo biknoro ba. Ga, me kã mexkam mỳjja 'òk, me ngrã 'ã arikkam punuja pumũ. Ar gadjwỳ ne me punuo ar apunu.

¹⁴ Nãm me mebê prõ nàr mjêno àkĩnh kadjy ari no prõt ne kum axwe prãm. Nhym me kwỳ kute amim Jeju mar rerekre nhym me arĩk memã 'êx ne me noo aknon arỳm amiwỳr meo akêx nhym me mekôt axwe. Nãm me kute amim mỳjja rũho atom kadjy no mextire ne Xatanaj man kôt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne me tãmdjwỳ kute ingêt kôt amijo ba pyrãk. Metĩndjwỳnh ne amrêbê: me'ã amim,

–Me wã dja ba me kanga nhym me arỳm me biknor tokry djakam akuno, ane.

¹⁵ Nãm me tu Metĩndjwỳnh nhõ pry kangakumrêx ne arỳm me bakukãmãre Barãoja kôt ar amijo ba. Bedjo kute Barão djirja kôt ar amijo ba. Me'õ ne Barãomã kum,

–Dja ga Metĩndjwỳnhbê mebê idjaer kurên kum, “Dja ga mebê idjaero ajkê”, ane. Ota, pãnh nêkrêx kumex. Nãm me ã Barãomã ane nhym arỳm kum nêkrêx kĩnh ne me kabên kôt me'ỳr tẽ. ¹⁶ Me'ỳr tẽ: nhym Metĩndjwỳnh arỳm õ mrymã me kabên jadja nhym mry arỳm Barãomã kabên ne. Bibãnh ne axwe ja nêje kum kabên nhym arỳm Metĩndjwỳnhbê me kurê kêt ne.

¹⁷ Be, me kute Metĩndjwỳnh'ã 'êxja ne me kabên kajgo jarênh kumex. Ga, ngômkwatikam arỳm ngõ ngrãja pumũ. Me kum kôr ne 'ỳr bõx nhym kam ngõ kêt ne kre kajgo. Nhym me arỳm kam kaprĩ:re. Ar gadjwỳ dja me 'êxnhĩ Metĩndjwỳnh kupa'ã ar amã mỳjja kwỳ jarê: gar aman arỳm akaprĩ:re. Ga, kakũm kòk djãbêr tỳxkam

arĩk baja pumũ. Djãm Metĩndjwỳnh ne me 'êxnhĩo ba? Kati. Mỳj kukràdjã punu kôt ne me ta arĩk ba. Kute kakũm arĩk ba pyrãk. Kam ne me mekam kaprĩre. Metĩndjwỳnh dja tu akamãt kô tykkam me rênhkumrêx nhym me arek kam ar ba rã'ã: rã'ã ne. Arỳm ne me kadjy akamãt kô tyk dji.

¹⁸ Nãm me amijo 'êx ne amijo amran mã memã kum,

–Ba ne ba ikabên katãtkumrêx, anhỹro ba. Nhym me kute amidjwỳnh kĩnh prãm arỳm mekôt axwe prãm. Nhym me 'êxnhĩja me kute amidjwỳnh kĩnh'ã memã àpnêho ba. Ne memã kum,

–Ajrã. Amidjwỳnh kĩnhõ aba. Dja ga ikõn kam ajbãn akurê aban abixaêr tỳ:x ne arỳm akĩ:nhkumrêx, ane. Me ã memã anhỹro ba. Metĩndjwỳnh ajbir amiwỳr meo akêxo mõ nhym me 'êxnhĩja arỳm memã 'êx nhym me arỳm me maro ba. Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh bê amijo akêx ne me 'êxnhĩ kôt amijo mõ.

¹⁹ Xatanaj kute me 'êxnhĩja pa 'amỳnh tỳx ne amipunu kôt ar meo ba. Nhym kam me 'êx ne memã kum,

–Ikabênkôt dja ga amidjwỳnhõ kĩnhõ aba. Djãm aje amidjwỳnhõ kĩnh nhym Metĩndjwỳnh akam ngrykmã? Arkati. Dja ga amidjwỳnhõ kĩnh ne arỳm akĩnhbit, ane. Me kute Metĩndjwỳnh'ã 'êxja ne me ã memã anhỹro ba. Ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute me pa 'amỳnh nhym me arỳm kum àpênh kajgo ne kaprĩ baja pumũ. Me kaprĩ ba:n te kute kubê amijo pôxmã. Me axwedjwỳ ne me axwe rã'ãn te ta axwe kêt mã. Me kute mrãmri ne me pa 'amỳnh tỳx nhym me te kute amijo pôx prãmjeja pyrãk.

²⁰ Bir, godja me'õ jaxweja arỳm kute amim Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu marn 'ỳr akêx, gwaj bapytãr djwỳnhja'ỳr akêx ne me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt djãpênh punujabê amiptã. Ne kam akubyn me axwe'ỳr akêx ne ajte mekôt axwe jabej, mrãmri akubyn mekôt axwekam arỳm axwe ra:x.

²¹ Be, katãt Metĩndjwỳnh kabên kôt kute amijo baja ne me'õja arỳm kute mar mex. Ne ren mar kêt ne ren kãjbê axwe. Nhym be, kati. Arỳm ne mar mex. Nãm te mar mex ne arỳm kubê amijo akêx. Kam ne arỳm axwe ra:x ne. Metĩndjwỳnh me

kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kabënja ne arým mar mex ne arým kubê amijo akêx ne arým axwe ra:x ne.

²² Amrêbê: me bakukãmãre kabën kôt ne me'ôja arým ã amijo akêxo ane. Me bakukãmãre memã kum,

“Ropre ne arým õ jaïn. Ne kam akubyn kukrê. Nhyam me te angrô jamydjwý ku'õ nhyam akubyn ngykam amirê.”

Nãm me bakukãmãre ã me kute Metĩndjwýnh markam kute kubê amijo akêx'ã ã memã ane.

3

Bẽnjadjwýr djwýnh bõx djà nhõ akati'ã ujarênh.

¹⁻² Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabê. Amrêbê ne ba ar amã Bẽnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã arê. Pi'òkkam ba ar amã arê. Ne kam pi'òk jakam ba ajte ar amã arê. Ar aje mar tỳx rã'ã kadjy. Ije ar amã arênhkam ba akubyn ar ajo tẽn me bakukãmãre kabën'ýr ar ajo bõx. Me bakukãmãre kwý ne mebê Metĩndjwýnh kukwakam kabën jarênh djwýnhkumrêx ne kukwakam memã kabën jarê. Bẽnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã arê ba ajte jakam ar amã arê. Bẽnjadjwýr djwýnh, gwaj bapytàr djwýnh ne ar ijano bar memã 'ã idjujarênh ar iba. Dja gar ajte ar badjwý ar ima. Ar ije amrêbê Bẽnjadjwýr djwýnh kukwakam ar amã katàt aje amijo aba'ã karõja dja gar ajte ama. Ar aje Bẽnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã mar tỳx rã'ã kadjy ba 'ýr ar ajo bõx ne ajte ar amã arê. Ba ar amex man ã ar amã arêho ane.

³ Dja Bẽnjadjwýr djwýnh akubyn bõx 'ýr nhyam me arým gwaj bajaprý:. Ja kumrêx ba ar amã arê. Dja me mýjja punubit'ã amim karõn kum axwe prã:m ar ban arým gwaj bajaprýo ban ⁴ gwaj bamã,

—Je tô nhýnh? Djãm kute aminhõ akati jarênhja on bõxmã got? Adjãkamã mýjja kunĩ kute aminhipêx kraxkôt kute amijo mõr tãmtã rã'ã. Me bakukãmãre kêt mýrbê mýjja tãm rã'ã. Djãm on õ akati bõxmã got? ane. Dja me ã gwaj bajaprýo ane.

⁵ Djãm mrãmri ne we mýjja kunĩ rã'ã nhyam we Jeju akubyn bõx kêtãmã? Kati. Ga,

adjãkamã Metĩndjwýnh kabën kôt kàjkwa katorja pumũ. Nhyam kam ajte kabën kôt pyka ngó kurũm katon ngó kôt aminhipêx.

⁶ Nhyam kam kabênkôt ajte ngó pykao ajkamuwñ o aknon prĩne o ajkê. Ja ne me kute mar prãm kêtikumrêx. Ne kam we mýjja kunĩ rã'ã jarê. We Jeju akubyn bõx kêt jarê. Kati. Metĩndjwýnh kabênkôt dja Jeju akubyn bõxikumrêx.

⁷ Nhyam be, jakam Metĩndjwýnh ta amik-abênkôt amim kàjkwamê pyka'ã ma. Dja kabênkôt xêr. Metĩndjwýnh dja ã memã axweo pãnh. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtjamã axweo pãnh. Nhyam kam me arým me biknor tokry djãkam akuno. Kamã, dja kàjkwamê pyka xêr.

⁸⁻⁹ Me kwý ne me amim,

—Bẽnjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã ami-jarênh kam ate ari amikrào ba. Nãm me ã amim ane. Djãm mrãmri ne Bẽnjadjwýr djwýnh amikrào ba? Kati. Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã mýjja jarê. Dja gar amim markumrêx. Dja kàjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh'ã akati pydjibit apêx. 'Ã akati pydji apêx ja ne kute gwaj bajã amex krãptĩ: arým apêx pyrãk. Ba ajte ar amã arê. Dja gwaj bajã amex krãptĩ:o kute 1.000 pyrãk apêx. Gwaj bajã amex krãptĩ ja ne kute Bẽnjadjwýr djwýnh'ã akati pydjibit apêx pyrãk. Bẽnjadjwýr djwýnh ne kute amikrào ba kêt. Kabên pydji ne arê. Amikabên kôt dja bõxikumrêx. Mýkam ne amrêbê bõx kêt? Bir, nãm ngryk tôn amiwýr me amãr 'iryñ amim,

—Djãm me'õ biknor ba kam ikĩnhmã? Kati. Me kunĩ amikam kaprĩren wãnh amijaxwemã irern kute iwýr amijo akêxkambit dja ba ikĩnhkumrêx. Nãm ã amim anen amiwýr me amãr 'iry. Kam ne amrêbê bõx kêt. Nhyam be, dja mrãmri akubyn bõxikumrêx.

¹⁰ Dja te amiwýr me amãr 'iryñ arým gwaj bajaêrbê bõxikumrêx. Bẽnjadjwýr djwýnh bõx djà nhõ akati dja me'ýr bõx kute mrãmri ne akamãtkam me àkĩnhĩ me aêrbê bõx pyrãk. Dja me'ýr bõx nhyam kàjkwakam mýjja arým kêt ne, kàjkwakam mýjja kunĩ: kêt ne. Dja mýjja rãrãk tỳ:x ne arým kàjkwa nhĩ'ãm tẽn akuno. Pykadjwý dja arým xêr. Pykakam me kute mýjja

nhipêxdjwý dja xêr. Mýjjao pyka kute aminhipêx djádjwý dja kunĩ xêr. Dja kuwy kangro tỳ:x nhym arým mýjja kunĩ: xêr nhym arým kêt ne.

¹¹ Ga, mýjja kunĩ kêt mãja ma. Ar aje ja markam mýj dja gar on jakam amijon? Bir, dja gar on Metĩndjwýnh kabên man kôt ar amijo aban amextiren ajaxwe kêt. Kwãrĩk wãnh me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà kôt amijo aba kêt. ¹² Dja gar amiwýr kam aman mã amim,

–Gê Metĩndjwýnh nhõ akati on bõx, ane. Metĩndjwýnh nhõ akatikam dja kàjkwa pòk tỳx ne arým xêr. Nhym mýjjao kàjkwa nhipêxadjwý dja arým kunĩ ôr, kangro tỳ:x ne arým ôr.

¹³ Nhym be, gwaj ba mýj ne gwaj amiwýr kam ama? Bir, gwaj amiwýr kàjkwa nykam ama. Gwaj amiwýr pyka nykam ama. Metĩndjwýnh kute gwaj bamã kabên pydjín arênhja gwaj kam ama. Pyka arým nykam djãm kam me axwe'õ ar ba? Arkati. Me axwe kêtbit dja me kam ar ba.

¹⁴ Mýkam ne ba ar amã ja jarê? Bir, dja bõx gar ajaxwe kêt nhym arým ar apumũ. Ar ajaxwe kêt kôt ar apumũ gar arým adjumar mex. Nàr, dja bõx gar ajaxwe nhym arým ar apumũ. Ar ajaxwe kôt ar apumũ gar arým adjumar punu. Kam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Nhym bõx gar prĩne kum amex kute mrãmri ne kubêkà'ã ngrã kêt kumrêx prĩne memã mex pyræk.

¹⁵ Kam, kwãrĩk wãnh mekôt amim,

–Bênjadjwýr djwýnh akubyn bõxmã amijarên ate amikràò ba, anhýr kêt. Dja gar amim,

–Bênjadjwýr djwýnh kute me utàr prã:m. Kam ne ngryk tòn amiwýr me amãr 'iry. Kam ne bõx kêt rã'ã, ane. Dja gar ã amim ane.

Nãm ã gwaj bakamy Paurdjwý ar amã ane. Metĩndjwýnh kute kum amak bõnhkôt ar amã ane. Kute pi'òk no'òkkôt ã ar amã ane. ¹⁶ Õ pi'òk kunĩkôt ne mýjja ja'ã memã pi'òk no'òk ne. Kam kabên kwý ne me kute marbê mebê tỳxi. Nhym kam me kwý amak mex kêtja kute amim Metĩndjwýnh mar kêt kam memã kupa'ã arên prĩne o ajkê. Ne kam Paur kabên kupa'ã ta memã

amikabên jarê. Nãm me ã Metĩndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òkja kunĩ jarênho ane. Nãm me kupa'ã arên arým prĩne o ajkên Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ta memã amikabên jarê. Dja me kupa'ã arênho ba:n arým me biknor tokry djàkam akuno.

¹⁷ Kam, akmere, àpnhĩre ar, ar aje arým ikabên ja markam amijã ano tỳx. Nok ga ren ar me axwe kôt ar amijo aban ren mekôt ajaxwe. Metĩndjwýnh kupa'ã ne me amijo ba. Ar ga ne gar tu amim Metĩndjwýnh kabên markumrêx. Nok ga ren ar me kabên man ren kupa'ã amijo aba. ¹⁸ Dja gar Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu mexo amex tẽ. Kubê ne gwaj bapytãr djwýnh. Dja gar mexo amex tẽn amũ o amikamên arým amexkumrêx. Ne mar mexo tẽn amũ o amikamên arým mar rax ne. Gê me jakam kum rax jarên kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Djuão kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'ôk no'ôk ne. Arým kubêngêtte ne arkum pi'ôk no'ôk ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwýnh ne amijo ĩ ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bãmdjwý ma. Metîndjwýnh kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam amipãnh bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. Nhym Metîndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kunĩ maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhym arým gwaj bamar krâta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karôo ane.

Kabên kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

¹ Be, amrêbê ne me'ô nhidjibê Kabên, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja, mýjja kunĩ kêttri Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omũ. Ne arým prĩne omũnh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba. ² Tãmja, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja ne pykakam bôx ne amijo amirĩt bar arým omũn kam 'ã ar amã amijarê. Metîndjwýnhkôt me tĩn rã'ã: rã'ã kadjy ne me'ôja kute memã tĩn jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirĩt. ³ Bar ije omũnh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhôbikwa kadjy ar amã arê. Gwaj baje abeno banhôbikwakam mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhôbikwa. ⁴ Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne? Bir, dja gar omũn aman arým mrãmri akĩho akĩnhkumrêx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne.

Me kute katàt amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵ Ga, akamàt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. Nhym me memã pry kurwý nhym me arým irãkam katàt ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhym me arým memã Metîndjwýnh kabên jarê. Nhym kam me arým amim kuman kabênkôt katàt amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyrãk. Metîndjwýnhdjwý djãm mrãnh punun axwe? Arkati. Katàt amijo ban axwe kêtumrêx. Tãm ne Metîndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶ Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metîndjwýnh ne ijo ôbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamàt kô tykkam bamrãnh punumãn prãbê amim Metîndjwýnh kabên mar kêt ne bamrãnh punun bajaxwe. Djãm kam mrãmri bakabênkumrêx? Kati. Nã gwãm amijo bajêx ne katàt bakabên kêtumrêx. Metîndjwýnh kute gwaj bajo ôbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷ Metîndjwýnh ne katàt ar amijo ban axwe kêtumrêx. Nãm kute mrãmri ne me irãkam katàt ba pyrãk. Dja gwaj kudjwa kabên kôt katàt amijo baban bamã bajaxwe prãm kêt ne kam arým mrãmri bajêx kêt. Nhym kam Metîndjwýnh mrãmri gwaj bajo ôbikwakumrêx ne kute gwaj bajo bakumrêx. Ne kam arým prĩne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamrôkôt gwaj bajo mex.* Kute mrãmri ne me kute mýjja punu põnh nhym arým prĩne mex pyrãk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

Me kute amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarênh.

⁸ Godja gwaj baje amim,

—Djãm ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêtumrêx, anhýr jabej, ne kam arĩk amim bajêx ne bakabên katàt kêtumrêx. ⁹ Nàr godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarê nhym Metîndjwýnh arým gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prĩne gwaj bajo mex. Mrãmri ne kabên kajgo kêt ne katàt kute amijo bakumrêx. Kam dja prĩne gwaj bajo mex gwaj arým kum bajaxwe kêt. ¹⁰ Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe

* 1:7 Dja jãm gwaj bajaxwe man jãm bajaxwe pãnh kamrô prôtja man kam prĩne gwaj bajo mex.

kêt? Kati. Metĩndjwýnh ne arým memã kum, “Me kunĩ kupãnhã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe'õ kêt”, anhÿr jabej ne arým Metĩndjwýnh kute me'õ 'êxnhĩ pyræk. Ne arým baje amim, “Metĩndjwýnh 'êxnhĩ”, anhÿr pyræk. Ne kam baje Metĩndjwýnh kabên mar kêt kumrêx.

2

Me nêje Metĩndjwýnhmã kabên djwýnh'ã ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, mÿkam ne ba ar amã ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajõ arým bajaxwe jabej. Mÿj dja gwaj amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

–Kàjkwakam ne me'õ dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêt kumrêx. Ta dja inêje Metĩndjwýnhmã kabêno dja. Ta dja inêje kum kabên nhym arým ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajõ bajaxwe jabej amim ane. ² Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metĩndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhym Jeju kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy arým ty. Ne kam tyk jakam arým gwaj bajaxweo pãnh nhym kam arým gwaj bakam ngryk kêt. Djãm gwaj bajbit? Kati. Me kunĩ. Apÿnh pykakam me ba djãri me kunĩ jaxwe nhym Jejubê mekam ngryko apêx djwýnh.

³ Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mÿj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kabênja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arým amim,

–Be ga, ije kabên markumrêx ne kôt amijo ibaja pumũ. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arým ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma. ⁴ Jeju ne me kute katàt amijo ba'ã memã karôn memã arê. Godja gwaj kabên mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhÿr jabej. Ne kam bajêx ne bakabên katàt kêt.

⁵ Nàr, godja gwaj kabên man kôt amijo baba jabej arým mrãmri bamã Metĩndjwýnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amũ amikamênho môn kam arým amim,

–Mrãmri ne Metĩndjwýnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Metĩndjwýnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx. ⁶ Me kute,

–Ba ne ba ije Jeju 'amýnh tÿx ne 'ã idjukanga kêt, anhÿrja ren katàt amijo ba kute ta katàt amijo ba pyræk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katàt aje amijo aba'ã karökam djã ne ba me kabên ny'õ jarê? Kati. Me kabên tÿm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamênh krax djãkam me kute ar amã kabên jarênh ja ne ba ar amã arê. ⁸ Ne kam ajte pi'ók jakam katàt aje amijo aba'ã ar amã karô. Kute mrãmri ne ikabên ny pyræk ne ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar tÿx ne kôt ar amijo ba. Gar arým kudjwa kôt ar amijo aba. Nhym kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyræk. Gar kôt ar amijo aba nhym kam me arým Jeju mex man ar gadjwÿ ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mÿkam? Bir, gar arým me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamàt kô tyk pyræk arým kanga. Ne kam arým Metĩndjwýnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katàt ar amijo aba kute mrãmri ne irãkam me katàt baja pyræk. Nhym kam me arým ar ama.

⁹ Dja me'õ memã kum,

–Ba ne ba Metĩndjwýnh kabênkôt katàt ar amijo iba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyræk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja kurê. Djãm mrãmri ne katàt kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rã'ã kute mrãmri ne me akamàt kô tykkam ba punu pyræk.

¹⁰ Nhym be, me'õ kum kamy jabêja ne mrãmri Metĩndjwýnh kabênkôt katàt kute amijo bakumrêx. Katàt kute amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt ba nhym mÿjja'õ kute me par tok kêt pyræk.

¹¹ Nhym be, me kum kamy kurêja ne arým amim 'êx ne aminoo aknon kute katàt kute amijo baja mar kêt kumrêx. Kute

mrãmri ne me'õ akamàt kô tykkam no bi-knor ne kute amipry mar kêt pyræk. Mýkam ne kute katàt kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamàt kô tykkam baja te rîtmãja pumũ. Nhym nokam akamàt kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwý ne me amakkre kêt ne kam kute katàt kute amijo baja mar kêt.

¹² Ar aprĩre, akmere, àpnhĩre ar, mýkam ne ba ã ar amã ikabên jarênho ane? Bir, gar ajaxwe nhym Jeju arým ar ajaxwe pãnh ty. Nhym kam Metĩndjwýnh arým Jeju man arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt ne. Kam ne ba pi'òkkam ã ar amã arênho ane.

¹³ Ar akra krãptĩ, ar amã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu ne mýjja kunĩ kêttri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê.

Ar ajabatàn nymã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým mar kêt ne arým o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprĩre, ar amã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, ar aje me Babãm djwýnh markam ne ba ar amã arê.

¹⁴ Ar akra krãptĩ, ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu mýjja kunĩ kêttri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê.

Ar ajabatàn ny, ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým kubê atýx ne Metĩndjwýnh kabên mar týt ne 'amýnh týt. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arým Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà punu'ã ujarênh.

¹⁵ Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjà punu, me õ mýjja punudjwý, kwãrĩk wãnh ar amã kĩnh kêt. Me kum me kukràdjà punu kĩnhja kum Metĩndjwýnh jabê kêt kumrêx. ¹⁶ Mýkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwýnh kute memã kukràdjà punu jarênh? Kati. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me kute

memã kukràdjà punu jarênh. Me axwe kadjy ne me kute memã arênh ne memã kum,

–Dja ga amidjwýnhbito kĩnh, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

–Dja ga amim mýjja pumũnh týt, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

–Dja ga amibên amijo adjãmra, anhýro ba. Me kukràdjà punu ja ne me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja memã arênho ba.

¹⁷ Dja me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukràdjà punuja ã apêx ne me kum mýjja punu kĩnhdjwý ã apêx. Nhym be, me kute Metĩndjwýnh kabên mar ne kôt kute amijo ba rã'ãja ne me Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kam kwãrĩk wãnh ar amã me kukràdjà punu kĩnh kêt.

Kritu kurê djwýnh'ã ujarênh.

¹⁸ Be, arým ijabatàn mexkam ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Arým akati bôx 'ýr. Arým mýjja kunĩ kute pykakôt amingràn nhym me kunĩ kute aminhinomã amimênh 'ýr. Dja akati bôx nhym Kritu kurê djwýnh rax arým amirĩt gwaj arým omũ. Kritu kurê djwýnh rax ja ne me arým ar amã 'ã ajarê. Nhym kute amirĩt kukãm arým ajbir jakam kurê djwýnh kumex ne amirĩt ne. Kumex amirĩt nhym me arým gwaj bamã me arê gwaj kam kôt amim,

–Mrãmri arým gwaj bawýr õ akati bôx 'ýr. Ga, kukãm kurê djwýnh kumex arým amirĩtja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Ne amiwýr akatija markumrêx. Ne amiwýr me kunĩ kute aminhinomã amimênh nhõ akatija markumrêx.

¹⁹ Amrêbê ne Kritu kurê djwýnhja gwaj baje amim Jeju marjamê ro'ã krĩ. Nhym be, arým ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krĩ kanga. Gwaj kam arým memã bakaton abenmã kum,

–Be, Kritu kurê djwýnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me krĩkam djãm mrãmri me kute gwaj bakôt amim Jeju markumrêx? Kati. Me ren markumrêx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhym be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirĩt kadjy ne me arým kato.

²⁰ Be, Kritu kurê djwýnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtkumrêx. Mýkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mextire ne axwe kêtkumrêx ne arým ar amã Karõ jano nhym arým ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabên katàt kunĩ mar ne aje Kritu kurê djwýnhja mar prãm kêt. ²¹ Djãm ar aje me kabên katàt mar kêtkam ne ba ar amã pi'ók ja no'ók ne? Kati. Ar aje me kabên katàt markam ne ba ar amã no'ók ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me kabên katàtkôt arênh kêtkumrêx. Ja ne gar arým aje mar.

²² Nhym mýj me'õ ne 'êxnhĩkumrêx? Bir, me 'êxnhĩ ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metĩndjwýnh kute me banhõ Běnjadjwýrbê kumkati mēnh got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhỹro ba. Me ja ne me 'êxnhĩkumrêx. Me kute Bãm japrýn Kra japrý. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwýnhkumrêx. ²³ Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtkumrêx. Me kute tu amim Kra markumrêxja ne me kute tu amim Bãmdjwý markumrêx.

²⁴ Me kute amrêbê ar amã kukràdjã jarēnh dja gar 'amýnh tỳx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukôt amijo abikamēnh krax djakam me kute ar amã kukràdjã jarēnhja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramě Bãmdjwý 'ã adjukanga kêt. ²⁵ Nhym kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarēnhkumrêx. Kabên pydjın arê.

²⁶ Be, Kritu kurê djwýnh kute Metĩndjwýnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekôt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'ók no'ókja. ²⁷ Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh kute ar amã Karõ janor nhym kute ar ajamýnh tỳx ne ar ajo bakam. Karõ kute ar ajo bakam djãm atemã me'õ kute ar amã, “Ota, me'õ 'êxnhĩ”, anhỹrmã? Kati. Karõja ta dja ar amã me 'êxnhĩ jarē. Ta ne kute ar amã mýjja kunĩ, me kukràdjã kunĩ jarēnh ne katàt kute ar amã arēnhkumrêx. 'Êxnhĩ kêtkumrêx. Amrêbê kute ar amã kukràdjã jarēnh kôt

dja gar mã Kritu 'amýnh tỳxkumrêx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Nhym kam me te: ar amã 'êx ne kute ar ajo akêxmã.

Metĩndjwýnh kra ar'ã ujarēnh.

²⁸ Be, arým ijabatành mexkam ne ba ar amã ikabên jarē. Dja gar amim ikabēnja ma. Dja gar amim Kritu 'amýnh tỳx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amýnh tỳx ne 'ã badjukanga kêt nhym arým gwaj bamã amijo amirít. Gwaj bamã amijo amirít gwaj kam arým bamã uma kêt ne bapijãm kêt ne dja.

²⁹ Gar arým aje Jeju katàt kute amijo baja mar. Me katàt kute amijo baja kunĩdjwý Metĩndjwýnh arým meo kra nhym me umar djã ny. Jadjwý gar arým aje mar.

3

¹ Me Babãm djwýnh ta ne arým gwaj bamã, “Ikra ar”, ane. Djãm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrêx. Nhym be, gwaj babê Metĩndjwýnh krakam me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kute gwaj bamar kêt. Mýkam? Bir, me kute Jeju mar kêtkam ne me kute gwaj bamar kêt. ² Akmere, àpnhĩre ar, jakam gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Ne kam mýj dja gwaj ĩ bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamã o amirít kêt rã'ã gwaj baje mar kêt rã'ã. Nhym be, Jeju dja ĩ gwaj bamã amijo amirít gwaj arým prĩne mexkôt omũ. Nhym kam ta amikôt gwaj badjwý gwaj bajo mex gwaj arým baje Jeju pyrãk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ijo mex ba arým ije Jeju pyrãk, ane. ³ Gwaj bawýr Jeju bôxkam amakbê bamã bamex prã:m. Gwaj bamã bamex kute ta mex pyrãk prã:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tē.

⁴ Nhym be, me axwe ne me Metĩndjwýnh kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metĩndjwýnh te memã kum, “Kwãrĩk wãnh ajaxwe kêt”, ane nhym me arým kam amikrà ar o ban tu axwe. ⁵ Mýj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurũm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamã bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arým aje markumrêx ne amim,

—Kute imã ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djãm ta axwe'ô? Arkati. ⁶ Me kute amim Jeju mar tÿxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mã kum axwe prãm kêt. Nhyim be, me mã kum axwe prãm kute amim Jeju mar kêt.

⁷ Akmere, àpnhîre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amã, “Me axwe kêt”, anhÿrkam kwârîk wãnh gê me'ô o ar anoo biknor kêt. Djãm me axwe mex? Kati. Me katàt kute amijo babit ne me mex. Jeju kôt me mex.

⁸ Nhyim be, me kute arek axweo ba prãmja ne Xatanaj meo ba. Mÿkam? Bir, Xatanaj adjakamã axwe krax ne kute arek axweo ba prãm. Kam ne arÿm me kute arek axweo ba prãmja Xatanaj kute meo ba. Metîndjwÿnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa nhyim arÿm meo ba kêt nhyim me arÿm axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurÿm katon ar ba. ⁹ Metîndjwÿnh kute meo krakam ne me arÿm umar djà ny. Kam ne me arek kute axweo ba prãm kêt. Metîndjwÿnh Karô* kute mÿjja 'y pyrâk ne memã wadjàn me kadjwÿnhbê nhÿ, me axwebê àptàro nhÿ. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metîndjwÿnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰ Mÿj xêbê ne Metîndjwÿnh kra ar? Bir, Metîndjwÿnh kra ne me kum axwe prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arÿm kôt memã bakaton me omÿ. Me jabê ne Metîndjwÿnh kra ar. Ja ne gwaj omÿ. Mÿj xêjabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj kra ne me kum axwe prãm ne kum gwaj bakamy jabê kêt gwaj kam arÿm kôt memã bakaton me omÿ. Me jabê ne Xatanaj kra ar.

Me kum aben jabê'ã kute memã karô.

¹¹ Ba ar amã arê gar ama. Metîndjwÿnh ne memã kum,

—Dja ga me amã aben jabê, ane. Ja ne gar aje amim Jeju marmo kraxkam aje mar ne mar rã'ã. ¹² Be, me bakukãmãre Kaï ne arÿm kamy bî. Kwârîk wãnh gar Kaï kôt ã amijo anhÿr kêt. Xatanaj ne Kaïo ba nhyim arÿm kamy bî. Mÿkam ne kamy bî? Bir,

ta àpênh jaxwe prãmkam nhyim kamy katàt kute amijo ba prãmkam.

¹³ Bir, akmere, àpnhîre ar, godja me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kum ar akurê jabej. Kwârîk wãnh ar amim,

—Je tô mÿkam ne me ã ijo ane? anhÿr kêt.

¹⁴ Amrêbê gwaj bajaxwekam ne gwaj me biknor tokry djakam bamormã. Djãm jakam kam gwaj bamormã? Kati. Jakam ne gwaj arÿm Metîndjwÿnhkôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Mÿjkôt dja gwaj ja markumrêx, ne amim,

—Mrãmri ne arÿm Metîndjwÿnhkôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Bir, gwaj arÿm mrãmri bamã bakamy jabêkumrêxkôt. Dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx ne arÿm amim,

—Mrãmri dja ba arÿm Metîndjwÿnhkôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne. Ga, arÿm imã ikamy jabêkumrêxja pumÿ, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Ne kam kôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ãja markumrêx. Nhyim be, me kum kamy jabê kêtja ne me me biknor tokry djakam mormã rã'ã. ¹⁵ Me kum kamy kurê kunÿ ne me kute me par djwÿnh pyrâk. Ne kam me par djwÿnh dja Metîndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba kêt. Ja ne gar arÿm aje mar.

¹⁶ Nhyim be, Jeju mrãmri kum gwaj jabêkumrêxkam arÿm gwaj bapãnh ty. Gwaj ren bamã aben jabê kute Jeju kum gwaj bajabê ne gwaj bapãnh tyk pyrâk. Nhyim me ren arÿm kute gwaj bakamy'õnh bÿnmã. Gwaj ren bamã bakamy jabêkumrêxkam ren arÿm memã kum,

—Ba dja ga me ibÿ gê ikamy tÿn ne, ane. Gwaj ren bamã abêkumrêxkam gwaj ren ã memã ane. ¹⁷ Nhyim be, me'ô nhõ mÿjja nhyim kamy nhõ mÿjja kêt. Nhyim arÿm omÿ. Omÿnho nhÿ:n kam arÿm amim,

—Je, djãm ije amikutã kum inhõ mÿjja kwÿ nhõrmã? Kati. Dja ba kum ôr kêt, ane. Djãm tãmwã ne Metîndjwÿnh kôt kum kamy jabê got? Kati.

¹⁸ Be, arÿm ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ma. Kwârîk wãnh gwaj bajajkwa kajgokam-bit memã, “Imã me abêkumrêx”, anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ kajgokumrêx.

* **3:9** Metîndjwÿnh Karô ne kabêno memã amak bô nhyim me umar djà nyn arÿm kum axwe prãm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarên ama.

Ate dja gwaj bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mỳjja ngãn abenmã apê. ¹⁹ Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arỳm markumrêx. Metĩndjwỳnh arỳm kute gwaj bajo aminhökumrêx markumrêx. Ne kam arỳm amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm ijo aminhökumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰ Nhyim be, godja gwaj banhökre kad-jwỳnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kabên kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arỳm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metĩndjwỳnh ne kute mỳjja kunĩ mar ne kute inhökre kadjwỳnhbê ikabên mar mexkumrêx. Ta dja imã tỳx jadjà, ba arỳm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnh'ã amim anen arỳm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹ Nàr atekam baje banhökre kadjwỳnhbê amim bakabên markam amim,

—Kati. Metĩndjwỳnh kabênkôt imã me abêkumrêx, anhỳr jabej ne arỳm bamã Metĩndjwỳnh pyma kêt. ²² Ne kam tu kute gwaj bamã mỳjja nhipêxo kum a'uw nhyim arỳm gwaj bamã ipêx. Mỳkam? Bir, gwaj baje kabên mar ne kôt amijo baba nhyim gwaj bakam kĩnhkam dja arỳm gwaj bamã ipêx. ²³ Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴ Dja gwaj Metĩndjwỳnh kute abenã gwaj bamã karõja man kam kabên kôt ar amijo baba. Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh kôt ar baba. Nhyim kam arỳm gwaj bakad-jwỳnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metĩndjwỳnh gwaj bakadjwỳnhbê mã amijo kajkep kumrêx? Mỳjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã Karõ jano. Karõ ta dja gwaj bamã,

—Arỳm ne Metĩndjwỳnh akadjwỳnhbê amẽ amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metĩndjwỳnh gwaj bakad-jwỳnhbê amijo kajkepja markumrêx.

4

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

¹ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. Dja me ar awỳr bôx jabej ne ar amã,

—Metĩndjwỳnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarê, anhỳr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metĩndjwỳnh kabên kôt kabên katãtmã akato. Mỳkam? Bir, me ta kute amijo Metĩndjwỳnh kukwakam ujarênh djwỳnh ne amijo 'êx baja ne krãptĩ. Ne kam arỳm pyka kunĩkôt apôx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

² Mỳj dja gwaj amim me kabin memã bajapôx on? Bir, dja gwaj me kabên ma nhyim me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhỳro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metĩndjwỳnh kabên kôt kabênkumrêx.

³ Nhyim be, me kute memã anhỳr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhỳnh ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba? Kati, anhỳro ba. Me kute memã ja jarênh ba ne me amijo 'êx ne Metĩndjwỳnh kabên kôt kabên kêt. Kritu kurê djwỳnh'õ ne ja. Ja ne me arỳm ar amã arê. Kritu kurê djwỳnh rax bôxmã arê. Bôx kukãm ne kurê djwỳnh kwỳ arỳm jakam katon mekôt ar ba.

⁴ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnh kôt gar arỳm akabên aba. Gar arỳm kam kurê djwỳnh apa. Mỳjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ãrkôt. Jeju ne ar ajo ban tỳxo kute pykakam kurê djwỳnh kunĩ jakrenh mexi.* Gar kam kukwakam arỳm meo apa. ⁵ Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kôt ne Kritu kurê djwỳnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhyim kam me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja arỳm kum Kritu kurê djwỳnh kĩnh ne me kabên maro ba.

⁶ Nhyim be, ar ba ne bar ije memã Metĩndjwỳnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar

* 4:4 Djãm pykakambit kurê djwỳnh nhyim tỳxo kute akrenh Kati, kàjkwakamdjwỳ. Jeju ne tỳxo kute kurê djwỳnh kunĩ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar arên kôt ama.

ikabên markumrêxja gwaj arým me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metĩndjwýnh markumrêx. Ga, kute Metĩndjwýnh kabên markumrêxja pumũ. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhyim be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arým me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metĩndjwýnh mar kêt. Ga, kute Metĩndjwýnh kabên mar kêtja pumũ. 'Êxnhĩkumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabio anen arým memã bajapôx ne arým me kuma. Me kabênkumrêx jabej nàr me 'êxnhĩ jabej arým memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabêmã.

Mat 22.39; Dju r 13.34; Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷ Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metĩndjwýnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mýj xêbê ne Metĩndjwýnh kra ar? Bir me kum me abêbit ne mebê Metĩndjwýnh kra. Metĩndjwýnh kra ne me umar djà ny. Me kum me abêbit ne me kute Metĩndjwýnh mar. ⁸ Ta kum me abê nhyim kam me arým kôt kum aben jabê. Kam, me kum me abê kêt kute Metĩndjwýnh mar kêt.

⁹ Metĩndjwýnh kum gwaj bajabê. Mýjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nãm arým gwaj bawýr Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhyim pykakam bôx. Gwaj kôt batĩn ne ar baba rá'ã: rá'ã kadjy. Kam ne gwaj baje Metĩndjwýnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Nà. Metĩndjwýnh kum ijabê:kumrêx, ane. ¹⁰ Mrãmri kum gwaj bajabêkumrêx. Djãm gwaj ba bamã Metĩndjwýnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên kam arým Kra jano nhyim nã kurũm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhyim Metĩndjwýnh gwaj bajaxwekam ngryk. Nhyim Kra arým gwaj bajaxweo pãnh ne Metĩndjwýnhmã gwaj bakam ngryko apêx, gwaj bakam Metĩndjwýnh ngryko apêx.

¹¹ Metĩndjwýnh kute ã kum gwaj bajabêo anhýrkam gwaj ren kudjwa bamã aben jabê. Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. ¹² Djãm me'õ ne arým kàjkwakam Metĩndjwýnh pumũ? Kati. Me'õ

ne kute omũnh kêtikumrêx. Kwãrĩk wãnh gwaj omũnh kêt. Godja gwaj bamã aben jabê nhyim Metĩndjwýnh arým gwaj bakadjwýnhbê mã amijo kajkep. Gwaj kam bamã Metĩndjwýnh jabê týxo amũ amikamênho mõn bamã abê tý:x ne.

¹³ Metĩndjwýnh ne arým gwaj bamã Karõ jano nhyim arým ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metĩndjwýnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadjwýnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Nà. Kute ar ijo ban ikadjwýnhbê amijo kajkepikumrêx, ane. ¹⁴ Ar ba ne bar arým Kra pumũnho iba. Mrãmri ne me Babãm djwýnh arým Kra jano nhyim bôx. Kute pykakam me axwe kunĩ pytãrmã ne me'ýr bôx. ¹⁵ Me kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhyim Metĩndjwýnh mrãmri me kadjwýnhbê mã amijo kajkep ne amikôt ar meo ba.

¹⁶ Metĩndjwýnh kum gwaj bajabê gwaj arým tu amim markumrêx ne amim,

—Mrãmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japôx djabê ne Metĩndjwýnh. Ta ne kum me abê nhyim kam me kôt arým kum aben jabê. Metĩndjwýnhkam me kum aben jabê japôx djakam ne me mã kum aben jabê. Ne kam me mã kum aben jabêja Metĩndjwýnh amikôt ar meo ban me kadjwýnhbê mã amijo kajkep.

¹⁷ Dja Metĩndjwýnh ã gwaj bajo ane gwaj kam kôt bamã abê týxo amũ amikamênho mõ. Gwaj kam arým bamã abê tý:x ne. Nhyim kam Metĩndjwýnh nhõ akati arým bôx. Kute memã axwe pãnh jarênh djà nhõ akati bôx. Gwaj kam bajbit bamã uma kêt ne dja. Mýkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamã abêkam. Gwaj bamã abê kute ta kum gwaj bajabê pyrãk. Kam dja gwaj bamã uma kêt ne dja. ¹⁸ Ga, me prĩne kum me abêkumrêxkam arým kum me uma kêtikumrêxja pumũ. Mýkam? Bir, me kute meo bikênh karõ ne me kum me uma. Me kum me umakam ne me prĩne kum me abê mex kêt rá'ã.

¹⁹ Mýkam ne gwaj bamã Metĩndjwýnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arým bamã abê. ²⁰ Nhyim kam

gwaj baje Jeju kabênkôt me'ôo bakamyja, gwaj bajô jâm bamã kurên jâm memã kum, “Imã Metîndjwýnh jabêkumrêx”, ane. Kati. Nã gwãm bajêx. Gwaj baje bakamy pumûnhkam ne gwaj bamã kurêkam te bamã Metîndjwýnh pumûnh kêtja jabêmã.

²¹ Metîndjwýnh arým gwaj bamã 'ã karôn gwaj bamã,

—Djãm ar amã ijabê? Dja gar amã akamydjwý jabê, ane. Kam dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx.

5

Me kute tu amim Metîndjwýnh Kra markumrêx'ã ujarênh.

¹ Mýj xêbê ne Metîndjwýnh krakumrêx? Bir, me kwý ĩ pýnhkôt kute mã amim,

—Mrãmri ne Jejubê Kritu. Mrãmri ne Metîndjwýnh Jeju'ã me banhô Bênjadjwýrbê kumkati mênhkumrêx, anhÿrja. Me kute mã amim anhÿr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metîndjwýnh krakumrêx ne umar djã ny. Ne kam mebê Metîndjwýnh krakam me kum Metîndjwýnh jabê. Djãm Metîndjwýnhbit me kum abê? Kati. Amibu'ã mebê Metîndjwýnh kradjwý ne me arým kum me abê.

² Djãm mrãmri ne gwaj bamã amibu'ã Metîndjwýnh kra ar abêkumrêx? Mýj kôt dja gwaj arým ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamã Metîndjwýnh jabên kabên man kôt ar amijo baba. Ne kam kôt arým bamã kra ar abêja markumrêx ne arým amim,

—Nã. Imã Metîndjwýnh kra ar abêkumrêx, ane.

³ Dja gwaj kute me kute katàt amijo ba'ã memã karökôt kabênja man kôt ar amijo baban kam arým bamã Metîndjwýnh jabêkumrêx. Djãm gwaj baje kabên mar ne te kôt amijo babamã? Kati. Gwaj kôt amijo babaja babê tÿx kêt. ⁴ Mýkam? Bir, me kum Metîndjwýnh kïnh kêtja te gwaj bamã amikukràdjã jarê gwaj bamã me kukràdjã kïnh kêt. Metîndjwýnh ne arým gwaj bajo kra gwaj arým badjumar djã ny. Kam gwaj bamã me kukràdjã kïnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metîndjwýnh markumrêx ne arým me kukràdjã kôt amijo baba kêt.

⁵ Mýj xêja ne me kute me kukràdjã mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx, anhÿro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjã mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

*Metîndjwýnh kute memã Krao amirît.
Dju r 5.31*

⁶ Ne kam mýj ne Metîndjwýnh arým gwaj bamã Kra jarênh amirît on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurûm kato. Ne kam arým abatânh ne. NhyM Metîndjwýnh kute arênh amirît kadjy Djuão arým ngômã adjã. Ngômã adjã nhyM kam tûmrâm arým kamrô prôt ne arým ty. Djãm ngômã adjarkambit Metîndjwýnh gwaj bamã Kra jarênh amirît? Kati. Kamrô prôt ne tykkamdjwý kute o amirît. NhyM kam Metîndjwýnh Karôdjwý ajte Kra'ã amijarênh amirît. Karô mrãmri katàt kute kabên jarênhkumrêx.

⁷ Be, Metîndjwýnh arým Kra jarênh amirîto amãnhkrut ne ikjêkêt. ⁸ Karökôt o amirît. Ngômã adjarkam o amirît. Kamrô prôt nhyM tykkam o amirît. Kunïkôt ne Metîndjwýnh kabên pydji.

⁹ Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mýjja'ã amijarênh amirîtkam gwaj abenmã kum, “Mrãmri ne amijarênhkumrêx”, ane. NhyM be, Metîndjwýnh kute Kra'ã amijarênh amirîtkam kabên katato kute me kunï jakrenh. Kam me kunï ren abenmã kum,

—Mrãmri Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx, ane. ¹⁰ Me kute tu amim Metîndjwýnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx, anen amikadjwýnhbê markumrêx. NhyM be, me kute amim Metîndjwýnh mar kêt ne me Jejuo me'ô 'êxnhÿ pyrâk. Mýkam? Bir, mrãmri Metîndjwýnh kute Kra'ã amijarênh amirîtkumrêx nhyM me kute amim mar kêt kam ne me o me'ô 'êxnhÿ pyrâk. ¹¹ NhyM Metîndjwýnh arým amijarênh amirît ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arým ikôt tïn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹² Me kute Krao aminhõja ne kôt tïn ne ar ba

rã'ã: rã'ã nhym me kute Metĩndjwýnh Krao aminhõ kêtja kôt tĩn kêtumrêx ne.

¹³ Ar aje tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne. Mýj kadjy? Bir, ar aje pi'ókkam ikabên jarênh ne mar kadjy. Dja gar aman tu amikukãm kôt atĩn markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx ne amim,

—Nà. Dja ba kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pi'ókkam ikabên jarên aman kam arým tu amikukãm ja markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx.

¹⁴ Dja gwaj ja man arým Metĩndjwýnhmã mýjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karõ kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karõ kôt dja ga ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nhym arým gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx. ¹⁵ Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arým amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arým kute gwaj bamã mýjjao anhýr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwýr baje mýjjao badjà'wýrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarênh.

¹⁶⁻¹⁷ Apýnh me axwe djãri kunĩkôt ne me axwe. Ne kam kwý pãnh tyk kêt. Nhym be, atemã me axwe'õ pãnh dja arým ty. Godja me'õ me kute Jeju kôt abeno kamy 'õ pumũ, axwe kôt omũ. Gêdja o Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Djũnwã, amã ikamy kaprĩ. Kwãrĩk wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metĩndjwýnhmã à'wýro ane. Nhym arým kum axweo pãnh kêt nhym tyk kêt ne tĩn ne. Nàr me axwe 'ókôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metĩndjwýnhmã à'wýrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸ Metĩndjwýnh kute memã amak bõnh nhym me umar djã nyja kunĩ kum axwe prãm kêt. Jadjwý ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nà. Me umar djã ny kunĩ kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. Nhym kam Xatanaj te kute amiwýr meo akêx nhym me ro'ã axwemã.

¹⁹ Metĩndjwýnh ne arým gwaj bajo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Metĩndjwýnh ne arým ijo kra. Nhym be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba, ane.

²⁰ Metĩndjwýnh Kra ne arým bõx. Katàt kabên ne katàt kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katàtkumrêxkôt mar kadjy arým gwaj bamã bajamak bõ. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Arým ne Kra bõx ne imã ijamak bõ. Ije ta katàtkumrêx mar kadjy arým imã ijamak bõ, ane. Nhym kam Kra Jeju Kritu arým amim gwaj bapytà. Katàtkumrêxja arým amim gwaj bapytà. Mrãmri kubê Metĩndjwýnhkumrêx. Gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwý ne gwaj baje arým tu amim markumrêx.

²¹ Akmere, àpnhĩre ar, mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx me kute kum amijarênhja ne kumex. Dja gar amijãno dja. Mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx'ýr aje amijo akêx kêt kadjy amijãno dja. Tãm ne ja.

Djuão kute atãri pi'òk no'òk ne ja.

Jejukòt ba djwýnhbê Djuão ne òbikwa nimê kra arkum pi'òk no'òk ne. Jeju kòt ne o kanikwýnh ne arkum pi'òk no'òk ne. Kute o týx ne kute kum me 'èxnhĩ bôxmã arènhmã ne pi'òk no'òk ne. Me 'èxnhĩ kute Metíndjwýnh kabên kêt jarènh ne kute me noo biknormã bôxmã.

Nãm kum,

—Kwãrĩk wãnh me ja mar kêt ne mekòt amijo aba kêt. Dja ga amijã ano týx ne me jamã kre rax. Nãm ã Djuão òbikwa nimê arkum ane.

¹ Ba ibê Djuão. Ibê Jeju nhõ me jao iba djwýnh'õ ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Nã àpnhĩre, Metíndjwýnh ne amijo apytà. Ba kam akramê ar amã pi'òk no'òk ne. Mrãmri imã ar ajabêkumrêx. Djãm bajbit? Kati. Me kunĩ kute Metíndjwýnh kabên katàtkumrêxja mar ja ne me adjwýnhdjwý kum ar ajabê. ² Metíndjwýnh kabên katàtkumrêx. Gwaj baje bakadjwýnhbê mar týx rã'ã ne baje o bajamak kêt kati prãm kêtumrêx.

³ Me Babãmbê ne Metíndjwýnh. Krabê ne Bènjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩkumrêx* gar adjumar mex rã'ã. Ar katàt kute kabên jarènhkumrêx ne kum ar ajabêkumrêx. Gê ar amê amijo kajkep.

Me kum aben jabê'ã kute memã karõ.

⁴ Nã àpnhĩre, akra kwý ne kòt ar amijo ba ba omũn ikĩnhkumrêx. Nãm ar kute Metíndjwýnh kabên katàt markumrêx ne kòt ar amijo ba ba kòt ar omũ. Me Babãm ta ne 'ã gwaj bamã karõ. Kòt amijo baba'ã gwaj bamã karõ nhym ar arým kuma. Ne kam arým mrãmri kòt amijo bakumrêx ba kòt ar omũn arým ikĩnhti:re.

⁵ Ne kam àpnhĩre ar, jakam ajte ar amã arê. Djãm me kabên ny ne ba ar amã arê? Kati. Gwaj baje amim Jeju mar kraxkam baje kabên marja tãm dja ba akubyn ar

amã arê. Gwaj bamã aben jabêmã. Ja dja ba ajte ar amã arê.

⁶ Mýj dja gwaj nèn bamã aben jabê? Bir, dja gwaj Metíndjwýnh kabên man kòt ar amijo baban arým bamã aben jabê. Mýj ne kabènkam kute? Bir, tãm ne gar aje amim Jeju mar kraxkam arým ama. Ar amã aben jabê ryti pydjimã. Ja ne gar ama ba ajte ar amã arê.

Me amijã no týxmã, me 'èxnhĩ kute me noo biknor kêt kadjy.

Dju k 4.1

⁷ Be, arým me 'èxnhĩ krãptĩ ar ba. Nãm me memã kum,

—Djãm mrãmri ne Metíndjwýnh Jeju Kritu jano nhym pykamã bôx ne nã kurũm katon ar ba? Kati, nãm me 'èx, anhỹro ba. Me kute ã memã anhỹro bakam mrãmri 'èxnhĩkumrêx. Mebê Kritu kurê djwýnh.

⁸ Dja gar aminêje me 'ãno dja. Me kute ar anoo biknor karõ me 'ãno dja. Ga wãkam arým Kritumã adjapènh 'ãtũm. Nhym Metíndjwýnh arým ar amã akĩnh djã jarê. Dja ar amã kungã. Nãr, godja gar aminêje me 'ãno adjãm kêt jabej, nhym me arým ar anoo biknor jabej. Nhym kam Metíndjwýnh arým ar amã òr kêt. ⁹ Me kute Metíndjwýnh kabên mar kêt ne kam amikrà ar o ban ajte kute arek Kritu kabên kòt amijo ba kêtja ne Metíndjwýnh kute meo ba kêtumrêx. Nhym be, me kute arek Kritu kabên kòt amijo baja me Babãmbê Metíndjwýnh kute meo ba nhym ajte Kradjwý kute meo ba.

¹⁰ Godja me'õ bôx ne 'èx ne Kritu kupa'ã ar amã ajarê kwãrĩk wãnh kum aminhũrkwã jarènh kêt. Ne kwãrĩk wãnh pa kjènh kêt. 'Èx ne kupa'ã ar amã 'ã ujarènhkam dja gar pa kjènh kêt. ¹¹ Dja gar pa krij nhym me arým ar ajã,

—Arým ne ar amijã kumê. Ga, ar kòt bawã pumũ, ane. Gar kam arým kòt ar gadjwý Kritu'ã ajêx pyrãk.

¹² Nã bãm bit pi'òkjakam ar amã ikabên kumex jarènh prãm. Ba kam amim,

—Kati. Kwãrĩk wãnh ba pi'òkkam ikabên kunĩ jarènh kêt. Dja ba tèn arkam bôx ne ijajkwao arkum arê, ane. Dja

* **1:3** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

ba ar amã ane gwaj kam arým abenkam
bakĩnhkumrẽx. Ja kadjy ne ba amima.

¹³ Akanikwýnhkam kradjwý amã amik-
abẽn mex jarẽ. Metĩndjwýnh kute amijo
akanikwýnh pytàr tãm kra ne amã amybým
amikabẽn mex jarẽ. Tãm ne ja.

Djuão kute pi'ôko ino rer no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne òbikwa myjamã pi'ôk no'ôk ne. Òbikwaja ne ar apýnh pyka djari memã Jeju'ã ujarênh tēmja amiwýr aro wadjà ne arkum kabên mex jarê ne arkum mýjja ngã ne ar kujate nhym ar tē. Kute arek o anhýr rã'amã ne kute kubê me'ò jaxwe pymamã ne kum pi'ôk no'ôk ne.

¹ Akmere, Gaju. Ba ibê Djuão ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ibê Jeju nhõ me jao iba djwýnh'õ ne ba amã pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Metíndjwýnh kabên katàtkôt imã ajabê.

² Akmere, Metíndjwýnhmã arým amexkumrêx ba arým ama. Ne kam Metíndjwýnhmã ajo a'uw ga amex kôt adjumar mex. Adjà kêt djwýo ane. Ga adjumar mex ne adjà kêtja ne ba imã kínhkumrêx. ³ Be, Jeju kukwakam gwaj bakamy ar arým nính iwýr bôx ne imã ajarê. Nãm ar imã,

—Be, Onĩj Gaju kute Metíndjwýnh kabên katàt markumrêx ne kabên kôt kute amijo ba mexkumrêx, ane. Ba ar kute ajarênhja man ikínhkumrêx. ⁴ Nã bãm memã Jeju'ã idjujarênh nhym me kute ikabênkôt Jejuo aminhõ. Ba kam mã itēm nhym me nính imã me'ã ujarênh ne kute imã,

—Onĩj ar kute akabên kôt Jejuo aminhõja Metíndjwýnh kabên man kôt kute katàt amijo bakumrêx, anhýr. Me kute ã imã anhýrkam ikí:nhkumrêx.

Gaju kute meo djuw mexkam Djuão kute amikính jarênh.

⁵ Akmere Gaju, Jeju kukwakam gu bakamy kwý ne awýr bôx, ga anhõdjàn ne aro djuw mex. Nã gãm te ar nokre pumũnh kêt ne tu aro djuw mex. Ne kam Metíndjwýnh kabên kôt amijo abakumrêx. Aje me bakamyo djuw mex kuníkôt ne ga kabên man kôt amijo aba mexkumrêx.

⁶ Gwaj bakamyja kwý arým nính ar iwýr bôx ne ar imã ajã ajarênh ajte me kute Jeju mar kunĩjamã ajã ajarênh memã kum,

—Onĩj Gaju kum ar ijabê:n òdjàn ne ar ijo djuw mex, ane, ba arým ar kuman ajte ama. Dja ar ajte awýr bôx ga amũ ajte ar mör kadjy arkum mýjja'õ ngã. Arkum djwý, pi'ôk kaprĩ ngã. Metíndjwýnh kabênkôt arkum angã.

⁷ Mýkam dja ga ã arkum òro ane? Bir, ar Jeju'ã ujarênh kadjy mörkam. Nhym be, jakam me kute Jeju mar kêt kwý bit kute gwaj bakamyjamã õ mýjja nhõrmã nhym ar kute amim byr kêt. Me kute Jeju mar kêt kam gwaj bakamy ar kute mebê byr kêt. Ne kam arým mã mõ. ⁸ Mýj xêja dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã? Djãm me kute Jeju mar kêt? Kati. Me kute amim Jeju mar dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã nhym ar arým tē. Jeju kabên katàt jarênh kadjy tē. Gwaj ba dja gwaj arkum mýjja ngã. Ne kam arým ar ro'ã apê.

Djoti kute amijo bēnjadjwýr rax prãm.

⁹ Amrêbê ne ba wãm ar aje amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Gar arým inhõ pi'ôk jarênh ikabên ma. Nhym be, wãkam Djoti kute ikabên mar prãm kêt. Djoti ta ne amijo bēnjadjwýr rax prãm. Me kute amim Jeju markam ta amijo bēnjadjwýr rax prãm. Bēnjadjwýr rax prãmje ne kute ikabên mar prãm kêt kumrêx.

¹⁰ Dja ba ar akam itēm ne ibõx jabej ne arým ar amã Djoti jarê. Nãm ikãxã kabên punure jarênh ba. Amrêbê jakam gwaj bakamy kwý wãm ar awýr tēn ar akam bôx. Ar kute ar amã Metíndjwýnh kabên jarênh kadjy ar akam bôx. Nhym kam Djoti kute ar pa kjênh kêt ne arkum aminhürkwã jarênh kêt. Gar akwý ar aje arkum aminhürkwã jarênh prãm nhym Djoti arým ar abê aptàn ar amã,

—Aje, jakam dja gar ar ikôt abikprõnh kêt, ane. Ne ar aje amim Jeju mar bikprõnh djã nêje ar ajano.

¹¹ Akmere, kwãrĩk wãnh me axwe'ã amijakre kêt. Me mex'ã dja ga amijakre. Me mex ne me Metíndjwýnh kôt ar amijo ba. Nhym me axwe kute Metíndjwýnh mar kêt kumrêx. ¹² Be, me kunĩ ne me me bakamy Temexu mex jarê. Nãm me 'ã abenmã kum,

—Metíndjwýnh kabên katàt kôt ne Temexu amijo ba gwaj arým omũ, ane.

Ar badjwỳ ne bar Temexu mex jarẽ ga ar ijêxnhĩ kêt kôt aje arỳm ar imar.

¹³ Nã bãm bit ije amã ikabẽn kumex jarẽn prãm. Ne kam ije pi'òkkam amã arẽn prãm kêt. ¹⁴ Ije amikrà kêt ne awỳr itẽmmã. Dja ba awỳr bôx gu banhýtãri abenmã bakabẽn jarẽ. Ja kadjy ne ba amima.

¹⁵ Gê Metĩndjwỳnh ajo djuw mex ga adju-mar mex rã'ã. Be, jakam gu banhõbikwa ar arỳm amã kabẽn mex jarẽ ba kuman arỳm pi'òk jakam wãm amã arẽ. Ga apỳnh aje gu banhõbikwa nhidji mar kôt arkum ar idji jarẽn arkum ikabẽn mex jarẽ. Tãm ne ja.

Djuda kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.

Jeju kamy 'ôbê ne Djuda. Nãm ar aben djâkam nõ. Jeju kumrêx kato nhym tũmrãm Xijagumê Djudadjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmrãm tu amim markumrêx. Birãm Jeju akubyn tĩn kôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam arkum pi'ôk no'ôk ne. Nãm Ar kubê me 'êxnhĩ puma. Me 'êxnhĩ amijo Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute Jeju marmê abenkam bikâr ne ate ajte memã 'êx ban arĩk ar ban memã mýjja punu'ã àpnênh ba. Nhym kam Djuda arkum,

–Kati, Metĩndjwýnh amrêbê kute me axwemã o pãnhja pumũ. Dja ĩ prĩne me jadjwýo bikênh mex ne. Be, ar ga dja gar Jeju'ã angrã tỳx nhym Metĩndjwýnh dja ar arôrôkbê ar akukrà gar aku'ê tỳx. Nãm ã Djuda arkum ane.

¹ Ba ibê Djuda. Ibê Jeju Kritu nhõ àpênh. Ibê Xijagu kamy. Ba ne ba pi'ôk no'ôkka ar amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh, me Babãm arým amijo ar apytàn amimexo ar ajo mex nhym Jeju Kritu amim ar apytâr mex ne ar ajo ba.

² Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx* ne kum ar ajabê:kumrêx gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me kute axwe'ã memã àpnênh.

A Ped 2.1

³ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwýnh ne kute Krituo me bakunĩ pytâr. Nãm bãm amibêx ne bit ije ar amã 'ã pi'ôk no'ôko inhỹrmã. Ba nhỹn arým me kute ar anoo biknor prãmja man amim,

–Kati. Dja ba arkum me kute ar noo biknor jarê. Ne arkum, “Wãnh ne me ar akwý anoo biknoro ba. Kritu ne gwaj bamã amijã ujarênh pydjĩn arê gwaj babê Kritu nhõ me ja baje mar pydjimã nhym me arým 'êx. Ne kam ta amijo Kritu mar mex ne arĩk kupa'ã ar amã 'ã ujarênh punun ar

anoo biknoro ba. Me kute ar anoo biknoro baja dja gar me 'ãno djan mã akabêno me ity gê me anhikrê.” Nãm bãm ã amikabên maro anen arým ar amã arê.

⁴ Me kute ar anoo biknorja ne me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ne amipdjur mex ne ar akôt wangijn ar amê akã. Nãm me amakkre kêt ne ar amã,

–Ar rã'ãn aben prõ, aben mjên kupê. Gêdja Metĩndjwýnh ate krã. Arým ne tu kum ar akaprĩn ar amã ajaxwe kêt jarênhkumrêx. Nãm me ã ar amã ane. Ne kam arým Bênjadjwýr djwýnh japrý. Kubê ne Metĩndjwýnh. Nãm me Metĩndjwýnh pydji japrý. Ne ajte Bênjadjwýr djwýnh bê Kritu japrýn ar'ã memã kum,

–Djãm mrãmri ne Kritu ar ba? Kati. Nãm me 'êx, ane. Amrêbê me kêttri ne Metĩndjwýnh arým me ja'ã amim karõ. Me biknor tokry djãmã kute me anormã ne me'ã amim karõ.

Apýnh me tũmre djãri jaxwe'ã ujarênh.

Mat 7.21; A Ped 2.3; Dju k 3.6

⁵ Ba ar amã me kwý biknor'ã ajarê gar ama. Gar te arým aje me'ã ujarênh mar ba ajte ar amã me'ã ajarê gar ama.

Be, Bênjadjwýr djwýnh arým pykabê Edjitu kurũm mebê idjaero katon me utã. Ne kam arým me amakkre kêtõ akno. Me kute amim mar kêtjao akno.

⁶ Nhym Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh jaxwedjwý arým àpênh djã kanga. Nãm me amijo àmra ban àpênh djã kanga nhym pãnh arým me biknor tokry djâkam me kumên arým akamãt kô tykkam mebê ijê. Nãm mebê ijê tỳx kute mrãmri ne me kute kãxirãxo me uwprekam kute mebê ijê tỳxja pyrãk. Õ akati rax me'ýr bõx kadjy mebê ijê. 'Ãtũm nhym Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati me'ýr bõx kadjy.

⁷ Krĩraxbê Xõtõmamê Gomoramê bu'ã krĩdjwý, kam me axwe ne me prõ djwýnh, mjên djwýnh kupa'ã ari abeno ngjêxo ba. Metĩndjwýnh kute me ipêx kupa'ã ne me my ta kute abeno ngjêx prãmikumrêx nhym me niredjwý ta kute aben kupênhõ ikwã prãmikumrêx. Me baje amikajmãtã me mar

* **1:2** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar adjukaprĩ kêt. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

kadjy ne Metĩndjwỳnh arỳm memã axweo pãnh. Kuwyo memã o pãnh nhym kam kuwy meo ajkamuw nhym me mrãmri arỳm biknorkumrẽx.

⁸ Me kute me anoo biknor prãmja ne me me ja kôt axwe. Nãm me biptiro ikwãn arỳm amijo àpnun amibu'ã meo àpnu. Ne kum me bẽnjadjwỳr kurẽn kàjkwakam me rũnh'ã kabẽn punu.

⁹ Be, Mĩgeubê ne Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh raxja. Djã ne Mĩgeu Xatana-jmã kabẽn punu jarẽ? Kati. Amrêbê: ne me bakukãmãre Mõdjê arỳm ty nhym kam Mĩgeumê Xatanaj ar Mõdjê nhĩ'ã aben maro dja. Djã ne kam Mĩgeu tu kum kabẽn punu jarẽ? Kati. Nãm kum,

—Gê Metĩndjwỳnh ta amã akij, ane. Jabit ne arê.

¹⁰ Nhym be, me kute ar anoo biknor prãmja ne me tu mỳjja'ã kabẽn punu ba. Me kute me mar kêt kam ne me tu me'ã kabẽn punu ba. Nãm me mry djumar djào umar. Mry kute amidjwỳnhbit mar ne tu ar ba. Nhym me mry kôt kute amidjwỳnhbit mar ne tu ar ban arỳm kôt amijo àpnu.

¹¹ Ý watĩre, Metĩndjwỳnh dja me biknor tokry djakam me kurê. Amrêbê: ne me bakukãmãre Kaĩ axwe:. Nhym me kute ar anoo biknor prãmjadjwỳ ne me Kaĩ kôt ar amijo ba. Amrêbê: ne me bakukãmãre Barão kum nêkrẽx prãmje tu me noo aknon meo ajkê. Me kute ar anoo biknor prãmjadjwỳ ne me Barão kôt kum nêkrẽx prã:m ne ar anoo biknoro ba. Amrêbê: me bakukãmãre Kore ne kute amijo rax prã:m ne arỳm bẽnjadjwỳr'ã kabẽn punu ba. 'Ã kabẽn punu ba:n kam arỳm akuno. Me kute ar anoo biknor prãmjadjwỳ ne me Metĩndjwỳnh'ã kabẽn punu ba. Dja me 'ã kabẽn punu ba:n ì arỳm Kore kôt me biknor tokry djakam akuno. Metĩndjwỳnh'ã kabẽn punukôt arỳm akuno.

Me kute me noo biknorja me ro'ã bikàr.

A Ped 2.13

¹² Ar amã aben jabêkam gar aro'ã ar anhõ kwỳ krẽno akrĩ. Nhym me kute ar anoo biknorjadjwỳ ne me pijàm kêt ne arỳm ar aro'ã aku. Ar akĩnhkumrẽxo akrĩ nhym me arỳm amipunuo ar ajo àpnu. Ga, me kà mexkam ngrã kute o punuja pumũ. Me

kute ar anoo biknordjwỳ ne me ã ar ajo àpnuo ane. Amipunuo ã me ajo àpnuo ane. Nhym me te: me kabẽn mex jabej mekam ama:n arỳm kaprĩre ne. Ga, kôk djabêrkam kakrã kakrãtyk ba kajgoja pumũ. Nhym me te: na bixadjwỳrkam aman kam arỳm kaprĩre ne. Me kute ar anoo biknordjwỳ ne gar ã mekam akaprĩo ane. Nãm me kajgo kute mrãmri ne pidjô kunĩ ô kumexkam ja pydji ô kêt ne ãm pyrãk. Pidjô tu tykkumrẽx nhym me arỳm kraxmê arêmê ro'ã kaba. Nãm me kute urãk ne tu kajgokumrẽx. Dja me arỳm me biknor tokry djakam akuno.

¹³ Nãm me ta ar ba kute mrãmri ne ngô djàkrêkam ngô djakà ari aben pymjỳr pyrãk. Ga, ngô djàkrê apêx nhym arỳm akàxkam mỳjja punu kumexja pumũ. Nãm me kabẽn punu jarẽho ku'ên o ino re nhym me arỳm pijàm ne, kabẽn punukam pijàm ne. Me kute ar anoo biknor prãmja ne me arĩk ba nhym me te: kute mekôt katàt amijo bamã. Me kute mrãmri ne kanhêtire arĩk ba pyrãk nhym me te: kute omũnh mex ne kute 'ã amimrãnh jakremã. Metĩndjwỳnh ne arỳm amim me axweja pãnh'ã karôkumrẽx. Akamàt kô tyk pytĩkam dja me kurê. Dja kam akamàt kô tyk rã'ã nhym me kator kêtumrẽx.

¹⁴⁻¹⁵ Adão ar amikam kra jadjuw nhym arỳm abatãnh ne. Abatãnh ne arỳm amikam kra jadjuw. Kra jadjuw nhym arỳm abatãnh ne. Abatãnh ne arỳm amikam kra jadjuw. Ne amũ aben nhijuk'ã kra jadjwỳro tẽ. Adjwỳro tẽ:. Adjwỳro tẽm tãmtã kam arỳm 7'ỳr o bôx. Aben nhijuk'ã krakam kra'ã akren arỳm 7'ỳr o bôx. 7'ỳr o bôx nhym me arỳm krajamã Enoki jarẽ. Enoki ajte me kute me noo biknorja'ã memã kum,

—Ë, Bẽnjadjwỳr djwỳnh dja Metĩndjwỳnh nhõ me ja krãptĩ: kubê 10.000mê ro'ã bôx. Ne kam arỳm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kunĩmã axwe pãnh jarẽ. Apỳnh me àpênh jaxwe djari pãnh memã arê. Metĩndjwỳnh'ã kabẽn punuja kunĩ pãnh memã arê nhym me arỳm amijaxwe ma. Nãm ã me bakukãmãre Enoki memã ane.

¹⁶ Me kute me anoo biknor prãmja ne me bẽn prĩkam kabẽn ban apỳnh mỳjja'ã kabẽn punu prã:m. Me kute amidjwỳnhbit markam ne me kum apỳnh mỳjja punu

prãm ne kôt ar amijo ban amijo àmrati ba. Ne kam me ò nêkrêx kumex pumün amim,
 –Ba gêt tâmwã kôt ar amijo iba. Ne kam arým inhõ mýjja kumex ne kôt irax. Nãm me ã amim anen kam kum me ò nêkrêx ngrireja kĩnh kêtikumrêx. Me kum me ò nêkrêx kumexjabit kĩho ba.

Me kute Jeju markumrêx djàpênh'ã memã karõ.

¹⁷ Akmere, àpnhĩre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Bẽnjadwýr djwýnhbê Jeju Kritu kute ar anorja dja gar ar kabên mar týx.
¹⁸ Nãm ar arým me'ã ar amã ajarẽ. Me kute ar anoo biknor prãmja'ã ajarẽ. Nãm ar ar amã,

–Dja Jeju bõx 'ýr nhym me arým gwaj bajaprý:o ba. Dja me amidjwýnhbit man kum mýjja punu prãm ne kôt ar amijo ba, ane.

Kritu kute ar anorja ne ar ã ar amã ane. Dja gar ar kabên mar týx. ¹⁹ Me kute ar anoo biknor prãm ja ne me abenbê me kurêo ba. Ne pykakam mýjjakõtbit amijo ba. Nhym Metĩndjwýnh Karõ kute meo ba kêtikumrêx.

²⁰ Akmere, àpnhĩre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Kritu kabên mexkumrêx. Tãm dja gar tu amim markumrêx ne amim kabên maro tẽ:n amũ maro amikamên mar rax ne. Metĩndjwýnh Karõ dja gar aman Metĩndjwýnhmã akabên aba nhym Karõ arým ar akõt o kangõ.

²¹ Metĩndjwýnh kum gwaj bajabê. Ar gadjwý dja gar amã abê rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Ne Bẽnjadwýr djwýnhbê Jeju Kritu jabej ajkam ama. Ta dja bõx ne kum gwaj bakaprĩkumrêx gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

²² Me kwý kute amim Jeju mar kêtja dja gar amã me kaprĩn 'ýr me o akêxo tẽ gê me tu amim markumrêx. ²³ Nàr, dja gar ano katon me axwebê me kwýo akêx. Me kwý kute amijo punu mexja. Me ja on biknor karõ dja gar memã ano katon me axwebê meo akêx. Kute mrãmri ne me'õ kuwykam ãm nhym me kum kaprĩn kam no kator ne kute pa 'amýnh ne bõm mênh pyræk. Dja gar me punu kôt ar apunu'õ pymaje amijã ano týx ne.

²⁴ Metĩndjwýnh ne kute amim ar apytàr mexkumrêx gar kam ajmã akute kêt ne

katàt ar amijo aba rã'ã ne. Metĩndjwýnh ra:x nhym me kum uma:. Dja amimexo ar ajo mex gar arým ajaxwe kêt. Nhym kam arým amikabem ar apumjuwn arým prĩne ar ajo kĩ:nhkumrêx. ²⁵ Me Batĩndjwýnhbê ne me bapytàr djwýnh. Pydji kute mýjja kunĩ mar ne krã me:xkumrêx. Ba kum,

–Mrãmri ame:xkumrêx ne apyma:kumrêx. Araxo abê kumkatikumrêx. Me kunĩ:mã Abẽnjadwýr djwýnhkumrêx. Ajitý:xkumrêx. Amexmẽ apymamẽ abẽnjadwýrmẽ atýxmẽ ne ga aje 'ã aminhinomã amimênh kêtikumrêx, ane. Gê me kunĩ ã Metĩndjwýnhmã ane. Tãm ne ja.

Mýjja apôx kêtri kukâm 'ã ujarênh ne ja.

Bênjadwýr Jeju Kritu ne Djuãomã, ò àpênhbê Djuãomã mýjjao amirít. Me kute Jeju mar kêtja ne me me kute amim Jeju marjao bikênh ar o ba. Nhyr kam Jeju kute ò me jao tỳx nhyr me akubyn tỳx ne kute kanga kêt kadjy Djuãomã mýjjao amirít. Te me kute meo bikênhkam mã Jeju'ã ngràn kute kanga kêt mã kum o amirít. Anhýr djwýnhràr kum o amirít, abentã kum o amirító tẽ, mýjja'ã akreo tẽ. Ò me jabit kute mýjja mar nhyr me kâtãmbê bipdjurmã ne apýnh mýjja djari'ã mýjja jakre. Bir, nhyr mýj ne Djuão omũ?

Metíndjwýnh kute me axwemã o pãnh ne tu kute mýjja jaxwe kunĩ kuwo imòkam rênh nhyr apêxmã. Nhyr kute Xatana-djwý bñ nhyr kêt nhyr kam pyka ajte nyn tu mexkumrêxmã ne kum o amirít. Ne kum kàjkwadwý jakre. Metíndjwýnh kute ò me jao kñhmã, me 'ã ngrà tỳx ne kute kanga kêtja, me tãm ne kute meo kñh nhyr me kàjkwakam ò pykakam kñhkumrêx ne ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne me mexbit ar ban kam kanê kêt ne tyk kêt ne mýr kêt. Mýjja punu 'ýr àr kêt kam. Ja kunĩ ne kum o amirít, apôx djwýnhràr kum o amirít. Nhyr Djuão me kadjy omũ. Mýjja apôx kêtri ne anhýr djwýnhràr omũn memã arẽ. Tãm ne ja.

Me kute pi'òkjakôt amijo baja dja me kñh.

¹ Jeju Kritu kute mýjjao amirít ne ja. Metíndjwýnh ta ne Jejumã arẽ nhyr kam amidjó'ã ajte kute ò àpênhamã o amirítmã, nhyr kam me kute marmã. Apýnh mýjja djari dja ì apôx, amikrà kêt ne apôx nhyr anhýr djwýnhràr arým kute memã o amirítmã. Imã ne arým o amirít ba kam ije me amã arênhmã. Ba ibê Djuão ne ba Metíndjwýnhmã idjápênh, imã ne o amirít ba ije me amã arênhmã. Nãm iwýr kadjy mrãnh djwýnh jano nhyr kam imã mýjja kunĩ jakre ba kam kôt omũ. ² Ije arým kunĩ pumũnhkam dja ba prĩne me amã kunĩ jarẽ. Metíndjwýnh kabên ne ba arým ije me

amã arênhmã. Jeju Kritu kute katàt kabên jarênh tãm dja ba me amã arẽ.

³ Metíndjwýnh kute anhýr djwýnhràr mýjja'ã memã ujarênh ja gédja me'ò memã arẽ nhyr kute arênh djwýnh tãm gédja arým Metíndjwýnh kum kñh jadjã. Nhyr me kute mar ne kôt amijo bajadjwý gédja Metíndjwýnh memã kñh jadjã. Dja amẽ aro kñh, me kute 'ã ujarênh djwýnh kñh ne kam ajte me kute maro ýr jadjwýo kñh. Bir, arým 'ýr. Arým Metíndjwýnh kute memã mýjja anhýr djwýnhràr arênh ja arým apôx 'ýr.

Djuão apýnh me kute Jeju'ã abeno bikprõnh djari kubê 7mã kabên.

⁴ Ba ibê Djuão ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Ar ajte amim Jeju mar ne apýnh ajte kôt aben pydjija, ar amã ne ba pi'òk no'òk ne. Pykabê Adjikkam apýnh krĩ rũnhkôt ar ajte 'ã abeno abikprõnh 7ja me amã ne ba pi'òk no'òk ne.

Gê Metíndjwýnh ukaprĩkôt me ajo djuw mex ne ar me ajo ba ne me amã umar mex jarẽ ga me adjumar mex ne ar aba. Metíndjwýnh ta ne tñn ne ar ba, amrêbê adjakamã tñn ne ar ba. Dja mrãmri tñn rã'ã rã'ã. Tãm dja ukaprĩkôt me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarẽ.

Nhyr Metíndjwýnh Karõ kute amijo 7 ne Metíndjwýnh krĩ djã kônkh ku'ê tãm gédja adjwýnhdjwý me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarên ar me ajo ba.

⁵ Nhyr Jeju Kritudjwý dja me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarẽ. Jeju Kritu ta kute mrãmri katàt memã Metíndjwýnh kabêno amirít djwýnh ne kumrêx tyk ne akubyn tñn ne kator gédja Metíndjwýnhmẽ Metíndjwýnh Karõmẽ kudjwa me ajo djuw mex. Jeju ne bênjadwýro kute me bênjadwýr kunĩ jakrenh ne pyka kunĩkôt me ò bênjadwýro ba. Tãm dja Metíndjwýnhmẽ Metíndjwýnh Karõmẽ kudjwa me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarẽ.

Jeju Kritu ta ne kum me bajabêkumrêx ne amikamrõo me bajaxweo ajngrà. ⁶ Ne kam ajte ta ar me bajo ban kam Bãmmã me bapumjuw gu me kam babê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh ne Bãmmã badjápênh ar baba. Kumã, Jeju Kritu

tämmã gora gê me kàjmã kum rax jarënh rã'ã rã'ã. Gêdja umao ar me bajo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri. Tãm ne ja.

⁷ Ori, amrë tẽ. Kakrãkôt ne amrë tẽ. Me kunĩ dja me omũ. Me kute Jeju kanhwýr djwýnhjadjwý dja me omũ, prĩne Jeju pumũ.

Nhym apýnh pyka djãri dja me kunĩ omũn amra, Jeju pymaje àmrao kumex. Mrãmri dja me kunĩ omũn amim ngryk ne àmrao kumex. Be, tãm ne ja.

⁸ Bënjadjwýrbê Metĩndjwýnh ne memã kum,

—Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ ênhôt, ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh tỳxo kubê kumkati ane. Metĩndjwýnh, ta ne tĩn ne ar ba, amrëbê adjakamã tĩn ne ar ba. Dja mrãmri tĩn rã'ã rã'ã. Ajbit ne umao mýjja kunĩ pytà.

Jeju Djuãomã amijo amirĩt.

⁹ Nã, ba ibê me akamy Djuão. Nãm me Jejukôt me akudjwa ijo ajkẽ ba itokry. Mrãmri ne Jeju me baro'ã me bapytãn ar me bajo ba. Ba kam me akudjwa mã Jeju'ã ingrã tỳx ne 'ãno djan ije kanga kêt. Ba ne ba apêxtibê Paximukam ar ba. Na bãm memã Metĩndjwýnh Kabën jarën memã Jeju'ã idjujarënh iba. Nhym kam me ja ngryk ne kam imã,

—Kwãrĩk wãnh mýjja wã jarënh kêt, ane. Ne kam ipa 'amýn kam ijo tẽn apêxti jakam imẽ ba kam kam ar iba.

¹⁰ Be, pi'ók kamrêkkam, Bënjadjwýr nhõ akatijakam ne ba arek maro nhỹ nhym Metĩndjwýnh Karõ ar ijo ba. Ba kam me'õ kabën ma. Me'õ kabën tỳx kute poti kakôr tỳx pyrãk. Ikôt ne imã kabën ne. Ne imã,

¹¹ —Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ ênhôt. Ba ren ije kãjkwamẽ pykamẽ omũnh 'ãno idjãm kêt nhym ren amrëbê amijo ajkẽ nhym ren mýjja kunĩ kêt ne. Ë, amrë tẽn mýjja pumũn 'ã pi'ók no'ók, ane. 'ã pi'ók no'ók ne kam memã ano. Me kute amim Jeju mar ne apýnh kute kôt aben pydji, me jamã dja ga ano. Me kute apýnh krĩ rũnhkôt 'ã aben pydjibê 7, ar kute Epexukam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Emĩnakam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute

Pegamukam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Xijirakam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Xadjikam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Pirapijkam 'ã aben pydjijamẽ, ar kute Raodjikam 'ã aben pydjijamẽ, mekmã dja ga aje mýjja pumũnhja'ã pi'ók no'ók ne ano, ane. Nãm ã imã kabën ane.

¹² Ba kam 'ýr akẽx. Ije mýj me'õ kute imã kabënja pumũnhmã 'ýr akẽx nhym ngõnhpõkti kubê 7 ne ku'ê ba omũ. Kën karýro ngõnhpõkti.

¹³ Nhym kam ipõkri dja. Kute me'õ my pyrãk ne dja. Nãm kubêkã ryti jadjãn o dja. Kubêkã rytija ne parkõn 'ãnh itep nhym 'ã dja. Ne kën karýro amirunh pren 'ã dja. ¹⁴ Ne kĩ jaka: kute àk kaka jaka ja pyrãk. Kute kadjãt nhĩ jaka pyrãk. Nhym no põkja kute kuwy põk pyrãk. ¹⁵ Ne par jadjënh. Kute ngõnh nhipex djakam me kute 'ã ngrão põx nhym adjënh pyrãk. Nhym õkrekam krikrit kute ngõ rãrãkti: pyrãk. ¹⁶ Ne ubõkjao kanhêtireo 7 ne 'amýn o dja nhym kam aktã kãx djwa mextire ajkwa krekre kurũm kato. Ne nokre jadjënh kute kãjkwa nhipekri myt mrãnhkam adjënh ja pyrãk.

¹⁷ Ba omũn kam itu mýrbê tỳm kute ityk pyrãk ne itu mýrbê tỳm ne nõ, itĩn prãme. Nhym kam ta ijã ikra dji, ubõko ijã ikra djin kam imã,

—Kwãrĩk wãnh atĩn prãm kêt. Ba ibê mýjja kunĩ krax ne kam ajte ibê mýjja kunĩ ênhôt. ¹⁸ Bajbit ne ba ije amitĩn mar. Arým ne ba ty ne kam arým ajte itĩn ne. Amrë ipumũ. Ba dja ba itĩn rã'ã rã'ã. Ba ne ba ikabëno me tyk kadjy me anor djwýnh ne kam ajte ikabëno me tyk nhõ pyka'ýr me anor djwýnh.

¹⁹ Aj, dja ga on 'ã pi'ók no'ók, aje omũnhja'ã pi'ók no'ók ne. Arým kator ga aje omũnhjamẽ mýjja kraxje kator kêt rã'ãmẽ. Amẽ dja ga 'ã pi'ók no'ók ne. ²⁰ Mýkam ne ba kanhêtireo 7 idjubõko 'amýn o dja ga omũ? Ne kën karýro ngõnhpõktio 7jadjwý, mýj ne ja? Bir, ba amã arẽ ga ama. Ë, ngõnhpõktio 7ja ne kubê apýnh krĩ djãri me kute amim imar ne kute ikôt aben pydji 'ã akre kubê 7. Apýnh krĩkam me kute ikôt aben pydji'ã akre kubê 7 ne ja. Nhym kanhêtireo 7ja ne kubê apýnh krĩ djãri me kute ijã abeno

bikprõnhja kadjy mrãnh djwýnh ta ne 'ã akre, ane.

Nãm ã Jeju imã kabën ane ba kuma.

2

Epexukam ar ja arým kum Metĩndjwýnh kĩnh ngrire.

¹ Nhym kam ajte imã,

–Ë, ar kute krĩraxbê Epexukam amim imar ne kute ikõt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabën jarë. Ba ibê Bẽnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabën jarën arkum, “Ë, ba ije idjubôko kanhêtireo 7 ne 'amýnhja, ne ba kën karýro ngõnhpõktio 7kam imrãnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabën ne.

² Gar ikabënkõt ar amijo aba ba arým omũ. Ar adjápênh rax, ar aje ijãno adjãm ne aje ikanga kêt ba arým omũn kam ikĩnhkumrëx. Nã gãm ar abê me axwe kĩnh no kati ba arým omũ. Nhym me wã we kute 'Jeju kute ar ijanor' anhýrja gar te kabën mex jabej kam aman kam arým prĩne mekmã akato. Me wã ne me 'ëxnhĩkumrëx. Me tãm ne gar arým mekmã akaton abê me kĩnh no kati. ³ Nã gãm ar ijãno djan amibê ijo abiknor kêtumrëx ne. Nãm me ikõt ar ajo ajkë gar tu ate akrãn aje amibê ikanga kêt ba arým omũn kam ikĩnhkumrëx ne.

⁴ Bep mýjja pydji ne ba omũn ikaprĩre. Amrêbê ar aje amim ijo amirĩt totokbê ne gar amã ijabê ne jakam arým amã ikĩnh ngrire. ⁵ Gop ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akëx. Nã gãm ar ibê amiptâr mex ne. On ar ajte akubyn amã ijabên kam ajte akubyn imã apê kute amrêbê imã ar adjápênh ja pyræk. Dja gar ã anhýr kêt ba wãm ar awýr tẽn kam ar abê ngõnhpõktiwã kaba nhym arým ãm djã kaprý.

⁶ Nhym bep me punubê Nikõrij, me tãm, me kabën punu ar baja. Me tãm ne gar me kabën punukam amã me kurêkumrëx. Mrãmri, kam ne mexkumrëx. Mrãmri ne gar amã me kabën punuja kurêkumrëx. Kam ne mexkumrëx. Badjwý ne ba imã mekbê Nikõrij me kabën punukam imã me kurêkumrëx.

⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikõt aben pydjijamã kabën. Gora ar prĩne kabën ja ma. Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba ar amã pidjô kute meo tĩnja jarë gar gajbit ku. Pidjô kute meo tĩnja ne Metĩndjwýnh nhõ pykakam dja, kãjkwakam Metĩndjwýnh nhõ pyka mexkumrëxkam. Tãm dja gar ku”, ane. Nãm ã Jeju imã kabën ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arë.

Emĩnakam ar ja tokry.

⁸ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

–Ë, krĩraxbê Emĩnakam ar kute amim imar ne kute ikõt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabën jarë. Ba ibê Bẽnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabën jarën arkum, “Ë, ba ibê mýjja kunĩ krax ne kam ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhõt. Ba ne ba tyn kam ajte itĩn ne. Ba ne ba ar amã ikabën ne.

⁹ Me kute ar ajo bikënhja ne ba arým omũ. Ar anhõ mýjja kêt, anhõ nêkrêx kêtja ne ba arým omũ. Nhym bep kati, nĩjar anhõ nêkrêx kumex. Mrãmri pykakam ar abakam arým anhõ mýjja kêt nhym bep kãjkwakam anhõ mýjja kumex. Nhym me kwý ta amijo Metĩndjwýnh kra, amijo mekbê idjaer ne ar ajaprý ar o ba, ba arým omũ. Djãm mekbê Metĩndjwýnh kra? Kati, Xatanaj nhõ ãpênh ne wã ne kam mã kõt ar aben pydjio ba. ¹⁰ Kwãrĩk wãnh gar amã me uma kêt. Gora ar atýx. Dja me ï ar ajo ajkë ga ar atokry. Gora ar atĩn prãm kêt. Ë, godja me ï Xatanajbê me axwe nhõ bẽnjadjwýr kabënkõt mekbê ijê djakam ar akwý rë, ar aje ikanga jabej. Be, akati kunĩkõt dja me ar ajo ajkë gar atokry. Nhym kam arým me kute ar ajo bikënh'ã akatibê 10 nhym kam me arým ar ajo bikënh kêt ne. Gora ar ijã angrã týx ne ijãno dja. Godja me te ar apa gar ijãno dja ba kam pãnh ar ajo tĩn gar atĩn rã'ã rã'ã.

¹¹ Gora ar ajamak mex jabej, on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikõt aben pydjijamã kabën. Gora ar prĩne kabën ja ma. Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja gar atyk nhijukri ajte atyk kêtumrëx. Arkati”,

ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pegamukam ar ja kwý prô prãm.

¹² Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krîraxbê Pegamukam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba ijajkwa krekre kurũm aktã kàx djwa mextire kator djwýnh, ba ne ba ar amã ikabên ne.

¹³ Xatanaj kute meo ba djãkam ne gar te ar aban amex rá'ã ba arým ar apumũ. Be, nã gãm ar ijã angrã týx ne aje amibê ikanga kêt. Djã nã gãm ar me kudjwa aminêje memã kum, ‘Jakam arým ije amim Jeju mar kêt. Arým imã kïnh kêt’, ane? Kati, ar aje ã memã anhÿr kêtumrêx. Nhym me arým ar anhôbikwa Æxipanh bï gar mã amã ikïnh ne aje ikanga kêtumrêx ne. Nã, Æxipanhdjwý kum me uma kêt ne tu memã ijarênh 'ãno dja nhym me kubï, wãkam, Xatanaj môr djã wãkam. Nãm me te kubï gar mã amã ikïnh ne. Ba arým omũn ar akam ikïnh ne.

¹⁴ Bep me kute me kabên punukôt amijo ba ja tãm ne ba imã me kïnh kêt. Ar akwý ne gar me bakukãmãre 'ôbê Barãokôt ar amijo aba. Djãm Barão mex got. Nãm mekbê idjaer kurê djwýnhbê Barakimã mekbê idjaer'ã karô. Kute mekbê idjaer o bikênhmã ne mýjja punu'ã kum karô. Mekbê idjaer kute mry punu krênãmã, me kute mýjjao Metïndjwýnh karô nhípêxjamã mry nhôr ja kute krên ne amijo bikênhmã. Ne ajte me kute abenbê prôo àkïnh ne arïk prô prãm kumexmã. Me kute ã amijo bikênho anhÿrmã ne me'ã kum karô. Nhym kam ô'ã Baraki mekbê idjaero bikênh o ba. ¹⁵ Nhym ar akamdjwý mekbê Nikôrij ã kabên ane, ã memã 'ã karôo ane. Nhym ar akwý kabên punu jakôt ar amijo ba.

¹⁶ On ar amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akêx. Dja gar amim akator kêt ba ar awýr bôx ne me kabên punuja'ýr iprôt ne. Ijajkwa krekre kurũm aktã kàxdjwa mextire katorjao dja ba me'ýr iprôt ne.

¹⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metïndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora ar prïne kabên ja ma. Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãmja, ar gajbit dja ba ar amã djwýbê mýj ne ja ngã, djwýo bipdjurja ngã gar krê. Ba kam ajte ar atýxmãbit apýnh kên mêre, kên jaka ngã. Ne kam ajte ar amã kên ja no'ók, apýnh ar anhidji ny'ã kên no'ók ne kungã gar kam omũ. Atemã me ja kute ar anhidji nyja mar kêt. Ar gajbit, ar atýxbit, ije apýnh ar amã kên nhôrja, ar gajbit dja gar apýnh aminhidji nyja ma”, ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Xijxirakam Djedjabeu ar noo akno.

¹⁸ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krîraxbê Xijxirakam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, “Ba ne ba ar amã ikabên ne. Ë, ba, ibê ne Metïndjwýnh kra ne ino pôk kute kuwy pôk pyrãk, ne ipar jadjênh kute ngôn nhípêx djãkam me kute 'ã ngrão pôx nhym adjênh pyrãk, ba ne ba ar amã ikabên ne.

¹⁹ Gar kôt amijo aba, ba arým omũn kam ikïnhkumrêx. Gar amã aben jabên amã Metïndjwýnh jabê ba arým omũ. Gar tu amim imarkumrêx ne ijã angrã týx ba arým omũ. Ar adjápênh rax ba arým omũ. Nã gãm ar ijãno djan amibê ikanga kêtumrêx ba arým omũ. Nã gãm ar ikôt amijo aba. Amrêbê ne gar ikôt amijo aba ngrire ne kam amijo tén amijo tén arým ikôt amijo amôr mex ne.

²⁰ Nhym bep mýjja pydji ne ba omũn ikaprïre. Nã gãm ar amã me'ô nibê Djedjabeu kïnh. Nãm we amijo Metïndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne kam mýjja punu'ã inhô àpênhmã karôn 'ã arkum apné. Inhô àpênh kute abenbê prôo àkïnh ne ar prô prãm ba ne kam kute amijo bikênhmã.

Ne kam ajte ar kute mry punu krênãm, me kute mýjjao we Metïndjwýnh karô nhípêxjamã kute mry nhôr nhym ar kute krên ne o kute amijo bikênhmã. Nãm ã Djedjabeu inhô àpênhmã mýjja punu'ã

karõo ane, ne ã 'ã arkum àpnêho ane. ²¹ Nã bãm te amiwýr kam ama. Kute amim kator ne wãnh axwemã irern iwýr amijo akêxmã te amiwýr kam ama nhym kute mjên prãm ja kanga kêt ne amim kator kêtikumrêx. Kum axwe kïnh rã'ã:

²² Ë, dja ba nija'ýr bôx ne kam nôr djâkam kumê, nôr djâ tãmkam dja ba kumên kam prïne o ajkê. Me my kute nïnhjamê ro'ã dja ba prïne meo ajkê. Dja me kum axwe kïnh rã'ã ne nija kanga kêt ne iwýr amijo akêx kêt, ba kam prïne meo ajkê nhym me kam tokry. ²³ Ne ni krajadjwý pyka mẽ o amrà. Apýnh ar aje amim imar ne ikôt aben pydjija kunï aje imã akator kadjy. Ba ije ar ajamakkre kadjwýnhbêmê anhôkre kadjwýnhbê aje mýjja mex nâr mýjja punu'ã amim karõ jabej ije ar akamũnh ne kôt ije ar anhï pýnhkôt ar amã o pãnh djwýnh. Gar kôt aje imã akator kadjy dja ba ni krajadjwý pyka mẽ o amrà.

²⁴ Bep ar aje me kabên punukôt amijo aba kêtjamã, wãkam, Xijxirakam ar aje me kabên punu kôt amijo aba kêtjamã dja ba ajte ikabên 'õ jarênh kêt. Mrãmri ne ar aje ikôt amijo aba ne ar aje Xatanaj kukràdjã mar prãm kêtka amexkumrêx. Nhym me ate we kute Xatanaj kukràdjã bipdjurja marmã we, 'Mexkumrêx gu me kuma', anhýrja djãm me mex got. Axwe punu gar kôt amijo aba kêtka amexkumrêx. ²⁵ Gora ar mã ikôt ar amijo aban ijã angrã tỳx rã'ã: ba akubyn bôx.

²⁶⁻²⁸ Ë, ar me kuràm atỳx ne aje ijãno adjãmja, ar aje ikabên mar ne aje ikôt amijo aba rã'ãn aje o atêm ne o atêm ne arým aje inomã mênhja, ar ajã dja ba bënjadjwýr rë gar kam inhijuk'ã meo aba.

'Apýnh me ba djãri dja gar meo aba, ar apymao meo aban meo aba tỳx ne. Meo aba tỳx ne, nhym me'õ axwe gar kam prïne o ajkê, me kute kàxo àbêr djào kute ngyo ngônhtoty ne prïne ka'êkja pyrãk. Dja gar ã meo aba tỳxo ane.'

Be, Ibãmbê Metïndjwýnh ne ijã bënjadjwýr mẽ. Dja ba kam amidjô'ã ar ajã kurê gar kam ikabênkôt meo aba. Dja ba kam ajte ar akïnh djã kadjy ar amã umajýrtiredjwý ngã, akati maktã umajýrtire ja ngã.

²⁹ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metïndjwýnh Karõ ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prïne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

3

Xadjikam ar ja kute me tyk pyrãk.

¹ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

–Ë, ar kute krïraxbê Xadjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bënjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba ije Metïndjwýnh Karõ kute amijo 7 ije amýnhja, ne ije kanhêtireo 7 ne amýnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabên ne.

Nãm me we ar amex jarê. Bep kati, ar ajaxwekam kute ar atyk pyrãk. Ba arým ar apumũ. ² On ar ano mex, atïn rã'ãri, ne akubyn amijo tỳx, amijo mex, ar atyk kêttri. Nã gãm ar amijo aba punu ba te ar apumũ, te ar aje kôt amijo aba jabej te ar apumũ ne kam ar amã, 'Ë, Ibãmbê Metïndjwýnhmã ar amex kêtikumrêx', ane.

³ Gop ar ajkam ama. Amrêbê me kute ar amã arênh gar arým aje markumrêx tãm dja gar tu markumrêx ne kôt amijo aba. Kôt amijo aban on wãnh ajaxwemã anhiren iwýr amijo akêx. Dja gar amim akator kêt ba kam ar ajaêrbê ar awýr bôx. Kute me àkïnhï me aêrbê kute mýjjao àkïnh ne kute mebê mýjja jamýnh ja pyrãk. Dja ba ã ar ajaêrbê ar awýr ibôxo ane. Dja gar ibôx djãkôt imar kêtikumrêx ba ar ajaêrbê bôx.

⁴ Bep krïbê Xadjiwãkam ar angrêre ne gar amrãnh mexkumrêx rã'ã. Ne kam ar angrêre amrãnh mexkumrêx kute mrãmri ne me kute kubêkà mex, 'ã ngrã kêt kute angjênh ne 'ã mrãnhja pyrãk. Nã gãm ar ã amexo ane. Ar ga dja gar ikôt mrãn ikudjwa kubêkà jaka jangij ne 'ã mrã. Nã gãm ar amrãnh mexkumrêx. Nhym kam kubêkà jaka kadjy ar amex. Tãm dja gar angij, amrãnh mex pãnh angijn 'ã mrã.

⁵ Be, ar me kuràm atỳx ne aje ijãno adjãmjabit dja gar ã kubêkà jaka jangjênh ne 'ã amrãho ane. Ba kam pi'ók no'ókkam anhidji jarijwã o ibingrãnh kêt, me tïn

rã'ã rã'ã'ã pi'ók no'ókkam ar anhidjio ibin-gràn h kêt ne. Ne kam ajte dja ba Ibãmmã inhýtã ar ajarê, Ibãmmê Ibãm kadjy mrãnh djwýnhmê arkum inhýtã tu kàj bê ar ajarê ne kum, 'Be, inhô me ja ne me ja.' Be, dja ba ã kum ane.

⁶ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prĩne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pirapijkam ar Metĩndjwýnh kabênkôt amijo ba.

⁷ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krĩrãxbê Pirapijkam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bẽnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba imexo ipyma ne mrãmri ikabênkumrêx ne ijêxnhĩ kêtumrêx ne kam ar amã, 'Ba ne ba ije in-hingêt kukãmã Dawi nhũrkwãkam o kajkep djwýnh. Ba kikre'ã kuta nhym mýj me'ô godja 'ã ijê? Ba 'ã ijê nhym mýj me'ô godja 'ã kuta?'

⁸ Bir be, gar ikôt amijo aba ba arým omũ. Djã nã gãm ar atýx kumrêx? Kati, kàjbê ar atýx ba arým ar apumũ. Nã gãm ar te atýx ngriren mã ikabênkôt ar amijo aban aje ikanga kêtumrêx ba kam ar amã, 'Ba gêdja ba ar amã kikre'ã kuta. Mýj me'ô gêdja ar abê 'ã ijê? Ba dja ba ar ajo iba. Mýj me'ô dja inê?' ane.

⁹ Ë, Xatanaj nhô àpên h 'êxnhĩja, kute kôt ar aben pydjio ba, ne me 'êx ne amijo Metĩndjwýnh kra, kute amijo mekbê idjaer, djãm mekbê idjaer djwýnh got, me ja me tãm gêdja ba ar awýr me pa 'amýn meo môn ar akuka kôn h me umjuw nhym me kam pijãm djaje ar akuka kôn h ibôn krĩn ar amã arax jarên kam tu ar amarkumrêx. Imã ar ajabêkam kôt me kute mar ne kute ar ajã, 'Jeju kum ar abêja pumũ', anhýr kadjy dja ba ã meo ane.

¹⁰ Ije ar amã, 'Dja me te ar ajo ajkê gora gar mã ijã angrã týx ne ijãno djan ikanga kêt', anhýrkôt ne gar amijo aba. Nhym me te ar ajo ajkê gar mrãmri ijãno djan ikanga

kêt. Kam dja ba ar apytã. Ije me kunõ ibikên h kam dja ba arým ar apytã. Dja ba pyka kunĩkôt ije me kabi kadjy meo ajkê. Dja ba apýnh pyka djari me kunĩ kabi, me kute imã kator kadjy me kabin meo ajkê. Nhym bep ar amexbit dja ba ar apytã.

¹¹ Arým ibôx 'ýr. Gora ar arek ikabênkôt ar amijo aba rã'ã: ba kam ar amã o pãnh, ar amã ar akĩnh djã ngã. Kwãrĩk wãnh me'ô ar abê ikurê kêt. Dja me'ô ar anoo aknon ar abê ikurê gar kam akĩnh djã býr kêt ne. Dja gar arek amijo aban arým ikam amim akĩnh djã by.

¹² Ë, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba amim ar apumjuw, Ibãmbê Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ar apumjuw gar aku'ê rã'ã rã'ã, kute Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam par pyrãk ne aku'ê, Metĩndjwýnh kuka kôn h aku'ê rã'ã rã'ãn akator kêt. Ba dja ba ar ajã Ibãmbê Metĩndjwýnh nhidji no'ók, ne kam ajte ar ajã krĩ nhidji no'ók, Ibãmbê Metĩndjwýnh nhô krĩ mex nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Krĩ mexja, Djeruxarê nyja, Ibãmbê Metĩndjwýnh kurũm rwýkja, kãjkwa kurũm rwýk, ja tãm nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Ne kam ajte ba aminhidji ny ar ajã no'ók ne, ar atýx ne aje ijãno adjãmja'ã aminhidji no'ók ne.

¹³ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora prĩne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Raodjikam ar kute ngô kàjbê kangro pyrãk.

¹⁴ Nhym kam Jeju ta ajte imã,

—Ë, ar kute krĩrãxbê Raodjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bẽnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ë, ba ne ba ar amã ikabên. Ba, ibê ne Mrãmri. Ba ije mrãmri katãt memã Metĩndjwýnh kabêno amirĩt djwýnh ne ba mrãmri ikabênkumrêx. Metĩndjwýnh kabênkôt ne ba ibê mýjja kunĩ nhipêx djwýnh.

¹⁵ Gar ar aba ba arým ar apumũ. Djãm we ar amã ikurê nãr kon djãm we ar amã ijabê.

Arkati. Nã gãm ar amã ikurê kêt ne kam ajte amã ijabê kêt. Ar aje ngô kàjbê kangro pyræk, ajakry kêt ne kam ajte akangro kêt. Gop on ar ajakry nàr kon on akangro rax. Ba gop kôt kuma, ar apunu ma nàr kon ar amex ma. ¹⁶ Nhym bep kati, ar kàjbê akangrokam ije ar amar mex kêt. Kam dja ba ar ajo aptô. Ar ajakry kêt ne ar akangro kêt ne aje ngô kangro kajgo pyrækkam.

¹⁷ Nã gãm we ar, 'Arým ne inhõ nêkrêx kumex. Nã bãm pñine inhõ mýjja aptã nhym kam kumex. Arým inhõ mýjja kunĩ bikàr ne ibê 'õ'ã kàtàm kêt.'

Kê, djãm ar aje amimar got. Nã gãm ar pñine amijo ajkê. Ne akaprĩ mex ne. Ne abikênh mex ne. Ar ano rã ne anhõ kubêkà kêt kam tu irãri ar abajakam. Djãm ar aje amimar kêt? ¹⁸ Kam dja ba ar amã mýjja jarên ar amã, 'Ë, on kên karýr mextireja, ngôn nhípêx djækam me kute 'a ngrão pòx nhym mextire ja dja gar 'ã ijwý ba ar amã kungã gar abyn arým amimex, arým abikênh kêt. Ne kam ajte ar kubêkà jaka'ã ijwý ba ar amã kungã gar kam arým angjê. Angjên irãri ar aba kêt kam apijãm kêt. Ne kam ajte ar anokam pidjý'ã ijwý ba ar amã kungã gar arým o amino dý ne arým ano mex.'

¹⁹ Me axwe nêje ne ba memã ibên týt ne imã me kñhja ne ba memã uwêk màt ne. Kam dja gar on amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren akubyn iwýr amijo akêx.

²⁰ Ë, gop ar ikabên ma. Ota ba arým ar awýr bôx ne kikre kabem dja. Ar ajõ imã kikre'ã ta. Ba wãm awýr wadjã gu baro'ã aben kuka kôn nhãnh kwý krêno nhý ga arým akĩ:nhkumrêx. Gop ar ajõ aje ikabên mar jabej, on kikre'ã ta." Nãm ã Jeju me kunĩmã kabên ane. Me kute Jejuo aminhõmã ne ã kabên jarênho ane ne kam ajte memã kum,

²¹ "Ë, me me kurãm atýt ne aje ijãno adjãmja, me gajbit dja ba me amã arê ga me ikrĩ djækam inhikõ'ã nhý. Me ga dja gu me ar meo baban bakabêno me ano. Me me bamã ãpênhmã dja gu me bakabêno me anor ar o baba. Ga ba itýt ne ije Ibãm 'ãno idjãm ne ije amijo imrãnh rã'ãn ije aminhinomã amimênhja pumũ. Ije kanga kêt ne ije aminhinomã amimênh ne kam Ibãm

nhikõ'ã inhýr ne ije ikabêno me anorja pumũ. Dja ga me ã ikudjwa atýt ne ijãno adjãmno ane.

²² Gora me ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwýnh Karõ ne mete amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora pñine kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên anen kam o ino re. Ba ibê Djuão ne ba kuman me amã arê.

4

Metĩndjwýnh krĩ djatikam nhý.

¹ Nhym kam ijukri atemã mýjja kato ba omũ. Kàjkwakam kikre'ã 'yr ne dja ba omũ. Nhym kam ajte me'õ imã kabên ne, õbê kute imã kabênja, kabên kute poti kakôr týt pyræk, ta ajte imã kabên ne imã,

–Amrê tẽ ba amã mýjja jakre, mýjja kraxje kator kêt dja ba anhýr djwýnhrà mãm o amirĩt ga anoo anhýtã omũ nhym bep tũmrãm dja amirĩt ne, ane. Nãm ã imã ane.

² ã imã anhýrmẽ ro'ã Metĩndjwýnh Karõ iwýr ruw ne mã ijo tẽn ijo wabi. Nhym nĩjar kàjkwakam bẽnjadjwýr krĩ djã rax dja nhym kam arým me'õ kam nhý. ³ Me'õ ýrja ne adjênho tuknĩ. Kute kên ngrãngrãm kên kamrêk kakrãtyk, o me ikrakam ràx ne o òkredjê karýr jadjên týt ja pyræk. Nãm ã me'õ ýrja jadjên kute kên ja jadjênja pyræk ne nhý. Nhym kam djwýngwýnh tĩre ne krĩ djãmã ipòk ne wajêt ne kam adjwýnhdjwý adjên. Kute atemã kên ngrãngrã 'õdjwý jadjên týt ja pyræk. Nãm ã djwýngwýnh tĩre adjên ã anen krĩ djã raxmã ipòk ne.

⁴ Nhym krĩ djã raxjamã me krĩ djã kryre ipòk ne. Apýnh me krĩ djã kryre ku'ê djãri 'ã akrekam kubê 24. Nhym mebêngêtte kam krĩ. Kubêkà jaka jangij ne kam kam krĩ. Ne kên karýro krãdjê, bẽnjadjwýr krãdjê ne me kutu.

⁵ Nhym krĩ djã raxja kurũm adjênho amikurwý ne kam krako dja. Kabênmẽ adjênhmẽ krakmẽ o akã. Nhym krĩ djã rax kabem ne ngôn hpòktio 7 ne pôko ku'ê. Ngôn hpòktija kubê Metĩndjwýnh Karõ kute amijo 7ja. ⁶ Nhym ajte krĩ djã rax kabem ne mýjja karýr kute imõti pyræk ne nõ. Kute ixeo imõti pyræk ne nõ. Karýr kute kryt karýr pyræk ne nõ.

Nhym mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrut ne krî djà raxmã ipôk ne, nhym ipôkri krî djà rax dja. Nhym mýjja tînja kute krî djãmã ipôkja ïkam no kumex, ibũmkam non õngãkkam no. ⁷ Nhym mýjja tîn kute-waja kute rop djãkrêbê rijão pyrãk, atãri ja kute mryti kra pyrãk, atãri ja nokre kute mebêngôkre* nokre pyrãk nhym kute katêja kute ãkkajkritti tor pyrãk. ⁸ Nhym apýnh mýjja tîn djãri ara kumex. Ar ï pýnhkôt ara kubê 6'ã kabên. Nhym arakam no kumex. Ara nhibũmkam no. Ara nhôkrekam no.

Ne ar ngrer ba. Ngrer ba rã'ã rã'ã. Kute ngrero ino rer kêtukumrêx. A'urimê akamãtmê kam ar ngrer ba rã'ã rã'ã. Nãm ar,

—Mex, mex, mex. Metîndjwýnh ne mexo umakumrêx. Nãm Bênjadjwýr raxkumrêx. Tỳxo kubê kumkati. Nãm tîn ne ar ba, amrêbê adjãkamã tîn ne ar ba. Dja mrãmri tîn rã'ã rã'ã.

Nãm ã ar ngrero ane, ã kute kum mex jarêho ane. ⁹⁻¹⁰ Mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrutja ã kute krî djà raxkam ýrjamã mexmê umamê raxmê amikînh jarêho ane. Metîndjwýnh tîn ne ar ba rã'ã rã'ãjamã arê. Ar kute kum arênh kunîkôt ne mebêngêtte kubê 24ja tu mýrbê rôrôk ne. Krî djà raxkam ýrja kabem, pijãm djãje tu mýrbê rôrôk ne. Mrãmri ne Metîndjwýnh tỳxkumrêx ne tîn rã'ã: rã'ã. Kam ne kuka kôn timer mebêngêtte kubê 24ja pijãm djãje tu mýrbê rôrôk ne. Ne kam tu kabem krãdjê mexjamã ire. Tu kabem krãdjê mexjamã ire nhym wãnh ikwã. Nhym me kam kum mex jarê. Kum mex jarê ne kum,

¹¹ —Me inhô Bênjadjwýr, me Itîn djwýnh, gajbit ne ba me amã amextire jarên amã apymamê arax jarên amã atỳx jarê.

Mýj me'õmê ne gar aje aben pyrãk? Kati, apydji.

Gajbit ne ga mýjja kunî 'y.

Gajbit ne ga tu amim mýjja kunî'ã karô nhym arým tîn ne apôx. Ga ne ga mýjja nhipêx nhym apôx, ane.

Nãm ã mebêngêtte kubê 24ja Metîndjwýnhmã mextire jarêho ane.

* **4:7** Apýnh me õ pyka djãri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

5

Mrykî'ãtomti jabatãnh nyre kute pi'ôk byr.

¹ Nhym kam krî djà raxkam ýrja ubôko pi'ôk no'ôk byn o nhý ba omũ. Nãm prîne pi'ôk no'ôko tuknî. Ôkremê ibũmmê prîne no'ôk. Ne kam krãkã'ã tom krîo tẽ. Abenmã mênh'ã tom krîo tẽ. 'A tom'ã akre kubê 7. Me'õ kute 'ãpre bôn timer ne omũnh kêt kadjy. ² Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh tỳxkumrêx ne katon kãj bê memã kabên ne memã kum,

—Mýj me'õ ne mexkumrêx ne kam kute pi'ôk no'ôkja'ã 'yrmã? Kute 'ã oy djã rênhmã? ane. ³ Nãm ã anen kam te me'õ mex jabej me kabi. Kute pi'ôk no'ôk'ã oy djã rênh ne omũnhmã. Nãm kãjkwakammê pykakammê pyka kadjwýnhbê me jamê te kadjy me kabi. Ne me'õmã kator kêtukumrêx.

⁴ Kam ne ba arým muw. Me'õ mexkumrêx kute pi'ôk no'ôk'ã 'yr ne omũnh 'õ kêt kam ne ba arým imýro dja.

⁵ Nhym kam mebêngêtte 'õ imã,

—Amýr kêt. Ê, Djuda nhũrkwãkam me'õ, Dawi tãmdjwý 'õ dja pi'ôk no'ôk'ã kuta. Tỳxkumrêx, umakumrêx. Kute rop djãkrêbê rijão pyrãk. Tãm, ajbit, ne tỳxkumrêx ne meo apan kam kute pi'ôk no'ôk'ã oy djãbê 7 rênh ne kute pi'ôk no'ôk'ã 'yr ne kute omũnhmã.

Nãm ã imã ane ba kam kuma.

⁶ Nhym kam Metîndjwýnh krî djãti nhipôkri Mrykî'ãtomti jabatãnh nyja dja ba omũ. Nhym kam kute me kute Mrykî'ãtomti jabatãnh nyja bîn nhym ajte akubyn tîn pyrãk. Nhym mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrutjamê mebêngêttêmê Metîndjwýnh krî djãtikam Mrykî'ãtomti jabatãnh ny djãmjamã ipôk ne dja. Nhym Mrykî'ãtomti bãrio 7 ne kam noo 7. Noo 7ja kubê Metîndjwýnh Karô kute amijo 7, tãm ne pyka kunîkôt ar mrã. ⁷ Nhym kam Mrykî'ãtomti jabatãnh nyja tẽn kubê pi'ôk no'ôk by. Krî djãtikam ýrja ne ubôko kum kungã nhym kubê kuby.

⁸ Nhym byrmê ro'ã mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrutmê mebêngêtte kubê 24jamê kabem tu mýrbê rôrôk ne. Apýnh õ pïjãbãre. Atemã pïjãbãre djê krãptî. Ne apýnh õ

ngôn. Kên karyro ngôn. Ngôn ja ne ipun dja. Kikre kudjy dja ne kam ipu ne. Mýjbê ne kikre kudjy dja? Me kabên. Metîndjwýnh nhô me ja kute kum kabên'ã ne kikre kudjy dja amijakre.

⁹⁻¹⁰ Be, mebêngêtte nhô pîjãbàremê ngôn ipujamê ne me amýn kam ngrer ba. Ngrer ny ne me arênho ba, ne,

—Gajbit apydji ne ga amex ne aje pi'ók no'ók byrmã. Ga dja ga pi'ók no'ók byn 'ã ta. Arým ne me abî ga kam arým akamrôo meo pãnh ne me pa 'amýn me utàn Metîndjwýnh'ýr meo tẽ. Nã gãm me kwý ra:x ne me utà.

Apýnh mebêngôkre ba djari, apýnh amyn-gràri me ba djari, apýnh me kabên djari, apýnh me õ pyka djari kunîkôt ne ga me kwý pytàn Abãmmã me umjuw.

Nhym me kam kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ne me banhô Metîndjwýnhma àpênh ba. Dja me Metîndjwýnh djô'ã prîne pykabê me ja o ba, ane.

Nãm ã mebêngêtte ar ngrer ba ane.

¹¹ Ba kam ajte omûn kam me kanga ma, kadjy mrãnh djwýnh kanga ma. Me krãptî kute pi'ô pyrãk. Kubê 1.000.000 krãptî. Me'ã akre krãptî: ne ba omûn kuma. Djãm me krãre got. Nãm me krî djàtimê mýjja tînmê mebêngêttemê kum ipôk ne. Ne kàj bê kabêno kumex, ne,

¹² —Mrãmri ne ga gajbit amex. Mýj me'õ got kute apyrãk?

Gajbit ne ga amexo me kunî jakre nhym me abî. Abê mrykî'ãtomti jabatàn ny pràbê abî.

Nhym kam Metîndjwýnh arým ajã bënjadwýr rax mẽ. Nhym kam apýnh me pyka djari kute õ nèkrêx amã kumex ga aje ar o abamã.

Ga gajbit ano mex ne atýx. Gêdja me amim ajarên ajo rax ne kãjmã akamên abenmã araxo amirît, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabên ane.

¹³ Nhym kam mýjja kunî kabên ne. Nhýnh ne mýjja 'õ kabên kêt ne? Kati, kàjkwakam mýjjamê pykakam mýjjamê pyka kadjwýnhbê mýjjamê ngô raxbê pyka kêt kam mýjjamê kunî ne ro'ã kabên ne,

—Gora gê me abenmã krî djàtikam ýrjamê Mrykî'ãtomti jabatàn nymê ar arê ne abenmã ar raxo amirît ne kãjmã ar kamê. Ar ajbit ne ar týx.

Gora gê me abenmã ar arê. Arkum rax jarênh rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã mýjja kunî kabên ane ba kuma.

¹⁴ Nhym kam mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrutja kôt kabên ne,

—Mrãmri godja ã ane.

Nhym mebêngêtte kôt tu mýrbê rôrôk ne adjwýnhdjwý kum rax jarê.

6

Kute pi'ók no'ók'ã o y djà rênh.

¹ Ba ibê Djuão ne ba arek omûnho dja. Nhym kam Mrykî'ãtomti jabatàn nyja pi'ók no'ók'ã oy djà ta ba omû. Nhym kam mýjja tîn amãnhkrut ne amãnhkrut kumrêxja imã kabên. Kabên kute na krak pyrãk ba kuma. Nhym imã,

—Amrê tẽ, ane.

² Ba 'ýr tẽn omû nhym kawaru jakaja dja. Nhym me'õ 'ã nhý. Ó djudjê jamýn o nhý. Nhym me kum bënjadwýr krãdjê tu. Nhym kutun o nhý ne kam 'ã kawaru'ã tẽ. Kute me kunî 'ã amijo àptàr ne me'ýr prôt ne kute me par ne kute mekbê pyka pytãrmã ne tẽ.

³ Nhym kam Mrykî'ãtomti abatàn nyja ajte pi'ók no'ók 'ã oy djà nwhitepã ja'ã kuta. Nhym kam mýjja tîn ja jatãrija imã kabên ba kuma. Nhym imã,

—Amrê tẽ, ane.

⁴ Ba 'ýr tẽn omû nhym kawaru 'õ ajte dja. Kawaru kamrêk. Nhym me'õ 'ã nhý. Pyka kunîkôt me kute abenwýr prôt ne aben par kadjy. Kadjy ne me'õja kawaru'ã nhý. Nhym me arým kum kãxdjwa kajgo ngã, kãxdjwa kajgo jabatàn, rytire ne me kadjy kum kungã.

⁵ Nhym kam Mrykî'ãtomti jabatàn nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djà nwhitepã ja'ã kuta. Nhym kam mýjja tîn ja jatãrijadjwý imã kabên ba kuma. Nhym imã,

—Amrê tẽ, ane.

Ba 'ýr tẽn omû nhym kawaru tykja ajte dja. Nhym me'õja 'ã nhý. Mýjja pytî'ã akre djà mýn o nhý. ⁶ Nhym mýjja tîn

amãnhkrut ne amãnhkrutja kurũm me'õ kabẽn ba kuma. Nãm,

—Ë, arým ne mekbê djwý kêt. Prãm kam ne me ar ba. Ota djwýbê trigu'ã akre pydji pãnh raxi. Pãnh me àpênh rã'ã nhym akamàt. Ne kam ajte djwý 'õbê xebada'ã akre amãnhkrut ne ikjêkêt adjwýnhdjwý pãnh rax. Pãnh me àpênh rã'ã nhym akamàt. Djwý kêt kam, djwý kairekam. Nhym bep pidjôbê uba kangômẽ mýjja kute rõny kangô pyræk ja dja o bikênh kêt. Tãm dja kumex. O ne me ajne kêt. Kwãrik wãnh tãm mãn o bikênh kêt, ane. Nãm ã me'õ kabẽn ane.

⁷ Nhym kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'õk no'õk'ã oy djã nHITEPã ja'ã kuta. Nhym kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut kute o ino rerja imã kabẽn ba kuma. Nhym imã,

—Amrẽ tẽ, ane.

⁸ Ba 'ÿr tẽn omũ nhym kawaru rãrãrja ajte dja. Nhym me'õja 'ã nhỹ. Me'õ nhidjibê ne Tykre. Me tyk'ã amijakre. Nhym mýjja kute katẽn tẽmja. Me tyk nhõ pykamã me mrãnh kadjy ja ta ne kute katẽn tẽmja. Ar kute pyka kunĩkõt me kwý rax ne me parmã. Me kute abenwýr prõt ne aben par nhym djwý kêt kam prãm kute me par nhym me kanêdjwý kute me par nhym pykakam mry djãkrêdjwý kute me par kadjy. Kadjy ne ar tẽ. Kam dja me kwý rax ne ty.

⁹ Nhym kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'õk no'õk'ã oy djã nHITEPã ja'ã kuta. Nhym kam kikre kudjý djã bõr djã krakri me karõ kumex. Mýj me karõ? Bir, me kute memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnho ba nhym kam me kute me par, me tãm karõ ne kumex. Nãm me tĩn prãm kêt mex ne tu mekmã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽ nhym kam me me kupa. Me tãm karõ ne kumex ba omũ. ¹⁰ Nhym me kãj bê kabẽn ne kum,

—Bẽnjadjwýr Pymati, gajbit amexo apyma ne katãt aje mekmã kabẽn jarẽn djwýnh, mã dja mytyrwý kute ga me ijo angryk ne pykakam me jao ajkẽ, me kute me ipar pãnh meo ajkẽ? ane. Nãm ã kikre kudjý djã bõr djã krakri me karõ ã kum kabẽn ane. ¹¹ Nhym kam me'õ mekmã kubêkã jaka ngã ne memã kum,

—Ë, me arek atyk djã kêtõ akrĩ ngrire. Atyk djã kêt ngrire gẽ me me anhõbikwa paro tẽn inomã kumẽ. Me akõt me Metĩndjwýnhmã àpênh, me akamy paro tẽn inomã kumẽ, ane. Nãm ã me'õ me karõmã ane.

¹² Nhym kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'õk no'õk'ã oy djã nHITEPã ja'ã kuta ba omũ. Nhym kam pyka kunĩ amingrêk ne. Amingrêk tỳ:x ne. Nhym kam mytjadjwý kakrãtyk ne wajêt. Nãm kute kubêkã pytĩ, kakrãtyk pyræk. Nhym mytyrwýjadjwý no tĩn, no kamrêk tỳx ne. Kute kamrõ pyræk. ¹³ Nhym kanhêtire jadjwý kãjkwa kurũm rõrõk ne. Pykakam rõrõk ne. Kute kõt djãbêr tỳx kute pidjõ ngrãngrã ka'urja pyræk. Nãm ã kanhêtire rõrõk ane. ¹⁴ Nhym kam kãjkwa ajmã nẽn nhĩ'ãm tẽn akuno. Nãm tu amijarõx ne kute me kute kupip jarõx pyræk, nhym kam krãnh kunĩ amũ ajkamẽn krĩ. Nhym apêxtidjwý kunĩ amũ ajkamẽn ikwã. Nãm krãnh amũ krĩ djãmã kre rũnh ne krĩ. Nhym apêxtidjwý ikwã djãmã kre rũnh ne ikwã.

¹⁵ Nhym kam apýnh me ba djãri kam bẽnjadjwýr rũnhmẽ me kute meo ba djwýnhmẽ me krãkamngõnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ me õ nèkrêx kumexjamẽ me àprãrmẽ me kunĩ, me kute me pa 'amýnh nhym memã àpênh kajgo ar bajamẽ me kute memã o pãnh kadjy àpênhjamẽ me kunĩ ne me amijo apdju. Me tĩn prãme amijo apdju. Nãm me kẽnkekam amijo apdjun krãnhkam kẽn krakri amijo apdju. ¹⁶ Ne kam krãnhremã kabẽn ne kẽnãmã kabẽn ne kum,

—On me inhi by arõrõk ne me ijo apdju, me ipro. Krĩ djãtikam ýrjabê me ijo apdju ba me nokre pumũnh kêt. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyjamẽ ar ngrýkbê me ijo apdju. ¹⁷ Arým ne ar ngrýk nhõ akati me iwýr bõx. Mrãmri ne ar ngrýkkumrêx. Mýj me'õ ne arkum ãmmã? ane. Nãm ã me kabẽn ane.

7

Ar kute mebê 144.000 kuka'ã idji janhõr.

¹ Nhym kam ijukri kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ku'ẽ ba omũ. Nãm ar apýnh ku'ẽ djãkam ku'ẽ. Nhym ja kãjkwa krax 'ãnh dja nhym ja kãjkwa nhõt 'ãnh dja nhym ar ja aktã kãjkwa nhirê'ãnh

dja ba omũ. Mýj kadjy ne ar ku'ê? Apýnh ar ku'ê djari kute kôkbê àptarmã. Pykakam àbêr kêt ne ngô raxbê pyka kêt kam àbêr kêt ne bàkam àbêr kêt kadjy. Kadjy ne ar ku'ê.

² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ tẽ ba omũ. Kàjkwa krax kurũm ne kato ba omũ. Nãm ikrakam ràxo pi'òk no'òk djà byn o tẽ. O kute Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhôr kadjy, Metĩndjwýnh tĩnja nhõ àpênh'ã idji janhôr kadjy. Nãm kubyn o tẽn kam kàj bê arkum kabên. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrutjamã kabên. Ar ja kute Metĩndjwýnh kabênkôt pykamẽ ngô raxbê pyka kêtõ bikênhmã. Ar kumã ne kàj bê kabên ne arkum,

³ –Adjým, bar Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhômã, bar me banhõ Metĩndjwýnh nhõ àpênh'ã idji janhô gar kam pykamẽ ngô raxmẽ bàõ ajkê. Me kuka'ã dja bar me idji janhô, Metĩndjwýnh nhõ àpênh tamerit gar aje meo abikênh kêt kadjy. Gar kam arým pykao ajkê, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁴ Nhyam ar me kwý krãptĩ kuka'ã idji janhô ba omũ. Me krãptĩ kubê 144.000 ne ar kuka'ã idji janhô. Nãm mekbê idjaer apýnh idji djari me kwý'ã idji janhô ba omũ.

⁵⁻⁸ Mekbê Djidakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rubênkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Gadjikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Axerkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Naptarkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Manaxekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ximiãokam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Rewikam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Ixakakam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Djeburõkam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Jõdjekam me kwý kubê 12.000.

Ne mekbê Bẽnjamĩnkam me kwý kubê 12.000.

Be, nãm me abenã rôrõkkam 'ã akre kubê 144.000.

Me krãptĩ: kubêkà jaka jangij.

⁹⁻¹⁰ Nhyam kam ijukri, be, me krãptĩ: ne me kumex ba me omũ. Axwe me krãptĩ. Nãm me te kute me'ã akremã. Djãm me krãre got. Nãm me kute pi'õ pyrãk ne kumex. Mýj xê ne kumex? Bir, apýnh mebêngõkre ba djari, apýnh amyngrãri me ba djari, apýnh me õ pyka djari, apýnh me kabên djari kunĩkôt ne me kwý Metĩndjwýnhõ aminhõn krĩ djãti kabem abenã rôrõk ne kumex ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kabem kumex. Nãm me kubêkà jaka jangij ne o kumex ne bõ byn o kumex ne kam kàj bê kabên ne,

–Be, mrãmri ne me banhõ Metĩndjwýnh, ajbit kubê me bapytãr djwýnh. Tãm, krĩ djatikam krĩja, tãm.

Ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja, tãm. Ar kubê ne me bapytãr djwýnh. Ar tãm ne ar ja, ane.

Nãm ã me krãptĩ kabên ane. ¹¹ Nhyam kadjy mrãnh djwýnh kunĩ krĩ djãtimã ipõk ne kumex. Krĩ djãtimẽ mebêngëttemẽ mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamẽ ne kadjy mrãnh djwýnh arkum ipõk ne tu mýrbê rôrõk ne kumex. Ne kam Metĩndjwýnhmã rax jarẽ ne kum,

¹² –Mrãmri. Kôt ne me ane. Gajbit ne ga mekmã amexo amiptã ba me abenmã amex jarẽho iba ne abenmã araxo amirĩt ne ano mex jarẽn kam amã amikĩnh jarẽn abenmã araxmẽ apyma jarẽn abenmã abẽnjadjwýr rax jarẽn abenmã mýjja 'õ abê bipdjur kêt kumrêx jarẽ.

Gora gẽ me kunĩ amã ja jarẽnh rã'ã rã'ã. Mrãmri. Godja ã ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh ane, pijãm djãje tu mýrbê rôrõk ne ã kabên ane. ¹³ Nhyam kam arkubêngët'õ imã,

–Mýj xê ne kute kubêkà jaka jangjênh ne o kumexja? Mýj xê nã? Mýj kurũm ne me mõ? ane.

¹⁴ Ba kam kum,

–Gêt kon, kubêngët. Gajbit aje mar, ane.

Nhyam kam imã,

–Me ja ne me prĩne meo ajkê. Nãm me prĩne me jao ajkê, meo bikênh rax ne. Nhyam me ja katon kam nĩnh mõn bõx. Arým ne me õ kubêkà põ nhyam kam aka

ne. Mýjo ne me kupõ nhym aka? Bir, Mrykĩ'átomti jabatàn ny kamrôo ne me kupõ nhym aka, ane.

Metĩndjwýnh kute memã axweo bin-gràn'h'ã ne kubèkà põnh nhym aka jakre.

¹⁵ –Kam ne me Metĩndjwýnh krĩ djàti kabem kumex ne kam kum apê. Akatikam kum apê ne akamàtkam kum apê. Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam ne me kum apê nhym bep krĩ djatikam ýrja dja umao me utàn ar meo ba. Ar me utàr mex ne meo ba.

¹⁶ Kam dja me kum prãm kêtumrêx ne kum kôr kêtumrêx, nhym arngrod-jwý dja me bĩn kêtumrêx, nàr kon atemã mýjja kangro 'õdjwý me bĩn kêtumrêx. Mýkam?

¹⁷ Bir, Mrykĩ'átomti jabatàn ny krĩ djàti nhipòkri ýrja, tãm dja ar me utàn meo ba. Kute mrãmri ne mrykĩ'átomtio ba djwýnh kute õ mryo ba ja pyræk.

Ne ngò kute meo tĩn kator djà'ýr dja meo mõ.

Nhym Metĩndjwýnh ta dja me kunĩ no kangò ku'õn memã no kangòo apêx nhym kam me mýr kêtumrêx, ane.

Nãm ã arkubêngètte 'õ imã kabèn mex jarènho ane.

8

Kute o y djà kute o ino rer'ã 'yr.

¹ Nhym kam Mrykĩ'átomti jabatàn ny ajte pi'ók no'òk'ã oy djà kute o ino rer'ã kuta nhym kam kàjkwakam mýjja kunĩ anhikrè ne, nhym myt kwýr ngrire. ² Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7, Metĩndjwýnh kabem ku'è djwýnh, ar ja ne ar ku'è ba ar omũ. Nhym kam Metĩndjwýnh arkum poti ngã. Poti kubê 7 ne apýnh arkum kungã nhym ar amý.

³⁻⁴ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kèn karýro ngõnh ngrire byn o tèn o dja, kikre kudjý djà bõr djà'ýr ne o tèn o dja. Nhym kam me'õ kikre kudjý djà kwý rax ne kum kungã. Kute me kabènmẽ kikre kudjý djào bikàrmã ne kum kungã. Metĩndjwýnh nhõ me mexja kunĩ kute kum amijarènhmẽ kikre kudjý djà bikàr ne xèt

* **8:9** Apýnh me õ pyka djàri kunìkòt ne me kunì bêngòkre. Kubèkà jakamẽ me kakràtykmẽ me babêngòkremẽ ne me kunì: bêngòkre.

ne Metĩndjwýnh'ýr bõx kadjy. Krĩ djàti kabem ne kikre kudjý djà bõr djà dja. Kèn karýro ne adjènh ne dja. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh kikre kudjý djàmã adjà nhym xèr nhym kam kudjýmẽ me kabèn ro'ã Metĩndjwýnh'ýr bõx. Kũmmẽ õ me ja kabènmẽ Metĩndjwýnh'ýr wabin 'ýr bõx.

⁵ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh kikre kudjý djà kadjy ngõnh byn kam kam kuwy mẽ. Kikre kudjý djà bõr djàkam kuwy byn kam kikre kudjý djà kadjy ngõnhkam kumèn kam pykakam kumẽ, o pyka kòpènàt ne. O pyka kòpènàt nhym kam arým na krar ne rãræk ne adjènh nhym pykadjwý amingræk ne, tertet ne.

Potibê 7'ã ujarènh.

⁶ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7ja kute apýnh õ poti kubê 7 kakòrmã.

⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh kutewa poti kakò. Nhym kam namè'ymẽ kuwy rôròk ne. Kamròmẽ akàn rôròk ne. Tu tỹmkumrêx ne. Nhym kam pyka kwý ra:x ne prĩne xèr. Pykamẽ bà nokà 'ýr 'ãnh ne xèt o ino re. Nhym bep bõ kunĩ ne prĩne xèr. Nhýnh ne bõre 'õ xèt kèt.

⁸ Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja õ poti kakò nhym kam atãri mýjja kute krãnhre jabatàn pyræk ne pòr ne mõn nox ne, ngò kòpènàt ne. ⁹ Ngò raxbè pyka kêtumrêx nox nhym kam ngò kwý ra:x ne kamrô, ngò nhikjèbit ne kamrô nhym ngòkam mýjja ar baja arým kwý rax ne ty, ngò ipòkri 'ýr ne tyk o ino re. Nhym kà rũnhjadjwý amijo ajkèn wangij, kà kute katè 'ýr ne ngjèxo ino re. Nhym kam mebêngòkre* ar kàkam bajadjwý arým kòt ty.

¹⁰ Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja poti kakò. Poti kakò nhym kam kanhêtidjwý tỹm, kanhêtireti: ne tỹm. Pòkti: ne tỹm. Nãm kute me kute bõ 'õ ngrãmã angjènh nhym pòk rũnh ja pyræk. Kàjkwa kurũm ne mõn tỹm. Ngò binhirènh kwýkam rôròk ne inore kwýkamdjwý rôròk ne. Ngò nhino kunìkam ne tỹm. Nhym ngò kwý rax ne mex rã'ã. ¹¹ Kanhêtire nhidjibè ne ý. Nhym kam idjikòt ngò nhikjè ne ýkumrêx

ne. Nhym kam me kwý kräptñ ty. Ngô djý ne me o ikôn arým tyko kumex.

¹² Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja ð poti kakô nhym kam mytdjwý kwý rax ne ajmã nën kam akamãt kô tyk ne, no nhikjêkambit ne akamãt kô tyk ne. Ne kam kãjbê pyka kurwý. Kurwý ngrire nhym mytyrwýmê kanhêtiredjwý kôt ã ane. Akatikam myt kãjbê irã nhym kam akamãt kô tyk ne. Nhym akamãtkamdjwý mytyrwýmê kanhêtire kãjbê irã nhym kam akamãt kô ty:k ne.

¹³ Ba kam omũho dja nhym kam ãkkajkrittí kýjrũm ton mō. Kãjkwa tã mō ba omũ. Nhym kãj bê memã kabên, ne,

—Watĩre, watĩre, watĩre. Pykakam me ar baja watĩre. Arým ne kadjy mrãnh djwýnh kute katê amãnhkrut ne ikjêkêt kute poti kakôr 'yr, ane.

9

¹ Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnh ð poti kakô nhym kam kãjkwa kurũm kanhêtire tým. Pykamã tẽn tým nhym me kum kam o kajkep djã ngã. Mýjkam o kajkep djã nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djã. Kre krã'yr kêt, kre o ino rer kêt, kre ry typydjikam o kajkep djã ne me kum kungã.

² Nhym kam kam o kajkep ne 'ã kuta nhym kurũm kuwy kũm katon mō. Kre ryti kurũm ne kuwy kũm kato. Kute kikatire kũm pyrãk nhym kam kũmja kãjkwamê mytmê prĩne o akno nhym akamãt kô tyk ne.

³ Nhym kam kũmja kurũm krytkanhê bixadjwýro kumex. Pykamã ne bixadjwýro kumex. Ne kam àkrê. Àkrê:kumrêx ne. Kute me kamjýrmã ne bixadjwýro kumex. Kute mrãmri ne pykabê makre kute me kamjýr nhym tokryja pyrãk. ⁴ Nhym kadjy mrãnh djwýnh krytkanhêmã kum,

—Kwãrĩk wãnh pykakam bõreo abikênh kêt, mýjja nhingrõto abikênh kêt, pĩo abikênh kêt. Me ajbit dja ga meo ajkê. Me kuka'ã idji kêtja, Metĩndjwýnh kute me kuka'ã idji kêtja, me tãmbit dja ga meo ajkê, ane.

⁵ Nã, mrãmri ne krytkanhêja kute me kamjýr ne kute me kamjêro ba kajgomã. Kute me par kêtê. Nãm me kamjuw

nhym me tokry pymaje àmra ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Nhym tokry: ne. Kute makre kute me kamjýr nhym tokryja pyrãk. ⁶ Nhym kam arým me te tyk prãme, krytkanhê kute me kamjýr ar o bakam te tyk prãme, te amitykkam ama ne, ne tyk kêtumrêx ne.

⁷ Mã ne krytkanhê kute? Djãm axwe uma? Nã, axwe uma. Nãm kute mrãmri ne me kute kawaru'ã aben par kadjy kute ngõho kubêkã kawarumã angjênh nhym kam uma ja pyrãk. Nhym krytkanhê mýjja kute me bẽnjadjwýr krãdjê pyrãkja tu. Kẽn karýro krãdjê ne kutu. Nãm krytkanhê no kre kute mebêngõkre nokre pyrãk. ⁸ Nhym kĩdjwý kute me nire kĩ pyrãk nhym wa kute rop djãkrêbê rijão djwa pyrãk. ⁹ Nhym ðkôt kã kute tepkã pyrãk, ngõho ne õngãkkã. Ne ara rãrãk týx ne. Kute mrãmri ne me kute abeno bakam kawarumê kãmranhtýx rãrãkja pyrãk.

¹⁰ Nhym tey kute makre tey pyrãk. O kute me kamjýr ar o ba. Dja kute me kamjýr ar o ba'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, nhym tokry: ne.

¹¹ Krytkanhê nhõ bẽnjadjwýrbê ne kadjy mrãnh djwýnh, kre ry typydjikam kadjy mrãnh djwýnh. Idjibê ne O bikênh djwýnh, mekbê idjaer ne me ta kabênkam kum Abadõ jarê, nhym mekbê kregu kabênkam kum Apõri jarê. Nhym bep me babêngõkre kabênkam ne O bikênh djwýnh.

¹² Be, watĩre kutewa ne arým apêx. ãkkajkrittire kute memã “Watĩre” jarênhja kutewa arým apêx. Nhym bep watĩre amãnhkrut ne me'yr bõx kêt rã'ã.

¹³ Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja ð poti kakô nhym kam me'õ kabên ba kuma. Kikre kudjý djã bõr djã kurũm ne kabên. Kẽn karýro kikre kudjý djã bõr djã Metĩndjwýnh kabem ãmja, kurũm, anhã kurũm ne kabên kato ba kuma. ¹⁴ Nhym kum, kadjy mrãnh djwýnh kute poti kakõrmã kum,

—On arkum anhire, kadjy mrãnh djwýnho amãnhkrut ne o amãnhkrut djuwprewã on arkum 'ãpre bõ gê ar wãm tẽ. Ngõ raxbê Jupraxikam me kute ar uwpre nhym ar ikwãwã, on arkum 'ãpre bõ gê ar wãm tẽ, ane.

¹⁵ Nhyam kam arkum 'ãpre bô nhyam kam ar mã mõ. Ar kute me imexmã ne ar mõ. Ar kute me kwý rax ne me imexmã. Ar kute me imexo tẽm ne me kuto katẽ 'ýr me paro krã'ymã. Kadjy ne me ar uwpre nhyam ar ikwã. Ar õ akati ar'ýr bôx nhyam ar kute me imexmã katon mõ. Arým ne ar õ amexmẽ ar õ mytyrwýmẽ ar õ akatimẽ ar õ myt arým ar'ýr bôx. ¹⁶ Nhyam ar õ krãkamngôn timer kumex. Krãkamngôn timer kawaru'ã krĩa ne kume:x kute pi'ô pyrãk. Nãm 'ã akre kubẽ 200.000.000. Me'õ ne 'ã akren imã arẽ ba kuma.

¹⁷ Be, Metĩndjwýnh ne imã ar õ krãkamngôn timer jakre ba omũ. Ba kawarumẽ krãkamngôn timer pumũ. Kawaru kumex nhyam 'ã krãkamngôn timer kumex. Tãm ne ba omũ. Nhyam krãkamngôn timer aminhõkõt nẽje ngõnho inõkã jangij ne o kumex. Ngõnho inõkã kamrẽkmẽ ngrãngrã kakrãtykmẽ ngrãngrã kute mãn tu pyrãk. Nhyam krãkamngôn timer nhõ kawaru ja ne krã rũnh'ã kabẽn. Krã kute rop djãkrẽbẽ rijão krã pyrãk. Ne ajkwa kurũm kuwymẽ kũmmẽ kẽn ngrãngrã pôkmẽ apõxo kumex. ¹⁸ Apõxo kumex ne kam me kupa. Be, kuwymẽ kũmmẽ kẽn ngrãngrã pôko ne me kwý rax ne me kubĩ. Me kuto katẽ 'ýr ne me tyko ino re. ¹⁹ Kawaruja ne àkrẽkumrẽx. Ajkwakõt ne àkrẽ, amymẽ kõt. Aktã àkrẽ djãkõt ne me kupa. Amy kute kangã pyrãk. Amy kubẽ kangã krãdjwý o me kamjã.

²⁰ Nhyam me'ã kãtãmja, mýjja kute me imex kurãm me tĩnja, djã nãm me ja amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx got. Arkati, me ja ne me kute amim mýjja punu nhipẽxjamã irer prãm kêtikumrẽx. Nãm me mã ar me karõ punumẽ mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipẽxmẽ arkum amijarẽnho ba, arkum rax jarẽnho ba. Be, nãm me kẽn karýro, kryt jakao, ngõn timer ngrãngrão, kẽn timer, piõ metĩndjwýnh karõ nhipẽx ar o ba nhyam rĩt kêt ne umar kêt ne mrãnh kêt ne. Ja ne me kum amijarẽn ar o ba, kum rax jarẽn ar o ba. Me kute kum irer prãm kêtikumrẽx.

²¹ Ne kam ajte me kute me parmẽ me udjymẽ me prõ prãmmẽ me mjẽn prãmmẽ me àkĩnhĩmẽ, ja ne me kute kum irer prãm kêtikumrẽx. Me kute kum irer ne Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽxmã kute mar

kêtikumrẽx. Me axwebit ne me kum kĩnh. Nãm te Metĩndjwýnh kute mekmã uwẽk mãtmã.

10

Kadjy mrãnh djwýnh kute pi'õk byr ne ãm.

¹ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ, tỳxikumrẽx ne ruw. Kãjkwa kurũm ne tẽn ruw ba omũ. Nãm kakrão prĩne amikunon kam djwýngwýnh timer tu. Nokre kute myt pyrãk, ne te kute kuwy pôko krĩkam kãjmã pôk ku'ẽn pôk jabjẽ ja pyrãk.

² Ne kam pi'õk no'õk ngrire byn o dja. Pi'õk no'õk arým koxen kubyn o dja. Ne kam te djubõk ngõ raxbẽ pyka kêt'ã djan te djuge atýxã dja. ³ Nãm te ajkij ne djan kam kãj bẽ kabẽn. Kãj bẽ kabẽn kute rop djãkrẽbẽ rijão kãr tỳxja pyrãk. Kabẽn nhyam kutã na krikrit ne. Nãm amipãnh kum kabẽn. Krikrit 'ã akre kubẽ 7.

⁴ Na krikrit 'ã akre kubẽ 7 ne kabẽn, ba kam bit ije 'ã pi'õk no'õkmã nhyam kãjkwa kurũm me'õ imã kabẽn ba kuma. Nãm imã, —Kwãrĩk wãnh. Tu udju. Na krikritkam kabẽn'ã akre kubẽ 7 dja ga tu udju. Kwãrĩk wãnh 'ã pi'õk no'õk kêt, ane. Ba arým kuma.

⁵ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh ije omũnh tũmja, ngõ raxmẽ pykamẽ kam te bikjẽr ne ãmja, tãm ne kãjmã kãjkwamã ubõkja bẽn ⁶⁻⁷ mekmã kabẽn pydjĩn arẽn memã kum,

—Mrãmri godja mýjja amikrã kêtikumrẽx. Godja kadjy mrãnh djwýnh kute katẽ õ poti kakõ nhyam tebẽ mýjja kato. Metĩndjwýnh kute amrẽbẽ õ àpẽn timer, kabẽn jarẽn timer djwýnh timer arẽn timer dja on tebẽ kato, kute amitõ kêtẽ. Poti kakõ timer ro'ã dja mýjja bipdjur arým kato. Amrẽbẽ Metĩndjwýnh kute mekbẽ mýjjao bipdjurja ne on kute memã o katormã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh mekmã ane. Metĩndjwýnh ne kabẽn timer kumrẽx. Kõt dja mýjjao kato. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh ubõko kãjmã Metĩndjwýnh jakren 'ã mekmã ujarẽn timer ku'ẽn mekmã kum,

—Metĩndjwýnh ne tĩn o ino rer kêtikumrẽx. Tĩn, tĩn rã'ã rã'ã. Ta ne kãjkwa nhipẽx ne kãjkwakam mýjja ar baja nhipẽx ne. Ne pykadjwý nhipẽx ne pykakam mýjja ar bajadjwý nhipẽx ne. Ne ngõ raxbẽ pyka

kêtdjwý nhípêx ne ngôkam mýjja ar bajadjwý nhípêx ne. Tãm dja amitô kêt ne on memã o kato, ane.

⁸ Nhyam kam kàjkwa kurũm kute imã kabên jarênh tũmja ajte imã kabên ne imã,

—Ajrã, on 'yr tèn kute pi'ók koxen o ãmwã by. Kadjy mrãnh djwýnh ngô rax nhípôkri te nhikjê djãm ne atýxã te nhikjê djãmwã ne kubyn o dja. 'Yr tèn kubê aby, ane.

⁹ Ba kam 'yr tèn 'ã ku'uw ne kum,

—Imã pi'ók no'ók ngrire ngã, ane.

Nhyam kam imã,

—Mĩ, amim abyn krê. Gora kunĩ krê. Atik kadjwýnhbê dja ý nhyam bep ajajkwakam godja ànhkumrêx. Ành kute menh djãnh pyrãk. Mĩ, ane.

¹⁰ Ba kam ikra kurũm kubê kaba. Pi'ók no'ók ngrire ne ba kubyn kukrê. Nhyam kam ijajkwakambit ànhkumrêx, ành kute menh djãnh pyrãk. Nhyam amũ itik kremã tỹm ne arỹm ý: ne. ¹¹ Nhyam kam imã,

—Be, dja ga ajte anhỹr djwýnhràmmemã Metĩndjwýnh kabên jarê. Kute apỹnh me õ pyka djãri, apỹnh me ba djãri, apỹnh me kabên djãri, apỹnh me bënjadjwýr djãri krãptĩkôt kute meo bikênhmã mekmã arê, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

11

Metĩndjwýnh nhõ àpênh amãnhkrut ar ujarênh ba.

¹ Nhyam kam me imã kô ngã, ije ũrkwãti'ã akre kadjy ne me imã kungã. Kute me àbêr djã pyrãk. Nãm me imã kungã nhyam kam Metĩndjwýnh imã,

—Apa, on 'yr tèn inhũrkwãti'ã akre, ane. Dja ga inhũrkwã'ã akren kam kikre kudjý djã bôr djã'ã akren kam me kute imã rax jarênhõ bajadjwý 'ã akre.

² Nhyam bep inhũrkwãti kre kênhbít dja wãnh 'ã akre kêt ne. Mýkam? Bir, arỹm ne me me bajtemmã kanga. Nhyam kam me kute mekbê idjaer nhõ krĩ mexbê Djeruxarêo bikênhmã, õ krĩ mexo mexkumrêxbê Djeruxarê kute o bikênhmã. Kikre kunĩkôt dja me bajtem mrãnh prĩne kikreo ajkên kikre ngrãnh kam kôt inhũrkwãti kre kênhjao ajkê. Dja me kute o bikênh'ã na tỹm amãnhkrut ne ikjêkêt

ne kam ajte 'ã amex. Kam dja ba inhõ àpênh jano.

³⁻⁴ Ba ne ba inhõ pyka djwýnh ne kam inhõ àpênh amãnhkrut kute pĩbê oriwêre amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ne kam ajte kute ngônhpôkti amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ar tãm dja ba ar ano, ar kute memã ikabêno amirĩtmã. Dja ar kubêkã kaprĩre jadjãnh kam ikabên'ã ujarênh ar ba. 'Ã ujarênh ar ba'ã akati krãptĩ, kubê 1.260. 'Ã na tỹm amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Godja ã ar ikabên'ã ujarênh ane, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh imã ane.

⁵ Godja me'õ kute aro bikênhmã nhyam kuwy pók ar ajkwa krekrekôt katon me'õnh bĩ, prĩne ar kurê djwýnhja 'õ ga. Be, godja me'õ aro kurê djwýnh prãm nhyam ar arỹm ã o bikênho ane, prĩne kuga. ⁶ Nhyam ar ta kabênkôt Metĩndjwýnh kàjkwa'ã ijê nhyam na rwýk kêtumrêx. Ar Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênh bari godja na rwýk kêtumrêx ne. Nhyam kam ajte ar ta kabênkôt nhyam ajte ngô kamrô. Nhyam ar kabênkôt apỹnh mýjja kute meo bikênh djãri apôx ne pykao ajkê. Apỹnh kute pykao bikênhmã mýjja apôx tẽ, aben nHITEPã mýjja apôx tẽ.

⁷ Nhyam kam ar Metĩndjwýnh kabêno amirĩto tẽ:n kam o amirĩt pa. O amirĩt pa nhyam kam mrydjwaryre dja amim ar kurêtuw. Mrydjwaryre kre ry typydji kurũm katorja dja ar'yr prôt ne týxo ar akrenh mex ne kam ar kubĩ.

⁸ Nhyam kam ar tyn nõ. Kikre nhípôkri dja ar tyn nõ. Krĩrax jabatãnhkam kikre nhípôkri nõ. Mýj krĩrax jabatãnh? Bir, kam ne me ar õ Bënjadjwýr pĩte'ykam kunhõ tãm. Kumã ne me idjibê Xôtômamê Edjitu jarê. Nãm me axwekumrêx ne Xôtômakam me ja jaxwe'ã amijakren kam ajte Edjitukam me ja jamakre kêt'ã amijakre nhyam kam me krĩrax jamã idjibê Xôtômamê Edjitu jarê. Kam ne ar kute Metĩndjwýnh kabêno amirĩt djwýnh tyn nõ.

⁹ Kam dja me kunĩ omũ. Apỹnh me õ pyka djãri, apỹnh mebêngôkre ba djãri, apỹnh amynggrãri me ba djãri, apỹnh me kabên djãri kunĩkôt dja me ar omũho kumex. Ar tykja pumũho kumex'ã akati

amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mêdjij. Nhyim me abenmã,

—Kwãrîk wãnh ar adjâr kêt. Axuk wãnh ar nôre, ane. ¹⁰ Nhyim kam pykakam me ar baja kînhkumrêx. Ar tyk ne nôrkam ar omûn kînhkumrêx ne kam toro kumex ne kam abenmã nèkrêx ngã. Mýkam ne me ar tykkam kînhkumrêx? Bir, ar kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh ja ne ar pykakam me ar baja prîne ar meo bikênh ba. Kam ne me ar tykkam kînhkumrêx.

¹¹ Nhyim ar tyk ne nôr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mêdjij nhyim kam Metîndjwýnh ar akô, ar tîn kadjy ne ar akô nhyim Metîndjwýnh djâkôr arkum wadjâ nhyim arým ar ajte tîn ne ekrux ne kâjmã dja. Nhyim kam me ar omûn kam kum ar uma: ne. Kum ar uma tÿxkumrêx ne.

¹² Nhyim kam kâjkwa kurûm me'õ kabên. Kâj bê kabên ne arkum,

—Apa, on ar amrê tẽ, ane.

Nãm ã arkum ane nhyim ar kuma. Kuman kam tu kâjmã tẽ. Mã tẽn wabi. Kakrâkam ne ar tẽ. Nhyim ar kurê djwýnh arek ar omûnho kumex.

¹³ Ar omûnho kumex katikôt nhyim pyka tertet ne. Tu tertet tÿx nhyim kam kikre kwý ajkaten rôrôk ne me kwý rax ne me imex ne. Me kwý rax'ã akre kubê 7.000 ne me imex ne. Nhyim me tyk kêtja, pyka tertet kute me par kêtja, me tãm ne me tîn prãm kam Metîndjwýnhmã rax jarên kum tÿx jarê. Metîndjwýnh nhõ kâjkwa djwýnhmã ne me kum rax jarê.

¹⁴ Be, watîre nwhitepã watîre 'õ ne ja. Ota watîre kute katê rã'ã. Arým me'ÿr bõx 'ÿr.

Kadjy mrãnh djwýnh kute katê kute õ poti kakôr.

¹⁵ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh kute katê õ poti kakô nhyim kam kâjkwakam me kabên. Kâj bê kabên ne. Jejumê Bãm'ã ne me abenmã kum,

—Bãmbê me banhõ Bënjadjwýr ne krabê Kritu kute me bawýr anor, ar tãm ne ar arým pyka kunîkôt ar meo ba. Dja ar meo ba rã'ã rã'ã: ne, ane.

Nãm ã kâjkwakam me kabên ane.

¹⁶ Nhyim kam mebêngêt kubê 24 tu mÿrbê rôrôk ne. Metîndjwýnh kabem bënjadjwýr krî djâkam krîja me tãm ne me tu mÿrbê rôrôk ne Metîndjwýnhmã rax jarên kum,

¹⁷ —Bënjadjwýr, Metîndjwýnh, atÿxo abê kumkati. Ga amrêbê: adjâkamã atîn ne ar aban mã atîn rã'ã.

Amã ne ba me amikînh jarê. Arým ne ga apymao amijo amirît mex ne aje ar meo abamo kraxmã.

¹⁸ Apÿnh me ba djâri ne me ngryk ar ba, ga gadjwý arým angryk kato. Arým me tyk ne pykakam ikwãja nhõ akati me'ÿr bõx. Arým aje me tyk ne pykakam ikwãjao akator ne kam aje memã pãnh jarênhmã.

Nhyim anhõ àpênhdjwý arým õ akati me'ÿr bõx. Anhõ àpênhmê akabên jarênh djwýnhmê anhõ me mextire jamê me kum apymaja kunîmê me kâtâmmê me rûnhmê. Arým me ja nhõ akatidjwý me'ÿr bõx, ga aje memã o pãnh nhyim me kînhmã.

Nhyim bep me axwe kute pykao bikênh djwýnhdjwý arým õ akati me'ÿr bõx. Ga aje me jao abikênhmã, ane.

¹⁹ Nhyim kam kâjkwakam Metîndjwýnh nhûrkwãti amijã kuta. Amijã kuta nhyim kam pïo rara kên karÿro krâkà dÿjja, kam ne Metîndjwýnh kabên'ã kên no'ók nõ, pïo rara tãm ne amirît ne. Metîndjwýnh nhûrkwãtikam ne amirît ne. Nhyim kam na adjênh ne rãrâk ne krak nhyim pykadjwý tertet ne. Nhyim namê'y rôrô:ko kumex.

12

Me'õ niremê atemã mry kaàk'ã ujarênh.

¹ Nhyim kam mýjja pumûnh kêt 'õ kâjkwakam kato. Mýjja rax 'õ ne kato. Me'õ ni ne myt jadjàn o dja. Ne mytyrwý'ã djan o dja. Ne kanhêtireo krâ djên kutu. Kanhêtire kubê 12 ne o krâ djên kutun o dja. ² Arým tujarô tÿx. Arým kra rwýk 'ÿr ne kam kra àn tokry nhyim amra.

³ Nhyim kam ajte mýjja pumûnh kêt 'õdjwý kâjkwakam ajte kato. Ë, atemã mry kaàk kamrêk ne kato. Ti:re ane. Krâ kubê 7 ne kam kam bàri kubê 10. Ne krâ kunîkam me bënjadjwýr krâ djê tu. ⁴ Ne amyó kanhêtire kute katê 'ÿr ja kanhên bjêro mõ. Kâjkwakam kanhêtire bjêro mõn pykakam kumê. Ne kam ni kabem kra kadjy dja. Mýj kadjy? Bir, nija kra rwýk ne kam amako dja. Ni kra rwýk nhyim on kute krên mã ne kam amako dja. Te kam ama.

5 Nhyim kam kra my ruw. Kute ar meo ban kabêno kute me anormã ne ruw. Apýnh me ba djari kunĩ dja ar meo ban kabêno me anon ar me axwemã bën tỳx ba. Djãm kute akrãnmã ar me axweo bamã? Kati, dja kàxo àbêr djào ar meo ba. Tãm. Tãm ne arỳm ruw nhyim arỳm Metĩndjwỳnh amim kumỳ. Tu amim mỳnhkumrêx ne amiwỳr o tẽ. Krĩ djati'ỳr o tẽ.

6 Nhyim bep nãja ne katon prôt ne kapôt kukritmã kato. Nhyim Metĩndjwỳnh arỳm kapôt kukritkam kutêp kum kikre. Kute o djuw mexmã ne arỳm kum kikre. Ne kam kam o djuw mex aro ba. Kute o djuw mex'ã akati kubê 1.260. Amex amãnhkrut ne ikjêkêt nhyim ajte 'ã na tỳm nhyim kam arek aro djuw mexo ba.

7 Nhyim kam kàjkwakam me abenwỳr prôt. Mĩgeumẽ kadjy mrãnh djwỳnhmẽ mry kaàkmẽ kadjy mrãnh djwỳnhmẽ ar abenwỳr prôt.

8 Nhyim bep kati, Mĩgeu ne ar tỳxkumrêx nhyim te mry kaàkja kute ar parmã. Nhyim bep Mĩgeu ne ar tỳxo mry kaàkja jakre ne kàjbê me kumẽ. Nhyim kam kàjkwakam me ajte mrãnh kêtumrêx. 9 Be, mry kaàk jabatànhtija ne me arỳm bõm kumẽ. Tãm, kangã tũmja kute me kàmex jarênh djwỳnh, idjibê Xatanaj, kute me kunĩ noo biknor djwỳnh, tãm. Tãm ne me bõm kumẽ, pykamã kumẽ, kadjy mrãnh djwỳnhmẽ ro'ã ne me bõm ar kumẽ.

10 Nhyim kam kàjkwakam me'õ kabên ba kuma. Kàj bê kabên ne,
—Ota arỳm me banhõ Metĩndjwỳnh me utã. Arỳm ne umao me utãr mex ne. Djãm me banhõ Metĩndjwỳnh rerek got. Dja prĩne umao me utãn ar meo ba. Nhyim Kritudjwỳ Metĩndjwỳnh kute amikôt arja dja kabênkôt ar meo ba.

Ga arỳm me kute bõm mênhja pumũ. Kute me bakamy kàmex jarênh djwỳnhja ne me arỳm bõm kumẽ. Nãm mã me banhõ Metĩndjwỳnh jamakmã me'ã kabên ne te me banhõ Metĩndjwỳnhbê me bakamy kurê. Nãm te kubê me bakamy kurê rã'ã nhyim akamãt ne akati nhyim

ajte kubê kurê rã'ã nhyim akamãt ne akati nhyim ajte tãm rã'ã ne.

11 Nhyim me bakamy tu kum ãm tỳx ne 'êxnhĩmã katon bõm kumẽ. Mỳj kanàrrãm ne me bakamy kum ãm tỳx ne? Jeju ne mrykĩ'ãtomti jabatànhy ny'ã amijakren ty ne kamrõo meo pãnh. Kanàrrãm ne me tu kum ãm tỳx ne.

Xatanaj ne kute Jeju nhõ me ja par nhyim me kute umaje Jeju kangamã. Nãm te me kupa. Nhyim me Metĩndjwỳnh kanàrrãm tu ate krãn Jeju'ã ngrã rã'ãn kàj bê memã Jeju'ã ajarê. Me tĩn prãm kêtumrêx. Nãm me ã anen kam prĩne amim Xatanaj pyma ngrã ne kàjkwa kurũm bõm kumẽ.

12 Ë, kàjkwa, on akĩnhkumrêx. Gê mebêngôkre* akam ar bajadjwỳ akôt kĩnhkumrêx.

Nhyim bep pykabê me ar bajamẽ ngô raxkam me ar bajamẽ ne arỳm me kaprĩ 'ỳr. Watĩre. Mỳkam?

Bir, Xatanaj, kute me kàmex jarênh djwỳnh, arỳm wãm me awỳr ruw. Arỳm ngry:k ne wãm me awỳr ruw. Arỳm ne tyk nhõ akatio rãm ne jan arỳm amima. Arỳm amiman kam ngry:k ne, ane.

Nãm me ã kàjkwa kurũm kabên ane.

13 Nhyim me arỳm bõm kumẽ nhyim arỳm mry kaàkja pykakam bõx. Bõx ne kam ni'ỳr prôt ne. Kurũm kra my rwỳkja'ỳr prôt ne.

14 Nhyim kam àkkajkritti jara ne nija pakam apôx. Xatanaj nhidji amãnhkrut ne ikjêkêt. Idjibê kangã ne idji 'õdjwỳbê mry kaàkja. Nhyim àkkajkritti jara nija pakam apôx, kangãbê tor ne kapôt kukritkam tẽm ne bõx nhyim Metĩndjwỳnh kute o djuw mexmã. Kute o djuw mex 'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã na pydji. Kadjy ne pakam ara apôx.

15 Nhyim mry kaàkbê kangãja kute nija bĩnmã aêro tẽn aby'ã ngô kapĩ. Ngô rax ne ajkwa krekre kurũm ajkapĩ. Kute 'ã ngô tãm nhyim ngô kute mã o mõr ne bĩnmã. 16 Nhyim bep kati, pyka ne nio õbikwan ngõmã ajkij nhyim kam ngô wadjàn ngrã. Mry kaàk jajkwa krekre kurũm ngõja

* 12:12 Apýnh me õ pyka djari kunĩkôt ne me kunĩ bêngôkre.

wadjàn ngrà. ¹⁷⁻¹⁸ Nhyam kam mry kaàk nijakam ngry:k ne kam ãm ajbir tèn dja. Kute ni kra parmã ne dja. Mýj ni kra nã? Bir, me kute Metĩndjwýnh kabèn mar ne kôt amijo baja, ne kute mekbê amipdjur kêt ne Jejukam pijàm kêt ne tu kute memã arènhja, me tãm ne mry kaàk kute me'ýr prôt ne me parmã ajbir tèn dja, ngô rax mýrri dja, mekam amako dja.

13

Ngô rax kurũm mry'õ kator.

¹ Nhyam kam ngô rax kurũm mry 'õ kato ba omũ. Nãm bàri kubê 10 ne krã kubê 7. Ne apýnh bàri djàri bènjadjwýr krãdjê tu. Nhyam kam krã kunĩ'ã idji arij ne idjio Metĩndjwýnh djũn ne. ² Nhyam mryja kute rop krori pyrãk nhyam parja kute mrybê uxu par pyrãk, parkop jabjêti. Nhyam bep ajkwa krekreja ne kute rop djàkrêbê rijão jajkwa krekre pyrãk. Nhyam kam mry kaàk mryjamã kum,

–Ikabènkôt dja ga meo aban ipymao apyman inhýr djàkam memã nhý, ane. Nãm ã kum ane. ³ Nhyam mry krã 'õ ne tyn nõn kam ajte me aèrbê tĩn ne. Kute mrãmri ne me kute me par punukam me akubyn tĩnja pyrãk.

Nhyam kam me kunĩ, pyka kunĩkôt ari ar aben pumũn kam mry kabènkôt ar ban mã kôt ajkamẽ. ⁴ Mry kaàk kute mrymã kum,

–Ga dja ga ipymao apyman inhýr djàkam nhýn idjõ'ã meo aba, anhýrja ne me mry kaàkmẽ arkum amijarènh ba. Nãm me mrymã amijarèn kum rax jarèn kam abenmã kum,

–Mýj me'õ ne mrymẽ ar kute raxo aben pyrãk ne ar abenwýr prôt nhyam kutã kum ãmmã? Arkati, ane. Nãm ã me abenmã ane.

⁵ Nhyam kam mryja kabèn punubit jarènh ar o ba. Mry kaàk djõ'ã ne mryja kabèn punu ar ba. Nãm amijo rax ne ar Metĩndjwýnh japry o ba. Nãm ar meo ba, mry kaàk djõ'ã meo ba'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ne naja kuto katẽ. Ne kam mytyrwý 'ã akrebê 42. ⁶ Nãm ar meo ban Metĩndjwýnh japry o ba. Nãm prĩne Metĩndjwýnh djũn ne idji japry ne kam ũrkwãbê kàjkwa djũn ne me kàjkwakam ar

bajadjwý djũn ne. Djãm mry kabèn mex got.

⁷ Nhyam kam mry kaàk mrymã kabèn nhyam kam kabènkôt Metĩndjwýnh nhõ me ja'ýr prôt ne. 'Ýr prôt ne me kwý pan kàjbê me kumẽ. Ne kam kabènkôt, umakôt ar me kunĩo ba ne kabèno me ano. Apýnh mebèngôkre ba djàri, apýnh amyngràri me ba djàri, apýnh me õ pyka djàri, apýnh me kabèn djàri kunĩkôt ne ar meo ba. Mry ne amijo aptàn Metĩndjwýnh nhõ me jao ajkèn kam me kunĩo ba. ⁸ Nhyam kam pykabê me ja kunĩ dja me mrymã amijarènh ba ne kum rax jarẽ.

Nhyam bep me kwý, Jeju nhõ pi'òk no'òkkam me idji arijja, me ajbit dja me kum mry kĩnh kêt ne kum rax jarènh kêt ne. Jejubê Mrykĩ'ãtomti jabatàn nyja ne õ pi'òk no'òk. Kute pyka nhipèx kètri ne Metĩndjwýnh arým amim me kute Jeju bĩn'ã karõ, me kute Jejuo mrykĩ'ãtomtin kute bĩnmã amim 'ã karõ ne arým anhýr djwýnhràk kuma. Be, Jeju kubê Mrykĩ'ãtomti jabatàn nyja ne õ pi'òk no'òk, me tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òk. Nhyam me tĩn rã'ã rã'ã kady pi'òk no'òkkam me idji arijja me tãm dja me mrymã rax jarènh kêt. Nhyam bep me idji'ã no'òk kêtja, me kunĩ dja me kum mry kĩnh ne kum rax jarèn kum amijarènh o ba.

⁹ Gora me ajamak mex jabej on ama.

¹⁰ Ë, dja me me kwýo rôròk ne meo mrãn mekbê ijê.

Ne kam tu me kwý pa, kàxdjwa kajgoo tu me kupa.

Nhýnh me ja dja me meo rôròk ne mekbê ijê ne kàxdjwa kajgoo me kwý pa?

Bir, Metĩndjwýnh kute amim me'ã karõja, me tãm dja me mekbê ijê ne me kwý pa.

Kam dja Metĩndjwýnh nhõ me ja kute tu amim Jeju markumrèx ne mã 'ã ngrà tỳx ne 'ãno ãm ne kute kanga kêt mã.

Mry 'õdjwý pyka kurũm kator.

¹¹ Nhyam kam mry 'õ kato, mry kute katẽ pyka kurũm kato, ba omũ. Nãm bàri amãnhkrut kute mrykĩ'ãtomti jabatàn ny bàri pyrãk. Ne kabèn kute mry kaàk kabèn pyrãk. ¹² Ne kam mry kaàk jatãri mryja

djô'ã umakôt ar meo ba. Ne kam me kunĩmã, pykabê me ja kunĩmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mryjamã ami-jarênh o aba ne kum rax jarê. Mry krã 'õ tyk ne nõr ne kam ajte akubyn tĩnja on kum akabên ne kum rax jarê, ane. Ajrã, ane. Nãm ã mry kute katê mry kaàk jatãri mry ja'ã mekmã karõo ane.

¹³ Ne kam mýjja pumũnh kêt kwý nhipê:x ne. Kwý rax ne ipêx ne. Nãm me ipôkri kuwyo ruw, kàjkwa kurũm pykamã kuwyo ruw. ¹⁴ Be, mýjja pumũnh kêtõ ne me noo akno. Nãm pykabê me kunĩ noo akno. Mry kaàk jatãri mryja kabênkôt ne mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne, tãri ãmkambit ne mýjja pumũnh kêt kwý nhipêx ne. Ne kam mekmã kum, pyka kunĩkôt mekmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mry ja karõ nhipêx. Mry me kute te kàxdjwa kajgoo krã jayr nhym mã tĩn karõ dja ga me ipêx, ane. Ajrã, ane. Nãm ã mry kute katê mekmã ane.

¹⁵ Nhym kam me ipêx ne. Nhym mry kute katêja mry karõ jakõ, mry kaàk jatãri mryja karõ jakõ nhym arým tĩn ne arým akõn kabên ne. Nãm kabên ne memã me kwý'ã apnên mekmã kum,

—Tãmja kute imã amijarênh kêt ne kute imã rax jarênh prãm kêt. On dja ga me abĩ, ane. Nãm ã mry kaàk jatãri mryja karõ mekmã ane nhym me kabênkôt arým me kwý pa.

¹⁶ Nhym kam mry kute katêja ne me kunĩ'ã idji janhõ. Nãm me ikra'ã idji janhõn me kuka'ã idji janhõ, mry kaàk jatãri mryja nhõ me ja kute amirĩt kadjy. Nhym me kwý te kubê amikati, kute me'ã idji janhõr pymaje te kubê amikati nhym tu me'ã idji janhõ. Nhýnh me ja'ã ne idji janhõ? Bir, me kunĩ, me kátammẽ me bẽnjadjwýrmẽ me õ nêkrêx krãptĩmẽ me õ nêkrêx kêtme me memã ãpênh kajgo ar bajamẽ me kute memã o pãnh kadjy ãpênhjamẽ. Me ja kunĩ'ã ne idji janhõ. Nhýnh ne me 'õ kukamẽ ikra'ã idji kêt ne. Me kunĩ.

¹⁷ Dja me'õ'ã idji jêt prãm kêt nhym me arým kum mýjja nhõr kêtumrêx, nhym ta kute mýjja byr kêtumrêx, te kute amim mýjja byrmã. Me'ã idjikõtbit ne me kute amim mýjja byr. Mýj idji nã? Bir, mry

kaàk jatãri mryja ne me kwý'ã idjin kwý'ã numeru janhõ.

¹⁸ Be, me no mexbit godja me kuma. Ë, gora me ano mex jabej on mry'ã numeru pumũ. Numeru ja kute me idji pyræk. Nãm 666. Be, mry'ã numeru ne ja.

14

Bàygogomẽ uba kadjy kàx byr.

¹ Nã bãm arek omũnho dja nhym kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja dja, ba omũ. Krãnhrebê Xijãokam ne dja. Nhym kam kêt me krãptĩ ku'ê. Me krãptĩ kubê 144.000, me tãm ne me kumex. Nhym Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny nhidjija me kuka'ã arij ne Bãm nhidjijadjwý me kuka'ã arij. Me tãm ne me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kêt kumex.

² Ba kam kàjkwakam me ngrer ma. Kute ngõ rãrãkti pyræk, kute na krak pyræk. Nã, nãm me ngrer mexkumrêx. Nãm me kute pĩjãbarekam me ngrer pyræk ba maro dja.

³ Nhym me krãptĩja ngrer ny jarê. Nãm krĩ djatikam ýrjamẽ mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamẽ mebêngëttemẽ, me tãm ne me kabem ku'ên ngre. Ngrer ny ne me arê. Mýj me ngrer nã? Me ajbit ngrer. Atemã. Me'õ kute arênh kêt. Amũ me'õ kute mar ne arênh kadjy kêt. Me ajbit ngrer, me krãptĩ kubê 144.000, Metĩndjwýnh kute me utãr ne meo mõrja, pyka kurũm meo mõrja, me ajbit ngrer, me ajbit ne me kute mar ne arênh.

⁴ Nãm me mexo amiptãn kabõt katin ar ba. Nãm me kute axwe 'õ mar kêtumrêx kute mrãmri ne me kute krõ'ã meo prõ kêtumrêx mex ja pyræk. Nãm me ã axwemã irero ane. Nãm me mã Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kêt ajkamên mã kêt mõ. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja abenbê meo ajkij ne meo mõ. Kamrõo ne me utãn meo mõn Metĩndjwýnhmã me kungã. Me ja ne me kutewa nhym Bãmmã meo mõn kum me kanga. Dja ã ajte me kwý rax ne kum me kungã. Bãmmẽ ar ro'ã kute meo aminhõn kute ar meo bamã. ⁵ Nhym me 'êxnhĩ kêtumrêx. Nãm me axwe kêtumrêx me nextire ne ar ba. Ajmã kute kêt.

⁶ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kã:jmã ton tẽ. Kàjkwa tã: tẽ. Mýj kadjy ne ton tẽ? Bir, kute me kunĩmã kabên mex jarênhmã. Kute me kunĩ pykabê ar bajamã

arënhmã, apýnh mebêngôkre ba djari, apýnh amynggrari me ba djari, apýnh me kabën djari, apýnh me ô pyka djari kunîkôt ne kute mekmã arënhmã. Kabën mexja ne mex rã'ã rã'ã. Mekmã tûmrãm mex ne kam o ino rer kêtumrêx. ⁷ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnhja ne kãj bê kabën ne memã kum,

—On me amã Metîndjwýnh pyman kum rax jarë, kute katãt memã axweo pãnh ne kute meo bikënhkam. Arým ne ô akati bôx. Arým kute memã axwe pãnh jarënhmã. Dja memã axweo pãnh. Djãm uma ngri got. On me kum rax jarë, kute kãjkwamë pykamë ngô raxbê pyka kêtme inoremë kute ipêx djwýnhmã rax jarë, ane.

⁸ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh 'ôdjwý kutewa kôt tën memã kum,

—Metîndjwýnh dja krîraxbê Babirônijkam me jao ajkë. Arým kute meo mör djã kaprãrmã. Arým 'ÿr. Krîraxbê Babirônij, krî jabatãnh tãm ne Metîndjwýnh arým kute o bikënhmã. Kute pyka më meo bimirãmã. Kam ne me axwekumrêx. Me axwebit ne me ar kam ba. Ne kam pyka kunîkôt me axwemã me prêk ne. Nhyim kam me ô'ã pyka kunîkôt axwe. Ne kam kute me'ô kuprý, kurëti'ô kute amiwýr me 'wýr nhyim me kute 'ã aben japanh ne kam kôt axwe, kôt kurëti ar ba pyrãk. Nãm ã krîraxbê Babirônij ã pyka kunîkôt memã ane. Kute mrãmri ne me kute kadjwati kangô* kôm ne bibãnh ne axwebit kute mar ja pyrãk. Kam ne Metîndjwýnh mekam ngryk ne kute prîne meo bikënhmã.

⁹⁻¹⁰ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh 'ôdjwý kadjy mrãnh djwýnh ar kutewakôt tën kãj bê memã arën memã kum,

—Ë, me ikra'ã mry nhidjija ne me kuka'ã mry nhidjija kute mryo Metîndjwýnh ne mry karôo Metîndjwýnh ne arkum amijarënh o ban kum rax jarënh o baja me tãm gêdja Metîndjwýnh mekam ngryk ne prîne meo ajkë. Djãm ngryk rerek got kãjbê meo ajkë. Dja prîne meo bikënh mex ne. Arým ne ngry:k ne. Mýj me'ô gêdja kubê amijo apdju? Be djãm me kunîo ajkë.

Be, dja Metîndjwýnh me ja, me kum mrymë mry karô kînhja kuwykam me

* **14:8** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunîja, kadjwati kangômë uba kangômë, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarë.

kurë. Kuwymë kën ngrãngrã pôkkam me kurë nhyim me kam àmnhirëho kumex. Mrykî'ãtomti jabatãnh nymë kadjy mrãnh djwýnh ar nokrekam dja me àmnhirëho kumex. ¹¹ Nhyim kuwy kûmjã mã wabi, kute o ino rer kêtumrêx. Kuwy kute me kamjêrja kûm rã'ã rã'ã. Nhyim me arek àmnhirëho kumex rã'ã: rã'ã. Djãm me tyk djã kêtme? Arkati. Djãm akamãtkam nar kon akatikam dja me tyk djã kêt? Arkati. Dja me arek àmnhirëho kumex. Be, dja ã Metîndjwýnh meo bikëho ane. Me kute mrymë mry karômë o Metîndjwýnh ne arkum amijarënh o ba ne kute arkum rax jarënh ar o ba ne 'ã idjija, me ja dja Metîndjwýnh prîne ã meo bikëho ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabën ane.

¹² Kam godja Metîndjwýnh nhõ me ja, me kute Metîndjwýnh kabënkôt ar amijo baja, me kute tu amim Jeju markumrêxja, me ja dja me mã 'ã ngrã tÿx ne 'ãno djan kanga kêtumrêx.

¹³ Nhyim kam kãjkwa kurûm me'ô imã kabën ba kuma. Nãm imã,

—On 'ã pi'ôk no'ôk. Ë, me kute Bënjadjwýr 'ãno ãm nhyim mete me par ja dja me kînhkumrêx. Bënjadjwýr kadjy me tykja dja me arým kãjkwakam Jeju'ÿr bôx ne kam kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute memã kînh jadjãr kadjy ne arým me ô akati me'ÿr bôx. Dja Metîndjwýnh mã memã kînh jadjãr rax ne, ane.

Nhyim kam Metîndjwýnh Karô imã,

—Nã, mrãmri. Mrãmri ne arým me àpënh raxkam katyk. Me àbirkam dja me arým kãjkwakam tyk djã kêt ne. Nãm me Jeju'ã ngrã tÿx ne mã kum apê. Nhyim Metîndjwýnh me omün arým kute pãnh memã kînh jadjãr raxmã, ane. Nãm ã Metîndjwýnh Karô imã ane.

¹⁴ Ja ne arým apêx ba kam ajte mýjja 'ô pumû. Nhyim kakrã jaka ajte kato. Kato nhyim kam kam me'ô nhÿ. Kute me'ô my pyrãk ne bënjadjwýr krãdjê tun o nhÿ. Kën karÿro krãdjê ne kutu. Ne kam kãx nhibôti ne kubyn o nhÿ. Wa mexkumrêx.

¹⁵ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh 'ô Metîndjwýnh nhürkwãti kurûm kato. Katon

kum kàj bê kabên, kakrâkam ýrjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxwã o abên o bàygogo jakàn o atom. Arým ne õ akati 'ýr bôx. Arým ne ngrà tẽ. Arým ne pykabê me ja nhõ akati me'ýr bôx. Kute bàygogo ngrà nhym me kute o atom nhõ akati pyrâk, ane.

¹⁶ Nhym kam kabênkôt pykamã kàxo abên o akáro tẽn kam o atom. Nãm ã kakrâkam ýrja me'ã bàygogo jakreo ane.

¹⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'õdjwý Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm kato. Kàjkwakam Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm kato. Ne adjwýnhdjwý õ kàx nhibõti. Wa mexkumrẽx.

¹⁸ Nhym kam ajte kadjy mrãnh djwýnh 'õdjwý, õ kuwy djwýnh kikre kudjý djà bõr djà kurũm kato. Katon kam kàj bê kum kabên. Kadjy mrãnh djwýnh kute kàxdjwa mex byr ne o âmjamã kabên ne kum,

—On aparmã anhõ kàxo abên pidjõbê uba djõ jakàn o atom. Arým ne tuk ne kumex. Nã, ì'ík pytija pumũ. Arým ne pykabê me ja nhõ akati me'ýr bôx. Kute pidjõ tuk nhym me kute o atom nhõ akati pyrâk. Nãm ã kum ane. Nãm me axwe'ã pidjõ tuk nhym me kute o atom nhõ akati jakre. Metĩndjwýnh arým me axwekam ngryk ne prĩne kute meo bikẽnhmã. 'Ã ne pidjõ tuk jakre.

¹⁹⁻²⁰ Nhym kam kabênkôt tu pykamã kàxo abên o pidjõ krõ jakáro tẽn kam ôjao atom ne kam pidjõ kangõo pôx djâkam kumex ne. Metĩndjwýnh nhõ djwýmẽ pidjõ kangõo pôx djà raxi. Kam ne kumex ne, kute kangõo pôxmã. Metĩndjwýnh mekam ngryk ne prĩne kute meo bikẽnh'ã ne djwý pynênh djâkam me kute pidjõ kumex nhym prĩne kute anênh jakre. Atykmã ne pidjõ kangõo pôx djà dja.

Nhym me kam kumex ne, nhym kam prĩne anê nhym kam me kamrõ prõ:to ne. Pidjõ kangõo pôx djà kurũm me kamrõ prõto nõ. Djãm me kamrõ ngri got. Axwe me kamrõ rax ne prõ:to nõn kam tàm ne. Kute ngõ pyrâk ne kam ã ubým ane. Kawaru jajkwa krekrekam kàxirãx 'ãnh ne ubým itep ne. Me kamrõ tàm mõr ry'ã akre kubê 300 kiometu. Nhýnh me ja kamrõ nã? Bir, me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja,

me axweja. Dja ã Metĩndjwýnh me axweo bikẽho ane, me imexo ane.

15

Me kute apýnh meo bikẽnh djãri amýnh ne o ku'ê.

¹ Nhym kam mýjja pumũnh kêt 'õdjwý kàjkwakam kato ba omũ. Nãm ã tire ane ne ã uma ane. Kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjao kute meo bikẽnh djãri amýn o ku'ê. Apýnh mýjjao kute meo bikẽnh djãri ja godja Metĩndjwýnh aben nwhitepã meo bikẽho tẽn kam 'õo ino re. Ne arým ngryko ino re.

² Ba arek omũho dja nhym mýjja kute imõti pyrâk, kute ixeo imõti pyrâk kato ba omũ. Ixemẽ kuwymẽ akã. Nhym mýrri me ku'ê. Mýj me nã? Bir, me kum mrymẽ mry karõ kĩnh kêt ne kute arkum mex jarênh kêtumrẽx nhym te mry kute meo aminhõn me'ã idji janhõrmã, te me'ã idjimẽ numeru janhõrmã. Me ja ne me ixeo imõti mýrri kumex. Metĩndjwýnh nhõ pĩjãbare ne me amýn o kumex. Me kam Metĩndjwýnhmã ngrer kadjy. ³ Mõjdjê kubê Metĩndjwýnh nhõ ãpênhjamẽ Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nymẽ ar ngrer ne me arẽ.

—Bênjadjwýr, Metĩndjwýnh, atýxo abê kumkati.

Mrãmri ne ga araxo mýjja kunĩ nhipêx nhym akõt rax ne uma ne.

Ga ne ga abê pyka kunĩkõt me kunĩ nhõ Bênjadjwýr rax ne ar meo aba mex-tire ne ar meo aba.

Nã gãm memã akabên pýnh ne arẽ ne katàt memã akabên jadjuw.

⁴ Nã, Bênjadjwýr, nhýnh ne me'õ kum apyma kêt got.

Nhýnh ne me'õ amã amextire jarênh kêt got. Me kunĩ dja me kum apyman abenmã arax jarẽ.

Gajbit ne ga amexo apyma.

Nhym kam pyka kunĩkõt me kunĩ dja me awýr ban bôx ne amã rax jarẽho kumex.

Nã gãm prĩne memã o pãnh, katàt memã o pãnh.

Nhym me kunĩ arým omũn kam amã rax jarẽ, ane.

Nãm ã me ngrer ane. ⁵ Nhym kam ijukri Metĩndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan

dja. Kàjkwakam Metĩndjwýnh nhũrkwãti amijã kutan dja ba omũ. Nhyam kadjwýnhbê Metĩndjwýnh nhõ kumoka'ê mex-tire jadjwý amijã kutan dja. ⁶ Nhyam kam Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm kadjy mrãnh djwýnh kubê 7ja apôx. Nãm apýnh mýjjao kute meo bikênh djari kubê 7ja me kadjy amýn o ku'ê. Kubêkà jaka, kubêkà jadjênh ne angij ne o ku'ê. Ne kên karýro amirunh pren 'ã ku'ê.

⁷ Nhyam kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut 'õ ne arkum ngõnh ngã. Kadjy mrãnh djwýnh kubê 7jamã apýnh kungã. Kên karýro ngõnh kubê 7 ne arkum kungã. Ngõnh ipu ne arkum kungã. Mýj ne kam ipu? Bir, Metĩndjwýnh ngryk ne kam ipu. Metĩndjwýnh ta tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne kute o ino rer kêt, tãm ngryk ne ngõnhkam ipu. Tãm ne arkum kungã.

⁸ Nhyam kam Metĩndjwýnh kũm prĩne ũrkwãti kre jaê. Mýj kũm nã? Bir, Metĩndjwýnh raxmê mexmê tỳxmê uma kam kũm. Tãm ne prĩne ũrkwãti kre jaê. Nhyam me te Metĩndjwýnh nhũrkwãtimã ngjênhmã. Nhyam arým Metĩndjwýnh kũm mebê aptã. Nhyam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apýnh mýjjao kute meo bikênh djari kubê 7ja me'ã kapĩno ku'ê, aben nhitepã me'ã kapĩno ku'ê. Nhyam me'ã kapĩn pa nhyam me arým Metĩndjwýnh nhũrkwãtimã wangij.

16

Me kute ngõnhbê 7kam Metĩndjwýnh ngryk me'ã kapĩ.

¹ Nhyam kam Metĩndjwýnh nhũrkwãti kurũm me'õ kabên. Kàj bê kabên ne kadjy mrãnh djwýnh kubê 7mã kum,

—On o tẽn pykakam kapĩ. Ngõnhbê 7kam Metĩndjwýnh ngryk ipuwã on kapĩ, ane.

² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kutewa o tẽn pykakam kapĩ. Nhyam kam kuwê me'ã apôx. Kuwê punure. Tokry:. Nhýnh me ja'ã ne apôx? Bir, mry kute me'ã idji janhôr nhyam me kute mry karõmã rax jarênhja, me tãm ne kuwê me'ã apôx.

³ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metĩndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Ngõ raxbê pyka kêt kam ne kapĩ nhyam arým ngõ ta tu kamrõ, kute me'õ tyk kamrõ pyrãk. Nhyam

kam ngõkam mýjja ar baja kunĩ ty. Tu tykkumrêx.

⁴ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metĩndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Ngõ bix-abjêrmê inorekam ne kapĩ. Nhyam arým ngõ ta tu kamrõ. ⁵ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kute ngõ pumũnh djwýnh kabên, ba kuma. Nãm Metĩndjwýnhmã kum,

—Be, mrãmri. Ga ne ga amexo apyma ne amrêbê: adjakamã atĩn ne ar aban mã atĩn rã'ã, mrãmri.

Nã gãm katãt memã o pãnh ne, ane.

⁶ Nãm me anhõ me mexja nhimex ne, ne akabên jarênh djwýnhjadjwý nhimex ne, ne me ja kamrõ kapĩ: no kumex.

Ga arým meo angryk ne kam pãnh ngõ kamrõ memã angã, me kute o kõmmã.

Mrãmri ne pãnh mexkumrêx, ane.

Nãm ã ngõ pumũnh djwýnh Metĩndjwýnhmã ane.

⁷ Nhyam kam kikre kudjý djã bõr djãdjwý kabên ne, ne kum,

—Nã, mrãmri, Bẽnjadjwýr, Metĩndjwýnh atýxo abê kumkati.

Ga ne ga akabên pydjín arên arým prĩne katãt memã o pãnh ne, ane.

Nãm ã kikre kudjý djã bõr djã kabên ane.

⁸ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metĩndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Myt'ã ne kapĩ nhyam kam myt pôr ne prĩne me kuga.

⁹ Arngro tỳxkumrêx ne prĩne me kuga. Te me kuga nhyam me mã Metĩndjwýnh japry. Metĩndjwýnh kute apýnh mýjja kute meo bikênhmã me'ýr anorja tãm ne me aprý. Mã aprý. Me kute amim kator kêt ne wãnh axwemã irer kêt kumrêx. Kute kum mex jarênh kêt kumrêx.

¹⁰ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnh ja Metĩndjwýnh ngryk 'õdjwý kapĩ. Mry krĩ djakam kapĩ nhyam arým õ me ja'ã akamãt kô tyk ne. Akamãt kô tyk prĩne meo ajkamuw. Nhyam kam me tokry djãje tu ãmnhirênhõ kumex. ¹¹ ãmnhirênhbê Metĩndjwýnh japryõ kumex. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne me ũn ne. Me tokry djãje, kuwê mýjja tokry djãje ne me Metĩndjwýnh djũno kumex ne amim kator ne kute wãnh axwemã irern 'ýr amijo akêx kêt kumrêx.

12 Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metĩndjwýnh ngryk 'odjwý kapĩ. Ngõ raxbê Jupraxikam ne kapĩ nhyam kam tu ngõ ngrà, me kam tẽm kadjy. Kãjkwa krax kurũm me bẽnjadjwýr tẽm ne ngõ'ã rêr, kadjy ne ngrà. 13 Nhyam kam karõ amãnhkrut ne ikjêkêt ne apôx ba omũ. Karõ punu kute bri ponhti pyrãk ne apôx ba omũ. Mry kaãk jajkwa krekremẽ mry jajkwa krekremẽ ar kabẽn jarẽnh djwýnh 'ẽxnhĩa jajkwa krekremẽ ar ja jajkwa krekre kurũm ne bri apôx, ba omũ.

14 Ar karõ punu kute amijo brija ne Ar kubê Xatanaj nhõ àpẽnh ne kam kute mýjja pumũnh kêt kwý nhipẽxmã. Ne kam mã me bẽnjadjwýr rũnh'ýr ba. Pyka kunĩkõt me bẽnjadjwýr rũnh kunĩ'ýr ban meo akprõ. Me me'ýr prõt kadjy ne meo akprõ. Metĩndjwýnh týxo kubê kumkati ngryk nhõ akatikam, õ akati pymakam dja me me'ýr prõt ar ba.

15 Me abenwýr prõt kadjy ne me abenwýr mõn aben tẽpo mõ nhyam Jeju imã kabẽn ne. Ne imã,

—Ë, on me ikabẽn ma. Dja ba me aêrbê me'ýr bõx. Kute me àkĩnhĩ me aêrbê me ũrkwãmã ngjẽx ne mekbê àkĩnh ba pyrãk. Dja ba ã me aêrbê me'ýr ibõx ane. Nhyam bep me õt kêt ne no týx ne kute ikam amako krĩa dja me kĩnhkumrẽx. Me tãm dja me kute me mrãnhmã kute kubêkà jangjẽnh ne mrãnh djakam amako krĩa pyrãk. Nhyam bep me ate krãja dja me kute me õt mýrri me ban bõx nhyam me kute kubêkà jangjẽnh kêt ne pijãmkam mrãnh pyrãk. Dja me ã kute ikam amak kêtja pijãm ane, ibõxkam ã pijãm ane. Nãm ã Jeju Kritu memã amibõx djà jarẽnh ane.

16 Nhyam kam ar karõ punu kute amijo brija me bẽnjadjwýr rũnh akprõ. Me kute me'ýr prõt kadjy ne meo akprõ. Me kute abeno bikprõnh djà nhidjibê Amadõ. Mekbê idjaer kabẽnkam ne Amadõ. Kam ne me bẽnjadjwýr rũnh abeno akprõ.

17 Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kute katẽ ne Metĩndjwýnh ngryko ino rer kapĩ. Kõk djãbêrkam ne kapĩ nhyam kam Metĩndjwýnh krĩ djãti kurũm me'õ kabẽn.

Metĩndjwýnh nhũrkwãtikam krĩ djãti kurũm ne kabẽn ne. Kãj bẽ kabẽn ne,

—Anũ, o ino rer ne arým ja, ane.

18 Nhyam kam na adjẽnhmẽ krakmẽ rãrãkmẽ. Nhyam kam pykadjwý tertet tý:x ne. Nãm amingrẽk týx ne. Me bakrax kurũm me bakukãmãre aben nhitepã bixadjwýr tẽm ja'õ kute pyka kute amingrẽk ja'õ pumũnh kêt kumrẽx. Nãm tertet tý:x ne.*

19 Nhyam kam krĩrax jabatãnhbê Babirõnijkam pyka ajkij nhyam kikre kunĩ rôrõk ne ajkaten amingrãn kumex. Babirõnijkam pyka amikokij ne arým amãnhkrut ne ikjêkêt ne ikwã. Nhyam pyka kunĩkõt djwý krĩrax rôrõko kumex nhyam kikre prĩne amikaten kumex. Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh Babirõnij jabatãnhja mar ar o ban kam arým o ajkẽ, prĩne kum axweo pãnh ne. Nãm tu mekam ngryk týx ne. Mýj me'õ gẽdja kubê amijo apdju? Be, dja me kunĩo ajkẽ, prĩne meo ajkẽ. Djãm Metĩndjwýnh me axwekam ngryk kêt got.

20 Nhyam kam apẽxti kunĩ nhĩ'ãm mrãn akuno. Nhyam krãnhdjwý kunĩ tu akuno.

21 Nhyam kam namê'y me'ã rôrõko kumex. Kãjkwa kurũm ne me'ã rôrõk ne. Axwe abatãnh, axwe utĩ. Utĩkam 'ã akre kute 40 kiru pyrãk. Djãm kam got me axwe kangan kam Metĩndjwýnhmã rax jarẽ? Arkati, nãm tu me Metĩndjwýnh djũno kumex. Namê'y kute meo bikẽnhkam tu Metĩndjwýnh djũno kumex. Djãm namê'y rôrõk kajgo got? Kati, nãm meo bikẽnh rax ne.

17

Me'õ kuprý kurẽti mry'ã ýr.

1 Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 kute ngõnhbê 7 jamýnhja 'õ ne imã,

—Apa, amrẽ tẽ, ba amã mýjja jakre ga omũ. Me'õ kuprý ne ja. Tãmja ne ngõ kunĩ'ã krĩ, ane. Tãmja ne me kunĩ abenmã arẽ. Me kunĩ arým abenmã kurẽ jarẽ. Nhyam Metĩndjwýnh arým axwe man kute o bikẽnhmã. Krĩraxbê Babirõnij ne me'õ kuprý kurẽ'ã amijakre. Krĩrax jakam ne mýjja punu ne kam kute me'õ kuprý kurẽti pyrãk.

* 16:18 Djãm pyka kute amingrẽk kêt Arkati. Pyka kute amingrẽk.

² Nhyim apýnh pyka djàri me ò bēnjadjwýr rŭnh 'ýr bao ku'ê. 'Á aben japa. Nhyim pyka kuníkôt me kunī 'ýr ban kam kumex. Me'ò nija ta ne memã kadjwati kangô* ngã nhyim me o ikôn ajbãñ kam kurēo kumex.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

³ Á imã anen kam mã ikarõo tē. Kapôt kukritmã ne ikarõo tēn o bôx. Ba kam me'ò kuprý kurētija pumũ. Nhyim mry kamrêk'ã nhỹ. Nhyim mryja'ã idjio tuknī. 'Á idjijao ne prĩne Metĩndjwýnh japrýn ũn ne. Nhyim mry krãbê 7 ne bàribê 10.

⁴ Nhyim me'ò kuprý kurētija kubêkã kamrêkmē tyk jadjàn o nhỹ. Kunhêr krãptī. Kēn karýrmē kēn mextemē angã krã kute ngãp jadjēnh pyrãk. O ne amikunhêr. Ne ngõnhkrã byn o nhỹ. Kēn karýro ngõnhkrãkam mýjja kroo ipu ne kubyn o nhỹ. Mjên prãmmē kurēmē ja ne kam o ipun 'ã kubyn o nhỹ. ⁵ Ne kuka'ã idji. Mýj idji nã? Bir, mýjja bipdjur. Bir,

—Krĩrax jabatãnhbê Babirõnijkam ne me kuprý kurēti kator kutewa nhyim kam me ô'ã pyka kuníkôt punu ar ba, arĩk ar ba.

Nãm ã kuka'ã idji ane.

⁶ Me'ò kuprý kurētija tu ajbã. Kamrô ne o ikôn kam ajbã. Nãm prĩne Metĩndjwýnh nhõ me mexja kwý nhimex ne, prĩne me kute tu amim Jeju markumrêx ne mã kôt bikamēnh nhyim me te kute me par nhyim me mã kôt bikamēnhja ne prĩne me imex ne me kamrô kapĩn o ikôn kam ajbã. Be, nija ne ba omũn kam kam ino tyn djan te ije omũnhmã ne kam,

—Tô mýj nã? ane.

⁷ Nhyim kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—Mýkam ne ga kam ano tyn dja? ane.

Ë, ba mýjja bipdjurja amã arē ga ama. Ba amã nija jarē, krĩrax kute ni jaxweti'ã amijakreja amã arē ga ama, ne ajte mry kute turja jarē. Mry krãbê 7 ne bàribê 10, tãm dja ba amã arē, ga ama.

⁸ Mry aje omũnhja ne amrêbê tĩn ne ar ba. Ne kam tu akuno. Dja ajte kato. Kre ry typydjikurũm ajte katon ar mrã. Ar mrãñ kam tu biknorkumrêx ne. Nhyim pykabê me ja te omũn kam abenkam no

tyn kumex. Me kute Jeju mar kêtja dja me te kute mry marmãñ kam abenkam no tyn kumex ne abenmã,

—Mýj mry got ja? Nãm tĩn ne ar ban akunon kam ajte akubyn kato, anhỹro kumex.

Djã nãm Metĩndjwýnh me ja tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òk got me kôt mry ma? Kati, pyka nhipêx kêttri kute me ja tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òk kêt. Kam dja me mry mar kêtumrêx ne. Kam ne me mry tĩn ne biknor ne ajte akubyn katorja pumũñ kam abenkam no tyn kumex.

⁹ Ë, me no mexbit dja me kuma, me kute mýjja marbit dja me kuma. Ë, mry krãbê 7 kubê mýjja amãnhkrut. Krã kubê krãnhre ne krĩ. 'Á ne nija krĩ. Adjwýnhdjwý krãbê bēnjadjwýr rŭnhbê 7. ¹⁰ Bēnjadjwýrbê 5 ne arým kêt mexi. Nhyim bep pydji ne tĩn ne ar ba rã'ã, nhyim bep ikjêja ne kator kêt rã'ã. Dja katon kam ar meo ba ngrire. ¹¹ Be, mryja amrêbê tĩn ne ar ban arým biknorja, tãm ne kubê bēnjadjwýr rax'õ, bēnjadjwýr rŭnhbê 7 ja'õ, ne arkôt akuno.

¹² Nhyim bep bàribê 10, aje omũnhja kubêdjwý bēnjadjwýr rŭnhbê 10. Kraxje mete ar'ã bēnjadjwýr mēnh nhyim ar kute ar meo ba kêt. Adjým, tũmrãm, dja me ar'ã bēnjadjwýr mē nhyim ar meo ba. Mrymē ar aprakamã ar ar meo ba. Dja ar ro'ã ar meo ba ngrire.

¹³ Be, bēnjadjwýr rŭnhja godja ar abenkôt kabēn ne tu mry kabēnkôt ar meo ba. Nhyim mryja pydji ne bēnjadjwýr raxo ar akren ar meo ba. ¹⁴ Nhyim kam bēnjadjwýr rŭnhja dja Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny'ýr prõt ne. Ar kunī dja ar'ýr prõt ne.

Nhyim bep Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny ta dja amijo aptãn pyka mē aro amrã. Djãm Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny bēnjadjwýr ngri got. Arkati. Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bēnjadjwýr raxo pykabê me bēnjadjwýrja kunī jakrenh mexi. Kam ne kubê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kam dja ò me jamē prĩne pyka mē ar bēnjadjwýrbê 10jao amrã. Ò me ja, Metĩndjwýnh kute amiwýr me 'wýr ne kute amijo me utãrja nhyim me tu kute amim

* **17:2** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômē uba kangômē, mýjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarē.

markumrêx ne mã kôt bikamênh ne kute kanga kêt, me tãm dja me Mrykí'átomti jabatàn nhokôt môn kurê djwýnhjao ajkê.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane. Æ imã 'ã ujarênh ane. ¹⁵ Ne kam arek imã kabêno dja ne imã,

–Ë, apýnh ngô ikwãja, 'ã me'ô kuprý kurêti krí ga aje omũnhwã, ngôja ne kute me urak. Me'ã ne ngôja amijakre. Apýnh me ô pyka djari, apýnh me ba djari, apýnh mebêngôkre ba djari, apýnh amyngrari me ba djari, apýnh me kabên djari kuníkôt me ja'ã ne ngôja amijakre.

¹⁶ Ne aje bari bê 10 pumũnhwãmê mry'ã ýr ga aje omũnhwãmê ar tãm dja Ar kubê ni kuprý kurêti ja kính no kati ne arkum kurêkumrêx ne kam o ajkê. O ajkên príne kunhêrmê ô kubêkà mexja kubê kuní by nhym tu irári nõ. Nhym kam ar í kwý krê, me'ô kuprý nhí kwý krên kam 'ã kátàm kuwykam kumê nhym príne xêr.

¹⁷ Mrãmri dja ar ã o ane. Mýkam? Bir, Metíndjwýnh ne kadjy ar ngrêk ne, bënjadjwýrbê 10ja ar ngrêk ne. Metíndjwýnh ta ne arým amim 'ã karô ne kam ar kadjwýnhbê arkum arê. Nhym kam kôt ar bënjadjwýrbê 10ja ôkre kadjwýnhbê amim 'ã karôn o ajkê. Nãm ar axikôt kabên ne mrymã kum,

–Gajbit dja ga apydjin abënjadjwýr rax ne ar meo aba. Nhym be nija gêdja wãm nõ, ane. Nãm Metíndjwýnh anhýr djwýnhram tu kôn nhokum arkum irkumrêx nhym kam ar kôt o tên o tên inomã kumê. Ar kute amimar kêt ne ar Metíndjwýnh kabênkôt tê.

¹⁸ Nhym krírax jabatàn nhokôt Babirônij ne me'ô kuprý kurêti ga aje omũnh wã'ã amijakre. Kríraxja ne pyka kuníkôt me kadjy bënjadjwýr nhym bënjadjwýr kuní 'ýr ba: o ku'ê, 'ýr ô nêkrêxo bao ku'ê, nhym kam kríraxbê Babirônij raxo bënjadjwýr ja jakre ne kam meo ba, ane. Tãm ne me arým o ajkê, ane. Be, nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã 'ã ujarênh anen imã arênho tên inomã kumê.

18

Kute pyka mẽ Babirônijo bimràk.

* **18:3** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kuníja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kuní ne me kum kadjwati kangô jarê.

¹ Ba arek omũnh dja nhym kam kadjy mrãnh djwýnh 'ô kàjkwa kurũm tên ruw. Kute bënjadjwýr rax pyrak ne adjênho príne pyka kurwý. ² Ne kam kãj bê kabên ne,

–Ë, arým ne kêt ne. Kríraxbê Babirônij, krí jabatàn nhokôt ne Metíndjwýnh príne o ajkên pyka mẽ meo amrà nhym arým kêt ne.

Arým ne Xatanaj nhô àpênho punu 'ýr bôx ne kam kam ar ba. Nhym kam apýnh me karô punu djari kam ar ba. Nhym apýnh àk punu djari kunídjwý me kum kurêja kam ar ba.

³ Mrãmri ne Metíndjwýnh arým príne pyka mẽ meo amrà nhym kam kam ar ba. Mýkam?

Bir, axwe pãnh. Babirônijkam ne me axwebit ar ba. Kam ne me axwe'ã bit abenmã karô.

Kute me'ô kuprý kurêti 'ô kute amijã memã àpnên nhym me tu 'ýr ba ar ba nhym kute memã kadjwati kangô* nhôr nhym me kute o kôm ne bibãnh ne kurê ar ba pyrak.

Nãm me ã pyka kuníkôt kum kríraxbê Babirônij kính ane. Pyka kuníkôt ne me bënjadjwýr kuní kum kính ne 'ýr bao ku'ê kute me'ô kuprý kurêti'ã me kute aben japanh pyrak nhym pyka kuníkôt me kute nêkrêxo ba djwýnh Babirônij'ýr ô nêkrêxo bao ku'ê ne arým pãnh ô pi'ôk kaprî rax ne.

Babirônij axwe kum nêkrêx prãm kute me'ô mjên prãm pyrak nhym me kute nêkrêxo ba djwýnh kôt ô pi'ôk kaprî rũnhkumrêx ne. Djãm Babirônij mex got. Axwe punu, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabên ane. ⁴ Nhym kam kàjkwa kurũm me'ôdjwý kabên ne memã kum,

–Apa, inhô me ja, on me me kurũm akato. Mekôt me ajaxwe ba ije mekôt me ajo ibikên karô on me akato, ane.

⁵ Be, nãm Babirônij aben nHITEPã axwe tên arým kàjkwa 'ýr itep ne. Nhym Metíndjwýnh kute axweo biknor kêtumrêx. Nãm kuman o nhý, ane.

⁶ Gora me amipãnh. Krĩraxbê Babirônij kute me ajo bikênh 'ãnh dja ga me amipãnh o abikênh o itep ne, o aben pyrãk ne.

Kati, me amipãnh o abikênh o amãnhkrut. Djãm krĩraxbê Babirônij kute me ajo bikênh ngri got. Axwe kute me ajo bikênh raxi, kam dja ga me amipãnh o abikênh o amãnhkrut ne.

Nãm mýjja djýo me akôm ne. Kam dja ga me amipãnh mýjja djýo kômo amãnhkrut ne, ane.

Nãm mýjja djýo kôm'ã kute meo bikênh jakre,

–Kam dja ga me amipãnh mýjja djýo kômo amãnhkrut ne, ane.

⁷ Krĩraxbê Babirônij ajbit ne raxo amiptàn ò nèkrêx kumex. Kam dja ga me me kaprĩmê me tokrymê o amipãnh, kute ò nèkrêx kumexja 'ãnh o itep ne.

Nãm krĩraxbê Babirônij ôkre kadjwýnhbê amim,

“Ota ba arek ibênjadwýrkumrêx ne nhý. Mýkam dja ba ikaprĩ?

Djãm imjên ibê tyk got ba ikaprĩ?

Djãm ibixangri dja ba ibên kêt mex ne nhý? Kati, ibixangri kêt. Kam dja ba ikaprĩ kêtikumrêx”, ane.

Nãm ã krĩraxbê Babirônij ni'ã amijakreo ane.

⁸ Nãm ã amim ane ne kam nhý. Kam dja têbê apýnh mýjjao kute meo bikênh djàri 'ýr bôx.

Myt tãm kam dja o bikênh djàja kunĩ abenã rôrôk ne arým 'ýr bôx.

Gêdja tyk 'ýr bôx ne bixangri 'ýr bôx ne kum prãm 'ýr bôx.

Têbê dja o bikênh djà ja kunĩ 'ýr bôx. Nhy kam me kuwykam kumê nhy xêr.

Bênjadwýrbê Metĩndwýnh ne týxikumrêx ne kum axwe pãnh jarê nhy arým 'ýr bôx.

Nãm ã kabên ane.

⁹ Pyka kunĩkôt dja me bênjadwýr àmrao kumex. Me bênjadwýrja kum nija kĩnh ne 'ýr bao ku'êkam kute me me'ô kuprý kurêti'ýr me bao ku'ê ja pyrãk. Kam dja me abej àmrao kumex. Me kute kukwakam amim nèkrêxo àptàr o bakam. Dja krĩrax pôr ne kùm ty:k ne. Nhy me bênjadwýr abej àmrao kumex, ¹⁰ omũho kumex.

Krĩrax kaprĩmê tokry pymaje ne me nĩjar djan omũho kumex ne kam abenmã kum, –Watĩre, Babirônij. Krĩrax jabatãnh, krĩrax puma, watĩre.

Nãm tebê Metĩndwýnh prĩne ajo ajkê ga nõ, ane.

¹¹ Nhy me pyka kunĩkôt kute nèkrêxo ba djwýnhjadwý àmrao kumex ne kaprĩ:re. Nhy tu wãnh nèkrêx nõ. Mý me'ô godja me kute nèkrêxo ba djwýnhbê nèkrêx byn pãnh pi'ôk kaprĩ ngã? Arkati. Babirônij ne ipêxri me kute nèkrêxo ba djwýnh kute kum nèkrêx rero bajamã o pãnh ne.

Nhy arým xêr nhy kam ¹² me'ô kute mekbê apýnh me kunhêr djàri byr kêtikumrêx, me ò kên karýrmê kryt jakamê kên jadjênhmê angà krã kute ngáp jadjênh pyrãkmê kubêkà jakamê kubêkà tykmê atemã kubêkà mêrebê xêdamê kubêkà kamrêkmê apýnh pĩ kudjý djàrimê apýnh mrybê erpãxi djwao mýjja nhipêx djàrimê apýnh pĩ pãnh raxo mýjja nhipêx djàrimê atemã ngônhbê brôdjimê ngôn tykmê atemã kênbê mamoremê ¹³ mýjja djãnhbê kaneramê me krã ngrãnh djãmê kikre kudjý djãmê me kudjý djàbê miramê me kudjý djà 'ômê uba kangômê atemã röny kangô 'ômê atemã djwý djôm 'ômê djwýbê trigumê me ò kritbê mrytimê mrykĩ'ãtomtimê kawarumê pĩo kãmranhtýxmê me memã àpênh kajgo ar ba, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhy me memã àpênh kajgo ar bajamê. Nã, mebêngôkredjwý.

Ja kunĩ ne Babirônij tĩri amim amýn pãnh memã pi'ôk kaprĩ ngã nhy kam ajbir kêt ne. Mý me'ô godja amim amýn kam pãnh mekmã pi'ôk kaprĩre ngã. Arkati.

¹⁴ Nhy me kute nèkrêxo ba djwýnh Babirônijmã kum,

–Be, apýnh me amã mýjja mex kĩnhja ne arým me abê kêtikumrêx. Me anhô nèkrêxmê me akunhêr kunĩ ne arým tu bknorkumrêx. Dja ga ajte omũnh kêtikumrêx, ane. Nãm ã me kute nèkrêxo ba djwýnh kum ane.

¹⁵ Ne nĩjar djan omũho kumex. Krĩrax kaprĩmê tokry pymaje nĩjar djan omũho kumex. Kukwakam ò nèkrêx rax ne mekbê kêt nhy me kam o aman kam abej àmrao kumex ne kam kaprĩ:ren abenmã kum,

16 —Watïre, Babirônij, krïrax jabatàn, watïre. Tãm ne arým kêtumrêx.

Nãm ipêxri kubêkà mexbit jangij ne o mrã. Kubêkà jakamê kakrãtykmê kamrêkmê. Nãm kunhêr pãnh raxobit amikunhêr, kên karýrmê kên jadjênhmê angà krã kute ngáp jadjên pyrãkmê. Ý, tãm ne arým kêt ne.

17 Nêkrêxja ne arým pyka mẽ amrà. Amikrà kêt ne arým pyka mẽ amrà. Kàxdjàkênh ipôk pydjikam, ane.

Nãm ã me kute nêkrêxo ba djwýnh kaprïkam abenmã ane.

Nhym kam me ngô raxkam kàkam ar bajadjwý kaprï. Me kute ngô raxbê pyka kêt kam kà raxo ba djwýnhmê me kàtàm kàkam ar bajamê me kute kào ba djwýnh nhô àpênhmê me kute ngôkôt nêkrêxo bajamê. Me ja kunï ne me kaprïn nïjar kumex ne àmrao kumex. 18 Krïrax pòk ne kùm tyk pymaje ne me nïjar omũho kumex, abej àmrao kumex ne kàj bê abenmã kum,

—Krïrax jabatànha pydjii. Nhýnh ne 'ômê kute aben pyrãk? ane. Nãm ã me kà raxkam ar baja abenmã ane. 19 Ne kam kaprïkam pykao amikrà kaprêprêk ne krïrax jabej amran kam kaprï:re ne kum,

—Watïre, Babirônij, krïrax jabatàn, watïre.

Akukwakam ne ba me ikunï inhô nêkrêx rũnh ne. Nã bãm me kàkam awýr mýjjao iban o bôx ga pãnh me imã mýjja ngã. Ba me ikunï akukwakam inhô nêkrêx rũnh ne.

Ga tebê arým pyka mẽ amrà. Jakam dja ba me arïk ar iba, ane.

Nãm ã me ngô raxbê pyka kêt kam kà raxkam ar baja krïraxo aman ã kum ane. Nhym kam atemã me'õ kabên.

20 —Be, kàjkwa, on akïnh. Arým ne Metïndjwýnh o ajkê. Me gadjwý, Metïndjwýnh nhô me gamê Jeju kute me anorjamê Metïndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê on me akïnh. Metïndjwýnh arým me apãnh Babirônijo ajkê. Kam dja ga me tu akïnhkumrêx.

21 Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh týxkumrêx 'õ kên by. Kên rax, kên jabatàn. O ne mekbê idjaer bày ngãn ôm ne. Tãm ne

kumýn o ngô rax kôpênàt ne. Ne mekmã kum,

—Dja ã Metïndjwýnh krïrax jabatànhebê Babirônijo bikênho ane, kôpênàto bê o ane. Gêdja tu biknorkumrêx ne ajte kator kêtumrêx.

22 Godja ajte me'õ me akam ngrer kêtumrêx. Atemã pïjãbàremê pomê ngônho potimê. Ja kunïkam ngrer dja ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me'õ môn ajte me akam ngrero dja? Arkati.

Nhym me apýnh ê mex djari 'õ ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me ê mex 'õ me akam dja? Arkati.

Nhym me ni'õ me akam djwý ka'uko ýr kêtumrêx. Nhýnh ne me ni'õ djwý ka'uko nhý got ga me aje marmã?

23 Nhym ngônhpôkdjwý me akurwý kêtumrêx. Nhýnh ne me akam ngôn pòk 'õ godja me akurwý?

Ne me keketdjwý mar kêt ne. Nhýnh ne me'õ ajbir abenwýr mör ny got kïnhkumrêx ne kute abenmã kabên ne keketmã? Arým kêtumrêx.

Me akam me kute nêkrêxo ba djwýnh ne pyka kunïkôt me kurãm õ nêkrêx rũnh ne.

Ga arým apýnh me ba djari me kunï noo akuno. Nã gãm adjukaneo me noo akuno nhym arým pãnh Metïndjwýnh prïne ajo ajkê, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh ane.

24 Be, Babirônij ne Metïndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê Metïndjwýnh nhô me mexja par ar o ba. Babirônij kabênkôt ne me pyka kunïkôt me par ar o ba. Kam ne Metïndjwýnh meo ngryk ne me pãnh prïne Babirônijo ajkên pyka mẽ o amrà.

19

Me kute Metïndjwýnhmã mex jarênh.

1 Nhym kam mýjja kute me krãptï kanga pyrãk ba kuma. Kàjkwakam ne me krãptï kabên ne, ne,

—On me Metïndjwýnhmã mex jarê. Me banhô Metïndjwýnh, ajbit ne kubê me bapytàr djwýnh, gu me kam abenmã mex jarênh abenmã bënjadjwýr rax jarê.

² Ta ne kabên pýnh ne katàt memã axwe pãnh jarê. Mrãmri ne arým kum pãnh jarê. Me'ô kuprý kurêtija, tãmja pydji ne rax ne pyka kuníkôt me'ã axwe rê nhym me kôt axwen arík ar ba, tãm. Kumã ne Metĩndjwýnh pãnh jarê.

Arým ne kam ngryk ne o ajkê. Nãm ô àpênho ngryk ne kam me pãnh o ajkê, kute ô àpên par ne kamrô kapĩnkam ngryk ne kam me pãnh me'ô kuprý kurêtijao ajkê. Mrãmri, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

³ Ne kam ajte kàj bê kabên ne,

—On me Metĩndjwýnhmã mex jarê.

Krĩrax jabatànhebê Babirônij ne mã pôr ne kũm tyk rã'ã rã'ã. Àtyk kêtukumrêx, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

⁴ Nhym kam mebêngêtbê 24mê mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut ne tu mýrbê rôrôk ne Metĩndjwýnhmã rax jarê. Metĩndjwýnh krĩ djàtikam ýrjamã rax jarên kum,

—Mrãmri godja ga ã o ane, ane.

Ne kam ajte abenmã kum,

—Gu me on Metĩndjwýnhmã rax jarê, ane.

⁵ Nhym kam krĩ djàti kurũm me'ô kabên ne,

—Ë, me akunĩ, me abê Metĩndjwýnh nhõ àpênh, me amã umaja, me abênjadjwýrmê me akàtammê me akunĩ on me me banhõ Metĩndjwýnhmã mex jarê, ane.

⁶ Nhym kam mýjja kute me krãptĩ kangao kumex pyræk ba kuma. Kute ngô rãræk pyræk, kute na krikrit týx pyræk. Nhym me krãptĩja kabên ne,

—On me Metĩndjwýnhmã mex jarê. Bênjadjwýr djwýnh me banhõ Metĩndjwýnh týxo kubê kumkati, ta ne bênjadjwýr rax ne mrãmri ar meo bakumrêx, kumã dja ga me mex jarê, ane.

⁷ Ë, gu me on bakĩnhkumrêx. Me kute abenã ar mênh kadjy bakĩnhkumrêx. Gu me abenmã raxmê mex jarê. Arým ne ô akati 'ýr bôx. Arým ne me kute Mrykĩ'ãtomti jabatàn nymê prômê abenã ar mênhmã, kam dja gu me bakĩnhkumrêx.

Arým ne nija amimex ne. ⁸ Arým ne kadjy kum kubêkà ngã nhym arým adjà. Kubêkà mexkumrêx, kubêkà jadjênh, kubêkà ajmã kute kêtukumrêx, ane.

Nãm ã me krãptĩ memã ane. Nãm Metĩndjwýnh kute ô me mexjamã axwe kêt jarênh nhym me katàt mrãnh'ã kubêkà mex jakre ne ta ô me ja'ã prõ jakre.

⁹ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—On 'ã pi'ók no'ók. Arým ne me kute Mrykĩ'ãtomti jabatàn nymê prômê abenã ar mênhmã, nhym me arým kute kadjy djwý djarmã. Arým kadjy mry kumex ne. Nhym arým memã kabên. Me Mrykĩ'ãtomti jabatàn nymê ro'ã ô kwý krên rax kadjy memã kabên ne. Me ajbit dja me kĩnhkumrêx. Me Mrykĩ'ãtomti jabatàn nykôt ô kwý krênja, me ajbit dja me kĩnhkumrêx. On 'ã pi'ók no'ók, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane. Ne kam ajte imã,

—Ë, mrãmri ne Metĩndjwýnh arým kabên pydjín arê, ane.

¹⁰ Ba kuman kam kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarênhmã, bit ije kadjy mrãnh djwýnhmã rax jarênhmã nhym imã,

—Kati, kwãrĩk wãnh. Badjwý ne ba Metĩndjwýnhmã idjápênh, akamymê ar akôt Metĩndjwýnhmã idjápênh. Akamymê ar atýxkumrêx me aje mekmã Jeju'ã adjujarênhakôt ne ba kum idjápênh. Badjwý ne ba ar akôt kum apê. Kam dja ga Metĩndjwýnhmãbit rax jarê, ane.

Be, me akajmãtã ne Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ô'ã memã Jejubit'ã ujarênh ar ba. Ga me kam gadjwý ijuk'ã Jejubit'ã adjujarênh ar aba. Kumãbit ne me kute rax jarênh ar o bamã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

Me'ô kawaru jaka'ã ýr.

¹¹ Nhym kam kàjkwa ajkij nhym kawaru jakaja dja. Nhym me'ô 'ã nhý. Me'ô nhidjibê Kabênkumrêx, ne ajte idji 'ôbê Katàt kabên ne 'ã nhý. Nãm katàt memã axwe pãnh jarên kôt me'ýr prõt ne. ¹² No pôk kute kuwy pôk pyræk ne kam bênjadjwýr rax krãdjê tu. Krãdjê krãptĩ ne kutu. Ne ta idji 'ã wajêt. Nhym me kute idjija pumũnh kêt, ajbit ne kute aminhidji pumũnh. ¹³ Ne

õ kubêkà kute kamrôkam irja jadjà. Nhyr me kum idji jarê. Idjibê Metîndjwýnh Kabên. Tãm ne me kum arê.

¹⁴ Nhyr kàjkwakam Metîndjwýnh nhõ krâkamngôn timer krâptî kôt mõ. Ne kam kubêkà mexkumrêx, kubêkà jaka, kubêkà ajmã kute kêt jangij ne 'ã mõ. Kawaru jaka'ã ne me krînh kôt mõ. ¹⁵⁻¹⁶ Nhyr Bênjadjwýr jajkwa krekre kurûm kâxdjwa kajgo kato. Kâxdjwa kajgo djwa mexkumrêx ne kato. Nhyr kubêkà'ã idjin kjê'ã idji. Idjibê

Bênjadjwýr raxbê kumkatiti:

Kute bênjadjwýr raxo pykabê me bênjadjwýrja kunî jakren timer mexi.

Kam ne kubê Bênjadjwýr raxbê kumkatiti: Ne kam kâxdjwa kajgo djwa mexjao dja apýnh timer ba djari meo ajkê. Meo ajkên kam ar meo ba, timer kum âpênhmã dja kabêno timer anor ar o ba. Kabêno timer anon timer axwemã bênh tỳx ar ba. Djãm kute akrân timer ar timer axweo bamã? Kati, dja kâxo âbêr djào ar mekam ngryk ban mekam ngryk mex timer. Godja Metîndjwýnh ngryk janênh djâkam timer kurê timer prîne timer anê nhyr timer kamrô prôt timer. Djãm Metîndjwýnh tỳxo kubê kumkati ngryk ngri got? Nãm ar meo ban î mekam ngryk mex timer.

¹⁷⁻¹⁸ Nhyr kam kadjy mrân timer djwýnh pydjî dja, ba omû. Arngro tỳx timer ne dja. Ne kam kâj bê âkmã kabên timer. Àk kâjkwa tâ timer ne mrân timer kunî timer kabên timer, timer kum,

—Me apa. Amrê timer aben pydji. Arým timer ne Metîndjwýnh timer amã timer anhõ kwý krên djâ rax timer o atom timer, timer aje krên timer ne aja-jnemã. Ê, bênjadjwýr nhîmê krâkamngôn timer nhõ bênjadjwýr nhîmê timer âprâr nhîmê timer kawaru nhîmê 'ã krâkamngôn timer krîja nhîmê timer kute timer pa 'amýnh timer nhyr timer memã âpên timer kajgo ar baja nhîmê timer kute memã o pân timer kadjy âpên timer nhîmê timer bênjadjwýr nhîmê timer kâtâm nhîmê timer kunî nhî dja ga timer krên ajajne, ane. Nãm ã kadjy mrân timer djwýnh âkmã kabên timer.

¹⁹ Nhyr kam mry kute meo bajamê õ krâkamngôn timer meo bênjadjwýr rûnhmê arým akuprõ. Timer kute Jeju kawaru jaka'ã ýrja 'ýr prôt timer ne timer akuprõ. Nhyr arým kutã Jejudjwý õ krâkamngôn timer akuprõ.

²⁰ Ne kam amijo aptân ar pa 'amýn kuwyo imôtikam ar kumê. Nãm mrymê kabên jarên timer djwýnh 'êxnhîja ro'ã ar pa 'amýn aro tén kuwyo imôtikam ar kumê. Kabên jarên timer djwýnh 'êxnhîja timer kute mýjja pumûnh kêt kwý nhîpêx, kute mry djô'ã kabên timer kôt mýjja pumûnh kêt kwý nhîpêx timer o kute timer me noo biknor. Nhýnh timer me ja timer me noo akuno? Bir, me'ã mry nhidji jarij timer kute mry karômã amijarên timer kute kum rax jarên timer, timer tãm timer kabên jarên timer djwýnh 'êxnhîja timer me noo akno. Kam timer Bênjadjwýr Jeju mrymê kabên jarên timer djwýnh 'êxnhîja ar ro'ã ar pa 'amýn aro tén kam kuwyo imôtikam ar kumê. Ar tîn timer ar pa 'amýn aro tén kuwyo imôtikam ar kumê. Kuwymê kên ngrân timer grã pôkkam ar kumê.

²¹ Ne kam timer me kôt môrja nhîmex timer. Jeju kawaru'ã ýrja tãm timer ne ajkwa krekre kurûm kâxdjwa kajgo katorjao timer me imex timer. O timer pyka kunî timer kôt timer meo bênjadjwýr timer me ar õ krâkamngôn timer ro'ã timer me imex timer. Timer imex nhyr âk kunî timer meo kwý krê timer meo ajne.

20

Xatanaj djuwpre'ã amex kubê 1.000.

¹ Nhyr kam kadjy mrân timer djwýnh 'õ kâjkwa kurûm tén ruw timer ba omû. Ikrakam timer ne kam o kajkep djâ byn o tén o ruw. Mýjkam o kajkep djâ nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djâ timer ne kubyn o tén o ruw. Kâxîrâxtîmê timer ne kubyn o ruw.

² Ne kam mry kaâkjao tým, kubê timer Kangã tûm, kute timer kâmx jarên timer djwýnh. Xatanaj tãm timer o tým timer kâxîrâxtîo uwpre. Djãm uwpre'ã amex pydji got. 'Ã amex krâptî. 'Ã amexbê 1.000. ³ Nãm timer kre ry typydjikam kumên 'ã ijên kam o kajkep timer prîne 'ã ijê djào amrã, mýjja kute timer tom pyrâk o prîne oy.

Be, Xatanaj kute ajte pyka kunî timer kôt timer me noo biknorbê timer krekam kumên 'ã ijê. Godja 'ã amexbê 1.000 apêx nhyr kam ajte kadjy mrân timer djwýnh 'ã kutan kaba nhyr ar ba ngrîre. Tãm timer ne ja. Be, ba kam ajte mýjja 'õdjwý pumû.

⁴⁻⁵ Be, timer krî djâ timer idjwý timer ne kumex timer ba omû. Nhyr timer me kam krî. Metîndjwýnh timer ne arým timer me jamã kum,

—Me ga dja ga me memã axwe pãnh jarẽ, ane.

Me karõdjwý ne ba omũ. Mýj me karõ nã? Bir, me kute memã Jeju'ã ujarẽnh ar ban Metĩndjwýnh kabẽn'ã ujarẽnh ar ba nhym me kute me mut krãkãr nhym me tyk karõ ne ba omũ. Me kute mrymẽ mry karõ arkum rax jarẽnh kêt, kute aro Metĩndjwýnh ne arkum amijarẽnh kêt nhym mry te kute me'ã aminhidji janhôr prãmja, te kute me kuka'ã nãr me ikra'ã aminhidji janhôr prãmja, nhym me kubê bikẽnh nhym kam me kute me par karõ ne ba omũ. Me tãm dja me akubyn tĩn ne kam Kritumẽ ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĩ ne. 'Ã amexbê 1.000. Me tyk ne akubyn tĩn kutewa ne ja. Nhym bep me kãtãm tykja, me tãm dja me'ã amexbê 1.000 nhym me akubyn tĩn ne.

⁶ Nhym bep me tyk ne akubyn tĩn kute-waja dja me kĩnhkumrẽx. Arým mexo me akrenh me:x ne. Dja me ajte ty? Arkati. Dja me ajte tyk kêtikumrẽx, ne kam Metĩndjwýnhmẽ Kritu arkum apê, mebê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh ne arkum àpẽnh ba. Ne kam ar ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĩ. 'Ã amexbê 1.000.

Kute kuwyo imôtikam Xatanaj mẽnh.

⁷ Nhym kam amexbê 1.000 apêx nhym kam kadjy mrãnh djwýnh Xatanaj'ã kuta. Kubê ijêja'ã kutan me kadjy kaba. ⁸ Nhym arým kato, pyka kunĩkôt ajte kute me noo biknormã kato. Dja kãjkwa kraxkam me jamẽ kãjkwa nhôtkam me jamẽ aktã kãjkwa nhirê'ãnh me jamẽ mekbê Kokmẽ mekbê Makokmẽ me kunĩ 'ýr bôx ne memã kabẽn jarẽn me noo aknon meo akprõ. Kute Metĩndjwýnh nhõ me ja'ýr prõt ne kute me par kadjy nãrãm meo akprõ nhym me kumex. Nãm me kute ngô rax mýrri pykati ngrã ja pyrãk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhym krãptĩ: anen amũ ajkamẽ nhym me te o ane. Nãm ã krãkamngõnhre kumex o ane.

⁹ Ne kam prĩne me kadjy pyka jaên kam me'ýr mõn Metĩndjwýnh nhõ me mexjamã ipòk ne, krĩ mexmã ipòk ne. Metĩndjwýnh kum krĩrax kĩnhkumrẽxja tãm ne me kum ipòk ne. Nhym kam kãjkwa kurũm kuwy ruw ne prĩne me kuga nhym me prĩne xêr.

¹⁰ Nhym kam Metĩndjwýnh bõm 'êxnhĩja mẽ, kute me noo biknor djwýnhja kuwyo imôtikam kumẽ. Kuwymẽ kẽn ngrãngrã pòkkam kumẽ. Kam ne õbê mrymẽ kabẽn jarẽnh djwýnh 'êxnhĩja mẽ. Ne kam ajbir kam Xatanaj mẽ. Kam ne Metĩndjwýnh prĩne aro bikẽnh rax ne. Nhym ar tokry: ne àmnhirẽnh ar ba. Àmnhirẽnh ar ba rã'ã rã'ã. Àmnhirẽnh ar ba: nhym 'ã akamãt ne tãmkam 'ã akati. Dja o ino rer kêtikumrẽx ne.

Metĩndjwýnh kute me tykmã pãnh jarẽnh.

¹¹ Nhym kam krĩ djãti jaka dja nhym kam me'õ nhỹ ba omũ. Nhym kam umaje pykamẽ kãjkwa prõt ne nhĩ'ãm tẽn akuno.

¹² Nhym kam me tyk kabem kumex. Me tyk kunĩ, me bẽnjadjwýrmẽ me kãtãmẽ krĩ djãti kabem kumex. Nhym kam pi'òk no'òk'ã kurê.

Ne kam ajte pi'òk no'òk 'õdjwý'ã kuta. Metĩndjwýnh kute me tĩn rã'ã rã'ã'ã no'òkja pi'òk tãm ne 'ã kuta.

Nhym bep ate ne kute pi'òk no'òk kumrẽx'ã rẽnhja. Pi'òk jakôt ne Metĩndjwýnh memã axwe pãnh jarẽ. Me tĩnri axwe'ã pi'òk no'òk ja ne Metĩndjwýnh 'ã kurên kam mekmã axwe pãnh jarẽho nhỹ, me tykmã pãnh jarẽho nhỹ.

¹³ Nhym kam ngô raxbê pyka kêtjadjwý Metĩndjwýnhmã me tyk kanga. Ngô kute me imexja tãm ne kum me kanga. Nhym apýnh mýjja kute me par djãri Metĩndjwýnhmã ajte me kanga. Nhym me tyk nhõ pyka Metĩndjwýnhmã ajte me kanga. Kum me kanga nhym me tyk kunĩ krĩ djãti kabem kumex. Nhym mekmã pãnh jarẽho nhỹ. Me tĩnri kute amijo bakôt ne memã pãnh jarẽho nhỹ.

¹⁴⁻¹⁵ Mekmã pãnh jarẽnh pan kam ate apýnh mýjja kute me par djãri mekam o pòx ne kuwyo imôtikam kurê ne ajte me tyk nhõ pykadjwý kuwyo imôtikam kumẽ nhym arým me tyk nhõ pykaja kêt ne. Nhym bep mýjja kute me parja gêdja ajte akubyn me par kêtikumrẽx ne. Arým me tyk kêt. Mýjja kute me parja arým kêt.

Nhym me idji'ã no'òk kêtja, Metĩndjwýnh kute me tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã kadjy idji'ã no'òk kêtja, me tãm ne Metĩndjwýnh kuwyo imôtikam me kurê. Me tyk nhijukri tyk ne ja.

21

Metĩndjwýnh nhõ Djeruxarẽ ny.

¹ Nhyam kam kàjkwamẽ pyka arým ny ba omũ. Nhyam bep kàjkwa tũmmẽ pyka tũm ne arým nhĩ'ãm tẽn akuno. Nhyam ngõ raxbẽ pyka kêt djwý arým kêt.

² Nhyam kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Krĩraxbẽ Djeruxarẽ arým ny ne ruw. Kàjkwa kurũm ruw. Metĩndjwýnh kurũm ne ruw ba omũ. Djeruxarẽ arým mexkumrẽx. Kute me mjên 'yr ba kadjy kute amimex pyræk, me kute mjên kadjy amimex ne kute kubẽkà mex jangjẽnh ne mrãnh nhyam me kute abenã me rẽn pyræk.

³ Nhyam kam krĩ djãti kurũm me'õ kabẽn. Kàj bẽ kabẽn ne memã kum,
—Ë, arým ne Metĩndjwýnh pykakam me ja'yr bõx ne kam mekam ar bamã.
Dja mekam ar ba ne kam meo aminhõkumrẽx ne.
Nà, Metĩndjwýnh ta dja mekam djan ⁴ kam me kunĩmã no kangõ kukõn mekmã o apẽx.

Nhyam kam me arým tyk kêt kumrẽx ne.

Ne kaprĩ kêt kumrẽx ne.

Ne mýr kêt kumrẽx ne.

Ne tokry kêt kumrẽx ne. Mýkam?

Mýjja kunĩ tũmja arým nhĩ'ãm tẽm ne bi-knorkam ne arým kêt ne, ane.

Nãm ã krĩ djãti kurũm kabẽn ane.

⁵ Nhyam kam krĩ djãtikam ýrja ne kabẽn ne,

—Ë, arým ne ba mýjja kunĩo ny, ane.

Ne kam ajte,

—On 'ã pi'ók no'ók. Mrãmri ne kabẽnja.
Djãm kabẽn kajgo? Arkati,
kabẽnkumrẽx, ane.

⁶ Ne kam imã,

—Anũ. Arým ne ba o ino re.

Ba ibẽ mýjja kunĩ krax ne ajte ibẽ mýjja kunĩ 'ẽnhõt.

Ba ne ba adjakamã itũm ne kam ije mýjja nhipẽxo itẽm ne ije inomã mẽn, ba.

Djori me'õ kum kõr ba kum ngõ ngã gẽ o ikõ. Ngõ tĩn dja ba tu kum kajgo ngã gẽ o ikõ. Mýj ngõ tĩn nã? Bir, ngõ kute meo tĩnja dja ba kum kungã.

⁷ Me me kurãm tỳx ne kute ijãno ãm jamãbit dja ba mýjja mex kunĩ ngã ne kam tu meo ikrakumrẽx nhyam me imã, “Me inhõ Metĩndjwýnh”, ane.

⁸ Nhyam bep me kute bit ijo aminhõmãn kute amikam me kabẽn pymaje ikangaja,

ne kam ajte me kute amim imar kêtja,

me kute axweo amiptãrja,

me kute me par prãmja,

me prõ prãmja, me mjên prãmja,

me udjy,*

me kute mýjjao Metĩndjwýnh karõ nhipẽx ne kute we kum ar amijarẽnho baja,

me 'ẽxnhĩ kunĩ,

me arĩk ar ba kunĩ dja me iwýr bõx kêt kumrẽx ne.

Me ja kunĩ dja ba kuwyo imõtikam me kurẽ.

Kuwymẽ kẽn ngrãngrã põkkam me

kurẽ. Me tyk nhijukri ajte tyk ne ja.

⁹ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kato ba omũ. Kadjy mrãnh djwýnhbẽ ⁷ ne apýnh mýjjao kute meo bikẽn djãri Metĩndjwýnh ngryko ino rero ngõnho ipu kute amýnh ne o ku'ẽ ja 'õ ne iwýr tẽn imã,

—Apa, amrẽ tẽ ba on amã akre ga omũ. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prõ dja ba amã akre. Me arým kute abenã ar mẽnha dja ba amã akre, ane. ¹⁰ ã imã anen kam ikarõo tẽ. Krãnh jabatãnh, krãnh prẽkti'ýr ikarõo tẽn ijo bõx.

Nhyam kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Prõ ne rwýkja. Krĩraxbẽ Djeruxarẽ arým ruw. Kàjkwa kurũm, Metĩndjwýnh kurũm ruw ba omũ. ¹¹ Nhyam aparmã adjẽn tẽ. Metĩndjwýnh jadjẽnho ne adjẽn ne. Ne kam karýr kute kẽn pãnh rax, kẽn ngrãngrã jadjẽn tỳxja pyræk. Ne ajte karý:r kute krytyrãnh karýrja pyræk. Nãm ã krĩrax jadjẽn anen ruw.

¹² Nhyam kikre bu'ã apýnh kẽn djãri aben nhiby adjwýro tẽ nhyam ã prẽktire anen ã utĩ ane. Nhyam kam ajkwa krekrebẽ ¹². Nhyam kam apýnh ajkwa krekre djãri kadjy mrãnh djwýnh 'ã ku'ẽ. Nhyam ajkwa krekre'ã idji arij. Apýnh mekbẽ idjaer nhingêt kukãmãre nhidji djãri ajkwa krekre 'ã idji arij. Idjibẽ ¹² ne apýnh kre'ã arij.

* **21:8** Me kute apýnh mýjja mar, namẽ mry kaãkmẽ me karõmẽ, me tãm ne me amijo wajangao ba. Nhyam me karõ punu ne me kute me jakõt me noo biknor prãm kumrẽx. 'ã dja gar, A Tex 2.9, Apôx 13.13, Karõ 8.9-24, 13.6-12, 19.13-19 jarẽ.

13 Nãm kàjkwa krax 'anhã ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kàjkwa nhôt'anhã ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kàjkwa nhirê'anhã aktã ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt.

14 NhyM kikre bu'ã apýnh kên djàri aben nhiby adjwýro tẽmja krakri ne kênpotibê 12 ikwã. Kênpoti'ã ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kute ar anorbê 12ja idji arij.

15 NhyM kadjy mrãnh djwýnh kute imã kabẽnja àbêr djã byn o dja. Kên karýro àbêr djã. O kute krĩrax'ã akremã. Kute krĩraxmẽ ajkwa krekremẽ bu'ã apýnh kên djàri aben nhiby adjwýro tẽmjamẽ kute 'ã akremã.

16 NhyM krĩrax pomẽ rymẽ kute aben pyrãk. NhyM pokôt 'ã akren anhãkôt 'ã akren prêkkôt 'ã akre. NhyM kunĩ'ã akre kute aben pyrãk. Ne 'õ aben japanh kêtumrẽx. Àbêr djão ne 'ã akreo tẽ. 'Ã akrebê 2.200 kirometu.

17 Nãm kikre'ã akren kam atãri kikre bu'ã kẽnja'ã akre. Prêk'ã akrebê 64 metu. Me baje mýjja 'ã akrekôt ne kadjy mrãnh djwýnh kikremẽ kikre bu'ã kẽnjamẽ 'ã akre.

18 NhyM bu'ã kẽnja ne ngrãngrã kute bõre ngrãngrã pyrãk o ne ipêx ne. NhyM bep krĩraxja ne kryt karýro ipêx ne. Kryt karýrobit, atemã mýjja 'õmẽ o bikãr kêt. NhyM krytja karý:r kute ixẽ jadjênh pyrãk.

19-20 NhyM kam kikre bu'ã kẽnja krakri kênpotikam apýnh kên djàri kumex. Kên pãnh raxbit. Kikre bu'ã kẽnja kĩnh kadjy.

Kên kutewa ne ngrãngrã kute bõre ngrãngrã ja pyrãk.

Ne atãri ja ngrãngrã týt kute kwênh ngrãngrã ngwýnh ja pyrãk.

Ne atãri ja kãjbê rãrãr kamrêk kute kôkanê ngwýnh rãrãr kamrêk ja pyrãk.

Ne atãri ja ngrãngrã kute krwýnh ngwýnh ngrãngrã ja pyrãk.

Ne atãri ja kajngãr kute ngãnhtey nhy kajngãr ja pyrãk.

Ne atãri ja kamrêk kute tyrti tekã kamrêkti, tekã kamrêk ja pyrãk.

Ne atãri ja kãjbê rãrãr kute mutêkre ngwýnh rãrãr ja pyrãk.

Ne atãri ja kãjbê ngrãngrã kute kôtkaak ngwýnh kãjbê ngrãngrã ja pyrãk.

Ne atãri ja ngrãngrã kute bày'yre ngrãngrã ja pyrãk.

Ne atãri ja kãjbê ngrãngrã kute krãkamkãxte ngwýnh kãjbê ngrãngrã ja pyrãk.

Ne atãri ja ngrãngrã týt kute atorti ngrekã ngrãngrã ja pyrãk.

NhyM bep kute katẽ ja ne rãrãr kute kênnetojre ngwýnh rãrãr ja pyrãk.

Be, kikre bu'ã kên krakri apýnh kênpoti djàri ne ja.

21 NhyM bep kikre bu'ã kẽnja ajkwa krekrebê 12ja ne angã krã. Angã krãti:, angã krãtio ne kikre bu'ã kẽnja ajkwa krekre kunĩo 'ã ijê djã, tãm ne kute ngãp jadjênh pyrãk. Apýnh ajkwa krekre djàri ne kadjy angã krã'ã akren o ipêx ne, angã krã pýnho. Be, kikre bu'ã kên jajkwa krekre ne ja.

NhyM bep krĩkam pryjadjwý kryt karýro pry. Kryt karýrobit, atemã mýjja 'õmẽ o bikãr kêt. Karý:r kajgon kam apôkmã rĩt, kute ngõnh karýr apôkmã rĩt ja pyrãk.

22 Djãm krĩrax jakam Metĩndjwýnh nhõ kikreti? Kati, arým ne bõx ne me bakam ar mrã. Bẽnjadjwýr Metĩndjwýnh týtõ kubê kumkatimẽ krabê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ar tãm ne arým ar bõx ne me bakam ar mrã. Arým ne ar ro'ã me bawýr ruw ne me bakam ar mrã. Djãm me kute kum kabên kadjy ne mete kum kikremã? Kati, arým ne ar bõx ne me bakam ar mrã. Mýj kadjy dja me kum kikre? Djãm kàjkwakam ar ba rã'ã ne mete kum kikren kam kum kabênãm?

23 Djori kam mytmẽ mytyrwý kute me kurwýmã? Kati, Metĩndjwýnh ta adjênhõ dja me kurwý. Krabê Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny jadjwýbê ne me kurwý djwýnh. 24 Be, ar irã jakam godja apýnh me ba djàri kunĩ kam mrã, mrãnh mextire. NhyM pyka kunĩkôt bẽnjadjwýr krĩraxmã õ mýjja mex kunĩo wangijn o krĩrax kĩnh ne.

25 NhyM krĩ bu'ã kên jajkwa krekredjwý 'ã ijê kêtumrẽx ne. Djãm akamãt kadjy dja me ajkwa krekre'ã ijê? Kati, akamãt kêtumrẽx, a'u ry typydji. Kam godja ajkwa krekre'ã ijê kêtumrẽx ne. 26 NhyM apýnh me ba djàrikam me ja õ mýjja mexo wangijn o krĩrax kĩnh ne. NhyM me rũnh krĩraxmã wangijn nhyM krĩrax ô'ã kĩnhkumrẽx ne.

²⁷ Nhyam bep mýjja punu 'õ dja kum àr kêtumrêx ne. Me pijàm kêtme me 'êxnhîmê me ja 'õ dja kum àr kêtumrêx ne. Nhyam bep Mrykî'âtomti jabatàn ny kute õ pi'òk no'òkkam me tîn rã'ã rã'ã'ã idji janhôrjabit dja me kum wangij.

22

Ngô kute meo tîn.

¹ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh imã ngô kute meo tîn pakrax jakre. Ngô kute meo tîn ne prôto nõ ba omũ. Metîndjwýnhmê Mrykî'âtomti jabatàn nyre ar krî djâti kurũm ne prôto nõ. Karý:rkumrêx. Karýr kute krytyrãnh pyrãk. ² Nãm pry nhôkre djãkôt prôto nõ. Krîraxkam pry nhôkre djãkôt prôto nõ nhyam aktã nokã'ã pidjô kute meo tînja dja.

Pidjô bàri amãnhkrut ne mytyrwý kunî kôt aben pãnh õ kadjy aktã ngô nhijên o dja. Aktã ne ngô jakã'ã ngô nhijên o dja. Be, pidjô ja ne ar mytyrwý kunîkôt õo kute aben japanho ãm kadjy dja. Nãm apýnh mytyrwý djãri'ã pidjô jakren o 12. Mytyrwý kunî kôt õn bikaprãr kêtumrêx kadjy 'ã akre. Nhyam bep pidjô 'õja ne kubê me umar mex djã, pyka kunî kôt kute meo mex nhyam me umar mex ne kanê kêtme.

³ Djãm krî jakam mýjja kute meo bikênhmã? Kati, krî ja gédja tu kam me mex ryti pydji. Nhyam mýjja kute meo bikênh dja 'ýr àr kêtumrêx. Metîndjwýnhmê Mrykî'âtomti jabatàn ny dja kam ar meo ban meo djuw mex o ba. Nhyam õ àpênhdjwý kum àpênh mexkumrêx ne. ⁴ Ne kam Metîndjwýnh nokre pumũ nhyam kam me kuka'ã Metîndjwýnh aminhidji janhô nhyam me 'ã ar ba.

⁵ Nhyam kam kam akamãt kêtumrêx ne. Nhyam kam ngônhpôkti kêtumrêx ne. Nhyam arngro kêtumrêx ne. Mýj kadjy dja ngônhpôktimê arngromê? Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh dja me kurwý. Nhyam Metîndjwýnh nhõ me ja dja ar meo ba rã'ã: ar meo ba.

⁶ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh imã,

—Ë, mrãmri ne kabênja. Djãm kabên kajgo? Arkati. Kabênkumrêx. Amrêbê Bênjadjwýrbê Metîndjwýnh ne me kute kabên jarênh djwýnhmã ta Karõ jano nhyam

me kam ô'ã memã kabêno amirît ne. Nhyam kam ajbir jakam ta arým ajte kadjy mrãnh djwýnh jano. Kute õ àpênhmã mýjja kator 'ýr jao amirîtmã ne ano. Kute mýjja kator kêtja anhýr djwýnhràmm mekmã o amirît kadjy ne ano. Arým kator 'ýr, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

Jeju bôx 'ýr arê.

⁷ Nhyam Jejudjwý arým me bamã,

—Ë, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr, ane. Ë, me'õ kute prîne ikabênkôt amijo ba jabej dja kînhkumrêx. Metîndjwýnh kute anhýr djwýnhràmm memã mýjjao kator'ã ujarênh ga aje 'ã pi'òk no'òk nhyam me kute amim mar ne kôt amijo ba jabej, be, me tãm dja me kînhkumrêx ne, ane.

Nãm ã Jeju me bamã ane.

⁸ Ba, ba ibê Djuão ne ba arým prîne omũ. Nãm bãm mýjja ja kunî pumũn kuma. Ne kam mýjja kunî pumũn mar pan kam kabem itu mýrbê tým. Kadjy mrãnh djwýnh kute imã mýjja 'ã karõ kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarênhmã. ⁹ Nhyam kam imã,

—Kati, kwãrîk wãnh. Badjwý ne ba Metîndjwýnhmã idjãpênh, akamybê Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê ar akôt Metîndjwýnhmã idjãpênh. Me akunî aje pi'òk no'òkkôt, ajbir aje Metîndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk jakôt amijo abajamê ne gu me baro'ã Metîndjwýnhmã badjãpênh. Kam dja ga Metîndjwýnhmãbit rax jarê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte imã,

—Gora udjur kêt. Metîndjwýnh kute anhýr djwýnhràmm memã mýjjao kator'ã ujarênh ga aje 'ã pi'òk no'òkja kwãrîk wãnh udjur kêt. Arým 'ýr. Mýjja ja kunî arým kator 'ýr. ¹¹ Kwãrîk wãnh me axwe wãnh axwe ar ba rã'ã. Nhyam me arîk ar badjwý tu wãnh arîk ar ba rã'ã. Kute amimarkôt arîk ar wãnh ba. Gê me kute katãt amijo badjwý katãt amijo ba rã'ã, katãt amijo ba ry typydji. Nhyam Metîndjwýnh nhõ me mex jadjwý mex rã'ã, mex ry typydji.

¹² Ë, arým ne Jeju me bamã kabên jarê. Gora me kabên ma. Nãm,

—Ë, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr. Dja ba bôx ne kam me amã pãnh jarê. Me aje amijo abakôt me amã pãnh jarê. Me ajaxwemê me amrãnh mexmê kôt me amã

pãnh jarë. Ë, me ajaxwe dja ba me ajo ajkë nhym bep me mexmë gêdja ba me iro'ã ar iba. ¹³ Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhôt. Ba ne ba adjàkamã itũm ne kam ije mýjja nhipêxo itëm ne ije inomã mënň. Ba ren ije kàjkwamë pykamë omũnh 'ãno idjãm kêt nhym ren amrëbê amijo ajkë nhym ren mýjja kunĩ kêt ne, ane.

¹⁴ Be, Metĩndjwýnh nhõ me mexja, me axwe kêtja dja me kĩnhkumrëx ne. Me tãm dja me kute kubëkà'ã ngrã o pôxkam aka pyræk. Dja me axwe kêt ã mextire ne ã kĩnh ane. Me jabit, Metĩndjwýnh nhõ me mexja dja me pidjõ kute meo tĩn ku ne krĩrax bu'ã kën jajkwa krekrekôt wangij ne kam Metĩndjwýnh nhõ krĩraxkam ar ba.

¹⁵ Nhym bep me kute ropre pyræk ne arĩk ar bajamë me udjymë me prõ prãmmë me mjên prãmmë me kute me par prãmmë me kute mýjjao Metĩndjwýnh karõ nhipêx ne kute we kum amijarëňho bajamë me 'ëxnhĩmë me kabën krãptĩjamë, me tãm gêdja me kum ngjênň kêtumrëx ne.

Nhym kam Jeju ajte me bamã,

¹⁶ –Ba ibê Jeju ne ba me amã ikadjy mrãnh djwýnh jano. Kute apýnh me aje ikôt aben pydji djari me amã katàt mýjja ja jarënhmã. Ba ne ba ibê Dawi tãmdjwýkumrëx ne ãm djàkam dja. Ba ne ba Dawi nhipêx ne. Ba ne ba ije akati maktã umajýrtire pyræk ne inhirækumrëx, ane. Nãm ã Jeju me bamã ane.

¹⁷ Nhym Metĩndjwýnh Karõmë Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prõmë ar Jejumã kum,

–On amrë tẽ, ane. Jeju nhõ me jabê Mrykĩ'ãtomti prõ ne kum,

–On amrë tẽ, ane.

Godja ga me Jeju'ã idjujarëňhja man kam gadjwý kum,

–On amrë tẽ, ane.

Nhym Jeju memã kum,

–Gê kam me'õ kum kôr jabej on amrë iwýr tën ngô tĩno ikõ. Tu kajgoo ikõ, pãnh kêt. Amã ngô kute meo tĩnja kĩnh jabej tu kajgoo ikõ, ane. Nãm ã Jeju kabën ane.

¹⁸ Ë, ibê Djuaõ ne ba ije me amã ikabën jarënhmã.

–Me apa, me ikabën ma. Gora me aje ja mar jabej, Metĩndjwýnh kute anhýr djwýnhràmm memã mýjjao kator'ã ujarënh ba ije 'ã pi'òk no'òkja aje mar jabej gora me ikabën ma. Dja ga me ajõ ijukri adjan atemã akabën 'õ jarën arým Metĩndjwýnh kabëno ajkë nhym arým pãnh me ajõo ajkë. Apýnh ije meo bikënh djari'ã pi'òk no'òk jao dja me ajõo ajkë. ¹⁹ Ba ibê Djuão ne ba ajte ije me amã ikabën jarënhmã,

–Godja ba ije anhýr djwýnhràmm Metĩndjwýnh kute me amã mýjjao kator'ã pi'òk no'òk ja ga me ajõ kabën 'õo ajngrã nhym arým Metĩndjwýnh abê mýjja nê. Abê pidjõ kute meo tĩnja nên abê õ krĩrax mextireja nê ne ije me amã mýjja mex jarënh ne ije 'ã pi'òk no'òk ja tãm dja me ajõbê nê, ane.

Be, me ikabën ja ma. Ë, gêdja Jejudjwý me amã kabën jarë,

²⁰ –Ba ibê Jeju, ije katàt me amã mýjja kunĩ jarënh ne ba me amã, “Mrãmri ne ba arým me awýr ibõx 'ýr”, ane.

Dja gu me,

–Nã, Bënjadjwýr Jeju, mrãmri. On amrë tẽ, ane.

²¹ Gê me banhõ Bënjadjwýr Jeju ukaprĩkôt prĩne me bajo djuw mex. Mrãmri. Tãm ne ja.